SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy a wólbny rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Cisło 280 | **Budyšin, póndźelu 1. decembra 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Barlinje je ſ 0125 000 nowych wobydlenjow nastworiło.

*

Cźełostatnjowakstła wikowańska bilanza je ſo w oktobrje połepšiła. Wuwos wo 100 milijonow krónow wjazy wuczinja hyšli pschiwos. W novembrje budźe rozdźěl mjes wuwosom a pschiwosom wjetschi, dokelž je ſo pschiwos pomjeńschił. Połoženje na pjenjezownych wikach je ſo połepšiło. Wjesne wobydlerstwo do bankow wjele pjenjes nošy.

*

Pólski ſwonkowny minister Skschinski je pólskeho generalneho konſula Sekinskeho do Warschawy powołał, ſo by ſ nim wupokazanje 35 000 němskich kolonistow ſ Pósnańskeje a Pomorskeje a 5000 Polakow ſ Němskeje rospraſił. Wupokazanje ma ſo w auguscze 1920 stacź a to na podložku němsko-pólskeho dojednanja.

*

Franzowſam je ſo poradźiło, puſčinu Saharu wot Colomb-Becha hač do Buremа nad rěku Nigrom pschejcź. 2906 kilometrow je ſo sa 10 dnjow pschejdło. Sćerdź puščiny jadу Callena je automobil nimo cźełownych ſkutkow karawany jěł, kotraž je tam ſ łaćnoſcźu ſawutliła.

*

W Schpanjiſkej ſamo generalojo pschecźiwo diktatorej Primoj de Rivera ſtawaju. Wjetſchina ſ nich je ſa to, ſo by bórſy wotſtupił.

*

Turkowſke nowiny w Konſtantinoplu Egipczanow namolwjeja, ſo bychu pschećiwo Jendźelcźanam wojowali, a ľudźa jim podpjeru muhamedańſkich ľudow.

*

Preſident pokodniſcheje Chiny, Sun-Yat-ſen, je do Jakeje puczował. W Kobu je wón nowinarjam rjekł, ſo chce ſ pomocu Japanſkeje Chinu ſ wikowańſkich ſrěčenjow wumóc, po kotrychž maja wukrajne ſtaty pschěhnate pschedprawa.

*

Agentojo hedźaſſeho krala Alija nasimaju w Sajordanſkej a Palestinje wójſko k ſahodobyću Mekki.

„Cźi ſchtyrjo němſkonarodni Sserbjo“

Žu ſo ſaſdźenu žobotu ſaſo na němſku ſjawnoſcź wobroćili. O tym djedźa Němzam prajeć: „Hladajće, kak duſchni hólzy ny žiwy, ſo wam tałke k nohам kſenu.“ Bohaty programm ſerbſkeje ľudoweje ſtrony ſpytaſa pſched němſkej ſjawnoſcźu dele torhaćź. A kak wječerje! Mjeſ druhim pisaſa: Němſkonarodni ſu ſtaju„e ſa ſwobodu evangelſkeje a katolſkeje zyrkwje energiſcy wuſtupowali. Kak je móhł tole jedyn katolſki ſerbſki bur pobijeć. Dopominamy jeho jenoź na ſnaty Bismarckowy „Kulturkampf“. Hdźe běchu tehdom konſerwatiwni, dźenſniſchi „Deutſchnationał“? Hdźe běchu němſkonazionalni jako ſo wo němſku wuſtawu jednaſche? Do njeje je ſej ſwobodu evangelſkeje ſyrkwje ſapokojeńa, dyž ſo jednaſche wo ſtejiſchcźo ſicheciſcźanſkeje ſchule we wuſtawje. Kak ſtejachu tehdom němſkonazionalne? Nadala! Bitwu ſo wuſtawu němſkeje republiki, kotraž ſwobodu evangelſkeje a katolſkeje zyrkwje ſchtita, pschewostajichu druhim. Woni hłoſowachu pschecźiwo wuſtawje němſkeje republiki a ſu dźenſa jeje najbórſchi pschiſcźiwniſy a tehdoła też wſchcho teho, ſchtož wona ſchtita!

Wo prawach ſerbſkeje rěcźe we ſchulach we Sserbach maja cźile 4 němſkonarodni Sserbjo ſpodźiwne nahlady. Woni praja, ſo „wuczba nabožiny a cźitanje we ſerbſkej rěcźi dyrbi ſo we ſchulach wudźełowaćź, je ſaſtupjaca němſkonazionalnych ſapóſtanzow w ſakſkim krajnym ſejmje. Telko ſłowow, telko njewěrnoſcźow! So ſerbſka rěcź we někotrych ſchulach ſakſkeje ſerbſkeje Łužicy ſo dźenſa troſchku haji, njeje nihdy ſaſtupża němſkonazionalnych. Tajſe wudawanje je objektiwna njewěrnoſcź. We pěrſnim rjedźe ſu ponajwjetſchene prawa ſerbſkeje rěcźe wuſpěch mózneho narodneho hibanja Sserbow wo cźaſ revolucije. Nichtóń druhi hač podpiſany Pětſch-Bórſeczanſki je ſo tehdom hač dźenſa ſtajił do ſłužby němſkonazionalnych a je pschecźiwo Sserbam wojował.

Tehdomniſche cźiſto-ſozialdemokratiſke knjeježerſtwo pod preſidentom Bukom bě mudre a ſpratwne doſcź, Sserbam ſnajmjeńſcha nješchto pschiſłuſchnoſcź. Pod jenym němſkonazionalnym knjeježerſtwom nihdy na nihdy žanych powjeſchenych prawow bóſtali njebychmy. Nó, kotrejž hač dotal mjeſchachmy, bychu ſo nam hiſchcźe ſebrałe. Hdyž chcemy ſpratwni być, dyrbimy też wulku ſaſtupżbu ſerbſkich wucźerjow wuſhđźhnyć. Cźi ſtoro bjes wuwſacźa we zyle hinaſchim politiſkim łehwje ſteja hač we němſkonazionalnym. Woni ſu mjeſ ſobu ſarjadowali ſ podpjeru ſocźialiſtiſkeho knjeježerſtwa kurſy. Sa to ſu pschinjeſli woporу na cźaku, pjenjeſach a próſy, ſo bychu ſamóſni ſerbſkim dźećom ſerbſku wucźbu po paedagogiſtich ſaſadach wudźełowaćź. Jenoź ſaſakli němſkonazionalni, bohužeł też Sserbjo (tak daloko je němſkonazionalny jěd jich bjžo nakaſił), pschecźiwo ſerbſkemu roſwucźowanju ſchcźuwaja. Tajſy Sserbjo ſwoje dźěrźi do ſerbſkeho roſwucźowanja njeſcźelu. So bychmy hdyžnjeni buli, nochcemy ſamſelcźaćź. ſo teź někotſi ſocźialiſtiſcy ſerbſcy renegatojo na pſch. w Hornjej Hórźy w ſchulſkim wuhbeſku pschecźiwo Sserbam mucźa.

Pohladajmy tola do Prußeje.. Se wſchćich krajow ſtarеje Němſkeje bě Pruſka tón, we kotrymž konſerwatiwni, dźenſniſchi němſkonazionalni, bjes ſamſelſowanja knjeſachu. Dźenſa hiſchcźe 6 łźt po revolugiji je ſo mało pschemjeniło. Zyrkej a ſchula ſtej tam na brutalne waſchnje maćerinu rěcź nje jenoź Sserbow ale wſchćich małych ľudow dajiſej. Pruſſki konſiſtorium ſ dwěmaj wukaſomaj ſerbſku pacźerſku wucźbu ſakaſa. Pruſka ſchulſka wyſchnoſcź wucźerjow nuſcźeſche „ſ kóždym rjedkom diſziplinu“ wunjiwanje maćerſkeje rěcźe dźećom ſakaſacź. Tónle wukaſ hiſchcźe dźenſa płacźi. S teho pschińdźe, ſo wucźeſ dźeći bijeſche, hdyž ſwonka ſchule mjeſ ſobu ſerbſku rěcźachu. Dźeſiſa pruſka ſchulſka wyſchnoſcź tyka ſerbſkich wucźerjow do Němzow a němſkich do Sserbow. We Wukrancźizach hiſchcźe wóndano němſki wucźeſ na ſerbſkich ſtarſchich běhaſche a jich namoſwjeſche, ſo dyrbja ſe ſwojimi dźećimi němſzy rěcźeć. Ma cźerne rěcźe podkórcźowazy ſyſtem we Pruſſej traje dale. Jako Bačzewſki we pruſkim ſejmje tele ſkandaloſne poměry roſpominaſche, tehdom najbóle „němſkonazionalni“ ſapóſtanzy pschecźiwo njemu herjeſachu. Niž na jich ſkowach, ně na jich ſtukach jich ſpóſnajeć!

Cźi ſchtyrjo němſkonarodni Sserbjo njemóža ſapſchijeć, ſo je pschełwjele połizija ſa naſ wopraſwdźe drohi luxus. Sa cźo dha mamy naſchu ſtatnu woboru? Ta je ſ temu poſtajena, měr a porjad we kraju ſakhowaćź. Je podła naſcheje ſtatneje wobory hiſchcźe njetrjebawſchi hyłna połizija nuſna? Schtó dha ju płacźi? Jenoź my, kotſiž ſmy we poćze ſwojeho wobłicźa ſiwi ſ naſchimi dawkowymi frochtami. Chcemy tola ſpraſwni być a na wěrnoſcź pokaſacź. Kóždy kotremuž ſo wonka dźěłacź nochze, dźe a ſamokſwi ſo k połizji. Pólzaj ſam zanemu padućhſtwoje a njekaſańſtwu wobaraćź njemóže. Jako loni padućhſtwa haj rubjeńſtwa tak hyłnje pschiběrachu, bě to dalſchi njeluby ſćěhnik Cunowje inflazijeje politiki.

Njeběchu pak to runje „němſkonazionalni“, kotſiž loni po hobžach kaž zbnjeni ſa Cunowu politiku dźěłachu, njenjeſy ſběrachu a kóždemu, kotryž nochzyſche do ſkameje truby trubić, njekhmaniſwo wumjetowachu? Rubjeżniſtwo na połach a hewak popuſchcźi, jako loni ſtónčnje wójſko ſakrocźi. Cźehodła potom dalſchi pjenjes na njetrjebawſchi hyłnu połizju brojiſ?

Sserbſzy wolerjo, ſ teho widźiće, kak małe cźile němſkonarodni Sserbjo ſmóji ſerbſki ľud ſnaja a kak ſchpatnje ſnaja wopraſwne žadanja ſerbſkeho wjeſneho a burſkeho ľuda. K jich ſamowłaſnju móžemy prajić, ſo tele napſcheczywjenje njejſu ſami pijali. Někajki Němz je jim jo wudźěłał a woni ſu jo, njewjedźo, wo cźo dźe, podpiſali.

50 000 ſłotych hriwnow měſacznje něhduſchi khežor Wilhelm dóſtawa.

Něhduſchi němſki khežor njetrjeba w Hollandſkej žaneje nuſy cźerpjeć. Pſchěhrawſchi wójnu, kotruž bě Ruſſej a Franzowſkej pſchipowjedźił, bě wón do Hollandſkeje cźeknył. Někotrymžkuli žedi muſeli, ſo ſo khežor tam ſ pjenjeſami ſiwi, kotrež bě ſ cźaſom do wukraja doniješ dał. Statyſtiſcy Němzow ſu ſ wójnu ſwoje ſamóženje ſhubili a na proſcherſki ſi pſchiſchli. Na ſwoje ſtare dny, hdyž njejſu wjazy k dźełu khmani, dyrbja ſ hłodu mrěć a ſo ſ najbjedſchej nuſu, ſhudobu a hubjeriſtwom bědźić. Pornjo nim je něhduſchi khežor bjes ſtarоſcze žiwy, mějo wſchcho doſcź, ſchtož žedi žołdk žada. Němſke republikanſke knjeježerſtwo jemu měſacznje 50 000 ſłotych hriwnow wupłacźuje. To pak je jenom hiſchcźe pſchemało. Wón chze pruſki ſtat wobſłorźić; žada žedi, ſo bychu ſo jemu jeho hroda a kubła wrócźe.

Khežor ſo nadźija, ſo ſo ſ pomocu němſkonazionalnych, pſchiwiſſowarjow němſkeje ľudoweje ſtrony, ſtahlhelma, jungdo a druhich organiſazijow junu ſaſo na trón ſydnje.

Potom budźe jemu Němſka łětnje ſaſo ſchtyri milijony ſłotych hriwnow zbiłneje liſćiny płacźeć móz. Pódła teho ſmeje dołhody je ſwojich ľublow.

Němſkeje wikowanje ſ wukrajom.

Wikowanja Němſkeje ſ wukrajom w měſacu oktobrje je po pschiwozu wukrajnych twarow 855 606 000 ſłotych hrivnow wporniо pſchtiwoſej 623 422 000 ſłotych hrivnow w měſacu ſeptembreje wuczińiło. Hódnoſcź wuwjeſenych twarow je w oktobrje 611 847 000 porniо 563 057 000 hr. w ſeptembrje dołhajnyło. Wot januara hač do oktobra je pſchiwoz 6 950 milijonow ſłotych hrivnow a wuwoz 5 155 milijonow wuczińił. Potajkim je Němſka nětdźe pokdra milijardy hrivnow dr wukraja wjazy wudała, hač je wot njeho dóſtała.

W pólſkim měſeze Lódźi 125 000 tezſilnych dźełacźerjow ſtrajkuje.

W najwjetſchim pólſkim industrielnym měſeze Lódźi je generalny ſtrajk wudyrił. Dźełacźerjo ſebi žadaju, ſo by ſo jim nyſda wo 23 prozentiow powyſchka. Dźełodawarjo ſu pak ſo ſapowjedźili. Pſchi ſtrajku ſo 125 000 muži wobdźěła. Dźełacźerjo druhich tezſilnych ſrjedźiſchcźow ſu wobſankli, Lodźſkich ſtrajkowarjow podpjeracź.

Faſziſtiſki general Balbo dyrbjał wotſtupicź.

Na wrócźoſtupjenje faſziſtiſkeho generala Balba ſ jeho prazſa pſched ſydom w Romie ſe ſwětko pada. Balbo je redakтora nowin „Voce Republicana“ wobſorkił, ſo kryj jeho winowaſche, ſo je na ſtónzowanju antifaſziſtiſkeho duchownego Minozza ſobu wina. S wuprajenjom ſwědoſow je ſpóſnaćź, ſo je general Balbo wopraſwdźe do Minozzowje ſmjerſcze ſobu ſapleczeny a ſo je mordarjam dał wupjerchnyć. Dale je Balbo pſchi poſłednich wólbach ſ nowa pſchikaſał, politiſkich pſchecźiwnikow nabiéź. Do Minozza ſu tak dołho bili, hač je ducha ſpuſchcźił.

„Voce republicana“ liſt ſtareho faſziſta woſjewa, kotryž ſdźeli, ſo je Balbo hač do łěta 1921 republikanſkej ſtronje pſchiſłuſchał a ſo je k faſziſmej jenoź ſ tſjomi wumělenjemi pſchiſchel: 1. 1500 ſłrow wěſteje měſacznje mſdy; 2. hnydomne mjenowanje ſa ſekretara faſziſtiſkeje ſtrony; 3. rukowanje ſa to, ſo jeho po dobyću faſziſma ta bankownika pomjenuja.

Egiptowſki konflikt.

40 wjednikow egiptowſkich nazionaliſtow ſajeli.

Pſchećiwjenje pſchecźiwno jendźelſkemu nadkrjeſtwu w Egiptowſkej je ſtyhnyło, hač ſu ſebi Jendźelcźenjo myſlili. Egipcźenjo hidźa twſcho, ſchtož je jendźelſke, ſamo jendźelſke pjenjeſy. Na żeleſnicy žanych jendźelſkich pjenjes njebjeru, wukrajni puczowarjo dyrbja ſebi egiptowſke pjenjeſy wobſtaracź. Napjatoſcź je nimo měru wuſła. Wulki ſtrach ſpóſnawſchi kotryž jich wobdawa, ſu Jendźelcźenjo biſchcźe 36 dalſchich egiptowſkich politiſkich wjednikow ſajeli dali. S wulkim ſhojom je ſa Jendźelcźenjow, ſo je egiptowſki lud bjes brónjow, a ſo je egiptowſke wójſko pomérnje małe. Jendźelſke wójſko je ſo mjeſ tym w Egitowſkej na hyłnoſcź dwěju armeekorpſow powjetſchiło.

Spjecźenja ſudanſkich wojakow w Khartumje.

W hłownym ſudanſkim měſeze Khartumje ſtaj ſo dwaj batallonaj ſudanſkich wojakow ſpjecźiłoj. Spjecźenja ſu wjecźor 27. novembra ſapocza, hdyž dźeł muſſitowo poſłuſchnoſcź ſapowjedźi a ſo na pucź k Gordonſkemu kollegej naſtaji. Spjecźowarjo běchu derje wobronjeni. Blizko egiptowſkeho woſjewſkeho hoſpitala ſo ſ dwěmaj wotdźělenjomaj jendźelſkich wojakow ſetkachu. Roſkaſowazy jendźelſki offizěr podarmo ſpyta, ſo bychu na jeho roſkaſ poſtupowali. Jedyn egiptowſki offizěr jemu w mjenje muſſitowo poſłuſchnoſcź ſapowě. Murdźowanje tehdy cźaſ trajeſche a poča ſo cźmickacź. Mjeſ tym bě namóžny hłowny roſkaſowař pſchiſchoł, kotryž ſo ſam na ſpjecźowarjow wobroćił. W arabiſkej rěcźi ſo jimu wotmołwi, ſo ſo ſpjecźowarjo ſapowjedуja, jeho ſa ſwojeho hłownego roſkaſowarja pſchijimacź. Tutón ſo hiſchcźe raz ſbožkarjow wopraſcha, hač chzedźa jeho roſkaſam poſłuchacź. Hdyž ſo ſ nowa ſapowjedźichu, namóžny hłowny roſkaſowař pſchikaſa, do ſbožkarjow ſtrělacź. Se ſudanſkich wojakow je wjele padło. Na jendźelſkej ſtronje ſtaj dwaj offizěraj padłoj a wóſom muſi je ſo ſranіło.

Nadrobnych powjeſcźow ſe Sudana njeje hiſchcźe do Londona dośchło. Tamniſche podawki ſo w njepokojazej

cźěmnosći dźerża. Jendźišćim wojeršćim wyschnosćam je so pschikasało, so dyrbja wschitcki Egipćanowe s městnow, kotrež su strategiski wažne, wupokasać. Sobom je so pocućiło, wobtwjerdźenja města Khartuma wuporjedźić. W Portu-Sudanje je jendźelski wójnski sud schtyrjoch nahladnych Egipćanow dla špionaže k smjerći sapudźił.

Wólba do němšokstatneho a pruskeho sejma.

Pruske wólbne pschedpisma su so wot pošledneje wólby wažnje pscheměnikle, tež postajenja sa nětnišokstatnu wólbu wot 4. měje. Saměr tutych rjadkow je, nowe wólbne postajenja wólbokkmanym wozjewić, sdobom pak tež stare, sa 7. dezember placźaze pschedpisma do pomjatka pschinjesć.

Schtó je wólbokkmany?

Wólbokkmany sa němšokstatny a pruski sejm je, schtóž je na wólbnym dnju němski staćan a 20 lět stary. Sa krajnu wólbu wobsteji postajenje, so ma wólbokkmany šiwoje šydło w Pruskej. Wólbokkmani do pruskeho sejma su 20 lět stari němscy staćenjo, potajkim tež w Pruskej bydlazy Bajerscy, Sakscy a druzy. Dale maja prawo wolić, na wólbnym dnju 20 lět stari němšokstaćanscy statni sastojnizy, bźělacźerjo a pschisitajeni, kotrjž drje w tukraju njebydla, ale blizko krajneje mjezy swoje šydło maja. Tuczi so na namjet do wólbneje lisćiny jeneje šuršednieje tukrajneje gmejny sapisaju. Musanknjenym wot wólbneho prawa je: schtóž nieje we pokuzh lětach (entmündigt), schtóž tuchwilu pod sakupjenjom (Vormundschaft) steji a dla duchownje złakobneje pod sastaracźerstwom steji, konuj su so staćanske cźelne prawa wsate.

Wukonjenje wólbneho prawa je sakalane zobustawam krajneje wobory, s wuwiaczom wojeršćich sastojnikow. Sabórzeni we wukonjenju wólbneho prawa su wosoby, kotrež su dla duchakhorosće abo — złakobsće we wuhojeršćim wustawje abo sastaracźanjach wukhowani, kaž tež wosoby, kotrež po šudnišćich a policajskich postajenjach so zakhowaju. Wumjate su wosoby, kotrež w schkitakišćim sajezu (Schutzhaft) trasch s politišćich notwinow.

Wot 15. hać do 22. nowembra měsćenje so kóždy pschešiwdźeżicź, hać je do wólbneje lisćiny sapisany. Schtóž to cźinić nieje a w njej šnadź njestoji, je to šam sawinowak.

Schtó dóstanje złoźny lisćik (Stimmschein)?

Złoźny abo wólbny lisćik dóstanje na namjet:

1. wolek, kiž je we wólbnej lisćinje sapisany
   a) hdyž je na wólbnym dnju abo w cźasu wolenja s wažnych winow šwonka šwojeho wólbneho wokrjeza;
   b) hdyž je po wupokazanju wólbneho sapiska do druheho wokrjeza šaćahnył;
   c) hdyž je cźelnje (strowotnje) sadźěwany, šwój šdalenu wólbny lokal wopytać, sa to pak jedyn blizši ša njeho pschijonnischi.
2. wolek, kiž do wólbneje lisćiny sapisany njeje abo w njej šo wuschmórnył,
   a) hdyž dopokaka, so je hjes šwojeje winy cźaš dobłada do lisćiny šakomdźił;
   b) hdyž w cźasu sapiska do lisćiny wólbneho prawa měł njeje, ale poldźićho po jemu sapy špožćiło;
   c) hdyž je wukrajny němski staćan był, ale po skónczenju sapiska šwoje šydło do Němskeje (Pruskeje) pschepołožił.

Wólbny lisćik wustajі na namjet gmejske pschedstejiczerstwo. Winu wusitajenja lisćika ma namjetowar na šadanje dopokasać. Złowoje prawo, sa so wólbny lisćik namjetowaćej a jón pschijmajcy, dyrbi na dopokasaze wuschne dopokasacź. Schtóž šiwój wólbny lisćik šhubi, njedostanje druheho. Pschećiwo šapowědźenju wólbneho lisćika móže so namjetować hórschicź w městach pola měšćanskeje rady (Stadtrat, Magistrat) a na wšach pola krajneje rady (Landrat) abo hejtmanstwa.

Wólbne zedulki a wobalki.

Mažne je pschedpisma, so su wólbne zedulki sa twóšej wólbje hamtšy pschiprawjene a so psched gmejnu na wolerjow dale dadźa. Wólbne zedulki maja wopschijeć wšitke pschipuschćene wokrjesne namjety (Kreiswahlvorschläge) i wobkruzenej stronu a štyrjoch prěnich kandidatow. Mjes tym, so pschi pošlednej wólbje do pruskeho sejma (20. februara 1921) hischcze po starym šystemje so wolesche, stawa so wólba 7. dezembra ſ tak mjenowanej jednotnej zedulku (Einheitsstimmzettel). Tuta nałožowasche so hižo pschi wólbje do němskeho sejma 4. meje.

Sa wólbu 7. dezembra placźaza wólbna zedulka rozdźěli so wot pošledneje ſ tym, so jenotliwe wólbne namjety nic wjaz do pornjo a pod so ſtejazych polow sapisuja, ale někto wšdy jedyn sa druhim steja. Wólbne zedulki do němskeho sejma su běłe, do pruskeho načerwjeń.

Ze Serbow.

Póndźelu, 1. hodowníka.
Eligija, biskopa.

† 1921 Dr. Marćin Imiš w Kluča, hódny syn Hendricha Imiša.
† 1018 biskop Thietmar Merseburgski, serbski chronista.
1870 pomjenowa so Michał Hornik za fararja při serbskej cyrkwi w Budyšinje.

Hołbik dwě běłej nóžcy ma
Hólčik dwě rjanej lubcy ma.

Hdyž wón z tej jenej rěčeše,
Dha so ta druha hněwaše.

„So njehněwaj, ty holičo,
Wšak tebje ja też lubo mam.“

„Wo tajku lubosć njerodźu,
Hdyž tebje sama njekrydnu“.

Ludowa pěseń.

Hlaj pyr, ta snadna trawička,
Žno kublerjow je wuhnała.

Jan Radyserb.

— Wo wjedrje. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer + 1, thermometer + 3. Wuhladny na pomrócźene, ſ cźahanu rjane wjedro. — Połoženje niźinow a wyschinow bě wczera te šame, kaž hacź dotal. Mózno je, so šmjerjeny trochu pomrócźene wjedro dokelź njźina wysche Jendźelskeje šo hotuje naš pschecźahnjeć. Jutrje wutorn šiłožicźko 7,46 hodź. šhadza a šo 3,57 hodź. khowa, mjezacź šhadźa pschipośdnju 12,22 hodź. a šo 10,44 khowa.

Nasch wjedrawustojny staja nam na tónle tydźeń:

Wutorn w nozy jašno, rano mrós, potom ſ wjetscha mrócźno, wětřiskoty.

Sšrjedu w nozy žylny wětr, potom ſ wjetscha pomrócźeno, šnjeh pschekletuje, žylny wětr dale šahadźa.

Schtwórtk w nozy deschcźik a ſ khwilemi rjenje, wjecźor mjerjnje. žylny wětr dale zychnuje.

Pjatk w nozy jašno, potom žylny wrós a kurjawa, ſ lohka pomrócźeno, ſ měšnomi šnjeh a deschcźik.

Ssobotu w nozy mutno a šnjeh, potom pomrócźeno, mało klóńza,e hłódy wětr.

— **Wjedro sa jutrje wutoru:** W Němskej swjatšcha mrócźno a mito, we pokrosy šcherjate wjedro bole ſ połodnju hischcze rjenje a trochu šymniſcho.

— Njeboże. Dźenja dopołdnja wokoło 11 hodź. sejšeše muzikar ſ nowym motorišim łoham na Khrósćanskej drohi do wutkadneho wokna firmy Mätze a šyna. Motorišk koło rostłoscí wokno a sješe ze šylu kónz do flamow a wobšćahdźi wupołożene twory. Jěšdny po pschi tym cźežko do rukow trěła. Koło so njewobschkodźi. Kak je k njeboźu dóschło, njeje hischcze wutajźene.

— Woheń. W lezomnoscí na Klinzitzej haju 6 wudrił šoboru wjecźor wokoło 7 hodź., hdyž wobydlerka doma njeběsche, woheń, pschi cźimž so tam stejace łožo skoro zyle šwali. Hdyž wobydlerka a jeje pschichodny šym domoj pschińdźechtaj, mózecźichtaj woheń bjes pomozy wowobory šhasnjeć. Kak je woheń nastał, njeje šnate.

— Strašna bźěcźaza hrajkańza. Psched Garbarskimi wrotami běłche so šoboru poy. awto bjes dohlada šjezo wostajił. Tam wokoło běhaze dźěcźi puschcźichu wóš, kiž poča wróćo jěć a do płotu na leśonnosći cźiłło 6 pschi Garbarskich wrotach storzi. Płod je khětro wobschkodźi. — Podawk njech je ſ wuczbu sa schofrow, to njebychu wosy bjes dohlada na šjawnych drohach šezo wostajili.

— Licźba bźěłonjemějerjow šo ponižiła. W prěnjej połojzy nowembra je licźba bźěłonjemějerjow dale we 2½ prozenta wróćo schła. 1. nov. běchu 436 000 bjes dźěła, 15. nov. pak hischcze 426 000.

— Powyschenje podpjery za rentnarjow a bźěłonjemějerjow. Statny swjatł ta wójnišćich wobschkodźenych wosjewja: S dobom ſ powyschenjom mzdy sa sastojnikow budźe šo tež podpjera za rentnarjow a bźěłonjemějerjow ſ 16. nov. powyschicź. Dokelź pak cźaš njedowoła, njemóże šo powjetschenje podpjery hižo na kónzu novembra šobu wupłaćicź. Pschi wupłaćenju podpjery na januar budźe šo powyschenje ša november a dezember šobu płaćicź. Sa januar potajkim budźe šo płaćicź: 1. šakładna podpjera, kaž je postajena 1. 8. — 2. 15 proz. powyschenja ša januar.. — 3. 11 proz dopołnjenja na dezember. — 4. 6 proz. dopłaćenja na nov.

— Kursus sa bźěłanje ľudu. Kurses dr. med. Schmabel sapoćina je šwojimi šwětłowobrazowym pschednoschkami pschichodnu šrjedu wjecźor we 8 hodź. w ywanškej šali Peštalozzijeje schule. Dokelź běchu jeho lońšche pschednoschki jara derje wopytane byle, chże lećša šo wo tym wěcźecź, kak mózech „khorošćam pola bźěcźi“, najlepje sabźěwacź. Pschednoschki pschinjesu wjele nowoho, tak je budźa tež ta tych, kiž su hižo lońšche šyschcźeli, lěuschе ſ wutkim wuzitkom.

— We Malo-Wjelkowskim póstkim wokrjeźu stanu šo ſ 1. dez. 1924 sćěhowoze pscheměnje-nja:

1. Cźemjerjy šastaroju šo wot Budyschkeho póstskeho hamta.
2. Sarěcź wot póstšk. hamta w Njeswačidle.
3. Nowe Worancy wot póstskeje agentury we Radworju.

— Budyšćke haptyki su na wschednych dnjach wotwrjene hać do 7 hodź. wjecźor. Njedźelu a we nozy pak je jenoź jena wotewrjena. Wjedzembru je ta Měšćańska haptyka na ljowonym torhoschcźu.

— Riane sportowne dźěło dokonjachu wozoza 4 Budyschcźenjo. Na šwojich „Bamo“-motorišich kolach dojdźechu pschez Bukezy na horu „Chornoboh“. Jěsa je šo jara derje poradźiła. Maschiny pschewinychu bjes pschethornjenja hubjene a nahe pucźe.

— Wothebity cźaš njedźelu 14. dez. do Drjezdźan. Želesniski hamt w Torgowe łdźeli nam sćěhowaze: Njedźelu, 14. dez. 1924 pojedźe wothebity cźaš po poněsenych płacźilnach do Drjezdźan a wróćo. Cźaš šestaja šo we Wojerezach a pošastanu na štajźach w Cźornym Khołmju L., w Bukowje, w Cźornej Wodźe, w Ruhlandźe, w Nowej Wsy, w Mückenbergu, w Płešy,

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fjodora Michailowicza Dostojewskeho.
S rušcźiny pschełožił Jurij-Brodźišćeńanki.

3] (Pokracźowanje.)

Hdyž Jefim Petrowicź wumrě, wosta Alošcha hischcze dwě lěcźe w gubernišćim gymnasiju. Njeſměrliwa mandźelska Jefima Petrowicźa iwtpuczowa bórzy po jeho šmjerći ſ šwojźu na dołhi cźaš do Italšćeje, a Alošcha bu do domu dweju knjenjow — dalokeho pschećeršćiwa Jefim: Petrowicźa, — kotrejž šlědne zenje widźał njebě, šastorcźeny. S faćkimi wumělenjenmi tam pschinjidźe, wón šam njemaješche. Kharakteristiku, a to šamo jara, je jeho wajchnicźežo we tym było, so je zenje njestarašche, a cźeje pjenjeze šrědki je žiwy. W tym běšche zyła napschećiwnosć šwojeho staršcźeho bratra Iwana Fjodorowicza, kotryž, hdyž běšche dwě lěcźe na uniwerscźe pobył, so dopomni, so je pola dobrozelcźa žiwy, a to ša zuje pjenjeh.

Alošcha njedočkny šwój kurs na gymnasiju. Jemu wosta hischcze jene lěto, hdyž knjenjomaj šdźěli, so dojdźe k jiwojemu nanej w jenej naležnosći, kotraž jemu do myšlow pschińdźe. Tej wobjarowachtej jeho a njeschaćistej jeho puschcźicź. Doščahnywschi wótrate město, wupraschowasche šo wschitko šwojeho nana. Fjodor Pawlowicź njemóžeše jemu pokasać, hdźe je šwoju druhu mandźelsku pohrjebał, dokelź jenje njebě pschi reiwe byl, hacź jón saßypachu, a ša dołhosći lět posabu jeje pohrjebnischcźo.

Fjodor Pawlowicź běšche w pošlednim cźašu po šwenkownym wopuhły a pscheradźi pšches dołhe kožainy pod woczomaj, kotrejž pschezo tkroble a njedowěrnje hladaschtej, pschez nimałe šmorsti tuczneho wobliczа, pschez měchkatu podbrodu, graiwocźiwe, pozadźiwe žiwjenje, kiž wjedźeše. Jeho hubu bě wulka a rostkana, a pokasa šady nadutieju hubje schczołowzgu małych, cźornych šubow. Na šwój nóšk, kiž běšche wuški a horbaty, šnadź běł wjele šdašche. Praji, so je to njepokaženy romški nóš a so wutwori bromadźe še podbrodu praiwu fyšiognomiju (wuraz) romšeho měšćanskeho šenjana (Patrizier) sa cźaš rozpada khežorstwa.

Hdyž bě hórły potom row maćerje namakał, rozeftaja Alošcha nanej, jo chże do klóšchtra saštupicź, a so mniščinstwo še pschihotuje, jeho jako nowjenka pschijeć. Proschesche wo rjadnu dowolnosć nana. Wón hižo wjedźeše, so je starz (mnich) Sošima, šwjaty klóšchtrkeje šamołutnišp, špodobanje na cźišim hólcźeju namakał. — „Haj, ty chżesch do klóšchtra?“ prajeschе wopyty nan. To šebi ja hižo myšlach, mojedła wschak. Tu maš twojej nahladnej dwaj wjaz rublow jako pomoz a ša tebje šapotcźu, schtóž šebi šadaja. Jeli pak nicźo nješadaja, cźehodła dyrbjeli jim natykowacź, njeje wérno? Skónczenje je mi tebje jel; pschetoš mi je šo tebje šalubiło. Ale napoštedku je to tak šyle wuzitne. Budźesch ša mnje šo modlicź, schtó by tam to hewak cźinił? Je njemójne, so budźa na mnje cźerty šadwcź, hdyž wumrěju. Budźa mje še šwojimi wježganni do bele sćabnycź. Hewak, ſ wotkel maja wiśnyzy (loki)? Kowaja šebi je šamo w šwojej šamłynej dźěłarni? Njeje-li pak wiśnowo, kak dyrbjeli mje pschicźahnycź? Bycźu wiśnyzy wobšebje ša mnje wunamakarcź dyrbjeli, hewak njebu šaneje šprawnosće było! Sa mnje bycźu je wunamakali — hdy by njedźał, schto do njedočcźina šym! Tola dźi do klóšchtra, wuplédź wérnosć a wupowedaj mi potom! Njeje tak štrašchne do tamneho šwěta hicź, jeli je je šnate, kajši tam napoštad a kak šo tam ma. Pola mnichow je ša tebje pschijtojnische, hacź pola mje wošlakanja, hačrunjež šo jandźela kaž ty, to njedóšła. Dźi, dźi, dočakam, hacź šo nawróćeješch. Sačzuwam, mój luby hólcźe, šy jenicźki, kiž mje njeje šacźiłnył. To praji mi mój šmutkowny hłóš.

Špłakowasche a rosliny hóčke łyšły. Běsche hnuteje mypłe. Wón běšche šentimentalny (cźuczliwy a pschi tom šły cźłowjek.

V.

Starzy (mnichojo).

Może bycź, někotryž ſ cźitarjow myšli, so je mój młody cźłowjek był khorowata ezzentrika (wutrjebjeńa), ekłatna (pschešłapjena) powaha, twiſthnjeny, błędy mjenkłowat (Grübler). Nawopak, wón běšche nahladny, cźešwjenołicźkaty młodźenc ſ wóbmnaczemi ličtami, ſ jašnym pohładom a kčežatej ſtrowotu. Alošcha běšche w tym cźašu nadobny, šamo jara pyšny, šriedźnje wulkoſče a porjadnje twarjeny, cźemnožołty a pschemytłowateho, jara měrniweho bycźa. Jeho wobliczo běšche šwórne, byrnjež też trochu podobłojte, a wón měješche šwěcźatej, cźemnobrunej wocźi. Alošcha dźěsche do khlóšchtra, wuhladajo w tym šłupje ženicźki šrědk, šwoju ſ cźłowještu šo prózowaiu duschu, k šwětłoſći dowjeſć. Šadaſche ſ jyzej mozu šwojeje myšle šo dóstacź ſ wérnosći, a k dopjelnjenju teje šadoſće běšche hotowy wšchitko, šamo žiwjenje jako wopor pschińjeseć. „Rozdatwaj wschitko a šćěhuj mje, jeli chżeſch dospołny bycź.“ A nětko myšleſche Alošcha: „Ja dyrbju wschitko rozdawacź, kak może to ſ dwěmaj tyšazomaj rublow dosćí bycź — a dyrbju jeho šćěhowacź, kak dyrbi to dosćí bycź, jeli so chcu k bliđu Bożemu hicź?

W klóšchtrje ſetka nětko tamneho ſtarza Sošimu. Starz běšche pjeć a šchěſćdźešatyzaćłet ſtary a bě w šwojej młodoſći ſ wojerſkim wyschkom w Kaukasu był. Teſ jemu běšche šo Alošcha šalubił a dowoli jemu w jeho komorje bydlicź. Pschi tom běšche młodźenc hacź na dalſche hiſchcze šwój šwobodny knjes a šmědźeſche pschińdźecź a hicź po šwojej woli. Niedźiwjo šo wot druhich w klóšchtrje roſenałacź, noſcheſche hižo talar, byrnjež też dobrowólnje. Hodźi šo, so běšche ſa młodoſtnu fantaſiju. Alošchu ta wulka móz a ſława wabjeſche, kotruž bě ſtarz dospěł. W nim šo powjedeſche, so ſ wěhu mnohich lět wjele ludźi pschijat, kiž jemu šwoju ſwutrobu wulachu, šwojich hrěchow šo wuſpowědachu a wot njeho radu a wuhojenje wuproſchychu. Nadobnyzhi ſebi pšches to tak ſpodźiwne ludźiſmajeſtſtwo, wuthóda na prěni pohlad do njeſnateho twoliczа, ſchto tón cźłowjek chże, kajka muſa ſebe tłócźi. Pschi tym widźeſche Alošcha, ſo ſtoro wſchitku, byrnjež bychu ſe ſtorjenjom a późni ſtracha pschiſchli, šo po roſtrěcźowanju ſe ſtarzom ſ šwěcźatymaj woczomaj a wjeſołym wuraſom wobliczа wróćicźu. Sašo druſy pschińdźechu ſ khorymi dźěcźimi, proſcheſo ſtarza wo napołożenje rukow a modlitwu, a wróćicźu ſo druhi dźeń ſašo djakujo ſa wuſtrowjenje, kotrež je wuſfuktował. Do teje dźiwy cźinjaſeje móhy ſtarza wěrjeſche Alošcha njeſtamajomnje. Hacź bu tej nécźtó wuſtrowjeny, abo hacź je hižo jedyn pschikrodny ſawrót ſ porjedźenju khorych wobſtał, na to ſebi wón dozpka njeſmyſłeſche.

(Pokracźowanje.)

w Cisterwerdže-Wiehle a Cisterwerdže. Wot tud poźehe bjes sastoca direktnje do Drjezdżan, hdjež budże dopołnja wokoło 9 hodź. nawrócźi so wokoło 11 hodź. wjeczor i Drjezdżan. Sa jěsbu wudadża so njepjeśile nawrócne kharti, kiž móża so hižo nětko skałaś. Tej sa Sly Komorow, Lauchhammer, sa Kulow a Wermingłof budże składnoscź data, ju móża mjenowany cźas wuźiś. Wjcho dalcine je dowidźaś na wuikasach, kiž su wokuźe wupowěźnjene.

S Hnaśicz. Tudomniśicnemu rjemjeślnikej krodnyńcu je jamknjeneje hródże 4 huśy. Tukaja na 4 młodych khołi, kotrejch běchu we wśoj wobładali. Na wuźiśenje paduchow je myto wustajene.

S Hornjeje Borśicźe pola Tjoch Hwězdow. Pola nas budża bórzy nowe hnojowe měśicźanoku wolicź dyrbjeć. Naśi hotelin, jara woblubjeny, měśicźanoku, kujes kubłeś Alwin Scholta cźe wot swojeho sastojśiwa wotstupjeś. Jako jeho nasłędnik njeje so źiwnoscź Paweł Burk.

S Pśiśicźa. Sarjadowaŕ tudomniśicnoho kubła je se swójom tudomniśicnoho haśeńcarja Gerunca hrubje łahadźał. Sarjadowaŕ njebźeśe khasaśi bźrnow abo cźuje pśeprowkałanje pjenjes porjadnje wobstaraŕ. Tohodla běśe njes nim a Gerunom k swadźe dóśeho. Pjaŕ powołnju, hdyż běśe Gerun, kiž njeje jara śuły, ham, da so sarjadowaŕ i nim sašo do wurěźowanja a dyrbi jeho wjazy hrócź śarowaśe do njeswócza. Naležnoscź pjeśa śe pśeśed sud pśiśiniźe

S Jaźeńcy. Sandźenu wutoru wuhotowa naśa „Wjesada“ swój najmjeńi swójźiny wjeczor. K. pśiśednja Nowak powita wśiśicnich, wobźeje naśe maćerje. Spomnj najwjeźy na swj. Kathernu, kotrejž swjeźeń so swjeśeśe, potom powjedaśe nam nałbonjenja je swojeho wójśeńkoha cźasa, hdyż bě śłuźobnik pola wojeńskeho lekarja. Wuźiwaśe cźas da bo Konstantinopla, hdjež so se turkowskimi wobsteinoćeńemi bliże sejna. Tam njemaja żanych rejow, ź maju sa brźch, mjes tym je pola naś Serbow pśiśi żanym swjeźenju bjes rejow njeźbe — Na to pordźa knjes farar wo swójźiym źiwjenju: „My swjeźenju dźeńa swójźiny wjeczor,“ tak wón wumjeźe, „do swójźiny njeśluśeśetaj jenoź muź a žona, ale teź dźeśi, kotreź dyrbja staśiś po Bożej woli wocźeśnyncź! Ale teź Serbita „Brotnka“ źiwjeńa do swójźiny, a tutej mamy dwě: „Pśiśedźenaŕ“ a „Krajan“. Pśiśedźenaŕ dowomina naś na dźeło, To cźitamy w stawiźnje „Wóśiwotnoj knja“. Teź druhe rjane a powucźaze powźdaneźka w nim namakkeźe.“ Mjeźnik napomnjeśe, jo by hebi kóźdy „Pśiśedźenaŕ“ kupił. „Na ypéwanje naś „Krajan“ dopomina. To ypómnjejmy na „prawu wśjezaśku, kotreź pśiśedśoja „Mójeźeńskeju macź Bożu“. Na kónzu rěcze ypomni rěźnik hiścźeze na pśiśicnohe wólby, to by kóźdy wo swojim swedomju wólił a radźiśe, so to bychmy „Serbśku ludowu stronu“ mólili. Rěcźnik słónczi swoje wuwjedenja i hymnu „Jdźmy a dźłajmy“. We to hrajśicnji źo dwaj žartniwaj truchoj: „Pśiśipady“ a „Petrolejowy łuźoł“. Haćrunjeź běchu hrajerjo swoje role hakle pśeśed 5 dnjemi do rukow dóstali, cźimcźu swoju wěź wubźeruje. We pśiśedśiasnjach wo-

jeński śwjedźeń, kotryž, da-li Bóh, po „Nowym Leźe“ wobźwjeźimy.

Se Ssowrjez. Njedźelu, 23. 11. w postajenej shromadźiśnje tow. „Pod-Cźornobóh“om, kotreż běśe zyle derje wopytana, wjedźeśe naš k. wuschźeśi wuczeć Schźa ze swojim pśiśednoślkim: „Schto ljubjo jabźa“ tón ras daloko do Afriki k cźornucham. Sto we, so wom toßame njejcźka kaj mh, a so nam to husto njeby błodźało, tak wjele je wéste. Abo by snadź schtó radu popimku wot huśanzow śdźt, abo łkopcźki a wschelake wuki a mrowje, śyre a śuschene, śwaćiś abo wobjedowaŕ? Abo by snadź nechtó sašmjerdźane, hnijaze mjaso abo napośchnite wulke myśche do so źrał, himak so ikoro njehodźi tśa? Niź jenoź tajka zyroba tam tym ludźam derje słodźi, ale teź i blakanu cźłowjeźe mjaso. Su ypłaśi, kiž wójny wjedu jenoź tehodła, to bychu prawje wjele tekeje zyroby dobyli a śobuzbicinjeśli. Wobjeźe derje jim dźeśi błodźa; to je kralowska jédź pola jeneho i tutnych pylahow. Tola njech śej nichtó njemyśli, jo je tam wschidźe tak! Afrika wschak je śeśe wschu měru wulka, so maja tam wschě druźiny ludu swoje kraje a kralestwo. Se teho wscheho, schtož běśmy we tym dothim pśiśednoślku śłyśeli, pak mójachmy tak prawje wśitkich, kak wjeśeli mózemy być, to źmy tu we Serbach doma a jo njeźimy so w Afriji narodźili. Pśiśednźeźa do rěcznikej i zyłej wutrobu ja wśitkich dźakowaśe.. Schtóž pak so tajimuje a cźaze wobśiśerniśi wobśah pśiśednoślcha wjedźeć, njech kédźbuje, jobu so pśiśednoścź we Serbśich Nowinach“ wocźiśi. — Teź poreźcźanu wo pśiśicnodnych wólbach. Kak su Serbźo sami pśiśeco jaso swoji najwjeśiśi śchłódnjiju a njeyśeśeźelo, bjes toho, so bychu chźeli ypśinaś, to bźe je wjeśim dosć śnate. Kotrychź pak wěź nastupa, cźi to njeśłuśeśa a njeźitaja a tehodła njetrjebamy tu dale wo tym rěcźeć. My pak chźemy pśiśeco śwérnje śtaćś k śerbśkej kyorhojii! —

S Kriebje. W tudomniśicej śabrizy sa dźełanje drjewjanjeje wolmy pśiśiindże pytaŕ dopodobnje maśiśiniśt Arnoścź Wójźa do maśiśiny. Wójźa so cźeźko na hlowje rani. Nęśicźo rjeblow so jemu śtama. S antam knjeża barona Schlotheima dowjeśe so ranjeny do khorownje do Nikeje.

S Hórniz pola Zitawy. Snatcho ßokolśkeho śiwcźowarja Jiraesa běśe pśeśed wjazy njedźelami cźeźemy pśuk śłuśaŕ. Jiraeź je nětko na leźśnykach kuśunjenja zwmrěŕ. K tomu so pśiśeźe pśiśe: Jiraela běśe hižo pśeśed 4 njedźelami pśuk śłuśaŕ, kiž běśe so na rejwanku ludźu sabéźaŕ. Pśuk běśe so do drasty rejwańi fałkunyć. Nęśicźo mlodych luoźi, njes nimi teź semcźu, cźuchu pśa wobśtronicźi. Pśeśi tum bu Jiraeź do ruki kuśunjeny. Skoźo łchmérunyźu skónczuje i durjemi won. S tym běśe nałeźnoścź wotbuto. Hałśe hdyż Jiraeź cźeźko khoraje, ho wutajśi, to běśe so tehdom na rejwaulke; ludźi wo śkazeneho pśa jednato. —

S Bejerjez. Dwaj njepśeśaj nadpadnyśtaj śandźenu tydźeń wokoło 7 hodź. wjeczor na puću i Bejerjez dźakowa so knjes mékopśeśednźa Juśt wśiźem wschitkomnym sa bohaty wopyt a pśeźnopny wśźeńcy na jatowanju do Spremberga w blisłoścźi tamnisćich śkałow tśechkurjerja se Spremberga, hdyż běśchtaj jenu pśeśiwołaśoj, so bysće tejo wostaćź. Wśeśtaj pak na wopaczneho trjechiłoj. Smuźity mischtr poraźy prúnjeho nadpadnika, hdyż cźazyśe jeho sa śchiju hrabnjeź. Drunheho pak dyrjeśe swojim hamorom mózne na ruku. Wótśje wokaj da ho tutón do cźékanja. Pśeni njepśech pak, kiž tehorunja cźékaśe, wuiśeli nęśicźo rajow i rewolwra. Dokeź pak běśe cźasa, mśinuchi wuśkeź. Mśichtr da ho ja cźékaźymaj, tola tutaj śhubiśicnaj ho w śeśach. Sźuny w poślednich dujach hižo cźaśćiśicho powjeśeze wo rubźeńśtwoch w tamnisćej wokolinje pśchijeźeli. Nadźijomnje ho nękto poradźi, ranjenoho rubźeźnika wuśśeźeć.

S Běreje Wody. Jebak j pućowazy Jurij Gaśan j Khocźebuśa, ko by skanki na drastu pśchijimował. Pśchi tym dawa hebi 10 proz. napłaćiźeź, kiž do jeho kapły puchjuza. Mjenowana firma proźby, so bychu Gaśana poliźiji pśchepodali.

Pśiłopk.

* Sćowoju żonu satśełił. Hanećeź mandźelśkaŕ we Nimźej Lipje běśchtaj ho wjeczor i hwaśa wrócźiłoj. Mandźelśki połoji so lehźeni nabity rewolwer na łoło. Jeho mandźelśka jemu kakaśe, so by tśełbu wuprobowaŕ. Muź to tedź jeźeni. Na to jortnjo jona praji: „Mjełko mje satśeł!“ Mandźelśki śamérź ho na nju. Nadobo śarja wutśeł, kulka śjéźe żonje do hłowy. Sa nęśicźo wokomikow běśche wudbycźała.

* Śkrobłe rubźeźnitwo śta ho na Dóntoflim namésće w Barlinje. Sałtojnik firmy C. Lorenz A.-G., Lehmann, kiž běśche na 'bauzy 125 000 hr. wothóśnuty, du na dompuczu, jolo pśeśes Dóntoflite namésto běśche, nadobo wot śchtyrjoch derje idrajśenych muźow ładźerżany. Jedyn j nich rośrěźny jemu j nożom nakhribjetnik a wnhabny pakrźik pjenjes w hódnoścźi 100 000 hr. Na to roścźékachu pabuchi do wótkich kónćin. Lehmann a j nim cźójoba ludźi, puśchcźi ho za cźékajucymi. Pśiśeb Tretzez śwjatnym domom, popadnyśchtaj muźaj jenoho i paduchow. Na dobre śtroże běśche to tunje kón, tśi mésejce pjenjezy pjenjezy pśchi śebi. Jeho dowjedźeńcu na polizaju. Jeho kompliçy, Rusowa, běchu pak wucźekli.

* Kuschel jako operateur. Młoda holza w Annenbille w polnóznym śchlasowjaśkim hamcźe Landsburgu běśe jehlicźki pódrjela. S Kóntgenowymi pruhami njenóźachu jehlicźki namakaź. Po dźeśaćej dujach śabole holzu śchija a tehodła dźéśe k lékarjej. Lékaŕ prajśe, so dyrbi ho śchija hórjeréźaź. Holza pośpuny ho na stół a polna bojoźe cźakaśe na wézy, kiž jej hrożachu. Mjes tym je lékaŕ swoje instrumenty pśichotowaśe, pśchiźiźa na tholan nadobo mózny kuchel a hlej — jehlicźka wuskocźi bjes bolozeje je schije. Lékaŕ pak běśche tak we swoje dźeło pśchicźeŕ.

* 82 000 hrivnow na elektriśej żeleźnizy kradnyli. Mésto Köpenitź i wulkej śchkodu potrjechene — Marklitromany mésto pjenjes. S wulkej khrobłoźejow je ho padnyć poradźiło, wokrjeźnym hamt w Köpenitku wo 82 000 hr. pokradnyć a i pjenjesami wuczeknyć. Na Barlinśej hlowne mésćańskej pokładnicy wopśiśowaju so wczera za Köpenitiki wokrjeźnym hamt 280 000 hrivnow, i kotrymiź dyrbjeśe ho móda wupłaćowaćź. Pjenjezy běchu do pakźikow łożujśane. Sałtojnicźej běśchtaj je pśchi wudaczu liśiłoj, śchtož běśche tśeśi dołho trolo. Pjenjezy tukanjeśtaj potom do aktoweje tośche. Jedyn pakźik pak, do śchereje papjery lawaliny, w kotrymź bě 82 000 hrivnow, wjaśchtaj wobeźe ßobu. Pśchekłapany jebak pak běśche sałtojnikow pśchi tśeźenju pjenjes wobkhódźowaś. S pjenjesami dźéśchtaj potom na elektriku żeleźnizu, i kotrejž dowoj do Köpenitka jédźeśchtaj. Tośche a pakźik i pjenjesami snjeśchtaj pśchi śebi na jenjun. Jebak běśche sa nimaj śchot a j nimaj ßobu do wosa śałeź. Na jéjbje jamćeni pakźik j pjenjesami j drugim, w kotrymź běchu śtare knihe. Bórzy dohlada ho jedyn se sałtojnikow wopaczneho pakźika, wocźini jón a tu wuhlada zuźu wobradu: śtare knihe, mjes nimi dopołnu wudamk Marlitt-romanow. Knihe běchu zyle tak hromadźe śkładjene a samjazane, kaž pjenjezy. Pśchi wotkrycźu tuteho jebanstwa běchu ho wschitkźy tak łastrożili, so jeh wjeśi nichtó pomyślił njebźe, mśena pałaźerow jake śwédkow napśiśacź. Tak na polizaju nękto haru, ludźi hromadźe pytaćź. Kriminalny komiśaŕ Werneburg budże sałtojnikow pśchepśaśchowaćź. Kaž Köpenitiki mésćańoha so wupraji, staj sałtojnitaj cźeśnaj cźłowjekaj. Na wróćźenje pjenjes chże magiśtrat wyśoke myto wupśiśaź.

* Pśiśu, wotmołwa na némśko-ludowśku njehrúbóźi, wośeź. Hłowny redaktor Jurij Bernhardt i Barlina mésćańe wczera w Halli we śjanu 51 shromadźiźnje swoju kandidatku rěcź. Hižo běźit hodźiny do shromadźiźny bźe śpe tala pśchepjelujena, tak jo dyrbjeśe ju polizaja zarjeć. Jako Bernhard rěcźeźe, powjedachu młodułchy pychiwiśnjaju némśkoludowśke pśiśe, shromadźiźnu kaźyć, buchu pak wotpokajani. Pśchi dikussiji mjenowaśe némśkoludowźy Bernharda pśchijśedźeźa. Bernhard wozpuśćeź na ko jewiśchcźo, pśchiśtupi k bźdu, ja kotrymź jubacź śedźeśe a wocźeźe jemu jśelemu pśiśtu. Wulka hara na naśta nękto. Polizaja postaji na to mér. Bernhard wośeźe, so je pśchcźeh śwóźiniju, na wézowne napśeścźiwjenja wotmołwiźeź, aźe wośbożnjśe tonjenja wón pśchcźeh po śaśtupeźym iwuchźiju wrócźi.

* Cźéźśe autowe njeźboże śta ho w Stackenje pola Schpandawy. Na dompuczu śe Szegefelda dyrbjeśe auto pśches hrźehu śéć, kotrejež móźi jane wobśtojenje njemjeśjeśe. Cźimy dla njemójeźeńe śchofer muśi prawje wójźeć a śejźdże nimo njeho. Auto śejźdże je wichém wośmachom do réki, pśchi cźimż bo pśchcźeźimy. Śchofer a jeho pomognik pśchindźeśchtaj pśchi tym łpódy wośa, kiž we wodje léźeźe. Na jeju na pomoc wolanje pśchiźtwatucźu śjuźdża a wucźeźechu cźéźko tranjenuju, kotrejnź do khorownje dowjeźechu.

Hospodarski rozhlad.

Pówdźeńu, 1. dezembra 1924.

Produktowe wiki sandźenu sobotu w Barlinje běchu powśchitkownje mało hinaśiche hacź pśchedchadźaze dny. Wlaćźiwy so njepchemuńicho. Muka, womjeśchi a wotruby nejachu mérne wiki. Sobotu płaćźeźche zentnaŕ w Barlinje:

pśchenicy 10,90—11,15 hr., rozki 10,35 hr.
hacź 10,58 hr., nałktnoho jeźmjenja 11
hacź 12,30 hr., nawmnoho 9,50—10 ił. hr.
wowsa 7,85—8,75 ił. hr.

Wiki rěśneho ßotu w Barlinje (Zentralviehhof) pśchinjeśechu trochu pśeśeźelniśe wiśowanje. Howjada wschak mohte rjeńśe hyćź. Wyniźeź wot 21. 11. mjeźy sankkujene byle, pśchiźiźe tola hiśhcźe transport dankich świnj na wiki. We błiźicnim cźasu świnje je Pólśkeje a Južnoßowańskeje wocźakuja. Te śu tam tunje, a ßo proża płaćźi, je k nam płaćź.

Wśchinjeśli bźchu: Wone płaćźachu:

2324 howjadow 20—48 hr.
1400 cźelatow 38—98 hr.
5486 wowzow 25—48 hr.
6252 tukrajnych a 1561 tukrajnych świnj: 79—80 hr.
210—300 ptw.
200—240 ptw. 76—78 hr.
160—200 ptw. 72—75 hr.
120—160 ptw. 68—71 hr.
do 120 puntow 66 hr.
ranzy a kundrozy 65—72 hr.

śu wschudże wupowěźnjene.

Na pśchedaŕ:

Khéża ś bróźnju je ßadowej śahrodu a polkom, wścho hromadże nimale kórź, w Dobruśchi cźo. 21. Schtóž chże kupiś, njech pišo pod cźo. 159 „Bautzener Nachrichten“.

Hużle w Budyśchinje, Mattigstr. 38.

Krowa śuczena, jałoźja a świnjo w Dežinku cźo. 14, w Nowych Porśchjach 74, w Drjeczkinje 33, w Dalizach 47, k rěźu w Budyśchinje, na Muźakowśkej dróży 271.

Jałoźja na Zidowje cźo. 237.

Kóń w Budyśchinje, Cźornebohlka haßa 12, Max Petschke na Wjeleźańskej dróży 215.

Kóń cźumpaty, Kuttner w Dźéźinkezach 35.

Sewa za klanki a wóś w Budyśchinje, na Predarśkej haßy 4a I na prawo.

Sso pytaju:

Holza Neumann Brückenweg 8 w Lubiju.
Schwajzarjo wyśch. 1enjeneho k 1. 1. 1925 knjeźi dwór w Kupoj.
Skałarjo Polśter a Dießner w Kubśchizach.
Błidarśkeho pomoznika bratraj Smarsły we Budyśchinje, na hornjeźerśkej haßy 23.
Pjekarśkeho pomoznika Probe w Budyśchinje, na Friedrichśkej dr. 8.

Barlinśke produktowe wiki dienśa dopołdnja we 3411 a 3412 hodź.:

Pornjo ßobotnym wikam janeho pśchemeńenjenja. Tendenza: mérna.

Płaćźizny na Barlinśkich produktownych wikach.

Zito a wowśowe śymjeźo wo tonu abo 1000 kg, śemjel 100 kg.

	w'wóźnym wo płaćźi		płaćźi śtrowje.	
	29. 11.	28. 11.	29. 11.	28. 11.
Pśchenica	218-223	218-223	rowh. wobyśch.	16,50	16-16,50
rejża	207-211	207-211	wuh. melasa	8,50	8,50
nałet. jeźmjeńe	220-246	220-246	terabella	11-12,50	11-12,00
nał. jeźmjeńe	—	—	běrnaze kruśki	18-18,70	18-18,70
wowśa	167-178	168-175	bunu	20-21,50	21-21,50
fabrikaśe Maiś	206-208	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pśchenicin. mula	9-32,50	29-32,50	lana wobyśch	25,50-26	25-26,00
rjana mula	28-31,50	28-31,50	wobre ławjena	12-13,00	12-14,00
pśchenic. wotr.	13,80-14	13,80-14	ale lupjena	15-16,00	15—17
rjane wotruby	12,40	11-12 49	kuno, 50 kg	3,30-3,50	3,30-3,50
rauź	410	380-400	ś oma, rjana	1,10-1,20	1,0 -1,15
lane ßymjeźo	410-420	410-420	„ pśchenic.	1,10-1,20	1,00-1,15
bróch	21-22	20-23	„ wowśina	0,90-1,05	0,90-1,00
pjelwuchi	16-16,50	15-16,50	„ jecina	0,85-1,00	0,90-1,00

Wjejne płaćźizny w Budyśchinje.

wot 29. nowembra 1924.

Wśchě płaćźizny ßo po ßotej hriwnje śroświnja.

Pśchedmjeźet		najniźśa płaćźizna	najwyśśa płaćźizna
Pśchesiźa, śwonka wotedacja	50 kilo	10.10	10,30
Rożla, śwonka wotedacja	50 „	10,10	10,30
Jeźmjeń, śwonka wotedacja	50 „	11,50	13 00
„ nałymśki	50 „	—	—
Wowśa, śwonka wotedacja	50 „	8,55	9,00
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,00	2,50
Sźyno	50 „	3,00	4,00
Sśłoma, ł małch. mlócź., praś.	50 „	1,00	1,10
„ ł march. „ ł łaśt.	50 „	1.40	1,50
„ ł zypami mlócźena	50 „	2,00	2,25
Pśchenicźna mula. 70 %	50 „	17,00	17,50
Rjana mula, 70 %	50 „	17,25	17,75
Pśchenicźne wotruby	50 „	6,75	7.00
Rśane wotruby	50 „	6,50	6.80
Prośata 510 śchtuk	1 śćt.	11,00	22,—

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

W konkursowym jednanju wo samożenju drogista Erjcha Kreßlinga w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 2II je so jako poslednja termija postajiła 23. dezembra 1924 dop. w 11 hodź. pśed hamtsk. sudnistwom wo stwje 174.

Jednanje, nastupajo konkursny nad samożenjom 1. sjawnego wobtkhodneho družstwa w firmje „wumełśki młyn we Wowmjowje, Julius Körner", K. 11/24, — 2. młynka Hana Mórcina Körnera we Wowmjowje, K. 12/24, — 3. Marije Theresije sjud. Körnerowoje rodź. Mórbiz we Wowmjowje, K. 13/24 so zastaji.

W konkursowym jednanju wo sawostajeństwje Mara Dejki w Małśežach, kiž je 4. aug. 1924 zemrěł, je so poslednja termija postajiła na 23. dezembra 1924 dop. w 11 hodź. na hamtskim sudnistwje wo stwje 174.

Gymnasij. Pśichwalobjejenja na schulske lěto 1925 1926 pśichijimuja so na wšchodnych dnjach wot 11—12 h. w rektorskej stwje. Schtóž chce sostupiś, njech so po możnosći sam pśichodi. Też holcy so pśichijimaju. — Ssobuspichijejcy so ma: narodne wopiśmo abo łschežeńske, wuwjedjenje wo lětrachčežěpjenju, posledne schulske wuswědčenje a konfirměrowanych konfirmazijskich wuznas. Schulerjo z wonka Budyšyńskeje móža bydlenje dostaś we wustawje za schulerjow.

Gymnasij pśeměnowarje so do reformowego gymnasija. Wot jutrow 1925 śem budźe so w serjece a minjece po planach reform. gymnasija wuwuczowaś, tak to budźe so jendželežina wuczyś. Sjadowanje wot quarty horje so po starym planje dale wjedu. Wuczi so tam potajkim łacońšćina, wot delnjeje tertije śem też grjegšćina.

Skótne wiki w Njeswačidle budźa 3. dez. 1924. Wulke transporty rańšchopruńskich kruwow su bóžchke.

Plan sa wobtwarjenje „krótkowjeczornych stronow" dyrbi so pśeměniś. Pśeměnjenja móža so wobhladaś na nacyńku, kiž je na schtyri njedźele w kenzliji twarskeje polizije na žitnych wikach 31 wupołożeny. Napśećiwjenja dyrbja so w běhu mjenowanych 4 njedźelow pisanje abo k protokolej na měsćańsku radu łapowaś.

Hamtske wozlewjenje z Lubija.

Postajenje skótneho lěkarja Arnoschta Gelbki w Bukezach sa wědomostneho mjasowobhladowarja w tudomnischim wokrjesu so 1. dez. 1924 sbězuje. Se samtajnym dnjom so też postajenje skótneho lěkarja dr. Bawola Schiebaka w Bukezach jako Gelbkowego zastupjerja skónći.

Hamtske z Kulowa.

Hońtwinski rozdźělenski plan na lěto 1924 budźe wot 1.—14. dezembra 11924 na hłownej měšćańskej pokładniży wupołożeny. Hońtwinsky družstwowniży mója sebi jón tam wobhladaś. Pjenjezy budźa so hakle wot 15. dezembra 1924 śem wupłaćowaś.

Serbska wottorhanska protyka

je dostać

w Serbskej knihańi w Budyšinje.

Swóibne newjesće.

Semrěli: Jan Krell, hłowny wachtmišchtr w Budyšinje, 52 lět. — Korla Arnošcht Hłuchtig, pśechowaś w Budyšinje, 69 lět. — Jan August Lehmann, wobsedźeś bórzejša we Spytezach, 82 lět. — Paŵoł Hartmann, stołaŕ w Brěsnje pola Kamjenza, 34 l. — August Scholta, pósłužny assistent w Běłej Wodźe, 68 lět. — Max Kerber, bydlaŕ w Nowych Sdźarkach p. Niseje, 41 lět.

Za nowu čitanku

su darili 1429,75 hr.

Dalše dary: ze Smječkec (pśez šulerku Hańžu Šimanec)

k. Krawc	—,50	„
k. Kral	1,—	„
k. J. Matik	1,—	„
k. Kahle	1,—	„
k. Cyž	2,—	„
k. Trenkler	1,—	„
k. Šérak	—,50	„
k. Domš	1,—	„
k. Pjech	1,50	„
k. Strauß	1,—	„
hromadźe	1440,25 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary pśijimujetej Serbska knihańja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje změjo jutśe wutoru (2. 12.) měsačnu zhromadźiznu. Mamy wšelake важne wěcy wuradźowaś, tehodla je nuzne, zo wšitke sobustawy pśińdu; też hosćo su lubje witani.

Politiska zhromadźizna dowěrnikow towaŕstwa sw. Cyrilla a Methodija a Serbskeje ludoweje strony wotměwa so wutoru, 2. dec., w 5 hodź. w Khróšćicach we Wjenkec hosćencu. Pśedsydstwo.

Serbske towaŕstwo „Zernička" w Lichanju ma srjedu, wječor w 8 hodź. zaso spěwanje. Nawjedowaś.

Spěwne towaŕstwo „Radosć" w Bukecach. Wutoru, 2. hodownika, wječor 1/2 8 hodź. je dźiwadłowa pruba (bjez knihow); srjedu, 3. hodownika, wječor 1/2 8 hodź je spěwanje. Wšitcy njech cyle wšśe pśińdu, dokulaž nas k. Bjarnat Krawc wopyta.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Derosta ma póndźelu, 8. decembra 1924, pop. w 2 hodź. zhromadźiznu pśedsydstwa a wubjeŕka we hosćencu „Němski khěžor". W 4 hodź. je zjawna zhromadźizna k załoženju noweho towaŕstwa. Pśedsydstwo.

Jednota „Sokol" w Khróšćicach ma wutoru, 2. dec., wječor we 8 hodź. pola Wjenkec swoju zhromadźiznu, na kotruž so wše aktivne a pasivne sobustawy a zajimancy Sokoła pśeprošuja. Nowe sobustawy so pśijimaju.

Kołojězdne tow. „Błysk" w Haslowje ma srjedu, 3. decembra, wječor 1/8 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu. Wšitcy njech wšśe pśindu.

Serbske towaŕstwo „Zerja". Spěwny wotrjad ma wutoru, 2. decembra, wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje.

Serb. tow. „Cornobóh" w Drježdźanach ma štwórtk, 4. hodownika, wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu, pjatk, 5. hodownika, pśednošk na žurle „Odeum" Carusstraße 26; I. dźeł: „Serbska Łužica" ze swětłowymi wobrazami. Wšśe sobustawy su prošene, zo bychu w serbskej drasće pśišłe. Pśistup płaći 30 pjenjezkow. Pśedsyda.

Jednota „Sokol" w Małešecach. Jutśe wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje za Sokołow a Sokołki. Štwórtk we 5 hodź. zwučowanje za dźěći.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěšśi: A. Dučman, w Budyšinje.

Přinjesu wulke dźělby po spodźiwnje tunich płaćiznach:

Dźělbu žonjacych mantlow w najlěpšim wuwjedjenju wot 12.50 hr. sem
„ žonjacych drastow najlěpšich kajkosćow „ 8.— „ „
„ dźěćacych drastow a mantlow „ 3.— „ „
„ hólćacych woblekow wuznamneje kajkosće „ 8.— „ „
„ mužacych jupow (Ueberknöpfer) „ 18.— „ „

Dźělbu mužacych woblekow, ulstrow, lodowych mantlow, gumijowych mantlow najlěpšich kajkosćow a najswědomišćišich wuwjedjenjow po spodźiwnje tunich płaćiznach.
„ muž. klobukow wot 2.— hr. sem, sport. čapkow wot 1.50 hr. sem
„ tkanin. a velór. zbytkow, košlac. sukna a barchenta, gardinow

Prošu wopytajśe mje a budźeśe spokojeni! Moje poskićenja su bjez konkurency tunje!

Telefon čo. 12 **Welsec kupny dom w Kulowje.** Założony 1868

Serbske wólbne zhromdźizny

Serbskeje ludoweje strony

Dotalne:

W **Rakojdach**	w **Delnim Wujezdźe**
we **Worcynje**	w **Kulowje**
w **Lichanju**	we **Wulk. Zdźarach**
w **Khwaćicach**	w **Mikowje**
w **Porśicach**	we **Łazu** a druhe.

Dalše:

póndźelu, 1. dec.: w **Bošecach** w hosćencu, 1/2 8 hodź.
na **Horje** w hosćencu, 1/2 8 hodź.
w **Cornem Kolmcu.**

wutoru: w **Khróšćicach** we Wjenkec hosćencu w 5 hodź. (zhromadźizna dowěrnikow).
w **Jasećcy** w hosćencu, 1/2 8 hodź.
w **Sowrjecach** w Palerjec hosćencu, 1/2 8 h.
w **Ptačecach** pola Wojereca.

srjedu; we **Wotrowje** w Juršec hosćencu, 1/2 8 hodź.
we **Warnołćicach** 1/2 8 hodź. pola měšćanosty Za ka.
w **Nowej Lucy** pola Wojerec.

štwórtk: w **Pančicach** w hosćencu, 1/2 8 hodź.
w **Hornjej Hórcy** w Henslec hosćencu, 1/2 8 hodź.

Njezapomńće na wólbny fond našeje Serbskeje ludoweje strony! Składujśe hnydom a bohaće!

Bjez pjenjez njehodźa so žane wólby pśiprawiś. Zapósćelśe hnydom, pak na sekretariat strony (Bautzen, Lauengraben 2II w Domowinje), pak na Serbsku ludowu banku na konto strony. Kwitujemy na pśeće zjawnje w „Serbskich Nowinach".

Pred

Nawěšśi pśinjesu wužitk!

Předźenak

Protyka za Serbow 1925

Je dostać w Serbskej knihańi w Serbskim Domje w Budyšinje

Zwjazkowy direktor **Walther** wot sakskeho burskeho zwjazka rěći **srjedu, 3. decembra,** wječor we 8 hodź. **w knježim hosćencu w Njeswačidle** wo themje:

„Što wočakuje ratarstwo wot noweho sejma".

Swobodne wuprajenje. **Němska demokratiska strona**

Lehmannec konditorńja

w Budyšinje na serbskej hasy 8
poruča k hodownemu swjedźenjej:
Bożodźešćowe štricle, tuši na šom
jako wosebitosć: póprancy, jenož samsny wudźěłk
oooooooo hodowne forty oooooooo
z pjećwa, marcipana a šokolady.

Moleŕskeho wučobnika

pyta k jutram 1925 **moleŕski mišter Trinks w Budyšinje** na Krottenschmidtskej dróze 4.

MERSIWSKI Časnikowe rjeńazy

Žony

Poruśam swój mjłki skład pśichowalnow, měšćańskich a pśichodpodowych powjazkow, podpołožkow.

Sieju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje pśi schulerskich wrotach čo. 9.

Prošu

číslo **687**

jeli maće mały nawěšśik do „Serbskich Nowin".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« pišca mesacnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo, płaci 6 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihiličerjnja, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawótki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšak a tabele so w čěše wobličeja. Za reklamowy a wólbny rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Cisło 281 **Budyšin, wutoru 2. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Nazmowiše z cyłeho swěta.

Pśichi gmejnskich wólbach, kótrejž su so w Rostoku, Warnemünde a Wismarje wotmětle, su hłosy sozialdemokratow zhubje pśichiběrake. We Wismarje dóstachu kommunalny wólbny swjask 3024 hłosy. (1921 : 5000), sozialdemokratojo 4544 (2867), kommunistojo 1344 (2000), zwobodne hospodarske wólbne towarstwo 1209 (1741), nimšty ludowy 1965. Sedyka so na sćeńowaze waschnje rozdźěla: Kommunalne wólbne towarstwo 12 (1921 : 20), sozialdemokratojo 18 (11), kommunistojo 5 (10), zwobodne hospodarske wólbne towarstwo 4 (7), nimšty ludowy 7. 23 hłosow prawnych budźa 23 hłosam lědzjy napśichcejo stejecy.

*

W Kölnje je jendželski wójnski šud schottiskeho korpokala, kótryž je tam nimšku holzu šćonzowat, k khłostańi na 15 lět sajudźił. Wyschichi roskakowar je wuńsud powjerdźił.

*

Pśichi gmejnskich wólbach w belnjej Awstriskej su w 1700 gmejnach gmejnske wólby byle. Po dotal znatych wunoschach su sozialdemokratojo nětdy 200 mandatow a 20 měšćanskostrowstich městnow dobyli.

*

We wokolnym pśimje Musfolini fazistam parady, nazhonjośće a khłostańske expedizije zakasuje. Póbla teho ma won sa nuzne, so bo s fazhistiskeje strony njespratwni ludźo, jebazy a bicźy wusamknu.

*

Sozialne pasche je hyšći pućowanski paš žadał. Wón dye thwilu w Italskej a Franzowskej pschebywaco.

Wo wólbnej bitwje!

Sserbska ludowa strona je mózne po wólbnej bitwy sapśichnuła. Wona je pschewisała herbstwo wjesnego wólbneho towarstwa a wschěch tych wólbnych wubjerkow, kótrejž nětdy we Sakskej wo 2 hydli sserbskich burow we sakskim hejmje wojowachu. Frontu su nimale te same kaž psched 30 a wjacy létami. Na jenej stronje stoja wyćerkowarjo sa swójim pschiwólkom nětkótrych wjetschich burow a na druhej stronje wjesnej sserbski lud wot dźěłaćerja hač do naschich burow

Sso wě, poměry su hinajsche dyle hinajsche hač we cźasach do wójny. Wschelozy, což spratwni Sserbja nam radźa, so mohła bo serbska ludowa strona němskonarodnym blišćej a pśiedy abo podśicho swoje wólbne lisćiny s nimi sjednoćiła, hewak pak swoju samostatnosć sakhowała. To bye je derje měnjena rada ale schkodna.

Němskonarodni sastupuja samery dowojnskeho cźasa. Stejimy niz jenzo na prosty nowoje Němskeje, ně, na prosty nowoje Europy. Je-li dnje Němska sajo do měrnišćich kolijow wumnića sastupiła, dyrbi bo do nowoje Europy srjadowaca rośumiś. K temu němskonarodni se swójej drje sababjenej ale tam, hdźež měnja, so jim na pórsty njeskładaju, wotewrjenej propagandu sa nowu wjeceršku wojnu thmani njesju.

Tole špótnuśe bo też w němskim ludu pśiedy abo pózdy sacho s elementarnej mozu pschedrěć. Je-li dnjeli my Sserbja wot jeneje strony k druhej thabkaś, bychmy bórzy nały we kopschiwach bydźeli. To, schtož šmy s naschim prózowanjom w poslednich létach tu a tam za nasche kulturne kubła tola dobyli, by bo nam sajo sebrało. Tehodła wostańmy pod naschej serbskej thorhoju. Njejsmy srosumjene na nasche hospodarske a kulturne žadanja do Sserbstwa. Sserbski lud, tak dalako, hač serbšcy cźuje, nam derje rosumi. Nam njeźdże tukhwilu hischcze wo mandaty ale wo sjatowe wufnaśe sa nasch programm. Nasch jadnu a jadrdiwy programm s naschimi hłosami podpiśowaś je wjazy winowjty hač nasche serbske hłosy na wschě mózne a njemózne němske strony rosbrojiś. Kóždy hłoś na serbsku ludowu stronu wzaty psched serbskim ludom, psched němskej a śiwětowej sjawnosću sa to haj tyšacy króć wjazy hač dyrbi bo we nekajšej němskej stronje sjubi. Wotedaz-li Sserb swój hłoś němskej stronje, je to kaž by kapzy wody do cźornjy (tinty) kapnyeł dał. Sserbski hłoś na serbsku ludowu stronu skutkuje kaž kapka cźornjy do schklenzy jasneje wody. Tu kapku cźornjy tam spósnajesch.

Cźi najschpatnischi ludźo to njejsu, kótrejž praja, że cźažby do wójny běchu tola rjenjsche hač nětcźišche. Tebodła mérja, so maja bo k tym dźerzeć, kótrejž sa porjad a lepschimy dowójnskeho cźažba wojuja a to fu po jich měnjenju němskonarodni. Cźi fu najblednizy konservatiwnych, kótrejž do wójny swoje knjeźerstwo njesamjesowane wukonjachu.

Cźi, kiž tak praja, sabywaju, so je runjewon knjeźenje konservatiwnych dźenžnjiske hubjeństwo a jahubu sawinowako. Pśched 50 a wjacy létami bě Němska na tśi schtwórcźiny ratarśki kraj. Pod konservatiwnym knjeźenjom je bo wona industrialisowała, wobydleństwo je so proletarisowało. Woni měšćanki móz s mudrymi sakonjemi zadźěwacź, so samostatne burske existency na wšach so saniczśe njebychu. Niz pórsćicka njesbóžnych, jako knjeze dwory jenu žiwnosć po druhej, jene burske kubło po druhim pokupowachu. Někotre léta do wójny spadny němske ratarske wobydleństwo na ledma śeńinu.

Jenoż dobyćerśka wójna by samóška Němku z tehole cźěkna wuterhnyła. Konservatiwne a monarchistiske knjeźerstwo Němskeje to wjedźeše a bo leźdźerkarli na tule rosšudnu wójnu pschihotowasche. Jeje samer bě, we ranju Europy Němšći nowe mało wobydlene kraje pschidobyć. Tole pak też druhe europiske ludy a staty spóhnachu a bo na tule rosšudnu wójnu runje tak kaž Němska pschihotowachu. Wójna wuhyri! Pśiches schtyri lět Němska nimale pschego dobyćerśtwo sa śiwój samer wojowasche. Stónćnje podleja. Stara konserwatiwne wobknjeźena Němska rozpadny.

Konservatiwni pschemēnichu dże śiwoje mjeno do „deutschnazional“ ale śiwojich dowójnskich nahladow bo bohužel njesdachu. Niz woni ale druhe němske politiske strony wjedźachu Němsku s rosliwalinow do trochu snjeźliwišćich pomérow. Jenoż němskonarodni su stajnje sažałke pschećiwne wschěmu wojowali, schtož je Němšći tola stónćnjuje trochu mér a porjad pschinjeźło. Kelko šćežkow a krivorośćerja naschkarachu zunje cźi, kótrejž so politiźu k němskonarodnym djerża: Sa njeschóžnemu Ruhrsku politiku pod ministerskim pschedsydu Cuno runje němskonarodni kaž njemdri wustupowachu. Tale njesbóžnoma politika sawinowa inflazyju a wurubi śiwroty a wudowy a wschźan lud wo jich naluto-wone krojźki. Wona wobradźi nam naš wschěch sanicźaze dowki. Lubi wolerjo, tole njesabudźće.

Bohužel mamy my wschitsy sa sćežkhiki wójny pschekrótki pomjatk! Progranam serbskeje ludoweje strony naš na tele sahubne sćežkhiki dr pomina!

Jenicźzy ju woli 7. dez. kóždy Sserb a kóžda Sserbowka!

Wottwarjenje żelesnizarjow.

We wokrjesu Barlinskeje żelesnicźneje direkzije śe bo 1400 dźěłaćerjam w żelesnicźnych dźěłarnjach k 1. januarej dźěło wupowjedźiło. S tym je bo nowe wottwarjenje na němšći żelesniźy po poruczenju żelesnicźneje generalneje rady zapoczało. Po tuchu bo twidawki we żelesnicźnym wobkhdże śmjerschśe. Po nětcźim dyrbi bo 20 000 żelesniźarjow puschcźicź.

Powyschenje podpjery sa dźěłonjemjerjow.

Němskofatane dźěłowe zarjadnistwo je wobsamkło, podpjeru sa dźěłonjemjerjow wot 1. dezembra wo 15 prozentow powyschicź.

5000 wólbnych zhromadźiznow na jenym dnju.

Sawdźenu njedźelu je bo w Němskej wjazy dyžli 5000 wólbnych zhromadźiznow wotmělo, w kótrychž je nětdże 8000 rěcznikow rěcźało. Kommunistojo bo poczinaju źiwiscy bihaś. W Barlinje spytachu kommunistojo do cźaha bo sestupajwschi po městowych drohach cźahnyć, tola policija jich cźah rospuschcźi.

Pólske schkitanske zła na němske twory.

Pólska a Němska njemózetej bo wo nowym němsko-pólskim wikowanskim frećzenju dojednaś. Pólska teho dla hrozy, na němske twory, kótrejž bo do Pólskeje pschiwożu, stoprozentske zło połožiś. Też sa twory, kótrejž bu bo hacź dotal bjes zła do Pólskeje puschcźałe, budźa bo stoprozentske zła placźicź dyrbjeź.

Kritiske położenje franzowskeho ministerskeho pschedsydy Herriota.

Pschećiwo Herriotowemu ministerstwu bu jeho pschećiwniwjh konja saúbženeho tydženja w deputértskej komorje cźežke nadpady cźinili. Jemu zu porokowali, so zu jeho hobustawy pschi poslednich wólbach wot „jednoćenstwa za hospodarske sajimy“ pjenjeznu podpjeru dostawake a so jemu s tym pokupicź dale. Pschećiwniwjy dopominaju na Panamaski wjeź, na rospórkanje zyrkwinskich kubłow a podobne podawki politiskeho kłazenja lěwowjhneje strony. Sa hrěchi, kótrejž je nědhdusche lěwizyne knjeźerstwo tkuczilo, też nětcźiske samolwite cźinja. Traschа lud knjeźerstwo winuje, so wono sozialnu revolucźiju pschihotuje. Niedźelnische puczowanje ministerskeho pschedsydy do St. Die zu k temu wuzili, so na wschelakich měšćanach, nimo kotrychž won jedźeše, demonstrazije pschećiwo njemu pschiprawichu. Wołachu na njeho: **„Prjeć f cźerwjenej thorhoju! Prjeć f pokuplivym knjeźerstwom!** Herriot město Nancy njeswopyta, dokelž běchu tamniske zjednoćenstwa nazionalistiskeje nkdźiny wulke njepschećelske manifestazije pschihotowali.

So by nadpady pschećiwnikow trochu pohłobił, je Herriot swójim rěcźam žiwy patriotizm zas dał. Mój Franzowsko zławajesche, kótrejž fu sjajnje swoju wojersku winowatosć sfóru dopjelnili. W Epinalu praji, so smě Franzowska swoje krónjenje jenoż potom samjesowaś, hdyž móże w hjeśtrachu a měrje dale wobstaś.

Tutón tydźeń budźa bo demonstrazije pschećiwo knjeźerstwu w Parisu kaž też w prowinzy po wěstym programnje wospjetowaś. Po zyłym kraju nětkole łetaki roschěrjeja, w kótrychž bo ministerstwo a pokuplive knjeźerstwo hani. Prjedawschi republikanym president Millerand swójich pschiwówarjow pschećiwo Herriotej mobilisuje. Herriot je sam w Epinalu pschi hoścźinje rjekł: Hodźiny mojich pschećelow republikanskeje lěwizy fu zakoznje cźežke.

Jendźelska a Ruska.

Jendźelske knjeźerstwo dże pjeca diplomatiski wobkhad s Ruskej sastajiś. Hdyž je bo w jendźelskim knjeźerstwie wotmołwa na poślednju ruśku notu sestajała, je Churchill wurosnje sa to rěcźał, so buchu bo diplomatiske poměry s bolschewistiskej Ruskej pschetorhle. Ruskemu sastupjerjej w Londonje dyrbi bo jeho pućowańki paš pschiwóhłaco, to rěka, so dyrbi Jendźelska wopuschcźicź. Swonkowny minister Austen Chamberlain a druhi ministerjo temu pschihłosowachu.

Jendźelsko-franzowske jednanje wo krajach pschi Sserjedzosemiskim morju.

Po puću do Rema k kurabjenjam rady Swjasta ludowi jendźelski swonkowny minister Austen Chamberlain pjatk w Parisu sastanje, so by bo s franzowskim ministerskim pschedsydu Herriotom sejkał. Kaž diplomatiski sastupjer „Daily Telegr.“ sjoni, budźe Chamberlain s Herriotom wo nowym marokkowskim praschenju, kótrejž bo mjes Londonom a Parisom hischcze nje rosprajiło, a wo turkowskej republiźy jednaś. W Jendźelskej rad widźa, so Franzowsojo pschego bóle špótnawaju, so móże Franzowska s Jendźelskej we wjeczorje Marokkowskeje hromadze djełaś, hdyž bo to też w zonju Turkowskeje stanje. Diplomatiski hłobudźaceŕ „Daily Heralda“ pische, so bo sastupjerjo dźełaćerskeje strony boja, so sašo psched notwynni imperialistiskimi samerami stejimy podobnje kaž w lěcźe 1904. Franzowska a Italska žedźi sarunanje žadaś, Franzowska zada žedźi śiwobodnu ruku we wjeczornej Marokkowskej a Italska nuprawnjenje mjesły w Tripolisu.

Póbla teho budźe Herriot f Chamberlainom wo wobsahdjenju Kölnskeho pažma jednaś. Jendźelska dże śiwojej wobhadzu sa někotre mězazy Kóln wopuschcźicź daś. Franzowsko temu sadźěwaś pyta. Franzowsojo nochźedźa Kóln do němšć. ruki pschećicź daś; pschećiwo w Kölnje fichijańskeho porheinskich a poruhrskich żelesnjozy leźi, a wot tam žo porheinske żelesnjske cźary wobtkwiecźa. Franzowsojo ménja, so by franzowskemu wobsahdźeliśkemu wójsku stajny strach hrozył, hdy by žo Kölnske dwórnischcźo Němzam pschepadało.

Jendźelcźenjo egiptowski sbéhł potkóźiłi.

Kaž psched 40 létami ju Jendźelcźenjo też tón króć sjeżenzu Egipcźanow bjes wułk. wopornu pschewinuli. Egiptowske knjeźerstwo je wschě žadanja dopjelnicź hłudło, kótrejž jendźelska nota, 23. nobembra pschepodata, wopschiśische. S dobom ju bo sudanzy sjeżeliwi wojacy w Khartumje poddali. Wusmjeh Jendźelcźanow je dospołnemu. Egiptowszy nazionalistiszy studencźa, kótrejž fu generała Stacka sćonzowali, zu jendźelskej politizy w Egiptowskej wulku złužbu wopokazali. Jendźelcźanam su pschiśiwi namakacź dali, Sudan wot Egiptowskeje wodźěcź a jón dospołnje pod jendźelske knjeźinow stajicź. Jendźelcźenjo fu swjeschch Egipcźanow se Sudana wuhnali a w nim swoju wojerśku moz pożylnili.

Schpanjska w śiwětowej wójnje.

Sa cźaz śiwětoweje wójny je bo ździło, so by Schpanjska rad widźała, hdy bychu Němšća, Awstriska, Bolharska a Turkowska dobyła. Pschećiwo tutemu měnjenju fo někotre schpanjski kral wobara. S marokkowskej wójnu je bo

Španjansko do cźěšna sahnaka. Nětcźiske njesakońśe nahylniśe knjeźerstwo generala Primo de Rivera a ſ nim trón ſchpaniſkeho kraka ſo ſothahkujetaj. W tymle ſtraſche njemóže ſchpaniſkej kralej biesdźak bycź, kak ſo ſkuzobna Franzowſka a Jendźelſka k njemu ſtajataj. Wo jeju pſchecźeſtiwo ſo prózuju je kral Alfons ſaſtupjerja jendźelſkeho tydźenika „Sunday Times“ na rosrěcźenje k ſebi pſcheproſyć. Pſchi teźle rosmoſkwje je wón pſchicźiny roskoźi, kotrychź dla je Schpaniſka w ſwětowej wójnje neutralna woſtała. Kral mjes druhim praji: Na dnju pſchipowjedźenja wójny, 4. awgusta 1914. je Schpaniſka Franzowskej ſdźěłka, ju ſo wo ſwoje mjeſy k wjeźorej njetrjeba bojeźi. Tole ſdźělenje dośtawiſchi ſu Franzowſcy ſo hnydom ſwoje ſtſi armeekorpſy, kotrejž dyrbjachu ſo po mibilifaziſkej ordrje pódla ſchpaniſkeje njeſy naſtajicź, na wojowniſchźo w polnozy pſchewjeſli. Tele ſtſi armeekorpſy, kotrejž ſo prěnjemu nadźěłej Němzow napſcheczo ſtajichu, ſu bjes praſcheniu w tamnych hodźinach wjazy hódne byłe, hacź by to wjazy wojakow peſdźiſcho mohło bycź. Saſtupjeŕ „Sunday Times“ pſchiſpomni, ſo je Schpaniſka ſ tym, ſo hnydom pſchi ſpocźatku wójny ſwoju neutralnoſcź ſdźělka, Franzowſkej ſtſi armeekorpſy darika. To njeje hacź dotal powſchitkownje znate byłko. Sadźerjenje Schpaniſkeje je cźim wuſnammiſche było, dźiwaju na to, ſo Franzowſka armeekorpſy, kotrejž italſki mjeſu ſtražowachu, ſ wopſědka wróćo njewja.

Nowe wojowanje w Marokkowſkej.

Po wojſewjenju ſpaniſkeho knjeźerſtwa ſu Kabylojo ſobotu ſchpaniſkich wojakow pola Karacha ſ twalkej krutoſcźu nadpadowali. Schpaniſcy wojazy ſu 40 muźi morjwych a franzeniſch ſhubili. Tym pak je ſo poradźiło tole ſtejiſchcźo wopuſchcźicź a wſchón wojeſki material ſobu wſacź.

Pariźſki „Journal“ je ſhonił, ſo je kabylſki ſplah, kotryž je Abdel Krimej njepſcheceſiwy ſmyſlenj, Bocoyu, jeneho ſ najbliźſchich pſcheceſelow Abdel Krima, ſtonźowal. Bocoya je w Gibraltarje ſe ſaſtupjerjemi Schpaniſkeje wo wobſamknjenju měra jednał.

Rowot w madźarſkim parlamenće.

W madźarſkim parlamenće je pjatk k pukam mjes ſaźpóſtanzami opposizije a wobronjenymi ſtejnik. Strażnikami doſchło. W poſpodnjiſchich hodźinach bě pryedawſchi miniſterſki preſident Schczěpan Friedrich w pſchekhodźerjach ſejmownje liſt nětcźiſcheho miniſterſkeho preſidenta hrabje Schczěpana Bethlena ſ junija 1921 cźitał, k kotrejhoż je hyſnjacź, ſo ſu ſo tehdy dawki, kotrejž je kataſtſi miniſterſtwo ſa wuwoźne dowolnoſcźe brało, ſa knjeźerſtwowu ſtronu brałe. S wopſeſi. tukeho liſta je ſo knjeźerſtwo cźim bóle wuſtrózało, dokelź ſo ſ tym ſ bobom wukowa, ta ſtaj miniſterſki preſident a kataſtſi miniſter w prozeſu wotał ſwjedźeliſoj, kotrejž je wo nałoż. tychle dawkow jednał. Najprjedźdy ſo tajne parlamentowe poſjedźenje pſchipowjedźi. W njej hižo ſobuſtawy knjeźerſtwa do ſobuſtawow opposiſije herjekało ſrajſchu. W ſjawnym poſjedźenju ſo ſjednoſtatiſki wotpowſtanz Gyorki miniſterſkeho prezidenta winowaſche, ſo ſtaj ſkhiwje pſchihałkałoj. Hdyž jemu na to preſidenta rěcźeſki ſakaſa, wón njedźiwajcy teho dale rěcźeſche. Na to ſo poſjedźenje ſaſtaji.

Poſpódſiſcho ſo druhe tajne poſjedźenje ſlaſa, hdyž bě cźu galerije wupróſnile. W njej ſo ſapóſtł. Gyorki ſ nowa ſłowa jimaſche. Sdźejnowi ſtrażnizy ſo do njeho dachu, a hdyž ſo wobaraſche, wucźejechu teſak. W běhu poſjedźenja, kotrejž hacź do nozy trajeſche, ſejmiju ſtrażnicy 15 ſapóſtłanzow, mjes nimi 14 ſozialdemokratow, ſ poſjedźenja wotſwjedźechu.

W tajnym poſjedźenju njeje po ſdaczu miniſteriſti preſident hrabja Bethlen ſapreł, ſo ju ſo wuwoźne dawki ſa njepratwe ſamſtkły nałoźiłe. Wón jenoź ſapreł, ſo ju wone ſa priwatne ſamſtkły ſo wudałe. Pjenjeſy ju ſo ſa podpjeranje ſwjaſka „wotucźajcych Madźarow“ trjebałe. Woſtanjcaje je, ſo je ſo hrabja Bethlen ſapowjedźił, parlamentowemu wubjerſku zyłu wěc pſchepytacź dacź.

Po tutym ſkandalu dyrbjał ſo parlament roſpuſchcźicź.

Ze Serbow.

Wutoru, 2. hodownika.

Bibiany, knjeźny.

† 1870 před Parizom zahorjeny serbski młodźenc, ſaſki syn z Parcowa Oskar Hadank, ſlubjeny ze Zejlerjowej dźowku.

† 1868 Bohuměr Kónćak, zasłužbny kantor w Dešnje.

Jurij Mjeń wo lěnich Serbach.

Boži jandźel jemu praji: Widźiš ty, daloko zady Božeho Stoła někotrych sedźo, kiž maju ze ſlewjerom zawite ćoło, hłowu na rucy, kaž nan, kiž na dźěłoch zrudobu widźi, wobdaći z mrokotej zrudnej mróćelu, přez kotruž žadnje jeno porěcko pruhi padaju Božeho zboża! — To su pastyrjo ſtadła — jich mjena ći mjenować njecham, kiž tam delkach we Serbach swój khowachu punt a radšo ſpać hač ſtražować cheychu a dla jenej mjehkeje khwile abo tučneje jědźe, serbske wućenje słowa, (hačrunjež hamt to žada, a powołanje jo kaza) zanjechachu.

Dušni husto wodu mru — njedušnik ma połnu šklu.

Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wčera wječor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer + 1, thermometer wo dnjo + 3. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer 0, thermometer w nozy + 3. Wuhladny na hubjeńſche wjedro. — Tež wčera ſo w rozdźělenju nižinow a wyſchinow wjele pſcheměniło njeje. Nałuchu a połoućhu Europu wyſchina pſchikhrywa a wobradźuje nam pomérnje rjane a ſuche wjedro. Nižina ležeſche wčera ſ wjeźora Irifkeje (Zemdźelſkeje). Jutſe ſrjedu ſłónčko 7,47 hodź. khodźa a ſo 3,56 hodź. khowa. Měźacy pſchipołdnju w 1 hodź. khodźa a ſo w połnozy 11,57 hodź. khowa. Jutſe je pſrěni běrtlik.

— Wjedro ſa jutſe ſrjedu: Mitiſche a bóle ſcherjate wjedro.

— Rozprawa polizije. We wokolniſe kradnyčku 1. 12. 1924 ſónſke koło ſnamki „Ludwiga Reſſona we Barlinje“. Koło ma: cźorny wobſuk, ſotſe ſwjena a ſchikaki, na ſedle mjeno: „Lebelt-Budyſchin“, ſamk pſchi ſadnym kole. — Dale kradnuchu 1. 12. běłu ſidźanu bluſu. — Wo ſdźělenja, kiż k wuſlědźenju naduchow wjedu, proſymy kriminalna policija.

— Nadźija, ſo ſo brune tyſazhriwonaki nahódnoſcźa, je nětko ſniſcźena. § 3 noweho bankowego ſakonja poſtaja, ſo maju ſo wſchě na hriwny wupiſane bankowki we pomérje 1 bilijon = 1 nowa ſtatna hriwna. S tutym wukaſom je ſhón, ſo budźa brune tyſazhriwnaki tola biſchcźe jónu nahódnoſcźene, wuſoſnjeny. Tute pjenjeſy ſamėnicź pak njebudźe hódne. Tehodła budźe je nětkotrźkuli dale khowacź, ſwojim dźěćom a dźěćidźěćom jako ſnamjo ſtruchcźeho cźaſa.

— Nowe wojowanje wo ſchulu. So by ſtatnemu ſejmej dopokaſał, kak wjele wolerjow ſebi ſwětnu ſchulu żadaja, dyrbjeſ ſwjaſk ſwobodnych ſchuliſich druźſtwow po zyłej Němſkej podpiſma hromadźicź. Pſchihotowarſke ſ dyrbja nałeto 1925 dokónczene bycź. Je potajſim ſa ſ poſtarane, ſo ſchulſke wojowanje njepſcheſtanje.

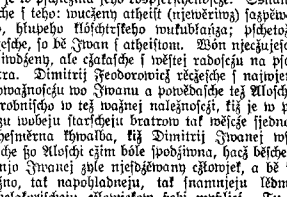
— Amerikanſka hodowna łódź wopuſchcźi pjatk ſa dźeneho tydźenja Nowyorkſki pſchiſtaw ſ darami ſa ſtudowdowy a ſyroty w Němſkej.

S Malſcheje. Njedźelu popołdnju wotmě naſcheje ſokoła ſka jednota ſwoju lětuſchu generalnu ſhromadźiznu. Pſ ſtaroſta wotewri ju w 3 hodź. a powita wſchitkich pſchi tominych. W króſtkich ſłowach roſſtaja, ſchto je Sokoł. Nj to ſapiſowaſ roſprawu pſchecźita, ſ teje bě widźeć, ſ naſcha jednota w létach ſwojeho wobſtacźa nje ſpała, ali krucźe dźěłała. Bratr ſtarosta podźakowa ſo naſchemu dotalnemu naczolnikej, k. wuczerjej Jurakej w Delnjej Hórcy, ſa wſchu prózu a dźěło. Wón je naſ na prawym pucź wuczowanja dowjedł. Do pſchedſydſtwa wuſwolichi ſo ſ ſtaroſtu br. ſchewſki miſchtr Sokora ſ Malſcheje, ſa 1. naczolnika br. Bart młódſich, ſa 2. br. Sokora, ſa 3. br. Kern, ſa pokładnika br. Borſch, ſa ſapiſowarja br. Micźka, ſa rjadowaria br. Kern. Potom běchu wólby ſaſtupnerjow do generalneje ſhromadźiny L. Ss. Ss. S. Pſchi rosmoſkwje ſo wo wſchelakich ſokoliſkich naležnoſcźach porěcźa. K tuźnu namjetowaſche br. ſtarosta, ſo ſobotu naſcheho dotalneho naczolnika br. Jurała, jako dźak ſa jeho dźěło, ſa cźeſnego naczolnika pomjenowali, to ſej rjenohłośnje pſchiſja. W 5 hodź. ſkónczi br. ſtarosta ſhromadźiznu a namołwjeſche Sſokołow, dale krucźe dźěłacź ſa Serbow narod. Na ſdar!

S Malcha Wjelkowa. S 1. dez. 1924 ſej wjeźor Bolborzy a Lejchawa do Malcha Wjelkowſkeho pöſtnika wokrjeſa ſo pſchiwokaſaſoj.

S Malcz. Pſchiſamknjenje pſchemyſłowego towaſtwa ſwjaſkja a wobkhod a pſchemyſło (ſ. t.) w Budyſchinje. Nałeźaniſe pſchemyſłowe towaſtwo, kotrehoż ſobuſtawy ſu jenoź wobkhodnizy, rjemjeſlnizy a pſchemyſlnizy, mjeſeſe 27. nowembra ſhromadźiznu. K. Marczin Bartich, ſ. pſchedſydu ſwjaſka a wobkhod a pſchemyſła w Budyſchinje, kotrehoż běſche ſebi Nałeźaniſe towaſtwo pſcheproſyło, pſchednoſchowaſche we wažnoſcźi ſyſtneje organiſazije a ſhromadneho ſkutkowanja. Po pſchednoſchku wupraji ſo Nałeźaniſe towaſtwo jenohłośnje ja pſchiſtamknjenje ſ Budyſchiſkej wokrjeſnej organiſaziji. — Je to nowy wuſpěch Budyſchiſkeho ſwjaſka, kiż ſo wo to próźnje, zyły ſamoſtatny ſrjedźny ſtaw rauſcheje Saſkeje do jeneje organiſazije ſjednoſcźi.

S Nanczic. Ssobotniſcha zentrumſka wólbna ſhromadźizna běſche pomérnje derje wopytana. Generalny ſekretar dr. Dejzyk — pohłada ſ Hornjoſchleſyſkeje — rosłoži w 1 hodźinſtim pſchednoſchku program „kſchesćanſkeje ludoweje ſtrony“. W rosmoſkwje jaſnupowaſcha knjeź wuczeſ Ssłodeik Sserbſku ludowu ſtronu. Do pokaſa, jo žana němſka ſtrona — teź nic zentrum — ſa Sserbow nicźo wyſche njema. Hdyž ſapóſłanz Bogczewſki w pruſkim ſejmje ſkórżby Polakow a Serbow pſchednjeſe, a kak ſo ſich pyches němſkim wuſtawu ſwobodźene prawa ſ nohomaj ſeptaja, ſo prawiza ſmſkiſche a ſtawo „bravo“ wołaſche — mjenujzy ſ wjeſelołcźu, ſo knjeźerſtwo tute prawa ſim njeda — a zentrum wſchém tutym wobſtórżbam mjelczeſche. Dale wotpokaja woroki pſchecźiwo Sserbſkej ludowej ſtronje, teź tón, ſo wona ſerbſki lud roſdwoja. Schtyri ſrjedźne ſtrony (zentrum, němſkonarodni, němſkokulturowa ſtrona a demokratiſo) prezuja ſo wo ſerbſke łkoſh. Kotrej dyrbja dha ſo wólcźo Sserbja pſchiſamknyć? Sserb może ſo ſwojim narodnym ſwědomju jenoź ſerbſki wolicź. Wſchě pſchi poſlednjej wólbje ſa zentrumſku ſtronu wotdate ſerbſke łkoſhy běchu praktiſaj tłubjene, dokelź na „reichsliſcźe“ na 13 000 łkoſow ſhnywſche a tuž ſo jenoź ſcźatku, mjeńſchi potajſim jenoź numeriſkeje wažnoſcźe. Wjeſelſcheje wažnoſcźe běchu ſa Sserbſku ludowu ſtronu mėle. Tam łkoſhy łkoſ wo wjele wjazy waži hacź w němſkich ſtronach ſłubjenu. Tute łkoſhy zaneho wliwa na nje mėle njejſu, na ſerbſkich wolerjow ſo nihdże dźiwaju njeſe. Ssamo Kokla a Bart njemóżeſchtaj w ſakſkej konſervatiwnej (nětko němſkonarodnej) frakziji ſadźewacź, to ſo 1911

w Budyšinje na bohatej hasy 14

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fjodora Michailowicza Doſtojewſkeho.

S ruſcźiny pſchełožił Jurij-Hrodźiſcźanſki.

4] (Pokrjacźowanje.)

Na najbłubje pak jeho jimaſche, hdyž ſtarz k žyle pyched kłóſchtrom wonka cźakazych putnikow (Pilger) ſtupi, kotrejž ſ žyleje Ruſkeje jenoź pſchichwatachu, ſo by jim wuóżno było, pyched nim ſo poklaknyć a jemu ſo pożohnowacź dacź. Płakachu, wokaſo ſ wulkim błoſom, hubicźkowachu jeho nohi a ſemju, na kotruż ſtupachu. S krótka ſo pomodło, pożohnowa jich ſtarz a roſpuſchći jich. Wón wedźeſche, ſa pobożnu, ponižnu duſchu powſchitkownego ludu w Ruſſej, ſahinjazu w cźěſnoſcźi a ſtaroſci a cźerpżo cźeźky pod hrěchom a žju nětcźiſcheho cźaſa, njeje nicźo bóle wokſchenwjaze, dyžli nětkaſu ſwjatnizu abo ſwjateho pytacź a pyched nimaj ſo modło poklaknyć. Lud běſi takle myſłi: Wyrnjeſ też mjes nami jenoź hrěch, njeprawda a ſpytowanje krjeźiſe, mamy tola tu a tam na ſwědźe ſjidźeze jeneho ſwjateho, pola kotrehoż prawda a wěrnoſcź bydliſej. Tehodła ſo tute najwyſcźiſche łubła ſe ſtrěta njeſłuhja, ale ſmějenu też nětdy na tutymi podźěł hdyž nad zyłej ſemju tnjeza, kaž je pſchilubjene. Potom njebudźe žanych bohatych a łkudnych wjazy, žanych wyſokich a niſkich, ale wſchitcy budźa ſo łubowacź a dźěcźi Boże rěkacź, a wěrne kraleſtwo Boże ſo ſapoczńje.

Pſchikhad wobeju bratrow, kotrejuż wón biſchcźe dozyła njeſnajecźeſe, njebě ſnadź žadyn błubokiſ ſaczińcźi na njeho cźinił. S Dimitrijom Feodorowiczom, kaczerunjeż poſtdźiſcho pſchińdże, bu ekſtriſcho a dowěrniſcho ſnaty, hacź ſe ſwojim cźěſnym bratrom Iwanom Feodorowiczom. Tón bě hižo dwaj měſaſaj we wótznym domje, bjes teho, ſo by ſo Aloścha ſ nim ſetkał. Iwan ſnadź dožyła na młódſcheho bratra njemyſłeſche, byrnjeż jeho dawno mjeſcźo a wcźińnje wobledźował. Aloścha žebi myſłeſche, Iwan je wot wažneje, błuboke wězy wobknjeżeny, a próżuje ſo ſa cźěſko dozdźonnuż, jeho mozam daloko wotležany ſamėr a ſo je to pſchicźina jeho roſpjerichenoſcźe. Snano wukhađźeſche ſ teho: wucźeny atheiſt (njewěrinc) ſazpěwaſche nahego, błupehu kłóſchtrſkeho wukuklańża; pſchetoż Aloścha ſnajeſche, ſo bě Iwan ſ atheiſtom. Wón njeczajeſche pak ſo ſſchinndżeny, ale cźakaſche ſ wěſtej radoſcźu na pſchibliżenje bratra. Dimitrij Feodorowicź wźeſche ſ najwjeſtſchej wyſokowažnoſcźu wo Iwanu a powědźeſche teź Alośchi wſchitko nadrobnihcźo wo teź wažnej naležnoſcźi, kiż je w poſlednim cźaſu wobeju ſtarſcheju bratrow tak wěſcźe ſjednoczła. Ta pſchehnėrna łhwała, kiż Dimitrij Iwanej wſdawaſche, ſdaſche ſo Alośchi cźim bóle ſpodźiwna, hacź běſche Dimitrij pornjo Iwanej zyle njeſpodźéwany cźłowjek, a bě ſtoro njemóżno, tak napohladneju, tak ſnamnjeju łdma dweju wſchelakorjiſcheju cźłowjekow žebi myſlicź. Tu ſo dyrbi ſpomnicź, ſo Dimitrij w domje nana njebydleſche, ale ſam ſo ſo na tónju mėſta.

W tym cźaſu mjeſeſche ſo w komorzy Stareza ſhromadźenje tych, tutej roſſcźěpjenej ſwójbje pſchiſłuſchazych, wożobom wotmcź. Pſchekora mjes Dimitrijom a jeho nanom bě ſo dla naležnoſcźe nanirěduſtwa hacź do njewuſtanoſcźe ſtruchła. Na ſhromadźenje wſchitkich w komorzy Stareza je po ſdaczu Feodor Pawłowicź łkubu ſpomnił. Tola njebě trjeba, ſo roſſudźenjam Soſimy podcźińnyć, ale w jeho pſchitonnoſcźi bě mózno, ſo pſchiſtojnje wupraji, a jeho wożoba bu ſnadź pokoſliwje abo wuježednajomnje ſkutkowała. Piotr Alexandrowicź Miſnow, pſchebywajo runje w tym cźaſu w mėſcźe, pſchipóſłna tutón namjet żiwje ſa praſwo. Myſłeſche na to, żebi kłóſchtr a jeho „ſwjatehu“ pſchi tutej pſchiležnoſcźi wobhładacź. Mėſo hiſchcźe ſwoju błeſkobżnu ſtórżbu ſ kłóſchtrom, nadźiſeſche po teź wuzitka ſ taikeho ſhromadźeniſwa. Staręz dasche teź ſwoje pſchiſłwolenje, a dźeń bu poſtajeny. Jenoź Aloścha wocźakowaſche jón ſe ſtaroſcźu. Jeli jena ſ tych na njepſcheceſelnym poſtajenju mjes ſobu ſłojazych wożobom tu wěź na krute woła, możeſche to jenoź Dimitrij dyrbi. Wſchitcy druhi pſchińdżeſchu dre ſ łobkomnjeż wcźińnoſcźu, a Feodor Pawłowicź nam mėſeſche napoſled jenoź ſamyſł, tryſkaſtki wuſtup pſchedwjeſcź, kotrejż dyrbjeſche Stareza iſchińdżeź. Sawěſcźe cźinjeſche jemu ſtónźnje teje roſkory we ſwójźibje jara wulku ſtaroſcź. Jeho najwjeſtſcha ſtaroſcź běſche pak tola mójne pſchińdżenje Stareza, pak pyches wuſtojne ironiju Piotra Alexandrowicza Miſnowa, pak pyches njeſcźate wokrawkowaſche wyſokotwożeneho Iwana Feodorowicza, pak też pyches hrubołcź nana.

Druhaſ kniha.

Njepſchiłódna ſhromadźizna.

I.

Pſchikhad do kłóſchtra.

Znjeńź błiſeſche ſo ke tónjej, a běſche jaſny, cźopły dźeń. Shromadźenje pola Stareza dyrbjeſche ſo hnydom po poſledniej Bożej ſłużbje woimėcź, a to wokoło na poł dwanaceich. Beſu ſłużbu njeſwopytaſchli pſchedźiwdźicźu hnydom po ſkónczenju w dwėmaj equipażomaj: w prěnjej ſedźeſche Piotr Alexandrowicź Miſnow ſ dalokim pſchińdżenym, ſe mkodym dwacźeſlětnym cźłowjekom ſ mjenom Piotr Iwanowicź Kalganow, kotrejż hiſchcźe praſnje njeſedźeſche, hacź by w ruſſej, abo we wukrauju ſwoje ſtudije ſkóncził. Wón mėſeſche ſpodobne wobliczo, ſ wożebitym proſtym pohładom roſpjerichenych ludźi, kotreż móża dołhi cźaſ na nėſchto ſpohlėdowacź, bjes teho, ſo ju dozyła nėſchto widźeli. Běſche mjeſcźiwy a njewuſcźiwły, ale mójſeſche teź njenadźijcy jara powdaty bycź, a rěcźeſche potom ſ pſchenahlivym, wottorhenym ſłowami, bjes teho ſo jemu roſſumnicu, ſchto cźe. Wón wobſedźeſche tójſcho pjenjeſ a běſche ſ Alośchi pſchejeſeny. (Pokrjacźowanje.)

Schulski zakoń pschipotowasche, kotruž Serbsku rěč i powjadnuje wučby wusamknu. Zhe hinak może wot zmjeje němskeje strony njewotwisny zapósłanc narodne mjenjschinu zastupowaci. Zentrum je w Sakslej na 50 lět žiwotich kandidatow do němskeho sejma bjese wscheho wuspěcha stajał, jeno to móhli katolikojo po swojim swědomju wolić. Tu tež Serbja chzeja (t. r. kotriž hischcze serbskeho swědomja maja — pschify. dop.). Na wschěm kulturnym hubjenstwje narodnych mjenjschinow w Pruskej fu wjedawschi konserwativni (nětko němskonarodny) najwjazy wina. Woni zapoczachu a podpjerachu jim pschećiwnu politiku. (Sću i bobom najbórschi njepschećelsko Slowjanskich ludow. Hižo jich mjeno dołcy praji — pschify. dop.).. A byrnjez trachi zastupjeru do němskeho sejma njepschećelschiskeji, dyrbimy spawnosći wotkazaci, to tu žnny. Nasche 132 000 hłosow, w połzedlnjez wólbje wotedatych, běchu knježerstwu a němskim stronam njelube. Zastupjerja w Schleselsej mógemy dostacz, dokelž fu wschě ti wokrjesny (Wopolna, Wrótsławy a Lěhnizy) nětko do jenoho wólbneho swjazka sdružene. (Wschi poslednich wólbach 4. meje njeje so tuto zdaanje w prawym czasu zapodało, hewak budzische so tehdy hižo jedyn kandidat pschećelschczek.) Rěčnik stónczi swoje wot nich łoicze k narodnej wěcy swědczace słowa i namolwjenjow: „Schtož na hischcze próschcha narodneho człowjeka a swědomja, konuj je 4. Boża kasnja hischcze swjatata, tón woli 7. dezembra Serbsku ludowu stronu. — Nětko so nješcto tak, schtoż so pscheswědczeni Serbja nadzeli njeběchu. We wschelakich sanitych słowach wuprajichu so kk. dr. Schojta i Drjezdżan, kiž je „pschipadnje“ we Luzicy, dr. Rachel, praktiski lěkař w Pančicach, a kubłeř Pjech w Miłoczicach pschećiwo serbskej stronje. Poslednischi, kiž je jako „němskonarodny Serb“ znaty (ta su Serbja němskeje je narodnoscze, ale tajkich stworjenczkow na swěcze mózno njeje a tuž je na czasu, so swoje mjeno pschemèni — pschify. dop.), hewak mèl jako němskonarodny wjele pschećiwko politizy zentra praticz, ale wo tym wón njeleczesche, wusłyscha so sterje na Serbsku intelligenzu i němskimi žonami — k czemuž prěni kandidata serbskeje strony nastork da. Na tute staze wotkłapane thema jemu k wuczeń Sdobeńi wotmołwi, to zyły czrjebu „němskonarodnych Serbow“ se serbskimi žonami znaje, kotrjž znjeho człowjeka a ljubosze za Serbstwom njemaja, nihdże je njepodpjeraja, ale wschudże jich tam pytacz mózesch, hdjež so pschećiwo Sserbstwu dźełа. Jedyn i mjenowanych „Serbow“ wusna, to budze tak wolicz, kaz je jeho serbska macz wuczíła — mjenujzy zentrum. Powschikowne spodżiwanje, dokelž sebi drje kóždy wuhlesche, so nětko pschidże — serbska strona. Hdyž serbska intelligenza so hischcze domałaża nje, kaj ke wažnosczo tute wólby za serbski lud, za narodne mjenjschiny w Němskej maja, dha so njesdżełanym wolerjam dźiwacz njemóżemy. — We swojim dołónczinym złowje, pschi czimž němskonarodnym kěrko na kožu dżesche, naswomnj rěcznik, so je Sserbska ludowa strona też je zentrom jednasa a hmbluje so na prutki wobroczenja, dyrbjesche so to i němskim stacz. Wusna pak i dobom, so mohło sjednoczenje i narodnymi mjenjschinami zentrum podhladnjez czinicz, so i „njepschećelemi wótzneho kraja“ (Vaterlandsfeinde) pałkruje. Też jene wuznacze! — Sserbske swědomje pokazuje Sserbam jenicki prawy puć — ja „Serbsku ludowu stronu“.

S Hornjeje Hórki. Kurt Libscha, syn tudomneho dohladowarja knjesdoži wczera dopołdnja czeżko. Libsch, kiž w Hajnicznjanskej pschadowni jako brudschel dżeła, pschińdże i prawej ruku tak njeszczesnje do truhlizny, so dyrbjesche jemu lekat hnydom port wokewacz.

S Dobrunsche. Budyschke twory kupowaze towarstwo wotmě tu za žiwój tudomnischi wodźel sobustejidku khemadżinu, kotruž pschedhydża, knjes Helasch najwjedowasche. Dobrunschke dźełaczerske towarstwo wustupi i někotrymi spěwami. Knjes Helasch poda potom rozprawu wo wobstejdnym położenju towarstwa, kotrež won jako czejże, ale tola nje hłesnadżijne mjenowasche.

S Hornjeho Lenkerdorfa. Snamjo czaża. 43 lětny Jowjeř a jeho holpoła łuschtaj tu sajataj. Muż je so mężnaty dotho na 13 lětnej dżowcy swojeje holpoły pscheschoł a macz je żeleznyki wotstronjała.

S Wopałkeje. 5 generazijow liczi Förstereż swojeho we Wopałej. Na statoku zżiwnoscerja Augusta Förstera fu žiwi praprowonka, prawonka, macz a dżéczo. Wotoła bydli w Drjezdżanach. Wschitzy su czili a strowi.

S Lubija. Nowy druhi mężschczanoscha, k. assessor Bennert i Kamjenja so dżensa popoldnju do swojeho nowego sastojnstwa zapokasa.

S Mitowa. Schpwórkl wjeczor bě w naschej wsy wólbna shromadżizna Sserbskeje ludoweje strony. Bohužel bě jara posoże łkasana, tak so i Nowoze Wsy njemóhachu pschińcz, ke wsy hamez pak běchu pschikontakt. Knjes referent rosestajiske program a žadanja naschejż politiskeje organizazije. We Sserbja hmy i njetschi mali ratarjo a czeżwinu wosebje pod dżensnischim hubjenstwom. Czi wulzy wobsedżerjo nimaja zaneho łasima na naschich starostschach, schtoż so wosebje pokasuje, so njesmu wólbnicy swojeho zuwolczerjenja nješcto polowo wotstupicz, so bychu wsche hospodarscz móhli. Rěcznik pokasa na zenotliwe padach, kak njemóże wulki małeho zastupowacz, dokelž to tež psched wólbami jich strona, wosebje „Landbund“ a němskonazionalni, wschu możne słubili. Sserbjo dyrbja tami hromadże dżerżecz a to wosebje saso a runje pschi tutych wólbach, hdjež budże so do němskokatkeho sejma a do pruskeho sejma wolicz. Sserbska ludowa strona zastupuje prawa Sserbow a chze, so hy so kóżdemu dżeławemu cżłowjekej tak schło, so njeby czeń žiwjenja prošcheł a khudak był. Też we narodnym nastupanju żada so po nasche spratwne żadanja dopjelnja. Němzy maja sami 12 milijonow swojich ljudži mjes druhimi narodami. Hdyž woni i wolnym prawom za tutych wumnożenosczo w maczérnej rěczi żadaja, a chzedża swojun kulturun kajżej potom njesmédża nam Serbam te žone prawa bracz a serbske dżéczi w schulach a Serbow w sjamoscži potlóczowacz. Schtož je ta prawdu a polepschenje serbskich hospodarskich pomérow a ichtaż je i wutrobu a duschu za swój serbski narod a jeho sdżerżenje, njemóże hinak każ Serbsku stronu wolicz. — Na debaczje wobroczischu po nětkolsi je wschelakimi praschenjemi na rěcznika, i kotrenżż je widżecz, so też debatja na sebi to ludżo wjazy lubicz njechadża dacz. Shromadżizna trajesche hacz do 1/12 hodżin a bě so derje poradżila, wosebje też tehodła, so Serbske żony żiwy sajimi je wscho pokasowachu a so jnam rěcznika narodschowachu. Tuž drje smě też tu Sserbsta ludowa strona pschi wólbach zaneho wuspě wocakowacz. -ska

S Rittleje. Sarjadowiski wubjerk Rósborskeje dżełoseradżenje je pschinoschki k sastaranju dżełonjemérjerjow Rósbork'skeho wokrjesa a ta ku tukomu pschisłank. gmejnje Tscheplin i lubłowym wokrjesnym a skhwalowym pola Zahanja, wot 24. 11. 24 žem nakhwilnje na 1½ procenta wot sakładneje mshy posnjsk.

S Wusłidże pola Muzkatowa. Saldżenu wutoru wotmě tu Sserbska ludowa strona swoju wólbnu shromadżizu. Njedżiwajo teho, to je wjeh jara wutworjena a serbski lud tu skoro dospołnje potlóczeny, bě wopyt jara dobry a je i tesho i nowa saho widżecz, kak wulka je žadosczo ludu za jeho serbskej maczérnej rěczu. Shromadżizu wotewri k. Jakub Lorenz-Salski, khowny serbski kandidat do němskokatneho a pruskeho sejma. Wón rozwi program serbskeje politiskeje organizazije a napominaschc k sjwérnemu wutracu, dokelž ja nam Serbam swojtaja rjeńske czaży. Khowny referent rospominaschc potom wosebje sozialne a narodne praschenja serbskeho ludu. We njmale jenohodżinskim pschednoschku wupraji so rěcznik wo wschich hospodarskich a serbskich naležnoszczach dotyk nje, wosebje na to pokasujo, so serbski lud jako masorata-ćelski njemóże na żadyn pad i tajrini stronami wolicz, kiż jeho interesu njeslusnyja. To czini jenicży Sserbski ludowe strona a tehodła dyrbi kóżdy Sserb ju pschi wólbach podpjeracz, to dyżimy se swojimi kandidatami dobyli a jako swjatk narodnych mjenjschinow swoje serbske prawa schkitali. Pschednoschk dobu bęhi dobreho pschipóhnacza, kamo pola tych, kiż hewak wscho serbske hidża. — We debaczje wustupi jedyn serbski dżełaczer jako sozialista, niemóżesche pak wjele napschećiwiwicz, i dżéla dyrbjesche pschednoschkej knjesa referenty pschikhowacz. We dalschej debaczje so se strony k. Lorenza a k. referenta hischcze mnoho wopaczneszow wotpołasa a wschelake wumoschowanja naschich njepschećelow so k spokojnosczi wschich shromadżenych wujzachu. Tuta serbska shromadżizna bě jena i najżiwischich, ale też najrjeńschich — każ ludżo sami prajachu — hiż fu hacz dotal fu byli. Nadżijomnje Sserbska ludowa strona też tu pschi wólbach dobudże.

J.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 2. dezembra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Cene kurza za w mitjionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	22 710
jendżelski punt	19 431 000	czeskosłowakiski króna	12 590
nizozemski frank	86 990	10 mil. wólič. mark	79 900

Wjenujemy hdyż, każ pschcze wokoło kóżdeho prěnjeho wežera trochu zadnische. Wschędżna dań stajł so na 3/8 % a nětko wjace wyschc.

Efekty mężnych wežera na Barlinskej burshy nimale skrjeczene kurhy. Statne pożczonki jow a tam w kursach khodżachu. Wójnjske pożczonki 1 915 na 845 miljardow złoty.

Na produktowych wikach w Barlinje tej wežera płaczijny zaneho pschemènjenja pornjo łobacze njeja-pisazhu. Wot wežeravschkho sem je jako dowolene, żito na posdżischc termije kupowacz. Wašzbitehu żiwischcho wobkhada so wežera s tesho hischcze njewmwi. Wiki běchu sowischtkowuje jara mérne. Nischto rżaneje muki nadeschdże kupzow. Wežera płaczeschc zentnar:

w Drjezdżanach

pschenicy 10,50—10,75 hr., rożki 10,65 hacz 10,90 hr., jeczmjenja nałkneho 11,75 hacz 12,75, najmjneho 10,50—11,25 hr., wowsa 8,60—8,90 hr., schpatnischcho 7,25—8,55 hr

w Barlinje:

pschenicy 10,90—11,15, rożki 10,35 hacz 10,55 hr., jeczmjenja nałkneho 11 hr. hacz 12,30 hr., najmjneho 9,50—10 hr., wowsa 8,35—8,75 li. hr.

Na pschedach:

Kundros, 8 mężnazow shuderanu, Gust. Hausmann we Lěsej pola Delnjeho Wujezda.

Kruwa mloda, żuczelna do pschahanja w Jaworje cz. 10 pola Kanjezna. — Podżahowa we Sakhowje cło 17.

Kóńk rěsu, knjezi dwóc we Domšku pola Minakali.

Kóży młodej, pschipuschczenej, Knoblock w Banczach pola Baczonja.

Kanonzy, klumpu zelenu, półmu kuchinu, kotliki a druhu nabobu w Baczonju cz. 6.

Kruwy 4, ranza a wężaza maschina, fejdu, 3. dez., pschipołdnju w 12 hodż. sudnizy na pschehadżowanje.

Pisańšlej blidże (2 Schreibtische), 5 stołow, khamor, 20 zinkowych bowonow, 2 krjczjapoj, 5 karow, 38 elektr. żehlamkow (Bügeleisen), 8 paketow hołdźikow, w domje khorobnje każy we Wojerezach, schtwórk. 4. dez., dop. w 9 hodż. sudnizy na pschehadżowanje.

Bimnoscz 20 jutrow, morwy a żiwy inwentaż (kóń, 3 kruwy, 5 świni, 70 kur), massiwne twarjenja pola Wojerez. Dalsche wukaża knjes Lapschich, wobsedżer e czżischczenje we Wojerezach.

Sso pytaja:

Blidarski Wastaŕ Pětschka w Kellizach.

Hołza mlokarnja w Radworzu.

Dżowka 1. 1. 25 A. Henczel w Radmerizach.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dżensa dopołd. w 11 hodż.:

Żito je żadne, ale też mało kupzow. Wikowanje i muku tłaza. Tendenza mérna.

W 3/12 hodż.: Nischto wjazy żita na wikach, ale mało kupuja. Płaczijny po pschemènichu, też nij położenje na wikach. Tendenza mérna.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Żita a wołijowe żhmnje po tunu abo 1000 kg, żewal 100 kg, wšaczisny po

	1. 12.	29. 11.		1. 12.	29. 11.
Pschenica	218-228	216-223	rapš. wołtuch	16,80	16-16,60
rożka	207-211	207-211	wsch. melasa	8,50	8,50
nałšt. jeczmjeń	220-246	220-246	żerdełka	(1-12,50	11-12,00
nał. jeczmjeń	—	—	bérnaze fruji	18-18,80	18-18,70
wowsa	167-175	167-175	šuny	20,50-21	20-21,50
kukurjza (Maiš)	205-208	—	wota	17-18,00	17-18,00
pschenična muka	25-32,50	29-32,50	lanu wołuch	25,50-26	25-26,00
rżana muka	28-31,50	28-31,50	módre łupiny	12-13,00	12-13,00
pschenič. wotr.	13,80-14	13,80-14	wolte łupiny	15-17,00	15—16
rżane wotruby	12,40	11-12,40	sjeno, 50 kg	3,30-3,50	3,30-3,50
rapš	400	390-400	stoma, rżana	1,10-1,20	1,10-1,20
lanu šmjelo	410-420	410-420	„ pschenič.	1,10-1,20	1,10-1,20
hróch	22-23	21-22	„ wowsina	0,90-1,05	0,90-1,00
pjelušchki	16-17,00	16-16,50	„ jecjna	0,85-1,00	0,90-1,60

Drjezdżanska burša.

Pschenica	210-215	hórnaze fruji	21,00-21,75
rożka	213-218	pschenič. wotruby	13,00-13,80
nałšt. jeczmjeń	235-255	rżane wotruby	12,80-13,10
nałsmšk jeczmjeń	210-225	pschenična muka	32,00-34,50
wowsy	172-178	rżana muka	33,00-35,50
cżerwjeny bjeżel	240-275	wota	20,00-21,00
rapš	370-390	pjelušchki	20,00-21,00
kukurjza (Maiš)	210-215	hróch	25,00-27,00
šuche truhnički	11,00-11,75	zokrotny truš.	18,00-20,00

Płaczijny rěsneho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

1. dezembra 1924. Płaczijny po zentn. a šl. hriwnach. Stóne druzyny a wosmanjenjenje

Woły: 149.

Wołmonjaschne, małormjenjene, najwjetšeje rěsneje hódnoscz	
hacz do 6 lět	50-52
Mjebe mjaschne, njewukormjene, starsche wukormjene	41-47
Mjenje małormjene młode, derje pizowane starše	23-37
Mjenje pizowane wschelki starokow	23-27

Byli: 428.

Wołmonjaschne, małormjene, najwjetšeje rěsneje hódnoscze	49-51
Welmonjaschne, młodschene	43-47
Mjenje wukormjene młodschc a derje pizowane starschc	38-42
Schpatne	24-34

Jałowje a krowy: 377.

Wołmonjaschne, wukormjene krowy najwjetšeje rěsneje hódnoscze	50-52
Wołmonjaschne, wukormjene jałowje najwjetšich, rěsnee hódnoscze hacz do 7 lět	42-46
Starschc wukormjene krowy a derje wuwite młódschc krowy a jałowje	38-37
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowje	26-30
Mjenje a schpatnje pizowane	20-24

Cjelata: 423.

Najlepschi wukormjene	60-63
Mjenje wukormjene a tajle wot zhora	54-58
Schpatne	42-50

Mowzy: 446.

Młódschc a starschc wukormjene	48-52
Starschc wukormjene	40-45
Mjenje wukormjene (Merajschale)	26-35

Sswinje: 1634.

Połmonjaschne, wosebitych rasowow a jich schtschipzjonow, hacz do 1½ lět stare	75-78
Mjelkne	79-81
Mjelkne	70-74
Schpatne	60-68
Ranzy a kundroty	55-65

Přiłopk.

S Drjezdżan. Saho je młoda holza shubila. 9. nowembra wjeczor je jo 17 lětna dżełaczerka Luisa Kühnez se Frechamskeje haży 5 I. shubiła. Holza bésche je swojim nawoženim na reje schła. Tam rejowasche wjesnaty, na 20 lět staryn muzikl jara wjele i njej, schtož nawoženu khetro mjerschasche. Nabobo pak wopuschczi holza rejowaschku lubju a i njej tez tamny młody pachol. Wot tutejo czaża njemjedża, doże je holza wostała. — 4 njedżele pschedy bésche so kontorischka Charlotta Großmannez na podobne waschnje shubiła. Też ta njej minaja hischcze płéda.. Policzija je ménjenja, so je holza samomordarstwo skuczila, tola starschej do teho njewéritej.

* **Se strachom psched finanzným hantom,** kiž bésche jemu i khłostanjom hrożył, zasłeli jo hołesengaz Frauendorf w Aujzendorfie pola Halle.

* **Wulke wichory w Jendżelskej.** 17 ludzi so zatepiło. Mnohe pschibrjożne mésta zapuschczene. Wulka schkoda, kiż fu hrożnje łatkadżaze wichory w Jendżelskej zaldżeny tudżeń naczinili, hodża jo nětkole pomału spóznacz. Wětrik honjesche w swédnoschczi 60—70 mil sa hodżinu. Hdyż je też schkoda w kraju nutska wulka, tak tola jo njeda pschirównacz k wuschkodżenjeni na jendżelskich mórskich brjohach. Łódź „Portland“ je na jendżelskim kanalu jo rosrasnja. Parnikej „Hartley Bomb“, kiż bě je ichkrowej depeschu wo pomozy prošnył, khwatajsche łoźki kichżkał „Calliope“ na pomoz. „Hartley Bomb“ pak so njedżiwajo na to tola potepi. 19 wosobow żhlne muszejwo bě drje jo do wumożerskeho czołna wukhwakowała, tola czołm so nałkoni a jenoż dweju i wobsadki nózdu dwanaż, hacżrunież so wjazy łódżow na wumożerskim bżéle wobdżéli. Też na żużnych brjohach Jendżelskeje je wichor wulku schkodu naczinił. Wjazy mjeńschich łodżow bo wottorze a jo potepi. Wjele łéżnych domow pschi brjohu jo śnieżi a rjane pschibrjeżne méstaczka jo pos

zerzechu. W Doveru běchu žołmy mótske hacjenja wotchrunyte a wulku schkodu nacinile. Podobne so y druhich městowe powdź. — Też w franzowskich pschistawach je wichor wjele schkody nacinił a człowjeske wopory žebi žadak. W Nanteksu pschekwapi wichor 15 dźěłacerjow, kiž chcychu so pyches Loiru pschewjesć. Cžołm so nahli a 8 dźěłacerjow so zatepi. S Bresta so powdź, so je žebi wichor tam 12 woporow žadak. Też w Bordeauxu a druhich městach je hrózbnje sakhadźał.

Swójbne wjesće.

Sslubjeni: Marja Kowizeż w Hucžinje a kubler Jurij Soba w Cžornjowje. — Lina Pawlikez w Budyschinje a Patwot Langa we Wyschoi pola Drježdżan.

Swěrowani: Fryza Steuer z Marthu rodź. Zylatez w Budyschinje. — Albert Reiche we Lutach z Margaretu rodź. Bartez w Kamjenzu.

Semrěli: August Schöbel, ratař w Nowej Wjesy, 67 lět. — Arnošt Petrich w Budyschinje, 44 lět. — Paulina swud. Menschnerowa rodź Freudenberkez we Schumbachu p. Kamjenza, 64 lět. — Jan Zeidler, nětkuschi mlynkl wobdźěłaćel w Lubiju. — Knježna Augusta Starostez we Wojerezach.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

— Plan wo pschiprawjenju dalokorčenyho kabelowho kanala we Schillerowych hadach, w seminarskej, dwórnischčowej a Nowoslatskej dróhy je na pópisłim hamcze w Budyschinje wot 2. dez. na schtyri njedźele wupokoženy.

— Sćrjedu, 3. dez. 1924, dop. w 10 hodź. pschedawaju so we Sčžijezach na pschedźadowanje: 120 bruno-pobrunjowanych muzngich žedow, 400 motor. kol. karcžow, 700 kg. kulojteho železa. Na kupjenje smysleni ješdu so w hoscženzu w Natarjezach.

— Sćrjedu, 3. dez. 1924, dop. w 9 hodź. pschedawa so w Raschowje na pschedźadowanje: wulki stejazy schpihel. Na kupjenje smysleni ješdu so w hoscženzu „Lubinej" w Raschowje.

— Sćrjedu, 3. dez. 1924, dop. w 11 hodź. pschedawaćel so na pschedźadowanje w Hnaschezach, w industrijowym dworje dwě emaillowej kupalskej wanni. Na kupjenje smysleni ješdu so pschi Schprjewinym mosće na Hnaschezańskej stronje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

— Lessingowa schula. Pschipowjedźenja pschijimuje direktor prof. dr. Muhle na wschědnych dnjach wot 11—12 hodź. na schuli. Pschedpołožicz ma so narodnae wopismo abo žiwójbne knihe, wopismo wo šitraschčežbjenju, posledne schulske wuswědčenje.

— Pokyroma je saschła pola hoscženzarja Kacha w Lěskej a kublerja Mlynka w Cžišowje.

Koho mam wolicź?

W cžasach wólbow je kaž w jenym kócžu po dołhej krutej symje. Nejrjadży měr kaž na kerchowje. Ale cžopka nalětna pruha mudźi wobyknerjow kscža. Wschudże poczina so bibacź, wschudże schwórcži a bórcži. Tak je też nětko krótki cžas psched wólbami.

Koho mam wolicź?

Tuto praschenje žebi wobsnyle tón staja, kiž hy sa zoke lětwe politiku strał njeje. Sa Serba, kiž politiku narozenje cžehnje, njeje cžežko, mjes 25 stronami wolicź. Nětko pschidu tajzy

zuzy prosctojo

k nam, **kotrjž so hewak jenje wo Sserbow a Sserbstwo** njestaraja a nam w niczim njepomhaja. A tajkich ludźi wolaja žamo tež mjenowani Serbja do kraja. Ódyž maja Serbja sa nich bycź

wólbny zlót,

potom wědźa, hdźe žmy. Wot meje žem njejsmy žaneho z tutych zuzych — njechcam runje tjez „falschnych" — prosctow widzeli. S wólbami su k nam pschijchli, kaž cžahaze ptcžki. Tuczi ludźiska

Sserbow njesnaja,

ninc ja žaneho sajima sa naš, chiba so dźedźa nasche hłoby měcź. Tuczi a jich **politiske strony** so do naš wobhladaja, hdyž rěka, naš w němskim, pruskim abo falkim jezmje sastupowacź. A potom dyrbjeli jich kandidatow, jich strony wolicź? Tajke žadanja stajeja so jenoż na

politiziu njetwobhonjenych,

kotrjž politiziu dźěłarjowcź tutych stronow w pschitomnosczi a sańdźenosczi njesnaja. Wobhladajcże žebi jich blize, też tak mjenowanych Sserbow, kotrjž sa nam njepschecželsczu abo bjezdźatnje smyslenymi stronami běža. Ani zentrumsjy, ani němskonarodni njejsu sa naš niczo cžinili, byrnjež pschileżnosczje k temu měli. Dyrbimy žebi žami ponhacź a tuž wolicź

Sserbsku ludowu stronu

a s njej narodne njeńschiny.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Měschczańska rada chce na městno hrjedźenego młynskeho mosta, kiž je s tramami pokładženy, nowy se želesnej konstrukziju postajicź. Schkoda sa šuzbow s tym njenastanje. Plany wuleża na hamtskim šudnistwje. Pschecziwjenja dyrbja so w běhu 14 dnjow sapodacź, hewak hubi so prawo snapschecziwjenja.

Sa direktora wustawa sa bědnych w Hornich Kundracžizach postaji so finanzny direktor Friedrich Schütz we Odranowje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

— Podružniski pjenjes na měsacz Dezember wuczini 66 prozentow dowójnistwe płaczišnu.

— Nad samozenjom pschekupza Josefa Kauera we Wojerezach je so dźensa pop. 1,30 hodź. konkurs wotewrił. Sarjadowaćel je pschekupz Arnošt Schmidt we Wojerezach, na Drježdżańskej haśy 11. Pschipowjedźenja może so haž do 31. dez. 1924. Prěnja shromadźizna wěrjelerow budźe 22. dez. 1924 pschipołdnju w 12 hodź. Powschitkowna pruhowanska termija 14. jan. 1925, dop. w 11 hodź. na hamtskim šudnistwje, we šitnje čo. 85.

— Wólbny lokal we Wuclich Sdźarach njeje, kaž běsche najprjedy postajene Streublez, ale Sickertez hoscženz.

— Sswinjazy mót w khlewach M. Nowaka, Kady, Pfützнera a Körnera w Niebschichowje je saschoł.

— Pola bura Jana Pimatza we Wulkim Cžišu je so stadowy byk, cžorno-schkakaty z hwězdu, 1½ lěta stary, cžornopisaneho nižinskeho stotu swonka termije hač do oktobra 1925 wubrał.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje zmóje dźensa wutoru (2. 12.) měsačnu zhromadźiznu. Mamy wšelake ważne wěcy wuradźowaź, tehodla je nuzne, zo wšitke sobustawy přińdu; też hosćo su lubje witani.

Politiska zhromadźizna dowěrnikow towarstwa ss. Cyrilla a Methodija a Serbskeje ludoweje strony wotměwa so wutoru, 2. dec., w 5 hodź. w Khróšćicach we Wjenkec hoscžencu. Předsydstwo.

Serbske towarstwo „Zernička" w Lichanju ma srjedu, wječor we 8 hodź. zaso spěwanje. Nawjedowaf.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta ma póndźelu, 8. decembra 1924, pop. w 2 hodź. zhromadźiznu předsydstwa a wubjerka we hoscžencu „Němska khěža" we Kulowje. W 4 hodź. je zjawna zhromadźizna k założenju noweho towarstwa.

„Lilija" we Ralbicach spěwa štwórtk, 4. 12., we 8 hodź. pola Brězanec. Přindźe wšitke wšitcy. Chcemy spěwy za koncert (28. 12.) dowuknyć.

Prosymy z dobom susodne towarstwa, njedźelu, 28. hodownika, swobodnu dźerżeć, dokelž mamy we Ralbicach koncert.

Generalna zhromadźizna Serbskeho Sokolskeho Zwjazka wotměwa so njedźelu, 7. hodownika, w 1 hodź. w Budyšinje w žurli Serbskeho Doma. Dnjowy porjad: Rozprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka, starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězynej, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Serbske wólbne zhromadźizny

Serbskeje ludoweje strony

wutoru: w **Khróšćicach** we Wjenkec hoscžencu we 5 hodź. (zhromadźizna dowěrnikow).

w **Jasenicy** w hoscžencu, 1/8 hodź.

w **Sowrjecach** w Palerjec hoscžencu, 1/8 h.

w **Ptačecach** pola Wojerec.

w **Njeswačidle** w knježim hoscžencu 1/8 h.

srjedu; we **Wotrowje** w Juršec hoscžencu, 1/8 hodź.

we **Warnoćicach** 1/8 hodź. pola měšcanosty Zaunika.

w **Nowej Lucy** pola Wojerec.

w **Serujanach** we wjesnej korčmje, 1/8 h.

štwórtk: w **Pančicach** w hoscžencu, 1/8 hodź.

w **Hornjej Hórcy** w Henslec hoscžencu, 1/8 hodź.

w **Ralbicach** we wjesnej korčmje, 1/8 h.

Njezapomnće na wólbny fond našeje Serbskeje ludoweje strony! Składujće hnydom a bohaće!

Bjez pjenjez njehodźa so žane wólby připrawić. Zapósćelće hnydom, pak na sekretariat strony (Bautzen, Lauengraben 21 w Domowinji), pak na Serbsku ludowu banku na konto strony. Kwitujemy na přeće zjawnje w „Serbskich Nowinach".

Předsydstwo.

Našim dowěrnikam a přećelam!

Wozjewće hnydom sekretariatej strony, hdźe hišće žane lětakidóšle abo so roznošowałe njejsu. Wóbhońće so za wěcu.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu w **Kukowje, Pančicach** a **wokolinje** dawam k wjedźenju, zo sym so we domje k. hoscžencarja **Nowaka** w **Kukowje** čo. 46 jako

korbańskí mištr

zasydlił.

Budu so prócowaź, zo bych swojim woteběrarjam z dobrej tworu posłužował a poručam so k wšěm dźěłam, kiž do mojeho powołanja přimaja, kaž zhotowjenje njebělenych a bělenych korbow a korbańskich tworow. Wuporjedźam derje a tunjo.

W Kukowje, 1. decembra 1924.

Jurij Kaufmann, korbański mištr.

Z tutym wozjewjam, zo sym 1. decembra w Budyšinje na Hošic hasy 8 (w ležomnosći prjedawšeje korjeninoweje tołcernje)

» žitowe, picowadłowe, symjenjowe, «
słomowe a běrnowe wulkowikowarstwo

wotewrił. — Powjedu swój wobkhod wěcywustojnje a po solidnych překupskich zasadach a prošu zdwórliwje wo dobrocźiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom Fritz Gretschel.

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american Lines
(Harriman-čara)
Do
połnócn. Ameriki
połodn. Ameriki
Canady
Cuby — Mexika, wječor. Indije
Afriki, rańšeje Asije atd.

Tunje přewjezenje, dobra jědź a piće
Bydlenje w komorach wšěch rjadownj.
:: Nimale tydźeńscy wotjědže so ::
z Hamburga do New-Yorka
Radu a ćišćane wěcy podawa
čara z Hamburga do Ameriki
w **Hamburgu**, Alsterdamm 25
:: :: :: :: a zastupjeř :: :: :: ::
Ernst Sembdner **w Budyšinje**
:: :: na hornčerskej hasy 21. :: ::

Słomu
kupuje při přihódn. płaczinach
Hugo Schütz
na šit. wikach 30. Tel. 1180.

Nimale nowe
transportowe wóhnišco
(Transportierherd)
je na předań w **Smjerdźacej čo. 23.**

Barchent, wołmu, rukajcy, **mužace a žonjace** košle poruča derje a tunjo
K. Symmank w Budyšinje
na Lubijskej dróze 12.
Žane klamy Rěči serbski.

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Hródźne, połne, kuchinske a domjace holcy
srěnkow, kruwarjow a jutrownych hólcow
pyta
přistajerńja w Klukšu

Žonjace a mužace šaty
štrympy, stajnje tunje
E. Günther, rózk mjas. jatkow a žitneje hasy.

Zony
Poručam swój wulki skład pschędwałkow, měšcanych a pschędwadowanych powjazow, podpołožkow.
Steju rad k rozhlad.
Wagnerowa w Budyšinje
pschěd schulerskimi wrotami čo. 9

Časnikowe rjeczazy

Wuporjedźenja časnikow
wuwjedźuje najlěpje po najtuńšich płaczinach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej dróze 40.

Khachlestajerstwo
Viktor Schlecht w Budyšinje
na wysokej hasy 8.
poruča so za Budyšin a wokolinu, k wuwjedźenju wšěch powołanskich dźěłow, k přestajenju a nowostajenju khachlow wšěch družin.
Telefoniscy sym z čisłom 1221 dostaś.

Płaczizny hódno
židźane trikowe
drasty a jumpry
w najwjetšim wubjerku
A. Bokelmann nasl.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N. • płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihidźěačerja, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěwanje so stajnje nawěstki a tabelo so w čas wobkřiješa. Za reklamowy a wólbny rjadk płaci so 30 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 282 **Budyšin, srjedu 3. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Po cyłich symskich wětrach pożlednich njedźel žu połodnjsce wětry do Jendźelskeje cyopke kčne wjedro pschinjesłe. W Londonje bě sa wčeraŕoschim temperatura zjopłischa dźiż w julinu a awgusceje.

*

Jelesnjarjo elsasko-lothrinskich żelesnjow žebi wjedschu mšu žadaju a žu žo rossłuchili, straschowaci, jeli so žo jim jich žadanje njedopjelni. Deputaziji schešcej wožobow je žo porucziło, ż odrybja žadanja ministrej żwonkownych naležnoscow pschepodacj.

*

Djelacjerjo w elsaskich kalijowych podkopkach w Elsasu žu direktnji wosżewili, żo wutoru dźeło stoża, jeli so žo jim do tego czaża žadana mša njepschisłwoli.

*

W Sagrebje žu dr. Pernara, jenoho s wjednikow khorwatskeje republikanskeje stronu, saješi.

*

Rumunske wyschnoscje w Bešarabskej žu 80 ruskich komunistow saješi, kotrež běchu pisches samjerschujeny Dněstr do Rumunskeje pschischli.

Jeniczka bróń,

z kotrejż samóża němskonarodni pschecziwo „Serbskej ludowej stronje“ wojowaci, je niewěrne wudawanje, ło je wona sozialdemokratiska. Jeli bychu tróchchu żwedomitoscze měli, dyrbjeli to ż programa „Serbskeje ludowej strony dopokasaci. Njedawno cżi znaczi schtyrjo „němskonarodni Serbjo“ pišachu „prawnoscż a schcżerschtjansku luboscż“ zadaja też němskonarodni. Jeli bychu to woprawdzite existiri, njebychu pschecziwo Serbskej ludowej stronje s taksimi njecwěrnymi wudawanjemi wojowali.

Nam, kotrejż psched 30 a wjacy letami na stronje serbskich burow pschecziwo konserwatiwnym wustupowanjam, nam ż tej samej tupej a schcżetbawej bróniu napschecżo stupachu. Woni žebi nuhła tehole cżerwjenscho schcerjenja žo serbski burski wołeż hižo wustrožì. Tehole cżerwjeneho cżerczicka nanojo žu w Němskej do wojny pruskeje konserwatiwni, dźensnischi „dutschnational“ byli. Se swojej stat podrěwacj a woprawnu burski staw jatkubjacej politiku žu sozialdemokratiji a židowskemu lichowarstwu na mohi dopomhali. Zenje njemóżemy elementarnu nuzu, kotrejż je niestrowych, hač klojazych pomerow (Zuständen) wurosta, każ to pola naż na sozialdemokratiji a kommunistiskim widźimy, še stowarni a rjanymi pschednoschkami wotstronicz. Hdyż w jenej halmnjatej krajnje hmniza (Wechselfieber) sachadza, njemóżemy ju še lekarstwom a hyrnjej lépje skutkowaco, sahnacz. Tam dyrbimy bahnischcza a tymischcza wotstronicz.

„Serbskta ludowa strona“ by němskonarodnych rad na pokoj wostajila, je-li ju cżi njebychu wot wscheho spocżatka nadpadowali. Mamy žo s druhimi wele wažnischimi naležnoscżemi saběracz, hač jenu stronu pschinamacz, ke kotrejż by dźensa hischcże Serbjo bohužel w pschemożazej liczbje na wjach dźerża.

Cżehodła Serbjo nječiња, jo maja k němsko-narodnym dźerżecz? Dokelż mčnja, jo je to jeniczka strona, kotraż katarske sajimy sastupuje. Naschi serbscy wjerzo burskeho stawa chzyli pak tola troschcu rosełnawacz mjes katarskimi a burskimi sajimami (interesami). Němskonarodni steja w njepschdnej opposizizi, to cżka snapschecżiwjenju pschecziwo cżitkywitnemu krjescżenstwu. Woni su wukonjeli pahjenu politiku; s tym su nja jenoż katarske ale burske sajimy runjenon sanjerodżili. Woni jako cżi, kotrejż widawaju, jo katarjom sastupuja, dyrbjeli na tóżby pad akciwnu politiku wukonjecz. Bychu-li woni to cżinjo,si, njeby naschi dawkowy system tak daloko hacż žo na katarstwo poczahnuże, dźensża tak saschmatany był, so nichtóż dźensża užiwé, cżeho ma žo dżerżecz.

Sastupuzam serbskeje ludoweje strony žo wumjetnje, jo pschecziwo knjezim dworam a ruczerkubleram schcżeja. Tónle porok woni nunajrasnischo wotpokazuja. Hdyż pak žo na wjach ke schodże burskeho stawa skandalozne pomery pokazuja, dyrbja so sjatwnje rospomnacz, jeli dyrbja so rjúnczuje wotstronicz. Jedyn tajki skandalozny pomer je njerune rosdżelenje zyrkwinskeho danka. Tón slożuje žo po dokhodnym dawku 1 leta 1922. Burscki dawkidaważ płacżi 10—15 krócz wjacy hacż knjeże dwory. Snajemy wšy, hdżež maja žionoscżerjo hromadze jenoż 300 tórzow leżomnoscżow a płacża žhromadnje 300 hr. zyrkwinskeho danka, mjes tym, so we kamei wšy ma knjezi dwór 2000 tórzow a płacżi 150 hr. do zyrkwje. S teho wukhadża też to, so knjezi dwór na stat pornjo burskemu lutej 10—13 rasow mjenje pschinoschuje, dokelż so zyrkw. dawk složuje po statnym odkhadnym dawku (Staatseinkommensteuer). Potajkim schtoż knjeże dwory dawkowo mjenje płacża, dyrbja tola druhi nawodacz. Tchodła mamy zyku žyłu druhich, naż sadajazych dawkow.

Hewak réka, knjeże dwory pornjo burskemu katarstwu wjele intensiwnischo a razionelnischo a tehodła je wjetschim wunoschkom hospodarja. Hdyż pak réka dawki płacżicz, se swojich knihow dopokazuju, so storo żanych dokhodow se swojeho dwora nimaja. Potom bjerje tat i dawkanti, kotrejż su woprawdze njeprawne, taż pschewyschki leżomnosżny dawk (Grundsteuer), pschemyschlowy dawk (Gewerbesteuer). S teho, jo knjeże dwory po puczu dokhodneho dawka tak malo płacża, pada jcżém na żyke katarstwo, też burste, jo pytaja žo dawkow sminjez. To rosnjemdri žo we druhich dawkiplacżerjow a potom pschinóże stat s nafrowmnjenymi dawkami, kotrejż žu ża burski staw woprawdże njesnjesne.

W Prusku bě leżomnosżny dawk (Grundsteuer) tak rjadowany, jo zjwnoscżesł s 20 jutrami leżomnoscże 150 płacż. wjazy płacżesche, hacż knjezi dwóż i 1000 jutrami. Niż němskonarodni, nż, druhe partaje pschadowachu žo a dożpichu, so žo tele njeprawne poczażenje burskeho stawa wotstronì. To pak njeże jasłużba němskonarodnych bya, ale druhe strony su tele wotżenje burskeho stawa pschitócżile.

Sakiska kulturna rada je wesche instituzija, hdżež žu žobustawy bjes wuwiacża němskonarodni. We wczerawschim cżisle němskonarodnych „Dresdener Nachrichten“ cżitachmy, jo je sakiska kulturna rada žo na krajny finanzny hunt s namolwjenjom wobrocżile, to ton tym ratarstwam, kotrejż knihe njewidżu, njeżmě żanych Iżpschinow dawacż pschi napoložnju dawkow pornjo tym, kotrejż knihe wjedu. Pschistawamy, jo knihe wjescż, i najmjenscha dokhody a wudawki sapżiwacż je minowatosczż kóżdeho hospodarja. Ale w burskim ratarstwje pschi najlépschej woli k temu husto dołcż cżaża nimasch.

Njech tola naschi serbscy burjo żwéru pschepytaja, hacż je němskonarodna partaja woprawdże sakitarske burstich sajimow. Sta serbskich burow žu swoje stejiscżo revidérowali a sastupuja dźensża „Serbsku ludowu stronu“.

Rosrižaży wužud w sakskim kamjenitno-wuhlowym hórnistwje.

W sakskim kamjenitnowuhlowym hórnistwje tarifna pschereżkowa mša wot 1. decembra 1924 3 hriwny 95 pjenjezkow wucżinja. Dotalny tarif žmě žo je schéścżinjedżelstej thwilu 1. januara 1925 wupowjedżecz.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na swinjarskej hasy 6. Rěč serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódanjowanje spěšnje a tunjo

Bolschewikski zběh w Revalu.

W Revalu, we hłownym měsce Estonskeje, žu bolschewikojo spytali, knjeżeństwo polwalicż a statnu móż na žo storhnyeż. Wot tam žo 1. decembra powě: Dźensża rano wobronjeni bolschewikojo Revalske hłowne dwórnischcżo wobhadżichu a spytachu, jo wschcżi twarjenjow s telegrafom a telefonom zmozowacż. Wjele poliziłkow, kotrejż žo 5 bżżarjam napschecżo stajichu, tuczi morichu. Na nekotrych městach je žo z ruczinymi granatami a maschinitkimi zjełbami wojowało. We 8 hodźinach wojazu bolschewikojo z dwórnischcża wuhnachu a też wschcż twarjenja wyschnoscżow wobhadżichu. Wojazu žu hród Domberg wobkupili, w kotrymż žu žo bolschewikojo sahydlili. Wobthadnemu ministra Karka žu po puczu k dwórnischcżu sastelili. Też wjele druhich wožobow je pschi zběhu žiwjenje zhubilo abo žo ranilo. Wobležnjenjetki staw je žo pschipotwjedżił. General Laidonar ma wobmjesowanu polnomóż. Powschitkowanje je žo porjad sażo wobnowił.

Sandżeny tydżeń je Revalski żud nekotrych bolschewikow dla spytaneho statneho powwrócżenja k jastwu na wjazy lét a jenoho i nich k żmjerczi sażudźił. Tónle wużud je po sdaczu kommunistow pohnuł, hižo przedy wotmyslenymi statnymi pschewrótami hnydom do skutka stajicż, so mohli wostudżenych towarschow wużwobodżicż. Se żużodnoje Rukeje so estonżsy kommunistojo z bróńjemi a pjenjesnymi a jastaraju a žo wot tam pschcżo i nowa k revolucżiji nadpżeraju. Estonske knjeżeństwo budże žo teho dla w pschichodże njepschestawajcy hladacż dyrbjeż, so žo njeby j bolschewikski revolucżiju pschekhwatało.

Wo bolschewikskem zběhu w Revalu žo dale powě: Wojowanje bě jara krwawne a žebi wjele franjenych a morwych jako wopor żadasche. Statny president Ackel žo jenoż se żbożownym pschipadom wužuda ztónżowaneho wobthadneho ministra Karka sminy. Dźesacz kommunistow žo do jeho wobydlenja dobu. Jemu pak žo schlachcżi, so zhowacż. Jeho adjutant cżekny a žo s wójnskeho ministra s panzerowanym automobilom wućżi. S tym wón revoluzionarow s wobydlenja a s wokolnosże residenzskeho twarjenja wuhna. W prowinzy je pjeża wschu smérom. Każ so żda, so cżisnje knjeżeństwo mózneho zakroczenja bolschewikskeho ruskeho knjeżeństwa boji. Bjes dwéla je žo njeporadżena revolużija ż prozeżnom pospěschika, kotrejż je žo wot 10. nowembra pschecziwo 149 kommunistam dla wjelepschcherady, krajneje pscherady a spionaże ża bolschewikiku Ruśku wjedł. Gnydom pschi spocżatku prozeża běchu kommunistiske wjednika Sempa dla revolucżionarneje rěcże psched żudom k żmjerczi sażudźili. Wutżud je žo hnydom wukonjał. Ruśzy bolschewikojo na żmjertny wutżud s wulkimi demonstrazijemi psched estonskim konsulatom w Petrohrodże wotmolwichu. Pschi nich žo kommunistojo ruskeho wójska a wójnskeho łodźiwa je żmahowazymi rhorhojemi a pisżkanjom herzow wobdźělichu. Ruśte nowiny wot nekotrych njedźel pschecziwo estonskemu knjeżeństwu sachadżachu.

*

Wo kommunistiskim zběhu w Revalu pische „Ruśschi expreß“: Dolho pschihotowany kommunistiski zběh, kotremuż pak běchu wyschnoscże ż prawocżasnym sajecżom kommunistow sadżiwali, je 1. decembra, tśi dny po stónczenju prozeża pschecziwo 149 kommunistam wudyrił. To je teho dla spomnjenja hódne, dokelż běchu mjes sajatymi kommunistami jich najwusnamnischi wjednizy, na pschikład też kommunistiscży sapókżanzo krajneho żejma. Njedźiwajcy teho bě kommunistiska organizazija w Estonskej tak fyhna, so żebi wotmyślì, hynjej se złahnymi mozami było, wobżadżeniki plan wuwjesez, kotrejż wschż strategiscży ważne městna wopschihjesche. Mjesische wobrónjene kommunistiske czżódi bu rano 1. decembra do wójnskeho ministerstwa dobuchu, do stabowych kwartérow, do brodu na Domskej horje, do dwórnischcżow, pótżilich a telegrafowych zentralow a do policajskich rewérow. Strażnizy nadpadu na wójnske ministerstwo, kotrejż dżesacżo ż dżela uniformowani kommunistojo wutwjedżechu, wotrasychu. Pschi tym jenoho kommunista a jeneho pschisłużbnika ministerstwa morichu. 20 kommunistow hłowne dwórnischcżo wobhadżi, wschelakich wotżędżazych offizérow sajachu a chżychu zich saiselicż, hdyż policajska reserwa pschikhwata a jich wuswobodźi. Wobthadneho ministra Karka pak w dwórnischczu kommunistiska kulka mori. Do staba 10. pschcżeho regimenta w 5 hodźinach 3 kommunistojo, wojerski uniformu wobleczeni, sastupichu a 4 offizérow satselichu, jedyn pżisł ko cżeżko franj. ½6 hodźin wobronjena czrjżda kommunistow tankowa kólnju nadpadże. Jedyn kommunist chżyscże hižo i jenym tankom wotżesł, tola jeho f cżażom satselichu, druhich nabpadnikow wotehnachu. Na domskej horje kommunistojo w tym żamym cżażu hród wobżadżichu, w kotrymż su wschelake ministerstwa sameżesene, dale żejmowanju a twarjenja statneho starschcżeho. Wojazu jich bórhy wotehnachu, pschi cżinnż bo poradżi, dżél kommunistow sajecż. W kadettiskej schuli žo krucże wojowasche. Tu kommunistojo ruczne granaty mjetachu. Pschi wojowanju žu tżio kadettojo padnuli, tżio žo cżeżko franichu a żedymjo, mjes nimi jedyn offizér, ko lohko franichu. S kommunistow dwoju morichu, jeneho franichu a wośmjoch sajachu. 30 muzow żyhna czrjżda kommunistow też létanischcżo na Laksej horje psched městom wobżadżi a tamniscżeho żłużbu cżinjozeho offizéra saja. Halle po kruthym wojowanju žo wojakam poradżi, kommunistow wotehnacz, ż kotrychż 2 satselichu a tżjoch sajachu. Na ztronje satkiarjow stata bě 18 mortwych, mjes nimi 5 offizérojo a 3 kadettojo, dale 38 franjenych, mjes nimi 3 offizérojo, 19 kadettow a wojakow a 16 privatnych wožobow. Liczba padżenych kommunistow njeje hischcże znata, tola je pjeża tżéro wulka.

Wójnski żud 20 sbéżkarjow satselicż dak.

We kommunistiskim zběhu žo dale powě: Wójnski żud je 20 sbéżkarjow k żmjerczi wotżudził a satselicż dak. Wschudże měr knjezi, też pschi mjesach a pschi mótżtym brjoży.

Ruśte wójsko žo zhromadżuje.

Londonska „Morning Post“ z Helsingfors zhoni: Sa bolschewikiku offensiwu pschecziwo Estonskej žo żyłne ruśte wójsko pódlu Petrohródskeje—Nżegorodskeje żelesnjoy zhromadżuje. S Petrohródskeho wojerskeho wokrjesa žu poslednje njedżele tśi artillerijske regimenty, dwaj kawalleriskaj regimentaj a sbéżkej pschcżeho regimentow wotwjesli. Kronstadtski wójniski pschistaw je žo za wobtkład zawrjek.

Rotterdamski „Courant“ 2. dezembra ſ Londona powě: Tu ſu powěſcze ſ Rewala doſchle, po kotrychž je ſwěſczene, ſo ſu mjes ſlěžkarskimi komunnistami tuſty oficžerjo byli. Dwoju ſ nich, kotrajž tkežemu ruſkemu regimentej pſchiſłuſchataj, ſu ſajeli. Měr je ſo ſajſo do kraja wrócił. W naminjenym kraju ſo ſlěžkarjo hiſchcze ſpjecuja.

Bolſchewikſke dźiło w Jendželſkej.

Londonſka „Evening Times“ powě, ſo je polizija w Liverpolu ſaſtrěhnu njedźelu pſchipołdnju kommunnistiſku dźetacjelſku zentralu pſchiſtawnu chodźekacjerjow pſchepiſkapika. Sobuſtawy pſchedbydźiwa runje munizija a rosbuchadła dźěłachu. Polizija je 19 ſobuſtawow ſajała, mjes nimi jeneho ſobuſtawa ruſkeho wikowanſkeho ſaſtupjerſtwa.

Bolſchewikſka ſpionaža w Rumunſkej.

W Bukareſtu ſo hobrili proſcež dla ſpionaže ſ 35 wobſkorženymi wjeſče, mjes nimi ſu nětkuſi oficžerojo, ſtudentojo a nětkuſiha ſpěwarka primadonna Helena Ivona, ſona bratra pryedawſcheho miniſtra ſa Beſaraabiku Sſergeja Nitza. Tu najbóle wimja, ſo je ſe ſkutkom pſchi bolſchewiſkej wobhoniežſkej ſłužbje pomhała. Njedawno je rumunſki četarſki leutnant Braile ſ łětadłom do Ruſkeje ſ važnymi wjeſčemi naprawani a liſczinami cžekny. S tym ſo wukſwětluje honjenja rumunſkich wyſchnoſczow ſa nim. Wobſtarjena ſpěwarka ſe ſwojim muſom w Italſkej bydźi. Wobaj ſtaj ſo we wulkim ſe ſpionažu ſa Ruſku naſkadowałoj a ſtaj bolſchewikam pódła ſtrategiſkeho plana pſchećiwo Ruſkej roſeſtajene pólſkeho wójſka nad Dněſtrom pſcheradźiłoj. Rumunſke knježerſtwo je ſejmej kabinetowy nacžiſk pſchećiwo bolſchewikam pſchedpołožiło. Wukhudźenja wo ſpionaži maja ſo pſchiſłužnym ſudam wſacź.

Madźarſky cžekuniczy w Franzowſkej pſchećiwo madźarſkemu knježerſtwu.

Hrabja Michał Karolyi, nětkuſi preſident madźarſkeje ludoweje republiki, je ſ Londona do Pariſa pſchiſchoł. Tam bě ſhromadźiſna 20 000 madźarſkich cžekanjenow, kotrajž ſu ſo w Franzowſkej ſchadźiłi. Hrabja Michał Karolyi mějeſche ſtyedowoſu rěcź: Wjele tyſac Madźarow je politiſkich abo hoſpodarſkich pſchicžinowu dla domiſmu wopuſchcžiło, ſo by ſebi w zuſpěſe nowu exiſtenzu ſałožiło. To dopokaſuje, ſo je reakcionarne knježerſtwo w runej mérje pſchećiwo dźěłacjerſkim wórſchtam ſtołżene. Tej dźenża w Madźarſkej ludźo kuježa, kotrajž ſu ſ hrěſznej łopkomyſlnoſcu naſch lud do wójnu ſcheſcžiwali. W Madźarſkej dźenża wulkoſenjanſtwo knježi. Madźarſky ratarſki dźěłacjerſtwo, bacž runjež nic formalnje, ju tola po hnjezdźach wobſtejnoſcžach njewólnuje. Madźarſka demokratiſka inſtituzija jenož na papjerje ſteji, kaž dyrbja ſo hiſchcze wo tajne wólbne prawo bědźicź. Reforma wobhoſpodarſtwa ſenje, demokratiſke měr a ſchitkanje dźěłacjerſtich wórſchtow na programe oktoberſkeje revolucije ſtejachu, a ta tuſtón programmu dyrbjeli tej hiſchcze dźenża pſchećiwo nětcžiſchemu madźarſkemu knježerſtwu wojowacź.

Nowe wuſtupjenje hrabje Michała Karolyia **je w poliſtich kruhach wulke dźiwanje ſtudźiło.**

Tajne powjeſtſenje madźarſkeho wójſta ſ turnaſtimi organiſatorami.

Po poſtajenſkich měrowych ſrěkenja ſmě Madźarſka jenož małe wójſko wudźerżeć. Tele poſtajenja wona na kóžde waſchnje wobeńcź pyta. Tak je wuſcha wuſſka młodźina w měſtach wujowana, do turnaſtiſkich towarſtwow ſaſtupicź. W nich ſo boroſt wojeſkim wukmeńuje. Po ſapiſu je w Budapeſcu 60 000 ſachołow, kotrajž ſu winowacži, ſo pſchi turnowanſkim ſwuſcžowanju wobhonjeli. Zyku organiſaziju je-dyn offizěr dohladuje. Bacž dokal je **56 wuwuczowarjow** pomjenowanych. Stwuczowanja wotměwaju ſo kóždu njedźelu dopołdnja. Do prěnich organiſazijow je ſo 16 000 młodźenzow wubrało. Druha rjadowna organiſazija pačhołow ſo w dezembrje ſałoži. Wjetſche fabriki, w kotrychž wjetſcha liczba pačhołow ſ turnowanſkej wuczbje winowatych dźěła, ſu muſowane, ſamſne organiſazije ſałožicź. Do tſeczeje rjadowneje ſtarſchi turnarjo ſtuſchcza, kotrajž poła pſchepiſkapika. Policija je 19 ſobuſtawow ſajała, mjes nimi jeneho ſobuſtawa ruſkeho wikowanſkeho ſaſtupjerſtwa.

Bolſchewikſka ſpionaža w Rumunſkej.

W Bukareſtu ſo hobrili proſcež dla ſpionaže ſ 35 wobſkorženymi wjeſče, mjes nimi ſu nětkuſi oficžerojo, ſtudentojo a nětkuſiha ſpěwarka primadonna Helena Ivona, ſona bratra pryedawſcheho miniſtra ſa Beſaraabiku Sſergeja Nitza. Tu najbóle wimja, ſo je ſe ſkutkom pſchi bolſchewiſkej wobhoniežſkej ſłužbje pomhała. Njedawno je rumunſki četarſki leutnant Braile ſ łětadłom do Ruſkeje ſ važnymi wjeſčemi naprawani a liſczinami cžekny. S tym ſo wukſwětluje honjenja rumunſkich wyſchnoſczow ſa nim. Wobſtarjena ſpěwarka ſe ſwojim muſom w Italſkej bydźi. Wobaj ſtaj ſo we wulkim ſe ſpionažu ſa Ruſku naſkadowałoj a ſtaj bolſchewikam pódła ſtrategiſkeho plana pſchećiwo Ruſkej roſeſtajene pólſkeho wójſka nad Dněſtrom pſcheradźiłoj. Rumunſke knježerſtwo je ſejmej kabinetowy nacžiſk pſchećiwo bolſchewikam pſchedpołožiło. Wukhudźenja wo ſpionaži maja ſo pſchiſłužnym ſudam wſacź.

Madźarſky cžekuniczy w Franzowſkej pſchećiwo madźarſkemu knježerſtwu.

Hrabja Michał Karolyi, nětkuſi preſident madźarſkeje ludoweje republiki, je ſ Londona do Pariſa pſchiſchoł. Tam bě ſhromadźiſna 20 000 madźarſkich cžekanjenow, kotrajž ſu ſo w Franzowſkej ſchadźiłi. Hrabja Michał Karolyi mějeſche ſtyedowoſu rěcź: Wjele tyſac Madźarow je politiſkich abo hoſpodarſkich pſchicžinowu dla domiſmu wopuſchcžiło, ſo by ſebi w zuſpěſe nowu exiſtenzu ſałožiło. To dopokaſuje, ſo je reakcionarne knježerſtwo w runej mérje pſchećiwo dźěłacjerſkim wórſchtam ſtołżene. Tej dźenża w Madźarſkej ludźo kuježa, kotrajž ſu ſ hrěſznej łopkomyſlnoſcu naſch lud do wójnu ſcheſcžiwali. W Madźarſkej dźenża wulkoſenjanſtwo knježi. Madźarſky ratarſki dźěłacjerſtwo, bacž runjež nic formalnje, ju tola po hnjezdźach wobſtejnoſcžach njewólnuje. Madźarſka demokratiſka inſtituzija jenož na papjerje ſteji, kaž dyrbja ſo hiſchcze wo tajne wólbne prawo bědźicź. Reforma wobhoſpodarſtwa ſenje, demokratiſke měr a ſchitkanje dźěłacjerſkich wórſchtow na programe oktoberſkeje revolucije ſtejachu, a ta tuſtón programmu dyrbjeli tej hiſchcze dźenża pſchećiwo nětcžiſchemu madźarſkemu knježerſtwu wojowacź.

Nowe wuſtupjenje hrabje Michała Karolyia **je w poliſtich kruhach wulke dźiwanje ſtudźiło.**

Tajne powjeſtſenje madźarſkeho wójſta ſ turnaſtimi organiſatorami.

Po poſtajenſkich měrowych ſrěkenja ſmě Madźarſka jenož małe wójſko wudźerżeć. Tele poſtajenja wona na kóžde waſchnje wobeńcź pyta. Tak je wuſcha wuſſka młodźina w měſtach wujowana, do turnaſtiſkich towarſtwow ſaſtupicź. W nich ſo boroſt wojeſkim wukmeńuje. Po ſapiſu je w Budapeſcu 60 000 ſachołow, kotrajž ſu winowacži, ſo pſchi turnowanſkim ſwuſcžowanju wobhoněli. Zyku organiſaziju je-dyn offizěr dohladuje. Bacž dokal je **56 wuwuczowarjow** pomjenowanych. Stwuczowanja wotměwaju ſo kóždu njedźelu dopołdnja. Do prěnich organiſazijow je ſo 16 000 młodźenzow wubrało. Druha rjadowna organiſazija pačhołow ſo w dezembrje ſałoži. Wjetſche fabriki, w kotrychž wjetſcha liczba pačhołow ſ turnowanſkej wuczbje winowatych dźěła, ſu muſowane, ſamſne organiſazije ſałožicź. Do tſeczeje rjadowneje ſtarſchi turnarjo ſtuſchcza, kotrajž poła pſchepiſkapika.

„Na koho mamy ſo nětko w tej njeſrjedej budźe wobroczicź, to cžert wě?“, ſapoza Feodor Pawłowicz, rěcžo ſe ſobu. — Tu pſchiſtupi k nim ſtarſchi, pſchemy knjes, pſchedſtajejo ſo ſ pojmjenowkom na hutbomaj jako kubłer Maximow ſ Tuły. — Starz bydźi w putnikowni“, ſarečza na nich. „Jeſzijnjeny w putnikowni, njepſchepuſchczomnje ſawrjeny, ſchtwi ſta krocželow wot kłóſchtra — pucź wjedźe pſches leſ, pſches leſ.“ — „To ja ſnaw wěm, ale njepomnju wjazy puca“, wotmołwi Feodor Pawłowicz. „Pſches wróżka in a pſches tammy leſ, pſches tammy leſ — jeli ſo wam ſpodoba — dyrbju njemjenja ſnam — dyrbju ſnam — —“.

„Pytamy ſtarza we wobſobinſkej naležnoſcži“, wotmołwi jemu Piotr Alexandrowicz Minſow, „mamy tak njenowanu andijenzu pola njeho a proſymy waſ, mi nak pſchewodźecz. Mějcže dźak ſa pokazanje puca“. — „Ja bóch hižo pola njeho — bóch hižo pola njeho — hotowy ſemjan, tón ſtarz. Buóżerny cžłowjek, cžeſcz a ſława kłóſchtra. Soſtima je krażny ſtarz — —“

Někto doſceženy mały, ſudi wunich hoſcži. Sſo hluboko pokłonjuſchi praji: „Pater prior proſy waſ, moji knježa, po wopyce ſe ſamkutnizy, pola njeho wobjedowacź. A to w jenej hodźinje.“ — „To ſo dźakownje pſchiwoſmje!“ ſawoła ſwjeſelenu Feodor Pawłowicz. „Wěſcže, ſmy jedyn druhemu ſłubili, ſo tudy pſchiſtojnje ſadźerżecz — ale ivy, Minſow, dźecže też wy ſ nami ſobu?“ — „Sſo wě, dźakju ſu wſchitko ſetnacz. Mi ſcže jenoż wy ſtraſchny, Feodorje Pawłowicže. Abo muhłiže ſebi, ſo ſu ni waſche naſane bajki ſympatiſke? Tuj pſchiſłuſchenzy k wobjedu a dźakujemy ſo priorej!“ „Mam pſchiporučene, waſ k tamſej pſchewodźecz“, prajeſche mnich. — „Tak, nětko ja njes tym patrej priorej du, k patrej priorej“, wěrčeſche kubłer Maximow.

„Aha, tu ſmy putnikownju dozběli“, ſawoła po malo krocželach Feodor Pawłowicz a ſapoza ſo pſched tymi na wrótkach. Rězanymi ſwjetymi połkhižowacź. „Pjecz ſo dwanzeſci ſwjatych je hromadże w putnikowni ſawjazy; cžiniſ pokuju, kebdyžtu jedyn na druheho a jedźa łat. A ſana jenička żona njepſchidźiże k nim. Je to wěſcže wěrno? Ssym tola ſłyſchał, ſo ſtarz też żonu pſchijimnje.“ — „Też runje nětko ſu tam żony“, wotmołwi mnich. „Sſam na galeriji leža cžakaja. Sſo żony wyſchſcheho ſtawa ſtej na galeriji, tola ſwonka pleta, dwě komoraj pſchihowarjenej byſtej, můżeſche wokna widźecz. Po ſamtſkowjej ſłodźiże pſchidźe ſtarz k nim, ſwojaſawa pak ſamtſka pleta. W tu khwilu je tam na pſchikład kubłerka ſ Charkowa ſe ſwojej khorej dźowku, wěſta Chachlakowa. Wón je tuj pſchiłubił ſo pokaſacz, hyrnjež je w poſledniim cžaſu jara ſłabu był a ſo ſkoro wjazy njepokaſał.“ — „Nó, nětkajſcheho pſchehlumnika tam tola budże, ſo by žyle k żonam mohł, nè wěrno?“ praješche Feodor Pawłowicz. „Njemjenju ſ tym tola niczo wobzetkle, praju to jenoż tak. Wěſcže tola, w kłóſchtrje Athos (pſchi grichiſkim morju), tam njeſmědźa niż jenoż żony muſ, ale bě też ſakſaſane, ſtebi ſtuěrjata żónſkeho ſpłaha dźerżecz, ſawo kokoſchki abo cželeżki — —“

„Feodorje Pawłowicžo“, ſawoła Minſow, „wy ſami ſcže runje napominał, ſo dźyhowny ſo tu pſchiſtojnje ſadźerżecz. Sapoczeczże-li ſ błahuwjoſcženi, dyrbju ja wroczicź a wottaju waſ ſamcho. — „Je to cžłowjek“, prajeſche mnich. „Ja ſo boju ſ nim ſ pſchiſtojnym łudźom hicź.“ — „Sſym hym tola waſche njeſpodobanje rosbudźił?“ wotmołwi Feodor Pawłowicz a ſcžeſe pſches płót putnikownje. „Slabdżeſe jeno, w kajkim dole ſo rodźeł kwěrkow ſu ſłyſ.“ — „Woprawdże běchu trichdźom rjane a żadne kwětki waſadźane, wothładane widźomnje ſ wuſtojnej ruku. Tej domcžk, drjewjany twar po jenym ſtbodże, ſ potorokom pſched ſaſtupnymi wrótkami, běſche ſ kwětkami wupyſcheny.

„Proſchu waſ, wokonik doczakacz“, prajeſche mnich. „Pſchiſwjeſyju waſ.“ — „Feodorje Pawłowicžo, praju wam k pożledniemu raſej“, rěcžeſche Piotr Alexandrowicz Minſow wobroczejo ſo roſtajendjerjej ſ ſtarſchtej, „ſpomnajcže na towcžinjenu weſ. Sadźerżcže ſo pſchiſtojnje, hewak wam wróżo ſapłaczu.“ — „Cžehoda ſcže tola tak rosborjeny?“ naſponni twiſnuſchcže Feodor Pawłowicz. „Marcže hjelaſanje ſwedowinja dla małych hrěchow? Wſchak je praſene, ſo ſtarz na worżomtaj ludźi ſpóſnawa, kaſ ſmu ſtoji. Po tdacžu macže wyſoke mjenjenje w jeho widowoſczi, wy tuſcže ſ Pariſa, wy mużo poſtupa. Dyrżju ſo wam wopytandże dźiwacz.

„Wſjech waſ wiſchitkich cžert wojnuje!“ rěcžeſche Piotr Alexandrowicz Minſow ſ ſebi ſamenu. To wſchitko je jenoż ſwonkowniowoſcž, je w běhu cžaſa ſo tak wutworiło, po prawom je wſchitko njeroſjum. Ale ja ſo ſuaju a **tuſtu** na Feodorowe Pawłowiczowe ſchcžipate ſpomnjenje njeznatnoſtwi, pſchetoż w tym wokomiku buchu ſcžipe ſtrowe ſaſtupicź.

(Pokrjacžowanje.)

Egiptowſzy nazionaliſtojo dale pſchećiwo Jendželcžanam wojuja.

Egiptowſzy nazionaliſtojo njeſtu hiſchcze ſ nadpadami pſchećiwo najwyſchſchim ſaſtojnikam jendželſkeho knježerſtwa w Egiptowſkej pſchestali. Po powjeſczi ſ Londona je ſo nadpadej pſchećiwo wyſchſchemu komiſarjej lordej Allenbyej w Kairje ſadźerżało. Dwaj Egipcžanaj, kotrejuj mjena njeſnaja, běchtaj ſo w fahrodże reſidency wyſchſchehoho komiſara ſkhowałoj. Strażowazy wojak ſo jeju dohlada a do njeju tſelesche, tola mišnju. Egipcžanaj ſo do cžekanja daſchtaj, pſchepiwaſchtaj Nil a wupjecžeſchtaj.

Po poſledniim ſpytanym nadpadże na lorda Allenby ju ſo wotſebite wobhladniwoſine naprawny ſ ſchitkanju jeho wohoby cžiniſe. 20 poliſajſkim ſaſtojnikam je ſo poruczilo, na drohach pſched jeho reſidencu ſtrażowacź.

Poſtkednje dny ſu **w Alexandriji 14 wożobow, ſ wjeſcha ſtudentow, ſajeli,** dokelž ſu lětaki roſchěrjeli, ſ kotrymiž ſo k ſłožbje pſchećiwo Jendželcžanam namołwja.

Jendželſki ſpołnomócženy miniſter ſa Egiptowſku, Neville Henderſohn, je do Kairo pſchijeł.

Sun-Jat-Sen ſa ſjednoczenu Chinu.

Preſident połodniſkeje Chiny je do Japaniſkeje puczował. S pomocu Japaniſkeje cžze wón Chinu wot wukrajnych ſtatow wuſwobodźicź. Te ſo w Chinje jako knježa wuſpjeraju a ſu ſebi tam wotſebite pſchedprawa pola ſtarobeho chineſkeho knježerſtwa wunuſowali. W Kobu je Sun-Jat-Sen w rozrěczenju ſ jenym nowinſkim dopiſowarjom rjekł, ſo je nětkole ſ Tuanczijuijom a Cžang-Tſo-linom ſwjaſk ſcžinił. Sun-Jat-Sen na ſtrach połokowiſcže, kotrajž bu naſtał, hdy by ſo ſjednoczena Aſiſka ſ diplomatiju běłych ludźi do ſadźewkowanja ſahnała. Wón knježerſtwa běłych ludźi do ſadźewkowanja ſahnała. Wón knježerſtwa běłych ludźi namołwja, ſo by hnu po pſchikładże Ruſkeje Chinje jednu ſamoſtatnoſcž wróżcžile.

Chineſki khežor w japaniſkim pożłanſtwie.

Nětkuſi chineſki khežor ſo po ſdacju wo ſwoje żiwjenje boji. Wón je ſkradżu do japaniſkeho pożłanſtwa w Pekingu cžekny. Tam dha tak dołho woſtacž, hacž budże jeho ſtejiſchcžo doſpołnje wotjaſnjene. Wón ſo nadźija, ſo budże Japanſku, Ameriku a Jendželſku wopytacž móż. Pſched japaniſtim pożłanſtwom ſtražnizy ſteja, ſo bychu khežora ſchkatali.

Serbja, dźicże wolicź!

Pſchi poſledniej wólbje — 4. meje 1924 — wołła mjes 38 563 089 wolerjemi 8 656 720 doma. Tuczi njewolerjo běchu potajkim naſpjelniſcha ſtrona. Tej wjele Sſerbow je tehdom doma woſtako ſ njerodu a ſ lěnjoſcže. Jich liczba wuczinjeſche wjele ſtow. Naſch wułpěch możeſche wjeſtki bycź, bychu-le ſebi wſchitcy ważnoſcže wólby wědomi byli. To ſo tón raſ ſtacź njeſmě. Sſahodże, ſtaraj ſo, ſo twoji najbliżſchi wjeſnjenjo wolicź du. Dźi k nim a namołwi jich k wólbje. A hdyž ſo cže wuprejcha, kaho ma wolicź, to jemu ſi ſwěſczene praj: **Sſerbſku ludowu ſtronu.** Sſerb, kiž ma hiſchcze narodneho cžuża a ſwědonje, tón woli ſwoju ſtronu. Jenu druhu. Runje tu może ſo kóżdy bjez ſchkody jako Sſerb wuſmjacź. W ſjamnoſczi to derje njeczinni a ſa kóżdeho njeje. To cži po mnożnoſczi ſchkodżicź ſpytaja. Wólba je tajna a tak nichtó njewě, koho wolicź. Njedaj pak ſo wot kupjenych nudowacžkow narečcź! Njeſtu jim roſſudnje, ſo ſu ſtraſny boſeż a ſchelto mnoh cžinicź. Potajkim 7. dezembra jeno **Sſerbſku ludowu ſtronu.**

Palestinſke praſchenje.

S Roma ſo powě: Jeruſalemſki katolſki patriarch Barlaſſina, je do Roma pſchijeł. Jeho puczowanje ſwiſnje ſ poſtedźenjemi rady Swjatſka luda, kotrejž ſo bliſche dny w Romje wotmeja. Mysla hebi, ſo budże jendželſki ſaſtupjeł pſchi Swjatſku ludowu namjetowacź, ſo by ſo židam do nowina w Palestinje ſałožiła. Pſchećiwo tutemu wotpohladej na patriarch katholſke ſajimy w Palestinje ſaſtupowacź.

Ze Serbow.

Srjedu, 3. hodownika.
Franca Xaverija, wuznawarja.

† 1771 Jakub Wóſki z Baorenſtamm, rodźeny z Khroſcže, tachant w Budyſzinje, wulki dobročeł Serbow, Pergamenſki biſkop.

• 1822 naš wulki hudźbnik Korla Aug. Kocor w Zahorju.

Z tamneho boka jězora
Je murjowany hród.
We tym mi budże holcży dwó
Wobej ſtoj jenakej.

Jena wuſiwa rubiſka,
Druha pak ſórcženſki,
Kotraž b'dże rjeńſo wuſiwać
Ta dyrbi moja być.

Młódża ta rjeńſo wuſiwa,
Ta dyrbi moja być:
Starſa pak dyrbi pódła ſtać,
Na prawdu kedźbować.

Narodna pósen.

Na reje njeſcel njewjeſtu,
Pak ſlubi ſo tam druhemu.

Jan Radyserb.

*

— **Wot wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 727, hygrometer 0, thermometer we bnjo 3. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 725, hygrometer + 1, thermometer w nozy + 4. Awhladny na njetajne wjedro. — Wyſchina je zyle do krótkoranſcheho cžaſa Europy ſatſoczena. Njezina nad a pola Jendželſkeje je nam mile a troſchtu miholate wjedro pſchinjeſła. — Jutſje ſchtwórtk ſłónczko ſ 7,49 ſłhodża a ſo 3,56 hodź khowa. Mjeſacžk ſkhadża po pſchipołdnju 1,26 hodź a ſo w połnozy khowa.

— **Wjedro ſa jutſje ſchtwórtk:** Wjazy njemjerjenje, mile a mutno, we wjele ſtronach ho deſchcžowje.

— Rozprawa połicije. Tu tradnyczym we cžaſu wot 28. 11. hacž do 2. 12. 1924, wopſ. 2 trjebanej khorowej khži, dale 28. 11. 2 nimale nowaj ſymſkaj mantlaj, jedyn je bruny ſe ſchérym podſchicžom, druhi je ſchéry ſ cžornym podſchicžom. Wo wěſ rożſudźenja powěſcže proſy kriminalna połicija.

— Spytane ſamomorbarſtwo. 72 lět ſtary rentnar, kiž běſche ſo wopił, połopita wczora ſamomorbarſtwo. Wón roſrěja ſebi ruzy. Jeho dowjeſchu do khorownje. Strachа njeje wo żiwjenje.

— Sſo wokoło bruczka. Tu ſajſapiſchu wczera 14 lětna holzu, kiž běſche ſtarſchimaj cžekła. Dwaj druzi běſche ſo po měſcže wokoło bruczka.

— Njerjeſzliwy wucz omzy a płaczenje pſchinoſchka ke khorobnej połkadniy. Hlaſapoczatk lěta běchu jarjadniſkowu nemiſkich pſchemyſlnikich a rjemjeſnjniſkich komorow pola pſchiſłuſchnych mějſnow namjetowało, ſo dyrbja ſo pſchinoſcžki wuczomzow ke khorobnej połkadniy ponjeſcź. Statny ſawěſczeniſki ſkut je ſo nětko tehorunja ſ temu wuprajił. Tej wón wěni, ſo je płaczenje pſchinoſcžka wuczomzam, kiž tola ſwjetcha jenoż jeſcz a bydlenje wot miſchtra dóſtawaju, jara wobżeżenje. Tchodża dwaj pſchinoſcžk tutym wuczomzam ponjeſcź. Sa to pak bychu tuczi potom jenoż hiſchcze prawo ſa darmotne wothładanje měli, jeli khorja, niż pak wjazy na wupłaczenje khorobneho pjenjeſa. So pak by ſo wjcžiw.

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michałowicża Doſtojewſkeho.
S ruſcziny pſchełożił Jurij-Hrodźiſchczanſki.

5] (Pokrjacžowanje.)

We wulkhalanej korejcže, jara ſpodźiwnej pornjo elegantnej kaleſchi Minſowa, pſchijedźeſchtaj Feodor Pawłowicž a Iwan Feodorowicž. Dimitrij wſchitkim cžakaſ da. Wcžipni ſo roſhładowachu, pſchetoż nimo Feodora Pawłowicża njebě hiſchcze nichtó żadyn kłóſchter widżał, a Minſow njebě traſch ſtyedżi lět w zuerkni byl. K witanju njebě nichtó widżeczy, hyrnjež bě pſched krótkim jedyn ſ nich, tyhaj rublew kłóſchtrej darił a druhi ſ hojcži bohaty kubłer byl, na kotrejhoż napſchecžo pſchihnżdżenje běchu mnichoho, jeli ſo traja ſtórżba ſa nich hubjenje ſtónczi, ſ połhadom na ſłojenje rybow na kóżde waſchnje pſchipokaſani.

„Na koho mamy ſo nětko w tej njeſrjedej budźe wobroczicź, to cžert wě?“, ſapoza Feodor Pawłowicz, rěcžo ſe ſobu. — Tu pſchiſtupi k nim ſtarſchi, pſchemy knjes, pſchedſtajejo ſo ſ pojmjenowkom na hutbomaj jako kubłer Maximow ſ Tuły. — Starz bydźi w putnikowni“, ſarečza na nich. „Jeſzijnjeny w putnikowni, njepſchepuſchczomnje ſawrjeny, ſchtwi ſta krocželow wot kłóſchtra — pucź wjedźe pſches leſ, pſches leſ.“ — „To ja ſnaw wěm, ale njepomnju wjazy puca“, wotmołwi Feodor Pawłowicz. „Pſches wróżka in a pſches tammy leſ, pſches tammy leſ — jeli ſo wam ſpodoba — dyrbju njemjenja ſnam — dyrbju ſnam — —“.

„Pytamy ſtarza we wobſobinſkej naležnoſcži“, wotmołwi jemu Piotr Alexandrowicz Minſow, „mamy tak njenowanu andijenzu pola njeho a proſymy waſ, mi nak pſchewodźecz. Mějcže dźak ſa pokazanje puca“. — „Ja bóch hižo pola njeho — bóch hižo pola njeho — hotowy ſemjan, tón ſtarz. Buóżerny cžłowjek, cžeſcz a ſława kłóſchtra. Soſtima je krażny ſtarz — —“

Někto doſceženy mały, ſudi wunich hoſcži. Sſo hluboko pokłonjuſchi praji: „Pater prior proſy waſ, moji knježa, po wopyce ſe ſamkutnizy, pola njeho wobjedowacź. A to w jenej hodźinje.“ — „To ſo dźakownje pſchiwoſmje!“ ſawoła ſwjeſelenu Feodor Pawłowicz. „Wěſcže, ſmy jedyn druhemu ſłubili, ſo tudy pſchiſtojnje ſadźerżecz — ale ivy, Minſow, dźecže też wy ſ nami ſobu?“ — „Sſo wě, dźakju ſu wſchitko ſetnacz. Mi ſcže jenoż wy ſtraſchny, Feodorje Pawłowicže. Abo muhłiže ſebi, ſo ſu ni waſche naſane bajki ſympatiſke? Tuj ſpołchiżdżeny k wobjedu a dźakujemy ſo priorej!“ „Mam pſchiporučene, waſ k tamſej pſchewodźecz“, prajeſche mnich. — „Tak, nětko ja njes tym patrej priorej du, k patrej priorej“, wěrčeſche kubłer Maximow.

„Aha, tu ſmy putnikownju dozběli“, ſawoła po malo krocželach Feodor Pawłowicz a ſapoza ſo pſched tymi na wrótkach. Rězanymi ſwjetymi połkhižowacź. „Pjecz ſo dwanzeſci ſwjatych je hromadże w putnikowni ſawjazy; cžiniſ pokuju, kebdyžtu jedyn na druheho a jedźa łat. A ſana jenička żona njepſchidźiże k nim. Je to wěſcže wěrno? Ssym tola ſłyſchał, ſo ſtarz też żonu pſchijimnje.“ — „Też runje nětko ſu tam żony“, wotmołwi mnich. „Sſam na galeriji leža cžakaja. Sſo żony wyſchſcheho ſtawa ſtej na galeriji, tola ſwonka pleta, dwě komoraj pſchihowarjenej byſtej, můżeſche wokna widźecz. Po ſamtſkowjej ſłodźiże pſchidźe ſtarz k nim, ſwojaſawa pak ſamtſka pleta. W tu khwilu je tam na pſchikład kubłerka ſ Charkowa ſe ſwojej khorej dźowku, wěſta Chachlakowa. Wón je tuj pſchiłubił ſo pokaſacz, hyrnjež je w poſledniim cžaſu jara ſłabu był a ſo ſkoro wjazy njepokaſał.“ — „Nó, nětkajſcheho pſchehlumnika tam tola budże, ſo by żyle k żonam mohł, nè wěrno?“ praješche Feodor Pawłowicz. „Njemjenju ſ tym tola niczo wobzetkle, praju to jenoż tak. Wěſcže tola, w kłóſchtrje Athos (pſchi grichiſkim morju), tam njeſmědźa niż jenoż żony muſ, ale bě też ſakſaſane, ſtebi ſtuěrjata żónſkeho ſpłaha dźerżecz, ſawo kokoſchki abo cželeżki — —“

„Feodorje Pawłowicžo“, ſawoła Minſow, „wy ſami ſcže runje napominał, ſo dźyhowny ſo tu pſchiſtojnje ſadźerżecz. Sapoczeczże-li ſ błahuwjoſcženi, dyrbju ja wroczicź a wottaju waſ ſamcho. — „Je to cžłowjek“, prajeſche mnich. „Ja ſo boju ſ nim ſ pſchiſtojnym łudźom hicź.“ — „Sſym hym tola waſche njeſpodobanje rosbudźił?“ wotmołwi Feodor Pawłowicz a ſcžeſe pſches płót putnikownje. „Slabdżeſe jeno, w kajkim dole ſo rodźeł kwěrkow ſu ſłyſ.“ — „Woprawdże běchu trichdźom rjane a żadne kwětki waſadźane, wothładane widźomnje ſ wuſtojnej ruku. Tej domcžk, drjewjany twar po jenym ſtbodże, ſ potorokom pſched ſaſtupnymi wrótkami, běſche ſ kwětkami wupyſcheny.

„Proſchu waſ, wokonik doczakacz“, prajeſche mnich. „Pſchiſwjeſyju waſ.“ — „Feodorje Pawłowicžo, praju wam k pożledniemu raſej“, rěcžeſche Piotr Alexandrowicz Minſow wobroczejo ſo roſtajendjerjej ſ ſtarſchtej, „ſpomnajcže na towcžinjenu weſ. Sadźerżcže ſo pſchiſtojnje, hewak wam wróżo ſapłaczu.“ — „Cžehoda ſcže tola tak rosborjeny?“ naſponni twiſnuſchcže Feodor Pawłowicz. „Marcže hjelaſanje ſwedowinja dla małych hrěchow? Wſchak je praſene, ſo ſtarz na worżomtaj ludźi ſpóſnawa, kaſ ſmu ſtoji. Po tdacžu macže wyſoke mjenjenje w jeho widowoſczi, wy tuſcže ſ Pariſa, wy mużo poſtupa. Dyrżju ſo wam wopytandże dźiwacz.

„Wſjech waſ wiſchitkich cžert wojnuje!“ rěcžeſche Piotr Alexandrowicz Minſow ſ ſebi ſamenu. To wſchitko je jenoż ſwonkowniowoſcž, je w běhu cžaſa ſo tak wutworiło, po prawom je wſchitko njeroſjum. Ale ja ſo ſuaju a **tuſtu** na Feodorowe Pawłowiczowe ſchcžipate ſpomnjenje njeznatnoſtwi, pſchetoż w tym wokomiku buchu ſcžipe ſtrowe ſaſtupicź.

(Pokrjacžowanje.)

potajsim też tym wuczońzam, kiž imdu dostawaju, pichtnoscy smjeli, ja to statny sawěsčenski hamt njeje. To by we tej hamo w sajimje płaczenych wuczońzow njebyło. Na namjet mjenowanych komorow je ho němski bźěłowy ministerstwo wuprajiło, jo je namjetowane ponižnje mózne, a kmane. Sakoński nagšit, to by ho statny sawěsčenski porjad we swinjstu namjeta, pischemeniž, budże ho pschi składnoscy sapodacy. Nadźijomnje ho prawje bórzy zhladźenje ministra dopjelni.

— Pschenajenje podawanja zrobyła we wojesće kuchinje. Podawanje kolonialnych towarow za wojesće kuchinje II. bliž. pěsch.-polka 10 a II. wotdźela art.-pulka 4 wotnaja ho za cžaš wot 1. 1. 25 hač do 31. 3. 25 po tydźenskich płaczitwach. Kak wjele ho trjeba a pod kajkimi wumjenjenjemi, móża ho twory podawacy, je shonjeć pola kuchińskeho sarjadnistwa. Poskićenja dyrbja ho hač do 7. 12. 24 we sawrjenej wobalzy pod napisnom „poskićenje dla podawanja kolonialnych towarow do wojeńskich kuchinjow", na kuchińske sarjadnistwo II. bil. 10. (kat.) pěsheho polka.

— Kaž do wójny, tak budże wot nětka sažo kóždy schwórkt dop. wot 11—12 hodź. w polizajskim hamcze na Wettinskej dr. čo. 4 twalsta ručzna hodźina. W tutej budże ho twarzom a wschém, kaj chodźa twarjeć, we wschěch twarskich należnoscach rada dawacz. Nadźomnje je, jo kóždy prjedy hač sapoczne twarjeć, sylka, prjedy hač twarsti nacsiłk hebi wudźěłacź da, tute ručzne hodźiny wopyta.

— Wulka wustajeńcža karnikłow a pjerinu w Budyschinje budże 10. a 11. januara 1925 we šmuczowańi na Lubijskej dróhy. Lětuscha wustajeńca ma tehodla wošebity wuznam, dokelž budże ho ł dobom 1. wustajeńca krajneho fujatka sakskich karnikłe płahowazych towarstwow watmjewacz. Sarjadowacź budża wustajeńcu sjednoczeni płahowarjo karnikłow a pjerinu w Budyschinje a wokolinje, kiž su hižo ł cžłonstwu derje poradźowali wustajeńzami swoju wulschikłosć pokazali. Wubjerli, pod nawjedowanjom k. Richarda Grosche na Wettinskej dróhy 30 a k. Herm. Fajmanna na hrodźenja hižo dlschi cžaš pschihoty,, to by ho wscho prawje derje poradźiło. Po sawsebnjenjach, kiž su hač dotal dóschle, šmě ho ličzeć, jo ho na 3000—5000 karnikłow wustaji. Sajimawe za wschěch, kiž njejsu płahowarjo, budże wosebje też k wustajeńcy pschistupknjeny wotdźeł hotowych karnikłazych kožuchow. Myta sin wustajiła statna krajna kulturna rada a krajny swjask. Dale ho wjazy stow privatnych mytow wudźěli ałb.

S dobom ł wustajeńcu budże 1. wujaskowy sjěd krajneho swjaska sakskich karnikłe płahowazych towarstwow. Na 500 płahowarjow pschindź na sjěd. Dokelž pak njes njemi tak wjele kaz zanych bohacžkow njeje, budża Budyscheje pschereseže jim oxybźecz hospodarliwosć wopokazacź. Schtóž może a chce někotrych do swojeho hydleneja wzacź — jedna ho tu wo nóc wot 10. k 11. jan. — njech to k Brunci Henjelej na žitnych witkach 12 wosjewi. — Pschejemy wustajeńcy babre poradźenje.

— Młynjo žadaju žebi mukowe zža. Towarstwo němskich wobtkodnych młynikow wotmje w Barlinje swój letuschi sjěd. S dobom wošwjeci 25 letny jubilej swojeho wobstaca. Sastupjerjo statnych a pruskich ministerstwow běchu pschitomni. Sarjadnik towarstwa Malki poda rozhlad wo wuwiwjo młynikow. Wón pokaza, jo może domjace młyny dosć a tez wschě druzjny muki namlesć, tak so njeje trjeba ł wukraja muku kupowacź, dokelž je tam lepscha. So ho muka rady ł wukraja kupuje, je towarstwje jara sejschłodźaka. Tehodła žadaše hebi, jo bychu ho zža na muku powožile. S tym by ho domjacym młynam wjazy dźěła dało. Tak bychu ho młyny lepje wutrjebacź hodźale, schtož by muku po cžaju potuscheho. Zža bychu potajšim jenoš na sapoczatku połnje skutkowali. Towarstwo wuzwraji nadźiju, jo smješe kuježeršwo dosć frofumjenja za žadanje młynikow.

— Druhe šmikte wudaroze němskoštatneho jězdneho porjada (Reichskursbuch). Dokelž dyrbjachu ho w zhromadnym porjedźe ze wašnjobstejacej [illegible] železnizow na 30. nov. wulke płch-menjenja stacz, kotrejž pak dyrbjachu ho w jazimje wotebćrarjow němskoštatneho jězdneho porjada bo druhcho łymtkeho wudacża płchiwacz, może tutón wudawk hakle sapoczatk dezembra ho rozesłacz. Nimo najnowischich jězdnych porjadow w Němskej budża tam też franzowske, italske, schpanjiske, portugalske, balkanske a egiptowske jězdne porjadły.

— Połnomóz k pschewzaczu tworow na železniży. S 31. dez 1924 šmješe wschě pola železnizy zapołožene połnomozy a wosjewjenja, kiž su za pschewzacze tworow ho dake, šmjeju płacziwoscz, njech je ho połnomóz porčahowała na dostawarjow šmanych abo na druhich, kaž na wójnikow, kiž je železnizke sarjadnistwo postajiło. Schtóž chce ł nowa połnomóz měcz, a někomu dacz, dyrbi to hač do 5. dez. 1924 sapodacz. Płaczawjez ho na 2 lěcze da.

S Radworja. Nascha jednota Ssokot wotmje njedźelu 30. nałymnika pop. šwoju hłownu zhromadźiznu. S wólbow wuhdźechu: Starosta Mikławsch Bjarsch ł Radworja, měšterstarosta Jakub Měrzink ł Měrkowa, nacžolnik Jan Rjeczk ł Kamjenje, pokładnik Jurij Zur ł Kamjenje, sapisowar Jan Handrik ł Wrónja. Tu sawdachu ho ruzy k nowemu dźěłu a prózy do pschichodneho cžasa.

W Kamjenej

pola Radworja

je knjez **Hanuš w Kamjenej** dowěrnistwo za „Serbske Nowiny" pšećelnje pšewzał. Našich česćenych čitarjow proymy, zo bychu „Serbske Nowiny" pola knjeza Hanuša skazali a je-li maja nawóšk, jemu k dalšemu wobstaranju pšepodali.

„Nakladnistwo Serbskich Nowin".

Se Sčeschowa. Sandźenu njedźelu wjecžor wotpoli ho kubleršej Bobrichej šluchnje twarjenje. Dwarešcza běše hižo hišcze je šłomu łnyte. — Dwoj młodaj cžłowjekaj dźiwschtaj ł Njeswacžidła skału ł wohnjez dosć. Sdybnyschtaj ho do diwajkolejatcheho woja, psched kotryż běschtaj žebi hapla łapschanyłoj. Łoży hodźo praja, jo je hapl škurjeny był a tuž ho nacžoło wurschóża a łałoji najprjedy do płołwczinu pschi puczu, tatraž ho wotłama, na to łałoji do telegrafowerje žerdże, kotrejž ho wós rosrany. Konik cžerwjeny, wostajimschi šwojeju pohonujerjow załoscžo leżazeju. Mosł so zježko łrani. Jeho bohujescžu ł awtowom domoj. Hanš ho je nosł łoška łrani.

S Dobrusche. (Podobny kusu rosprajmy hišcze raz. dokelž njebě we wcžerawschim cžišle dopołna wocžišcženja na. „Budyschske twory kupowarje towarstwo wotmje tu za šwój tudomnischi wotdźěł hospodarsku zhromadźiznu, kotruż pschedbudża, kajes Helaš nawjedowarske. Dobrutschske dźěłazerske towarstwo wustupi ł někotrymi spěwami. Knjes Helaš poda potom rosprawu wo wobtkodnym połoženju towarstwa, kotreż wón jako cžejže, ale tola niz bjeznadźijne mjenowarske. Nałodźitoscženje natalowarskich pjenjez na 30 proz., kiž pak muže po hakle po 31. dez. 1930 wotbźěhnyez, a 10 prozentow jadanjenje nałodźitoscženeho kapitała wot 1. julija 1924 šem sarjadnistwo pschisłubi, schtož zhromadźizna wjesele powita. Pschi składnosći 40 letneho wobstaca towarstwa, dyrbi ho ł klubi w Budyschinje wulki ludowy šwjedźeń wotmjeć. Rozsóbleknja na fabrikitej dróhy ho po mózności 16. dez. 1924 wotewri. Wobtkodny sarjadowar Hirschmann namołwješe wschěch, to bychu towarstwu podpjerowali ł jeneni dźělej, to pola njeho kupuja a k druhemu, to jako pjenjezy pola njeho na dań dawaja. K. Helaš namołwješe wschěch, to bychu swoje wobtkodne podźele dopłaczili. Se šwjelnymi połticženjemi Dobrutschanskeho žónskeho khóra skónči ho zhromadźizna.

S Wulkich Sčzarow. Njedźelu poposdnju wotmje ho tudy wólbna zhromadźizna Sčerbskeje ludoweje stronu. Sapoczatk běšche ho trochu łapodźił, dokelž ho tudy prjedy powjeczerjenje pomnika ta we wójnje padnjenych wotmje. Po nětčim šrědże ho tola nahladna šlčža. Běšche pak wušta mucznota mjes pschitomnymi wobkedźowacź. Wschcžina dyrbi ho bjes dwóła šwjedźeńskemu napinanju pschihitowacź. Jako rěcznja běchu pschikłwatali prěnjeho kandidatoso Sčerbskeje ludoweje stronu. Jako prěni ręcznik wustupi knjez Lorenz. We wobšérnym pschednoschku rozkładże program Sčerbskeje ludoweje stronu mérnje, ale tola rasnje, hjese wschcho schćowanja. Po nim poręcza ł. Hajschk, rozpomnina najbole holpodźelne praschenja. Jako tśeći wustupi ł. Walcin, rosłapi wosebje kulturnu a nabožny dźěł programa. Pschedny-še nam tez šwoje wobkedźowanja, kiž je šem dosłuł. Pańsedušnej knjeław šnoj nam hižo derje znataj, knjeza Lorenza pak kuhladachu mnohi ł nasch ł prjenjemu raz. Derje by było, hdy bychu tute pschednoschki po tez schčerschej šlamnosći pschihłupne cžišle. W debacze, kiž ho pschihamknu, běchu ręcznjay je žedanjemi Sčerbskeje ludoweje stronu, schtož kulturnu postaw nasłupa, pschešeri. Tam a šem unprajene wobmyšlenja, to bychu ho ja Sčerb. lud. stronu wotedate hłoły móhše łhubieć, mózachu kandidatozo dospołnje wotstronieć, tak so Sčerbja nascheje wokolinu šwój hłós 7. dezembra jenoš Sčerbskej ludowej stronje dadja. Tak běšche tuta zhromadźizna derje wotběžała. Wubjerk Sčerbskeje ludoweje stronu je zhło měł, so postaji šwojich hamtšnych kandidatow. Stronje, kiž ma tajkich kandidatow, wschitcžy rad šwój hłós dadja.

Přikazk.

* Strajk khłostarjow. Khłostarjy we Wordenje běchu tehu nětnjenja, jo pschemalo mjdy ja swoje dźěło dostawaju. Sšu tehodła dźěłacz pschestali a do hłodowego strajka šastupili. Tych, kiž njechachu šobu cžinicz, běchu ł šastajenju dźěła pschinuczili, hdyž běchu je łołzami a druhimi rjanymi wšami do nich mjetali. Policija šaso měr postaji.

* S Pańcowa. Cžłom na Dunaju šuschłoji. Pschi cžinicžanju jędźesche wjoza dźěłacžerjow w cžołnje po Dunaju. Wulka woda běšche je rězy. Jim napleczeło cžołnje parnik, tak je wulke łołmy nastachu. Cžłom ho nałoni a w nim hédźaju padnjenu do rěki. Pjecžo ho satepichu, mjes nimi nan 5 dźěcži.

* Naval wodu do Penlauskich podkopkow. Do jamy Penlauskich podkopkow nałwali ho woda. 80 hórnikam ho ł tym wušmy šalehnu. Sedmnjom ho poradźi, jo wuthowacz, jedneho namakachu mortwego. Tamni jin hišcze pod semju. Wumožaze dźěło ho hnydom šapoca a nadźija, so ł najmjeńšcha někotrych hišcze žiwych wumoža.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Koksowe žahliny

(Kokschlacken)

dróbne zornozte wotedawa darmo

Měšcańska płunarnja.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Schtwórtk, 4. dez. 1924, dop. w 10 hodź. budża ho w Lemiske pschedawanjowi schmerjelowe dešći (za blidarjow), 160 bleschow łogaka, 50 bleschow Jakubinskeho łikéra, 1 šofa na pschedawanjowanje pschedawacź.

Za nowu cžitanku

su darili 1410,25 hr.

Dalše dary: z Worklec(přez šuslerja Jana Šustera):

k. J. Rieda	3,—	„
k. M. Kubaš	1,—	„
k. J. Žur	1,—	„
k. J. Šuster	—,50	„
k. M. Buš	—,50	„
kn. Hańža Wićazowa	—,50	„
k. Michał Žofka	—,50	„
k. M. Lebza	1,—	„
hromadźe	1418,25 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

„Lilija" we Ralbicach spěwa štwórtk, 4. 12., wo 8 hodź. pola Brězanec. Přindźe wšěch wšitcy. Cnecmy spěwy za koncert (28. 12.) dowukmyć.

Prosymy z dobom susodne towarstwa, njedźelu, 28. hodownika, swobodnu dźerżeć, dokelž mamy we Ralbicach koncert.

Jednota „Sokol" w Budyšinje ma štwórtk zwučowanje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so wobdźěli na jeničkim tydźenskim zwučowanju.

Nakhw. nacolnik.

Generalna zhromadźizna Serbskeho Sokolskeho Zwjazka wotmêwa so njedźelu, 7. hodownika, w 1 hodź. w Budyšinje w žurli Serbskeho Doma. Dnjowy porjad: Rozprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka, starosta.

Serb. tow. „Cornobóh" w Drježdźanach ma štwórtk, 4. hodownika, wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu, pjatk, 5. hodownika, přednošk na žurle „Odeům" Carusstraße 26; I. dźěl: „Serbska Łužica" ze swětłowymi wobrazami. Wšě sobustawy su prošene, zo bychu w serbskej drasče přišłe. Přistup płaći 30 pjenježkow. Předsydz.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Pschejimowedarski rozhlad.

Sérjedu, 3. dezembra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Tute wutrje za 100 wuhonskich)

Dollar	4190000	franzowski frank	23070
jendželski punt	19488000	cžešłoski króna	12580
schwajarski frank	81000	10 mil. pólsk. mark.	79900

Pjenježy wežera wjazy tak žadne njeběchu. Wschitko na dań staji ho na $^1/_3$—$^3/_8$ % a mjezacznu na 13% na lěto.

Efektowe kursy běchu wežera na Barlinskej burzy trochu šeslabjene. Wójnska pozcžonka wuchaš ho wo wjele njepschemerni. Wona thodźesche mjes 815—790 milijardami prozentow.

S produktowych wikow w Barlinje so też wežera wjele nowsheho njepowě. Pschenjza šwoje płaczišny šakhowa. Rožka so wo něschto mało kruzi. We jenjenjeju też wežera žaneho pschemjenjenja njebě. Wowsne płaczišny so trochu wotdźerbichu. Wiki w mazy pschezo hišcze klagaju. We womnescheach a notrubach pak běchu mérne. Wežera płaczeschze zentral:

we Barlinje:

pschenizy 10,90—11,15 hr., rožki 10,35
hacž 10,55 hr., jenjenjeja naležnego 11
hacž 12,30 hr., najwjmneho 9,50—10 hr.
wowsa 7,75—8,75 hr.

we Wrótšlawju:

pschenizy 11 hr., rožki 10,60, jenjenjeja
naležnego 12,50 hr., najwjmneho 10,25 hr.
wowsa 8,40 hr.

Na pschidź:

Wós dźeržazy w Budyschinje, na Fiedlerjowej hapy cžo. 911.

Kóń šlatschi w Wilschezach cžo. 7.

Był młody, hołoženy „póstowy rožk" pola Radworja.

Khapon, cžorny Rheinlandski, tež ł kokoschenni, R. Weigang w Budyschinje, na Delnjo-Khijanskej dróhy.

Starku ł ganjorom w Budyschinje, na Fiarzkr. cžo. 35.

Sso pytaju:

Hrodźana na mlokowe prozenty, kubleŕ Nyschtat we Kollwaly.

Holza do hospodarstwa, knježi dwór w Hrodźischczu.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki dźensa dop. w 11 hodź. w Barlinje:
Poruja wežerowschem mało pschemjenjenja. Tendenza njerna.

We 3/4 12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Staczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wowsowe šmjeje we tunu abo 1000 kg, šemsk 100 kg.
płaczizny we pjenježach.

	2. 12.	1. 12.		2. 12.	1. 12.
Měschenja	218-223	218-223	zapoš. wołmjel	15,50	16-16,80
rožka	207-211	207-211	wołš. mehlka	8,80	8,10
natel. jenjenjeń	220-246	220-246	tecabella	11-12,50	11-12,50
nat. jenjenjeń	—	—	šitnaze fenjži	18-19,00	18-18,80
wowša	165-176	167-175	šuny	20,50-21	20,50-21
kukurica (Mais)	205-206	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pschenicz. mule	29-32,50	28-32,50	tanu wołmjel	25,50-26	25-25,50
rjana mula	28-31,50	28-31,50	wołber tapiny	12-13,00	12-13,00
pschenj. wotr.	13,80-14	13,80-14	wołe tapiny	15-16,00	15—17
rjane wotruby	12,40	11-12,40	hyno, 50 kg	3,80-3,90	3,80-3,90
rapš	405	390-400	šoma, rjana	1,10-1,20	1,10-1,20
lone šymjo	410-420	410-420	„ pschenicz.	1,10-1,20	1,10-1,20
hroch	22-23	22-23	„ wowsowa	0,90-1,00	0,90-1,00
pjeluški	16-17,00	16-17,00	„ jecžna	0,85-1,00	0,90-1,00

Přinjesu wulke dźělby po spodźiwnje tunich płaćiznach:

Dźělbu žonjacych mantlow w najlěpšim wuwjedźenju wot 12.50 hr. sem
„ žonjacych drastow najlěpšich kajkosćow „ 8.— „ „
„ dźěćacych drastow a mantlow „ 3.— „ „
„ hólčacych woblekow wuznamneje kajkosće „ 8.— „ „
„ mužacych jupow (Ueberknöpfer) „ 18.— „ „

Dźělbu mužacych woblekow, ulstrow, lodowych mantlow, gumijowych mantlow najlěpšich kajkosćow a najswědomićišich wuwjedźenjow po spodźiwnje tunich płaćiznach.
„ muž. kłobukow wot 2.— hr. sem, sport. čapkow wot 1.50 hr. sem
„ tkanin. a velór. zbytkow, košlac. sukna a barchenta, gardinow

Prošu wopytajće mje a budźeće spokojeni!

Moje poskićenja su bjez konkurency tunje!

Telefon čo. 12

Welsec kupny dom w Kulowje.

Załoženy 1868

Serbske wólbne zhromadźizny

Serbskeje ludoweje strony

srjedu: we **Wotrowje** w Juršec hosćencu, 1/8 hodź.
we **Warnołćicach** 1/8 hodź. pola měsćanosty Zaunika.
w **Nowej Lucy** pola Wojerec.
w **Sernjanach** we wjesnej korčmje, 1/8 h.

štwórtk: w **Pančicach** w hosćencu, 1/8 hodź.
w **Hornjej Hórcy** w Henslec hosćencu, 1/8 hodź.
w **Lěskej** 1/8 hodź.
w **Komorowje** pola Rakec w Šimanec hosć., 1/8 hodź.

pjatk: w **Ralbicach** we wjesnej korčmje, 1/8 h.
w **Khróšćicach** we Wjenkec hosćencu 1/8 hodź.
w **Serbskich Pazlicach** we wjesnej korčmje, 1/8 hodź.
w **Delnjej Hórcy**, 1/8 hodź.
w **Jitku** we wjesnej korčmje, 1/8 hodź.

sobotu: w **Konjecach** w korčmje, 1/8 hodź.
we **Worklecach** w korčmje, 1/9 hodź.
w **Haslowje** w korčmje 1/8 hodź.
w **Hórkach** w korčmje, 1/8 hodź.

Njezapomńće na wólbny fond našeje Serbskeje ludoweje strony! Składujće hnydom a bohaće!

Bjez pjenjez njehodźa so žane wólby připrawić. Zapósćelće hnydom, pak na sekretariat strony (Bautzen, Lauengraben 2 II w Domowinje), pak na Serbsku ludowu banku na konto strony. Kwitujemy na přeće zjawnje w „Serbskich Nowinach".

Předsydstwo.

Našim dowěrnikam a přećelam!

Wozjewće hnydom sekretariatej strony, hdźe hišće žane lětaki dóšłe abo so roznošowałe njejsu. Wóbhońće so za wěcu.

Piana
křidła
harmonije
wuznamneje kajkosće poruča cyle wosebje płaćizny hódne při přijomnym płaćenju
kupowanje — zamjenjenje — přenajeće
notowe kamorički, notowe stojidła, klawěrowe stólčki
Hudźbny dom H. Jeremias
w Budyšinje na Khěžorskej dr. 8
Telefon 431

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje njimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Klawěry kupujeće přihódnje pola **Knappe w Budyšinje** na Mužakowskej drózy 23
Telefon 366.

Šijace mašiny
jenož prěnje wudźěłki
wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło po położenych płaćeńskich wumjenjenjach poruča
Clemens Jäckel, mjeńcel **G. Kloeppel**
na seminarskej hasy 5

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Fučelnjskej hasy 34.
Telefon 736.

Hłowna pšchebawarnja Rud. Sacka ſ Lipska w Budyšchšim hamtiſim hejtmanſtwje.
Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Kožuchowe počahnjenja
Paul Otte
w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Maschinenfabrik Kappel AG Chemnitz

Ciche přesuwanje nutřkowny wóz hodźi so won wzać
solidny twar - podawam hnydom
Hłowne rozesłanje
Friedrich Wolff
w Drježdźanach-A., Neumarkt 4.
Telefon 22630.

Linoleum
wšěch tołstosćow
L-tepichi
L-běhaki
blidowy linoleum
poruča
Otto König
při mjasowych jatkach 2.
Telefon 1162.

MERSEBURGER
Kuchinske časniki

2 starcy
kotrejž k druhemu razej njesetej
a **ženzor**
je na předań w **Nuknicy** čo. 3 pola Khróšćic.

Blidowe a tuflowe ruby, trjenja, twjelki, wulki wubjerk. dobra twora.
K. Erler w Budyšinje na Žitn wikach 11 např. Złot. Hwězdy. Ręči serbski.

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźěłanske košle w. 2.00 hr. sem
wolmj. łožowe płachty, 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow
trympy, zoki jara tunjo.
Erler w Budyšinje
ož na zwonk. lawskej hasy 10.

Wosebje
dobru šalku kofeja
pijeće w Budyšinje we
Lehmannec konditorni
na serbskej hasy 8
Wšědnje 1/2 5—6 hodź. **koncert**
8—11 „

Nawěstki přinjesu wužitk!

Žimace mašiny
płaty za žimace mašiny
Samsna dźěłarnja! Znate najlěpše kajkosće! **Wuporjedźenja** na płokach a žimacych mašinach so wěcywustojnje, spěšne a płaćizny hódno wuwjedu.
Carl Kindermann w Budyšinje
Telefon 492. na Mužakowskej drózy 1. Załoženo 1888.

Zubna praxis
Werner
w Khróšćicach
so poruča

Někotre słowa zbožopřećerja k zwěrowanju knjeza **Hermanna Bjenady** a jeho **mandźelskeje Lejny** roź. Schibakec w Komorowje pola Rakec, 30. now. 1924, podał Korla Mječka.

Wumaj wjele zbožo pšcheju lubowanaj mandźelskaj, pšči kotrejž dnu na Waj bweju wupraješe Bóh Jwole „Joj" na tam dnju, hdźež Waj nětk bwoj mandźelski ſwjatk ſwjećitaj.

Tón Knjes Jesuſ, kotryž zobu pódźe do Waj mandźelſtwa ſ Wamaj ſwěrowacej ho lehdy w zyrkwi pola woltarja, njech też dźensa pohwjeći Waju ſwjedźeń mandźelſki.

Mandźelſtwo dnu pšcheju budźa mjes Wamaj tak mérnje, hdaj też druhdu pšchinjeſeja wjele wěcow, ſtarośće, hdaj też promoj ſ wjhoła nad Wamaj ſ'dźe widomna.

Strowoſeć, cherſtwoſeć, zohnowa-Bóh ſpoſlećej Wamaj wobemaj, daj njewuſtan tola ſemje dontj ſjetaj pšches tón kraj, ſo ſa bertlit ſia tět ſaß mohłej ſwjeſćicz druhi Iwaß.

Njech też ejkaće tpotwanja wojtanu wſchak ſhaloka. ſchitowagy janhiet Bożi njech ho wot Waj' njeſjéla, ſchtož bycz mohło! Waiu ſchtodſ, njech wot Waju wotwobrocy.

U hdaj junu ſechne dźětſej Waj tón janoſet ſhlédnenja, chaj Bóh nad Wamaj ſo ſmilicz a pšches naſchehe ſrdnuta Wamaj po dujach nadźije dacz tam ſbuże niebjeſe.

Džak.

Za při składnosći naju kwasa namaj wopokazane zbožopřeća a dary ze wšěch ſtron woprajimoj naju

najwutrobniši džak

wnsebje knjezej fararjej Mrózakej-Lupjanskemu za rjane słowa při wěrowanju, towarſtwu „Lipje"-Rakečanskej, jednoće „Sokoł"-Komorowskej kaž też Komorowskemu spěwnemu wěnčkej za wopokazy lubosće.

W Komorowje, 30. novembra 1924.

Hermann Bjenada a mandźelska
lejna rodź. Šibakec.

Moje

hodowne předawanje

je wotewrjene!

Najwjetši wubjerk w měsće! :-: Najtuńše płaćizny při jenož hódnostnych tworach!

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće moje 7 wukładnych woknow.

Přiloha k čisłu 282 „Serb. Nowin“

Sriedu, 3. decembra 1924.

Wólba do němskostatneho a pruskeho sejma.

(Wokrać̆owanje a kómčenje.)

Politiske strony, kótrež su w posledninm sejmje hižo zapósłanzow měle, sleja na prěnich městnach, a to po wobezdnych hłosach. Druhe strony, kótrež zapósłanzow hischcze njemejachu, dóstanu městna po rjedze zapósłanych namjetow. Tak ma na psch. wólbna lisćina w rasiskej Satzkej (Drježdżany-Budyschin) sćěhowazy napohlad:

Wólba do němskeho sejma, 7. dez. 1924.

1	Němska sozialdemokratiska strona	1
2	Němsko-narodna ludowa strona	2
3	Zentrumska strona	3
4	Němska kommunistiska strona	4
5	Němska ludowa strona	5
	atd. hać do 14	
15	Serbska lud. strona ◯	15
	atd. hać do 20.	

Nascha **Serbska ludowa strona** sleji w rasiskej Satzkej potajkim na **15. městnje**. Tu ma wolić někajke znamjeńsko sćinić, fo wólbny pschedsyda wě, to dyrbi za tutu stronu swój hłós wotedać. Wólbne zedulki su 9 cm schěrohe a 12 cm. dołhe. Tola móža tež wjetsche być, jeli je trěbne, a dyrbi jónu abo dwójzy złohjenej do wobalki hicź. Tuta je 12 cm. schěrohi a 15 cm. dołha, njepschewidna a hamtsy kołkowata.

Hdy a kak fo woli?

Wólba wotmě̆wa fo njedźelu 7. dezembra lět dopołdnja 9 hać popołdnju 6 hodźin. Schtóž je w 6 hodźinach we wólbnym lokalu, kaž hischcze hodu wolić. Po mózaloši dźěle hižo dopołdnja k wólbje, dokelž popołdnju fo potom wsche cźišchi. Pschińdu po wólbneho lokala na kóždy wólbukmany. Mě̆rje fo tam dźerżeć njeswědża. Renoż wólbne pschedsydstwo smě wo wólbnych wězach kmanduješ a wobsamknjeć. Ssmě kóždeho f wólbneho lokala wupokasać, kiž porjad a měr wolenja kasy.

Woli fo do němskeho a pruskeho sejma.

Hdyž woleć do lokala sajtupi, dóstanje wobalku a jenu zedulku (w Prusiscj dwě), dźe do pódlanscje stuby abo do druheje schćitanoje runnoseje, scźini na městno swojeje strony tichiż, koleso, pak ju poschamórnje abo na druhe waschnje wotnanjeni. Potom pokóż zedulku (w Prusiscj dwě) do wobalki a pschepoda ju wólbnemu pschedsydu, odu̇ż je swoje mjeno njenewoak, a pśimawjedźeć jo sapisa. Pschedsyda tyknje zedlu do wólbneho kaschczika. Po žadanju wólbneho pschedsydstwa ma fo woleć na dołhaboje waschnje wupokasać. Njepschitomnu njesmědża fo wschos druhich jatnuwjeć dać. Wdni wolerje móża sebi jenu dowěrśiwu wosobu k pomozy wjać.

Njepłaćiwe su wólbne zedulki:

1. kotrež njesłuż w hantizy kołkowanej wobalzy abo kotrež je fo we wohnanjenjenej wobalzy pschepodata;
2. kotrež fo jako njehantizy pschipiwanjena wupokasa;
3. i kotrejež fo njehodźi rośsudźić, fa kajku stronu je woleć swój hłós wotedać;
4. jeli je někajka druha wěz pschidata, kotruż jedyn psches wobalku saćżiwa;
5. kotrež ma někajke pschipomnjenja.

We wólbnych lokalach mě̆ze pschiprawny być — najlépje wolozniki (Vleistifte) —, fo móże woleć i nimi jnamjeschko na wólbnu zedulku sćinić. Najlépje a najwěsćischo je, dźej kóždy woleć śej wokolnik do saka tyknje.

Schwinz (Dachs).

Psched dlěschim cźasom cźitach w „Sserb. Nowinach“, fo su nědźe pola Siccha komorowa schwinza tśěli a śejesche tam wraschenje, hać su tu pola naš we Luźizy tež bidźeće take hodźiłata. Haj, fu pola naš tež pschcźe, ale namakaju fo jara porědko. Chtu něsto cźejeźenemu zśitarej sdźělić, kak śym swojeho prěnjeho schwinza tśěli. Wěsche polože nasmu, jemja bě samjeschta, śnėh hischcze njebě, mě̆jach śi̇abje śwěźeśche, wěsche hubjene śwěte. Tak śedźach wjeźor na wyšokim śydle na kromje khójnoweje młodźiny a cźitach tu na starého żornika, kotruż tu njeporjadnje khodźeshe. Je to něschto zyle wosebite, hdyž śedźich w nóznej cźitchinje w lěsu, wot wschehe hoika a tolka śwěta śdaleny na powyschenym městnje. Kóżde hłonjenje, haj śamo padnjenje jehlinu k jemi je śtyschece. Hdyž a hdyž śtyschich schmunjenje a pjerchotanje ptaceklow wokse śebje. Po jich schkrkkotanju śtyschich, so fu zule, so pschidźu f dalokich południnych śmunych krajow a cźasmu k posdnju do cźonskeje Afriki. Chżeda mały a hubjenśkny hymy wuczeźknyć. A mój khudźi klabi cźłowjeckeju dyrbimy pak tu wostać, jeli so niesmu wschi zuflajći (sdobożnym statnym bankrocże) tak wobohaćeli, to mózemy w hmje tež do cźopłych krajow puczować. Hdyž takle śedźo mysłach, laśtschich nadobo, hnadź 10 metrow k lěwsy, někajke worhuzenje, kotremuż draponje wo jemju śkłodwalche. To je hornik, tón tez tak cźini, śebi mysłach. Kruże pschimmych do śtelby a wótrjech fu kołstwje k wuttśeli, so bych hotowy był, hdyž mi stary kmótr na wocźi pschińdże. Bě wodźe, mě̆śacźk so pocźa ladý skalenoho lěta khowacź. Po małej khwilzy wiśnych wótrej halozki nětchto żiwe wschitkich, żornik to njebě, bź bóle na prośo motane, śtoźich tśělbu na nju. Wuttśeli prašny, skorzatko wasta na śamum mě̆śnje morwe leża. Po krótkej khwilzy śtyschich je śydła a wójnach śukżo fa schwinga. Wón ważeshe 21 puntow a bě jara tuczny. Schwinzej loży woczahowacź, dże jara pomokli, dokelž so kóża ani kuśka zeatkortkacź njeshodźi. Dyrbjach wschitko rěsacź, kaž by świnjo bréł. Po jeho śnjadi śtuschu schwinz do rubježnych śwérjatow. Wón bjerje tež mjodze sajacy a wupraśdnja na jemi so namakaze hnilba. Tola je wužitnischi hacź schkódny, yschetcź jeho skomna zyroha fu wśitke mysłche, bunczki, pschckaśanzy a hriby. Tuż njech żadnym herdźi kajuiś tuto schćitwane a żrone skoczatko i wotpohladom wjazy njetśela.

D.

Wuznamjenjenja.

§ **Budyschći krajny żud.** Padukschtwa a sobanstwa poddkadny bźsche wikowarj Walter Theodor Smiref f Drježdżan, kiž bźsche wottam cźasesśitho do Kamjenskeje wokolinY pschischol, so by tam jeja kupowal. Bźchi tutej składnosći je dyrbjał we Wóśtlinku pola kubleźi żwid. Mülleroweje f khamora 25 hr. kradnyć, dale je dyrbjał 30 hr. pschetschiwicź, kiż bě jemu wósta Schneiderowa dała, so by sa nju w Drježdżanach doth saplacził. Hamtśi żudnik bźsche jeho paduschtwa bla sahudźił, dla pschekkichiwjenja pak wutwinował. Smiref bźsche powołanje sapodał. Schtóż pschetschiwjenje nastuka, sdaji mała khlostaśka komora jednanje, paduschtwa dla pak so Smiref wuwinowa.

Zapóslane.

(Wjes famolwitosće redakzije.)

Na Parwźiczańskej wólbnej shromadźiznje je so potajkim zentrumski rěcźnik sjawnje wupraśił, **fo nochzyschezentrumfe Sserbamijednacź**, njechajsche f nami do wuśischeho wólbneho świśka śtupicź. Tola cźaha jedyn zentrumski sekretar f Drježdżan po **katolskich Sserbach** wokoło a loji **śerbśte hłoßy** a wabi Sserbow do swojich śpeźow. Potajkim offizielnje zentrum fe Sserbami niczo cźiniś nječ nochze, ale **wólbnyśtót fmědża Sserbjo sanjón być**. Kak nikto naš tola katolšzy Němzy — w tym padźe so jeno wo nich jedno — pośudźuja! Najprjedy naj wośtorkuja, kopaju i nohu do noś a potom so sažo f nam lischcsa, prosćo wo nasche hłoży. Jenoż politiżi hlupakojo sałeju tajkim ludźom na lěc. Temu śłuschca pśeża ponižnosć a pschiwiśnosć, śiwoju narodnu cźesć prjed cźińnyć, śwoje śerbśke śtudźonsjo, swój śkowjanski kharakter womasacź a wopanzacź. Njeje to do njebjeź wokaza hłuposć, tu ruku łiacź, kotraž naš pśiśnje. Narodne njeśćihny wobhladuja Němzy jako „njepschecźelow wótrjeho kraja“. Tamny sekretar je śebi wšźe jeneho katolskeho Sserba f Drježdżan najimał, jo by pomhał „hłupych“ kójicź. Wośpjet widźimy, so fu Sserbja śebi śami **naiwjetschi a naistraschnischi njepschecźelja**. Wjernjeź żana němska strona sa naš nicźo wyśche njeměła, tola namakaja so jaśkejpjeni wotrodźenja a renegatojo, kotśij lud narodnje a polit̆sy kaža. Kajśeje moralnoje skłody woni f dobym maćźinjeja, to woni w śiwojej saśkejenjeśi njedowidźa. Sserbja, Sserbowe rośumni, njedajće so wot tajkeje narodneje pjanki jawjeśeć! Zuśych ludśi, kotśij fu howak dźeń a śćo wo Sserdow niestaroja, wabja pschi wólbach do nuścheje Luźizy a wołaja jim śich nasch lud kaźaze dźeło. Kak dołho dyrbimy tutemu Judaschowemu dźěłu pschihładowacź?

-a-

Předźenak

je wczera Motśa Tunku wopytał. Njeběśche pak doma. Jeho manbźelska Pschedjenaka lubje powita, jemu wuskorźujo, so pak jejmu muż sajo nebźe po kwrcźmach wokoło kleśka. — Wěsche fhětro hnéwna na njeho. — Pschedjenak pscheda jej protyku prajiżu, so dyrbi ju muźej k cźitanju dacź. Potom woźtanje doma. Wź protyzy móże zyku śymu dołho cźitacź. Njech śebi Hanża Depku pscheproży, so by f nim wo protyzy rěcźał. W njej tekko cźanebo śeji, so śebi wo tym njemóżetaj dowupowědacź.

Reforma protyki

Sapoczatk lěta 22. dezembra. — Wěcźna protyka. — 13 měśazow w lěcźe.

Generalny sekretarjat internazionalnje wikowanskeje komory je liśćinu je sćěhowazymi praschenjemi do wschěch krajow rośesłało:

1. Kongreß internazionalnych aktronomskich śwjatkow je namjetkował, so by fo lěto 22. dezembra sapoczało, so by śmětkowe lěto św f astronomnym sapotśatku. Macźe wy tute pschemjenjenja za dobre?
2. Hłowny śmysł protykowje reformy dyrbi być sawjedźenje tak mjenowaneje wěcźneje protyki, to rěka, w kóżdym lěcźe dyrbi na śamuny datum tež śamuny tydźeńśki dźeń padnyć. Dozpěć dyrbi fo to je sajmjenjenjom njedowjesnowaneho dnja we wschěchnym lěcźe a je sajmjenjenjom dwoju dnjow w pschekróżnym 6. lěcźe. Normalne cźo by potom 364 dnjow mało. Kotre pschemjenjenja macźe wy za kśiwe?
3. Fo buchu mě̆śacy jenak dołhe byle, t. r. 28 dnjow. dyrbi fo lěto do 13 mě̆śazow rozdźěliś. Scźe wy jo tuto pschemjenjenje?

Dalśe praschenja poczahnja fo na to, kby by fo dyrbjał pschestupny dźeń sapołożiś, f kotrym tydźeńskim dnjom by fo dyrbjało nowe lěto sapocźeć. Najcźiśzy praschenjow sabźerża fo f datumom pośtejenja jutrownych śwjatkow dnjow, so bychu fo to tym tež wschě śwjatke dny stabilizěrowaśe. — Mjezynarodne wikowanska komora ma wotpohlad, po dopałatych wotmakowach na śwoje prschenja, nałeżnosć protyczneje reformy lubjałej ludow pschedpołożiś, kiż by dyrbjał potom wo pschemjenjenju wobsamknyć.

Flettnerowy „rotorowy parnik“.

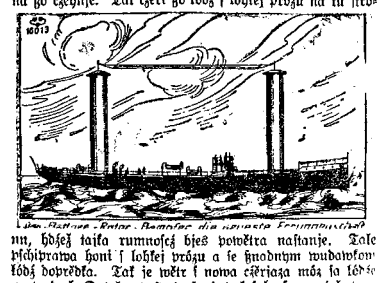
Wjele fo něsto wo jenym nowym wunamakanju powěda. To nastupa cźerjenje łódźow. Hacź dotal śnajachmy dwě mogy, kotrejž łódźe honjeschcź, njenuzju wětr a maschinu. Maschiny cźeri para abo wschelake druźiny wolija. Wětr śapěrasche fo do wuśtojnje wupschestrjenych płachtow abo śegelow. S tym honjeschće łódź do prěda. Flettnerjowe wunamakanje staja tež wětr do cźerjaseje śłużby.

K temu pak płachtam njetrjeba. Sa śiwoje popsuty trjebo nědźuschu motorsku łódź „Bukau“. Tu widźimy na naschim wobrazu. Nam kamu dale do wocźow dwě na wulkej wuhnjej podobnej trubjeli. To je jeho wunamakanje.

Łódź Bukau je 60 metrow dołha. Město schcźejzorow (Masten), fa kotrejž fo hewak płachty pschicźinjeja ma dwě móznej trubjeli f worzołowho blacha. Tej śej łódźa 26 metrow wyšokej a 3 metry schěrokej. S łódźe na 12 metrow wuśoko śahatej. Tejśej trubjeli fo wjercźitej. Jedyn elektromotor śnadnieje mogy jej cźeri. Wonej fo śpěchnischo wětra wjercźitej. Wotmach wětra pyta pucź, kotruż jemu napschecźo njewjedźe. Wotmach wětra dźe tu śtonu trubjele, kotraž fo po wětśje wjercźi. S teho nastanje śpo-

dźiwny ześěhnk. Na tej stronje trubjelow, hdyž so wonej pschećiwo wětrej wšerćitej, nastanje rumnosć bjes powětra. Rumnosć bjes powětra pak wscho k sebi śrěba abo na so cźehnje. Tak cźeri so łódź ſ lohkej prózu na tu stro-

nu, hdyž taka rumnosć bjes powětra nastanje. Tale pschiprawa honi ſ lohkej prózu a so śnadnym wudawkow łódź dopředka. Tak je wětr ſ nowa cźeriaza móa ta łódź na wodach. Dotalne podputy su dopokalake. so ma tole wunamakanje hischcze wulki pschichod. — Pódla Flettnerja so dwaj druhaj samolwjataj twdawaja, so je tale pschiprawa jeju ideja, so ju hižo dawno wuwrubnje nałožnjetaj.

Přihódy.

S Olsnitz. Hewjerska žurjerc namała we wuhlowych podkopkach „Vereinsgasse" łonjomu hornjej Max Frolchmann ſ Gersdorfa, dokelž běšche so powjas rostorhnyk, pschi cźimž wotzyk do hłubiny śidše.

* **Do wotewrjeneho rowa padnył.** Rosboriazy pschipad sta so pschi jenym pohrjebje w Kranaburgu pola Strelsunda. Duchowny stejesche pschi rěcźi blizko rowa. Nadaso wotwuhcźi so mjetka semja a wón padny we wokomiku hdyž dyzchu noscherjo kaschcź dele pwischcźerć do rowa. Tak lećeschce duchowny pod kaschcźom. Na dobre wżaho njeschcźo noscherjo hischcze powjasy pwischcźili a tak wótzachu kaschcź ſ wulkej nuhu hischcze horje ześahnjeć. Mokoti smuželi muzojo śkocźicho do rowa a wunjewohnźichu duchownemu ſ jeho njewólnieje khowanki. Hdyž běchu so tamni muzojo tež wulkhowali, móžesche so pohrjebna śwjatocźnosć dale wotmeć.

* **Wjchi muschc tšělenju** so falšěli. Straźmischtr Eckert Langenfalzkeho źěbneho połka chajnche w pinzy wulke muschc tšělcź. Pschi tym wosta ſ tšělbu wijzjo. Wutšel wrasny, kukla sajedze ſ wócźkom do molhow. Eckert běsche hundom morwy.

* **Sšurowe pschiwuniny.** 65ktna njeźenjena Hana Mattigez w Großahlendorfe běšche w lećze 1923 swoje zdale samożenje śwjotimaj wuikamaj wotkałała pod wumjenjenjom, so dyrbjała ji, tak dołho hacź budże žiwa, bydlenje, jěść a drasu dawacź. So bychtał wudawki futowałoj, běschtaj jedyn fele wujow, krawčli mischtr Jan Littgen a jeho 60ktna macź cźetu do cźmoweje komorki łoczinitoj, w kotrejž běšche jenoh měch słomy a tołz. K tomu staruschka ikoro nicźo njedostawsche. Junu běšche wjoha syntała wuczełknyć. Na to běšche krawz ju sa nohu pschiwjasał. Pot lěta běchu ju šurowi pschiwuniny cźwilowali. Hdyž staruschka tkańcźne wuśwobodźichu, běsche tak kšawa, so dyrbjachu ju do khorownje dowjesć. Sšud sałudźi Littgena k 8 měsaźam jastwa, macź pak k 4 měsaźam jastwa a 1000 hr. pjenježneho kłosstania.

* **Pogadnjeni słóžnizy.** Po dlšichim cźasu je so kriminalnej policźi ſ pomozu policźe ſ Eiskebena poradźiło, wulku cźrjodu słóžnikow łapjeć, kiž su zylu wokolinu do straca stajeli. Hacź dotal je so jim 60 padnichtwow dopokasało. Tucźi słóžnizy běchu zhlnje wobrózjenć a tšělachu do ludźi, hdyž buchu pschesskapjeni. Jedyn wovadnjeny je som 48 padnichtwow pschiknał. Tutón a hischcze jedyn druhi staj podhladnaj, so staj pschi rubježnistwje pola jenoho cźanikarja, wšěsoho asistentu Hajse ſ Hötense falšěliłoj. Pola sałatych namakachu mnoho fałšbow a munizije. Hischcze jone druhe mordarstwo bliżo Merzeburka maja tej na śwědomju.

* **Pschi Boźim blidle wumrěł.** W Rühenatwje bě 65ktny starh njeźenjeny na njedźeli dowonnjesca na semrětach w zyrkwi ſ Bożemu blidu podył. Jako běchu konschersy zyrkej sašo wopuschczili, wosta starz śedźe. Nětko hałke pytnychu, so běšche jeho Boża ruckka sajała.

* **Njeschoże we śwóbiše.** Njeschoże pschihódże średku šanc, tak so praji. S dopokasom sa wěrnosć tukeho słowa je frudny wopud, ſ kotrymž su śwóbna ſ 4 dźećimi se Obermeragawa potrjechena. W běhu tydźenja wumrěschtej 2 dźećej. Krótko po tym pcheśeńdże so tšeće dźěcźo śmjertnje. Najmłódšiche padny pschi nješćho dniemi do tótka warjajeje wody a wowari so tak, so bórhy na to wumrě. Poślednjeho pada dla wobkorži so macź, so je ſ niekehdyšnjowšcu śmjerću dźěśa sawinowała. To dźěšche cźeźko domapytanej macźeri tak ſ wutrebje, so rosum śhubi. Ju dyrbjachu do hludnizy dowjesć.

* **Cźežki wichor na Cźornym morju.** Wulki wichor nasta na Cźornym moriu. Pśiazy cźołmow a łódźow so ponurł. Jendźelska łódź „Bellerman" je w blikkocźej Constanzy so rozrasyła a so potepiła. Schto je so je 14 dalschimi łódźemi stało, nieje hischcze znate. Hollandska łódź „Solwel" je na hołboriškim brjohu so rozbiła.

* **Pschi schcźipanju rózow so šatepiła.** Wjeścchowska Szipjona Borghelyna je pschi schcźipanju rózow na brjohu Gardaskeho jězora do wody padnyła a so šatepiła.

* **Artišta, kiž še 4. poślhoda na hażu dele śkocźi.** Danska artišta ſ mjenom Morois chajnche w Barlinkej tymiksi jahrodże pschedstajnje dawacź. W 3. wudawakche, so budże ſ 5. poślhoda hnježe wschcze pomozu dele skocźicź, tak so na noht pschindże. Dohdy ji njewérjachu, chajnche hundom sjawnje dopokalacź, so je wérnowcź rěcźała. Pónždżelu pschipoldnju skocźi artišta w Barlinje „Pod śiwami" se 4. poślhoda na hażu dele, bjez teho, to by so ji nješćho stało. Wulku žyłu ludźi běšche spodźiwny podawk wjelo nawabił.

* **Gigantiskeho dinosawrija namakali.** Direktor pschirodowědneho wotdźělenja Britiskeho muzeja dosta psched krótkim wot Entberiskeje expedizije powěść, so su we stronach Tanganwiskeho jězora powokolnki dinosawrija namakali. Wulkosć namakaneho prahistoriskeho skoścesca pschetrjechi wjeho. schtož su hacź dotal na-tutym polu nałchli. Dotal najwětschi fossil, tak mjenowany Diplodocus, běšche 18 metrow dołhi. Nowy bohr je dwójcy tak wulki. Dźiwajo na tutu njesmérnu wulkosć dinosawrija, cźinja sebi nawjedowarjo Britiskeho muzeja cźeźke khowłamanje, kak bychu hobra w rumnoscźach muzeja samělcźicź mohli.

* **Hróbnje nakładżeny waggon.** Kaž so ſ Tientsina powě. dohladachu so tam na dwaj kótmaj waggonaj, kiž stejachu dwórnischcza na kolijach stejeschtaj. Wosaj běschtaj samkujenaj. Hdyž jej wocźinichu, namódzechu w nimaj 63 kulijow (chinesiskich dźěłaćerjow), ketrychž běchu nětko najeli. Wosaj běchu na pódłanke kolije storcźili a potom na njej sawili. Wbohi dźěłaćerjo běchu je hłodom a je tymu žurowieje śmjercźe wumrěli.

Žadajće sebi

wšudźom, w kóždej korćmje, w čakańni kóždeho lěkarja a wšudźom druhdże

„Serbske Nowiny"

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Sa wólby njedźelu 7. dezembra 1924 je město Budyšin do 18 hłosowanskich wokrjesow dźělene. Wolicź maja so wot dop. 9 hodźin hacź do 6 hodźin wjecźor. We hłosowanskim wokrjesu XVIII — we wothladarni w Budyschinje na Židowje — skónči so wothłosowanski cźas hižo w 2 hodź. powołdnju.

Nemócny na wuśajenje wólbneho wonjina so jenoh hischcze hacź do 5. dez. w kupiznu wo 2 schod., na šmitskownej šawlkej haży cźo. 1, pschijimaju.

Powschitkowne wólbne wołtajenja su wocźitschcźane we njedźelschim cźišće „Serb. Nowin", 30. nov. 1924. Sćežnjam wschćech wokrjesow na to kedźbliwnji.

Wothłosowanske wokrjesy a wothłosowanje w Budyschinje su so, kaž leśěnje, postajile:

I. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Wulka bratrowska haża, masa bratrowska haża, sadża bratr. haża, bórklin, bórklinske namjesto, łochanska haża, ložowa haża, nožowa haża, mnišska haża, mnišska zyrkej, Miłćanskiche wrótka, pschi Pětrowskej zyrkwi ſ Pětrowskej wěžu, pryžarska haża, Hrodźiwska haża. — Wothłosowanja: Bjttinerez hosćenz pschi Pětrowskej zyrkwi 1.

II. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Mjaźowe wiki, hłowne torhoschcźo, jerjowa haża, wopka haża, łokolska haża, žitna haża, šmitskowna ławka haża, schulska haża, kłóibarska haża, žerbiši kerchow. — Wothłosowanja: Radna pinga na šmitskownej šawlkej haży.

III. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Sšerbska haża, butrowe wiki, pschi mjašowych šćikach, rěznicka haża, Gicźelska hora, šamschtuska haża, bohata haża, sad. bohatá haża, schulestka haża, dźiwadłowa haża, wrotowa haża, schérska haża. — Wothłosowanja: Industrijowa schula wó jstwje 5 na šerbskich hrjebjach 1.

IV. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Dornschwabel, zyrkwinska haża, zyrkwinske namjesto, žitne wiki, Ložowa haża, Mołkowa haża, nowa haża, nowe hrjebje, rózowa haża. — Pschekupska schula wó jstwje 2, Mołkowa haża 15.

V. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Drjewjanske wiki, pschi šwonkownej bohatej wěži, kamjeńtna haża, hornccźeńka haża, šerbske hrjebje, zyhelnińka haża. — Wothłosowanja: Hosćenz „Město Žitawa" na hornccźeńskej haży 30.

VI. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Garbarska haża, psched garbarskimi wrotami, pschi kralowskim walu, łazarečka haża, Miłkawschiche słhodźenki, połuzna haża, na tšělniku, psched schulešćikimi wrotami, Schwjerowina haża, dolna haża, taschbark, pschi zyhelnišim walu, Zwinger. — Wothłosowanja: „Tšělenja" na tšělniku 3.

VII. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Jastwowska haża, Flinzka haża, Muzakowska haża, Delnjoškinjanska haża, Röhrscheidska haża, Schäfferska haża, wuhtawna haża, Metzerowa haża. — Wothłosowanja: Hosćenz „Zur Sachsentreue" na wuhtawnej haży 1.

VIII. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Drjezdźanska haża, Fiedlerska haża, šadnja haża, Kaeubleska haża, pschi kónnjarnjowym moście, Krottenschmidtska haża, šwonk. šawlka ſ., Hrodźiščko, Scharfenski puć, Schliebenska haża, jastrebja haża, Troškyska haża, pschibrjožny puć. — Wothłosowanja: Měšćerjanska jahroda na šwonk. šawlkej haży cźo. 2.

IX. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Dwórnischcźowa haża, Bšeinka h., pschi pólnym hrodźiku, rybowa haża, rybowe wrota, Wiedrichowa haża, Korlowa haża, Moriżowa haża, mlynska haża, mlynska wrotowa haża, Neuschka promenada, Nowowěsćerjanska dróha, Pachpoška haża, pschi starej minizy se želeźnišimaj tyčkomaj cźo. 917 a 918. — Wothłosowanja: Hosćenz „K tjom upam" na Drjezdźanskej dróży cźo. 1.

X. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Fabriška haża, Humboldtska haża, Nowosalzka dróha, Pschischećanska dróha, měšćanšćej kubse w Hornjej Kinje a Pschischećach, Wjeczorna dróha, Wjeselcźanska dróha. — Wothłosowanja: Pawnina šahroda na Nowosalzskej dróży 4.

XI. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Hórska haża, Jurjowa haża ſ měšćanskimi liščźinami cźo. 934C, 937, 937C, 938, Hrusenska haża, Hindenburgska haża, Leśinska haża, Mattigska haża, Mathildska haża, Paulska haża, hacź 14, pschi tuchošlim kérchowje, sarjadnikowa khata tuchošlska haża, Walska haża. — Wothłosowanja: Natalska schula na Mattigskej haży 31.

XII wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Albertska namjesto, Albertska a Bismarckowa haża, Carolina haża, pschi twa dwórnischcźu ſ měšćeh. liśeź. cźo 930 H, strażnej pjunjownику, hajniška haża, Paulška haża 21 a Stiebeška haża, Wettinska haża (hacź dotal XIII. wokrješ) — Wothłosowanja: Ložiny dom na Karolinej haży cźo. 6.

XIII. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Cźornobóhła haża, Hrubocźanski puć, Honćwinski puć, Löhrska haża, prywatny puć, rěsarska haża, Sedanska haża (hacź dotal XII. wokrješ) Tišanska haża, Lubinska dróha. — Wothłosowanja: „Albertska šahroda" na Tišanskej dróży 37.

XIV. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Arnoldtska haża, Fichtowa haża, Kaatitz haża. Budyšchiske wojeńske šudliščkego na Lubińskej dróży ſ měšćanskej liščźinu cźo. 511C, 929 a 935C. Nowarska haża, Wilhelmska haża. — Wothłosowanja: Hosćenz „Luiatja" na Lubińskej dróży 26.

XV. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Schrodowska haża, Hochst a Thjorska haża, lawki hriebje, pódle namjesta, šemarska haża, šinkelska haża. — Wothłosowanja: Lessingska schula wó jstwje cźo. 4 na pódlim namjesće.

XVI. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Pod hrodom 1—63, Židowy 6 Horni puć 81—96, Židowy 97—106, 246—2 hacź 396B. — Wothłosowanja: Hosćenz „Zum Schwan" na Židowje 262.

XVII. wothłosowanski wokrjes.

Do njeho słuschcźeja: Sšonoborschćejanska dróha cźo. 107 hacź 143 ſ wowšatcźon 126B. Wjelkowska dróha 144 hacź 146, 147—173 75 fjerankowa haża 176—19 Cźichonjanska dróha 195—204B, rubjany Frankfurt 205—219, Wjelkowska dróha 220—245, Sšmolica 266—274B. Wjelkowska dróha 300, wojeńske šudliščego na Židowje. — Wothłosowanja: Hilbjenzez hosćenz na Wjelkowskej dróży 173.

XVIII. wothłosowanski wokrjes.

Do njeje słuschcźeja: Wothladarnja na Židowje, Sšonoborschćejanska dróha 126B. — Wothłosowanja: Wothladarnja na Židowje Sšonoborschćejanska dróha cźo. 126.

Pokaja so hischcze wošejhje na to, so wokrjesy rěsarskeje a Sedanskeje haży cźo 1 hacź k XIII. wokrjesu, w Albertskej šahrodże, wosta (hacź dotal w XII. wokrjesu), wokrjes Wettinskeje haży pak w XII. wokrjesu, w ložinym domje na Karolinej haży 6 (hacź dotal k XIII wokrjesu). Wothłosowanja za VIII. wokrješ je nětko měšćanska šahroda (hacź dotal Lutherowa schula).

*

Schwórk 14. dez. 1924 dop. w 10 hodź. pschedawaja so na pschešadźowanje w hamtiskej pschešadźowarni: Muzaży wobleź, kožuch, cźorna šulna a laz, kožuchowy šak. Diehl-motor kolo 3 PS., 3 autowe wodźewy, twjerdy błidko, mjene błidko, motoriske koło, šélny mantl, gramophon, wertiko, pišanske błido, knihowy khamor, 250 bleschow běłeho wina, 6 stójzow, pozjy za kritbe. 8 matrazow žonjaze koło, łoša, drasćazy khamor, knihowy khamor, pišanske błido, zonjaze nohajzh, 22 połstrich cźerji, 26 bunzlow, tofle, wolmjane wobłaki, rukajzi, tholowy, šik, wětrowe khapy, khapy za jamtarjow, štejazy cźahnik, łoša, piano, łožo ſ matrazu, mnjene błidko, nózne błidko, 12 małych a 12 wulkich nožow, widliczki, łžicy, cźorna ſ a lischat-walach.

*

Do wikowanskeho registra šapiša so:

1. Na łopjeno 626 firma zentralnu automat, druśtwo ſ wobnjeſ. rukowanjom w Budyschinje. 2 Na łopjeno 695 firma „Budyschja dźiewowka industrija", dr. ſ wob. ruk. na Židowje wola Budyschina nastupaja: liquidatzia je dokónčena, firma je šaschka. 3. Na łopjeno 841, firmu Richarda Jakoba nastupaje: prokura Fritza Gretschela a Korle Kaufmanna je šaschka. 4. Na łopjeno 926, kommanditne druśtwo Marche & Co. w Budyschinje nastupajo: druśtwo je roswjazane. firma je šaschka.

Hamiske wozjewjenje z Kubja.

Lubińskeho wokrjesneho stónego lěkarja šastupuje wot 1.—6. dez. Žitawski wokrjesny stóny lěkař.

Hamiske wozjewjenje z Kamjenca.

Schtwórk, 4. dez. 1924, dop. w 11 hodź. budże na pschešadźowanje pschedawacy:

2 schijazej maschinje, 9 m wobleźowoje šatki, na 10000 zigarow, 104 m łozazeho płatu, 2 rynje le błowaczkami, 35 m. kopschiwinoje tkaniny, 44 m šawešchkowoje tkaniny, 24 m gardinow. Tak a hischcze wjele druheje draśty.

Na łupjenje šmyhleni leidu so w hołczeńzu „Zum Blumengarten".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a dźěri Smolerjec knihtišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so w 6še wobličeja. Za reklamowy a wólbny rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 283 **Budyšin, štwórtk 4. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Kommunistiska demonstracija w Königsbergu, w kotrejž dyrbjachu Franzowza Cachin, jedyn Jendźelczan a jedyn Czech rěčeć, je so zakasała.

*

Freiburgšti žurnal je kommunistow, wjelepscherady dla wobstorjenych, ćežko pokhostak. Se 37 wobstorjenych su so 19 k khłostarni zasudźili. S nich dóstа Steiner ſ Mannheima 8 lět, Rimmele ſ Zelle 7 lět, druhi po 4, 3, 1 ćežke khłostarnje. Wšitcy hromadźe je so 67 lět khłostarnje pichisudźili.

*

Němsko-jendźelske sprěčenje je so podpisało. 26 prozenti wutworjny datk dyrbi Němska dale płaćiś, doniž reparazisla komisija tole prašenje njeje rozrisała.

*

Dźěłaćerjo w kalijowych podkopłach pola Mühlhausena w Elsašu su dźěło složili, dokelž so powyšenje mzdy njeje dojednało.

*

Sjednoćene staty połnócneje Ameriki dawaju schěść wulkich powětrownych łódźow polprosteho systema za wojerstu słužbu natwariś.

„Naschim serbskim narodnym bratram!

Tak mjenuje so najnowšchi lětak „němskonarodnych Serbow", pola Laplischa we Wojerezach cśišćzany. To je hižo postuc napschecwo poslednim wólbam 4. meje. Lehdom wobroćichu so tucźi němscy smyłjeni Serbja na swojich serbskich „bratrow" w němskej rěči. Jenož horoscź wabi jich wot serbskeho ludu ſo woischćěpicź a wozbitu rólu hraś. Dóstanu ſa to němſki žołk a tón jim dara derje cźini. Tehodła też njedorosumja, so sebi Serbja sami swoju stronu wutworja.

Kschescźanska luboscź a sprawnoscź njeje w němskonarodnej stronje ſ domom. Hewak njeby wona tute słowjanske narody (Polakow a Serbow) nicźaze sawonje w Prušku a prjedawšchich cźasach, hdyž mjeńsche statnu móz w rukomaj, namjetowała a pschewjedła. Němšche narodne hubjeństwo Serbow je scźěhnuk tuteho do njeboješ wokazeho hrěcha. Tutu sakłužbu maja **němskonarodni, prjedawšchi konſerwatiwni.** Sdawna žem steja serbske schule a zyrkwje wospjerocźene, nimaja serbskich wucźerjow a duchownych. **To je hakatistiska politika němskonarodnych ſ cźasow jich statneje mozy.** Pjećź lět wobsteji wustawa a nihdźe njesahorja so němskonarodni sa pschiwobsedźenje artikla 113. Jim na sdźerjenju serbskeho ludu ničźo njeseźi, nimaja za nań žaneho sajima, jenož hdyž wólbne hłoſy Serbow trjebaja. W prustim stejnje śmějachu so němskonarodni, hdyž sapódłanz Baczewski wobstorźby narodnych mjerśišćinow (też Serbow) pschednješe a jej jich wobstorenjenje žadasche. Prjedawšche, wot němskonarodnych postajene zakonje so nětko hišćeše dale nakoźuja. W lěce 1911 běchu konſerwatiwni w Sakſej też sa to, so ma so **serbska rěcź w schulach jenož cźełpjeć.** Litanija jich hrěchow pschećiwo narodnym mjerśišćinam mokła bo wo wjele powjetšchicź. Tucźi „němskonarodni Serbja" njesmaja stawiśny swojeje politiſkeje strony. So je psches wutwoſenſki zakoń pschećiwo Polakam, psches wschelake zakonje lětſchiny wulkoležnomnoſcźerſtwa (na pſch. pschebywanje prawo) mnohich ludźi se ſtatoka a ſ dwora wuhnała a tak pomhała, měšćańſki proletariat powjetšchicź, to ju němskonarodni wěsće hižo sabyli a tuj chcemy jich pomjatk jeśnjicź. Pschinidu-li tucźi ſ mozy, njetrjebamy žo dobreho nadźeja. Jich mjeno a sańdźenoſcź doſcź prajitej.

So nimaja sajima sa mjerśišćich ratarjow, to widźimy w Mecklenburgšku. Tam je němſkonarodny ministerſki president von Brandſtein sakonjowy nacźiſk sapodał, psches kotryž ſo 83 prozentow mjerśišćeho ratarſtwa ſ ratarſtwa kemoły wusamknuje. Jenož sa wulkoležnomnoſcźerſtwa žu tucźi „saſtupjerjo" burſtwa.

Rěch to dźenża dołaha. Schtóž žo jenoſtronſcźy informuje, pschidźe na mysle, kajkej žu w nasomnjenym lětaku wuprajene. Dwóje et impera! Dźeł a wobknjeź — to je stajnje sadała němskonarodnych była. Też tu.

Serbja wola Sserbſku ludowu stronu!

L.

Němske wójnſke wotſchkodźenja na Ameriku.

Po powjeſći ſ Waſhingtona je amerikanſke knjeźerſtwo wólniwe, wáunke wotſchkodźenja, kotreż wot Němskeje žada, se 4 miljardow ſtotych hrivnow na 1,26 miljardy ſnižiś. Tale ſumma dyrbi žo ſe ſumowy němſkich lětnych płacźenjow wotedaś. Pódła teho ma Němſka 1,72 miljardy dollarow jako wobsadźenſke khoſty porheinſkeho wójſka sapłaćiś.

Wólbna njedźela w Pruſkej.

Pruſki wikowański minister je poručił, so žo njedźelu 7. dezembra klamy njeſmědźa wotewrjene dźerśeć, so žo pschistajenzami njeby sadźěwało, swoje wólbne prawo wukonjeć.

Krwawna wólbna ſhromadźizna.

Do němſkonazionalneje ſhromadźizny w Seebenje je so nědźe 200 kommunistow ſ Halle a wokolnoſcźe dobyć ſpytało. Kommunistojo běchu so ſ kjeni, kamjenjemi, kakami. sabijakami atd. wobarońili a wšěch wotkua wubichu. S napschećenym nadpadom wótcźińſtich ſwjaſkow so kommunistiſti nadpad wotbraju. Na to ſ wobeju stronow ſtrělachu. Jeneho kommunista do pluzow ſtrělichu; wón je na ſwojoj ranu wumrjeł. Se ſtahlhelmaa žu dwaj pachołaj franiſchtaj, mjes tym so kommunistojo 30 ſranjenych wotnjeſechu. Pó cźinje žu kommunistojo pjeća do so ſtrělali, ſ cźimž na žo jich cźeła ſchkoda wujeſnicź.

Połazy so rozſtyknjenja Němſkeje boja.

We wuſtornischim pohódženju ſjezma ſapódłanzy prawizy ſo poroki wospjetowachu, kotreż ſu hižo w nowinach cźitali: So Němſka njeje wotbronika, to ſedoje plumy ſa pſchichodnu wójnu błáła a ſo, hdyž hoſpodarśzy wotkhori, politiſku móz rozſiwje, kotraž budźe měr Europy wohrožowacź. Wójſtli minister Sſikorſki w ſwojej rěcźi praji, ſo je ſo pſchi pohlednich němſkich manewrach wjazy wojakow ſhromadźiło, dyžli pſchi manewrach pólſkeho wójſła. Też wón na powjeſći doponni, ſo ſu ſo ſhromadne manewry němſkeho a ruſkeho wójnſkeho łódźiſtwa w baltiſkim morju wotmeśe. Dale na pſchiběrazu ſylnoſcź ruſkeho wójſka pokaſowaſche, ſa kotreż ſo kóždy měſaz 50 letadłow natwari. We naſtupanju njedawno ſaſudźenych Polakow ſ Hornjeje Schlehſkeje pſched němſkoſtatnym ſudom w Lipſku minister Sſikorſki praji, ſo žu ſo wobſtorjenſ ſ njeprawom dla wjelepscherady ſaſudźili, dokelž ſo ſ nadpadami ſpěźarſtwa bandow njeſu naſkadowali.

Němſka rěcź w Elſašu a Lothringſkej.

W franzowſkej deputěrtſkej komorje je Straßburſki ſapódłanz Peirotes němſku rěcź niz jenož ſa ſchulu a ſudy, ale też ſa nowiny, zyrkej a dźiwadło žadał. Miniſterſki pſchedſydа Herriot je jemu wotmolwił, ſo franzowſke knjeſerſtwo w Elſašu a Lothringſkej wob tydźeń ſi abo ſchtyri hodźiny němſku rěcź wucźiś dawa. K tomu žo hiſchcźe ſi abo ſchtyri hodźiny nabožiſtneje wucźby pſchidawaju, kotraž ſo teho runja w němſkej rěcźi dawa. Tola Franzowſka nima nadawk, jenož němſku rěcź w elſaſſkich ſchulach pěſtowacź. Němſka rěcź je ſo ſama na zebi ſe ſwucźenoſcźu we ſwójbach a ſ wjele lětami němſkeho wobſadźenja pěſchowała. Franzowſke knjeſerſtwo dyrbi też roſſchérjenje franzowſkeje rěcźe połožiś.

Kak ſbožowni ſu tola Němzy w Elſaſ-Lothringſkej! W cźich ludowych ſchulach je ſhodom abo wóſom hodźin ſa roſwucźenje w němſkej rěcźi poſtajenych. My Serbjo bychmy Němſkej dźakowni byli, hdy bychu naſchej rěcźi w ſchuli a zyrkwi te ſame prawa dali. Tola kak ſu Němzy ſ rěcźemi ſwojich mjerśišćinow, ſe ſerbſkej, pólſkej a nanſkej rěcźu ſakhadźeli? Po djabolſkym wumyſlenym ſyſtemeje ſu tele rěcźe wutupili a je hiſchcźe dźenża wutupicź pytaju. Nihdźe na ſwěcźe ſtrěcźe ſo rěcźe ludowych mjerśišćinow na tak barbariſke waſchnje njepotłócźaja, kaž w Němſkej. Woprawdźe nadobne a wulkomyſlnje ſo Franzowſojo ſ napſchećza Němzow wopokaſuju, kotříž ſu w poſlednjej wójnje wulki dźeł ſich kraja do puſcźiny pſchetworili.

Wſcho kaž pſched wójnu.

Franzowſke nowiny pſchu, ſo w blížſchim cźaſu wojeſka komiſija do Grichiſkeje poſćehe, ſo by na reorganiſaziji grichiſkeho wójſka ſpołu dźełała. General Guillenat, kotreż ſu ſa Degoutteowho nahlednika pomjenowali, je komiſiju pſchihotował. Wona budźe ſ 15 offizérow wobſteješcź; general Girard tu khtoſiku kommandeur diviſije w Pariſu, ſu powjedźe. S dobom dyrbi jendźelſka łódźiſtwowa konwija grichiſke wójnſke łódźiſtwo ſaſo wukhmaniś. Franzowſka a Jendźelſka Grichiſku ſaſo k wójnje pſchihotowaſtej. Pariſſki „Figaro" k tomu pſchiſpomni: Po tajkim je wſcho ſaſo kaž do wójny.

Wojſewjenje ſ jendźelſkich archiwow.

Jendźelſki minister ſwonkownych naležnoſcźow Chamberlain je Macdonaldowe wobſamknjenje potwjerdźił, ſo maja ſo wojſewiſe offiſjelne dokumenty, pozjawjowaze ſo na powſchikowne europiſke położenje, ſ kotrejež je ſo wójna rozwita. Tonnerly, wudawaŕ offiſjelneho ſpiſa wo Pariſſej měrowej konferency a Verſailliſkim měrowym ſrěcźenju, a Gooch, ſpitacźel wulkich knihow „Hiſtorija Europy wot 1878 hač do kónca ſwětoweje wójny", ſtaj poruczniſcź dóſtałoj, offiſjelne dokumenty ſeſtajecź.

S wotewrjenjom „jendźelſkich archiwow" budźe ſnadź móžno, praſchenje rozrisacź, ſchto je k ſwětowej wójnje dowjedło.

Muſſolini a hnaćkownje.

Pſchiſjahſchi komitej faſziſtiſkeje ſtrony je Muſſolini rekł, ſo może žo w parlamentowym pohybanju ſtatne pohybanje pſchijeć. Njebudźe trjeba, ſchtoby ſ ſinanznym proviſoriom wupomhacź. Dale Muſſolini na nuſnoſcź pokaſa, praſcheniu hnaćkownjow a petrolejowych konjeſnjowu na amerikanſku Sinclairſku kompagniju rozprajicź. Wobemaj pſchedkhodźomaj wón khětro wotpokaſajcy napſchecźo ſteji.

Kommuniſtiſki ſbĕźk w Eſtoniſkej.

Eſtoniſka telegrafna powjeſćeńnja 2. dezembra powjeſćeju, ſo je parlament ſhromadźił, ſo by knjeſerſtwowe wurjadne naprawy ſkhwalił. Republikowy preſident Akel ſdźěli, ſo žu bandy ſcźeće kommuniſtiſkeje internazionale ſbĕźk naſchkarale a mjes druhimi wobſtadneho miniſtra Karka morili. Dla ſakhadźenja kommuniſtiſkich bandow je ſo po zylym kraju wobleknjeńſki ſtaw wuwołał, a wojeſka móz je ſo do ruki hłowneho wójſkeho roſkaſowarja Laidonera połožiła. Se ſjednoćenymi prózowanjemi knjeſerſtwa a parlamenta wobknjeźnyj, preſident praji, położenje.

General Laidoner w ſwojej roſprawje wo położenju praji, ſo ſu kommunistojo ſpytali, ſo twarjenja wójnſkeho miniſterſtwa ſnjezowacź a ſo ſu tu ſi bomby cźiſli. Też ſu ſtab 2. pĕſcheho regimenta nadpadnyli a pſchi tym ſtjoch ſpitzych offiſjerow morili. Kommuniſtiſka banda je ſ ruczńymi granatami wojeſku ſchulu nadpadła, ſtrażnika morika a jeneho kadetta ſmjertnje ſranika. Dale ſu wjednika ſtraże knjeſerſtwowego hrodu morili. Kommuniſtiſka banda ſo hač do preſidentowego doma dobu a nětorke ruczne bomby do domu nĕhbuſcho miniſtra ſnutſkownych naležnoſcźow cźiſnu. W dwórniſchcźu jeneho knjeſerſtwowego pſchiſtajeiza mori. Nětorzych njewobrońenych offiſjerow, kotříž bo wojeſkeje ſchule dźechu, ſadźerſachu a wotwjedźechu, ſo bychu jich ſaſtrělili. Druha kommuniſtiſka banda pólſke a telegrafne twarjenja a wojerſke łtanicſchcźo wobſadźi, hdźež dwě letadle naſowaſche, do Ruſſeje wuleźecź. Jene ſ njeju ſo pola Narwy ſ ſemi pſchińdźi. Dale kommuniſtowſke poliźajſke kommiſariaty wobſadźichu. Wſcho hromadźe žu 19 wozbowow morili, mjes nimi 5 offiſjerow a nĕhdźe 40 ſpĕſbowow ſranili. Hacź dotal je ſo 60 ſbĕźkarjow ſajało. Swonka Rewala ſu kommuniſcźo ſpytali, żeleźnicźne ſolje roſtrĕźeć. W Hiſtokiſi Rewala ſu żeleźnicźny móſt wobſchkodźili. Naſtała ſchkoda je ſa nĕhdźe 24 hodźin ſajo porjedźi. Powſchikrne położenje je dospołnje cźiſche njeběšowazych roſſchérjenja, kotreż w nĕkotrych kruhach knjeſerſtwowe ſtrony je dźełacź ſapocźałe.

Parlament je knjeſerſtwowe wurjadne naprawy ſkhwalił, mjes nimi pſchipowjedźenje wobleknjeńſkeho ſtawa a powjeſnjowanje generała Laidonera ſa hłowneho wójſkoweho roſkaſowarja.

Wobdźělenje ruſkich bolſchewikow dopokaſane.

„Echo de Paris" ſe Stockholma powe, ſo maja njemylne dopokaſma, ſo ſu ſo Moſkowſcy bolſchewikoju pſchi kommuniſtiſkim ſbĕźku w Eſtoniſkej wobdźělili. Wjes ſajatymi je pjeća jedyn kŕsĕr ruſſeho knjeſerſtwa. Jedyn ruſki podoſtojer je ſpytał, ſo ſa ſbĕźkarjow jeneho tanka ſnjezowacź. Pódła teho je ſo ſmĕjcźo, ſo ſu ruſke letadła eſtoniſke mjeſy pſcheleźałe. Poſlazja je pjeća ſajatym kommiſtaru ſapjby wotewſaka, ſ kotrymž je ſpoznacź, ſo je ſo kóždy dźeſaty mĕſćańſki dyrbjał ſ kjuzerjeźi ſajudźicź.

Sa internazionalnu wojowańſku frontu pſchećiwo bolſchewiſtiſkomu.

W Pariſu je kommuniſtiſki ſbĕźk w Eſtoniſkej ſ nowa kebźoliwoſcź na rólu wukonjazeho wubjerka ſpjeżeje Moſkowſkeje

ſkeje internazionale wobrocžił. Wſchę Parižſke nowiny ſjena mėnja, **ſo nicze kommunistiſkeho ſapſchihahanſtwa do Moſkwy běža.** „Temps“ wurjadnje wótry naſtawk pſcheczíwo bolſchewiſkej Ruſſej pſchinježe, w kotrymž ſo Moſkowſkemu knjeżeſtwu porokuje, ſo ſ wubjerkom tſeczeje internazionale hromadże dźeła dźiwajo na kommunitiſki ſtrach, kotryž ſe wſchěch ſtron wuſtupuje. „Temps“ praji, ſo dyrbi ſo ziwiliſowany ſwět ſakitacz abo ſańcz.

Skradżne łódże pſchi brjoſy Eſtonſkeje a Lotyſchſkeje.

„Hartungſche Zeitung ſ Rewala powe: Baltiſke ſwjezaje wże pſchi lotyſchſkim a eſtonſkim brjoſy ſu pónđelu we wulkej dalokoſci ſtražne łkchiſaki widżałe, kotrež ſo wokoło pſchijwokdnja ſaſo ſhubichu. Mėrija, ſo ku to bolſchewiſke wójnſke łódże byłe.

Radicź do wukraja cźekny.

Radicź, wjednik khorwatſkeje republikanſkeje ſtrony, je nėtko woprawdże do wukraja cźekny. Wliw, kotryž je hacź dotal na khorwatſkich wiſwolerjow mėł, hładajcy wotebėrca. Sudżo poczinaju na tym diwdlowacź, hacź ſo jeho bludne politiſke ſkazdy bdy we woprawdżitoſcźi pſchewinjecź bodża. Jeho pſchecziwjenje pſcheczíwo južnoſłowjanſkemu jenotnemu ſtatej a pſcheczíwo monarchiji njemóże pſchi nėtcźiſkich wobſtejnoſcźach wuſpėcha mėcź. Nėtcźiſka Južnoſłowjanſka je k ſwojej nėtcźiſchej wukſkoſcźi a móży ſe ſłowjanſkej Awſtriſkej pſcheczíwnej politiku Pėtra Karadżordżewicza pódchła. Teho dla je dynaſtija Kradżordżewicza w Južnoſłowjanſkej twjerdże ſakorjenjena, a żadyn Radicź ju njeſamóże wuwalicź.

Nėhdyſchi Radicźowy pſchiwiſnowak, Lowrenkowicź, kotryž je ſtronu njewotwiſnych khorwatſkich katarjow ſałożił, je namołwjenje na khorwatſkich katarjow wudał, w kotrymž Radicźowu kommunitiſku politiku a jejne ſle ſcźěhki ſaſudżuje.

Pſchebitejaze rospuſchcźenje egiptowſkeho knjeżeſtwa.

Jendżelcźenjo ſu ſ nowa Egipcźanow ſajeli, na kotrychž hukaju, ſo ſu do mordarſkich planow pſchećiwjenja jendżelſtwu ſaſtojnikam a pſcheczíwo miniſterſtwu pſchedbydże Zwarej paſchi ſapleczeni. Liczi ſu ſ tym, ſo ſo egiptowſke miniſterſtwo rospuſchcźi.

Cźeſke poražene brazilſkeho knjeżeſtwowſkeho wójſka.

S Rio Grande do Sulſkeho ſtata je powėcźej doſchła, ſo ſu ſbėżkarjo wójſko brazilſkeho knjeżeſtwa do cźiſta pſhli. Wono je ſo w najwoſcźichim njeporjadże do cźekanja dało.

Brazilſka pſcheczíwo pſchizjahanju Japanſkich.

Po powjeſcźi ſ Tokija je brazilſki konſul japanſkemu knjeżeſtwu łdżėł, ſo je ſo jemu porucźiło, ſo njeſmė Japanſkim do Brazilſkeje pſchicźahowacź dacź. Pſchedbydża wotdżelenja ſa wucźahanje w ſwonkownym miniſterſtwje, Alamatia, je wuſnamknył, ſo ſo pokazenje Japanſkeje ſtutny charakter da, jeli ſo ma ſo wowjeſcź w tym ſmyſle wukonźicź, ſo ſo Japanzy wot pſchicźahowanja do Brazilſkeje wuſamknuja.

Kotru stronu mamy wolicź?

So ma kóżdy a kóżda, kiż je 20 lėt ſtary, niż jenoż prawo ale też **winowatoſcź, wolicź,** njech wichtón njeſapomni. Mnohy pak ſo ſ politiku malo, jabdrazje a njedoſpėwaja ani, wo cźo ſo pſchi wólbach jedna. Dyż hlodża łoja někto placźeni a njeplacźeni agentojo wobſchadnich ſtron. Lubja a barbja ſim wſcho móżne a cźinja, każ bychu Sserbow naježeſchi pſcheczeżo byli. Haj, njeſu Sserbjo ſami ſpamni ſu někotrym wopobanſ hwoju „mózu“ na hłowu ſtajili. Cźi ſo nėtk poczinjeja, każ bychu powołani wjednizy Serbſkeho luda byli, bynjcź ja njón ſewak nicźo njedżėlali a żaneho wopora njepſchinjeli. A ſchcźiwaja a wojuja pſcheczíwo ſakhezbnym mużam, kotſi wſchė ſwoje mozy a ſrėdki ſa lubowany ſwój narod wopruja, a pſchimaja wſchón ſerbſki lud, kiż je ſo ſkónczenje we „Sserbſkej ludowej ſtronje“ politiſky ſjednocźił.

Drohi ſerbſki ludo, njedaj ſo wottajicź muži ſaſlepicź, ale polkaj na ſwojich wuruhowanych wjednikow. Cźi ſu ſo wżaſ kročź je wſchėch kóncźin wobeju Lużiſkow ſchli a ſu naſche politiſke a hoſpodarſke położenje nanajdokładniſchi rozwimali a ſu ſo **jenohłóſnje** roſkudźili, jo ſpranwje a ſchcźeżanſky ſmyſlenu Sserb a Sserbowka 7. dezembra **ſwój hłoſ jenoż** „Sserbſkej ludowej Zeitung“ da.

Tež politiſki wubjerk towarſtwa ſwj. Zyrilla a Methoda, kotryż je wot luda ſamehło woleny a pſchipóſnaty politiſki wjednik wobſeże katolſkich Serbow a do kotrehoż 30 naſładnych a wuruhowanych muži je wſchitkich naſchich wobłaſtow ſtutkha, je jenohłóſnje a zyle rainje wobſamknył, ſo ma kóżdy ſprawnje ſmyſlenu Sserba a kóżda dobra Sserbowka wolicź „Sserbſku ludowu stronu.“

Cźehodla ſo żadyn naſch hłoſ njeſmė **żanej druhej** ſtronje dacź, njetrjeba a njemóże ſo tu dżeńa wjacy cźiſtacź. **Jedna ſo wo naſche byeſo a wo ſtcźo wu nabożnym, narodnym a hoſpodarſkim żiwjenju.** Naſche ſerbſke hłoſy nėmſkim ſtronam nicźo pomhacź a nicźo ſchkodżecź njemóża. Sſami ſwérimy ſwoju khorhoj poſhėbnycź a pod njej wſchitcźy ſjednocźeni ſmujicźe a wutrajnje wojowacź ja naſche ſwjate prawa. **Bóh Wierſchny na njebjeſach je naſcha radżija.** Po jeho ſwjatej woli tu żany a mamy żiwi bycź. Jeho ſylna ruka je wuſpieſtrjena nad nami ſe woſebitej lubosću nad tym mólicźim Benjaminom njeje wſchitkimi ludami. Wón naſ njedże a njewopuſcźi. Jeho ſwjate wócźko hłada na naſ, hacź cźininy ſwoju winowatoſcź. Na naſ hłada pak **ſ wſchitkich ſwėt,** hacź tu hiſchcźe żany a hacź chcemy żiwi bycź jako narod. Po zyłym ſwėcźe budże ſo cźitacź a ſ wowjeſcźi, telko hłoſow je jo ja „Sserbſku ludowu stronu“ wotedało. **Swjatk ludowu budże na naſ hładacź a ſo wo naſ ſtaracź.** A to je bohu ta najwaſnicźiſha wina, niemo mnohich druhich, kotraż naſ mjenuje, ſo wſchitkich naſchu ludowu ſtronu wolimy. **Tuż dobojaſa Boha, wótcźinu a narod! Sa ſprawnoſcź a ſchcźanſtlubosću!** Njech żadyn Sserb ſo njehódny njewopokaże ſwojeje ſerbſkeje maczerje, wopuſcźiwſchi khorhoj narodnu. Budżimy pſchesźene a ſtojmy krucze k ſwojim wjednikam. Sa naſch lud hiſchcźe żane wólby tak ważne njebėchu, każ tele.

Tuż wolmy wſchitcźy

„Sserbſku ludowu stronu — Wendiſche Volkspartei.“

w Budyšinje na bohatej hasy 14

Ze Serbow.

Stwórtk, 4. hodownika.
Borbory knjeżny.

† 1816 zaja so z Božej ruċku farař Michałskeje cyrkwje M. Hilbjeno, prileżnostny basnik.
* 1825 w Bóśicach Mikławš Cyž, pilny serbski spisaċel.
† 1881 ſławny Khwaċanski braška Jan Kmoch, kiż je pśez 2000 serbskich kwasow nawjedował.
* 1829 Herm. Loca (Lotze) w Budyšinje, pozdźišo privatny wuċenc za słowjanske rěċe w Lipsku.

Ċesć budź wšém, kiż Serbam w służbje stachu,
Wosobnje so po nich horje brachu,
Kiż prjedy nas, każ dobywarjo mócni slědźichu
[spróenje.

Přez ćmowe doły. Jim na nahłe hory
Puć z ćernjemi bě kryty, běše spory,
My za nimi nětk spěšniśo a lóže łamamy róże.
Michał Hilbjenc.

Stoż dušniśeho je we Němcowstwje,
Sej Serbja mudrje přiložże.' Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrju.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer 0, thermometer we wot dnjo + 5. Dźeńa rano barometer 737, hygrometer 0, thermometer w nozy + 2. Wuhladny na morke wjedro. — Wyſchina nad Europu je ſo nimale zyle pomiwyła. Wona nadeńdże ſo jenoż hiſchcźe nad Schwedſkej. Shytkim, wośebje wjeczornu Europu pſchikrywaja wſchelake niżiny. Tehodła budże wjedro bóle macźate. Sněnko nam bżeńſkiſcha kurjawa ſłońcźnje ſtrih wobradżi. Jutſje ujatk ſłonźeſo 7,50 hodź. ſkhadża a ſo 3,55 hodź. thowa. Mėſacź po pſchipołdnju 1,49 ſkhadża a ſo po połnocy 1,07 hodź. thowa.

— **Wjedro ſa jutſje pjatk:** Hiſchcźe mutne mile wjedro. S mėſtnami ſo wucźahuje a je ſymniſcho. We rauſchej Nėmſkej mjerſnje.

— **Sserbſka Boża ſłužba w Drjezdżanach.** Na dnju 2. adventa chżeża ſo Sserbjo w Drjezdżanach ſaſo do ſwojeje Bożeje ſłużby ſeńcź. Předowanje a ſwj. ſpowjedź ſmėje ſ. Domaſchka ſ Budeſtez, a to, każ hewak, popołdnju ½4 hodź. w kſchiżnej zyrkwi. Sa lubych Sserbow w Drjezdżanach ſu tute Boże ſłużby ſtajnje witany a wutrobnje pożadany ſwjaſk je ſtarej domiſmi, wośebje pak nowe mózne pożiwjenje we wėrźe a ſwėrje ſerbſkich wótzow. Woni ſo pſchi wſchėch muczenjach **pożlednich lėt we ſwojej** lubosći k zorkwi a k **Bożim ſłowu njeſmu ſamylicź** dali a chżeża też dale ſwojim Bożim ſłużbam ſwėru ſakhowacź, ale woni w zuſtje zyle nuſnje pomoz-domiſny potrjebaju. Je pſchewjele żadane, hdyż ſo proſzo, ſo by kóżdy ſwojim ſnatym we wulkim ſłowonym mėſeſe hodźinu kenſchon wojſewił? Je pſchewjele żadane, hdyż ſo nałeżnje proſzy, ſo chżyli ſtarſchi ſwoje dźeći napominacź, ſo buchu předowanje wobpytałe a pſchi Knjeſowym wutajzu na Bożej wjeczeri ſo wobdżeſłe? Wobpyt ſerbſkich kenſchonk je w pożlednich dwanzecźich lėtach ſo ſkónca pomjeńſchił, ale wopyt hy zyle wėſeſe hiſchcźe bohatſchi był, hdy by kóżdy pożbny Sserb w domiſnje ſwoju pſchiſłuſchnoſcź ſwólniwje a ſ wjeſołom dokonjał a duchowne ſaſtaranje naſchich Drjezdżanſkich żerbſkich bratrow a ſotrow ſe ſtutkom a ſ modlitwu podpjeral.

— **Roſprawa poliżje.** W pożlednim cźaſu ſu ſo cźaſcźiſcho rubańſke bróńe pſchedewate abo politiſkże, kotrejchż woprawdżite poſtajenje je ſaſchkodwjerjowane, tak ſo móża ſo też k druhim ſamėram wuſcź, na pſchikład jako kolony ſamk. Sſuntskowne miniſterſtwo je tehodła poſtajiło, ja maio ſo tajke **kolowe ſamki** jako **bróńe** we ſmyſłu wukaja ſ 15. 11. 1904 wobhladowacź, dokelż ſu je jich bżażiny [illegible] ſo dróh

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michałowicza Doſtojewſkeho.
S ruſcźiny pſchełożił Jurij Hendrich Cźeńſki.

6] (Pokračowanje.)

II.

Stary pryſłak.

Hdyż běchu zaſtupili, pſchińdże też hnydom ſtarſy ſe ſwojeje małeje khěżnjy. Pſched nimi cźakaſchtaj tam hižo dwaj mnichaj ſ patriarchowje na pſchikhad ſtarza: prėni ſ njeju běſche pater khańownik a druhi pater Paiſij, hiſchcźe njeſtery, cźe khorowaty muż, złowjeny dla wulkeje wucźenoſcźe. Nimo teho cźakaſche w rózku hiſchcźe młody theologa ſ ſeminara. Běſche wyżokeho ſrótta, mėſeſche ſchėrokej koſcźeſej liży a mudreho, cźerſtweho wobliźa, kotrejż wuraz ſprawneje, njetajeneje pożeſeſiwoſcźe pokaſowaſche.

Starz bu wot jenoho nowjenka a Aloścha pſchewodżany. Poſtrowiwſchi jeho ſ hłubokim pokłonjom, dórhnuchu ſo mniſche ſ porzitami ſemje a hubicźowachu jemu potom jeho rukı. Wón pożehnowa jich, a ſo ſ pſched nimi runje tak hłuboko kłonje, pſcheſchcże wo jich pożohnowanje. Zyły wobrjad ja ſo ważniwje, jenoż Miniſowej ſdaſche ſo wſchitke, jako by ſo to ſ nawalnej zwjatoczeńoſcźu a bjes wſchjeho hłubſcheho ſaczuwanja ſtało. Wjeczor prjedy bė ſo roſkudźił, bla fdowórliwoſcźe ſo ſ najmjeńſcha pſched ſtarzom pożſchėrowacź, bynjež ſo jemu też ruku hubicźowacź njeżdyżo. Hdyż pak bė někto ſ pożchijowanju, pokłonjenju a hubicźowanju mėſchnikow pſchihładował, ſpſchemėni ſwoje mėnjenje, pokłoni ſo jenoż doſtinje a ſtwėrje, a poda ſo hnydom k ſwojemu ſtołej. Feodor Pawłowicź cźiniſcho pe nim jako wopiza, Iwan Feodorowicź pokłoni ſo khutnje a fdwórliwje, tola ſkoro ſe wojeńſkej napjatoſcźu. Kalganow pak běſche tak famyſlany, ſo na połkoń posabu: Starz ſe hižo ſwoju ruku k pożohnowanju pożbėhnył, popatſcheli pak ju a pſcheproſzu jich, ſo by ſo pożhnyli. S kreuzczeiwjenymaj lizomaj a połneje hanby pſchihładowaſche Aloścha ſtonu wuſtupej. Widżeſche dowjelnjenje ſwojeho ſtracha.

Starz żhny ſo na mały, ſaſtarſki, ſ koźu pożcheńjeny diwan. Hołcźoni daſche ſo pſchi napcheżego lejazej ſcźenje pożybnycź, wſchitkim ſchwirjom w jenym ſjedże, na ſchtyri wutkakłane ſtoły. Na jich prawu a lėwu ſtronu żydowſchu ſo municha; ſeminariſta a Aloścha woſtaſchtaj tżeju.

Komorka běſche mała, tżikłowzaj na wotnowej dejzy, mnoho ſwjeczatow w rózku, hobriſke ſwjeczo Macźerje Bożeje, pſched kotrymż ſo ſwėza ſwėczeſche, rėſbowane jandżele, kiżej je ſkonoweje koſce ſ „mater dolorosa“, kotraż jón wobja, nėſchto drohotnych mjedżorjezjinow (kupferſtiche) ſtarych italſkich miſtſirowm a pódła żaſo hnydom zyle jednore kamjenjopiſżu (litografije) ſwjatych, każ ſo na wſchitkich hermankach po jenym kopeku pſchedawaju: to běſche wuhotowanje teje „ćapornje“, kotruż hebi Piotr Alexandrowicź Miniſow khwatnje wobhlada, ſo by ſo potom na ſtarza ſahladał, kotryż ſo jemu ſwowrėdka njeſpodobaſche. We wuraſu ſtarza bė woprawdże nėſchto nunohinu ſo njeſpedobaże. Wón bė hrjeżniże iwuliſcze a pothilene njeſenja. Hakle ſchėſćdżeſaczej lėt ſtary, ſdaſche ſo dla ſwojeje khorioſce inajmjeńſcha dżeſaczej lėt ſtarſchi. Jeho wobliczo bėſche ſuche a pſchebrodżene, woczi pak wulkej a ſnėżej a jara hibliwej. Nėſchto ſchėżiwych wotoſow mėſeſche hiſchcźe w ſpanju, jeho maka broda bėſche jara thudobna, jeho cźaſto ſmėjacej hubje bėſchtej pak cźeńkej, a niż runje dołhi, ale kónczojcźy nóż, ptaczemu pyſzej podobny.

„We napohładże ſta, drobnoſtna, ale naduta powaha“, praji Miniſow pſchi ſebi. Mały ſcźeńſki cźaſnik biſeſche dwaznaſe. „To je prawy cźaſ“, ſawoła Feodor Pawłowicź, „tola mój ſyn Dimitrij Feodorowicź njeje hiſchcźe łudy. Proſchu ſa njeho wo ſamokwjenje, ſwjatoſcźeny ſtarzo!“ Aloścha ſiđże po zyłym cźele do hromady. Staruſchi pak rėcźeſche dale: „Tat ſo mi pſchego bże, ſo nėſchto njepſchiſłuſchne praju. Waſcha duchowna doſtojnoſcź widżi pſched ſobu pryſłaka, ſawėrno pryſłaka. Tak ſo wam pſchedſtaju. Stara pſchiwinowjenoſcź, ow jej! Bżedju cźaſto w njepſchihódnym cźaſu tuże hłupoſce, ale ſta ſo derje, dźiwajo na ſcźinjenje ſo pſchijonnuho a roswjeſelenje ſwojich dobuczłowjekow. Jenoż jedyn pſchikład ſ mojich żortow! Hiżo je żydom łet żenu, ſo jedżech ſ małym wobhodnikom do mėſtaczka na wikowanje. Tam du k pſchedſtejicźerjej poliżje, k ſprawnikej. Stejo pſched nim praju jemu ſ njemjeńſcheńſcju ſtwėrka: „Knjeże ſprawnikо, chżeże mohł rjeż naſch napraunik bycź?“ Wón pak bżeſ roſſumjenja na mnje hładaſche. Prajach dale: „Wy napraunika njeſnajeżeże?“ — „Naſcheho ſławneho ruſſeho kapaknika? Wy dyſcheże dyrbjeli tak rjeż kapaknik naſcheho pſchedewiacza bycź, ſcźinjo łuſchitko k pſchesjenoſci, k wjeſołej pſchesjenoſcźi.“ Na tuto waſcźine bėch je jemu tola zyle rozumuje roſcźaſnił. Wón pak woſmołwi: „Swym ſprawnik a njedowolu ſ mojim ſaſtojnſtwom żortowacź.“ Sso wobwjertuje wumdże, a ja bėch żebi pcheſ moju luboſnoſcź ſaſcźuzen ſkaſpł a żebi ſeſchkodźił. Sa ſo druhi raz, mnoho lėt je ſo minuło, rėcźach ſ wyſokim knjeſom, prajiuſchi jemu wjele dobreho wo jeho żonje: „Waſcha mandżelſka je łoſkocźiwa żónſka.“ Sso wo, ſ pohładom na cźeſcź a nuralku. Ta wotmołwi wón hnydom: „A ſcźe ju żnadź łoſkotał?“ Sſebi myſlu, ſo chżemoj towarſchej bycź, a wotmołwich: „Tak praju, żym ju łoſkotał“. Nó, tu je mje wón też łoſkotał . . . , ale to bė hižo pſched dołhim cźaſbanu, a ſmė ſo powdacź, bjes teho, ſo buch ſo hańbowacź dyrbjał. A tak ſo mi pſchezo bże. Wėcźenje, wėcźenje je teho żel.“

„To też někto ſaſo cźiniesze“, bórcźeſche Miuſow.

Starz hładaſche mjeńcźejcźo wot jenoho na druheho.

„Sawėſcźe. A ja to też hnydom wėdżach, Piotro Alexandrowicźo, a hiſchcźe wjazy. Wėdżach też do cźaſa, ſo budżeſce ſo wy pſchede wſchėm ſ tym kładżeć. Hdyż pytnu, waſcha duchowna doſtojnoſcź, ſo ſo mi żort njeporadźi, ſo ſtonu pſchiléżpa ſo moje liża delnich dźażnowu. To je hiſchcźe ſ cźaſa młodoſcźe ſwoſtako, hdyż bėch na żmitnoſcź ſemjanſcheho pſchipokazany a dyrbjach żebi, pſcheđ nimi ſo tulejo, ſwój ſbłėb ſaſhłuzicź. Sſym rodżeny pryſtež, waſcha duchowna doſtojnoſcź, prawy hłupak. To ja pſchiſnawam. Mėje bycź, ſo mne inni njecziły duch łuje. Ale mam ſ najnjeńſcha wėrzy, wėrzu tola do Boha. Jenoż w pożlednim cźaſu poczinach dwėrowacź, tehodła pak żym tu někto a wockakuja wulke ſłowa.“

(Pokračowanje.)

je schlitej a nadpadej trjebale. Noschenje tajkich bróńow je lakkene a jo thloha, je-li jo noschej bróńke wopjšmo wina abo s Smjenotwanehho mukka nicżo druhcho njepowja.

S Cźichońz. Na Cźichońskich-Libachowskich cyc̀erkuplerskich honach wotmje so wulka honjerstwa. 7 hajtikow a nic mjenje hacź 36 honjerjow jo na njej wobdźěli. Sajlachu pak rej 20 zwjchu lajzow, 4 kornicke a 3 bożanty.

S Małeho Wjelkowa. Wulka wustajenja kornikow a njerjsnyj i wulożowanjom budże 6. a 7. dez. 1924 we Strembleej hosćenju. Tež budźa sakjaty plahowarjo rakowskich holbjow swoju wustajenj. Wotewrjenja budże wustajenja wot 9 hodź. dop. hacź do 6 hodź. wjecźor.

S Nicz. Sadźenju pódźelu wócza za wanjo ludowe (dunkow-sozialpartei) wólbnim zhromadźinam w nowembri. Postrenje rodi wotpowěsti, to budźa i Wjerne přichodnozschowarcy, dź so tola jenoż wóhnom wokolow wjelkich, hdy njebe prózy hódno, zhromadźiznu wotmjeć. Přichodnje mózesche je swojimi wobrazkami sajo domoj hicź. Wolerjo su jokus dowérc k němskim politiskim stronam zhubili a tuk maja jara mało sajima za takle zhromadźizny. Wolerjo su wótnali, to žana němska strona swoje lubjenje nje dźerźała. So bychu sajistnjerjo wschelakich politiskich stronow sajo do hejma sacźahnyli a tam hźeńcznym sajimam wótnych stronow a worlcztowu ptazitu, lubja wolerjam wulki wuzitk, wulki dobytk. Wobsebje su nemkonazionalni mužetrowjo w tym nastupanju. Wustupenja wobsebje ja nahódnoscźenje hypothekow a wschich tudobnych pjenjes. To pak samjelesa, jo su je swojej samatnej a tajkorej Ruhrskej politiki wotzhodnoscźenje pjenjes zawinowali. Tež samjelesa, jo nemkonazionalna strona a wschě druhe politiske stronu w nemskim sajusu njesiju najmjenjschego powjeta cźinili, hdyž su widźeli, dźe ta kara idźe, to bychu wulkokapitalistam a statej wobarali, lud wurubjeć. Tak su sobu samatnicźi, jo by schérske ludowe worschty swoje cźežko sasłużene a nalutowane krochi thubili, jo su starzy, wudowy a syroty phichilli na prosceriki kij. Su phichilladowali, kak cźežka dźorowa, šwarjowa a wulkokapitalistkowa schérske ludowe worschty nemjelskeho kraja do nahoty wurubi a wunjelka. Sajk to phichilladejstwo, hdyž nekto sajo jako wósebnje ludowa strana wustupuja. Kapitał, kerjż je k nahódnoscźenju wadnjenych pjenjes trébny, dyrbi so hakle z nowymi dawkami nalébrać. Sozialistiska strona bé samjelowała, to dyrbja so kapitalisje a nalutowarji hacź do 3000 hr. nahódnoscźicź. Trébny kapital k temu dyrbja wulkokapitalisje a wurkolezynnoscźerjo nawdacź. To jasnjerjo tuchle worschtow wotpokasachu a žadachu, so dyrbha sajo schérske ludowe worschty tute pjenjezy i dawkami jasnjeź. Tak widźimy, jo je zyle nahódnoscźenje jara njerjesite a jo skónczuje jako wólbny schwindl napokasa. Njerozsudźenym a bjesdźakny jeju tón abo tamny wolcź k nowej wólbje 7. dezembra. Njekuschczonne béhu stromy, kotrymż je dotal swój hłós dawal. Widźi, jo je swój hłós prjecź cźišnył. Zyle hinak je je Sserbowstwo Sserbowstwu, kotrež je swój hłós Sserbskej ludowej stronje dała. Swéroja narodnosć wuznacź phed swétom, to je nejschto idealne, nejschto nadobne. Tu njeje žadyn hłós hłudziwy. Sacźasnje Nemcy windawaju, jo tu Sserbja wjazy njejsu, cźimi bole je winowatosć hłósow Sserba a Sserbowki, so wuznacź k swojemu narodu a k swojej drohej mrjcźerinej rcźi. Daj so nakasacź, drohi sserbski ludo, a ickiot wésnjeć tebi phcźinjesa:

Do rukow mjech k Bożemu ótzelu,
Do wutroby mój a cźesći,
Khorhoj cźerwjenu a bźu
W stutkow wohnja k sławje njesech!
Wol Sserbsku ludowu stronu!

Najrjeńši hodowny dar je pisanske blido!

Jédźernje, stwy za knjezow, léhanje, brajerske blida, swéćadła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinju na bólorskej dróży 7 (Biel-benstrasse).

S **Wulkich Sdiarow.** Njedźelu popoldnju pola Sźhkeriz wotmésta wólkna zhromadźizna bźěše hjnje wobytna a zajwostaji na wschich phcźitomnych widźomny dobry sacźišćej. Nasich hłownu kandidat Jakub Lorenz i Beleje Wody rosiwi we swojej rcźi programu Sserbskeje ludoweje stronu, rosłożowasche, cźehodla žami jako Sserbska strona wustupujemy a kajke wuhladny my Sserbju phchi phchedstejacych wólbach mamy. Hacź narodnostne mjenjschiny tón zas dźešu abo wjazy zapósłanzow dostanu, to sacźeji na Sserbach prinkeje hornjeje Łužicy. Cźestna winowatokcj pruskich Sserbow je, so iweni nuz kaž zona sa Sserbsku ludowu stronu hłosuja. Phchi wuspechu dóstanu Sserbjo jeneho zapósłanza a to by sa Sserbstwo k wulkemu wuzitkej bylo. Knjesaj kandidataj Jan Hajsch i Łaha a Jurij Balkin i Wejerez porcźejschtaj hischcźe k zhromadźizje a namołwjaschtaj phchitomnych a wschech Sserbow, to bychu je swojim hłosom na wólknym dnju manifestowali sa Sserbstwo. Phchi debacźe wustupi phchedhyda Sserbstwo towarstwa knjes Sźulk a stupi we wustupnjej rcźi nétkotrym k prawizy so khładnym Sserbam napscheciwo, kotrjż wondawadnu, so su žerbske hłosy słubjene. Won powjedasche, kak wulki wuznam je sa njeho žerbska rcźi we wschelakich žiwjenskich położenjach mcźka a kak su je jemu wyskofotojacy Nemcy sawidźeli. Se žerbskej rcźi phchidźejschi pśches zhu krjedźinu a rauschu Europu a pśches pok Asije. Tak daleko Nemc je swojej rcźi njepschidźe. Zyła zhromadźizna mjesche mésny ras a njepokaja žanych wótrjocźenow. — Podobnje wotkeża tež wólbna zhromadźizna njedźelu popoldnju w Kulowje. Zara bohaće wopytana zhromadźizna sźehowasche je sajimanjom rcźi hlowneho kandidatu Lorenza a referat dalschepo rcźnika. Prěni rcźnik dopokasowasche, jo Sserbska ludowa strona we kulturnym natupanju wjazy wótnoje poschka hacź zentrum, hdyž pschelož nabożina je pola nah runje tak kwésćena kaž pola nich. Dale pak Sserbska ludowa strona phchinoscźa phesojenje we narodnostnych proschenjach, njes tym so je tu zentrum dospolnje sawrajił. Mjenjsu Kulowjan katolikoju sy na žerbskich huntorja, to woni zentrum po hnuczenym phchinjk wjazy wolicź njechadźa. Njech pak wóni rajsnje, dy pola žebje domach sa prawom hladaja, hdyž maja kaž woni žami we žiwjich rumach pilnych agitatorow a nésnjschwarodnu stronu. — Tutej zhromadźizny, kaž tej zandźerjo njedźel we Wuhlidźi pola Mukakowa wot žamjenju rcźnikow wotmeta žerbska wólbna zhromadźizna, phchinjeschcźu rajny dopokas sa to, so Sserbska ludowa strona dobinja na fajnje wobsebje pola makoratiskeho luda a so wulke myschc̀e do ponurjazu tódź wopuschczeja. Sserbska ludowa strona marschérnje wschudom s najlépschim wuhladom a s dowérc̀u do wólbow.

S **Lutow.** Dwaj nowotwarjaj so bórzy dotwaritaj: mjenujzy evangelska a katolska zyrkej. Bjeź wustajeńca su šobuskawy wobeju wérnwusnaczow na žiwotnicz Bożemaj domomaj dźěłali. Zich płaczeżo, zyrkwi patorzizu wostajeńcźicź móz, so nétko tola dopjelni. Lutawska lokonija pak so i nowotwarenaj wo wjele porjeńcźi.

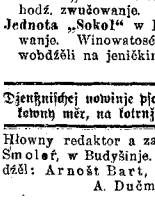
Towarstwowski powéstnik.

Jednota „Swěcźak" w Hrodźišću ma pjatk wjeczor 1/2 9 hodź. zwuczowanje. Starosta.

Jednota „Sokol" w Budyšinje ma štwórtk zwuczowanje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so wobdźěli na jeniczkim tydźeńskim zwuczowanju. Nakhw. nacźolnik.

Dźensnjischej nowinje phchileji phchiloha wot Ligi za šmitstwowy měr, na kotrżj my wosżebje kedźbnje cźininy.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: **Marko Smolerj**, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: **Arnošt Bart**, w Brězyncy, — za nawdaktki: A. Dućman, w Budyšinje.

Woseb tosć
„Radnicyne" mésenje najl
bunowy kofej

Bunowy
kofej
pripóznateje wosebitoje kajkosće
punt po 3.20, 4.-, 4.40 a 4.80
kaž tež wšé
wécy k pjećeanju:
Sultaniny
Elemé rózynki
korinty
hórke a słódke
mandle
citronat,
orangeat
po najtuńšich płaćiznach
w jenoż najlépšej
kajkosći poruča
Walter
Weise
na žitnej hasy 2
napśeća J. J. Pahna.
Wobkedźbujśe prošu
moje wukladne wokno

Derjeżdźerjane
mužace jéżune koło
je na predań
w Šunowje čo. 9.

Barchent
za košle, jaki a spódne suknje
tkaniny za suknje
wšeje druźiny
hródzne sórcuchi
jara tuńjo
poruča
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Prošu

čisło
687
jeli maće mały nawčstk
do „Serbskich Nowin".

Poručam
běłe wino
čerwjene wino
Moselske wino
atd. najtuńšo
la khčžorsk. wuča-
howu muku mšk.
- 5 puntow jenoż po **1.30 hr**

sultaniny (ta kajkosće)
punt jenoż po . . **70 pj.**
sultaniny (najl. kaj.
kosśo punt jenoż . . **90 pj.**
mandle słódka a hórke,
rózynki, korinty, citrony,
wolije k pjećeniu atd.
najtuńšo.
Kofej
po kóždej płaćiznje,
stajnje čerstwje paleny,
taflowe
šokolady
wot 15 pj. sem
(dale Reichardt, Sarotti, David atd.)
praliny marcipan
kuski
na štom we wulkem
wubjerku,
margarin,
šmałc, pjećeńskí tuk
lój, palmin atd.
najtuńšo poruča
kofejowy skład
Erich Eckhardt
na rożowej hasy 6

Poručam
běłe wino
čerwjene wino
Moselske wino
atd. najtuńšo
Ia khčžorsk. wuča-
howu muku mšk.
- 5 puntow jenoż po **1.30 hr**

sultaniny (ta kajkosće)
punt jenoż po . . **70 pj.**
sultaniny (najl. kaj.
kosśo punt jenoż . . **90 pj.**
mandle słódka a hórke,
rózynki, korinty, citrony,
wolije k pjećeniu atd.
najtuńšo.
Kofej
po kóždej płaćiznje,
stajnje čerstwje paleny,
taflowe
šokolady
wot 15 pj. sem
(dale Reichardt, Sarotti, David atd.)
praliny marcipan
kuski
na štom we wulkem
wubjerku,
margarin,
šmałc, pjećeński tuk
lój, palmin atd.
najtuńšo poruča
kofejowy skład
Erich Eckhardt
na rożowej hasy 6

Hospodarski rozhlad.

Schlwórtk, 4. dezembra 1924.

Kursy wcżera w Barlinje:

(Tute kursy su w miljonach)

Dollar	4190000	franzowski frank	23070
żenjelski punt	19488000	cźěšknski krona	12580
šwajcarski frank	81000	10 mil. pólsk. mark.	79900

Pjenjezy běchu wcżera lohko a za njeschto nizschu dań wobjacź hacź jamcźerawschim.

We efektach bu wcżera kurzy na Barlinskej burzy wetdrezbjowacźa. Wójnska pożcżonka staji bo na 765 mil. procentow.

Produktowe witi běchu wcżera widowanje nizsche. Wichć druzyny žita wo nejschto mało dele khylaju. Wina bychu běchu nizsche płacźiny w Amerizy. Tež mlyny žita njekupuja, phchetoż muka nimomérny hubjenje dóże. Wcżera bźěschesche zentnar:

w Barlinju:

pschenzu 10,65—10,90 hr, rozki 10,10 hacź
10,30 hr., jecźmjenja nalétneho 9,30 hacź
10 hr., nafurnscho 11—12,30 hr., wowsa
7,65—8,65 sł. hr.

we Wrótzlawju:

pschenzy 11 hr., rozki 10,50 hr., jecźmjenja nalétneho 12,25 hr., najzmaneho 10,25 sł. gr. wowsa 8,15 sł. hriwnow.

Wuzitk rżnecho skotu wcżera w Barlinje (Zentralviehhof)

Pschinjesłe běchu:	Wone płacźachu:
1825 horjadłow	15—45 hr.
2418 cźelatow	32—92 hr.
4435 wowzow	23—44 hr.
ranzy a kundrosy	60—65 hr.
11270 žwini	
pśches 300 płw	73—74 hr.
240—300 płw.	70—72 pr.
200—240 płw.	67—70 hr.
160—200 płw.	63—66 hr.
120—160 płw.	58—62 hr.
do 120 puntow	57 hr.

Wiki běchu khpatne, płaczisny njehacha dele.

Na žwinjaze wiki tam (Magerviehhof Berlin-Friedrichsfeld) běchu phchinjesli 761 prošatow a 1 bakow. Wone płacźachu:

Běhali:

tyrje 25—35 hr., hrěnje 40—45 hr., wulke 55—70 hr.

Prošata:

mase 15—18 hr., hrěnje 18—22 hriwnow.

Nétkotre płaczisny i wcżeravschich Drjezdzanskich rinkow (Markthallen). Sserna 1,60—2,50 hr., šajaz 1,20 hacź 1,40 hr., kornikle 1—1,30 hr. po puncze, bażanty (Fazanen) thowany 5,50—7 hr., k cźe 3,50—6 hr., a kaczki dźiwje 3,50—4,50 hr. schtuka, hušy šarsłane 1,25 hacź 1,40 hr., słuzdny kaczki 1,40—1,80 hr., tury stare a młode 1,20—1,70 hr. po puncze, hołbje schtuka 0,80 hacź 1,50 hr., karpy 2 hr., liny 2,50 hr., wuhory (Aale) 3,30 hr., běrny 3,80—4,30 hr. po zentnarju, zyła 18—20 np., kólerna 10 np., cźerwjeny kał 8—10 np., běły 5 np., kisały kał 12 np., mlokarinka butra 2,10—2,50 hr., šuetki 2,20—2,60 hr., twaroh 30—35 np., jeja 19—22 np.. šwjescene prawaki 5 hr.

Na pschedań:

Drjewo polne na pschedawanje, pjatk 5. 12. dop. w 10 hodź. w hoti Martij Schneider we Spalach.

Cźeleznja tachantske kubło w Hrnbjelcźicach.

Kosy pschipuschczene w Komorowje 7 pola Klukicha.

Sso pytaja:

Pohonc̀, Müller, twarz we Wojerezach.

Schkrowe depesche.

Produktowe witi dźenja 3/12 hodź. w Barlinje:

Sšnadny wobrot. Njedostatk pjenjez sahjewa wukrajne žito łupowacź. Tendenza: pschecźelnischa.

Płaczisny na Barlinskich produktowych witach.

Jeno a wobsjewe sjmuje wo tunu abo 1000 kg, jenoż 100 kg, płaczisny po swéjej kwalnje.

	3. 12.	2. 12.		3. 12.	2. 12.
Pschenza	218-223	218-223	rapš. wośusch	16,50	16-16,80
rozka	207-211	207-211	nach. mełasa	8,50	8,50
nałét. jecźmjen	220-246	220-246	herabella	11-12,50	11-12,50
nał. jecźmjen	—	—	žornaze krmjži	18-19,00	18-18,80
wowsy	165-175	167-175	sumy	20,50-21	20,50-21
kukurica (Mais)	205-208	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pschenicin mukc	29-32,50	28-32,50	lawa wośuschki	25,50-26	25-26,0
rjana muka	28-31,50	28-31,50	módre łupiny	12-13,00	12-13,00
pschenicź. wotr.	18,50-14	13,50-14	lotte łupiny	15-16,00	15—17
rjane wotrubu	12,40	11-12,40	syna, 50 kg	3,80-3,50	3,80-2,50
rapš	4/5	380-400	šrowa, rjana	1,10-1,20	1,10-1,20
lane šmjalo	410-420	410-420	„ pschenc.	1,10-1,20	1,10-1,20
hrach	22-23	22-23	„ wowsna	0,90-1,05	0,90-1,00
pjelušchi	16-17,00	16-17,00	„ jeczna	0,85-1,00	0,90-1,00

Moje wulke hodowne předawanje

je so započało

Wulke dźělby žonjaceje konfekcije ▫ žonjacych drastowych tkaninow

jenož modernych tworow přindu **k tunjemu předawanju** ▪ We wšěch wěcach poručam hobrski wubjerk

Postajene płaćizny dadźa też mjenje pjenježnym

ludźom składnosć **k přihódnemu kupowanju**

Jan Jurij Pahn

Při kupjenju za 10.— hr. 1 powětrowy balion darmo

Moja hrajkowa wustajenca je wotewrjena!

Přehladna wustajenca delkach a w prěnim poskhodźe

Korbańske meble

běłe lakowane meble

a **korbańske twory** ze samsneje dźěłarnje šijace stejidła - pisanske blida - kwětkowe žłoby

Wustajenca w 1. poskhodźe

W zajimje dobreho posłużenja poručam, zo byšće bórzy kupowali, prjedy hač so čišćenca započnje.

Pycha na Božodźěšćowy štom

Dary **kožane twory** **sportske wěcy**

Dla wulkich wotzamknjenow a kupjenja za hotowe pjenjezy mózu derje po wurjadnje tunich płaćiznach předawać a prošu wo wobhladanje bjez kóždeho nuzowanja ke kupowanju.

Wotdźělenje za zymski spórt

Ski (znamki Hammer) / **skijowe kije** **skijowe črije** (wopr. Laupar) / **skijowe zokl** **skijowe pjasć. rukajcy** / **Huitfeldske, Schusterske a Bernhardtske wjazanja** kaž też wšě wěcy za sport.

KURT MARTIN RICHTER

Dźěćace meble / dźěćace pis. pulty
dźěćace jědne koła
dźěćace šijace mašiny
dźěćace gramofony
klankowe wozy

Wobkedźbujće prošu moje dźewjeć wukładnych woknow

K hodownemu swjedźenjej poručam we wulkim wubjerku

taflowe servisy, kofejowe servisy, kuchinske garnitury, myjne garnitury

kaž też krystal, winowe škleńcy, škleńčane twory a wšě wěcy k darjenju

Hermann Gläsel w Budyšinje

na lawskich hrjebjach 4 wosebity wobkhod w Serbskim Domje

Přiloha k čisłu 283 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 4. decembra 1924.

250000 złotych hriwnow

je němske knježerstwo po złokach zapóstanza Baczewskeho w prunkim hejmje pschi posledniej wólbje we Wopolnym wokrjesu

pschećiwo Polakam

a s tym pschećiwo narodnym mjeńšinam politiskim stronam k pomozy dało. (To hu, herbizy dawkiplačerjo, wasche pótne dawkowe krošchi hubu.)

Zentrum dosta 187 500 hriwnow
Sjednoczena sozialdemokratija 62 500 hr.

Zentrum, kiž so „kschesćanska“ strona mjenuje, njeje so sapowědźił,

Judaiskoho pjenjes

s ruki knježerstwa brać k potłóčowanju swojich katolskich bratrow w Hornjej Schlesiskej. Tajke je potajkim jich kschesćanstwo — hidu a njemér wuzwivacz a tepiony pólski lud niczicz pomhacz.

Němskonarodni njedostachu niczo, a tuž hu tute słamanje wustawy pscheradźili. Tak hu so na knježerstwu a strenach wjeźili. **We wuwjasanju a potłóčowanju narodnych mjeńšinow hu němske politiske strony a knježerstwo pschesćeni.** Też němskonarodni, kaž hmy to we posledninm czasu w prunkim hejmje a prjedy nasłonili.

Sserbzy wolerjo!

Njedajcze so pisches nikoho sawjesćicz, ani pisches zentrum ani pisches němskonarodnych, kotrymž czrjodła sašlepjenych „Sserbow“ jako katolo serbskeho luda złuži. Mnohi hmy jim z mjeswocza storhnyli a někto wótjicze, kajka hamo „kschesćijanska ludowa strona je. Dźiwajo na bóstatku Judaiskowom mjenu nochcychu so z narodnym mjeńšinami swjasacz. To je wopravna wina.

Sa spravnych, swědomitych Sserbow móže 7. dezembra jeno rěkacz:

Sserbska ludowa strona! 3.

Czežke wojowanje s nutsstamarjemi.

Wežera nadpadże rubježna zwólba villu direktora w Haigeru pola Siegena. Zwólba wobsteješe s 20—25 rozbojnikow. Ludźo, kiž so jim napschećo stupichu, buchu sabješći, direktor hnem bu czežko ranjeny a do khorownje oswjeseny. Jeho žona, pschijchadna macz, zónska, kiž bješe na wopyče, tšo sastopnjcy, jahrobnik a dźiwaczek buchu morjeni. Villu sapalichu. Czěła so z dźěła zbuchu hnalichu. Sa rubježnikami nimaju hacz dotal sćedu. Myslja sebi, so hu chzyli pjenjezy za wuplaczenje mjdy rubicz, kiž so w villi khowachu. —

K šurowemu rubježnikstwu nadpadej w Haigeru pola Siegena so hišcze powě: Direktor Angerstein, kiž je pschedsćejaczel w kalkowinjach pad der Zypen w Haigeru, wróći so wjecžor wokoło 7 hodź. do swojeje ville. Hižo nadeja sašlyschze wulku haru. Někto kroczeli psched swojej khěžu nadpadżechu jeho dwaj muzej a jeho czežko s nožemi klasachu. Direktorej wak so poradźi wuczeknycz, so by wobyklerjow w šuroddwizje na pomoz zwołał. Mjes tym pak běchu rubježnicy w Angersteinowej villi šurowje kaftadżeli. Se wulkej kedźbliwosczu běchu swoje pschihoty cźinili. Rubježnicy dabachu so do klakanje, hdyž Augustinowa khora tczesche a skónczowachu jin. Na to nawalischu so do holczeje šawy a morichu ju šlužobnu holzu. 12klane dźěcza kranichu pschi tym czežko.

Na to wobroczichu so do dełnich rumnoscow, morichu Augustinowu pschichodnu macz, kotraž w kuchinje dźěłasche. Dwaj dźělaczerjaj, kiž na pomoz khowalachtaj, buschtaj tšorunja morjenaj. Wot rubježnikow posłanej strażnicy powabowachu sastopnikow, kiž chzychtaj nadpadnjenym pomhacz. Tak so jeju. Na to sałožichu woheń, hdyž běchu wschitcy — — — poleli. Pjenjezny khamor, kotrejž běchu narubicz dźěli, běsche njewobsahowacy, k rubježnikam njeběchu wjacy czasa měli. Direktor Augustin ležeše czežko ranjeny w khorownji. — Policija zyrzi za rubježnikami kiž so we wulkich ležach tšunicznje wodolinje skowdli.

Sensatinelna powołcź w morderstwje w Siegenu. Kaž so je Siegena powě, je pschepytowanje šurowedo morderstwa w Angersteinez villi pschekhwapnje wujasanjenje odstało. S wěstosczu móže so z tym liczicz, so je Angerstein sam swoju zyku swójbu a swojich pschisłuschnych samorodował.

Za oslane.

(Wjes samolwitosczje redakcije.)

Wažnosć cźistoje krwě (Rassenreinheit) za naš Sserbow.

Duchowne žiwjenje cźłowjeka, bóle hacź šebi ludźo muslja, wot jeho cźěła wotwinje. Hižo stari Nomjenjo mjěachu pschitłowo: „mens sana in corpore sano“, t. r. w strowym cźěle bydli strowa mysl. Prawje strowe pak je cźłowjeske cźěło jenoż tehdy, 1. njeje-li se žanej khorosczu nadpadnjene a 2. hdyž je cźiste pokhada, t. r. njeje z zuzej krwju smješkane. Tschi cźłowjek ma dobry sałkad za cźěłne a duchowne wutwjerdźenje. Na wažnosć khrześenja cźěła hu so Sserbja w posledninm czasu też dopomnili, a tehdyla hebi swoje Sserbstwo w posledninm czasu też dopomnili, a tehdyla hebi swoje Sserbstwo we

Serbs'e wólbne zhromadźizny

Serbskeje ludoweje strony

štwórtk: w **Pančicach** w hosćencu, 1/8 hodź.
w **Hornjej Hórcy** w Hensiec hosćencu, 1/8 hodź.
w **Lěskej** 1/8 hodź.
w **Komorowje** pola Rakec w Simanec hosć., 1/8 hodź.
w **Slepom.**
w **Dolhej Borkći.**

pjatk: w **Raibičach** we wjesnej korčmje, 1/8 h.
w **Klětnom.**
w **Delnim Wujezdźe** pola Haškec, 8 h referent: kandidat Lorenc.
w **Khrósćicach** we Wjenkec hosćencu 1/8 hodź.
w **Serbskich Pazlicach** we wjesnej korčmje, 1/8 hodź.
w **Delnjej Hórcy,** 1/8 hodź.
w **Jitku** we wjesnej korčmje, 1/8 hodź.

sobotu: w **Konjecach** w korčmje, 1/8 hodź.
we **Worklecach** w korčmje, 1/8 hodź.
w **Hustowje** w korčmje 1/8 hodź.
w **Hórkach** w korčmje, 1/8 hodź.

Njezapomńće na wólbny fond našeje Serbskeje ludoweje strony! Składujće hnydom a bohaće!

Bjez pjenjez njehodźa so žane wólby připrawić. Zapósćelće hnydom, pak na sekretariat strony (Bautzen, Lauengraben 2II w Domowinji), pak na Serbsku ludowu banku na konto strony. Kwitujemy na přeće zjawnje w „Serbskich Nowinach".

Předsydstwo.

Našim dowěrnikam a přećelam!

Wozjewće hnydom sekretariatej strony, hdźe hišće žane lětakł dóšće abo so roznošowałe njejsu. Wóbhońće so za wěcu.

Zjawna zhromadźizna wolerjow
w Bukecach

je sobotu, 6. decembra, wječor we 8 hodź. w Stangec hosćencu.

Referent: Zapósłane krajneho sejma, farař **Wehrmann** z Wulkeje Swódnicy.

Thema:

Wo čo dźe?

Swobodne wuprajenje.

Němska demokratiska strona.

Zjawna zhromadźizna wolerjow
w Rakecach

je sobotu, 6. decembra, wječor we 8 hodź. w hosćencu „K sakskemu domej".

Referent: Wučeŕ **Thar** z Budyšina.

Thema:

Přez demokratiju k swobodnej Němskej.

Swobodne wuprajenje.

Němska demokratiska strona.

Wěcy k darjenju

ze šklenčy, krystala, porcelina, kamjenziny, noże a widliški, aluminijowe, niklowe a drjewjane twory w bohatem wubjerku za hosćency a domjacu potrjebu

E. Ullrichowy nasl. M. Pfuhl
na šulerskej hasy 12 telefon čo. 678.

Wulki transport

kruwow

jałojcow a bykow

wot towarstwa stadłowych knihow čorno-běłeho nižinskeho howjadła rańšeje Pruskeje steji w mojich hródźach w hosćencu „Ke kurwjeršej" płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótny wikowař

Telefon 63 a 418,

NB. Wěš skóćata su zwubrane a maju wupokazanske wopisma wo dźenju.

Hródźne, półne, kuchinske a domjace holcy

srčnkow, kruwarjow a jutrownych hólcow pyta

přistajenja w Klukšu

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

tapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a skły, winowe bleše, železo a metale (jenož na wupoknz)

Siegfried Sußmann

na hornjerskej hasy 3a.
Telefon 1348

Česćenemu wobydlerstwu w Budyšinje a wokolinje dawam k wjedźenju, zo sym samsne předawanje swojich připóznatych wuznamnych fabrikatow firmje

„Šokoladowy-Polenk"

na bohatej hasy 3 přepodał. Towarstwa a družstwa dostanu při zamknjenych skazankach 10% rabata

Z počesćowanjom

Bjarnat Zeiler w Połčnicy

Do Pančic!

7. a 8. dezembra 1924 je

I. lokalna wustajenca karniklow

z mytowanjom
w hosćencu w Pančicach.

K bohatemu wopytej přeprošuje zdwórliwje

Towarstwo plahowarjow karniklow za Pančicy a wokolinu.

Zjawna zhromadźizna wolerjow
w Barće

sobotu, 6. decembra, wječor w 8 hodź. w hosćencu **„K słónc" w Barće.**

Referent: Měšćanski zastupjeŕ Weinecke z Budyšina wo

rozpadanju a zasonatwarjenju Němskeje.

Swobodne wuprajenje. Němska demokr. strona

Přirunajće moje płaćizny!
Kupujće Waše wěcy k pječenju we wosebitem wobkhodźe.
Zaluwujće z tym wjele pjenjez!

Margarina stajnje čerstwa, puntowski kusk		58
Friesengruss-marg. 73 pj.	Budissa marg. 74 pj.	
margarina, narunanje młok. butry, najlěpša a najsporša k pječenju, punt		88
howjazy łój puntowski pakćik		68
kokosowy tuk punt		68
tehorunja Ia w tafłach, punt		71
tuk k pječenju		74
swinjacy šmałc z rukowanjom čisty, punt		98
tołsty khribjetowy sušeny połć		116
Ia tučne naseleno **swinjace hłowy**		44
swinjace mjaso naseleno, wot hłowy. bjez kosće		88
Corned beef, tyza		60
Najlěpši čerstwje bity **jědźny lany wolij** punt		70
Kant-kakao dobry, kotryž so rad kupuje, punt		70

Margarinowa a tukowa centrala
Th. Schleinitz w Budyšinje
Zadna bohata hasa **9**

Drjewowa awkcija

Wutoru, 9. decembra t. l., pop. w 1 hodź. so na **Ralbičanskim revěrje** na dołhim zahonje při Ralbičansko-Trupinjanskim puću

30 losow stejaceho palneho drjewa

na přesadźowanje předawa.

Reinhold Neugebauer

krawski mištr w **Budyšinje** na hłownym torhošću 7 poruča k hodownemu swjedźenjej jara tunjo swój wulki skład **ulstrow, jupow, woblekow** wšěch wulkosćow, tehorunja **tkaninowych kholowow, manchestr. woblekow, wšěch kholowow do dźěła.**

Zhotowjenje po měrje. **Wulki skład tkaninow.**

Nimo toho mam wulki skład sportskich a rukawatych lacow, półnikow, mužacych a žonjacych kožuchow, spódnich kholowow, štawtow z rukawomaj a bjez njeju, zokow, žonjacych a dźěćacych nohajcow.

Barchent, wolmu, łukajcy, mužace a žonjace košle poruča derje a tunjo **K. Symmank w Budyšinje** na Lubjanskej dróze 12.
Žane klamy Ręči serbski.

Slomu

kupuje při přihódn. płaćiznach **Hugo Schütz** na šit. wikach 30. Tel. 1180.

Hotowe a rysowane **ručne dźěła** wšón přistušk k wušiwanju stajnje. **E. Günther** rózk mjasowych jětkow a žitneje hasy

---

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wolmiane a bałmjane tkaniny za drasty a suknje, čorne kholowy a košle, barchentowe ložowe plachty, běłe a pisane ložowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, bildowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilner na seminarsk. drózy 2

Klanki * hrajki

pychu na Božodźěsćowy štom

poruča we wulkim wubjerku

E. Ullrichowy nasl. M. Pfuhl
na šulerskej hasy 12 telefon čo. 678

Wuporjedźenja klankow so přijimuja.

Khachlestajerstwo

Viktor Schlecht w Budyšinje

na wysokej hasy 8.

poruča so za Budyšin a wokolinu, k wuwjedźenju wšěch powołanskich dźěłow, k přestajenju a nowostajenju khachlow wšěch družin.

Telefoniscy swym zdźišom 1221 dostać.

Hdźe kupju
rjany a praktiski hodowny dar?
W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebišeho wuhotowania. **Parfumerije** přináša firmow: **swěčki na Božodźěsćowy štom,** bóle a pisane.

Časnikar a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjetši skład

časnikow

złotych a sćebornych tworow - juwelow

nožow a widličow - wěrow, pjerśćenjow

po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišim hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornjerskej hasy **24.**

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3.20, 3.60, 4.00, 4.40 hr.

poruča **otto Sachse.**

Železne khachle

kotołowe khachle, khachlace roły a kolena kaž tež wšě železowe twory, poruča po přihódnych płaćiznach

Alfred Jannasch

železowa wikowarnja na Bismarckskej dróze 7

Pjekařskeho wučobnika

k jutram 1925 pyta pjekařski mištr **Stöbe** w Budyšinje na Lubjanskej dróze čo. 22.

Vogtlandske gardiny

z čakowane sukna, šaty poruča płaćizny hódno **K. Erler** w Budyšinje na Hitlerowych wik 11 nasprjećela. „Złoteje Hwězdy". Ręči serbski.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hodle hasy 25. Tel. 929

Nowe a trjebane wobleki,

mantle, manchestrowe, tkaninowe a dźěłanske kholowy a lacy, kalmukowe jaki, kosle, dobru komodu a druhe wěcy poruča **Max Schneider** w Budyšinje na šul. hasy 4 II. Žane klamy, tehodła tunjo.

Zonjace toše

:: aktowe mapy ::
kupowanske měšk
dźiwadłowe měšk

Bubijow. periki

A. Graf

klankowa klinika

na **bohatej hasy 4**

při hłownym torhošću.

klanki

periki

wosebje wopraswdźite włosy

hłowy, čěła, stawy atd.

Přiloha k čislu 284 „Serb. Nowin“

Piatk, 4. decembra 1924.

Morawiski lud a kraj.

Wobrazki se Zjiwenja, stawiznow a purjowanjow narysował Jan Bryl-Serbin

(Pokračowanje.)

V.

Měšchto we jachimu Beleehradu.

Jedyn z morawiskich stowisnohumikow w druhej połojzy 19. lětstotka chažiše dopokakaš, to mješe nihdy Velehrada na Morawje było, to je hród wob tajkim mjenom nihdźe we Wuherskej stał. Se zwotimi dopokatami pak wón ihnjdźi wichčich Morawjanow je spara. Pschečiwo temu posdźenju so haydom prawy a wotkry hóšt w zyjim Vinzenza Brambla, krajneho lisčiarja (archivarja) na Morawje w lěče 1862, pod napismom: Poloha starého Velehrada. Wujimam tudy jenoš někotre zjadki z tohole nunohim njesnatcho spiska. Wón pische na jenotlivich městnach takle:

„Sjednoczinu-li swobodzenje prěnjotnych lisčin z let 1131, 1202, 1228, 1257 z lisčinu velehradskej z léta 1257, ježdnje z toho, jo dawachu dreje so wschelakore mjena Velehradej, ale wone wosnamjenjeja jenu a tu samu městnosć, Velehrad, rosemawaju so wot klóschterskeje wjsy teho samžnjeho mjena, jo njemóžemy wotazjitu połoženje Velehrada nihdźe druhdje połožicz, hač tam, hdźez někdy stej Stare město. —

So to městno, hdźez stej Stare město a Wuherske Hrodźischco (Uherské hradiště), běsche wopraudźe znum jara wobkruczene, ja to je i hlownym dopokalom mjeno tamne nowosfojskeneho města, kotrež je cžěsti kral Otokar II. jako namjetnu twjerdźinu pschečiwo Madźaram dał natwarcz. Hradištšć (Hrodźischczo) ako kaž na Morawje cžasto praja Hradišto, rěka kózda městnosć, hdźez je prjedy hród stał.

Njeda so dwélowacz, to, hdy by na městnje, hdźez je so nowa twjerdźina pschečziwo Madźaram załožka, mjeno Hrodźischczo njetakrjenjeno, budźesche so nowozałoženo město też z někajkim wěsčischim a najsterischo z němskim mjenom nazwano. Tak pak noweho mjena trjeba njebě, be wjesche městno i nowej twjerdźinji dawne mjeno a na nim natwari so też schtoš hižo prjedy so na nim namaka a i wotkel też mjeno wsa, t. j. hród abo twjerdźina, kotraž pak po městje, na kotrymž hu natawarena — Hrodźischczo bu njemenowana a to, dokelž su pschečziwo Madźaram natwarjena, k rosdźelu wot klóschtra Hradišťe (Hradisko pola Wołomuza abo cžěsti Olomouze) rěka Uherske Hradischtš. Salschky Velehrad běsche twjerdźina abo hród, hrodźischczo a na tutych městach steji někto Hrodźischczo, njenjewaane Wuherske. Kuwa, na kotrěž je Uherske Hradischtš nutworiło, městesche hižo do wloženja nowscho města swoje hrodźischczo, a dokelž je Wuherske Hrodźischczo wot Stareho města abo Velehrada je znoh wjace rěki Morawu wotdźelene, njebudże też zanchto dwójne, to je na tutej kupje hród stał, kiž je k Staremu městu pschiśluschał, abo nawopak, Stare město abo tehdyschi Velehrad pschiślusch tutscheje k hrodu, na tupje rěki Morawy ležazemu.

Velehrad, Stare město a Hradischtš su potajkim tu samne, schtož běsche městno prjedawschcho Velehrada.

Wokolina Hrodźischcža běsche jara plěch nérjena za starožowjazku wosadu. Kedźbujmy potajtiwje na to, hacz tamna wokolina hižo w pohanskich cžasach wažna nihdźe? Tež tutu skamenowoseć możemy z někotrymi městnowmi mjenami dopokasacz. Sčem sluschu dichedr wschitke mjeno Mazatize abo Mažetize, kotrež pschitpomnina bohowku Morana, nětko Mažena njenjewanu; dale mjeno Babize, dźiwominazy na bohowku Babu, kotrež mjeno wosicha też dźensa morawske wosady. Dale sluschi sem mjeno hory Madla, pojdźowaca so hnajpschecziwo Buchlowa a bronzowe pschihódk, kiž su na Buchlowje witkopamy a so w cžěskim muzeju w Prahy khowa. Jedyn tajki pschihódk je też na hrodźe Buchlowje jatkowany.

Tola też w lichečzanskej dobje běsche velehradska wokolnosć jara wuznamna, wo tym so njeda dwélowacz, najpownimniy tudy mjes tym, so prěnja fijatanisa Knjeja, kotraž po straschnym madźarskim nawale w kwischczomnej lisčinje so namaka w dobrym wopomnjazu, je kapała swj. Jana, hdźez běsche léta 1043 probošczinowa swj. Benedikta. Dale wémy, so na kupje hnuzi běsche léta 1257 zirkej swj. Jurja, kotraž hu poschlicho i farskej zhrjedu we Wuherskim Hrodźischczu. Dale pokazuje na to, to běsche take krajina hnydom w spočzatku prěnjeho schčesčanstwa na Morawje wažna, mjetne mjeno Kóstelany t. j. wjes „k kostelu“ — zyrkwi pschiślusczaca. Też możemy dopokaz Popowje k temu počzahowacz, t. j. wosada duchownym knjezjam (popam) pschiślusczaca; tehorunja kapała swj. Klementa w tšmej puščinje pola Osoščina.

Na dobu Svatopolka a morawskich knjezjerjow dosahi dopowninja we velehradskej wokolinje mnohe městnoscze. Prěnje „kralowe blido“ hižo w prěnjotnej lisčinje 1128 mjenowane, wulki to plony kanjch, kiž wobstejnstwenja mjetu dywschich knjezjowow velehradskeho a napajadnikow; tón namaka so nihdźe polda hnožiny wot nětcžischeho Velehrada pola wsy Jankowiz, trasch 10 kcrczanow wot dróhi, kiž wjedże z Hrodźischcža do Sdonic. Lud jej powjeda, to je někdy morawski kral na tom wobsedował. Pola žanoho Velehrada blisko dróhi, kotraž hdy klóschtra do Buchlowa wjedże, je hnydom, kiž sebi „Kralowska studnja“. Dale sluschi sem wosada Svatopolk-ćzeńko Knjazoj mjenowana), hodźinu puscze wot Hrodźischcža, kotrejž wotkejnjenj jako polo wjetche (knježe), t. j. knjezjerjow, wotkhinjo so wot nánjenja duchich, kótrjž mjeno kuteje wosady wunožinja je knježe polo, mčnjo, jo je hyła tale wosada wot velehradskich knjezjow załožna. Też pola Wuherskeho Brodu rěka jeonu wjelčkich Kralow a haj pola žanoho města t. 1666 ha hischcze w wjsnych ponjatkuitach „kralowny haj“ njenjewany. So je tale krajina w najstarischej dobje je Slowjanami jadlubnjena hyła, we tom swědczi mjeno wjelčkeje „Blodo“ hór, kotrež „Hrzibězi horn“ rěkaju, wokhadżejo je zarasłowjanskeho chrb, chrib (chribjet), a kiž je so w cžěskim khowoje „hrzbet“, w ruskim „chrebet“ a po slowjensti „hribi“ jatkowało. Smužnje pschitam Rěnzy wscheciowaja „hrzibězi horn“ „Pilzgebirge“, jako by tole mjeno pokhadżało wot „hrzibku“ abo „hrzibu“ — hribow.

Tuž niz jenoš swobodzenje z lisčin, ale też mjena wosadow a druhich městnoscžow połoshu Stareho Velehrada we wokolinje Velehrada a Hrodźischcža hjesnowalomnje wobkruczeja. Njemóžemy hižo wjazy dwélowacz, to kemikarjo (chronisca), kotiž wo Velehradže rěcza, tu wěrozhodni, a to bychu naschcze wěry njesasłužili, hdyby dopokasane njebyło, to je: Stary Velehrad wopraudze na Morawje ležal.

(Pokračowanje.)

Cyrkwinske powjesće.

S **Budobschinu.** W Michaelskej zyrkwi smčze 2. njedźelu adw. rano we 8 hodź. farar Nàda němsku jpowjedź a swj. wotkasanje, w 9 hodź. farar Fischer němsku a 1/11 hodź. herbšte Boża hlužba. — Wutoru pod 1/6 hodźin buže w Khejnje, pola Jurja, a w Brěžkowe pola Dudra, hdźeż wjeczor 1/7 hodźin w khěrkwi pola Albertej herbšta adwentska nutrnosć. — Sereda: Jadr. Florentina hrud. Thierlowa, dyrjenka swud. Pasletowa rodź. Ludwigez z Drježdżan na Zidowje. 74 l. 8 m. 4 dn. Minna Berthe Emilija rodź. Potatza, Franza Adolfa, tischerskeho mišchra a hesčenarja w Schlesach (Wittigaz hubla), mandźelska, 36 l. 1 m. 10 dn. Viktola Hermann Augusti Schlada, 1 Gotschadu na Slowjanach, 53 l. 11 m. 17 dn. Hana Amalija Rosalija Leonjina rodź. Kunzez z Budyšzhina, 62 l. 1 m. 7 dn. (wobsrebrana na Drježdżanach). Hildegard Käthe, Wotlasja Richarda Zimmermanna, fanarja w Dobruschi, bj., 10 l. 8 m. 8 dn. Trina Margaretta, Kurta Lašmanna, krawza we Wuricach, bj., 1 hodź. Johanna Christiana rodź. Brauerez, Augusta Heinricha Salomeskeje, tkalerja a towarja w Cžemjerjach, mandźelska, 58 l. 3 m. 1 hodź. Havoriy Bohuwěr Freund, tkalež a polowobsedźer w Hudowjanach, 79 l. 10 m. 7 dn. (z w Budyšzhinje, pohromadu na Michalskim pohrjebnischczu).

Krajnorjadnje khromadźenje w Budyšzhinje na wyšowej hasy 31. Njedźelu dop. 1/11 hodźin njedźelska schula, wjeczor we 7 hodź. přichodźowdje ha dekkamatorit „Wjsledni cžah“ wot dichowneho Moberjahna. Pondźelu wjeczor we 8 hodź. khromadźino hobuškowow. Wutoru wjeczor swjatk wikotšim ha rozhódu. Rischelerjastwo ja mlodźenzow a hrjechu ha mlode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblišta hodźina. Kejtch (wom. wotpředak Zimmermann z Budyšzhina) hudźe biblište hodźiny: Nischelem 7. dez. pop. we 3 hodź. pola k. Otty w Rosnwodrjezach, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Korschwja, hriedu wjeczor we 8 hodź. w Horsnej Wjasofsy, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. we Wolešzinje a pjatk wjeczor we 8 hodź. pola Gierthjowje w Tuchjach.

S **Butzy.** 2. njedźelu adventa rano 1/8 hodźin herbšta jpowjedź, w 9 hodź. herbšta a 1/11 hodźin němske Boża hlužba. — Semrěli: Marja Helena hrud. Kleinigowa rodź. Wótja, wowmjelca tkače we Wujezdu, 67 l. 6 m. 9 dn. Marja Helena, w 3. Pawola Wobrada, bjelarjeja na Wujezdu, 2 hodź.

S **Hrodźischczu.** 2. njedźelu adventa dop. w 9 hodź. herbšte a 1/11 hodźin němske kemschenje: farar Mróčat Kettelhauth. — Semrěli: Martha rodź. Stanzez, Arnojcha Mikana, pomozneho sa rjadnika na železnizy, mandźelska, w Hrodźischczu, 29 l. 7 m. 21 dn. Khorla August Junker, tkazeł a dźěłaczeł w Kortnizy, 76 l. 3 m.

S **Dolši.** 2. njedźelu adventa rano 1/8 hodź. němska jpowjedź, 1/8 hodźin němska a w 10 hodź. herbška Boża hlužba — Sereda pop. w 5 hodź. herbšta a w 6 hodź. němska Boża hlužba je jpowjedźu we schuli w Hnachczanach.

S **Hnězinu.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. herbšta jpowjedź, w 9 hodź. herbšta Boża hlužba. 1/11 hodźin khromadźizna zyrkw. muschoby. — Semrěli: Gusta Wilhelm Schöbel, kowarjeja w Nowej Wjesi, 67 l. Marja Lena hrud. Matejezynza rodź. Kubiz w Hnězinje, 72 l. 9 m. Marja hrud. Schimerka rodź. Pancžez w Hlinje, 78 l. 10 m.

S **Khuschu.** 2. njedźelu adventa rano we 8 hodź. němska jpowjedź, w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin herbška Boża hlužba. Popołudnu 1/3 hodźin khromadźizna mlodźiny holzow na jacze.

S **Sitnoe.** 2. njedźelu adventa dop. w 9 hodź. němska Boża hlužba.

S **Malešzicach.** 2. njedźelu adventa dop. w 9 hodź. herbške kemschenje. — Wutoru w 7 hodź. herbška adwentska nutrnosć pola lišterja Kauzke w Dobrošzezach. — Schtwórtk towarnina ja Schtorjiu w Pluskowicach. — Semrěli: Jan Ernst Pětšich, zymoschczikki wumělčak w Delnjej Hórzy, 66 l. 6 m. 28 dn.

S **Minakale.** 2. njedźelu adventa rano we 8 hodź. němska jpowjedź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbške kemschenje. Pop. 1/4 hodźin we Wjesnej pola Brodźiz herbška nutrnosć a jpowjedź. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. Jaške towarstwo na farje z přednoschenjom. Sereda pop. 1/6 hodźin Jaške towarstwo w Khodzibodzach z přednoschenjom.

S **Wujezdu.** 2. njedźelu adventa dop. w 9 hodź. herbška Boża hlužba. Pop. w 2 hodź. khromadźizna mlodźiny.

S **Malej.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. němska jpowjedź, w 9 hodź. němska Boża hlužba: k. farar em. Meßnert z Stražnizy.

S **Wótšinku.** 2. adventa rano we 8 hodź. němska jpowjedź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbške kemschenje. Sobota. — Popołdnju w 2 hodź. kemschenje za dźeći. 1/4 hodźin Boża hlužba we Wótšu.

S **Budyšzhinku.** 2. advent dop. 1/11 hodź. herbška Boża hlužba. 3/12 hodź. wobsadna khromadźizna.

S **Bnaseršzi.** 2. advent smeje farar Domaschka rano we 8 hodź. němsku jpowjedź, farar Wójza dopołdnja we 9 hodź. němske a 1/11 hodź. herbške predowanje. Popołdnju 1/5 hodź. khromadźizna lichesej, towarstwo mužow a młodźiny. — Wutoru wjeczor we 6 hodź. herbška adventska nutrnosć w Czjownych Noslizach w Kobanez domje. — Sereda wjeczor 1/8 hodź. khromadźizna žónskeje młodźiny. — Schtwórtk wjeczor 1/8 hodź. biblišta hodźina.

S **Khrósčicach.** 2. njedź. adventa rano 1/8 hodź. němska jpowjedź, dop. 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. herbške kemschenje, pop. w 2 hodź. zyrkw. rozdźelowanje z skan-

Předźenak

proša Butezjanske herbške towarstwo, so by tola hnydom někotreho z protykarni do Měschicz pósłało. Tam hischcze žaneje nimaju. Jeho luby pschecželi, Mjeldźij Arnoschk, hižo dawno na nju czaka. Loni je Pschedżenak pola njeho kraţnu wulku kobatu dostał. Tu je lětha w protyzy na 73. stronje rysował, jako dobry pschikład za wschitkich, kiž hischcze do hodow zwinju rěsaja. — Hdyž pěkne dźesi pola nich we kobatu stoaja, wjesi rěnitkej porucža, so by jim nješchto dał. — Wy pak wola wschitkich Sserbow we to stowamy, so by ho nam sa 60 pj. protyka wotkupiła.

Dajcže nam, dajcže, hdyž chcžecže nam dacz,
Njedajcže nam tu dolho stacz!

Dawkowe termije w dezembru.

5. dez.: Dawkowy wotczah wot mšdy (finanzny hamt): sapodacze wopišmja wo wotczišnjenju mšdy na spotnje bce. Wotedacze dźešodawarjow (mšeschcz. dawk. hamt), krajny pschemyslowy dawk, nahodnoješenski dawk, podrunny dawk (mšeschcz. dawski hamt).

10. dez.: Wschelkotpłacženje na dokwasny dawk la pschemyslnikow, kiž mešacznje płacza (finanzny hamt). Druzstwowy dawk — pschedpłacženje (finanzny hamt). Wobrótny dawk (finanzny hamt). Dawk na hołpodowanje dyrbi so najpodźischo 14 dnjow po zapłaczenju wotpisczi.

15. dez.: Wotczah wot mšdy. Wotedacze dźešodawarjow (pschemyslowy dawk, hłowy dawk 10 hr. njewuczitanja, może so zapodacz hač dezembra hobu wobliczjeć). Druzstwowy wobrotny dawk.

25. dez.: Wotczah wot mšdy (finanzny hamt). Wotedacze dźešodawarjow (mšeschcz. dawkowy hamt).

Na wschče dawki, pola kotrychž może so płaczenje na hnjdźesi wotstworzicz, dyrbi so 1½ proz. pschiražka na tón zapodate pot mězaza płaczicz, jeli so njeżbu na płaczenej termiji zapłaczile.

Mordarski njesfutk w Siegenu.

Chemikar dr. Poppe z Frankfurta je njedawno na wschelakich wězach, kiž so na městnje njesfutka namakachu a też na cžěłach mortwych porstowe łaczkičhe wuzběhli, kotrež ho dołpeł z k. graficznowym rum z. Napadne běsche dale, to běsche na cžěłach hižo nošmjerzna prostoru łastupita, tak běsche ho mordarstwo hižo dołhich cžaſ pjech wuzběhženjom łtacz dyrbjało. Podhladne běsche też, to mejachu stónzowanji zahrodnizy muczowny běłkičhe swoju šmjeczku w łapkach, njes tym, to běsche cžaſ, hdyž howak šmjeczachu, hižo dawno nimo. Angerstein dże hišcheje ho swojeho njesfutka njeje znuwał, tola je tak wjele łaz wschepostakmu.

Angerstein ho mordarstwa wuznał. Pod cžězu pschečziwo njemu rěczanych dowołkow je Angerstein łkuczaje dołhotne wuznacze wotpołožił. Wsche mordarstwa we swojej dilli je jam złacził. Kaž wón rozjecze, je jemu do zwjesi pschičiłko, hdyž, swoju swójbu a też wschčch zwedow łtónzowacz. S pschečhčenjemjenjesam je Angerstein w ležomnostnych jetkach zwjesał.

Surowy njesfutk je ho i wulkej wuschčknosczu wuwjedł. Angerstein běsche, hdyž bě wschčch stónzował, do města šoł, to by ja swoju żonu łtjerkł zapomał. Tak chitrje hebi alibi wotstaraczy, a łaczičhej wubudźeč je je ho nadpad łtał, tak dołho hacz je w městje był. Hdyž be domoj wróczł, je ho potom jam zwucił. Kaž wudawa, je

ſcho rudzeńzyh nadpadnyli, hdyż chżyſche do ſwojeje khże ſaſtupić. Nadpadne bėſche we wſchehо ſapoczałka, ſo ſo pjenjezny thamor a też khſchiczka kn. Angerſteinoweje we kotrejż ſwoje dobſenki thowaſche, i zyla niebėſchtej wobſchkodźiłoj. So njebychu mohli nikoho na pomoz wołacz, ſnicji Angerſtein telefon; wodowód bėſche ſatyłał, ſo njeby ſo woh'n, khż bėſche japołożił, haſchecz mohł. Njeczłowje ſti holpodaŕ chżyſche, ſo by ſo ‘ty bom ſe wſchém, ‘chtoż bėſche w nim, ſpałił, tak ſo njeby ani ſkeda wotſtało ſa hróbnym njeſtukom.

Czehodła je po prawym Angerſtein tutoń njeſtukt, khż je we ſwojej ſurowoſczi bjeſe wſchehо pſchiſkłada, ſkucził, njeje hacz dotal hiſchcze wubłėdźene. Snate jenoż je, ſo je wón pola ſwojeje firmy pſcheſchkiwjenja ſtacził, kotrejż niemóżeſche ſaſo ſarunacz.

Přiłepka.

* Dwanacze konjow ſo ſadurhło. W hródźach na Wrangelſtej haży w Barlinje bėſche w nozy woheń wubyrił. Jako wobora pſchiſėdże, bėſche ſo 12 konjow hižo ſadurhło. Hrózże ſo hacz na murje wotpalichu.

* **Hużyzu porodźiła.** Pola Obernitza ſadżerża polizija zygańku zwólhu. Pſchi pſcheprytowanju woſa namakachu żónſku, khż wudawaſche, ſo bórſy porodi a ſo njemóże jeho dla ſtanyez. Wobſtejnoſcje pak ſdachu ſo polizajej podhladne byez. Wón pſchinjeczi żonu, ſo by ſo khėſt poſyhnyła. Jako wodźėw wotſtroni, pocża ſo nadobo żonje ſpody ſtuknje hibacz a ſ radoſtnym ſaſchkrėtku wulėcża tuczina hużyzu. Na to bėſche żona ſaſo dospołnje ſtrowa, tak ſo mózeſche pucz do jaſtwa naſtupicz.

* **Rubjeżniży nadpadnyli.** Rėſnika Theodora Koburo nadeńdżechu na puczu ſ Grebelwitza do Wróthławy ſ Tſchechnizach rubjeżniży a rubichu jemu 718 hr. Jedyn ſ rubjeżnikow ſaléży wot ſady na wóſ, a dyrі Kaduru na hłowu, dajeſche jeho a cżikny jeho do pſchérowa. Tam cżejechu ſ khjemi dale do njeho. Jónſka, khż bėſche ſ rubjeżnikami, pohonjowaſche mużow ſe ſłowami: „Sarażże jeho.“

* **Marija Theresija jako wowka.** Rjana ſtawiniczka powėda ſo wo Marіji Theresiji. 19. februara 1768 pſchinjeże kurėr ſ Florenza thėżorży powėcz, ſo je ſo jej wnucżk narodził. Bėſche wjeczor, a Marija Theresija hiſchcże dżėſache. Hdyż wo powėczi ſaſtyſcha, pobėhny ſo hnydom radoſtnje, bėſeſche niedźiwajcy komornikow a ſłużobnych, do hrodoweho dźiwadła, kotrejż niebėſche ſo po ſmjerczi ſwojeho mandżelſkeho wjazy wopytała, wocżini ſ thwarkom thėżorſku łożu, ſeſtorka wójmodow a wójſrodkow, khż ledźolinje pſchedstajenjam na jewiſchczu ſcżehowachu, na bok, ſkhili ſo hluboko ſ łoże do dźiwadła dele a ſawoła ſ wótrym hłoſom do knjeżaceje cżikchiny: „Leopold ma maleho hólca!“ — Jana hrajerka njeje we Wirnje żenje tajcheho pſchiſłeſła ſebi dobyła, każ na tutym wjeczoru wowka Marija Thezeſija.

* **Kat Amerika ſwoje ſloto khwa.** Swjaſtowa reſerwowa banka w Newyorku je ſo pſcheczahowała. Pſchi tym ſwėt ſez nėchto ſhoni, kajke pſchiprawy ſa ſawoſczenje k ſchitkej pjenjes tam ſu. Dwarjenje, khż po amerikanſkich powjeſczach 14 mzl. dollarow płacży, ma 20 poſthodow. 15 je nad jemju, a 5 pod jemju. Pokładiſke pinzy ſu hluboko w ſemi. Pinzy ſu do twjerdeje ſkały ſatwarjene, na kotrejż mėſto Newyork ſtoji. 6 durі wjedże do pinzow. S tiſoch hlownych durі waża kóżde 230 tunow, to je 4600 zentnarjow, pódlanſke durje pak kóżde 185 tunow, to je 3700 zentnarjow. Po powjeſczach amerikanſkich wężnywuſtojnych je tuta banka najwėſcziſcha zyłeho ſwėta.

* **Mopor żrawża.** Profeſſorej W. Ruſkelej wotkuſny pſchi kupanju na brjoży Portorikowſkeje kupy żrawż ruku. Po nėchto hodźinach wumrė profeſkor.

Napraſchowanje na Hanża Depla a Mots Tunka.

Prajtaj mi tola, hacz je to ſ zyła mózno, nėmſki narodny Sserb być? Njeſtym hiſchcże jenże niczo ſtyſchał wo ruſko-narodnych abo franzowiſko-narodnych, jendżelikoabo hottentotenſkich narodnych Nimzach. Sėu to ſnadź Sserbjo, khż ſ zyła normalni njeſtu? Abo je to nėkajka nowa raża? Proſchu podwólnje wo roſſajenjenje.

J. V.

Wotmołwa.

Dajeſe ſebi prajicz, jeli ſo hiſchcże njewėſcże, ſo ſu deutſchnazional republikaniży monarchiſtojo. Woni horja ſo pſchez ſa ſwojeho Wilhelma poſżednjeho a Eberta prėnjeho. Wilhelm bė na-wſchėch polach cżkowjeczeho wjeſėenja doma. Sa to bė wón kral a thėżor po miłoſczi konſervatiwnych. Na polu rataſtwa je wón woſoka a konja hromadże khżiżował. Na ſwėt je nėkajſi pſchenjeniſ pſchiſchol. Podobna khżiżowanka ſu po tymle nadobnym pſchikładże też nėmſkonarodni Sserbjo. Rezept je Wilhelm poſżedni jim ſ Hollandſkeje półſał. Mój ſamoj ſo hiſchcże dojednaloj njeſżuroj, hdże konjaza a hdże woſtlicza krew teczi. Wo nowu ſtaru rażu ſo wėcże jedna.

Waſchej ſwėrnaj

Hans Depla a Mots Tunka.

Bydliſnoj wot 45. 16. na bohatej khudubſkej haży tſi ſtłohy wyſoko delka w pinzy k lėwiży na prawu ſtronu.

Hamtske woziewjenja z Budyſina.

Niedżelu 7. dezembra njeſmėdża ſkamy zyły dżeń, ale jenoż w cżaſu wot ½1 hacz do 6 hodżin popoldnja woczinjene mėcz.

*

Hodowny hermank wotmėje ſo wot ſoboty 20. hacz do ſrjedy 24. dezembra 1924. Wyſchi żeho ſtej hiſchcże njedżelu 7. a 14. dez. ja hodowne pſchedawanje ſwobodnej. Hodowny hermank khońzi ſo 7., 14. a 21. dez. wjeczor w 6 hodź., na wſchėch druhich dnjach wjeczor w 7 hodźinach. Swonkowni wikowarjo ſmėdża na hodownym hermanku jenoż 21. dez. (na Domaſcha) pſchedawacz.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Pſchiſwolenje ſwobodneho cżaża ſa ſaſtojnikow a dżeczerjow k wukonjenju wólbneho prawa. Wiczėm ſaſtojnikam a dżėſacżerjam dyrbi ſo mózność dacz, ſo buchu 7. dez. 1924 ſwoje wólbne prawo wukonjeez mócz. K temu ſo poſtaji: 1. Pomozniczy, mucżomzy a dżėſacżerjo we wobkhodnym pſchenuſſile ſmėdża 7. dez. 1924 jenoż wot ½1—6 hodźin popoldnju dżėlacz. Schtoż wobkhody naſtura, kotrymż je po ſakonju prawo bate, ſo ſmėdża njedżelu 7. dez. 1924 dżėlacz, a w kotrychż nimaja ſaſtojniczy a dżėlacżerjo cżaſ wolicz, moja ſo namjety wo pſchikrócżenju dżėlanſkeho cżaża na wólbnym dniu hacz do wobohy 6. dez. pſchiſp. 12 hodźin na hamtſkim hejtmaaſtwje piſomnje ako ertnje ſapodacz.

*

Njedżelu 7., 14. a 21. dezembra ſmėdża khamy wocżinjene mėcz wot ½8—½9 hodźin dopoldnja a wot 11 hacz 6 hodźin wjeczor.

*

Wobnowjenje dowolnoſcje wo dalepſchedawanju a kupowanju tartich wężow, na kotrejż dyrbi ſo luzmowy dawk płacżicz. Statny finanzny miniſter je płacżiwoſcz mjenowanych wopiſmow hacz do 31. mėrza 1925 powdlėſchił. Namjety na wuſtajenje nowych wopiſmow na cżaſ po 31. mėrzu 1925, dyrbja ſo najpodſtiſcho hacz do 31. dez. 1924 na finanzny hamt japodacz. Też na ſo pſchiſpomnjeci, kotrejmu wotrjadnemu ſwjaſtej namjetowacz pſchuſtuſcho. (To ſame płacżi też ſa Lubij.)

*

Każ do wójny, tak budże wot nėtkaſajo łóżdy ſchtwórtk dop. wot 11—12 hodź. w polizajſkim hamcże na Wettinſkej dr. cż. 4 twarſta rėczna hodſina. We tutej budże ſo twarzam a wſchėm, khż chżedża twaricz, we wſchėch twarſkich naſeżnoſczach rada dawacz. Radżomne je, ſo łóżdy prjedy hacz ſapocżnje twaricz, ſyła prjedy hacz twarſki nacżiſk ſebi wudżėłacz da, tute rėczne hodźiny wopyta.

Hamtske woziewjenje z Wolerec.

Sobotu 6. dez. 1924 dop. w 11 hodź. pſchedawaju ſo na pſcheſedżowanje w hoſczenzu „k ſtokemu ławżu“: 2 hużyzu, kowe wobrucże, kolowe ſwėzu, kolowe dżele, rucżny wozyk, 1 ſuchowny ſtud.

*

Wuſmjenje leżomnoſcże.

Sobotu 13. dezembra dop. ½10 hodźin budże we hoſczenzu w Wjeſdowach termija k poſtajenju plana a ſarunanja wuſmjenjomneje leżomnoſcże, khż wudowje Marіji Roblowej rodż. Lindochez w Wjeſdowach ſłuſcha. Na leżomnoſczi dyrbi ſo elektrowód twaricz. Wſchitcy, khż wėz naſtupa, ho namołwjeza, ſo bychu ſwoje prawa na mjenowanej termiji ſaſtupowali. Hdyż njepſchidu, ſo hiſch nich wſcho trėbne poſtaji. Plan wuſmjenomneje leżomnoſcże wuliżi wot 5. dez. hacz do 11. dez. pola gmejnſkeho pſchedſtejiczerja w Wjeſdowach.

Polne wukonjenje rybarſkeho prawa może ſo nikomu, po § 29 pruſkeho rybarſkeho ſakonja ſ 1916. jenoż ſ pſchinjmnym ſrjeczenjom pſchepodacz, po kotrymż je ſo wotnajeeze na 12 lėt poſtajiło. Wuwiaczа potrjebuja dowolnoſcje wokrejſneho wubjerka. Wotmajerſke ſrjeczenja, we kotrychż je krótſichi wotnajeńſki czaſ poſtajeny, ſu njeelaczaze, jeli ſo mjeſe wopſebita dowolnoſcz wot wokrejſneho wubjerka k temu data.

Trichinyſkodaŕ Matrj Wawrich w Cżornym khołmu je prubowanje jako mjaſowobhladowaŕ wobſtał. Wot 6. dez. 1924 ſem je ſo jemu jarjadniſtwo nowego mjaſowobhladowaczeho wokrejſa „Cżorny khołm“ pſchipodało. Do nowego wokrejſa ſtuſcheja gmejny Cżorny khołm, Srėdnja, Michalſi, ſukłowy wokrejſ Cżorny khołm, a Cżiſchowa. Gmejniſy pſchedſtejiczerjo njech tute pſchemėnjenje hnydom woſſeeja.

Wokrejſny powołaniſi hamt. Dżėlodawarjo ſo proſcha, ſo bychu bórzy woſſewili, hacz chżedża hólcow abo hołzy, khż jatry je ſchule dżeja, do wuczby mėcz, to by ſo poſrėdkowanje w prawym cżaſu ſtacz mohle. Powołaniſi hamt poſrėdkuje darmo. Wucżbne wumėnjenja njech ſo ſ wojſewjenjom ſdobudźela.

Pola ſromożeńſkeho hamta ſu doſtacz wopomnjenjake pjenjezki na we wójnje padnjenych. Pjenjezk płacży 3 hr. Cżiſły wumołkł ſ pſchedawanja tutych wopomnjenjſkich pjenjezkow nałoži ſo na wudojolnjenje wójnſkich rowow a pohrjebnicżkeſzow na wójnſkich hitlowiſczach.

Sjawne namołwjenje. Schtóż hiſchcże jamóżeſcz dawk, khż zapłaczeſche ſo 29. februara, 30. haprcze, 15. auguſta a 15. nov. 1924 wotedacz, hiſchcże płacżiſt njeſu, ſo ſ tym ſjawnje napomina. Dawki, khż ſo hacz do 15. dez. 1924 ſapłacżiſte njeſtu, ſo ſ nuczenjom leczeńa.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoleŕ**, w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dżeł: **Arnoſt Bart**, w Brėzyncy, — za nawėſtki: **A. Duchman**, w Budyſinje.

Po jara

poniżenych płaćiznach

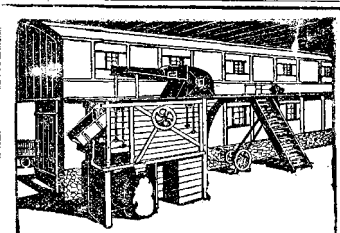
a tak tunjo każ je nėkak mózno, poruczam we wulkim wubjerku

mużace wobleki, wobleki za młodżencow, pacholow, hólcow a dżėći, dobre krute zymske jupy, manchestrowe wobleki za mnżow, młodżencow, hóleow, dżėći, pacholace a hólcace jupy, ſylne kożano-ſuknjane kholowy ćorneje, brunoje a módreje barby, manchestrowe kholowy, Breechesowe kholowy z tkaninow, manchestra a korda, jaki do dżėła, kholowy za młodżencow, pacholow a hólcow, krótke a lacowe kholowy, lacy do dżėła, kholowy ze ſėrokim hornim dżėłom, ćorne ſuknjane paletowy, ulſtrowe paletowy, zwjeſnikowe paletowy a. t. d.

A. zw. Mengerowe nasl.

(mėjeėel Woldemar Menger)

w Budyſinje na ſerbſkich hrjebjach 6.

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny

Wotrjad ſam za ſebje. — Wubjerny lohki mėrny khód, ſtiſte wumłóćenje a wubjerne ćiſchenje. — Sėroki ſubkraty ſyſtem.

Gustaw Wagner w Korzynju

ratarſke maſchiny Telefon: Hant Wjeleńin 71

Hlowny ſkładŕ w Budyſinje w huſarſkich kaſarnach.
Zaſtupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyſinje
na Tėčlanſkej dróży 42. :: Telefon 321.

Hdże kupju
rjany a praktiſki hodowny dar?
W mydłowem wosebitem wobkhodże:

Wilhelm Wagner w Budyſinje

Tel. 1066 **na ſeminarſkej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych dobrych mydłow w kartonach wot jednoreno hač do najwoſebniſcho wuhotowanje. Parfumerije prėnjich firmow; ſwėcki na ::: ::: Bożodźėcowy ſtom, bėle a piſane. ::: :::

Meble

wuhotowanja { ſpanſkich ſtwow
bydleniow
kuchinow

dospołne a jenotliwe po kóżdej płaćizne a w kóżdym wuwjedżenju, każ **ſofy, ſeſlongi** a **matracy** po ſoł dnych płaćiznach poruża

Juraj Kochi w Budyſinje

na ſerbſkej hasy 3 delka.

Kupuješće za hodownu potrjebu
wołmjane a balmjane twory
a
hotowu drastu
pola firmy
W. Häcker na žitnej hasy 7
Założena 1852 Założena 1852

Strowe ſuche
lane ſymjo
kupuje
Schkomodau
wolenca we Wojerecach,
telefon 65.

Gardiny . . . metr po 60 pf.
vitražowe tkaniny . . 70 pf.
dżėc. hinki 80 pf., wołma 1 hr.
wóſkowane pſikrywy najtuńſo
J. Erler w Budyſinje
na zwonkownej lawkej hasy 10.

Paleny kofej
ſyry kofej
we wubranych najlėpſich hódnoſcach a wſelakich mėſanjach poruża jako wosebitoſcz
Karl Nowak nasl.
Alfred Hemmann
na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Jurij Fuhrmann
w Budyſinje na hornċerſkej hasy ċo. 10 poruċa ſdadne kolo, ſiłace mašiny, mantle a ſławchi Samana wunoriedź.

MERSIDYSKI
Naručniczowe ċasniki

Kóżdu ſobotu
kupujemoj ſyre
kože a kóżki
po najwyſż. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyſinje w „Połmėſcu“ na zwonkownej lawkej hasy.

Jakowu wołmu
we wſėch barbach ſtrykow.
wołmu tunjo
E. Günther rółk mjaſowych jėtkow a ſiłneje hasy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,16 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinju. Tel. 687.

Za nawóšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnjše so stajnce nawóšiki a tabele so w šěs wobliśeja. Za reklamowy s wóźbny rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło 284 | **Budyšin, pjatk 5. decembra 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Wuczerjo delnjo-awstriskich wjeršnych šulow, kotrymž knjeześtwo zadanu wyšnjichu mjdu njeje pschihwolilo, buchu strajkowaś. Teź bavitykrafty pomognuju je strajkom hrozaś. Dale su telegrafni a telefonowy pschihtajenej direkcijs ultimatum pschepodali, w kotrymž wjetšu mdu žadaju.

*

Jendźelski letakstwowy minister Samuel Hoere je w sjawnej shromadźiznje rjekł, so by k sakitanju Jendźelskeje 52 eskadrow letadłow natwarił. S nich by 18 na kónzu lěta do służby stajił. W tu chwilu by wikowanske letakstwo do Indiskeje a Awstralskeje hišće njepschiprawił.

*

W Sahrebje by wočakowali, so Paschić w najbliźšich dnjach raznje pschećiwo Radićejowym republikanskim schkarańam sakroči.

*

Belgradska „Politika“ pišo, so je žebi Moskowska internazionala wotmyślila, kónc pschichodneho januara s pomocu Radićejoweje strony, Madźarskej, mazedonskich komitačow a albanskich dobrowólnistich handow revolucijn w Južnoslowjanskej spušćiś a potom bolschewistiski nawal do žrjódźneje Europy wuwjeść.

*

Schpanišći wyšschi wójnšći žud je tśioch anarchistow i Very k smjerśi sajudźił a schtwórtego wuwinowak. Sudnišći kollegium w Pampelonje, kotrež bě wobstorjenych wuwinowak, hu sajeli.

*

S Marokkowskeje hu njesmérowaze powjesśe doschle, po kotrychž hu Schpanišćenjo nuzowani byli, wjesełe sćišćo Rio Martin blisko Tetuana Kabylam pschewostajiś.

Evoluzija — žerbska revoluzija.

Serbjo njejźu žanu revoluziju žedu cźiniś, dyrbja pak evoluziju pschejwjeśeś. Serbjo běchu jako wulki lud pšched tyšac létami hišće sajudźenej wot cźěrkich mjeśow hač do Durinskeje a Limburgskeje k wjeczorni ak k poknoju hač k morju. S nimi wójźkami pschewinjeni, šmahowachu swoju žamostatnosć. We napokonjej njewólnosći pak běrjeśe ju Serbam pschezo pomako teź narodna kultura. To pak niz jenož slešcu, ale teź z najšurowšchej nazhlnosću. Ssamo pruske knjeześtwo hišće pšched 50 létami pšches swojeho powołanego schulskego radźićela Salsa wutwuceźowanje žerbskeje młodźiny w maćerńej rěći. Serbjo, jako 800 lět na njewólnosći žiwjeńy lud, njeźijśejše žanu revoluziju. Wón by se wšěm spokojł.

Kaž pak w Božej stwórbje, po cźasu totemrěcza sajźi cźas wožiwjenja pschiwódže, tak teź ma by we žiwjenju ludow, to widźimy wschudźom we stwórbje. Stary schtom młodźi žywnjo sa młody dorost. A tak ludy, kótrež njejźu hišćoze žyle degenerowane by pschezo sajźy ponowjeja w žiwjej narodnosći a w žiwjej kulturze. Hladajmy wróćo jenož w cźasu wot léta 1792. Pśenja franzowska revolucija wudyrì pschećiwo schrochnjenej monarchiji, kiž běšće pschez njemoralnosć bo wusnamjenjela. Napoleon I. šćehe po tutej revolucijji jako wobstajnišći president pomjenowany. Cźeśeśelakomnosć pak jeho samo, žebi nowy monarchišći tróń postajiś. A kaž tutón, tak teź žu w běhu cźasa słoro wšće monarchije zyłeho šwěta bo hromadu seńypałe. To pak niz ſ winy sleho luda žaneho, ale teź monarchojo žami žu, pschez swoju napjatu cźeśeśelakomnosć atd., měru Božeho hnjwa napjelnili. Tak je nastał pschez revoluziju 1918-19 a dalśe evoluziśśe roswioze zyle nowy cźaj. W tutym roswiću wutworichu bo teź prawa narodnych mjeńšchinow. Sserbjo su brje pschez lětstotki dołhe podtłóčowanje nabyli niz knjeześkeho a šlobinskeho ducha. A hdyž jeho pschez swoju intelligenzu materielnje bo posžehny, šubi bo hnydom w morju němšeho nadknjeźstwa. Jako renegat a wotrodźeńc potom cźasto pschećiwo swojemu narodej wusłupowaśe. Pohladajmy na naschich němšich šuźobow. Tuchi waża žebi swoju narodnosć bo zyłym žrjódze. Schto cźinimy my Sserbjo? Njeje sa naš hańba, je jenož bohamy jako słepzy sa šwětnymi kubłami na idealne pośehowanje naschego žerbšeho naroda zyle labywajo. Bóda naschej inteligenzu, kiž niczo nusniśo njesnaje, hač ſ němšimi łpałami bo šmješćerc. A hdyž tak šmješkamy Sserb jako pscherachnik njecha bycź hanjeny, njeshdyna jemu niczo, hač žwój narod satajiś.

My pak, kotrìj hišćoze Sserbjo šmy, chcemy bo wschitkim šćipiéź do jedneho „šwjatska prawonoha a žwórnych Sserbow.“ Nochcemy jako revolucionarjo, ale pšches porjadny evoluziju naśe prawa po sakonišćim waschnju špěchowaś. A to dyrbimy a móžemy tu chwilu na najrańšicho, hdyž kóždy Sserb, nan, maćeź, žyn, dźowka, šłužobnik a šłužobniza wolimy

7. dezembra jenož

Sserbsku ludowu stronu —Wendische Volkspartei.

Němskonazionalna baska wo skakanju ſ kaćkom.

Sšwětowou wójnu bě Němska hižo lětu 1914 ſ prěnjej bitwu nad Marnu pschěbrała. Hižo tehdy budźešće wona dyrbjała na měr śišniś. W lěcźe 1917 němšti žejuc knjeześtwo namolwi, so by měr cźiniło. Tola tehźor a generalsoju běchu pschećiwo měrej, iwoni hišćeze pschego wo tym sjonjachu, su dyrbi Němska k wjeczoru hač do Calaisa a k ranju ſ najmjeńšchi hač do Pětrohroda dośahaś. Spóśnjawšchi, so na kraju njemóže njeyscheźelowo pschewinjeź, bo wójskowe wjednistwo k wójnje ſ podmórskimi cźołnami rośsudźi. Admiral Tirpitz bě wěschćit, so budźe Němska ſ pomocu podmórskich cźołnow sa někotre měsazy Jendźelsku nusowaś, so poddaś. Tirpitz pak bě so mylił; wójna ſ mórskimi cźołnami Ameriku pohnu, Němšej wójnu pschihotujejśej, tola Jendźelska so njeda ponuźiś, Němšku wo měr prosyś. Tak so lěto 1918 pschibliži. Němska ofensiwa w nałěcźu 1918 so njedźiwajcy jedotnych pśunow, kotrej dyrbjachu dźiwy cźiniś, njeprodaji. Pschi offensiwje w augušcźe němške wójsko pola Marny druhi raz pśichu. Wot teho cźasa so wulka retirada němšeho wójska sapoca a w nowembrje 1918 bě Ludendorff nusowany, njeyscheźelow wo měr prosyś. Se wschěmi bitwami bě Němska wuskała a njebě wjazy kšmana njeyscheźelej napscheźo stejeć.

S němšich politiskich stronow běchu němšonazionalni knjeześtwo hač do pośledneje wokomika namolwjale, so dyrbi tak dołho wojowaś, hač wójnu dobudźe. Hdyž pak bě wójna skónčnje pscheźbrała, němšonazionalni wudawachu, so budźiše Němska mohła zyle derje wójnu dobyć, hdy njebudźichu sozialdemokratojo wojakow k spjeciwowośći naschcźuwali. Prajachu, so su němške wójsko ſ kaćacom wot sady sakłoli. Němške knjeześtwo je němskim generalam a wyschšim pschepytacź dało, schto je na tymle powjedanju w skakanju ſ kaćacom wěrneho. Jich rosšudy su ſo někto do sjawnosće dale. Generał ſ Kuhl mjes druhim we swojim rosšudźe praji:

Na žane waschnje žo njehodźi rjeź, so je žo wójna jenicźki ſ podrycźom wójska a ſ revoluciju pschěbrała . . . Naschemu hač do najwyschscheho stopnja cźłowjeczejeze samóžnosće wustatemu wójsku narunanje pobrachowasche. Wono pod wurjadnej njeyscheźelowej pschemóžnosći podleja, hdyž běchu Amerićenjo ſ njewocźak. žiwjenjom na wyscźerne wojonischcźo pschicźahnyli. Ssypnjenje Bolhaŕskeje, Turkowskeje a Awstro-Wuherskeje šćitu nadźiju na spožowanu wukónz wša. Wudawanje, so je nam jenicźku skakanje ſ kaćacom ſ domisnu dobyćze cźuboto, njehodźi žo se žanymi wobšćitnosćemi jako wěrne dopokazaś . . .“

W rošsudźe wyschka Schwerdtfegera žo praji, so je wobšeje śe było, so njejźu němšekemu ludej ſ dośahajcej jasnosći rošsoźili, kak wopravdźe ſ wójnu stejł. Hdyž bě žo offensiwa pola Reimsa (w augušcźe 1918) njeporadźiła, budźichu dyrbjeli ludej połnu wěrnosć rjeź. Namotwjenje luda a wójska budźiśe žo dyrbjałe na kóždy pad wudaś, prjedy hač žo wojsewi, so dyrbi žo pschimjeź hnydom sćinjeź. — Pschecźa hódne by to było.

Franzowsojo žebi žadaju, so dyrbi kontrolla němskeho wójska dale tracź.

Němske knjeześtwo je pola swjatkarskich mozow žadanje sapodało, so by Zeppelinska dźełarnja w Friedrichshafenje njeby samka. Na to hišćeze njeje žaneho wotmolwjenja doschło. Mjes tym „Echo de Paris“ powjesć rošsćerja, po kotrymž žo rada swjatkarskich pósłankow w Pariśu kónc dezembra sa to wuprajì, so ma **wojeńska kontrolla w Němskej dale tracź a so maja žo Zeppelinske dźełarnje samknyć.** Schto je na teźe powěsći wěrneho a schto žo jenož pscheje, njehodźi žo někotre pruhowaćz.

Nowe wobcźežnosće pschi jednanju wo němsko-franzowskim wikowanskim srěcźenju.

Pschi jednanju wo němsko-franzowskim wikowanskim srěcźenju žu nowe wobcźežnosće nastałe. Prěni němšti wěžywuwjerny, nětkuschi němšti minister ſ Raumer, je do Barlina wotjeł, dokelž na dotalnym podłožku jednanja njeju mohli k žanemu dojednanju dojśeź. Franzowska w praschenju 26 prozentiskeho wuložneho dawka a elsaskeho kontingenta nicźo njepowupuschcźi.

Franzowski wójnši minister Nollet pschećiwo dowolenjam we wójsku.

Wójnši minister Nolet je žo frjedu pschećiwo tomu wuprajił, so by offiźeram pschehusto dowolenja dawa. Offiźerjo žu nětko tśicźimi léta na dowolenju. S tym žo wopravdźita sylnosć wójska sniži. Dosć ko njeje reorganisazija wójska pschewjedła, šmě žo ſ rědka dowolnja dacź.

Sesńska reforma w Cźeskosłowakskej.

W Cźeskosłowakskej maja žo po krajnym sakonju knjeże kubła rosšuskowaś. Hocź dotal je žo někhdy 250 000 hektarow katarskeje semje rodźiłko. S tym njeje nihdy haćeńja katarskeho hospodarstwa nastało. Tśi wohdźiwańća hódna wěc małym katarjam cźesći cźini. W někotrych krajinach je reforma semje skónčena, kaž pschikład w Schwarzenbergskim kraju. Sa dwě lěcźe budźa w Cźeskosłowakskej wšće knjeże kubła rosdźełene. Jenož mała licźba ſ nich je žo dotalnym wobšeźedźerjam wostajiła.

Attentat pschećiwo někdyšchemu awstriskemu swjatkowemu kanzlerej dr. Seipelej pšched žudom.

Pšched sawnišćim žudom we Winje žu pónjdźelu 30-létneho ćkaźa Jawurka dla nadpada na někdyšcheho awstriskeho swjatkoweho kanzlera dr. Seipela žudźili. Po pschećeju dr. Seipela je žo proześ bjes wulkeho dźiwanja wotmeł. Jawurek wudawaśe, so je politisay ſ sozialdemokratam dźerži, tola wopraudźe won do komunistowu šłuchca. Ssudnidźy lěkarjo prajachu, so je duchownje mało wobdarjeny a anormalnje složeny cźłowjek, tola won žana ſ swójimi njeſtuk polnje samolwity.

Pšched žudom so Jawurek wjchół roskały pokazowaśe. Pschi pschešłyschenju won mjes druhim praji: Hdyž je swjatkoweho kanzlera pschi dwóśinskiźcźu wuhladał, njeje ko mohł wjazy dźerżeć. Won je zyle wobkludnik. Wšewokoniku iśelenja njeje žebi niczo myślił. Pschehdyžbu na to lisć cźitaśe, kotrež bě Jawurek 2. oktobra dr. Seipelej napisał. Pschejeśe jemu, so by hišćeze dołhe léta žiwy był a strowy wostał.

Lawnišći žud wobstorjeneho ke khłostańi na 3½ léta sajudźi.

W Madźarskej žo njewuschni offiźerjo na wotpocźink žadźa.

Po měrowym srěcźenju šmě madźarske wójsko jenož 35000 muži šyniś bycź. Mjłkole ma madźarske wójsko hišćeze telko aktiwnych offiźerow, so na 30 muži hižo jedyn general wotpadnje. Po měrowym srěcźenju pak njesmě wójsko wjazy dyłši 1500 offiźerow měcź. Njewuschni offiźerjo žu žo tehdła to aktiwnej słužbje dźerżeli, dokelž je madźarske knjeześtwo pschezo na wójnu cźakało. S njej cźe wono kraje sabo dobyć, kotrež je Madźarska Južnoslowjanskej, Rumunskej a Cźeskej dyrbjała wolsupiéź. Hocź dotal wschak je na tule wójnu podarmo cźakało.

Egipcźenjo žebi žamostatnosć žadaju

W petizìji, kralej Fuadej pschepodatej, 113 sapósłanzow žada, so by by po parlament hnydom swołał. Senat by petizìji pschisamknje. Wona wo brutalnym wumozowanju je

Praktiske hodowne dary

Listowe papjery, hóstne knihi, spěwarske, złote pjelnjenske pjera
notowanske knižki, kontorsku potrjebu, alby za listowe znamki, poesijowe alby
wobrazkowe knihi, molowanske knihi, spisy za młodość, towaršne hry
tapety za klaukowe stwy, šulske wěcy, protyki

w znatym wulkim wubjerku po niskich płaćiznach

Moritz Weiser na žitnej hasy 5.

strony Jendželeziarow rěcźi a praji, so kraj do žanych wuměnjenjow njejwoli, kotrež jeho njezwotwiźnosć wohrožeja. S cźinami noweho egiptowskeho knježerstwa so wustawa rani.

Jendželežanjo so hišcźe pschezo słožka boja a tehodła swoje wójsko w Egitowskej a w Sudanje dale pospłnjeja.

Kral Ali wójnsti material kupuje.

Tśo jendželsky lekarjo su po pucźu do Hedjasa w Arabskej, so bychu do służby krala Alia stupili. Tśi letadła su hižo do Jeddaha dolećzałe. Agentojo krala Alia pytaju bróńe w Europje a Egiptowskej nakupicź. Někotre tanki su so do Hedjasa pósłałe. Jendželska je so japowjedźiła, dowolicź, so bychu so maschinske cźełby a druhi wójnski material s Jendželskeje wupósłałe.

Amerika chce dołh zapłaćeny měcź.

W swojim lětnym pósołstwje na kongreź president Coolidge praji, so fumma, kotruž wutrał Sjednoćenych statow dołži, njehdyž dwanaćze milijardow dollarow wuczinja. Won je pjećeźiwo tomu, so by so tale fumma spuschcźiła.

Dale Coolidge praji, so Sjednoćene staty do Swjatsa luda njesłaćupja, so so njetrjebake jeho wobsamknjenjam podcźinjowcy. President nochze so teź na europiśkej konferency zastupicź dacź, kotraž mohła so do smutskowneje amerikańskeje politiki měśeźcź.

Němska Liga sa cźłowjeske prawa.

Němska Liga sa cźłowjeske prawa wobrocźa so s wulkim cźornje-cźerwjeno-złotym wobrubnjenym lětakom „na mjezowu a žony w nowej Němśkej":

Schto su nazionalistojo w Němśkej wuskutkowali?

Su wójnu pschdrkali; 5 lět dołho po tym njejźu němskemu ludej dali k měrej pschinicź; najlepschich jeho muzow su zamordowali; z politiku su žuriwarśki wobkhod wo ministerske sydła scźinili.

Schto je němśkemu ludej rosscźežowanje narodow a kaźow, schto je jemu monarchistiska propaganda a sabotaża (nadpjelne łujemośnjenje) politiki dopjelnjenja pschinjesła.

Hłód, nuzu, bědu, rosbrojenje milijardow w Porurskej wójnje!

To su byli wuspěchi nazionalistow w Němśkej.

Schto su napschecźa temu republikanarjo a pschecźelja wujednanja ludow a měra wuskutkowali?

Hdyž je so stónczńnje poradźiło, namatkaćz podłožk k dorozumjenju mjez Němśkej a Francozowskej, mamy so za to dźakowacź sprózniwemu, strachapokłenemu a lětadełownu dźełu pschecźelowu dorozumjenja a měra we woběmaj krajonaj.

4. meje póńła němśki lud, z nowa zawjedźeny se słowami a krasami starege Němśkeje, žiwośich starych krjudowarjow a zahubjerjow s hromadami do němskeho parlamenta. 8 dnjow po tym rosbudźi so francozowski lud se demokratiju a měr mjez ludami a wotpokaja nazionalistiśku politiku Poincźrejowu. Nětko mózejsche so s dźełom sa wujednanje a zmowanatwarjenje zapocźeć. London a Genf běźchaj z njesfinkomaj tuleho natwarjezeho měrowego dźeła. Jeho wuspěchi su němśkim nazionalistam nźelubośnje do stawow sajźe. Nicźo jim bóle njepschejeja, hacź so by so francozowśi nazionalistowje sazo wrócźił, z kotrymž je mjezynarodna schcźuwanźa sjednoćena.

Kajźi je nadawk nowego němskeho žejma?

Nadawk nowego němskeho žejma je, so by so zapocźate zmowanatwarjenje dale wjedło. Cźim dokładniśka budźe porażka němśkich nazionalistow 7. dezembra, cźim spěschniścho, cźim wěsćiścho so Němśka z nowa zhraka.

Mužojo a žony nowoje Němśkeje.

Wy nochzejcze, so wójnjny schcźuwarjo a podźełerjo wójnu hišcźeze raz hospodarśke a kulturne zhrabanje snjemóžnja!

Wy nochzejcze, so nětuźy bratrja pschi Rheinje a Ruhrźej znowa so bajonetam franzowskich nazionalistow wudawaja.

To wy nochzejcze. Schto ale dyrbiśe potom cźinicź?

Wy dyrbiśe Waschim krajanam, kotrjž dotal sa ludowzami a zhybłynymi nazionalistami a jich pomoznikami běźachu, pokazaćz, so je ludotwórjowski a nazionalistiski žón wujźonjeny, so wazifismus (=próżowanje wo měr a dorozumjenje mjez ludami njejźu žane žony ale realna politika, kotrejž mamy so podpjerowacź a sapjećaśe znowanatwarjenje, a wuzwobodźenje Ruhrskeje a Rheinskeje a sa postupowaze wotrowinjenje naschego hospodarstwa. Dyrbiśe wotkrjeźz tutón nazionalizmus w zyłej jeho wuzwerańosći, njeswędomitosći a bědnosći a dacź 7. dezembra parolu sprawneho dźeła sa dorozumjenje a znowanatwarjenje.

Tehdy dla žadyn hłóś prawym abo lěwym bolschewistam, žadyn hłóś němśkonazionalnym a jich trabantam wot němśkeje ludoweje strony. Wschě hłosy republikanskim stronam Weimarskeje koalizije."

Tak dałoko potajkim němśka Liga sa cźłowjeske prawa.

K tutym stronam, kotrež źiwórnje stoja na Weimarskej wustawje, kotrež wojuja pschecźiwo nazionalistiskej, ludy rosschcźowacźowazej a zyku Němśkich a naš žołu do sahuby howajnzej wójnskej a wjecźerskej politiru němskonazionalnych, k tym stronam słuschu teź naschа serbska strona, Sserbśka ludowa strona. We cźoż w programmu naschеje strony wojujemy, to žanjne pschimórnu tu sprawni a rosumni Němzy a namokwjeja Waš, so bychcźe tajkej stronje jenoź swój hłoś dali. Nimo tuho wschak wojuje Sserbśka ludowa strona hišcźeze wo to, so bychu so te horjeko naspomnjene sahady teź na naš Sserbam nakožowałe. Njechcaźch-li ześi ześi pótajkim swoje swędomjo hrześchnje pocźeźicź psched Bohom, zytym cźłowjestwom a Twojim serbskim narodom, mójesch a dyrbiśch wolicź

jenoź Sserbsku ludowu stronu. **

Ze Serbow.

Pjatk, 5. hodownika.

Pětra Khrysologa, wuczerja.

† 1921 w Njeswačidle farar Jan Waltař, wuznamny serbski basnik.

† 1865 kubler Jan Hermann w Spytecach, sejmski zapósłanc.

* 1788 w Pricynje Kito Wylem Broniš, farar w Drjowku, pilny serbski spisaćel.

Što pak mi z wodow hórka sylzicźka
A zwutroby na tole słowo pada?
O lěnjość, njedźak hańba pherada,
Na synow njeswěrnych mi wóćko hlada.
Ty płakaš, Serbowstwo, tych dźěći dla,
Kiž swoju maś su hańbnje wopuśćili
A z njepřećelom trubja do swěta
Zo rowarjo ći dawno row su ryli!

So zjebaju! Bóh je naš śkit a mzda,
Tón wjedźe nas přez złe a dobre časy!
So zjebaju! Budź z měrom wutroba,
Po ómje a nocy swita ranje zasy!
Hlaj, wjele wjetśa haś wša přerada
Je Boža móc a we njoj serbska swěra!
Tym służi, kotrjž Boha lubuja.
Wšo k lěpšemu, o sylna słódka wěra!

Jan Waltař.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, thermometer we dnjo + 4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer — 2, thermometer we nozy + 2. Wuhladny na žłabe dośćcze. Wyschina łuześke wczera nad Schwedišcź. Hewak so po zyłej Europje mjeńśe aba wjeśe jadra nižinow nadeńdźechu. S teho mamy darjawoźe, samrócźene wjedro. Dołk pak łochkeźa na rjane lěte, so najśerje bórzy wjeśe nje, ale za to wmniśke wjedro sastupi. Jutśe jadro słónceźo 7,51 hodź. śkhadza a so 3,54 hodź. khowa. Mjeśacź śkhadza popoldnu 2,11 hodź. a so na rauze 2,15 hodź. khowa.

— Sałożenje nowego seminara za wuńuźenje katolskich duchownych w Budyschinje. Dźo dołho so próżnja, w Budyschinje nowy seminar za duchownych natwarjeźi, po tym hacź su nam nasch starośćiwny Swobodźi seminar w Prahy pschedali, na cźoż Serbja źenje njejsahuba. Nětko je stutne knježerstwo 50 000 hr. za nowotwar seminara w Budyschinje bjez sadarjenja wawjeźelse. S tutej pożeźonju chze k temu pschistorchować, so njebychu pschichodni katolscy duchowni trjebali rěcź we wuterjach — cźitaj: w Cźeźkej — studowacź. Pschiwołowanje tutych pjenjez je z wumjenjenym hujśanje, so by Sakski cźuuje tak wjele za nowotwar pschirunostaji. W drubim nadcźiśu (hajpodaśtwu) sakskeho knježerstwa pu pjenjezy k tutón samóz hižo postajene.

— Schtó je tón morwy? Kaž w „Sserb. Nowinach" pišachmy, je so psched někotrymi mjezajami stśiny k kaž Gelbke z wulkej bjes śkoda śkubił. Nětko su pola Kohlfurta morwowe namatki, wo kotrymž potajźu jeźehowazu rospěrawu podawa: Na hnitnje w Tiefenfurta pola Kohlfurta namatkach muźiśe cźeźko. Kaž pałiźa wojjeźa, je cźeźko 1,60 m. bołho a leźi wokoło 3—5 mězgazow w lěsu. Morwy je cźełeźe śmjerze wumrěł. Nicźo na to njepokaźuje, so by śmjerz wobwólźena bała. Jedinoźi je wo śamomordarstwo, mózo to jenoź sajźdojcźenje bycź. Namatkach so tola pola morwego wschelake błeśki a tabjety, na kotrychź mózesch so hižo pschecźe napijźmo „jich" spóznacź. Morwy bě wo hdaźu nowy wobleź i ledźnikowego płatu wobleczeny. Mjeźa bjeśe z runje tośleze kamizy a mjeśeze krumy. Njeźeźe i wumjeśeze kože. Kapa, laz a chołowy bóchu i jenajeze kamizy. Morwy bjeśe w cźarjach z gumijowym cźahadłom a kożanych gamaschach. W kożanej tołchy mjeśeźe apartek, kaz jón jśtni lekarjo trjebaju, teź formularn wo pósłałe nju śtoru, kotrejž mjeźaźu na lěnym hornim rózu wupisnu „humśke hejtmanstwo". Dokelž so w Sakšy taśe formularny wuźiwaja, je dźe morwy stónj lekaŕ je Sakśkeje. Wobśerwowanja, kiž mohłe k wójnaczu morwego wjesć, njech so na połiźajśi hant w Kohlfurcźe zapodaja. Wobśebje wo adrešy pschiwuźnych so prošy.

— Rosprawa połizije. Wypaczne rentowe bankowki pschi 10 hr. W połedźenim cźasu namatkach w landownischej wokolinje cźeźcźišcźo wupaczne 10 hr. bankowki Papjera, na kotruž su pjenjezy cźišcźane, na wobłukane a zwócźkate wodowe smuwjene, mjes tym to maje prawe, dobre bankowki khcźikate-wobłukate smuwje. W nimowiśchim czasu wuźiwaju jrbakojo teź papjeru bjez wuznawa dźiwbo wodowego smuwjenja. Na tajkich bankowkach je potom jenoź podobizna prawcho wodow. smuwjenja wocźišcźane. Nicźe su jenoź na papjeru nałepjene abo wobrachuja teź i zyła. Hdyž wopaczne pjenjezy nawjeźejo hnydź dźeźicźi, mózesch wopaczność łohko spóznacź. Za wuspěšne hobsamknjenje pschi wusłeźenju a zańdźenju jebakow, płaci rentźa banka wuto hacź do 1000 hr. Wschź wuźapjuge powěźeze pschijimuje policija.

— **Wotcźišnjenje wot mšy. §§ 43 a 56 h.** wumjeźenišich postajenjow wo wocźišnjenju wot mšy hdaju sebi, so bychu dźełodawarjo na tónzu kita pschepołožasaju, dopokaty a sestajenja, kiž wotcźehnjenje wot mšy nastupaju, zapodali. Statny finanzny minister je nětko wukasał, so dźełodawarjo na l. 1924 tute podłožki wuzyłowaju a zapósłanej njerjebaju. Tola finanzne hanty mózo sebi w jednotliwych padach podłožki wot dźełodawarjow wuzadacź.

— Potkroma we Sakłej je pschibźěwsće. Po hamtskim wozjewjenju krajneho sirowotskeho hamta 30. now. hdźe pokhromna na 114 gmejnach a 200 statokach, 15. now. pak jenoź w 88 gmejnach a 174 statokach.

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fedora Michajłowicza Dostojewskeho.

S ruśeźiny pschełožił Jurij-Brodźišcźanski.

7] (Pokrjaczowanje.)

„Fedorje Pawłowicźo, to je zyle njesnjezne", prajeźe Minsow i tschepotatym hłokom. „Wy tola wjeźe, so wa-rodźeźe, cźehdła so napinacźe?" Stary a njewudźeźe, schto i wobidy cźiniecź. Do teje komorki pschińdźechu sa schtyrzeźi abo pjeczdźeśaci lět wschelaźu ludźo na wopyt, ale wschitkim, kamo najwyschśche wobydy, najbóle wuźeni kuźeja, najbóle radikalne śwobodnomyślniki sahórowachu pschecźo najzłubiśchi poczeźeźiwośćeź. So pak bu někto tak hłupje a nastorcźnje rěcźane, taź Fedor Pawłowicź rěcźeźe, dyrbjeźe na pschitomnjowo, snajmjeńścha na někotrych z nich, samotawje śtutkowacź. Měśchnizy murichojo swostrachu, jako by ani krivé w nich njebyło, po źaczu pak běźchu pschihotowani postupcź, taź Minsow. Měźo śpyślj we wocźomaj, pokhili Aloścha hlowu. Iwan Fedorowicź, wot kotrehoż mkodschi bratr wocźakowajźe, je bo by nana wobkhadźiju, unyźlu sebi: Dobre, budu so jako tajśi teź pocźinicź. Bydch-li wędźał, so nje sa najběźnisćho a najmudrjcho cźłowjeka maja, o kak wubjerny bych tola byl! Sskawny starzo! — a pschi tym padny nahle na swojej kolenje; — schto mam cźinicź, so bych wěcźne źiwjenje dosedł?" Tu bě zyle njemózno śpońnacź, hacź je wopraudźe tak hłuboko rostateje wutrobu, abo hacź jenoź komedinju kaźuje.

Pohladajo na njeho, rěcźeźeźe starz: „To wy sami wźeźe, pschetoź macźe dośćcź rosuma. Njepodaźeźe so ro-swuśdźenemu źiwjenju, wobźeźe niz rosmólnosći a modle-nim k mamonej. Samtkrócźe foreźmy, kotrejź śeźe załoźił, hdyž teź niz wschitke, potom tola dwé abo tśi. Najwažnjischa wes pak — njeźźeźe! Schtóź so jom wobłjći a do źiwojch łzow wérźi, pschińdźe tak dałoko, so wérnosći dozyła wjazy, njeróśnaje, a śibi tedźonjoźej psched sobu ramym a źiwojm zytym wobdaćom. Śkubi-li pak cźeścźowanje psched wschitkimi, śkubi cźłowiek teź lubosć a napośledku mózli, sebi jenoź hišcźeze na źiwoje wulke rosvalitoścźe a njepoźitk, do kotrychź so dospolnje zapadnje. Tak bu je śkoczeźom, a to wschitko dla njepschestawajucych cźonu pschecźiwo sebi a drugim. Schtóź sebje znamsta wobłjći, cźnje so teź lohko śmjerzy, hyrjeźej teź wędźał, so jeho nichtó źranił njeźe, so je pschehnał, so jeneho źlowa wjerźi a i jeneho śkutnoźicźa horn cźini. Sacźnje, so in śranjemy, wjedźe tak dałoko, so ma że i prawej radośću za hrjeśnišcźego śtdy wschitkich. A na tym, puczu dośtanje dospolnu njepschecźelźiwu jimpfelnośći — a — śtanje sola a pośmjerze sw — wschitko to je tola teź jenoź źiwone sa śerzenje!"

„Sbóźny cźłowjeźe, dajźeźe sebi waschu ruku hałbźicźowacź!" jałwoła Feodor Pawłowicź, hlacźo śkjeźe na ruku starza. „Wy śeźe wěrnośći rěcźał, że radośći, że ranjenu sacźuć. To wy derje prajeźeźe, tośle nětcźo njeźeźi hišcźeźe źłyschał. Zyle źiwjenje sjom sa-ranjeru sacźuwał, hacź do radośće, a tak sjom positiwnje wschitke dny a hodźiny. Sjom wopraudźe sam-ze, powołowjenu źał."

„Sbóźny cźłowjeźe, dajźeźe sebi waschu rukuhałbźicźowacź!" jałwoła Feodor Pawłowicź, hlacźo śkjeźe na ruku starza. „Wy śeźe wěrnośći rěcźał, że radośći, że ranjenu sacźuć. To wy derje prajeźeźe, tośle nětcźo njeźeźi hišcźeźe źłyschał. Zyle źiwjenje sjom sa-ranjeru sacźuwał, hacź do radośće, a tak sjom positiwnje wschitke dny a hodźiny. Sjom wopraudźe sam-ze, powołowjenu źał."

Starz pośbĕhnu so nałe. „Wodźeźe mi, moji kuźeja", prajeźe, „hdyž waź na nětcźo njeschkodnjo wopschichi, ale hnyd psched waschim pschichadom wocźakowany. Wotmoj, Aloścha a seminarist śpytschtaj k njemu, a wjedźeschtoj, jeho wo hłodaj dole. Hišcźeźe jóm starza kruźe za ruku dźerźo, jałwoła Feodor Pawłowicź i pathetiśtim (wuraźitym) hłosom: „Sbóźny cźłowjeźe! dowołeźe mi hišcźeźe jónu ruku hubicźkowarź. Sjomni so tola rěcźeźi da, i wami da so jnjeźeź. Mdnicź? Jenoź tola to, so pschecźo tak cźuli, so hdy waź pruhował — sjom jenoź tak cźuli. Cźujch waź, mohł rjez, do ferka sadinacź. Haj, haj, i wami da so jnjeźeź. Nětko paź budu mjeźeźeź. Na mojim śtoźe hjeźe budu mjeźeźeź. Piotro Alexandrowicźo, wot nětka możeźe śtowo nécź — nětko śmeźe pred hnjéwacźa wokoło dźehacź mjeńśichnih.

(Potrazowanje.)

— Pod hamtikim ſ Budyſchina (placi ſo tež za Lubijſki wokrejz) w dźenſnišchim cyſſe „Serbſkich Nowin“ namaka ſo wołjewjenje, kiž nałpuja dowolnoſcz wo pſchedawanju a łapowanju tworow, na kotrež dyrbi ſo lukſuſowy dawk pſcheczicz.

— Sſwobodne mjaſowe jetki w Budyſchinje. Sſobotu, 6. dezembra, wot 9—11 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaze mjaſo, punt po 40 pf., nałcelene howjaze mjaſo, punt po 60 pf., nałcelene ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pf. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cžiſła 1631—1750.

S Barta. Njedźelu, 30. nov. wotmě Bartiſi wotrjad zentralneho ſwjatka rakarſkich dźełacžerjow poſtwjeczenja khorhoje poſtwjeczenja, kiž běſche 16. nov. 1924 w Budyſchinje na ſjeſdze rakarſkich dźełacžerjow poſtwjeczila. Knjez ſekretar Scheffel ſ Budyſchina powita hoſcži, kiž běchu we wulkej liczbje pſchikhwatali. Hudźba pſchewodźeſche khorhoj, hdyž ju knjezny k jewiſchczu njeſechu. Po wuſpěwanju khorhojneho ſpěwa wuſkadowaſche k. Scheffel w dłeſchej rěczi barby a wobraz noweje khorhoje a pſchedſtaji ju ſobuſtawam jako znamjo lubozeje a ſwěrneje ſ towariſtwu. Na to pokaſchu ſo ſyre wobrazy, kiž pſchedſtajachu rakarſtwo a haſnitſwo. Knjez adminiſtrator Marquart pſchewoda jako dar nowoje khorhoji banczik ſ wěnowanjom. Se Bałznju, kiž k. Fiſcka pſchednjeſe, ſkónczi ſo prěni dźeł derje poradźeneho ſwjedźenja. W druhim dźelu, yſchi rejach, knjezeſche hiſchcze dołho wjeſołe ſiwjenje.

S Panczic. Loni ſakeſe ſo tu towariſtwo pſchawarjow karniſſow. Towariſtwo ſo pſchoſuje, ſo bychu wſchitzy ważnoſcz pſchawarjenja karniſſow ſpoſnali a tak pſchejo wjazy ſobuſtawow ſebi dobyli. Po dołholětnych bědźenjach je ſo ſtónczenje poradźiło, pſchawarjenje karniſſow hiſchze jako-rjec po zymu kroku. Wdyž ſebi pomyſlimy, ſo druhe ſe ledma lěpiche a wuzitniſche, hač karniſſowe, po-trebimy ſo bź dźiwacz, ſo je tuto ludowe poſtiwadło tak dołho ſo dyrbiało we ſwoje pſchipównaze bědźeſz. So bychu też ſchěrſche worſchty ſo pſcheſwědczicz mohle, kaſki poſtup je pſchawarjenje karniſſow tež w naſchej wokolinje cžiniło, wuhotuje tudomne towariſtwo ſe ſobuſtawkownjom Thonbergiſkeho towariſtwa, 7. a 8. dezembra 1924 w Pančicžanſkim hoſcženju ſwoju prěnju karniſſaju wuſtajenju. Towariſtwo nadźija ſo, ſo ſmě ſe prawje bohaty wopyt, wuſtajeja tola wuſpſchihotowani pſchawarjo ſwoji naſſlepſchi ſtót. S wuſtajenju ſjednoczene je wuležowanje karniſſow a wiſchelaczje potrjeby.

S Wotrowa. Schwórčk njeczor měſaczkmy nětko ſwoju ſerbſku wólbnu ſchromadźiznu. Knjez wuczeſ Sſtoběſ běſche k nam pſchiſchoł, ſo by to ſaſo dobre cžiniſ. Schtož ſnadź ſtaj njeſdźeju zuſy rěcznik a jeho ſerbſki traſant ſejchkońſkoj. W nimale połdra hodźinſkim pſchednoſchku roſkoži nadrobnje, kak nuſne a ważne je, ſo ſebi ſerbſku politiku ſtrowu wutworimy. Naſchi ſerbſzy pſchecžiwniczy a njepſchecželjo ſu ſ wjetſcha ſe ſwojim Sſerbſtwom ſmutkowinje ſdalwna hižo hotowi Sſerbja. Naſcha njepſchecželjowcz je Němzam witana brón a tu woni dołſtnje wužija a maja na tym ſwoje wjeſele. Dyrbimy politiſzy ſamoſtatnje wuſtupowacz, ſo Němzy a wukraj ſhonja, ſo tu hiſchcze ſmy. W němſkich ſtronach roſtrojene ſerbſke hłoſy ninaja na nje ani naiſnadniſcheho wſliwa, ſchtož rěcznik na wſchelakich padach dopokaſa. Hdyž nětajki zuſy ſem pſchiběžany proſeta mam preduje, teho ſtowa cžeru wotjeſi Sſerbja jako ſwjate evangelium. Sa naſche idealne, kulturelne a narodne zadanja němſke ſtrony ſanoho ſajima nimaja — po hubje drje, ale nic w ſkutkach. Wſchitzy pſchiſłuſu ſ prózdnymaj rukomaj k nam. S ſrałami ſo jenoż politiſke dźeſzi ſhcža a ſo ſpokoja. Rěcznik wuſběhny wotſepje njepſchecželſtwa němſkonarodnych pſcheczimo ſtowjanſkim ludam. (Jedyn ſ nich ſerbſkemu wuczerjej wuſina, ſo „chjeża“ (!) Němzy Sſerbam wſcho dacz, jenoż jako narodnu mjenſchinu nałpſchipóſtnjacz nochjeża. Tu teži ſchpak. Woja ſo, ſo ſerbſke praſchenje pſched Swjatſ ludow pſchinidże. Temu chjeża ſadźewacz. Tehodła ſo, wotſepje w Denjej Luſizy, je wſchěmi ſtrědkami próſyzja, tamniſche Sſerbſtwo ſadułpjeż, tak daloko hacž hiſchcze hotowi njeſu. Wjele druhego a roſjaſnjazego nam rěcznik roſpowěda a wſchitzy běchu pſcheſwědczeni, ſo Sſerb ma wolicz jenoż ſerbſkim ſtronu. Schtóž to njeczini, tón njech ſo w Bożim mjenje ſam ſe ſerbſkeho luda wujſamknje. — W dołhej roſmałowje ſchwikſkeje jedyn wjeſninjan njechaſbite ſadźerzenje ſtonoho němſkonarodnych Sſerbow w Baczonju. Tuczi njeſtrafi Hitlerow ſtupichu ſo pod wliwom alkohola w nogy pſched ſaru a rejachu ſ mózným hłoſom „Deutſchland, Deutſchland über alles“, demokſatowaczki wſchelakim jim nielubym wokabam pokuſ, ſ cžimiž drje ſo biſchcze policija ſabéra. To ju hižo prenje ſezběhnyk němſkonarodneho ſchromadźenja. Palenz, wulka huba, hida pſchecžiwo wopraſowanju tym Sſerbam, němſke wopiſczenje a Jungdokult ſu wobe bite ſrědki k pěſtowanju němſkonarodneje ideje mjes Sſerbami. Dźiwacz ſo tenu njetrjebamy. Kóždy ſchtom ſpoſtajeſch na jeho płodach. Po ſdźelenju jeneho wobdźelnika na njedźeſiſkej (zentrumſkej) ſchromadźiſnje je k. dr. Schołta ſo wuprajił, ſo ſu do Barlina radikalnych wjednikow pózkali, kotſiž ſa miſeanu hladaja. Też je tutón „Sſerb“ jara wobſarował, ſo je ſo Sſerbſke ſtrona. wuſtworiła. Knjez wuczeſ Zuž naſpomni Verſoilleſki mér. Po wuprajenju jeneho němſkonarodneho byrſli ta nika wuſkhnyczy, kotraž je jón podpiſała, dale rěczeſche ow daloka na cžaſnych jſot, we ſchpitalnim ſalonu a we wukrajnych nawinarjach w němſkim ſjeziku. — Na wótrym dnju njech Wotrowſka wobſada pokaſa, ſo njeje wot zuſeho ducha pſchetrjana, ale ſo duch wótczinow, kotſiž ſu ſ njeje wuſchli, tam hiſchcze wěje a traje.

S Khrašežin. Sanđźenu ſrjedu wotnděwſche politiſki wubjerk towariſtwa ſwj. Jurilla a Methodija wólbnu ſchromadźiznu ſwojich dowěrnikow, kotraž nětſchile ſa nadawk, wſchě hiſchcze nuſne dorjadowanja wukonjecz a wſchě praſchenja roſtrjacz dla wólbow a wólbſkeje agitacje ja „Sſerbſku ludowu ſtronu, ke kotrejž ſe ſo mjenowany politiſki wubjerk wot wſchelko ſpočatka jeja wobſtaja roſſudnje pſchijimuje jako k jenježkej ſtronje, kotraž ſa Sſerbow ſ zyła do praſchenja pſchinidże. Pſchehłowa, kiž ſu lubeſ Spittank-Spwiczanſki wotewrił 1/6 hodź. ſhroma, dźiwu a roſpamjeni ſ łkaſka nadawk ſhromadźiny. Wotom roſkoži knjez farař Schewczik zyłe naſche položenje. Wjeſelſtwo „Pſchijimomnjenju“ k wólbnemu naſtawkej w powſtedowim „Kath. Połoče“ ſo jenohłóſnje proteſt wobſamknyły. Połoſt dyrbi ſo kruczje ſo ſtejnſchejeju politiſkeju wobjeſka towaſtwa ſwj. C. a M. ſtaſzowacz. Je mjene, roſſudnu paralu ſudej podacz. Taſke pſchiſtajenjenja maja w ludu jenoż dwělowanja ſtudzicz. Wot kaſcha ſarara Schewczika pſchedpołożeny wólbny naſtawk ſo jenohłóſnje jako dobry ſwjeſa, ſo by ſo w połſednim cžiſle Kath. Połoſa pſchi wólbach na prénim mjeſcu wotſtejeczał.

S Naschowa. Njeſthmane worakawſkowe ſkrjeſchi tu po ſa nětkor. wobydźerjow. We nozy roſbiche ſjim wokna i tam ſo kamjenje do nich mjetachu. We jednom padże ſtejo ſa-mjeſi do lěkarnje a wotprajmy wot ſkamoſa. Kak loſho bu tola tež do loża ſkrjeczeć mohł. — W audomniſchej łorcžnje ſu radiowu pſchijimanju nahotowili. Apparat je ſ wótrowſkerjom wuhotowany. Tak móże ſóżdy konzerty atd., ſ daleka pola naſ ſłyſcheć.

S Ochranowa. (Gornjoſuſiſka burſka waſſka ſchula.) Mjeſto pſchenoſtajſi knjeſſtwa němſkich burſkich wuſzotiſ ſchulow, (kiž ma ſwoje ſkonne ſydło w Helterawje pola Drježdżan), wjazy nowych twarjenjow ſ łaſoženjm Hornjołuſiſkeje burſkeje wuſſoke ſchule. Prěni, 6 rjadowny wuczowanſki kurſus je ſo hižo ſ 1. dez. ſapoczał.

S Lěgnałoh. Hdyž wuczonz H. wutoru wjeczor ſ Lubija do Lěgnała jedźeſche, nadpadnychu jeho pola tak mjenowanego kerkowſkeho mjeſta nadobo wſaj mužej. Tuſej běſchtaj wuczonzej łokit do tola cžiſſnyłoj, tak ho ſ. ſ koła padny. Mužej wałiſchtaj ju na njeho a ſpitaſtajtaj jemu łyło wuſtorhowcz. Tak hołz bojazniwe wo ſwoju wołaſcz, tak ſo mjeſchtaj nadpadnikaj ja ſkjamałche, ſo ſ pſchoka nječz. Altowm toſchu pak běſchtaj tola ſobu wſaſoj. — Na ſkamjenym mjeſcu ſu dźiwaja w nozy Lubijſki dźełacžer łodźerżany. Zuły muſſli pſchinoſy ſwjeſa nadobo ja łehjo a dajeſche jeho. Wichi naſtatej dźiwaju bu dźełacžerjej braſta ſtrachujne roſtrowdna. Nadjeſzik ſo wopiſnuje jako wulki a ſylny, w młodrej młodnej mózy a cžmowym mantłom.

S Rumburga. Hdyž dwohne njeſtejo tejo, nětko tu na ſjawne pſchijidże. Stara radułke nětkowe wopraſowanje ze 10 łaterjach a kupowe njeſtejo ſu 1 a 2 łaterjowaj běcžu ſwoju pſcheczimowej ſhnižiſe. Jenaj na pónjech po nach do 4. dezembra ſjerżachu. We połſednich dnjach roſchadu łoſko nětko-ſo hromadnami tute njeſtejo w łaſchcžikach, nahajach a mjeńſkach na pół. Rěkord doby yſe wſchě dny ſu Ehrenberga, kiž hnydom diwaj ſentnarjej cžeſtí měch łaſtich małych njeſtejkow do Rumburga pſchinjeſe.

S Kamjenza. Stónu wikowaſ Schołta, kiž njedźeju wječzor w Njebjelczańſkim ſ wołom ſiſtejboju, a ſo yſchi tam cžeſko ſranił, ſ nje ſwoje ranu wumrěł.

S Wiſy. 12ſtuny hólcžeż tkěſi pſchi ſwajanju ſ techniſkom ſjewjenu 13ſtnenym towaſiſtwej do ſywota. Pſchi operaciji ſo pokaja, ſo bě wjazy ſchrotowych ſnikow ſydł pſchiraſnyło.

S Wojerez. Wutoru padny 3 lěta ſtara dźowczeſka ſantarja Wóhlera ſ 3. połſkoda na wieſſerowaim dwór. Cžeſko ranjena wola lečo. Sčo jara puniſka, hač wje wotſhori.

Towaſſtwowski powěſtnik.

Sokolſke Jednoty Khrósóley, Pančicy-a Wotrow zhromadźuja ſo njedźelu pſchipodanu hač do 12 hodź. w Lejnjo pola Nowakec korčmy a wot tam wotjedu z dypkom w 12 hodź zhromadnje na Zwjazkowu generalnu zhromadźiznu.

Pſedſydſtwo mjenowanych jednotow.

Spěw. tow. „Sokolik“ w Sowrjecach ma pſchichodnu njedźelu, 7. 12. pop. w 3 hodź. hrajeſku pruhu — Pſchichodnu wutoru, 8. 12, wječor w 8 hodź. ſpěwanje. Štóż njeprińdże, ma ſo pak ertnje pak pisomnje zamolwić. Pſedſyda.

Zwjazk Serbſkeho Katarſkeho Dorosta ma pónđźelu, 8. decembra 1924, pop. w 2 hodź. zhromadźiznu pſedſydſtwa a wubjerka we hoſcenu „Němſka kheža“ we Kulowje. W 4 hodź. je zjawna zhromadźizna k załoženju noweho towaſtwa.

Generalna zhromadźizna Serbſkeho Sokolſkeho Zwjazka wotměwa ſo njedźelu, 7. hodownika, w 1 hodź. w Budyſchinje w ſurli Serbſkeho Doma. Dnjowy porjad: Roſprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka. ſtarosta.

Prosymy wšěch našich dowěrnikow a čitarl, zo chcyli nam njedźelu wječor wólbne rezultaty swojeje wystelefoniscy wozjewić (Bautzen Nr. 687). Naš büro za powěsće budże hač do 1 hodź. nocy wotewrjeny.

Hospodarſki rozhlad.

Pjatk, 5. dezembra 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:
(Cžiſła kurſu ſu w miliyonach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	23 080
jendźelſki punt	19 600 000	cžeſkoſł. kronа	12 640
ſchwicarſki frank	81 180	10 mil. póſſ. mark.	80 300

Pjenježny njeběžen wežera ſadne a tehodła leſtuſiſche.

Efekty mějachu na Barlinſkej burſy ſ nowa ſkerczene kurſy. Też ſtarſne poſjeſonki ſo jaſo ſtrucžiſchu. Wójnſka poſjeſanka ſtejſ na 845 miliſtardow projentow.

Na prjedukowych wikach wežera ſito jaſo ſkerczene a njeſchło wyſchiſche pſcheczſtwy ſapiſa. Wotrubły běchu tehorunja ſtodhu drózſche. Hewak wabrał we wonjaſe ſo ſtudny wuſka. Wežera pſchecželſche zentnar:

w Lubiju

pſchenicy 9,80—10,30 hr., rožki 10—10,25 hr., jeczmjenja nałcelneho 11,50—13, ſrałanſkeho —, wowſa 8—8,50 hr., běrny 2,40 hacž 2,90 ſt. hrywnow,

w Barlinje:

pſchenicy 10,70—10,95 hr., rožki 10,20 hacž 10,40 hr., jeczmjenja nałcelneho 11—12,50 nałcelneho 9,90—10 hr., wowſa 8,15 hacž 8,70 ſtoſnych hr.

we Wrótſtawju:

pſchenicy 10,90 hr., wožſ 10,40 hr., jeczmjenja nałcelneho 12,25 hr., nałcelneho 10,25 hr., wowſa 8,25 ſtoſnych hrywnow.

Wiki wežera w Lubiju. S hnjadnym běchu w minjanje pſchetrowane, pſchecželſche punt 1—1,20 hr., cžerwjenkaſ 10—12 np., běły 6—10 np., jabjuka 5—12 np., kruſchwy 9 10 np., płótſ worſchči 50—70 np., wi 17—20 np., butra kaſſ 1,20—1,25 hr.

Wežera wiliſ we Sſorjelu. Hubý 0,90—1 hacž 1,40 hr., butra 1,10—1,20 hr., ſera 15—19 na ſtwarohu 30 np., ſiſaju kaſ 10 np., wótſtſe worſchči 55—6 np., lepſu 80—90 np.

Wiki wežera w Khrósežinſu. Hubý 1,20 hacž 1,30 hr., ſurowa butra 2,10—2,20 hr. punt, ſera 18—20 běły a cžerwjeny kaſ 10—15 np., wótſtſe worſchči 60 np., howjaſe mjaſo 90—100 np., cželaze 100—120 np., ſwinjaze 110 130 np., ſanſora a ſchcžalki 2,40—2,50 hr., ſa larpu 1,60 hr.

Na hnjiſnjazelwiki ſam běchu pſchinjeſli 238 pſcheſtawow a 114 běhakow. Wune placžachu:

Proſſata:

małe 10—16 hr., ſrjedźne 18—22 hr., wulke 22—23 hr

Běhaki:

małe 50—50 hr., ſrjedźne 50—85 hr., wulke 85—130 hr.

Na pſchedaj:

ſtóń, wołaſ, 5-lětny bruny, w Komorowje 165 pola Nałcz.

Derjenje wuzitkowe 394,46 m. na pſchedźělowanje pſcheſna 10. t. m. dop. 1/9 hodź. w Bróſez ſpočinje we Lan. 800 m. derjenja ſrjedu, 17. t. m. dop. w 11 hodź. we hoſcenju „Jandżeł“ w Biſkopicach na pſchedźělowanje.

Derjewo ſ ſi w Pózkowſkich, Huſczańſkich, Małeſchanſkich a Krostawſkich honach a ſilniſcha Huſczańſkemu knjeſſtwu.

Placžiſny na Barlinſkich produkowych wikach.
Žito a wołjowe ſymjo po ram abo 1000 kg, ſemjo 100 kg. wjacžiſny we Rjetej Hrihnje.

	4. 12.	3. 12.		4. 12	3. 12.
Pſchenica	214-219	218-223	rapſ. wožſnjk	18,50	16-16,5)
rožka	204-208	207 211	poch. melaſka	8,80	8 80
nałſt. jeczmjeń	220-246	220-246	ſeradella	11-12,00	11-12,50
nał. jeczmjeń	—	—	ſtrnjaze ſrjeſki	18-18,50	18-19,00
wowſ	163-174	165-175	burny	20,50-21	20,8?-21
tuſkaniſe (Maiſ)	202-208	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
ſtrcžin. mukа	29-32,50	25-32,50	lany wožſnjk	25,50-26	25-26,?0
ſyna mukа	28-31,00	28-31,50	módre łuſzany	12-13,00	12-13,00
ſchcžel. wožſ	13,80-14	13,80-14	ſolte łupiny	15-16,00	15—16
ſyne wotruby	12,80	11-12 4'	ſymo, 50 kg	3,30-3,50	3,30-3,50
rapſ	395	380-405	ſ oma, ſyana	1,10-1,20	1,10-1,20
lane ſymjo	400-410	410-420	„ pſchenicz.	1,10-1,20	1,10-1,20
ſrjeſk	22-23	22-23	„ wowſjana	0,90-1,05	0,90-1,00
nałſtiſki	16-17,50	16-17,00	„ rožna	0,85-1,00	0,90-1,00

Wježne placžiſny wežera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wicho po ſtotej hrihnje	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pſchenica	9,80—10,30	9,80—10,30
Rožka	10,00—10,25	10,00—10,25
Jeczmjeń	11,00—13,00	11,50—13,00
Wowſ	8,00—8,50	8,00—8,50
Sſyno	3,00—4,00	3,00—4,00
Sſoma, ſ maſch. młócžej	1,50	1,10—1,60
Sſoma, ſ ſahlanja	1.40	
Sſoma, ſ ruku młócžena	—	1,80—2,00
Wowſ, pola ſatarja	2,40—2,90	2,40—2,90
„ hacž na ſelezinju	—	—
Ka	kg 4,40—5,00	4,40—5,00
Ka	0,18—0,19	0,16—0,18
Pſchenježne wotrubы	—	6,70—7,00
Rožne wotrubы	—	6,50—6,75
Pſchenježna mukа	—	17,00—18,00
Rožna mukа	—	16,00—17,00
Prohata, wulke	—	—
„ ſrjedźe	—	—
„ małe	—	—

Placžiſny rěſneho ſkotu na Jerjejdźanſkich ſkotnych wikach.

4. dezembra:

31 wołow, 5 hyłow, 16 jałowzow a kruwow, 634 cjelatow, 67 mołwzow, 731 ſwinjow.

Placžiſny ſa

howjada: ſaj pódźelu;

cjelata: 1. 59—62. 2. 55—58, 3. 40—52,

wowzy: 1 36—42. 2. 26—30, 3. 25—28

ſwinje: 1. 70—74, 2. 77—78, 3. 64—66, 4. 58—62, 5. 55—65.

* Pomni ſ buzy. Na ſwětowſtejkowej wuſtajeſzy we Wembleju bě prjuz ſ Wales na konju ſydźo ſ buzy we wopraſowſtnej wulkoſzi natwarjeny. Pſches ſto tyſacz puntow buzy bě trjeba. Tuton ſpodźiwny pomnik ſhowa ſo we wobjebitum thłodniſchczu na pſchichodne lěto.

Moje

hodowne předawanje

je wotewrjene!

Najwjetši wubjerk w měsće! :-: Najtuńše płaćizny při jenož hódnostnych tworach!

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće moje 7 wukładnych woknow.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe } aparaty

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeśel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšnišo.

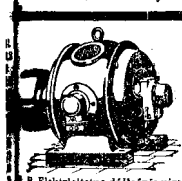
Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebišeho wobstejnja. **Parfumerije** prańskich firmow; **swěčki na Božodźěśacowy štom,** běłe a pisane.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjeńcu** Arndtstr. 23

B. Elektricitetne dźěłańje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Hobrscy wulki

wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też

cigarow, cigaretow, shigowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Seidlec wuhlowa wikowarnja

w Njeswačidle při Bóšićanskim puću

poruča ze składa po wjerbach hač před khěžu

Češke wuhlo, worjechowe brikety brikety za domjace tepjenje.

Při wotewzaću wagonow tuńše płaćizny.

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulešćimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Přejeće sebi woprawdźe dobre narunanje zubow?

Dha wołće jenož Hekolith — zubowe prothesy.

Džasnowa płata je trajny celluidin. Praktiske łěpšiny: Žane rozpowjedanje płaty, powyšene srěbanje, naturskej podobna barba dźasnow; płata z rukowanjom trajna tuńša hač kawčuk. Předźěłam ::: wšě kusadła też do celluidinoweje płaty. ::: Narunanski kruch rad podam.

Jenož hódnostne dźěła.

Wotpłaćenje je dowolene. Prakt. zubowe narunanje bjez płaty; krónowe a mostowe dźěła. Hodowne skazanki sebi nětk wuprosu.

Dentist Heinke našulskej hasy 6

Tel. 1117. Rěčne hodź. 9-12, 2-6 hodź., **njedźelu 10-12** hodź

Nawěštki přinjesu wužitk!

Kupujeće za hodownu potrjebu wołmjane a balmjane twory a hotowu drastu pola firmy

W. Häcker na žitnej hasy 7

Założena 1852 Założena 1852

Chenillowe rubišća

wulke kemšace rubišća we wšelakich barbach

chenillowe šawle

čorne a pisane

rukawate lacy

štrykowane rukajcy

štrykowane zoki a štrympy, zymske spódnje kholowy, zymske košle, pótniki wšěch wulk osćow a barbow, štrykowane žonjace a dźěćace žakety w jenož dobrych, dźerźliwych kajkosćach

Ernst Jordanowa wudowa

na jerjowej hasy 4 **w Budyšinje** na znutřk. lawkowej hasy 8

Emil Wehrle

w Budyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład

běłych a pisanych ložowych počehnjenjow, wupjeńkow, košlaceho sukna, kopšiwiny, košlaceho barchenta (běłeho a pisaneho), jakowych barchentow, bluzowych flannellow, drastnych tkaninow, hotowych mužacych, žonjacych a dźěćac. košlow, šórcuchow, sofowych přikrywow, słomnikow atd.

Wšo jenož dobre hódnosće po poměrnych płaćiznach.

Płaćizny hódno

židźane trikowe drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bokelmana nasl.

Hodowna wustajenca

je wotewrjena

A. & W. Neuhahn w Budyšinje

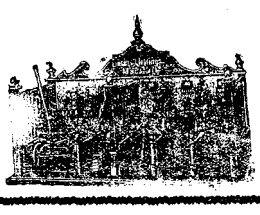
na serbskej hasy 4

Naether's Reform-Kinderstuhl!

Podźelne płaćenje so rad přizwoli.

Drjewowa awkcija

Wutoru, 9. decembra t. l., pop. w 1 hodź. so na **Ralbičanskim rewěrje** na dołhim zahonje při Ralbičansko-Trupinjanskim puću

30 losow stejaceho palneho drjewa

na přesadźowanje předawa.

Helene Pötschke

cyhelnska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelnska hasa 4.

Bohaty skład

pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmukaja, koweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, - rjenjow, blidowych rubow. -

Wosebitosć **wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hr. sem.

Rěći serbski Rěći serbski

Wolerjo kedźbujcże!

Wólba do němskeho hejma, 7. dez. 1924.

1	Němska sozialdemokratiska strona	1
2	Němsko-narodna ludowa strona	2
3	Zentrumska strona	3
4	Němska kommunistiska strona	4
5	Němska ludowa strona	5

atd. hač do 14

15 Serbska lud. strona ◯ 15

atd. hač do 20.

1. Wužiwacy smě so jenoż hamtska wólbna zedźelka, kotruż dostanjeśch, sastupiwšchi do wólbneho lokala. 2. Wšmi śebi wokojnik a krotku rjec widźiśchi schpatuje. 3. Hladaj kedźbliwje, hdźe steji: „Wendische Volkspartei“ (w Sakskej ma cyfło **15**, w Pruskej pak cyfło **17** za Reichstag a Landtag). 4. Do koleska, kiž k „Wendische Volkspartei“ słuschy, schuj jadyn lichisit. 5. Njeczerp, so je něchtó pschitonny, pschcheć kotrymi so prowje njesmérich. To je schyka krucze sakasone a schini zyku wólbu njepłaczazu. 6. Budź měrny, njedaj so motliś a wuppytaj kedźbliwje: „Wendische Volkspartei“. 7. Schtóž něchto druhe zedźelki, hač nasrowmjenu lichisit na wólbnu zedźelku pisa abo něschto pschescheńmje, cyni wólbu njepłaczazu.

Potajsim žane druhe zedźelki, kiž sće wjedły jako „Muster“ dostali, wuźiwajcź. Tón hišći hewak njepłaci. Jenoż na hamtiki, kiž dostanjeśch we wólbnym lokalu.

Wolerjo w Pruskej! Mjerce na dobo dwójzy wolicź: do Reichstaga a do Landtaga! Dostaniecze we wólbnym lokalu 2 wólbnej zedźelce: jenu sa Reichstag, jenu sa Landtag. Na woběmaj ma „Wendische Volkspartei“ cyfło 17.

Powuczcże waschich kuźodow!

Přiłopk.

S Lipska. Policija pschekwapi dweju mulsamarjow i Barlina, jako dźiwjichaj runje jadne kradnyć. Hdyž jim sojachu, mějachu tśelby k wutśěju hotowe. Jedna so za wo dwoju njedopołnikow, kiž staj tuž we Luźicy inzyp wadnschkowo wuwjedłoj: kaž we Shorjelcu, na Halbinje a w Olbersdorfje pola Zitawy.

* Cźežke njeschoźe na pomorskim kuble. Sajedźenuje i wuhlowym pinnom sto so na kuble Krityzow pola Schcawny. Zujezdarjo dźensa hdyž hami hachle nanjesli a w nich woheń satepili. Na druhi dźeń namakachu wo jitrje 8 lětnu Zetgu mortwu, 7 zujezdarjow pak w cźežej womorje. Lěkarjo mózesche jich sajo k žiwjenju wubudźeć, 4 dyrbjachu do thorownje dowjezeć.

Hamtske wozlewjenja z Budyšina.

Wothroma je wudyrja w hrodźach cyrkwinskeho najemnika Tranije we Wjasowizy. Jako sawrjeny wotkhěj postaji so cyrkwinsku, jako wobhladowaćki Wjasowizy gmejna. Trěbne postajenju su wotjewjene we wukazu hamtskeho hjetmanstwa z 4. 2. 1922.

Hamtske wozlewjenje z Ludiša.

Pschichodnjch k powschitkownej thorownej poradowanju wotcźinjeja wot 1. dez. 1924 šem 7½ procenta wot lańdnoje mjsdy. Tabelle su dóstaś pola pokladnizy.

Wuwzaćne dny

mosaznych a niklowych tworow

su **wot 29. novembra hač do 15. decembra**

po jara poniżenych płaćiznach.

Ženje wjacy njewěrośći so składnosć ke kupowanju płaćizny hódnych hodownych darow.

Prošu wo waš wopyt — wono so płaći.

August Granz w Kulowje

časnikař.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

Słomu

kupuje při přihódn płaćiznach

Hugo Schütz

na žit. wikach 30. Tel. 1180.

K hodownemu swjedźenju

poručam płaćizny hódno **wšu pječeńsku potrjebu, amerik.** a **Biehnertsku pšeńcnu mukn, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne** a **dróhne twory, šćowe twory, wolmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow kupi, dostanje kusk mydła abo ¼ pt. kakaowa abo ½ pt. kofeja darmo. :: Na šćowe twory a wolmu dawam 10% rabata.

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe

pjekarnja a klamy.

Praktiske hodowne dary

wobleki jupy kholowy

košle, spódnje kholowy, štrympy, cyehi, wupjerki, ložowe płachty, drast. tkaniny, cheviot, wolmj tkaniny, flanell a barchent za spódnje suknje, jakowy barchent a jakowy kalmuk, chenillowe rubišća a chenillowe šalwle, štryk. jaki a štryk. lacy

za mužow, žony a dźěći

kožane a filcowe wobuća a filcowe tofle hrajki

poruča w jenož dobrej kajkosći a płaćizny hódno

Jan Jaschke w Klětnom

Wulki transport najšěpšich raušopruskich

płahow. kruwow

steji wot njedźele 3. decembra t. l. płaćizny hódno pod přihódnymi wumjenjenjemi na předań.

Skót přindże direktnje ze stron, hdźež skótn. khorosćow njeje.

R. Rychtař w Kulowje

wikowař z płahowanskim skotom na torhošću čo. 19.

Dobre dary trajneje kajkosće

kupujeće najlěpje w mojim wosebitym wobkhodźe:

nastawki za myjne blida z wopr. wšědneho marmora

rózkate a ovalne špihele

wobrazy z wobłukom a bjez nich

Skleńčerńja Rudolph Wilhelm

šklenca a porcelan

Jenoż na serbskej hasy 16. Telefon 187.

Nawěstki přinjesu wuzitk!

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dostać w Serskej kniharni w Serbskim Domje w Budyšinje

5-6000 hriwnow

jako 1. hypotheka na 25 kórcow wulku žiwnosć z masiwnymi twarjenjemi so pyta. Poskićenja njech so pod **„B 74“** na wudawarnju ::: „Serbskich Nowin“ zapodadźa. :::

K Božemu dźěśu

poručam po tunjej płaćiznje: **mužace a žonjace časniki** we wulkem wubjerku, **najnowše stwinske časniki, kuchinske časniki a budźaki, časnikowe rjećazy za mužow** :: dźerżaki **na ručnicowe časniki za žony** kaž też jara wjele druhich **přihódnych hodownych darow,** brylow a tłóčnikow w najlěpšim wuwjedźenju

M. Mickel, časnikař w Kukowje

K hodownemu swjedźenju.

Wjetša dźěłba hódnostnje twory wjele pod - dnjowej płaćizny, z dźěła 50% tuńše! -

Najl. ložowe poćehnjena, woprawdźite turkowske posołšco z hłowakom 9.— hr.

Jakowe barchenty, velóry, wot 35 sen, krasne kostumowe hr. tkaniny, drasty, bluzowe tkaniny atd. poruča

Martha Hüttig na Hosć hasy 34.

Šijace mašiny

jenoż prěnje wudźělki

wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło po położenych płaćeńskich wumjenjenjach poruča

Clemens Jäckel, měšćer **G. Kloeppel**

na seminarskej hasy 5

Driewowa awkcija.

Pjatk, 12. decembra t. l, maju so na ◇◇ Sešowskich ležomnosćach na ◇◇

100 losow stejaceho wužitkoweho a palneho driewa

za hotowe pjenjecy na přesadźowanje predawać. Kupcy zeńdu so při křižowanju Šešowsko—Dobrošićanskeho a Njeswačidlsko—Koslowskeho puća.

Wobsedźeŕ.

Jara derjezdźer sany

motor 5 PS

a kruhowny zdónk

(0,64 fm) je na předań w Khróšćicach čo. 63

4 lětnu belgisku kobłu

blizko zrěbjeńa ma na předań abo zamjeńć

Jan Laduš we Wochozach

čo. 4 pola Běłeje Wody.

Rjana, 1½ léta stara

jałowica

je na předań w Plusnikecach čo. 5.

Čehniwy pos

z dobom dobry strašowań, 1 léto stary, je na předań w Haslowje čo. 14.

Dobry, 3½ léta stary

čehniwy wół

je na předań w Holešowskej Dubrawcy čo. 12.

Jedne kolo motorske kolo

butrudźělace mašiny centrifugi, šijace mašiny žimace mašiny

wupruwuje a přisłušne dźěle

wuporjedźerńja

Pawoł Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7.

Wóskowane sukna

Wulki wubjerk! Jara tunjo! **K. Erler we Budyšinje** na žitnych wikach 11 napřeć „Złotoju Hwězdy“. Rěči serbski.

Dipl.-Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 1

BAUTZEN KAISERSTRASSE

Běły barchet, košlace sukno, kapiwinu, rólowanske ruby poruča tunjo **K. Erler we Budyšinje** na žitnych wik. 11 napřeć „Złoteje Hwězdy“. Rěči serbski.

MERSIOVSKI

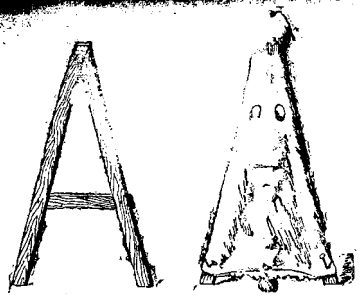
Naručnicowe časniki

Kóždy, schtóž ma

něschto na pschedań, schtóž hrat, wobchłake nowe a trjebane wjeźe, abo schtóž dźe hrebi něschto kupić, wopšej to :: :: **w nowinskim we** :: ::

Serbskich Nowinach

Zajdźi namólchit so w něhdźe 6000 hrebi ich domach cźita :: a we wšěm wuspěch. ::

ješch k cžišcženju woknow bracž. Naschej wobrasaj pokasujetaj cži tajle krožnicžka. Te möjesch žebi i sjsoch prékuschkow žam sklepacž. Kožu nješmejsch ženje pschi thachlach, ale no potrétrje abo žtónzu šuschicž.

Dom a kuchina.

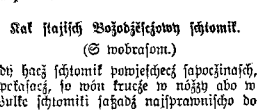
Na nohcžach thorosce špósnajesch.

Lékarjo samója hižo po nohcžach pošpudžicž, na kajku thorosc̆ schtó cžerpi. Njejšu-li nohcže hladke, ale maja préki drobne hrjebicžki, chže to prajicž, jo wošboha na žoldk thori. Je-li nohcže do wušskosce béza a šu na könczach sajsibinjene, wotsnamjenjeja šthorjenje na tuberkulosu. Teho möjesch jo cžinu bóle bojecz, je-li šu könczki porstow schrote a kaj jahodka tolste. Jedyn italski lékar je na to pokasał, so nohcže durchathorych šu schtropawe, drobne hrjebicžkate a jamkate.

Kak šlajisch Božodžešcžowy schtomik.

(S wobrasom.)

Prjedy hacž schtomik powjeschecz sapocžinasch, dyrbiisch sic̆ pschepcekasacž, so won krucže w nóžzy abo w tschijiku žedži. Wulke schtomiki sašadž najsprawnischo do tschijika

ſ kotrymž wikowarjo je cžasto pschedawaja. W tajkim drjewjanym tschijiku wschak schtomik najkrucžischo a najlépje šteji. Nowrecžane želesne nóžki hodża go sa schtomiki, kotrež pschewulke njesšu. Tajki tschijik möjesch žebi ſ brésowego kulecžka, kaž nasch wobras pokaže, ſ lohkej prózu wudželacž.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Smém mojemu konjej pokojzu wowža o pokojzu nalétneje rožži dawacž.

Rožka pola konja žołdkowe wobcežnjosce a husu krew sawinuje. Wošebje, hdyž rožku njewuparjenu dawaich. Ssawe njelube sc̆žehwki pschinjeseiaj rżany schrót a rżana muka. Rožku šmécže konjam jenož po malych dželbach a po möjnosci warjenu a derje ſe šykanjom šméschanu, dawacž. Ju k temu ani schrotowacž ani mlecž njesmécže. K wowsej šmécže najwjazy pokojzu rožki pschidawacž. S nej sapocžéce jenož pomalu. Po nécžim dawajsce wjazy a wjazy, donż sowolenu dželbu njedospijejsce. Wjesdwélomnje je rožže ja konja we cžežkim dželu šylnjaja piza. Wowe mjech šo najprjedy nabudnu.

Se šylanjom šméschana njech šo konjam šypa. Wjecžu hacž 8 punty wob dżeń dawacž njeje rubne. Je-li chželi wjazy dawacž, mohł lón na rżanje (Kuik) thorjecž. Kón na to cžim prjedy šthori, cžim mjenje dželka a cžim mjenje šo biba. Cež we šuchych, cžernych a wojnych konjenzach cžim lohscho šthori, je-li šo jemu rożża šypa. Konjom we cžežkim džele rożża hischcže najlépje cže. Na dujoch, na kotrychž konje do dżéla njetrjebaja, njesmékł jim rożku šypacž.

So bych we pschichodnej šymje prawje wjele mlole mlécž chzu mojim krawom šylnjazu piza dawacž. Kóždej krowje chzu wschédnje 40—50 puntow runkligz a 40 puntow šyrzych šlédżisnow dawacž. Kaiku šylnjazu piza dyrbjał hischcže pschidawacž, so bychu prawje derje dejeli. Je cež rabno, pschenczne wotruby pschidawacž?

Pódla šylnjazej piży njesmécže šabycž doscž šyna a šlomy dodawacž. Hewak Wam Waicha šylnjaja piza, tón wužitk dawała njeby kotryž ſ neje wczakajesce. Jako pschidawk k Waschej šylnjazej piży radżimy Wam, so dychu krawy wjele mloka méke méschenzu pschenczných wotrubow ſ palmowym woßuschkom (Palmkernkuchen), abo teho schrót. Pschenczných wotrubow dawajcže 3 dżéle a palmoweho woßuschka 2. Je-li mloko tucžnu šmjetanu mécž njetrjeba möjesce palmowy woßuschk se sesamowym woßuschkom narunacž. Sesamowy woßuschk wjazy bejwa dawa. Pschispomnicž drje njetrjebamy, so dyrbicže šylnjazu piza šuchu dawacž.

Moje kury njeżeru, nóh bé zyle satykany. Po ućotrych dnjach ſ noha žołty wosyr wutsnjupje. Schija je sacželka. Nékotry ſ nich šu k temu hischcže thromy. Schto dyrbu pschecžiwo temu cžinicž?

Wasche kury šu šo šylnje nasšmnike. Wone šu znano też na difteritus thory. Lohze mózno, so šo wo natykowozu thorosc̆ jedna. Nakožujcže difteritusowu tinkturu. Strowe kury wotdżelcže wot šthorjenych. Wocžka mujcže jim ſ familowej wodżicžu. Nóh wuttócžujcže jim ſ lohka a masajcže ſ difteritusowej tinkturu. Kury, kotrež thromja, tych nohi masajcže 10 mjeńcžinow pospochi ſ rheumasanom (Rheumasan.)

Moja kruwa šo porjadnje lócži, ale njewostanje. Te najlépsche wschat mojim krawom njedawam. Hewak pak šu strowe. Schto dyschcže mi wukasali?

Hdyž šo wascha kruwa lócži, wopkokajcže jej rodżenzu ſ wodu, w kotrejž sce dwojnokišały natron (doppelkohlensaures Natron) rospuschcžili, prjedy hacž ju pschipuschcžicže. Njedyrbjało-li tole pomhacž, potom wobrocžcže šo na šótneho lékarja.

Moja schtyrilétna kosa wot nélotreho cžaša žem wjazy njezerje. Hewak bé dobry žrancžk. Njedeji sforo mjeo wjazy. Mloko je jara na žołcž. Hdyž bleje jeji, šo na duo kuodoja husta moschina žybnje. Po doczu je klowa lojy trochu sacžekka, ſ noša wósyr beži: tón je cžasto loj ty trawy byl. W šamšnym thlérje stejaca poldralétna koia hižo na tši dny šame šnamjenjenja thorosce pokasuje. Schto mi wukasacže, so bych jej walékował.

Kosa je po wschém socža na alutny nošowy katarch šthorita. Hewak šo tón po tydżenzu abo dwjesoch porninje. K temu może pak šo hischcže druha thorosc̆ pschidacž. Pschebe wschém dyrbicže šo wo to postaracž, so na loju cžahnyło njeby a so njebyschtej šo hischcže bóle nasymilor. Też dyrbicže jimaj pschežo šuche sasežetacž. Žracž dawajcže jimaj po möjnosci selene a morchej, a k picžu nawjerczane wotruby. Sypiacže, so wodowu waru abo paru šynowych pluwow do šo žrebataj. Tajka para wušstrowjenja spéchuje. So mloko tajke njeje koż bycž dyrbjake, je sc̆žehwk thorosce. Do picža dawajcže jimaj žół a pak glauberowu šół, so byschtej sajo ša žranjom pożadałoj.

Příloha k Serbskim Nowinam.

Cisło 39. Budyšin, 5. hodownika 1924. Létnik 31.

Nékotre pokiwy, kak możesch pychu na Božodżešcžowy schtom šam dżélacž.

Wušstojnych dżécži wjesele je, Božodżešcžowu pychu žebi šame pschihotowacž. Nékotrymžkuli ſ naschich malych pschecželow budże nam wésce djakowny, hdyž „Sserbšti Hospodar“ też jim to a tamne wukaje.

Schtoż k temu potrjebacže, je jara jednore. K temu trjebasch papu, wotu, néschto pólsczanieje a pišaneje papjery atd. Jeli chżesch rjany korbik wudżélacž, pomasaj próżdnu schwablicžkowu tyfku ſ lépkom. Tajku wotunkaj w tajgu abo w sago. Sornjatka slépja šo na tyfku. Hdyž je korbik wulthnył, jón bronsuj. Tak wudżélasch schikwany šybolaty korbik, tón ša pišany banczik powješ na Božodżešcžowy schtom. Na podobne waschnje pschihotuj też je ischkorpawow yložich worjechow podobne ale mjenische korbiki. Sa nje möjesch też pišane žaczki helkowacž. Te dyrbja 3 cm. wulke a 4—5 cm. w pschereżku mérjecž. Potom wotunkaj schkorpawu je žaczkom w lépku. Hdyž šy wschu wušuschika, bronsérui wschu nadobo. Ssacžkej möjesch, prjedy hacž dokkadnje wulthnje, wschelake formy dacž.

S papy wurésuj hwézdżicžki. Te wobwij ſ watu a se pišanymi babnjanymi a pak wokinjanymi nitkami. Do šyrjedżijmy pschilép šmétły pjenjes abo blach a pak też krobrasł jandżicžka. Podobnjmy rumpodichow, jandżelkow, klankow wurésaj najprjedy tehorunja ſ papy. Hotnu wumoc ſ wobtakki, kotrež pola kóżdeho pekarja dostanjesch. Hotnu möjesch pschihótnje wumolowacž. S pišanymi lapkami abo papjeru möjesch tele figury abo podobnjmy rjenje wupschicž.

Božodżešcžowe debjenki, kotrež šu na łód podobne, möjesch žebi šam ſ lohkej prózu pschihotowacž. Wobwij kwétkowy grot ſ wobmjanymi nitkami wschelakeje barby. Grotu sesibiuj do wschelakich formow, każ hwézdow, kolesków, krbikow atd. Potom rospuschcž sodu we wodże. Do tejcje wody spowjeschcež te wschelake ſ wotnu wobwite grozeiki na nitki. Sšudobje dyrbisch paf potom derje samodżecž. Hdyž je šo soda w formje krystalow na wotmjane nitki napomjeschała, potom je šajo ſ wody wutcžehń a je kożbliboje šuich. Mitinowe żełtakti (elektr. Glühbirnen), kotrež šo wjazy njesmécža, pschetwoż do powétronow (Luftballons). Te wobheftuj ſ cžeńlej pišanej kalmu. Sa nje powjes maly korbik jako cžolmik. Tón möjesch žebi każ šmy horka wukasali, šam wudżélacž. Pišane rjeczasti dżélaj žebi ſ hrochowych jornjatkow. Te nabudń dżeń prjedy we wodże, so šu prawje wulke. Potom je se schitiej jemu na nitki šnjkaj. Hróchatka wobarb ſ aniliunowej barbu. Te trjebasch w barbje jenoż wotunkacž.

Schmrékowe, jédlowe a thojnowe hable trjebasch jenoż bronżerowacž a masch rjanu debjenku za Božodżešcžowy schtom.

Wotu, ſ kotrejž Božodżešcžowe debjenki dżélasch, möjesch tak preparérowacž, so žo njepali. Tehodla naintocž ju we wodże „w kotrejž žo njepalenu alaunu rospuschcžita. Potom wotu ſ wody wjasnjchi dokkadnje wušuschi. Je-li dyrbi žo wota blyštotacž, wontaczej ju we lépkowej wodże (gumiarabicum we wodże rospuschcženy). Potom wotu w żeli wotunkaj. Sselowe krystale žo na njej frinkoseja każ šnéh pschi krutej schésżanzu we žlónczinych pruhach.

Hodowne pjecziwa ſ marzipana.

Marzipanowe cžéšto žebi pschihotowacž njeje tak cžežko, każ hebi nasche hospoży to myšla. S njeho wschelake rjane wéży na Božodżešcžowy schtom šhotowisch. S njeho möjesch wukalacž wutrobicžki, hwézdżicžki, kolesa, wschelake druhe figury. S cžésta möjesch formowacž kruschiwy, jabluka, žlotki, wischnje, bérnu a każ te płody wsché žo mjenuja. Marzipan, kotryż žy šama pschihotowała, mjele lépje hacž kupny žłodzi. Wón też njeje tak drjebjaty, każ kupny.

Najprjedy mandle derje pak, so žo bélisna ſ nich lohze žléta. Bélene mandle hischcže w nékotrych wodach ſmyj. Potom wužuhraj je na cžiste rubischcžo, so dychu derje wušthnyle. Sšuchicž dyrbisch je ſ najmjeńšcha 24 hodżin. Mjes tym pak je też nékotre raty pschewobrocž. Je-li je rubischcžo, na kotrymž je šuschicž, wlożne, wšmi po potrébnosci šajo šuche. Sšu-li zyle šuche, potom je na mandlowym mlynje abo na rynbowaku (Reibmaschine) drobne rospuhnj abo resniéj. Nékto pschihotuj cžéšto. Na punt šłódkich mandlow wšmi punt šokora. K temu pschidaj 10 gramow hóščich mandlow. Sa cžésto wušwol zyle drobny muckaty žcior, tak m. „Puderzuder“. Wšcho tole jara derje pschemuschej. To teho pschidaj 4—6 jédne žżiży rójicžkowe wody (Rosenwasser). Tu pak njeßmésch na jene dobo do cžéšta šidnycž. Cžéšto méschecžo Lonai tule wodu do cžéšta

Někto cźěło potrjebuje hodźinu derje dźěłaj. Wono dyrbi žo prawje sporje cźahnyć. Cźim dlěje dźěłasch, cźim lěpsche je. Hdyž žy cźěło dosć dźěłała, na tom spóznajesch, so ſ njeho nicźo na porstach wiſźajo njewostanje, hdyž je ſ porstami se schłikě wožněch. Někto cźěło ſ kuleczom do cźenkeho tykańcźka wukulej. Jeli žo wone drjebi, pschiliń hischcze něchto rozcźołowieje wody, a je hischcze jónu derje pschedźěłaj. Prjedy hacź cźěło wukulesch, potrósch beńcźko, na kotrymž dźěsch je wukulecź, ſ mucźkojtym zokorom. Hdyž žy je do cźenkeho tykańcźka wukulała, sapoczej figury wukałowacź. Esy-li ſ tym hotowa, někto sapocź pjeź. Kóždu pjeź abo łachłowu maschinu, też trubjel (rólu), we kotrejž žo pjerźe, šměsch k temu trjebacź. Do njeje staj ſ wodu napjelnjenu pónoj. Na nju pokoj cźistu deſku. Tu pschikryj ſ běłej papjeru. Na nju nałožtej marzipanowe figury. Te wostaj tak dotho w pjezu abo maschinje, doniž žo kromi figurow na jazno njebruna. Potom wucźehń pjeźiwo a ſkładj je na talež abo do ſchłkě, ſo by tam wustudło. Skóncźnje możesch figury po twojim spodobanju prawje pišanje barbicź.

Wo ſuschenju mjaža a ſuscherńjach.

(S 2 wobrasomaj.)

Se ſuschenjeju dźěmy, so by žo mjaſo dźerźało. Tehodła je też želimy. Ssuschenje a želenje sadźěwatej, so by žo mjaſo łkaſnło. Ssuschicź šměsch jenoż je ſuchim kurom. Tón nastanje, je-li ſuche drjewo palisch. Je-li mjaſo we wlóžnym kurje ſuschisch, wono ženje njeſthnyje a ženje

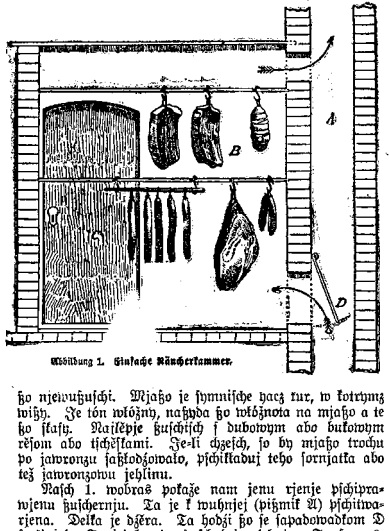

Abbildung 1. Einfache Räucherkammer.

žo njewuſuschi. Mjaſo je ſymnische hacź tur, w kotrymž wiſy. Je tón wlóžny, nałožda žo wlóžnota na mjaſo a te žo łkaſy. Najlěpsche ſuschisch ſ dubowym abo bukowym rěſom abo tichěłkami. Je-li dźesch, so by mjaſo trochu po jawronzu saſkodźowało, pschikładuj teho ſornjatka abo też jawronzowu jehlinu.

Nasch 1. wobras pokaże nam jenu rjenje pschiprawjenu ſuscherńju. Ta je k wuhnjej (pišmik A) pschitwarjena. Delka je dźěra. Ta hodźi žo je ſapadowadłom D sacźiniccź. S njej tur do ſuscherńje cźehnje. Tu žo rozdźěli a wustupi saſko horka pod wjerchom. Sa mjaſo a kołbaſu je 6 hacź 8 zentnarſkeho ſwinjeca doſaha. Rum je 1½ metra dołhi a ſchěroki a 2 metraj wyſoki. Murje njech žu ſ zyhelow. Sa dno a wjerch njech kamjentne abo ſelesne płaty łkuža. Sapadowadło nad dźěru cźi dowoli pak mało pak wjele kura do ſuscherńje puschcźecź. Hdyž dźěru sacźiniſch, łpyła taneho kura do ſuscherńje njestupa. Najlěpsche zyhele sa twar ſuscherńje ſu dźěrate (tak m. Lochziegel).

Hdyž žaneje ſuscherńje nimasch, mózesch žebi pschiprawu, kotraž cźi sa ſuscherńju łkuži, ſhotowicź. Nasch 2. wobras cźi jenu tajku pschiprawu pokaże. K temu trjebaj delnju polożu łachli kotlika. Kotlik wotſtroń. Na

łachle powrócź žudźik bjes dna. Kótlik a žudźik dyrbitaj w ſchěrokoſcźi abo pscherěſku nimale ſameje měry być. Lěpje bischcze je, je-li kótlik w žudźiku abo žudźik we kotliku tcźi. Ssudźik dyrbi ſ najmjeńſcha 60 zentimtr. wyſoki być — je-li je hischcze wyſchi, je cźim lěpje. Potom mjaſo abo kołbaſy, połcze atd., kotrejž chcesch cź, tak blisko wyſche wohnja njewiſaja. Wiſa-li mjaſo bo połcź pschebliſko wyſche wohnja, žo ſchtreje a tak ſ njeho tk kapa. Potom wone też jeſołtinu. Je-li wone pschewyſoko wiſaja, je tur, kotryž je wobcźehnje wustudnył. Mózesch wone tež jeſydła žo na mjaſo abo połcź. To je wina, so pleſnivi a hnije. Mjaſo też njeſthnyje. Wone žo njeſuschi. Wyſche žudźika połcź dwě hacź tſi prěkusche. Sa nje ſpowjeſchej mjaſo, połcze abo kołbaſu. Wſcho pschikryj ſ wlóžnym rubiſchcźom. Na różnju (Rost) ſadźěwaj łahodnu woheń a pschikładuj wěſ. Trubjel, ſ kotrejž kur do wuhnja cźehnje, ſatykaj.

Kak dołho masch ſuschicź, zyle wot teho wotwiſuje, schto chcesch ſuschicź. Cźim tołiche je mjaſo a połcź, cźim dlěje dyrbiſch ſuschicź. Potom žy je ſuschenjom cźim prjedy hotowy, cźim žylniſchi je woheń. Derje žo też ſuschi, hdyž ma cźerſtwy ponětr pschiſtup do ſuscherńje. Cźim ſuschiſchi rěs a wot twjerdeho drjewa na woheń žypasch, cźim prjedy a cźim lěpje mjaſo wuſuschiſch.

Jabłuka na kišało kłasćź.

Rußojo też jabłuka na kišało kładu. K temu trjebaſa ſelowu wodu. Na 25 litrow wody wſmi wodowu ſchleńzu (tak m. „Stutzglas“) polny ſele. Hdyž žy ſel we wodźe rosmuczźka jo ſwak. Potom njech woda wustudnje. Se wlóžnym rubiſchcźom ſwutrěwaj jabłuka. Potom ſkładź je do cźiſteho žudźika. Na nje lin ſelowu wodu. Potom dyrbiſch žudźik do kłtódneje rumnoſcźe ſtajicź. So bychu jabłuka prawje mile na kišał ſaſłodźowałe, pschidaj do ſeloweje wody něſchto cźaneje muki, zokora abo njebu. Potom šměſch hischcźe něſchto thnjelcźki, aniża, fenchela, dilla abo eſtragona pschidaćź. To wukaſuja, je-li ma schtó ſ tychle pschidawkow něſchto radu. Je-li pschewjele žadu nimasch abo dźesch najprjedy pospytacź, wſmi mjeńſche hlinjane žudobje. Te dyrbiſch, hdyž žu jabłuka do njeho ſkładła, ſ pergamentowej papjeru powjasacź. Jabłuka žu nimale kěto dźerźa. Skóncźnje wone ſeſoktinu a žu napołſledku ſchłkeńcźane. Wone žo wſchelakim jědźam pschidatwaja. Mózesch je też lute kaž tišatu tórku jěſcź.

Žitarstwo.

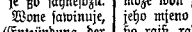
Wo dalſchich ſchłodnikach na naſchich žitnych kubjach.

(S 5 wobrasami.)

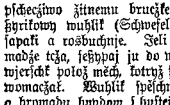
Njedawno hakle ſmy jeneho tajkeho ſchłódnika we „Sserb. Hołpodarju“ wopiſali. Tehdom wopiſowachmy žitoweho bručźka. Pódla teho ma žito na kubjach hischcźe dalſchich ſchłódnikow. To je žitna mola. Tónle ſchłódnik rěka też běła žitna wačźka. Kaž naſch 1. wobras pokaże, je žitna mola makuſchka nehdźe 6 mm wulka mjetelcźka. Prědnjej łchidleſchcźaj ſtej ſlěbrołcźerej. Na nimaj wubładamy cźorne

1. wobras

dypki wſchelakeje wulkoſcźe a žu na wſchelake měſtna ſchidleſchkowe potróschene. Sadnej łchidleſchcźaj ſtaj wuſkej a ſchěrodrunej. Na kromłach ſtaj wotnej ſ kosmicźkami worubjenaj. Wot hapriele hacź do awgusta tule molu na naſchich žitnych kubjach nadeńdźemy. Wodnjo žeđża ſměrom na kóſtach ſmutſkownoje tſěchi a ſcźěnach. Tak tucźe hacź žo ſaczmi, wone wjeſele wokoło lětaja. Tehdom na žitne ſornjeſchta wſchěch dwóch žita ſwoje jejka ſnjeſu. Tych kóžda mola nehdźe 100 ſnjeſu. S tych wulahnu žo po dweju njedźelach makuſchcźicźke huſenczki abo cźerwiki. Jich hłowcźka je bruna a po łkritnjecźe cźehnje žo ſmutna ſameje barby. Na naſchim 2. wobrasu huſenczki wuhladamy. Wone dorosćźena, měri 1 cm. Smutkownoſcź ſornjatka wuźerje. Wokoło 20—30 próſdnych běłiſnow ſpſchebže do wo-

2. wobras

prawdźiteho kłubuſchcźika. Tón je ſ drobnokuſtatom ſchérnym njerjadom napjelnjeny. Na 3. wobrasu ta-li kłubuſchcźik widźimy. Tónle ſchłódnik ſaſmjerdźi po nječim zogłu žitowu hromadu, do kotrehož je žo łahnył. S tym ſchłodźi žitu a też ſtrowoſcźi wadźi. Wone ſawinuje, tak praja ſnajerjo, ſahorjenje dychanowe (Entzündung der Atmungsorgane). Naſpomu huſenczki do kwétanzow drjewa a ſchłakobkow ſcźenow ſaleſu, so bychu žo tam pſches ſymu wukhowałe. Nałéto žo wone ſadubłuja. Tajka dubła, kaž

3. wobras

ju na 4. wobrasu widźimy, je 5 mm dołha. Pschipódła wona mułku hibicźiwoſcź ſahowa. Po tſjoch njedźelach ſ budki ſaso huſenczki wuleſu. Tónle ſchłódnik trjeba po tajkim zyle lěto ſa žiwoje wuwicźe.

Pſcheczźiwo tenule ſchłódnikej dyrbiſch ſe ſamemi ſrědkami wojowacź, kajkeż ſmy njedawno pscheczźiwo žitnemu bručźej wukaſali. Swjetſcha nakožnja žyrikowy wuhlik (Schwefelkohlenſtoff). Tón pak žo lohzy ſapaki a rosbuchnje. Jeli huſenczki a mole w žitnej hromadźe tcźa, ſeſypaj ju do wyſokeje łónczoſtjeje hromady. Na wjerſchk połož měch, kotryž žu dokładnje w žyrikowym wuhliku womaczał. Wuhlik ſpěſchnje cźeła, tehodła ſawodźej měch a hromadu hnydom ſ huſtej płachtu, pſches kotruž wuhlikowe dymy cźehnjeć njemóža. Na jedyn hektoliter žita (nimale) 2 zentnarje) trjebaju 50 ccm (to je ⅛ litra) žyrikoweho wuhlika. Hdyž je ſe žyrikowym wuhlikom namaczeny měch 10 hodźin leżał, je w hromadźe wſcho žiwe dokładnje ſaniczene. Huſenczki a bručźi w žitowej hromadźe ſu dokładnje ſahinyke. Dlehe tam měch leżo wostajicź, njeje radno. Žito žnano potom wjazy ſthadźałe njehy. Tehodła hromadu po 10 hodźinach hnydom rosmjetaj, ſo bychu jěhodze dymy a pluny ſo ſhubicź mógłe.

Radno je też, wſchě łwekanczki w drjewje a ſchpundowanju a wſchě ſtakobki we ſcźenach ſwěru ſamesowacź.

4. wobras

W měſozach, hdyž mole wulkětuja a ſwoje jejka njeſu, žito pilnje wobroćźej, potajkim w měſozach wot hapriele hacź do awgusta. Wobroćźenje, pschemjetanje a měſchenje je pschejo najlěpschi ſrědk, tele ſchłódownikі ſahnacź. Pódla teho ſa tym hladaj, ſo žo twoja žitna łubja porſadnje a dokładnje wurjedźi. S tym młode cźerwiki najlěpje morſch. Wěſta wóſchka (Milbe) jejka tejele mole žerje. W lećźnych měſozach móżesch też wjele molow moricź, hdyž žu žo na běle ſcźěny žitoweje łubje ſeſydałe. Na běłej ſcźěni je najlěpje ſpóſnajesch. W nałeczu pak móżesch na łóſkach, rjadach a ſcźenach pschilěpjene budki, priedy hacź huſenczki ſ nich wuleſu, wotmjeſcź a ſpaliccź. Na łubje je lezo wostajicź njeſmělsch, ſ budkow bychu tola hischcźe huſenczki wuleſe. Mole ſaczerjſch też ſ tym, ſo ſcźenje konopeja (Hanf) na łubji wukładjeſch. Praja, ſo wone mole ſaczěri, huſenczki žo wě niz.

Dalſchi ſchłódnik je jedyn hischcźe mjeńſchi bručźk. Wucźeni mjenuja jeho Sivanus surinamensis. Wón je zyle mółicźki. Měri tola jenoż 2½ hacź 3½ mm. Wón roswije žo w běhu dwojoch krotkich měſozow. Nehdy mějachu jeho ſa wuzitnu wačźu. Mějachu jo pschekaſanzy (Insekten) a wſchi (Milben) žerje. Někto pak ſu žo pschepokałali, ſo tónle bručźk a jeho cźerwik žo je žitom žiwi. Sornjeſchka brje nałużnycź njeſamóže. Sa to dobywa žo do nażranych, nałamanych abo hewak wobſchłodźenych ſornjatkow a do žitoweho ſchróta. Wone potajkim ſpěchuja a dołończa ſaniczenje žita, ſchtož ſu druhe ſchłódownikі ſapoczeli.

5. wobras

Dalſchi ſchłódnik naſchich žitnych łubjow je jedyn wukrajnik. Tehole njewitaneho hoſcźa pokaże nam 5. wobras. Jeho mjenuja raſźowy bručźk. Podobny je zyle na hižo wopiſaneho žitoweho bručźka. Tamnón je cźemneje barby, ale raſźowy bručźk je hischcźe cźemniſchi. Pornjo tamnym je něchto mjeńſchi a na khribjecźe je też dróbnicho dypkaty. Na łchidleiczłach ma cźerwjene bleźki. Hewak je zyle naſchemu žitnemu bručźej runa. Schkobu runje tak wulku nacźini. Raſźowy bručźk lubuje cźopotnu. Tehodła je wón pola naſ jenoż w horzuch, ſuchich lěcźach pſchijporza. Tehdom może wón žito ſ hromadami ſa kótki cźaſ ſnicźicź. Kaž hižo jeho mjeno powě, pſchińdże k nam ſ cźopytych krajow, hdyž je raſź rabſi. K nam je druhdy ſ Rumunſkej pſchiſchoł. W połowiſchej Němſkej je był ſ thwilemi ſ wulkej cźwilu. Jeli po horzym lěcźe kruta ſyma ſaſtupi, wón ſmjerſnje. Dokelž je ſmjerſty hóſcź, mohł žo jenoż we wutrjepnych rumach wukhowacź, tehodła je runje tak rucźe ſhubi, kaž je k nam pschiſchoł.

Pſcheczźiwo tymle ſchłódnikam mółemy wſchě te ſrědki nakožowacź, kotrež ſmy wukałali. Lěpje a lohſcho je ſchłódźi wobaracź, hdyž je žo hižo ſahnećźił. S wožu žitowu łubju dyrbjał kóžde lěto nětotre njedźele do žnjow dokładnje wuprózdnicź. W próſdnej łubji žo tajſa njerodź lěpje ſaniczuje hacź na wótrei.

Skotarſtwo.

Karnikłaze koże.

(S 2 wobrasomaj.)

W ſymje je karnikłaza koża też wjele winoſt. Kaž wſchě druhe, je też najbóle huſto kośmata. Hdyž žy ju karnikłej ſcźahnył, dyrbiſch ju ſwércu two to poſtaracź, ſo by jeje hódnotu ſathkował. Ty dyrbiſch ju pak je ſtynom wutykacź a pak na kroźnicźa ſcźahnyć, ſo žo ſeſthnyła njeby. Sa ſeſthnjene koże mało dostanjeſch, mjes tym ſo cźerſtwje wupiſcheſtrjene a tak wuſuſchene koże jara derje płacźa. Kornikłe płahowaze towarſtwa trošnicźka poruczuja, na kotreż mózesch kožu, po tym ſo žy ju ſcźahnył, wupiſcheſtrjecź. Najlěpſicha, to rěka naſhuſcźiſcho kośmata je koża ſwérjatow w měſozomaj dezembru a januaru. Kóžu karnikłow, kotrež lina, też prjecź cźiſtnycź njetrjebaſch. Teho kožu dej wulaſowacź a móżesch ju k wſchelakemu trjebacź. Kóžu młodeho karnikła, je-li žy ju wubarowacź dał, mó-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a diści Smolerjec knihldźerčanja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 Kč. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w sše wobličeja. Za reklamowy a wólbny rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 285 **Budyšin, sobotu 6. decembra 1924.** **Lětnik 88**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Nowy wuprowolenc němšti ſjezm ſo pjeczа hakle ſapoczatk januara, a to najſterje 7. januara ſudźe. Pruſti ſjezm ſo někotre dny poſdźiſcho ſwoła.

*

W Revalu ſu ſ nowa něhdźe 100 woſzobow ſajeli, kotrež ſu ſo pſchi ſhytanym kommuniſtiſkim pſchewrócze wobdźělile.

*

Londonſka polizija je ſchéſcz jendźelſkich kommuniſtow ſajała. Pola nich wulku hromadu kommuniſtiſkich pismow namakachu, kotrež běchu w ruſtim pólſkanſtwje dóſtali. Jendźelſke knjeſerſtwo tehodła w Moſtwje dla ſnjeſwuſiwanja exterritorialnoſcje ſakroczi.

*

W Tunisu ſu njeměry wudyrile. Teho dla je ſo tam woblehnjenjſki ſtaw pſchipowjedźił.

*

We wukrajnym wubjerku franzowſkeje deputerſtkeje komory ſtaj ſo dwaj kommuniſtiſkaj ſapóſłanaj ſapowjedźiłoj, ſo k mjelczkowoſczi ſwiſatej. Jeju tehodła ſ poſtjedźenjow wuſamknu, w kotrychž budźe ſo wo dowérnych ſdźelenjach jednacj.

„Němſkonarodnym" Serbam!

Sćeje wy wopraſwdźe „němſkonarodni"? Ně, wy ſćeje ſerbſkonarodni. Serbſkaj dźěſchtaj waſchej ſtarſchej a wſchitcy waſchi prjedowniczy a ſerbſka krej ſćecuje we waſchich žilach. Wo narodźe ſćeje Serbja. Ale po waſchim ſmyſlenju ſćeje Němcy. Sa ſwój ſerbſti lud nimaće ničo wjacy wyſche. Abo ſchto ſćeje ſa ſwój ſerbſti lud cźinili? Kotre woporu ſa njón pſchinjeſli? Mnohy ſ waſ ani naſche Serbſke Nowiny njeczitaja, cźim pilniſcho pak wſchě móžne nam njeſpſchećeſke němſke nowiny. A kajka hańba! Do naſcheho ſpróżneho dobreho luda njeſćeje ſalku roſkory. Njeſćeje, ſo roſkora ſłódy lud niczi ſen. Chcejce wy to? Serbſki lud je politiſcy organiſowany. Ma ſwoju ludowu ſtronu, pſchedbydźiwo, wubjerk a dowérnikow po cyłym ſerbſkim kraju. Pſches 10 000 wolerſi ſteji ſa teile organiſacziji. A wy mjenujeće tule wot ſerbſkeho luda pſchipóſnatu ſtronu „nětotrych krótkowidźacych" a „ſwojohłowatych"? Wot koho dha maće wy prawo, ſerbſki lud nawjedowacź? W cźejich ſłužbach a ſa cźeje pjenjeſy dźěłacze? Serbſki lud waż wołak njeje.

A tak łóſpy torhacze programm Serbſkeje ludoweje ſtrony. Prajicź, ſo je „ſprawnoſcź a ſchéſcźanſka lubоſcź" też waſcha, t. r. němſkonarodna ſaſada. Ale kajka je to waſcha ſprawnoſcź a lubоſcź, hdyż to, we waſchim łěkarſkim njewěrnoſcź toſcheršerjeće wobtrucźejo, ſo ma naſch programm „połizajſtwo ſa njetrjebawſchi luxus„? Hdże to w naſchim programmje ſteji? Tam ſteji „roſmnoženje połizije w naſchim kraju mamy ſa njetrjebawſchi luxus, kotrež jenoż naſche dawki powjetſcha." Njeje to wulki roſdźěł? Abo njeſapſchimnje to „němſkonarodźeny Serb"? Někotrych ſ podpiſanych waſchich burow bychmy mjenowacź móhli, kiž tele njetrjebawſche roſmnoženje połizije w Serbach runje tak ſaſudźachu, kaž my. — A ſo je němſkonarodna ſtrona ſa ſwobodu katoliſkeje ſyrkwje wuſtupowała — ſo móża tole ſamo katoliſzy burja podpiſacź, je rajſeſchi dopokas, ſo ju zyle ſaſłepjeni. Wſchón ſydźeł tola wě, ſe mějachu do wójny nětcźiſchi deutſchnationalni w Saſkej wſchu móz w rukomaj a ſo cźile ludźo njedowoliłoh ani Boże ſłužby, hdźeż ſta katolikow wo nje proſchachu, ani mikroſcźiwy ſotry. Sawěrno, a kóžde politiſke dźěco to wě, „cźerwjene" knjeſerſtwo w Saſkej je pſchećziwo katoliſkej ſyrkwi w tym naſtupanju wjacy ſprawnoſcze a ſchéſcźanſkeje lubоſcze mělo hač němſkonarodne. A ſchto ſteji po „Sſ. N." piſane w jenym łětaku, kiž w Pomorſkej ſa němſkonarodnu ſtronu hłoſy kóſi? „Romſkokatoliſka ſyrkej", tak w łětaku ſteji, „je łětſtotki dołho protieſtantow a wjele tyſac druhich ſchéſcźanow pſchećeſcźeſhaka, zwoſowała a po milijonach ſpalika.... Kurwa je na ſwojej draſce ſpóſnacź. Jeje draſta je purpurna, ſcharlacha a ſłota, ſ parlemi a bejmantami debjena, njeje to ta ſpodźiwna draſta bamžow, kardinalow, arzybiſkopow a měſchnikow romſkeje ſyrkwje, draſta, kotruž woni noſcha w ſyrkwjach, konſiſkach a prozeſſiónach? . . . Na jeje nadpadnej a winſnamnej draſce ſpóſnawamy romſku ſyrkej jakoż tu kurwu apokalypſy." Schto k tomu prajiće, wy ſerbſzy burja, wy Delano, Zyžo, Njebiſcho, Pſcheo, Wenzlo, Wawrijo, Cźemjera, Renczo a Kokla? Hlejeće, waſch łětak, kotryž ſ waſchim mjenom do Sſerbow ſcźeleće, łóji hłoſzy ſa tutnu ſtronu, kaž tamón! A wy evangelſzy ſerbſzy burja, kiž ſcźe ſo ſwobu podpiſali, njewujeće wy to ſprawnoſcź a ſchéſcźanſtu lubоſcź? Wjacy ſa towarſtwje ſo wam lubi?

A cźehodła ſamjeleźeće wſchě druhe ſadanja ſerbſkeho programma?

Spóſnajeće w poſłednjej hodźinje, ſo ſcźe na wopacznym puczu a wróćeće ſo k ſwojemu narodej a pſcheſwědcźeće ſo, ſo ſadym łóſ ſpudźeny njebudźe, kiž ſo tuteda ſa ſerbſku ludowu ſtronu. Shuńeny je kóždy ſerbſti hłoſ, kiž ſo ſa nju njewotcźe. Tehodła ſadym Sſerb ſprawnje a ſchéſcźanſzy ſmyſlony Sſerb 7. decembra hinak wolicź njemóže, hač

Sſerbſku ludowu ſtronu.

Europiſki żelesowy truſt.

W Pariſu franzowſzy a němſzy induſtrialni wo ſałoženju żelesoweho truſta jednaju. Tutemu dyrbjała Jendźelſka, Belgiſka a Cźeſkoſłowakſka pſchiſtupicź.

Pólſka měr w ranju ſchkita.

W pólſkim ſjezmje je ſo, kaž je ſo hižo ſ krótka naſpomniło, pſchi wuradźenju wo ſtatnym roſkleńenju, wójniſti miniſter Sſikorſti ſkowa jimał. Wón pſchě poroki, ſo Pólſka militariſtiſke prózowanja pěſtuje, wotpokaſa. Miniſter cźiniſche ſedźbliwe na wobſchěl mjes němſkimi a pólſkimi manewrami. Pſchi němſkich manewrach ſu ſo wobdźělile tſi diviſije pěſchkow a diviſija kavalerije, pſchi pólſkich manewrach pak jenoż jena diviſija pěſchkow ſ jenej kavalleriſkej brigadu. Bolſchewiſka Ruſſa ma 62 hęſchich diviſijow, 100 powótrowych kadrow, 15 nowych pěſchich diviſijow a wulku hromadu kavallerije. W poſłednim cźaſu je wona we wukraju někotre tyſacy motorow a 100 ſtadołow nafukpika. Pólſta w ranju měr ſchkita a ſo na ničo druhe njeměri, hač ſwoje mjeſy ſchkitacź a nětcźowe ſrěcźenje ſakhowacź, na kotrychž je jeho njewotwiſnoſcź ſałożena.

Wſchě ſkórżby, ſo wójniſti miniſter ſ poſtrědnjiſtwom ſwjaſka nětkuſchich ſóſzkarjow w Hornjej Schleſyſkej nawal do němſkeho dźěła Hornjeje Schleſyſkeje pſchihotuje, ſu wumyſlene a bjes podłoża.

K ſmjerći ſaſudźenu Franzowſa jako ruſki wotpóſłanz Pariſu.

Ruſke bolſchewiſtſke knjeſerſtwo je ſo pſchi pſchiprawjenju diplomatiſkich ſtykow ſ Franzowſkej ſpodźiwnu njehańbiſcźiwoſcź dowoliło. Wono je franzowſkeho hejtmana Saboula, kotrehoż ſu w Franzowſkej jako kommuniſta ſ ſmjerći ſaſudźili, a kotryž je potom ſ Moſkwy kommuniſtiſku agitaziju w Franzowſkej naſwjedował, do Pariſa jako ſaſtojnika ruſkeho pólſkanſtwa pólałało.

Saboulowy pſchikhad je franzowſkemu knjeſerſtwu wulke njeluboſcze nacźinił. Herriot je ſrjedu wjecźor konferenzu ſwołał, pſchi kotrejž ſu ſo wón, miniſter ſmutſkotwych naležnoſcow, generalny ſekretar a dwaj ſozialiſtiſkaj ſapóſłanzaj wobdźělili. Herriot budźe ſ ruſkim pólſanzom, kotryž je ſchiwórkt do Pariſa pſchijěł, wo tejle naležnoſcźi jednacź.

Franzowſka wójſkowa reforma.

General Nollet je we wojeriſtim wubjerku deputerſkeje komory roſprawu wo ſakonjowej pſchedłohy podał. Po njej dyrbjał ſo pſchihodnje cźaſ wojeriſkeje ſłužby pſchitrócźicź a ſo kraj do wojeriſkich wotkrjeſow tak dźěliccź, ſo móża ſo pſchi wuhotowanju wójny wſchě nazionalne ſórła wunwujicź. W pſchedłohy ſo dale praji, ſo dyrbi ſo wjacy ważniſcze na wotwuczenje reſerwow ſkaſcź.

Jendźelſka pſcheczſiwo ſakroczenju Swjaſka ludowu w egiptowſkej triſy.

Generalny ſekretar Swjaſka ludowu je nolu jendźelſkeho miniſterſtwa ſwonkowinych naležnoſcow dóſtał, w kotrejž ſo wono pſchećeſtwo możnoſcźi ſtaja, ſo by **egiptowſke knjeſerſtwo Genffti měrowy protokoll podpiſało a na to nanjetowało, ſo by Swjaſk ludowu w nětcźiſchim egiptowſkim konfliktu ſakrocził.** W nocźe ſo praji: Sa żiwjenje a bjeſtrach Jendźelſkeje ſtej ſ njeſpuſcźenym wumělenjom, ſo ſo Egiptowſkej derje wjedźe a ſo je njeſraulima. Jendźelſka je ho dla poměry, mjes Jendźelſkej a Egiptowſkej wobſtejace, ſakhowa. Wona njebudźe cźerpicź, ſo by jena druha mój je do praſchenja brała abo je roſpominała.

Njeſnicźliwe wójniſke łódźe.

Sjednoczene ſtaty połnóżneje Ameriki ſu ſe żiwjeſho wójniſkeho łódźiſtwa ſtarſchi wulkołódźiſtaj „Waſhington" wuſamkli, ſo by liczba wójniſkich łódźow wjetſcha njebyła, hač je ju w Waſhingtonſkim ſrěcźenju wuczinili. So by ſo nuſne ſ ſwjatnym ſjednoczeńſu, łódźa ſa tarcźu pſchi namórſkich manewrach poſtajichu. Moderna bitwiſka łódź „Texas" da ſtareje łódźe „Waſhington" ſ pjatnacźeſzolowſkich kanonow tjeſeſche a ju pjecź krócź torpedowaſche. Tola pſchi wſchém bombardowanju ſo jenoż malo wobſchkodźi. Jeje panzerowane ſcźeny ſo ſ zyła njepſcheraſchu.

Auslandsdeutſchtum a Sſerbja.

Kaž Wojerjowſke němſke nowiny wojſewjeja, d. hnydom po wólbach (13. 12.) we Wojerezach, Kulowie a druhdźe pſchednoſchki wo hubjenſtwje a nuſy Němcow we wukraju. Pſchednoſchki pſchihotuje „Bund der Auslandsdeutſchen", kiž je jako rěcźnika prof. Sauera ſ Barline poſtajił. Sajmawe je, ſo ſo tute pſchednoſchki runje we ſerbſkim kraju wotměrjaju a najſterje — kaž we ſpomnjenych wojerjowſkich nowinach ſteji — też we ſchulach po pſchednoſnjeju. By jara derje było, chyżli naſchi Sſerbja we pravoje bohatej liczbje tute pſchednoſchki wopytacź, ſo bychu jim ſchonili, ſchto ſebi Němcy, kiž ſu w druhich krajach runje taſa mała horſtka, ſaž my Sſerbja w Němſkej, żadaja. Chcemy pak też hnydom do prědka naſchich Sſerbow na to kedźbowny ſcźinicź, ſo budźe ſo we wſchěch tutych pſchednoſchkach wożebje jara wo tom rěcźecź, kak jara ſu Němcy we zujach, wożebje we klewjanſkich krajach połócźowanj. Tuż je njech tu hižo doprědka roſjaſnjene, kak ſo wězu maja. W tutych ſhromadźiſnach dyrbjało ſo němſkim rěcźnikam roſtużicź, ſ kajkej brutalnoſcźu ſu hač dotal w ſerbſkich pruſkich ſchulach ſerbſku rěcź potłócźowali. Dźěcźi ſo ani ſerbſti cźitacź ani piſacź njewuczu. Prjedy je wuczeć dźěcźi ſamo bił, hdyż ſu ſerbſki wjes ſwobu rěcźeli. Też ducźowni ſu po możnoſcźi ſerbſku rěcź wutnpili. Paczeńſka wuczba je ſo němſzy podawała.

Wo Pólſkej budźe ſo na tutych pſchednoſchkach prajicź, ſo Němcy ſaneje ſchule nimaja a dźěcźi njeſmědźa němſki wukmjeć. Wěrnoſcź pak je, ſo maja Němcy tam wſchě ſchule, wożebje ludowe a hrěnje, kiż ſdźerżenju ſwojeje rěcźe a kultury trjebaja. To je dopokazane pſches ſtatiſtiku a pólſki ſapóſłanzaj w pruſkim ſejmje ſtaj namjetowałoj, ſo bychu tola jónu 5 abo 10 němſkich wuczerjow a wěywuſtojnych do Pólſkeje jěli a ſo ſtami pſcheſwědcźili, ſchto je wěrnoſcź a ſchtó njewěrnoſcź powjeda. Skónczniſe ſo też dwaj ſamolwiſchaj; hdyż pak iwoi němſkeho knjeſerſtwa paſ dowoliłoſcź ſadachtaj, ſo mohłoj do Pólſkeje dojcźeć, da jim knjeſerſtwo ſcźehowanju klaſſiſku radu: „Njejedźe tam radſcho, pólſke likéry a pólſke rjane żony móhli Wam hłowu ſałwjercźecź a My njebyſcźe niczo widźeli." !! S taſkimi argumentami ſo roſjaſnjenju ſadźěwa a wopraſwdźe też ſpomnjenaj dwaj pólſanzaj paſ njedóſtatchtaj. Němcy ſo boja, ſo mohła wěrnoſcź na ſjawnoſcź pſchińcź a ſ tym by ſo taſkim agitaziſam „Bunda der Auslandsdeutſchen" póda łżowy wotrył.

Tołame płaćeſi ſa Cźeſkoſłowakſku. Tu ſu wożebje pſchedży ſaży wojſpetuje namażana a dawno dopokazana njewěrnoſcź, ſo je Cźeſkoſłowakſka 800 němſkich ſchulow ſawrjela. Po wěrnoſcźi ſu tak: po wójnje běchu wſchelake ſchule a rjadownje jara na liczbje ſchuleri ſpadłe. Dokelż dyrbi ſtat lutowacź a njemóże ſa 5 abo 10 dźěcźi ſchulu a wucźerſ wudźerżowacź, ſu ſo wſchelake klaſy a ſchule hromadu położile. Je to tak, ſo dźěcźi njeſmědźa dale hač 4 km. do ſchule nječź, hewak ſchula woſtanje. Tehorunja je wjele němſkich ſchulow ſaſchło, dokelż cźeſzi ſtarſchi, kiż ſo pod ſtatnym němſkim rěźimom bojachu, ſwoje dźěcźi cźeſki wucźicź bacź, nětko, hdyż je ſwobodny cźeſti ſtat naſtał, ſwoje dźěcźi ſako do cźeſkich ſchulow ſeſełu. Skónczniſe bu też wjele cźeſkich ſchulow ſdźěrżenych a hromadu połoženych, ſo buchu klaſſy tak ſkhłne byłe, każ to po ſaſadach ſtatneho hoſpodarſtwa ſo pſcheſwjeſcź hodźi.

A w Južnoſłowjanſkej je tołame. Tam je ſo żamo na 100 nowych němſkich ſchulow ſałożiło, dokelż

Šulske mapy a tornistry :: :: za hólcow a holcy :: :: poruča **T. Albert w Budyšinje** na ſawſkich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Stóž njewoli, so khłosta!

Tak je w nětkotrych krajach hišo łakoł.

A to je zyle prawje tak.

Pšchetoj schtół so wo wólbu njestara, runa so njerodnemu hospodarjej. Kił so wo swoje łubko ſ zyła njestara a pšchewostaił zuym ludźom, schtoż ſ nim cźinja.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 6, najwjšchša dnjowa temperatura 2 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer + 4, najnižša temperatura w nozy 4 stop. cźopłoty. — Wyschina leži nad ſrjedźnym raišchim morjom. Hewak ſ wjeczora a połodnja nižiny nasche wjedro wohrožuja. Tola schkleńża je dźensa jašo na rjane wjedro postupika. Jutrje, 2. njedź. adventa, ſtónčko 7,52 ſkhadza a so 3,54 ſkowa. Mežacźk pow. 2,34 ſkhadza a so na 3,51 ſkowa.

— **Rosprawa polizije.** Dźenja rano jatšeli so na wjeczornej stronje Marijneje Marcźinje zyrkwje 21 létny pšchekupčk ſ Budyschina. Sčamomordak je wobžarujomny njeſtutk w cźežkich myślach ſtuczał.

— **Wjedro na jutšiſche:** Miše wjedro dale teaje. Mróčele so pšchecźahuja, ale mało deſchcza.

— Nabožna wotkorhanka protyka na lěto 1925, wot ſerbſkeho kulherſkeho knihowneho towarſtwa ſ pomozu naſchich kk. duchownych wudata, je wušchła. Płacźizna (1 hr. ja cy.) je tak niško wobličzena, so bjes pjenjezneje schkody jenoż wotom wotekźowaty, hdyž bo nakład rozpscheda. Proſhujmy naležuje, so tola žadyn ſerbſki dom njeby bjes tutuje rjaneje khcheźańſkeje pychi ja ſcźehnu wostał. Wona je hódny dar pod hodźenſkeſomy ſchtom. Wobžeže wutrobne kujeźich duchownych wožiwny, so chcyli we ſwojich wosadach, kaž loni a pšched lětom, też lětſa wo rozſchérjenje nabožneje wotrorhanjkeje protyki ſo dobrocźiwje ſtaraczą a ſnadź pacźeřiſkim dźeźom ju po khěžach w kóždej wosadźinej wožy rozſnoſcheć dacź. —

— Wuwuczowanje w ratařſkim ſrjedźowanju. Wot pónđźele, 15. dez. hacź do ſchtwórtka, 18. dez. wotmjeře ho, je-li ho dosć pšchiwobrjedża, kursus k nawuczowanju ratařskeho licźbowanja w Brězkach na krajnej kulturnej radže w Drježdźanach-St. m., na Sidowinej hasy 14 III.

— Saſſki ratařſki tydźeń. Sa 5. jakſi ratařski tydźeń, kiž ho wot 26.—30. januara 1925 w Drježdźanach wotmeje, hu ſo pschedbježne ſcźehowanje pschedowſkich poſtajiſe: 1. Dr. Schiela ſ Naumburga: „Kak ſtutkuje Dawidowy plan na ratařſtwo“, 2. Knjez radź. n. w. Gutſchke ſ Barlina: „Dawidowe ſakonjedawkowſtwo a renta banka“, 3. Nyczerkubleriſti najeck Ruoff Konradsdorf: „Nowocźaſne wobdźełanje hnódźeneho hnoja a jeho wliw na powyſchcźenje pólneho wunoſchka“, 4. Schurig-Marchcz: „Wichćdne rólniſke praſchenja“, 5. Prof. dr. Engerling ſ Lipska: „Pśizowanje praſchenja“, 6. Prof. dr. ſ Lipſka: „Kak dozpějeſch wjazy mloka“.

S Bukcz. Tu pschejdźe auto ſwinjo wožrjedź wſu, kiž běšche pola kundroſa pobyła, a nětko jašo do noz cźinjaſche. Nětnit wumoži ſo wot bološćow. Sa to pak mjeſche ho ſ traſche.

S **Pancźicy.** Schtwórtk wotmě ho tu ſhromadźiſna Sserbſkeje ludoweje ſtrony, jara derje wopytana, też wot nětkotrych žónſkich. Knjez Jakub Spitank powita pschitomnych a pschepoda ſlowo k. ſar. Schewežikej. Tón pokaża na to, kak ſo ſi ſtrony pola naſ we naſche khoży prózuja: nětnikonarodna, zentrumſka a Sserbſka ludowa. Dopokaża, ſo njemóſech nětnikonarodnej ſwojí hłóſ dacź ani jako nětnikí ſtacźan, ani jako khcheźańſki Sserb a rotſkuba ſnany lětak „nětnikonarodnych Sserbow“. Też zentrum njemóżemy wolicź, dokelž ma ho wo jeho ſajdach pódla khcheźańſtwa też nětnika narodnoſcź hajicź. My pak ſmy Sserbja a winowarſki hajicź ſwoju ſerbſku narodnoſcź kaž Nimcy nětnika. Ssmy pak chcyli ſo ſ zentrumom ſwjaſacź a jón podpjeracź. Tola tuta ſtrona je nas tón trócź hiſchcze wotpokaſała. Njemóżemy tehodła himak, hacź ſwoju Sserbſku ludowu ſtronu, kotrejež programmu ſamo naſchi pschecźiwniży jako dobry pschipóſnamaja. A jadyn hłóſ, kiž ho ſa ſerbſku ſtronu woteda, njebudźe ſhubjeny, dokelž budźe liczeny a budźe ſwjedźicź wo tym, ſo ſu Sserbja hiſchcze ſiwi a chcźeja być dale a lépje ſiwi jako ſpróżniny khcheźańſki lud. Wo rosmołowje ſakitoſche ſo k. dr. Rachel pschecźiwo ſapołanemu w „Sserb. Now.“, wuſtupowańſche kruce pschecźiwo nětnikonarodnym. Kaž pak ſ jeho rěcze wuſhadźeſche, je ſo ſa zentrum roſhudźił, ſo njebychu nětnikonarodni k nam pschiſchli. Knjez Pjech ſaſtupowańſche wšo nětnikonarodnu ſtronu, wuſołženy pak, ſo tódże politiſke pschejwedźenje cźeſći. Knjez Pjetſchka ſ Wělenźu a k. Lebja ſe Sdwinarnje rěcźeſchtaj ſo naſchu Sserbſku ludowu ſtronu. Knjez Anſorge chcyſche naš Sserbow nětnikí powincźicź, ſchto mamy cźinicź a wotſtajicź. Knjeſej Anſorgej pak ſo nam jowrjownym Sserbam njecha na wucźbu khodźicź. We ſwojim ſtónčnym ſkowje mójeſche rěchnik hiſchcze wſchelke wunjemělenje podacź a wobſkedźeciź, ſo ſmy ſawěſcze wſchitſtym pschejeſene w tom, ſo ma tódy po ſwojim pschejwedźenju ſwoju winowatoſcź dopjelnicź, ſo ſmy też my jako Sserbja winowacſi, ſo ſtaracź wo to, ſo naſch narod njeſahinje. A to nima ho ſtacź jenoż ſ tym, ſo wſchitſu wolimy Sserſku ludowu ſtronu, ale ſo wſchitſu ho wo to proſujemy, ſo je a woſtanje naſch ſerbſki lud pobožny ſpróżniny, khcheźańſki a pózéjſwy lud. Jara derje poradźena ſhromadźizna ponjeſe ſawěſcze bohate płody.

S **Kamjenicy.** (Na łodźe po pschepadnyłoj.) 4 letnje hólczeja Emila a Beyer ſ Hornich Lungwic wuſhladachu na cźežkim łodźe wožrjedź mukeho hata ſtary pschepschedelchcźnik. Hólzaj cźaſyſchtaj po njom bobožeź. Pschi tym pak ho pschepadnyſchtaj. Tjeźki hólz bobžeſe ſtužbodam wo pomoz. Mjes tym pak běšche ho wjedro ſ hólzom podnurił, druheho pak mózacźu hiſchcze wucźahnuła. Jeho ſaſoł k žiwjenju wubudźicź, pola prěnjcheho pak ho njeporadźi.

S **Kulowa.** Njedźelu powoſtawi wotmě zentrumſka ſtrona ſwoju wólbnu ſhromadźiſnu pola Brauncrez we Kulowje. Sſromadźiſna bě ſtróchcu ſakomdźena ſ tym, jo rěcźnik, ſekretar Wolkmann ſ Lěhnizy, njeběž w rawnym

JENA

SINGER

z motorom a ze ſwěcu k ſćiu najwuſitniſi

hodowny dar

Połožene płaćeńſke wumjenjenja

Singer & Co.,

akc. tow. ſijacych maſinow

w Budyšinje na bohatej hasy 14.

Najrjeńši hodowny dar je pisanske blido!

Jédźerńje, stwy za knjezow, łchańnje, hrajeńske blida, ſwěcźadła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinje na běleŕńkej dróży 7 (Bielehenstrasse).

Ze Serbow.

Sobotu, 6. hodownika.
Mikławša.

1873 nastupi Jurij Jakub w Njeswačidle swoje žohnowane faſtwo.
† 1869 Michał Kokla, farař we Wostrowcu, serbski spisaćel.

Swjata Marja woła.
Wowcěř tam paseše při puću
Tak blisko při dróży.

Dźěše tam nimo swjata Marja
Ta dźěn tak zjawnje zawoła.

„Na koho wołaš, Marja?“
„Njewołam na tebje, wowcěrjo“.

„Ale ja wołam na jedneho,
Kotryž cyły swět zastoji“.
Serbski pokórluš.

Za woprawdźitoh' zemjana
Ty měj, kiž zemju wobdźěła.
Jan Radyserb.

Njedźelu, 7. hodownika.
2. njedźela adventa. — Ambrozija, biskopa.

* 1826 P. Aleksander Hitschfol, kiž w měrje swojeho klóſtra, wobběrnu khróniku spisa, w kotrejž też husto z lubosću na Serbow spomni.

My mamy wulke wjesele,
Bóh dopjelnił je slubjenje,
Wša bojoſć wot nas preč je wzataj
K nam dźěco Boże přišło je,
We človškem čóle rodźene,
Z tym je nam wěčna zbožnosć data.

O swjate dźěco Jezuso,
Nam rozswěć twoje wobličo
A daj nam twoju hnadu skhować,
Hač tam do swojoh' kralestwa
Preč ze swěta a ze stracha
Naš překrasnjenych budźeš wołać.
Hodowny kěrluš Jana Kiliana.

Nam budźe hołčo póčiwe
Na wěčne swjeńo lubozne.
Jan Radyserb.

Bratřa Karamasowi.

Roman Feodora Michailowicza Dostojewſkeho.
S ruſcźiny pschełožił Jurij-Hrodźiſchćanſki.

8] (Pokračowanje.)

Wěrive jony.

K drjewjanemu potorožku pschi putniży khóćzachu ho nětko jony, nětkaž dwaceći po licźbje, kotrymž bu pražene, so tak zadoſćiniwe wocźakowany ſtarſ ſ konja pschithadża. Mjes nimi běšchej tež kubleŕka Chochlakowa ſ djowku, a to na ſa ſemjanſke łuźenje poſtajenym měſtnje. Knjeni Chochlakowa, macź, běſche ſedma ſtoźećt lét ſtara a wot pjeć lét wudowa. Wona bě bohata, ſpodobnje ſdraſcźena knjeni ſe kražnym, trochu bledźim wobličzom, ale wožiwjenym psches ſtuboke cźornej wocźi. Jeje djowka, ſchtyrnacźelétna holcźka, měješche wokhromjenej nošy, a bu w ſtole na kolesach wožena. Wobličzo, psches cźerpjenje trochu ſtorhane, běſche tehodła hiſchcze wješołe, ſe ſchibałkſim wuraſom we wulkimaj, cźornumaj wocźomaj, khłódkowanymaj psches dołhe mikawcźi. Wonej běſchtej hižo tydźeń w měſcze, běše w wobſkodnej naležnoſći, dyžli dla ſwjatſeho pocźa. Tola běſchtej ſtarcza psched tſjomi dnjemi hižo jónu wopytałej. Miacź ſpodźeſche na ſtólcźku, pódla wobkoženja dźiwcźi, dwej kročeli psched nimaj ſtejeſche ſtary mnich, zujbnik ſ mnohotnatehu w połnozy leżazeho klóſchtra. Też wón dźyſche ſwěi połožnowanje ſtarcza wuprożujcź.

Pokaſaju ho na potorożku, pschiwobrocźi ho ſtarz hnydom k ludźej. Cźrjoda khóćzeſche ho do pschódka k malemu, ſtiſtpodźenkatemu ſtholdej, a wobkekaju ho epitrachil, ſolmiwoſche duchownemu tu muroheſcź. Mnohe jony ronichu ſtyłły hnuteſcźe, druhe prózowachu ho hubjećkowacź jenoż wobruh jeho ſukńje. Nekotre pak ho bórbotaju modlachu. Wſchitſi pożołnowanſchi daſche ho ſ nimi do rěcźi.

Za tam ſ daloka“, prajiwſchy pschiſtupi k hiſchcze niż ſtaſe jara ſeſtarjenej jónju, kiž bě na kolenach leżo ho na wotmjeře ho, je-li ho dosć pschiwobrjedża, kursus k nawuczowanju ratařskeho licźbowanja w Brězkach na krajnej kulturnej radže w Drježdźanach-St. m., na Sidowinej hasy 14 III.

— Saſſki ratařſki tydźeń. Sa 5. jakſi ratařski tydźeń, kiž ho wot 26.—30. januara 1925 w Drježdźanach wotmeje, hu ſo pschedbježne ſcźehowanje pschedowſkich poſtajiſe: 1. Dr. Schiela ſ Naumburga: „Kak ſtutkuje Dawidowy plan na ratařſtwo“, 2. Knjez radź. n. w. Gutſchke ſ Barlina: „Dawidowe ſakonjedawkowſtwo a renta banka“, 3. Nyczerkubleriſti najeck Ruoff Konradsdorf: „Nowocźaſne wobdźełanje hnódźeneho hnoja a jeho wliw na powyſchcźenje pólneho wunoſchka“, 4. Schurig-Marchcz: „Wichćdne rólniſke praſchenja“, 5. Prof. dr. Engerling ſ Lipska: „Pśizowanje praſchenja“, 6. Prof. dr. ſ Lipſka: „Kak dozpějeſch wjazy mloka“.

S Bukcz. Tu pschejdźe auto ſwinjo wožrjedź wſu, kiž běšche pola kundroſa pobyła, a nětko jašo do noz cźinjaſche. Nětnit wumoži ſo wot bološćow. Sa to pak mjeſche ho ſ traſche.

S **Pancźicy.** Schtwórtk wotmě ho tu ſhromadźiſna Sserbſkeje ludoweje ſtrony, jara derje wopytana, też wot nětkotrych žónſkich. Knjez Jakub Spitank powita pschitomnych a pschepoda ſlowo k. ſar. Schewežikej. Tón pokaża na to, kak ſo ſi ſtrony pola naſ we naſche khoży prózuja: nětnikonarodna, zentrumſka a Sserbſka ludowa. Dopokaża, ſo njemóżech nětnikonarodnej ſwojí hłóſ dacź ani jako nětnikí ſtacźan, ani jako khcheźańſki Sserb a rotſkuba ſnany lětak „nětnikonarodnych Sserbow“. Też zentrum njemóżemy wolicź, dokelž ma ho wo jeho ſajdach pódla khcheźańſtwa też nětnika narodnoſcź hajicź. My pak ſmy Sserbja a winowarſki hajicź ſwoju ſerbſku narodnoſcź kaž Nimcy nětnika. Ssmy pak chcyli ſo ſ zentrumom ſwjaſacź a jón podpjeracź. Tola tuta ſtrona je nas tón trócź hiſchcze wotpokaſała. Njemóżemy tehodła himak, hacź ſwoju Sserbſku ludowu ſtronu, kotrejež programmu ſamo naſchi pschecźiwniży jako dobry pschipóſnamaja. A jadyn hłóſ, kiž ho ſa ſerbſku ſtronu woteda, njebudźe ſhubjeny, dokelž budźe liczeny a budźe ſwjedźicź wo tym, ſo ſu Sserbja hiſchcze ſiwi a chcźeja być dale a lépje ſiwi jako ſpróżniny khcheźańſki lud. Wo rosmołowje ſakitoſche ſo k. dr. Rachel pschecźiwo ſapołanemu w „Sserb. Now.“, wuſtupowańſche kruce pschecźiwo nětnikonarodnym. Kaž pak ſ jeho rěcze wuſhadźeſche, je ſo ſa zentrum roſhudźił, ſo njebychu nětnikonarodni k nam pschiſchli. Knjez Pjech ſaſtupowańſche wšo nětnikonarodnu ſtronu, wuſołženy pak, ſo tódże politiſke pschejwedźenje cźeſći. Knjez Pjetſchka ſ Wělenźu a k. Lebja ſe Sdwinarnje rěcźeſchtaj ſo naſchu Sserbſku ludowu ſtronu. Knjez Anſorge chcyſche naš Sserbow nětnikí powincźicź, ſchto mamy cźinicź a woſtajicź. Knjeſej Anſorgej pak ſo nam jowrjownym Sserbam njecha na wucźbu khodźicź. We ſwojim ſtónčnym ſkowje mójeſche rěchnik hiſchcze wſchelke wunjemělenje podacź a wobſkedźeciź, ſo ſmy ſawěſcze wſchitſtym pschejeſene w tom, ſo ma tódy po ſwojim pschejwedźenju ſwoju winowatoſcź dopjelnicź, ſo ſmy też my jako Sserbja winowacſi, ſo ſtaracź wo to, ſo naſch narod njeſahinje. A to nima ho ſtacź jenoż ſ tym, ſo wſchitſu wolimy Sserſku ludowu ſtronu, ale ſo wſchitſu ho wo to proſujemy, ſo je a woſtanje naſch ſerbſki lud pobožny ſpróżniny, khcheźańſki a pózéjſwy lud. Jara derje poradźena ſhromadźiſna ponjeſe ſawěſcze bohate płody.

S **Kamjenicy.** (Na łodźe po pschepadnyłoj.) 4 letnje hólczeja Emila a Beyer ſ Hornich Lungwic wuſhladachu na cźežkim łodźe wožrjedź mukeho hata ſtary pschepschedelchcźnik. Hólzaj cźaſyſchtaj po njom bobožeź. Pschi tym pak ho pschepadnyſchtaj. Tjeźki hólz bobžeſe ſtužbodam wo pomoz. Mjes tym pak běšche ho wjedro ſ hólzom podnurił, druheho pak mózacźu hiſchcze wucźahnuła. Jeho ſaſoł k žiwjenju wubudźicź, pola prěnjcheho pak ho njeporadźi.

S **Kulowa.** Njedźelu powoſtawi wotmě zentrumſka ſtrona ſwoju wólbnu ſhromadźiſnu pola Brauncrez we Kulowje. Sſromadźiſna bě ſtróchcu ſakomdźena ſ tym, jo rěcźnik, ſekretar Wolkmann ſ Lěhnizy, njeběž w rawnym

ſtarz, „a njenamaka žaneho pokoja. To je wašch wožud na tutym ſwěcźe, wy maćerje. Tehodła njeſměrujcź ho, njetrjebaſch jo ſměrowacź, pkakaj dale. Ale pschi twojich łyſtach ſpominaj na twojeho, jako jandźela Božeho na tebje hladaceho ſynka, kotryž Boha na twoje łzyły kódźeneho cźini. A ſtónčnje budźa twoje łyłły cźiſche wjeſełe, hnuteſcź a cźiſcźenje wutrobu, a hrěchi wotpadnu wot tebje. Nětko pak wrócź ho k ſwojemu mandźelſkemu. By jenu ſchtudu cźiniła, jeli chcyła jeho wopuſchcźicź. Twój ſynk kam horjeła tebje widźi, ſo hy nana wopuſchcźiła. Wědźiwaju ſynk je ſiwy, pschetoż we wěcźnoſći je jeho duſcha ſiwa, a hyrnjeż jeho też njewidźakoj, je tola njewidźomnje pola waju. Ale kak może k wamaj do domu pschińcź, hdyž hy twój dom wopuſchcźika? Konju może hicź, njenamakajo nana a macźer hromadźe? Tehodła ho hiſchcze dźenja nawrócź, maćerka! Dyž k mużej, maćer, dźenja hiſchcze dźi!“

„Póńdu, batjuſchka, po twojim ſłowje póńdu, wutrobu moju ſy mi twuſtrowił. Nikituſchka, ty mój Nikituſchka, ty mje wocźakujeſch!“ — Bórbotajo wotſali ho.

Starz pschińſnu nětko ſ jenej ſtaruſchzy, ſdraſcźenej jako měſchczanka. Mjenowaſche ho Prochorowna a běšche wudowa podwyſchka. Powedźaſche, ſo je jeje luby hyn Waſinka pola wojakow, a bu daloko do Sibirſkeje, Irkutſka, pósłany. Sa lěto njeje niczo wjazy pžkał. „Nětko prajeſche mi psched króćkim ſona bohateho pschekupza, Stefanida Iljinitcha Bobrjagina, ſo dyrbju jeho mjeno ſa Bożu mšchu napjsacź a ſa zwrótu ſo njeho Bożu mšchu ſtajeczicź dacź. Potom měnješche, budźe jeho duſcha psches to pschejcźěhaca a napjša mi liſt. To by najwěſcźiſchi hrěch był, prajeſche Iljinowna, kiž bu cźaſto wupruhowany. Ale ja hěbi to hiſchcze jónu pschemyſlach. Ty, naſche ſnětło, naſcha łzyła, maſch to ſa dobre? Wjazy tak cźiniecź?“

(Pokračowanje.)

Wuboj hdi njemmjšachmoj, jo je nastał ptato dwórene rozdźělenje pichišudzene. Jeho pótlatcy jaźo do Francozoiskeje a ja cźahnych k druhemu rafej do fabrikeje Ruscheje. — Kak rad bychmoj tola hromadźe wostałoj. — Wórhy na to hromadźachmy so w mětcźe Brail. Dojtachmy tu wicho trźene. Rostorhane wobleki, schkorcźne atd. so samenjachu, kaž tež konjaza nadoba. Tehorunja tjžkeh. Sswjatkownu sobotu w rańšich hodźinach jechachmy po šuukach wojeńskeje hudźby k wunstewej (Hasen) dele. Tam stejach u wulke fyhy wojakow nam fpischeskelenych wójskow kóbla mčichczańšich wobhydlerjow. Nimo naschich schwadrony pischiczechu mjnmyniekarjo (Minenwerfer), zyte wotjžkelenje šanitelnych wojakow a hischcze druhe wójskowe dźele. Nzwórjachmy, so tmeje pyched nami łezaza łódź mčstna dosć ja naš wschich. Nasšajimawsche bě, kak konje na łódź pschikhdźechu. Na jwjerčichnym tónzu kchiwuje želesneje wobruče (Kran) wiszałche fyhy, drjewjanu, z želesom wobbity kaschel. Tón so na kraj postaji, durczka so watewrichu a nětko so tón do njeho dewiedże. Wschc-li nuts, so jady njeho durczka zawrichu. Potom ischmy ta želesna wobruczł kaschel do wyschka a hadźi jón do hrjadź łódze, w kotrejž bě wjazy postkhodow. Po tajkim waschnju jhudi so za potdra hodźiny nasche 120 konj w njesmérnym brjuchu łódze. Jako běchu tež konje druhich wotdźělenjow na łódźi, pschinjese ta želesna wobruczł jedyn wós po druhim na łódź. Wokolopschipołdnja bě wicho hotowe. Czakachmy njeschčerpliwje, so wotjždże. Konicki jhladowachu trochu ypodźiwnje we swojim ckumpatym konjeńsu wokoło so. Njemóžachu so do dźiwacz, kak fu do njeho pischischli. Hdyž so 12. hodźina blizesche, pocźachu na łódźi trubicź, jnamjo, so bórzy wotjždźemy. Na kraju japyka nam hischcze wojeńka jnožba. Se wschčch stronow kwačku a strowjachu postednji wos wojazy a wobydlerjo. Njepyjmachmy, so so łódź pod nami hiba. E dobrom njeschcze naš hižom do hrjadź schérokeho Dunaja. Kóždy pytasche sebi kuczk k wotpocźinkej, njewjedźachmy tola, kelko dnjow budźemy tu pschebywacź. Dotho hischcze widźachmy bźle domy a krasne zyrkwine wóze Wopuschczenego mésta. Někto hdi tež nasch plywazy bolscenz bliže wobhladachmy. Wschc ts wulka, wobschérna łódź, kaz taske wo Cźornym morju jsdźa. Sstuchmy, kak wjele ma mužstwa, kak wjele kanonow a municijonelki, w hornich pak konje a wojazy. My běchmy hdi zyle na swjeżichku pod holym njebjom nasche lehwo pschirawszli, dokelż mjeżachmy wubérnje rjane wjedro. Jako běchu konje sastarane, wzjedowachmy tež my. Potom hdi saspewachmy. Mojuze schumjachu kolmy Dunaja k tmu. Pschijédżechmy k wostu, hdźež so na lewym boku reka Sereth do Dunaja wuliwa. Pisches lčto dołho běchmy na jeznych hrjadach pschečiwo Ruskam a Rumunam wojowali. Wjele wch naschich tu na wcźnje wotpocźuje. K posledniemu rafej jich nutrnje postrowichmy. Wschitzy běchmy tu hromadźe jsm pschicźahnyli, njemyslo na dźelenje. Ssamo mjes Bolharami a Turkami sawostajichmy wjele zwérnych a rjawnych pchećelow. S praweje strony kwačku nam wyhoke skalowy Dobrudźskich wyschinow. Delefa pschi brjohu Dunaja wobtwjerdźenja, hdźež Bolharjo strażowachu. Po krótkej jčźe pschiplywachmy k wjerdźiźnje Galac. Posłedowalche so wyhoko na lewym brjohu Dunaja a bě zwérno wobschkodzena. Dale a bźe blizschemy so wulkowej Dunaja. Tuta mózna reka rozdźěli so tu do wjazy hacź 100 rěcznischczow a prutow. Nimo mérny kraśna to kraśina. Nasche „Ssestra" plawolche nětk w tak mjenowanym kanalu „Sulina". Je to jedyn wot tych rjsch, wo kotrymż móża wjetsche łódże jědźicź. Nzeliczomne cźrjódy ptakow sletowachu wokoło naschcje łódże. Dźiwje a potajne te lčty a jčzory. Sczina a druhe njesnate rostliny tak wyhoke, kaz je pola naš nikdże njenamakamy. Na wjele mędnach hodźinke wobwjerdźenje j tosfich, wjele tow kit starych schtomow, hdźež běchu njepschczesčto hromadźe wzjowoli. Schtó wě, kak wjele jich je so w tutych njepschczewidomnych błotach a bahnach na wcźnje shubiło. Bźda temu, kiž lkdma sesnajomny puczik mińnje. Mjes tym wschém tajmowym pocza so cźmicź. Też pocza na wodze ymnische byeź. Sawalchmy so tehodła do naschich mantelow a pokkachmy na te wichelake njeznate a dźiwne hlowy a hmki, kiž běchu fhyschcez. Na njeboju błyschczeschze so njeliczomna fyła lwjebow a wicho sdasche so nam himak byeź, hacź w naschej domisnje.

(Skónczenje pschichodnje.)

Přiłopk.

* Lotterija sa „Zwinger" w Drjezdźanach. Sakske kralejstwo je fakkemu towarstwu k schtiżej dominy dowolilo lotteriju sarjadowacź, kotrejež cźisty wunoschk dyrbi so wužiwanju lokło. W korczenje bě na 26—30 zygnowm. Nadobe nasha we jstnje hadrija. Mtódy zygan wuczeka rebuwer a wutkli wjazy krócź. 28tkim Alex Kriebeich so pschi tym mori. Po tfleczym cźasowym zygnanju.

* Nowe powołanje. Parizske njeschczasnje sjadujstwo je zyle nowe powołanje wunamakało. Mjeso pschisiwaji hdi ludźi, kiž dyrbja wobno a w nozy wodu pruthowacź w Pariżu, hacź je dobra dosć. Njeschcze tak lokło, prawnych ludźi sa nowe powołanje namakacź. Dyrbjachu to tola hdyż wotsobu, kiż njepijachu ani alkohola, ani kofeja ani cźaja, a kiż wyschc teho tež njekurjachu. Kak wjele tajkich cźłowjekow drje je, kiż bychu wyschc tute pocźinki hromadźe na hdi mélli! Sdónczenje jich tola wuskedźichu. — Tuttch wodowuportarjow blesche mésto pschisłużacej dyrbjało, dokelż bźcze wobydlerstwo cźasto na hubjenu wodu jich hórchicho. Wodowuportarjo dźełaju 8 hodź. wschkodnje. Woda, kiż wuportwaja, je fiuka, dokelż tak lépje ypohnaja, hacź dosć derje sdosi. Kóżdu hodźinu staja so psched wuportarjow 4 hudobja z wodu. W prénim je wooa, kaz je temje pschinideje, we druhim, kaz je po prénim filtrirowanju, we tsečim, kaz je po druhim filtrirowanju, we schwórtym pak, kaz z wodowoda pschidźe. Se wschčch hudobjow dyrbja wuhowarjo wodu połpochi wuportowacź a hdyż so jim po hubjena bycź, dyrbja to hnydom wosjewicź.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 6. dezembra 1924.

Kursy wezera w Barlinje:

(Tute wurjki su w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	81 220
jendźelski punt	19 630 000	cźeskosł. krona	12 640
schwajcarski frank	81 220	10 mil. pólit. mark.	80 100

Pjenjezy běchu tež wezera lohko dostacź.

Cfeltowe kursy so t nowa jasu skrjeczichu. Statne pozezonki mějachu wichelake kursy.

Produktowe wiki mějachu powschitkownje zlabe płacźiznu, wosebje zhlbowne zito, kotrejž so wo njeschto mało waldrjebi. Pschicźinu běchu te hame, kaz hewak, muka njeźdże a wukrej lehorunja trochu snižene płacźiny powě. Njezajmjeń a wowsż jenoż w rjanym korna pytacźu a kupowachu. Schpatnjo bě dosć na pschedaań. We wotrunach a womjeschkach wobrot tehorunja źnadny wosta. Wezera płacźesche zentnar:

w Drjezdźanach

pschenicy 10—10,70 hr., rožki 10,55—10 80 hr., jeczmjenja nalčneho 12—13 hr., nalpun nacho 10,50—11, wowsa 8,50—8,75 hr., ja wobschkodźeny 7,25—8,45 sl. hr.

w Barlinje:

pschenicy 10,60—10,90 hr., rožki 10,15 hacź 10,35 hr., jeczmjenja nalčneho 11—12,30 hr., nalpunneho 9,90—10 hr., wowsa 8 15 hacź 8,70 sl. hrjwnow.

we Wrótzlawju:

pschenicy 10,90 hr., rožki 10,40 hr., jeczmjenja nalčneho 12,25 hr., nalpunneho 10,25 hr., wowsa 8,35 sl. hr.

schwórtk w Sharlezu

pschenicy 10—10,60 hr., rožki 10—10,50 hr. jeczmjenja nalčneho 11—13 hr., wowsa 7,50—8,50 hr., bérny 2,50 sl. hr.

Wiki wuzitkowego skotu wezera pjatk w Barlin-Friedrichsfelde, Magerviehhof. Pschihnali běchu 558 krunow, 14 wołow, 26 bykow, 25 prósdnikow a 108 cźelatow. Wone płacźechu:

Wyschekoczelne krutwy
a dejne:

1. rjadowmje	380—500 hr.
2. rjadowmje	250—360 hr.
3. rjadowmje	200—250 hr.

Jałowy:

1. rjadowmje	250—430 hr.
2. rjadowmje	160—280 hr.

Pozentnarjy žiwejewahi:

woły do cźahanja	40—47 hr.
prósdnili k kormjenju	32—35 hr.
skót, kotryż so ani k kormjenju ani k wjahanju njehodźi	30—35 hr.

Na tychle wikach dyzedża w pschichodże wschón howjazy skót pschečiwo polkrosnje (Maul- u. Klauenseuche) schcźerpjecź.

Konjaze wiki tam. Pschihnali běchu 636 koni. Wone płacźachu:

1. kaikoscze	1100—1500 hr.
2. kaikoscze	800—1100 hr.
3. kaikoscze	500—800 hr.
dobijazi	300—500 hr.

Zokora so pschewjele na žwécźe płaćiła. Zentnar zokora špadny wot awgusta sem wot 27 na 17 hrjwnow. Ponsza so płacźizna dale? Kaz je so wobliczilo, bndże we pschichodnym wobthodnym lécźe na 12 955 500 tunow zokora, rěpowego a sčinowego, na pschedań. W lécźe 1923/24 wuprodźi so jenoż 19 178 576 tunow, lčto pryedy pak jenoż 18 119 539 tunow. Pschirunajo j lońschim lčtom, mamy potajkim 2 227 224 tunow zokora lčźje wjazy. W lécźe 1923/24 pschetrjeba so na zyłum swécźe 1 600 000 tunow wjazy, hacź lčto pryedy. Hdyž j tym liczimy, so so tež lčtha sasa runje tak wjele wjaz pschetrjeba, tak wostanje tola hischcze na 481 000 tunow zokora špytnych na swécźe. — Nowina němskeje zokroweje indukrije pschispomni k temu: Hacź budźe lčźje wjazu zokora trjeba, je wot teho wotwisne, kak budźe Amerika kupowacź. Loni běsche ½ miliona tunow wjazu kupiła hacź lčto pryedy. Też so wokolnje, so budźe Němska syma wjazy trjebacź, hacź loni. — Tola po wobsteinpolezach, kajkeż tu khwilu na špytownych wikach knjeza, może so rjez, so budźe špyk hischcze wjetschi, hacź je horjeka wobliczeny. Wot 9. augusta t. l. sem je płacźizna na zokrowych wulko-wikach ja zentnar wot 27 hacź na 17 šl. hr. dele schła. We wulkowikowanskich kruhach so sdano j tym liczi, so je płacźizny hischcze dale wotdrjebja, hacźrunjež hu tak nifke, kaz j rédka hdy. W létach 1904 hacź 1913 běsche najnižcza płacźizna we pschetrjebi 18,40 hr. (1912 płacźeschze so 24,20 hrjwnow.) — Wy so potajkim dyrbjało wulke pschemjenjenje w pschetrjebanju zokora stacź, je-li hychu so dyrbjeli płacźizny na wulkowikach powyschicź.

Tydźenska rosprawa wulkoswjenjenkinje Meiz a Co w Barlin-Steglitz. W tychle synnkich mějachu je wikowanje we špytnjenjach nimale wjasło. Jenoż we cźerwjenym dźeczku něschto kupowachu. W cunklizowym špytnjenju by wešcze zwischi wobtkab był — je-li njedostatk pjenez k temu zadźiwał njeby. Tónle tydźeń so tele płacźizny łapitachu:

Cźerwjeny dźeczek	90—130 hr.
běły	130—190 hr.
schwedski	60—92 hr.
Inzerna	66—98 hr.
žołty	36—42 hr.
wécźny (Wundklee,	76—110 hr.
intarnatki	22—26 hr.
jendź. wódna powodnim. (Nagras)	32—44 hr.
žołtnik (limotej)	38—43 hr.
hejduschka	13—14 hr.
kolodźij	10—13 hr.
žonop	28—32 hr.

po zentnarj.

Na pschedań:

Drjewowa awkzija w Kulowje. Pondźelu, 8. dcz. 1924., pop. w 2 hodź. pschedawaju so na pschedażowanje we Koczuškich honach na Kulowskej stronje na 50 łosow fezjeleho drjewa (brěły a khójny). Wumenjenja so pyched pschedażowanjom wosjewja.

*

Jałojza, wyšschokoczelna a prosżata, knježi dwóje we Smolocźizach. — 1½ létna we Wulkej Dubrawje cźisło 3.

Krawje młodej, we Wulkej Dubrawje cźo. 3. — Wyšschokoczelna w Bosankczach cźo. 5. — Młoda dejna, płrada w Hornych Brušach.

Woł 3½ létny do pschajanja w Holeschowskej Dubrawje. cźisło 17.

Wós parkowy, w Budyschinje, drjewowe wiki 27/29.

Sso pytaja:

Holza kondilorija Harnisch w Budyschinje, wschi lawschich wrotach.

Kowatski mezgownik N. Goll nasst. w Budyschinje, na Hoschiz hajzy 25.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dny. 3/11 hodź.: Niczo so njepschemeni. Mało kupuja. Tendenza: bez pschemenjenja.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Jito a wotsjone fyhyzo po zentnarach abo 1000 kg, ženjatk 100 kg. płacźizny su w złotej hrjwnje.

	5. 12.	4. 12.		5. 12	4. 12.
Pschenica	212-218	214-219	rapk. wobsuschki	18,50	16-18,50
rolka	203-207	204-208	wsch. melasa	8,80	8 80
nakłni jeczmjen	220-246	220-246	ierabella	10-11,00	11-13,00
naf. jeczmjen	—	—	žernaze trufli	18-19,00	18-18,50
wowsj	162-174	163-174	bomy	30,50-31	29,50-31
kukurica (Mais)	200-203	—	wota	17-18,00	17-18,00
pschenicz. mka	29-32,00	29-32,50	lanw wobsuschi	25,50-26	25-26,00
rjana muka	27-31,00	28-31,00	wobsez lupiny	12-13,00	12-13,00
pschenici. wotr.	13,80-14	13,80-14	olie lupiny	15-16,00	15-16,00
rjane wotruby	12,20	11-12 8)	kymo, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,50
rapk	395	395-405	słoma, rjana	1,10-1,20	1,10-1,20
lane symjo	400-410	400-410	„ pschenicz.	1,10-1,20	1,10-1,20
hrach	22-23	22-23	„ wowsowa	0,90-1,05	0,90-1,00
pschiwjeli	16-17,50	16-17,00	„ jeczma	0,85-1,00	0,90-1,00

Drjezdźanska burza.

Pschenica	209-214	bérnaze kruzki	21.00-22,00
rolka	211-216	pschenicz. wotruby	13,00-13,80
nakłni jeczmjen	240-260	rjane wotruby	12,60-13,10
nafonski jeczmjen	210-225	pschenicz na muka	32,00-34.00
wowsk	170-175	rjana muka	33.00-35,00
cźerwjeny dźeczek	240-275	wota	20,00-21,00
rapk	370-390	pjenicznk	20,00-21,00
kukurica (Mais)	208-213	hrócz	25,00-27,00
žuche trubanzki	11,00-11,75	zokrowe truh.	18,00-20,00

Drobnowikowanske płacźizny w Budyschinje.

6. dezembra 1924 po hamtiskim postajenju.

Wšche płacźizny su w złot. hrjwnje hrošmnje.

Twora	najnižsch. płacźizny hr.	najwušch. płacźizny hr.
Howjase mjaso j koscjemi . . 1 kg	1,60	2,00
Cźelace mjaso . . . . . 1 „	1,80	2,20
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	1,80	2,40
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	2,20	2,60
Turkajny swinjazy schmatz . 1 „	3,00	3,20
Pschenicznja mula . . . . 1 „	0,40	0,56
Rjana muka . . . . . 1 „	0,36	0,38
Khleb . . . . . 1 „	0,—	0,35
Jedne bérny . . . . . 1 „	0,08	0,10
Nasch . . . . . 1 „	0,44	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,48	0,72
Sssoki . . . . . 1 „	0,80	1,40
Americ. swinjazy schmatz . 1 „	1.90	2,00
Sauschemy potez . . . . . 1 „	3,00	3,20
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,26	0,30
Jédzna butra . . . . . 1 kg	4,60	5.00
„ wukrajna . . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . schk.	0,17	0,20
Jédzne buny . . . . . 1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny . . . . . 1 „	0,64	0,66
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,96
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.) 1 ztr.	—	1,90
Brunnjowe brikety . . . . . 1 „	—	1.15

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada" a „Serbskeho Hospodarja" ma telefon čo. 156.

dojeł, słónčnje pak tola hilchcze pschiidże. We swobodnym pschednoschku spyta program a politiku centrumskeje strony srosumitwu sčitnječ. S wjetscha pak je jeho wurjedżenja wobmjesowachu na kritiku ouschi znowa a na ſ wulkeho dźela malo sajimaze podrobnosće. Pschednoschk bě pschedołhi, tak so ja debatu nimale hacho cłaha njesły, dokelż dyrbjesche sala w 7 hodź. we wuprschnjena bycz. Jako prěni rěcžeſ wustupi hoerr Ly prózowar ja Sserbow, saſtupjeł Sserbſke ludoweje strony, kotrejż lsche wschak hižo po kemſchach swoju bo pscze wopytanu shromadżinu wotmeła. Rěcžnik pokaza na to, so nasz Sserbow wot powschitkowneje politiki centrumskeje strony, wobsebje w nastupanju swonkownje politiki, nicżo njedżeli, dokelż smy runje my Sserbja za wosrownjenje ludowu a narodow mjes sobu a za swobodu ser. Schtož pak naß wot centrumskeje strony runje tak sylnj kaz wot wschěch němſkich stronow, to zu nasche srěd ke kolesce a zadanja. Te wobsebje tež centrumska strona jene wobsedżowanja, hnczrunjcż by runje wona najwjazy swonkownje a pschiczinu k temu měła. Sserbja su wjazy hacz jumn swoji hłoſy tutej stronje dali, posledni raz take pschi pruſkich wólbach 1920. A schto je sapódlanz Rothwald ja Sserbow cżinił? Nicżo, bynjeſ so pschedwólbami na to swjatał, so budże Serbſke kulturne nasche nosze sylnje podpjerać. My tehodła tež k centrumskej stronje ſkoro żanoje dowery wjazy měcż njemóżemy a a wobsebje tehodła niż, dokelż je wjednistwo (Reichsvorstand) centrumskeje strony naschu jim poskiczenu ruku schech wólbanj wotpokasała jenicżzy ſ taktiſkich winow. Centrum runje tak kaz wschě němſke strony sa swobodnymi sobami psched wólbami běha, njecha pak nasche Serbſke zadanja tak saſtupowacż, so bychu wulpěcha měże. Tehodła tam Sserbam nicżo druhe njeſłuſna, hacż samostatnje pytacż po dożpjecż schtož trjebanj, so bychmy cżerpże nicżo narod wobstacż mohli. Rěcżnik napominasche Sserbow, tiż mějachu wjetschinu w tutej shromadżijnje, to bychu jenicżzy Sserbſku ludowu stronu woliłi. Němcy njech so měrje centrumſku stronu wola. Jeho słowa namakachu pune pschiwótmacże je strony wopytowarjow. Potom wobrěcża hischcze jeden komunista a kónczuje knjes kantor Bels ſ Němcow, tiż pschecżiwo naschej politiſkej organizaziji wustupowasche. Wo dokónczanym jazorje chatyche k. Bolkmann słowa naschego rěcżnika nětaſ wojerezej, tutón pak rasnje naschego stupi, tak so k. Bolkmann rychle swoju wotmoknu słónczi. Mjech nětko Kulowizy Sserja swoju wostanu swojej serbſkej stronje, tiż je jich jedinka saſtupjeła.

S **Komorowa** p. Nakez. Schtwórtkowa shromadżizna Sserbſkeje ludoweje strony we wjesnej korczmje poda frustaszy wobraz w tym, kak daloko bychmy pschiſchli, bychu-li němſkonarodne ideje wschěch Sserbow pschešikłase. Knjes wuczeł Sſtodeúk roskoſowasche pſches hodżinu dołho program Serbſkeje strony, ſchwikaſche wjeſo pschi tym sadżerżanje němſkonarodnych w ſmutskownej a ſwonkownej politiſy, wobsebje tež pschecżiwo kłowjanſkemu ludej (Polakam a Sserbam) w Němſkej a dopokasa, w kak njewěſtych ruchach su naſche kulturne a narodne żadanja a prawa, bychu-li jenoż wot němſkonarodnych wotwijne byli. Woni nodżeżu, so bychu Sserbja wobsebje do politiſkeho żiwjenja sachamnyli, ale so bychu tu Serbſke hłoſy w němſkich politiſkich stronach ſłubite a so mohło tu potom wukrasej (wobsebje ſwjatſkej ludowu) rjeż, so tu Sserbow wjazy njeje. We swojej rěcži pschinasche pschednoschcżowar tež Ludendorffa, wobsebje dla jeho wojeriſkeje politiki, dale młodostne organiſazije, kotrejż su abantgarda němſkonarodnych a Bichenněnzow, pokasa, kak němſke towarſtwa mjes Sserbami Sserbam narodnje schłodża a so ju Sserbja ſebi prajym najwjetſchi njepschećelżo, rosſuda tež łétak, kotryż ju kał mjenowani „němſkonarodni Serbjo“ (!) w Serbſkej a němſkej rěcži wudaſi. — Hižo mjes pschednoschkom cżinjachu nětkoſi — najſterje wot němſkonarodnych najmjenowani — „Sserbja“ njewjedżewne pschiſpomnjenja, na kotrež rěcżnik hnydom ratuje wotmołwi a je wotpokasa. W rosmołwje tuzi potom telko kuraże, najſterje tež niz wědonoſe, njeměſachu, so bychu ſjawnje rěcżnikej napschećerjo pili. Po shromadżijnje ſo tuzi němſkonarodni rjekoſo, wiſi ſo tež Sserbja mjenuja, na njepſchiſtojne wasche je do rěcżnika dachu, jeho ſchiwidżachu a dżiwju jemu najradſcho ſ **pjateſemi wěrnoſcż němſkonarodneje mudro- ſcże namołwachu**, njebyli doſahażeho ſchłita pola dobrych dwěrnych Sserbow namakał. Najnjeſchanbcżiniſcho ſadżerżeſchtaj ſo żiwnoſcerjej **Wéluſch** a **Domaſcha**, wobaj ſe Komorowa. Pſchi tutej ſkładnoſcży widżachny, kajki trjeſny, njenarodny duch ſe wſchelakich Sserbow rěcži. Hańbowacż mohł ſo ja tajſich pschiſtłuſchnikow naſcheho luda Mnohim pak ſtej ſo wocżi wotewritej, hdże by naſcha narodna kara jeła, bychu-li tajzy Sserbja pschewahi mjes ſerbſkim ludom doſtali. Wſchudże ſo pokaſuje ſchłódny wliw němſkonarodnych idejow mjes Sserbami. Tuż je na cżaſu, so ſo jim ſe wſchěmi mozami zadżewa. We rosmołwje ſo kujeſaj Schikat a Schejſch pschiſtłonje wſchelake rěcżnika napraſchowaſchtaj. Pobledni pokasa, kajke cżejoty ſu ſo wjeſnemu Sſokolej ſe strony jeho njepſchećeſelow cżinile. We dołſtowje pokasa hiſchcze rěcżnik, kak malo ſajima naja němſkonarodni ſa njeſrěcże ratakſtwo. W Mecklenburgſkej ſpyta tamniſchi němſkonarodny miniſterſki preſident von Brandenſtein pſches ſakoſiſki nacżiſk małych ratarjow ſe ratakſteje komory wuſamknjeż. Pschedprawa wulkolezomboſcerſtwa ſu ſtari konſerwatiwni (pschedkhodniży nětczi ſchi němſkonarodnych) ſawinowali. Lud nocże wjazy pod prjedawſchim pruſkim ſchubom żiwy bycz. Rěcżnik ſwobrałowaſche Sserbow pschichod. Jenoż ſerbſka ſpyta a pschesjenoſcż móże naß dżerżeż. Hewak ſmy k ſahubje ſajudżeni. Namołwjeſche, krucze wuſtupowacż ſa Sserbſku ludowu stronu. Komorowſzy Serbja wědża, ſchto maja cżinicż.

S Kulowa. (Sa ſo wożiwił.) Wjeſelawſcha powješć, ſo je knjes Schołta, tiż bješche tydżenja pola Schejſchowa pſchebożił, na ſwoje rany wumrě, je ſo Bohu dżał jako ſmyſlna wupokaſała. Knjes Schołta je wot ſwojeho ſnjeſenja ſtoro żyle ſajo wottharił a móże ſwoje połowanje jako rěcżnik ſajo wukonjeż.

Sserbſke żony!

Njeprajcże, so ſo wo politiku a wólby njeſtaracże!

Shreſchicże ſo na waſchich dżeżach

khdyż njeńdżecże wolicż ſwoju ſerbſku stronu,

kotraż wojuje wo lepſchi pſchichod ſerbſkeho luda, potajlim ſa waſche dżeżi.

A wy ſerbſke hoſzy,

njeſłeże khmane, ſo bhſchcże dostałe ſdobneho ſerbſkeho muża, khdyż njeńdżecże ſ Waſchimi maczerjemi wolicż.

Sserbſzy mużojo!

Niż jenoż, ſo djecże ſwami ſwój ſerbſki hłoſ wotedacż, nż. Waſcha winowatoſcż je, ſo ſo wo to krucże ſtaracże a ſa tym hładacże, ſo Waſcha zbła wokolina bě wolicż.

Sserbſzy mużojo a żony!

Żadyn jenicżki ſ waſchich ſerbſkich hłoſow njeſmě wuwoſtacż!

S **Narcza** pola Wojerez. Na ſerbſku wólbnu shromadżiznu bě „Sserbſka ludowa frona“ ſrjedu wjeczor Sserbow ſ Narcza, Noweje Luki a Horow pſcheproſyła. A wbyła bě ſlaby, dokelż bě „Landbund“ pſchecżiwo nam jeżował a cżeże hiſchcze ſhromadżiznu na Hory powołał, haczrunjż bě tam halże pſched nětcżo dnjami pobył. Wosebje rudne je pſchi tym, ſo jedyn ſerbſki duchowny ſ Wojerez, mały jako rosnoſchowar njewěrnoſcżow wo naſchej politiſkej organiſaziji a hižeż „Sserbſkich Nowin“ kaj jemu a pobobnym ſłużbnitkam ſkcheſcżanſkeje zyrkwje cżaſto wěcnoſcż prajił, tak wuſtupuje a do dutſche ſerbſkeho luda jeho njepſchećeſelnoſcże a ſchcżuwanja lije. Referent k. ſaſtupje. Sserb. lud. ſtrony, pokaża też na tute wězy, roswi pak potom program naſcheje politiſkeje organiſazije, wosebje na to pokaſujo, ſo ſu wſchě němſke ſtrony jenoż ſaſtupjerjo intereſſow wobſebitych kłaſow luda: němſkonatiſonaliſti ja wulkoagrarniſow, němſkoſudowni ja industrijni, ſoziaſni demokrazja ja dżełacżerſtwo atd. Sa małeho a średnjeho ratarja, wobsebje pak ja Serbſkeho, so żana ſtrona njeſtara a halże do wólbow ſo potom na to dopomni, tiż Sserbja tu też ſu. Sa naſche Serbſke narodne, kulturne potrebnoſcże pak tute ſtrony dożyła żaneho ſrosumjenja nimaja a je ſkoro ſmješne, jo pſched wólbami ſudżom powjedaja, jo chżeża też Sserbow ſchłitacż, haj, jo je ſamo jedyn ſ jich łapódlanzow namjet we parlamenże ſtajił. „Serbſka wuczba ma ſo ja ſchuli ſawjeſcż K. rěcżnik tole jako tżi dopokaża, dokelż tajſi namjet je jenicżzy ſamujcż narodnych mjeſnſchinow ſtajił, njemjenuje knjes łapódlanz Baczewſki. Po rosponimanju wſchěch hospodarſkich praſchenjow, każ tež nabożnych, narodnych Serbſkich a druhich ſłónczi referent po 1½ hodżinſkim pſchednoſchku ſ napominanjom, wſchitky Sserbja chżyli tola jónu ſwoju ſerbſku winowatoſcż dopjelnicż a „Sserbſku ludowu ſtronu“ 7 dezembra (jutſche njedżelu) wolicż. — We debacże wuſtupi knjes żiwnoſcżeſ Krawczik ſ Wulkich Sdżarow, tiż bě ſem pſchikhwatał. S jaſnymi a k wutrobje rěcżazymi ſłowami pokaża na ſrudne ſadżerżanje wſchelakich Sserbow, tiż ſu ſebi ſwoju ſerbſku dułchu rubicż dali a nětko wjazy njewjedża, cżeſi ſu. Kich może Sserbſka ludowa ſtrona wumnożicż a jim ſaſo ſpokojnoſcż dacż, tuj dyrbjał kożdy ja nju hłoſowacż. Wiſchelaży druhi mějachu podobne napraſchowanja, ſ kotrychż bě jaſnje widżacż, jo ſu wot němſkich agitatorow naſchepłane; bě jara cżežko, cżuzych nacżinowanych ludżi wo wopaczitoſcżach pſcheswědżicż. Tola ſa dołho też jara rosumni ludżo, każ n. pſch. knjes Saſchawſch ſ Horow, mjes nimi, tiż krucże pſchecżiwo tutym ſamym němſkich agitatorow wuſtupichu. Tuż dże ſmě ſo wockakowacż, ja tutón wobhrożeny kraj njeże hiſchcze bopowiſne ja Sserbſtwo ſłubjeny, a ſo też tu „Sserbſka ludowa ſtrona rosſumjenja manaka.

S **Wojerez.** W nozy ł 5. dez. na rano wokoło 4 hodż. wotpalichu ſo korczmarjej Somoli w Zibjinom hródże a brożnje. Sſtkhdż na twarjenjach je ſamowſcżena. Wobhdżeſ pak je tehodła jara ſchkodował, dokelż ſu ſo zniły hospodarſki grat a wulke ſkłady ſyna Bohu ſpaliſe. Sſtot możeſche ſo w prawym cżaſu wukhowacż. Wojerowſka wobora możeſche jenoż bonſke pſched plomjenjemi ſachowacż. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Mulkej** pola Sſtkepeho. Pod bohatym wobdżělnjom pſchenaſt ſo Nowomělſchezanſka hońtwa. Napojazy hadżi ſa pręni wokrjes knjes wyſchſchi ingeneur Gaolik ł Warſina ł 1856 hr. Druhi a ſtrecżi wokrjeſ dóſta knjes generalny direktor wobſkhodny radżićeł Schuman („Alte“) ja 1460 hr. a 709 hr. Na ſchtwórty wokrjeſ hadżi najwjazy knjes Metaſch ł Bórka. Nowomělſchezanſka hońtwa, tiż je 6000 jutrow wulka, wunjeſe potajlim 4956 hr.

S **Bluntja.** So ſamoſtatne wuſtupowanje Sserbſkeje ludoweje ſtrony je jenicżki roſumny puć k dożpjecż naſchich żadanjow, dopokasuja najlepże ſhromadżizny wenajwobhrożenſchich kónzach ſerbſkeho kraja, każ n. pſch. w Bluntju. Tu wotmě ſo ſerbſka wólbna ſhromadżizna wutoru wjeczor w ſali hoſcżenza a bě njewoczakarne derje wopytana. „Seſtupjeſ ſerbſkeje ludoweje ſtrony“ znamjenim hiſchcze ſ ſwojeho dżěła ja ſałożenje ſerbſkeho towarſtwa „Domowina“ w Bluntju ſnaty, roſwi ro dlſchim pſchednoſchku zyły politiſki, hospodarſki, wobsebje pak narodny ſerbſki program. Wuſajni pſchitomnym wiſi dżenjuniſcheho hubjeniſwa a hospodarſkich cżežow ſ pſchihotaſej wójnu a wopaczneſ ſmutſkownej a ſwonkownej politiki, wobſebje Cuntowego hnjeżeiſtwa. W narodnym naſtupanju roſłażni wopaczne wonnoſchowanja nałſchich njepſchećeſelow, wobſebje extremnych němſkich nazionaliſtow, kiż nam Sserbam pſchecżo pſcheradu wunjetuja, ſtami pak ſu němſkemu ſtatej je ſwojimi nucżerni wjazy ſchkody nacżiniłi, hacż bychu to Sserbja ſoby miłi, jeſi to bychu to dożała dżyli. Sserbja ſu ſwérni hrożenjo němſkeje republiki, kotrejż wſchě ſwoje winowatoſcże dopjelnjeja, wot kotrejż pak też nětko ſłónczinje dowjelnjenje tych winowatoſczow wocżakuja, kiż ma ſtat k nam. My żadamy runoprawnoſcż w ſchuli a ſjawnym żiwjenju, wobſebje pak wotſtronjenje hrubeho poliſcżowanja ſerbſkeje rěcże a ſerbſkich dżěci w ſchuli. Statej njechcheu żane wobſebite wudawki naſtajacż a ſ naſchich dawkow dyrbjeja wjazy hacż żadamy, móhli dopjelnjene mcż. — W rosmołwje wuſtupi jedyn němſki hajnik, kiż drje njemóżeſche nicżo na pſchednoſchkt wotmołwicż, a tehodła ſo jenoż na kałżadże němſkeho łétaka je ſerbſkim programom, tam wocżiſchcżejcym, ſaberaſche. Wé jara ſnadno, na jeho wuwjedżenja wotmołwicż, dokelż ſo ſ dżěła na ſmětchne myſlicżki ſłożowachu, każ n. pſch. ſo ju tola Sserbja a Němcy jenaſli narod, dokelż ju indogermaniſkeho pokhoda. Referent jemu dopokaża, ſo ſu to tež Franzowzo, Jendżelczenjo, ł krółka wſchě europiſke narody ł wunjaczjont Madżarow a Finow; tež wſchě druhe małe rosmyſlene nadpady buchu ſnadno wotpokłane. K korczmaſ Sauerlich dżaſche tež pſchecżiwo Sserbam wuſtupicż, a to wobſebje ſ tym, ſo ſtare błady wo Czechach atd. wobhrożnſche. Dokelż pak potom na zale pobłanſke wězy pſchińdże, kotrež bě rěcżnik we ſwojim pſchednoſchku ſam wothył, njebě po prawym żanoje pſchiczinu, tuteho naſpſchecżiwnika, tiż praji, ſo ma diwoju maczerku rěcż: ſerbſku a němſku (!) wobſebje pawnicżeż. Shromadżijna ſo ſ nałeżnym napominanjom ſłónczi, ſo bychu tež Wunjowizy Sserbja 7. dezembra ſwoju stronu wolili, tiż je ſaſtupjeła wſchěch ſprawnych a mużnych żadanjow: Sserbſku ludowu stronu!

S **Rodweho Hamora** pola Wjeże Wody. Na hoitwoje w Schönbergſkim rewěrje namakachu cżěło młodżeceho mużkeho. Schtó morowy je, njemóżeſche ſo hacż dotal wuſlědżicż.

Za nowu cłanku

su darili 1448,25 hr.

Dalše dary: z Worklec (přez šulerja Jurja Bika):

k. Opic	—,50	„
k. Leinert	1,—	„
k. Zahowski	1,—	„
k. Riedel	—,50	„
k. Čornak	—,40	„
k. Wincaŕ	—,50	„
k. Krawc	1,—	„
k. Kósk	1,—	„
k. Frönmelt	—,50	„
k. Herbrich	—,50	„
r. Pjetaš	—,50	„
k. J. Bik	—,50	„
hromadże	1456,15 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powćśtnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Přichodny wutoru so spěwanske pruhi za ptači kwas započinaju (1/9 hodź). Tu dyrbja pak wšitke spěwne sobustawy sobuskutkować. W poslednjej zhromadźiznje je za zapozdźene w pruhach pjenjeżne khłostanje postajene. Dirigent.

Serbske towaŕstwo „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma njedźelu za tydźeń (14. XII.) swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Wažneho dnjoweho porjada dla chcyli wšitcy cyle wšoće přiś.

Spěwne towaŕstwo „Radosć“ w Bukecach ma srjedu, 10. decembra, wjeczor 1/2 8 hodź. spěwanje. Spěwnikisobu přinjeseś. Předsyda.

Wšém Sokolam-wolerjam! Stóž swoju wólbnu winowatosć njewukonja, zrěśi so runje tak na swojim narodźe, kaž tón, kiž swoju narodnu khorhoj wopušći a woli někajku němsku stronu. Tehodła njech kóždy, přijedy hač so do Budyšina na generalnu zhromadźiznu poda, doma woli.

Serbske towaŕstwo „Zerja.“ Spěwny wotrjad spěwa přichodnu srjedu, 10. dec., wjeczor 1/9 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta ma pónd źelu, 8. decembra 1924, pop. w 2 hodź. zhromadźiznu předsydstwa a wubjerka we hosćencu „Němska khěža“ we Kulowje. W 4 hodź. je zjawna zhromadźizna k załoženju noweho towaŕstwa.

Generalna zhromadźizna Serbskeho Sokolskeho Zwjazka wotměwa so njedźelu, 7. hodownika, w 1 hodź. w Budyšinje w žurli Serbskeho Doma. Dnjowy porjad: Rozprawy, namjety, wólby. W mjenje wubjerka. M. Nawka, starosta.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma wutoru zwučowanje Načolnik.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wjeczor 1/9 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Khrósćecach ma kóždu wutoru we 8 hodź. pola Wjeńkec zwučowanje; přichodne zwučowanje je 9. decembra.

Towaŕstwo „Wjesela Zabawa“ w Ralbicach ma jutře njedźelu po kemšach zhromadźiznu.

Jednota „Sokol“ w Radworju zwučuje kóždy štwórtk wjeczor 1/2 8 hodź. Starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěstki: A. Dušman, w Budyšinje.

1. přiloha k číslu 285 „Serb. Nowin

Sobotu, 6. decembra 1924.

K wólbam.

W cźišłe 45 Khorcźebuskeho „Landbunda“ namaka so pod napišćmom „Tschechisches“ woprawdźe hrosny a runjewon Boha hanjazy nastawcźił wo sworjenju Němcow. Słowa su tak wohibne a žadtowe, so je w naschich Serb-Now. wosjewicź njemóžemy. Tutón nastawk je „Landbund“ wotcźišćcźał z kopiena „Friedericus“, kiž je jón runjišał z „die deutsch geschriebene und im Dienste der tschechischen Regierung stehende Regierungspresse „Dtsch Abendzeitung“ in Saaz...“ Tutemu nastawkej pschisłaji „Fridericus“ te słowa: „Die Lause-Wenzels, die bisher nichts weiter leisteten, als sich karnickelmäßig zu vermehren, haben es nötig.“ — A Khorcźebuski „Landbund“ pschistají: „Und solche Deutschenfresser werden von „Führern“ der berühmten „Wendischen Volkspartei“ geheim oder offen unterstützt! Unsere preußischen Wenden mögen sich energisch gegen alle von Prag oder Bautzen aus bezahlten Agenten zur Wehr setzen und ihren heuchlerischen Worten nicht glauben!“

Na hanjenje Sserbstwa žmy swucźeni. Tola dyrbimy so wobaraca z jenicźkim srźdkom, kotryž wobsteji, to je z swernosću. Tehodła žmy so wobrocźili na němsku „Deutsche Abendzeitung“ in Saaz (w Cźechach) a žmy wotmołwu dostali, so tutón nastawk žu wotcźišćcźałe se nimskeho Barlinskeho kopiena „Die Welt am Montag“, so dyrbu swojim cźitarjam pokasali, kak němszy demokracźa wo Wschonémcach sudźa. Jich „Deutsche Abendzeitung“ in Saaz pak njeje ani „Regierungspresse“ ani wot cźłeje wyschnosće žaneje podpjery njedostawa.

Tuto wobhonjenje hy mohłej a dyrbjałoj „Fridericus“ cźinicź a też Khorcźebuski „Landbund“. Posledníschemu je so też swujaznjenje tuteje wézy pschipósłałko z napomnjenjom, so hy jo we postajenem cźasu wotcźišćcźał. To pak njeje wón cźinił. Stare kacźonske pschišłowne réta: „Hanjej krucźe, nětcźo wišy“. Němske pschišłowo pak je: „Lźe maju krótke nohi“ a „Njesprawnosć bije swojeho Knjesa“.

Ssasnik tu je.

(Wobras se wšy.)

Khóšs khort, schto dha pak je so saso wo wšy slako! Ssu dha wschě pšy rospuscźene? To wscho woka a běža, lěta a stacźe, kaj bychu schcźitsy z thěžki wuzěli. Bóh wě, kajke sso njedobre je so do wšy nawalilo. Khiba so někajki witowar z wulkim wacźakom a tolstym kjom wokolo cźaha. Najšěrje tón, kiž wobstajnje pschikhadża, rjany a kruty pšat ma, ale ferika pak njespuscźeji. Tón ma pschego žylny žochor a je wulki kaj hobr Goliath. S kjom hněwa wschě pšy. To so cźi do njeho daiwaju kaj mrowje do mjedu.

Mózno wschak je, so je sasnik (wuhenjemjecźer) ako kaj dźecźi praja — feierrüpl — pschischol. Dolho to hischcźe njeje, so je tu pobył. To móże bycź. Cźaš thwata. Prjedy hacź bo dohladasch, je tydzeń, je měsaz wokolo. A sasno płacźicź. Pjenjezy a wošjet pjenjezy. Schtó dha móże to dopłacźicź. Kaž te jenczakta pschindu, tak wulětaju. Sso wě, sasnik budźe. Nó, wy hólcźata, bjerce so na kedźbu a poktuchajcźe, cźorny muž pschindźe. Gdyž nochcźeće „parérowacź“, cźinju krótki prozeł a praju jemu, so dyrbi waš hobu wsacź a do cźmoweje dźery tyknyć. Tón jane žorty njerosumi a wulkeho dźěła hej z wami bratrami njeczini.

Haj wschak, tróschku hrozy wschak pšched bobakom maja, te male pjerachi. „Njewěrno, hdyž žmy duschni a pośtinschni, naš kobu njewojesmje?“ — „Ně wschak ně, — tajchi hobu njebjerje. Jenoż lóje a worakatwe dźecźi.“ Mětko je wša do rjada a hólcźaj falešetej na płót a ledźbujetaj, i kotreho kónza cźorny muž pschindźe.

„Cźorny tu je!“ woka so wonzźini wrótka. Cźrjódka dźecźi cźernje sa nim a šwerja so hamo hacź na thěžny proh. Och, takle cźorny wón je! Wotewri blachowe durcźka a lése pschés nje do cźorneje dźery, do wuhenja. A prjecź bu. Cźorne kožaným wosjazi wonka stejo. Pšched durjemi steji cźerna wobruca z wešcźcźom a na plestrje leži powjas z tulu. Teš z wešcźcźom. Sso spodźiwajo to dźecźi wobhladuja. Wuhło cźorne wscho je, cźorne kaj hawrony. Gdyž jeno cźi, so wjazy njepokasuje. Skoro je, kaj by so we wuhenju nětcźo drapało a schtrabało. „Macźi, wostanje wón dołho nutska?“ — „Dźi jeno na dwór!“ Tam widźi cźorneho bobaka na wuhenju šedźo. Smeje so na dźecźi. Ale nima thwile, tam horka dołho hedźecź. Bórsy wutyknje z blachowych durcźkow por cźornych masanych nohow, z powjaskom sawjasane tholowy. Runje tak, kaj nan se spodnimi tholowmani cźini. Nadobo wulkse zyły muž. Wojnje powjas z tulu a thwata po tšhodże horje do pódlanseje thěže — do maleho wuhenja.

Nětko halle so łynkaj dohladaschtaj, so wyšoki cźorny klobuk z thěžineho wokna wsa. Tajsele nětcźo, prjedy jón zgyło widźałoj njejstaj. Macź dźe po pjenjezy a tak dołho hacź šasnik wumeńza, mataj hólcźaj pschileżnosće, cźornemu muza sej blize wobhladaca. Na ranjenju wiša tajke nětcźo, kaj cźešćowny schtrabak, wokolo žiwota paš a sady na tholowach wulkej schtyrnrósłatej saplacźe. Teź na kolenomaj. Mnjelschtaj najprjódzy, so je to blach. Nó, tajkile cźorny bobak! Hacź bo ždy do cźista wumyć móże? Tytnje naju bo dźery abo wojnje naš žobu? Ně, to cźinicź njebudźe. Wojnje žiwe wšy a dźe dale.

Macź smjerze šaty wokolo durcźkow a cźhe je sawriecź. Ale hólcźaj jej měra njedataj, cźetaj do wuhenja pohladacź. Ow, tajkale cźorna wyšoka dźěra! Na tyhaj prascheni dyrbi macźerka wotmołwicź. Po chwilcy widźa cźorneho muża snapschecźa Pola Korcźmarjej běha na ponoschchu a dźe hocź k wuhnjej. Hladaj, macźi, schto tam cźini! Powjas ma a macha z rukomaj horje a dele. Runje tak, kaj rěsnik pschi rězanju žwinjecza, hdyž cźrjewa rjedźi. Hladaj jenoż, nětko lése z tšschcnym wuhladkom nuts.

Sšasnik thodźi dom wot domu a wukonja žiwoje dźeło. Pšy schcźowkaja a salétuja meter wyšoko na žiwotich rjeczasch. Wscho na šwérze, jenoż nic cźornebo muża njemóża widźecź a cźerpjecź. Satorhuja je kaž dźiwje. We kéże a symje nastajnje bošy w kožanych toflach a zylinder na hłowje. Tak wón thodźi. K nowemu létu pschinjeże tóždemu žbožopschejazu thartku z rjanej schtuczku a wobrasom, z wjetscha cźorny muž. Tu a tam dostanje słóbku tykanca, kolbatku abo tuk polcźa. Druhdy też pjenjezy. W prénim rjedże je na wjeśne holicźa wócźko cźišnyk. S nimi so rady schcźka a torha. Cźinja drje, kaj njeby jim wjele na nim salężało. Ale jeno tak swonkownje. Hladaja tola, so žo ſ nim w khěži, w domje abo na dworje setkaja. Nicźo radscho njewidźa, hacź krejscźerjowej hubje, diwaj rynkaj žněhběłych łubow a tej šalubowanej wocźi, hdyž běše ſ nich so jeno tak błyschcźi. Och, tak derje jim cźini, hdyž so ſ nimi skonje abo do ruki schcźipnje, abo jim liza majka. Cźinja tak, kaj bychu so na njeho hněwałe. Ale potom steja dołho pšched hladadłom a maja žiwoje wjeselo na cźornje namolowanym njeswocźu, kiž so ſ njeho žmeje. Haj, šasnik je duschny a trébny muž. Bojecź so jeho nichtó njetrjeba.

Zane brojenje hłosow!

Skoro na słowćcź sta stronow rosdźelcźe puja so njerosumni Němzy. My Sserbja spokojimy so ſ jenicźkej swojej „Sserbskej ludowej stronu!“

Sserbjy wolerjo a woleli, njerosbrojene tola šmadnu sličbu naschich serbskich hłosow na tutu kopizu němskich stronow!

Wschě serbske hłosy na jenicźku

Serbsku ludowu stronu!

(Wendische Volkspartei).

Morawski lud a kraj.

Wobrasti se žiwjenja, stawisnow a pucźowanjow

narysował Jan Bryl-Sserbin.

(Pokračowanje.)

Prěni łětnikař, kiž wocźiwidźu wo Welehradze wische, je Dalemil, kotryž pisałsche mjes łětami 1282—1314; wón praji we swojej kronizy: „Bozjwoj proši Krsta ad Svatopluka morawskeho a ot Methodieje arzibiskupa welehradskeho. Ten arzibiskup Rufin (Rěk), bieschc, mschu swatu słowanšty słužicźeche. U Welehradu Krsti Cźechu prwcho..“

S počatka naschi najpomnjenzy stawizny pytnik mětesche sa to, so je pšches lětopiš Dalemilowy w ludze powješć wo Welehradze nastała. Tomu wschcźak tak njeje. Tehodła niz, dokelž wódseźeche-li prénjotna sliczina l. 1202 wo wójnje stareho města, mjenowaschc-li prénjotna sliczina l. 1228 Welehrad jako prjedawske město, potom tej pšched Dalemilom lud wo Welehradze wódseźeche. Jacźorunjej Dalemil po waschnju łětnikarjow (kronikarjow) wótkaźe, to je wón tola dospolnje wěry hódny, dokelž je jeho wupraženje ſ liczinami wobtrucźene.

Se spuschcźomnych liczinow pak wźmy, so je Welehrad a Morawje stał. Cźehodła dyrdżeli potajkim wotpokaczej pisowne swědocźenje Dalemila, kotryž je jenož nětcźo łět posdźišcźo žiwy był, hdyž je liczina l. 1228 była mi na? Powěsćej wo Welehradze njedosta so ſ Dalemi kroniki mjes lud, ale nawopak, tamna powěsć bě ecza ludu po kroniki sapisała, kaj też je starschich wi žorłow, kotrejž su jenož to ſ pišmom sakhowsle, schcź sche w ercźe ludu žiwe. Wludze bě so na wopraudn stutkach załoženz njewunnalne wopomnjecźe na Sso powka, Methodija a na Welehrad sakhowało, kotryž druhimi hrodami krótkoraušcźe Morawy w mad stim nawalu do powjeła spadny. S jeho roswalinow thowa so jenož Stare město, kiž łohkom też Welehrad kaschc. Tuž też Welehrad njeje dospołnje je swoje mirył, byrnjež by pschesahał być ſ hlownym městom M rawy a je žydłom krałow a arzybiskopow morawskich.

VI

Krótke stawisny nětcźišcźeho Welehrada.

Město, hajcź so starý Welehrad rasnlchcźeschcźe, la wosta też po ypadnjenju wulkomorawskeho mócnarst w dobrym wopomnjecźu. Sa to mamy wódsamne dopoła se stawisnow. Je tola l. 1028 dobyjeczśki cźešći wje Brětisław, wróczejo so ſ Wuherskeje, sapokał, „gdyż wa hlada nětdy hlawny Welehrad w rozpadanach a Wa domy w nich sapuscźene a sanjerdźene“ — kak njedyrdźe pšej pschi tym być wšdomy tohorunja města a kraja minuljosće krałowskeho Welehrada? Też w sčźěrowanych łišstokach trajesche wopomnjecźe jeho mjena a hdyž Najšławnischi a wulzy wažny podawk sa Welehrad běs ja wschě dalsche cźašy załoženje zifterzijskeho klóschtra na Welehradze w Lěs 1198.

W tutym lěcźe poda cźěšći wjerch Władisława Jindrź (Władisław Jindrach), bratr cźěšćeho krała Wjenzesle Otokara I. nadobny dopokas bratrowskeje lubosće w lěhwje psched Prahu. Bratraj stejeschtaj tu ſ pschecźiwo sebi, to byschtaj wzdźiwanu sboju dalej ro dźujucźej, kotryž mjenjaj na cźěšći trón stupicź. Władisła Jindrźich sawdźeje tohodła, so bu kr wouradowaschc so sa swojimi radnymi, a w nazu k dań 6. hodownika, psched swj. Mikławschom l. 1197, hdyž mjesche bitwu wosud wótcźiny rosdźelicź, powoła potajn swojeho bratra k rosmołwje, wujedna so ſ nim bratrow lzy a wotrjekny so dobrowólnje wšeho. Sa to wotstupi jemu Otokar zyły Morawu pod pschisa nom markhrabstwa.

Stawišny mjenuja Władisława Jindrźicha III. Pšes jednego. Schchatonstej Władisławowej dyrbjesche wasche so wosebje w tym, so hacź do swojeje smjerze swojemu bratrej a knjezej njekhabjajo swdawy „wó dyrbjeźe Jo jemu w njewjedrach a wichorach sčźěrowanych dźesatkow lět cźasto składnosće sliczacych, wjetschu mi na so sčźahnyć. To deje je wěste, so ſ kajšej měrumwuzn jeho bratrowska lubosć hamojenicźka njewjedźesche, ale też lubosć ſ wótcźinje a strowy politikt rosoma.

Na Morawu so wrócźo sčźahujuwschi, je tutón schlachotny markhrabja wschu swoju starosć Morawje wobrał. Wopomnjuwschi stawišny tuteje jemu chyzhe wopomnjecźe św. Cyrilla a Methoda wosławjecź a załoži w bliskosći stareho, hižo sašchcźeho Welehrada klóschtr, kotryž pomjenowa po swdle Swatopolka a Methoda Welehrad. To sta so potajkim w lěcźe 1198. W klóschcźe, kt ſ pschitšuschnym samoženjom a łublami wobdarł, sajmy sifterzijskich mnichow. Tule załoženu wobkreczi swolnuje Pschemyšł Otokar w l. 1202. Markhrabja Władisław la wjedże na Morawu prénich zifterzźanow do velehradskeh klóschtra; tutón je potajkim ſ prénim tehdy rjadu na Morawje. Prěni mnischa ſ abtom Tezelinom pschihadachu ſ Plas wokolo Pilsne w Cźechach, hdyž hižo klóschtr po pschikładze morimonitskeho klóschtra w Franzow skej sarjadowany. Tuž potkadźesche velehradzki klóschtr ſ morimondskeje wotnoski a měnasche we swojim wo o kaž je to hacź dotal widźecź, nimo druhich pšmikow tule schtyri: MORS (šmjerc). Sčźěrowaschi abtojo běch ſ njetschna ſ Cźech, potom pak ſ Moravy, Schlezinskeje, Wuhrow, Khorwatskeje, Pólskeje, Prunskeje, Belgiskeje, a ſ Wiena. Velehradzki abt běschc njeposkrdnje dawjo skemu stolu podstajeny, na krajnym šejmje běsche je swoj wosobn a hłosom mjely praelatami po wolo-muzkim klóschcźe na prénim městnje. W cźašu roskcźowanja swojeh bohatstwa mějesche klóschtr na Morawje 39 a w opawskej Schlesyjskej 36 wjosow.

(Pokračowanje.)

Schto wucźinja nasche serbske hłosy, rosbrojene na njerosumnu kopizu němskich stronow? — — — **niczo!**

Schto wucźinja nasche serbske hłosy za Sserbsku ludowu stronu? **wscho!**

Extremne prawe a lěwe němske strony pschipowaja naschu hospodarsku a narodnu šahubu! Sserjedźane so też do naš Sserbow wobhladaja — po wólbach!

Schto mamy potajkim wot němskich stronow wocźakacź? **niczo!**

„Sserbska ludowa strona“ je wšy narodna a hospodarsku prawje serbsta. Politiscy stejí k rosumnemu wjedźenym němskim stronam. Sprawny a rosumny Sserb móże wolicź:

jenoż

Serbsku ludowu stronu!

Cyrkwinske powjesće.

S Budyšchina. W Pětrowskej zyrkwi smjeje rano 1/8 hodźin farar Berg předowanje; 1/12 hodźin farar Gey dźecźikemschenje; wjecźor w 6 hodź. duch. prim. Hasch powjedź a šwj wotkasanje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi smjeje farar Gey do w 9 hodź. předowanje; w 11 hodź. farar Grosze ałem kemschenje; wjecźor w 6 hodź. farar Grosze mišionsku Bozu šluzbu.

Sbérka za najkhudschich nascheje wošady a sydam.

Zyrkwi sej tepjenej.

Pondźelu rano 1/8 hodźin smjeje duchowny Helm w Marijnej-Marcźinej zyrkwi schulisku nutrnoscź.

Wutoru pop. w 5 hodź. a wjecźor we 8 hodź. „Krónje“ hodownа žkobowa hra Gustav-Adolfskeho ſ skeho towarstwa.

Sstrjedu pop. 8/4 hodźin w Pětrowskej zyrkwi mu ska hodźina za njedźelnisce.

Dźěńske łastojišćo na w Pětrowskej zyrkwi farar Bende, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi duchowny Helme.

S Barta. 2. njedźelu adventa rano we 8 hodź. němšu powjedź, we 9 hodź. němšku a 1/11 hodźinu serbske kemjenje. — Wutoru zhromadźizna ſ̌ulskeho ſ̌ulerſ̌twa.

S Hodźija. 2. njedźelu adventa směje farar Vogt rano 1/8 hodź. herbsku ſ̌powjedź, farar Wełat 1/9 hodź. serbſ̌tu a w 10 hodź. němſku Bożu ſ̌tužbu. Pop. we 4 hodź. je we ſ̌chuli w Čźežwjenych Nołłicach němſka adventſka natrowjeć i němſki a herbſ̌kej ſ̌powjedźu. Pjatk pop. w 4 hodź. je herbſ̌ka ſ̌powjedź, 1/5 hodź. herbſ̌ka adventſka natrowjeć.

S Hornjeho Wujezda. 2. njedźelu adventa rano 1/8 hodźin němſka ſ̌powjedź a ſ̌ſwj. wokkańanje, 1/9 hodź. němſke kenſchenje, w 10 hodź. Bożа ſ̌tužba ſa ſ̌pěźi. — Wutoru 9. dez. pop. w 3 hodź. adventſka natrowjeć wola wudowy Helaſowneje w Mieradezach. — Sſrjedu wječor we 8 hodź. biblijſka hodźina na farje. — Sſchwjatk wječor 1/7 hodźin adventſka natrowjeć w Lejnje.

Haarmann pſched ſ̌udom.

Haarmann dla 27 mordaſ̌twow wobſ̌korźeny. Pſched pſchiſ̌ahnym ſ̌udom w Hannoweru ſapoča ſo wčera dopołdnja proſeſ̌ pſcheſ̌ećiwo mordarjej Haarmannej a jeho pomocnikej Granſ̌ej. Mjes tym to ſtaj Barſ̌linſki mordar Großmann a Parijſ̌ſki mordar Landru ſamy ſ̌tónzwałoj, je ſebi Haarmann hołzow a młodych muſ̌ſkich ja ſwoje wopory wuběral. Niz jenoh w Němſ̌ej, ně dalko a ſ̌ěroko w Europje je Haarmannowe mordarſ̌two najwjetſ̌ich pohórſchć wubudźiło. Hdyž jeho policija ſ̌kónčnje łapa, ſ̌ćěhowaſche wotkrycźe na wotkrycźe, jene pſchjeſo hrozniſche hacź druhe. Dźeń wote dnja roſcźeſche ličźba pſchidatych mordarſ̌twow. Se wſ̌chich ſ̌kónčin Němſ̌keje pſchiſ̌ěchu ludźo, kiž ſwojich ſ̌hubjenych pſchiwuknyli pytachu, do Hannowera, hdźež na draſcźe Haarmannowych wopor ſ̌pómachu, jo je też tón, kotrehož pytachu, ſobu mjes ſamordowanymi. Na ſ̌hodach twarjenja hannoweriſkeje kriminalneje policije wołmeńwachu ſo hłuboko hnjuſ̌ace wuſ̌upy.

Zdźiwy hrózbny podawk Haarmannoweho mordowanja je ličźo i pſcheddźěźnym pſcheprašowanjom nimale dopołnje wujaſ̌njeny. Haarmann, kiž ſo ſ wikowanjom ſ̌iwjeſche, je 45 lět ſtary. Hižo wjazy kročź be wſ̌cheſ̌ch móžnych njeſkutkow dla ſo khłoſtał. Policiji ſłuſ̌eſche jako ćěnjchak (Spitzel). Wón mějeſche wopačny paſ̌ — policija na nim nicźo wuſ̌tajicź njemějeſche — ſ kotrymž mějeſche jako dedekliv w nozy do dwórniſcźowych ćěakanjow bjes ſahjeńka pſchiſ̌tup. Tu wupyta ſebi mjes młodymi ludźimi ſwoje wopory.

Haarmann njewikowaſche jenoh ſ draſ̌ku, ale też ſ mjaſ̌om. Hacź je pſchi tym też ćěłowjeſke mjaſo pſchedawał, ſchtoż ſo powědaſche, njeje dokalne pſchepytowanje powěſćiło. Haarmann bydleſche w ſtarej, ćěmowej khěži, kotraž mějeſche ſady wukhod do ńeki Leitty. Koſće ſwojich woporow ſmjeta do ńeki abo ſahrjeba je w hatach a ſahrodach. Mjaſo je, kaž wudawa, tehorunja ſahrjebał, pſchi pſcheprašowanju ſo też take ſahrjebane mjaſowe kruchi namakachu.

Wjele ſo ſnjow po tym, hacź běchu Haarmanna ſajeli, ſajałapichu jen ſobuwobſ̌korźeneho wikowarja Granſa. Mjes tym je Haarmann ſwoje njeſkutki we ſpěźnej roſwalnjeſej ſwikonjeſche, jednaſche Graus ſ nahrabnoſće, jenož ſo by draſku morjenych mohł dóſtaćź, kotruž potom pſcheſ̌edwaſche. Też je Grans Haarmanna ćěſkjeſchi k mordarſ̌twu namołwjał, jenož ſo by draſku morjenych dóſtaćź mohł. Haarmann je dla mordarſ̌twa w 27 padach wobſ̌karźeny; Graus pak dla naſchkaranja k mordarſ̌twu we dwěmaj padomaj. Wſchitcy hromadźe je jich 190 ſwědkow ſłuſ̌achu. Haarmanna łakituje juſt. radź. Bentſy, Granſa pak rěčnik Lotza i Hannowera. W pódſ̌ałſkej ſ̌tuwje ſudniſkeje hale je nakopjena draſta, dale ſteji tam półne łožo i Haarmannoweho bydlenja, mjaſowa maſchina a kruch krowjeho ſpinowanja. Nawał i jednanja na prěnim dnju běſche nimo měry ſ̌ylny. Polizajſki prezident ſ Becherath a wyſ̌ſchi president Noſka ſo na jednanjach wobdźěłitaj.

Pſcheſ̌tkyſchowanje Haarmana.

Haarmann, kiž je ſo 1879 w Hannoweru narodźił, je hižo dla paduchſtwa, tranjenja ćěła a druhich pſchewinjenjow ćěłeſćiſkeho ſ̌tłoſtanyl. Graus narodźi ſo 7. julija 1901 a je ſo dla paduchſtwa a pſchekſchinjenja tehorunja hižo ſ̌tłoſtany. 27 mordarſ̌twow, kiž ſu Haarmannej dopokazane, je wón i wjeſkich w ležke 1923 ſkućźił. 1892 běſche we Hildesheimje, dokelž běſche duchatkory. Se ſ̌tudnizy je potom ćěknył. Dundaſche po ſwěźe a pſcheſ̌ěwaſche dźeſ̌ći ćźaſ̌ pola ſnatych we Sſchwizy. Sſtuſ̌ałſke podźělicźo jako wojak w Bitſchu, hdźež ſo derje wjedźeſche. Po jenoſtnej ſłuſ̌ſbje pſchiſ̌ydźe do łazareta we Straſ̌burgu, hdźe ſo duchakhorowje. 1922 bu Haarmann k podźelowanu raſej pſcheprajowany, pſchi ćźimž ličźał ſwoje ſpodźiwanje wupraji, jo jemu njeſ̌ło hiſchće prawa wolnoſtnoſće wjaſi. Wo ſwojim nanje praji ſ., jo je ſ̌pěźo jara njelubý był. W dalſchim pſcheprajowanju wupraji pſcheſ̌o: „Wotrubźicźe mi hłowu, potom ſym ſnajmjeńſcha bobry. Ale ſ mojim poſlednim hłowom ćźu tamacź ſwojeho nana.“ W Hanoveru je ſ. wobłhodł ſ konſervami měſ. Najprjedy dźeſ̌eſche derje, poſpěſ̌iſcho pak ćźinjeſche ſkatrott. Na to pſchiſ̌tajı ſo w ſpokarni, hdźež kradnjeſche. 1913 bu ſ 6 měſ̌acami jaſtwa ſaſudźeny, dokelž běſche 13 ſkłinenu hołźej na haſy njepóſćźimje poſkiſcźenja ćźinił. Budźeſche potom na Zelterſkej haſy w Hannoveru, hdźež je też jako prěnjeho, wótteho Rothu, ſtónzowal, kotreho! běſche do ſwojeho bydlenja nawabił. Poſpěſ̌iſcho jeſna ſo ſe Granſ̌ou. Jěźdźeſche ſ nim do Hamburga, hdźež ſo je proſtſtitwom ſ̌iwjeſche. Saſłužił wjele pjenjes, kotrež pak Graus ſ mjenſchego dźela pſcheprašał. Wróćźiłchtaj ſo ſaſo do Hannovera a kradnyſchtaj ſtaſ̌ićhi ćźaſ̌ ſchaty. H. ſa- ſkaſchchu pſchi tym a ſaſudźichu jeho. Hdyž ſo ſ jaſtwa wróćźi, běſche Gans jeho ſyte mobile roſpředał a pjenjezy pſcheſ̌ćźini. H. bydleſche nětko na nowej haſy. Tu je 4 abo 5 wobſ̌ałow ſtónzował. Graus je jemu ćźaſ̌eſćiſko nało dnyh ludźi do bydlenja pſchiwiedł, wobſ̌ebje łaſtich, kiž běchu w rjanej drośeje. Na druhi dźeń potom pſchindźe Graus k Haarmannej a praſcheſche ſo ſa draſku. Ćźěła morjenych je H. ſahrjebał abo do wody ćźiſnył. H. wikowaſche tehdom teſ ſ mjaſom. Kaž wobkrućźa, je to konjaze a też ſwinjaze było. — Jedneho dnja běſche Grans Haarmanna w bydlenju natrjechił, jako runje ćźěło mojenjeho Hannapjela roſcźaſkawaſche. Jeho Haarmann pſchjeſeſche, troſchtowaſche jeho Grans praju: „Nječźeć to tak ſłuńnje, ćźłowjek dyrbi też pjeſches ćźěła hić.“ Haarmann wopiſ̌nje potom dokładnje, kak je ćźěła ſwojich woporow roſkuſkował. K jenomu ćźěłej je diwa dnjej trjebał. „Najprjedy ſym ſkónzowanemu hłowu wotrěźał. Potom ſym jemu ćźerwjena wun wſ̌at a je do bowa ćźiſnył. Dyrbjach ćźłowjeſkow tołu i mojeho bydlenja wołſtronić. Ćźaſ̌eſćiſko hižo poćźach ſmjerdźećź a běchu hižo wačźi we mjaſu.“ Sſmeſłotajo powjeda to Haarmann a pokaſuje, kak je ſo pſchi tym pohibował. Sſudnik praſcha ſo dale, ſ ćźim je po pravom ćźłowjeſkow roſkuſkował. H. praji, jo je k temu mały nożik trjebał, i ſajimą ſo dźěrny běła. S nim roſkuſkoła zyle ćźěło a łmjeła je po kuſkach do numika. S hłowy ſejaſnu koźu, nap pak roſbi na łuſt.

„To nje ſadyn ſ̌ort“ wón praji, „ale hłowa hodźi ſo pſchezo roſbiźeź. To ſo tak ćźini, kaž i kołoſawym wo- rjechom.“

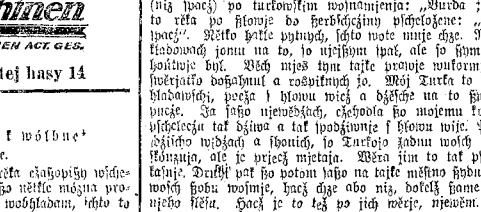
Pſchi tym ſejahnje ſ mjeſowoćźom, kaž by ju ſnjał, a kaž by wjeſ̌ały był. Wopraſwdźe pak je to mnanjo ſtrachа a hłupoſće. Kaž H. wo tutych hroſbnych podawkach powjeda, je ſ dopokałom, jo je duchownje ſłabuſchć a ſtworźeńcźo ſo na najniſ̌ſchim ſłhodźeńſkim ſerjowałnym ſ̌iwjenja. Wa- hójedź pſchepytowanja ſawoła zyle njeſ̌ěhaź: „Wotrubźicźe mi hłowu. Ćźiſnjeźe tola ſ̌ěrtа.“ Sa hwilłku wuyk ſchtſ̌a- zu wody a mějeſche pſchi tym: „Tak, nětko ſ̌hetſ̌je dale, ſo ſo wſcho bórzy ſłónći.

W dalſchim pſcheſ̌łuſchowanju pſchindźe ſěź na to, hacź je Grans wo Haarmannowych mordarſ̌twach nječźto wjedźał. H. pſchiha, ſo je Grans jómu k njemu pſchiſchłoł a do khamora wohladał, hdźež morwy ležeſche. Na praſche- nje, hacź je Grans na mordowanju ludźi wobſ̌tał, wot- mołwi Haarmann ſ „haj!“ Hdyž je Haarmann jenemu ćźekujeź dał, je Grans ſwarſ̌ał, ſo je wołoł.

*

Gans prěje, ſo je wjedźał, ſo H. młodych ludźi łinzuje a ſo njeje jenje ćźěło pola njeho widźał. Dale prěje, ſo je Haarmannej wopory hdy pſchinjeſł.

(Sſudniſke pſchepytowanja traja dale.)

w Budyšinje na bohatej hasy 14

Zapósłane.

Krótke rospomínanje k wólbnej propagandje.

Cźitam wſchelake cźaſopiſy, wo rěka cźaſopiſy wſchelakich ſtronow. Wſćźo we wſchitkich ſo nětke mózna pro- paganda cźini. Hdyž ſebi je takle wobkładam, ćźto to je? S wulkeho dźěła ſchćźuwanje a hanjenje druhich ſtro- now. Wobſebje njeknicźomne ſłu njemſko-narodne rowiny. Teho ſym dźeńſa ſył ſwědk. Dohach nimo druhich też njemſko-narodniu „Miſchtjanſkiu nowinu“ do cźołna. Hdyž ju woćźinich, widźach wſchelake wobrazy. Jenoh ha- njenje druhich ſtronow, kaž „demokratow“, „ſchćźerjan- ſko-ludowna ſtrona“, „ſozialdemokratow“ atd. Tohamle ke- wſchinjeſe „Sächſiſche Bauernzeitung“. Sawěſće budźu wobrazy tenju abo tamnemu mate, kaž n. pſch. „Die klu- gen Demokraten“ abo „Wahlaufruf der Sozialdemokra- ten“, „Thüringiſche Staatsbank“ a podobne wěcy. Hdyž ſebi bliže nohlědach, widźich, kak njehańbicźiwe take wobrazy ſu, na kak. niſke inſtinkty ju wotmjerzene a na kaſtrne kulturnym ſłhodźeńſku roſſćerjerjo taſtich njemo- ralnych karikaturow ſteja. Phi a haſiba na taſtu propa- gandu. To mózа ſebi dźeńſa jenoh njemſko-narodni — a na to ju hiſchće hordźi — dowoliźeź. Na tak mnjane waſchnje druhich do błóta tepтacź, pokazuje na niſke kha- rakterу. K temu pichtſłoſuja naſchi Serbjo? Kniła ſa- ſłepjenoſć! Dyr to hyſchtoſ ſo jim wocźi wotewrjeźi, pre- dy hacź je njcho ſhubjene, hrjedy hacź je pſchepoſće! Krajenjo, njepodpjerajcźe ſtronu i tak maſanej a nje- wěſomnej propagandu. Sćěhujcźe khorhoj mózno-cźeſ- nju, wjenu a běłu!

Máj najrjeńſchi ſwjatkowy wulkét.

(Dopomnjeńka na wójnu.)

Jenje njejſym na ſwjatki tak tunjo a dalko puća- wał, jako w lěcźe 1918. Pſchebywnoſćny khłodom we wo- kolnoſći města Braźje w Rumunſkej. Běſche to khětro wulke, rjane a po rumunſkich wobſtejnoſćach jara cźiſte město. Krańnje ſo ſyholate a błyſchcźate wěże prawoſła- wnych ſyrkwjow ſtajcźu wyſoko k njebju. Derje wothła- dane trowniki a ſahrody cźehnjechu wcźeſi na ſo. Wul- kotny ludowy haj abo park — po rumunſki: „Grădina publiga“ — na łehnym brjoſy ſchérokeho Dunaja (Donau) wobſcźe ſo wotpyrjeł. Wojacy a morjakoju (Matrojen) wſchěch nam ſpěchcźeleńſkich wójſkow ſchadźowachu ju tu pſchi wotcźiſtej ſudźbje. To rěka, jenoh tak dołho, hacź njeſtrebachu ſaſo na bitwiſchcźa. Huſto doćź krajeſche wotwocźink jenoh króće dny a wſchelakeje ſłužby bě wćźe- ſte dołeź. Tu ſeſdźechu ſo wſ̌che mózne narody hro- madźe. Mimo Rumunow běchu tu Armenojo, Bołharjo, Grekojo, Turkojo, Madźarojo, Němcy a jara wulka ličź- ba Żydanow. Skoro kóždy i nich rěčeſche abo ſ naj- mjeńſcha roſumjeſche 4 abo 5 rěcźow. Sſym tuhi ludowu měſchanzu ras njedźelu powołdnju w kraſnym ludowym parku bliže wobſedźowach. To najrjeńſche běchu te wſche- lakore narodne drańty. Muſłiźi ju jara mału noſchachu, ćźim bóle pak ſónſće. Hoćź hłuboko do nozy ſedźachu tam wojacy a lud naſpěchemo ſwoje narodne ſpěwy. Se wojerſkich kapałow hrajachu tam jedyn dźeń němſke, druhi wjeſ̌ołe rakuſke, ćźeſći bołharſke a potom turkowſke. Nimale wſchém ſpodobneſche ſo rakuſka a němſka hudźba naj- bóle. Sſtowjanſke melodije ſłyſchcźachu wot Bołharow. Turkojo tam drubdy ſoloſpěte herjekachu, mjenujcź ſa na- ſche wuſchi. Mějachu wjele zyle hranjeſćich hudźbnych naſtrojow. Mysłu ſebi ſnadź zyle i prawom, jo wo naſchej hudźbi runje tak hudźacźu, ſłyſchtoſ: „Kóždemu ſłodź ſcho ſal naſłaſće.“ Njedźiwajcź teho ſnjeſećhmy ſo wofrjeźe i Turkami jara derje Leźacźmy na tej wě- ſnazy dołho wſchi rěźy Sereth mjes nimi. Huſto doſć ſmy ſebi brjuch dźerźeli, kaž ſmy ſo ſmjeli, a to tehodła, do- kelž ſebi njeroſumjachmy. Sſedźach tam raſ na měſnje, hdźež nichtón rad nimo njeńdźe a łojach tam take nje- ſnicźomne ſwěrſćа, kiž mje hroſnje ſrjadowachu. Runje bě mi taſi njekhmanik łwochnył. Cźicho kaž helowy ſtoły ſedźach a pytach cźekniźeźa je wſchej nazjatoſći. Tu pſchindźe tam khětro młody turkowſki oficźer nimo; mje wobſedźowjo pohaſće. Sawoła po khwili na mnje: „Burda jok!“ Ja pak pytach ſ wocźomaj ſwěrnje dale ſa na- jim ſurowym cźłowjekowarjom. Na to poźa ſo hiſchće wěſćiſcho na mnje łanlorieź: „Burda jok!“ Njedach pak ſo pſchi mojej hońtuje pſchejaru mylieź, ale myſłach ſebi: „jok“-ał ty ſmórom dale, tak dołho, hacź ſo cźi njeroſumju. Skónčnje běch tola wcźiwy, ſchto wole mnje cźhe. Rosmołwjachmoj ſo nětko wſchěch mózнych wěcźach, kaj ſnajachmoj. Napoſledk, hdyž ju po rumunſku prózowachmoj, ſo wupokała, to rumunſke: No doruc“ (nic hacź) po turkowſkim wołmanjenja: „Burda jok“, to rěka po ſłowje do ſerbſćejſćiny pſchełożene: „Niz hacź“. Nětko hatle pytnych, ſchto wole mnje cźhe. Nad- kadowach jomu na to, jo njeſłyſym hacź, ale ſo ſym na hońtuje był. Wěch mjes tym taſte prowoje wukonjeńe ſwěrjaſko doſahnył a roſpikhnych ſo. Mój Turka to wu- hladawſchi, poźa i ſłowu wjeź a dźěſche na to ſwoje puźe. Za ſaſo njeſwědźach, cźehodła ſo mojemu kreſo- ſchćeźcźu tak dźiwa a tak ſpadźiwnje ſ ſłowu wiſe. Poſ- dźiſcho wjdźach a ſhonich, ſo Turkoju ſadnu wołoſ nje- kłónzaju, ale je wjeſ̌ ſnjetaja. Wěra jim to tak ſchći- kaſnje. Druhi pak ſo potom ſaſo na taſte měſno ſydnje a wołoſ ſobu wołmje, hacź dźe abo nic, dokelž ſame na njeho ſłeſa. Hacź je to teź po jich wěrje, njewěm. — Tola, dołeź wot Turkow. —

S cźaſami, hdyž naſ je ſtrejſchcźow (Stellung) na wotpoćźink ſeźeſchu, pſchebywachmy w jednej rumunſkej wjeſy pſchi Dunaju. Bě tam jara rjeńe. Njeźeźomne ſyły dźiwych huſ ſo tam na ſtinych polach paſechu. Skobach tam wodnjo a w nozu ſelene ſitowe banczići ſe ſemje a gagotachu tak mózнje, ſo i cźaſami njebě móżno, ſwojeho ſłowa roſumjeź. Cźaſto doćź ſmu ſe karabinarjom je wſzy wupjerchnyli, to hychmy ſebi bobru yećźeli wobſtarali. Pſchinjeſećhmy teź kóždy dźeń nć- ſchto taſtich gagotakow domoj. Bě to potom kradźowanje! Tola cźinjachu nam te zyle ſtare wjeſe dźeźa. Uđoma je ſe ſłužbami rośdźěchmy. Dundaſi (Trappen) ſo tam ke ſnjeſu pokaźowachu. Sſmy jenoh jenicźkeho tutych wuli- ćźich ptakow łapnyli. Sſtodźeſche ka truta. Pſchiſłyſ̌- nju, jo ſo tam na Dunaju, na jěźorach a kupach nim- merу wulka ličźba nam njeſnatych ptakow ſiwjeſche. Tſ- ličnym tu vyborata (Fiſchadler), ćźiž bě ſ wospſchekſtrk- maj ſichdłomaj pſches 2 m. ſchéroki. W nozy dożywachu ſo wjeſki do wonjeſćich wobhrodźenjow, roſtorhachu ně- kotru nóź na 10 ſchtuk.

Pſchi tym zyłym wjeſełu pſchindźe kaž błyſk wopjerć k wotpuſćowanju. Sſhonichmy jenoh to, ſo do Ruſkeje wućźehnjemy. Kak, abo po kaſſej dróſy, njemóżachmy wuſłźeźeź. Runje w ſanuym cźaſu trjećich tu mojeho bratra, kiž bu ſ Francowſkeje k mojemu połkej pſcheſ̌ela- dźeny. Wutrobne to wjeſełe, hdyž móżachmoj ſo po dołhich ſetach poł dnja dołho rośmołwjeź a ſebi jwo na- ſchich wſchelakich naſhonjenjach pomjedać. Ale pſchekrótk. bě naſche hromadźe bycźe, dyrbjachmoj ſo ſaſo dźeźeź.

Prosymy wšěch našich dowěrnikow a čitarl, zo chcyli nam njedźelu wječor wólbnere zrulatу swojeje wsy telefonisey wozjewić (Bautzen Nr. 687). **Naš büro za powěsče budźe hač do 1 hodź. nocy wotewrjeny.**

Předźenak

chże teź ſ Němcami w dobrym měrje ſiwy być. Tuž je ſwojim protyku tak piſać, ſo móże ſo jeź kóždy Němc, kiž jenoh troſchću ſerbſćeju rozumi, nad njej wjeſełeć. S pro- tyki móże ſhonicź, kajki naſch ſerbſki lud je, ſo ma wulke duchowne bohatſtwa, a ſo ſhromadne ſiwjenje ſ nim kóż- deho duchownje wobohaćźi. Pſchedźenak chże kuſkiſch Němcow, w kotrychž ſikach tola ſ ſwjetſcha naſcha krej cźerje, ſa naſch lud dobrеj, jich ludoſej k nam ſhudźowaćź, jim kraſnoſće jich ſaidźenſcźe pokaſaćź. — Pſchedźenak ſłuſcha do tych poſołow, kotſiž jenoj měr pſchipowěduja. — Tuž ſtaraźeje ſo wo to, ſo protyka do wſchitkich, teź němſkich kuſkow pſchińdźe! Je doſeź tunja! Nimale darmo ſo pſchedawa!

Njeje doſeź. Tu ſeſdźechu ſo wſ̌che mózne narody hro- madźe. Mimo Rumunow běchu tu Armenojo, Bołharjo, Grekojo, Turkojo, Madźarojo, Němcy a jara wulka ličź- ba Żydanow. Skoro kóżdy i nich rěčeſche abo ſ naj- mjeńſcha roſumjeſche 4 abo 5 rěcźow. Sſym tuhi ludowu měſchanzu ras njedźelu powołdnju w kraſnym ludowym parku bliže wobſedźowach. To najrjeńſche běchu te wſche- lakore narodne drańty. Muſłiźi ju jara mału noſchachu, ćźim bóle pak ſónſće. Hoćź hłuboko do nozy ſedźachu tam wojacy a lud naſpěchemo ſwoje narodne ſpěwy. Se wojerſkich kapałow hrajachu tam jedyn dźeń němſke, druhi wjeſ̌ołe rakuſke, ćźeſći bołharſke a potom turkowſke. Nimale wſchém ſpodobneſche ſo rakuſka a němſka hudźba naj- bóle. Sſtowjanſke melodije ſłyſchcźachu wot Bołharow. Turkojo tam drubdy ſoloſpěte herjekachu, mjenujcź ſa na- ſche wuſchi. Mějachu wjele zyle hranjeſćich hudźbnych naſtrojow. Mysłu ſebi ſnadź zyle i prawom, jo wo naſchej hudźbi runje tak hudźacźu, ſłyſchtoſ: „Kóżdemu ſłodź ſcho ſal naſłaſće.“ Njedźiwajcź teho ſnjeſećhmy ſo wofrjeźe i Turkami jara derje Leźacźmy na tej wě- ſnazy dołho wſchi rěźy Sereth mjes nimi. Huſto doſć ſmy ſebi brjuch dźerźeli, kaž ſmy ſo ſmjeli, a to tehodła, do- kelž ſebi njeroſumjachmy. Sſedźach tam raſ na měſnje, hdźež nichtón rad nimo njeńdźe a łojach tam take nje- ſnicźomne ſwěrſćа, kiž mje hroſnje ſrjadowachu. Runje bě mi taſi njekhmanik łwochnył. Cźicho kaž helowy ſtoły ſedźach a pytach cźekniźeźa je wſchej nazjatoſći. Tu pſchindźe tam khětro młody turkowſki oficźer nimo; mje wobſedźowjo pohaſće. Sawoła po khwili na mnje: „Burda jok!“ Ja pak pytach ſ wocźomaj ſwěrnje dale ſa na- jim ſurowym cźłowjekowarjom. Na to poźa ſo hiſchće wěſćiſcho na mnje łanlorieź: „Burda jok!“ Njedach pak ſo pſchi mojej hońtuje pſchejaru mylieź, ale myſłach ſebi: „jok“-ał ty ſmórom dale, tak dołho, hacź ſo cźi njeroſumju. Skónčnje běch tola wcźiwy, ſchto wole mnje cźhe. Rosmołwjachmoj ſo nětko wſchěch mózнych wěcźach, kaj ſnajachmoj. Napoſledk, hdyž ju po rumunſku prózowachmoj, ſo wupokała, to rumunſke: No doruc“ (nic hacź) po turkowſkim wołmanjenja: „Burda jok“, to rěka po ſłowje do ſerbſćejſćiny pſchełożene: „Niz hacź“. Nětko hatle pytnych, ſchto wole mnje cźhe. Nad- kadowach jomu na to, jo njeſłyſym hacź, ale ſo ſym na hońtuje był. Wěch mjes tym taſte prowoje wukonjeńe ſwěrjaſko doſahnył a roſpikhnych ſo. Mój Turka to wu- hladawſchi, poźa i ſłowu wjeź a dźěſche na to ſwoje puźe. Za ſaſo njeſwědźach, cźehodła ſo mojemu kreſo- ſchćeźcźu tak dźiwa a tak ſpadźiwnje ſ ſłowu wiſe. Poſ- dźiſcho wjdźach a ſhonich, ſo Turkoju ſadnu wołoſ nje- kłónzaju, ale je wjeſ̌ ſnjetaja. Wěra jim to tak ſchći- kaſnje. Druhi pak ſo potom ſaſo na taſte měſno ſydnje a wołoſ ſobu wołmje, hacź dźe abo nic, dokelž ſame na njeho ſłeſa. Hacź je to teź po jich wěrje, njewěm. — Tola, dołeź wot Turkow. —

S cźaſami, hdyž naſ je ſtrejſchcźow (Stellung) na wotpoćźink ſeźeſchu, pſchebywachmy w jednej rumunſkej wjeſy pſchi Dunaju. Bě tam jara rjeńe. Njeźeźomne ſyły dźiwych huſ ſo tam na ſtinych polach paſechu. Skobach tam wodnjo a w nozu ſelene ſitowe banczići ſe ſemje a gagotachu tak mózнje, ſo i cźaſami njebě móżno, ſwojeho ſłowa roſumjeź. Cźaſto doćź ſmu ſe karabinarjom je wſzy wupjerchnyli, to hychmy ſebi bobru yećźeli wobſtarali. Pſchinjeſećhmy teź kóżdy dźeń nć- ſchto taſtich gagotakow domoj. Bě to potom kradźowanje! Tola cźinjachu nam te zyle ſtare wjeſe dźeźa. Uđoma je ſe ſłužbami rośdźěchmy. Dundaſi (Trappen) ſo tam ke ſnjeſu pokaźowachu. Sſmy jenoh jenicźkeho tutych wuli- ćźich ptakow łapnyli. Sſtodźeſche ka truta. Pſchiſłyſ̌- nju, jo ſo tam na Dunaju, na jěźorach a kupach nim- merу wulka ličźba nam njeſnatych ptakow ſiwjeſche. Tſ- ličnym tu vyborata (Fiſchadler), ćźiž bě ſ wospſchekſtrk- maj ſichdłomaj pſches 2 m. ſchéroki. W nozy dożywachu ſo wjeſki do wonjeſćich wobhrodźenjow, roſtorhachu ně- kotru nóź na 10 ſchtuk.

Pſchi tym zyłym wjeſełu pſchindźe kaž błyſk wopjerć k wotpuſćowanju. Sſhonichmy jenoh to, ſo do Ruſkeje wućźehnjemy. Kak, abo po kaſſej dróſy, njemóżachmy wuſłźeźeź. Runje w ſanuym cźaſu trjećich tu mojeho bratra, kiž bu ſ Francowſkeje k mojemu połkej pſcheſ̌ela- dźeny. Wutrobne to wjeſełe, hdyž móżachmoj ſo po dołhich ſetach poł dnja dołho rośmołwjeź a ſebi jwo na- ſchich wſchelakich naſhonjenjach pomjedać. Ale pſchekrótk. bě naſche hromadźe bycźe, dyrbjachmoj ſo ſaſo dźeźeź.

2. přiloha k číslu 285 „Serb. Nowin“

Sobotu, 6. decembra 1924.

Wobkhadny porjad
sa wokrjeß Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Sa wobkhad na wschěch sjawnych drohach a puczach, meštnach a na wjeßnych puczach (= wobkhadnych městnach płaczi, njedźiwajo namětnych postajenjow, sčěhowazych, je Bohuzuk ukonjanjom wokrjeßneho wubjerka postajeny wobkhadny porjad.

I. Powschitkomne.

§ 1.

(1) S wužiwanjom sjawnych wobkhadnych městnow njesmě bjes straschnosć wožobow a wězow schkodowacz.

(2) Pod „wužiwanjom“ we smyßlu tuteho postajenja je mjenjene wschu jězdženje, jěchanje, honjenje a pěschi chodźenj: we pohibje a stanju, dale wokoloběhanje domjazeho skotu a sčěžowostajenje wozow abo druhich wězow na wobkhadnych městnach.

II. Wobkhad w pohibje.

Na prawo jězdženje.

§ 2.

(1) Sapschahi smědźa jenoż na tej stronje drohi jězdźicz, kiž pschi jědźenju na prawo leži — na prawnym boku jědźicz. — Po drohowych schczežkach, kiž su jako tajke zhoršnacz, hdyž tež njeßu wobmjelowane, njesmě žo jězdźicz.

(2) Na drohach, hdźež žaneje widźomneje ščežki njeje, dyrbja sapschahi porjadnje snajnjenješ 1 m wot pschěrowa žo jdalene dźerżecz. Schtóž pěschi dże, nima pornjo jězdženju, jěchanju a honjenju skotu prawo, jěditi ćaršu wužiwacz.

Pornjo = žebi = jězdženje, wuhibanje, pschesčežehnjenje.

§ 3.

(1) Pornjo-žebi jězdženje s wosami je sakasane. Wuwinowacz ma žo na prawy bok. Pschesčežehowat ma žo na lěwo. Někoho pschesčahnyć smě jenoż, hdyž mó mójesch pucz pschewidźecz a hdyž je tuton tak daloko próžny, so žo njeby wós, kiž by mohł napschećo pschijěcz, ani hačzi ani wohrosnyk.

(2) Njerwobmjesowane ščežki smědźa žo k pschesčežehowanju a wuwinowanju jenoż nakhwilnje a jenoż potom wužicz, hdyž su próżdne.

Kschižowanje drohow, wuwinowanje drohow.

§ 4

Hdźež žo drohi kschižuja, na wožach a w městach, smě žo jenoż pomalu jězdźicz. Swinjelch žo na liwy bok, dyrbiśch wulke koło ječz, na prawy bok, dyrbiśch žo krótko wobroćicz. Pschi tym dyrbi nawjedowat wosa směr tak pokasacz, so móže to kóždy widźecz.

Spěschnosć.

§ 5

Pschelpěschne jězdženje je sakasane. Awta njesmědźa we sawrjenych hyduščechach spěschniscko, hačz 30 km za hodźinu jěcz.

Znamjenje dawanje.

Wjachdże, hdźež žo drohi kschižuja abo na bok swinu, dale hdyž chcedźa wós abo pěschi kročzazeho pschetčahnyć, dale hdyž chcedźa s ležomnosće wujěcz, dyrbja wodźerjo wozow, kiž lpěchnje jědu, sakkadnje a w prawym ćasu a bjes džiwanja na hyłnosć wobkhada znamjenja dawacz. W druhich padach dyrbi žo to stacz, hdyž žebi to bjesstraschnosć wobkhoda žada.

§ 7.

Znamjenja dyrbi kóždy derje kschičecz, mó ly ale kola sebe tajke być, so žo stók njeby splózał. Gwizki, wozebje pschi awtach, njesmědźa žo znutska hyduščechow trjebacz.

§ 8.

Wotnje wodźer woza, so je skót psched nim jědźazeho sapschahał atd. nasplěschany, abo sčini žo wón na to kedźbliwy, so žo skót kóżdy spłóšcz, dyrbi pomalu a měrnje ječz abo posastacz, so by tamny pohonecz mohł žo na kedźbu bracz.

Sajěždźowanje.

§ 9.

Sajěždźowanje wosow a wuwinowanje cžehniveho skotu smě žo jenoż na puczach stacz, hdźež je mało wobkhada, a dyrbi žo najwjetscha kedźbliwosć pschi tym nałožowacz.

Pomalu jězdženje.

§ 10.

1. Wosy, kotrež wozebje wulku haru cžinja, dyrbja we hyduščechach a hdyž žo druhe wosy, jěcharjo abo stadła bitža, pomalu jězdźicz.

2. Pschesčežehnjenje tajkich wosow abo wosow, kotrychž njedźiwy wottrosčne znamjenja (Warnungssignale) po dacžu njeduščhcha, dyrbi žo pomalu stacz.

Sespinanje.

§ 11.

1. Na spadowazych puczach dyrbi wósny wjednik porjadnje wós spinacz.

2. Na tajkich puczach dyrbi pohonecz wschón pólny grat wjes woja kaž tež jězdne walki tak sadżerżowacz, so sapschehnjenemu stojej do nohow njebeža.

Wosowy wjednik.

§ 12.

1. Wosowy wjednik dyrbi jězdźicz móz a pschi wukonjenju swojeho powołanja wotuczeny a strózhy być. Dźesći młódsche 14 lět njesmědźa wozy wodźicz.

2. Pohonczojo njesmědźa na wozu, pola jězdneho gratu bjes wozja, tež nic na grace jědźecz. To płaczi tež za pschewodnikow. Kokoješdnym je sakasane, na kolach se jenym sedlom, wozoby młódsche 6 lět zobu bracz.

3. Njetrjebawsche praskanje je tschudami, je sakasane. Kschud ma žo tak dźerżecz, so žo nimoduzy ludźo s nim njetrjechja.

4. Wosowi wjednizy, kiž maja wós s wězami nakkadzeny, kiž lohzy rosbuchnja, njesmědźa kuricz.

§ 13.

Pohonecz dyrbi cžehniveho skót na dwójnych abo tschójnych wotežkach wodźicz a njesmě wotežki ženje s rukow dacz. Hdyž žo na polo jědże abo po polu jědźi, smě žo tež jednora wotežka trjebacz (Leine).

Woženje dołheho drjewa a druhich dołhich wězow.

§ 14.

1. Pschi wjesenju dołhich wězow dyrbi wyschе wósneho wjednika hischcze druhi cłowjek jako wodźer pódla być, kiž sadny dźel wosa wodźi; je-li cžima, dyrbi sašmwěcženu žwězu mecz. Dyrbi tajki wós s runeje měry žo na bok winuwacz, dyrbi žo wjednik najprjedy pschešmědźicz, so žo s tym nichtó njewobpschi.

2. Njeßun-li wězy dłeßche 11 mtr., njetrjeba nichtó sa wosom hicz, je-li ma wós sacžinjeny sdor a je-li žo předkowny dźel derje nawodźowacz hodźi a je-li to, s cžimž je wós nakładzeny, wjazy hačz ½ žiwoje dołhosče pisches sadnju wójku njepschewuženje.

Nawjazanje wosow.

§ 15.

1. Wós smě žo jenoż sa druhe pschipowěsnyck, hdyž kolesy wosow dale rózno njejstej hačz 3 metry. Wjazy wosow hačz jedyn njesmě žo druhemu pschipowěsnyć.

2. Schtóž je pólny grat abo druhe wězy pschipowěsnyk, kotrež wot předka widźecz njeßu, dyrbi to wosam, kiž napschećo pschijědu, wosnamjenicz.

Wleczenje.

§ 17.

Wězy po drohach wlez, tak so žo draha wobschkodźi, je sakasane.

Pšyeje sapschahi.

§ 17.

Pšy smědźa žo jenoż pschahacz, hdyž su dospołnje dorosczene, dosez žylne, stroive a nic pschestare. Wožebje njesmědźa žo pšy, kiž su khore. ranjene abo kiž dyrbja młode měcz, pschahacz. Je pšyk młode nět, njesmě žo 14 dnjow po tym pschahacz.

§ 18.

Pšam njesmě žo wjazy nakłasez, hacz je to pomerne.

§ 19.

1. S wosom, do kotrehož su pšy sapschehnjene, njesmědźa žo ludźo wosyez. Sakasane je wožebje, so žo wjednik abo pschewodnik na wós žydnje.

2. Wjednizy, kiž druhim wožobam žo dadza horje žydnyez, žo runje tak tkhostaju, kaž tamne.

3. Wjednizy pšyczich sapschahow dyrbja bjes pschestacza tute wodźicz a pódla pšow žo dźerżecz.

§ 20.

Gratý dyrbja pšam derje žedźecz a njesmědźa je klóczicz. Też dyrbja žo wosy, wožebje pschi mokrym wjedrje cžisczicz a koleša dyrbja žo masacz.

§ 21.

1. Swonka cžasow a žydlischczow, w kotrychž dyrbi žo pranz nošyez, njesmě žo pšam, je-li njekuža, pschi cžehnjenju pranz wjasacz.

2. Kuźate pšy dyrbja w pranzu być, njech s wosom jedu abo steja.

3. Pranzy dyrbja tajke być, so drje niemóże kuźacz, so pak móże tehodla derje dychacz a jazyk wužuwacz.

Kožy.

§ 22.

Kožy njesmědźa žo ženje bjes schkita nošyez, wožebje dyrbi konczk twjerdy schkit mecz.

III. Wobkhad w sastatku.

§ 23.

1. Wosy bjesmyßlnje dołho sastacz abo bjes sapschahja stejo wostajicz, kaž tež wosy bjes dohlada sapschahnjene stejo wostajicz, je sakasane. Tola je pohonczam dowolene, hdyž maja měrne skocžata, so tak dołho, kaž je to njesminjonnje trěbne, wot wosa wottžalicz, so by wobstaranja wuwjedł, kiž s nadawkom wjesby njepotrjebnje žwizhuja.

2. Na žadyn pad njeje wjednikam dowolene, wós na dróży bjes dohlada stejo wostajicz, njes tym so žami we korczinje pschebywaju.

3. Wožrjedź jězdneho pucza njesmědźa wosy sastacz a też stejo žo wostajicz.

§ 24.

Prjedy hacz žo wós bjes dohlada stejo wostaji, dyrbja

Swój k swojemu!

Sěrb

k Serbskej ludowej stronje!

žo wotežki krótko swjasacz. Je-li skorje do widlizowego wosa sapschehnjene, dyrbi žo jedyn postronk wupschahnyć; je pak skót do wosa s jednorym wojom sapschehnjeny, dyrbi žo pschećo snutskowny postronk wupschahnyć. Wós dyrbi žo pschižtukschnje sespinacz.

§ 25.

1. Wjedniży pšyczich sapschahow su winojeśi, sa pšy žudobja žobu bracz, so bychu jim mohli picz dacz, dale nješchto, na cžoż bychu žo pšy lěhnyez mohle a też cžopły wodźewu.

2. Pšam dyrbi žo w prawym cžasu cžisza woda dacz. Hdyž dleje hacz 10 minischinow stejo wostanu, dyrbi žo jim podloha pokosicz a wodźewu na nje wodźecz.

3. Też dyrbi žo pschi dłeßchim sderżenju poš wupschahnyez a žo tak kwjasacz, so by žo khmanje lehnyez mohł a njetrjebała hłowa wijacz.

IV. Kajkosci a wuhotowanje wosow.
Wojo, špinadło.

§ 26.

Kóżde wosydło, kiž njeje wožebje temu pschiprawjene, so bychu jo hidźo cžahali abo cžischcželi, dyrbi pschihodźaz špinadło mecz; wosy dyrbja wyschе teho też wojo mecz.

Mjenowa tašiczka.

§ 27.

1. Wosydła, s kotrymiž žo niz jenoż wožeby woža, dyrbja na lěwej stronje wosa abo cžehniteho stotu s mjenom abo firmu a s bydlenjom wobsedźerja a, je-li ma tuton wjazy wosydłam jězdźicz dawa, też s wěstym cžisłom wosnamjenjene byez. To njepłacźi za cžežite awta, kotrež žu po šalokrótu wosnamjenjene.

2. Skotowi maja na transporcže wupokas wot wyschnosće za žebje a po pschipadze też za te wožoby pschi žebi mecz, kotrež transport płacza a za njón rukuja.

3. So by tuton wukas też wuwjedł, je wožoba, kotraž transport płacźi a za njón rukuje, samokwita.

Wobšwětlenje.

§ 28.

1. Po cžmje dyrbja wschе wosydła w smyßlu § 26 pschiskluschnje wobšwětlene byez, a to awta a cžežite awta je 2 šwěžomaj, kola, cžežite wosy a druhe wosydła s namjenisca s jenej žwězu, kotraž ma žo na kołach prédku, hewak na lěwej stronje pschicžinitez.

2. Druha hacź běła abo žołta žwěza, njeßmě žo wuj wacz, też je sakasane, pšiane schkleńcy na boku a sadny wujwacz. Wótre, do wocži kalate žwětkomjetaki dyrbja žo w žydlischczach a wyšche teho potom dosez wothlepicz, hdyž wosy napschećo pschijědu.

3. Na wosydłach a wězach, kotrež žo po cžmje na wobkhadnych městnach wostaja, dyrbi žo na stronje, kiž žriedźo wobkhadneho městna pokasuje, žwěza pschicžinitez, kotraž je se wschěch kónczin, hdźež žo jědźi, derje widźecz.

Nakładzenje.

§ 29.

1. Wosydła njeßmědźa žo schěrscho hacź 2,8 mtr nakładowacz, jeli so žo njejedna wo žitne a žłonjane wosedy. Wo wobkhadnych městnach, kotrež njejsu ani plestrowane, ani nasypane, njeßmědźa wosy jězdźicz, kiž su cžežo hacź 80 zentnarami nakładzene. Hewak dyrbi žo na to džiwacz, kak wjele móże skót cžahnyez a wós njesez.

2. S cžinjenim je wós nakładzeny, njeßmě žo po semi cžahacz. Wós dyrbi tak nakładzeny byez, so njemóże nicžo dele padnyez.

Swonjenje.

§ 30.

Dźe-li žo žnedź abo leži-li hižo žnedź, dyrbi kóżde wosydło swónczki pschicžinjenje měcz.

V. Khłostanšte postajenja.

§ 31.

Schtóž žo pschecžiwo tuttym wukasam pschenidże, khłosta s 1 pjenjesami hacź do 150 hr. abo s jatbu hacź do 14 dnjow, tak daloko hacź statne abo krajne sakonje druhe, wobšebje wyschschcje khłostanje njepostajeja.

§ 32.

Khłostacz móża žo też po § 31 k wocžehnjenju wopraw njeni, hdyž pschihłuschcžo, so dźerżi na sjawnych wobkhadnych městnach žebi hrajkaju, žo na wosydła powěscheju abo s wězami sa wosydłami mjetaju.

IV. Skónczne postajenja.

§ 33.

Pódla postajenjow statneje khłostanšteje knihe njebótka žo tónle porjad wobšebje też nic postajenjow statneje sakonšteje knihi wo wobkhadže s autowami wot 13. 5. 1909, runje tak rěkazeho statneho wukasa s 15. 3. 1923, statneho wukasa wo wobkhadže s awtami s 22. 2. 1912 a sakoneho wukasa wo kokoježdženju s 16. 10. 1907.

§ 34.

Sběhnjene žu wukasy, kiž nastupaja jězdny wobkhad na sjawnych puczach s 1. 5. 1896, tak daloko, hacź je je hamtšteho hejtmanstwa wudaka, dale wukasy Budyschskeho hamtšteho hejtmanstwa s 11. 5. 1909, kiž nastupaja nasčenje kožow, a wukasy s 16. 9. 1910, honjenje skotu nastupaju, dale wukas, pšyczje sapschahi nastupaju, s 1. 5. 1899, tež wschě druhe nałožene stejace postajenja Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa.

§ 35.

Tuton wobkhadny porjad dostanje płacźiwosć s dezembrom 1924.

Hobrske hodowne předawanje.

Po njewěrjomnje tunich płaćiznach poručam sćěhowace twory:

Za žony: mantle, jaki, drastu za hasu, towaršne drasty, bluzy, kostumy a sportske suknje, šaty najjednorišeho hač najwosebnišeho wuwjedźenja, štryk. jaki, trikoty, kombinacije, čapki, rukajcy, štrympy, małe zoki, nadradžeržaki atd.

Za młode holcy: mantle, jaki, drasty, šaty, štryk. jaki, trikotowe twory, čapki, rukajcy, małe zoki atd.

Za dźěći: Njewěrjomnje wulki wubjerk wšeje drasty.

Za mužow a pacholow: Nowe šwjedske ulstry, wobleki, jupy, kholowy, lodowe mantle, zoki najjednor. hač najrjeńšeho wuwjedźenja, sportske stucy, kłobuki, čapki, šawle, štryk. jacki we wšěch barbach, trikot. šaty, zwjerśne košle, khornarje, slě, zokidźerżaki, krawaty atd.

Namakaće wulkotny skład drastowych tkaninow, židow, ložowych šatow, barchentow, damastow, wupjerkow, atd.

Namakaće skład wulkeho města a posłužujemy Wam kruče sprawnje.

Najwjetši skład wěcow za serbske drasty.

Telefon čo. 12

Welsec kupny dom w Kulowje.

Założeny 1868.

Leopoldec korčma we Worklecach.

Njedźelu, 7. a póndźelu, 8. decembra:

bólhrače při elektriskim swětle.

K temu so wšitcy přećeljo a znaći wutrobnje přeprošuja.

Jurij Brankačk a mandźelska
Marja rodź. Opitcowa.

Njedźelu, 7. decembra, wotměje so
Rudoltec hosćenc w Lichanju
hodowne předstajenje
Lichańskich šulskich dźěći

Młodši a starši su k tomu wutrobnje přeprošeni.
1/3 hodź. předstajenje za dźěći.
1/2 8 hodź. předstajenje za dorosćenych.

Wjednistwo.

Do Pančic!

7. a 8. dezembra 1924 je
I. lokalna wustajenca karniklow
z mytowanjom
w hosćencu w Pančicach.
K bohatemu wopytej přeprošuje zdwórliwje
Towarstwo plahowarjow karniklow za Pančicy a wokolinu.

Gramola-rěcace aparaty

su najlěpše, štož scyła je, čiste w zynku, podobja wšo kaž naturserj, po wšěch płaćiznach na składze wot **24.— hr.** sem.

Najwjetši skład aparatow a platow
w měsće, platy wot **2.— hr.** sem.

huse we wšěch wulkosćach a po wšěch płaćiznach na składze, tyrs, smok a dalše dźěle, dospołne huse wot **12.— hr.** sem

cithery z podkładownymi notami, móža so hnydom hrać, po 30, 24, 18, 15, 12, **9.— hr.**

přihódny hodowny dar za młodych a starych!

mandoliny 36, 30, 24, 18, 15, 12, **9.— hr.**

gitary 48, 42, 36, 30, 24, **18.— hr.**

luty 68, 48, 36, 34, **28.— hr.**

přiručne harmoniki 36, 24, 20, 15, 9, **6.— hr.**

banty k pyše a nošenju lutow a mandolinow,

Skład musikalijow a trunow
samsna fabrikacija a wuwjedźenje
::::: wšěch wuporjadźonjow! :::::

Hudźbny dom Herm. Jeremias
Telefon 421. **w Budyšinje** khěžorska dróha 8
Sćelu też na wsy! Sćelu też na wsy!

Kožuchowe twory

kupjeće jenož pola wěcywustojneho, dokelž dostanjeće — njedźiwajcy nizkich płaćiznow — jara dobru hódnostnu tworu.

Poručam k blizkemu swjedźenju:

kožuchowe mantle
kožuchowe jaki
kožuchowe kłobuki
kožuchowe khornarje
muffy atd.

kožuchowe awtowe přikrywy
kožuchowe předłohi
nohace měški a korby
awtowe woblečenje
kłobuki a čapki

Najwjetši wubjerk w měsće.

Kožuchowy dom Arthur Fiegel nasl.

mějaćel **Paul Zimmer**, kožuchařski mištr
Telefon čo. 453 **w Budyšinje** na khěžorskej dróży 6.

Sjaca mašina

je praktiski hodowny dar! Nowa a trjebana, wot 20.- hr. sem poruča we wulkem wubjerku **J. Klemm w Budyšinje** na serbskej hasy 1 po 1 skhodźe Žane klamy. Žane klamy.

Na kredit!

K hodownemu swjedźenju
poručam zaso swój bohaty skład
mebłow a polstrowych tworow
kaž też **mužaceje, žonjaceje** a **dźěćaceje drasty, šatow, manufakturnych tworow** a **wobuća**
a dawam hač do 24. decembra na hižo
:::::: tak a tak nizke płaćizny ::::::
wosebity rabat wo 5 procentow
Zwonka Budyšina bydlacym kupcam zarunam jězdny pjenjez. Po hotowem napłaćanju móže sebi kóždy kupjeć twory hnydom wotewzać.
Mebłowy a kreditny dom
Carl Horn nasl.
w Budyšinje na hłownem torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2 I.

Helene Pötschke

cyhelnska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelnska hasa 4.

Bohaty skład
pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmukaja, koweho barchenta, rólowanskich rubow, fwjelkow, ~ trjenjow, blidowych rubow. ~
Wosebitosć **wupjerki.**
Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hr. sem.
Rěči serbski Rěči serbski

5-6000 hriwnow

jako 1. hypotheka na 25 kórcow wulku žiwnosć z masiwnymi twarjenjemi so pyta. Poskićenja njech so pod **„B 74“** na wudawańnu ::: „Serbskich Nowin“ zapodadźa. :::

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Žonjace mantle

Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Žony

Poručam swój wulki skład pschepałkow, mežacznych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Steju rad k radże.
Wagnerowa w Budyšinje psched schulestrant wrotami čo. 9.

Blidowe a tafłowe ruby, trjenja, twjelki, wulki wubjerk dobru tworu poruča K. Erler w Budyšinje na žitn. wikach 11 napřeća „Złoteje Hwězdy.“ Rěči serbski.

Dobry, 8 1/2 lěta stary
ćehniwy wół
je na předaj w Holešowskej Dubrawcy čo. 12.

Derjezdźeržane
mužace jězdne kolo
je na předaj
w Šunowje čo. 9.

Vogtlandske gardiny
we wulkem wubjerku derje a płaćizny hódnu poruča přeco K. Erler w Budyšinje na žitn. wikach 11 na přeća „Złoteje Hwězdy.“ Rěči serbski.

Powětrowe třelby
(Luftgewehre)
za dźěći a dorosćenych kupujeće najlěpje jenož we
třelbowni
Dostanjeće nimo wupruhowanje, derje zatřělanje kajkoše na kóždu třelbu garantiju. Wuporjedźenja w samsnych nowočasnych dźělarnjach na mojich fabrikatach na 50% tuńšo wuwjeduju.
Brónjowy dom
J. Specht
na **Moltkowej dróży 8** (mějaćel Br. Spećht) Tel. 628

Płaćizny wot 5.- hač 40.- hr.

Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

G. Schmidt, fotogr. atelijej w Budyšinje

jenož na Sedanskej dróży 20
[napschećiwo kusarskich kasarnow
poruča so za wschě fotografowanja, pakowe a grupowe wobrazy, powjetschenja a. t. d.

Honćwjeński pos
bruny blakaty, kiž na mjeno „Tell“ posłucha,
je ćeknył.
Wo powjesć prosy **Wencel w Bronju.**
Telefon Khróst-Łosnk čo. 68

Dobre dary trajneje kajkosće

kupujeće najlěpje w mojim wosebitym wobkhodźe:
nastawki za myjne blida z wopraudźeho marmora
rózkate a ovalne špihele
wobrazy z wobłukom a bjez nich
Skleńčerńja Rudolph Wilhelm
skleńca a porcella
jenož na serbskej hasy 16. Telefon 187.

Lehmannec konditorńja

w Budyšinje na serbskej hasy 8
poruča k hodownemu swjedženjej:
Božodźěšćowe šfricle, kuski na šfom
jako wosebitosć: póprancy, jenož samsny wudźěłk
oooooooo hodowne torty oooooooo
z pječwa, marcipana a šokolady.

Leopoldec korčma we Worklecach.

Njedźelu, 7. a póndźelu, 8. decembra:

≡ bólhraće při elektriskim swětle. ≡

K temu so wšitcy přećelja a znaći wutrobnje přeprošuja.
Jurij Brankačk a mandźelska
Marja zwud. Opicowa.

Časnikar a juwelěr
Ernst Mersiovsky
w Budyšinje
poruča najwjetši skład
časnikow
złotych a sćěbornych tworow - juwelow
nožow a widličkow - wěrow.pjerśćenjow
po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach,

Tunje poskićenje k hodam!

Mužace košle a kholowy **žonjace košle a kholowy**
módroćišćane šórcuchi — wołmjane šórcuchi
nohajcy wšěch wulkosćow, zoki, šěrc, brune a čorne,
walkowane zoki, pjasćowe rukajcy, wolma atd.
Předawam sobotu we wokhěži knjeza
elgarowého Lehmanna na bohatej hasy.
Dora Schellhorn w Budyšinje.

Z nowa su dóšle
jara płaćizny hódne
mužace wobleki
njebělený płat módry płat
lamowe rubišća
W bliźšich dnjach dóńdu
wšelake hrajki
Jan Haješ we Łazu

Jozef Beitel w Kukowje

wikowafnja worclowych tworow a točeńnja
přinjese jako přihódne hodowne dary
k přećelnemu dopomnjeću a poruča:
w najlěpšej Solingenskej kajkosći
nože a widličky
po wšěch płaćiznach,
nožicy
wot najmjeńšich hač k najwjetšim,
wěcy za brodutruhanje
kaž britwje, wótrońske rjemjenje, pinzle, skliški,
truhanske mydło atd., **truhanske aparaty**
z najlěpšimi nožikami,
dybzačne nože, krajerske nože, kuchinske a khlěbowe nože
kofejowe młyny.
Z dobom poručam **mužace a žonjace předešćenki**
w dobrym wuwjedźenju płaćizny hódnu.

Najpřihódnišo kupujeće
dary za hodowne blido we
hrajkach
niklowe, mosazne, posłěbornjene twory
porclin krystale
galanterijowe, luxusowe a kožane twory
pola staroznateje, za najkmańšu spóznateje firmy
Gustav Thunig
w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 6
Założene 1867 Telefon 648
Skład statneje porclinoweje
manufaktury w Mišnu.

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola
Oty·Brandta nasl.
na znutřkownej lawskej hasy 8

- Alpina -

Znaćne słowo dobrych časnikow

Dobry časnik, ale jenož tajki, je drohotne wobsedźeństwo, stajnje witany **hodowny dar.**

Předawarnja „Alpina" časnikow
August Granz,
časnikař **w Kulowje.**

Módre reformske kholowy dźěłace spódnje kholowy dźěłanske košle w 2.90 hr ser **wolmi. ložowe plachty,** 3 m **ruk. lacy** wšěch wulkosćow **štrympy,** zoki jara tunjo.
J. Erler w Budyšinje
jenož na zwonk. lawskej hasy 10

Jakowu wołmu
we wšěch barbach štrykow.
wołmu tunjo
E. Günther rózk mjasowych
jěkow a žilnje hasy.

Barchent, wołmu, rukajcy, mužace a žonja-
kušle, poruča derje a tunjo
K. Symmank w Budyšinje
na Lubjanskej drózy 12.
Žane klamy Ročí serbsku.

Specialist
nowočasnego
wočneja optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej
hasy 8

Hecht, Linke & Truöl

Tepichi gardiny dekoracije
linoleum tapety
blidowe, divanowe, stepowane
a spanske přikrywy

Moleŕskeho
wučobnika
pyta k jutram 1925 moleŕski
mištr **Trinks** w Budyšinje
na Krottenschmidtskej drózy 4.

Vogtlandske gardiny a wuhotowanja

na Moltkowej drózy 5 **Martha Bräuer** rózk różowoje hasy

Wumělcowske garnitury, story, ložowe wodźaće, virażе, mul, voal, wušiwanja, ručne dźěła a předjena, blidowe ruby, ložowe počehnjenja, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška, šórcuchi, wołmjane twory, spódnje suknje, stepowane a moskowe přikrywy.
Najtuńše płaćizny **Wěcy za mužow** Solidna twora

Wurjadnje tanje płaćizny!
Pisane a běłe ložowe počehnjenja, najlěpše wupjerki a ložowe plachty, damastowe blidowe a tafłowe ruby, servlety, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška, normalne šaty, makowe šaty jakowe barcheny, kołlace barcheny, tkaniny za šórcuchi.
Hilger
na Lotzeskej drózy 20 I Žane klamy!

Staršu holcu abo wudowu

k wothladanju skotu pyta při wysokej mzdźe
a procentach **kubleŕ Rychtař w Kolwazy.**

Cyril Deografias

Bóh nam wobradźi čiłeho synka, dźesateho!

Štóž chce našim najmłódšim
serbsku narodnosć zdźerżeć,
woli Serbsku ludowu stronu.

W Radworju, 4. decembra 1924.
Wučeŕ Nawka a mandźelska.

Wulke hodowne předawanje!

Přinjesu w nim wulku hromadu **płaćizny hódnych darow.** ◇ Jenož někotre přikłady

žonjaceje konfekcije

čiščane sukna za sukuje a domjace drasty metr 1.60 **1.10** hr.
kašćikate drastowe tkaniny za drasty a bluzy m. 1.80 1.60 **1.20** hr.
bluzowe tkaniny, smuhate . . . . . metr 1.80 **1.50** hr.
čistowołmjane chevioty, 85 cm šěroke . . metr 2.80 **2.25** hr.
čistowołmjane chevioty, 130 cm šěroke čorne a taupe metr **3.75** hr.
čistowołmjane popeliny, 100 cm šěroke
we wšěch barbach metr **4.90** hr.
čistowołmjane popeliny, 85/90 cm šěroke
we wšěch barbach metr **4.25** hr.
čistowołmjane gabardiny, 130 cm šěroke
we wšěch barbach metr **6.50** hr.

žonjaceje konfekcije

zymske jaki wšelakich tkanin, brune a šěre . 16.75 **12.75** hr.
zymske jaki, brune plyšowe a šěre krimmerowe 39.75 **25.—** hr.
zymske mantle čopłych tkanin jendź. družiny . 14.75 **9.75** hr.
zymske mantle čopłych flawšowych tkanin ze krimmerowej wobsadku . . . **12.75** hr.
zymske mantle z velóra de laine . . . . . 39.— **33.—** hr.
čistowołmjane drasty . . . . . wot **9.75** hr. sem
žiłdźane trikotowe drasty . . . . . wot **11.—** hr. sem
žiłdźane trikotowe jumpry . . . . wot 5.90 5.50 **3.90** hr.

drastowe suknje ■ **spódnje suknje** ■ **ranše suknje**

Jan Jurij Pahn.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čiła Smolerjec knihičišćernja, nap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 15 kóp. Wobdźelnje so stajace nawěški a tabele so w sće wobličeja. Za reklamowy a wólbny rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 286 **Budyšin, pónjdźelu 8. decembra 1924.** **Lětnik 53**

Najnowše z cyłeho swěta.

„Miesbacher Anzeiger“ wudawa, so je general Ludendorff w swjatku se zwobodnymi murjerjemi, so by z nimi pśicrježnjo Wittelsbachskim k lěpšemu Hohenzollernskim dźěłał.

*

Jendźelski zwonkowny minister Chamberlain je pśichi rozdrěcenju z Herriotom tukemu klubit, so budźe Jendźelska pomjenowanje jeneho Francowin za pśichodźadu wubrała k pśicrjeznjanju nimskeho wójnskeho bronjenja podpjerowacej. Wo stejiśnjacu k Ruskej je žo pśiheśpjenej dozpita.

*

Južnoslowjańske kuzeŕstwo je žo rozsudźiło, z najwětšej rozwahu pśed wólbami republikanke a kommunistiske hibanje, na kótrehož czoło je žo Radicz stajił, poćerpjeć. Radicza chcedźa wobstorcyć, dokeľ je pśed nekótrymi měsačami kommunistisku revolucyju pśichotował.

*

Minister Sźwětojar Pribićewiwć, so je chorwatiskich uniwersitnych ministrow na wuzwiźnjun dał, dokeľ žu chorwatiskej republikanskej stronje pśichiśtuschell. Wón budźe runje tak pśicrježnjo statnym sakonjam postupowaś, kótrež žu w konstituc je statnej wustawu.

Po bitwje.

Tak daloko hač prěnje licźby pśichodźeja, je z nich widźeś, so nowy statny žejm we wjele hinaśeho mjeńszyna wótcrjeje, kaž hač doteal. W nasej Sakskej žu na hłosach dobyli stara sozialdemokratija a nimskonarodni. Pódla nich sapiźa teź nimska ludowa strona pśichodnje hłosow. Wšykne male partaje pak su šmórne, mjez nimi teź nascha Sserbska ludowa strona w Sakskej nimale wo jenu tśeśinu hłosow. Sśmy nźechto pśes 4396 hłosow swjedźeli. Pózdźejšnji króć pśes 6300 hłosow. S Pruskeje nimamy hač doteal hišće žanych zjadnośonych powześćow. Te, kótrež nam pśichodźeja, powźdaja wo zwjeselejacym pśichodnem serbskich hłosow. Tam wojuja Sserbja pśechodne wšykem za pruski žejm z wěsćej nadźiju na wuspěch.

Schtóž nasche politiske pomjery trochu znaje, dyrbjesche žebi prajiś, so tón króć na serbsku lisćinu telko hłosow njesjednosnymi. Prěni ras pśeco 7 měsazami kwaskhe nam nadźija, so mandaty dobudźemy. Take nadźija žo njedopjelni. To teho ako tamneho wottrachchi, z nowa se Sserbskej ludowej stronu wolicź. Nasch serbski wolek hišćesche telko politiskeje disziplinty nima, so by z wotedaczom hłoša na lisćinu Sserb. ludoweje stronu sjawnje za žadanja swojeho luda wustupił. Sserbska ludowa strona je derje na tom cźinika, so sjawnje a zpratwnje prajesche, njeshdźe wo mandaty, hdyž wo sjawne wustupjenje k zadanjam serbskeho luda. Swjeselejace je, so je žo z najmjeńšicha nimale połojata tyšaza k tejle paroli wumakła. Cźim bóle swjeselejace je, so tam, hdźeź wjednizy serbskeho luda w ludowych zhromadźiznach k ludej rěcźachu, sapiźamy tola znadniy pśichodnje serbskich hłosow. Hdźeź zhromadźiznow njewothjerźachmy, tamy tkětko shubili. Shubili tamy teź serbske hłosy w Drježdźanach a Budyšinje.

Na wotdrjebjenje serbskich hłosow w Sakskej běchmy wot wšeho spočatka pśichotowani. Dobry wuspěch pśeco 7 měsazami, so na serbski ludowu stronu pśes 12 000 hłosow sjednoćichmy, naš wulkich pśechodnapi.

Sserbska ludowa strona nastupjeny puć pak wopuśćeć njeśmješe. Teź njeśmješe znano tych hanicź, kótrež z nami dotal njeśdźechu. Wona dyrbi nastupjeć puć praktiskeho dźěła. Ton pokaluje nam nasche politiske połoženje. Pśichodnjem dyrbja žebi naschi serbšyn ratarjo wot najmjeńšicha hač do wulkich burow prajiś, so se stronu nimskonarodnych žane wołoženje wotcźahowacź njemóža. To je jenoš móžno po puću kompromiśkowcź. Byrnjež hišćecze mandatow w žejmach njemél, móžemy po druhim puću na rozhudźenju parlamenta a tam žedźace móžne partaje skutkowacź. Je dobre bjerjemy z rukow tych, kótrež žu zwóknuli, nam je dacź.

Potrjebne pak su nasch serbšyn wolek myślił a tehodla zwoli pśchejara w nahladach dotwójnkeho cźaka. Tehodla ma wotewrjene twucho sa tych, kótrež z njemu rěcźa w tychle nahladach. Wón pak zapomni, so dotwójnki cźas je sanadźenjeseje klusćha. W nahladach nimskonarodnych pósnawamy hišće nakaźlinu (bakterije) tlacźa. Jeli na mozy dobudu, schtóž je zyle wusamknjene, storhnu žobu do tlacźa zyły stat. Woni pak wukonjeja se zwojej hospodarskej mozu a z tym, so zyła nascha administratiwa (wyschnoseje) a sudźiza (sudy) myślą a dźěkaja a sudźa za dotwójnskich nahladach hišćeshe pschežyłny wliw. Wschitko toke hacźi wuczišćenje politiskeho powětra.

Chcemy žo my Sserbjo swjasacź z skazanym cźełkom? To je najakruelnische praschenje pschitomnoscźe. Je-li chcemy žiwi dyrbjeć a žiwi wotacź a to my chcemy, hladajmy do pschichoda. Njech je kontakt z tym, schtóž nastawa pschezo wušći a wutrobnischi. S skazanym cźełkom žobu sahisnjemy.

Nimskonarodni žu po wójnje w kóždym nastupanju wukonjeli possibnu politiku k wulkej schkodze burskeho stawa. S tym, so w hamtiskich ratarskich korporazijach jenož wliw wulkoleżomnoscźerjow kujeźi, žu dospěli, so wulke dawkowe cźeze padaju na burski staw, mjes tym, so knjeze dwory žo jich mjenje abo bóle smimu. Tale hamtska ratarska organisazija (Landeskulturrat w Sakskej, Landwirtschaftskammer w Prusku) wupraja žo wo wschódy sakonjach, kotrež ratarźowe nastupaja, teź dawkowych, pśedy hač pśches žejm pschidu. Burski dawkopłacźeŕ pak je pschekradny zwólniwy, wotwaliwši wschu winu na tukhwilne knjeześerstwo a tam knjezaze partaje.

Sserbska ludowa strona njeśmješe ruzy do klina složicź. Wona dyrbi nastupiś aktiwnu politiku burskeho a wosrawidobe zdźeławschi worschtow luda, kotrymuž pschede wschem žredni staw pschitkusch. Nasche žně hižo pschiźdu. Njebudźemy z wosobinskimi njezpschezelemi tych, kotrjž w tuchwilu mjenja, so maja pschicźinu z naschimi pschecźiwnikami być. Sserbja dyrbja politiku hromadźe dźerzeć. Shromadnje mamy schkitacź nasche kulturne klubła. Wobuje ljaźamy materielny wužitk wusche duchownego. Jenož tónle materielny duch je tyšazy Sserbow honił do lehwa najzurowischi pschecźiwnikow Sserbow. Wobrot k lěpschemu steji pśed durjemi.

Pschecki žebi dychmy, so bychu nemskonarodni tak žyłni do žejma pschischli, so bychu byli knjezaza partaja. To by było wobježe ja naschich serbskich burow dejc hórke, ale wustrowjaze lěkarstwo na wschě cźaźy. W tuchwilu hladaja na cźaźy do wójny a pschirunaja je f dźenźnischim hubjenstwom, kotrež sawinowali žu jenož konservatiwni dźenźnischeho deutschnational.

Mandaty w němskostatnym žejmje.

Po dotalnych powjeselach:

Sozialdemokratsjo	127
němskonarodni	99
zentrum	66
kommunistsjo	44
němska ludowa strona	49
narodni sozialistsjo	13
demokratsjo	31
bay. hosp. strona	19
hosp. swjazk z bayerski burski swjazk	14
krajny swjazk (Landbund)	8
němski wólnistaŕ	—
Hannoverzy (Welfsjo)	4

Wólbne resultaty.

W Budyšinje:

Soz. 7673; němšk. nar. 4799; zentrum 808; kommunitsjo 1329; němšk. lud. str. 5339; naz. soz. 181; demokr. 1909; hosp. str. 170; němsko-soz. 73; stat. swjazk za nahódn. 15; Sserbska lud. str. 170; Haeußerbund 8; njewotwiźni soz. 51; kschesć. soz. 52; zwob. krajn. hosp. 49; pólska str. 5.

W Budyšiskim Kschesć. hamtskim hejtmanstwje:

Soz. 14 484; Němšknaz. 16 919; Zentrum 1615; Kommunistsjo 2646; Němšk. lud. str. 4989; Naz. soz. 225; demokratsjo 2102; Hosp. strona 550; Němskosoz. 210; Stat. swj. za nahódn. 280; Sserbšk. lud. strona 2176; Haeußer 8; Njewotwiźni soz. 77; Kschesć. soz. 253; FFF. 56; Pólska strona 18.

Shromadny wunoschk Drježdźansko-Budyschkeho wólbneho wokrjeża:

Soz. 371 538 (334 652); Němskonarodni 233 359 (225 280); Zentrum 15 342 (11 792); Kommunistsjo 64 682 (80 902); Němšk. lud. str. 146 394 (125 247); Naz. soz. 15 163 (48 472); Demokratsjo 80 362 (92 337); Hosp. str 38 493; Němšk. soz. 10 148 (23 448); Statny swj. za nahódn. 9256; Sserbšk. ludowa strona 4394 (6346); Haeußer 319 (655); Njewotwiźni soz. 3287 (7240); Kschesć. soz. 2212 (5667); Zwobod. hosp. swj. 554; Pólska str. 265 (786).

W Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje:

(Kamjenz, Halschtrow a Pólčnica hobuličene njeńsu.)

Soz. 10 530; Němsknar. 9787; Zentrum 1087; Kommunistsjo 816; Němšk. lud. str. 3522; Narodnosoz. 162; demokratsjo 1116; Hosp. str. 656; Němskosoz. 541; Statny swj. za nahódn. 251; Sserbska ludowa strona 1630; Haeußerbund 83; Njewotwiźni soz. 58; Kschesć. soz. 44; FFF. 14; Pólska lud. str. 8.

W Kamjenzu (w měšcu):

Soz. 2483; Němskonar. 777; Zentrum 201; Kom. 252; Němšk. lud. str. 720; Nar. soz. 61; Demokr. 398; Hosp. str. 65; Němskosoz. 46; Statny swj. za nahódn. 44; Sserbska lud. str. 10; Njewotwiźni 6; Kschesć. soz. 7; FFF. 3; Pólska lud. str. 2.

W Lubju (w měšcu):

Soz. 2830 (2570); Němskonar. 660 (616); Zentrum 143 (142); Kommunistojo 208 (331); Němšk. lud. str. 1783 (2027); Narodnosoz. 28 (256); Demokr. 897 (814); Hosp. strona 438; Němskosoz. 62 (13); Statny swj. za nahódn. 71; Sserbšk lud. strona 2 (8); Haeußerbund 1 (2); Njewotwiźni 12 (13); Kschesć. soz. 5 (29); FFF. 12; Pólska lud. str. — (5).

W Žitawskim hamtskim hejtmanstwje:

Soz. 28 024; Němsknar. 8176; Zentrum 2896; Kom. 3732; Němšk. lud. str. 7980; Naz. soz. 964; Demokratojo 10 263; Hosp. str. 2140; Němskosoz. 760; Stat. swj. za nahódn. 390; Sserbšk lud. str. 38; Haeußer 9; Njewotwiźni 288; Kschesć. soz. 353; FFF. 36; Pólska lud. str. 8.

Drježdźany:

Soz.: 131 763 (115 696); Němskonarodni: 76 877 (59 084); Zentrum 5176 (42280); Kommunistojo 23 330 (28 957); N. lud. str. 57 139 (52 595); Naz.-soz. 5543; demokracźa 34 616 (34 902); Hosp. str. 11 590; Něm.-soz. str. 5672 (12 068); Statny swj. za nahódnoscźenje 3957, Sserbska ludowa strona 130 (177); Haeußer swj. 115 (126); Njewotwiźni 1319 (2784); Kschesć. soz. str. 721 (1420); Zwobod. hosp. swj. 152; Pólska str. 112 (251).

Shromadny wunoschk Lipsčanskeho wólbneho wokrjeża:

Soz. 258 364 (211 834; Němskonar. 133 979 (126 058); Zentrum 4964 (3326); Kom. 91 041 (109 646); Němšk. lud. str. 134 773 (115 936); Naz. soz. 13 267 (15 317); Demokr. 56 170 (50 418); Hosp. str. 17 859; Njewotwiźni 6100.

Shromadny wunoschk Kamjenisko-Zwikawskeho wólbneho wokrjeża:

Soz. 305 942; Němskonar. 179 213; Zentrum 5672; Kom. 138 746; Němšk. lud. str. 128 667; Naz. soz. 39 820; Demokr. 55 479; Hosp. str. 67 832; Němšk. soz. 3120; Nahódn. str. 6936; Haeußer 374; Str. za lud. spomóžeśiwe 5954; Njewotwiźni soz. 2058; Zwob. hosp. swj. 1179.

Sserbske dobycze w Pruskej.

Sserbjo smeja z Narodnostnymi mjeńšinami dweju sapóšklanzow w Pruskim žejmje.

Dospołne wólbne licźby z Pruskeje dźe wokomik hišćesche nimamy. S mjeńšinami zwjasani Polazy maja w Opolskim wólbnym wokrjeżu zamym 40 100 hłosow. S tym je hižo jedyn sapóšklanz zwěsćeny a automatiśy dostanu Narodnostne mjeńšiny z krajneje liśeźiny druheho sapóšklanza.

Sanemski žejm: Wólbny namjet cźo. 1: Sozialdemokratika strona; 2: Němskonarodna str; 3: Zentrum; 4: Kommunistojo; 5: Němšk. lud. str.; 6: Naz.-soz.; 7: Němšk. demokr. str.; 9: Hosp. str. krześnjeho stawa; 13: Němšk. soz. str.; 14: Pólska kat. strona; 15: Zwob. hosp. swj.; 16: Haeußerbund; 17: Sserbška ludowa str.; 18: Njewotwiźni soz.; 19: Němšk. nahódnosć. strona.

Sa pruski žejm: hač do cźo. 9 kaž horjeka. 13: Njewotwiźni soz.; 15: Pólska kat. strona; 16: Němska soz. str.; 17: Sserbška ludowa strona; 18: Němšk. nahódn. strona.

(Tak daloko hač žo nam dźenża sdźelichu.)

We Wojerowskim wokrjeżu wotcda žo (za němskostatny žejm): za cźo. 1: 9135; 2:8638; 3: 1205; 4: 948; 5: 1358; 6: 179; 7: 1162; 9: 963; 13: 221; 14: 22; 15: 21; 16: 7; 17: 861; 18: 45; 19: 27.

Wólbne resultaty se sakskeje Hornjeje Łužizy.

Wjeś	1. Socialdemokr. strona Mańskeje	2. Němskonazion. ludowa strona	3. Zentrum	4. Kommunisty	5. Němska ludowa strona	6. Narodno-social. swobodu hibanja	7. Němska demokr. strona	9. Hosp. fin. němsk. krjenjeho stawa	13. Němskospołedna strona	14. Staroy swjatk. sa napodwołowanja	15. Sakska ludowa strona	16. Haenßler-Bund	17. Rjemarnik. sop. strona Němskeje	18. Cyrkwinsk. socjal. Volksgemeinsch.	19. Swob.-hosp. swjatk. FFF	20. Pólska ludowa strona
Rózant	—	4	20	—	3	—	3	—	—	—	40	—	—	—	—	—
Nalbicy	2	5	17	—	—	—	2	—	—	2	106	—	—	—	—	—
Wudwoł, Kosarizy	—	22	33	—	10	—	2	1	—	1	60	—	—	—	—	—
Rakojdy	19	72	—	—	6	2	1	1	1	14	42	—	1	—	—	—
Konjezy, Schunow	6	17	44	2	1	—	2	—	—	—	164	—	1	—	—	1
Dobroschezy	4	19	16	—	5	—	—	—	—	—	75	—	—	1	—	—
Bóschezy, Jabłeńza, Hora	61	84	13	9	13	—	8	—	—	3	128	—	—	—	—	—
Kanezy, Sdwinarn.	1	14	52	1	1	—	2	—	—	—	15	—	—	—	—	—
Khróśezizy	7	47	77	1	14	—	4	4	2	1	126	—	—	—	—	—
Jawora	—	15	33	—	—	—	—	1	—	—	13	—	—	—	—	—
Józa	8	63	1	3	7	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malý Wožnk	29	60	3	2	7	—	1	—	—	—	14	—	—	—	—	—
Kukow, Panezizy	12	10	313	5	6	—	—	5	—	—	125	—	—	—	—	—
Lejno, Tłożezy	6	71	20	4	6	1	3	—	1	—	46	—	—	—	—	—
Mikoczizy, Wětezizy	13	21	68	1	1	—	—	—	—	—	29	—	—	—	—	—
Nukniza	5	45	4	—	—	—	—	—	—	—	33	—	—	—	—	—
Prawoczizy																
Motrow	2	8	32	1	—	—	—	—	—	—	104	—	—	—	—	—
Kamjenej p. Radw.	21	28	24	13	1	—	2	—	2	—	62	—	3	—	—	—
Porschizy	34	69	—	—	13	2	6	3	—	4	58	—	—	—	—	—
Lichań	21	34	2	7	2	—	2	—	1	—	12	—	—	1	—	—
Maleschezy	63	85	—	38	3	1	6	1	—	—	23	—	1	—	—	—
Komorow p. Kulšcho.	43	87	1	21	13	—	11	2	2	—	36	—	1	—	—	1
Nachlow	50	64	—	3	11	—	3	1	—	3	30	—	1	—	—	1
Minakał	146	162	5	1	22	5	24	2	1	—	97	2	—	2	—	—
Hornja Hórka																
Mni. chorz Čžorne Noßlizy	325	95	8	60	59	—	29	8	—	3	83	—	2	—	—	—
Cjelchow, Brězynka	26	74	1	3	12	—	—	—	—	—	29	—	—	—	—	—
Neśwaczidło	103	375	6	17	105	1	39	7	4	1	31	—	1	3	—	2
Nakezy	—	244	7	—	—	—	—	—	—	—	72	—	—	—	—	—
Barzjoń, Haßlow Ssulischezy	37	43	10	1	3	—	—	—	1	1	57	—	—	—	—	—
Nowy Łuscz	1	2	7	1	2	—	—	—	1	—	57	—	—	—	—	—
Brěcezy	28	134	1	3	14	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—
Boranezy	15	34	3	3	3	—	13	—	2	—	33	—	—	—	—	—
Bórł	40	187	6	6	22	—	—	—	1	9	12	—	13	14	—	—
Dobruschca	248	138	14	77	52	—	—	—	1	11	1	8	13	—	—	—
Hornja Kina	36	48	5	5	15	—	—	—	2	2	3	2	—	5	—	—
Splóśt	12	47	1	3	12	—	—	—	1	2	13	—	—	—	—	—
Ratarjezy, Sedlizy	107	52	3	19	28	—	—	—	—	10	3	1	—	—	—	—
Ssokolza a Hrubocźizy	44	4	2	16	13	—	—	—	1	—	7	—	1	3	—	—
Eschonzy	48	30	1	12	8	—	—	—	—	10	1	—	—	—	—	—
Brěšow	24	31	—	—	4	—	—	—	—	4	—	—	1	2	—	—
Błohajschezy a Bolborzy	80	102	2	4	8	—	—	—	—	6	2	4	—	—	—	—

Dalsche resultaty jutrje.

Powěsće je wožow:

Delni Wujesd: (němšć. fjezm): 1: 78; 2: 79; 3:2; 4: 1; 5: 2; 6: 1; 7: 16; 9: 8; 13: 2; 15: 2; 17: 50; 19: 1. (Pruśi fjezm): 1: 75; 2: 77; 3: 2; 4: 1; 5: 3; 7: 16; 9: 8; 13: 2; 15: 1; 16: 1; 17: 51; 18: 2.

Manjow: (Němšći fjezm): 1: 50; 2: 43; 4: 4; 5: 4; 7: 5; 13: 1; 17: 47; 18: 1; 19: 1. (Pruśi fjezm): tehorunja jenoż 19: 2.

Lucjo: (Němšći fjezm): 1: 35; 2: 75; 3: 1; 4: 3; 5: 6; 6: 5; 7: 3; 9: 3; 17: 19. — (Pruśi fjezm): 1: 34; 2: 86; 3: 1; 4: 3; 5: 6; 6: 2; 7: 3; 17: 19.

Tranje: Němśći a pruśi fjezm Sserb. lud. strona 19 hłoßow.

Němzy p. Wojerez: (Němśći fjezm): 1: 40; 2: 20; 3: 78; 5: 9; 6: 1; 7: 2; 9: 3; 14: 1; 17: 38. — (Pruśi fjezm): 1: 39; 2: 20; 3: 70; 5: 8; 7: 2; 9: 3; 17: 41.

Ssulschezy p. Kulowa: Sserbśka ludowa strona sa němść fjezm 81, sa pruśi fjezm 86 hłoßow.

Wochoły: Sa němśći a pruśi fjezm woteda žo sa Sserbśku ludowu stronu 26 hłoßow.

Wuczehnjenje jendżelskeho wójśła ſ Kölnskeho paßma budźe hnadź wobczeńene.

Diplomatiski rospramnik Londonskeho „Daily Telegraphu“ pische: S dowěrhodneje strony słonimy, so je rosprawa ſwjatkarskeje wojeńskeje komnißije wo wotbrojenju Němśkeje sa Němśku mjenje pschihódna, hač žebi powschitkownje myśla. Pschi tychle wobstejnoscach móhł wuczehnjenje ſ Kelna 10. januara ſ někotrymi wobeńenjemi fiednaczene być. Wěste je, so dalsche łoskaczowe praschenje naſtanje, hdy žo nowy wokrjeß w druhim a ſtreczim paßmje wopuschći, do kotrehoż dyrbja žo jendżelſcy wojacy dowjeć. Koblenz je žo namjetował a jemu žo powschelkownje lepschina dawa. Druhi saho namjetuja, so by žo jendżelſki hłowny kwartěr w Trieru saſunyłł. Po poſledním a formalnym namjeńe je ſwjatkarskeje strony měł ſo k temu Düren wubrać.

Wuſud pschećiwo hornjoſchleſyſkim Polakam, dla wjeleſpcheraby wobſtorjenych.

Prozeſ pschećiwo Polakam ſ němśkeje hornjeje Schleſyſkeje, kotrychż běchu wobſtorżili, so žu chcyli ſ wobroznjenym ſběžkom němśku Hornju Schleſyſku wot Němśkeje wottorhnyć, je žo wuſud Lipſczanſkeho němśkostatneho ſuda wojſewił. Wobſtorżeni prěſachu, ſo žu wotpohlad měli, ſ pomocu ſběžka Hornju Schleſyſku ſ Pólſkej ſjednoczić. Niedźiwajcy teho ſ wobſtorżenych 30 k iwjerdźiſinſ jej jatbje po 6 měſazach a k pjenježnemu khłostanju po 100 hrimnach ſaſudźichu. Tſoch wobſtorżenych wuwinuwachu. 2 ſtaršaj ſo khłostanje jako ſ pschepiſanſkim jatbjom wotpokuczene wobliczi, pola 4 wobſtorżenych 4 měſazy a pjenježne khłostanje.

Bolſchewiſki pucz w Rěwalu.

S Helſingforſa w Finſkej žo 5. dezembra powꝏ: Telefonißy žo ſ Rewala ſajimawe nadrobnoſcje wo kommuniſtiſkim puczu powědża, kotrež je eſtonſke knjeſerſtwo hač dotal ſamjeličalo. Po nich je žo **pschi puczu tež mały dźeł eſtonſkeho wójſła wobdźělił.** To běſche kompagnija pſchekow, kotraż ho tež cjerpjena mjenowaſche. Wona je hnydom pſchi ſpočatku puczu k ſběžkarjam pſchećiwſka. Po porażenju ſběžka žo ſpjeczowarjo poddachu, jich wſchitkich ſaſtrělichu.

Pa tym ſamym górle je žo president eſtonſkeje republiki Adel jenoż pschi ſamym ſmjerczi wutkował. Kommuniſtojo běchu wobeńiłu ſtražu pschi jeho domje porasſtu a jenoż jeho adjutantej žo poradźi, jeho w poſlednim wokomiku warnowaċ, tak ſo mójeſche hišće **bohu ſ woknom wuczeknyć** a ſo do wójńſkeho miniſterſtwa wutkowaċ.

Rewalſka wyſchnoſcź je hiſchće ſłědowaſe wojſewiła: Kommuniſt Anvelt, kotryż wot 1918 w Petrohrodże bydli, ſ epuczą organiſował. Mjes kommuniſtami, kotiż wórnſku ſchulu nadpadżechu, bě jedyn ſ kurěrſkim pałcom Bolſchewiſkeje pódſtajniſtwa, dale ſběžkarjo jeneho franzoſkeho zwarcha do bolſchewiſkeje pódſtajniſtwa donjeſechu, kotrež bě ra ranje ſběžka nadpadnje jaſnje wobſtwórkene, a wſche wukna běchu wobhładżene. Hdyż bě žo ſběh rjeporadźił, offizěrſkaj wjednikaj ſ revolwerom w ruzy wo-

---

Bratřa Karamasowi.

Roman Fedora Michailowicza Doſtojewſkeho.

S ruſczinu pschełožił Jurij-Hrodźiſchćejanſki.

9] (Pokračowanje.)

„Wubij ſebi to ſ hłowy“, wotmołwi ſtarz. „Sſo ſa tym praſchećej, je žiło hańba. Kak by tola niśšno było, ſa duſchu hiſchće žiweho dacź Bożu nuſchu cźitaċ? A to chże ródna maćeſ cźinicź, jako by žyn w rowje leżał? To je kuſtarſtwo, ale twojeje njerozdomoſcje dla njech je tebi wodate. Wodź žo radſcho njebjeſkej kralowinje, ſo by jeho ſchlitała a ſtroweho ſderżała. A ſchtoż chcyły tebi hiſchće praſiċ, Prochorowa, twój žyn pſchińdże pak ſkoro ſam k tebi, pak dołanjeſch liſt. Dźi a ſměruj žo! Praju tebi, twój žyn je žiwy.“

„Njech cźi Bóh mytuje, ty naſch dobroczeło, ty, kotryż žo ſa naż wſchitkich modliſch wo wodaczje naſchich hrěchow! Staru bě mjeſ tym w cźrjódże dwě palatej, pojadlituje ſ njemu yerje hładożej woczi pytnył. To běſchtej woczi jeneje, każ ſo ſda, ſnuchoczíweje, tola hiſchće młodeje burowki.

„W kajſej naležnoſcźi pſchińdźeſch, moja ſotra?“ wobroczi žo k njej. —

„Wumnoż mojo duſchu, batjuſchka!“ praſeſche, padnywſchi na ſwojej koleni. „Sſym hrěſchiła, a mam ſtrach pſched mojim hrěchom.“ —

Starz połpodny žo na poſledni ſłhodźenk, a żónſka ſuwaſche žo k njemu na kolenomaj. — „Sſym hižo tři lěta ſwudowizena“, rěkeſche cźiſche, a ſyna tchażeſche ju. „Weſche to ſurowe mandżelſtwo, wón běſche ſtary a bijeſche mje pſchewjele. Jónu běſche khory, a jeho tak leżeczej widżo, pſchińdże mi ſcźěkowaċ na myſl: Schto, jeli ſo tón cźłowjek ſażo wotkhori? A tu pſchińdże tón hróſony ſamyßk na mnje, a — — —“

„Saſtań!“ padże jej ſtarz do rěcźi. Potom dżerżeſche jwucho bliże ſ jeje hubomaj, a żónſka rěcźeſche nětko tak cźiſche, ſo by nichtó wjazu nſeſłyſchał. —

„A to ſta ſo pſched tſjomi łkanmi?“ praſcheſche ſo ſtarz, hdyż bě ſkónczika.

„Pſched tſjomi łkanmi! S wotprědka njemyßlach na to, a nětko khorju, cźeſka myßl mje wobcźeżuje.

„Sſy ho teho wuſpowědała?“

„Dwójzy!“

„A bu ty k błidu Bożemu puſchczena?“

„Haj, ale ja ho boju, ſo dyrbju wumrjeć, pſchekoż žym dla ſmutkowneje roſkory ſthorjeła.“

„Njeſtrachuj ho, ſtarz ſo jenoż wo to, ſo by żelnoſcź żiwa woſtała. Tu na ſemi njeje żaneho tak wulkeho hrěcha, kiż by Bóh njeodwdał, ſchtóż jón wobżelnoſcźi. Njeje żaneho hrěcha, kiż by Bóſſku njeſpóńcźnu lubość wuczerpał. Wobżelnoſcźuj a cźiń pokutu, ale njeſtrachuj ho. Bóh teże tak jara lubuje, każ žebi dożyła pſchedſtajiċ njemużech, wón tebje lubuje ſ hrěchom hromadże. W njebjeſach budże wjazu radoſcze nad jenym pokutnikom, dyżli nad dźeſaczomi ſprawnymi. Semrětenu wodaj wſchitko we ſmjerchubje, ſchtożkuli je tebi ſkeho cźinił, a ſcźiń ſ nim twój měr. Schtóż je żelniwy, tón ma też lubość. Schtóż pak ma lubość, je dźeczo Boże. S lubosczu wſchitko wukupiſch. Dźi a njeſtrachuj ho!“ Tſi raſy ju pokſchižowa, wſa ſe żywoj ſchije małe ſtrjeczatko a powěžny ji. Mjeſečo pokkoni ho hačž k ſemi.

IV.

Małowěriwa knjeni.

Wudowa kubleria bě żyły wuſtup ſe żonami knda a wudżelenje pożuhnowanja widżała a cźiche ſłyſſy mnroni. Bě cźuczíwa ſwětowa knjeni, kotraż mějeſche w někotrych naſtupanjach wożeſche dobre boki. Starz bijeſche ho k njej a wona dźeſche jemu pſcheſłapjena napſchećżo. „Kak wjedże ho waſchej dżowzy? Wy żebi ſażo roſmokwu ſe mnu pſcheſcheſche?“

„Wroſchach waż nuſnje wo to. Běch pſchihotowana, tſi dny pſched waſchim wokkom na kolenach leżeċ, prjedy hačž mi nuts njedaże. Wulki ſtrowoſpěwarjo, pſchińdżechmoj k wam, ſo bychmoj żak wuprajiſoj. Wy ſcźe moju Liſu wuſtroiwił. A pſcheſ cźo? Wſches modlenje ſa nju a napołażenje waſcheju rukow! Chżemoj waſchu ruku ſ dźakownoſcźu łoſchcźeċ.“

„Wona pak tola hiſchćeſche w ſtole leżi?“

„Měnju, nózne ſymniący ſu ho ſhubiłe“, wotmołwi knjeni ſ nerwoſnym khwaſkom, „a jeju noſy ſej iwſcźe ſpinſchej. Widźiċe tola, kajku kcźejaju barbu je dóſtała a kak ho jeju wocźi błyſcźeju. Hewak je pſchezo płakała, nětko pak ho ſmiije. Dżenża chajſche na kóżdy pad na żiwotnej nohomaj ſtejeċ, a ſtejeſche też żyłu mjeńſchinu na nimaj, bjeſ wſcheje pomozy. Lěkaŕ ſ ramjenjomaj ſcźahuje prajeſch: Spodźiwne. Njemóżu to wopſchijeċ. Nětko chżemoj ho wam dźakowaċ. Liſa, dźakuj ho, dźakuj ho!“

Wobličźo dźeſcźa pſchija njenadżiwy wažny wuraz, ho trochu w ſtole poběhuje, ſtykny ruzy, potom pak ſaſmija ho runje tak njenadżiwy a wótſje. „To ſtanje ho teho dla tam, tehdła tam!“ wotkaſche, pokſchio ſ dźeſcźowſkim hněwnjom na Alośchu. „Teho dla tam dyrbju ho tak ſmjeċ.“

Aloścha ſaczerwjeni ho po zyłym wobličźu, jeho woczi žo błyſkotajchtej, a wón hładaſche na ſemju. —

„Ma wam nęſchto prajiċ, Alexejo Fjodorowiczo“, rjekny maminka, dawſchi młodemu muzíkenu ruku. Alexej pſchiſtupi k dżowzy poſkiczo jej w ſtrasche ſwoju prawizu. Liſa ſcźini jara powažne mjeſnowzo.

„Katerina Iwanowna ſcźele wam pſcheſe mnje łkit“, praſeſche, pſchepodajo jemu liſcźik. „Dyrbżeſe prawje wótky k njej pſchińcź a njedyrbżeſe jej na żadyn pad cźahacź hacź.“

„Ja mam k njej pſchińcź? Cźehodła?“ praſcheſche ho Aloścha ſpodźiwajo ho tomu a ſe ſtaroścźiwym muraſom. „Ach, dla Dimitrija Fjodorowicźa a — a dla wſchitkich tych bodawłow“, rjekny maminka. „Katerina Iwanowna je nětko ſe ſubu pſchesżena, ale móże žebi to ſ wami jenak ertnje dorećeċ. Njeſmaju ji nicźo wěſtebo, na kóżdy pad pak chże waż bórſy widżeċ. A dźicźe tola k njej, to żada žebi hižo lubjoſcź bliżſcheho.“

„Sſym ju hrěke dożyła jedym raz widżał“, praſeſche Aloścha hiſchće pſchesżo jara we wuſkoſcźach.

„O, wona je wyſoka, njepſchihłupna bytoſcź. Tola hižo dla jeje cźerwjenjoju dyrbżeſe ſ njej hicź, myßliċe žebi tola, ſchto ma wuſtrcźiċ a ſchto hiſchće pſched njej ſtejeċ. To je tola żakoſtne.“ —

„Derże, dóńdu tam“, rjekny Aloścha, cźitawſchi poſtajny liſcźik, ke kotrymż njebě nimo muſnej proſtwy wo jeho wopyt, nicźo dale pißane.

(Pokračowanje.)

jesiłeju lekarjow ponuchichtaj, jeju ł lekadłom do Rusłeje bowjesłą. Jene ł lekadłom ßo pichi mjeły ł jemi pßchiłoji. Eßtonßki namjesnik ßtrażnizy wßche wojßoby, kotrež ł lekadle zebßachu, łajachu.

*

Po telegramje SSowjetowskeho „Tidninga" bolßchewiße wojnße łódże pßched eßtonßkim bryohom jeßdża, ł kotrež ßchkowne powdaże dowarjeju. W Revalu ßo nowehe ßtrża boja. Jón ßnadź budża bolßchewißkim wojßazy podpieracź, kotrež ßo ł wójrßchich łódźowe re eßtonßki bryoh wnßadża.

Hrożenje Rußkeje pßchećiwo Eßtonßkej.

Eßtonßki nahły ßud je dwanaceje dalßchich kommunißtow ża wobdźełenja pßchi puczu w Revalu ßaßtźicź dał.

Eßtonße knjeżeßtwo ma pjeża nadrobne dopokaßma, ßo je ßo tutón puć ł Rußkeje pßchihotował. Mjeß ßajatymi je wulka liczba wołßobow, kotrež móża ł ßyła jenoż rußki rěčeju.

Moßkowße nowiny „Pravda" maja hrozącu rěć pßcheßiwo Eßtonßkej. Praja, ßo kavalerija jěßneho generała Budjenehe hotowa ßteji. Wona je ßo hižo ßhromadźiła. — 1. dezembra je ßo nowa powßchitkowna mobilizacija na pruhu ßkaßała. Nadhadne je, ßo je ßo wona na dnju kommunißtßkeho pucża w Revalu ßapoczała. Pßchi wjeczornych a nońßkich mjeßach ßo wóßtko ßhromadźuje, ł Moßkwy ßo wudawa, ßo to ł mobilizaciju na pruhu ßwißnje, tola ßadyn człowjek do teho njewěri.

Bolßchewißka propaganda w Rumunßkej.

W rumunßkim ßejmje je nawjedowacy ßapołłanz ratarßkeje ßtrony, Madźiarow, liß cźitał, kotryż je wot ratarßkeje internazionale w Moßkwje doßtał. W tutym lißcźe ßo rumunßka ratarßka ßtrona namołwja, ßo by ßo internazionali pßchißłanka a ł njej hromadźe ża revolucźiju dźełała. Trući nawjedowacy bobußtaw rumunßkeje ratarßkeje ßtrony dr. Lupu, je pßched nětorymi njedźełemi ł Moßkwy wot zeje ßmeje internazionale liß ł tym ßamym wopßchijerzom dośtał.

Kónz Wrangelßkeje eßkadry.

Hdyż běchu bolßchewikowjo 1820 Wrangelowe wójßko we połodnißchej Rußej ßbili, běchu Wranglowe wójßke łódże w franzowßkim pßchißtawje w Bißerceje (w Tunißu) wuzeł namakale. Běchu to 6 panzerowanych łkcźiżkow, 2 łkcźiżkaj, 1 ßchulßka łódź, 9 torpedowßkich cźołmow a 4 podmórße cźołny. Dokeľ je Franzoßka nětko pod Herriotowym knjeßtwom ruße bolßchewißke knjeżeßtwo jako ßakoßke pßchipoznało, je franzowße knjeżeßtwo wobronjenje ł tychle łódźow wotßtroniło.

Le Serbow.

Póndźelu, 8. hodownika.

Swj. Marije podjeća.

† 1881 A. D. Bašmakow, čestny sobustaw Maćicy Serbskeje, kiž je J. A. Smolerjej pjenjezy za kupjenje Maćičneje leżownoście požčił.

Kak šěry, čorny steji haj,
Nětk zruduje wotlisćeny.
Je móžno, so zas widźitaj
Jón woči womłódźeny?
O wočakaj, hlaj pusty haj
Zas' pychu nowu čěri
Štóž jeno Bohu wěri.

H. Zejleć.

Radši w kuće sedźo doma tradam,
Hač zo druhdźe dobrych kuskow hladam.

Jan Radyserb.

*

W **Budyšinje**, 8. dezembra 1924.

— Wo wjedrje. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer —1%, thermometer we nozy +3. — Wětrza łeßelße wyßchina nad Franzowßkej, Schwajzarßkej a rhejnßkej krajinje. Schkleńża na rjane łěty, tehodła ßo k nam pßchißłuchuje a nam rjane wjedro łubi. — Jutrje wutoru klóńcźko 7,55 hłubża a ßo 3,54 hłowa. Měßaczk powołdnja 3,25 hłubża a ßo rano 5,31 hłowa.

Wjedro na tónle tydźeń:

Wutoru: W nozy mutno, potom ßo mrózcźele pßhećezahnja, ßylnißchi wětr.

SSerjedu: W nozy mutno, potom pomrózcźene, ßkoro żanoho klóńża, hlaby deßchcź, ßylnißchi wětr.

Schtwórtk: W nozy mutno, ł ßywokemi hlabu deßchcź, ßylny wětr.

Pjatk: W nozy mutno, potom pomrózcźene, w dolinach deßchcź, na horach ßněh.

SSobota: W nozy ßněh a pak deßchcźik, potom ł wjetßcha pomrózcźene, powołdnju deßchcźik abo ßněhowy mjeßcel.

— **Wjedro na jutßkich dźeń:** SStućho, tu a tam mjerßnje.

— Rosprawa poliji je. SSobotu powołdnju ßeßini 77 lět ßtara wudowa I. Wjahyßchina ßwojemu žiwjenju dobrowólnje kónz. SStarußchka, kiž běße dołho czeßko khora hyła, ßo w łodźenju wobweßiła, tak dołho hacź běchu pßchiwußni w mjeßce pobył — Wo nazy ł nedźeli dhrbjeße policija dla kazenja měra cźełcźikćicźe ßakroczeła. Teź je ßo ßamßnje winy dla wjazu ßtórźkowu ßapodało. Jenehe hewrjekarja policija hnydom do ßatwy wja.

— Měßczańßka pßchekupßka ßchula. Każ ßo doa, njeje hißchcźe doßcź jnake, to ßtej ßo na tudomnißkej pßchekupßkej ßchuli wożnej ßpßchemjenjeni ßtałej. K prjenjemu je ßo tu nowa ßchesta rjadowna, jerta, ßanjedela, do kotrejż móża ßchulerjo ßaßtupicź, hdyż ßu 4. rjadownju ßakładnyte (ludoweje) ßchule wukhodźili, wotrjikom hdyż ßu 10 lět ßtari. Tuchi ßchulerjo ßu ßeto prjedy hotowi, hacź cźi, kiž ł 13. lětom do 4. rjadownje ßaßtupja. K drugjemu je ßo tu ßawjedź wotrjadny kurßuß ża ßchulerjow a ßchulerkow, kiż ßu prawo „k jenołětnej ßłużbje" na druhej wyßchißej ßchuli dozpěli, to by ßo zim ża jene łěto wócźa theoretißki hotowadßkim wědomoßcź a hotowoßcź pódła, kiż je ja pßchekupßkim, pßchemyßłowińcom, indußtrielnych a ta wobßkodnych a ßarjadnißkich ßaßtojnikow trěbna. Wßchitcy ßchulerjo, kiż wyßchißu ßchulu wukhodża, a tiż chcźedża do praktißkeho powołanja ßaßtupicź, njech tehodła tutón kurßuß njeßakombża. Ża ßchwarnynji wuczomjanni, kiż jutry wyßchißu pßchekupßku ßchulu wukhodża, je ßaßo ße wißchich ßtron wulke napreßchowanje. SSßerbjuj abiturienca, kiż njeßu ßo wßchelakich winow dla ża akademißke ßtudije rożßudźili, njech ßebi pßchemyßła, hacź njeßuchu kitóń kurßuß wopytowali. SSßerbßki lud trjeba, żeli chce dopředka pßchińdź, wołßeße też dobrych pßchekupzow a ßrjedźnych ßaßtojnikow.

— Kurßuß ża ludowe powuczenje. Na powßchitkowne pßcheße ßu ßo pßchednoßcźiłi ke ßwětkowobratßkami, kiż chżyße dr. med. SSchnabel wo dźeczących kßorcźach dźeczecz, na cźaß po hodźinach wotkrocźiże. Prěni pßchewuczowcźi ßo ßaßo wośmjetuje. Wßcho dalße ßo hißchcźe wośmji.

— Njetrjebawßche ßrachowanje mjes wobßedźerjemi nalutowarnißkich kontow. SS mnohich dopißchow na wßchelake nowiny je widźecź, ło ło ßyßtematißky powuczeja roßßchérja, jo wßchitcy lutowarjo, kiż ßwoje nalutowanße pjenjezy ł nahódnoßcźenju pola nalutowarnjow pßchiwołowjeża, ł tym ßo wßchěch prawow na połóżße wyßchißche nahódnoßcźenje ßoadża, dokeľ ł pßchipowjeżenjom 3. nałowny dawdowy wuław pßchipótnaju. Hačzrańcź je tuta powjeßcź hoße wunamakanje, je ßo tola hamtßka prußka nowinarßka ßtużba pola pßchißłußchnych mßtnow wobhonjała a ßdźeli nětko, jo ßu mjenowane powjeßcźe cźiße łłupoßcźe.

— Komorny ßud je w powołednich dnjach § 7 wujwjedźenßkich pokßatjenjow k 3. nałowemu dawkowemu ßuhłaßej jako njeważcźe wuprajił. Każ łchłitaju ßwjaßk hypothekowych wěrcźelow we Wróßtkanju łwojßoja, móża ßo tehodła wßchě hypotheki wyßßche 15 proz. nahódnoßcźejcź. Tehodła njech wßchitcy wobßedźerjo wßche ßwoje hypotheki k wyßchißchemu nahódnoßcźenju pola pßchißłußchnego hamtßkeho ßudnißtwa hacź do 31. dez. 1924 pßchipowjedźa.

S Kamjenceje. SStraßchnje wovalißkeri ßo mjes wocźi dźełarßcerjej w Kamjenjanßkich kaolinowych dźełarnjach. Wěßchtaj kotuł ł benzinom cźißcźiłoł a ßmył potom njekedźbliwje pod tepjenßku pßchipraunu linuńcź. Na to ßta ßo ßoßbuchnjenju, pßchi cźimż ßo dźełacźerjej ßtraßchnje wopaliłßchtaj. Jeju dnrbjacy ßo zhorownje dowjeleż.

S Wóßtkeje Hory pola Kłětneho. Mýnił Max Hentßchel pßcheda ßwój wódny mlyn wokrjeßnemu wuhotowarßkemu Rósporßkeho wokrjeża. Mlynßtwo ßo pjeża łaßtaji.

S Trjebina. W jenej ł poßlednich nozow wopytachu padułßchi tudomnißchi łéßny ßtatok. Wołoko 11 hodźin wotcźißchu domjazy nadobo ł njembrym ßchcźowańkanjom bwórßkeho pßa. Padułßchi běchu hižo wukromjenehe hyła ł hrobże ležahnyli. Se ßtróżazymi wutßkami pak ßo nóżni hołcźo wotcehnachu. Nano wołoło 5 hodźin pólnyßchich padułßtwow k druhemu raßej. Tola ßo wßim to łaße njeporadźi.

S Kotmarja. Khrobje padułßtwow ßcucźichu w tudomnißkej hrobßej grunchcźe. Jako korcźmaŕ w pódlanißej jimje dźełacźe, pßchelanßchu padułßchi żelene łéßany a dobuchu jo do komory, hdźež ßo wołßeße pożiwadża ßhowachu. Tu pokradnychu mjes druhim nećißchu kuchßwjazow ł kolhaißmj a wjazy bleßchow liker. Każ ßo ßda, ßo paduchi tola nabojachu, dokeľ wißchelakich żara drohotnych wecy njeběchu ßo ł ßyła dóßtnyli. Njedźiwajcy teho pak je ßchłoda tola jara wulka. Hdyż korcźmaŕka w poßtaju domoj pßchińdźe, yntny padułßtwo. Polizajißi poß, kotrehoż hnydom rano ßa paduchami pßhłacha, njenuźcźe nicźo wutßkeźicź. Tute padułßtwo je wołßeße wobßarujomne, dokeľ běchu pßcheß krótkim hižo korcźmarku we rjany njewjeß wojeßali.

S Bißkopiz. Polizija ßaßtapi 13ćetnu hołcźu Lidu Nußkez ł Habrachcźicy, kotraż běße wot 8. auguśta ßem ßo ßhubiła. Hołca běße ßo zuły cźaß po Hornjej Łužiny wotoło hrucźka a mißionßke łapjena pßchedowała. Se ßem wrjdeßeße hebi ł wjeßcha pola adventißtow jećcź, nózłéh a ßamo oraßtu wuprożujcź. Pßchi tym pomßachcźe ßi wjeße, ło mężeße mißionßki wuwołaß Nowomeßßczanßkich adventißtow.

Se SStaréhońa pola Wotjeßda. W nozu k pjatkej ßu paduchi tudomnißchemu kubleŕej Tenthereż 11 rjanych tućnych huß pokradnuli. 9 ßu jemu wozajili. Paduchi ßu ßamt roßßamali a po łkuczenym paduchßtwje ßaßo nowy wpßchijowéßnyli, tak jo możeße wobßchcźeć ßakłe do chléwa, hdyż běße ßamt roßßamał. Paduchi ßu hużu ßiwe Bohu wßali, nicźeße cźołe w chlewje ani kreje ani pjerjow widźecź. Wéß wujaßnjuje powjeßcźe njech ßo japodała na polizji w Budßkach.

S Nißeje. Na wßchich dźełodawarjow a mißchrow wobrocźa ßo wukaß Rósporßkeho wokrjeßnego wopomożkeho hamta dla pßchißtajenja ßchulu wukhodźowych dźeci ßa wucźomjow. Cźełna a duchowna khmanoßcź ja powołanje dyrbi ßo dokładnje pruhowacź, dokeľ ßchcźi ł dźełu a polne wutrjebanje dźełacźiße możu njejßej mózej, hdyż je žebi nećhtó wopacźne powołanj emutholiła. Powołanßki hamt da dźeci w ßchuli na ßtrowotu a pßchißłußnoßcźe pßcheßpytowacź. Tak je jemu mózno, mißchram pßcheß khmanych wucźomjow poßkicźeć. Tehodła njech ßo kóżdy mißchŕ, kiż dha wucźomja do wneżby wjacź, na Rósporßki powołanßki hamt wabroźi. K temu ßu wołßebite formularjy dośtacź, kiż dyrbja ßo wupjelnicź.

S Wochcź. Połkroma je ßachła mjes ßkotom Jana Jadußka cźo. 4 a Jana Petrika cźo. 2.

Haarmann pßched ßudom.

Też na druhim a tśeßim dnju běße ßo jara wjele pßchipoßłucharjow ßhßżało. Najprjedy ßo ßaßo H. pßchełßłußchuje. Wón pßchißina, ło je ßa cźaß, hdyż ło tak njenowanym „Čerwjenym rynku" hydleße, na 14 ludźi ßkónzował, pßchißtajł pat, ło je mohło też wjacź wujeżcź hyć. Roßkußłowane cźełca je do rěki Leine mjetał, kiż nimo jeho wokna bějeße. Drastu je najprjedy ßpalił, podßtawe Granßej pßchedawał. Hdyż ßo ßaßo Grans pßcheßłußchuje, ßapßchimnje H. do pßcheßpytowanja prajo: „Njechcam Granßej ßchkodźeć, ale wón dyrbi wěrnoßcź rěcźeć. Wón je wot wojich pjenjez żiwy hył, je mje wobehlał a wobkradnył. Ke-li Grans prěje, hißchcźe druhe wěcy wo nim wotkrywju." Grans prěje dale, ło je wot Haarmannowych pjenjez żiwy hył, pßchißina pak, ło je wot njeho też wßchelaki wuźiłt mćł. Hdyż pak H. wobkrucźa, ło je jemu Granß jónu lißwonju ł 600 hr. pokradnył, njecha Gr., każ pßcheżo, nicźo wo tym wjedźecź. Na pßcheże wußchcźaho ßtatneho rěcźnika ßo jwéßcźi, ło je H. w 4—5 padach jako cźißchłak ła polizju dźełał. Tola njeje k temu nadawk mćł wot polizajißkeho prezidija, ale je prywatnje ła kommißarja Mlynka jednał. Wot polizije njeje też jenje myta doßtał, ale jenoż wot ludźi, kotrymż je je ßwojim cźißchłośtojnßkym pomhał. Na to ßaßtupi hud do pßcheßpytowanja jednatßiwych mordarßtwow. Prěni Haarmanowy wopor je Fritz Roitha ł Hannowra, kiż je ßo 25. ßeptembra 1918 ßhubił. SSjawnoßcź ßo wot pßcheßpytowanja wußankuje. — Druhi H. wopor je 17 lětny Franke ł Barlina. H. prajt, ło jeho jara roßhorja, ło je mjes pßchipoßłucharjemi telko żonow, kiż ßyła żanehe cźłowjeßkeho ßacźuwża ninnaju. Njeßi radßcy won dźeja. Franka je ßo 12. febr. 1923 ßhubił. H. njemóże ßo wujaży na podrobnoßcźe mordarßtwa dopomnicź. SSßudnik praßcha ßo Granża, hacź je cźeßo Franki pola H. widźał. Gr. wßo prěje. H. pak wobkrucźa, ło je thamor, w kotrymż cźeßo leżeße, wotcźinjeny hył, jako je G. k njemu pßchißhcźł. Pßchedßyda ßo H. praßcha: „Sćże wy też potom hißchcźe cźeßa da thamora kładli, jako ßo tutón njehodźeße wjaza famkacź?" Haarmann: „Haj, tu hakle ßo wjeż prawje ßapoćża." H. pßchißina dale, ło je Granßej, ł kotrymż běße jara intim, dokładnje roßpwedał, kak je prěnjeho ßamtordował. Tako Gr. to ßaßo prěje, roßhori ßo H.: „Ja prošchu, ło ßo ło też Wittkorßki ßajał. Wón a Grans ßiaj hromadźe Hennieja ßkónzowałoj." Grans wobkrucźa, ło je Hennießowy mantl wot H. kupił. H. pak wobkrucźa, ło je mortwehe Hennieße we ßwojim łydlenju naßchol, jako je jo jónu rano domoj wrócźił. Grans prěje a wobkrucźa, ło Wittorßki njeje jenje do Haarmannoweho łydlenja ßaßtupił. Na podobne waßchnje wośpjetuje ßo pßcheßłußchnje pßchi dalßchich padach. Jedna ßo tu wo 16½ lětneho Wilhelma Schulza, 15½ lětneho Rolanda Hucha, 13¾ lětneho ßchulerja Ehrenberga, 17 lětneho Granienßkeho, wo Hendricha Krußßa, Richarda Grafu, Wilhelma Erdnera, 10 lětneho Wolfa. SSo je poßlednißcheho ßkónzował, prěje Haarmann, njeß tym ło pßchida, ło je 8 tamnych mordował. Wolf je jemu pßchetwohdźeny hył. Na kónzu praji H.: „Ło ßym 30 ßkónzował, chżu radu pßchißinacź, ale nichtó njeßuńe mje ła to ßamołwiteho cźińicź, ßchtoż ja njeßłyßm ßłucźił.

Hospodarßki rozhlad.

Póndźelu 8. dezembra 1924.

Na produktowych wikach ßo ßaßtupnu łódma ßchto pßchemeni. Mukowe wikowanje każ dotal klaja, hynjeż hódy pßched durjemi ßtale. Njepßchedewßche nicźo, ßchtoż mohło na pßchemenjenje ßukowacź. Pßdma bě mózno, pjatkowne pßacźißny jakhowacź. SSßobotu pßacźeße zentnar

w Barlinje:

pßchißuży 10,60—10,90 rozli 10,15—10,35 jećmjenja naléteho 11—12,30 naiymn. 9,90—10
wowßa 7,65—8,70 hr.

Wiki rěnehe ßkołu ßaßtejenu ßobotu w Barlinje (Zentralwiehhof)

Pßchißhłali běchu:	Wone pßacźachu:
2018 howjadłow	18—50 hr.
1260 cźełatow	35—95 hr.
6873 wowcźow	22—43 hr.
7011 tukr. a 13ßo wukrajnych ßwini	60—74 hr.

Howjadła běchu powßchitkownje wo 5 hriwnow drożße. Drożße běchu też cźelata. Wowcźa běchu wo 1 hr. drożße. SSßwinje jenoż trochu lépje dźěchu.

Na pßchedaŕ:

Wóß, bßeżacy, na Zidowje pod hrodom 54.
Pjerjo, njedźenje, w SStrożißchcźu cźo. 1.
Kobła, błétna bruna, SSchußter w Adolßtej hęże.
Krowi, młodej wyßokoßnježelnej a wyßokoßnježelna jałoja, Müller w Barcze —wyßokoßnježelna w Bołanicach cźo. 5 — wyßokoßnježelna w SSkanezach cźo. 16 p. Barta — wyßokoßnježelna w Dalßzach cźo. 45 — wyßokoßnježelna, podßobna we Luhy cźo. 41.
Wół do pßchahanja, 3/4 lětny, w SStróżi cźo. 20 pola Hucźiny — hołeńcź „bóßki rózł" pola Radworza.
Wałach, 5lětny bruny, w Komorowje cźo. 166 p. Rakez.

SSo pytaja:

Hornjeßerßki wucźobnik, hornjeßerßka ża Hodźiju.

Schkrowe depeßche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 a 3/12 hodźin: Bjez wobhdaha!

Placźiny na Barlinßkich produktowych wikach.

Jako a mołtjowe hjmije ßo tuni ako 1000 kg, ßwut 100 kg, w'ßerßkej we SStotej hriwnje.

	6. 12.	5. 12.		6. 12.	5. 12.
Pßchenza	212 ²18	212-218	rapß. wołßuchi	16,50	16-16,5
rożß	203-207	203 207	poch. melaßa	8,80	8,80
naiet. jećmjen	220-246	188-200	terabella	10-12,00	10-11,00
naj. jećmjen	—	205	běrnaze krupß	18-18,50	18-18,50
wowßa	163-174	163-174	bruny	20,50-21	20,50-21
ßwinßka Blatki	200-205	—	wo'n	17-18,00	17-18,00
pßchenczn. muła	29-32,00	29-32,50	łany wołßuchi	25,50-26	25-26,00
rjana muła	28-31,00	28-31,00	módre łupiny	12-13,00	12-13,00
pßchenez. wotr.	13,80-14	13,80-14	rolte łupiny	15-16,00	15-16,00
rjane wotruby	12,20	12-12,20	ßuno, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,60
rapß	230	225	ßjeno, rjane	1,10-1,50	1,10-1,20
lone ßjemjo	400-410	400-410	„ pßchecź.	1,10-1,20	1,10-1,20
prech	22-23	22-23	„ mowßowe	0,90-1,05	0,90-1,05
pjelußchki	16-16,50	16-16,50	„ jećmja	0,85-1,00	0,85-1,00

* **Liczba ješitwow jara woteběrała.** Kaž pruski statistiski hamt wojsewja, je so liczba ješitwow w druhim schwórcźlěcze 1924 ł 74 715 wobliczíła. W žamžnym schwórcźlěcu 1923 wuczini liczba 163 471. Potajkim je so lětša 27 procentow mjenje woženiło hač loni. Wina na tym je drje też, so ny lětša žamu inflazija wjazy nimamy. Tehdom so młodźi ludźo bjes pśchemyślenja ženjachu, mózachu sebi tola lohko pjenjesy sašćužiś. Dźensa w cźasu wotstrólenjenja a hospodarśkeho ponowjenja je to zyle hinak. Kóždy ma žam se zobu cźiniś dosć, so by so ježiwiś mógł.

* **Wobeh w hródźach.** Blisko Güstrowa wudyrí na ryćerskuble w Lanhagenu woheń. Hródź sa kruwy a wowzy so dospołnje śniceźišćej. 87 howjadowu so spali, też wjetšcha liczba wowzow.

* **Prěnje Havannaske zigary** pśchińdu po sóbnjenju pśchiwoźnje sawjery w blížšich dnjach do Němskeje. Placźicź budźe jena 5 hr. a wjazy. Firmam, kiž do wójny Havannaske zigary kupowachu, so na namjet dźěł pśchiwjesenych zigarow pśchewostají.

Wujaśnjenje Siegenskeho mordarstwa.

Kaž pjatk hižo pisachmy, je so direktor Angerstein wunsnał, so je wšyć wóžom wožobow je samyślnom stórnzowak. Wo tutym žurowym mordarju so hišcźe powe, so wón na njewuhojitnej chorosći cźerpi, kótraž w dalšim se wowwótnjenjom stónźi. Jeho rany, kiž je sebi sam nabił, njejsu žmjerćstrašne. Sćwoju chору žonu je wón hižo sobotu, potajlim 24 hodźinow pśjedy hač bu njeskutk znaty, ł nožom fakt. Też swoju pśchidobnu mać, kiž bu wójnskej jitwje bydlesće, je hižo sobotu stórnzował. Sobotu swoje žonu, kiž so w nozy połoze ł wulkim wrócźi, sarasy, tak khěts hač běcźe do bydlenja sastupiła wot sady se žekeru. Jako nasajtra rano wokoło 7 hodź. jeho ženjemy sapjatowaś Dithardt a 18 létny pśchistajeny Harry Piel na dźěło pśchiźdźechaj, sawoła jeju Angerstein jeneho po druhim do swojeje jitwy. Potom samkny jitwu a sarasy swój wopor se žekeru. Tutón žurowy njeskutk wospjetowaśe potom w běhu dnja na jenak wobidne wašchnje se synom wumjeśkeho sahrodnika Darra a ł jeho pomocnym sahrodnikom, kótraj w Angerśteinowych wulkich sadowych sahrodach dźěłaśtaj. Cźełe śłužobneje namakachu we jenym rózku na hornjej łubi. Noży běchjej ji wot cźěła wótrěśnjenej. Angerśteinowa cźełka, sa kótrejž běchu hač dotal podarmo śłědźili, je so dźeń pśjedy njeskutka domoj tworźiła a so tak žurowej žmjerći, kótraž by ju zyle běśeze potrjechiła, wukhowała. Angerśteina ju do Siegenskeho žudniśkeho jastwa dowjesli.

*

„Kschijne Nowiny" běchu republikanśku statnu formu sa trwawny njeskutk direktora Angerśteina, kiž je swoju žwójbu a swojich pśchistajenych samordowak, samolwitu cźinili. S tym su na njewušchne waschnje politiku do tuteho mordarstwa zobu sapśeśeź chcyše. Kaž je so direktor Angerśtein nětko žam wusnał, je wón zobustaw Jungdobwa a nimnsłonarodneje stronu. Nadźijomnje so ł tutym wusnaćom politika wot nětka pśchi tutej wójzy na pokoj wostaji.

Za nowu cźitanku

su darili 1456,15 hr.

Dalše dary: z Wysokeje (pśez šulerku Marg. Wünšee):

k. Wünša	2,—	„
k. Lukaš	2,—	„
k. Křižan	2,—	„
k. Preuša	—,50	„
k. Wićaz	1,—	„
k. Kubaš	1,—	„
hromadźe	1464,65	hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Jutśe wutoru so spěwanske pruhi za ptači kwas započinaju (1/29 hodź). Tu dyrbja pak wšitke spěwne sobustawy sobuskutkować. W poslednjej zhromadźiznje je za zapozdźenje w pruhach pjenježne khłostanje postajene. Dirigent.

Serbske towaŕstwo „Zerja." Spěwny wotrjad spěwa pśichodnu srjedu, 10. dec., wjećor 1/29 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću. Starosta.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću ma pjatk wjećor 1/29 hodź. zwućowanje.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wjećor 1/29 hodź. zwućowanje.

Budyšska „Bjesada" skhadźuje so dźensa, pónd'elu, wjećor 1/29 hodź. w Serbskej kofejowni.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěšťki: A. Dućman w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pśichodnarjo hodownych schtomikow dyrbja so wuraśaś móz, jo su je po prawom do wobsłužbjenjstwa schtomikow pśichiłchli, hewak so jim schtomiki cźasaju.

Sarunanje sa tłót, kiž je so **wot 1. dezembra 1924 žem** sarźeśowało, je so kaž sćěžnje wobliczíło:

a. jako pśicherśćowe płaćišny sa kg rěznjeje wahi w rentiskich hriwnach postajł:

Wothźělenje	A	B	C	D	E
Njadowonja 1	1,80	1,70	1,80	1,45	2,—
„ 2	1,70	1,60	1,75	1,15	1,85
„ 3	1,50	1,50	1,70	0,90	1,70
„ 4	1,20	1,40	1,45	0,70	1,60
„ 5	—	—	1,15	—	—
„ 5a	0,90	1,10	—	—	1,40
„ 5b	0,70	0,80	—	—	1,—
„ 6a	—	—	0,90	—	—
„ 6b	—	—	0,70	—	—

b. jako **šakładna** (Einheitšatz) **płaćišna** sa dźěle mjaša, kiž mjenje waža, hač 1/4 rěznjeje wahi a sa cźrjewa so postajł:

	Sa howjadła	Sa šwinje
šakładna płaćišna	I. derje wukormjene = 1,70 hr.	
	II. mjenje a šćhpatnje pizowane = 1,40 hr.	= 1,80 hr.

	Dźěle	Šakładna wótkaćišna sa 1 kg	Najwušćišcha waha kg	Šakładna płaćišna sa 1 kg	Najwušćišcha waha kg
po wahi	Mjaso	1	—	1	—
	hłowa	1/2	15	—	—
	jatry	1	3	—	—
	jatro	1	10	1	3
	wumjo	1	5	—	—
	cźrjewowy tuk	1/8	—	1	—
po kusach	kutka	2,— hač 10,— hr.		sa zyle kruchi:	
	wutroba	2,— „ 4,— „		tołstego cźrjewa	2,10 hr.
	płuza	2,— „		(tołste cźrjewo) beno	1,90 „
	(tołste cźrjewo) beno	1,90 „		cźeńkego cźrjewa	1,90 hr.
	cźeńke cźrjewo	1,80 „			

Hdyž šćhkoda tak wulka njeje, kaž 1 kg. mjaša (šakładna płaćišna) najtunjeje druźiny płaći, so wona njeńcerna.

Hobrske hodowne predawanje. Po njewěrjomnje tunich płaćiznach poručam séćhowace twory:

Za žony: mantle, jaki, drastu za hasu, towaršne drasty, bluzy, kostumy a sportske suknje, šaty najjednorišeho hač najwosebišeho wuwjedźenja, štryk. jaki, trikoty, kombinacije, čapki, rukajcy, štrympy, małe zoki, nadradźeržaki atd.

Za młode holcy: mantle, jaki, drasty, šaty, štryk. jaki, trikotowe twory, čapki, rukajcy, małe zoki atd.

Za dźěći: Njewěrjomnje wulki wubjerk wšeje drasty.

Za mužow a pacholow: Nowe šwjedske ulstry, wobleki, jupy, kholowy, łodowe mantle, zoki najjednor. hač najrjeńšeho wuwjedźenja, sportske stucy, kłobuki, čapki, šawle, štryk. jacki we wšěch barbach, trikot. šaty, zwjerśne košle, khornarje, slě, zokidźerżaki, krawaty atd.

Namakaće wulkotny skład drastowych tkaninow, židow, łožowych šatow, barchentow, damastow, wupjerkow, atd.

Namakaće skład wulkeho města a poslužujemy Wam kruće sprawnje. Najwjetši skład wěcow za serbske drasty.

Telefon čo. 12 **Welsec kupny dom w Kulowje.** Założeny 1868

Lehmannec konditorńja

w Budyšinje na serbskej hasy 8 poruća k hodownemu swjedźenjej:

Božodźěśćowe šťricle, kuski na štom

jako wosebitosć: póprancy, jenož samsny wudźělk

oooooooo hodowne torty oooooooo

z pjećwa, marcipana a šokolady.

Drjewowa awkcija.

Pjatk, 12. decembra t. l., dop. 1/210 hodź. maju so na Šešowskich ležomnosćach na

100 losow stejaceho wužitkoweho a palneho drjewa

za hotowe pjenjecy na přesadźowanje predawać. Kupcy zeńdu so při křižowanju Šešowsko—Dobroćicanskeho a Njeswačidisko—Koslowskeho puća.

Wobsedźeŕ.

Dobre dary trajneje kajkosće

kupujeće najlěpje w mojim wosebitym wobkhodźe:

nastawki za myjne blida z wopraudźiteho marmora

rózkate a ovalne špihele

wobrazy z wobłukom a bjez nich

Skleńčeŕnja Rudolph Wilhelm

škleńca a porcelin

Jenož na serbskej hasy 16. :-: Telefon 187.

Hecht, Linke & Truöl

tepichi předłohi

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wołmjane a bamjane tkaniny za drasty a suknje, čopie kholowy a košle, barchentowe łožowe plachty, běłe a pisane łožowe poćehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Serbska wottorhanska protyka

je dostać

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje.

Dobry wječor

34 narodnych spěwow

za měšany khór

na 4 a 5 hłosy

Wobźěłał Dr. Jurij Pilk

Dostać we

Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje

w Budyšinje.

MERSIDSKI

Salonske časniki

Wolmu, barchent, rukajcy, wuzuace a žonjace košle poruća derje a tunjo K. Symmank w Budyšinje na Lubijskej drózy 12. Žane klamy Rěći serbski.

Molerskeho wučobnika

pyta k jutram 1925 **molerski mištr Trinks w Budyšinje** na Krottenschmidtskej drózy 4.

Jedne kola motorske kela,

butruźěłace mašiny centrifugi,

šijace mašiny,

žimace mašiny,

narunanske a pśišlušne dźěle wuporjeźujeśa

Pawol Gräfe,

w Kamjencu na Tałmaze 7.

Na nuznu potrjebu dźiwajo wozjewjam, zo dostach 2. telefoniske přizamknjenje pod čisłom **189.**

Moja firma je wot dźensa pod čisłom **1180** a **189** kóždy cźas dostać.

Hugo Schütz žito, picowadła a krajne wupłody **na žitnych wikach 30.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaći 5 xl. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćaŕnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel 687

4× nawěšku, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěški a tabele so w śe wobliczeja. Za reklamowy a wólbny rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 287 **Budyšin, wutoru 9. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Meble stajnje dobre a tunje poruća **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860.

Najnowše z cyłeho swěta.

Na wuprózdnjone městno cześkosłowakskeho pósłanza w Barlinje je fo univerzitny profesor dr. Krofta, kuhiwilny pósłanz we Winje, powołał.

*

Porjadna konferenza Malcje ententy fo w Bukarestu 15. januara seźdże.

*

Pólski wójnski minister Sikarski je we Warschawskim fejmje prajił, fo napischeczo němskemu zaprěwanju na tym wobstawa, fo fu fo w septembrje wulke manevry němsko-statneje woboru na pólskich mjesach a wulke manevry pyšeho němskeho łódźstwa w Swjatku z ruskim wójnskim łódźstwom pschi pólskim brjohu wotmeše.

*

Rumunske nowiny nadrobnje wo tym pischu, fo fu fo franzowsko-rumunske poměry smuciłe. W Rumunskej fu fo rozhněwali, fo je Franzowska bolschewikskej Ruskej cziernomórske wójnske łódźstwo wrócziła. Rumunska fo z franzowskim wobkhadzenjom franjena a pornjo Pólskej wrócźo stajena cźuje. Wona znadź zaneha spolnomóznjeneho ministra wjazy do Parisa njepósćesće.

Sozialdemokratiske wólbne dobyće.

Poraženje, kotrejž bě němska sozialdemokratija pschi wólbje do němskeho fejma w meji poczerpiła, je fo fajo wurunało. Pschi wólbje 7. dezembra fu žebi sozialdemokratojo nětkuje 30 mandatow z fwojenu dotalnenu wobsedzeńskow pschidobyli. Město sto muži, fu woni 130 muži fylni do němskeho fejma fo wrócźili. Zyły milijon hłosow je fo sa sozialdemokratiskich wólbnich kandidatow wjazy wotedało dyžli pschi wólbach w meji. Němskonazionalni a němsko-ludowa strona běchu žebi rozpuschczenje prezidawskeho fejma z hełfom žadali, so dyrbi fo z nowowólbami móz sozialdemokratije tłemcź. Schtóž hofpodarske wobstejnoscze w Němskej fnaje, njebudże na tym dźiwowaco, so fo sozialdemokratija njeboháta na dźesći cząh pottócźi. Dyrbi fo z wopraudźitofczu liczicź, so fo nimale 80 procentow němskeho wobydlerstwa z industriju a pschemysłom żiwi. Cząsby, hdyž nejesche katastrofne pschewahu, fu na pschcze nimo. Němskonazionalni, kotrejž mějachu w poslednim fejmje 106 žydow, fu 104 mandatow dobyli. Němsker ludowej stronje je městno dotalnych 44 žydow 50 mandatow pschiwabło, zentrum je k dotalnym 66 mandatam jedyn mandat pschidobył. Demokratojo fu žebi fwoje dotalne wobsedzeństwo 31 mandatow sachowali, mjes tym so fu mandaty bayerskeje ludoweje stronj se 16 na 19 frostle. Worcźitnu pschi wólbach fu dyrbjeli kommunistojo a němscy ludowzy sapłacźicź. Kommunistojo fu je fwojich dotalnych 62 mandatow 18 fhubili. Hischcze wjazy kosmow fu we wólbach němfzy ludowzy wostajili. Jim je fo 32 mandatow jenoż hischcze 13 fwojtako. Němskim ludowzam pschiwusni němszy sozialni fu wschě fwoje 4 mandaty fhubili.

W nowym němskim fejmje budźa po wschěm zdaczu němskonazionalni dale z knježeństwa wusamknjeni. Nowe knježeństwo fo znadź z němskeje ludoweje, zentrumskeje, demokratiskeje a sozialdemokratiskeje strony wutwori.

Pschi wólbach fu politiske strony dobyle, kotrejž fu fwólniwe, cźežki wójnski dołh sapłacźicź. S nich budże tej pschihodne knježeństwo wobstejecź. Nětcźischa němska fwonkowna politika fo tehodła njepscheměni. Němska fwoju republikansku statnu formu dale wobtkowa, wulka wjetschina němskeho ludu je fo za nju z nowa wuprajiła.

7. dezembra je fo wotedało sa sozialdemokratow 7 724 824 hłosow (4. meje 6 014 380 hłokow), sa němskonazionalnych 5 934 690 (5 778 313), sa krajnu liseźinu 499 998 (674 280), sa zentrum 3 977 462 (3 920 798), sa kommunistow 2 649 470 (3 746 671), sa němskich ludowzow 779 646 (1 924 553), sa demokratow 1 843 538 (1 657 957), sa bayersku ludowu stronu 1 111 886 (946 649), sa němskich sozialnych 75 108 (337 924). Wólbne wobdźelenje je nimale 80 procentow wuczinikło. Wono je wo nětkuje 10 procentow fylnische dyžli 4. meje było.

Nowowólby do pruskeho fejma.

Pschi wólbach do pruskeho fejma je fo wotedało 4 522 000 hłosow fa sozialdemokratow, 4 300 000 hłosow fa němskonazionalnych, 3 178 000 fa zentrum, 1 752 000 fa kommunistow, 1 085 000 fa demokratow, 1 765 000 fa němsku ludowu stronu, 450 000 fa němskich ludowzow, 451 000 fa hofpodarsku stronu, 256 000 fa němskich Hannowerskich, 85 000 fa narodne mjenschiny. — Mandatow je pschipadły sozialdemokratam 113 (dotal 136), němskonazionalnym 109 (77), zentrumskej stronje 79 (79), kommunistam 44 (27), němskej ludowej stronje 44 (57), němskim ludowzam 11 (0), hofpodarskej stronje 11 (0), němskim Hannowerskim 6 (3), Polakam 1.

Hdyž fo wo wólbach do pruskeho fejma fudźi, njech fo pomyślí, fo je fo dotalny fejm 1921 wuhwolił. Tehdy fo lud hischcze na prawizi njekkonzerwatiskeje. To je hałe fo łeto po tym ftało. Pschi nětcźiskich wólbach fu němskonazionalni 32 mandatow dobyli a sozialdemokratojo 20 žydłow fhubili. Demokratiska strona je pschi 27 žydłach 1 pschidobyła. Tola też sozialdemokratojo fu jenoż po fdaczu schkodowali, pschetoż njeje jich prjedawdźischimi sapósłankami bě 28 njewotwiśnych, kotrejž fu k kommunistam pschescheli. Tehodła fo wo nowym pruskim fejmje, hdyž fo z prjedawschim pschirunuje, njehodźi rjeź, so fu w nim republikanske strony posłabjene. Demokratiski zentrum je njepscheměnjeny wostał, a schtož fu němskonazionalni dobyli, je němska ludowa strona fhubiła.

Němska je chzyła Awstriskej wójnu pschipowjedźicz.

Barlinske nowiny fu pschi fkładnosći wólbneho wojowanja dopiś němskonazionalneho kandidata němskeho fejma a prjedawschepo pósłanza z Kemnitza wocśischcźałe. Dopiś je 6. meje 1918 datowany a z někajkeho archiwa wfaty. Tutón dopiś je fo nětkuschnemu němskemu kronprynzej pósłał. Wón wupraja tukanje pschecźiwo Watikanej, kotrejž dźe pjeza z pomocu katolskeje Pólskeje a Habsburgskeje monarchije Němfku rozbicź a protestantiskich Hohenzollernskich z trónu wubinaco.

Wo žydłowej wójnje by Awstrika ftyła z Franzowskej a Jendźelskej nawjafała. Tehodła by nusne było, so by fo Němska na Awstriskim walika, prjedy hač fo Franzowska a Ruska teho dohłada. Pólska pak by fo na wěcźne cząfy z perfonalnej uniju na Němfku fputała. Litwa, baltiske ftaty, awstriska Schlesyńska a Morawa bychu fo z Pruskej fjednoczźe, dołhorafiske Cźechi bychu Saksku pschipadłe, krótkowjeczorne Cźechi hrounadze se Sśohnobródskej a Tyrolskej Bayerskej, kotraž by fa to fchwabłti wokrjeź Würtembergskej wotstupiła. Dalmazińka, Bośnińka a Herzegowina bychu žamołstalnej Wuheerskej pschipadłe, rańscha Galizińka a ruźińfti dźeł Bukowiny, Wukrajnje, fbyk Bukowiny Rumunskej, wótska Tyrolska, Albanska a Istrijita Italskej. S Delnjeje a Hornjeje Awstriskeje a z alpskeho kraja by fo „němfki knježeńskowny kraj" wutworił, nad kotrymž by jara žywobodnje němski kronprynz jako namjetnik knježił. Wón by fo druhe němske hłowne město fcźinił, w kotrymž by tjeczka gardowa diwisija leżała. Tajka preventiwna wójna pschecźiwo Awstriskej by pomérnje žnadna a njewschědnje popularna němskemu ludej była. Jara łohko by było, zu psched fławnym měnjenjom Němskeje wuspraunicź.

W Awstriskej je list pósłanza z Kemnitza njeludy fascźišćhcź a pobórschenje fforo pola wschěch ftronow budźił. Sa pohorschcze maju, fo cźi fami ludźo, kotrejž fu tehdy tak mysłili a pisali, dźenża we wyhołkich fwukach wo pschifamknjenju Awstriskeje k Němskej rěcźa. Wjche Winske nowiny fu Kemnitzowy lift wocźischcźake a wobšedne naftawki wo nim napisałe. Tak „Reichspoft", nowiny knježeneje fchescźijanfko-fozialneje ftrony pischu, fo z lifta duch schlesyskeje rubježneje wójny a bratrowskeho mordarstwa léta 1866 rěcźi. Widźa, schto maja wot městnych kruhow Němskeje też w padze pschfiamknjenja wocźakać.

Bolschewikska agitazija w Franzowskej.

Franzowska ministerska rada je fo schtwórtk z kommunistiskej agitaziju labkała. Minister fnutskownych naležnoscźow Thautemps na nowu bolschewikisku offenziwu pokafowaschc. Knježeństwo je wschě nusne naprawy cźiniło, so by tule propagandu injemóžniło. „Matin" k temu pschipomni, so je fo pjatk 50 wukrajnych kommunistow psches mjeju wuwjedło.

*

Senatorojo fjednoczeńskeho Union Republicaine fu fo pod pschedfydłowom Henrya Cherona fhromadźili a jenohłósnje wobfankli, fenatowu kedźbliwoscź na ftrachi wobroczźicź, kotrejž z kommunistiskeje propagandy naftawaju. Wona po zyłej Franzowskej, we wójfku a fanno w franzowskich kolonijach dźela. Chzeźa wjedźecź, kajke naprawy wyschnoscze pschecźiwo njej cźinja, so bychu fo pschecźiwo revolucionarnej offenfiwje republikanske fajny a bjestrach ftata fakitale. Union Republicaine budże njewotwiśna w parlamencze a fraju pschecźiwo kommunistnej wojowaczi.

*

Franzowska kommunistiska strona je psched krótkim hejfmana Sadoula, kotrehož běchu nětdy w njepschitomnoscźi fafudźili a kotrejž w Moskwje ako Barlinje pschebywaschc, namołnika, fo by fo do Franzowskeje wrócźił. Sadoul je nětko do Parisa z diplomatiskim pafom pschifchoł, z kotrymž fo jako pschifłuschnik rufkeho pósłanstwa pschijofnawa. Deputerifka komora je fo fa to wuprajiła, so by fo Sadoul wobhnadźił, fenat pak je fo tenu fapowedźił. Sadoula běchu 8. novembra 1919 dla defertazije a pschesjednoscze z njepschecźelom k fmjerczi fafudźili. 1917 je fo wón do Ruskeje podał. Tam je wyfoke fastojnfstwa fastawał. Wón bě z generalnym inspektorom wójfka, z presidentom wuradnede kommisije w Kijewje atd. — Parizifka policija je Sadoula fajała, kaž dołhy bě do Parisa pschijeł. Sadoul je bolschewikfke knježeństwo namołnjał, so by fa njeho zakrocźiło.

Kommunistiski ftrach w Franzowskej.

Franzowfki ministerski pschedhydła Herriot je hacź dotal jara kahodnje z kommunistami wobthadźał. Nětko ma wón fa nuzne, z nimi wótrifche fłowo poreczeć. Sdnadź fo Herriot nocźe dale z kommunistami hełcźicź, fo bojo, so mohło fo jemu hewak feńcź, kaž Macdonaldej w Jendźelskej. Dhyž fo w franzowskej deputerifkej komorje zobotu wo ftrašku fardiny pschedejźkazyły dźekanzerjow w Bratagni jednasche, nětkoši kommunistiźy sapósłanzy herjekachu. Herriot do debatty zahnywschi njes druhim praji: **Knježeństwo fnaje ftrach, kotrejž w tym wobiteji, so fo wulka liczba wukrajnych kommunistow w Franzowskej fażydli.** Nusne je, so cźile zuły derje wjedża, so je fo knježeństwo rozbudźiło, so jim njedowoli, fo do fmutskownych naležnoscźow Franzowskeje mješacź. (Żiwy pschikleśt z lewizy.) Jeli fo fo nětkuje pschecźiwjenje pokaże, fo wono flemi, a knježeństwo fo njewotwrafchi, **kommunistow wupokasacź.** Knježeństwo je fo rozbudźiło, fo runje kaž pschecźiwo klerikalnej agitaziji tež pschecźiwo ftrachan kommunistinej woboraczi.

Po Herriocze žebi kommunist Cachin fłowo wsa: Knježeństwo je kommunijmej wójnu pschihotowało. Město toho je pched klerikalnej agitaziju zofako. Kommunistowe fo wojowanju napschecźo ftaji a za to wschо famolwenje pschewinowanje. Namjet, so by fo wotmołwjenje na wopraschenje sapósłanza Cachina hacź na tónz rozliczenjowe debatty wotstorczźiło, fo z 325 pschecźiwo 20 hłosam pschija.

Solidarjenje fa kommunistami w Franzowskej.

Monarchistiske nowiny „Liberte" fu žobotu wjecźor wozebite kopjeno wudale, w kotrymž fo praji, fo je 22 kommunistow a 700 policijiow wobydlenja kommunistow wozebje we wotkolnoscźi Parisa pschepytało. Nětdże 70 wozobow je fo fajało. Też w druhich ftronach Franzowskeje fu wobydlenja kommunistow pschepytali. W Leninskej kommunistiskej rěcźnišćelskej schuli w Bobigni fu žydom wukrajanow a jeneho Franzowsu fajeli, kotrejž nječesche bronje pschi sebi. Wo wunoschku pschepytanja policija kruce njeczi. Jenoż to je fo wosjewiło, so fu 60 wukrajnych kommunistiskich agentow z Franzowskeje wupokasali, a to 43 Italczanow, schćeź Polakow, žydom Belgiczanow, jeneho južnoslowjanskeho Serba, jeneho Schwajzarja, jeneho Schwedu a jeneho Němza.

Sadoula do Orleansa dowjefli.

Nětkuschcho hejtmana Sadoula, kotrehož fu dla cźelnjenja z wójfka a dla pschesjenoscze z njepschecźelom w jeho njepschitomnoscźi k fmjerczi fafudźili, fu schtwórtk w Parizu fajeli a do Orleansa dowjefli. Wón je w regimencze fijuži, kotrejž je tam ftejażenu armeekorpsej pschifłuschał. Sadoul je w ruskim cźerwjenym wójfku z inspektorom był a nětkore druhe wojerske fostojnfstwa fastawał. Hdyž bě Franzowska ruske bolschewikfke knježeństwo jako fakonfke pschiznała a fo ruske bolschewikfke pósłanstwo w Parizu postaji, měnjesche Sadoul, fo fnjě fo nětko do Franzowskeje wrócźicź. Sdnadź dyrbjesche kommunistiska revolucija we fwojej wótrinje pschihotowacź. Tola też nětcźiske lewizne knježeństwo kommunistiski ftrach njepschepoznawa. Tehodła je Sadoula hnydom prěni dźeń, hdyž bě fo do Franzowskeje wrócźił, fajeć dało. W Moskwje budża fo temu dźiwacź, ale budża mjelcźeć; pschetoż Franzowfojo njebychu bolschewikam pod kij lejli kaž Němzy.

Wólbne resultaty se sakskeje Hornjeje Łužizy.

Wjeś	1. Sozialdemokr. strona Němskeje	2. Němskonazionalna ludowa strona	3. Centrum	4. Kommunisty	5. Němska ludowa strona	6. Narodno-sozial. swobodna strona	7. Němska demokr. strona	9. Hołp. ltr. němsk. krjesćijo stawa	13. Němskosozialna strona	14. Staršny sojuźt so nadsobnoćenja	15. Sakska ludowa strona	16. Haenßler-Bund	17. Njewotwisny sozialdemokr. strona Němskeje	18. Sozialistisch-proletarische Arbeitsgemeinschaft	19. Sämob.-hołp. sojuźt KPD	20. Polska ludowa strona
Koblizy p. Hodźija	8	76	3	3	6	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	1
Hodźija	98	204	2	4	73	—	16	1	—	3	3	—	—	—	—	—
Mała Borschcej	94	77	4	5	14	2	11	1	—	—	9	—	—	—	—	—
Njesdaschezy	46	62	—	—	4	—	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Sskono Borschcej	22	62	13	3	14	1	—	—	—	—	16	—	1	—	—	—
Ssemichow	33	17	1	1	3	—	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Spitezy	35	87	—	4	5	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Porchow	243	601	2	13	60	4	44	3	3	4	—	—	2	1	—	—
Horni Wujesd	6	236	—	—	16	9	4	5	1	1	2	—	—	—	1	—
Cześ'wjenę Nošzizy	91	153	—	2	10	1	—	2	—	—	4	1	—	—	—	—
Brěhnka	58	41	—	3	19	—	4	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Kosarnja	40	51	—	—	6	—	7	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Demiany	75	74	—	3	7	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Drjeczyn	97	110	—	10	10	—	8	5	—	—	17	—	1	—	—	—
Huť'	117	164	3	26	91	6	16	6	—	5	1	—	1	—	—	—
Hnaschezy	78	160	7	9	21	3	14	7	—	4	1	—	—	—	—	—
Holza	55	20	—	14	11	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Zeleń	56	74	—	2	12	—	9	2	1	6	3	—	1	—	—	—
Hrubjelczizy	84	46	5	8	16	—	10	—	1	—	7	—	2	—	—	1
Nowa Wjeś	73	96	—	21	7	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Zokow	25	59	—	3	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krósr owa	98	65	—	63	56	2	29	2	1	—	3	1	—	3	33	—
Korjeń	387	103	61	89	242	5	112	20	7	1	3	—	—	5	0	—
Wjeleczin II.	373	154	9	28	134	5	59	46	12	9	14	—	—	2	2	—
„ I.	506	191	3	26	186	—	39	85	6	8	4	—	3	3	1	—
Wěschezy	76	57	17	16	6	1	5	2	—	—	9	—	—	—	—	—
Wulke Debßezy	150	106	4	52	59	2	11	3	1	—	21	—	1	—	—	1
Potpizy	109	89	—	83	9	6	15	2	7	2	1	—	1	—	—	—
Naschow	55	77	4	16	22	—	11	6	3	3	5	—	—	—	—	—
Nasnowezy	129	111	1	26	51	6	16	1	1	1	3	—	—	—	—	—
Dźěžmrezy	119	61	5	20	28	2	15	7	—	2	20	—	2	—	—	—
Krakezu	12	94	6	5	5	1	11	—	—	—	57	—	—	—	—	—
Delnja Kina	40	53	6	10	21	3	10	3	—	5	11	—	2	—	—	—
Bart	34	273	—	4	31	1	22	1	3	22	5	—	—	—	—	—
Hrodźiščezo	104	240	4	9	26	2	43	2	5	6	36	—	1	—	—	—
Budeitezy	250	336	22	173	159	3	64	8	10	11	43	—	3	1	—	—
Niechorn	7	41	—	4	18	—	—	3	1	5	4	—	—	1	—	—
Worzyn	14	56	1	2	23	1	9	3	—	12	14	—	1	—	—	—
Luh	75	113	3	10	15	—	17	1	1	—	43	3	—	—	—	—
Boronezy	15	34	3	3	3	—	13	2	—	—	33	—	—	—	—	—
Kyeyn	20	62	6	16	1	—	9	—	1	7	30	—	2	—	—	—
Mały Wjeslow	108	231	11	49	118	14	33	1	1	3	6	—	2	1	—	—
Lahow	48	166	—	24	19	4	6	1	—	—	31	—	—	—	—	—
Luwoj	42	90	—	14	12	—	4	1	—	—	9	1	—	—	—	—
Kubschizy	35	83	1	2	11	2	12	—	—	1	20	—	—	—	—	—
Kluksch	71	126	3	11	14	—	6	2	—	2	13	—	1	1	—	—
Ssuborničźka	111	17	3	12	22	1	42	1	4	—	5	—	1	3	—	—
Budyschzink	29	82	1	—	12	—	1	—	12	—	12	—	—	—	—	—
Hucinn	61	118	1	19	21	—	16	6	2	—	47	—	4	—	—	—
Dubrawka p. Barta	36	14	—	1	10	—	13	—	1	—	12	—	1	—	—	—
Hańlow	37	43	10	1	5	—	—	—	1	1	57	—	—	—	—	—
Drožđji	62	53	1	6	2	—	5	1	—	1	20	—	—	—	—	—
Dobrolchezy p. Ri.	4	19	16	—	5	—	—	—	1	3	75	—	1	—	—	—
Komorow p. Rakez	24	138	1	1	9	—	7	—	—	—	41	—	—	—	—	—
Měrkow	28	36	—	12	11	1	11	2	—	—	43	—	—	—	—	—

Wunoschki wolbow do pruskeho žejma we Wojerowskim wokrjeżu.

Wólbny namjet čo. 1: Sozialdemokratojo; 2: Němskonazionalni; 3: Zentrum; 4: Kommunistojo; 5: Němska lud. str.; 6: Naz.-soz.; 7: Demokratojo; 9: Hosp. str.; 13: Njewotwitšni soz.; 15: Pólska kat. str.; 16: Němsky soz; 17: Sserbska ludowa strona; 18: Němska nahódnoscerska strona.

Kulow: 1: 269; 2: 141; 3: 611; 4: 10 5: 9; 6: 1; 7: 18; 9: 46; 13: 1; 15: 3; 16: 5; 17: 98; 18: 3.

Cjorna Woda: 1: 89; 2: 97; 3: 1; 4: 3; 5: 10; 7: 3; 9: 7; 13: 1; 17: 3; 18: 2.

Cjorny Kholmz: 1: 121; 2: 201; 3: 2; 4: 4; 5: 10; 6: 3; 7: 7; 9: 21; 13: 1; 15: 1; 16: 6; 17: 9.

Brěsnja: 1: 141; 2: 171; 3: 2; 4: 5; 5: 5; 6: 2; 7: 9; 9: 6; 17: 6.

Michalki: 1: 58; 2: 34; 3: 2; 4: 1; 5: 3; 6: 2; 9: 6; 17: 4.

Werminghof: 1: 382; 2: 66; 3: 8; 4: 30; 5: 25; 7: 43; 9: 9; 13: 1; 16: 4; 17: 1.

Lejno: 1: 50; 2: 141; 3: 2; 4: 7; 7: 5; 9: 2; 17: 1.

Ptaczezy: 1: 95; 2: 93; 3: 3; 4: 2; 5: 14; 7: 7; 9: 5; 17: 5.

Lubusch: 1: 34; 2: 104; 5: 7; 7: 5; 16: 2; 17: 2.

Bjesdowy: 1: 7; 2: 83; 9: 1; 17: 6.

Blunjow: 1: 71; 2: 146; 5: 1; 6: 6; 7: 1; 9: 2; 16: 1; 17: 24.

Sabrod: 1: 90; 2: 151; 3: 1; 4: 3; 7: 1; 17: 2.

Hory: 1: 2; 2: 94; 3: 1; 6: 1; 9: 1; 13: 1; 17: 7.

Nowa Luka: 1: 30; 2: 81; 7: 3; 17: 4.

Židjino: 1: 42; 2: 202; 7: 6; 9: 3; 17: 7.

Narcej: 1: 94; 2: 112; 3: 2; 4: 6; 5: 1; 7: 3; 13: 2; 17: 4.

Kinajcht: 1: 26; 2: 25; 4: 1; 5: 2; 16: 1; 17: 2.

Wulki Cjist: 1: 44; 2: 91; 3: 3; 4: 1; 5: 2; 7: 2; 9: 3; 13: 2; 17: 9.

Kulowy: 1: 11; 2: 11; 3: 79; 4: 1; 7: 1; 9: 3; 16: 1; 17: 62; 18: 1.

Höjf: 1: 5; 2: 16; 3: 35; 4: 1; 5: 3; 9: 2; 13: 1; 15: 4; 16: 1; 17: 16.

Nachlow: 1: 2; 2: 22; 4: 2; 5: 2; 6: 1; 15: 1; 17: 51.

Kocjina: 1: 1; 2: 11; 3: 23; 9: 1; 13: 1; 15: 1; 16: 1; 17: 33.

Ssalow: 1: 1; 2: 13; 3: 46; 7: 2; 15: 1; 17: 19.

Dubrjeuk: 1: 7; 2: 29; 3: 8; 4: 2; 7: 2; 17: 10.

Sönlschezy: 1: 16; 2: 30; 3: 23; 4: 3; 5: 3; 15: 1; 17: 87.

Wulke Sjarh: 1: 101; 2: 157; 3: 2; 4: 4; 7: 15; 17: 16.

Koblizy: 1: 25; 2: 48; 3: 1; 5: 3; 7: 3; 9: 2; 17: 16.

Strója: 1: 36; 2: 70; 5: 2; 7: 4; 9: 1; 17: 24; 18: 2.

Bukojna: 1: 117; 2: 26; 3: 1; 4: 3; 5: 1; 6: 1; 7: 3; 9: 1; 17: 12.

Mučjow: 1: 23; 2: 49; 7: 1; 9: 4; 16: 1; 17: 24.

Schčejeńza: 1: 23; 2: 70; 3: 3; 4: 1; 5: 12; 6: 1; 7: 6; 9: 4; 16: 1; 17: 8; 18: 1.

Hermanezy: 1: 14; 2: 119; 4: 10; 5: 3; 6: 1; 7: 3; 9: 7; 17: 11.

Drěwzy: 1: 3; 2: 30; 9: 1; 17: 12.

Slyczin: 1: 16; 2: 92; 3: 1; 5: 2; 7: 3; 9: 1; 13: 1; 15: 1; 17: 18.

Las: 1: 83; 2: 171; 3: 2; 4: 4; 5: 16; 6: 1; 7: 13; 9: 12; 16: 6; 17: 22.

Radśka: 1: 20; 2: 47; 4: 1; 6: 1; 7: 8; 9: 2; 17: 5.

Bely Kholmz: 1: 85; 2: 87; 3: 3; 4: 3; 5: 3; 7: 17; 9: 2; 13: 2; 16: 1; 17: 13.

Lipiny: 1: 16; 2: 12; 4: 1; 5: 1; 7: 4; 9: 2; 17: 22.

Luczjo: 1: 33; 2: 75; 3: 1; 4: 3; 5: 6; 6: 5; 7: 3; 9: 5; 17: 19.

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fjodora Michailowicza Dostojewskeho.

S cuteźiny pschełožił Jurij-Brodźišćanski.

101 (Pokračowanje.)

„To je luboscęboźne a wulkowuhlinje wot waß", jawoła Lisa. „Pschecjo prajach mamuschcyn: Wón tam njepóvídže, pschetož cźini pokuta. O, wy sće kraßny cźłowjek!" — „Lisa!" jawoła mamuscha, tola hnydom so saßo smějesche. „Tola też na naß žebi dožyła wjazy njemuhlicze, Alegejo Fjodorowicźo", wobroćí so na młodeho muża. „Wy žebi nicźo wjazy ſ nascheho towarſtwa njeſcźinicze, a Lisa prajesche mi hižo dwójcy, so je jenoj swowa, hdyž tu wy sće." Aloścha wotewri wocźi a sacźerwjeni so saßo. Starz njeſkedźowasche wazu na njebo, ale da so je pschipucźowanym mnichom do rěcźi. Sšnadź běsche tutón muß jara wschědneho ſjemſchtiđženja a wuſkeho ducha, ale saßakky we wěrje. Starz pozohnowa jeho a pscheproßy jeho na wopyt w swojej komorzy, hdyž so jemu spodoba.

„Wopytajcze mje, patro", rjekny jemu. „Pschcze djenża! Schtó wě, hacź mózu waß hemak pschijeczi, pschetož ßym cźerpjazy a moje dny su liczene." — „O, ně, Bóh nejchudźe nam tajkeho muża rubicź", jawoła mamuschta. „Wy sće tak ſtrowy a wjeſoły." — „To je jenoż we wokomiknjenju, ja wěcźe ſnaju, so ßym jara chory. Hdyž pak ßo wam wjeſoły ſdam, cźinicze mje ßamo hižo pſches to ſpožowneho, ſo mi to prajicze. Cźłowjekojo ſu ſtworjeni, so bychu ſpožowne byli. Schtóž je dospołnje ſpožowny, ma prajicź: Ssym tudy kajnje Boże dopjelnił. W tej mýßli běchu wschitzy ſprawni, wschitzy ſwjeżi, matrarjo, njekedźbujo ſwojich cźerpjenjow ſpožowni."

„O, kak wy rěcźicze!" jawoła mamuſcha. „Hdyž wy rěcźicze, ßym tak hnuta. Tola tuto ſpožo? tuto ſpožo? Gdże je ſpožo? A schtó móże wobtrucźicź, ſo jo ma? O, ſo ſcze naß djenża hiſcheze ras pſchijaſ, ſłyſchcze nětko, ſchtož wam poßledni ras ſpołecź njemózach. Sdyſchcze, na cźo cźerpju — a tohižo dołhi cźaß — ja cźerpju," a ſ nahłym wulwalom horzeho ſacźuca poßebnu ſwojej ſtyknjenej ruku k njemu, cźerpju na njemērje." — „Njemóżecze do Boha wěricź?" — „O to niż, to niż, na to žebi ßamo ponyłlicź njedowoliu — ale żiwjenje w tanmnym ßwěcze je tajke hódańcźko,, a nichtó njemóże mi na to wotmołwicź. Widźicze, njerěcźu ſ ſchłomyſlnoſcźu, ale myßl na żiwjenje po ſmjerći cźłowjeze mje, krjudnje mje hacź do njewutrafnoſcźe. Widźicze, tak žebi myßlu: ſyże moje żiwjenje błyh wěrila, nětko wumrěju, a ſ rafom je wſchitko ke końzej. To je žałoſine! Nětko ßym pſchiſchła ßo pokłakunyć a waß proßyć! Gdyż teźe pſchiłeżnoſcźi dam nimo hicź, ſenje nże nichtó wjazy wo tym powieźcź njemóże. S cźim móże ßo żiwjenje po ſmjerći dopokakaſ?"

Pſches pospyt ſłutkowneje luboſcźe. Poſtaraſcźe ßo, waſchich zuſych łuboweż, a hdyż ßo wam poradźi, budźeſcźe pſchełyßwědczena pſchitomnoſcźe Bożeje a njeſmjertnoſcźe waſcheje duſche. Dopokaß njeje mózny, ale hdyż mózeſcze luboſcź k błiſchemu hacź do dospołneho wotpokoſenja waſcheje ßameje ſamopożerwjenje powpiſchcź, potom budźe waſcha wěra ſyzlna a kónna, a żadyn diwél njebudźe waß cźiwiłowacź. To je hižo wuſpytane.

„Sſkutkowna luboſcź je wſchak nęſchto zyle woßebite. Łubuju cźłowjekow jara, a ßu wokomiki, hdźeż mje ßana rana njeſataſchi, je ßiwjimaj rukomaj hdyż waß

Wanjow: 1: 34; 2: 52; 4: 4; 5: 4; 7: 4; 9: 2; 13: 1; 17: 45.

Sprjejce: 1: 31; 2: 107; 4: 4; 5: 6; 7: 6; 17: 2.

Drětwja: 1: 41; 2: 83; 3: 1; 4: 5; 5: 5; 7: 3; 9: 4; 13: 1; 16: 1; 17: 1.

Bórt: 1: 26; 2: 108; 3: 1; 4: 3; 5: 6; 7: 6; 9: 4; 16: 1; 17: 12.

Mikow: 1: 136; 2: 76; 5: 13; 7: 2; 9: 22; 13: 3; 17: 14; 18: 2.

Trjebin: 1: 85; 2: 44; 4: 3; 5: 12; 6: 1; 7: 3; 9: 1; 13: 5; 17: 14; 18: 1.

Sélcho: Sa Sserbsku ludowu stronu je so 20 hłosow wotedało.

Sserbšyj wolerjo w Saksej swonka šerdšseje Luježy.

Reitzendorf 16; Bärwalk 3; Kützschenbroda 1; Kleinwolsdorf 1; Lübau 1; Ockerwitz 1; Saalhausen 1; Wachwitz 1; Schandawa 1; Bitkopizy 1; Brand-Erbisdorf 1; Dippoldiswalde 1; Dittersbach 1; Freital 4; Freiberg 9; Großvoigtsberg 1; Großchünau 6; Wulki Wošpk 2; Heidenau 3; Ochranowa 1; Kesselsdorf 1; Kötitz 2; Mulda 3; Oberschönau 1; Pirna 5; Radeberg 1; Radeburg 1; Sebnitz 4; Dippoldiswalde (wjesny wokrjeg) 6; Falkenhain 1; Freiberg (wjesny wokrjeg) 7; Mischnjo (město) 4; Mischnjo (wjesny wokrjeg) 7; Riesa 2; Wilsdruff 1; Bannewitz p. Drj. 1; Radebeul 2.

Egiptowski konflikt.

Wójnski sud w Kairu je schtyrjoch egiptowskich offizirow, kotřiž hu so pschi sbožu sudanskeho bataillona we Khartiumje wobdželili, k smjerći sasudźił. Tśoch hu sastrělili. Jedyn je smjertnych wuńsudow je so do pjatnacze lětneho jastwa pschemėnił.

Neutralnosć Franzowskeje w egiptowskim praschenju.

We rosrěčenju, kotrež je Herriot pjatk w Parisu z jenotlivnym swonkownym ministrom Chamberlainom měł, chcedźa nowiny „Quotidien“ wjedźeć, so je so we Egiptowskej a Marokkowskej jednało. Ministerski sprjedsyda Herriot je na to wotmołwił, so so Franzowska nochze ani do egiptowskeje nalěžnosće měšerskej ani w Rifu (we wjesčornej Marokkowskej) kraj wobšadźeć, z kotrehož hu so Schpaniscenjo wróćo ješahnyli.

„Quotidien“ dale powa, so je jara wěrje podobne, so so Herriot wjacorjadź januara z Chamberlainom a snadź tež z jendželskim ministerstwom pschehladu Baldwinom, jeli so niz w Jendželskej, tak tola w jenym franzowskim sprjewjernym pschistawje sešadze. Mózno tež je, so Chamberlain z Roma wróćo puśnjo do Parisu fastanje. Na kóždy pad śmjeje Herriot z nim rosrěčenje na dwórnischežu, hdyž psches Paris pojźdże.

Mordarske plany pschiwišowarjow Saglula pasche.

S Egiptowskeje so pischo, je so sapschisżanskuwo k stónzowanju wušnamnych sobustawow jendželskeho knjezerstwa wušłědźiło. Wšsche znamjenja na to pokazuja, so je komplott z propagandy nazionalistiskeje strony Saglula pasche nastał. Egiptowskich komunikar Allenby je do Londona depeschu wo wušledženju sapschisżanskuwa pósłał. Jendželske knjezerstwo je wobsamkło, policistkow a detektiwow do Egiptowskeje pósłać, to bychu egiptowskich sastojnikow schiktali. Některe sobustawy knjezerstwa dyrbja so wodnoju a w nozy strażowacz. Rjadowy minister dyrbi wosebitu strażu policajskich offizirow dóstać. Mjezy wschitkich sastojnikow su so revolwry wudale. Wobschnoscze su tej wosebite praktische wukasanja dostał, kak maja so sadzerjeć, hdyž chcedźa Egiptowzenjo někajki nadwod na jeneho ministra, sastojnika abo knjezerstwowe twarjenje stuczeć.

Kónz wójnow w Chinje.

Depesche z Pekinga powědźa, so staj general Wupeifu a marschall Czang Tso-lin wróćo stupiłoj a so dobrowólnje na wotpoczink podałoj. Dale je nakhwilny president Tuan generalej Fengej do jeho pródstwje na wuńsuzłup hicz dał. Tuž je mózno data, so so njepschecelske politiske strony mjes sobu dojednaju. Sun Jat-sena w Pekingu wocakuja, a tej z nim so dojednaju. Czang Tso-lin snadź jako zbilny guvernenr Mandźurskeje w klužbje wostanje.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 9. dezembra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Tute kursy su w millionach)

Dolar	4 195 000	franzowski frank	22 720
jendželski punt	19 710 000	čěšklowski króna	12 640
schwajzarski frank	81 220	10 mil. pólšk. mark.	80 100

W pjenjesach njebě wežera žanehu pschemėnjenju. Efekty běchu wežera na Barlinskej burhy hišo wot powczatka khrutcze. Jako z wunoschka wólbow wulkadźesche, so zylnosć partajow nimale tažanu wostanje, bijachu kurhy horje. Wójnska pożeżonka strejsche mjes 780 hacz 805 milijardami prozentow.

Na produktowe witi stutkowachu wotkrajne powcze wobdželi z Argentinskeje, so žu žně wohrożene. Zitowe płaczliny, wosebje rožki, dyrje so trochu khrutcziu, hdyž pak so płaczliny nalo pschemėnichu. Też njebě na wikach wulkeho wobchoda. Wežera płaczesche zeutnacz

w Drjezdźanach

pschinjoz 10,55—10,85 rožki 10,55—10,80 jeczmjenja nałėtn. 12—13,25 najmn. 10,50—11 15 wowsa 8,50—8,75 wobschkodny 7 25—8,45 hr.

w Barlinje:

pschinjoz 10,60—10,90 rožki 10,35—10,55 jeczmjenja nałėtn. 11—12,30 najmn. 9,90—10 wowsa 7,65—8,70 hr.

we Brótšlawju:

pschinjoz 10,90 rožki 10,40 jeczmjenja nałėtneho 14,— najmnjeho 10,25 wowsa 8,35 hr.

Domaschowa ruda je w dezembru wo 2 pj. ja kilogram tunšcha a je so na 24 pj. snižiła. Wot januara płaczesnja sašo wo 2 pj. horje jmaj a to na 26 pj., w februaru na 27 a w měrzu na 28 pj.

Na pschidawk:

Kóńk rěsu, w Sréschinje cżo. 1.

Koty, haanskej, pschipuschczenej, w Lětonju cżo. 9.

Wóz, klankowy, w Budyschinje na Schliebenskej dróhy cżo. 16 dolka — na garbowskej hasy 75 II.

Sco pytajo:

Pohonc, nłokarnje w Wóspanczach.

Płaczliny na Barlinskich produktowych witkach.

Zito a wotliwow symio po mni ado 1000 kg, wowsa pod 100 kg wuczisnu na Nacel kruznie.

	8. 12.	6. 12.		8. 12.	6. 12.
Pschenica rožla	212-218	212-218	rodź. wotkrajki	16,50	16-16,50
nałet. jeczmjen	207-211	203-207	woch. melaka	8.80	8.80
nał. jeczmjen wonka	220-246	220-246	verabella	10-12,00	10-12,00
kukurica (Mais)	163-174	163-174	bernaze trutki	18-18,7	18-18,70
pschenicz. mała	29-32,00	29-32,00	wona	19,0-29	19,5 -20
rjana mała	27-31,50	28-31,00	wotkrajki	17-18,00	17-18,00
pschenic. wotr.	14-14,10	13,80-14	lanu wobšuzki	24,50-25	24-25,0
rjane wotruby	12,20	12-12.20	widbre lupinu	12-13,00	12-13,00
rapk	390	390	zolte lupinu	15-16,00	15-16,00
lane šiwjo	400-410	400-410	kuwa, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,50
hrach	21-22	22-23	k oma, rjana	1,10-1,2	1,10-1,20
pjeluschki	15-16,50	16-16,50	" pschenicz.	1,10-1,20	1,10-1,20
			" wowsowa	0,90-1,05	0,90-1,05
			" jecina	0,85-1,00	0,85-1,00

Drjezdźanska burja.

Pschenica rožla	211-216	bernaze trutki	21,50-22,00
nałetni jeczmjeń	211-216	pschenicz. wotr.	13,30-13,80
wotrowy jeczmjeń	240-265	rjane wotruby	12,60-13,10
čechtjenemu hłeckel	210-225	pschenicżna muka	37,50-39,00
rapk	170-175	rjana muka	33,00-35,00
kukurica (Mais)	240-275	woka	20,00-21,00
hrach	370-390	pjeluschki	20,00-21,00
	206-211		25,00-27,00
ruche truhanczki	11,25-11,75	wotrowe truh.	18,00-20,00

Schkrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.:

Witi lépje dźeja, ale malo wobrota, dokelž pschedawarjo wyschische płaczišny wotczakuja.

3/12 hodź.: **Runje tak psched hodźinu.**

Wiczne płaczišny w Budyschinje.

wot 6. dezembra 1924.

Wschě płaczišny su po stotej hriwnje frošmnia.

Pschedmjet		najnišicha płaczišna	najwyschi płaczišna
Wscheniza, swonka wotedacza	50 kilo	10.10	10,30
Rožla, swonka wotedacza	50 „	10,10	10,30
Jeczmjeń, swonka wotedacza	50 „	11,50	13.00
„ nasymjeń	50 „	—	—
Wowsk, swonka wotedacza	50 „	8,50	9,00
Rapk	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,00	2,50
Sčyno	50 „	3,00	4,00
Sčkomo, z masch. młócz, prošk.	50 „	1,00	1,10
„ z masch. „ z sahl.	50 „	1.40	1,50
„ z zypami młóczena	50 „	2,00	2,25
Wschedniczna muka 70%	50 „	17,00	17,50
Rjana muka 70%	50 „	17,00	17,75
Wschedniczne wotruby	50 „	6,75	7,00
Rjane wotruby	50 „	6,50	6,80
Prošata 490. schtuk	1 schk.	11,00	22,—

Płaczišny rěsneho skotu na Drjezdźanskich skótnych witkach.

8. dezembra 1924. Płaczišny su jentn. a št. hriwnach.

Skótne dra wa a wotmanjenjenje.

Wolzy: 156.

Polnomišane, wukormjene, najwjetschene rěsneje hódnosće hacz do 6 lět	50-52
Mjene mišane, njewukormjene, starsche wukormjene	41-47
Mjene wukormjene młode, derje pjewane starsche	29-37
Mjenje pjewane wschitkich starobow	22-37

Byki: 216.

Polnomišane, wukormjene, najwjetschne rěsneje hódnosće	49-51
Polnomišane, młóbsche	43-47
Mjene wukormjene młóbsche a derje pjewane starsche	38-42
Schwatne	24-34

Jałowy a krowy: 400.

Polnomišane, wukormjene krowy najwjetschi, rěsneje hódnosće	49-51
Polnomišane, wukormjene jałowy najwjetsch, rěsnej hódnosće hacz do 7 lět	41-45
Starsche wukormjene krowy a derje wunolte młóbsche krowy a jałowy	38-36
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane jałowy	35-39
Mjenje a schpatne pjewane	18-24

Cżelata: 519.

Najwjetsch. wukormjene	62-65
Mjenje wukormjene a lažše wot žiwa	56-60
Schpatne	44-52

Wowzy: 745.

Młóbsche a starsche wukormjene	46-50
Starsch. wukormjene	38-41
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	25-35

Swinje: 1910.

Polnomišane, wobsebitych rasow a jich schtichjenjow, hacz bo 1½ lět stare	76-78
Butermjene	79-84
Młóchne	68-71
Schpatne	60-66
Nowe a kundrowe	55-65

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada“ a „Serbskeho Hospodarja“ ma telefon čo. 156.

Ze Serbow.

Wutoru, 9. hodownika.

Valerije, knjezny, martrarki.

* 1713 serbski dobrocel Jan Michał Budař, kiž swoje cyłe wulke zamożenje Serbam wotkaza.

† 1673 farař w Barće Ludowici, kiž prěnju rěčnicu wuda. Wo nim praji Abr. Branel 1693. Habuerunt Sorabi Varronem suum Sorabicum Georgium Ludovici et habent plures.

Witaj, witaj Jurko mój!
Hdżeha sy tak dolho był?
Za Kamejncom na horach
W tych hribach, jahodach.
Sym tam był a sym tam był,
Sym tam lubku zhubił.

Narodna pěsnička.

Hdżež hdże słopc w Serbach krošik čuje,
Tón zjimać huj, sej pčinčkuje. Jan Radwsert.

*

— Wo wjedrje. Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 755, hygrometer ½—%, thermometer wo dwaj +6. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer —1½%, thermometer w nozy —1. — Wyschina pschihrywajuce wežera wjeczornu, frjedźnu a rańsku. Europu a sałkowa nam šuche wiedro. Nižina nadeńdże so mjes Italiju a kupu Sardinišku na 1 dołheho cżasa kupu Islandu. — Jutśje frjedźu błóndżko 7,56 khodża a so 3,53 khowa. S jutšiskim dnjom so błóndżko nikto najsażo khowa. Tak śej wono wjeczor zhły tydźeń. Jutśje ja tydźeń so potom wobrocżi a so njeńschinu podobne schcha khowa. Wot teho buja potom na horu dże. Měsačk schadża powołonju 3,57 a so rano 6,33 khowa.

— **Wjedro na jutšiski dżeń:** Schucho, z wjetscha mjerśnje.

— Rozpcawa policije. Tu krodnyschu w cżasu wot 5. 12. popołdnju hacz do 6. 12. rano kupu gmuškaty wobleč; dale 7. abo 8. 12. wjeczor cżarnu-schércy mantl, dwajrynkaty, pod wuschkom je mjeno Barlinskeje firmy, dale mjehki filzowy klobuk se schércokej kronu. We mantlu běchu brune łojane rukajcy, kiž maja wot nutška mjeno „J. Klitzing“. — Wo padnischtwo wujašnjuje powješe prožu kriminalna policija.

S Gutowca. Najšerje słóńsiska ruka je wežera wjeczor tudomne knjezu fajmu japalika. Pódla śejsaja sejmu so sapowadny a so hyšu spali. W fajmje bě njemóžecżena rožka. Cżłowjek i cżornej mutrobu jamóże na tajke rukliknjesnne majchnje Boże dary mjeńšej; dżensa chyžnje mjeńšej. Tehodla běchu wežera mlokat i prochu k fajmowaj dowjesli. Też kejle maschinje so bohu jastšichej. Na pomoz běchu hyšawy i Khwackiz. Dalij a Radworcza pschikhwatali. Ale haschenje so podarmo. Hischcże dżensa rano cżehwjenjowjeż na njebju wosmamjenjesche městno jahnowho wohnja. Tón wjeczor 1/8 hodźin wuhdże.

S Malešec. 1. adventa běšche tudomnemu wobdźerjerjej knjeżej Khorli Aug. Kujawje śpodżenc, że swojej mandżelskej Hanu rodź. Wicżasej śpoty kwaš śpodżeńć. Dackrunjeż je wichelakim šichjom domawytanej, staj wobaj jischcże khmanaj, trěbne nadawki po domje a na polu wobstarałej. We domje, hdżež tónle żadny dżeń je śpodżenj dżěćimi a dżěćiskżeńmi wobšlawjechtaj, śo jimaj tež pad wutrobnymi pschecżemi duchowne żohnowanje wudżěli.

S Bukez. Starschiši wjeczor běšche tu 5. dezembra w farskej šali. Pschedhyda šterschiškeje rady, k. prof. dr. Derlitzki z Pomorz, powita wjsčich. Wobsydženbše jara bohat. Knjez wjcżeł Hotbjan pschednoschowaše wo „Domjazych schulskich stawiznach“. Thema pschednoschka běšche šodi rěčnik na wjazy dżěłow roskladł a rěčesche jenož wo prénim: „Schto nam schula powjeda wot domišnje a schto domišna wo schuli“. K Holbjan běšche šterakty, zamo te tachantstwa, wschesrudowni a wódzeńe tak fajimawe no nastacju a mnohich tudomnischeje schule pobudźeliłej. Nětcżišche schulske twarjenje je natwarjene w lěte 1825, 1873 bu powjetschene. Dżensa jeji schulska wobsada jašo psched praschenjom motworaše. We debacze, kiž so pschednoschkej pschiskamknu, wuprajichu so wobsyhe pschcżesze, to bychtej starschej a schula k lépschemu dżěłesze hischcże bóle hromadże dżěłali. Też so pschejesche, to bychu wucżerjo i dżěćimi kuk kraicżnju wobchadźali, to by starý porjad ho sašo wrócżił. Mamjet, to bychu jim nowe lawki a blida do jeneje cżasownje wobstarali, so jawoda. Dla pokraczowanjesze schule so pschejesche, to bychu rataljej schulerjo a schulerki jenož w tymstkim połłeze tydźenje do schule khodźiłej, pschewnyhlowikli wotdżěl pak może so zyle lěto dale wjesć. Schtož nowotwar schule nasłuma, so żadanje wuprajl, to by tola schulski wubiérk načżiłk wudał, kiž by so wschém 13 gmejnam hobudźelicż dyrbjał, to by każda tak trochu wjedżała, schto budże płacżeć dyrbjeć. Wschchodna farschiška schromadżizna budże kónz januara 1925.

S Wiśchez. Kak może žebi cżłowjek też wo wósbach myslicż, pokazuje wólbny lisčik, kiž je wcżera jako pożledni z kaschczika wuczeże, a so we njepłacżesche. Na nim bě tele napisane: „Es ist uns gleich, ob rechts oder links, kann nichts helfen und nichts schaden. In Berlin wird geloofen, gefreten und gezecht, und wir Ochsen, wir müssen's bezahlen.“

S Sunja. W lěcze 1919 šu tu żelezniju do Hornjeho Kunnwalda twarieś zapoczeli. Podtwar je hotowy a cżełe tam hižo nětko lěta dołho wscho leži. Hižo cżaločiłko šu so na żelezniku direktaju wobroczili, to by so twar dokóncził. Tola płacżaz je so wotmołwiło, so statne finanzy dalekwar njedowoluja. Nětko je so Zitawšta wikowanska komora i nowa na żelezniku direktaju wobroczišła, so by tola nj dyrbli, dżiwaju na schkodowanje angehónczenego twara, dżeże dżiliśc żelezniju dotwarjeć a wobthodnež pschepodacż. Sajimanzy šu nadżijeja, to budże tuta trocżel wupschima.

S Hornjeho Pjelišla. Sobotu rano trubjachu tu k hwożnjej. Hdżež je so wješ k połnozy wutwarila, běšche w thězy dżěłaczerja khorle Nischjana wohen wudyrił.

Jako chcyšche wobsedźeć na dźěło hicź, pytny tyhdźeń tuh w domje. Lubja běšche hižo tak i kurom napjelnjena, to mužachu wottam jenoź malo wulkhowacź. Wórty wuwažnychu też nyonjenja, hdź so po tym hyšće a tšonje na lust hladajcy rozšcherjachu. Wobora drje běšche ruce na mětnje, tola njemóžešche dla njedostatka na wodźe wohnjej ładźowacź. Dwě kaj so ľubu ľališčitej. Też skoro wjacha nadoba so sniežł. Wobsedźeć ma tkětru schkodu, dokelž ma jenoź nikto zawěšćene.

S Delnjeho Wujezda. Krótko pšed wólbami, ta pjatk wjecor, běšche so do Haschkez korčmy hišče wólna shromadźizna Sserbskeje ludoweje strony powołała, na kotrejž so hłowny kandidat, k. Jakub Lorenz, swojim wolerjam pšedstajił a bohacze wobytanej shromadźiznje program Sserbskeje ludoweje strony rozmi a pichipoßłucharstwo ja hodźinku zyle k sebi pichiputa. Potom rěčachu hišče k. wuczeł Leinert k shromadźiznje a wulkoswaiše, kak nuzne ja nětčišche połoženje serbskeho luda je, so my runje pichi tychle wólbach nasche głosy na Sserbstu stroną wotedanyj, njehladajo na to, hacź my jenohi sapołstanza dostanjemy abo nic. Dźenża so jedna wo sdźerženje naschego Sserbowstwa, a tu ma kóždy swoju witowatosćź cźinicź. Shromadźizna, běšche też i Manjowa a Rudeje derje wobytana, wosebje bjes kóždeho kazanja a swędźesche wo dobrej disziplinje Wujezdźanskeho Sserbowstwa.

S Łuca. Mjaninamne pichi tudyšnjej hrjedu wotmětnej wólbnej shromadźiznje Sserbskeje ludoweje strony běšche, jo bě bohacze tež wot młodeho dorosta wobtanja, wosebje młodych hołzow. Knjes kandidat Lorenz rozwi w dźělnej rěcźi naich serbski program a shromadźizna budźišche zyle měnje wolběźała, hdy tam na konzu mały Wochozanski němškonarodny bur rěcźnika na njezarlamentarisse waschnje i napischeczanymi pischiwomnjenjemi pischetorhował njeby. Hdy bychu tola tajzy Sserbja, kotrejž ta swoju narodnosć niczo wjacy wyšche nimaja, znajmjenscha telko pychemyßlowanja měli, so njebychu swojim bratram pychi dźěle ja swoj narod do Khribjeta padnyli a i tym jich dźěło kajhli a njemóžne cźinili. Bohužel ma tajke podrywacze dźěło naschich wotradźenzow cźasto wjetši poła naschego luda wutpěch. Nascha Sserbšć ajudowa firma śměje w pichichodźe hišče wjele rozjasnjazego dźěła wunjesć, dokiž njebudźe naich serbšći lud politizy tak skruczeny, jo jo wón wjacy wot mudrackow, kotrejž i nimo derje njeměnja, ja nóž wodźicź dał njeby.

Se Sślepeho. Schwórtk běšche tu wólbna shromadźizna Sserbskeje ludoweje strony poła Eichenbacha. Wona bě wot naschego burskeho a dźěłaćerskeho luda jara derje wopytana. Po dlšchim pichednoschku naschego kandidata k. Lorenza rozwi so nimoměry žiwa rozmołwa, kotraž wosebje nasche narodne žiwjenje w Sślepom nastupasche. Shromadźizna manifestirowasche ja sdźerženje narodneje drasty w Sślenjanskej wojadźe a wulkinčejche do apela naschego hłownego rěcźnika na serbskich młodych hołzow, kotrejž běchu tu bohacze jastupjeni, jo bychu narodnu drašti i tym sdźerjeć pomhali, so bychu na rejach bóle ze serbskimi hołzami rejwali, a niz nawopak, schtoż je cźasto i hłownej winu, jo młode hołzy swoju pychnu narodnu drašti wotpołoja. Jedyn serbski dźěłaćeŕ, kotruž drje so ham wot socialdemokratije wotwobroćejcy njechasche, pschiwoła pichitomnym, jo njebychu wjazy němškonarodnych wolili, ale Sserbstu ludowu stronu, kotraž je woprawdźe republikanska a dźěłaćerstwu pschichilena.

S Lubanja. Na kolije pšed lokomotivu cźišmy so tu žónska je swojim dźěćzom, so by so pschejcź data. Njebožownje wobstejnosće tu ju njeczja k tutej procźel dowjedźe. Nimodujcy pak ju krótko pšed maschinu i kolijow storhnychu. Też dźěćko so wutkowa.

Přiłoha.

* Dźiwny muštr. 50 lět stary inżenieur je Stuttgarta pospytna njedawno hamomordarstwo. Tři žebi z revolwera do prawego stronka a do hrudźe. Sam krótki cźas pschitrudźe jako k sebi.. S nożom skała so nječko do brjucha a hrudźe. Tola pschejcu hischcze njebešche mowu. Wjerzel poda so samomordarski kandidat je swojimi cźežkimi ranami na volizaju, hdyž proßyschche, jo bychu jeho do chorownje dowjezli. Jako pschicźinu swojeho njeskutka wudawa, so tu jeho w towarschnosći wohanbili. —

* Zyrkwinizy rubježnizy. W Barlinskej katolskej „Sichfrauen"-zyrkwi pokradnychu paduschi, kotrejž běchu so nejschejscho hižo njedelu jamrjecź dali, 2 keluchaj a 1 ostenzorium. Wězu tu na 2000 hrimnow hódne. Sa padnzami nimaja śledu.

Towarstwowski powěstnik.

Dirigentoju serb. spěw. towarstwow so należnje na ważne posedźenje sobotu, 13. decembra, pop. we 4 hodź. w Serbskej kofejowni pśeproßuja.
Słodeńk.

Lipa Serbska w Pančicach ma štwórtk, 11. decembra, wječor we 8 hodź. spěwanje w Pančicanskim hosćeńcu. Přihoty za koncert. Dirigent.

Sokolske jednoty, kotrež hišće njewróćichu statistisku naprašowansku lisćinu a njepodachu swoju pismnu lětnu rozpravu gen. zhromadźiznje, napominamy, zo bychu skomdźene hnydom nakhwatałe. Jednaćel.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Gramola-rěcźace aparaty

su najlěpše, štož soyła je, čiste w zynku, podadźa wšo kaž naturscy, po wšěch płaćiznach na skladze wot 24.— hr. sem.

Najwjetši skład anaratow a platow

w měsće, platy wot 2.— hr. sem.

husle we wšěch wulkosćach a po wšěch płaćiznach na skłarźe, tyza, smok a dalše dźěle, dospołno husle wot 12.— hr. sem

cithery z podkładźomnymi notami, móža so hnydom hrać, po 30, 24, 18, 15, 12, 9.— hr.

płihódny hodowny dar za młodych a starych!

mandoliny 36, 30, 24, 18, 15, 12, 9.— hr.

gitary 48, 42, 36, 30, 24, 18.— hr.

luty 66, 48, 36, 34, 28.— hr.

priručne harmoniki 36, 24, 20, 15, 9, 6.— hr.

banty k pyše a nošenju lutow a mandolinow.

Skład musikalijow a trunow

samsna fabrikacija a wuwjedźenje wšěch wuporjedźenjow!

Hudźbny dom Herm. Jeremias

Telefon 421. Sćelu teź na wsy! w Budyšinje khěžorska dróha 8 Sćelu teź na wsy!

Kedźbu!

Dokelž sym swoju filialu na bohatej hasy spuščił dyrbjał a dokelž je předawarnja na kotolskej hasy 6 (Kesselstrasse) za hodownje předawanje jara wuzka, cheył swojich česćenych wotběrarjow zdwórliwje prosyć, zo bychu swoje nakupowanja mojich hižo přez 25 lět samodźělanych

kuskow na Božodźěśćowy štom

a druhich podobnych wěcow hižo nětko a nic hakle posledne dny wobstarali.

Fabrika cokrowych tworow F. A. Trumplera nasl.

Robert Voye.

Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem sebitem wobkhodźe;

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebišcheho wuhotowanja. **Parfumerije** přeńšich firmow; **swěčki na ::: ::: Božodźěśćowy štom,** běłe a pisane. ::: :::

Do kóždeho serbskeho doma słuša „Serbske Nowiny".

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźěłanske košle w. 2.90 hr sem **wolmi. łožowe plachty,** 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow **štrympy,** zoki jara tunjo.

J. Erler w Budyšinje

jenoź na zwonk. lawskej hasy 10.

Žonjace mantle

Paul Otte

w Budyšinje na žitn. hasy 10

Zonjace a mužace šaty

štrympy, stajnje tunje

E. Günther, rózk mjas. jětkow a žitneje hasy.

Swojim važenym wotběrarjam a česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokolinu dawam k wjedźenju, zo sym k swojej britwjowej toćerni

předawanje nowych worclowych tworow

přidruźił. Poručam: Britwje, truhanske aparaty, truhanske kaščiki, wótřeńske rjemjenje, mašiny k wlosyrěźanju wot 1/10—3, 5, 7 mm, dybzačne nože, nožicy, kuchinske a khlěbowe nože. Jadźne a dessertowe noże a widliški w alpaka, Wello-slébrje a drjewje. — Za mi dotal spožčene dowěrjenje so jara dźakuju prošu wo dalšu dobroćiwu podpjeru.

Z pocesćowanjom

Ernst Frick, britwjetočeŕski mištr

na Třělanskej drózy 4.

Wosebita toćerńa britwow a chirurgiskich instrumentow.

Toćerńa nožow a nožicow.

Hecht, Linke & Truöl

gardiny dekoracije

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dosłać w Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje w Budyšinje

K hodownemu swjedźenjej

poručam płaćizny hódno **wšu pječeńsku potrjebu, amerik. a Bichnertsku pšeńčnu muku, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne a dróbne twory, šićowe twory, wolmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow kupi, dostanje kusk mydła abo 1/4 pt. kakaowa abo 1/8 pt. kofeja darmo. :: Na šićowe twory a wolmu dawam 10% rabata.

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe

Nowańnja a klamy.

Žony

Poruczam swój wulki skład pischejastow, mešćachnych a pischedpabowych powjalow, podpołožkow.

Steju rad k radze.

Wagnerowa w Budyšinje pischi schutelikimi wrotami cźo. 9.

Palne drjewo

twarske drjewo

wojnarske drjewo

(brězowe)

wotedawa

Kubło w Boršći.

Ja dam swój předešćnik pola Kurta Pfeiffera na bohatej hasy 29 pódla dr. Roebera **wuporjedźeć.**

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolenca we Wojerecach, telefon 65.

MERSIOVSKI

Salonske časniki

Slomu

kupuje při přihódn. płaćiznach

Hugo Schütz

na Žit. wikach. 30. Tel. 1180

Kóń

je na předaj. Hdźe, praji wot „Serbskich Nowin".

Bruny **wowcźaŕski pos** je ćeknył. Wo powjesć prosy Kral w Boranecach.

Dobre dary trajneje kajkosće

kupujeće najlěpje w mojim wobsebitym wobkhodźe:

nastawki za myjne blida z wopraudźiteho marmora

rózkate a ovalne špihele

wobrazy z wobłukom a bjez nich

Skleńčeŕnja Rudolph Wilhelm

skleńca a porcelin

jenoź na serbskej hasy 16. :-: Telefon 1873

Přiloha k čisłu 287 „Serb. Nowin“

Wutoru, 9. decembra 1924.

Mój najrjeńšchi ſwjatkowny wulět.

(Pokračowanje.)

Wokoło połnocy bližachmy ſo nad Dunaj ſ rjeku Čornemu Morju mješcha. Tu wołostachmy. Praſchachu ſo wulkajuſkich łódźnikow, dla čehož ſmy ſo jeſli. Wotmołwichu mi, ſo ſamdźa po Čornym Morju dla wulkeho ſtrachu podmórſkich rozbuchadłow jenoż pichi ſpeńtnym dnju jěrdźeja. Tuž ſu wichu k měru poda. Njeſmy ſmědź jenje prjedy abo połojſchcu tak kłódźy drěmaſi, kaž tam pod kražnje ſo błyſchčejacym rauſchim njebjom. Kak kražny Boži ſwět tola je, hdyž móžeſch ſo tjeſe wiſcheho ſtrachu nad nim wjeſeliež. Hdyž ſwitachu, wotuſčichmy, łódź ſo ſaſo hibałche a poča ſo bóle a bóle čmpacz, čim dale ſo wot kraj wotſtalachmy. Njeſwupraſenje rjane bě ſkhadźenje Božeho ſłónčka. Powołk bě čerwjeńſchi haczˇ na kraju a ſ wody pſchidźe ſtrowa, trochu helowa wóń. Wóle a bó ſeroſehnachu ſłónčne prući ſo na wodźe walazu kurjewu. Mětko njeſwidźachmy nicžo wokoło, hacˇ jenoż čornoſelene ſołmy Čornego Morja. Saſo ſtrachu ſinaſche ptaki wokoło łódźe, kajež hiſchcze widżeli njeběchmy. S wuhołich ſołmow ſtrachachu ſoulke, na 2 m. dołhe mózne ryby. Pſchemjetowachu ho ſ jeneje ſołmy do druheje. Běchu to ſwinjaze ryby (Schweinsfiſche). Mjetachmy jim wiſcho mózne, papjeru, kuſki drjewa, próżdne tyki, a taſchczikt do wody deſe. Spódźachu huydom tute wězy. Tak njeſeſche kóżdy nowſcho k hładanju. Jeni ſwóſchachu ſo ſ ptakami, a rybami, druhi ſpěwachu a frajnchu a cži najſcherjenſchi pak ſpachu a pjeczechu ho w ſłónzu. Wšitke jich ſtarowanje [illegible]. Wuchmy najradſcho zhły czaſ wójny tak pſchepuczowali. Rozbuchadłow ho pſchejatra njebojachmy, dokelž je njewidźachmy. Schtož człowjek njewidźi, tehdy ho wón tež njeboji. Hluboko ſrdźachmy czerſtwy namóſkli powětr do ſo. Soaſche ho nam tola, ko ſmy ſ pjeju wukléli, pſchetoż běchmy w Rumunſkej často dołoj na 60 ſtopnjow Celſiuſa na czołomjerje liczili. Jako k wjeczoru dźiſche, wuhladachmy naprjódy na lěwej ſtronje ſinuhu kraja. Wěſche wulkarſki brjóh. S dobom, hdyž ho woſe ſłónčko k hołwaſche, pſchijěżdżechmy do wuſtawa města Odeſu. Tu ſo czynjachu wulke czrjódy wulkich a mjeńſchich czołmow na ſołmach, napełnjene ſ wulětowarjemi. Njebalcko fabrikoja (Kai) laſta naſcha łódź. W pſchinoch k brjohej bele frajnzkich ſahrodach ſtódźachu a wuthołowachu ho tyſtaze linda a wopałow. Kapały tam koncertowachu. Na brjohu hromadźachu ho wozazy wſchěch druzin. Myſlachmy ſebi na khwilku do města wuleczeż, tola ſ teho nicžo njebu. Njeſmědźachmy a njemóſachmy łódź wopuſchczicz. So běchmy ho ſpokojili, jaſpěwachmy ſebi po wjeczeri. Bórzy nam wotdźěl madźarſkich wojeſkow wotmołwieſche. Tež Wukrajnzy ſ Hetmanowſeho wójſka tam ſpěwachu. Nětko naſta ſtarno wot ſo wulkotne napſchecziwſpěwanje. Kóżdy narod ſebi tón ſamy wjeczor ſawrjenzowny wěnk dobu, njemóżu rjcz, roſſpinuſkowy tam žanych njebě, hiba my ſami. Tuž ſrěbi ny dobyczę pſchijpowaczkomy, jako jo k ſpanju padachmy. Hacˇ do hłubokeje nocy trajeſche, prjedy hacˇ naſ ſwar pſchemóc; napołhad thch miliionow khołheczatych ſwjeſowo města a wuſtawa ſo pſchekrazny. Po krótkim drěmanju naſ ſaſo ſłuſba wołaſche. Najprjedy ſaſtarachmy koniki a potom ſnědowachmy. Pichi ſwitanju pſluwachmy ſaſo ſ pſchiſtawa. Tež tón dźeń ſoſtane wjeſele na Bozej pſchirodźe a ſiwórdze. Popołdnju wuhladachmy nětkotre minuſe doazna ponurjene łódźe. Jenoż ſczežory hładachu ſ wody. Pſchi tajſim napohładze naſ tola ſyma pſchebrěži. Bórzy pak to ſahuchmy, jako ſo na prawizu hobrſte hujerdźimy ſ morja połběhowachu. Běchu to wobmujerdźene kupy pſcheb Liman mjenowanym ſaliwom. Dyrbjachu njepſchecżelej pſchiſtupk k tutomu wobaraczu. Do njeho wulíwaſche ſo wulka rěka Dnjeſr. Pſchijěżdżechmy nětko pſcheb město Nikolajew. Też tu naſ ſ wulětom koſa liſny. Mójachmy tu minuſe tón ſamy jaſczíſchcz kaz to Odeſy. Pódła naſ leżachu mérnje 3 żeleſne liſchtaſi, kiž wukrajnſkemu tnjeżeſtwu ſłuſchachu. Sajimawe bě, hoyž wukrajnſky morjakoſo na ſwjeſchu łódźe wjeczornu modlitwu wuſpěwachu. Sdym to pola Ruſkow a Bołharow wjazy kóżdy wobłedżował. Tu njeſboji ſo ſkoro jeden ſ naſchich wojakow. Khramoſcżeſche na kromje łódźe wokoło a padże pichi tym do wody. Ponuri ſo hluboko, pichiwdże pak hnydom ſaſo na ſwjetch, poża tam ſatrachnje wołacz a ſmórkacz. Khětſe mamożichu jeho wukrajnzy wojazy ſ mokrewu elementa. Njebě jo jemu nicžo dale ſtalo, hacˇ jo ſmokny. Każ potom pſcheradźi, bě ho załoſnje wulkich rybow bojal. Mýſlesche ſebi, jo jo jena pójeze. Prjedy hacˇ ho poża cżmicz, doſtachmy roſkaſy na pſchichodny dźeń. Mójachmy hiſcheze tutu nóz na łódźi wołtacz. Jako bě wſcho w rjedże, podachmy ho ſ cżaſom k měrej. Bě to poſledni raz na wodźe. Nano pichi ſwitanju trubjachu na łódźi. Wicho ſeſtaka ſe ſwojeho łežwa a taſtarachmy khwatnje naſche ſchtyriſotbate pſcheczele. Potom myſlachmy też ſami na ſo. Dołho njetrajeſche, pluwaſche łódź blize k ſabrjohej. Nětko ſa ho to hame, każ hdyž na łódź pſchikhładachmy. We runje na wopał. Dźeſ ſ naſ ſtupi na kraj a wjedżeſche konje a wozy na ſchérokc měſtno pſchi pſchiſtawje. Sa połdra hodźiny bě wſcho tak daloko hotowe, jo mójachmy wotſędacz. Jědachmy naprjódy na wobſchérny dwór rulſkich kaſarnow, w kotrychž hižo němſzy wojazy pſchebywachu.

Tu ſo čehmy nětko na hiſtoriſtej ſemi, hdjež je wot praſtarych cżaſow tem kóżda kroczel ſemje ſ cżłowjeczej krwju naſpjecżena. Pſodne ſelene łahony khwachu nam ſe wſchěch ſtronow. Saſtara tola tuta kraſina w cżěſkach nuſy zylu Ruſku ſ zitom. Stara ruſka bajka powjeda, jo je „Cżornaja jemlja“ wot wjele pſchetatcje kreje tak cżorna a płódna.

Po wobjedże kupachmy ſo ſ konjemi w Limanſkim ſaliwje. Kěchachmy daloko do wody, prjedy hacˇ naſ zotmy ſ konjom wuſběhnychu. Najradſche bnchmy zhły ożeń we wodże wołtali. Ale kruty wojeſki pichikas wróżi naſ ſaſo do naſcheho dwora. Tu ſo pſchihotowachmy na pſchewożowanje pod holym njebjom. Móż bě kraſna a cżopła. W prjeſtej hodźinje ſtajnachmy, pizowachmy konje a pichihotowachmy ho k wuczahej. Wokoło tſoch hodźin pſchinjeſche naſch wjednik roſprawu wo ſłužbje a wuczowanju. Sſedłachmy nětko konje a poſtajichmy porjadk. Naſchi pjecżo herzy ſapiſkachu nam wjeſele pſchespoło. Wjednik da ſnamjo k wotjěchanju a wjeſele ſpěwajo jěchachmy Bozemu ſłónzu a ſ bobom też njepſchecżelej — bolſchewikam — napſchecżiwo.

Lorenzek.

(Kónz.)

Serbska wottorhanska protyka

je dostać

w Serbskej kniharni w Budyšinje.

Haarmann pſcheb ſudom.

Witkowſki jajaty.

Haarmannowa wotwiſnoſcż wot Granſa.

W Hannovru, 6. dez. Na ſapoczatku dżeſnjſchcheho jednanja ho wojſewoj, jo je ſo Witkowſki jajat, wo totrynj dżiſche we wczerawſchim pſchepſchichowanju Haarmann wuprajił, ſo je hromadże ſe Granſom Hennieſa ſtónzowat. Sſud jedna potom dale wo mordaſtwomaj, ke kotrymaſ je wjeza Grans Haarmanna naſczował. Prěni pad nahnuła morjeneho Hannappela, kiž je ſo 26. 4. 1906 narodźił. Sſhubjeny je tutón wot 4. nob. 1923. Grans powjeda ſczežowaze wo tutym padże:

„Wjeczor běch ſ Haarmannom w korczmje, hdjež ſmój wjeczerjaloj. Běch pak hižeże hłódny. Haarmann dźiſche do ſąkarnje na dwórniſchczu, mjes tym, jo ja wonka czakach. Wón to pſchcżo tak cżinjeſche a ſawoła mje potom, hdyž běſche někoho trjechił. Dyrbjach potom ſ nim tyłym rěczcż. Haarmann pſchińdże tež tutón wjeczor ſe mni won a praješche mi: Tam nutkach hedźi młody cżłowjek. Hladaj, hacˇ ho czi jeho khołowy njeſtadża? — Prejach jemu: Tajſele praſchenje! Sdym pak potom ſ tym młodym cżłowjekom rěczał. Wichitkich tkjo wopuſchczichmy hromadże dwórniſchczo.“ — Na praſchenje, hacˇ je potom na druhi dżeń pola Haarmanna był, wotmołwi Grans, jo je hakle někotko dnjow poldźiſchcz ſ H. ho na hońju ſekał. Haarmann je jemu prajił, ſo je Hannappel ſaſo wotpuſczował.

Pſchedſyhda: „Sczeſe Wy to też wěrił?“

Grans: „Sſo nic!“

Haarmann ſawoła: „To tola ſam njewěrcżeze, tujeſ preſident!“ Grans je wſchitko wjedżał.

Grans: „Haarmann powjedaſche pſchcżo, jo je ſ tymi młodymi ludźimi, kotrychż ſebi ſobu domoj bjerjeſche, dreſtu wunuſnjował. A to ſym ja też wěrił.“

Haarmann powjeda wo tym, kak je won Hannappela ſejnał, zyle hinak hacˇ Grans. Po tym je Granz Haarmannej prajił, jo ma Hannappel rjane khołowy, kotrejż ho jemu lubja a jo bu je radu wjał. Grans je Hannappela na dwórniſchczu trjechił a uiż won. Hannappel je potom pola Haarmanna ſpał. Na druhi dżeń je hižo Grans k njemu pſchiſchoł a ſo ſa khołowami praſchał. Tola Hannappel běſche leżhom hiſchcze żiwy. Hdyž Grans po nětchto dnjach ſaſo pſchińdże, běſche pak hižo morwy.

Pſchedſyhda: Kak ſcże Wy Hannappela moril?“

Haarmann: „Kak wſchěch druhich. Skuſżowach ho je mu do naokrka.“

S zyłeho pſchejſłyſchowanja je widżecż, kak murdże a logiky ho Grans ſakituje, to by wſchu winu na Haarmanna ſtorcził a dopokazał, to njeje nicžo wo Haarmannowych mordaſtwach wjedżał a to njeje jeho też k mordaſtwu ſchczinował. — Dale ſczežnje pad: Hennies. Haarmann běſche wobkrucził, ſo ſtaj jeho Grans a Witkowſki moriloj. Haarmann powjeda, jo ſtaj k njemu ſ Hennieſom pſchiſchloj a jo ſtaj potom po kognak ſchloj. Haarmann je potom wotſchoł. Na druhi dżeń rano je w jeho khamorje morwcho Hennieſa naſchoł. Grans a Witkowſki ſtaj jemu potom narczczcż chżyloj, jo je won Hennieſa ſtónzował. To temu tak njeje, je ſo jeho widżeczj, jo ke Grans Haarmannej pſchiwołał, hdyż bu na policajſti preſidium wjedżeny: „Djerż hubu!“ Haarmann ſ temu pſchijpomni, jo je Grans jemu hižo pſchezo prajił: hdyż ho nětchto ſtanje, potom mjelcż. Też hdyż ſtaj jo w policajſtiim jaſnjeje widżałoj, je Granz pſchezo porſt na hubu położił, jako ſnamjo, ſo dyrbi mjelczecż. Grans preje, każ pſchezo.

Potom ſo dalſche pady, jedyn po druhim pſchepytuja. Haarmann pſchida, ſo je ſczežowazych ſtónzował: Arnoſcha Spiſera, rodź. 1906, ſhubjenczho 3. jan. 1924; Hendricha Kocha, ſhubj. 15. jan. 1923; Hermanna Speicherta, ſhubj. 9. febr. 1924; Hogreſe, ſhubj. 8. hapr. 1924; Wilhelma Apela, ſhubj. 17. hapr. 1924; Ericha de Vries, rodź. 17. meje 1907, ſhubj. 13. jun. 1924. We Wittigowam padże je też jeho Grans wodżączkom. Haarmann wuprajł ſczežowaze: Trjechich Wittiga na hońju. Kurjach zigaru. Wittig proſcheſche mje wo woheń. Tak pſchihibżechmoj do rěczow. Nabohu bě Grans pſchi nanoj, tiż běſche w jara hubjenym wobłeku. Wón mi praji, jo dyrbi na łódźu pod Wittigowy wobłek mcżeż. Potom ożchmy na piwo. Grans dyzhiſche naſ wopoſitcż. Tola mi ſo wochżyſche picż. Tuż dżeń. Dwě hodźinje poldźiſcho ſelkach Granſa ſ Wittigom ſaſo na hońju. Wjach Wittiga ſobu do mojeho bydlenja na nóz. Rano pſchińdże Grans a praſcheſche ho ja wobłeckam. Na prajach, jo jón bóſtanje, jenoż jo bych jeho ſmědźował. Wittig je 6 dnjow pola mje bydlił, potom ſym jeho ſtónzował, dokelž mje Grans ſ tym wobłekom na pócż njeſwoſtaji. — Do ſyndnikeje ſale pſchijeſche ho w pſcheſtawzu wulka liſta ſ kóżdemi. Jako ſo Haarmannej zyle nowy pokazuja, wraſi, jo tute njemóża wot jeho mordowanych byczˇ. Wón je nop pſchczo na kruchi roſbił. Tola temu droje tak njeje, hacˇ ho potom też w rěcż Leinje roſbite hłowy namakaczi dyrbjałe. Kriminalny kommiſar Rátz praji, jo je Haarmann zyle normalny cżłowjek, kiž wě, ſchto won cżiņe. — Na kónzu wobſedżenja pſchińdże rěcż na to, hacˇ je Haarmannej mózno bylo, cżeło tak ſpodny ſwojeho „ja“ ſkhowaczˇ, jo je Grans njeby widżeczˇ dyrbjał, hoyż je k njemu pſchijeſchcł. Wězwinſtojni maja to ja njemóżne a wotwodźuja ſ teho, jo je Grans potajkim cżeła morjenych pola Haarmanna widżał a jo je tak też we mordarſtwach wjedżał.

(Kónz poſtdżenja.)

Nieſkutk w Haigeru.

Każ ho ſ Frankfurta powě, żija Angerſteinowe ranj jara derje, tak jo budża jeho bárzy do ſaſtwa kratneho ſudniſtwa ſe Limburgu wotwjeſcż móz, hdjež budże ſo dyrbjeczˇ pſcheb pſchiſtawnym ſudom ſamoſwjeczˇ. Nahiwiſnje ſu jeho do Giefſena dowjeſli, ſo dy ſo na ſwoje duchowne położenje pſchepytował. Stajny rěczniſ a pſchepytowanſki ſudnik ſaj do Giefſena pſchiſchloj, ſo byſchtaj Angerſteina ſ nowa pſchepytowałoj.

Wczera popołdnju wokoło 2 hodź. huchu w Heigerniſ wopory Angerſteinowcho njeſtatka pokhowowe. Wulka ſkła ſa ludźi wodżěli ſo na pohrjebże. Też wyſchnoſcże a ſaſtupjerjo kniježeſtwa běchu pſchitomne.

*

Po najnowiſchich powjeſczach ſ ſlowneje Hromadźiny ſjednoczenych rudnych dźěłarjow van der Zypen, kotrychż běſche Angerſtein pſchiſtajeny, dóſta won 390 hr. měſaczniſe jako mżdu, wyſche keho pak mjeſeche hiſchcze darmotne bydlenje, ſwězu, tepjenje a wuſtjerowanje ſahrody. Won wobſedżeſche małe ſamożenje. Ludżo djerżachu Angerſteina po jeho ſwonkownym wuſtupowanju a poniżnoſcż a pohódnoſcż człowjeka, mjes tym to mjeſczo chowiy a pſchekſchiwjenja ſtuczeſche. Pſcheb 3 ſtatmi běſche běhł wjeſkſe łežomnoſeże kupił. a je jako ſpadowniu pſchiwaſił. Pſcheb 2 měſaczomaj pſchiſe nětko dalſche łežomnoſcż pſchikhwił. So by je ſapłaczicż mohł, je pjerża pjenjeſy pſchekſchiwił.

Swjaſk k ſchkitej po papjerjanych hriwnach ſawěſczenych w Němſkej. Sſydło w Frankobrodże n. M.

(Schutzverband Deutſcher Papiermark-Verſicherter.)

Pod tutym mjenom je ho nowe towaríſtwo ſatoſiło, kiż chce ſajimy a prawa ſawěſczenych pſchi nahromadżenju ſchkitaczˇ a ſaſtupowaczˇ, njech ho nětko jedna wo żiwjeńſke, rentiſke ſawěſczenje abo taſke pſchczżiwo njeſłożu atd.

Jara njepſchijomne a łuſto daſcż jara ſrudżaze ſu jczěhuki wotpłodnoſczenja runje na polu ſawěſczenjow. Ale niż luſtizja je nina na tutym hubjeńſtwje, ſakanjedawarjo a knježeſtwo ſu tute wobſtejnoſcże ja prawo poſtajili.

Njeńdże tak dale, ſo dyrbi ho walka liczba ſawěſczenych, kiż dale ſpokojeſcż, jenoż ſ króttimi wotmołwami, kaj ſwjaſk nemſkich ſawěſczerjow tam a ſem w nowinach wojſewja, a kiż dale nicżo njepraja, to ſawěſczeni njemóża wjele wot nich wocżakaczˇ. Tu dha nowy ſwjaſk ſe ſchkitej ſawěſczenych ſajſchinnyczˇ. Swjaſk pak je pſchepowědżeny, ſo móże jenoż potom nětchto dozpěcż, hdyż wſchitzy ſawěſczeni ſo k njemu pſchijamtku. Jenoż tak może wón dosczˇ wijwa na ſakonjedawaſtwo a na iwnjedżejſtwe inkaſy knježeſtwo dobyczˇ. Pſchinoſiſch płaczi na lěto 2 hr. a dyrbi ho płaczˇ na horjeka njenowany ſwjaſk w Frankobrodże nad M. (Frankfurt a. M., Fichardſtr. 24. Pôſtſchekowe konto Frankfurt a. M. 140669 pod Emil Draeger). Swjaſk n[illegible] wyſch. krajnoſudniſki wiceprezydent n. w. tajn. [illegible] rad. dr. Corneliuſ Cretſchmar. Swjaſk kubawa cżahopiſh, kiż ho je wſchemi ſawěſczenſkimi praſchenjemi ſabéra. Sawěſczenje pohrědkowacz drje tutó ſwjaſk njebudże, ale radu dawacz we praſchenjach ſawěſczenja. We praſchenjach nahódnoſczenja gmejnſkich, krajnych a ſtatnych pożczonkow a hypothekow dżěła won hromadże ſe swjaſkom ke ſchkitej hypothekowych wěrczelkow a lutowarjow.

Wbohi Jank.

Krasna hórska krajina. Czisty, jasny powětr. Na wotwisku skalojteje hory, rjany hoteżenz. Hluboko w dole, po bokach hlěbornieje rěčki, czicha wjeska. Mjes hyrami mudrosłemej jětor. S hoteżenza wjedu k njemu wjazare schezki, we wěstych czasach sa pschekhodżowazych a puczowazych jara straschne.

Tu so sabudliči. W tutym hoteżenzu pschedwyrach dżel Jiwojich wulkich prósdninow. Wschudże, hdżez pschebywam, wobredżuju Jiwojich hosuczłowjekow. Tehdom běch so tu troschu rosshladał, skożich zyłu sledżobnosć na dwěju człowjekow. Njechach hnydom jich towaršschnosć pytnacz, ale chzuch to pschihodnej pschewohasicz, hacz jimaj bliże stunju. Tón jedyn, młody człowjek, hnano w 19. lecze, mjesesche jednore, jiwobdane a tola pschihódne wasche. Wschizo běsche jenak sdracziwy, a to jara jednorje. Krótke hólo słudnjene tholowy, stare rozkhodżene nilke czrije a běła, wokoło schije wotewrjena koschla, to běsche po sdaczu zyke sdracziwe. Nohawy njejsłym pola njeho żenje widżał. Rjane, nježne f wjetschim jasne wobliczo mjesche tola f czasami feudny napohlad, kotrejż a khorosć so na nim rysnowaschtej. Tutón napohlad njejpschitrjeje młodostnej postawje. Shonich bórzy, to běsche mjodżenz czezko na pluza thory hyć a dyrbjesche tu w czistym hiesproschinym powětrje dospołnje wotkhoricz. Wón běsche wschudżom rady k pomozy, sjawny a jednory we rěczi. Tuta jednorosć mjesesche pak nješchto dobrjezełskego na sebi. Pola hojeći, kotrejż jeho znajachu, běsche rad widżany a lubowany. Wschitzy rěkachu jemu Jank, tak so hewak mjenowasche, njejsłym żenje shonił.

Junu pschihódżech do żdżeżenje krótko do wobjeda. Jank tu se hłuzownymi mózne dżiłasche, cżisczesche żdżeżenu. Pschipadnje żedżach pschi wobjedże tutón dżeń pschi Janku. Rosmolwjach so f nim wo tym a druhim. Powjedach tež wo jeho dżele tu w żdżeżeni, wo kotrymż běchu tej druzy hosczo khwaliczeli. Wschitzy to khwalachu a so mnoho wuwproschowachu, tola krótke a pschecżiwne běchu jeho wotmołwy. Skónczniże praji: „Sshm hudżou studowaty a dyrbju sażenczeć. Nam studowazym njeje cżełne dżeło wjazy njesnase, cżinju to rady."

Wuras wobliczo běsche pschi tutych słowach jara srudny. Tat jednorje wón to wusna, jawješe wschitzy, kiż to słyschachu, mjezachu jeho w tutym wokomiku rady. Tola knjesej, kotrejż Jankej napschecżiwo żedżesche, běchu słowa po sdaczu njejpodobliwe. To je tón druhi cżłowjek, wo kotrymż mam hišcze rěczeć, kotrejż mi też napadny wot prezniseho wokomika sem. Wuzmeschnje wón na Janka pohladny, jeho wot nohow k hlowje mério.

Tutón knjes běsche w kóżdym nastupanju Jankej napschecżiwny, po sdracżenju a też po waschnju. Wjesche też studowazy, jako Jank. Tón pak stajnje na wulki jmon powjesny, stud. jur et rer pol. Po wukonjenju wuczicżelstwa chzyshe na nanowuch kubach hołpodarjeć. Jeho sdracżenje njeběsche wokolnosći pschimérjene, Wob dżeń dopominasche na wustajene postawy wukładnischczow a wjeczor pschihódże w cżornym wobleczenju, we wyshkim khorowarju a f barbatym bantom pysches wutrobno k bliduu. Pschi powědanju hubu ledwa wocżini a zujelsche tak, jo njebě cżasto ani słowa srosumicż. Mjenowasche so Mohlo f Lina.

Janka njemjesesche hódneho narécze, tuż wobroczi so njeleżepe k nam druhim prajo: „Mó hoj, — to sy nahlady knjeza towarscha. Chzu pschispomnicż, po mojim sdaczu njejchida łastopuśa cżesci, hoteżenzu rjedżicz, dozuła, hłuzobne dżeła cżinicż. Studowazy su tola pschichodni duchownje wjednizy naroda, — na to njejmé so zabycż!"

Spodżiwna cżichina knjeżeche nadobo pschi hłodża. Jank jenoż je swojim cżerstwym módrym wóczkom na njeho hladasche. Wobliczo pokala nadobo zyle hnutny wuras. Mérnje, zyle derje rosumliwje projesche: „Ja sym hacż dotal myślach, so je jenoż jena cżesci, — a to cżłowjeska cżesci." Zyle mjesesco hischcże pschistajiti: „We mojich knihach znajmjenischa, we młodosczi, mjesnajemy dwoju cżesci."

„We waschich knihach, — to może sawěsce być," snapschecżiwi Mohlo f Lina wótrje a wuzmeschnjaz.

Nichtón ani słowa k tomu njepraji, jo njeby njeluboszne rosmolwjenje so hischcże dale pletło. Wótry pak stara knjeni we mojej blishosczi, f dobrym zórtom wschitkich f tuteje situazije wumoźi. Tak bu tuta wéz trochu pospahyta. Knjes f Lina bu w dalschich rosmolwjenjach nimale pschestejdženy. Pschego pak so prózowasche, wschu kedżbliwosć na so słożicż.

Po wobjedże pschekhodżowach so f Jankom hischcże dołhi czas w jahrodze. Won żortowasche, powedasche wo tym a druhim. Niekniczomnosce tamneho knjeza wospasichu jeho zyle mérneho.

*

Nékotre dny po tym sta so sezkhowaze: Knjes f Lina chzyshe so hischcże krótko do wobjeda w pschi ocke pschesecz. We sportliwej wobleku, nisłich brunych cżerjach, bé so na pucz k jetorej nastajił. Pschi wobjedże běsche jeho mésno swobodne. To pak njenadpadny, dakelż cżasczischo so sta, so hoicza, kiż puczowachu, pschi blidże njebéchu. Wokoło 3 hodż. poczu wonka howoricz a wichoricz, tijenajoty deschcz so f mrócekolo kidasche. Hory běchu zyle do kurjawy podmurjene. Nichtón tej powjednju njepytny, so knjes f Lina so hischcze wrócżił njedé. Wjeczor buchu hoicza na to sledżbni. Dopoldnja běsche jenej hnjeni też prejił. to chze jenoż wotbadżiłski pschekhod cżinicż. Méłko njebé ja- nego dwéla wjazy, to je hoscej nészto swadżiło. Wsétky njemér wschitkich wobja.

Wonka pak pschezo hischcze wichorjesche a so kidasche Cżezka, cżinnna mhła rospschestrewasche so nad pschirodu. W hoteżenzu so hižom swécżesche.

Hladach za Jankom. Jeho chzych so wopraschecz, hacż je pomoznischczu dalokorecznizy powécz wo thudżenym data. Nihódże pak jeho njenadeńdżech. Jedyn knjes chzyshe wjedżecz, to je Jank psched pał hodżiny we tkoku hoteżenz wopuschcził. Shonich nétko, to je wot 5 hodż. sem dalokorecznischa wjedba pysches wichor pschekorhnjena. Sstu- żobny pózła so do dwé hodżinje shaleneje wéry, to by tam njesboże wojsewił.

*

Jank běsche, tak bu potom znate, w krótkich tholowach, koschli a cżenkim pschewobleku f jetorej bézał. W 11 hodż. w nozy, wrócżi so je Mohlanj f Lina do hoteżenza. Knjes f Lina, hlódy kaz seżena, bu wot Janka wjedżeny. Mnoho hoteżi, we thódżbje shromadżenych, postrowi tutej „wodżanej myschi."

Knjes f Lina bé so trochku po skalotej ieżeschczy, kiż horje f jetorej njedże, pschekhodżował. Tu żo jemu spodobasche. Nadobo, mjes wyssokimi skaliskami, jeho husta kurjawa wobda. W łohkich cżerjach, bjes wótrych hospdżi- kow, njemózesche ani do predka, ani wrócżo. Stajnje bé w strasche, so mohł do bjesdna padnycż.

Psches dwé hodżinje bé czakat, so by so wujasnilo, a so mohł so potom sasso wrócżicż — ale podarmo. Pschezo hórje bu f wichorom a deschczom. Dheschdewja ješe nétko, wo pomoz wołacz, kuano jeho tola nécżto wuślyschi. Na schtyri hodżiny dołho wokasche nastajnoteji: „Pomoz! Pomoz!" Hižom smjerecz pysched wocżomaj widżo, kloro njemógny, pżżasche wokkasanjo na kromu jeneho cżakopiża. — Na to bé Jank pschichoż a jeho wusswobodżił.

Jank jara mało powédasche. Zyle drjenj, srudny napohlad posticżi.

*

Na druhi dżeń rano — deschczowacz bé so pschestało, wobkusasa czésstwosć leżesche nad zyłej pschirodże — pschihódże Mohlo f Lina sasso w nowym, spodżiwnym wobleku do żdżeżenja. Pozada żebi wulku schkleńcu schczepaka. Skoro f nim njepowédasche. Pschipoldnju wosseji w pżżarni, jo wjeczor wotsedże. W 6 hodż. żdżeżche f diwopżżapschahom na dwórnischczo — — —.

Jank pak leżesche we swojej małej jstwicżay, pod zychu, na sahorjenje pluzow thary.

Kóżdy dżeń pschijédże lékaż. Wschudżom knježi żpodżiwna cżichina a wésta srudoba wobja hoteżi, kiż wo tym wjedżachu. Nichtón njeżmédżesche k njemu, jenoż lékaż a kotca. Dżeń a nóc běchu wokna sawrjene. Dżeżi, kiż hewak pod jeho wokmani hrajkachu, żebi druhi kuczik pytnachu, so by méż méra.

*

Dżeń przedy hacż ja wotiédżech, leżesche Jank pekni ras sasso we jahrodze. Zyle do ptachtow a pobleschczow sawalenj. Wón njebésche wjazy tón prjedawschi. Jeho wobliczo běsche zyłu cżesstwosć thubilo. Jeho wóczko njehladasche wjazy tak jasnje do swéta. Ja żo wopraudże strózich, hdyż jeho wuhladach. Potom wsach jeho bélu, tym nu ruku a hydnych so k njemu.

Mjeleczajmoj wobaj. Po dlésczim mjeleżenju rosmolwjachmoj so wo wschelkatorych wézach, wo njedrje, wo nowych hoteżach atd. S nim bjesadujo, pschijédże mi stajnje tamny knjes f Lina na mytle. Sawdcże nédże we swédże swoje trysti cżinjesche, na wschitko, schtoż bé so stało, drje wjazy njemyślo — — —.

Jank dyrbjesche bórzy sasso horje do swojeje jstwicżki. Sstora po njeho pschijédże. Sréczachmoj so, to jeho rano, przedy hacż wotjédu, hischcże ras wopytam. Tole bésche to pósledne Bożenje. Sstora nje najsatra k njemu njejschcżesi, — stejesche jara sle f nim.

Dyrbjach wotjécż bjes teho, to bych Janka hischcże junu widżał.

Posdischo shonich, so je Jank hischcże kamżny wjeczor wumrél.

Přikpak.

* **Pisches hlowu do kótla kolmasa padnył.** Dżiwne njesboże sta so w Barlinje. Wjazy dżełacżerjowo chżysche kotoł f cżophym kolmasom na wós słożhnyć. Pschi tym wobżmny so 32 lét stary polér Bjarnat Bachmann a padny runje na hłowu do kolmasa. Jeho dowjesechu do Friedrichhainskeje thorownje, hdżez dyrbjachu dołho drapacz, przedy hacż kolmas wotstronichu. Bachmann bésche żebi mjeswoczi thétro wopalił.

* **Wot żwojeje żony wobkradnjeny.** Jedyn wikowar se Sswódnjskeho wokrjeża (w Schleschjskej) bésche wjazy rasow wobkedżował, so jemu żona pjenjesy skradżu bjerze. Nas wjeczor, hdyż bésche sasso wjele pjenjes nabył, cżinjesche, każ by spak. Żona dżésche wosstajet do pjenjeznje kapży. Sebrane pjenjesy — lute papjerjane — słowna pod wschelakimi wézami w jenym koschiku. Hdyż wona żpasche, wsa muż kradnjene pjenjesy wrócżo. Nasajtra rano żapocżina haru a w żwojej „njemdrosczi" cżiżny koschik do wohnja. Żona żo nastróża a żakosczesche hórzy.

* **S cżaka padnył.** W nozy wot njedżele k pónduli je na cżarje Lossen—Loewen inżenér Max Kintzel f Carlowitz pola Wrótżkawja f cżaka padnył a so żmjertnje sranił. Najżerje je, se spanja wotucziwschi, wotstupicż chzył a je pschi tym durje smylił a won padnył. Bésche żebi hłowu cżeżzy sranił, też jena noha bu wotżedżena.

* **Cżah awto żkrahnył.** Hdyż chżysche wobżedżeż paleniże pola Sehna we Westfalskej je żwojim awtom pysches żelesniżu pschejécż, pschijédże nadobo cżah, hrabny awto a wleczeschе jón 20—30 metrow. Schofér a żobujédżazy żo rosmjerzechu, tak so njebéchu wjazy spóznacż.

* **14 rybałow żo zatepiło.** Na Rańschim morju blisto Kurischeho jézora w Rańschej Pruskej sta żo cżežke njesboże. Wósom rybarskich cżołnow, kiż běchu daloko wonka na morju, nadpadże njejazay żurowy wichor. Hdyż rybazy żpytachu je żwojimi cżołnami brjóh doseżahnycż, żwrócżischtaj żo cżołnaj trótko pscheb brjohom. 14 muzi liczaza wobżadża żo zatepi, dokelż żo ji dla wulkeho wichora ponhacż njebodżeschе. 4 cżołny dospéchu żbożownje na kraj.

* **70 awtowow żo f łódże wopłokhnyło.** Kanadska łódź „West-Post", kiż je do Kopenhagena pschijéża, bésche żara wichoroitu jéżbu méża. Nize Schottlandskeje pschihódże łódź do nózneho arkana, tak so żolmy pospochi pysches łódź dżéchu. Wulki dżel tworow, f kotrymż bésche łódź nakładżena, bu pschi tym wotplawi, mjes druhimi też 70 żordowych awtow.

* **Mór w Pólsej.** W mésece Henrykowje pola Warschawy je w jenym domje dżewjecz wożobowu na potajnu khorosć, pjecża na mór wumrjeło. W běhu dalschich 3 dnjow je jich sasso 16 wokobowu na żamżnu khorosć wumrjeło. Saniteina kommissija f Warschawy je ménjenja, so je sażena woda na tym wina.

* **Sstorżne nohajzy.** Najwjetschi luxus, kiż je po wumyślił, knjezi tutu symu mjes hosczemi pschi Riwjerje w Italskej. Tam nosscha żónske nohajzy, kiż żu je sstuchi nicżow tkane, pjelke, kiż je błeborntych tkaninow wobżeża a cżerje je sstolymi wuschiwanjemi. So móża jenoż damy, kiż hobrike samożenje wobżedża, tutón luxus łobuczitaju na tym derje nichtó niedwóluje. Ptorża tola tajke stocżane nohajzy wjazy hacż 4000 hr. Mózemy żebi po tym wobliczicż, kajke hódnotnje tajka 6toto-błeborna knjem we błeborntym pjelu, stotych nohajzach a słotych cżerjach na żebi nóży.

* **S Eiffelowy wyschi.** Sandżene dny skoczą tu f 68 m. wysokeho mosta 61 lét stary muzki do réki dese, hdyż bésche żo wschón żwoju drastu wuślékł. Jeho cżało njejsu hacż dotal hischcże namakali.

* **S Rolkna.** Pschi tinowym pschedstajenju w Bierserteinskim hosczenzu mulecza kuk palozeho wuhsa f apparata na film, kotryż żo dobolnje żyli. Jedyn pschedstajeć żo pschi tym lohko sranj, mjes tym to druhy f wolnow wulketachu. Wohen żo hnydom zadużny.

* **Łódź żo podnurita** — wobżadża żo żatepiła. Każ je f Bordeauxa powé, je finska łódź „Port Cahadoniza" pola Canfirona na skały sajeła a żo rosrasnyła. Dla wulkeho wichora na morju, njemózachu wumożaze cżołny hacż ke łódźi dojécż, tak so żo 30 wożobow hobu podnuri.

* **Nejżoże f autu.** Pola Eisenkoppel w Kórutanskej je auto do hłubiny. Jédżerjej, knjezaj se Schhrseke Hradcu, buschtaj na méżenje morjenaj.

* **Sswjedżeń „starych knjeżnow".** 25. november, dżeń swj. Khatryny, je zyle wosebity swjaty dżeń za Lipsske dżéłaczerki modowych firmow. Tej létża sasso běchu na Pariskich hażach wobkedżowacz wjeżese wobrazy, kotrejż politczachu gmejkotaze „Cetherinettes" we jich pyschnej drasce, f żwojimi selenymi a żołtymi bantami wupyschenymi zankatymi khapiczkami. Na tutym dnju gmé kóżdy muż hołzu koschicz, jeli żo jemu to worażi. So pschi takich skadowżesach k wjeżelym żenam na hażach dóńdże, może żebi kóżdy myślicz. Na tutym dnju wuhotuja tej wożebne modowe wobkhody ja żwojich pschiślajenych wulke żwjedżenje, kiż żu skoro jenoż zónsse. So żo tu po prawnym wo żwjedżeń „starych knjeżnow" jedna, na to je żo skoro zyle japomnilo. Sswjata Khatryna je dże patronka njeżenjenych hołzow. W starich cżasach dostachu hołzy, kiż běchu na tutym dnju 25 lét byle, „khapiczku" jako znamjo, jo żu do stawa „starych knjeżnow" sastupile. Schtóż běsche 25 lét dozył, sa tutu běsche wuhlad na żentwu hižo thétro znadny, a hołzy japoczachu so f mydlu nożwcz, to drje żenje pod cżéżu njepschindu. Wot tuteho stareho nakoża je hischcże wjele wostało, jo w nékotrych modowych domach 25 lét stare pomozniży hischcże dżenża „khapiczku" dostawaju. Wo „starej knjeżni" żo tehodła też cżasczischo praji, to je hižo dołho, to je Khatrinku khapiczku dostała. Ale hołzy, kiż dżenża na dnju swj. Khatrinu w Paritju tak wjeżele „khapiczku" nosscha, żebi ani na to njepomyślu, to sm hižo „stare knjeżny". Cżażby żu żo pschemėnicże, a hołza f 25 létkami njecha dżenża na żadyn pad njeżenjena wostacz? Tak je je „żwjedżenja starych knjeżnow" żwjezożeń ja „hołzow, kiż żo myślże żenicż maja", nastał.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pokhroma je sajchła w hródżi słótneho wikowarja Jurja Jakubasha w Dalżach cżo. 5.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pokhroma je sajchła w hródżach kubleria Jakuba Behra w Pólsczach.

Tudomnischi hodowny hermank budże schtwórtk, 18. dezembra 1924.

Wubjerkowne pożedżenje powschitkomneje khorobnjeż każy ja wży Kamjenskeho wokrjeża budże schtwórtk, 14. dez. 1924, pow. w 2 hodż. w hoteżenzu „Zum Blumengarten". Dnjowy porjad: 1. Postajenje hołpodarskeho wuczitka ja 1925, 2. wólba sticzbowanskeho wubjerka, 3. powschitkomne.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Létuschi hodowny hermank japocznje so njedżelu 14. dezembra 1924, dop. w 11 hodż. a skónczi so 24. dez. 1924

Hdże je „Předženak" na předań?

W Serbskej knihańni w Budyšinje
pola k. Dietricha w Bukecach
„ „ Grofy w Barće
„ „ Nedowa w Hrodźišću
„ „ Bukana w Lichanju
„ „ Krawčika w Połpicach
„ „ Barta w Bržynecy
„ „ Lapsticha we Wojerecach
„ „ Thiemanna we Wojerecach
„ „ Nowaka w Rownym
„ „ Neumanna w Psowjach
„ „ Haješa we Łazu
„ „ Heinrichsa w Klětnom
„ „ Kětana w Čělnom
„ „ Melchera we Wochozach
„ „ Haški w Delnim Wujezdże
„ „ Marčinka w Košli.

a wšitkich dowěrnikow „Serbskich Nowin".

Dalši předawarjo so pytaja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., za pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wuchraja 15 Kč. Kóžde co. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec a nihdźećerjo, rsp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 587

Za nawěstki, kiž maja so hnuć do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobčasnje so stajace nawěstki a insele so w čěsc wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło 288 **Budyšin, sriedu 10. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Nalnowše z cyłeho swěta.

Schežečerinska parna łódź „Klara Kunstmann" je we Stageraku schwedźu parnu łódź „Siri" z płomjenjom sp palazu widźała. Schežečerinjeri łódźi sp poradźi, dźeł muzźiwa wuchować. „Siri" je sp potom potepiła.

*

Strajk dźełacerjow w kalijowych podkopkach w Elsaźu je sp z rosrižnym rosćudom skónčił.

*

Se Stockholma sp powě, so je pjatk z Esbjerga 70 wutłich rybałskich čołmow wujeło. Wone sp njeje wróćile a wo nich njeje žaneje powěsće dostacź. Jich wobsadka nětkle 300 muži wuczinja.

*

Awstrijska swjazkowa shromadźizna, wobsteźaca ze swjazkowje rady a nazionalneje rady, je wutoru swjazkowemu presidenta dr. Michała Hainischa z nowa wuswolila.

*

Jendźelšzy wěricelźo Rusleje, kotrychž žadanja na ruske knjezerstwo nětkle 300 miljonow puntow sterlingow wuczinjeja, su jendźelske knjezerstwo namolwili, so njeby ruskemu knjezerstwu žaneje finanzneje podpjery abo kredita pschisnolilo, doniž so jich žadanja njeju wuprawile.

*

Morganowa banka w Newyorku je dwaj miljonaj dollarow słota z parnej łódźi „Mongolia" do Němšeje wotpósłała.

*

Kaž sp z Mexika powě, je banda 70 rubježnikow měst Tapalapa w Jalisowskim statu wurubiła. 11 wobydlerjow je sp pschi tym cźežko skanilo.

Dosynki k wólbam.

Někto wschě nowiny swoje měnjenja wo wólbach wospjewjeja. Jedyn němški senjan pischе wo nich w jenej pódpołdźelskej Barlinskej nowinje tole: „Die deutschnationale Wahlkampagne war eine einzige Spekulation auf die Dummheit. An der Zahl der deutschnationalen Wahlstimmen wird man erkennen, bei wieviel Deutschen die Spekulation geglückt ist."

W naschim wokrjesu je sa němškonazionalnych z nacionalnym kandidatom knjes tajny radźićel dr. Quatz był. Wo nim pischu „Dr. Neueste Nachrichten", so je jeho nan z dźowku bohateho a nahladneho Barlinskeho žida Jakobija wozenjeny był. Potajkim je někto wupowědny němškonazionalny knjes tajny radźićel dr. Quatz był židowskeje maćerje. To žana njeźeła njeje. Němškonarodni pak sp wupinaja, jako bychu jastupjerjo cźisteje germanskeje kreje byli. —

Pschi tym dopominaja sp na druhu łpadźiwnosć. Schlóž chźe bo swjatka „Jungdeutscher Orden" jastupiće, dyrbi gwjatocznu pschisahu wotpołožić, so je w jeho cźłach **cźisłoarijka němska krej**. Może jim serbsku starscheju taju pschisahu z cźistym swědomjom wotpołožić?

Jyhemu łpódźeł sp sezny, jako wo hrožnym mordatstwje w Haigeru we Westfalskej słoni. Tam wešty Angerstein 8 wołsobow, swoju žiwobu, pschiwusnych a zusych wori. Najwjetši łpasche sp, so je ssótnistwo sylna banda kłostnikow stuźiła. Němšknarodni sp njemorje na njeswo wottorhnyć, so bo mało sa sjawny bjesstrach stara, so šmědźa na běłym dnju mordarske zwólki łóńzowacź. Někto pak sp wupraja, so je to Angerstein sam był. Tón pak běšče se sahorjenym łobustawom „Jungdeutscher Orden".

Sapoczatk knjezerstwowych jednanjow.

Wjednizny politiscich stronow němskeho sejma sp wo běhu tuteho tydźenja w němškej sejmowni serdu, so bychu sp wo swojim siejiscu a kwalnoscu nowoswólbow wuprajili. Rosrěčenja wjednikow politiskich stronow z němskim kanzlerom sp njesk abo sobotu sapoczne. Kanzler do tuteho cźasa do Barlina njepschińdźe, teź do teho cźasa wólbne wunoschi z wyschnoscow njedóńdu.

Pola dotalnych knjezerstwowych stronow pschece knjezi, so by Marx z němskim kanzlerom wostał, teź socialdemokratoja bychu temu pschihłosowali. Wutworjenje knjezerstwa chźeźa dla ważnych rosćudźenjow w swonkownej politiky po możnosći pospěschiś. Kaž bórzy wólbne wunoschi z wyschnoscow pschedleja, němski kanzler němskemu presidentej wojerej, so wrócźo stupi.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Kaž a nastupa kupowarjam wobućow Pódwuržowanje spěšnje a tunjo

Němšfostatny president a munizijudźełarjo sa cźaš wójny.

Psched rosschérjenym kalwinistim łudom je sp pódpołdźelu prozeß dla schdźiwdźenja němšfostatneho presidenta Eberta pschećiwo redaktorej Rothardtej s němšfokludowyšich nowin „Mitteldeutsche Presse" w Staßfurtu sapoczał. 28 łetny Rothardt je hižo wjazy krócź dla nowinskich pschedźenjow, bohahanjenja a dla sakazaneho wikowanja se łotom pokhostany. Jeho winuja, so je němšeho presidenta Eberta s wojsenjenjom sjawneho lista němšfokludowšeho sapósłanza Gaussera a s pschispomnjenjemi k temu schdźiwdźił, kotrejž porok krajneje pscheradu wopschijeja. Gausser bé němskemu presidentej krajnu pscheradu porokował. Němški president bé tehodła Gaussera wobłožił, tola sp stórźbu wrócźo wzał a s tym prozeßej łónz cźinił. Wobškorżeny Rothardt mèni, so je němški president stórźbu wrócźo wzał, dokelž je prozeßa njełubu wunoschił wocźakował. W powschitkownym sajimje je sp tale należnosć na łódły pod wujazniez dyrbjała. Tehodła je wón Gausserowu nastawk wocźischcźał a němšeho presidenta namolwjał, so bu Gausserowy porok, po kotrymż je sp pschi strajku munizijudźełarjow w lěcze 1917 wobdźělił, z dopokazanjom wérnosće wrócźił.

Nastawk w „Mittelđeutsche Presse" sp cźitałsche. Wón ma napisłmo „Eine bittere Pille für Fritze Ebert". Potom sezdźehuje Gausserowy sjawny list, w kotrymż sp praji, so je němški president w lěcze 1918 ś tym krajnu pscheradu fusćił, so je pschi naschkaranju strajka metallowych dźełacerjow sobu skutkował.

K temu je Rothardt famsne pschispomnjenja cźinił, we kotrychž sp praji, so je Ebert stórźbu wrócźo wsalschi sp winy wusnał. Stónźnje je němšeho presidenta namolwił: Dopokaźe tola, knjes Eberto, so njejsće krajny pscheradnik."

Na wopraschenje łudoweho pschedsydy, kajki wotpohlad je wobškorżeny pschi napisanju nastawka měł, Rothardt wotmołwi, so je jeniczky dozpicź chcył, so by němški president s prozeßom pschećiwo dr. Gaussererej porok krajneje pscheradu rosjasnił.

Ssudowy pschedsydła snapschećiwi, so je wón łola dopokasanje wérnosće postiçił.

Wobškorżeny praji, so s woprédka němskemu presidentej njeje chcył krajnu pscheradu porokowacź. Hdźe podsłoscho, hdyž je sp s materialom bliże sabéral, je měnił, so je tutón porok woprawnjeny. To wón teź hischće dźenża weri. Hdyž je nastawk pisał, njeje chcył tajki porok cźinicź.

Ssudowy pschedsydła na to pokasa, so je napisłmje réka: „Eine bittere Pille für Fritze Ebert". Prascha bo wobškorżeneho, hacź ma sa pschisłuschne, takle wo najwyschschim sastojniku Němskeje rěcźesć? Nječeli wotmyślene wusměschenje we wosnamjenju „Fritze"?

Wobškorżeny: Nè, na žane waschnje. Wschak sp teź husto wo starym Fryzu rěcźi.

Pschedsydła: Haj, Fritz pak njejsće pisali, ale Fritze.

Nèczłnik dr. Heine naspomi, so je wobškorżeneho pschedhadnik pschi „Mitteldeutsche Presse", nětkle cźekawy redaktor Hottenrott, wosłyšet němskeho presidenta na najhrubiše waschnje sschdźiwdźił, a so je statny łud jeho k jastwu na 2 lěcze 6 měsazow a 600 000 hrivnam pjenjezne khłostanja sasudźił. Nèczłnik dr. Heine sp prascha, hacź tutón cźekawy Hottenrott dźenża bischcze pod mjenom Hans s Hagen pschi „Mitteldeutsche Presse" łobu dźeła.

Na to sp **komnitgarisće** pschesłyschenje němskeho presidenta Eberta cźita. Tutón praji, so je sp wot spočatka hacź do konza do złuźby krajneho sakitanstwa stajał; stajnje je pschecziwo tóhdomu strajcej we wójnskej industriji dźełał. Strajk **munizijudźełarjow w lěcze 1918 je bjes pschihłoswanja a bjes dojednanja s wjednistwom sozialdemokratiskeje strony wudyrił a je tuto pschekhwatał.** Wón je bo potom s druhimi pscheczełemi swojeje strony prózował, strajk łtónczicź, a to je bo teź ta tydźeń poradźił. Pschi wulkej shromadźiznje w Treptowje njeje wón ani k strajkej namolwjał ani wot njeho wotradźał, je jenoż k mérej nastupił, so by strajk rucze łtóncził. Pjenjes ś wukraja wón njeje za strajk pschijał, teź njeje je strajkowej pokładownju niczo cźinicź měł. Pschi kommisarisim pschesłyschenju fu bo němskeho presidenta praschełi, hacź je wjednistwo sozialdemokratiskeje strony tehdy měnjenje sastupowało, so sp cźorno-beło-cźerwjena thorboj njeźmé dobyczeńka z wójny wrócźicź. Tole praschenje pak presidentowy sastupjer njeje pschipuschcźił. Na praschenje, hacź je sp pschi nastajenju lětkalow wobdźělił, kotrejž su k statnemu pscheworźej a k generalnemu strajkej napominali, Ebert pschi kommisarisim pschesłyschenju wotmolwi, so sp njemóże na to wjazy dopomnicź. Wschelake lětaki sp cźitaju. Jednanje sp dale wjedźe.

(Ssudniske jednanje budźe 5 dnjow tracź.)

Konferenza rady Swjazka ludow w Romje.

Pschi konferenzy rady Swjazka ludow w Romje sp pódła druhich wotpósłanzow sedmjo swonkownj ministerjo wschelakich statow wobdźěluja.

Hnydom w prěnim posedźenju je sp Gdańske (Danzigke) praschenje rosponinało. We pschihódnym cźu Gdańskeje njewotwitźnosće a wo pólskej żelesnicznej direkzji w Gdańsku budźe so hakle pozdźe dny tuteho tydźenja jednacź. Konferenza budźe teź wo franzowskim mandaće w Saarskim kraju wuradźacź.

Wjazy ważnosće hacź posedźenjam rady Swjazka ludow sp rosrěčenjam jendźelskeho swonkownego ministra Chamberlaina ś italskim ministerstim pschedsydu Mussolinom pschihótuje. Teź z cźěkoslowakiskim swonkownym ministrom dr. Beneschom je drje Mussolini ważne rosrěčenje měł.

Schpanjska Genšti protokoll wo rosrižnych łudach podpišа.

Schpanjski łobustaw rady Swjazka ludow je sp pódpołdźelu w Romje Genšti protokoll wo rosrižnych łudach podpišał. S tym je 16 statow protokoll podpišało, ś nich pak je jenoż jeniczki, njeniujcy cźěkoslowakiski, protokollowe podpišmo ś ludowym sastupjerstwom potwjerdźił. Jendźelska a Italska stej sp hacź dotal sapowjedźiłej, protokoll podpisacź.

Polazy a Němzy.

W Pósnanju bé manifestazista shromadźizna sa 2 miljonaj Polakow, kotrejž fu w Němskej žiwi. Woni wosebje na mjezy Pósnańskeje, we Warmiji, w Mazurskej a w Powiślu bydła. W rezolucijach so na cźežke łtejiscźa pólskeje mjeńscźiny w Němskej pschećiwo pschenčenczenju pokasuje. Pólske knjezerstwo fo namolwja, so bo njeby staroscźiwosće wo Polakow w Němskej wotrjekło a jo by se wschěmi dowolenymi łtrědkami sakročiło, so bychu prowincy wot Pólskeje wottorhnyli.

Generalny strajk we Lódźi.

We Lódźi, w najwjetšim pólskim industrialnym měsće, je sp generalny strajk pschipowjedźił. Najprjedy tam textilni dźełacerjo strajkowachu. Nětko fu sp tuthym dźełacerjo plumarnjowy a elektrarniowy a personal drohowoje żelesnizy pschińdźe. Strajkowarjo ś 50 000 muži licźazym cźłahom po měsće cźahachu. Dwoji, kotrejž k kwarjenju wójnowdźeje wuschnosće wjedu, so je łyknym wotdźelenjom policijstwo sawrjechu.

Jendźelska trónska rěcź.

Pschi wotewrjenju parlamenta je jendźelski kral w trónskej rěcźi rjekł: Njepschećelnosće pschećerstwo jendźelskim prawam a sajimam w Egiptowskej je knjezowu Saglula pasche, město so by je potłačiło, podpjerało. Wone je łtónzowanjom sira Leea Stacka w Kairu najwyschschi łtłodźeń dowschcu a fu moje knjezerstwo łtschimdźiłe. Nètczisće egiptowste knjezerstwo je nasche žadanja pschijało. Wone dyrbja sajimy schtikacź, kotrejž maja a moje khježorstwo najwjetschu ważnosć. Moje knjezerstwo je žełi je wobeje wumeniło, dyhdź bé fo moje schtitacze knjezerstwo nad Egiptowtej łtónczilo.

Knjezerstwo žełi njepschece, so by so normalny wikowanšći wobtkad ś Rusłej sastajił. Tehodła dyrbi fo wikowanšće dorečenje ś lěta 1921 k spěchowanju wajimmeho nacźiśi fa wupschestrjenje lekschinskich złow na twdźelki dominionow (kolonijow) pschehpokoja. Sakoń ma samyhł, so by so dźeło w tych industrijach swješcźito, kotrejž fu po nadrobnym pruhowanju taźeho wunschcźaźneho wobkhadźenja potrjebni. Trónska rěcź łtónczne praji, so knjezerstwo ja łredkami pyta, ś kotrymiż by po bjesdźełoscźi wobarało, wobydleńskej nuły fo wotpomhało a fo drohoreje sadźewało.

Jendželečenjo ſ Kólnſkeje krajiny w januarje njewučahnu.

Reuterej telegrafna powěſčenja powěſ: Kaž je ſtyſchecź, Jendželſka Kólnſke paſmo (zonu) 10. januara njewopuſchći, dokelž rosprawa ſwjatkarſkeje wojeſkeje kontrollowaneje kommiſije wo wotbronjenju Němſkeje zyle njeſpokoja. Rosprawa ſo tutón mětaj ſhotowi. Na jeje podkóžku ſwjatkarjo wo tymle praſchenju ſhromadnje roſſudźa. Pſcheje ſo, ſo by wobkhadźerſke wójſko Poruhrſku a Kólnſke paſmo ſ dobom wopuſchćiło.

W Jendželſkej ſo attentiatow Egipczanow boja.

Egipczenjo, ſ kotrychž wjele ſtow w Londonje bydli, ſu ſo pjerja ſapſchiſahali, ſo budźa jendželſke knjeježſtwo tak dołho ſ attentatami traſchiće, hač ſtónčnje Jendželſka ſwoje nadkrježſtwo nad Egiptowſkej ſpuſcheći. Tele dny dyrbjeſche Jendželſki kral pſchi wotewrjenju parlamentſkich wuradźenjow w hornjej ſjemowni pſchitomny być. Sa jeho jěchu ſ Bückinghamſkeho hroda do hornjeje ſjemownje ſu ſo dla ſtracha, kotryž ſe ſtrony Egipczanow hroſy, wobjebite wobhladniwoſtne naprawy cźinike. Wulka liczba detektiwow kralowny cźah pſchewodźeſche. Kóždemu miniſtrej ſo pódla teho k jeho ſchfitantju dwaj abo tſjo tajni poliziſtojo pſchidachu. W Checquersu, wjeſnjum źydle miniſterſkeho pſchedkhudy, je ſo liczba Baldwinowych ſtražnikow podwoſiła. Wjele detektiwow egiptowſkich a ſudanſkich ſtudentow w Londonje wobkedźbuje.

Egiptowſti ſtrach ſa Jendželſku.

Podawki w Egiptowſkej ſjawne měnjenje w zyłej Jendželſkej w ſtajnym roſhorjenju dźerża. 112 ſapółtanzow egiptowſkeho parlamenta ſu komorniy preſidium namolwiłi, ſo dyrbi parlament hnydom ſwołacź. Minuja nowe egiptowſke knjeježſtwo, ſo je pſched jendželſkim knjeježſtwom kapitulkowało a ſo je naprawy cźiniło, kotrež ſu ſajimam kraja ſchkódne. Sacź ſo tole žadanje dopjelni, abo hacź ſo parlament roſpuſcheźi, njeje hiſchcze roſſudźene. Knjeježſtwowe a kralowſke ſiejſchcźo je kritiſke. W Londonje to derje wjedźa. Teź w Londonje ſu we njemérje. Poſlednje dny ſu do jendželſkeho hlowneho města powěſcze doſchle, kotrež praja, ſo ſu egiptowſzu nazionaliſtojo do Jendželſkeje wotjeli, ſo bychu jendželſkich miniſtrow ſkónzowali. Tehodła ſu ſo w Londonje do hroſy dali. Baldwina naſtajnoſći nětkoſi poliziſtojo wobdawaju. Wón je tehodła mohł rjez w ſchfitanſkej jatbje a w ſwojim hibanju jara wobmjeſowany. Tajni poliziſtojo teź drubich miniſtrow a wſchón kralowſki dwór wo dnjo a w nogy ſtražuja a ſchkitaju.

Sakroczenje pſcheczíwo kommuniſtam w Franzowſkej.

Kaž Pariſki „Matin“ piſche, je ſo franzowſka miniſterſka rada ſchiwórk ſ do drobna ſ agitaziju ſabórcka, kotruž wot nězkotreho cźaſa kommuniſtojo w Franzowſkej wjedu. Miniſter hiſtutskownych naleźnoſcźow roſprawy cźitaſche. S nich ſu khóſnacź, ſo kommuniſtiſku agitaziju wukrajnjo nawjeduja, kotrejž ſu hakle njedawno do Franzowſkeje pſchiſchli. Knjeježſtwo je wobſamkło, wſchě naprawy cźiniecź, ſo by ſo ſłótniſka propaganda pſcheczíwo bjeſtrachej ſtata a wobſobinſkej ſwobodže potkórźała. Miniſter roſwuczenja njejmě wotwolanych kommuniſtiſkich wuczerjow ſaſo be zkužby pſchiſtajeź. Mnohi wukrajnjo, kotrejž ſu jako kommuniſtojo znaći, dyrbja ſo ſ Franzowſkeje wupokaſacź. To je ſo mjes tym ſtało.

Kommuniſtiſti pucź w Eſtonſkej.

Kommuniſtiſti pucź poraſowſchi eſtonſke knjeježſtwo ſe wſchěmi, kotrejž ſu kommuniſtiſkemu puczej połěkowali, króſtli prozeſ cźini. Eſtonſti wójenſki ſud je dweju offizjerow lětaſkeje diwiſije k ſmjerći ſaſudźił, dokelž ſtaj ſo pſchi kommuniſtiſkim ſbórku paſiwnje ſadźerżałoj. Jeju ſu hnydom ſaſtrělili. Pódla teho ſu dwanacze dalſchich kommuniſtow wotprawili, kotrymž je ſo dopokaſało, ſo ſu ſo pſchi ſbórku wobdźelili. Sbórk ſu ruſcy bolſchewiſtojo organiſowali, ſchtož je jaſnje dopokaſane. Eſtonſki ſwonkowny miniſter je nowinarjam rjekł, ſo je ſo ſ podawkami we Rewalu ſa nuſne ſpóſnało, ſo dyrbja ſo baltiſke ſtaty pſcheczíwo Ruſkej ſjednocźiecź.

Studentſka demonſtrazija w Belgradze.

W Sagrzebje je knjeježſtwo ſchtyrjoch univerſitnych profeſorow na wotpocźink pſcheſadźiło. Sagrebſay ſtudentojo ſu, ſo bychu pſcheczíwo woſtronjenju tutych profeſorow proteſtowali, nětkotre dny ſtrajkowali. Schtóórkt je ſo protestowanſke hibanje na Belgradſku univerſitu pſchenjeſło. W univerſitnej auli ſo protestowanſka ſhromadźizna dla knjeježſtwowcho ſakroczenja pſcheczíwo univerſitnym profeſoram wotmě. Njech je pſchiſpomnjene, ſo ma kóżda politiſka ſtrona mjes ſtudentami ſwój pſchiſwiſk. Shromadźiznu běchu knjeježſtwu pſcheczíwne ſtrony powołałe. Jedyn pſchiſwiſkował demokratiſkeje ſtrony jako prěni rěcznik wuſtupi. Kaž ſo to ſtawa, bě ſtudentſka młodźina tak roſhorjena, ſo ſo poſdźiſcho do poliziſje ſ pukami da.

Poliziſt bě ſe pſchikaſało, ſhromadźiznu dla jeje ſtatei njepſcheczelneho wuſtupjenja roſpuſchćiecź. Nasta hara. Studentojo Lenina, Radicza a Dawidowicza ſławjachu a nětcźiſke knjeježſtwo hanjachu. Polizija bě nuſowana, ſ nazhłuſnoſcźu ſakroczecź. Nětkoſi wobronjeni ſtudentojo revolwry wucźejechu a do żandarmow tſělachu, druſy ſ kijom bijachu a ſ nożom machachu. Jedyn ſ prěnich poworow bě żandarm, kotrehož kulka do brjucha trjechi. Na to żandarmojo ſ bajonetom poſtupowachu, pſchi cźimž ſo nětkoſi ſtudentojo ſranichu, mjes nimi tež jedyn wucźeŕ, kotryž bě ſo pſchipadnje do cźiſkódy ſadeſał. Jedyn druhi żandarm ſo ſ revolwerowej kulku na hłowje cźežko ſrani. Tež pſchiſhladowacź ludźo ſo ſranichu, wſcho hromadźe ſo 5 żandarmow a nětkhe 10 ſtudentow ſrani, mjes nimi 2 cźežko a nětkoſi lohko. Demonſtrantow potom roſehnachu. Dróhi, kotrejž ſ univerſiće wjedu, ſo wobſadźichu. 10 ſtudentow ſajachu. „Měcź mění, ſo ſu kommuniſtojo ſtudentojo tele krwawne podawki pſchihotowali. Pſcheczíwo naſchkararjam je ſo ſudniſke pſchepytanje ſaſwjedło.

Anarchiſta w Budapeſtu ſajeli.

Njedawno ſu w Budapeſtu żeleſoweho dźěłacźerja. Hornyaczka ſajeli. Na njeho tukaju, ſo ſu jeho weſtfalſzy anarchiſtojo do Madźarſkeje wotpoſłali, ſo by tam ſtatneho ſaſtawarja Horthya a miniſterſkeho pſchedſydu Bethlena ſkónzował. Pſchepytanje je ſo ſaſwjedło.

JENA

SINGER

z motorom a ze ſwěcu k ſćiu

najwužitniši

hodowny dar

Poldźena płaćeńſke wumjenjenja.

Singer & Co.,

akc. tow. šijacych maſinow

w Budyšinje na bohatej hasy 14.

Wopaczności we wolſewjenju wólbnych liczbow w „Kamenzer Tageblatt“.

Naſchi njepſcheczelojo — hinak jich njemóžemy po jich ſadźerżenju pſcheczíwo nam mjenowacź, — nimaju na tym doſcź, ſo ſu naſ Sserbow, wobſebje tych, kiž chodźa teź zo liſtiſzy herbſti lud ſpótacź a wuwodomicź, je pſchiſkładnje, njemi a huſto doſcź je kjemi w cźaſu do wólbow haniſi a je maſanoſcźemi do naſ mjetali, ſo, tež wěſko po wólbje njemuża ſwoje njepſcheczelſke ſadźerżenje žadyn wotkomiſ na bolu woſtajiecź. Cźłowjek njeby wěrił, ſo móże ty, ſchtož ju ſebi tón hrózź ſmjerćili, ſyzta mózno być. Njech wſchitko njepraji, ſo je ſo tu jenoź ſmyłk ſtał, ně, w tym leži ſyſtem. Cźitarjam Kamjenſkeho Tageblatta podawaju ſo wopaczne wólbne reſultaty, t. r. ſa Sserbſku ludowu ſtronu wotedate hłoſy ſtaja ſo do wopaczneje rubriki, a na mětſno, hdźej dyrbi liczba Sserbſkeje lud. ſtr. ſtacź, ſćini ſo ſunuźka. To je ſo ſtało ſrjedu 10. dez. cźo. 288 Kamjenſkeho Tageblatta. Tam ſu wólbne reſultaty ze wſchow Kamjenſkeho hejtmanſtwa w rubrikach wojſewjene. Pod cźo. 15 dyrbja ſtacź liczby ſa Sserb. lud. ſtr. wotedate, pod cźo. 16 pak te ſa Haenſerowuy ſwjatk. Pola Wudworja, Hórkow, Jawory, Kukowa ſ Pancźigami a Nuknizy ſu ſo herbſke hłoſy ſtajili pod cźo. 16: Haenſerowuy ſwjatk. To ſo njeje hinak mohło ſtacź hacź ſ wotpohładom, dokelž kóżdy kuk politiſkeje dźěłarnje wě, ſo katoliſzy Sserbja njebudźa Haenſera wolicź. Wyſche teho by dyrbjało dopiſowarjej nadpadnyeź, ſo w ryły herbſtich wſach njedyrbjało ſzyka žaneho hłoſa ſa Sserb. lud. ſtr. być. Nadźimy naſchim Sserbam, jeli chodźa prawe powěſcze wěcź, ſo bychu Sserbſke Nowiny cźitali. Tam namakaju ſo teź prawe wólbne liczby. Po tym ſu ſo Sserbſku lud. ſtr. wotedate we Wudworju 60, we Hórkach 89, w Jaworje 13, we Kukowje ſ Pancźigami 128 a w Nuknizy 33. — A cźehodła pſchinjeſe Kamjenſki Tageblatt tute ſkepłane liczby? Mjes Sserbami dyrbi ſo ſ tym ſaczińcźej ſbudźicź, kaž njebychu nětkore wěſy ſzyka nicźo wo Sserb. lud. ſtr. wjedźecź chyże. Tola Sserbja njebudźa ſo ſamylicź dacź. Tute wopaczności padnu wróćo na tych, kiž je wudawaju. Wone wotkrija jich prawe njeſwjedźo, jich ſmyſlenje pſcheczíwo nam. Tole ſadźerżenje teź tym hiſchcze wocźi wotewri, kiž ſu hacź dotal ſlepje twdawanjam ſ tutych ſtronow wěrili, abo kiž ſu ſe pſcheſwědcźenjom, ſo maja ſ dobrymi pſcherzeleni cźiniecź, ſa nich wuſtupowali. Wuwědomjenych Sserbow pak, kiž hižo dawno wjedźa a ſaczuja, ſchto rěka Sserb być a ſo jako Sserb ſadźerżecź, tajſe twdawanja jenoź hiſchcze kruczińcźo ſwjaſaja ſ cźich ludej a jich ſahorjeja ſa herbſku wěc.

Ze Serbow.

Srjedu, 10. hodownika.

Přenjesenje Loretskeho doma.

1716 założi so Lipsčanske towarſtwa Sorabija. (Hałoza, Šěrach, Mosak, Bjar, Knježk, Bulitius.)

1848 přenja serbske předowanje w Drježdźanach, kiž je sebi wudobył Handrij Wičaz (Šudrak) z Łaza. Farař A. Bohuwěr Jakub z Budyšina předuje wo słowje: „Tón Knjez je mój pastyř.“

1848 † Arnošt Bohuslaw Rychtař w Nosačicach, rodźeny z Trusec, přełožeŕ Frankowych předowanjow.

Wabjenje do cuzby.

Kóčka dřéma,
Kocor brěmjo wjeze.

„Pój, moja mioka,
Do cuzeho kraja,

Hdźež so ludźo
Dobro maja,
Dźěłać njetrjebaja. Narodna pěseń.“

Do Němcow dźěše jutry Serbowka,
Na swjatki přińdże němska wopica.

Jan Radyserb.

Wo wjedrje. Wječera wječor w 7 hodź. barometer 754, hygrometer —½%, thermometer we dnju

Bratřa Karamasowi.

Roman Fedora Michałkowicza Doſtojewſkeho

S ruſceńſy pſcheložił Jurij-Hrodźiſchcźanſki.

11] (Pokračowanje.)

V.

Amen! Amen!

Starz wuwoſta na pjecź a dwadzeći mjeńſchinow, a we tym cźaſu roſrěcźowachu ſo hoſcźo źiwje, pſchede wſchěm Iwan Feodorowicź, ſ mnichami. Minſow bě ſnadź trochu njeteŕpny był, ſchtož jeho nahromadźeny hněw hiſchcze powyſchi. Hdyž ſo ſtary wrócźi, wocźichny roſmotwa, tola ſtarz pohlada na wſchitkich ſ wuraſom, kaž by jich ſdwórnje limo namołwicź chcył, ſo niż mylicź dacź.

„My runje we wobſebje ſajimawym naſtawku tuteho knjeza rěcźimy“, rjekny měſchnik Joſif, knihownik, pokaſujo na Iwana Feodorowicza, „o nim wón duchownemu ſpitacźelej wotmołwi, kotryž bě wo praſchenju zyrkwinſko-ziwilneho prawa a wo njeſły jeho woprawnjenoſcźe zyłu knihu napiſał.“

„Wobſamuju, ſo njejſmu waſchu roſprawu cźitał“, praješche ſtarz, wótrje na Iwana Feodorowicza pohladujo, „ale ſym wo knihy ſłyſchał.“

„My macźe jara ſajimawe ſtejniſchcźo“, pokračowaſche knihownik, „a ſnadź ſacźitarjeeźe dźěłenje zyrkwje wot ſtata zyłe.“

„Sšym pſchepokaſany“, praji Iwan Feodorowicź a njerěcźeſche, kaž bě Aloſcha dźeń pſredy wocźakował, ſ powcźahajym hłozom, ale rěcźeſche zyle ſtrownje a ſcźicha, po ſnadź ſpjeſe wſcheje druheje myſle, „ſhronadne bycźe zyrkwje a ſtata budźe pſchezo wobſtacź, bjerjeź ſo njemóżne ſdało a teź ženje žane ſpokojage ſwjaſowanje dozpěcźu njebyło, pſchetoż podłožt poměra je kża. Faktiſke ſjednoćenje zyrkwje a ſtata, na pſchikład, na ſakładze ſuduniſtwa je po mojim ſdaću zyle njemóżne. Duchowny ſpitacźel, pſcheczíwo kotremuż ſo w naſtawku wobroćam, wobkrućza, ſo ma zyrkeŕ w ſtacźe cźiſte, wobſebite ſtejiſchcźo. Ja pak ſnapſchecziwjam, ſo ma zyrkeŕ runje naiwopak zyły ſtat wobdacź, niż pak jenoź mału rólź w nim wopſchijecź. Hdyž pak to ſ nětkaſeje winy dźenża hiſchcze móżno njeje, dyrbimy w tym tola hłowny ſamér roſwiwicźa fichefcźanſtwa ſpóſnacź.“

„To je cźiſte ultramontanſtwo (bamžowſtwo)!“ ſawoła Minſow njeſcźerpliwje woſtrjedźa.

„Sšym tule knihu cźitał, pſchecźiwo kotrejž ſo waſch naſtawk wobroćaju“, praji patr Paiſij, tehorunja ſ najwjetſchej njeſcźerpliwoſcźu. „Bźch pſchepſchłapjeny, ſo duchowny ſpitacźel w njej praji: zyrkeŕ je kraj niż ſwěta. Hdyž pak njeje ſ tuteho ſwěta, haj, potom teź na ſemi dołha wobſtacź njemóże. Sšo wě, ſo njebjeźe kralestwo njeje ſ teho ſwěta, ale jenoź zyrkeŕ, kotraž je na ſemi ſakoźena, woteŕeri nam pſchińcźuje ſ tomu. Zyrkeŕ je wěſcźe kralestwo, kotrejež poſtajenje je, ſo po zyłym ſwěcźe roſpſchestrjecź, zyły ſwět bjes pſchecźiwjenja wobkrućecź.“

„Zyłe wopſchijecźe mojeho naſtawka móże ſo ſe ſcźeſhowazymi ſłowami wupraji cź“, praji Iwan Feodorowicź ſo wobroćejo cźeſcźowne na ſtarza. W prěnich tſjoch cźłonkach po jeho ſakoźenju njewuſtupi fichefcźanſtwo hiſchcze jako zyrkeŕ. Hdyž pak chyżcźe Romſki pohanſki ſtat ke fichefcźanſkim pſchiſtupi cź, tu dyrbjeſche, haczrunjeź ſo fichefcźanſki ſtat mjenowacźe a zyrkeŕ w ſebi ſawarje, tola w mnohich naſtupanjach hiſchcze zyłe pohanſki ſtat wobtacź; pſchetoż hiſchcze běchu ſałożli a ſamérу ſtata na pohanſkej ſpźełanoſcźi a wucźenoſcźi wutworjene. Krystuſowa zyrkeŕ pak njeměże ſanu ſe ſiwotich ſadawbow ſtoźicź a dyrbi teho dla ſadacź, zyły ſtary pohanſki ſtat ſ zyrkwi pſchetworicź a wſchitke ſamérу ſłożicź, kotrejž zyrkeŕ ſa prawe njeſpóſna. To njebudźe jeho cźeſcź, ſtawu jako wulki ſtat pomjeńſchecź, ale jón jenoź wot ſmyłnych, ſkotowych, pohanſkich wucźow wotſtali a na prawy, wěrny puczź pſchiwjedźe, kotryž ſam k wěcźnoſcźi wjedźe. To je hłowna wěź mojeje rozprawy.“

„S króſkimi ſłowami“, pſchikłaji pater Paiſij, „ſłowo wobtrucźejo, „zyrkeŕ ma ſo do ſtata pſchetworicź, ſo w nim zyle roſpuſcheźicź, ſo podſtajejo wědomoſcźi, duchej cźaſa, ziwiliſacźi. Je-li zyrkeŕ k tomu njepſchiſwoił a ſo pſchecźiwja, budźe jej nětkaſi rózź w ſtacźe pſchipokazany, hdźež pak ſnjeſ jenoź pod dohladowanſtwom wobkhadźecź. We naſchim cźaſu je to we wſchitkich europiſkich ſtatach tak. My Ruſojo pak mamy nadźiju, ſo dyrbi ſtat ſłónczne zyrkeŕ pſchedbatajecź a niż hinak a niż hinak. Njech k tomu pſchińdże! Amen, Amen!

„Schtoż ſym roſpomnił,“ rjekny Minſow, „jedna ſo tu wo ideal, kotrehož wuſkutk w njeſłónczнej dalokoſći leži. A łyſch ſtoro wěrił, ſo je ſbes zorta a ſo na zyrkeŕ hižo tu khłoſtanje ſudniſtwo pſchewſacź, robotu a khłoſtanje ſe ſmjerćom poruczecź.“ — „To zyrkeŕ jenje cźinika njeby“, praješche Iwan Feodorowicź měrnje a bjes pokmurjenja. „Hdyž zyrkeŕ ſudniſtwo pſchenjeża ſo khłoſtanje. Zyrkeŕ njeby nikomu wjazy hłowu rubała, ale by ſłóſtnike ſ zyrkwje twſamkła. By ſo potom niż jenoź ſ cźłowjeſkeho towarſtwa wotſtaliecź mół, kaž ſo to we tym cźaſu podawa, ale by teź wot Khrystuſa dźeleny był, dokelž ſe ſwojim njeſtutkom njeje jenoź cźłowjeſtwu ſchkodu cźinił, ale teź zyrkwi Khrystuſowej. To je krutze wjate, hižo ta khwiłu tak, ale njewuſłupi tak jaſnje „pſchetoż dźenża dźeń pyta winowate ſwědomje runje won wincźak w zyrkwi. „Sšym wſchat kradnył,“ praješche ſebi ſłóſtnik, „ale njeſłym tola hiſchcze pſchezo njeſpſchecźeł Khrystuſowy.“ Hdyž zyrkeŕ ſtat naſtupuje, njebudże wjazy tuteho wucźeńſka.

(Pokračowanje.)

4–3. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer —1%, thermometer w nozy —1. — Wyschina kforo zyla Europu pschikrywa a nam fuche a trochu symne wjedro pschihotuje. W dalbowjeczornej Europe nadeidze so pola kupy Island nizina. Hacz smeje na nasche wjedro wliwa, njehodzi so hischcze prajicz — Jutsja je polny mesacz. „Wjedzdenem“ stoja jasne njebjo a njerinjenje. Jutsje schtwórt slonczko 7,57 schadza a so 3,53 thowa. Mjenacz schadza powoldnju 4,34 a so rano 7,32 thowa.

— **Wjedro na jutschi dzeń:** We wjeczornej Nimskej symnischo, w rauschej pschezo bole njerinje, hewak fuchu wostanje.

— **Rosprawa polizije.** Khlostanz, kiz bjesche je Sborjelskeje thlostatnje wuczekuhl a so dlizschi czaz w Budyschinje a wokolinje wokolo bruczil, bu tu wczera sazo sajaty. — 9. 12. kradnychu tu pschipoldnju brunoczorny muzazy mantl s czornym podschiwkom, wot nutska a hwonka s 2 kapzomaj, predku s jenym rynkom khesslow. Dale 9. 12. s koła hrozu snamki „Frankonia“. Wo powjesz prozby kriminalna polizija.

— **Nowe hadźby w sastaranju dźełonjemjerjow.** Statne dźełowe ministerstwo je nekka nowe hadźby wo sastaranju dźełonjemjerjowjo wojsewilo. S 15 dez. dostanu siwoju placziwosz. Powschitzne wuczinja, pschirunaju powyschenu mjdu za sastojnikow a dźełaczerjow, 10—15 prozentow. Zony, kiz maja so za swojsku staraez, su muzam porunja stajene. Pschecze pokledniego statnego sejma, so maja tez samoschijaze zony runje tak wuziu podpjeru dostacz, je so ministerstwo prozowalo dowjetnicz, wjeje pak mohlo to dla finanzowych a hospodarskich wobstejnoslow pschewjesecz. Tute preschenje so hakle w njedzelu schewjedze. Nowy statny sejm budze we tym poznacz.

— **Ntoro bin Mwnyi Bakari**, czornuschki wuczeny z Bagamoya w prjedawschej nemskej Nauschej Afriki, kiz pschedi krotkim na Budyschkich schulach pschewoschowarjo, smeje pjatk 12. dez. w mutsejowej sali sjawny pschednoschk wo swojej domisnje. Bakari rezki derje hrozmjsimje nemczinu a wje fajimawje wupischowacz.

— **Je schcesz pjenje pschez siwo pokhromje wujpschne?** Tute proschenje rospominasche so dokladnje na kujasstowym sjedze nemskich slotnych witowarjow. Wot jutsija tuteho leta bu mjenujzy w skatowni sa njemjernjy skol w Dortmundze wschon schcipnaty slot z Löffelrowym fermom pschezsiwo pokhromje schczepjenja. Njerent, ministerialny radz. dr. Wiemann, veterinerskeho wotdzela pruskeho ratarskeho ministerstwa, mosesche wo wuspech tuteho schczepjenja nadzijejopolne zdzelenja czinicz. Mjes 12 690 skorzatami, kiz buchu wot jutsija hacz do pol nowembra schczepjene a kiz su na 19 slotnych witowarskich mesnjow rozdzelschu, je jenoz pola 8 skocatow pojozitych pokhroma wndyrila. Wuspech ogrebi so jako jara twolnjezy pschiwjednacz, wosebje potom, lodyz su to dzivamy, so je pokhroma tom czaz dalsko a schérsko rosschérjena a so hischcze pschezo pschibera. Tak thajtje hacz budze so moz dosez seruma sa schczepjenje pschewostajicz, budze jow schczepjenje tez na dalschich jedkownjach a slotnych wikach nalozowacz.

— **Pakety k hodam a k nowemu letu.** Radzomne je, pakety do fuzzadnych krajow, kiz dyrbia k hodam abo k nowemu letu na postajenym mestnje brez, z czasom wotposchlacz. Hodowne pakezki dyrbjasche so po moznosczi do 15. dez., pakety k nowemu letu pak hacz do 20. dez. na poisce wotedacz. Posylki do druhich europiskich krajow, wosebje tez na Balkan, dyrbjesi so hischcze nschto dnjow prjedy wotposlacz. Dadza-li so pakety poslidzicz na pos, ma jow z tym tschicz, to w prawym czasu njedodu. Dalsche wujasnjenja podawaju wschitze postike hamty.

S **Nachlowa.** Tu njeje so, kaz so pizasche, 50 ale jenoz 15 hlozow sa sozialdemokratisku stronu wotedalo.

S **Panzig** Mjerczjam so rada dawa w tudomnischim hoscenju pschichodny pjatk, 12. dezembra, popoldnju w 2 hodź. Lekat pschindze.

S **Kamjenza.** Njelsoze sia so tu na drozy z Kamjenza do Cjornjowa. Pohonc Jitrowskeho rycerstwa, 24-letny zenjeny muz, padze po puczu z wosa. Pschi tym skopa jeho tón tak njesdobjowje, so je jemu noy rosbi. Snjesdoženeho dowjesechu do Kamjenskeje khorownje.

S **Sulsanja.** Wjeczor 7. dezembra w 7 hodźinje kradnychu tu z khéze tudomneho hoscenja muzaze koło snamki „Gladen“, je zotrymi sinjenami a schiktami. Tez torpedown swézu su hobu wsali.

S **Nakza.** Njedzelu popoldnju hrajkasche zedi czerjodka dzeczi pscheo Winklerez domom. Winklerez posy, kiz bjesche k hecze pschihwjatany, rosnjendri so na harowaze a schtrekezate dzeczi. Posy so wottorhny a da so do dzowczeczki zimnolecerja Krusze, kotruz tak straschnje do schije skusza, so dyrbjesche jeho hnydom po lekarja posylacz. Nadzijomnje njesmeje kuzunjenje daschich ieczehkowow. We czasu, hdyz czakezischo wo skazenych pjach slyschimy, dorbimy so jara na podobu bracz.

S **Drjedjan.** Wurjadnje derje wodpytana bjesche pschedsedzerska Boza sluzba, kiz so wotmelowanje njedzelu 7. hodownika 1/24 hodź. w khézinej zyrkwi. Wulki dzel Serbow, kiz hizo dolhi czaz w Drjezdzanach a wokolinje bydla, a hischcze zenje nasche Boze sluzby wopytali njesmu, dezhu pschikhwatali. Zyla serbska wosada kedzbliwje powzitschasche na predowanje naschego lubeho farara Domaschki, kiz bjesche z Budestez k nam pschischol, so by nam sajo psches predowanje w maczerschczinje swjeselil. Se jenym solo-spjewom nasz knjezina kongerina spjewarka G. Bajerez swjesesi a knjes dr. Pfannstiel na pschecejskich pschewodzesche. Wobdzelkenje pschi Bozim blidze bjesche jara wulke. Po kemschach dzekmy do Sserbstseje korczmy, hdzez nasch lubi hobustaw Smitj z khanzom a kofejom posehotejesche. Knjes faraf Domaschka swjeseli nasz potom z tjanym pschednoschkom a napofzed bjesche hischcze mala sabawa a hatle 1/10 hodź. wjeczor podachny so na domjnez. Bjesche to tola sawjesze krasny wjeczor sa nasz pokolojanskich Sserbow a my so stajnje wjeselimy, hdyz mozemy so sabawjecz w naschej lubej macjerschczinje. Knjesej sararjej pak hischcze sas nutrnje „Sabtacz Bóh tón Knjes“ sa wsche prózy a lubosze wot naschego towarstwa „Czornobóha“.

S **Wusporta.** S wolbu do sejma wotnuz so tu z dobrom wólba mésacz. sastupujecjow. Wotedate hlosy rozdzela so na jschtyri liczjum: na wobydlerske towarstwo woleda so 430 hlosow, na liczjum Gretschel 123, na liczjum Schkade 66, na sozialdem. liczjum 34 hlosow. Poslednjischej stronje njedostanjeiez sastupjerja. Na liczjum wobydlerskeho towarstwa pschisodze 6, na liczjum Gretschel 3 sastupjerjo. Mjena wolenych su: Dworski mischtr Kilian, pohonc Himpel, ratat Rudolf, pokowanzli mischtr Matticze, czehmischar Nischka, ratat Fiedler, privatier Gretschel, twarsti mischtr Bulcho, wuczet Israel.

S **Wojerez.** Podanki, kiz so na drozy do Barka zgubja, su mjes wobydlerskown tudomnischeje wokolinu wulki njemér wuhudzile. Hizo dlischi czas so tu kolosdini njecczor a w nozy fakrachuja, so njesmjezi njedocziukop nadobo z pschérowou do nich z kolakami njetaja abo jich nadobo z ruczunymi zwézami wobhwézka. Niedawno bu tu jschmy na motorskim kole, kiz dyrbjesche, dokelz mjesche hubjenu zwézu, pomalu jez, wot dweju muzow z kola czihjenu. Hdyz bjesche jako stangl a hebi tajke hlupoze sakakal, zadakczal sebi njedocziknyj wot njeho zigarety. Jako nadpadnyny do tuteho zadanja swojiez njechasche, hrozeschtaj jemu, so jeho storczenstaj. Hdyz bchu zigarety dostali, pokaja so nasdala na drozy swéza. Na to thudischtaj so rjetlujnaj do lesa.

S **Nitsje.** Czekke njeboze na so w Kubsanezanskim rekaku. Dzesorjez Günther pschihodze do kolesow. Pschi tym sloma sebi prawu ruku a wotorze sebi je tunje wusche kolesa. Jeho dowjesechu hnydom do thoro-nije

Hamtske wozjewjenja z Budyschna.

Rožku, wows, syno kupuje dale.

Wójskowy zastaranski hamt w Budyšinje

(prjedawši proviantski hamt). Telefon čo. 1920.

Pónjedzelu 15. dez. 1924 dop. 1/10 hodźin budze poschedzenje wokrjesnjeho wubjerka w sali hamtskeho hajnuanstwa na Bismarckowej drohi 21.

22. sjawne poschedzenje méschczanskich sapósłanzow budze 11. dez. 1924 pop. w 6 hodź. Dnjowny porjad: Schczehowanje, wuradowanje, wólby do wubjerka za pschiwanzje nhodźenju, wumenjenja za podawanje elektriskeho prudu, podwjera za ev. dźeczazy wustaw, hodowna podpjera za potrebnych

Schtwórtk 11. dez. 1924 dop w 10 hodź. pschedawaju so na pschesrodzowanje w hamtskej pschedsadowarni: 4 knihowe khamory, motorske kolo, jelenjoze rohsina, 2 schtrirózkatej blidze, kuloze blido, pleczeny stólz, 4 wschelake tocze: schpihlowe schczenja, 18 buchtkowow bonbonow, 3 pakezki czehjowe kreny, schijaza maschina, schijne blido, stolpown schpihel z podstawom, 6 porow wojerskich czehjow, srakowy wobsek, pijanzki blidze, losa, regisstrérowazu fakal, ovalny schpihel, pijanske blido, 300 riezbow C-papjery, 880 kg. pijaeze papjery, stólz a pijanske blido, stólczki z kozanym hrédzadkom, josa z kozanym poczehkom, kuloze dubowe blido, stejazy czahnik, pijanska maschina, buffet, wuczehowanske blido, kokolske czehje, jandale, domjnaze czehje, kozane tolte, dzeczaze schnórowanske czehje, lakowe czehje se spinkami, muzaze schnórowanske czehje, zonjaze nitke czehje, filzowe tolte, wolach (lischek), zigary, kozan a druhe palki, pijanske blido, matrazowy plat.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

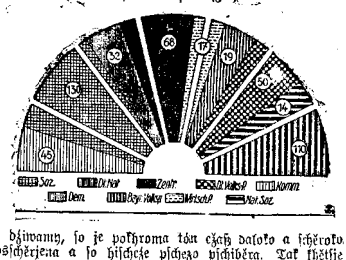
Schtwórtk 11. dez. 1924, dop. w 10 hodź. pschedawaja so w hamtskej pschedsadowarni 300 kg. zwézkowo na hodowne schtomo. Zdeze 2 kwétkowej podstawaj, plota z pschihluschkom a puczowaiski korb.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Schtwórtk 11. dez. 1924 dop. w 11 hodź. pschedawaju so na pschedsadowanje: Zonjaze kolo, schijaza maschina 14 metrow kukinjaneho platu, 40 m. kschlazeho platu 2 gardinje (zamowej), 21 zwonikkowy wosklerow, 12 porow muzazych stuzpnow, 2 klubowe khapje, zidzany jumper, 2 zniche, 104 m. kozazeho platu — Na kupjenje jnnyschenj sendu so w hosezenju „Zum Blumengarten“ w Kamjenzu.

Z ludowym mjenje! Sstusobny Wilhelm Erich Schäfer w Hajschkrowje, rodź. 4. 10. 09, bu dla sjawneho ranjenja pschedi sudom za miodzinu w Kamjenzu k 2 tydzenjomaj sjawa sasudzeny. Wobskorzeny je wuczerja Drobiscka z Hajschkrowa sjawnje ranil.

Nowy němšk žezm.

Rospodarski rozhlad.

Serjedu 10. dezembra 1924.

Kursy wczera w Barlinje:
(Tute kursy su w milionach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 740
jendzelski punt	19 780 000	schtokholmski króna	12 680
schwajzarski frank	81 300	10 mil. pólk. mark.	80 050

Pjenjezy bchu tydzen dostacz sa wschitkom dań wot 1/2%, pjenjezy na mésacz sa 12% tkrocze danje. Schtóz pjenjezy na skatnu banku k wschednej dispositji na dań zapossezi, dosta jenoz 5% tkruze danje.

Efektowe kursy so wczera na Barlinskej burzy trochu wodrjebichu.

Produktowe wiki bchu wczera trochu tkrutczine. Pjazijny rozli a pschenizy wo nschto malo horje traischu. Mjesny wobsoje kupnja, pschi tym pak sscj rolka a pschenza na wikach nimale zadnez. Muka wo nschto lepje dze. We wonjschschach a wotrubach ho njesle njepschemeni. Wczera placzesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 10,70—11,— rozli 10,45—10 65 jecznjenja nasten. 11,25—12,50 nahymn. 9,50 jacz 10,— wowsza 7,75—8,50 hr.

we Wrótklanju:

pschenzy 11,15 rozli 10,40 jecznjenja 12 50 nahymnuchu 10,25 wowsza 8,25 hr.

Tukowe wiki sandzeny tydzeń. Butra nima hischcze kruteje placzisny. Sandzeny mésacz dze nschto hacze trasu, potom pak placzisny sajo dele sijachu. Amerikanski schmalz na placzisnu dzerzi.

Bérnjazowe wiki klazaja. Wikowarjo su dobre wotbycze nikujenych bérnow wocjakowali, tak pak ho mysli. Woni su na nich zidzo wostali a dyrbja za turnisen placzisnu pschidawacz. We Wrótklanju placzachu ratajam sa zentnar jedznych bérnow 2—2,30—2,80 hr., sa jich a t palenju placzachu 1,60—1,70 hr.

W khoseju bchu poslednje nicdsele wschelake placzisny. W zyslem wikowanju placzesche punt w Hamburku z zlom brasilijanski 1,85—2,10, surjedno-amerikanski 2,20—2,55 hr.

Ministerialny direktor statneho hospodarskeho ministerstwa (Reichswirtschaftsministerium) von Schönebeck mésesche wczera w Gudzij kubu w Budyschinje pschednoschk. Won praji, so nemska zlowna a wukcajna wikowanska politika ho na to nerej, nasch wukwas do wukcaja zalhowacz a rozschérjecz, z bohom pak tukrotnje produkzije schtikacz. Tu je mozno z wikowanskimi wuczinjenjemi (Hindelsys trägen). We nich dyrbimy w prawej mérje lipschiny pschijimacz a nudzizowacz (Meistbegünstigung). Domjzace hospodarstwo a pschemyslne dyrbimy je zlomi schkitacz. Tón puez simy schtl do nojmza a dyrbimy hacz do wojinje. Nasche hospodarske wotlozenje je so hbórschite. S wojinu smy zhubili wazne ratarske strony a krajiny, kotrez nam sa naschu industriju nasze thyrsiny podawachu. Londonske wuczinjenja napolozuja nam winowatoleze wulkich a czezkich placzenjow. Dyrbimy wjese wjazy jezjowjenjeske potrjeby a zyrsinow hacz do wojinu, we wukcaju kupowacz. We wukcaju sli njes tym wazne industrije nastale, kotrez naschu industriju wohrozuja. Dzimajo na tez nasche schpatne hospodarske polozenje, dyrbimy so z nistim zlom na wukcajne twory zwolozicz. Do wikowanskich wuczinjenjow dyrbimy zwolicz. Wulke pjenjezne wobmjetowanje, kotrez mamy pschewinycz. Se swétowego wobkhoda njesmémy so dacz wuhibjacz. Rezzik rosponni hischcze tuthwjetne nadawki w tymle nastupanju. S czezka ho projecz hodzi, hacz zamóżemy Londonske wuczinjenja dopjelnicz. Jenoz krchiiifa wudokonjanoscz, pitnjez, wolniwnoscz a pschekupska wazliwoscz powjedu nas do lepschcho czasu, jeli smy je wojinje thmauschi hacz do wojny.

Na pschedań:

Krowa, wyssokosnjerena a do czahanja, w Lipoj czo. 60 posa Wétschjz — w Delnim Wotschanju czo. 18.

Hoscenz z rejzowskej lubju, 50 tózami posa, blisko Budyschina, dasche wukcaje Bauz. Tageblatt.

Bykk pschipuschczenju, w Skastowje czo. 18.

Koło, motorike, Pawol Lischka w Sssunkezach.

Wós, tworowy (Rollwagen), na 40—50 zentn., w Budyschinje na sitnik. lawkej hazy 10 — klaukowy, we Budyschinje Karlstr. 10 I na lowo.

Wohnischczo (Herd), Oesslikager „w Kamjenzu, Polizeiverw.-Gebäude (Fakzene).

Proßata, knjezi dwor w Dazinku.

Sso pytaja:

Kowaf do skaly, Robert Berndt Söhne w Budyschinja.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dzensa dop. 3/11 hodź.: Mjese pofficzeja a wyzkoke placzisny zadaja, kupzy pak njepschiswoluja. Tendenza: zlaba.

Dop. 3/12 hodź.: Mjenje pofficzeja, wjele zadaja, jenoz porédko kupnja. Tendenza: zlaba.

Placzisny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wotliwne fruwje wo tonn abo 1000 kg, semjo 100 kg
placzisny wo Nalej krivnicje.

	9. 12.	8. 12.		9. 12.	8. 12.
Pschenza	214-220	212-218	rapk wosujski	14,90	15,-16,50
rozla	209-213	207-211	mach. mielaka	9,00	8,80
nalet. jeczmjenj	226-236	220-246	ferabella	10-12,0	10-12,00
nal. jeczmjen	—	—	firmage trujik	18-18,4	18-18,70
wowsa	156-176	163-174	**lunu**	19,50-20	19,50-20
faktarjze Mais)	202-204	—	**woka**	17-18,00	17-18,00
pschenczje. muka	28-32,2	29-32,00	**lann wosujski**	24,50-25	24-25,0
zjana muka	28-31,75	27-31,50	**modre lupiny**	11-13,00	12-13,00
pschenicz. wotr.	14-14,20	14-14,10	**zolte lupiny**	15-16,00	15-16,00
rjane wotrubu	12,40	12-12,20	**synu, 56 kg**	3,30-3,35	3,30-,350
rapk	385-390	380	**grama, rjana**	1,10-1,20	1,10-1,20
lane kupzo	400-405	400-410	„ **pschenz.**	1,10-1,20	1,10-1,20
trock	21-22	21-22	„ **wowsowa**	0,90-1,05	0,90-1,05
pjeluschki	15-16,50	15-16,50	„ **jeczna**	0,85-1,00	0,85-1,00

Swójbne powjesće.

Swěrowany: Arnošt Wötiger, instalatěr, † Metra rodź. Hemnigez w Budyšinje.

Semrěli: Pawoł Kurt Nowak, pschekupčki pomocnik w Budyšinje, 22 lět. — Bjedrich August Bjar, bliskarski mišchtr w Budyšinje. — August Hauser, kamjenjetšischežer w Budyšinje. — Emilia jwud. Bahnowa rodź. Röhlerez w Budyšinje, 77 lět. — Richard Lehner, telegrafiski dźěłačer w Bosankezach, 27 lět. — Khrysta Schumannowa w Kamjenzu. — Augusta Hara jwud. Wolframowa w Kamjenzu, 52 lět. — Marja jwud Siegelowa rodź. Müllerez w Lubiju.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 14. dec., pop. w 4 hodź. w Hänslec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. farař Tišer z Budyšina přilubił, na kotryž wosebje kedźbliwe činimy. Wažneho dnjoweho porjada dla cheyli wšitcy cyle wěsće přińć; tež hosćo su nam lubje witani.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje. Mužski a žónski wotrjad ma štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Sotry a bratša, přindźće wšitcy a z dypkom. N. načolnik

Sokolske jednoty, kotrejž hišće njewróćichu statistisku naprašowansku lisćinu a njepodachu swoju pisomnu lětnu rozprawu gen. zhromadźiznje, napominamy, zo bychu skomdźene hnydom nakhwatałe. Jednačel.

Lipa Serbska w Pančicach ma štwórtk, 11. decembra, wječor we 8 hodź. spěwanje w Pančičanskim hosćencu. Přihoty za koncert. Dirigent.

Serb. tow. „Statok“ w Minakale ma njedźelu, 14. dec., pop. w 4 hodź. swoju zhromadźiznu we Šołćic hosćencu w Minakale. Dokelž so lěto ke kóncej bliži, jedna so wo wažnu towarstwowu należnosć, kotraž ménjenja kóždeho sobustawa, wosebje pak dowěrnikow potrjeba. Wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Hobrske hodowne předawanje. Po njewěrjomnje tunich płaćiznach poručam sćěhowace twory:

Za žony: mantle, jaki, drastu za hasu, towarske drasty, bluzy, kostumy a sportske suknje, šaty najjednorišeho hač najwosebišeho wuwjedźenja, štryk. jaki, trikoty, kombinacije, čapki, rukajcy, štrympy, małe zoki, nadradźeržaki atd.

Za młode holcy: mantle, jaki, drasty, šaty, štryk. jaki, trikotowe twory, čapki, rukajcy, małe zoki atd.

Za dźěći: Njewěrjomnje wulki wubjerk wšeje drasty.

Za mužow a pacholow: Nowe šwjedske ulstry, wobleki, jupy, kholowy, lodowe mantle, zoki najjednor. hač najrjeńšeho wuwjedźenja, sportske stucy, klobuki, čap'i, šawle, štryk. jacki we wšěch barbach, trikot. šaty, zwjerśne košle, khornarje, slé, zokidźeržaki, krawaty atd.

Namakaće wulkotny skład stowych tkaninow, židow, ložowych šatow, barchentow, damastow, wupjerkow, atd.

Namakaće skład wulkeho města a poslužujemy Wam kruće sprawnje. Najwjetši skład wěcow za serbske drasty.

Telefon čo. 12 **Welsec kupny dom w Kulowje.** Założeny 1868

Małešanske serbske towarstwo

wubotuje **njedźelu,** 14. decembra, wječor we 8 hodź.

serbski wječor

w Müllerec hosćencu w **Barće**

dźiwadło — spěwy — reje

Wšěch šasdesatych Serbow z blizka a daloka k temu wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Wosebje

dobru šalku kofeja

pijeće w Budyšinje we

Lehmannec konditorni

na serbskej hasy 8

Wšědnje 1/2 5—6 hodź. koncert

8—11 „

Hižo dawno znate

Wenkowe kofeje

poruča **w njepřetrjechenej kajkosći**

Jana Wenka nasl.

na zwonkownej lawskej hasy 5.

Šijace mašiny

jenož prěnje wudźěłki

wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło

po położenych płaćeńskich wumjenjenjach poruča

Clemens Jäckel, měješći **G. Kloeppel**

na seminarskej hasy 5

K Božemu dźěśću

poručam po tunjej płaćiznje: **mužace a žonjace časniki** we wulkim wubjerku, **najnowše stwinske časniki, kuchinske časniki a budźaki, časnikowe rjećazy za mužow** :: dźeržaki na **ručnicowe časniki za žony** kaž też jara wjele druhich **přihódnych hodownych darow, brylow a tłóčnikow** w najlěpšim wuwjedźenju

M. Mickel, časnikař w Kukowje

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šukelnjej haju 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada j Lipska w Budyšinskim hamtskim bejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Piana

křidła

harmonije

wuznamnuje kajkosće poruča cyle w wosobje płaćizny hódne při přijomnym płaćenju **kupowanje — zamjenjenje — přenajeće**

notowe kamorćki, notowe stojidła, klawěrowe stólčki

Hudźbny dom H. Jeremias

w Budyšinje na khěžorskej dr. 8

Telefon 401

Mašina k lehnjenju

system „Cremat“, wustajenski kruch, najlépše wumělske lehnidło z elektriskim a petrolejowym tepjenjom, za 125 její, cyle auto. matiska, tak dobra jako nowa, přihodźi so najlépje k přinjerwjenju hódneho plahowanja pjerjiny, přihódny hodowny dar, je dla kupjenja wjetšeje płaćizny hódno na předań, eventuelnje też na podšéne płaćenje.

Rudolf Pohle, kubło w **Nowoslicach** p. Kamjenca pósta we Worklecach.

Předawanje palneho drjewa.

Mam na **100 rm jara rjaneho palneho drjewa** wotedać, pak zaměnjam też małe dźělby na rožku, wows abo syno. Dobre wotwožowanje při Budyšskej drózy.

Max Dannenberg w Delnim Wujezdźe.

Přizjewjenje k nahódnoscenju nalutowanskich pjenjez

ma so **hač do 31. decembra t. l.** stać. Štóž čas skomdźi, po zakonskim postajenju prawo zhubi, sebi nahódnoscenje žadać.

Nalutowanja w statnych hriwnach

so kóždy čas přijimuja a so časej přiměrjene zadanja.

Nalutowarnja města Budyšina.

Předešćniki - kije - tobakowe trubki

kupuje će derje a tunjo

pola firmy

Kurt Pfeiffer

na bohatej hasy 29 pódla dr. Roebera.

Staršu holcu abo **wudowu**

k wothladanju skotu pyta při wysokej mzdźe a procentach **kubleŕ Rychtař w Kolwazy.**

Hecht, Linke & Truöl

linoleum tapety

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebišeho wuhotowanja. **Parfumerije** prěnšich firmow; **swěčki na** ::: ::: **Božodźěścowy štom,** běłe a pisane. ::: :::

Nawěstki přinjesu wužitk!

Burski syn, 23 lět stary, pyta k 1. januarej službu jako

wotročk

Poskićenja pod „B 75“ na wud. „Serb. Nowin“.

Žony k wuběranju

pyta

Siegfried Sußmann

na hórnčerskej hasy 35.

Gumijowe mantle

Paul Otte

w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Wołmu, barchant, rukajcy, **mužace a žonjace košle** poruča derje a tunjo

K. Symmank w Budyšinje

na Lubjańskej dróży 12.

Žane klamy Ręči serbski.

MERSIWSKI

Domjace časniki

3 wysokosućelne podsobne **kruwy** su na předań

w Dalicach čo. 5.

Kóń

je na předań. Hdźe, praji wud. „Serbskich Nowin“.

Bruny **wowčerski pos** je čeknył. Wo powjesć prosy

Kral w Boranecach.

Kamjes e měšćanske dźiwadło

W Pančičanskem hosćencu

je **sobotu, 13. decembra** wječor we 8 hodź.

junkróćna hóstna hra:

Wulkotny skutk

W njebjeskem dworje.

Ludowy kruch w 4 jednanjach :: wot Franca Willharta. ::

Lisćiki po 1.,- a 1.50 hr. w hosćencu w Pančicach; při wječor. kasy 20% přirałk.

Pop. w 4 hodź. **předstajenje hodowneje bajki za wšě duane dźěći**

Bratřik a sotřička.

hodowna bajka w 4 jednanjach

Lisćiki po 30 a 50 pj. su wot 3 h. při dźiwadłowej pokładnicy dostać.

Makulaturu

ma na předań **Smolerjec knihićišćernja** w Budyšinje.

Z tutym słowa, kotrejsym přećiwo służobnej holcy **Hilžcy Freundenbergec** w Radworju zrěčał, wróćo wozmu.

Max Bamš.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihlěčerstwa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 587.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadak 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 289 **Budyšin, štwórtk 11. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

W bayerskim sejmje so wo konkordacu mjez Bayerskej a Vatikanom jedna. W zhromadźenju Mnichowskeje evangelskeje wosady je so wobsamknyło, protestantiskich sapołožnikow w sejmje a synodu namołwić, wšitko činić, so bychu so konkordat a statne smjerjenja w nětučišej formje wotpokazałe.

*

Čěskosłowakski ministerski wjednik dr. Benesch je we Minje rozprawnikej „Noweho Winičkeho Journala“ rjekł, so je bolschewikowe w Europje w tak čežkej krizy, so jeho wustupowanja njejsu snamjenja mohły ale składosće. Sa dwě lěće so bolschewikowe pjerca dožiwori.

*

Francowska znutskowna požičonka je so hižo zwołnu połnje podpisała. Na schitry miliardy je so hižo podpisało. Požičonka je wjazy dyžli kryta. Wona statnemu pokładej dowoli, nowe lěto s dobrymi wuhladami sapočeć.

*

President italiskeho senata poruči, kaž so měni, so bychu fašchistiskeho hłotwneho roskazowarja dr. Bona sajeli. Bona winuja, so je so pschi stónzowanju pósłanza Matteota wobdźěłił.

Sastupjerjej Sserbow w Pruskim sejmje.

Sćmy hižo wozjewili, so Połacy w Hornjej Schlesyskej, w Opolskim wólbnym wokrjesu, dostachu na lisćinu swoje pólske strony, kotraž běše swjasana s Narodnostnymi mjeńšinami kaž nascha serbska, něchto pschez 40 000 hłosow. S tym swěrješchu sebi a Narodnostnym mjeńšinam jedyn mandat sa pruski sejm. Njetrjebachmy potajkim hatle do placiwosnje stupicj dacj swojsanu naschich wólbnych namjetow w schlesyskim wólbnym swjazku (Wahlverband Schlesien) k kotremuž pschiślušcheja Opolski, Wróćtławski a Lěhnišći wólbny wokrjesh. Nasche lisćiny so tutom wólbnym swjazku (teš zhła Sakska twori na pschistaśi wólbny swjazk) běchu wschitke mjez sobu swjasane, mjenujcy: 3 wólbne namjety pólskeje strony we Opolskim, Wróćtławskim a Lěhnišćim a serbskim wokrjesu, namjet w Lěhnišćim wokrjesu, do kotrehož pruszy Sserbjo słuschcheja. Wschě hłosy tutych schtyrjoch wólbnych namjetow mózachu so hromadźe liczicj. Njemóžachmy wschak hromadźe tełko hłosow (60 000), so mohli kandidata do němskeho parlamenta dostacj, ako telko, so mohli dwaju direktnaju kandidatow do pruskeho sejma dostacj (sa 80 000 hłosow. Tuž pschihodnu słowjage hłosy se Schlesyskeho wólbneho swjazka na krajnu lisćinu (Landesliste) Narodnostnych mjeńšchinow, tehorunja wschě danste a frišiste hłosy a pólske i druhich pruskich wólbnych wokrjesow, hłownje i Raćiskeje Pruskeje a Westfalskeje.

Prěni kandidat pólskeje strony w Opolskim wólbnym wokrjesu běšche duchowny proboscht Klimas. Tutón je potajkim direktnje wuswoleny. My Narodnostne mjeńšchiny mamy nětkole dosć słowjazych hłosow na krajnej lisćinje, so na tutu dostanjemy druheho sapołožnika. Na krajnej lisćinje běchmy knjeza Baczewskeho na prěnje městno postajili. Tutón je potajkim druhi sapołožnik Narodnostnych mjeńšchinow w pruskim sejmje. Knjes Baczewski běšche dotal sapołožnik pólskeje strony w pruskim sejmje. Snajemy jeho mužne a rasne wustupowanje za swojich potrjechowanych krajanow, na kotrychž žiwot počinje pohłuchacj. Dokelž prěni kandidat, s taktiskich pschičinow we Opolskim wokrjesu na čzoło postajeny, njeje hischcze we parlamencze był a potajkim jeho parlamentariske thmanosće njeznajemy, běšche na tóžby pad nusne, tuteho starehо, wupruhowaneho parlamentara jako naschehо sastupjerja do sejma pólskeje, so bychmy garantije měli, so žmy tež derje a rasnje sastupowani.

Naschi Sserbjo su hižom wolili. To pak sałeji s dźela zyłe pschinosnje w powschitkownym rasu tutych wólbow. Też wschě druhe mjeńšche strony su słubili. Sa noš Sserbow, kiž sćejimy we wojowanju wo dalsche bycze abo njebycze naschehо narodnosnehо a kulturny, je to wjelo wulka schkoda a njerozum.

Tola my Sserbja smy we žiwotnych prózowanjach njeběžowali tehu i tutomu wólbami ważnu bitwu dobyli a smy wulku hroźel do prédka sčinili. Ssmy naschim krajanam w Pruskej, hdyž je narodnostne potłóčowanje ramo brutalne a zamych mjesow njeznajesche, tak so žu nasche ponděry w Sakskej powschitkownje hischcze stote pornjo tamnischim, k tomu dopomhali, so smjeja nětkole swojeju sastupjerjow w sejmje a psched knjezerstwom, kotrajž budźe taj jich rasnje sastupowacj. Nascha starosćej nětkole je, so by stajnje na njeju wobroćeny, jim nutny material pschinjeswinuły a swoje žadarja postajiny. Rěka nětkole: so hibacj, iwy Sserbjo w Pruskej dyrbiće so hibacj. Wschě należnosće pschedpołožeće waschej sastupjerjy, Sserbskej ludowej stronje, jeho pschedsydstwje, knjesej Lorenzej w Běłej Wodźe abo Sekretariatej strony w Budyšinje (Lauengraben 2 II), so mohli so wobdźěłacj a dale dacj waschim sastupjerjam psched wyschnoscu a w sejmje. **

Wunoschi wólbow do pruskeho sejma we Lěhnicjanskim wólbnym wokrjesu.

Sa Sserbstu ludowu stronu wotedachu Bolschwain 3, Bunzlawa 5, Freystadt 2, Sohow (wjesny wokrjeh) 3, Hłohow (Glogau) 1, Shorjelc (město) 9, Goldberg-Hayenau 1, Grünberg (wjesk. wokr.) 2, Hirschberg (wjesk. wokr.) 11, Hirschberg (město) 4, Wojerezy (wokrjeh) 861, Jowora 19, Landeshut 4, Lubań 2, Lěhnica (wjesny wokrjeh) 4, Lěhnica (město) 4, Lajwow (Löwenberg) s Lüben 6, Rósbork (wokrjeh) 198, Jahan 13, Schunow (Schönau) 2. Sprotawa 4.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráći serbski.

Kupi a najtuńša kupowanja wobućow. Pódulowanje spěšnje a tunje

Kujeżerstwo štriedžišny abo prawizy.

Hižo dźenja so ida wěste być, so dokalne němske knjeżerstwo njesmješe wjazy dołheho traca. Němska ludowa strona je pschjezo za tym žadała, so bychu so němskonazionalni do knjeżerstwa pschijeli. Tuteje politiki so Němska ludowa strona też hischcze dźenja dżerži. Nawopak so wona nochze je socialdemokratami spěchcečeliš. Wočeza je so wona rozhubiła, so by jenož na knjeżerstwje wobdźeli, kotrež i cżisze měschczańskich stronow wobsteji. Kaž so ida, je so němska ludowa strona hižo i němskonazionalnymi sdrżała. Kajsa budże politika tutoho cżisze měschczańskeho knjeżerstwa? Wona njemóże hinasche być dyžli politika dotalneho knjeżerstwa, to rěka, nowe knjeżerstwo budże dyrbjeć Dawesowy plan dopjelnicź. Němskokrolalni su pschecżiwo Dawesowemu planej hischcze pschi poslednjej wólbnej agitaziji i wulkej sapałkosći wojowali. Jich žadanja sa ministerskimi stołami su pak kał wulke, so swoje pschecżiwjenje rad spuschcża, jeli so žmědža po ministerski srak wobleż.

Kał so zentrumska strona k cżisze měschczańskemu knjeżerstwu staji, njeje hischcze rozhubene. Wjes njeje so wono njemohło kwitworicź. Wěste je, so je dźeł zentrumskeje strony k měschczańskemu knjeżerstwu pschitkhilený. Demokratiska strona je so hižo sapowjeschła, so pschi knjeżerstwje wobdźěłacj, w kotrymž bychu němskonazionalni prěnje huźle hrali.

Skórźba němskeho presidenta Eberta pschecżiwo redaktorej Rothardtej.

Skórźbje němskeho presidenta Eberta pschecżiwo redaktorej Rothardtej počina so ředźbliwosći zyłeje Němskeje pschihowbrocżacej. Dźeławer **Syrig** je se swojim swědżenjom Eberta žiwlnje podpjerał.

Sozialdemokratiski wjednik **Dittmann** wobswědčeł, so je **strajk munizijow dźěłarjow w januare 19188 mjes dźěłacjerjemi i politiskich a hospodarskich pschicżinow naštał.** Pódla toho zatoknu muša na zyrobje na dźěłacjerjow cżišchcżesche a mjes nimi žadanje sa měrom wubudźowasche. Dźěłacjerjam njebě móżno, zyroje nětnjenje w zhromadźinach wuprajicź. Tehodla mjes sobu w dźěłarinach sastupjerjow wuzwolichu, a tuteji běchu **hnydomny měr bjes annexijow a kontribuzijow žadachu.** So by so tole žadanje pschecżiwjecało, Barlinšky dźěłacjerjo demonstraziji strajk po pschikładze awstriskich dźěłacjerjow wobsamknychu. Wopak je iwo strajku munizijudźěłarjow rěkcżeł. To běšche demonstrazijski strajk wschitkich dźěłacjerjow. Dźěłacjerjo sastupjerjo dyrbjachu po możnosći ruce i knjezerstwom jednacź. Tehdomnišchi statny sekretar Wallraf pak so sapowjedźi, dźěłacjerskich sastupjerjow pschijecź. Wón cżyšche jenož se sozialdemokratiskimi sapołožnikami jednacź. Dźěłacjerjo, kotriž mějachu tehdy wulke njedowerjenje wobeshe i sozialdemokratiskim sapołožnikam prawizy, pak najwjetschu nadnosć na to kładźechu, so bychu je samcżnymi sastupjerjemi jednali a jednanje psches sapołožnikow wotpokasachu. S wobrédka liczachu dźěłacjerjo i dwajdnjotnym abo tśidnjotnym demonstraziskim strajkom. Potom so hischcze dalsche zhromadźizny dźěłacjerjow wotmětchu, hacź runje běchu lakasane. **W zhromadźinje w Treptowskim parku najprjedy sapołožnik Ebert rěcżeše.** Wón zyle tam sa žadanja strajkowazych wustupowaše, kotrež dóš běchu też žadanja sozialdemokratiskeje strony. Po Ebertu so ja słowa jimach, tola k wjetšemu rozkłoženjam njedóńdźech, dokelž mjes tym žandarmoju sapschinmnychu. Tuž je słowu na demokratiski měr słónczich. Mje na to sajachu a podšišoko sajudźichu. Ebert je w swojej rěcži wuraznje žadanje demokratiskeho měra bjes annexijow a kontribuzijow wupraji. Nam sapołožnzam njeby móżno było, dźěłacjerjow pohnucź, so bychu strajk sastajili. Dźěłacjerjo chzychu **pisches nad pucź k knjezerstwu dostacź,** tola žebi nochzychu niczo pschedpisacź dacź. Na drugej stronje pak njemóžachmy sa swój nadawk, strajk sadajicź, ale chzychmy knjezerstwo pohnucź, so by na žadanja dźiwało, kotrež běchu też nasche žadanja.

Pschedbyda: Měrjesche też wotpohlad, žadanjam strajkowazych k dobrjecu dopomhacź?

Dittmann: Schto to rěka? Dyrbju rjec, so je so nit tónke wuras w tymle swišu jara spodźiwny hrajił. Ssym zajmje rozkładł, so njewotwisna sozialdemokratija powschitkownje i dźěłacjerjemi dźěłche, niż so by je něschto **pschecżiwo knjezerstwu pschecżišchcżało, ale so by je sadźewało, so by ko Němska do katastrofy zahnała, kotraj pol lěta podźišcho zastupi.**

Na dalsche prašenja Dittmann wotmolwi, so je zyle wuraznje, so je Ebert w tamnej zhromadźinje jenemu prašerjej wotmolwił: Hdy by so jedyn reklamowany do wójska swołał, njedyrbjał wón na swołanje pohłuchacź. To by zsamnu siejischcżu sozialdemokratiju, šamo njewotwisne, k prašenju krajneho sakitanja napschecżo rěcżało. Ssamo tak radikalnej pschijěłuschnikaj strony njewotwisnych sozialdemokratow, kaž Ledebour a Mehring, žebi žadałschtaj, so by so kraj sakitał. Njeběchtaj na žane waschnje sa měr wo łódu placźišnu.

Na to śledowasche **pschešłuschenje žwědka Syriga,** pschi kotrymž **k roshorjenym wustupam dóšdže.** Syrig praji: Ssym so pschi zhromadźinje w Treptowskim parku wobdźělił. Knjes Ebert rěcżesche najprjedy wo hospodarskich prašenjach, podšišo go won **k politiskim pschiwobroćenju.** Hdyž bě 10 abo 15 minutow rěcżał, so rěcżujcy zedła poda. Ssadu łkončzhoschi rjekny: Straj wójnu pschitrócźi, na šwokanja k wójšu ko njeposłucha.

Pschedbyda: Je to won wótsje sawołał?

Sswědk: Haj.

Nječznik Landsberg so žwědka wopraša, kał je wobšerjenu Rothardt jeho adrešu zhonił.

Sswědk Syrig: Na to wotmolwjenje sapowjedam.

Nječznik Heine: Nam je znate, so je **jedyn muž dyrbjał khěiru móz pjenjes dostacź a dźěła hižo dosta, so by žwědkow pschecżiwo knjezej Ebertej mjenował.** Prašcham so, hacź je so žwědk nam poćiścił, schtó je jeho mjenował a s kim je prjedy wo swojim wuprajenju jednał? Sakitarjo nochzedła tele prašenja pschipuschczicź. Ssud so k wuradźenju wo tychle prašenjach wróćo sezehnje. Po dlešchim wuradźenju pschedbyda žledowane wobšamknjenje pschipowjedźi:

Móje so jako wěrne pschijecź, so je wobšerjenu sa tutón prozeß material sbérał, so je so žwědk žam jako žwědk posliścił a so je prjedy wo swojim wuprajenju s nětkim rěcżał a so je so protokoll wo jeho wuprajenju napisał.

Nječznik Landsberger k žwědkej Syrigej: Ssu so Want sa tole wuprajenje yjenjely abo nětkajši dobyti šlubile?

Sswědk Syrig: Nć!

Nječznik Landsberger: W šudnišťkim jednanju je to njeposchěhnyło podank, so by prašenje na pschitomneho žwědka, kotrehož dowěrjenjahódnosć měra je dla wotmolwjenja pruhowacj, wotpokasa.

Nječznik Martin: Faraŕ Koch je so w jenej nětuškonazionalnej zhromadźiznje krajnoješnjišch wustupkerjow wopraschał, hacź jim wobdźělnizy zhromadźiny w Treptowskim parku s léta 1918 pschitomni. Na to je so žwědk na Kocha wobroćił. Won je žebi wot njeho prajicź dał, schtoż je wědżał. Faraŕ Koch je to w formje protokolla napisał. Sswědk je so dobrowólnje posliścił, te tutym prozeßu žwědcżicź, dokelž je jemu némšti prezident pjerca seschtokał.

Nječznik Heine: Kajku tkhihodu dha je wam cżinił?

Sswědk Syrig: Hdy budźišche prezident k swajkej njeschcżuwał, potom budźišchmy zhromadnje sašo wucżahnyłi.

Nječznik Heine: Proschu, so by je pódlanski stóržbnik žwědkej Syrigej napschecże stajił.

Ssud wobsamknje, žwědka Syriga hišcheje raz w presidentowej pschitomnosći pschešłuschacź. Pschešłyschenje ma so žriedu popołdnju w 5 hodźinach w presidentowym wobdźelenju stacź.

Estonska nota na ruske bolschewikske knjezerstwo.

Estonski swonkowny minister je ruskemu bolschewikskemu sastupjerjej w Rewalu notu pschepodał, w kotrejž so na demonstrazije w Petrohradze, pokasuje. We nocze so mjez druhim praji: Mam sa trebne, Waš na plakaty s napiž-mami, Estonskej njepschećelnymi pokasacz, kotrejž so w tutych demonstrazijach czahach noschadu. Wone rekachu mjez druhim: „Estonskich mješčanow w bolschewikskej Ruskej dyrbimy wobwdżnyć!“ „Prjecz s burzoasiju w Estonskej!“ Dale estonski swonkowny minister praji, so tu so demonstrazije w pschesjenosći s bolschewikskim ruskim knjezerstwom wotmeke. Na kónzu so rasue krocżele żadaju, so by so wuhladżało, kajke wyschnosche su sa tole slamanje internazionalneho prawa samolwite. Też so żada, so bychu so winowacżi pokhlostali.

Sepjeranischczo sa jendżelske wójnske łódźtwo w Singapore.

Londonski „Daily Telegraph“ roskładuje słedowaze pschiczyny, kotrychž dla ma so sepjeranischczo sa wójnske łódźtwo Singapore pschiprawicź. .

1. Dokelž sa dźesacz lét Washingtonske rjeczenje wotkhnje a podżelczenje njeje sarnczene. Tuž bychu jendżelske swjazowanske cżary f dominionami (kolonijemi) bjes schkitanja byte, jeli so so njeby podżelczyło.

2. Jendżelske wójnske łódźtwo by wot Singapore niz jenoż Awstralsku a Nowoselandsku schkitało, ale też pschijeżd do Indiskeje wot ranja.

3. Też Hollandżenjo bychu wulke sepjeranischczo pschi sjednoczenju Walkeho a Indiskeho ozeana witali. Jendżelsko-hollandska ententa njeje w niz pschedałokim pschichodże swusamknjena.

Jendżelsko-franzowske dojednanje wo Kólnskim pażmje.

S wobhonitieje strony so potwjerdża, so stej so Franzowska a Jendżelska wo wobhadżenju Kólnskeho pażma dojednałej. Jendżelczenjo we Kólnje wostanu, dokelž Nimska njeje wschė wumenjenja wotbronjenja dopjelnika. Podkżeschenje jendżelskeho wobhadżenja by wosmaniło, so Jendżelska dalschemu wobhadżenju Porurskeje f belgiskim a franzowskim wójskom pschihotowaze.

Franzowsko-pólske wikowanske rjeczenje.

Wutoru popoldnju je so franzowsko-pólske wikowanske rjeczenje w franzowskim knjezerstwje podpisało. Pólska je zła na franzowske wino, żidżane tkaniny a automobile wonizka.

Konferenza radu Swjazka ludow.

W tajnym pohadżenju radu Swjazka ludow je żebi franzowski sastupjer żadał, so by so nowa wojerska kontrolowaza kommisija franzowskemu pschedhdżdże podstajiła. Jendżelski swonkowny minister Chamberlain njeje pschecziwo temu rekżał. We wojerskej kontrollowazej kommisiji sa Bolsharsku smjeje jedyn južnoslowjanski offizjer pschedhdżdstwo.

Pschipoldnju je Chamberlain do Watikana pschijeł. Tam je pohhodżinsku audijenzu pola bamża měł, na kotrejž je kardinala Gasparia wopytał.

W katolskich a zionistiskich kruhach so f napjatosczu we radże Swjazka ludow jednanje wo jendżelskej rospravje wo Palestinje wocżakuje. Jendżelska żebi pschaje, so by so wona pschijała, wona zarjadnikow, njestrontiosć a sprawu muhł fira Samuela wulbehuje. Kommitija pak żebi sa pschichodne lęto wjazy nadrobnoszow wo pschicżahanju a wucżahanju a wo wobwonjenej mocy Palestiny żada.

Italsko-južnoslowjanske hospodarske jednanje so sastajito.

Italsko-južnoslowjanske jednanje we Benedigu wo njerosrizanych hospodarskich praschenjach so hacżi a so 15. dezembra sastajt. Wono ma so hrjedy februara sazo sapocżeć. Južnoslowjanski swonkowny minister Ninczicz, kotryž dla konferenzy rady Swjazka ludow w Romje pschebywa, so f Mussolinom hischcze wo czasu dorećzi, hdy ma so nowe jednanje sapocżeć. Pschi tym budże f wohobinskim jednanjom so prozowacz, hlowne wobrjezhnoscze wotstronić.

Wojowanje Franzowskeje pschecziwo kommunizmje.

Ministerski pschedsydza Herriot je z swojim rahym wustupjenjom pschecziwo kommunizmej swoje stejischczo na prawizy a lewizy skrucżił a posłynik. Deputertika komora je jenu f 319 pschecziwo 29 hłosam dowerjenje wuprajiła. Na praschenje wo kommunistiskej propagandze Herriot nażynisku politiku tżeczeje internazionale w Moskwje f najwótrischimi słowami schwikasche. Njejednasche so tón tróch wo jednore dobycze w komorje, ale wo wustupjenje wschitkich politiskich stronow kraja pschecziwo kommunizmej. Knjezerstwo je f wuprajenjom dowery tak wulku móz do rukow dostało, so budże jemu możno, niz jenoż sakoń wo samsebwanju pschedbawanja a noschenja krónjow, ale tež wjele dale żahaze naprawy pschecziwo kommunizmej bjes wulkeho pschecziwjenja pschecziwschczecz. Sa knjezerstwom nétkole wopraudże zyła Franzowska steji.

Też w kolonijach budże nétkole pschecziwo agitazijii ruskich bolschewikow se wschej mozu wustupowacz móz.

Revoluzionarne hibanje w Indiskej.

S Kalkutty so powe, so so mjes Hindami żylne revoluzionarne hibanje pokasuje. Jich wjednik Gandhi je w sjawnej rećzi pschipotwjedził, so w tu chwilu plan sa wusbwobodżenje swojich krajanow wudżkuje. Jeli so by so wón njeschlachcził, bychu mnohi s nich żiwjenje słubili.

Najrjeńši hodowny dar je pisanske blido!

Jédżernje, stwy za knjesow, lehafaje, hrajeske blida, swéćadła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinje na bělerjnkej dróży 7 (Bielehenstrasse).

Ze Serbow.

Stwórtk, 11. hodownika.
Domaša I. bamża, wuznawarja.

† 1904 prof. słowjanskich rěcow Měrćin Hattula w Prazy.

Hołbik mějo bělu nóžku
Rano na polo łstaże,
Přeco złótnikej do wokna,
„Hač njoj' pjerśćeń hotowy.“

„Pjerśćeń je dawno hotowy,
Hišśo nic zapłaćeny.“
„Što dha dyrbiš za njón dać?“
„Toleř dyrbiš za njón dać.“

„Rady toleř za njón dam,
Dyrbi być za moju lubku,
Na jejnu ruċku, na mału,
Na jejny porsćik, na běły.

Ludowa pěsnička.

Sto rěka: „Tón ma serbsku wutrobu?“
To je: „wón sprawnu dušu ma a miłotnu.“

Jan Radyserb.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 753, hygrometer —1%, thermometer wo dujo -|-1. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer 0, thermometer we nogy —4. — Nad Europu wupschestrenje so pschisko hischcze hyłna wyschina a lubi nam sakhowanje dotalneho żuchoho drjewa. Nyżiny łeża nad Rassiju a wjeczora kupy Island a nad połnocnej Europu. Z Jutije pjatk hłonżko 7,58 khadża a so 3,53 khowa. Mjezacz wjeczor 5,16 khadża a so 8,27 bow. khama.

— **Wjedro na jutrischi dżeń:** Dale suchо a lohke smjerśći.

— Prawo rosprawanja wo nahodnoscznym żadankow se sawjeczenja pschecziwo njeba-żu (Unfallverscherung) nima statna nahodnoscznoja, ale porjadne sudy. Zjwilny senat nemskeho statneho żiwa je we swojim postejenju z 21. now. 1924 rosdżelił, so polnomóz, kiž je żebi nemske knjezerstwo w 3. mjesownym dawkownym wukazu dało, jenoż tak dołho płaczi, każ polnomóz dawazy sakoń. Po tym nima knjezerstwo prawo, praschenja nahodnoscznoja, tak dołho każ so we samsebwjenje pschecziwo njeschoju jedna, pod 3. wuk dawk. wukas stajicz. Tehodla njech so wschė swady we wyschokosczi nahodnoscznja żadankow se samsebwjenja pschecziwo njeschoju psched porjadnym sudom wuskorża.

— Mjezacz na rosprawa sjawnje je Budyschkeje dżelskoradnicze. Liczbu podpjerankych dżelonjemjerjow je we Budyschinje pschibéwała, na wsach pak wotsebérała. Na kónzu mjesaza wuczinjesche we Budyschinje: 231 (210 muzikich a 21 żonskich), na wsach pak 235 (201 muzik. a 34 żonsk.). Na nowe samolwiczu so 404 dżelopuytnjach. S 231 za wobhadżenje pschidatych dżonjemjerjow je we Budyschinje pschibéwała, na wsach pak wot s

Maschinn běšche nadobo saprajiła, Ebertholdt pytałsche za pischčinnu a wuhłada, so běchu so buny w bubonach japalile. W prawym czasu możesche woheń, prjedy hač so dase rosčehčeri, zalecz.

S Weletzina. Podpjera sa małych a sozialnych rentnarjow nt. dezember wupłaćuje so 12. dez. dopt. wot 9—12 hodźin na gmejnskim hamcze, wó stwje čo 2.

S Kamjenza. 4. dezembra czasałsche policija pola dwoju Kamjenčanow zentnar jabłukow (sprjedźne zkeżiwjenkojte a małe sełene). Jabłuka su so po sdaczu w gmejnje Brunowskeje wokolinu kradnyłe. Padušchiwo wuznajuje powjeleze njech so na policiju japodadża. Tam móża so tež jabłuka wobhladacz.

S Bjelopotz. Nadpad na auto sta so wczera wot 10 hacz 1/11 hodźin wokolo 120 m. sadu Gotobacha. S kčžow czšiny so na auto nadobo piwowa bleschca. Na dobre thoze pak nikoho njetrjechi. Bleschca popadny so w lčwym prědnjum kole a rosčehny dospołnje gumijowu wotrucz. Dokelž běsche wulka mhła, njemóžachu njedočinkow wuslědžicz.

S Bjelopotz. S pjatnom sajědojezišchcej su tudomnischej wobydlerjow. Stej to w czežkich mytlach ćišnjej. — Tyfus. Jedyn tudomnischi wobydler, kotrehž běchu pjeh njedželemi do Budyšchskeje khorownje dowjezli, dokelž běsche podhladny, so ma tyfus, je nětko w Budyšchinje na tyfus wumrěł.

S Klukanja. 7. dezembra pschedstaji tudomna schulska hrodźina pod nawjedowanjom k. wučerja Warnecke a k. Eichhorna 2 wjeselej hodownej powjedančzy w Rudoscej hoscenzu. Natschowana proza namaka w pschedstajenju dobreho mytr. Wopyt běsche jara dobry. Wichtizy sa njejschelichu so nad spěwom a hrajom małych hrajerjow a wutrowachu jich i bohatym pischikeskom. — Dokelž hrbi mnohy pschcja, budźe so hra 21. dez. 1924 w Schujerej hoscenzu w Klukschu wospjetowacz.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk 11. dezembra 1924.

Bjenjesy tež wczera žadne njeběchu.

Efektowe kurjy so wczera na Barlinskej burzy wotdrjebjowachu. Wósmka pożčonka stčły hač na 875 miliardow prozentow.

Produktowe wiki běchu drje wczera kruczische, dokelž i wukraja so skrućene wiki powołchu. Howak pak so na Barlinskich wikach płaczischy njepschemjenichu. Nazwa ka nječkto ldje pschecznje dźěsche. Pomschikowachu, wuchał wiki i mučku pschjezo hischcze kłazaja. We wonjeschkach a wotrubach běchu tehorunja płaczischy skrućene. Wczera płaczeschce zentnar

w Barlinje:

pschenicy 10,70—11,— rožki 10 45—10,65 jeczmjenja nałom 11,25—12,50 nałomn. 9 50 hač 10,— wowsa 7,80—8,85 hr.

we Wrótkławju:

pschenicy 10,95 rožki 10,50 jeczmjenja nałom 12,50 nałomn. 10,75 wowsa 8,25 hr.

Wiki rjaneho skotu wczera w Barlinje (Zentralviehhof). Pschihnali běchu:

		Wone płaczachu:
1527 howjadłow		18—49 hr.
2157 czelatow		40—105 hr.
1986 krowzow		26—46 hr.
882 tukrajnych a 1287 wukrasn. hwinj		
	240—300 puntow	73—75 hr.
	200—240 puntow	71—73 hr.
	160—200 puntow	68—70 hr.
	120—160 puntow	64—67 hr.
	do 120 puntow	62 hr.
ranzy a kundrosy		63—68 hr.
koły		18—24 hr.

Swinjaze wiki tam (Magerviehhof Berlin-Friedrichsfelde). Pschihnali běchu 756 prošatow a bohakow. Wone płaczachu:

	małe	hrjenje	wulke
bohaki	25—35	40—45	55—70 hr.
prošata	15—18	18—22 hr.	

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dep. 3/11 hodź.: Mały wobrot (Umsatz). Pornjo wczerawschemu powołchuju su wiki měrnische. Pschenja na swojej płaczišnje wobstawa. Tendenza: Měrnischa.

Dop. 3/12 hodź.: Zaneho pschemenjenja.

Towarstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje ma štwórtk zwučowanje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so wobdźěli na jeničkim tydźeńskim zwučowanju.

Nakhw. načolnik.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy. Spěwny wotrjad ma pjatk, 12. dec., wječor we 8 hodź. spěwanje, ale jenož za spěwarki. Nowy spěw so wuknje, tehodla njech wšitke přindu.

Dirigent.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Předsydstwo a wubjerk matej sobotu, 13.12. we 8 hodź. w „Serbskej kofejowni“ wažne posedźenje.

Dirigentoju serb. spěw. towarstwow so naležnje na wažne posedźenje sobotu, 13. decembra, pop. we 4 hodź. w Serbskej kofejownej přeprošuju.

Słodeńk.

Předawanje palneho drjewa.

Mam na **100 rm jara rjaneho palneho drjewa** wotedać, pak zamjenjam tež małe dźělby na rožku, wows abo syno. Dobre wotwožowanje při Budyšskej drózy.

Max Dannenberg w Delnim Wujezdźe.

Poručam
włóske worjechi
lěsne worješki
para-worjěchi
hróšik
kokos. worjechi
marony
mandle k tłóčenju
kičowe rózynki
figi
datle
banany
oranže
mandariny dóndu
ananas
Alexander Trepte

Bayersko
jědle
w najwjetšim wubjerku,
2—6 m. wysoke, předawaja so w hosćencu
„Měšćanska zahroda“.

Bruna kobła
w 3. lěče je na předań w Komorowje čo. 7 pola Rakec.

Serbowku
jako służobnu pyta **fotograf Meister na kběžorskej drózy 15.**

Kupanske ruby, pryncesowe suknje, kholowy, nócne jaki, dybsaćne rubiska we wulkim wubjerku poruča tunjo
K. Erler w Budyšinje
na žlinych wikach 11 napřeco „Złotoju Hwězdu.“ Pěći serbski.

Šijace mašiny
nowe a trjebane
najtuńšo poruča
J. Klemm w Budyšinje
na serbskej hasy 1 I.
Žane klamy! Žane klamy!

Hotowe a rysowane
ručne dźěła
wšón přisłušk k wušiwanju sinjaje. **E. Günther** rózk mjasowych jětkow a žitneje hasy

K hodownemu pječenju
poručam najl.:
rózynki
sultaniny
korinty
mandle słódke
mandle hórke
mandlowe narunanje
kokosowe kruški
safran wuważeny
pječeńske wollje
palmin
margarinu
a wšu druhu
potrjebu
w jenož dobrych kajkosćach
po tunich płaćiznach
Korla
Nowak nasl.
mějićel Alfred Hemmann
na žitnej hasy 10.

Barchent
za košle, jaki a spódne suknje
tkaniny za suknje
wšeje druhiny
hródźne šórcuchi
jara tunjo
poruča
Paul Otte
w Budyšinje na žitn. hasy 10

Najlěpše
wowče kožuchi
předawa płaćizny hódno
H. Gedlich na polnočnej drózy 7.

Kóždu sobotu
kupujemoj ayre
kože a kóžki
po najwyšš. dnjowych płaćiznach
Kießling & Erdenberger
w Budyšinje w „Połměsacu“
na zwonkownej ławskej hasy.

Paul Walther
żelezowe twory
w Budyšinje na kběžorskej drozy 4
poruča k hodam swój wurjadnje bohaty skład. Płaćizny su jara přijomnje postajene, tak zo je kóždomu móžno, sebi swoju potrjebu hodownych darow přihódnje nakupić!

Ia kajkosće! najtuńše płaćizny!

khlěbkrajaki	wot	**14,25** hr. sem
mašiny k čišćenju nožow	„	**7,50** „ „
rybowaki	„	**2,00** „ „
hospodarske wahi	„	**3,25** „ „
ploty, zaniklowane	„	**5,50** „ „
deski k plotowanju	„	**6,75** „ „
mjasokrajaki (Wólfe) čo. 5 8 10		
		5,— 6,— 7,— hr. sem
wuhlowe kašćiki	wot	**2,50** hr. sem
khachlowe předstajidła	„	**1,20** „ „
kofejowe servisy, niklowe Ia		**15,75** „ „
sčeński kofejowy młyn	„	**5,50** „ „
kliunowy kofejowy młyn	„	**2.65** „ „
emajlowane bowy	čežka	**1,75** „ „
zacynkowane bowy	twora	**1,25** „ „
stojidła za Božo-dźěćsowy štom	„	**1,50** „ „
nože a widličky, Ia kajkosće, 6 porow	„	**5,75** „ „

Nawěstki přinjesu wužitk!

K hodownemu swjedźenjej
poručam po najtuńšich płaćiznach
najlěpše palene khofeje
ze samsnoje paleńnje, dale
kuski na Božodźěćsowy štom
poprjancy
swečki na Božodźěćsowy štom
delikatesy
rybowe marinady
likěry
myjeńske a dobre mydła
cigary a cigarety
we wulkim wubjerku.
Herman Gruhl
mějećelka **Magdalena Gruhlowa**
w Budyšinje
Telefon 1082. napřeco měšćanskeho dźiwadła.

Za pječeńsku potrjebu **najtuńša** kupowańnja!

Margarina stajnje čerstwa, puntowski kusk		58
Budissa marg. 74 pj. Friesengruss-marg. margarina, narunanje mlok. butry, najlěpša a najsporša k pječenju, punt		73 88
„Rahma buttergleich“, „Schwan im Blauband“		
howjazy łój puntowski pakčik		68
kokosowy tuk punt		68
tehorunja Ia w taflach, punt		71
najlěpši tuk k pječenju		74
swinjacy šmalc z rukowanjom čisty, punt		98
sušeny khribjetowy połć punt po		105
tehorunja tolsty, punt po		115
swinjace hłowy z połnymi tučnymi licami		44
swinjace mjaso naselene, wot hłowy. bjez kosće		88
Corned beef, tyza		60
Najlěpši čerstwje bity **jědźny lany wolij** punt		70
Kant-kakao dobry, kotryž so rad kupuje, punt		105

Margarinowa a tukowa centrala
Th. Schleinitz Zadna bohata hasa **9**
w Budyšinje

Zrědka přihódne hodowne poskićenje!

Wobleki za mužow	wot	**30.—** hr. sem
manchestr. wobleki, podšite		**40.—** „
zymske mantle	„	**20.—** „ „
gumijowe mantle	„	**20.—** „ „
kholowy do dźěła	„	**3.50** „ „

čerlje a **stupnje** we wulkem wubjerku.
H. Gedlich na polnočnej drózy čo. 7.

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3.20, 3.60, 4.00, 4.40 hr.
poruča **otto Sachse.**

K hodownemu pječenju
poruča wše
wěcy k pječenju
a pječeńske korjenja
Hermann Gruhl
mějećelka: **Magdalena Gruhlowa w Budyšinje**
napřeco měšćanskeho dźiwadła.

Derje a tunjo kupujeće
zymski barchent za košle a jaki, wotmjane a batmjane tkaniny za drasty a suknje, čopte kholowy a košle, barchentowe łožowe płachty, běłe a pisane łožowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybsaćne rubiska pola firmy
August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Hodowne předawanje!

Mužace zoki

pótne zoki, wjelbłud. kosmobarbne . . . . . 0.55 hr.
wołmjane zoki, pisane šepjerkate . . . . . 0,60 hr.
pisane hałmjane zoki 0,60, 0.50 hr.
krute 1+1 štryk. zymske zoki 0.60 hr.
tehorunja, wosebje mjehke . . 0.50 hr.
2+2 štryk., sylne šěre **platěrowane zoki** . . . . . 1.25 hr.
Ia 1+1 štryk. **zoki z česanehopředźena**, wjelbłud. kosmobarbne . . . . . 2.10 hr.
Ia **žiđźane florowe zoki** we wšěch modernych barbach 1.25 hr.

Žonjace štrympy

hałmjane florowe štrympy . . . 0.70 hr.
Ia **florowe štrympy** žiđźan. šěreje barby wšěch modernych barbow . . . 1.50 hr.
na mako podobneszyne **žonjace štrympy** 1.50 hr.
mako-strapac. štrympy . . . 1.90 hr.
mako-štrympy z wołmjanej stopu . 2.75 hr.
wołmjane florowe štrympy . . 2.30 hr.
čisto-kašmérowe wołmjane štrympy 5.00 hr.
žiđźane florowe štrympy z dwójnej pěđuźu a wyšnjej pjatu . . . 1.75 hr.
K'žiđźane štrympy, borne a kožobarbne bjez brachow . . . . . 2.25 hr.
tramit-žiđźane štrympy, najmodernišbarbow . . . . . 5.75 hr.
1+1 **wołmjane štrympy** we wšěch wulkosćach
Wołmjane a žiđźane šawle po wšěch płaćiznach.
Stopy, wołmjane a hałmjane.

Rukajcy

mužace trikotowe . . . . 1.45 hr.
tehorunja, derje podšite . . . 2.25 hr.
štryk. mužace rukajcy . . . 1.65 hr.
elegantne trikotowe rukajcy z Nappakožu . . . . . 4.75 hr.
trikotowe žonjace rukajcy . . 1.40 hr.
štrykowane z pisanej kosmatej manšetu 1.80 hr.
dołhe štrykowane sportske rukajcy . 2.75 hr.
Krimmerowe rukajcy . . . . 4.50 hr.

Dźěćace rukajcy

we wšěch wulkosćach

Dybzače rubiška

za dźěći z wobrazami . . . 0.15 hr.
Arabiaske rubiška . . . . 0.30 hr.
běłe trjebanske dybzače rubiška . 0.28 hr.

Hobrski wubjerk

samowjazakow a [illegible]

K'žiđźane samowjazaki, moderne mustry a smuki 3.00, 2.25, 1.75, 1.25, 1.10 hr.
čistožiđź. wjazaki, najrjeńše mustry 4.00 hr.
Ia **ripsowy wjazak** . . . . 3.60 hr.
regaty . . wot 0.90 hač 3.50 hr.
diplomaty . . wot 0.45 hač 2.90 hr.
ale, wróćostajena dźěłba kóždy por . . . . **1.00** hr.
kaž też po wšěch druhich płaćiznach

Čorne nahłowjace banty

21 cm šěroke . . . . metr 5.00 hr.

J. A. Henoch w Budyšinje

na hłownym torhošću čo. 4.

We
„Herbskej grychće" we Wudworju
je sobotu, 13. decembra

swinjorězanje.

Njedźelu a póndźelu
kózłopiwowy swjedźeń

Přećelnje přeprošuje
J. Bělk a mandźelska.

Časnikar a juwelěr
Ernst Mersiovsky
w Budyšinje
poruča najwjetši skład
časnikow
złotych a sšěbornych tworow - juwelow
nožow a widličkow - wěrow. pjeršćenjow
po pomysłomnje najtuńšich płaćiznach.

Najlěpšu pšeńčnu muku
punt po 20 pj.
sultaniny, korinty, hórke a słódke mandle
Ia połć, samosušeny, punt jenož po hr. 1,05
swinjacy šmalc, punt po 1,—
swinjace mjaso bjez kosćow, punt po 0,90
margarinu, łój, kokosowy tuk ❖ **Salami-Cervelat-kołbasu**
poruča
Pawoł Nowak na šulskej drózy
při tawskej wěži.

Wurjadnje tunje płaćizny!
Pisane a běłe łožowe počehnjenja, najlěpše wupjerki a łožowe plachty, damastowe bělidowe a tafiowe ruby, serwiety, twjelki, trjenja, dybzače rubiška, normalne šaty, makowe šaty jakowe barchenty, košlace barchenty, tkaniny za šórcuchi.
Hilger na Lotzeskej drózy 20 I
Žane klamy!

Vogtlandske gardiny a wuhotowanja

na Moltkowej drózy 5 **Martha Bräuer** rózk rózoweje hasy

Wumělcowake garnitury, story, łožowe wodźeća, vitraže, mul vosl, wušiwanje, ručne dźěła a předźena, bělidowe ruby, łožowe počehnjenja, twjelki, trjenja, dybzače rubiška, šórcuchi, wołmjane twory, spódnje suknje, stepowane a moškowe přikrywy.
Najtuńše płaćizny **Wěcy za mužow** Solidna twora

Hecht, Linke & Truöl

stepowane přikrywy spanske přikrywy

Dopominam poručujo za hodowny čas
swoje derje zležane cigary
Njerčzane wukrajne rjapiki su znowa dóšle.
Oty Buchthalowa wudowa Augusta Buchthalowa
cigarowy, cigaretowy a tobakowy wosebity wobkhod
w Budyšinje na sukeinskej hasy 21. Ręči serbski.

Dobre dary trajneje kajkosće

kupujeće najlěpje w mojim wosebitym wobkhodźe:
nastawki za myjne błida z wopraw dźiteho marmora
rózkate a ovalne špihele
wobrazy z wobłukom a bjez nich
Skleńčeŕnja Rudolph Wilhelm
šklenca a porcelin
jenož na serbskej hasy 16. :-: Telefon 187.

Služimy ludej!

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje z. dr. z w. r.

(Wareneinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Dawamy našim khudym sobustawam, kiž móža sobi hakle w poslednej hodźinje **manufakturne twory a wobuća** k hodam nakupić, w času wot 12. hač 24. decembra na mjenowane twory rabat wo

10 proc. w hotowych pjenjezach

a prosymy, zo bychu swoju potrjebu jenož w samsnym wobkhodźe nakupili.

Z dobom poručamy k hodownemu pječenju:

ff. amerik. pšeńčnu muku, punt po 0,24 hr.
ff. Jědźnu butru a margarinu
drobny cokor „ „ 0,33 hr.
słódke mandle „ „ 2,00 hr.
hórke mandle „ „ 2,20 hr.
Sultania-rózynki „ „ 1,00 hr.
korinty „ „ 0,78 hr.
Elemé-rózynki „ „ 0,80 hr.
citronat we wulkich kruchach „ „ 3,00 hr.
mandlowy a citronowy wolij, — vanillowe truki - citrony ff. kognak a rum - ff- čerwjene wino - Tarragon, bleša 3.00 hr.
Cyle wosebje poručamy naše **hodowne štrikle**, z jenož dobrej butru pječene po Drježdźanskim wašnju. Skazanki přijimujemy hišće hač najpozdźišo 13. dec. w našich wobkhodach.

Z dobom wozjewjamy, zo našu nowu **tworowu předawarnju** na **fabrikskej drózy 23** wutoru, 16. decembra 1924 wotewrimy.

Prosymy naše sobustawy a kiž chcedźa jo hišće być, zo bychu nowy wobkhod po najlěpšich mocach podpjerali.

Dźensa **štwórtk**, 11. decembra 1924, wječor we 8 hodź.

zjawna zhromadźizna konsumentow
w knježim hosćencu w **Njeswačidle**

Dnjowy porjad:

Što dyrbja žony w hospodarskim wojowanju dokonjeć?
Referent: K. duchowny **Kötschke** w słužbje z Prošena pola Elsterwerda.

Předstejićerstwo.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźujetaj płaćijšny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. j wob. ruk.
w Budyšinje na hornjećerskej hasy 24.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornjećerskej hasy čo. 10 poruča jadne kola.
šijace mašiny, manile a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Lubowane hodowne dary! A. Graf

Šćětkowe garnitury, hładanja nohćow, włosowa, pycha. mydła, parfumerije, Kölnska woda, toilet. wěcy atd.

parfumerija

Žonjace toše

:: aktowe mapy ::
kupowanske męske
dźiwadłowe męske
listownje a pjenjeżne toški

na **hobatej hasy 4** při hłownym torhošću.

Porućam
běłe wino
čerwjene wino
Moselske wino
atd. najtuńšo

Ia **khěžorsk.** wuca-**howu muku** měšk 5 puntow jenož po 1,30 hr.
sultaniny (Ia kajkosće) punt jenož po . . . 70 pj.
sultaniny (najf. kajkosće punt jenož . . **90 pj.**
mandle słódke a hórke, rózynki, korinty, citrony, citronat, wolije k pječenju atd. najtuńšo.

Kofej

po kóždej płaćiznje stajnje čerstwje palony,

łaflowe Šokolady

Wot 15 pj. sem
(dale Reichardt, Sarotti, David atd.)
praliny marcipan kuski
na štom we wulkem wubjerku,
margarinu šmalc, pječeński tuk łój, palmin atd.
najtuńšo poruča
kofejowy skład
Erich Eckhardt
na rózowej hasy 6.

Slubowe a wěrowanske pjeršćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hośće hasy 25. Tel. 929

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźěćanske košle w. 2.90 hr. sem wołmj. łožowe plachty, 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow štrympy, zoki jara tunjo.
J. Erler w Budyšinje
jenož na zwonk. lawskej hasy 10

Hwěžkowy cwjern

4 hwěžki po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonoserjow jara přihódnje mašinski cwjern a přišiwańske přidźeno, štrykowansku wołmu a tehorunja najtuńšo, tak dołho hač skład dosaha
Krause,
na serbskej hasy 1, II.

Slomu

kupuje při přihódn. płaćiznach
Hugo Schön
na žit. wikach, 30. Tel. 1180.

Přiloha k číslu 289 „Serb. Nowin“

Štwórtk. 11. decembra 1924.

Morawski kraj a kraj.

Wobrasći se žiwjenja, skawšinow a puczowanjow narjsbowak Jan Bryl-Sserbin.

(Pokrazowanje.)

Wročimy so hišćeze k jalozerjej klóschtra. L. 1228 wobkruchi Olokar 1 nowa wichšikte jalozinu a wosebje we tutom lěcze 17. nalynnika jalozenje klóschtrjcze zyrkwje. Sswjatnizu bu tehdom k czescži „Najsbóžnischeje knjezny Marije“ poswjeczena, kotrejž schole hižo tež zyrkej na starem jaschkom Wetschradże poswjeczena bya. Czehodla znadź niz žiwy. Zyrikej a Methodej? Nalchimaj swjatymaj japoschtolomaj njemózesche tehdy posmjeczeny być, dokelž hakle polodlischo a to l. 1349 ja wolomuckeho biskopa Jana VII. buschtaj sjawnje swjatopratjenaj. Tak bě schi Wladislaw wulki njechinity pomnik popisli, pschetož tutón wschednschi klóschtr wobknjeżesche a jakhoma niz jenoż mjeno „Wetschrad“, ale tež nadobny nadawk bywscheho Wetschrada Kralowskeho; na tutom klóschtrikom Wetschradże „Methodowe zohnowanje we swojich pjodach sawostanje wobstajnje.“ S mnohich podawkow sudź tu tón i l. 1421 naspomnjeny, kotryż je w zyrkwi na wótcach pjched dobrozelskim wobtukom swobrasowany.

Jalostny, krasny tkutk! Jeho sta w malem rózku ja husitskich wójnow wutwori so po czestkim pschikładze tež na Morawje „nowy tábor“ se skutkowanjom wosebje bojowanych wótcskow Zjedricha je Strážnize a Tomaschowa Lhotoja a to na kupje rěki Morawy posa wsju Nedakonicz k poindju wot Wuhrowskeho Hrodžischcza. Tam zhromadźichschi so 1 hlika a 1 daloka burjo i nekotrymi njerichtami a kapzizerjemi, nawaschchu so na bliski klóschtr Wetschrad a dobrowolschi jón, spalchu a murnbichu tón podpolnje. — Mnohy mnischa czekanych pisches klóschtrske murje do Wuhrowskeho Hrodžischcza. Tola abt Jan, jeho ródny bratr a druzy tjo mnischa buchu pozadnjeni a na schczépowuzu w zyrkwi spalent.

Wopomnjenjske léta ja zyrkej su l. 1681. W tutom lěcze 16. hodownisa cżerpjesche wulke schkodu pisches wohen. Po wupalenju so zyrkej pomjesschi, hdyž bu i nowa nahwarjena. Druhi Wozi wobsi howrjesche 16. prózinika l. 1718. Po wobémaj njesbožomaj wobliczi so schkoda na 100 000 stolych. Léta 1722 bu zyrkej wot wonka wobnowjena pod abtom Florianom. So by so tej smutsa wobnowiła, wo to prózowaschże so jeho nasledník Jozef Mašk, rodzeny i Wyšowiz (1724—1748). Pod abtom J. Matym l. 1735 prosczische Filip Sury, i Wiena, pokhdżaju a w Kromerżiži wukubłany wo pschiježe do klóschtra. Ale prelat jeho njepschija, dokelž wón njeczo jako rodzeny Widenjan cżżiłche rżeże mózny njeje, a tehodła njemózesche być pschijaty. Hdyž pak bżłche Sury dobrosnje cżżiłi nawukmył, jeho do klóschtra pschijascha.

L. 1784 sta so sa wospjedarsti klóschtr wulki a žnadź tež posledni podawk. Kaž jónu sa cżaż Svatopolska so žnóżne stutkowanje Methodowe saraczi tak, so so navoschdka sda, so hnoże jeho dżeło z fraseskowom pohrjebane: tak Svatopolkowje nowego wécka nahsle lastojischu znowu methodiske dżeło na Wetschrodże z tym, so bu 24. pożnjeza 1784 klóschtr lakala. Sarjadowanje wotedy so hamostatneum sararjez a wubjerkej k sanicżenju wopyta Wetschrada. To wal sta so takle: Wotdże wjeczor pschińdże do klóschtra krajny komišar i Wuhrežiskeho Hrodžischcza a zadasche s prelatom porzeczeż. Ale komornik to njedopuschczi, dokelž bżłche hižo kujes prelat cunje k mérej schoł. Tuż pschipokaja komornik komišarej a jeho ludżom zymy k pschenozowanju. Hakle rano wupokaja so komišar i postomozu posa prelata, a wojerwi, kajkeje wbżicżiny dża bżłche pischischoł. Na to pschinoschowachu hnydom kaschcze a kschinje, do kotrychž so wschitko schtoż bě wažne a drohotne, bżes rjada a skada smjeta. Tu do jeneho kaschcza bu mnoho kelschowu, monstranzow, powoschankow atd. limjetanych, a hdyž wschitko to nékat njerodnje i horjeka wupadasche, tu jedyn njedočzini zapocza i nolowaj, framowaczj a teplacz. Woltarny wobras knjeżny Marije mżesche mnoho wénowane bary, mjes kotrymiż bżłche tež khórca z drohotnymi, rytż pacżerkami; to wschitko so jim sebra.

W létach do sbożnjenja klóschtra bydlesche tam i haszkom bratr, pschedy jesuita, snaty mótež Ignaz Raab. To bżłche muż zara wjesseleje powahi a zasnebo ducha; dżeło dżasche jemu hrażizy wot rukow, tak je tamo pischi wobnowanju, pschiwże-li wopyt, rad zortowasche, so žmélwasche, ale i barbiczom w ruzy jenoż tak wobrotnje dżełaschel. Wjese jeho wobrasow je so w zyrkwi a w klóschtrje na Wetschradże a druhdże na Morawje zalhowało. S cżaża sbożnjenja klóschtra bu zyrkej tež pusta a wopuscżezena. Wo tom dożitanym so w spiczinach tehodyschich sarajzow pischi wospadże. K wopomnjenjskemu sim 1863 bu swjatnizna tak nékat i nowa pschiprawjena a wobnowjena. S tehodła leta pak porjeschi so zyrkej hacż do l. 1884. W tutom 1881 pschenjeschu Morawjenjo i prozesijonom do Roma powostanki swj. Cyrilla na Wetschrad a potwjerdzi je w Cyrillisj, a podpischo na woltar swj. Benedikta we marijanskej basilizu. Dyžzaležna posmjertna swjatoczesnosez swj. Methoda wotnjé so, hdyž bé zyrkwiczka Cyrilla dospolnje wobnowjena. K wulkej swjatoczesnosci w l. 1885 njebé jenoż swjatnizna marijanska dopotowana, ale tež hród dobyty pisches to, so so velehradske knjeżstwo wot katolischo podpjerowazeho towarstwa kupi.

Pschedy bydlesche tam swobodny knjesi Sch. J. Ssina. Jeho dżowka, dżédżicka knjeżstwa, wuda so sa wójwodu de Castries (de Kastri), Francoza, synaka Mac Mahonu.

(Pokrazowanje.)

Zapóstane.

Doßlowo k wólbam do nimskeho sejma.

Mélko so hodzi tak trochu pschewidżeć, kelko roskory a rosschczépjenjay su némskonarodni a zentrum do herbskich wolerjow a i tym do herbskeho luda pschinjesli. Tutymaj némskimaj stronomaj sakezesche wjele na dżénju a rosbiczu Sserbow po snatym pschiskowje: Divide et impera! — Dżel a wobkruchi! S pomocu njenarodnych pischerahnych Sserbow, kotrjż so ja tajke njerkmane dżelo najdżeje pschihodżeja a ja to némskeje khwalby a czescże, zasebo dżała dóstawaju, je so tutón ja zyke Sserbstwo wohanbjazy kutkjenoż wukonjecz mohi. Wobjet je so na to pokasało, so w némskich stronach rosbrójene hłoby

zaninajßnadnischeho wuliwa

w nich nimaja a nam Sserbam nicżo njeponthaja, schtož je so na khromadżisnach a w nowinarstwje nadobcz dopokasało. Ale naschi wboży, naschczuwani, samuczeni, zasleplenj, we khudzichej politikyh njewobhonjenj Sserbja sczżihowachu rasczho hłoh zawjaczenych agentow a falschnych prosczow, hacż so na dobru radu domjazych wobluchachu, kotrjż maja dospolnemu frommjenje za swój teptany lud, i nim cżuja, myslja, dżélaja a cżekeja. To je

narodna a moralna degenerazija,

je najlépschi dopokas, ż kajkimi elementami na hischeze njeswanjene Sserbstwo wojowacz. Ssamy to wosjet na khromadżisnach widżeli a wjedli. Najhórschi bżehu „némskonarodni Sserbja“. Husto dosez wotkrychu swoje smutskowne smyslenje, hdyż so howak taja.

Po némskonarodnej khromadżisnje w khrożeżizach wypraji so jedyn bur i Kopschina — wuhladajo „Sserbske Nowiny“ w korczmarskej stwoje na blidże leżo: „Schtóż dże ras herbili .... hicż, tu ma Nowiny.“ Njepschezelstwo pischerstwo S. N. namakamy wosebje pola némskonarodnych burow: Njeje to napadne? Druhdże cżzychu sserbskeho rżecznika z pjatczemi wobdżélacz, pak jemu sadżerkanje i politiku najrodscho sakazacz. Stichwodżenja bżehu na dnjownym porjedże. Pischi tajkich a podobnych nalhonjnjach mohi na sserbstim ludże sadwadowacz, njebudżu-li hischcze sta a tyżzay swérnje a njebojasnje so k Sserbstwu wusnali. Dżiwacz wschat so njezrkcowamy, hdyż pschi tajkim wohanbżnjazym sadżerżenju Sserbow żebi némske nowinarstwo

njehańbite wupady

pschczinjow Sserbam dowala, każ tamny Khacżebuski „Land Lomb“. Tuta hewak jenoż hospodarska, potajkim njepolitiska organizazja je do wólbnoho hibanja zara

k lépschemu némskonarodnych

tapschimmyla. Powpschesne pschitrotschi dyrbjachu jich wuprólbujenje kapy njelnicz a njewjedżeny agitazju smójnicz. Chżwżhu jako najßylnischa strona i wólbow wuńcz. — Dżjesche so jim we 200 mandatach — a dyrbża so nétko i jara fuadnym wunoschkom spokojicz, kiż w żurej mérje njeschezi i nasgenej prózu, wumjetanym pjenjesami a i pschelrżebanymi mozami. A nétko tola k wójnje njedżébże, schtoż je wotpoglad némskonarodnych. To wusna jedyn durit ze Hasłowje, hdyż so prénja némskonarodna zeoulka i wólbnoho kaschczéża wuczahny. Sa tajke jdeje dadża so wschelazy Sserbja njewuzitnje wutrjebacz.“ Ale jenoż tajzy, kotrjż su je swojim Sserbstwom hokowi.

Najpodżiwnischo su so Sserbja sadżerżili, kotrjż su tón ras zentrumskn stronu wolili. Powschitkownje je tola mjes Sserbami, wosebje katolskimi znate, so cżzychu narodne mjenischiny z zentrumom so sjednocżeż, je pak jich tu thymlu hischcze wotpokasało. Tehdom je so poprawnje s némskim zentrumom jednało, nż ż pruskim, każ to jedyn cżeżnik na jenej khromadżisnje wuslyschesche wupraji. Pischczéna wotpokasanja bżehu njenjeły — 187500 hr. —, kotrež je zentrum k potżebżowanju narodnych njemischinow w Hornjo-Schlesyskej wot némskeho knjeżeżstwa pschijasło. We wschonémskich truchach pleżża wone jako „njepschezelsko wótzneho kraja.“ Kajkcho sacżischcża by to na knjeżeżstwo a némske stronu cżinito, by-li so zentrum runje nétko z narodnymi mjeń schinami bżlżi. Tuto wischeże pjenjeżowe wótbnoże podpjery je starzańskich bankow a wotkazanje sjednocżeństwa dyrbjało tola wichżem, snajmjenischa katolskim Sserbam wocżi wotewrjcż, so pak taitkmi wobżjeznożczemi tón ras nichtó, sa zentrumsku stronu hłosowacz a wolicż njemóże. So pak su tola wolili, je dospodne politiskeje njefrafoscże. Taikich politika cżi hischcze w dżéczanych cżrjach. To njeje wuras nacodneho, herbskeho pschestwdżenja, ale tuteho wólbneho hrónrża. Cżim frudnischo a wohanbżicżiske je, so je k temu hischcze tak njenowana serbska intelligenza nawolnjala. Tajta politika njeje ja ludzi te frawym rosomom. Tajzy njech radscho swoje porsty wot politili wostaja, dokelż do njeje nicżo njerozumja. Bytnjez jich organ w Drjeżdżanach wo herbskich głosach pischat, so do papjerjanego kosscha padnu, dha dżemy jemu jenoż psched wocżi stojicz, so ja herbsku ludowu stronu wotedate hłoży wo dżéżacz krócż a hischcze wjazy waża, hacż tamne w némskich stronach rosbrójene. Zentrum a némskonarodni sa Sserbow kulturelnje a narodnje nicżo wyschc nimaja. To mózemy hižo léta dotho wobredżowacz a w pschichodże fo nicżo njepschemény. Tuczi maja jenoż

sażima sa swoje Némzowstwo.

Narodnje mjenischiny su jim hetuka, prózdne głowy. Na te so moni halke saży w cżażach wólbow dopomnja. Schtóż to njedowidżi, ma dwé dełzy psched nopom, a to hischcze thétro tolstej. Nasche herbske hłoby — we Delnjej Lużicy njeje so tón ras wosebita herbska tżeżina postajila, schtoż je jara k wobżarowanju —, cżinja sjownoscż kedżomu na hischcze żiwy herbski lud. Po zylym némskim kraju, zyły wukraj shoni, so so

Sserbja politizay hibaja,

bynjez do némskeho żejma tu khwilu hischcze żancho japóstlanja njepschezélichczeli, ta to diwju do dnja pschi wólbach żejma. Tam budża narodne mjenischiny sastupene a jeje wulwoleni budża jich prawa krucże schkitacz, wo wjele bóle hacż jedyn Némz, w kajkeżkuli fronje tež tżaż.

Sserbskim wolerjam głuscha dżaż zyleho naroda, wosebje njebojasnym wojowarjam. Kak wyßoko stoji jich sjawne wustnacże k Sserbstwu najwéczeże materielnym, mamonskim interesom wotpadnikow, kotrjż „Bóh je bżjnch“. Videant consules! — Sserbja hłabajcże ßo pschewocżi! Spektator.

Haarmann psched sudom.

Na schtwórtym dnju njebżeschze wopyt wjazy tak wulki, każ dnu pżedy. Wjes dżiwa, so sudżo wot tutych hrosnebo njekhmanisswa nicżo wjazy głuschecz nochzedżu. Tež nowiny njedurjżale wo tuttych sradnych podawkach wjazy pjsacz, hacż je runje trżbne, so buchu żadanja akcualnosez dopjelnile. Budżemy tehodła na tutym mésnje jenoż hischcze tak wjele pschinjesecz, każ żebi frofumje-nje khónczasno wuńsadu runje żada.

Ssud pokraczuje se pschesthschowanjom swédkow. Krajny sudnik radżicżel Schayer, kiż je pschedożże pschesthschowanje w padże Haarmanna a Granża nawjedowal, so wupraji, so je wo jeho mjenjenju Haarmann wot Granża jara wotwisny byl a so je pod jeho wliwom stat. Tež kriminalny wyschchi inspektor Langa je pschesthżedżeny, so je Graus Haarmanna k jeho njeskutkam nadwjerowal. H. je so potom, hdyż Graus jónu we jeho mordarskich njedżesche, jeho bojal, so jeho wobstorżi. Tak je tež losko frofumicż, so bżesche zyle w rukomaj tutoho nahrabneho cżłowjeka. Potom pschesthżuschuje so zyły rynk privatnych swédkow, wosebje tajkich, pola kotrychż je Haarmann bydlił. Woni wupraja, so njejsu hebt H. jadżerżenje prawje wujasnicż mógli. — Cżasczischo su Klepanje a tež sdychowanje w jeho bydżenju sługscheli, tež widżeli, kak staj H. a Gr. posne bowy cżasczischo do nutrnika nosnjoli. Kedyn swédk je tež widżał, kak je H. jónu cżezli mécz do wody cżżsnył, schtoż pak H. prèże.

Pschesthschowanje swédkow so tež na 5. dnju dalwjedże. Pschi tym ßo nicżo nowe njewukroja. Popoldnju pschiińdże k wunjepej mjes Haarmannom a Granżom. Jako Graus jako wernosez H. wupraji ßo prèże, praji H. rosharjenje: Ssym hacż dotal wschizo na Granże dżiwal. Wunżischesi Graus sprawnje wschidal, kak je mje wobehlal a wojebal, dyż mjeczał. A wobroczinschi so na Granża: „Czakaj jenoż, nétko wschitkdsech tež tu hischcze tam, hdżeż ja pschiindu.“ Dora Mettelez wobcża, so je H. dospolnje wot Granża wotwitżny byl.

S Jablonza pola Mużakowa.

Jabloiz, to je radna wjeß,
Tu ja sabjeż njemogu.
Wschitke luże ßu na mnje ße,
Aiß ja tajfeg' lubeg' mam.

— — — — — — — —

Zadna rajnscha, schikowajnscha,
Każ ta moja luba jo.

— — — — — — — —

Tutón spéw, nż jeho wobkstkaza melodija bżesche ni naczinila. Jedyn mlody Jabłończanski bżesche mi psched dwémaj létomaj tutón spéw saspéwał a hdyż won prènju schtuczku hischcze ras wospjetowasche, dha ßo mi żamennż po Jabłońju stżikasche, runjecż tam hischcze bobuk njebżech. To cżinjeschże ta melodija, zunju, wolsożaju żadosez wuraz-Kowaza, kotrež je cżłowjekej do wutrodby sapleczż a tam wot ßo żamna dale synczż. To cżinjesche trasch tež ta wulka głossa, kotrež je tomu Jabłończanej po lizu dele kuleschе, hdyż won wospjetowasche:

Tu ja sabjeż njemogu — —

Tu ßo hólzej wopraudże po jeho wjeżay stużka!

*

Pjatk je psched wólbami. August Ladusch, mój swérny, njesprózniwy adjutant we wólbnych bliwach, poßledneju twdżenjow fastupi rano do mojeje stwy. Won ßo mje njepraschа, nż, schtoż ma być, to ma być, a tež kżdżemu rosłaß, won mi ła: Jutże wjeczor pódżemy do Jablonza, tam dyrbimy bicż, tam żu hischcze dobri Sserbjo, tych dyrbimy ża naż dobycż, ja djenża wschitkich łkasam na jutże wjeczor, pódżu dom wot domu.

W nim synczi ßaßo wona wobkstkaza, stużkanje wubudżowaza melodija. — Nż, Jabłońz żadyez njeßmémy, popoldnj dżeń do wólbow tam hischcze pódżemy. Jabłończanam dyrbi so ras tkutne słowcżko prajicż, woni nam njeżmżża, kat każ nékżo praji, pschi bżłym dnju wumrjecż. Jabłońz dyrbi ża Sserbstwo żiwy wostacż. Ladusch ßo żiżo w durjach wrózejesche, so by ßo do Jablonza puschcził. Won bżesche nje rożumił.

Ssobotu wječor pšeď wólbami w Jabłońzu pola Schołcźig. Hoscźinka ſtwa, niż drje pšchewulka, ale ſ ludźimi pšchepjelnjena. Też dwě žónſkej ſtej pšchipódla.

Hač budża mje woni derje rosumiecź. Jich narěcź je tkěrko hinascha a Jabłońcźenjo njeczitaja też jane Sserbſke Nowiny a kulhi. Tuž wostanje jim wjele ſerbſkich wurasow njeſnatych.

Něcźu někotre ſady pomaku, kózde ſkowo wosebicźe ſadźejo. Potom ſo praſcham, hač mje derje rosumja. Hač, wſchitko mi derje rosumja. Někto roskładuju jim ſaměrny naſcheje Sserbſkeje ludoweje ſtrony, něcźu wo naſchej ſrudnej ſandźenoſci, wo ſbožownym pšchichodże, ſo Sserbſtwo ſcźo horjeſtawa a ſo też ſajo w Jabłońzu ſerbſke pěwy ſakincza. Wſchitcy pšchitomni ſlědźuja napjecźi mojej rěcźi.

*

Diſkuſija. Starſchi muž ſo poſbźehuje a rěcź nemiri. Wón praji, ſo ſerbſki njemóže, ſo pak je pšchichot, dokelž je ſo jemu ſerbſki letak w němſkim pšchekóžku do dwora pšchinjeſł a ſo chże někotre pšchiſpomnjenja ſ naſchemu programmej ſcźinicź. Niedyrbjachmy wſchak to cźinicź, ale dowolichmy, ſo ſmě němſki rěcźeć. Wón běſche wſchak pšchedſkyda wjeſnje wotnoſki ſozialdemokratiſkeje ſtrony a měſeſche doſć ſekundantow wokoło ſebje ſhromadźenych. S teho naſta někto ſara ſliwa a doſć wótra rosmołwa. Niźdy wſchak hiſchcźe njeſtym ſerbſkeho rěcźnika ſtyſchał, kotryž ſ taſkej raſnoſcźu, ſ taſkim pšchekſtrědcźenjom a ſ taſkej ſahorjenitoſcźu ſa naſchu rěcź rěcźeſche a ſajimy ſerbſkeho dźěſacźerja ſaſtupowaſche, łaž to młodźy Auguſt Laduſch cźiniſche. Oh, ſo by nam wjazy taſkich młodych rjeſow naroſło a woni wjednikow namakali, kotrěž móhli pšcheſjednotu mjeſ ſobu hajiźy tutym młodźeńzam jako ſtwězu na puć ſtwěcźiś.

*

Po ſhromadźiſnje je. Cźerjódka ſtwěrnych Sserbow ſe wrócźo woſtała. Stojimy w koleźu, ſnajemy ſo hižo, pijemy jene piwo a něſto ſpěwaja nam młodźi Jabłońcźenjo ſtwoje ſerbſke ſpěwy. Jenož taſke, kotrež ſu wot ſtarych wuknyli. Hiſchcźe Sserbſtwo njeſhubjene, Ganka budź wjeſoła a podobne ſpěwy ſu jim njeſnate. Wutworimy hnydom kommiſiju, kotraž budźe ſerbſke towarſtwo, kotrež k nim pšchiſłuſa, ſo by tam ſerbſki ſpěwało a hrało, witacź a kotraž ſměje wſchitko ſarjadowacź. Schołcźig mcha rjanu, iwulku žurlu a korcźmarka budźe waſ wjeſele ſe ſerbſkim poſtrowom witacź. Njeluboſnoſcźo ſo nichtón bojecź njetrjeba. Jabłońz leži poł hodźiny pěſchi ſady Běłeje Wody. Sſwjedźeń dyrbjał ſo kónz wulkeho rózka abo we małym rózku wotměcź.

Stawajcźe, ſerbſke towarſtwa! Jedne dyrbi tute kulturne dźěło na ſo wſacź. Jedne dyrbi Jabłońcźej kmótricź!

Jabłońz to jo radna wjeſ,
Tu ja ſabycź njemogu.

Sa.

Přiłopk.

* Sakſka — dokelž běſche jeź k lubu cźinił. W Winſkim hoſcźeńzu cźiniſche 16 lětny Robolſo Emilij 23-lětnej kuchiniſkej holzy, kiž runje zbyte krajeſche, k lubu. Holza ſo wobaraſche. Jako pak hólcźeź njepſchesta ju hněwacź, ſpědźe holza, bjes teho, ſo by ſo wobhladnyła, ſ nožom w ruku do ſady. Nóž ſakſi ſo Emiliji do hrudźe a woſta we mutrobje tcźaty. Hólcźeź ſo jwjele a dźiwy wudycha.

* Pšchipadnje wutſčelena granata. Nowa italſka torpedowa łódź běſche pola Spezije tčelěnſke ſmeźowanje wotmětła. Pšchi tym běſche 105 millimeterſka granata we rowje tcźaty woſtała. Połdźiſcho běſche ſo łódź tak wjercźała, ſo běſche tčelbina rowa runje na město Spezija namerjena. Tu wupraſnyła wutſčel. Granata padże w měſcźe na fabriku lezomnoſcź. Schkody pak na dobre ſboże njemcźiſni.

Hamtske woziewjenja z Budyšina.

Poſtajenja, kotrež twoja podłožk ſa wobſtcźenje mjedy ſa jwuſenjemjecźerjow, ſu ſo ſ 1. oktobrom 1924 pšcheměniłe. Nowe poſtajenja móža ſo we wobkhodnych hodźinach na kenzliji pšchemyſłneho hamta w kupniży we II. poſchodźe, wó ſtwje 10, wobhladacź.

*

W konkurſowym ſednanju wo ſamożenju kubleria M. Lehmanna ſ Pšchiſchcźu cźo. 2 je ſo wožebita termija k pruhowanju po cźaſu pſchipowjedźenych ſabankow na 21. januar 1925 dop. ½12 hodźin w ſali 141 hamtſkeho ſudniſtwa poſtajiło.

*

Nad ſamożenjom firmy Schleſyſkeho drjewoweho kontora Lojiy a Co., kommanditneho družſtwa, je ſo 9. dcź 1924 dop. ½12 hodźin konkurſowe jednanje wotcźiło. Konkurſowy ſarjadowař je rěcźnik Zickucke w Budyſchinje. Zadanja dychja ſo hač do 5. jan. 1925 na ſudniſtwje ſapodacź. Termije ſu 7. jan. dop. w 11 hodź. a 28. jan. 1925 dop w 11 hodź. na hamtſkim ſudniſtwje w ſali 141.

Hamtske z Kulowa.

Po tym hač je pokhroma w hrobźach ſtótneho wikowarja Topolinſkeho w Kuloſwje a kublerja Mroſa w Hóſtu ſaſchła, ſu polizajſke poſtajenja ſ 6. nov. 1924 a 25. okt. 1924 ſo ſdźehnyle.

Pšijcźa ſawěra je po woſjewjenju we wokrjeſ. nowinje ſ 6. dcź. ſkónczena.

Hamtske woziewjenje z Wojerec.

Po § 41 cźo. 3 wukaſa ſa wobkhod ſ awtami ſ 15. 3. 1922 a 18. 4. 1924 dyrbi kóždy jěźdny na motorſkim kole, kiž ſ „małej mozu jěźdźe“ wuſmyſłcźenje měcź, kiž je wot hamtſkeje pšchipóſtaneho wězawutkoſtneho twarjeńza. Na wupokaſu dyrbi ſtacź: fabrikiſke cźo. cźerjeſlſkeje maſchiny, liczba konj. mozow a po dawkowych poſtajenjach wobliczeny wužitk. wunoſchk, pola ſwalnych (Verbrennungs-) ma ſchinow też hiſchcźe liczba ſylindarjow a jich ſchcźerk a kajtoſcź maſchiny, hač ſchtyritaktowna abo dwojtaktowna. Dale dyrbi we wupokaſu pšchiſpomnjene bacź, to ſo jedna wo motorſke koło ſ „małej mozu“ we ſmyſłu mjenowaneho wukaſa. Taſke wuſmyſłcźenje móže też wutajicź firma, kiž je wot wyſchnoſcźe k temu wopraſnjena. Sa motorſke koła, kotrež ſu hižo pſched 15. 3. 1923 ſo hamtſky ſa wobkhod pſchihuſchcźiłe, płaca ſtare wupokaſy dale: koła dyrbi wobſadźeć pola wyſchnoſcźe, kiž je wupokaſ tehdom wuſtajiła, namjet ſtajicź.

*

Pšchinoſchći k ſoſtaranju dźěłonjemjerjow ſu ſo wot 1. dcź. 1924 na poł procenta wot ſakładneje mjedy poniżiłe.

*

Lakarź Arthur Gerſter, kiž na Langſtr. 23 bydli, je ſo hamtſky jako wopitź woſjewił. Wojerowizy hoſcźenzarjo a korcźmarjo ſo na to kedźbne ſcźinja, ſo njeſmědźa mjenowanemu w pšchichodże žane napoje wjazy podawacź, też niż jeho wjazy we ſwojich runnoſcźach cźerpjecź, herak khłoſtaja ſo ſ wjenjeſami abo móže ſo jim też konzeſnja wzacź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnym. — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Najrjeńši
hodowny dar
je

Kaffee
Kaffee
Kaffee

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 290 — pówźn. pjatk 12. decembra 1924. — Lětnik 83

Praktiske hodowne dary

Listowe papjery, hóstne knihi, spěwarske, złote pjelnjenske pjera, notowanske knižki, kontorsku potrjebu, alby za listowe znamki, poesijowe alby, wobrazkowe knihi, molowanske knihi, spisy za młodosć, towarśne hry, tapety za klankowe stwy, šulske wěcy, protyki

w znatym wulkim wubjerku po nizkich płaćiznach

Moritz Weiser na žitnej kasy 5.

Najnowše z cyłeho swěta.

Schwajzarska swjatkowa zhromadźizna je se 172 hłosami je 193 wotedatych hłosow swjatkowego radu Jeana Marin Musya sa swjatkowego presidenta na lěto 1925 wuswolila.

*

Parišći wudawk Londonskeje „Daily Mail" je wucźah rosprawy swjatkarskeje wojerskeje kontrolowanseje komisije wozjihnyła. Słónčne žadły tuteje rosprawy rěkaju:

1. **Swjatkarska kontrolla njeje mohła wěsty wunoschk podaś, dokulž ju němske wyschnosnje jejne dźěło poćežeše.**

2. **Tuteje pschiczyny dła njebudże Swjatk ludow spósnaś, mózy, hacź je Němska wotbronyła.**

3. **Němska dale broni. Generalny stab je sasó organisowany. Jemu je możno, nowu offensiwnu wójnu pschihotowaś.**

4. **Němska ma pódła němskostatneje woboty wobronjene policajske wójsko, kotrejž je nětdźe 100 000 muži fyłne.**

5. **Maschiny k dźełanju wójnskeho materiała njejsu sniczene. Kanony a munizija kóždeje druzyny so z wulkimi hromadami dźełaju.**

Jendźelečenjo wo rěmskim wójnskim bronjenju.

Franzowsam a Jendźelčanam němske tajne wójnske bronjenje směrom spaś njeda. Franzowske nowiny su hižo zwjesył na strach němskeho tajneho bronjenja kedźbliwe činiłe. Tele dny je teź Londonska „Daily Mail" napisała wo tym pschinjeśa. W nim so praji, so su dla tajneho bronjenja Němskeje w blišćim času w Parišu rada swjatkarskich pósłanzow sendźe. Němske knježerstwo, jeno faktowizy z offizierow swjatkarjow na to waschuje wobschudźeja, so to njerschewjeduja, schtož so we wobronjenišim pschisławku Versailleskeho sprjećenja žada. Swjatkarskej kontrollowacej komisiji su sadźewali, so wo połnym wobstaju němskeho wójnskeho pschihotowanja pschešwědoćili. Němski generalny stab je so dyrbjał po stawje 116 měrowego sprjećenja rozpuschćiś. Tole rospuschćenjo pak so hišće je njeje stało. Nawopak, wón hišće wobsteji a runje kaž w dowójnstim času plany pschećiwo žuboam wudźełuje.

Němske wojerske mozy njeśmědźa po stawje 163 měrowego sprjećenja najwyschšchu ličbu 100 000 muži pschekroćiś. Tole postajenje njeje hišće swoju płaćiwosć zhubiło. Pódła němskostatneje woboty abo pravidelnowo wójska pak hišće druhe wójsko w „seleuej policiji" wobsteji. Swjatkarjo su žebi wobpjet žadali, so bychu to tele wojowanske mozy rospuschćiśe, tola němske knježerstwo njejsu hač dotal na tole namołwjenje kedźbowałe.

Swjatkarska wojerska kontrollowaca kommisija, kotrejž je to poruczło, němske wotbronjenje pruhowaś, je so wo tym pschekjewdobźiła, so je **Krupp w požlednich měsyacach sćełdy dźełał,** hacźrunjeź su swjatkarjo sakakali, je dźełacź. Kontrollowacy offizierjo su wschudźe tu wolu Němskeje nadeschli. Wuběźełili su cźeśe kanony, kotrejž su go po měrowym sprjećenju dyrbjałe sniciś, dale sćełdy munizije, kotrejž dowolenu měrn pschekrocźeja. Pjeć lět po wobsamtnjenju měra njejsu hišće němske munizišće zabrili sniciśe, kaž so to w měrowych wumělenjach žada. Wotbronjenjeśe stawy měrowego sprjećenja njejsu so Němscej po wusdaću napołojśe, ći nimi je so dyrbjał měr Europy katholowacź a němskemu ludej je so dyrbjało sadźewacź, swoje nigersće skaki pschećiwo krći swjatkarjow wospjetowaceź. Wonej dyrbitej w Barlinje na pschewjedjenje wotbronjenjeśeho pschisławka měrowego sprjećenja wobsteješe a pschećiwnjenju tónz cźiniceź, kotrejž nětuźy offizierjo wschudźe wojerskej kontrollowacej kommisiji na pschećo stajeja. Dokuž je tele naprawy wschudźe njepschewjedu, potom njebudże žaneho praschenja, so Němska, kotraž je wójnu pschełrała, měr dobudże, a so je Jendźelska nowemu a zatokhnemu wuběhowanju we wobronjenju Europy napschećo staji.

Marx wo stejišćeju zentrumskeje strony.

Psched zastupjerjemi zentrumskich nowin je so w Barlinje schćiwórik **němskeho kanzler Marx we parlamentarišćim połoženju wuprajił.** Wunoschk wólbow je dotalnu politiku frjedźiny sa prawu spójnak. S poskkabljenjom extremnych su so nowe możnosće sa parlamentarišće skrynjke dźełu wutworiłe a su so sadźewki sa politiske hromadźedźenje wottreułe. Michsprawne wschak bu było, so bychu so wschě mozy sebrałe, kotrejž dźěchża politiku frjedźiny podpieraceź. Na podstoku wólbneho wunoschka dołe najbliže leśało, sptacź wulku koalizniu wutworiceź. S **wobstamknjenjom němskeje ludowneje strony,** kotraž njeje najprjedy z druhimi stronami jednała, je wschak so nowe połoženje stworiło. **Němska ludowa strona je so rosćuhdźiła, teź bjes demokratow blok prawizy wutworiceź.**

*

Dotalne knježerstwo na nowy tudźeń wróco stupi. Němski president hnadź dr. Marrej porucźi, so by nowe ministerstwo sestajał. Tutón pak by temu jenoź swólniwy był, dyż by so knježerstwo mohło z wulkeje koalizije, z zentrumskeje, němskeje ludowneje, demokratiskeje, a sozialdemokratiskeje strony wutworiceź, tola to je dla pschithilenja němskeje ludowneje strony z němskonazionalnym zbłe uje-możno.

Możno je teź hišćeze, so němski president pryedawšchemu němskemu kanzlerej Wirthej nadawk dowěri, nowe knježerstwo stworiceź. Tutón by z pomozu kiwcho fschdła zentrumskeje strony syntał, wutworjenju knježerstwa prawizy sadźewaceź. Wón by **němskonazionalnych namołwił, wobschěrny programm sunstkownje a swonkowneje politiki pschijeceź.** Pokoja němskonazionalneje strony je hižo we požledním němskim šejnje temu pschihotowała, so by so swonkowna politika po dotalnym waschnju dale wjedła. Tuj šmě so wocakaceź, so wona teź do dotalneje sunstkowneje politiki swoli.

Skórźba němskeho presidenta Eberta pschećiwo redaktorej Rothardtej.

Sśerjedu běchu k sudnistwu jednanju jako šwědzu mjes druhim pschischli pryedawschi ministerjo Scheidemann, Bauer a Emil Barth. Najprjódzy Emila Bartha pschešłyschachu.

Pschedsyda so jeho woprascha, kak je so stało, so su knježa se sozialdemokratiskeje wjeschiny do strajkowego wjednistwa zastupili.

Swědk Barth: Do strajkowego wjednistwa su zastupili, dokulž so dźełacźerju sozialdemokratiskeje wjetschiny pschi strajku wobdźělichu. Jich stejišćeźo pak njeje antimilitaristiske było.

Pschedsyda: Hdyž knjes Barth a cźi druzy knježa njeswupathisuju pschećiwo strajkej stejachu, cźehodła su potom do strajkowego wjednistwa schli?

Swědk Barth: So bychu pschi rosćuhnych podawkach pschitomni byli.

Po namjeze radźićela statneho rěcźnistwa dr. Doßmanna so wobstamknuły, k nowemu pschesłyschenju swědka Syriga w pschitomnosći němskeho presidenta frjedu popokdnju teź swědka Dittmanna sstaceź.

Swědk Wuschik, kotryž bě sa cźas januarskeho strajka se sastojnikom sozialdemokratiskeje strony, wobswědcźi, so su pschiwinowarjo radikalneho samóra pschihoty k strajkej wjednistwu sozialdemokratiskeje strony samjelcźeli. Hdyž potom strajk wudyri, běchu dźełacźerjo sozialdemokratiskeje mjeńschiny nusowni sobu cźiniceź. Hdyž so swědk pola pschedsydstwa sozialdemokratiskeje strony wo radu praschesche, je so Ebert hněwny zapowjedźił, nětćto sa strajk cźiniceź. Ludźo, kotśi je sobu polinuli, nadrjebili, dyrbjeli ju teź sjeźeź. Njedźiwajcy wospjetneho namołwjenja su Ebert, Scheidemann a Braun pschećo sebo prajili, so nochcedźa sa tutón strajk ani porsta sbihnyć. Hałe hdyž je so tym knježom rjekło, so hy jich sastupjenje do strajkoweho wjednistwa niz jenoź w sajmje strony, ale teź w sajmje krajneho sakitaśtwa było, běchu zobustawy stronineho wjednistwa k temu swólniwi. W strajkowej zhromadźiznje je jemu Ledebour pschiwokał: „Knjes Wuschiko, seze strajk sadajili; pschećoź to maju ludźo waschoje strony w stronimym wjednistwje sa swój nadawk.

Swědk Wuschik dale praji, so je tehdy mjes dźełacźerjemi mjełi za to knježiśa, so njebychu na swolanišći wukas pożłuchali. Ebert pak je tehdy rjekł: **„Tajku radu Wam njemożu dacź, ani ja, ani strajkowe wjednistwo njemóże samolwitosć sa sećeńki pschewjacź, kotrejž bychu ś teho nasłałe.**

Swědk Richter, nětkole sozialdemokratiski krajnoješulski sapósłanz, sa cźaš januarskeho strajka 1918 dowěrnik a zobustaw sozialdemokratiskeje strony je tehdy mjerańe rjekł, so stronine pschedbydstwo pschi zanych wobstejnoscach do strajkowego wjednistwa njesastupi, dokulž dyrbja so ś tutym strajkom politike zadanja pschećešiśćeceź.

Hdyž je so Syrig frjedu němskemu presidentej napscheco stajił, je wón swoje wobswědczenje wospjetował, so je so spósłanzej Ebertej pschi jeho rěcźi zedła podała a so je potom frjedź swojeje rěcźe wotmołwił: **Strajk móże jenoź wójnu pschikrótcźiś. Schtóž swolanišći wukas dostanje, njejsmě na njón pożłuchaceź.**

Sapósłanz Ebert je pschisponmił, so je jeho strona sa to postara, so je swolanišće wukasy wrócźo wosmu. Syrio dale praji, so je dźełacźer na sworowym dwórnischcźu Orcel napschećwo swojejemu wutornischemu wobswědczenju pschešłromadźiznje pschitomny był a so je swólniwy był, Syrigowe wuprajenje jako šwědk potwjerdźiceź.

Němski president pschi pschesłyschenju praji: „Hdyž so mje pschi pschesłyschenju 24. nowembra 1924 za podawkom z zedłu praschachu, njeběch na taśe praschenje pschihotowany. Praschenje bě teź powschitkownje dźerżane a w zhromadźiznach je so husto stało, so su so rěcźnikej zedłe pschepodałe. Tehdoła sym tehdy powschitkownje wotmołwił. Dokelž je swědk Syrig w mojej pschitomnosći mělniwy podawk z zedłu nadrobnje wopiłał, mósu je wschej wěstosću po mojim doponnjenju rjeź, so mam podawk je zedłu sa njemóżny. Hdy budźichu mi taiku zedłu horje podali, budźich dyrbjał swoju rěcź pschetorhnyć, kotruž sym z hłowy měł. Budźich žebi dyrbjał teź swoju bryle stajiceź, dokelž njemóżach hižo tehdy bjes bryle cźitaceź. Njejsym jenoź tak rěcźał, kaž šwědk wndawa. Njejsym jenoź mělł, so móże so wójna je strajkom pschikrótcźiś, a njejsym jenoź nikomu rjekł, so njesmě na swolanišći wukas pożłuchaceź a njejsym teź jenoź nikoho k temu namołwjał; pschetoź s tajkim prajenjom buch so mojemu zylemu stejišćeźu we wójnje napschećiwno stajiś. S wěstosću so dopominam, so je so pożedźenju pschedbydstwa sozialdemokratiskeje strony w tamnym cźažu wo tym samym praschenju, i druhej strony podatym, rěcźało. Pschi tym jenomyślnje měnjachmy, so ma so prózowaceź, so bychu so njeby na swolanišće wukasy pożłuchało, se wschej rasnosći na pschećo dźełaceź. Dopominam so ś wěstosću, so tym nětkuschemu pschedbydźe generalneje kommisije, Bauerej, to sdźełiś. Bauer je mi prajił, so mi pschihłokuje.

Wusamknjene njeje, so sym w swojej rěcźi w nětkaśim swišu rjekł, so dyrbi so moja strona, jeli so bychu so tłokstanje swolanišće wukasy twudale, prózowaceź, so bychu so wrócźo wsałe.

Na dalšne praschenje němski president potwjerdźi, so staj dwaj z jeho synow we wójnje 1917 padwyloj, a so je starschi, kotrejž bě hižo cźeźko franjeny, k garnisonskej słužbje kommandowany był, so pak je so ś nanowej dowolnosću 1918 sa ko frontiskej słužbje samolwił a so je hacź do konca w Italskej wojował.

Nadpad na żelesniczny cźah w Bolharstej.

W Bolharskej po dacźu nětkole dźiwje wobsłejnoscze knjeza. Póndźelu je derje wobrońena banda 13 rubježnikow měśchany żelesniczny cźah na stanišćeźu w Bokilowe. Wopoła Berkowiz tśełeli a bombły mjetajo nadpadali. Wopoła knjezny hejtman, kotryž bě s cźahom sobu wjesełe, jenoź s banditow satśeli a druheho cźeźko skanjonsiłej słužbje kommandowany był, so pak je so ś nanowej dowolnosću 1918 sa ko frontiskej słužbje samolwił a so je hacź do konca w Italskej wojował.

Nadpad na żelesniczny cźah w Bolharstej.

W Bolharskej po dacźu nětkole dźiwje wobsłejnoscze knjeza. Póndźelu je derje wobrońena banda 13 rubježnikow měśchany żelesniczny cźah na stanišćeźu w Bokilowe. Wopoła Berkowiz tśełeli a bombły mjetajo nadpadali. Wopoła knjezny hejtman, kotryž bě s cźahom sobu wjesełe, jenoź s banditow satśeli a druheho cźeźko skanjonsiłej słužbje kommandowany był, so pak je so ś nanowej dowolnosću 1918 sa ko frontiskej słužbje samolwił a so je hacź do konca w Italskej wojował.

Artilleriske wojowanje pschi rusko-estonskej mjeji.

Londonska „Morning Post“ ſ Rigi powdź, ſo tam ſ rusko-estonskeje mjeji hiſchcze pschezo ſylny kanonſki hrimot ſłyſcha. Hačrunje knježeſtwowa powdźeć ſ Rewala praji, ſo je ſo měr ſaſo poſtajił, móża ſo pschi estonskej mjeji ſtajne wobnje widżeć, runje tak ſchromadżenje ruſkeho wójſka k ranju Pajpuſkeho jězora.

Brónjowy ſkład w Saragoſſy wuſłědźili.

Parišſkemu „Journalej“ ſo je Saragoſſy (w Schpaniſkej“ powdź, ſo je tamniſcha policija ſłěd ſa jenym ſpſchiſaſhanſtwom namakała a w jenej hródźi brónjowy ſkład 595 bombow ſ roſbuchanſkimi buſchkowizkami, 60 kilogramow dynamita a 50 revolrowiw wuſłědźiła.

Rewoluzija w Albanſkeſ.

W Albanſkej je hižo ſaſo revoluzija wudrika. S Albanſkeje ſu do Prizrena w pokonſchſchej Sſerbiji cżekjenjeſy pſchiſchli. Powjedaju, ſo je w někotrych albanſkich městach revoluzija wudyrika. Sběžkaſke bibanje ſo ruczje roſchcżerja a ſda ſo, ſo chzedża ſběžkarjo do knježeſtwowego ſydła, Tirana, cżahnyć a knježeſtwo Panolia powroczić. Knježeſtwo ſo prózuje, ſběžk potłoczić. Policiſtojo a knježeſtwowi wojazy ſu pak dyrbjeli zoſacż, dokelž běchu ju liczbje ſłabſchi. Albanſki wójnſki minister, kotryż ſwonka Tirana pſchebywaſche, je ſo wrócżo ſaiwołał, ſo by ſo na cżoło knježeſtwowego wójſka ſtajił. Sběžk ſo jako ſcżěhnyk agitazije pſchecziwo politiſtim cżekjenjam wobſkladuje. Połoženje je kritiſke. Po nětkrotych powěſcżach ſo Panoli ſe ſwojimi miniſtrami ſwonka hłownego města ſkowa a chze do Italſkeje cżekneć.

Bohatſtwo Ameriki.

Letna roſprawa pokładowego ſtatneho ſekretara Melkona praji, ſo budże hoſpodarſtwo Sjednoczenych ſtatow potnóſnjeje Ameriki pſchichodne lěta dale ſafcżěwacż. Pokoja widżomneje nahromadny njenjeſ zyłeho ſwěta we Sjednoczenych ſtatach wołtawa. W poſłednim połlecże je w Sjednoczenych ſtatach 441 miljonow ſtotnych dollarow było.

Za Serbow.

Pjatk, 12. hodownika.
Epimacha, martrarja.

* 1858 w Sčijecach Pawoł Křižan, farař w Hodźiju (wot 1904—1923) 7. předsyda Maćicy, redaktor Předźenaka a Misionskeho posoła.
† 1902 ludowy kěrluſeř Gusta Hataš we Hornym Wujezdże.
† 1881 delnjoſłowj. spěwaćel Broniš, 93 lětny farař w Pienom.
† 1901 Wylem Bogusławski, ſtawiznař a ſkódriwy přećel Serbow.
† 1898 njezapomnity, wulki wótčinc Hendrich Imiš.

Za Hendrichom Imišom.
Ta razna postawa mi nochce z hłowy,
Tón jeho hłós mi hišće klinči w uchu,
A hrěje mje tón jeho woheń w duchu.
Muž ramjenjaty bě a serbski strowy.

Stał mječ a měd by na fararjec prozy,
Mječ, serbski lud a serbsku zemju škitać,
Měd, hoſcow za fararjec blido witać.

Cišinski.

Stul hubu ty před njeprawdu,
Pak rieczazy će sputaju. Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer —1%, thermometer we dujo 0. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —2%, thermometer w nozy —3. — Do njedźeľe abo pónjdźele drje ſo wjedro ſ cżeſta pschemėni. Zyłu Europu wczera wyſchina pſchikrowaſche. Nikina ſcżeſche nad ſrjedſoſeuſk. morju. Nowa nikina pokazowaſche ſo wczera ſ wjeczora Jenoježiſkeje. Jeli naſ pſchecżeżenje, ſchtož je nimale wěſte, potom furchi tas wjedra wohrożli. — Jutſje ſobotu ſtóżczko 7,59 khadża a ſo 3,53 khowa. Mjeżacż wjeczor 6.05 khadża a ſo 9,17 dop. khowa.

— **Wjedro na jutſje ſobotu:** Sſuche a mjerniſe.

— *Komiſija ja Sſerbſke ſpěwarſke* dźela pſchichodnu pónđżelu wot dop. 3/10 hodź. fem.

— *Rosprawa polizije.* W cżaſu wot 6.—8. dez. 1924 kraſnychu tu muzaje koło ſ cżornym wobſkłokom, ſ horje hibnjenym wodźidłom, ſ cżornymaj pſchimadłomaj, cżornym ſwjenanu a ſwjezanu. Podała je bjes gumija. Dale kradnychu we wokolinje 6. dez. muzſke kolo ſnamit „Komet“, cżo. 44 183. Kolo ma cżorny wobſuk a ſwjena, wodźidło ſ cżežiwjenymi gumiowymi pſchimadłomaj, na ſadnim koſe cżežiwjeny mantl. Dale kradnychu w nozy k 11. dez., ſo nutſkamawſchi, pjenježnu kaſjetu. Wo paduſchſtwa wujaſnjaze powjeſeze proſy kriminalna policija.

— *Pſchi ſkótliczenju* 1. dez. 1924 je ſo we 1236 ſtótwohrodźazych hoſpodarſtwach naliczyło: 461 koni, 268 howjadłow, 52 wowzow, 764 ſwiń, 1038 kozow a 10 324 pjerinу (huſy, kaczkow, kokoſchow atd.).

— *Swobodne mjaſowe jětki* (Freibank) we Budyſchinje. Sobotu, 13. dezembra, dop. wot 9 hacż do 11 hodź. wotedawa ſo nałeſene howjaſe mjaſo, punt wo 60 pj., ſwjre ſwinjaze mjaſo, punt po 60 a 40 pj. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cżiſła 1751—2050.

— *Sakſka inderowa liczba* ſ 10. dezembra ſa ſežiwjenje, rjenje, ſwěcu, bydlenje a drażenje wuczini 123,7 (1913/14 = 100), liczba bjes wubamkow ja drażenje 121,—. Tydżeń przedy běchu liczby 123 5 a 120,8. Wot 3.—10. dezembra ſu potajkim płaczijny wobliczenych tworow wo 0,2 procentaj poſtupiſe.

— *Budyſchſke nuſowe ſjednoczenſtwo* je ſaſtojnu njedźelu ſwoji woporny dżeń wotmėło. Schulerjo a ſchulerki ſu dom wot domu chodźili a ja bębnych proſzeli. Nahromadźiło je ſo 1863,43 hr. S radoſcżu ſu ſo dźěcżi ſtajili do ſłużby ſa najwobſahujomniſchich cżłowjelow. Do kak wjele domow a ſwójbow pak ſu tež ſaſtupili, hdżež cżiſeſeſche nuja a hłód! Cżim dżakowniſcho budża tute dźěcżi mój hody ſwjećeć, hdyż ſu ſame widżeli, kak hibjenje ſo tola mnohim dże. — Wjeſe drje je ſo nahromadźiło, Tola przedy hacż kóżdy ſ 500 khudych, kiż město Budyſchin ma, tż nješchto dostanje, ſchtož by jeho nuſy ulkat wotpomhało, je wjeſe tróſne. Tehodża njech kóżdy, kiż ma wutrobu ja khudych, daſe pomha. Nichtó njetrjebe ſo muſamknyć. Hody ſu bliża. Do kóżdeho doma, hdżež nuſa bydli, dyrdźi tež nješchto mot. Hodowneho wjeſela a mėra ſacżahnyć. Wjeſele a pokoj w Božej nozy może pak jenoż tež tón nječż, kiż ng ſwojich bohużelowjerkow njeje ſabył.

— *Lokalne póſtſke płaczijny.* Każ je ſo ſtatne póſtſke miniſterſtwo ſa ponjeſenje póſtſkich płaczijnow wuprajiło, je někto tej dżełowy wuběrk ſtatneho póſtſkeho ſarjadniſtwa ſo ſ tutym praſchenjom ſaberał a wobſamknył, płaczijny hiſchcze dale ponižeć, hacż je to miniſterſtwo namjetowało. 18. dez. roſpuđi póſtſka ſarjadniſka rada doſtónczenje wo poniženju płaczijnow. Każ je ſłyſchcżeć, ſo najprjedy płaczijny ſa telegramy ponża. Sſlowo do bolaka telegrafowane, njebudże wjazy 15, ale jenoż 10 pj. płaczicż, pola namėſtnych telegrammow ponji ſo płaczijna wot 7½ pj. na 5 pj. — Tež poſtiſke ſchekowe a dalekorježne płaczijny ſo ponża. Hacż do 100 telefonowanjow płaczi ſo ſa kóżde 15 pj. Sa kóżde dalſche 50 telefonowanjow ſo płaczijna wo 1 pj. na rěczenje ponizi. Schtóż potajkim ſa mėnjeż wjazy hacż 300 krócż telefonuje. Do kriebal na rěczenje jenoż hiſchcze 10 pj. płaczicż.

S **Dubrawy.** Wólba gmejnſkich ſaſtupjerſtwow? Zda ſo, ſo wotſtejke liſczіny ſa wólby gmejnſkich ſaſtupjerſtwow ſ 13. jan. 1924 ſapiſanych wjeſnjanjow ſo w nowym nanjeſt napodała, to dyrbi ſo wjeſnjenjam wo 8 hodź. gmejnſkeho porjada ſ 1. aug. 1923 pſchiſlušnoſć dacż, hacż dyrbja ſo gmejnſke ſaſtupjerſtwa tym wothłoſowacż, hacż dyrbja ſo gmejnſke ſaſtupjerſtwa nowa wolicż. Tehodła budże wjeſnjanjam ſkładnoſć dana, njedźelu 14. dez. 1924, wot dop. 10 hodź. hacż do 3 hodź. pop. w hoſcżenzu „Waldſchlöſschen“ w Dubrawje wo tym wothłoſowacż. — Wothłoſowanje je tajne. Każ by wjeſnjan, kiż je do wolicżeſke liſczіny ſapiſany, na jedym błóſ. Praſchenje, wo kotrymż ma ſo wothłoſowacż, rěka: „Dyrbja ſo gmejnſky ſaſtupjerjo ſ nowa wolicż?“ Schtóż je ja ta, dyrbi na błoſowanſku zedulku „Haj“ napiſacż. Hłoſowanſke zedulki, na kotrychż ſo druge pſchipomnjenja cżinja, ſu njeważiwe. Wothłoſowanſke pſchedſtejdyſtwo tworja ſami ſtejcy, kiż ju pſchi wolicżbu 13. jan. 1924 ſobuſtatkowali. Wothłoſowanſki pſchedſtejcżeſ je ſwjes ſchuſtli nawjedowar Lehmann. Wothłoſowanſke zedulki a wobalki ſo we wólbnym lokalu wudżeli. Wiſche druhe wothłoſowanſke zedulki ſu njeważiwe. Hewak ſo runje tak wolli, taż pſchi wólbje do ſtaineho ſjema atd. Wothłoſowanje je kóżdeć ſ dypkom w 3 hodź. Po 3 hodź. może jenoż ſtejcżeć cżi wolicż. Kiż ſu do 3 hodź. do wólbneho lokala ſaſtupili.

S **Ludwja Hermauk** ſ hodownymi ſchtomikami łapocża ſo tu ſchtwórk pſchi Miſlakowſchowej zyrkwi. Miſtneſkanſka rada pſchi tutej ſkładnoſcji woſlewja, ſo ſmědża ſo wſchitzy pſchchowarjo łapokaſacż móż, ſo ſu wo prawym do wobſhedſtwa ſchtomikow pſchiſchli. Dokelž je ſo w ſaſdżenych lětach ſ kradnyczom ſchtomikow w tutych wutka ſchkoda naczinika, budże ſo lětża krucże pſchecżiwo wiſchemu padnſchſtwu wuſtupowacż. Tyſaj dżełacżerjo budża hajnikich ſaſtojnikow pſchi tym podpjerać. Padnſchſtwu dyrbi ſo tež ſ tym ſadżěwacż, ſo ſo w bliſkoſcżi ſtatnych lěſow leżazym gmejnam ſchtomiki pſchewoſtaja. Lišchim kupzam hodownych ſchtomikow njech ſo kwitowanki wuſtaja.

S **Wopatkje.** Sawrjenje dróhi. Dokelž ſo puczi ſ Wopatkje do Hornjeje Wopatkje a Kumwałda ſ nowa nałupuje, wuſtanje ja ſjezowy wobſhod na 4 njedźele ſawrjeny. Jěſojcżi może ſo mjes tym na Budyſchſki ſtatnej dróhy a na prěczanym puczu wot hornjeje ſchule do Hornjeje Wopatkje.

S **Wjeleczina.** Dokelž ſebi mnohy pſcheja, budże ſo hodowne pſchedſtajenje ſchuſtiſkich dźěcżi we Wjeleczinje njeđżelu pop. w 4 hodź. w herbſkej gſcheſce wopſtrelowacż. Stari ſudżo może ſebi hacż do ſobotu po darmotne ſaſtupne tiežki pſchiſłaż.

S **Kamjenza.** Sa ſaſtupjerja wokrjeſneho ſtótneho klokarja je Budyſchſke wokrjeſne hejtmanſtwo ſtótneho klokarja Dietza w Kamjenzu poſtajiło.

S **Kadrowerka** pola Sſpjerjeza. Cżěſke ſutowe njeſwoſe ſu ſo na dródy ſ Njeſeje do Kadrowerka, Schleſk. ſ Wiedebach-Nositz ſ Brěſnje bliſche ſtwoju dowocżeſku ſobu wjaſ. W dróhowym koſe pſchiſtoje wóſ do wjerkowja ja pſchewali ſo. Nutſka hdżiżay ſo na dróhu cżiſtwuchu. Sſtara dżowka rosraſy ſebi pſchi tym nog. Druhi ſo jeżaż lohko ranichu.

S **Warnsdorfa.** Zuſy, kiż ſo jako ſawdżeżerſki inſpektor Bohumil Werner ſ Pirny widawalſche, bliſche ſu ja wopſehnje żiwy. Wjeſjeſche jenoż ſ kucżu, wobkładżiche jenoż w najrenſchich hoteſach, jědże ſo a pijeſche derje a — woſta wſchitko dołżny. Druhdy, hdyż nutſkowowalſche, płaczeſche tež, ale — ſ wopaczynymi ſchekami: Powſchitkomneho němſkeho kreditneho wuſtawa we Wutſkim Schmitzowje. Hdyż ſo jemu tu poczа pod nohami ſmuđżiċ, pſchyſpołi ſwoje ſkutkowanje do Hrodka pola Zitawy. Tu jeho policija ſtónczenje ſaſtapi

S **Mochowa.** Tudomna pokraczowanſka ſchuła ſu je wjazoſtnej wiſchej wažu wotkrywjena. Tón cżaſ wopytuje ju 12 ſchulerſow. Wuczoju podawaju najwjetſchi pokraczowanſke ſchule, kajež wuczeł Bittrich a dr.

Bratřa Karamasowi.

Roman Fedora Michailowicża Dostojewſkeho.
S ruſczіny pſchełožił Jurij-Hrodźiſchczanſki.

13]

(Pokraczowanje.)

„To je pokajkim tak“, ſawoła zyle njenadżiju Dimitrij Fedorowiċ. „Hłóſtniwoſcż njeje jenoż dowolena, ale najdušchniſchi, najmudriſchi wupucż, tak ruczje, hacż je cżłowjek ſ ateiſtom (njewěrjownom). Ně wěrno? Dobre! Budu ſebi to ſpomjatkowacż.“ Na to runje tak mjelczeſche, każ prjedy.

„Wy ſće wěſche pſchepſchedżeny, ſo tajke ſcżěhnyki nastanu, dokelž cżłowjeſtwo wěrni bo njeſmjertnoſce ſłubi?“ prorocżiſche ſo ſtarz. „Jeli wy to wopraudże wěricże, potom ſće ſhóżni, tola njeſbożowny, jeli nimacże teje wěry.“

„Cżehodła njeſbożowny?“ praſcheſche ſo Iwan ſmjeżo.

„Dokelž praſchenje we waſchej wutrobje njeje potom hiſchcze roſtudżene, pſchetoż do ſiwoje dialektiki ſami njewěrnoſce a ju ſ bolazeju wutrobu wuſmđżeſcheże. To pak waſ cżahuje. Tola też potom macże ſo waſchemu ſtworicżerjej dżakowacż, ſo je wam tak nadobnu wutrobu darił, cżiſle ſacżuc. Njech wam Bóh pomha, ſo bychſcże tuto palaze praſchenje hiſchcze tu na ſwěcże roſtudżiċ mohł, a njech Bóh njechće waſche puczе ſobnuje!“ — Starz poſbehnу rukі, jako by chżył wot ſiwoſcha mėrna ſem ſtamjeſ ſchiże nad Iwanom ſcżinicż. Tola tón njenadżijny ſtanu, wołkaluy ſe pſched ſtarzom, doſta jeho pożahnowanje a hubicżłowoſche jeho rukі. Potom wrócżi ſo mjelczo k ſwojemu mėſtnu. Tutón podank bě we ſiwojej potajnoſcżi a ſiwjatożtoſcżi wſchitkim pſchitomnym ſara wobżebity.

Hdyż wſchitzy hiſchcze cżěſnje mjelczachu, poſtaru Feodor Pawłowiċ prajiży:

„Sċiwjaty ſtarze! To je mój ſyn, frej moje treże! To je mój, tal mjenowany, ſkorla Cżermuch (Mohr), ale tón tam, Dimitrij Feodorowiċ, pſched kotrymż pola waſ ſchkit pylam, je tón pſchecżiwny Franz Cżermuch, wobaj ſ „Die Räuber“ Schillera. A ja ſym tón ſtary hadża Cżermuch. Nětle ſtarajcże ſe wo naſ! Niż jenoż waſche mjelenje je nam trėbac, ale też waſcha mudroſcż!“

„Woſtajcże ſo waſchich bladow a nieworjeċeſcżeſe waſchu ſiwójbu“, praječeſche ſtarz.

W tym ſamym wokomiku poſtany też Dimitrij Feodorowiċ a ſawoła: „Każ ſebi myſlach, zyle hanibna komedija. Wy ſće wećebany, a běſcheſche pſchenjeſele dobrocżiwy, hdyż waſche pſchiſłowjeſne ſ tutemu ſhromadżeniſtwu dańcżeſe. Mojemu nanej je jenoż wo to cżiniċ, ſu ſkandal mėcż. K cżomu jón trjeba, je ſebi derje wumudrowak. ale ja jeho nětkle zyle pſchewidżu —“.

„Wſchitzy mje winuja“, ſawoła Feodor Pawłowiċ, „hamo Piotr Alexandrowiċ. Haj, wy też! Wumjetujeczе mi, ſo ſo wo moje dżeċi njeſtaram a ſo ſym lichowniк a jebak. Ale mamy hiſchcze wyſchnoſcż. Tam ſo tebi pſchedliczi, Dimitrijo Feodorowiċo, po twojich ſkamjenych liſtach a roſpiſach, ſchtó ſy hižo dostał a pſchecżiniċ a kak wjele tebi hiſchcze ſwoſtanje. S krótka, hamo ty ſy mi hiſchcze pjenježy dołżny. Nėſchto tyſaż rublow hižo, móżu to dopokaſacż. Zyte mėſto ſnaje twoje dżiwje heſtowanje. A hdżeż ſy prjedy ſłużił, ſy pjenjeſy ſ hromadami k ſawjedżenju pekrych knježnow roſbrojił. Cżżeże mi to wėriċ, ſwjaty patro? Tu najdušchniſchu knjeżnu, dżiwku ſwojeho priedawſchego pſchedſtajeneho, je kompromitował. Nėrko je jako jejewjeſta tudy, ale ſchto cżini pſched jeje wocżomoj? Podawa ſo ſwojej cowriſanje — haj, to wona je, burnjeż by też jara cżeſcżonnemu mużej iwdata była. Że ſ njej hižo tyſaż pſchecżiniċ, a jeje dla ſebi hiſchcze pjenježy wjeſcże — a wot koho na pſchiſład, ſchto ſebi myſlicże?“

„Mjelcżeże“, ſawoła Dimitrij. „Cżakajcże, doniż mjeżym wotcżiſchol, ale njechaúcże w mojej pſchitomnoſcżi wo pjenježu holcżku!“

„Mjelcżeże ſebi jenoż, moji knjeża! njedawno je nėhdyſcheho kapitana, dobrjeho muża, kotryż bě do niesboża pſchiſchoł, w hoſcżenzu ſa brodu wiſał, na haju cżahnył a bi, a to wſchitko jenoż tehodła, dokelž bě ſa nimje wikował.“

„Cżehodła?“ ſawoła Dimitrij ſ hnėwom tſchepotaja. Drje ſo haibuju, ſo ſo tak jara hnėwach. Ale cżehodła ſe ſo to? Pſchetoż ſon pomoznik (kapitain) bě ſebi tamnu knjeni doſchoł, kotruż wiu courtiſanu njenowaſcheże. Sċiwi jej pſchikład, jo dyrbi ſmėnku (Wechſel) kupicż, ſo bych tutu wumuſchkow dla do ſajwa pſchiſchoł a potom ja wjazy nazo roſkleczenja dla wobżeżiċ njebych. To budże wam to knjeni do wocżow prajicż; pſchetoż je mi to powdała. A wy ſebi ſ tym ſamyſlicże, mje ivot njeje wotſtalicż, dokelž je ſam ſ waſchej lubożeju pſchejeſcżkacże. Też to mi prajeſche, ſo ſo wam wujmėrwa — wujmėrwa, ſłyſchcżeċ? Nėtko bohdajeſe, ſiwjeċi mużoju, tajſi tón nan je, kotryż ſwojemu ſynej ſe waſchnja porokuje. Wſchitzdżech w muſkt, wodacż ſe wodacże pſchopreż, hdyż by mi ruku poſtżiċ. Hdyż pak je nėtko nіż jenoż mje, ale też cżeſcżomnu holcżku pſchiſchowaċ, kotruż nimo mėrу cżeſcżeju, ſym ſebi wotmyſlił, jeje ſjawnje wohaniċej . . . .“ Njemożeſche dale rėcżeċ a wopſchesta cżeſko dychaja.

Też wſchitzy druhy běchu jara roſhorjeni. Běchu ſo poſbehnyli a bladachu njemėrnje a pokhmurjeje wot jenoho na druheho. Starz ſedżeſche hjes hodnoty, na jeho błędnowy hubowaj běſche muczny wuſkmėwk, kotryż roſhorjenoſcż wotwobleđanje proſchesche. Wėſcże by jenoż trjebał ſmilowacż, ſo by wuſtup ſwój kónz mėł. Ale ſcżěhnyp wſchitzych pedowki ſ napinjaſej kedżiwoſcżu, cżakaſche ſnadź na nėſchto na rozwioże hiſchcze njejaſnjeho praſchenja.

„Dimitrijo Feodorowiċo“, ſawoła Feodor Pawłowiċ „njeċhy-li mój ſyn był, bych ſebi cże wuzdał, ſo ſtejcże pſchieś nóhuik!“ Stari ſharjo, kiż ju ſyle ſiwjenje ſowdżeli brali, namakajtu hiſchcze pſchecżo wotkumiti, hdyż ſo tak derje wotpodobnja, ſo ſ rosbudżenoſcżu tſchepotaja a płaſaja ſamo hdyż ſebi w ſamej njeſcżiſtnicże pſchiſchepjachu: „Ježiſch, ſtary jebako, ty ſej nėtko niczo wjazy njeczinisch, hanekkerisch!“

(Pokraczowanje.)

ratać Fürstenberg, pschsitajeny na kuble we Starym Lubolnju.

S Borschcze pola Krjebje. Pschichodnu njedźelu budźe w Mukez sajt hodowny swjedźeń, na kotryž schulske dźěći wschěch pschecžełow lubje pschecroschuja. Cžisty winoschk je za wósrowanje młodźiny postajeny.

S Bitkojc. W sandźenym lěcze běchu tu w měschćanskim lěku prahiskotrisse namakanki wuvrjeli. Prof. dr. Wierbaum, pschedbjuda statueho muscja w Drjezdźanach je za pruhowak a zdźěli něsto, je sluschcheja namakanki sdźela do branibowje doby (1600—1200 psched Khrystusowym) zdźela do slowjanskeje doby 600—1000 po Khr.)

S Wujerez (Nakla hmjerc.) Do tudomnischcho hoscenza sakmpi wczera wjerzor zuby puckowazy. Hdyž běsche so nawjeczerjat, bu jemu nadoso sk. Hačkruzej bě skał hwodom k pomozy, dyrbjachu jeho tola do thorowne dowjezeć. Tam je jeho Boza ruczka sajała.

S Wujerez. Drjewowa awkzija. S Gótzez hajnitze karjadnistwo w Rukowje H. L pschedawa na pschepadzanje mutoru, 16. dez. 1924, pop. w 3 hodź. w hoteźenju „Sudeneller“ w Cžiczach:

na 50 rm. tocžneho drjewa, 2 m. dolhe, 5/4cne,
na 250 rm. hapneho drjewa, 8/4 cm. kotste.

S Kitzla pola Lasa. Pschi jenej z lětuschich sajeczich hostiwow w Hornjej Lužicy su so njewšědnu podawk. Město sajeczka napschichichu honjerjo w hustych keckach dźiwje zwinjo. Hajnizy, kiž běchu tola jenoż na sajeczu honjenu wuczehnyli, njemuzachu žanych kulkow, ale jenoż schrót sobu. S tutym postrowischu korežka. Tutonu pak so sdasche, jo chadźa jeho jenoż losskotacz. Na to nameri so klocza na młodeho hajnitzkeho. Dokuž so nadobny na prózdnym posu sta, njemóžesche jo tutón nihdże zwikowacz. Jemu nicžo druhe njeshy, hacz dźiwczo kundroša, kiž jo jemu z wuzkej špěchowiscza bližescheho, wo merje wočzakacz. Hdyž bě so klocza na něschto krocžejow pschiblizkilo, poskocz hajnik wuschikuje a prjedy hač bě sche so dohladał, hrožesche rosnjemdrjenemu korežej na khribjecze, kiž so podorno prózowasche, jeho jaho zrotichacz. Niepschestawajuz kalosche nikto jeshny z nožikom swojemu konjej do tyla. Toła kundros wdźesche špeji pomhacz. Wobrocži so na lěš a pschitkócži hajnitzkeho k zhtonej. S swojim dołhim subiskom rozpro jemu schórnja a wudre jemu cžepku rano do nohi. Sčitnje krowje hnjese ju nazad do trawy. Jenoż hoże, je nic trjebaschе tež do njeje kupowacz. Runje zamjeri so njemdre skoczo na na jeni leżazeho, so by jemu brjuch rozbrěło. Temu pak mózach hajnizy, kiž běchu na pomoz pschichwatali, w prawym cžasu sadźewacz. Dźiwje dwuhe klócznje sabichu. Hajnitzki pak kak khětże njesawomni, kak je na zwonjecžku pocžehal.

S Nistrje. (Hamtke.) Wospjet so na to kedźbliwe cžini, so dyrbja so, runje kaž pola rěsnikow, też te swinje, kiž so do domu rěkaju, prjedy hacz so rěkaja a też, hdyž su sarčane, wot hamtskeho postajeneho mjasowobhladarja wobhladacz. Mjasowobhladarjej dyrbi wobsedźet cži dny prjedy, hacz chze rěsacz, to wosjewjeź. Schtóž to njecžini, so pokosta.

S Lubanja. Na sajedźenje krowi jenoż su fabrikši pomognik Hartig. Na huhe běsche so jemu mały puczerk sčinił, kotryž běsche rosthół. Bórzy na to pokasa so sajedźenje krowi, na cžož dyrbjesche wunrjesacz.

Sdubnisse dny hamtskeho sudnistwa w Běłej Wodźe wotmeja so w lecze 1925 w Grünterez hoteźenju w Rěcžicy ja leżkowaze wsy: Stary Lubosť i Nayndźe, Dubý i Waldborfom, Wósslicžu Horu, Mochołz, Nowy Hawor, Delnje Brusy, Pubsik i kolomiju Samojdy, Ruchwald, Rěcžicu, Pakosnicu, Hakk, Tránke, Schtyri Duby Wordu a Wunschow, a to 5. januara, 2. februara, 2. měrza, 2. haprcje, 4. meje, 8. junija, 5. oktobra, 2. novembra a 7. dezembra 1925

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 14. dec., pop. w 4 hodź. w Hänslec hoscencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. farař Tišer z Budyšina přilubił, na kotryž wosebje kedźbliwe činimy. Wažneho dnjoweho porjada dla cheyli wšitcy cyle wěsce přińć; tež bosu su nam lubje witani.

Małešanske serb. tow. wuhotuje njedźelu, 14. decembra, w Müllerec hoscencu w Barće serbski wječor. Dźiwadło zapocžnje so we 8 hodź. K temu wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Tow. „Wjesela Zabawa“ w Ralbicach ma přich. njedźelu, pop. 1/25 hodź. zhromadźiznu w Konjecach.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe změje njedźelu, 14. dec., pop. w 3 hodź. w Haškec hoscencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla zarjadowanja serbskeho wječora a druheho wažneho wuradźowanje maja wšě sobustawy přitomne być. — Potom ma hospodarski wotrjad posedźenje a budźe wo přikupnych hnojach a druhich wěcach jednać.

Předsydstwo.

Serb. tow. „Stator“ w Minakale ma njedźelu, 14. dec, pop. w 4 hodź. swoju zhromadźiznu we Šołćic hoscencu w Minakale. Dokelž so lěto ke kóncej bliži, jedna so wo wažnu towarstwownu należnosć, kotraž ménjenja kóždeho sobustawa, wosebje pak dowěrnikow potrjeba. Wutrobnje přeprošuje.

předsydstwo.

Serb. tow. „Zernička“ w Lichanju ma pjatk wječor 1/8 hodź. spěwanje. — Njedźelu, 14. decembra, pop. w 3 hodź. je měsačna zhromadźizna. Wo bohaty wopyt, też pasivnych, prosy

předsydstwo.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy. Spěwny wotrjad ma pjatk, 12. dec., wječor we 8 hodź. spěwanje, nie jenož za spěwarki. Nowy spěw so wukńje, tchodźi njech wšitke přindu.

Dirigent.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Předsydstwo a wubjerk matej sobotu, 13. 12. we 8 hodź. w „Serbskej kofejownji“ ważne posedźenje.

Dirigentoju serb. spěw. towarstwow so należnjo na ważne posedźenje sobotu, 13. decembra, pop. we 4 hodź. w Serbskej kofejownji přeprošuja.

Słodeńk.

Hdże kupju
rjany a praktiski hodowny dar?
W mydłowem wosebitem wobchodźe:
Wilhelm Wagner w Budyšinje
Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066
Wulki wubjerk płaciwy hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosobnischo wuhotowanja. **Parfumerije** prańšich firmow; **swěčki na** ::: ::: **Božodźěšcowy štom,** běło a pisano. ::: :::

Pytam
jara wjele **dźowkow, domjacych, mlokowych a swinjacych holcow** při wysokej mzdźe.
Přistajerka Görlichowa
na sukelnskej hasy 1. Telef. 827.

Ja
dam swój předsydnik pola Kurta Pfeiffera na bohatej hasy 29 pódla dr. Rosbera **wuporjedźeć.**

Gramola-rěcace aparaty
su najlěpše, štož scyła je, čiste w zynku, podźěa wšo kaž naturacy, po wšěch płaciznach na składze wot **24.— hr.** sem.
Najwjetši sklad aparatow a platow
w měsće, płaty wot **2.— hr.** sem.
husle we wšěch wulkosćach a po wšěch płaciznach naskładze, tyza, smok a dalše dźěło, dosnohe husle wot **12.—** hr. sem
cithery z podkładźomnymi notami, wot **9.—** hr.
přihódny hodowny dar za młodych a starych!
mandoliny 36, 30, 24, 18, 15, 12, **9.—** hr.
gitary 48, 42, 36, 30, 24, **18.—** hr.
luty 66, 48, 36, 34, **28.—** hr.
přiručne harmoniki 38, 24, 20, 15, 9, **6.—** hr.
banty k pyče a nošenju lutow a mandolinow.
Sklad musikalijow a trunow
samsna fabrikacija a wuwjedźenje
::::: wšěch wuporjedźenjow! :::::
Hudźbny dom Herm. Jeremias
Telefon 421. **w Budyšinje** khóžorska dróha 8
Sćolu też na way! Sćolu też na way!

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 12. dezembra 1924.

Kursy wežera w Barlinje:
(Tute kurjo za 1e miliionach)

Dollar	4195 000	franzowski frank	22 740
jendźelski punt	19 780 000	cžěskosłow. króna	12 680
schwajzarski frank	81 300	10 mil. pólit. mark	80 050

W jenjesu běchu za 1/4% wschódnje a za 11% na lěto měnjacznje sobu sobu dostacz.

Efektowe kurtiž bu wežera na Barlinskej burzy powschitkownje wotdrjebjowachu. Za to běchu kurzy fatmach papjerow cžim bóle khrucžene. Wójnska wožeznika khodźeschе mjes 890—900 miljiardami prosentow.

Produktowe wiki běchu kaž jawežerawschich popołdnju powschitkownje za žito khrucžene. Wschitcy, kiž njeje a wowš běchu wo maticžkosć bojeschе. Rostka swoju płacžiznu sahowa. Mimo we wjeczornej Rěnskej dźě něschto khlěbowoho žita, wosebje rokki kupowachu, hewak pak wobrać synadny wosta. Wiki maja swoju sepjern we wukrajnych krutych płacžiznach. Wežera płacžiže zentnar

w Lubiju

pschenicy 10—10,50 rokki 10 20—10 40 jecžmjenja nałetu. 11,50—13,— wowsa 8—8,00

w Barlinje:

pschenicy 10,75—11,— rokki 10 45—10,65 jecžmjenja nałetu. 11,50—12,70 najmyn. 9 50 hacz 10,— wowsa 7,90—9 — hr.

we Wrótkawju:

pschenicy 11,25 rokki 10,60 jecžmjenja najmyn. 12,75 nałetu. 11,— wowsa 8,40 hr.

w Kulmjenju

pschenicy 10—10,20 rokki 10—10 20 jecžmjenja nałetneho 11—12,— wowsa 7—8,— hr.

Wiki wežera w Khocžebuzu. Butra punt 2,10 jeja 17 pj., hušy 1,15—1 20 howjaje mjaso 0,90 hacz 1,— cželaze 1—1,20 šwinjaze 1.10—1,30 twaroh 25 pj., běła a cžerwjeny kat 15 pj.

Na šwinjaze wiki tam běchu pschiwjesli 975 prosłatow a 88 bykołow. Wone płacžachu

	małe	hrěnje	wulke
prosłata	6—12	12—16	16—22 hr.
běhaći	25—50	50—85	85—130 hr.

Zoker na burzy w Magdeburku pschi 200 zentr. 17 hr., k temu pschidźe pschicžeje dawk 10,50 a ja mich 1 hrěwnu.

Wiki wežera w Lubiju. Wozdźerjcžowe jchtowny wot 1 hr., huš bě jaho wjele, punt płacžeschе 1—1,30 butra 1—1,30 jeje 17—22 pj.

Wiki w Běłej Wodźe tózdu srjedu a sobotu. Dźensnjsche wiki, srjedu 10. dez., běchu znadne. Butra płacžeschе punt 2,30 jeja schtuka 17—20 pj., jabłuka 10—20 truschewa 20—25 kat 10—115 morchej 10 pj., wlóšk morchi 60 pj. Na sobotnischich wikach je pschecej wjazy žiwjenja, dokelž Bobotin abo pjatk tam dźěłacžerjo mudu dostawaju a móža potom Łóšc kupowacz.

Len njetrjeby po zentnarju 4,50—6,50 a 8 — hr., ja tym hacz je, najšpschedy 8,50 a 9 50 hr., běło 1,05—1,25—1,45 hr. po punzu, trjebja 40—80 pj. po punzu a 20—40 pj. po punzu.

Sćo pytaja

Worjeński wučžobnik Otto Dielitzsch w Budyšinje, Trostništ. 1.

Na pschedań

Drjewo, twarske, cžesane delki, leži w bliskosći Budyšinca, pytacz pod E. 332 na Bautz. Tageblatt.

Schkrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje bjenja dop. 3/11 hodź.: Pesliežene žito dožaduje, malo so kupuje. Tendenza: ślabicha.

Dop. 3/12 hodź.: Žito je žadnische. Tendenza: měrna.

Stacžiny na Barlinskich produktowych witkach.
Žito a wosiowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	wjerzina wo	Rotej krjenje.		
	11. 12.	10. 12.	11. 12.	10. 12.
Pschenica	215-221	214-220	rapš. wožuschi	16,90	16-16,50
rožla	209-213	207-211	poch. mešaja	9,00	8.80
matej. jecžmjen	230-254	230-246	herabella	10-12,00	10-12,00
nat. jecžmjen	—	—	hirnaze trujki	18-18,40	18-18,70
rowiš	166-180	163-174	bura	19,50-20	19,50-20
kukurica (Mais)	203-206	—	wola	17-18,00	17-18,00
pschenicin. mu'a	29-32,2	29-32,00	lanu wožuschi	24,50-25	24-25,00
rjana muka	28-31,75	27-31,50	mobre łupiny	11-13,00	12-13,00
pschenicz. wotr.	14-14,40	14-14,10	žolte łupiny	15-16,00	15-16,00
rjane wotruby	12,60	12-12,20	sino, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,50
rapš	375-390	380	słoma, zjana	1,10-1,20	1,10-1,20
sena kupjo	400-405	400-410	„ wšchelej.	1,10-1,20	1,10-1,20
hrach	21-22	21-22	„ wowsowa	0,90-1,05	0,90-1,05
pielušchki	15-16,50	15-16,50	„ jecžna	0,85-1,00	0,85-1,00

Wiczne płacžiny wežera
Tuńaja po stotej krjenje

	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Pschenica	10,00—10,20	10,00—10,50
Rožla	10,00—10,20	10,20—10,40
Jecžmjeń	11,00—12,00	11,50—13,00
Wowš	7,00—8,00	8,00—8,50
Sšowa	3,00—4,00	3,00—4,00
Sšoma, ſ mašch. mócz.	1,20	1,10—1,60
Sšoma, ſ šaštanju	1,50	
Sšoma, ſ ruku młóczena	—	1,80—2,00
Běrna, pola ratarja	2,40—2,60	2,40—2,90
„ hacz na železnjizu	—	—
Butra kg	4,80—5,20	4,00—5,00
Jeja	0,18—0,20	0,17—0,20
Pschesnjene wotruby	—	6.80—7,20
Rjane wotruby	—	6,80—7,20
Pschesnjena muka	—	17,00—18,00
Rjana muka	—	16,00—17,00
Proßata, wulke	—	—
„ hrěnje	16—26	—
„ małe	—	—

Płacžiny rěsneho skotu na Drjezdźanskich ſtótnych witkach.
4. dezembra:

15 wołow, 5 bykow, 26 jałowjow a krowow, 563 cželatow, 141 wowzow, 321 šwinjow.

Płacžiny ſa
woły: 1. 50, 2. 40—46;
byki: 1. 48—50, 38—40;
krowy a jałowjy: 1. 48—50 2. 37—42, 29—33;
cželata: 2. 70—74, 3. 64—68, 4. 50—60,
wowzy: hač pórdźelu;
šwinje: 1. 80—82, 2. 83—86, 3. 76—78, 4. 72—74, 5. 60—70.

Pytam k 1. januarej 1925 abo pozdźišo za swojeho syna, kiž ma 16ć **k wojnarstwu,** spsrawnscho a **krjesanscz.** zmysłnelo
mišra.
Napraschowanja cheyte so do Khróšcic čo 54 pola Pančicy zapósłać.

Sórcuchi a pčikrywy z wóskowanscho sukna poruča tunjo K. Erler na žitnych wikach 11.

Klankowu stwu, kucheń, pčekupske klamy, kino, kožanu falu ma na předań
Pčuščka na Nowoanlckej drózy 24 III. na prawo.

MERSIDSKU
Wuporjedźenje
znowa dźěłanja

K hodownemu swjedźenjej poručam
swój bohaty sklad
ff. rybowych delikatesow
a **kolbasowych tworow,**
dale swoje znate
delikatesowe a sněđańske korby
wot 5.— hr. sem
Gustav Küttnerowy nasl.
mječeł R. Weigel
Hauenšteinska hasa 1. Serbska hasa 10

Smy wolili!!!

Kupujemy naše drasty za žony, mužow a dźěći jenož hišće

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Namakamy tam njewěrjomnje wulki wubjerk po njesměrnje tunich płaćiznach za prěnjoklasne twory • Hermank, 16. 12. wulke reklamowe předawanje

---

We
„Herbskej grychće" we Wudworju
je sobotu, 13. decembra
swinjorězanje.

Njedźelu a póndźelu
kózłopiwowy swjedźeń
a pječena kołbasa.
Přećelnje přeprošujetaj **J. Bělk a mandźelska.**

Korčma w Kukowje
Sobotu, 13. decembra t. l.
so swinjo rěza
Wot 10 hodź. połčik (Wellfleisch) a wot 12 hodź wše dalše jědźe wot swinjeća.
Njedźelu a póndźelu:
dobre kózłopiwo

Přećelnje přeprošujetaj
Jurij Nowak a mandźelsak.

Małešanske serbske towarstwo
wuhotuje njedźelu, 14. decembra, wječor we 8 hodź.
serbski wječor
w Müllerec hosćenc w **Barće**
dźiwadło — spěwy — reje
Wšěch čłonkowanych Serbow z blizka a daloka k temu wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Brěžanec hosćenc w Ralbicach

Sobotu, 13. a njedźelu, 14. d. . abra
wulke kózłopiwo.
Za dobru kucheń je postarane.
Wutrobnje přeprošuje hosćencař.

Cyrkej w Hornym Wujezdźe
Wulka hodowna hra
„Boži narod w hródźi Bethlehemskej"
kotruž předstajeja „Měšany khor" w Hornym Wujezdźe
50 hrajerjow — byrgle — harmonij — husle atd.

1. předstajenja: njedźelu, 14. hodownika pop. ½4 hodź.
2. „ njedźelu, 14. „ wječor we 8 hodź.
3. „ šćorak, 18. „ wječor we 8 hodź.
4. „ njedźelu, 21. „ pop. ½4 hodź.

W cyrkwi budźe čopło!
Wupřahać je móžno!

Košlace sukna
we wšěch kajkosćach, metr wot 75 pj. sem,
bělv a pisany barchent
metr wot 80 pj. sem,
barchentowe ložowe płachty
we wšěch dołhosćach.
J. Domsch na lawskich hrjebjach čo. 16 I.
W automatowym hosćencu. Žane klamy!

K hodownemu swjedźenjej
poručam
šijace mašiny
žimace mašiny
Wosebitosć:
Jězdne kola, před paduchami wěste
Wulki sklad mantlow, šlawchow a narunanskich dźěłow
Jurij Fuhrmann w Budyšinje
na hornčeńskej hasy 10

Strowe suche
lane symjo
kupuje
Schkommodau
wolenca we Wojerecach,
telefon 65.

Žonjace mantle
Paul Otte
w Budyšinje na zitn. hasy 10

Prěnši dom za
wosebne kožuchowe mody
Za hodowne blido přihódne dary w najwjetšim wubjerku po najnižšich płaćiznach
◇ ◇ kožuchowe mantle ◇ ◇
kožuchowe jaki wot 120.00 hr. sem
kožuch.-šawlowe khornarje a muffy
kožuchi za mužow za dróhu a sport
◇ ◇ kožuchowe kłobuki ◇ ◇
kožuchowe čapki za mužow
◇ ◇ kožuchowe předłohi ◇ ◇
Wěcywustojne předźěłanje prěnjeje rjadownje w samsnym ateljeju.
Kožuchowy dom W. L. Baumgart
w Budyšinje na kněžorsk. drózy 11

K hodownemu swjedźenjej!!
poruča we wulkem wubjerku
taflowe šokolady :: směšne wěcki z marcipana
a šokolady :: kuski na štom :: bonbony :: biskuit
poprjancy a bonboněry :: kaž tež kofej :: čaj :: kakao
Šokoladowy wobkhod Thekla zwod. Graf
w Budyšinje na sukelnskej hasy 12

Kamjenske měšćanske dźiwadło
W Pančičanskem hosćencu
je sobotu, 13. decembra wječor we 8 hodź.
jankróćna hóstna hra:
Wulkotny skutk
W njebjeskem dworje.
Ludowy kruch w 4 jednanjach :: wot Franca Wilharota. ::
Lisćiki po 1.-, a 1.50 hr. w hosćencu w Pančicach; při wječor. kasy 20% přirazk.
Pop. w 4 hodź.
předstajenje hotowneje hajki za wše dušne dźěći
Bratřik a sotřička.
hodowna hajka w 4 jednanjach
Lisćiki po 30 a 50 nj. su wot 3 h. při dźiwadłowej pokładnicy dostać.

Palne drjewo
twarske drjewo
wojnarske drje
(brězowe)
wotedawa
Kubło w Boršći.

Wolmu, barchent, rukajcy, mužace a žonjace kušle poruča derje a tunjo
K. Symmank w Budyšinje
na Lubijskej drózy 12.
Žane klamy Ręči serbski.

K hodownemu swjedźenjej
poručam we wulkem wubjerku

jedźne graty
kofejowe sudobja
myjne garnitury
kuchińske garnitury
winowe, piwowe a likěrowe skleńčki
prasow. skleńcu
tablaty
dźěćace hrajki

Blidowe nastawki (Tafelaufsätze) z krystaloweje a prasowaneje skleńcy 4.80 hr.
Jan Teutscher w Budyšinje na kamjeńtnej hasy 33

Přihódne dary
za hodowne blido
kupuje će tunjo pola firmy
Karl Stephan
wobkhod štympowych twarow
na serbskich hrjebach 26.
Zaměnjam na wowču wolmu čistowolmjane mužace a žonjace štrykowane jaki.

Wot soboty, 13. decembra steji **wulki transport**

młodych
krumow
a jałojcow direktnje z rańšeje Pruskeje
płaćizny hódno na předań.
Hermann Priemel
wikowar z płahowanskim skotom
w Kulowje
Telefon čo. 4 Telefon čo. 4

Hobrscy wulki
je wubjerk **rólkatych tobakow**
kaž tež
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Dobre dary trajneje kajkosće
kupujeće najlěpje w mojim wosebitym wobkhodźe:
nastawki za myjne blida z woprawdźiteho marmora
rózkate a ovalne špihele
wobrazy z wobłukom a bjez nich
Skleńčeńnja Rudolph Wilhelm
šklenca a porcelin
jenož na serbskej hasy 16. :-: Telefon 187.

Přiloha k číslu 290 „Serb. Nowin“

Pjatk. 12. decembra 1924.

3. Hlowna zhromadźizna Sserbskeho Sokolskeho Swjatka.

Njedźelu, 7. hodownika, wotmikowasche Sserbski Sokolski Swjatk swoju 3. generalnu zhromadźiznu w žurli Sserbskeho Domu w Budyšinje, na kotrejž so wobdźeli 68 sokolow a sokolic w, z najwjetšeho dźela zamo šmuczowaza mlodźina.

Bratr starosta Nowka wotmori zhromadźiznu ½2 hodź. se sokolskej hymnu. W dźiwskej zahorjazej narěcki rozłoži hłubiše zakłady sserbskeje sokolskeje idee a napominasche, so dosć a dale do njeje pomnicz a za jeje rozšerjenje dźełacz. Wosiewi, so dyrbi bohužel domoj khwatacz, dokelž sć jo jemu žiwk, dźesaty Ssokol, narodźił kotrejž ma so wukeźeć. Zhromadźizna jemu wutrobnje gratulowasche k nowemu sokolskemu pšichiroskej. Też na tutom mešinje so w mjenje Sserbskeho Sokolskeho Swjatka pšichiankinjemy k wutrobnemu zhospoženczu.

Bratr mešnastarosta Schejba pšichwa na to pšichodźiwse. Dalšeh dujowy porjad wopschijesche: rozprawy, wólby a namjety.

Bratr jednacz dr. Schleza poda jednaczerska rozprawu, w kotrejž roswi pschehlad wo šwjatkowem skutkowanju a roswiczu. Njech tu wuczaj ješchuje jako pschehlad wo dźeławoleji a roswiczu Sserbskeho Sokola we sanźdženym lecze:

Leto 1924 šrjesche hłownje we znamjenju pršnjeho hromadnjeho wustupjenja Sserbskeho Sokolo, to rěka wšěmnoho khrušenja šerbskeho cźełostnuczowanskeho hibanja. Leto 1924 wosnamjenja, kaž l. 1920 važny mešnik w rosnicźu Sserbskeho Sokola. Tydom, 9. nov. 1920, sczini so energiska kroczel k założenju Sokola we Sserbach, letha, 21. sept., wustupi Sserbšći Sokol šmt prěni krócz k energiskej kroczelu. Schtyri lěta dołdźenja, wojowanja, wutrajnego dźela a dobycza na jady šrbje a z polnej dowěru do šrbje a do dobycza šwojeje dobreje wěry krocźi do prěda. Je so hižo mózuje roszcherči a natwarił šebi 14 hnězdow (15. je nimale dohwarjene). Ale to Sokola dawno hišcze njemóže spokojicz. Je dać jeho wypoli kamer; schtaj Sserb — to Ssokol! — so dy so woboje „S“, — „S“ Sserba a „S“ Sokola — dospołnje krywo jako jene, šebi doczta runc. Swišli jednotow mjes šobu a se Swjatkom so dale a wušćo wutworichu a khrucźichu, k czemuż pschinoišchowoschc wuschbje funkzija wujaskowcho jednaczela na 2. generalnej zhromadźiznje nowje założenja.

Wupschestawnjaj pohonjowasche, so buchmy šo. s krutym a wutrajnym šwuczowanjom wulkmanili tak dałoko, to módli sć jako zyk psched schérichu šjawnosczj stupicz a s tym wjetšich sajim a srosumjenje sa Ssokolstwo we Sserbach šhudźicz. Sdorownjowasche šo, so by tajke trudy pschedewjacze j dobom šwuczowanje we jednotach na cźišchi schoženk posberhnyło. Pschedewsacze do stutka šaczj wschak njebe zi nań tak lohka wež, dokelž hischcze w nałecźu tuteho leta mnoho jednarow cźełowuczowanjow jenoż šworjesche, dokelž prawnych, pschiprawjenych cźełowuczowanskich wjednikow, nałožnikow, njemšachu. Też pschipraujemy starschi šwjatkowy nałožnik nam pobrachowasche. Jenicźki mlody Serbšći wnocź, kiž bósche do leze doby cźełostnuczowanju do sokolskeho dźela trucze jasyschmysl, a na kotrejož wschu nadźiju jako na jawczowanskeho wuczerja nałecźe Ssokola šcźakamy, naš dohujeł wopuschczi. Tola mamy wschu nadźiju, to jo jasno k nam, k šwojemu narodej, wrócźi. Mjes tym wschak pschipraujemy šo horliwe mlode mozy k sokolskemu dźełu, tak jo czim dale czim bóle wurosczemy z dźesczjych šmuczerkow.

Woi sapoczatka meje pschesczichmy šo do khrucźichego dźela za ideulnu słeź. Wósche wobšamkinjene, to jako Swjatk na wschotowarschnowskim šrcze w Khwaczjach kóng junija aktiwje wustupimy. Tydzeń po tym mešnicze so nasch sokolski slet šam, wuhotowacz w Panczjach. Tutón wischak dyrbi schcze šo se wschelakich pschicźinow hacź po žitjach wotstorczicź. Tuto wotstorczenje njeje też naschemu slětowemu pschedewjacźu sesichodźicź.

Slet w Khwaczjach (hdy rozprawy w „Sserb. Nowinach“ 1924 cźo. 150 a w „Kat. Pósle“ cźo 24) bósche prěni šwojeho raża, kiž wuwodźi Sserbskeho Sokola we šwojej šrjedźišnje. S wulkej wezjnoscju wocźakowany a runje tak derje pschijaty, tworjesche jeho wustupnje, wosebje cźełohwezdowanske, nimo šujatocznoho khorhojpospuczenja bjes dwěla wjetšich tuteho wulkotneho šerbskeho šjeda a wotnjese šebi rjane moralske dobyczc. Wustupi tam pschez 70 Sokolow a Ssokolkow a pschez 20 sokolšćich dźéczi, wschitzy w jenajkej sokolskej drasce. K khromadnymaj prostnymaj šwuczowanjonaj nastupi 42 Ssokolow, dale 9 Ssokolkow Budyschkeje jednoty a 21 dźéczi Malešchanskeje jednoty z wosebitymi rhytmiskimi a prostnymi šwuczowanjemi a Barjonšta jednota se skupinami.

Sokolšći słet šam wotmi so 21. sept w Panczjach jkej rosprawy w „Sserb. Nowinach“ cźo. 234 a we Ssokolstšich listach cźo. 4). Po wulkotnym sokolstim cźahu wotwinowachu so sokolske pschedwjedzenja na krażu z wšelakimi nałožnosczjemi po šjoch hodźinach dotho. Ja nasch šwjedženskej możnosczji so tjoch hodźinach dotho. Ja nasche powtery dosć hladzy a jara jwokosnje. Ze prostnymaj šwuczowanj. muzjički nastupi 104 bratrow, Zónički wotrjadaj Budyschkeje a Komorowskeje jednoty (w lecze założenu jako druhi w Sserbšć. Sokole) — 13 Ssokolkow, nastupischcej z hromadnym rhytmiskim šwuczowanjom, potom. tšódy za šrbje j wošebitym prostnym šwuczowanjom z tkdźelenc a na narjadach. Sokolske dźéczi Malešchanskeje jednoty pschedwjedźechu prostnej šwuczowanj, dale Malešchanske, Kalbiczanske a Komorowske nuzšiwa šwuczowanja na prěkkichu, bradach a konju. Ljche šwuczowanja putachu wulku licźbu pschihladowarjow, kóždy se šwojim wošebitym rasom.

Pschi šwjatkowym wubjedźowanju, kotrejž so dwojdnja tak rjeź w cźichim wotmi a na kotremž so wobdźeli 23 bratrow š 11 jednotow, bozpichu so leźchowoze najwyschsche wukonjenja:

najšpěschniši běh na 100 m: 13 sek. bratr Jan Schěrak š Bacźońskeje jednoty;

najwyschi skok: 1,65 m., bratr P. Wowczek š Ralbiczanskeje jednoty;

najdaschi skok: 6,10 m (šamt ...);

najdaschi cźišk š 10 puntowskej kulu: 11,30, br. Arnošt Krawz š Porschitšeje jednoty.

(Skónczenje pschichodnje.)

Cvrkwinske powjesće.

S Budyschina. We Michalskej zyrkwi muže 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. farar Dyčkef šerbsku spowjedź a šwj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Nyča šerbsku Božu słužbu a ½11 hodź. němske rozrěčenje š konfirm. młodźinu. Pop. ½4 hodź. a wječor ½8 hodź., kaž tež pondźelu wječor ½8 hodź hodowna hra: „Boże dźěćo“, wuwjedzena wot towarschwa „Jugendring — Wumjelski šu: 7. 12. Richard Gustav Lehmer, telegrafowy dźełacźer w Bolanczach, 27 l. 2 m. 13 d. — 8. 12. Marja Ernestina rodź. Hattaschcz, njeboh Korle Heinricha Wenti, khježerja a hodźerskeho mišterja, pod hrodom šawušt. wudowa, 77 l. 5 m. 27 d. — 9. 12 Frida Gertruda rodź. Zyžez, Wylema Waltarja Pobiga, šamkarja na Židowje, mandź., 25 l. 5 m.

Krajnoczerkwinske khromadźenišowo Budyschinje na rožowej hońy 31. Njedźelu rano we 8 hodź. hódi k Bożemu błdu — do Marijnej-Marcźinje zyrkwje. Dop. ½11 hodź. njedźelska šchula. Wjecźor ½8 hodź. zhromadźizna. Wutoru wjecźor we 8 hodź. šwjatk młodźiny za młodźenzowu a šrjedu za młode holzy. Schtwórtk we 8 hodź. biblijska hodźina. Sobotu, wjecźor we 8 hodź. hodźina za mužow. — Knjes khromadźenšiowy wolthladar Zimmermann z Budyschina šmje bźišle hodźiny: njedźelu 14. dcz., pop. ½4 hodź. we pacźerskej šrjewje w Njeswacźidźe, pónbźelu wjecźor we 8 hodź. w Kumwaldze, šrjedu wjecźor we 8 hodź. na Židowje pola k. Oty Henesa a pjatk wjecźor ½8 hodź. pola knjesa Kunatha w Rodczach.

S Budestez. 3. njedźelu adventa šmje farar Bójk rano we 8 hodź. šerbsku spowjedź, farar Domaschka, dop. w 9 hodź. šerbske a ½11 hodźin němske předowanje. — Wutoru popoldnu w 4 hodź. šmje farar Nienz š Wjeleczina wo Budestezach němsku šwjatu spowjedź.

S Bukez. 3. njedź. šwj. adventa rano ½8 hodź. němska spowjedź, dop. w 9 hodź. němska Boża słužba. — Pop. w 2 hodź. šerbska Boża hjužba, kotrejž so wo šadna zhromadźizna we wotšednej šali pschitamknje.

S Barta. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. šerbska spowjedź, dop. w 9 hodź. šerbske a ½11 hodź. němske kemšchenje, farar Kapplet š Njeswacźidźa.

S Dejnjeho Wujeźda. 3. adventa rano we 8 hodź. šerbska šwjata spowjedź, dop. w 9 hodź. šerbske a ½11 hodź. němske kemšchenje.

S Hucźiny. 3. adventa rano we 8 hodź. němska šwowjedź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. šerbska Boża słužba.

S Hrodźišcźa. 3. adventa we 8 hodź. šerbska spowjedź, dop. w 9 hodź. šerbske a ½11 hodź. němske kemšchenje. (Wólbne předowanje farara Aug. Schneiderа) Hermannsdorfa). Sbérka za šrutk. zyrkw. lub. we Luižy.

S Husti. 3. advent dop. ½8 hodź. šerbsta spowjedź, ½9 hodź. šerbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

S Hornjeho Wujeźda. 3. adventa rano ½8 hodź. šerbska spowjedź, a šwj. wotkazanje, dop. ½9 hodź. šerbske a w 10 hodź. němske kemšchenje. Popoludnu hodowna hra. — Pónbźelu pop. pohrjebenje zyrkw. pschejstejicźerstwa. — Wutoru pop. w 3 hodź. adventika nutrnosć pola Dornigez w Jetju. — Sdrjedu wjecźor we 8 hodź. biblijska hodźina w pacźerskej šrjewje. — Pjatk, wjecźor ½7 hodź. adventika nutrnosć pola Helaźez w Panczjach.

S Khwaczicy. 3. njedźelu adventa rano ½8 hodźin šerbska spowjedź, ½9 hodźin šerbske a w 10 hodź. němske kemšchenje, woboje se šbérku za luižiki šlutk luboscze, na 2. mějźacu.

S Klukscha. 3. njedź. adventa buoże rano we 8 hodź. šerbska spowjedź, dop. w 9 hodź. šerbska Boża słužba, ½11 hodź. němšchpor za dźéczi. Popołodnju ½5 hodź. němska spowjedź, knjes farar Schytora-Minakatšti, wjecźor ½8 hodź. zhromadźizna zónšt. towarschwa pola Schnsterez w Klukschu. — Wutoru, 16. dcz., dopołonja w 9 hodź. šerbska Boża słužba se spowjedźu pola Biesołdz w Brěmjenju. — Semrěka Hana Rózsigerez, fabr. dźełacźerka we Sdźeri, 64 l. 2 m. 11 d. stara.

S Lupoje. 3. njedź. adventa dop. w 9 hodź. šerbska Boża słužba.

S Malešchez. 3. adventa dop. w 9 hodź. němške a ½11 hodź. šerbske kemšchenje.

S Minakała. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. šerbska spowjedź, dop. w 9 hodź. šerbske a ½11 hodź. němške kemšchenje.

S Njeswacźidła. 3. adventa rano we 8 hodź. šerbska spowjedź, dop. w 9 hodź. šerbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. konfirmacźenje za dźéczi, kiž so farar Mrósak-Luwjatki. ½4 hodź. biblijska hodźina w pacźerskej šrjewje, kiž so towarsch. dohladowaš Zimmermann z města. — Sdrjedu pop. w 5 hodź. šerbska adventiska nutrnosć se spowjedźu pola Schězez w Holeschowskej Dubrawje. — Schtwórtk pop. w 5 hodź. šerbska adventiska nutrnosć se spowjedźu pola Hobracka we Luiy.

S Nožaczija. 3. adventa dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, jej pschisamknje so němška spowjedź. Pop. w 2 hodź. šerbska spowjedź a Boże wotkazanje. — Dop. a pop. šbérka za evang. wěrnybratrow nacźeho kraja we wukraju.

S Rakez. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. šerbska spowjedź, dop. w 9 hodź. šerbske a ½11 hodź. němska Boża słužba. Sbérka za Luižiki šlutk luboscze. — Knjes farar Masink-Lašowski.

Powjetšk

S Drježdżan. Skaženy pby. Kóčźi žnadź nolscherjo skažencyrje. Psched nětkrutymi dujemi powadnuchu na Marcźin-Lutherowej dróży pschibóżaneho skaženeho pha. Wosebjcź njeje so hischcze pschezo namakał. So by so skaženjeschi šadźewało, je jara mnjne, so bychu so wobšhodźeł a wschitzy, kiž su se skaženym pšam wot konza oktobra hacź do 26. nov. hromadże pschischli do prawnym czasu famolowiti. Nošłoskanjenja njech so šapodabja na potrjebu. Mózno je, so je woš se wšow do Drježdżan pschischlol. Ze hdla njech wschitzy, kotrymž je napadnyło, so je so nětkonnu wowczeżelki woš wjetšeje barby, z mróckelatym khribjetom a je žoltymi nohami a wischomaj šhubił. hnidom powdeł šapodadże. — Šaidżeny pjatk je so j nowa kwéżejšo, so je 16 lět šaty wowczeżelki woš na Zankej dróży 16 w Bjelewizach skaženy. Woš njeje lětu dołho šahrodu wopuschcził a je so pschezo tak dźerżał, jo njeje j druhimi pšami moh hromadże wschitzy. Myšla šebi kehdźa, jo kóčźi skaženoiej rosnoschcja. — Tuto powjesez je też sa nas jara šajimawa a napominja nas j bohom, wschu kedźbliwosć też na kóčźi skožowacź. Kuženjenje, drapnjenje skaženych kóčkow je runje tak jara straschne, kaz to skaženym pšow. Kak so chorowej skaženoiese pokazuje, a ta czimż je šwónacz, je w pschichodnych dnjach hamtšy wopżewi. — Sómy tola w pobłednim czasu wjazy padow skaženoiese we Luižicy měli.

* S Kamjenicy. W šuboduym Neukirchenu nadpadże njesnaty wjecźor šrjedź 6—7 hodźin dźełacźerku Helenu Wosez, jako i dźéla domoj dźéscze. Je namakachu pozdźicho we womorje pschi puczu leżo. Hdyž bésche tajo k šebi pschischła, potrjebdasche, so je starschi muž na nju pschischol a šebi wot njeje pjenjezy zadel. Hdyž so wobarasche — měsesche šmoju runje dobjatu mšu pschi šebi — bésche ju muž š pjasću mjeswocži dyrit, tak je bésche wědomje šhubiła. Potom je jej pjenjezy a mšdom šnižku rubił. Sa rubjeżnikom nimaju šlédu.

* S Lipšk. 14tżnu hołza so šhubiła. 14dżnu šchuisła hołza Joh. Schwier š Anger-Crottendorfa bésche za šwojeho nana w Bockmannsdorfje 4. dcz. po pjenjezy była. Na dompucźu je so šhubiła. Wot tehdy czasa njeslyši nicźo wjazy wo njej šlyšcźi.

* S Lipšk. W hwadże šatšćik. W nozu so wólbje pschiidźe w Lincenanje technikar Ota Hempel j wjazy młodymi ludźimi, kiž bźchu do njeho šlorkali, do wurešowanja. Jako Hempel, kiž bésche injes tam doma pobył, šajo na hažu deże dźéscze, šetka j nowa šamknych ludźi. Nadoso wucźahny Hempel revolwer a hrożesche kždemu, je šatšćenjom, kiž by jemu pschebliżko alschcschol. W šamknym wokomiku šarżachu też 4 wuttšće Do hłowy krjechany šwjesły so dźełacźer Alfred Zimmermann a wumrě bórly na to. Hempel so jaja. Wón wudawa, jo njeje so mohł hinak psched młodymi ludźimi bowobarać.

* S Wahrena pola Lipšk. (Wój j kotolom.) W šanđenej nozu bźchu so do kontora šahrodnišwa nutšlamali. Kradnyczu kolo a wscho, šchoż njebésche pschibite. Stónczenje šnytachu paduchi też pjenjezny khamor rospaczicź. Tola wscha proża bé podarmo. Na to wobroczichu so do hrodże. Kolot, kotrehož chżnchu prohu wdacź, je pak šo po idaczu šmuzicze wobarał. Kano amatachu jeho š wutrajenym wócźkom a czéšlimi canami na hłowje. Dyrbżicźu jeho šmdom dołdać.

* Cźahaj w Amerizy cźežko do šo trašyloj. We Volklandże w Kaliforniskej šajedźelschtaj elektrikaj cźahaj tak š wotmachom jedyn do druheho, so hulschtaj nimale dojpotuje šmiczenaj. Hacź dotal šu hižo 25 morowych pod rospadankami namakali. Wjele wožebom bésche so cźežko franzilo. — W Detroit šajédże cźah do j benzinom pokłaženeho awta. Auto rozbuchny a šo šapali. Też wjazy żelesniskich wosow šo šniczi. Schofer a wjazy wosrobow šo morichu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleć w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brézyncy. — za nawěšćki: A. Dučman w Budyšinje.

Kedžbujće

na moju wosebitu

přiłohu w dźensnišim čisle.

Carl Horn nasl. w Budyšinje

meblowy a tworowy kreditny dom

na hłownym torhošću nutřkhód na jerjowej hasy 2L

Pla cinzy wot 6.- hač 40 hr.

Powětrowe třelby

(Luftgewehre)

za dźěći a dorosćenych kupujeće najlěpje jenož we

třělbowni

Dostanješe nimo wupruhowaneje, derje zatřělaneje kajkosće na kóždu třělbu garantiju. Wuporjedźenja w samsnych nowočasnych dźěłarńjach na mojich fabrikatach na 50% tuńšo wuwjeduju.

Brónjowy dom

J. Specht

na **Moltkowej drózy 3** (měješći Br. Specht) Tel. 628

Gardiny . . . metr po 80 pj
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hiptki 50 pj., wołma 1 hr.
wóskowane přikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 10.

Rězanje za mzdu (Lohnschnitt)

k twarskemu drjewu, łatam, k deskam zabiwanju, špundowanjam a t. d. hnydom přijimuje a wuwjedźe

Rězak w Dolnim Wujezdźe

Kožuchowe twory

kupujeće jenož pola wěcywustojneho, dokelž dostanjeće — njedźiwajcy nizkich płaćiznow — jara dobru hódnostnu tworu.

Poručam k blizkemu swjedźenjej:

kožuchowe mantle
kožuchowe jaki
kožuchowe kłobuki
kožuchowe khornarje
muffy atd.

kožuchowe awtowe přikrywy
kožuchowe předłohi
nohace měški a korby
awtowe wobłečenje
kłobuki a čapki

Najwjetši wubjerk w měsće.

Kožuchowy dom **Arthur Flegel nasl.**

měješći **Pawoł Zimmer**, kožuchařski mištr

Telefon čo. 453 **w Budyšinje** na khěžorskej drózy 6.

Helene Pötsche

cyhelnska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelnska hasa 4.

Bohaty skład

pisanych a běłych łožowych poćehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trjenjow, blidoychw rubow.

Wosebitosć **wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hr. sem.

Ręči serbski Ręči serbski

K hodownemu swjedźenjej

poručam

dźěłanske štryk jaki, dźěłanske kholowy, zamkańske bluzy, kłobuki, čapki a tehorunja

August Bläsche w Rakecach

Wagnerowe

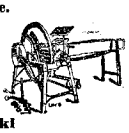
słomowe prasy

su znate a so rady kupuja, sylnje twarjene, lohko běžace, železna konstrukcija - z powjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a nóh, ze zwěšenjom za dopřódka a dozady wjerćenja walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusykaki

krožowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratańske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třělanskej drózy 42. Telefon 321.

Tunje hodowne poskićenje!

Košlace sukno, dobra twora, metr po **0.85 hr.**

tkaniny za zwjeršne košle dobra twora, moderne mustry. . . 0.85 hr.— 1.10 hr.

łožowe poćehnjenja, blidowe ruby twjelki, trjenja najlěpšeje kajkosće wosebje płaćizny hódne!

A. Rätze & syn

na khěžorskej drózy 4.

Hecht, Linke & Truöl

tkaniny za běhaki — kože

Po jara

poniženych płaćiznach

a tak tunjo kaž je někak možno, poručam we wulkim wubjerku mužace wobleki, wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, dobre krute zymske jupy, manchestrowe wobleki za mužow, młodźencow, hólcow, dźěći, pacholace a hólčace jupy, sylne kožano-suknjane kholowy čorneje, bruneje a módreje barby, manchestrowe kholowy, Breechesowe kholowy z tkaninow, manchestra a korda, jaki do dźěła, kholowy za młodźencow, pacholow a hólcow, krótke a lacowe kholowy, lacy do dźěła, kholowy ze šěrokim hornim dźělom, čorne suknjane paletowy, ulstrowe paletowy, zwjeršnikowe paletowy a. t. d.

A. zw. Mengerowe nasl.

(měješći Woldemar Menger)

w Budyšinje na serbskich hrjebjach 6.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Jony

Poručam swoj wulki skład pischepałkow, měšačnych a pischepadowych powjatkow, podpołožkow.

Sijcu rad i radźu.

Wagnerowa w Budyšinje pischeh schulerskimi wrotami čo. 9

„Trumpf-Ass“

Motorske koło za kóždeho. Najlěpša mašina, kiž najwjacy dokonja w sylnosći we 1/4 a 4 konj. mocow

Na 6-měsačne wotpłaćowanje hnydom podawam!

Z dobom podawam w krótkem času: Allright-K.-G. Opel a Coronamotorske koła :: jako najlěpši hodowny dar poručam nimo teho we wulkem wubjerku: najlěpše jězdne koła, jenož znamkowu tworu, kaž: Opel, Corona, Torpedo, Cito, Allright, Stoewer, Mercedes a Meister.

Sijace mašiny we wšelakem wuwjedźenju

Bohaty skład wobswětlenjow, wobručow, kilometryličakow kaž tež wšě přisłušne dźele.

Derje připrawjena wuporjedźerńja z mócnym čerjenjom.

Centrala jězdnych kołow Rudolf Lebelt

Telefon 077 w Budyšinje zwonk. lawska hasa 20

Paul Walther

železowe twory

w Budyšinje

na khěžorsk. drózy 4

poruča k hodam swój wurjadnje bohaty skład. Płaćizny su jara přijomnje postajene, tak zo je kóždemu možno, sobi swoju potrjebu hodownych darow přihódnje nakupić!

Ia kajkosće! najtuńše płaćizny!

khlěbkrajaki	wot	**14,25** hr. sem
mašiny k čišćenju nožow	„	**7,50** „ „
rybowaki	„	**2,00** „ „
hospodarske wahi	„	**3,25** „ „
płoty, zaniklowane	„	**5,50** „ „
deski k płotowanju	„	**6,75** „ „
mjasokrajaki (Wölfe) čo. 5 8 10		5,— 6,— 7,— hr.
wuhlowe kašćiki	wot	**2,50** hr. sem
khachlowe předstajidła	„	**1,20** „ „
kofejowe servisy, niklowe Ia		**15,75** „ „
sćěnski kofejowy młyn	„	**5,50** „ „
klinowy kofejowy młyn	„	**2,65** „ „
emajlowane bowy	čaška „	**1,75** „ „
zacynkowane bowy	twora „	**1,25** „ „
stojidła za Božodźěsćowy štom	„	**1,50** „ „
noże a widličky, Ia kajkosće, 6 porow	„	**5,75** „ „

Wschelake pjeczíwa a poprjanzy k hodam a na Bożodźeszowy schtom.

Mjedowe poprjanczki s wowżnymi krużlami (Lebkuchen).

K temu wsmi tśi jejowe cźworki, 3 jędżmu łżiczki cźopkeho mjedu a pok punta zokora. Wschitko tak dołho wjercź, doniż po njejeschczi. K temu pschidaj 5 gr zymta, 5 gr tołczenych nalikow a 5 gr pjeczźwoweho prószcha (Backpulver) a bełk s tych 3 jejow jeschwikaj do źneho. Słónczńje tyż do wschekeho 300 gr dobreje pschenczńeje muki a pok punta wowżnych krużlow. Często wostaj do druheho dnia stejo, potom wuplazaj często na make poprjanczki. Potom je pjecź dóniż brune njejźu. Tak dołho hacź źu hischcze horze, pomasaj je s zokorowej glajsru.

Druha druźina poprjanzowego cźesta.

Do punta warjazeho mjeda tyż do punta rosuměłych złódkich mandlow. Dale pschidaj 180 gr do cźenkich schlejberlow rostkraneho zitronata a 50 gr kanderowanych bełśinow oranżow (abo słatych jabłuczźow, pod mjenom „oranżeat" źo tele bełśiny też pschedawaja). Do teleje horzeje mészczenzy pschidawaj telko dobreje pschenczńeje muki, jo smějesch s teho huste cźęsto. Cźęstu daj wusudnyć. We druhej schkli swjercź pok punta zokora s tśimi jejemi doniż źo njejeschczi (śneh): Dale bodaj temu drobno rostruhanu bełśinu zitronty a jeje brećźku (juschku). 16 gr mlećeho zimta, 8 gr mlećnych nalikow a 2 cźajowej łżiczky (Theelöffel) potasche. Tu rospuschcź pok prjedy we cźopłej wodze. Teź do teho pschidawaj telko muki, so smějesch huste często. Wobej cźęści nećko hromadze sfibaj a je derje pschedźełaj. Cźęstu s mjedom dyrbiśch najprjedy dokładnje wusudnyć dacź. Sły-li wobej cźęści derje pschedźełałka, potom je na cźenki tyłanz wukulej. Tón rosktaj na schtwórokate podobnyste poprjanczki. Słónczńje słodź je na blach, kotrźž źo j muku potrószchita a pjecź je pschi niz psche wulkej horzocze.

Jednore, ale tola dobre poprjanczki.

Pok litra mloka, pok punta sirupa a pok punta mjedu jawar (pódla kedźbuj, so cźi njepschebźnje). Potom tyż do teho 2 puntaj muki. Dale pschidaj 2 jędźnej łżiczay rospuschczenege butry a 20 gr natrona, kotrźž dyrbiśch w mlozy rospuschczić. Po spodobanju pschidaj mlete muschotowe kżenicźko, mlety nowy korjeń (Neugewürz abo Piment), mlety zimt a rostruhanu zitronowu bełśinu. Do teholе cźęsta smějesch pok punta drobno rozdrjebjenych wćźich worjechow. Tute często liń do kaschćzikateje formy, kotrźž źo prjedy s tukom wumasaka. Pjeź dyrbjako źo nećźke hodźinu. Hdyž je wusudko, rosktawaj pjeczźwo na cźenke plazki.

Podobne pjeczźwo dostanjesch po sćźehowazym rezepcze:

Pok punta mjedu swar s 350 gr zokora a se schtwórcź (bćrtlik) litrom wody. Do teho fwjercź drobno rostruhanu bełśinu połojczli jeneje zitronty. Dale tyż do teho pok jedźneje łżizy zymta, nożowy tónczk mlećnych nalikow, nećźko mało kardemona a schćźipku popjerza. Hdyž źo cźi spodoba, pschidaj też nećźko zitronata. Hdyž je często trochu wusudko, pschidaj jemu hischcze 2 puntaj dobreje pschenczńeje muki. Wschitko tole śmészcej wsćo do niz psche husteho cźęsta. Po nekotrych hodźinach pschedźełaj cźęsto, doniż źo njeczębnje. Słónczńje rospuschcź 20 gr natrona do 3—4 jędźnych łżizow wody a lić jón do cźęsta. Potom wukulej cźęsto do cźenkeho tykanćźła. S teho wukalaj wschelake figury. Tute pjecź nećźke 10 mjenśichineu pschi cźanej horzocze w kachlowej trubjeli (röti) abo maschińe.

Mjedowe brazle.

K temule cźęstu wsmi punt muki, trébne mloko a 20 gr brożdźi. S teho nacźiń nimale źidke cźęsto. Temu daj źo 3 hodźiny bibacź. Dale pschidaj 60 gr butry, schcźepjatko źele a nećźko mloka. Tak cźęsto hischcze jónu pschedźełaj. Nećźko njech źo sałpo w cźopłych kachlach hiba. S cźęsta dźełaj a pjecź brazle, pomalaj je tołsto s mjedom. Potom łuń je do pjeczy, hdźež dyrbja źo schtwórcź hodźiny pjeź.

Na cźim spóśnajesch so źu kuscheme drozdże hischcze dobre.

Sły-li łuschene drozdże dźelschi cźaś lećo mćka, njewćsch, hacź bychu źo hischcze bibaśe. Tehodła je nuine, prjedy pruhowacź, hacź bu hischcze trjebacź hodźo. Tehodła cźiśń brjebjenćzka tajkich starych drożdźi do wariczeje wody. Je-li wone na wjerch spłuwnu a na wjersche wostanu, potom masch wésłosć, so możesch je hischcze k pjeczenju trjebacź. Je-li na dni wostanu, potom możesch je prjecź cźiśńjnyć. S nimi by źebi jenoź pjeczźwo słastyka.

Wschelake napraschowanje na redakziju.

Kak mózu butru dłeźi cźaś dobru sakhowacź?

Butru khowaja w blochowych biśach do kotrych powétr njemóże. Te k temu derje salbuja. To pak je jenoź we wulkich mlokarnjach mózna, kotrez maja za to trébne pschiprawy a ludźi. We małym hospodarstwje możesch butru nećźelicź a yo derje mupartenych brjemjanych a pok blinjanych horczow klasć. Wschelaze baju butri pschi 40 stopjenkach zelsija rosbéżecź. Jeschcź wotcźerpaja. Potom wostaja ju 6 hodźin stejo. Nékto ju saźo śhreja a ju do wuparzeneho blinjaneho hornza psches 2 lowka pschezhydźa. Pschi tym maja drje butry wo pjaty dźél mjenje, sa to pak źo psches léto dźerźi. Dale wukasuja, schtrjenu butru, je-li dyrbi źo na pomaśi trjebacź, s nowa na 40 stop. śhreć. Potom dyrbi źu se śhrétym mlokom abo s śhrétej śmjetanu s nowa śwéżicź. Tale méścenza dyrbi źo we butrowaźu pschi 16 stop. saźo koź butra dźékacź. Schtrjena butra potom saźo kaź cźerstwa kłodźi.

Smém béke buny, kotrez njemóżu ludźom warićź, hischcze kurom warjene mjetacź?

Warjene buny durbicźe rostokcź. Najlépje je, so je psches mjaźowu moschinu (Fleischhackmaschine) pschewjercźicźe. Potom mózecźe je do béknow śméchcecź. Nadno je, k temu wotrubu pschidawacź. Tute pizu mózecźe też łuźom a kocźkam dawacź. Njewarjene buny kury njeźeru.

Dyrbu-li moju jabłuczźinu wudźékacź? Prjedy hacź jabłuka dosrawja, wone wotpadnu. Hewak je wona strowa a króstna.

Tak mi a tebi nicźo źo prajicź njehodźi, schto je na tom wina. Je-li jabłuka cźerwe njejźu, je Wam jara cźęsto radźicź. Njeźe-li wona saźne jabłuka, swulscheźiwjecźe je, prjedy hacź padacź sapoczńu. Je-li maćźe pódla druhe druźinu, kotrez tak ruczźe njepadaja, byćhmy Wam radźili, tule jabłuczźinu pschescheźepicź.

Moje 9 njedźel stare cźelo bubni. Dawam jemu dobre a strowe śhno. We picźu dostawa rosmuczeny schrót. Nerjad cźelecźa je pschego jara śuchi. We cźim mam winu pytacź?

Wasche cźelo je na żołok khipre. To pak je ześehnk wopaczneho pizowanja. Żołdk dźewjećnjehźelskeho cźelecźa njesamtke tajku pizu pschedźékacź, kajfuź jemu dawacźe. Te je pschebohate na żuchich wutkach (Trockenhuthanz). Tehodła dyrbicźe jemu trochu hinak dawacź. Sśhna jemu mało dawajcźe. Selene je sa nje najthmańscha piza. Symi mózecźe ju j runklizu narunacź. Schrótowemu picźu pschidawajcźe wotwarjene lane śhmjo a pak parjeny lany wośuschk. Lane śhmjo też żołdk łożaju śnjeźe a cźerjewam hoji. Wone cźini je hładke a pjelśke, schtoż nimoměry śłużi k śwomożenju żołota. Dyrbjako-li cźelo hischcze bubnicź, hacź runjelch jemu laue śhmjo abo lany wośuschk dawacźe, potom pschidawajcźe do picźa nećźcźo mało rospuschczenego wapna (Kalkmilch, kaź śo k bélenju trjeba). Potajźim niz pschewjecźe, do picźa teho jenoź pschillukcźe.

Mój poś bé druhdy nicźo njeźerze. We nozy druhdy bluwa. Schtoż wubluwa a jeźo njerjad stoj s wjetscha krawoj. Schto mi wukasacźe?

Waźch poś je po wopiśanych śnamjenjach cźęsto khory. Jeli jeho satśelicź nećźgejcźe, dźicźe j nim k lékarjej.

Příloha k Serbskim Nowinam.

Číslo 40. Budyšin, 12. hodownika 1924. Lětnik 31.

Ratarja mali pschecześlo we śhmje.

(S 2 wobrasomaj.)

Sśnéh hiżo dołho leżesche. Też lesina liichta trodsche. Hłobu mrźjo njenakóżewsche śwoju śnatu pschekepanoścź a abéża źebi do pabli. Hajnik ju nétko j tśélbu powita. Husto bśmatu łoźu jej sćźehnu. Jele mjaźo powiejeny do husteje ercźśiny, kotrož pod wutżelimi dubami źo scherjesche. Hajnik awrow lischku tam njerowjeśnu, so by j tym druhe śćki wotkraschił. Smorowej lischku pschikrywa śwojim nalym pschecześelam blidło. Żim hrubischa je śhma. Żim wjeśelscha je jich. Wjesina pschi morwej lischzy. Tehdom śnéh śpéwa a jebjo śabe śwoje pjerjo i śemi hdźej je tłaje béłu zicho pschikrywaju płachtu. Tak pyschny łojtéj je nasch żeb w nalécźu a lécźu cunje ak trafny je w śhmje, dźéż béła schesćźiwina źo tohodźuje na schtomy, kercźi, łakośći a wotmożki. Husto berjeś błyschcźatu woschkrot lawala do schlénczanego krtwa zake schtomy j jich łakośomi a wotmożkami, a tóźde śwjeleścźo a żuchu krawiczka źo śda, kaź by ju nahle s warjazego zokora wucźahnył a tón by na nimaj wiśajo śprostnył. Dosta wobkuślawaza krofnjeś w léżu traje śwjetscha bwaj, tśi dny. Sa małych léżnych wobydleri źu tajke dny i morbarisim wjedrom.

1. Wobraz. Rocźi.

Tehdom woni po stach łoźinu. Jenoź te źo kłoda a śmiercźe śminu, kotrymż hajnik takle blidło pschikrywa, worwu lischku a hnilej kercźśinje wupowieźnuwschi. Derje je tu też je schmrjelowymi hakuźkami wobdał a sawobjewał. Pod jich knywom jenoź śwérja źebi te drobne ptacźatka sa pschikrytje błidło źo jeźndacź a śnjeho jéścź. Pod tymle sakrywom rubaja a dypeja do morweje lischki. S njeje tola telko mjaźa wotdrjeja, so kłodu njetwumru.

W hustej kercźśinje pod knywom schmrjelowych hakuźkow śwoje błidło źadaja. Jich najbóscźi njepschecźel schtrahoł też pschе wiele pożeranju nima. Njenadźiwź źo j powétra do tych drobnych hoścźi wali a mjes nimi śwoj wowor pyta. Tehodła wschć drobne ptacźatka hacź do koża psched nim tichepozeja. Tehodła źo pschikrytego błidła ani njedótknu, je-li jim mózno njeje, źo w blisśej kercźśinje wulkowacź, hdyź jim strach hroźa. Dokeli śu tak drómuschke a kłabuschke, je wschudźom hroźa koji. Hdyź hdyź źo hotuja, nahu méstnoścź pschelecźecź, putoze jim jich wutrobicźka j hroźa. W poślédnim kercźiku psched nahej méstnoścźu bojaślíwje horze w bele pschelétuje. Słónczńje źo najtrébliścźi mjes nimi na ślét swaźi. Śurowy njepschecźel źo njepokaże. Druźi, tiecźi, schtwórźu ślédnje. Słónczńje zyka bojaźna cźirkdźirźka ja nimi lécźi. Je-li prjeni a bruhi pschijadnje było źo w stronu winje, wschć druhe po nim cźinja. Hroźa nuczi jich na jeho cźink, kaź na komondo kedźbowacź.

Do padowneje ćabrody źłuschcheja kołeje pćokom. Mało frośunja j nimi wobkhadźecź. Tehodła je tam tak porédko nadendźemy. Kufawu ja drobne ptacźatka, kaź schtóran, cźerwjene łopuschki a żyłorki dyrbjeć pak we źiwojej ćabrodźe

wupowjeschecz. Te dyrbjawe tak shotowjene bycz, so ptaczki radu do nich zwoje hnezka twarja. Husto dosez wobkedzujemy, so so ptaczkam mestacko salubi, kotrez je zyle jednore. Tak nebdze jedyn holz pumpatu bleschu na schtom powjesmy. Do nieje be dzerka murazena. Schizu be satykal. S swubitej zerku wozesche zykorko do njeje. Borsu pschimjedze zez janczku. W bleschi twarjeschtej zebi hnezko a lanyschtaj. W bleschzy woczehnyschtoj 10 zykorkow. W nej zykorkez zwojba hyschezi dobze leta bydleschе, donez jonu zylny wetr bleschu se schtoma njeczisny. Sdykorkez zwojba je sahrodnika najlepscha pscheczelniza pschi saniczenju wschelakeje njerodze. S tym so postara, so so czi zad radzi. Pschirodospytnizy (Naturforscher) su wobliczili, so zykorka se zwosimi mtodymi w behu leta poldra zentnarja pschekasanzow (Insekten), waczkow, czerwikow a huzanczkow jezerje. S tym njesu hischcze zobuliczene jesla a budli (Puppen) tuteje njerodze. W dolhej krutej symje dyrbja czile zwerni pomozniczy ratarja a sahrodnika husto dosez zliwnoscze tradacz a hlodu mrecz. Saniczaze dzeko twojich drobnych pscheczelow czi praji, so nekotrezkulizy kopjeschto so roswiko njeby, nekotre kczeniczto salczeko njeby a nekotry schtomik by wuzany kaz koschczo stak — je-li tychle zwernych pomoznikow mek njeby.

2. wobras. Wobraczki (Blaumeisen).

Wizu pytajo, zykorki pschedaloko wot statoka so njesdaluja, hdyz maju zwoje hnezko a zwoj domczi? Ssamo naschi najpeschnischi letarjo, mjenujzy kastolczki, njesdaluja so pschedaloko wot statoka, hdyz hnezdza. Nadeendu w domisnistim statoku schtoz pytaju, tam tez wostanu. Schtorz na pschikkad jara derje domjezych smaje. Kozdy mozo wobkedzbowacz jo won sa domjazmi na polo a na kuli leczi, so by tam pilnje waczki, schlinki a podobnu njerodz zberal. Mjes domjazmi czuje so domjezy a westy. Njerod wotbalja so czile drobni domjezi, so bychu w dalenej reczizy abo hacze pili a so kupali. Pschirodospytnizy su wobkedzbowali, so zykorki w leczе dale 500 m wot domjazeho statoka so njewotbalja. Boza swordba knje jim w leczе wschudzom schezedrowe blidko se sztodnej zedzu. Schtoz po taskim w zywojej sahrodzy tychle pomoznikow lubu domczk posticzi, moze zebi lohko wuliczicz, kak bohacze jemu wopokasanu lubosez w zadowych znjach mytuja.

Wschitz pscheczelzo ptaczkow namokwjeja, so bychmy naschim zwernym pomoznikam a nalernim spewarjam psches czezki zymski czas pomhali. S tym njedopjelnisch jenoz winowatosez, so by jim dzakowny, s tym zebi tez sam najdole pomhajch. Czim wjazy masch tajsich pomoznikow w twojej sahrodze, czim czisejschu ju dzerza. Schtoz w symje swojich pscheczelow se sbromnej pizu k zebi wabi, temu dopomhaja w lecu k bohatym znjam a wopokasanu pomoz stokrocznje mytuja. W symje drje zaugch zywych waczkow, czerwikow a huzanczkow njenadeendu. Sa to pak we wschech dwekanczkach a schlakobach, sa skoru a pod swjadobnymi topjeschkami czim pilnischo sa jejkami a bubkami pytaja. Schtoz wone hizo nekto na tele waschnje sanicza, to podpischo k zliwenju njewozuczi.

Wulku radosez smejech, hdyz twojim zwernym drobnym pomoznikam pizu pisched woknami dawasch a bypasch. Wschelaki drobny ludzik w pisanej pjerjowej drasczicz zo tu schabzuje: zykorki, roczki, czerwjene topuschki atd., do nich meschaja so tez syby (finki), snadzik, kosak a wschelazy druzy tschibleschkazy proschersjo. Dzeczi njemoza so nad tych pisanych hoschach nahladacz. A schto jim posticzichch?! Pod maku, schikwanu tjescheu powjesz jim warjenu schwartku (tez njewarjenu), na kotrez je luba hosposa nechto potcza wostajita. Polcz dyrbzak priedy dlez we wodze lejecz. Sool a wschelake druhe schczipate korjeniny zu zeb za sole drobny ludzik. Wjerabisny moh jim w lecze zuschicz a dyz a dyz kitku posticzicz. Witana je jim tez runklisa, dyz ju jim we czeuticz plazlach posticzujesch. Wscho drobne, schtoz sy pschi wercu s rozi a druheho zita wusak, je ptaczkam witana thkoschczenka w symnych mezazach.

Najstrachnischi czas nuh a tradanja pschinjezy ptaczkam woschkrot a wulke znezi, kotrez dolho leza. Tehdom so wobohim swerzatkam wschwe zorka sezinwjenja sawrjeja. Tehdom njesmez tebi porjadne pizowanje ptaczkow sa sabawu, ale swinowatosez byez. Jane nahnite jabluka ani kruschwy njeczisu wjazy bo smjerzow. Pokoz je ptaczkam. Byrnjez smjerske byke. Wotry pysk s nich telko wudyza, so moze spokojny spewar nalecza s nim swoj hlodny brjuschk trochu nasyczicz.

Angorske karnikle abo kraliki.

(S wobrasom.)

Pobla angorskej kosy wukasnja tez angorske karnikle plahowacz. Je radno, tele plahowanje pola nos spechowacz a hajicz? Je-li zememy k temu radzicz, dyrbi so tez proza placicz. Hacz dotal so w Nemitej angorske karnikle rjadnje njeplahuja. Franzowisko su w tymle napinanju dale. Tam su druzstwa, te plahuja tule druzinu, so bychu wot karnikla wokmy meli. W Nemitej so tu a tam s plahowanjom angoraskeho karnikla nasadzuja. To pak stanje so mjenje wuzitka dla. Wschelazy maja rjanebo angoraskeho karnikla rady a teho dla jeho plahuja. W Franzowistej je hinak. Tam nasadzuja so s plahowanjom, so bychu wolmu dobyli. Tam plahowanje tez dokladnje wukonjeja. We nekotrych krajinach su mestacka, kotrez letnje 60 zentnarjow wotmy s angoraskeho karnika na wiki podawaju. W lecze 1914 we Franzowistej na 800 zentnarjow kozmow abo wokmy angoraskeho karnikla na wiki podachu.

Angoraskeho karnikla wschelako pomjenuja dla jeho wobohnych, mjechich, haj moschkojtych kozmow. Jemu rekaju kaschmirski karnik; a pak zidzany sajaz. Mjeje hischcze dosez znate, s wotkal je won k nam pschischol. Wo jeho pokhodze wschelako budaja. Jendzelczenjo nadeendzechu tehole karnikla we Malej Asisi. Najstkercisho je schto we dze zem jako dziwi karnikl pschischol. Woni nadeendzechu jeho pola makoasiskeho mesta Angora. Toho dla je tole mjeno dostak a wobkhowak. Praktikzy Jendzelczenjo sapoczachu jeho hnydom plahowacz. Wot tam pschindze tale raza do Franzowistеje. Tam borzy jeho wulki waznosez jako podawarja wokmy spolnachu. S wulkej wustojnoscju a kedzbliwoscju pokazichu so na wudokonjenje tuteje raby. Wot tam rozscherichu so angorske karnikle tez do druhich krajow, hdyz hewak horkiwje karnikle plahuju, do Belgiskeje, do Italiskeje a do Swarzijeje.

Jeho swonkowny napohlad.

Angoraski karnikl je srednje wulkosce. Jeho najrjenscha bedzenka su jeho dolhe kozmy. Te su kaz zida mjeche. Wone dyrbja so jara kedzbliwje hladacz a rjedzicz, so bychu pycha wuprawdza sawostace. Hlowczku ma slozatko tehodobne, spodziwnu. Czolo je wuzkibuzene. Dale wuschi nabadnjetej. Tej stej 13 zentimeirow dolhej a runje wotestejitej. Podobnej stej na dolhu kzizku (langzettlich). Konczk pyschi czeczik krotschich wotestejazych kozmow. Podla hnedzenych druzinow su tez hischcze schere a czorne angorske karnikle. Wocczy stej zivej a blyschczatej pola bekych druzinow stej czerwjenej, pola druzich su czemne. Porno czelej slozatka su nohi jenoz srenjeje dolhoscze. Czeko je schwizne. Karnikla plahuja jeho kozmow dla. Tehodla chzemy wo nich porecz. Hdyz so karnikle a jeho kozmy kedzbliwje bladaja, narostu hacz do 26 zentimetrow dolhe. Jich dla je slozatko pschebewschem wazne a prozu plahowarja derje mytuje. Scherobarbojte kozmy zebi tak jara njewaza. Tehodla plahuja bole bekeje a czorneje barby karnikle. Najbole wazene su bekobarbojte. Wschе kozmy njesu jenak wjele winoite. Najredischche rostu pod krkom a na wutrobnje. Najschpatnische su te s brjucha.

So bychu kozmy dostali, angorske karnikle kaz hubzy skobaja. Karnikla skobanje bole boli hacz hubzu. Jenoz ezi, kotrez so na skobanje wusteja, slozatku wulke bolosce njenaczinja, a tez kozma njeskebsaja. Dokelz su kozmy kaz mosche mjehe, mjennja so tez wolma. Hlowo, lopusch, nokti a poboczny brjuschk pod nozkami njesmi so skobacz. Pschipuschczenym hanczkam njesmi so tez brjuch skobacz. Mosch s brjucha trjebaja wone sa knezko. Skobacz smesch halle, hdyz je 7—8 mezazow starz. We telej starobje jeho k prenjemu rajej skobaja. Potom so wone tozde dwaj mezazaj wosskobaju. Starsche hacz leto karnikle smedza so tozde 3—4 mezazy skobacz. Po dwejoch letach wone najwetschi wuzitk dawaja. Tehdom nawdaja najwojazy kozmow. Wone wostanu hacz do 15 let pschi zliwenju. Wone smedza so hacz do tychle let hacz do sarezanja abo smjerzce skobacz. Najschczedrischche na plodzenju kozmow su hanczki. Wone maja najdlesche a najrjenische kozmy. Tehodla dzerza plahowarjo najbole hanczki, so bychu s nich kozmy a wokmu meli. Ssanzy dzerza bole mjadza dla. W nowischim czasu kozmy njeskobaju ale se wschednym czesakom abo morzlowymi schczezkemi wucesuja. Kozmy so lohaz sezuja. So by so temu wobarako je pschi czesanju s kaha macezja.

S jeneho karnikla na jednym raz nekdze 300 gramow kozmow naskobaju abo naczesaju. S kozmow pschedzeja wokmu. Tu pschedzekaja na nohajzy, rukajzy, spodnju drastu atd. Tez puzaczki a pschekakane plachty (Steppdecken) s nimi pjelnja. Wone su mjehke a tehodla czopte. Hizo w sandzejym stolecze su so prozowali, plahowanje angorskich karnikow tez w Pruskej spechowacz. W lecze 1777 dowozowachu so prenje s Jendzelskeje. Schtoz 5 puntow kozmow wot zwojich karnikow nahromadzi, dosta 16 groschow wosebiteho myta wot knjezeschtwa. Njedzimajzu twchle navinanjow a srechowanjow so njepotrebzi plahowanje angorskeho karnikla w scherichich rosmerach w Nemitej sakorjenich. W Nemitej njeje pschedzerjow, kotrez bychu kozmy na wolmu pschadke. Tehodla tu koze na wschelake kozkatske wubzekti, kaz zapki, kornarje, tylacze (Muff) boa atd. pschedzelaja. Tychle wirowa dla njeje radno, je we Nemitej dla kozmow plahowacz. Tu plahuja karnikle tehodla, so bychu mjaza meli.

Szanczka ma 4—5 mlodych a je derje wothloda. Mlode njesu tak khipre koz znano menjo. Wone spschinje rostu a borzy dorostu. Angoriki karnikl zada suche thlemy, mokre jemu njehowja. We tajschi won borzo sabinje. Starzy dorostzeny karnikl waji nekdze 10 puntow. So by so rjany dzerzak. dyrbjesch jeho kozdy tydzen zwerzu czesacz.

Wschelake punschowe rezepty k sylwesterej.

Jednory punsche. Wsmi 2 puntaj zokora, na njedz rostrubaj belizny jeneje zitrony a wutkocz do teho jeje brezku. Dale pschidaj k temu bleschu lohkeho Rheinisseho abo Moselskeho wina a pol litra ruma. Tole wschо wulij do poldra litra kropa. W hlinjanym hornzu, kotrez sy pridy derje wuparika smeschej schtoz zmy tudy wukasak. Hornez staj do kachli a srej jou, so by punsch so nimale warik. Sawaricz pak jemu njedaj. Potom lin jon do zudobja, kotrez sy pridy swohrebvaka. K piczu dyrbisch jon tak horzy hacz mozno podawacz.

Wozerstwajzy wohrewak.

We dosez wulkim zudobju sawar poklesca litra lohkeho czerwjeneho wina; Wo czoz warjenja mescheju so njeho schmorcz (bertlik) punta zokora a litr. araka. Potom rostrezaj prawje brezkate skote jabluczko (Apfelsine) a zitronu na czenke plazki. S nich wotstrnu pak pridy wschе pocki. S plaskami punsch hischcze 5 mjenschinow wak. Potom wulin jon do czopjeho zudobja a podaj jon prawje horzy na blido. Komuz je hischcze pyche zylny njech dobre czerwjene wino k temu pschida.

Punsch hontwjerzow.

Bleschu Moselskeho wina, bleschu czerwjeneho wina a bleschu araka lin do hlinjaneho zudobja. Do teho schtwordz punta zokora zypnywschi daj wschemu hromadze so sawaricz. Schtoz chze punsch prawje zylny mecz njech skonczuje bleschu penjatseho wina (Schaumwein-schampanske wino) k temu pschida. Komuz je punsch pschezylny, njech jon s kropom zkabschi sczimi. Zokor njech so po potrjebnosczi pschidawa.

Knejski punsch.

Shrej bleschu lohkeho bekeho wina s zokorom a czajom (Tee pschihotowtschi so na schczejatko chmelkeho claja trop linesch a daisch jenoz 10 mjenschinom czahnycz, blehe niz, hewak schubi swoju lubosmu wojn a zkob a potom po hnuie sawonjuje a sakkodzuje.) Do tuteje meschenzy wulkocz brezku 6 slotych zatkluczkow. Tych beli wo rostrubaj do zokora a zyb do punscha. Neko pschidaj pok blesche tuma abo araka. Tonle punsch shrej, tola njedaj jemu sawaricz. Tak horzy hacz mozno je dyrbi so picz.

Punsch jablukoweho wina.

Dwaj litry jablukoweho wina sawar a wutkocz do njeho brezku tsjoch zitronow. W tym wokomniku hdyz so sawari zyp do njeho 100 gramow zokora a 50 gramow araka. Neko wsmi punsch hnydom s wohnja. Tak horzy hacz mozno je, njech so na blido poda a pije.

Jejowy punsch.

Wsmi schtwordz (bertlik) litra araka, litr bekeho wina punt zokora a 10 jeji rostrubaj belizny dwejoch zitronow a wutkocz brezku 4 zitronow. Wscho hromadze lin do wjetschеho hlinjaneho hornza a staj jon na woheń. Neko jo wjercz s mutleczku tak dolho domiz so njejesczczi a punsch w hornzu njesapoczinje so warjo horje stupacz. Potom wimij punsch rucze s wohnja a podaj jon ruczе k piczu, so samozejch prawje wjele jeschcza sobu podawacz.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

Wo. 3 × płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Ké. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w serbskim domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 291 **Budyšin, sobotu 13. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyleho swěta.

Wobrotowy dawk ko na 1 prozent sniži. 1. januara ko sniženy hadźba sawjedze.

*

Jednanje wo rusko-němskim wikowańskim rěčezenju je ko na khwilu sastajilo.

*

W ranšcej Schwajzarskej, Badenskej a Württembergskej je schtwórtk dźěsacy sekundowy traiaze semjerjenje było. Schkody ko njeje žaneje naczinilo, khiba so je ko jedyn mali wuheń khwynył.

*

Franzowski ministerski pschedsyda Herriot je na khrypu a shibadowe drjenje sthorił. Prawu nohu, kotraž je sacielka, njemože hibacj. — Tež jeho politiski pschecziwnik Poincare je na khrypu sthorił a dyrbi we lożu leżecz.

Saksi sjezm.

Schtwórtk je ko saksi sjezm saso seschok. Najprjódzy ko wo naczelnika **sakonja za ratarsku komoru** wuradźowasche. Sozialdemokrat **Schembor** wobšarowasche, so so w naczelniku swjatsej ratarskich jónskich towarstwow, swjatsej ratarskich kredítnych towarstwow a sažudlerskstwu njeje sastupjenje pschisłowolilo. Ratarske powołanske sastupjerstwo dyrbiało wjetschi wliw na wupłodźenske pomery dostacz, a tež mjelko wo meliorazjach (połepschenju role a łukow) rozhudźicz.

Kommunist **Renner** praji, so se sakonjom ratarske komory wulkoleżonmoseżerjo pschedyrawa dostanu. Krajna kulturna rada Ludże powschitkownje dale wobstejecz. So ih so nusy małych ratarjow wotwomhalo, rěcznik namjetowasche, so by stat twarjenje wobydlenjow ratarskich dźěłacerjow podpjerał, so by so senja sa sažudlerske drustwa wustrowiła, so by so pschemyslkowy porjad sa ratarskich dźěłacerjow sawjedł, so bychu so małi ratarjo wot dawkow sa twarjenje puczow wustwobodźili, so wósmnthodźinske dźěło w ratarstwje pschewjedło, so nsda ratarskich dźěłacerjow powyschiła a so prawa dowěrnikow ratarskich dźěłacerjow rozscherile. Wódy jedyn sozialdemokrat rěcznika z pschisłuschnjenjom pschetorhnu, na njeho rěcznik sawoła, so dyrbi „swój hłupy pysk“ dźerzecz. Ssesjnowy president jeho tehodla k porjadej sawoła. Renner na to wobthodne wjedniwstwo kritisowasche. President jeho sa to druhi króc k porjadej sawoła a hrożesche, so jemu słowo wotnje, hdy by jeho dyrbjał tśeći ras k porjadej sawołacz.

Schreiber z němskeje ludoweje strony žebi žada, so by so ratarska komora hinak sestajała, hač ko w naczelniku nasinjetuje. Sa ratarstwo dyrbjał ko wożebity wubjerk sa hajnistwo a pódła sastupjerstwa ratarskich dźěłacerjow też sastupjerstwo sa ludowych sastojnikow a pomocnych dźěłacerjow postajicz. Nježnit w njenje žiwoje strony praji, so ko wo agitatorisktich namjetach kommunistow we wubjerku wupraji.

Demokrat **Wehrmann** ma sastupjerstwo w ratarskej komorje sa lepje sestajene dyžli w krajnej kulturnej radże. Liežby komorinych zhonstawow, kotraž je na 45 postajena, je po jeho ménjenju dosć wyschka. Po sakonjowym naczelniku njeznadźa wożoby, kotrež w pódlanskim powołanju ratarske leżonmosże wobdźěłaju abo na njenje dyžli 4 hektarach ratarsky wužiwanych leżonmosżow hospodarja, žone **wólbneho prawa k ratarskej komorje nimaj.** To mamy dźiwacz na wulku liczbu małych hospodarstwow sa njepraw. Po tymle postajenju njebychu wobdźěłarjo 150 000 hektarow wólbneho prawa njeli.

Ssesjm wobsamknu, zo sakoń wo ratarskej komorje a někotre namjety prawnemu wubjerkej, druhe namjety hospodarskemu wubjerkej A pschipokasacz.

Na **tónzu** dnjowneho porjada jednasche zo wo sakonjowym naczelniku sa pschemenjenje porjada zhdilneho prozesa a konkurlowego porjada. Sapósł. **Gündel** namjetowasche, jón do stónzneho wuradźenja wzacz. Dale rěcznik namjetowasche, naczelk porjada placzišnow sa stótnych lékarjow a Rollgowy namjet na sniženje płaczišnowych žadźbow sa sapisanje do leżomnostnych knihow, dale namjet dr. Kastnera na sniženje sudnischich a notarialtisch płaczišnow pschi sapisach do leżomnostnych knihow, wikowanskeho registra atd. prawnemu wubjerkej pschipokasacz. Ssesjm wobémaj namjetowaj pschihłosowasche.

Ssesjm je dowolnosć k sajeczu sapósłanza Schnellera se 37 pschećiwo 35 hłosam wotpokasał a se 40 pschećiwo 37 hłosam dowolnosć k sawjedženju prozesa pschećiwo sapósłanzej Siewertej sapowjedźił.

Bauer z němskonarodnjanskeje strony namjetowasche, so by so ratarjam w Rudnych horach, kotrež su z wutrajnym deschćownym wjedrom a wulkej wodu ćežko schkodowali, se šnichćežnjom dawkow, z bjesdanitymi poždżonkami atd. pomhało.

Němskostatne finanzy bischcze njespokojeja.

We sjanwnym pokazu pschedźenym němskostatneje rady we Berlinje schtwórtk hospodarski plan Němskeje sa 1925 na dnjownym rjedże stejesche. Hospodarski plan sa lěto 1925 je prěni króc po wójnje po skotej mérje sestajeny. Němskostatna posta a němske żelesnicne hu po pótřěbnym finanzowym sakonju a po sakonju němskeho żelesnicneho druhstwa prěni króc z hospodarskeho plana wuwostajene. Wudawki su wo 277,1 milijona wjetsche dyli dokhody. S pomocu Dawesowe**ho plana ko po tajkim bischcze zmowacha mjes dohodami a wudawkami njeje doszpela.** Wot praschenja nowego dawkowego porjada a finanzneho wurunanja wotwiżuje, kak ko finanzne połoženje Němskeje skónczinje wuzweri.

Najpowmicz je, so je so w hospodarstwje ministerstwa knutskowych małeżawscow we wudarkach pjecz milijonow hriwnow jako thosty sa pschewidženje wólby němskostatneho presidenta postajile. Němskostatna rada je sa wudospolnjenje wudawkow ministerstwa sa němskostatnu woboru wischcze 1 milijon hriwnow jako prěnju rate sa pschepokojenje pěschkowskeje schule z Mnichowa do Drjezdżan pschiswolika. Wschě thosty sa to 6½ milijona hriwnow wuczinja. Namjet Bayerskeje, so by so wobsamknjenje wo pschepołożenju pěschkowskeje schule wotkorczilo, je so pschećiwo błosam Bayerskeje a Württembergskeje sacziłmyk.

Njewěstosć wo nowym němskim knježerstwje

Wječera mějachu sa wěste, so so nowe knježerstwo wutwori, kotremuż budźa němska ludowa, němskonazionalna, zentrumska a bayerska ludowa strona pschisłuschecz. Wsches nóz je so politiske połoženje saso pschemeniło. Zentrumska strona njeje ko hischcze rozhudźiła, so pschi knježerstwje prawizy wobdźělicz.

Němski kanzler Marx je pjatk dopołdnja wjednikow dotalnych knježerstwowych stronow pschijał. Wón nadrobnje pschicziny rozłoži, kotrychž dla so won sapowjedźe, knježerstwo prawizy z měšćanskich stronow wutworicz. Němski lud je pschi wólbach jenownjelnje swoju wolu w tym smyśle wobkhwědżił, so ma so po dotalnej politiky knježerstwo dale wjesc. Swonkownopolitiski pschicziniwow dla ninka kanzler jenostronske rozscherjenje knježerstwa na prawizu sa njenje. Němski kanzler potom wjednikam stronow wo dotalnych jednanjach němskeho knježerstwa rosprawi, po kotrychž je knježerstwo wobsamkło, wrócžo stupicz. Pschi rozrěczenju so demokratojo sapowjedźichu, so pschi knježerstwje prawizy wobdźělicz. Sapósłanz Scholz z němskeje ludoweje strony hischcze rozhudźenje pschedsyndstwa swojeje frakzije dźěli, so wona jenoż k knježerstwu cziłcze měšćanskeho podkóžła pschisłuschi. Wjednizy zentrumskeje strony njemóžachu hischcze rjec, kak so jich strona rozhudźi, dokelž so wona hakle pschichodnu rjedu seńdże.

Pjatk popołdnju je němski kanzler sastupjerjow němskeje nazionalneje strony pschijał, njes kotrymiž bješe też hrabja Westarp. Sergt je sthorił a njeje tehodla mohł pschińcz. — Dżenża žobotu sozialdemokratojo swojich wjednikow k kanzlerej pósełu, so bychu swoje stejischczo k politiskemu połoženju rosjašnili.

Sakasany wopomnjenśi swjedżeju sa padnjenych.

Pschichodnu njedźelu pożwjeczi so z wulkimi swjatoczonosćemi pomnit sa 13 000 Mnichowczanow, kotrež su we swětowej wójnje padnyli. Republikanskemu wojerstemu swjatsi a swjatsej němskeje czorno-czerwjeno-złoteje khorhoje pok bayerski wojerski swjatk sakaja so wobdźělicz, na czož je so towarstwo němskeje khorhoje rozhudźiło, žantym wojerski wopomnjenśi swjedżeń njedźelu popołdnju wotmerz. Tola też tutomu wotpohladej je so z policajskej zakasanju sadżewało. Połizajska direkzija sakasuju na bjesdźewdźelnje politiski charakter swjatka němskeje khorhoje sakoži. Swjatkowe wjedniwstwo je so pschećiwo sakasni pola hornjobayerskeho knježerstwa wobczežowało a dhe wopomnjeńsku swjatoczność w sankinjenej městnosći z generalom Deimlingom a z Fritzom z Unrathom jako rěcznikom wotmerz.

Krwawne sražene se stahlhelmom.

Wo czejkim sraženju mjes pschiwisowarjemi stahlhelma z Zobtena (w Schlesiskej) z wobydlerjemi žuželneje z Bž Bantwiz, pschi kotrymž su stahlhelmowi pacholkja jeneho wjesnana sarazyli, žu so bližsche nadrobnosće nawjedźe. Zobtenscy stahlhelmi so k nózneniu swjeczowanju z někotrymi druhimi skupinami poda a do czaha so sesturpawschi spěwajo psches wjes czehnjesche. Pschi tym k wurěczowanju z wobydlerstwom dóńdże, kotrež žebi njemjer sakasa. Hdyž so do czaha kamjeń czišnu, wjednik sastacz da a jeho ludźo so z gumijowymi klumpachami, wokajo: „Zarażeje jich!“ do czirjódki wjesnjanow dachu. Mjes tym se mógachu cji skoku do khěžow czehnyez, ko njewobdźělenemu wobydlerjej Breuerej, kotryž so runje z nésta wróći, njeporadzi, so wutkowacz. Stahlhelmarjo do njeho tak bothe z gumijowymi klumpachami pjerjechu, hacž so won bjez wědomja na semju swjese. Potom dale czahnychu. We nozy njesłožowny w czwilnych bolosczach wumrije. Wobydlerstwo so žiwnje rošhori, wono so błoża, so by ko na stahlhelmarjach wjesiło, tola so mérnym ludom poradzi, wjesnjanow směrowacz a tak krwawnym sražanjam sadżewacz. Stotne rěcznistwo je pschećiwo stahlhelmej pschepytanje sawjedło.

Lotyschska pschećiwo alkoholej.

Sakoń pschećiwo wopitkowi je so w lotyschskim sjejmje pschijał. Namjetej, kotrejž dyrbjachu sakoń pożtakdicz, so wotpokasachu. Po sakonju je w schulskich wukławach, pschi pschedsłajenjach w tajkich wustawach, na wustajenjach a hermankach, na žiwjedženskich wjeczorach wschěch organisazijow a w dźiwadłach, w pschedawarnjach žiwnosće, na parnych łódźach krajnych jězorow a rěkow a na żelesnicznych sastanischczach a njedźelu a žwjate dny sakasuje, alkohol pschedawacz.

Njeměry w Estonskej.

Po powjesćach z Rigi je estonske knježerstwo dla pożledniego kommunistiskeho pucza wobsamklo, sakoń pschećiwo kommunistam wudacz. Tutón sakoń praji, so wschě politiske organisazije swonka sakonja steja, kotrež so k programmej tśeceje internazionale, to rěka k bolschewiskstwu wusnawaju. Njedźiwazjo wurjadnych knježerskownych naprawow położenje we wjele městach staroscze wubudża. W Narwje sjejczowy duch knježi. Narwadzi wojerski gouwernerr je wjele wojakow dla sjejczowoscze satsklicz dał. General je z mukakom pschipowjedźił, so kóždeho dżeławeho muża satsklicz da, jeli so po města porjadne wobtežnjosće njewótcza. Garnizona je so z kavalleriju a panzerowanymi wozami pożbnika. Estonzy wojazy ži rjady tśelnych hrjebłow pschi ruskej mjezy wuzyjaju.

*

Pschepytanje pschećiwo kommunistiskim sbožkarjam we Revalu so dale wjedze. Bliže Revala su w jenej korczi njeje czerjódu wobtrenjenych kommunistow pschesłapili. Hdyž so sapowjedźichu, bróńje wzadacz, k sklenczu dóńdże, kotrež so pschi tym trejsche. Wschitkich sbožkarjow sesatsklachu. Mjes nimi bješe wjednik sbožkarjow, prjedawschi sapósłanz Anvela, a wjednik kommunistiskeje młodźiny Semerling. S dobom je błyschcej, so su so Revala tsło kurkrozo rušeze pósłanzjowa słubili. Hacž dotal su w Revalu 48 komunistow satsklili. Lětadło, kotrež su sbožkarjo pschi sprzatku pucza nuiowali, do Ruskeje vuleczeli, je so tam k jemi pschistajiło. S nim su pjeczа hłowni nadpjerarjo pucza wupjerchli.

Ruzy bolschewikojo su pjecza franzowsku sdwizu pschi wólbach z pjenjejami podpjerali.

Monarchistiske nowiny „Liberte“ wudawaju, so su nowiny lěwizy „Quotidien“, z kotrejž redaktorom je sapósłanz Nonaudel, z pośredniśnowom jeneje franzowskeje banki z Moskwy wjazy dyli 20 milijonow frankow sa wólbne wojowanje dostałe. We blišchim czasu so hischcze wjazy potajnoscżow wo pjenjezných žórtach wosjewi, z kotrychž je

Sulske fornistry za hólcow - a holcy - poruča **T. Albert** w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10
praktiske hodowne dary Telefon 1078.

kwiza pschi wólbnym wojowanju pschecźiwo Poincareej pjenjesny brala. Wjcźe tke wupady so pschecźiwo Herriotej a nětcźišcźennu knježeństwu mérja. Wjednizy radikalneje strony so winuja, so su so k rusikim pjenjesam pschi wólbach podpjerali. Sa to je nécźiske radikalne knježeństwo bolschewiske knježeństwo w Rusku jako sakośtke pschipósnako. S tym roschěrjenje kommunistiskeje agitazije w Franzowskej swituje, pschecźiwo kotrejž je stónczinje radikalne knježeństwo dyrbjało rasnje sakrocźeć.

Ruske schkaranje w Rumunskej.

Bukarestska policija je w nětkotrych rumunskich městach kommunistiske létaki wuśledźiła. W nich je spósnaty, so su ruzy bolschewikojo khětre sumny k ſhudźenju revolizije do Rumunskeje pózłali. Někotrych ludźi, wosebje Ruzow a Madźarow, kotrychž maja sa nadpjerarjow, su zajeli.

Skóržba Mennong — Sklarz — Heßlein psched Budyschskim lawniskim sudom.

Sudnistwa dohra k swrschcźenju a konkursej firmy H. F. Mennong, wobtkhoda ſ textilnymi twormi, dr. ſ. wob. ruk. w Schérachowje, sapocza so wczera psched ſhromadnym lawniskim ſudom w Budyschinje. Psched ſudom ſamotnicej dyrbja ſo: 24 létny, na pośledku w Schérachowje bydlazy pschekupz Hermann Bjedrich Mennong ſe Saarbrücken dla konkursoweho pschendźenja a jebanskeho bankerotta; prjedawschi měscźanoſta Patwol Heßlein ſe Schérachowa, rodź. w Bambergu, dla nadpjeranja ke konkursowemu pschendźenju; 43 létny pschekupz Nathan Sklarz ſ Barlina dla ſamsneho delikta a dla naſcźarkaranja k nadpjeranju k jebanskemu bankerotej a 30 létny pschekupz Albert Straßburger ſ Barlina dla pomoza k jebanskemu bankerotej. Pschedsydstwo ma hamtſki ſudniſki radźicźel dr. Großmann, ſtóržbu ſaſtupuje ſtatny rěcźnik dr. May. Mennong a Straßburger pschedwjedźetaj ſo ſe pschepytowanskeje jatby. Też ſa Sklarzom je ſo ſimanſki wukas wudał. Njeje pak ſo hacź dotal wukonjał. Sklarz ſteji hišcźe pod jenu na wěſty cźaſ pschiſwobolenym ſchikitom ſwobodneho pschewoda.

K rosjaſnjenju ſtóržby dyrbi ſo napomnicź, ſo je Mennong, kiž bésche tehdom 22 lět ſtary, 23. jan. 1923 ſe ſwojim nowym, wulkowikowarjom ſe textilnymi twormi w Saarbrückenu, w Schérachowje ſakośtk firmu „H. F. Mennong, wobtkhoſ ſ textilnymi twormi, dr. ſ wob. ruk.“ Sakładny kapital wucźinjeſche 800 000 papjerjanych hr. = 70,42 ſtotych hriwnow. Notwy wobtkhoſ njemjeſche žane ſbože. Bórſy thětro klazaſche. Mennong pożcźi ſebi pjenjesy. Wyſche teho pak ſjednoczi w nalécźu 1924 ſwoje dr. ſ wob. ruk. ſ „Hornjołužiſkej ſchatowej fabriku Bjedrich Mennong“, kiž bésche ſam w tutym cźaſu ſakośtk. Njedaſche pak nowu fabriku ſapiſacź, ale wosſewi jenoż měscźanſkej radźe „ſchatu dźéłanje“ jako nowe pschemyſło. Se tehdomnischim měscźanoſtu Heßleinom wobtkhadźeſche pschecźelnje. Tak ſo jemu poradźi, wot měscźanſkeje giroweje kaſy w Schérachowje ſ dowolnoſcźu kreditneho wubjerka na 5000 rentſkich hr. kredita dostacź. Jemu wotewri ſo wosobinſki a wobtkhodny konto. Tola Mennong pschekrocźi bórſy jemu pschiſwolenu kredit hdyž wjedźenja kreditneho wubjerka. Wjenjesy wupożcźowaſche jemu pokładnik giroweje kaſy Schokta, kotrehož ſaſtupdźi 10. hapr. a 2. oktobra 1924 Schérachowſki lawniſki ſud dla njezbožy. Mennong pak je też hišcźe potom pjenjesy dostawał, tak ſo jeho dołh pola giroweje kaſy ſapocźatk meje 1924 na 25 000 hr. wucźinjeſche. S jeho wobtkhodom pak bésche pschezo dale hubjenſcho. Hdyž ſebi wjazy pomhacź njewjedźeſche, powoła Sklarza do Schérachowa. Sklarz je hłowny druźſtwowniſk firmy „pożrědniſtwo wukrajneho wobtkhoda“. Sobuwobtkhowjeny pschekupz Albert Straßburger je wobtkhodny wjednik tuteje firmy. Njedźelu, 11. meje 1924, pschišłóźe Sklarz, pschehlada wſcho, pschipósna hubjene położenje, jednaſche ſ Heßleinom a měscźanſkimaj radźicźelomaj Walwrikom a Brigtom dla Mennongoweho dołha pola giroweje kaſy a dospě, ſo ſo Mennongej hiſchcźe wjazy pjenjes pożcźi. 20. junija 1924 wotewri ſo ſtónczinje konkurſowe jednanje. S wobtkhodowych knihi, kiž njebéchu ſo ſ bźela porjadnje wjedźe, njemóžeſche ſo prawje położenje wobtkhoda spósnacź. Wutkoma ſo, ſo ſu ſo tworty do Barlina wotbjeſte a ſo je girowa kaſa wo wjele lépje ſawěſcźena, hacź druhi wěricźeliſo. Mennong bu 22. julija a Straßburger 29. julija ſajaty.

Też pschecźiwo Heßleinej ſo pschedběžne pschephowanje wotewri. Tehdoła bu też ſrjedź auguſta 1924 wot ſwojeho hamta wotſtadźeny. Tutón podawk naczini mjes Schérachowſkim wobydlerſtwom, kiž ſo do dweju léhiwow dźeli, wulku ſwadu, kotraž hiſchcźe dźenża dale traje.

F. A. Lenke

na Hošic hasy 25

přihódne hodowne dary

časniki a złote twory w najwjetšim wubjerku

Wotewrjeze ſudniſke wobſamknjenje winuje Mennonga, ſo je jako wobtkhodny wjednik druźſtwa ſ wob. ruk. ſakonadźił, namjet na wotewrjenje konkurſa ſtajicź, hačrunjeź druźſtwo njeje wjazy płacźiceź mohło. Dale je jenemu wěricźeſkej, mjenujzy girowej kaſy w Schérachowje, ſ ſchłodże druhich, wjetſchu wěſtotu a rukowanje dał. Też je hiſchcźe potom, hdyž bésche hižo konkurs wotewrjeny, dźele ſamoženja ſamjelczak abo wotſtronik, ſo bychu wěricźeliſo ſchkodowali. Też njeje wobtkhodne knihe tak wjedł, ſo by ſo położenje ſamoženja ſ nich ſpósnacź mohło. — Heßlein a Sklarz ſo winujetaj, ſo ſtaj Mennonga podpjerałoj, ſo by girowej kaſy pſched druhimi wěricźelemi lépſchinu dał. Sklarz, ſo je wjſche teho Mennonga namjelnjował, dźeše ſamoženja ſ konkurſa wotſtronicź. — Straßburger je wobſtorżeny, ſo je w mejí a junija 1924 Mennongej pschi njeſakonſkim wotſtronjenju ſamoženja ſ radu a ſtutkom k pomozy był. —

Wopyt na prénim dnju ſudniſkeho jednanja njebéſche pschewnikł. Swižuje to ſ tym, ſo béchu woſebje mnohy Schérachowjenjo jako ſwědokoju proſcheni, a ſo njeſmědźachu tehdoła do ſudniſkeje ſale. Wobſtorżeni maju ſ nimi jenoż dweju ſ Budyschina (dr. Engerta a Harniſcha).

Ze Serbow.

Sobotu, 13. hodownika.
Lucije, knježny.

Wobžarowanje njewoženca.

Ach škoda mojich młodych lět
A škoda mojich rjanych dnjow,
Tón stary pózeraty swět
Je cémny pokhmurjeny row.

Ja młody njejsym lubu mól
A rjane pékne holičo;
So njejsym na jich líčku zhrěł,
A košił hładke wobličo.

Nětk zrudźu so, zo wuživał
Tu njejsym młodoſ, spěwanje
So njejsym smjał a lubował
Za młode rjane žiwjenje. Kulman.

Do kwasa wón bě bobola
A po kwasu je sušenka. Radyserb.

Njedźelu, 14. hodownika.
Spiritiona.

1899 w Špitalu pola Kamjenca Ralbičanski kantor a znaty Serb Mikławš Hicka.

Hosiana! Khrystus dźe
Dele z njebjeskeho tróna,
Duž so k njemu hotujże,
Hdyž wón cehnje do Zionа.
Scélée palmy, pyšée so,
Wěrjacy, ach khwalće joh!

Hosiana! Wltaj k nam!
Pój, ći napřećiwo dźemy.
Wutroba so kori k nam,
Knoham so ći čisnyć chcemy.
Pohćehń nutř, ty žadany
Ty sy jara wítany!

Michał Domaška.

Pěkna žona, dušne dźěći,
Wjetše zbožo njej na swěće.

Radyserb.

•

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. bare meter 753, hygrometer +4%, thermometer wo nuzo +8. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 752½, hygrometer —1%, thermometer w nozy —8. — Wczerawſchi wobrał wjedra nam jaſno praji, ło dotalne ſuche a lymne wjedro wobkhowanje. Wyſchina zbyła Europu pſchikrywa. Nižny nadeńdźeſcha ło wosrjedź wo połnócnej Europje, wot Cżornego morja a pola kupy Island. — Jutſje, 3. njedźela adwenta, ſłónczko we 8 hodź. ſchhdźa a ſo 3,53 hodź. Měſacz ſchtadźa wjeczor w 7 hodź. a ſo dop. w 7 hodź khowa.

— **Wjedro na jutſiſchi dźeń:** W rańſchej a pokoiſchej Němſkej trajuje ſymniſcho, we wjeczornej ſo pomrócźuje o je miliſcho.

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fedora Michailowicza Dostojewſkeho.
S ruſcźiny pschełożił Jurij-Hrodźiſchczanſki.

14] (Pokracźowanje.)

Dimitrij Feodorowicź hladaſche ſ njewuprajnym ſaſpěcźom na ſwojeho nana. „Myſłu,“ prajeſche, „ło pſchińdu ſ mojim jandźel pěſtonom domoj a budu jeho na jeho ſtarobje wothładacź móz. Měrto teho pak namakam nékajkeho roſnólnika a žalośtneho komedijanta!“

„To je hanibne!“ wukřuny ło patrej Josifej.

„To je hanibne!“ ſawoła Kalganow ſe ſwojim hólczim ſkołzom, kotryž ſ hněwom ſkhepotaſche.

„Cźehodła je tajſi cźłowjek na ſwěrſe?“ ſawoła Dimitrij ſ boloścźu. „Cźehodła ſmě jemju je ſwojej pſchitomnoſcźu haniźcź?“

„Sſkyſchiſcźe? Sſkyſchiſcźe teho nanoweho mordarja?“ ſawoła Feodor Pawlowicź. A wón pſchiwali ſo na patra Josifa. „Tu macźe wotmołwu ſa waſche „to je hanibne“! Schto je hanibne? Cźiſcźe tu pokutu, jěſcźe kak a macźe ſo ſa ſpratwnych! Sejuſki (ryby) jěſcźe, wſchédnje jedyn bejuſk, a wy myſłicźe, ſo ſebi ſ tym Bożeje hnady nadobyſcźe!“ — „Njemóžno! njemóžno! ſaklincźa ſe wſchěch ſtron.

Ale tuta hacź do njewutrajnoſcźe ſchnata ſzena ſtónczi ſo njenadźiwy. Starz naſkle poſtany, dźěſche k Dimitrijej Feodorowiczej, pollakny ło na ſwoje kolena. Aloścha měnjeſche, je ło to ſe ſłaboścźu ſtanje, ale tomu tak njebé. Se polnym wotrohładom potkoni ſtarz ſwoju hłowu hacź k jemu, ſtany a potkoni ło ſe ſłabym hmjerćom pſched wſchitkimi hoſcźemi. „Wodaczo! wodaczo wot wſchitkich waż!“ prajeſche.

Dimitrij ſtejeſche wokomik jako kamjeń. Pſched nim bě ſtarz na kolena padnył? Schto mějeſche to rěkacź? „O Bożo!“ jałowła, pſchikitu ſwoje wobliczo ſ rukomaj a cźekny ſ komorki. Tamni cźěſcźeſcźachu ło ſa nim, tak ſamyſlenj, ło ſabuchu bożenje prajicź. Prjedy hacź ło někak pſchihotowachu, pſchińdźe muzich ſ nim, kotryž bé jich ſ wobjedu pola priora pſcheproſył, a kotryž jich wonka wocźakowaſche.

„Cźeſcźeny patro“, prajeſche Piotr Alexandrowicź Miuſow ſ hněwnym hłoſom, „ſamohłvcźe mje pola priora. Njemóžu bohužeł dla njepſchedwidźanych wobſtejnoſcźow k jeho bliżu pſchińcź.“ —

„S tymi njepſchedwidźanymi wobſtejnoſcźemi nětni twón mjenujzy mje“, pſchimělſcha ło Feodor Pawlowicź. „Ale bźicźe jenoż, Piotre Alexandrowicźo, dajeſe ſebi derje błodźecź! Mjenujzy ja ham ſ dźakom wotpokłakam. Wobjeduju doma. Sa tebje, Iwano Feodorowicźo, wołtaju wóſ tudy. Woſtań tu, je-li chcjeſch.“

„Je wěrno, ło wy wotjěżdżeſcźe, abo łźicźe wy jenaż?“ praſcheſche ło Minſow.

„Kak bych chtył łźecź, po tym, ſchtuž je ło tu ſtało? Haj, tym ło ſabył, moji knjeża, twodajcźe mi, też ja tym błuboko hnuty. Jara błuboko hnuty. Kak bych ło po tajſim wuſtupje mérnje pożydnycź mohł a klóſchtriſku polikru jěſcź. Njemóżne. Samotnicźe mje!“

„Njech ło njeho cźert pſchińdże, je-li naš tola wojeba“, myſłeſche ſebi Minſow hładajo ſa nim. „Pónhdźeſce wy ſ priorej, ſ tej ſakłatej hoſcźinje? pſchiwobrocźi ło ſ Iwanej, njedźiwajo na małeho muzicha, ło mohł tute ſłowa błyſcźeſcź.

„Cźehodła niż?“ wotmołwi Iwan Feodorowicź. „Buch wcźera hiſchcźe ſyłe wołeſbje wot priora ſpcheproſcheny.“

Tak dźěchu nětko ſ njemu. Duzy po puczu pytny muzich, ło prior cźaka, běchu ło tola hižo pſches hodźinu ſapodźili. Knjeża jenu nicźo njewotmołwichu. Minſow hładaſche potneje hłódy na Iwana Feodorowicźa. „Cźini, jako by ło nicźo njeſtało“, myſłeſche ſebi. „Ma tekſtu łożu — wěrny Karamaſow.“

VII.

Lakomny ſeminariſt.

Aloścha dowjedźe ſtarza do łoża a chżyſche pola njeho wołtacź, tola ſtarz wotpókła jeho. „Ty mach pſchi hoſcźinje pokhužicź“, praſeſche, „tam tebje nuſnicho trjebaju. Bźeš tebje wěſcźe derje njewotběži. A wědź, moj łuby ſyno, ſa pſchichod njeje tu ſa tebje trajazoho bycźa. Hdyž mje Bóh wotwoła, wopuſcźeſ też ty błóſchtr. Na tebje dołhe puczowanje a wulke dźěło cźakataj, ale Khrystuſ ſwołanje ſ tobu, a tebi mjoh ło botwěrcź. Wulka ſrudoba budźe tebje domapytacź, ale tola budźeſcź ſbożowny. To je njech twój nalwjednik: w ſrudobje pytaj twoje ſboże!“

Starz poſpěchny ruku k pożohnowanju a wotpuſchcźi jeho. Wonka wołta Aloścha ſwoju, jako wot cźeſcźeho brěmjenja połłócźeny. Jemu bé, kaž by hiſchcźe jónu ſłowa ſtarza ſaſłyſchał, kotrejž jeho błiſki kónz pſchipowědachu. Schtuž bé ſtarz ſ tajſej wěſtoſcźu wſchěch, to dyrbiſche ło dopjelnicź do teho Aloścha njeſlamajomnje wěrjeſche. So pak dyrbjeſche ſ klóſchtra pjecź, bolesche jeho jara. A hdyž pacźi ſpěſchnicho ſtupacź, kaž by dyžk ſwojim myſłam wjeſele nyeź, a pſches łźż bźeſcźe, kotrejž mjeſ klóſchtrom a puſtnikownju leſcźeſe, ſetka Rakitina, kotryž tu na njeho cźakaſche.

„Ty ſhwataſch ſ patrej priorej“, praſeſche Rakitin. „Wém, ſ oje tam hoſcźina. Jenoż pak jene praju cźi, Alexejo, ſchto wſnamjenji tuto połkaknjenje pſched twojim bratrom Dimitrijom? A tak ſtarz hiſchcźe ſ cźołom ſwe ſemje dyri!“ — „Na njewěm, ſchto ma to rěkacź, Miſcha.“ — „Ja buhdom wědźach, ſo to tebi njeje jaſne. Sſnadź nimo teho też žaneje wołheſbje myſłe, ale hdyž to jenoż taſka połožna błaſnojtoſcź. Měnju, ſo ma tón ſtarz dobry nóſ a ſachuje ſo po pola waż jedyn njeſkuſt bliži.“ — „Njeſkuſt, kak tu? Kajſi to ſón?“ — „Mjes twojimi lubymi bratrami o twojim bohatym nanom ſo ſtanje. Pater Soſima je ło na kóždy pad ſe ſwojim cźołom ſemje bótkuył, nětko njech ſchtožkuli pſchińdźe. A hdyž je ło ſtato, dopomnja ſe wſchitcźu ludźo, ło je ſtarz wſchěcźił a dobrěkka ſłóſmika wonamjenił.“

Aloścha wołta kaž ſatorjeny ſtejo. „Schto ty tola mi nich? Schto tola rěcźiſch?“

„Kaž by to njewědźał! Sſły tola to hižo roſpominał. Sſłyſch, Aloścha, ty wſchak pſchecźy wěrnoſcź rěcźiſch? Sły to hižo roſpominał abo niż?“ — „Haj, to ſamo pſchińdźe mi na mył.“ wotmołwi Aloścha raſnje, a ſamo Rakitin dźiwaſche ſo tej wotmołwje. — „Kak? Wopraudźe?“ ſawoła wón. — „Haj, ſnajniſcźiſcha nětko, hdyž ty to praſeſche, bé mi tak, kaž bych też ja hižo tu mył měł.“ — „Njewěrno? Hdyž ſy ty dźenſa nana a bratra Mirjenku (Dimitrija widźał, ſy njes nimaj hižo ſ nje ſtutkam doubje, ſ merdarſtwu? Po ſdaczu ło tola njemyłu.“

Wobroczany so na serbsku sjawnosć, na wschěch serěžniwych a inteligentnych Sserbow, jo bychu so k pschednoschkam w naschich towarstwach samokwili. Wo prěnim rjedže wobroczany so na naschu serbsku inteligenzu: na naschich serbskich wučerjow, duchownych, „serěžnikow“, sekarjow atd. Kóždy inteligentny Sserb je tola winowaty, swojemu ludej něschto polizieć je swojich wědomostćow a naschonjenjow, je winowaty, to swojemu serbskemu ludej, kiž je kulturnje tak wopuschczeny, a mazolschnje dźerżany, i něžim posłužić, chże-li dwěj prawy sym serbskeje maczerje a woprawdźity Sserb, niz jenoż po narodze a — sznadź na Maczeźnym wotpočenju pschi schalzy khoseja. Kóždy inteligentny Sserb dyrbi Rěbi za tutu lynnu tolu z najmjeńscha jedyn ludowy pschednoschk pschiprawić, kotryż by tu a tam dźerżał yo wožadanju. Na tajsim Maczeźnym swjedźenju wotžinchny wjele pschez 50 muzow serbskeje inteligenzy. To by było hižo 50 wschelakich pschednoschkow, pschewoźmje-li kóždy jenoż jedyn. A kóždy może tu a tam se swojim pschednoschkom posłužić, něchtóžkuli ma jich „ojazy.

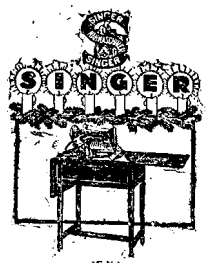
Prošymy wschěch, so by so sekretariatej Domowiny tak bórzy hač móżno wozjewiło:

Schtó je lawstnivy pschednoschowaczej?
Wo čźim chce pschednoschowaczej?
Kak husto abo hdže (w kotrym wokrjesu) chce pschednoschowaczej.
Kotry czas wón pschednoschowaczej?

K pschednoschowanju w towarstwach njeje nuzne, so z něchtó schnlu wopytak. Na to też inteligenza a sdźěłacziej wobmjetowana njeje. Nječzej może tkoro kóždy, kiž na něchto prajecz a so stajnje prózuje naumnjejej, swoje myśle w krotkonnej rěczi druhim sdźělicz.

Na wschěch Sserbow, kiž so wo serbsku sdźěłanosć prózuja, so wobroczamy, na wschěch, kiž maja rosam a lubosć a dar k rěczenju, so bychu so samokwili.

W mnohich towarstwach maja serěžniwych sudźi. Mi poslucharstwo nochze jenoż rady něchto nowsho, ale też něchto nowsho słyschecz. Wumělenje rěczinkow dyrbimy organisowacz. K temu tydženj najprjedy zapiš pschednoschowarjow a jich pschednoschkow. Něchtóžkuli by něschto tu a tam w towarstwach pschednoschował, ale nima wědomosće abo czasa, so by jeho sam pschednoschek wudźěłacz mohł. Tym pschiprawimy hotowe pschednoschki. Někotre tym hižo pschiprawić, na pschi. jeriju pschednoschkow wo słowjanskich krajach: Wo Čechach; Rusk lud a kraj; Pólšli lud a kraj; Južni Słowjenjo; Litwinja a Litwa. Też pschednoschki je spěchowanymi wobrazami yo pschihotuja. Sa tych, kiž chzedża tajke „schednoschki w jenotlinych towarstwach pschewacz, farjadźamy

JENA
SINGER
z motorom a ze swěru k šiću najwužitniši
hodowny dar
Położene płaćeńske wumjenjenja
Singer & Co.,
akc. tow. šijacych mašinow
w Budyšinje na bohatej hasy 14.

mały kurzus, so możemy jim potom też aparat a wobrazy směrom pschewostajicz. Sswadź mógli też powschitkownu rěczniški kurzus farjadowacz, kotryż by wožiwjomne Roko ferbskich rěčnikow do rukow wloż a na kotrymž by wusche Domowiny wešče też Sserbska ludowa kruna wonki sajin mela.

Potajkim wschěm inteligentnym, sdźěłanym, serěžniwym, rohmanym Sserbam sjedzeny wukrotny prošym ja naschu serbske towarstwa, ja wojowarki a strażowarki naschcho serbskeho žiwjenja a kulturu, ja naschi serbski narod: Samokwješe so, samokwješe so hnydom! Wschitko dalsche so namaka.

Sekretariat Domowiny.

* S Zankowy. W jadnoje so sadnjeje. Njedźelu namakachu lijećskeho mischtra w jadnownej komorzy policajskeje straże w Nuje sadushenoho. Jeho běchu jo nozy k njedźeli wokoło 2 hodźin pjanoho tam dowjedli a na słomnik pschinjasli. Na hischcze njewuznajnjene wotchodnje je so słomnik sapalił, schtoż njeběsche nichtó pytnył. S kurom je so pjany mischtr sadushił.

Za hodowne blido

poručam wosebje tunjo
parfumerije, mydła w jenotliwych pakćikach :: :: a kartonach :: ::
celloidowe twory, gumi, šwomy
włosowu pychu
česakowe a šćětkowe twory, pětwa, włóski
a narunanske dźele, zhotowjenje wšěch włosowych dźełow
Hermann Lehmann, frizěr
w Budyšinje na cyholnskej hasy 6.

Předešćniki - kije - tobakowe trubki
kupujeće derje a tunjo
pola firmy
Kurt Pfeiffer
na bohatej hasy 29 pódla dr. Roebera.

Žitowy dom w Kamjencu
z. d. z. w. r.
wotnožka w Pančicach
Telefon:
Halšrow 87, hdyž je wobkhod zamknjeny čo. 42
poruča w zaručenej čistej tworje
rybjacu mučku 30% prot. 5% tuka 20% fosforkis. kali
mjasowu mučku 70%
suche droždże 50%
lano-wosuškowu mučku 34%
aróšlkowu wosušk. mučku 55%
balmowu symjenjowu mučku 32%
rajsowu picowansku muku
rapsowu wosuškowu mučku
kokosowy wosušk
palmowy póčkowy šrót
La plata-majs
majs k šrótowanju
majsowy šrót
jačny šrót
melasu wowsnych pluwow
běrnjace kružki
suche truhančki
picowanske wapno (kalk)
ržane wotruby
ržanu picowansku muku
ržanu zadnu muku
pšešne wotruby
skótnu sol
dale wšě druzíny hnojidłow.
Skazanki na horjekach naspomnjene twory přijimuje tož kóždy čas naš zastupjeř, knjez **Jurij Skala** we **Khróšćecach**, tehorunja je wón też kupowanje wšěch ratarskich wupłodow za Khróšćansku wokolinu přewzał.

K hodownemu pječen'u
poruča derje a tunjo
muku
cokor
rózynki
Skazanki na drožđe so přijimuja.
Jan Haješ we Lazu

Wulkaž transport
najlěpšich ranšpruskich

plahow. kruwow
stoji wot njedźele,
14. decembra t. l. płaćizny hódno pod pěhódnymi wumjenjenjomi na přodań.
Skót přindże direktnje ze stron, hdźež skóta. khorosćow njeje
R. Ryschař w Kulowje
wikowař z plahowanskim skotom na torhošću čo. 19.
Telefon: Kulow čo 69

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 13. decembra 1924.

Kursy wexera w Barlinje
(Kurs hriwna za w milijonach)

Dollar	4195000	franzowski frank	22480
jendźelski punt	19710000	čěski króna	12680
šwajcarski frank	81260	10 mil. pólšk. mark.	80650

W pjenježach njeje wexera pschemjenjenja.

Efektowe kursy běchu wexera na Barlinskej burzy pschijatheje. Też statne pozjećonki běchu hlobe. Wójska pozjećonka woldrjebi so hač na 840—850 milijardow prowizionow.

Produktowe wiki běchu wexera wosebje w khlěbowym žiwje sesłabjene. Wukrajne produktowe wiki powjechu tuniše płaćizny. Mjeny něchtó pschižiju, ale ta hinjene płaćizny kupowachu. Jeczmjeń je njepschemjenił. Wowsa na swojich płaćizniach wobsta, dokelž rěkachu, jo so sajo wuwos, samjelowanu drje, dowoli. W druhich tworach so mało pschemjenji. Wexera płaćejstwe zentrale

w Drježdźanach

pschižuja 10,55—10,80 rozki 10,55—10,80 jeczmjenja nasełn. 12—13,— nasłymn. 10,50—11,25 wowsa 8,75—9,— wobschkodźenscho 7—8,70 hr.

w Barlinje:

pschižuja 10,70—11,— rozki 10,44—10,55 jeczmjenja nasełn. 11,50—12,70 nasłymn. 9,50—10 wowsa 7,90—9,— hr.

we Wrótšławju:

pschižuja 11,25 rozki 10,70 jeczmjenja nasełn. 12,75 nasłymn. 11,— wowsa 8,50 hr.

Zokor wexeri w Magdeburku wjchi 200 zent. 16½ hač 17 hr., dawk 10,50 hr., měch 1 hr.

Na pschedań

Konjej, 5letnej kobił, rauschfrichtikej, w Hajnizach 15.

Kruwa, wyhołoušeżelna, we Lomšu čo. 3 pola Niepswědźidła — mloda do pschahanja, we Wotrjezach Opitzstr. 15.

Wós, dogcart, i knjeźskim gratom, w Budyšinje na kamjentnej hasy čo. 19a — dźeržazy, w Budyšinje Wenstr. 2 III na prawo — klankowy, Mortistr. 1 belka na lewo — klankowy, na Hosćizy hasy 7 jedy dolka — — klankowy, Mittagstr. 16 dolka — jedy k nastinjenju, J. Grohmann w Nitkej.

Sčo pytaja

Pěskowcza, k 1. jan. 1925, kubłaċ Kichijan w Małej Prošy.

Pohonc, Niedźej mlokarnja w Budyšinje.

Hołzu do domu, hotowu „k stotej hwězdże“ w Budyšinje — swinsku, kupći dwór w Sswišchezach pola Hodźija.

Pječkarski wuczobnik, Richard Hauša w Kamjenzu Herrenstrasse.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Žito drožsche. Mako pak jeho tupuja. Też sa muku porčzuu ho prašchecz hjes teho, so bychu pschenjesle twjerdje kupowali. Tendenza: krućischa.

Dop. ¾12 hodź.: Pischeze kaj psched hodźinu.

Wlaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wotrjowe hymjo we tunach abo 1000 kg, wowas 100 kg.

	w'sčežinu wo		wotej tżinje.		
	12. 12.	11. 12.		12. 12.	11. 12.
Pschenja	214-22	215-221	rapš, wotrjowki	18,90	16-16,90
rožka	208-211	209-213	nasch. melasna	9.00	9 00
nalět. jeczmjeń	230-256	230-254	jerabella	10-12,00	10-12,00
nat. jeczmjeń	—	—	běrnjace kružki	18-18,6	18-18,40
wowsa	168-180	168-180	bumy	19,50-20	19,50-20
kukurica (Maiš)	203-206	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pschenjcz. muka	29-32,75	29-32,00	famy wosuškowe	24,50-25	24-25,50
ržana muka	28-31,75	28-31,75	wobre łuzniwe	11-13,00	11-13,00
pschenjcz. wotr.	14-14 40	14-14 40	olte tuzniwe	15-16,00	15-16,00
ržane wotruby	12,60	12-12,60	sino, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,50
rapš	365-390	390	„ rjana	1,15-1,20	1,10-1,20
lane šymjo	400-405	400-405	„ pschenj.	1,15-1,20	1,10-1,20
hrach	21-22	21-22	„ wowsjna	1,00-1,05	0,99-1,05
pjenjezki	15-16,50	15-16,60	„ jezna	0,95-1,00	0,85-1,00

Drobnowikowanje płaćiznu w Budyšinje.
13. decembra 1924 po hamtiskim postajenju.
Wjchi płaćiznu so po Kgl. brimnje hrošowaja.

Twora		najmjeńscha płaćizna hr.	najwušša płaćizna hr.
Howjaje mjaso i loječemi	1 kg	1,60	2,00
Cjelaze mjaso	1 „	2,00	2,20
Skopjaze mjaso	1 „	1 90	2,40
Swinjaze mjaso	1 „	2,40	2,60
Tukrajny šwinjazy jschmalz	1 „	3,00	3,20
Pschenjczna muka	1 „	0,40	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,38
Khlěb	1 „	0,—	0,35
Jedźne běrny	1 „	0,08	0,10
Rosż	1 „	0,44	1,00
Hrách	1 „	0,48	0,72
Sésoli	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjazy schmalz	1 „	1,90	2,00
Sšuschony potej	1 „	3,00	3,20
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,60	5,00
„ „ wukajna	1 „	—	—
Jeja	1 schk.	0,17	0,20
Jedźne bumy	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,64	0,66
Pječkolej	1 „	—	0,36
Kamjentne wušlo (domj. tepj.)	1 stč.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Drježdźanska burza.

Pschenja	211-216	běrnjace kruški	21.50-22.00
rožka	211-216	pschenjcz. wotruby	13,70-14 20
nalěteni jeczmjeń	240-260	ržane wotruby	12.10-12,60
nalymski jeczmjeń	210-225	pschenjczna muka	32,50-34.00
wowsa	175-180	ržana muka	33.00-35,00
cžerwjeny šlezkel	240-275	wowa	20,00-21,00
rapš	370-390	pjenjezki	20,00-21,00
kukurica (Maiš)	210-215	hrách	25,00-27,00
suche truhančki	11,25-11,75	sokrowe trušl.	18,00-20,00

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada“ a „Serbskeho Hospodarja“ ma telefon čo. 156.

Překłapjace nowosće

za šórcuchi, rubišća, jaki a poćehnjenja za kožuchi su dóšle!

Najtuńša a najbohatša kupowanska składnosć za

hodowne dary

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich 7 wukładnych woknach.

G. Schmidt, fotogr. atelier **w Budyšinje**

jenoż na Sedanskej dróhi 20

i napřećo husarskich kasarnow

porucuje so wšěm fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.

Hdźe kupju

rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwozbmišeho wuhotowanja. **Parfumerije** prěnšich firmow; **swěčki na ::: ::: Božodźěćowy štom,** běłe a pisane. ::: :::

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelijeja

Rich. Hutha

mějerćel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na šerbskej hasy 13

Kóžbu njedźelu wot 1/4 11—3 hodź. wotewrjene

Dobre dary trajneje kajkosće

kupujeće najlěpje w mojim wosebitym wobkhodźe:

nastawki za myjne blida z woprawdźiteho marmora

rózkate a ovalne špihele

wobrazy z wobłukom a bjez nich

Škleńčeŕnja Rudolph Wilhelm

škleńca a porcelija

jenož na serbskej hasy 16. :-: Telefon 187.

Praktiske hodowne dary

wobleki jupy kholowy

košle, spódnje kholowy, štrympy, cychi wupjerki, łožowe płachty, drast. tkaniny, cheviot, wołmj tkaniny, flanell a barchent za spódnje suknje, je wy barchent a jakowy kalmuk, chenillowe rubišća a chenillowe š wle, štryk. jaki a štryk. lacy

za mužow, žony a dźěći

kožane a filcowe wobuća a filcowe tofle hrajki

poruča w jenož dobrej kajkosći a płaćizny hódno

Jan Jaec w Klětnom

K hodownemu swjedźenjej

poruča we wulkem wubjerku

wobuća

wšěch družin

filcowe stupnje

šlapaki za wjelblud. kosmow

črije

filcowe stupnje bjez khapow

tofle pučowanske črije

gumijowe stupnje

šwjedske turnawanske stupnje

domjace stupnje z čopłem wušiwkom a bjez njeho

kordowe a kožane tofle

dźěćace stulpowe črije

we kóždej wulkosći

dołhe škórnje a črije

ručneho dźěła

sportske črije kaž też čopłe wušite, **črije na dróhu**

wobuće do dźěła po wuznamnje přihód. płaćiznach

Zhotowjenje wuporjedźenjow kaž też dźěła po měrje, čisće a płaćizny hódno.

Wobućowy dom

August Fähle

w Budyšinje na zwonk. lawsk hasy 3

Přejeće sebi woprawdźe dobre narunanje zubow?

Dha wołće jenož Hekolith — zubowe prothesy.

Dźasnowa płata je trajny celluidin. Praktiske lěpšiny: Žano rozpowjedanje płaty, powysene srěbanje, naturskej podobna barba dźasnow; płata z rukowanjom trajna tuńša hač kawčuk. Předźěłam ::: wšě kusadła tož do celluidinoweje płaty. ::: Narunanski kruch rad podam.

Jenož hódnostne dźěła.

Wotplaćenje je dowolene. Prakt. zubowe narunanje bjez płaty; krónowe a mostowe dźěła. Hodowne skazanki sebi nětk wuprosu

Dentist Heinke na šulskej hasy 6

Tel. 1117. Rěne hodź. 9-12, 2-6 hodź., **njedźelu 10-12 hodź.**

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeńskej hasy čo. 10 poruča jedne kola. šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Vogtlandske gardiny a wuhotowanja

na Moltkowej dróhi 5 **Martha Bräuer** rózk róžowoje hasy

Wumělcowske garnitury, story, łožowe wodźeća, vitraže, mul vosl, wušiwanja, ručne dźěła a předźena, blidowe ruby, łožowe počehnjenja, twjelki, trjenja, dybzaćne rubiška, šórcuchi, wołmjane twory, spódnje suknje, stepowane a moškowe přikrywy.

Najtuńše płaćizny **Wěcy za mužow** Solidna twora

Časnikař a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjeršl skład

časnikow

złotych a sćbornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjerščenjow

po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach.

K hodownemu swjedźenjej

porućam

dźěłanske štryk. jaki, dźěłanske kholowy, zamkańske bluzy, kłobuki, čapki a tehorunja

August Bläsche w Rakecach

Šijace mašiny

jenož prěnje wudźěłki

wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło

po położenych płaćeńskich wumělenjach poruča

Clemens Jäckel, mějerćel **G. Kloeppel**

na seminarskej hasy 5

Wurjadnje tuneje płaćizny!

Pisane a běłe łožowe počehnjenja, najlěpše wupjerki a łožowe płachty, damastowe blidowe a tafłowe ruby, servicty, twjelki, trjenja, dybzaćne rubiška, normalne šaty, makowe šaty jakowe barcheny, košace barcheny, tkaniny za šórcuchi.

Hilger na Lotzeskej dróhi 20 I Žane klamy!

Wěc dowěrjenja je

kupowanje polstrowych meblow

Jenož najlěpše móže Was na přeco zwjeselić.

Mam **najwjetši wubjerk!!!** Też

lěhańnje, kuchnje, bydleńske stwy

a wšě jenotliwe kruchi, kaž **komody, drastowe khamory** atd. porućam jako dary w solidnym wuwjedźenju po znatych přihódnych płaćiznach a płaćeńskich wumělenjach

J. Sebastian **na kamjenjnej hasy 12**

W. KELLING

barchi - cuchnisey čisći

z rukowanjom z benzinom a prasuje

mužacu

žónjacu

dźěćacu

drastu

W **Budyšinje** na kněžnoskej dróhi 6 w **Khočebuzu** na Hródkowskej dróhi 4

na Přiležanskej dróhi 16 we **Wojerecach** na cyrkwinskej dróhi 22

w **Běłej Wodźe** na Bismarckskej dróhi 26.

2. přiłoha k čisłu 291 „Serb. Nowin“

Sobotu, 13. decembra 1924.

Serbska Boża słužba w Drježdźanach.

Nadźadna serbska wożada bě so sajdźenu njedźelu we dnju 2. adwenta, poroźdniu 4. hodźin w khěžnej zyrkwi sešła. Nadpadnyło je kemšerjam někotre hač dotal njesmałe a zuże wobliczo. Spowjedowanych bě 37 muzikich a 83 žónskich, hromadźe 120 wosobow. Sčinało bě so pěsnjo wjazankrócźne wosrjewjenje w „Serb. Now.“ tola někotry jasno na Boże słužby w maćerinej rěči dopomnieć dał. Lubsone synki a modźerske słowa naschich rjanych adwentskich khěrluschow běchu wschěm kemšerjam mutrobnje witane a ł kajkej radosću so khěrluschowy spěwachu! Tu njebě žane morwe, smužne waschnje, in bě mutrnosć, radosć, wopor mutrobow! Jara wjeselaze je, so mamy nětk w Drježdźanach młodu, serbsku sotistu, kiž je naš bo hłowneho khěrlucha je swojim mózgnym hłosom a wusłužnym spěwom nahwarisa a tez ja pschichod dalschu pomoz pschihotowała. Předowanje měšerske wobdźeł Drježdźanskich Božich słužbow, farar Domaschk-Bndeschanski, na słozku swj. sćenja na 2. adwent.

W khromadźinje po kemschach so wschě pucze rozsowninachu, kak móhli Drježdźanske Boże słužby za pschichod zatkowacz. Hižo léta dołho je ko krajna pomoz tak jara wothódnoscźiła, so dawno listneho porta wjazy hódna njebě. Tola tehodła Drježdźanzy Serbja swoje Boże słužby w maćerinej rěči parowacz njetrjebachu. Wschitzy sastojnizy su ł juboscźu a wopornjiwosću swoje dźěło pschi serbskich kemschach dale dokonjeli. We mału je potom towarstwo „Cornobóh“ sastupiło, je so jara zmužu za khěrzenje kemschow starało, dary sběrało, prošmy na kemscherjow cźišcźecz dało a je rozdźělowało. Hischcze njeje znate, kak so ministerstwo na japobatu próstiwu we khěrzenju naschich serbskich Božich słužbow zadźerži. Mamy pak nadźiju na zatsehu pomoz, hdyž prje tez jenoż jmuzkrócźnu. Dokelž bychu cźišcźi khěrluschow wab léto khěrzy wopor ł loterlej žadu, chcemy so wobhonjecz, hacz njemóhli sebi ja naš najmunjschke khěrluske sa zdźu pschichod cźišcźecz dacz a je potom zebi do małych serbskich sydwarskich sa Sserbow w zuzke sjednoscźi. Pisches 76 lět su naschе serbske evangelske Boże słužby w Drježdźanach nětk hižo wobstate. Wot syeczatka sem su so w rjanej khěrznej zyrkwi, kiž je Jana na sebi hižo kaž modlitwa a khěrluch spěwany we wobrasach a barbach a kamjenjach k Bożej cźešći. wotmolwase. Wutke je zohromadźenje, tiž je wusłyšeli Bożeho słowa w maćerinej rěči naschim bratram a sotram w zuzbje pschinjesli. Tehodła sebi woni tez dalsche wobstacze swojich kemschow horzo zadaja. D.

Haarmann pscheд śudom.

Wopyt je jasno jara wulki. Pschi syeczatku jednanja pschecźitaja so mjena 26 śwědkow. Jako prěnja pschesłyschuje so Engelowa, pola kotrejž je Haarmann we Cźešnjenym rynku bydlił. Engelowa powjeda, so je Haarmann cźasćišcźo ł młodymi judźimi wobhladał. Na praschenje, schto je sebi po wjerawom myślila, so je Haarmann pschco młodych ludźi we swojim budźenju měł, wotmolwi Engelowa, so je jej Haarmann powjedał, so dyrbi jako kriminalist na dwórnischcźu ludźi wobkedźbowacz, kiž nimaja nózdźi. Hdyž wón nětko junu tajkeho cźłowjeka na dwórnischcźu wuhlédał, wotmje hdi jeho śubu do swojeho bydźenja, to je jednorischo, hacz by dyrbjał ł kóždym jednotliwym w nozy hischcze na polizajiti presidium hicź. Wósta Ema Schulzez pschesłyschuje so wo Frankowym padze a wobtrucźa, so je Grans jej prajił: „Teho hižo scźinimy!“ Je śebi myślila, so chcedźa Franku wurubicz, na mordarstwo njeje śebi myślila. Na druhe rauje je potom ł Haarmannej ischla. Tam rjeschе Franka śo njezbjabjo w Haarmannowym loźu. Haarmann je jej prajił, so lpi. Hdyž wotdźischo sako ł Haarmannej pschińdźe, bésche so Franka śubił. So pak jeho drasta hischcze tam leżesche, je jej wobdźadarc dyło. Haarmann pschisponmi, so tež pohledna śwědźeczka njeje wscho prajiła. Na to prajі pschedźyda: „Granžo, tak prajcze tola wy nam junu wschitko!“ Grans: „Sćerm wschitko prajił, schto bych hischcze dodacz moh!?“ Pschedźyda: „Tak, wy sće w 5 padach pred, mamy tez hischcze 5 nowon, wo kotrychž hischcze njeje wótstoje. Wy nam potajkim hischcze njeriesce wscho prajіł.“ Haarmann: „Tute nopy njejsu pschez mojej ruzy isće. Njech tola Grans tez junu swoju mutrobu wotlożi.“ Grans: „Njetrjebam swoje śwědomje wobložicź, hym wernosć rěcźał.“ — Pschichodny śwědk, kampnar Dammers, kiž je ł napschecźa Haarmannowcje chěže bydlił, powjedа, so źu w śuhodstwje wo Haarmannowym sadkerzenju jara njemérni byli a so źu so tez cźasćischo prózowali, zylu nałsnosć wujasnicź. Tola wschitzy su sacźischcź mélі, so je Haarmann pola polizaje tak derje ł nathy, so je bjes wuspěcha, ł zyla polizaju w tutej nałsnosći wobsejesowacź. Pschi pschesłyschowanju storschich sanordowanesho Roberta Wizla nałsanu roshorjage wustupy. Wizel wumjetuje polizaji, so je pomoz druhich ł wuhledźenju mordarja wotpokasała, dokelž je śeb; Jana cźahyła ślawu dobyć. Wizel je cźasćischo na polizaji pobył, a tola hischcze bésche mózno, so so 5 dalschich mordarjowow śkuzi. Je njesłyschana wěz, so bu jeho zyn psched wocźomaj potajte wot tajcheho njekatcźomnika morjeny. W popoldnischim pohedźenju, wot kotrehoż je sjawnosć wujamkuena, pschesłyschuje so wjazy spomoczerskich zkowanzow. Jedna so wosebje wo praschenju, hacz je Haarmann swoje wopory wujasnował. Swědk Kreß wotkrucźa, so je H. jeho wujasnjał. Tez daschi śwědk tohsame wobkrucźa. Na to leżi hdyž wotmolwi Engelowa, so je jej Haarmann powjedał, so dyrbi jako kriminalist na dwórnischcźu ludźi wobkedźbowacź, kiž nimaja nózdźi. Hdyž wón nětko junu tajkeho cźłowjeka na dwórnischcźu wuhlédał, wotmje hdi jeho śubu do swojeho bydźenja, to je jednorischo, hacz by dyrbjał ł kóždym jednotliwym w nozy hischcze na polizajiti presidium hicź. Wósta Ema Schulzez pschesłyschuje so wo Frankowym padze a wobtrucźa, so je Grans jej prajił: „Teho hižo scźinimy!“ Je śebi myślila, so chcedźa Franku wurubicz, na mordarstwo njeje śebi myślila. Na druhe rauje je potom ł Haarmannej ischla. Tam rjeschе Franka śo njezbjabjo w Haarmannowym loźu. Haarmann je jej prajił, so lpi. Hdyž wotdźischo sako ł Haarmannej pschińdźe, bésche so Franka śubił. So pak jeho drasta hischcze tam leżesche, je jej wobdźadarc dyło. Haarmann pschisponmi, so tež pohledna śwědźeczka njeje wscho prajiła. Na to prajі pschedźyda: „Granžo, tak prajcze tola wy nam junu wschitko!“ Grans: „Sćerm wschitko prajił, schto bych hischcze dodacz moh!?“ Pschedźyda: „Tak, wy sće w 5 padach pred, mamy tez hischcze 5 nowon, wo kotrychž hischcze njeje wótstoje. Wy nam potajkim hischcze njeriesce wscho prajіł.“ Haarmann: „Tute nopy njejsu pschez mojej ruzy isće. Njech tola Grans tez junu swoju mutrobu wotlożi.“ Grans: „Njetrjebam swoje śwědomje wobložicź, hym wernosć rěcźał.“ — Pschichodny śwědk, kampnar Dammers, kiž je ł napschecźa Haarmannowcje chěže bydlił, powjedа, so źu w śuhodstwje wo Haarmannowym sadkerzenju jara njemérni byli a so źu so tez cźasćischo prózowali, zylu nałsnosć wujasnicź. Tola wschitzy su sacźischcź mélі, so je Haarmann pola polizaje tak derje ł nathy, so je bjes wuspěcha, ł zyla polizaju w tutej nałsnosći wobsejesowacź. Pschi pschesłyschowanju storschich sanordowanesho Roberta Wizla nałsanu roshorjage wustupy. Wizel wumjetuje polizaji, so je pomoz druhich ł wuhledźenju mordarja wotpokasała, dokelž je śeb; Jana cźahyła ślawu dobyć. Wizel je cźasćischo na polizaji pobył, a tola hischcze bésche mózno, so so 5 dalschich mordarjowow śkuzi. Je njesłyschana wěz, so bu jeho zyn psched wocźomaj potajte wot tajcheho njekatcźomnika morjeny. W popoldnischim pohedźenju, wot kotrehoż je sjawnosć wujamkuena, pschesłyschuje so wjazy spomoczerskich zkowanzow. Jedna so wosebje wo praschenju, hacz je Haarmann swoje wopory wujasnował. Swědk Kreß wotkrucźa, so je H. jeho wujasnjał. Tez daschi śwědk tohsame wobkrucźa. Na to leżi

Serbska wottorhanska protyka

je dostać

w Serbskej knihařni w Budyšinje.

Satwisniske powjesćze ſ naschich serbskich wżow.

Kośłow,

wjeſ ł knjeżim kubłom (nuknizu) posa Njeswačidła.

Mjeno Kośłow wotwodźuje Ssmoleć wot starscho serbskeho słowa a pschimjena Kobzel, to je khižnonoschacź, khižnuta, schmotawz. Załozeŕ abo posdźischi wobsedźeŕ wży, po kotrymż je wjeſ mjeno dostała abo wobthowała, kiż mésesche wésće nadpadnje tworjene nohi, je so ł tutym pschimjenom rojesnał wot druhich Sserbow wży abo rodźinu, ł kotrejż bě pschischoł, kotiż méjachu ł nim jene mjeno. Take pschimjeno bu często śwobodne mjeno.

Po wukśtym „ow“ (Kośłow) je wjeſ wutwar. Hdyż so liczba rodźinow w rodźinskich śpołischcźach (wżach) je wukórznom „ezy“ abo „izy“) pschiſporjescze, so we wjeſnym załkadże wżazy mésstna njebésche za dalsche statoki abo kż bliżšich wokolnosćo njedośpahałache ł sażiwjenju pschiſporjeneje rodźiny abo njespokojnosćo a rośłoka nasta, wuzehny dźeł śwobodnu na mjeno, nikomu hischcze njeśłuschazze. Wjednik tutych wuczahowarjow bě sebi ł wjetschа śwobodnischje postajenje dobył hacz wlodyk (starschi) rodźinskeje wży. Tez jednotliwi hospodarjo sami często wuczehnjechu a tutym lécham so druhe śwóżby pschidachu.

Kośłow mésesche 1840 nimo knjeżeho statoka 3 sahrodnische a 11 khżekrašiſkich źiwnoscźow. Posdźenische su posdźische wutwary stareje wży. Knježi statok a mjenowane 3 sahrodnische źiwnoscźe, kotrejż hromadźe mały kulowacz tworja, su wésće prénjotna stara wjeſ. Nimale wschitke druhe statoki su śwonka tuteho kulowacza pschi puczu do Ssernjan natwarjene. Tuż mózemy sebi nastacze Kośłowa tak myślicź, so je je hromadnym hospodarjenjom w rodźinskej wży njetpokojny khżóbły a wustojny hospodać ł rodźinskeje wży, źnadnu ł bliſkich Dobroschcach abo Wóschizy, wuczahnyć a so néschto dale w holi, w blisłoscźi maleje rěcźki sajndźik. Pak hnydom, pak njedołho posdźischo su so jemu 3 dalsche śwóżby pschidałe a podwotsłe. Lécz bu ł knjeżom. Hakle wiele posdźischo su khżekraške źiwnoscźe nastałe ł dźělenjont leżomnoscźow stareje wży a ł wukopanjom hole.

Posdźischo źnadnu je wjeſ do rukow němskeho wobsedźerja pschischła. Hacz je tež hdy ł Njeswačidłskemu knjeżstwu słuschała, njeje znate, snajmjenischa ho wo tym nicźo njepiża. Sapoczatk 17. lětstatka so wjeſ wrócźi do ruki krajneho knjesa, cźešcźeho kraja a khżejora Mathiaša.

Wobsedźeŕ, njech je był němski cyzeŕ abo potomnik Kośłowskich serbskich lechow, bě wumrěł bjes namrěwzow na wicźezstwo (seństwo) tymanych. W lécze 1617 kupi wjeſ ł wjese druhimi luźiskimi wżami wot lenskeho knjeża Budyschkich krajny hospodaŕ hrabja Hanibal I. ł Dohna. Pschi tutej składnosći su Kośłow każ wschě druhe runje knjene kubła ł murzezeho do žonjazeho wobcźežstwa pschepisany. 1624 pschedа bohot Kośłow ł Hoczeżskowom, ł kotrymż bě Kośłow sa jeho cźaſ hospodarcźił wujasnjany, Jurizej Rudowsej je Schönberg nad Reichenau. Po tutoho śmjerczi namrěchu 1635 Kośłow jeho 3 sotry Hana Sofija posdźischo zenjena ł Gersdorf, Marja Hižа a Hana Wórła je Schönberg. Jim wotkupi Kośłow w l. 1643 Hendrik je Zetzschwitz, dwórski śudnik w Budyschinje a wobsedźeŕ wjese wokolnych kubłow. Jeho śynozo pschedachu Kośłow (ł Wbohowom) 1648 Wolfej Hendrichej ł Haugwitz. Po nim dosta kubło a wjeſ 1652 hakle 5 lět starý August Adolf ł Haugwitz, kiż bu 1669 swiecźenjeny. Wón pschedа Kośłow 1677 swojemu Nakezańskemu wujej Adolfej Günthserej ł Haugwitz za 5800 tolerjow, kotrejż bě wuczeny knjes, spiżownaczel a kapnih. Tutón 1683 wumrě, a jeho wudowa Julijana Hižа je Haugwitz rodź. ł Hocke, kupi Kośłow każ zyle jeho wobsydstwo, swoje bżéżi wupłaczińwschi. We swojim wotkasanju hodnoscźeſche Kośłow a Dobroschczy hromadze na 11000 tolerjow. Wona wumrě 1700, a Kośłow (ł Dobroschczami) dosta jeje bżowka Hana Katharina, zenjena ſe krajnym posłanjezom a posdźischim wjerschnoſamtskim Hejtmanom Bohatkwalom Ssche ſcźejzanom Witzthum ł Eckstädt. Tutemu wona Kośłow 1705 za 600 tolerjow pschewohesi. 1736 dosta jeho 5 sotrow Kośłow a 1739 pschedа jón swojej preżdy mejnowanej swakowej Hanje Katharinje. 1740 wotkupi jej wjeſ jeje najmłódscha bżowka Augusta Wylemina hrabinka ł Dallwitz, mandżelska Budyschskeho krajneho hejtmana Jana Kasimera (młódscheho), kotremuż ju 1743 wotstupi a 1758 jaſo wottupi. Jej ſkuschanju Rakezu, Jitkt, Trupin. Jenschezu, Kamjenja, Nowa Wjeſ p. R., Koblenz. Wón bě tež wobsedźeŕ 5 kubłow, mjes nimi Lasa a Mórtkowa. Jeju ſyn hrabja Jan Korla Bjedrich ł Dallwitz, załozeŕ Rakezańskeho hrodu, namrě wobsedźstwo a ł nim Kośłow l. 1778. Po nim dosta jeho bratr Jan Maksimiſijan hrabja ł Dallwitz, kotrejż bě knjes nad Lahom ł zyłym Rakezańskim knjeżstwom, ł kotremuż Kośłowske kubło hižeże dźensa ſkuschana dobatke ł nacźinjenju tak wulkeho dosha, so dyrbjachu wěricźeſjo po „wulkej pomozy wołacź. Dyrbjeſi sle pschesładźowanje ždacź.) S Rakezami a druhimi wżami kupi tehdy (1811) Kośłow pruski „Oberamtmann“ Jan Khrystof Steinkopff. Po jeho ſmjerczi namrěchu kubła a ł nim Kośłow Jan Bjedrich Wylem ſSteinkopff a pschiwoſni a 1830 kupi jón pr. „Oberamtmann“ Jan Bjedrich Karl Khrystof Steinkopff ł Rakezami a pschiſkuschanki. 1836 pschewostaji tutón Rakezu a ł nimi Kośłow swojemu pschichodnemu ſynej Ferdinandej Brunej Erdmannej ł Rabenau, kotrýż jón 1858 swojemu ſynej Jaiſej Baltzarej Ferdinandej wotſtupi; toha 1863 jón jaſo wróżo wja. We ſamym lécze bu tu zonjaze lenſtwo wotwjasane a kubło do śwobodnehe wobsedźerſtwa (namrěwstwa) pschepisane, do ſtawa, kotrýż je po prawom hižom wot cźaſa konſtituzionalneho jnowarjadowanja Saſkeze wobſtrejeſche. Knjeżske nadknjeżſtwo a roboty bě cźu tež tu po ſawjedźenju konſtituzije ł tak mjenowanej krajnej ſtanu wotwjasali, kotrejż mésesche so 55 lět płaczéż. Wot léta 1870 bě Jan Baltzar Ferdinand ł Rabenau ł wobsedźerjom. Po jeho ſmjerczi buſchtaj wobſtrejeſej bratraj Herbert a Gerhard Kluge Rakezańskeho knjeżſtwa a ł nim Kośłowſkeho knjeżeho kubła. Na tutym kubſe zaneho knjeżſkeho dwora njeje a wot cźaſowm 30 lětnje wójny ł najmjenſcha tež bylo njeje. Wobsedźerjo kubła a wży běchu ł wjetſcha wulzy knjeża, kiż druhoże bydlachu. Kubło je pschenajate a hola a haty so wot Rakez ſarjaduja. W lécze 1840 mésesche Kośłow 32 wobyderjow.

ſkeho ſararja, jako poſledneho ſtawa wulzy ſaſtužoneje ſerbſkeje ſwójby.

Wuſnam ſtučicheho Pſchedženaka napiſcheho loniſchenu leži w tym, ſo ſu mjena měſazow a ſwjate dny we kalendariju cžerwjene wotmanjenjene, ſchtož pſcheglad we wjele wobſoži. Naſch nětcžiſchi protykař, naſch ſtary a ſuby rubnoharſki krajan a pſcheczeſel Fiduš je ſ wulkej lubošcžu a roshladnoſcžu lětuſchu protyku hohacže wuhotował. Mno wowdawarjow a hajſi je tam pſchiprawił, druhich k temu wabił a tak beſtetriſtiku wobohazčił. Hižo w tym je mjele maczižiny podał a pſchihotuje ſerbſkim cžitarjam zyanych labawjazych hodžinow. Nadſuhin, Korla Hatašk, Jan Hajuza, Emil Lorenczk — ſu jeho ſpiſowarczeſtwu pomohnyli, kaž tež Měrczin Kral, dr. Schleza, Michał Nawka a druzy.

W piſanym rjedže ſcžehuja wobrazy, ſ wjeſcha wot naſcheho wumjerſa Měrczina Nowaka — na wſche 13 Wělo ſu wſchitke ſajimawe, wobeſje pak „Sdwjata ſwójba“ — dwanzi ju do ſerbſkeho kroja, dale „Pſchipołdnica“, ſo maſch ſobuzežnoſcž ſ Worzynnanſtim hólzom, pſched ſobu ſteju ſtaru Wjeru ſe ſerpom, wulke wocži na njeho wutwalujo a ſchibaſe ſo jeho praſcheju. Zortneho raſa maja ſ wſchitka wſche druhe. To dyrbiſch ſo ſmjeſcž, hdyž ſe nochzyſt — Ptaczenu kwaſzej, ſtonanja, Delnjołužiſczanzy ald. W dwěmaj wobrazomaj jenaja ſo nam piſane narodne draſty naſchich ſtowakſkich bratrow.

Naſche ſerbſke organiſazije a towarſtwa ſu w Pſchedženaku měſtna namakale a podawaja roſkład wo naſchim narodnym a duchownym žiwjenju. Tak je Pſchedženk ſ dobom ruczniz k wobſobinſkej informaziji towarſtwow a dawſelnj ſ tym žadanja, kotrež na ſerbſku protyku ſo ſkjeza. Tſižeſt ſtron nawſchikkow pokaluje Sſerbam, hdže moža pſchihoduje a tunjo wſchě domjaze a hoſpodarſke potcžeby kupowacž. Wobſtadawſchi ſebi prózy a cžaſa, kotrež je wuhotowanje „Pſchedženaka“ ſebi žadało, dyrbimy ſ prawdu a ſprawnje wuznacž, ſo je naſch protykař ſ njewěrobdnej pilnoſcžu, wutrajnoſcžu a wotzwutſtnoſcžu dželał. S dobom ſpoſnajemy, ſo je tuto narodne dželo w najſelſchimaj a najpſchiſtodniſchimaj rukomaj a ſo je njeboh farař Pſchižan hódneho naſſledníka namakał. Wſchitkim, kotſiž ſu ſ nim ſpoczatka naſchemu njeſprózniwemu kraſanej cžełnuje ſtrowoty a duchownje cžiſtoſcže, ſo by hiſchcže mnoho lět „Pſchedženał“ ſe ſwojeju rukow wunicz mohł — Sſerbam k powuczenju a k ſabawje. „Pſchedženał“ 1925 móže ſo pokalacz a druhim protykam ſo runacz. Na ſerbſkim ludže ſaleži, ſo někto te płody ſwojich narodnych winizarjow wotebera a cžita. W ſerbſkich klumach njeſmě tracz a tlacz. Sſerbja, cžiſcže ſwoju narodnu winowatoſcž! Jurij Sſtodolik.

Nabožniske waſnja a ſwjatnicy Hindow we połońſej Indiskej.

Wobdžełał: Bjedrich Helaſ.

Mjeno „Indiſka“ wobſtima jara wulki wobſaſ. Sdžehjimy we indiſkich puczowanjach. Njewidny, ſ wokkal ſu je naſtupiłe. Wjedu naſ do paradiſkich honow prědnje Indiſkeje abo Cejlona, hacž do cžemnych kołow wulkich rěkow, do wyſokich horow himalajiſkich abo k wokkultiwowanym ludam ſadseje Indiſkeje, abo na Indiſke Luny. Gridam a Romjanam bě Indiſka kraj „raiſcheho Indiſka“. Ich puczowanſke powieſče ſu naſbóle barſ. We Hajedžnej dobje ſłuſzneho ſajima ſa Indiju dżiwe, kraſne puczowanſke powieſče Marka Pola, kotrež bě jako prěni Europjan w lěcze 1290 kupu Sumatru wopytał. A hdyž Kolumbus ſwoju jižu wuwjedże, wuſtlachi ſebi wěcze, ſo ſu namakane kraje „wjeczorna Indiſka“.

Dżenſa Indiſka tak njeſnaty kraj wjazy njeje, kaž pſched 50 lětami, a w połsednjſchich lětſtokach je wjele ſtedžerjow Indiſku we wſchěch rózkach pſchepuczowało a nam kraſne puczowanſke wopiſy podali.

Tu dżu wopiſacz grandioſne ſwjatnizy w połońſchej Indiſkej, dżiwne waſchnja nabožniy Brahmanow a Hindow pola domjaródnych Indow a kraſnu, paradiſku pſchiroду tuteje krajiny.

Sendželczenjo, kotrež ſu ſebi wulki dżel Indiſkeje podzeſtili, — ſamoſtatne krajiny płacza jim wyſoke dawki, — zdajnu ſ tuteho bohateho kraja njeſměrny wužitk. Wonj pak ſu tež, ſo by ſendželſki kral jako indiſki kněz wjedžeł, kelko „woddanow“ ma, wſchitke ludy pſchesleżili. S tuteho liczbow widzimy, kak wſchelake nabožniſke jednoczeńſtwa maja tu wulke ſwjatu pſchiwiżnikow. Najwjazy Indow (188 miljionow) ſu Hindzjo, 50 miljionow ſu mohamedanzjo, 7 mil. wobſi ſu pſchirodże, 4 mil. ſu budhiſtzjo, 2 mil. ſu kſcheſcżijenzjo, 2 mil. pſchiſłuſchataj nabožniſk jednoczeńſtwu „Sikh“, dale ſtaj hiſchcže 2 mil. Schżanna, 100 000 Perſiſchich a nałkotre 14 000 Żidow. Tuta tkartka nabożeńſtwow je wěcze piſana doſcž.

Najbóle rozſchérjena nabožina je Hinduſka. Wona rozpadnje ſaſzo do 272 kaſtow, ſ kotrychž ma 36 wjazy hacž miljionu pſchiſłuſchnych. Tak mja Brahmanzjo 14 miljionow, Radſchputzjo 8 miljionow, Banzanzjo 4 miljionow, Partiażzjo 3,5 mil. wuſnawarjow.

Wulkotne twary ſu tute brahmaiſkmej hodowacze nabożniſke towarſtwa natwarile a ſe wſchitkich ſwjatnizow a Božich domow wulkeho kroja ſu Hinduſke najkraſniſche a najzajimawiſche.

Dżiwne pucze je indiſke nabożniſtwo ſchło a dżiwne nabożniſke waſchnja ſu ſ teho naſtałe. Stawiſchu Indowje wjele rozſajahnjeja. Praſtare ſtawiſchu indiſkich Arijow ſu cžehnne, ale pſchinacz nětemy tola bohate wobdarjenje a pſchedawſchu rycžerſtwu ſmyſł tuteho ſtareho ludu. We ſwojej najſtarſchej rěcži, tak mjenowanym „Sanſkritu“ (ſtowo wotnamjeni tak wjele kaž „pſchihotowacz“) widzimy najjaſniſcho jeje ducha. We Sanskritu ſu ſ ſběrki nabožniſkich pěſnjow, ſpěwow, kherluſchow a wuczerjow, kotrež „Wedas“ mjenuja „Mahabharata“ a „Rämäjäna“ ſu wulkotne kraſne, ſ nabožniſkimi podawkami pſchekkane pěſnje a poczahuja ſo na wojowanja w heroiſkich cžaſach. Prěnja je ludowy a druha wumjelſki ſpěw. Se tutych liſcžinow widzimy, ſo je ſtary nabožniſki ſyſtem jednora pſchirodna žiwa ſłužba ſ monotheiſtiſkim nahladom (cžeſcženje jedneho boha). Tutón jednoty kultuſ ſu połońſche měſchniſke ſpłaſti do ſłužby boha Brahma pſchewobroczili; do ſłužby praſtarej myſłoweje wuczby wo pichtcžinach wſchitkich wežow, kotraž jako „ſwětowa duſcha ſwět pſcheckrocži.

K tutemu njewidžomnemu Bohej pak tuto prawu dowěru njemějeſche, dokelž jeho ſaſtupjerjo (měſchnizy) jara krute kaſnje njeſdžerżachu. We 6. lětſtotku pſched Khr. bě Budhhismuſ pſchemóhny, a tehdom roſwiwaſche ſo Brahmakulta nowy Bwět bohow, kotrež bě jenož w nětkotrych wěcach prjedawſchej pſchirodnej ſłužbje podobny. Tak buchu małe figury hłowne wožbohy.

Tuteje pſchicžiny dla pola Indow kuježaży nabožniſki ſyſtem pſchejara ſtary njeje. Wón je wjele młódſchi, hacž w raniſchich krajach kněżazy Budhhismuſ. Hłowne znamjenja brahmaniſkeje nabožiny ſu ſcžěhowaze: We ſtarobdnje jenje lezi hora ſwjatnych bohow „Meru“. S njeje žórła ſo ſwjataj rěcž Indus a Gangeſa. Na njej knježi połajny Brahma. Powſchitkowne žiwjenje a ſtworjenja w kotrymž ma wſchitko ſwój ſpoczatk, wotwocžuja we ſwjatej cžemnoſcži, zdrużo ſam we žiwi!“ We ſtjoch božich ſtworbach (kóżda je ſwjatejzym bohom „Sakti mjenowana“), kotrež ſłónżo we wſchelakich cžaſach lěta cžłowjeſkam jaſne pokaſuja, rosſchěri ſo tuta praxbra. To je wuczba Trimurtija, w kotrejž cžaſto podobnoſcž kſcheſcżijańſkeje wuczby ſwj. Trojizy widża. Brahma, cžełowjeny kaž ſłónżo, je tworjazy bóh, korjeń wſcheho duchownjeho žiwjenja, prěni a ſamkutny wudawaŕ ſakonja, wunamakat ratarſtwa, zórło a ſchtit wſchjeje kultury. Jeho żona Sakti je bohowka mudroſce. Wiſchnu je ſcžerżazy bóh. Wón reprezentuje ſłónżo we 4 měſazach powodjenjow a ſłuzow. Powětr a woda ſtaj jemu jako ſelenemu abo mórſkemu bohu paddanej. Sakti je bohowka lubołcze a nandželſtwa. Běły Schiwa je ſłónżo we najwjeſchej ſyłnoſci a horjoczje, ſnicżazy bóh wahnja, kotrež je ſwojej Sakti, bohowku, wſcho wuplodži ale tež wſchitko ſpożera. Jako Mahadewa (wulki Bóh) je Schiwa, bóh wulkich ſwjatkow, a ſcherjenjow, ſłonow a ſmjercže.

Žadajće sebi

wšudžom, w kóždej korčmje, w čakarni kóždeho lékarja a wšudžom druhdže

„Serbske Nowiny“

Pódła tutych prěnich a najwyſchſchich bohow ſu njeliczomni duchoja a pódſtajzy bohoju, płanetow a hwězdow, horow, rěkow a zyłeho widżomneho ſwěta. Dokelž bědnu najnyſchſchi bohoju a najbóle Wiſchnu cžaſto we podobiznje wichcžatkich žiwjatajow na ſemju pſchiſchli, pſchiſtupi hiſchcže zymbolike cžeſcženje tajkich ſwjatych ſkocžkow. Dżenſa kaſte ſwjate ſkocżata jako bohowe cžeſcża; poprawom dyrbjachu jenoż na bohow dopominacz. Swjatata moricz abo ranicz je pola Indiſkich tehdła ſłóżeż, dokelž móża w nich puczowacze duſche bohiſcż. So ſkocżaze žiwjenje je wjazy witrjte hacž cžłowjeſke, kotrež je njewažene, je jara łrudne ſabiudżenje hinduſkeje nadżiwy.

Pſchez wſchu měru horſiwy je indiſki łud we ſwojej wěrze a tež we ſwojich bożich ſłužbach. Wſchudże ſwjatnizy, ſwjate měſnoſcže a wot njeliczomnych cžłowjekow łuda wopytane nabožniſke ſwjedżenje.

K cžeſcżi pſchibohow napołožuja ſebi Hinduzy ſurowe pokuty. Minoży wuwoła ſebi jako ſwjaty ſkutk pſchefaſanu ſmjerc. Putnizy a faſtrozy pſchetrjechaja ſo we ſamoczwiſowanju. Wjele ſ nich pytaja hiſchcže dżenſa ſamowótnje w powodżenju ſwjateje rěki Ganges ſmjerc. Pod koſtłanu woſa boha — njenowany Dżagannatha — pytachu prjedy po ſtach ſamowótnje pſchi božich ſłužbach ſmjerc. Spatenje widowonu jendželſke kuježeńſtwo łatała. Take ſpatenje (Sutti) bě łainja naiſtarſchich nabožniſkich knihow a pſched 100 lětami ſpalichu jenoż w Kalkucze a wokolnje 275 widowow ſ cžełom ſemrětnych muzow. Dżenſa ſo to tu a tam ſ mjeſcża ſtawa.

W južnej Indiſkej je ſo Brahmanizmuſ jara mózny ſdżerżał, kaž też ma na pſchikład łuża Ceylon ſwój budhhiſk kultuſ. Sſwjatnizy Budhhizma ſtaj jednore, bjes pychi, w jaſnych architektoniſkich cžarach nadwarjene. Sſwjatnizy kulta Brahmy, Wiſchnu, Schiwy ſu wulkotne mózne kwarjenika. Na fantaſtiſke waſchnje wudebjene ſtajaju k njebjeſkim mórnam. Niuno teho jeża pſchecże wěże „Gopura“ jako hobrzaj ſtrażnizy pódża wrotow Brahmaniſkich ſwjatnizow. Wone pſchedſtajeja je ſwojim architektoniſkim wupyſchenjonj wocžełniſenje mózneje a praſtareje hierarchije (to rěka kniježtwa měſchniſkich ſwojſkow) Brahmanizma abo indiſkeho pſchibóſtwa. Cži, kotſiž ſu po Indiſkej puczowali, praja, ſo ſu wěże ſwjatnizow „Gopuras“ widomni pſchipowieżedarjo indiſkich krajinow. Indiſka je w hiſtoriſkim a mythiſkim (to rěka w naſtupanju pſchibóſtwa) wažna krajina. Nicżo pak njedowonmi na nětdy tu knježazu wyſoku a hordoſtnu kulturu a ſo ſa mózni a ſławni kralzo kralowali w cžaſu prěnich romiſkich kheżorow.

Najbóle ſtekamy ſo ſ brahmaiſkim pſchibóſtwom ſe ſwojimi groteſkimi (dwodżiwnymi) a giganſtiſkimi (hybriſkimi) ſwjatnizami hiſchcže w měſeże Madura. Njedżeże dołho mużemy tam bydlicz, bjes teho, ſo bychmy znate a karakteriſtiſki ſłomjany klobuk jeneho Europjana wuhladali. Wobydlerjo měſta pſchiſłuſchaja kamuflemu ſpłaſ-ſej Indow. W nich ſpóſnawamy najcżiſcżiſchich ſaſtupjerjow drawidiſkeho ſpłaha, njech je to w naſtupanju raſy, rěcże abo kultury.

(Pokračowanje.)

Hadam a Jěwa.

Jako Hadam wotkuzi, ſaſtróża ſo jara: njeſmaſe ſtaro wjenje ſedżeſche pichi nim.

„Rékam Jěwa,“ ſardża ſtworjeńczko, „a kak ty rékaſ ?“

Hadam ſo ſaczerjewſi: na to ſi ſebi hiſchcže njebéſche pomyſlik. Swěrjata na połach a ptaczka pod njej bjehu pomjenował, ale na ſebje bjeſche jaſny. A kak by ty rékaſ dyrbiał.

„Tak rékam cži Hadam,“ roſſudži Jěwa, „rjanu to mjeno. — Ale ty ſy nětkaſi ſrudny, — je cži nětcžo?“

Tu pytny, Hadam, ſo jemu wopraudże nětchto wobrachuje, na hrudżi: pſchelicži rjebła, — jedne tam njebjo.

„Hm, maſa ſmyſlka,“ pokoſeſche jeho Jěwa, „to ſo bórzy da. Ty wſchak njejſy tak dopołny, jako ja: hlej moje nadra a moje bjedra njeje to rjane?“

Tu haňbowaſche ſo Hadam, ſo mjeſeſche rjebleſchko mjenje a ſo bě jeho hnydż tak runa. Wot teho cžaſa wubladowaſche ſadoſcžin a ſa ſwojim ſhubjenym rjeblom a ſhladowaſche ſ poczeſcžowanjom na Jěwu, dokelž bjeſche rjeſcha, hacž wón.

Tak bu ji podwolny a bjeſche je ſe wſchém ſ wolu; wona poda jemu jabłuko. — a wón wot njeho wotkuſny, wona dżiwſche draſtu měcž a wón napieſe ji prěnja ſiukuju ſ palmowych kopjenow. Wona wopuſcżeſi paradiſ a wón puczowaſche ſ njej do dalokeho ſwěta.

So pak je Jěwa ſ jeho rjebła ſtworjena, na to njeje Hadam żenje pſchiſchoł: Jěwa bjeſche jemu mjenujzy je wopředka wukaſała: Muż a żona ſtaj jenajkaj, njech je tež żona ſtaj muż.

Přiłoha.

* Najpyſchnuſchi cžah w Němſkej. Najpyſchniſcho jěduži w Němſkej ſpěſchnik mjes Mnichowom a Nürnbergom, jeho pucż je 199 km. dołhi. Jědże ſo hodżinu 88,4 km. Tuto ſpěſchnoſcž zana ſcżehowanſka żelezniza njeſcheſcherjeſi, tež nzz najpyſchniſchi cžah w Franzowſkej mjes Parisom a Brüſſelom bjes ſaſtażża na hranizy. Dożoże ſpěſchnoſcž jenoż 83,2 km. Najpyſchniſche amerikaniſke cžahi, tuthwiln expres na Pennſylwaniſkej a Readingſkej żelezniży wot Philadelphije do Atlantiż City, jědża ſ 90 km. ſpěſchnoſcżu ſa hodżinu. Tak ſteji ſpěſchnoſcž němſkich cžahow wo mało amerikaniſkemu rekordej wróżo.

* **Angerſteinowy wobraz we wóczku morjeneho.** We powieſcżach wo mordaſtkim njeſtkutku w Heigeru namała ſo tej ſajimawa nowinka. Wſchěch morjenych dżehu fotografowali. Na fotografiji jenoho jeho wopora, kiž bżehu ſ wocżińjenym wóczkom naſchli, pokaja ſo we wóczku wobraz mordarja Angerſteina, kiž wón je poſchłjenej ſekeru pſched ſwojim woporom ſtejt. „Kólniſka nowina“ woſtawja nětko dopiſ prof. dr. Böhmy, direktora trunſlatoſcho wědomoſtneho inſtituta na Kólniſkej univerzize, po kotrymż je pod wěſtymi wunmětjenjemi tajki wobraz we wóczku możny.

* **Żónſku paduſchnu zwólku ſajeli.** Barliniſkej poliziji ſo poradżi, paduſchnu zwólku łajcż, kiž ſ pjecż 30—35 lět ſtarych żonow wobſtejeſche. Paduſchnizy běchu na Barliniſkich wulkich paduſchtwa ſłużiże. Mużajo a dżżeji tuthych żonow njewjedżachu nicżo wo poczinanju ſwojich żonow a maczerjow.

* **4000 rybarſkich cžołmow ſo poſepiło.** Jakożna kataſtroſa je ſo po powieſcżach „Riganiſeje Sewadnije“ we Kaſpiſkim morju ſtała. Wichor pſchekwapi na 4000 cžołmow, tak ſo běſche jim njemóżno, do wuliwa rěki Wolgi ſo wrócżiż. Haczrunjeż bě 22 łódżow na pomoz pſchichwatało, móżeſche ſo tola jenoż 400 cžołmow wuſkhowacz. Mnohy wumoženi rybałoju běchu dopołnje wuwuſleni: wopołdnjo tola 8 dnjow dołho niczo jědli. Po hantiſkich powieſcżach je ſo wjazy hacż tyſacz rybałow ſatepiło. Dokelž ſo ſu wſche rybarſke pſchipraudy ſnicżiże, je nuſa njes tamniſchimi wobydlerjemi jara wulka.

* **Ssurowa wjeczba.** Wječera wjeczor ſajachu we Hamburku 40 lětneho, w Sſonnyenje rodżeneho, pſchekupza Fritzu Weſtfelda. Weſtfeld běſche we wobthodże na Knickſtim puczu do weſteje Kleinemanoweje, jeje 21 lětneje dżowki Hariettу a jeje 14 lětneho ſyna ſ rewolwra ſtrělał a ſoſtrěch cżeſko ranił. Dżowka je hižo we thorowini wumrěła. Weſtfeld praji na poliziji, ſo je ſe ſtrělenjom jenoż ſwoju winowatoſcž dopełnił. W jeho bydlenju leži też hiſchcże weſtfy Dalisſa, kotrenuż je noż roſtraſył, a jeho potom, dokelž hiſchcże morwy njebéſche, ſaſkoł. Kriminalni ſaſtojnizy nawſtakachu we Weſtfeldowej ſadnej ſtwje wopraudże też 37 lětneho Domaſcha Dalisſa ſamordowaneho. Weſtfeld běſche Dalisſu hižo dopołdnja ſtórżował. Potom běſche dwaje ſeſamkat a ſ Heinemannezom ſchoł. Skóżowany Dalisſa běſche nawożenja Heinemannez Harietty. Mordaŕ Weſtfeld wupraji ſwoje ſpokojenje, ſo je ſo jemu wjeczba tak derje poradżiła.

* **Gentlemen — proſcheł.** Njech je też liczba proſcheſtjow, kiż ſu ſebi ſ proſcheſtwom bohaſtwa nahromadżili, khežro wulka, tak dże tehdła jara ſpodżiwny podawk, kiż je ſo pſched krótkim w Newyorku ſtał, ſ cžeſka ſwojeho runjeſcza namała. Proſcheſ, kiż mějeſche jenoż jedun nohu, dasche ſo wſchěmnje po hańbu, hdyż wołoſbje miljonarow bydła a ſo wuſhodżuja, na kuježenym wożeſlu wokoło wojeż, pſchi cžimż nimo łudżachu we ſmilnoſcżiwe darty proſcheſche. Po „ſwjatoku“ pak pſchemjenu ſo ſhudy bédny proſcheſ do wożebnehe kuježka. Bydleſche we wulkim hotelu na „Słownej haŕy“, kdżež ſe ſwojej żonu wjeſeſe żiwjenje wjedżeſche. Mjeſeſche ſamo rjany awto, a każ ſo ſtamo rożumi, też ſchofera. Tola runje tutón dyrbjeſche jemu ſ ſahubje być. Schofera ſadżerża jedneho dnja zyle pſchipadnje poſtżija a namała we jeho woſu wjazy morſiżjumowych ſpinkowow. Schofer ſo wobſtorži dla njedowolneho poſkiżenja ſwdow. Pſched ſudom pak mjeſeſche dobreho rěcznika ſa ſakſkowarja. Tak ſo zmwinowa. Jeho knjes proſcheſ, kiż ſo Malona mjenowaſche, pak ſo ſpjecżowaſche, rěcznika ſaptaczicż. Pſchi na to nadżiwazym ſudnilkim jednanju wukova ſo nětko

so je knjes Malonu šnaty prošcheš ſ 5. avenuje. To běšche njeskhadne nowinka za zyle město. Sastupjerjo nowinow so nawalichu do jeho hotela, so bychu we swojich nowinach rozrěčenje ſ wosebnym prošcherjom wosjewić mohli. Nowinarjo namakachu Malonu w jeho wosebnym hydleniu w kozanym stólu sedźo a taſtu zigaru kurjo. Jeho cyły błóchcej ſ drohotnymi pjerlěchežencami wupyschenej. W rózu ſrjesechtej aluminijowej nohy, kotrejž sebi Malona sčichnyli, hdyž běšche jeho bjeło wonka na haſach dožiwjene a hdyž we swojim awcje na sabanu do najwoſrisnischich domow jěsdźeſche.

* Mjla w Londonje. Wot někotrych dnjow ſem cžerpi London jasny junu na swojej wuwołanej mjle, kiž so jako dymowje cžmje runa. Drohi dyrbja so tež wo [illegible] mjlisch, hdy hamo pschipowdaju su wschitke [illegible]. Wobchod na drohach je jasno jara zaměrowany, dokelž hamo autowe swětłomjetaki so jenoż słabje pjeſe cžmu pschedobdźowaju.

* Miß Ormby nowe wunamakanje. Wjele hólc hicheeje hacž w Europje, steji w Ameriju wraſchenje, kak so za wobhod we wulkich městach najlepje ſrjadowanej hodźi, na prěnim městnje. Młoda Newyorkika wunjeſka, Miß Ormby, je ſebi k temu někeſto rjane wunyſlika: „Najwjetſche hubjeſtwo“, tak praješe dopisowarjej, „je, so autowi ſoſerjo pó cžmje njewidźa, ſchto so prjedy nich na haſach hiba. S sobuwinom prawom so žada, to maja [illegible] wołu dostahane wobswórjenje. Cžehodla so njeje, so bychu tež pěſchi khodźazy swěru nohyli?“ — So by hnydom dobry pschikład dała, pschicžini ſebi Miß elektriſku swěru ſa swój klobuk. Kóždy krócž, hdyž pjeſe jeju dże, ſaswěci swěcu. Tola ſ tym njeje dosć. Miß Ormby ma tež pjenježa, kiž dyrbi so tehorunja wobhladowanym porjadej podcžinjenej. Pšyk nošy na palcu wjelko elektriſku swěru, kiž so ſaswěci, hdyž je trěbnu [illegible]

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Do mikowanſkeho registra ſapiſa so: 1. na lopjeno 26, komanditne druſtwo E. M. Monse w Budyſchinje naſtupajo: wosobinzu rukowazu druſtwowník Gustav Bernhard Gottfried Monse a jedyn komanditiſt ſtaj wuſtupiłoj. 2. na lopjeno 683, Budyſchiſke druſtwo ſa terjenike pschihrawy, dr. ſ wob. ruk. naſtupaju Ota Johna je jako ſarjadowar wuſtupił. Sa ſarjadowarja pomjenowa ſo dip. inženiér Rudolf Johna ſ Budyſchina. Druſtwo je ſakhło. Rudolf Johne njeje wjazy ſarjadował, ale liquidator. Liquidazija je skónčena, firma je ſaſchła.

*

W konkurſowym zjednanju wo ſamožnju firmy bratrow Langez alz. tow., w Budyſchinje, je ſo wosebita termija ſ pruchowanju po cžasu pschihowanjeſnych ſadanjow na 21. januar 1925 dop. ½12 hodźin, w ſali 141, pokjaſła.

*

Pokhroma je wudyrła w hródach Jurja Micaſcha a Gustawa Mitaſche w Konjecach pola Kubſchiz. Do jenjeranſkeho mokreſoſa ſſuſchatej mjenowanej ſtatokaj, do wobſtadowanſkeho zyła gnjeſa. Pokhromu naſtupaze wo ſjenjenja ſu wocžitkowane we wukaſu hamtſkeho hejtmanſtwa ſ 4. 2. 1922.

*

Firma ſjednoczenych pschedžerjenjow a ſkazenjenjow Augusta Petza & C. W Panla, dr ſ wob. ruk. w Korſwinju je wo dowolnoſcž proſyło, jow ſymſło wodu, kotruž we ſwojej na lěwym Schprjewinym brjowy ſtojezej barbjerni wuzziwa, do Schprjewje wotpuſchczeſ. Wotpuſchczenja wode buźe ſo najprjedy, we wospobitych pschipramach, kiž dyrbja ſo na jahonje cžo. 111 Kordwinſkeje ſahonſkeje knihe natwarjeć, rjeſcžeć. Tuchu namjet wojerja Budyſchſke hamtſke hejtmanſtwo po § 33 wodowſeho ſakonja ſ napominanjom, to maja ſo napſchećiwjenja pschećiwo wotwohladanemu trjebanju wody w běhu 2 nejdžeł wot hamtſkeho hejtmanſtwa ſapodacž. Plany tam tehorunja wuježa. Sčitaj ſo w poſtajenym cžaſu njeſamolwi, tkoři prawo, pschećiwo wobſchołcžowemu ſarjadowanju tuteje naležnoſcže wuſtupowacž.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sſwinjazy mór ſ: wudyrił w ſylſowach poſleſka Jakuba Nowotnika w Dubrjenku a fabrikſeho wobſedźerja Hettmanna w Nowej Wěteży.

Zykwinjke wólby. Woleſke ſtežiny wuſcha, hdźe, hdy hižo w „Sserb. Nowinach“ woſſewiſi. Schtóž na něſchto pschećiwo nim, njech to poſa ſuperintendenta Köhlera we Wojerezach woſſewi. Wólbne namjety dyrbja ſo hacž do 4. jan. 1925 wola ſamſnego ſapodacž. Dóńdże wot 2—4 jan. 1925 jenoż jedyn wólbny namjet, podſtejcži ſo ſavodanſki cžaſ hacž do 11. jan. 1925. Wolicž buźe ſo 6 ſtarſchich a 47 gmejnſkich ſaſtopjerjow Wolicž ſmedźa [illegible] wſchitkich, kiž ſu do woleſkich ſtežinow napiſani, jako ſtarſch; hmć pak ſo jenoż wuſwolicž, kiž je gmajnſkeho zyła gnjeſa. Namjetny dyrbja wopſchijeczž najprjedy mjeno 6 ſtarſchich a potom 47 gmejnſkich ſaſtopjerjow. Podpiſane dyrbja buźe wot 26 wólbotſtwarjich. Kóždy ſa wólby namjetowany dyrbi ſwoje pschihłoſowanje pſchihłoſcžeſ. Namjetowany ſmě jenoż na jenym wólbnym namjeczje ſtaež. Sa kóždy wólbny namjet dyrbi ſo dowěrnik a jeho ſaſtupnik pomjenowaež.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brózyncy. — za nawóſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Ke konfliktej w Egyptowſkej.

Jendźeſki general Sirdar Sir Stak wotkrocži we Kairu, hlownym měſcže Egyptowſkeje, cžeſtnu kompagnju. Pschi tym jeho egyptowſky nazionaliſtojo ſtóržowachu

General Leo Stack, kotrehož ſu egyptowſky nazionaliſcži ſtóržowali a Jendźeſkeſ tak ſamuſt k jakrocžnju dali.

Kairo je hlowne město Egyptowſkeje. Nalch wobras nam hižo prezi, to je město muhamedanſke. Na kóżnu hatſy wuhladamy wěžu muhamedanſkeje ſwjatnizy, tak mjenowany minaret. S njeje wo.a ſtrażnik wěrjazych do modlenja.

We Egyptowſkej ſu ſběžki, njeměry a krewroſtecža. Běchu tam jendźeſkeho generala ſtóržowali. Najkejcje ſu egyptowſky nazionaliſcži mordarjow najeli. To ſebi mózna Jendźeſka kubicz dacz nochzyſche. Tehodla Kairo

hlowne město Egyptowſkeje, wobſtadži. Pschećzajwo temu Egyptſenjo ſ demonſtrazijemi wuſtupichu. Nalch wobras nam tajke demonſtrazije pokaże.

K temu podany hnydom wobras dżenjniſcheje Egyptowſkeje. Nam je hižo ſ bibliſkich famjinow znaty kraj. Do teho kraja pschinjezjachu wikowarjo Josefa pschedachu, kotrehož bóchu jeho bratram wotkupili. Tu ſtaraſke dźěcži do robocžaſtwa ſapadnychu. Tu Mójſaß wotkroczesche a wjedźeſche ſwój lud pſches cžerwjene morjo, hdźež ſo Pharaon ſe ſwojim wójſkom tepi. Dżenjniſcha Egyptowſka je 31 200 ſtótnych kilometrow wulka, potajkim 8 krócž wjetſche hacž ſherbſki krajik. Wobydżeri ma jenoż 1,3 mijijona. Cži ſu hacž do 90 proz. Muhamedanozy. Sbytk wobydżerjow. wuſnawa ſo ke kheſcžejanſtwu. Nekta Nil běži po dołhoſcži pſches kraj a dawa jemu ſ powodżenjemi trěbnu plódonoſcž.

Město ſběžkow w jendźeſko-egyptowſkim konflikcje bě pschimórſke město Alexandrija. Tele město je ſtyri wažne. Jo wot njeho wjedże Suezſki kanal do cžerwjeneho morja. Tónle kanal je ſwětowemu wobkhadej nowe a tuniſche puczże pokazał. W lěcže 1859 ſapoczża jón Francoſiſki [illegible] inżeniér Leſſez twarić. Na nim ſu 10 ſět twarili. Wón płaczeſche 427 ſtotych franczozſkich mijijonow abo 340 mijijonow ſtotych němſkich hrimnow. Dołhi je 160 klm. (każ wot Schprjetza do Lipſka). Schéroki je na hornjej kwaji tak wyſoko każ woda ſteji 70—100 metrow. Dno

kanalowho zloba je 38½ metra ſchéroke. Hłuboki je 9 hacž 9½ metra. We prěnich lětach po dotwarjenju trjebaſche łódź 48 hodź., to by jón pschepluwała. Dżensa pschepluwa jón ja 17 hodź. Pinez do rauſcheje Aujkeje je wo pjaty hacž ſchwórty cžaſ ja niekotre kraje nimale wo połozu ſrótſchi, hacž wokoło Afriki, hdźež dyrbjachu prjedy jěsdźicž. Dwě tſecžinje wſchich łódzi, kotrež kanal pschepluwachu, běchu jendźeſke. Do wójny ja nimi němſke ſtejachu. Tych tami po wójnje porddko wobſtadachu. Někto wobkhad němſkich łódzow ponuka rjeſe.

K naſchim wobrazam wo egyptowſkich ſchmatanjach ſodamy tež, kak politiſki žorcžik ſo tajkich podawkow hnydom ſmoże. Na naſchim wobrazu widźimy, Johna Bulla, — to je Jendźeſka —, kak wón khwata, to by w ſamjeczanej wodże łóżił. To dże prajicz, ja ſo Jendźeſka hotuje, pſchi politiſkich ſchmatanjach Egyptowſku zyle do ſwojeje ruki dostacz.

K hodownemu swjedźenju

poručam po najtuńšich płaćiznach

najlěpše palene kofe'e

ze samsneje palerńje, dale

kuski na Božodźěsćowy štom
poprjancy
sweěki na Božodźěsćowy štom
delikatesy
rybowe marinady
kliěry
myjeńske a dobre mydła
cigary a cigarety

we wulkim wubjerku.

Hermann Gruhl

mějećelka **Magdalena Gruhlowa**
w Budyšinje
Telefon 1082. napřeća měšćanskeho dźiwadła.

Helene Pötsche
yhelnska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelnska hasa 4.
Bohaty skład
pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trjenjow, blidowych rubow.
Wosebitosć **wupjerki.**
Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hr. sem.
Ręći serbski Ręći serbski

Jozef Beitel w Kukowje

wikowarnja worcelowych tworow a točernja

přinjese jako přihódne hodowne dary
k přećelnemu dopomnjeću a poruča:
w najlěpšej Solingenskej kajkosći
nože a widliěki
po wšěch płaćiznach,
nožicy
wot najmjenšich hač k najwjetšim,
wěcy za brodutruhanje
kaž britwje, wótřeńske rjemjenje, pinzle, šklički, truhanske mydło atd., **truhanske aparaty**
z najlěpšimi nožikami,
dybzačne nože, krajeńske nože, kuchinske a khlěbowe nože
kofejowe młyny.
Z dobom poručam **mužace a žonjace předešćinki**
w dobrym wuwjedźenju pł adźiny hódno.

K Božemu dźěsću

poručam po tunjej płaćiznje: **mužace a žonjace časniki** we wulkem wubjerku, **najnowše stwinske časnik i kuchinske časniki a budźaki, časnikowe rjećazy za mužow :: dźećaki na ručnicowe časniki za žony** kaž też jara wjele druhich **přihódnych hodownych darow,** brylow a **tłóčnikow** w najlěpšim wuwjedźenju

M. Mickel, časnikař w Kukowje

K hodownemu swjedźenjej

poručam płaćizny hódno **wšu pječeńsku potrjebu, amerik. a Biehnertsku pšeńčnu mukn, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne a dróbne twory, šlćowe twory, wolmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow kupi, dostanje knsk mydła abo 1/4 pt. kakaowa abo 1/2 pt. kofeja darmo. :: Na šlćowe twory a wolmu dawam 10% rabata.

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe
pjekarnja a klamy.

K hodownemu pjećenju

poruča wše

wěcy k pjećenju
a pjećeńske korjeniny

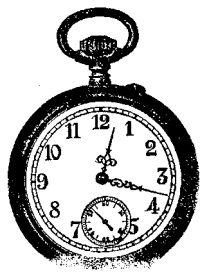
Hermann Gruhl

mějećelka: **Magdalena Gruhlowa w Budyšinje**
napřeća měšćanskeho dźiwadła.

Hdźe dam swój **předešćnik** **wuporjedźeć?** Pola
Oty Brandta nasl.
na znutřkownej jawskej hasy 8.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej drózy 40.

Holeńskeho wučobnika
pyta k jutram 1925 **holeński** mištr **Trinks w Budyšinje**, na Krottenschmidtskej drózy 4

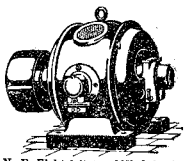

Najrjeńši
a najbóle praktiski dar
k předstejacemu hodownemu swjedźenjej
je časnik
kiž derje dźe.— Najbohatši wubjerk z rukowanjom za najlěpše wudźělki, kaž też
wěrowanske pjerśćenje
a darowe wěcy
w najnowšich wuwjedźenjach a po najtuńšich płaćiznach poruča
F. Marschnerowy nasl.
M. Ewald
na bohatej hasy 9. Najstarši wobkhod w měsće.

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulerskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w Kamjeńcu Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja šane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Dopominam poručujo za hodowny čas
swoje derje zležane cigary
Njerěžane wukrajne rjapiki su znowa dóšła.
mějećelka
Oty Buchthalowa wudowa Augusta Buchthalowa
cigarowy, cigaretowy a tobakowy wosebity wobkhod
w Budyšinje na sukolnskej hasy 21. Ręći serbski.

Kupujeće za hodownu potrjebu
wołmjane a bałmjane twory
a
hotowu drastu
pola firmy
W. Häcker na žitnej hasy 7
Założena 1862 Założena 1862

Seidlec wuhlowa wikowarnja
w Njeswačidle při Bóšićanskim puću
poruča ze składa po wjezbach hač před khěžu
češke wuhlo, worjechowe brikety
brikety za domjace tepjenje.
Při wotewzaću wagonow tuńše płaćizny.

Płaćizny hódno
židźane trikowe
drasty a jumpry
w najwjetšim wubjerku
A. Bokelmann nasl.

Bolace nohi

drjenje, khorosće žołdka, wić haćenja krjewje, khorosće koże, žonjace khorosće hoji

Emil Rječka, hojeř
w Khwaćicach čo. 34c

Hecht, Linke & Truöl

Tepichi gardiny dekoracije
linoleum tapety
blidowe, divanowe, stepowane
a spanske přikrywy

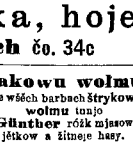
Tunje hodowne poskićenje!

Košlace sukno, dobra twora, metr po **0.85 hr.**
tkaniny za zwjeršne košle dobra
twora, moderne mustry. . . 0.85 hr.— 1.10 hr.
ložowe počehnjenja, blidowe ruby twjelki, trjenja najlěpšeje kajkosće wosebje płaćizny hódne!

A. Rätze & syn
na khěžorskej drózy 4.

Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Jakowu wolmu
we wšěch barbach štrykow. **wolmu** tunjo
E. Günther rózk mjasowych jětkow a žitneje hasy.

- Alpina -
Znaćne słowo dobrych časnikow

Dobry časnik, ale jenoš tajki, je drohotne wobsedźeństwo, **staj je witany hodowny dar.**

Předawarnja „Alpina" časnikow
August Granz,
časnikař **w Kulowie.**

Jédne kola motorske kola
butrudźělace mašiny
centrifugi,
šijace mašiny
žimace mašiny
narunanske a přisłušne dźele
wuporjedźefnja
Pawoł Gräfe
w Kamjencu na Talstrasse 7.

1. přiloha k čislu 291 „Serb. Nowin“

Sobotu, 13. decembra 1924.

3. Hlowna zhromadzizna Sserbskeho Ssokolskeho Swjaska.

(Stónczenje.)

Wusche tuteju swjatkowoju pschedewsaczowu wuhotowachu nekotre jednoty swoje ssokolske zwjezenje abo wobdźiechu so jako towarstwo na druhich pschedewjatkach, a to: Mazeschanska, Malbiczanska, Komorowska a Hrodźischczanska (Drozdźiska).

Kaz soni, tak mózachmy też w tutom saudżenym sczeze jatezicz pjecz nowych Ssokolskich jednotow:

22. februara we Wotrowje,
16. měrza w Njebjelczicach,
11. meje w Delnim Wujezdźe,
8. oktobra w Khrósczizach.

Pjata jednota so dowutworuje a je 12. now. sapoczala swuczowaczku.

Pódla posbožnjenja czełowuczowanskeho zżiwjenja we jednotach bósche nascha najwaznischa starosczi serbska czełowuczowanska terminologija a system. Bratr dr. Schleza wotjeni we Ssokolskich listach „prostu wuczowanje“, kotrez bósche wróczniwje po Dyrschowym systemie serbski wudsełał, tehorunja porjadowne swuczowanje, tak balo-tko hacz je sa nasche dżensniske pomery trjebamy. Treczi sjischcze swuwzaw dżeł: narjadowe swuczowanje zżyssche br. jednaczel tutu nadpomnu wobdżelaczej, kala nutsze wólowe dżela to wotstorczicha.

Hlowny nasch nadawk sa pschichodnu symu budże, so sebi swojim serbskim czełowuczowanskim terminologiju a system dowutworimy a potom tez pschiswojimy, tehorunja naschich nacziwnikow a swuczowarjow na wyschich Ssokolskich czełowuczowanskeje khmanoscze a wédomoscze wo sdobnjemy i pschiprawjenjom dweju kursow w bóhu januara: jenchp schibi pschamneho, w kotremż so pschebjeru serbska czełowuczowanska terminologija a sastawy methodiscko eksnewuczowanja a Ssokolskeje ideje, a wjeschelho znajmjeschich tydżeńskeho kursa, kotrejż by swuczowarjow wukhmanił. S mackiny, w kurach pschedżełaczej chybja wobdżelenizy pruhowanje wotpolożicz. Na to waschnje dostanjemy druzinu do mésteje méry wukhmanjenych swuczowarjow, na kotrychż sakładje so dale twórcz da.

Swjatkowe finanzy njejsu swjeselsoze. Trjebamy pschihodnje mnoho srédkow sa wutworjenje Sserbskeho Ssokola: narjadny fun njeschutnje trébne,, dale ssokolska draста, w prénim rjedże swuczowanska; tola też na paradnu durzinu dżiwaczi, też na to, so nuhsli tam a sem serbske swuczowanischcza pschihotowacz. We Ssokole mamy i najwjeselschego dżela mlodzinu bjes srédkow, nekat samokne kruhi sija nasdala, powschitkowne hospodarske polożenje je schpatne. Namjetuje so wéjna loterija we wjetschim stylu k lépschemu Ssokola, k kotrejż pschedpoloży br. jednaczel powschitkowny plan. Wjetschej serbskeho ssokolskeho hibanja we wobluku nascheho narodneho prózowanja by bylo wjetschu podpieru, też finanzu, sajsnuscz.

Statistiske naprajschowanusche sliczimy njebésche hischcze wschi bóschle, tehodla njemóże so hischcze żadyn dopolny statistiski pschehlad Sserbskeho Ssokola podacz.

Rosprawje jednaczela sczełowatske krótka rosprawa pokladnika, bratra Lorenza.

Finanzna rosprawa br. jednaczela wo Ssokolskim sklecze pokola, jo sebi dokhody a wudawki nimale wahu dżerja.

Shromadźizna pschesódże k dwuhemu dnjeku: k wólbam nowego pschedsydstwa. Po namjetach wubjerka a bratra jednaczela wuhotowachu so sczełowazym bratrja a sotry:

jako starosta: bratr wuczeŕ Nawka-Radworski,
jako městostarosta: br. Schajba-Budyschki,
jako jednaczel: br. Dr. Schleza-Budyschki,
jako nacziwnik: br. Bart ml., i Brézynki,
jako nacziwnizka: sotra dr. Schlezyna,
jako pschisydowarja: 1. bratr Lorenz-Budyschki, 2. bratr Krjeczmar-Budyschki, 3. bratr Bart, starschi, i Brézynki.

Dale wuhotowi so wo namjecze wubjerka wobsebity swuczowanski wotrjad, do kotrehoż wuhotowachu so sczełowazym bratrja a sotry:

bratrja: Bart, Nawich, Pjetasch, a dr. Schleza;
sotry: dr. Schlezyna, Dora Czéßlig, Schudakez.

Wotrjad ma nadawk, pschiprawjenje kurtowu a i zyla czełowuczowanske polbożnjenje we Sserbskim Ssokole do rukow wjacz.

Br. jednaczel żada, so dyschtaj ko hnydom revisoraj postajitoj k pruhowanju finanzow, dokelż bo to se strony wubjerka stako njeże.

Postajitaj so bratraj Mosak a Pjenik.

Po namjecze wubjerka pschemeni so §5, wotk. 2, nasuppaży sastupjerstwo jednotowe na generalnej shromadźinje.

Br. jednaczel podo namjet k di fulsji, jo by so pschichodnu wschoßakolsti lést tónż junija 1925. po jenu nych żinjach wuhotowal, kuadż najlepje hromadże je wschotawaschowanskim sistem. Czełowuczowanske pschiprawy maja so najposdyschso i zamarom sapoczecz.

Praschenje ssokolskeho sawscheńa, kotrejż br. Bart mł. narécziny, je po rosprawje br. jednaczela nimale dostawiło. Jeje kónczne rosrisanje so pschedsydstwu pschewostaji.

Br. jednaczel réczi dale wo ssokolskim służbi, a nanjetnje, so by so tam, hdżesz so zyła hischcze njeje wotpolożil, hromadnje we wobluku sjwjedżenych kelo akta pschewjedł. Po dlschich debacze a rosjasnjenjach so shromadźizna jenomyslnje ja nanjet wuprazi.

Po wschelakich druhich hischcze jednanjach skónczi br. městostarosta Schajba 1/6 hodź. 3. generalnu shromadźinu i narodnej hymnu.

*

Do 7 hodź. wjeczor shromadźichu so bratja a sotry, kiż njebéchu hischcze wotdżeli, k małej jabawje.

Sabjerachmy sebi nekotre iwjeu.

Ssobustawy Budyschskeje jednoty pschedostajachu nam klankodźiwadło i wotpohladom, jo by so jasinu ja nju żiwadli. Klankodźiwadło je wulkotna kładnowcz, i kotrejż możemy naschich najmłódschich k sebi putacz a jich lubosczi k maczérnej réczi indzerczecz abo i nerwa służbizcz tam, hdżez je so jimaj i jich dżecznaczeje dusche wudrescha. Wobsedże tam, hdżez dżecži hižo zyli: pod wlijwom nunikeje réczje wotrostu, mohu klankodźiwadło dżiwy fkutkowacz, wojmjetej-ti sahorjenej a wutrajnej ruże je do rukow. Prózja je maka a dobyłk by byl wulki. Schtó pschemolmje zyany nadawk mczérowazeho kantohorjerja? Ssokolske jednoty njech so wosbjeże je tajimowej a jara wuznej wézu pschecżela.

**

W czichej stwiczzy.

(Wobras se wsby.)

Korla żedżi pschi tachlach. Khata płata. Hewak tydżi na dwór na dżelo. Ale syma je sa njeho hubjeny czaż. Tole grawocziwe drénje! Kóżdu symu pschichodże sażu.

Wečera wjazy njemóżesche a tuż je dżenża doma wostak. Na tachlowej lawje żedżi a to na kocżej kóżi a pod nohomaj mo cżopty zyhel. Druhi hižo pschihotowany leżi na nésczi. Tak tu żedżi nasch Korla a czita maczeri i Pschechenaka, kamne tjane baiki a stawiszy, kotrejż su nasch létuschi prokhat a druhy tak rjenje napiłali. Pózsze a wobhladajmy żebi Biedruschez czichu stwiczku bliże.

Korla a jeho żona bydlitaj w hornym poschodże. Stupimy do thèże. Na préni wokomik ani skhoda njeswuhladasch. Aha, tu hnydom tady duri dże so po nim horie. Dyrbimy najprjódzu thèżine durje sawrjecz, hewak zyzka horje njemózesch. Delcka sakopnjesch ko hižo do por drjewjanszow. Su njepadnjesch, hrabnjesch i khwatkom za wobsczenje, kiż so k prawizy po skhodże horje czehnje. Drjewjane skhodżenki sin thèżko wotepjane. Horjeka su troschku kśsche. Male iśschne wokuzeschko podawa snajmjenscha telko swędżka, so durje a nékotre khamory wuhladasch. Na zkłonjanym trézaku wurjedżimy bez czrije. Sakłepamy a sastupimy. Każ wschudże, hdżez k prénjenmu rajez k ludżom dóndżesch, pschehladamy njaprjedy zyzku swu. A prénj zaczischcz, kiż je na naż czinila, je tón: Stwiczka je maka, ale czilla a pschecżelna. Wschudże nailepschi dorjad. Na ścżenje wiśaja Sejlerjowy, Ssmolerjowy a Jmtischowy wobras. Pozhledmjeju je nasch Korla derje znat a tehdomnischcznu Hodżiśschcznu fararjej na pacżerjazu wuczku thodżił. Nécżi k wulkej cżeczejownoscži wo nim. Tu bydlitaj dobrej herbśkej wutrobje, każ dże je njes herbśkim dżelacżerśkim ludom hukto nadeńdżech, khmanischich hacż we wischelsich worschtach. To sinny pschi poslednych wólbach wospjet nasshonili. Biedruschez dżerża so jako Sserbja k herbśkej ludowej stronje. Wjese wschęch wobmyślenjow a wumeńenjow. Tak cżinja **dobri a pschezhiwdżeni Sserbja.**

Korla położi Pschedjenak pódla żebje na lawku a khata pschinjesze derje wuriedżenaj drjewjanaj stólzaj. We sapjerje wutrobżnu wuréżanej. Nekotrim sattarke żerbke stólzy. Dołho wostanjemy żedżo w pilnej rośnikowy. Dżeże hacż bżche wotpohlad. Wopraudże, żpodżiwacz so dyrbisch, schto wschu w tajkim jednornym roboczanu cżeż. Nad jenu pschiwohsuchacz. Kak ztrowe jin jeho nahladu a ménjenja wo politiży, nabożnże, we wujesnym a statnym hospodarżtwje. To jemu do hlowy njecha, so wschitzy Sserbja żwoju politiżu ztronu njewola. „Haj, haj — tón stary herbśki brach — njewschelorjowsk, zamże njepowschecżo, zuzbarstwo, némże wopiczenje, zazpiwanje Bożich kasni.“ Tak a podobnje żudżesche wo naschim cżażu. Sswarjesche na mlodżinu. Nikdże a nikomu njecha so wjaay podwolicz. Knjezyka cżezdżo bracz, cżaż fabiez a niczo dżélacz. „W cżażach nascheje mlodoscże bésche to hinak.“

Też w herbśtim pijmowstwje je doma. Pschi wschżém drénju postawny a wucżeje Sejlerowe spiży i kamorcżka. Wschelake bróneńa w'schżéle i pomnjatka, wożebje żortumi bajku wo kócżky a pku. Wżżo haji herbśke pijmowstwo na żwoje wobżtrańe. Wżżo 50 lét — hżże jako hżżcze — cżita „Serbske Nowiny“ a wjeżeli ho, so żu so na dżenik kubożpolnike. Stare pschez Hejki wschedżenaka znaje. We kotrychż je Pétr Mżónk w żwojim cżażu pżacz. S jeho pżnicżkow może wjazore i żlowy. Kotrejż so jemu lubjachu, nawukny żebi. A njeje je posabył hlożbe we wyżokej starobje. Nekaża nam wobalku, w njej wschelake wurécżki i nowin. We dyhżacżnej knżży ma wschitzich że żwojeho wobschérneho pschecżelżtwa żapiżanych — hacż na prabżédow. Tehorunja narodninwy, njeriny, kważne a pożmjertne dny. Mnohe

Nowakowa wustajeńca we Budyšskim měšćanskim muzeju.

Lédma pot hodżiny mějach cżaża, żebi wuztajeńzu wobrażow naschcho wumjeżza Mérczina Nowaka we méżczańskem mużeju wobhladacz. Domownik schcżerczeżcże njeschetwowaju i kluczemi a dżyżche mi wobżecz dacz, so ma żo mużej żesamkacz. Tuż też njemějach khwile, żebi pschihpomnjenjow do mojeho żapiżnika żapiżacz a dyrbju nécżo i pomjatka podacz, schtoż żym tam wohladał, a schto je żo mi tam żpodobało. Je to żobom pruha sa wobżehowacz mojeho pomjatka, bóle dak hischcze sa mój żacżischcżow Nowakowcho wumjeżtwa. Wobżanju nimo méry, so njejżym żeho wulku wuztajeńzu we herbśkim domże widżecz mohł: żchoda, żchoda, żym żaso żkładnoscż zakomdżił, kotraż żu nihdy njenwidżi. Jenoż i nażnadnuścżiwcho dżéła mi tute dżeżacz wobrażow żdobjenu żkładnoscż, pokhuby naschcho herbśkeho wumjeżza wobkedżbowacz, żarnna.

Najbóle wnderżerżowaty żacżischcz je na muże cżinik wobraż i podpiżnum: **Pój wschak a żtawaj mi hoścżo, pój wschak a pomhaj mi rejżu żnjecz.** Młody junak na konju! Krażnu żkżmu to tón! Pschijżcha żebi po ludżu, kotraż je hižo dawno ztanyła a i wotkom żkładnje na njebo cżaża. — Khutnej wobliczi. — To njeje żanege żaluwobwonoscże, kotraż żo bórzy rozdure, każ żakżcża butrowa świetka, to je żo żedżaga khutnoscż, kiż wé, żo je żiwjenje polne rożow a bajow. Haj, wona pojécha żadu, derje wédżo, schto cżeże. — Nowe żiwjenje, młody dżeń wita! — Ale nij jenoż tuzej młodej człowiekaj nje żimażchtaj, wiele bóle żimażche nje pschekrażne pschedstajenje raiżcheho żwjatanja. — Rozżada ferniczke żo krażnje żyboli. Ha żwędżżila, żwędżżila żwólżcżka! — Hischcze żo khowa Boże klónżo pod wobżorom, ale hižo je wschitko jażnje widżecz. A tute raiżche kwétki, jich żpodżiwny żwjatożcżny żacżischcz — Homerowe żtwjate ranje — to je nasch młody mżchtr wopraudże pschekrażnje trjechił. — K tomu żo nétk pschidżeli żhromadzeni wużeżo tuteju młodeju człowjekow. A tak nastanje wopraudże wobkuftaza żymfonija. Wobras je jedyn żpodżiwny zkłt! Żżwitanje na njebju, żwitanje we żiwjenju! Tute człowżke żiwjenje pobżéhuje żo do kosmiśeje wużkoscże. Tutón wobras njemóżu żabycz, rady by jón w jenem czażapżku żażu wohladał! —

Zyle hiratschi bésche wobras „Na żmerkach.“ We pomjatku żym wobkhował czeżti mégaczkowy żerp na njebju. Żdweżi żo każ bóle żlébro. Człowjek k njemu żłoladuje, a żabywa, so cżinowa nóż żo na żemju wali. Pschiżéże i żéża. A lékna żwérina żo żwéri że żwojich thowankow. A i nimi lékne żcherjenja, dómonoje! Njeżżym tam wobladał ljschku a nékajkeho kżonohatcheho pschiboha? Młody mébżacż żo mérnje żlébroni na njebju — ale schto budże potom, żdyż je żo żthował? A młody mébżacż dołho njeżwdżeżi, każ we protyżu żteji.

Schtoż je mi na Nowakowych wobrażach nadbandnyło, je to: Kóżdy wobras ma jednotny ras a kóżdy wobras ma dwoji żmużk, żmonkowym, kiż nékajki podobk że żiwjenja, abo nékajki wuztup i najcheje mythologije podewa — tu nam nasch miżchtr pokażuje żwoje wulke wumérżtwo rużowanja, żwoje żradewanje nad barbami — a żmutżkomny żmużk. Żżmżnu tón myżlikli njenowadz? Wżm, żo to njedożahna. To je hlubcka pobożnoscż, wulka lubosczi, widżenje njewidżomneho. Nasch Mérczin Nowak je eminentnje nabożny wumjeżz, hacżrunjejż po prawym żanc nabożne wobraży njemolnje. Mże hluboży hnuje, każ żo w nim nabożna żlowjanska dusscha naschcho luda wo wuras bédży! Dopomnju jo na wobras „Pschadża je Marja kudżawku!“ S każżej lubosczu je wón njewinowżcż żwjateje Marje rużował. Niż jenoż, żo je jej lilije, rożе, hołbiki pschidżał. Jejne zyle pobożne njeżenje hnuje naż k wuznaczu: „Ty njebjeżka kralowka, ty roża bjes cżérnjow, ty hołbiko bjes żołcża.“ Bjes dżiwa, żo je wokolo jejneje lubosczi hłowy taju pschekrażnu żwjatożcżnu rużował! Dżyż wón to njebu cżinił, bychmy ju żami do wobraża pschżiżarjowali. Naschi ludi katolżgy bratrja mżża żo wjeżelicz. — Pschede nmu leżi wobalkowy wobras „Krajana“, kiż Rożeńczanżku żwjatu Marju pschedstajnje. Zawéżże, krażnischeho wobraża ża katolżku żerbżku protyku njemóż běżi człowjek wumnyślicz. Żżwjaty palladium katolżkich Sserbow! Hużto żym wobjazowak, żo my evangelżgy Sserbjo tajkeho nimamy. A kak krażnje je nasch Mérczin Nowak tutón wobras żtworił! S każżej lubosczu je Maczeż Bożu i Jeżudżeżatkom woddał! W adventżkim cżażu żłetuja tej nażche myżle k njej, żrowżnmy ju hromadże i naschimi katolżkimi bratrami. Nasch Mérczin Nowak ma tu podobny nérjny ras każ Fra Angelio da Fiżole. Wożchernjaju jednotnoscż pokażuje tej wobras: „Kubołczżk“, „Wohnjoschk“ a „Wódżan“.

„Kubołczżk“ żtražnje pokład żłota. Dołhi cżeczżk je cżetwjenje cżapki wżhy bele, każ żo by jednotu tworił i cżetwjenym żłotom. Auri sacra fames — żażatky hłód ża żłotom njemóże żo lépże pschedstajecz. Tutón kubołczżk je bratr mamona, kiż bésche tola tej nékajki dżmon a ma hischcze dżenża bohużel telko ludżi we żwojich paforach. Kubołczżko, kubołczżko, je żwojej nahrabnoscżu rżżesch żebi żchżeżku do hele.

„Wohnjoschk!“ Wém, kak żym żo jeho jako mały hółcżej bojał, hdyż żym i Worzyna do Porżchiz thodżił. Tam je njemużu Wohnjoschi i domom, ako łaż tam hużto praja „Wohnjowy muż“. Tehdy je nje wopraudżżta hroża psched nim żajała. Myżlu żebi, żo jeżo matemu Mérczinej Nowakej wżele lét posłużżcho cunje tak żchło. A tutu hrożu pżched żtrażchnżwym, kotraż je żawéżże żako mżżterium tremendum bobu żaklad primitżwnje pobożnoscże, je wumjeżz Nowak wubjerne wostanjenżi. Tutón Wohnjoschk je hacż wżele tżłaż lét żtary. Mżożu żo jemu żtaja — żmjercż dothe wotżły, ale to żu żakożne pżomjenja! We rukomaj dżerżi pżomjenjazu, kirżazu żmelnjaz. Bożedla, także po nozach wokoło khodżicż dyrbjecż! Wéżcże je to Boże khłoztanje ża cżężki hrécż! Strach, żadwélowanje, żakożna hroża na jeho wobliczu, każ żo by żyla hela ża nim była! — Bóh budż nam hnadny!

„Wódżan“ je wobras lubosnischeho raża. Żhładnje-

tkajći a bažnicžki, kotrež je jemu njeboh dźěd powjedał. Też wschelake wjesne podawki ma sapiśane. Schtóž chce wo tym wjac wědźeć, dże Bjedrušcheć Korli. Kaž praju — jednu robotu dóstanje na sajim na tajkich wězach. Tajke źiwójbne króniki (sawiki) měše fo w Sserbach powschitkownje pschewjesć. Wschu cześći tajkemu wschědnemu muzej!

Potom wokala nam wobrasny wobkut, kotryž běšche s deskow zgarowaje thyki ham wudźěłał. Też mały kamorćt sa schwadźiske wězy. Tak akurat, wuschitnje, rjenje. Skoro njeby w nim telko wuschitkoješe pytał. Je pak też hordy na swoje dźěło. A źeńźimy a źeńźimy a njenamkamy fo dźe. Tu fo nam runje lubi pola tutych jednorych luboschkowo. A hdyž mjes fobu rěźitaj, kak lubosnje, pschecześnje, cźuczźiwje fo to stawa.

A ta cźicha pyschna świcźka! Jane wulkotne meble, jane drohe debjenki a wumjelske wězy. Wschо zyle jednorje. A tola tak pschitulne, lube, mile! Kak pschitisnuje stej na pschitkach łoži pókjanej. Wusche njesu nabožne wobrazy — Jesuš na wolijowej horje a druhe s Jezukoweho Źiwjenja. Wschelake podawki fu wobrazowane. Też nazdobuschi dar jeneho towarścha s wojerskich dnjow. Jenož tehodła je wobras wobthowal. Se schkleńcźanego thamora poźmjerwuja fo barbjene schalki a takerje. Wobežeje śleborne wenašchk wot śleborneho kwasa. Na komodze steji fotografija jeju jenicźkeje dźowki Selmy s jeje mužom. Staj we Lasu fbožownje woženjenaj a źiwaj. Korla je se źiwoj-maj rukonaj wobkut pschikrawik a so fotografija steji. Na wokнach fu sawěschki. Pódła wotna wiśo hladadło, pod nim tyska s cźešakami a jehkowy puzak. Wonka psched wokном wiśo wjedrowa budka, s kotrejež wjedrowy mužik na cźakach wutupuje. Pódła śwónchu duri cźumpa so saštarsti cźasnik s nimale meter dołhej machawku. Potom polzu s cźerwjenym sawěschom. Wobkrjedź śwoj schtwórkótake blido s pišanym pschikrywom. Schpundowanje je s běłym pěstom pobypane.

Hdyž śedi bliže wobhladaschi, wschо steji na prawym blaku. Se wschеho dycha cźi lubosć, wěrnosć, miłosć. To je jeju lubu domcźk, jeju śwět. Źiwjenje je thune, dźěło cźežke a hrube. Hdyž staj hromadźe w śwojej cźichej śtwórcźy, śwěcźi stónzo w jeju wutrobach. Staj spokojnaj a fbožownaj. Starschitkaj wobhładźetaj se fobu, kaž bychtaj hakle wežera po kwasu bykoj.

Jenož jednoraj dźěłacźerjej. A tola — kajši idealismuš, kajša cźuczźiwosć za wschо w nimaj! Jeju źiwjenje je tajke harmonište. Cźěło a duschа, smjěł a wutroba — wschо k śwojemu prawu dóńdźe. Se wschеho rěźi lubosć k Sserbstwu, k maćerńej rěźi, k drohemu herbitemu narodej. Wot njeju mohł nichtožkuli wuknjeć. Kajše Boże źohnowanje wotpocźuje tola druhdy nad tajkej wschědnej śtwórcźy!

Morawiski lud a kraj.

Wobraski fe źiwjenja, stawiznow a pucźowaniow
narysował Jan Bryl-Sserbin

(Pokracźowanje.)

VII

Schůla Cyrillo-Methodějska.

Sswjataj japoschtołaj, pschischedschi na Morawu, sadźěłschtaj fo l. 863 w Kralowskem Welehradźe; wotkal pak też wuthodźeschtaj jako je fjrjedźitschcźo na japoschtolske pucźowanja do morawiskich a fkowjanskich krajow.

Njemjeschce-li kichescźanstwo, kiž fo wschudźe jeju błowom fłonasche, bórzy jasnej, dyrbjeschtaj śwój bratraj na to wotmyślicź, to bychu dominazy młodźenzy byli rozwuczźani we bóžskich wěrnosćach. Wonaj wschak derje wjedźeschtaj, to k tajkemu wuskemu dźěłu jenicźaj jen mozy njedostajaju; wodźeschtaj, to i cźimž je wutroba cźłowjeczeńu cźěła, i tym je seminar morawiskej zyrkwi. Mjło tola na myślki, fdźělischtaj wschitko Ratišławej, kotryž i radoscźu wutworji a wotedka bratromaj wuběrk młodźenzow a bowoli i dobom śwj.. Cyrillej, so by śej we welehradskej wokolnoscźi za śwoje śymjenitschcźo pschichódne mésnjo wupytał. Tuž śhlada śej ta tajke mésnjo w lésach nisku horu na njepschikupnej mésnjoscźi, kotraž běšche se wschěch stronow i horami a hustymi lésami wobdata a w tehodnych njemérnych dobach k tomu jako śwórjena, to by hischcźe bóle njepschistupna była, wobtwjerdźi ju Rosćišław je dwěmaj jara wobstojkimaj nasypomaj. Lódy běšche tole wokhrodźenje hotowe a twar jeminara i śpitwiczku dokónczeny, rosnješe fo po Morawje powěsć, o fo Němzy bronja a pschihotuja, i wulkim wójskom na Morawu. Sswj. Cyrill bojo fo, fo bychu njepschećerjesco mógli we wójnje Welehrad wobrońeć, wuczini śebi, pschenjesć pawostanki śwj. Klimenta do i nowa natwarjenje źyrkwiczki mjes horami. —

Wot teho cźasa, hdyž buchu na horu pschenjesene powostanki śwj. Klimenta a jeminar fo założił, nasta tudy cźile źiwjenje. Se wschěch śkowjanskich krajow śhromadźowasche fo tam roskwět młodoscźe, to hy śwoju wutrobu prahujaju za bóžskej wucźbu a ta śnadobujazymi wědomoscźami napojił. Nasinamienicźichi i nich bychu: Goraźd, Kliment, Naum, Sšáva, Lawrjinez, wjerchowitk pryuz Sšavomér a Pawoł Kaścha. S tehole jeminara wjach hacź 20 lét roscźerjowalsche fo widźělanoscź a rozśwěcźenoscź w bóžskich a cźłowjeskich wězach. Morawa pschinidże k mozy a śpjesche wulkemu pschichodej napschecźo.

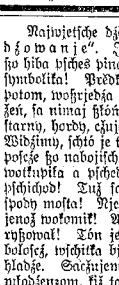
Sahinjenje schule l. 886.

Hdyž bé śwj. Method po mnohich, źohnowanych dźěłach 6. jutrownika 885 na Welehradże wumrěł, bu na jeho arzhbiskopski stol najtuńschi jeho wucźomz Goraźd powyschenu, kotryž běšche wot l. 831 byl je śpjeczażnym bikopom a pomozníkom śwojeho sestarjeneho mischtra. Bórzy pak wusnuli pschećiwnoo njemu saschuły Wichingowje, rodźeny Němzy, kotryž chyschče fo śam morawskí arzhbiskop cźiniéć a śłowjanskich kujesow hidźeseče, lischeschtaj fo krajej Swatopałkej a po cźasu śebi jeho tak pschihitali, to i jeho wědomjom a bjese tracha pocźa płowjanske duchownstwo pschełećěchowacź, kónczinje wobstorji Wiching i dowolnoscźu Sswatopołka śłowjanskich knjezi, wotbaje Goraźda, Klimanta, Nauma, Angelára, Sšáwu a Lawrjenza dła błudnoje wěry, do jich do jastwa cźišnyscź a po mnohich cźasnjoch l. 886 i wobronjenym pschewodom je Morawy sa Dunaj wotwjesć. . . . Potom fo daše powěda, jo je Wiching śwój hnéw a hidu teź na horu śwjatokłimantisku jako fjrjedźitschcźo a wukowanischcźo fo wjanskeje bohoślužby wobroćił.

Schwobźuju najerisch Wichingowi napadnychu jóm thromadźenych kłóschtrežanow w zyrkwi a samorodowachu jich do wojstenjenjeho.

We śpocźatku 10. stokka sahinu l. 907 Wulkomorawske mózнarstwo psches njepschećerjesće śwonkowne wschicźizny, kotrež podrychu rozwicze mlodeho wulkeho stata a i nim wschitko, schtoż běšche na njom dopominało — — jenož schuła Cyrillo-Methodska fo sakhowa. Twarjenja we śwoju toklimantisku twjerdźiznje fo sdźerzachu hacź do léta 1357, fo wé, mjenje ab bóle psches pschirodźinske źiwołny wobschkodźene.

(Pokracźowanje.)

Faraf Heumannow
hajeński srědk

je teź stajnje na składźe w samsnym dopoće:
w kral. priv. **drohowskej thaptycy** thaptykař Pawoł Loidler
w Budyšinje na Hošic hasy 27. Tel. 15.
Walku „Faraf Heumann"-knihu (320 stron, 200 wobrazow) dostanje kóżdy dźiwi, kiž swoju adresu zapodasche, wot firmy **Ludwig Heumann & Co.,**
Nürnberg M 28 darmo a biezporitnje připósłanu. Dopisanka dosaha.

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrowskej zyrkwi w Budyschinje 3. njedźelu adventa rano 1/2 8 hodź. předowanje, faraŕ Grosa. W 11 hodź. Boża słužba za hłuchonjemych, faraŕ Fabian. Popołdnju w 12 hodź. předowanje, duchowny prim. Haebler.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi dźe. 3. w 8 hodź. předowanje, duchowny prim. Haebler, wjecźor we 5 hodź. spowjedź a śwj. wotkasanje, faraŕ Mende.

Zyrkwi stej tepjenej.

Sbérka za najskudnischich nascheje wosady k hodźe.

Póndźelu rano 1/2 8 hodź. w Marijnej Marcźinej zyrkwi mschitska nutrnosć, faraŕ Berg.

Sšrjedu pop. 3/4 3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi modlitwa bohdźina za njedźelnistwo.

Tydźenske sastupnistwo ma w Pětrowskej zyrkwi faraŕ Berg, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi faraŕ Ebert.

S Bnanschtnu 3. njedźelu adventa fo rano w 9 hodźinach herbitke předowanje cźita.

S Hodźija. Swjeć śmeje faraŕ Voigt rano w 8 hodź. herbitu lutu, pop. 1/2 9 hodź. herbitu a w 10 hodź. němsku Bożu słužbu. — Pjatk pop. w 4 hodź. herbitu spowjedź, 1/2 5 hodź. herbitke adventska nutrnosć.

S Porschtź. 3. njedźelu adventa rano 1/2 8 hodźin herbitke Boże wotkasanje, 1/2 9 hodźin herbitke a w 10 hodź. němska Boża słužba. Pop. 1/2 2 hodźin dźěćerskich cźitanje, 1/2 3 hodźin khcźetch. towarstwo młodźenzow. — Sšrjedu wjecźor 1/2 8 hodźin w Kumschtajch herbitka biblista hodźina. — Sšmrjeć: Olga Herta Müllerez w Porschtajch, 24 l. 6 m. 6 dn.

Wusnadźenja.

Budyschki krajny sud. Pedušchna zwóła blische w nozy k 25. jul. 1924 w Hornym Kamwalźe polotwarza Nitscha 3 koła, wobleki, cźrije, schaty kamina a druhe wězy kradnyła. Wšey běchu podušchi na wojerski do Budaschina k 45 cźłonkej dźěłacźerjey Marí Marcze Zimerowej dowjesći, kotraž mjesesche tydźen intimne wocźahi k 24 jetnemu, hižo pokhłostanemu dźěłacźerjeri Biedrichej Griesheimerej, kiž běsche zapocźak léta i pruskeje khłostanje cźekmeł. W Budyschinje běsche pod njenom Pamoł Stierle i Teibingena, pschebywał. Bórzy wuhlédźi policija, jo je fo Griesheimer na padušchnje wobdźěłk. Zawniki sud sasudźi jeho dla wotjetnenja cźekeho padušchstwa a dla jedneho wotjetnenja padušchstwa k 2 lětomaj a 7 mésacami khłostrjenje a wotrjecźenju cźestne prawa na 6 lét. Powołanje fo wotpokaza.

§ Hamtski sud. Budyschkim policajom ifchiwidźi fo fche dźěłacźerki sekretar Jan August Buchholz i Budyschina. 1. mej běchu sozialnedemokratojo cźah i Budyschina do Rosanez a wrócźo fhotowali. Policija běsche cźah na Tešlanskej drožy rozswjedschcźila. Policajsći wyschich straszmischtr běsche słyschał, jo je Buchholz prajił: „Tajsi khłusnosć może teź jenož Budyschkа policija cźinić." 14. oktobra běsche jeho hamtski sudnik k 50 hr. pjenjesneho khłostanja abo k 10 dnjam jastwa zasudźił. Tuž móżesche mésnjeczanska rada wuńsud w Budyschkich nowinach wosjewić. Powołanje, kiž běsche Buchholz zawobł, fo dźensa sacźinny. Khłostanje pak sniži fo na 25 hr. abo 5 dnjow jastwa. Jeli cźe Budyschkа rada wuńsud wosjewicź, dyrbi fo to w běhu 1 mésaza stacź.

Wowininy kucźik.

Domowina — Herbjikim rěcźnikam.

W tymstkim cźasu, hdyž fu dołhe wjecźory, hdyž je wjacy khwil, wobsedje na wuńach, rěka skutkowanje towarśtwow posnje rozswicź, to bychu khubske korjenje japuschcźike we śwojej wokolinje.

Pschedewschitki dyrcźa fo nimo druhich sarjadowacź.

Tola rěcźnikow je malo

Najrjeńši hodowny dar je pisanske blido!

Jědźernje, stwy za knjezow, lěhańje, brajeńske blida, swěčadła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinje na bělerskej dróży 7 (Bielebenstrasse).

— Rosprawa polizije. W nozy k jutrej ſtwje wuſchelakich ležomnoſcjach na Wettinſkej dróży płotowe ſerdki pak nałamali pak wottorhnyli a na dróżu cišnyli. Hacźrunjež policija hnydom ja winkami ſtrěhła, wona njemamała, jo by japſchimnuteź mogła. Njech tehdła tymane pomjelcźe na policiji ſapobadźa. 4 młodych ludźi, kiž běchu pſched nječſkto dnjemi w połnóčnych ſtronach mešta i roſwiſlušcźu ſwóju na hańach haſchowali, ſahłapi nětko policija. Jich wobſtorzichu dla hrubych njewuſchcźoſcow.

— Raj. Pſchichodne cźišło „Raja“ pſchinjeſe 2 hrě ſa ſchulſke dźeći, kotreź ſo ſa hodowne pſchedſtajenje wužiwa hodźa: „Čěrnjowanowka“ po narodnej bajce wobdźěłał Pawoł Pjetaſch; „Jank a Hanka w ſtotem hrodźe“ M. Kubaſchcź. Teź hodowne deklamacije wot M. Nawki.

— Sa ſozialnych rentnarjow. Serjedu 17. dez. 1924 wot 8 hodźin dop. hacź do 1/21 hodźin pſchiw. wuplacźuje ſo znowa podpjera ſa ſozialnych rentnarjow w krajnej khěži na hrodowiſkej haźy (pſjedawſkich inwalidowy haut). Dóſtawarjo ſo proſcha, 5 a 10 pjenjezki k ſamjenjenju ſobu pſchinjeſcź. — S bobom wudawaju ſo pſchipoſałanki na běrny a wuhlo.

— Dóſtawarjom wojeſkeje renty, cźežko ranjenym a wójnſkim ſawoſtajenym wuplacźuje ſo pſchicźahowa renta pónđźelu a wutorku, 15. a 16. dez. 1924 we hoteźenych wobkhodnych hodźinach na hameźe ſa wojeſke ſpomożeſtwo w krajnej khěži. Sakładna khartka, rentiſt roſpiſe a nilodowy wupołas (poſljedni miſowy liſcźik) a nětčiſe drobnych pjenjez dyrbja ſo ſobu pſchinjeſcź. Poſtajenja móża ſo na gmejniſkim hameźe wobhładaź.

— 22. dez. Žana Ichuſa. Miniſterſtwo ſa ludowe wuwuczenje wojſewja: So by ſo lutowało, jmeja pónđźelu 22. dez. wſchitke ſchule ſwjowdowne. Sa to pak dyrbi ſo na jenym hewak ja puczowanje poſtajenym dnju we pſchichodnym lěcźe ſchuła wotdźerźeć.

— Woporowy tydźeń. So by ſo wuſtej nuły, kotreź teź jaſno w tutej ſymje khěži, nětčak wotpomhału, budźe w Sakſej wot 14.—21. dez. tak mjenowany woporny tydźeń. Pſchedewſchim budźa ſo w tutych dnjach wſchudźe ſpomożeſtke póſtſke ſnamki, po 5 10, 20 a 50 pf. Płaćicź budźa ſnamki ichtyri króćź tak wjele, kaž ſu hódnje. Cźišty wumoſchk dóſtanje „Sakſki ludowy woporˮ a „nemſka nuſowa pomoźˮ. Snamki, kiž ſu do pokcźitkow po 1 2 a 5 hr. kupjane, budźa ſo ſjawnje na hajach a dom wot domu pſchedawaź. Na ſpomożeſkich ſnamkach namalaju ſo wobrazy Marija ſ Schwindla, kotreź pſchedſtajeja Jeſ. Chtźicźetu na Wartburgu, kak „ſlěſowych khěžkacźnych napoja, nahich wobleka a thorych wothladuje“. Krajny wubjerk „Jakſeho ludowego woporaˮ a „nuſowe pomożˮ ja Sakſka proſy, ſo by kóždy, kiž nětčak ſamóże a byrnjež bytež jenož malo było, po możnoſcji ja khudych woproval a njemawane ſnamki kupował. Snamki płacźa w kraju a teź we wukraju hacź wobmjelowanja.

— Cźaſ, w kotrymž móża ſo pjenjezy k nahódnoſcźenju pſchipowjedźeć, je ſo podleſchił. We topjenu ja wojſewjenje ndmłoſtatnych jakonjow namaka ſo wulkoſ nemjeckeho knježeſtwa, wo płacźiwoſći tłeſcźeho nuſowego bankowego wukaſa, kiž ſo poſdźiſcho ſ porjadnym ja-konjom ſbězhuje. Po tutym wukaſu je ſo cźaſ, w kotrymž dyrbja ſo pjenjezy k nahódnoſcźenju pſchipowjedźeć, hacź do 31. měrza 1925 podaſchił.

— Přenje ſtotki. Schtwórtk ſu ſo na hangu Barſinſkeho pokładniſkeho towaſtwa 3000 hr. w ſtotych 20 hriwnjakach nuts płacźiſe, kotreź ſu ſo date na puczu wuplacźenja ſe ſtrony mjenowanuce banki do ſjawneho pjenjeźneho wobběha date.

S Hornjcje Hórki. Naſche ſerbiſke towaſtwo ſo prózuje, ſwoje ſobuſtawy w ſymje prawje ſabalujeź. Zanu ſhromadźiſnu ſtebi njeda byś wotmołwacźeho pſchednoſcźka ninto hicź. Jtutſje njedźelu, pop. w 5 hodź., je nam tujeſ farar Tyſchec ſ Budyſchina dobroczińje pſchichilił, we ſwojim puczowanju po Palestinje pſchednoſchowacź. Budźe nam ſe ſwětłowobrazami pſchedſtajeź, hdźe je ſo naſch Sbožnik narodźił, ſa naſ žiwy był a cźerpjeł. Tehdła njech jenoź naſche ſobuſtawy na tutón wažny pſchednoſcźk njepſchinidu, ale teź zyła ſerbſka wołcźina. Nětko w adwentſkim cźaſu njedyrbjał nichtó doma woſtacź. Wobſebje njech teź dźeći pſchińdu.

S Lubija. (Budarjowe wotkaſanje.) S Budarjowebe wotkaſanja ſa khudych Serbow njemóże ſo teź tuto łeto nicźo wudźeliź. Dokelź je ſamoźenje wotkaſanja, kaž teź wſcho druhe, w inflazijſi wotthodnoſcźiło, njeje ſarſki hant ſyła ſamych pjenjez k rozdźelenju wot kupcźerſtwa dóſtał. To je ſa potrěbnych Serbow jara wobjarmjujuce. Zyrkwinſke pſchedſtejicźerſtwo je tehdła wobſtaukło, ſo dyrbja ſo na druhim puczu dary ſa tutych khudych hromadźiź. Ew. farſki hant tehdła wſchech proſy, kiž ſu hewak dary ſ Budarjowebo wotkaſanja dóſtawali, ſo njebychu w tutej naležnoſcźi njetrjebawſchi praſchenja na faru ſapodawali.

S Wojerez. Kaž ſo hižo wojſewi, położe nejdźelu 14. dez. wobſtrih cźaſ ł Wojerez do Drježdźan a ſaſo wróćo. Cźaſ wotſtyże ł Wojerez w 7 hodź. rano, w Drježdźanach je 10,04. — Wróćo jedźe ł Drježdźan 11,10 w nozy a pſchijźeże 2,10 do Wojerez. Jěſba płacźi: 2. rjad. 7,70; 3. rjad 5,30; 4. rjad. 3,50 hr. ſa wobej puczej. Sa ſwiſt ſ Kulowa a Werminghoſa je poſtarany. — Njedźelu 14. dez. ſu tu klamy woczinjene.

S Wojerez. Hlowna ſhromadźizna ratańſkich towaſtwow, kiž ſu ratańſkim komoram njepoſrědnje pſchiſłuſchnjene, budźe 18. dez., pop. 1/212 hodź. w hudźebnej ſali konzertneho doma we Wróćeławju. Na dnjowym porjadźe ſteja, nimo pſchednoſchka prof. dr. Berkuera wo ſrědkach k powyſchenju ratańſkich wuſpłohow, mnohe namjety ratańſkich towaſtwow. Pſched ſhromadźiſnu, wot 11 hodź. ſam, budźe ſo pſchedſtajeź ratańſki film wo płahowanju ſchčelſkich konjow. Schtwórtego towaſtwowa maja na ſhromadźiſnje prawo, hłoſowaź. Pſchiſtup pak maja teź wſchitcy ratarjo a pſchećelo ratańſtwa.

— Towaſtwo ſa nemſkowſtwo we wukraju. Kaž Wojerowſke nowiny roſprawja, njeje wopyt pſchednoſchka prof. W. Sauera, kiž wo wuſtej nuły wukraineho nemſkowſtwa rěčeſche, pſchewuſkł był. Wěſte worſchty njeſłu ſ zyła ſaſtupjene byłe. „Sćebi napſcheźiwne ſudowy worſchty dyrbji wſchě ſwady na ſtronu wotſtajiź, hdyž bo jenu wo ſboże nemſkowſtwa we wukraju. Politika dyrbi ſo mjeſcźeź,“ tak ſkorja mjenowane nowiny. — My możemy ſebi myſliźeź, cźehodła ujeſłu tam wſchě worſchty ſaſtupjene byłe. Ssu hižo do zcźaſa wjedźałe, ſchto ſo jim poſkeći, a jo to njemóże k temu pſchiniſchowacź, ſnjeſtkiwiſcź a mér w ludźe ſakorjeniźeź. Kak dyrbja tola na ludźi, kiž bydła we wokolinje, hdźež ſo wěſte ludowe worſchty a zyłe ſudſtwa pontlećuja a putnuju, hdźež ſo druhim bjerje ſich macźerna rěcź, ſtukowacź ſlowa prof. Saura: „Wſchěm ſudam na ſwěcźe dadźa ſo jich prawa, jenoź Nemcam nic. Jich prawo na jich rěcź, kulturu a daſewobſtacźe ſo wſchudźe ſ nohomaj tepta . . .“ Ne, na myſlicźych ludźi, kiž ſ wotewrjenymaj wocźomaj a ſe cźuciwoj ſprawnej wutrobu we ſboźcźe ſo roźhladuju, tajke ſłowa žadyn jaciſchcźej wjazu njeceźinjeź a teź cźinjcź njeſmjeda, doniż njeſtoja ſo wichtiwy, teź Nemcy, po ſamſkim ſwěcźe mócź: „Lubuj ſwojeho bliſcźeho, kaž ſebje ſamoho. Daj jemu, cźehodź jemu ſłuſcźa.“ Hakle potom budźe rěkaź: „A tebi budźeź date, cźehodź je twoje . . .“ Po pſchednoſchkach ſo wobſtaukły, ſo dyrbi ſo teź in mnemjeny wotdźeł towaſtwa ja nemźowſtwo we wukraju ſałožeź. Prěni pſchednoſchowa budźe knjeſ Jud. radź. Ludwig, druhi krajny radź. Lenert. Teź mjes ſchulerjemi dyrbja ſo wotrjadny wutworiź. — Njech nichtó nje-ćo wjazy njeprajſi, hdyž teź we wukraju ja cźaſu narodnych njeſeſchinow w nemſkim ſtacźe, ſo wutrupaj.

Přiwoźk.

* S Wanzlawy. Samjelſke ſuſejſtwo towaſt Khyda Tſchiſchchowſky z Michinawy. Cźuja po puću do bližſcźeje wſy dźiwſke z wołom, kiž jeho cźuje pſcheſcźeje, ſkoču jeź. Hdyž na móſ ſkoče, ſacźahnyſchtej konjej, kotreź ſnuł ł nowa, ſłama ſebi nohu a ju ti ſo ſmjertna cźežko w ſiwocźe. We khorowni, hdźež běchu jeho donjeli, bórzy na ſwoje rany wumrě.

* S Pławna. Pſchi cźiſcźenju wokow padny na Dolnjiſkej dróży 14ćina dźowka nurjeja Hórdy ſ ſuſedneho poſthoda na pſchi ſte dele. Hołza ſrjani ſo ſmjertnje.

Towaſtwowski powěſtnik.

Srjedu, 17. hodownika popoldnju w 4 hodź. je pola Wjenkec w Khróſćicach poſedźenje a ſpěwanje dla januarſkeho koncerta. Proſy ſo, zo bychu wſitcy ſobuſkutkowacy kollegoju pſchili, wažo teź ſpěwarki.
Pſchedſyda a dirigent.

Domowina — ſerbſkim rěčenikam. Proſymy, naležnoſć pod tutym napiſmom w dźeńſnišim Domowininym kućiku rozpiſanu prawje kedźbliwje ſebi pſcheźitaź, rozpominać a ſpěchowaź.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyſkinje zmóje pſchichodnu wuturu, 1/29 hodź. w „Hotel Raehlitz“ ſpěwanſku pruhu za ptači kwas. Wſitke mužſke hłoſy dyrbja tež pſchiź. Dirigent.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wuturu wjećor 1/29 hodź. zwučowanje.

Serbſke towaſtwo „Zernićka“ w Lichanju ma ſrjedu, wjećor we 8 hodź. zaſo ſpěwanje. Nawjedowaŕ.

Jednota „Sokoł“ we Wotrowje ma wuturu zwučowanje Načolnik.

Jednota „Sokoł“ w Khróſćicach ma kóždu wuturu we 8 hodź. pola Wjeńkec zwučowanje; pſchichodne zwučowanje je 9. decembra.

Serb. tow. „Ratarſki Dorost“ za Khróſćicy a wokolinu ma ſrjedu, 17. XII., wjećor 1/27 hodź. zhromadźiznu z pſchednoſkom we Wudworju. Wo bohaty wopyt proſy pſchedſyda.

Sokoľska hudźba Maleſcey — Porſley. Dźensa zwučowanje wupadnje.

Sokoľska Jednota w Maleſcecach: Pónđźelu, wjećor 5 hodź. ſpěwanje za dźěći. „Spěwnu radoſć“ a „harfu“ ſobu přinjeſć. Wutoru, we 8 hodź. zwučowanje za muzſki a žónſki wotrjad. Načolnik.

Dźěłej naſchemu djenſtnjſchemu cźišłu pſchipowjeſćmy poſtiſcźenku Oſkara Stranćka w Budyſkinje na Jumcźerſkej haju cźo. 18, wobſtoju ſ jeſdownu łakami. Wón nam poſtiſcźuje powſchitkownje ſnate diamantowe ſtejne koła jako hodowny dar. Te twarja „Cźitewerke“, kotrež ſhoto na akzije, wotdźelenje Diamantwerke w Siegmar w Sakſkej. Nadźijamy ſo, ſo ſmjeſe poſtiſcźenka pałdych a ſo marka dobreje kajkoſcźe „Diamant“ nadźenje wjele kupcow.

Jako **praktiſki hodowny dar** poručam

košlace barcheny w dobrych hódnoſcźach, płsane smuhate metr po 0,80, 0,70
wojerſke tkaniny, jenoſtronske hrube, módre smuhate metr po 1,—, 0,85
barcheny za nócne jaki, dobre kajkoſće, ćeſwjene muſtrowane metr po 0,90, 0,85
košlace ſukna w dobrych trjebanskich kajkoſcźach, metr po 0,68, 0,50
cychi 80 cm ſěroke, płsane, kaſcźikate we wjele muſtrach, metr po 1,00, a 0,95
wupjerki, hładke, ćeſwjene a ſmuhate huſte kajkoſće wopr. barby, 80 cm ſěroke metr po 1,90, 1,60
ſórcuchowe tkaniny na 100 cm ſěroke, jaſno a ćěrnje ſmuhate metr po 1,50 a 1,30
ſórcuchowy płat, na 90 cm ſěroki, ćěrnje, krute smuhi, metr po 1,40 a 1,10

Žonjace wobleċenje

žonjace mantle ze krutych ſtrapacowańskich zymskich tkaninow 11,00 7,50
žonjace mantle z dobrych flawſowych tkaninow, rjenje ſeźite po 16,00, 13,60
mantle z velóra de laine, moderne, ſlwje dźěłane, prěnjokłasnje twory
košlace bluzy zesmuhateho ſportſkeho flanella 2,95 2,75
košlace bluzy wotewrjene a zapinjene k nošenju ze ſtrapacowańskich, połwołnjanych tkaninow po 3,95, 2,75
žonjace ſuknje modernje dźěłane, ze ſmuhatych a kaſcźikatych tkaninow 8,25, 7,60
ſtrykowane jaki z čiſteje wołny, wěſch barbow 11,00, 10,50, 8,75
žonjace drasty z modernym knoflowym wuſiwanjom ze ſmuhatych tkaninow, młodoſtna faxona 6,50
žonjace drasty z čiſtowołmjaneho cheviota, z knoflowej garnituru, krasnje dźěłane 8,50

normalne košle za muſkich, krute zymſke kaj-koſće, z dwójnym wutrobnom, wulkoſće V jena po 2,45, 2,25
ſpódnje kholowy, za mužow, z dobreho normalneho trikota, wulkoſće V 2,60, 2,15
košle ze ſemiſetom, z płokajonym ſemiſetom, z wołmu měſaneho zymskeho trikota wulkoſće V, po 4,25, 3,75
ćopłe muſtrowane kholowy, za mužow, woſebje kruta zymſka twora, 2,40
ćopłe ſpódne tajle, za žony, dobreje kajkoſće 2,40
žonjace kholowy, z dobr. norm. trikota, z wołmu měſane kajkoſće 2,40
žonjace kholowy, z wołmjaneho barchenta 3,50, 2,90
mužace košle, z jaſnosmuhateho barchenta po 2,70
žonjace košle, z jaſno ſmuhateho barchenta,

Strykowane jaki:

mužace ſpódne jaki z płatěr. wołmy, dobra zymſka kajkoſć 6,25
mužace wołmjane jaki kruteje kajkoſće, ſěre abo ſepjerkate 8,50, 7,25
mužace ſtrykowane jaki z płatěr. wołmy 8,60, 7,25
dźěćace trikot. twory z wołmu měſane zymſke kajkoſće 1,95, 2,30, 2,65, 3,00 3,35

Ložowe płachty:

ložowe płachty, běłe z módrej kromu 2,95
flanellowe płachty, běłe z pi-ſanej kromu 4,25, 3,75
ložowe płachty z kruteje ſyreje kopšiwny wulkoſć 60, 70, 80, 90 100 3,90 3,25

Prikrywy:

prikrywy za myjne blida piſanych muſtrow, jaſnych a ćěmnych 4,20, 3,70
prikrywy za myjne blida piſane muſtrowane franzy, wulkoſće 135×165 7,80, 5,40
ložowe prikrywy ze připinacej franzu 5,90, 4,50
ložowe prikrywy z připinacej franzu 5,90, 5,50

Drastowe tkaniny:

popelinu, čiſtowołmj. ćeſane předźeno, w bohat. barb. 4,50, 3,80
gabardinu, čiſtu wołmu, ćeſane předźeno, 130 cm ſěr., ćorne, metr po 6,50
drastowe ſaty, połwołmj. kajkoſće modern. barb., 105 cm ſěroke 3,25, 2,75
cheviot, čiſtu wołmu dwójna ſěr. ćorny a marine metr po 1,95

Wjelake twory:

bluzowe flanelly, moderne ſmuhi dobrych kajkoſcźow metr po 0,85, 0,75
jaki, barchenty we wjele muſtrach metr po 1,10, 0,95
velóry za raníe ſukanje, rjane moderne muſtry metr po 1,60, 1,40
połtkaniny dobre trjebanske kajkoſće metr po 1,40 0,95

pjerje we wjele kajkoſcźach, punt wot 1,65 hr. ſem
konj. přikrywy ſěroke, z pís. 6,00 kromu wołmjane nabłowjace rubiśća ćorne a piſane 2,35 1,80
ſpanſke přikrywy z pís. ſěr. 1,25 kromu

W Běłej Wodźe Wilhelm Hübel w Hródku

Lehmannec konditorńja

na serbskej hasy poruča za hodowne blido hodowne štricle, makowe štricle, mjedowy wosušk makronowy fykanc, :-: šokoladowy wosušk kuski na Božodźěšćowy šlom z mjedowych wosušków, šokolady, cokra marcipanowe forty jenož samsne fabrikaty!

? Hdźeha so zetkamy ?

We

hosćencu a kofejowni

při dźiwadle

pola prjedawšeho wobsedźerja **Hermanna Lehmanna** Přijomne přebywanje w čopłych wutepjenych mětnosćach. Wot rano w 7 hodź. **čerstwy kofej**, comjacy kofej, šalka po 15 pj. najlěpše pjećwa, čopte kołbaski kaž też dobry měšćanski wobjed najlěpše piwa a dobre „Reichelske" piwo.

Korčma w Kukowje

Sobotu, 13. decembra t. l.

so swinjo rěza

Wot 10 hodź. połćik (Wellfleisch) a wot 12 hodź wšě dalše jědźe wot swinjeća.

Njedźelu a póndźelu:

dobre kózłopiwo

Přećelnje přeprošujetaj

Jurij Nowak a mandźelska.

Malešanske serbske towarstwo

wuhotuje **njedźelu**, 14. decembra, wječor we 8 hodź.

serbski wječor

w Müllerec hosćencu w Barće

dźiwadło — spěwy — reje

Wšěch čłonow Serbow z blizka a daloka k temu wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Brěžanec hosćenc w Ralbicach

Sobotu, 13. a njedźelu, 14. decembra

wulke kózłopiwo.

Za dobru kucheń je postarane. Wutrobnje přeprošuje hosćencař.

K hodownemu kupowanju

poručam po wosebje tunich płaćiznach

mužace sportske jupy	wot	**18**	hr. sem
dźěćace sportske jupy	„	**10**	„ „
mužace ulstry	„	**35**	„ „
mužace wobleki	„	**34**	„ „
dźěćace wobleki	„	**7**	„ „
mužace kłobuki	„	**3**	„ „
čapki	„	**1**	„ „

dźełba stepowanych kłobukow po **95** pj.

dale kholowy, lacy, jaki we wšěch wulkosćach, woljame wěcy wšeje družiny, trikotaže, šaty, krawaty, předešćniki a kije

Franc Bulang w Kulowje

rózk torhošća

Praktiske hodowne dary

košle, spódne kholowy, štrympy, cychi, wupjerki, łožowe płachty, suknjowe tkaniny, cheviot, flanellowy barchent, chenillowe rubišća a chenillowe šawle, štrykowane jaki a štrykowane lacy za mužow, žony a dźěći poruča w dobrej a płaćizny hódnej kajkosći firma

Clemens Kelling

w Rakecach.

Staršu holcu abo wudowu

k wothladanju skotu pyta při wysokej mzdźe a procentach **kubleŕ Rychtař w Kołwazy.**

Kedźbu!

Njeskomdźe při swojim kupowanju mój wulki skład

časnikow a złot. tworow

sebi wobhladać

Wurjadnje tunje płaćizny!

Kurt Mauer, č. s. kat

15 na sukelnskej hasy 15

Žane klamy!

Blidowe přikryća, sofowe a divanowe přikrywy, komodowe a blidowe ruby, sćěnske zapowješadła nowych musterow we wulkom wubjerku poruča tunjo **K. Erler w Budyšinje z na žitnych** wikach 11 napřeća „Złoteje Hwězdy." Rěči serbski.

Burski syn, 23 lět stary, pyta k 1. januarej słužbu jako

wotročk

Poskićenja pod „B 75" na wud, „Serb. Nowin".

Pytam k 1. januarej 1925 abo pozdźišo za swojeho syna, kiž ma lět **k wojnarstwu,** spraweneho a křesćanse. zmyslenego

mištra.

Naprašowanja chcyle so do Khrošćic čo. 54 pola Pančicy zapósłać.

Por běhakow

je na předań

w Kanecach čo. 6

pola Pančic.

Dobre ćelata

k plahowanju ma wotedać

rycerkubło w Minakale.

Plahowański byk,

7 centnarjow ćežki, je na předań

w Koslowje čo. 19

pola Njeswačidła.

Wysokosućelna, młoda

kruwa

je na předań w Radworju čo. 52.

2 lěće a 8 měsacow stary

zrěbc

je na předań

w Khwaćicach čo. 33 b.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w Psowjach čo. 19.

Kupuju

papjerowe wotpady

kg po 3 pj.

knihi, zešiwki, akty

kg po 4 pj.

F. A. Popp

na hornćerskej hasy 18.

Zwjazkej serbskich spěw. towarstwow!

Wšěm serbskim spěwnym towarstwam, kotrež su tak pilnje, lubosćiwje a wopornje naš zahdźeny spěwanski swjedźeń (26. nov.) podpjerałe,

wutrobny dźak w mjenje serbskeho wuměłstwa!

Wosebite připóznaće też wodźerjam spěwa w Budyšinje, Bukecach, Hornej Hórcy, Pančicach a Radworju. Jenož ze zhromadnymi mocami móžemy narodej k česći skutkować. Njech wšo jenož tak wostanje, ale njech lubosćiwa a pilnosć wutrajnosć naš serbski spěw dale [illegible] k hišće rjeńšim wyšinam!

Bjarnat Krawc

Hrajki

hodowne dary

w najwjetšim wubjerku

Centralny kupny dom

w Budyšinje. :: na khěžorskej drózy 14

K hodownemu swjedźenjej

poruča swój wulki skład wobućow, praktiskich a płaćizny hódnych darow, mužace, žonjace a dźěćace črije z jednorymi a dwójnymi pódušemi z wołnjanym wušiwkom a z imitěrowanej jehnjećowej kožu wušite

sportske črije

barbojte a čorne z dwójnymaj pódušomaj přez cyło, dospołnje wodu njepřepušćace:

dwójnošite skijowe črije

rejwanske a towaršnostne stupnje, poslednja nowosć

gumijowe stupnje za mužow, žony a dźěći — čopte wušite domjace stupnje a kože, wjelbłudowych kosmow a filca — Oschatz'ske filcowe zapate črije z filcowej a kožanej pódušu a z kožanym wobšćitom — wjelbłudo-kosmowe zaćinjenske stupnje — wjelbłudo-kosmowe zapate črije

kožane gamaše, čorne a brune — thaninowe gamaše za žony a mužow

Engelhardtowe Chasalla-normalne črije

hobrski wubjerk **małe płaćizny**

Zaměnjenje po swjedźenju je rad. dowolene!

Heinrich Mohr

při žitnych wikach **w Budyšinje** Telefon 1384

Překłapjaca hodowna wustajenca w 5 wulkich wukładnych woknach

Samowušiwane tołle so hišće do swjatych dnjow podawaja

MERSIOVSKY
Naručničowe časniki

Hodowne dary

we wulkom wubjerku po bjezkonkurrenčnje tunich płaćiznach namakaće pola

Augusta Granza

časnikarja a złótnika

w Kulowje **w Rakecach**

N. B. Wurjadne dny w mosaznych a niklowych tworach płaća hač do 25. decembra.

K hodownemu swjedźenjej

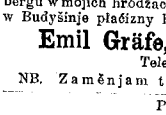
poručam swój wulki skład

časnikow, optiskich měcow, złotych a slěbornych tworow

Wilhelm Kunze w Běłej Wodźe

časnikarski mištr optik.

Wot póndźele, 15. decembra 1924, steji nowy **ranšport ranšoprusko-holandskich**

kruwow, jałojcow a bykow,

najlěpši plahowanski *materiał* wot zjednoćenstwa pastwiśćowych knihow w Königsbergu w mojich hródźach w hosćencu **Ke khurwjerchej** w Budyšinje płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowarnja

Telefon 63 a 418.

NB. Zaměnjam też na rězny skót.

Poručamy

khěžowski wuśah

centnar po **24.— hr.**

Žitowy dom w Kamjencu, wotn. w Pančicach.

Wozjewjamy zrudnu powěsć, zo je naš horcolubowany nan

Jakub Běrk w Radworju

dźensa popołdnju 1/2 3 hodź. ćiše wudychał. Pohrjeb budźe wutoru w 9 hodź.

Hłubokozrudźene dźěći.

W Radworju a Khejnje, pjatk, 12. 12. 24.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,16 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pł. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobčežnje za stajene nawětki a tabele so w sće wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 292 **Budyšin, póndźelu 15. decembra 1924.** **Lětnik 3**

Najnowše z cyłeho swěta.

Franzowskiy industrialni so pola jendźelskich industrialnych wobhonjeja, hač bychu swólniwi byli, k europiskej intencje cźejskeje industrije pschistupić.

*

„United Preß“ ſ Washingtona powě, so we Washingtonje na wobezjěnosće wutworjenja noweho němskeho knjezerstwa ſ wulkim sajimom hladaju. W politiskich a wikowanskich kruhach měnja, so by knjezerstwo frjedźišnych hromadźe ſ němskej ludowej stronu kredit Němskeje w Sjednoczenych statach powyschiło, dokelž němska ludowa strona němsku industriju zastupuje. Na wopak žo wutworjenje knjezerstwa prawizy jako njepschihodne wobhladuje. Knjezerstwo prawizy bychu bjez dwěla jako monarchistiske knjezerstwo měli, schtož by wěru do měrnitwosće Němskeje pohłabiło. Americanojo bychu žo potom bojeli, ſwój kapital w Němskej załožicź.

*

S wophytom Chamberlaina je žo, kaž „Sunday Times“ pischa, ententa sažo skruczyła. Chamberlainowe pucowanje bjes dwěła k pschecźelnischemu a wuschemu hromadźekluttowanju mjes Jendźelskej, Franzowskej a Italskej pschi politiskim wobnowjenju Europy dowjedźe.

Sozialdemokratojo posa němskeho kanzlera.

Němski kanzler Marx je sobotu rano zastupjerjow sozialdemokratije pschijał. Pschischi běchu sapósłanzy Wels, Hermann Müller, Dittmann a dr. Hilferding. Zich rozrěčerjo ſ němskim kanzlerom ma wulki ważnosć, dokelž žu so wo ſwojim stejischću k politiskemu połoženju wuprajili. Sozialdemokratojo prajichu, so žu posledne wólby dotalnu němsku politiku za prawu spósnale a jej pschihłosowale. **Jehodła dyrbi žo němske knjezerstwo na lewizu rozscherić.** Jelizo pak by žo w nekajkej formje knjezerstwo prawizy wutworiło, by **sozialdemokratija do najtwórischeje oppozizije pschescha.** Sozialdemokratija je pschesposdźena, so bychu ſ knjezerstwom prawizy zajimy Němskeje cźełko schłodowale. Kanzler je toke pschipowjedźenje pschijał, tola je žo wostajił, we praschenju wutworjenja knjezerstwa responminacź.

Němski kanzler je pschi tejle składnosći dołhi, so němske knjezerstwo nětkjenkemu presidentej wosjewi, so wróćo stupi. Němski president pjecza jeneho sastupjerja němsko-nazionalneho knjezerstwa namołwi, so by nowe němske knjezerstwo sestajał. Sajimale je, w tutym swišu słonicz, so Stresemann na khwilu do sanatorija póńdże, so by so swot napinanjow, pożlednich wólbow shrabał. Wón je tak nadawka fminje, nowe knjezerstwo wutworicź a pschecza němske ludowcje a nazionalneje strony dopjelnicź. Knjezerstwo prawizy sda so hižo nětkole njmożne bycź, dokelž so zentrumska strona njeby pschi nim wobdźeliła. Pjatk vopołdnju žu je sapósłanzy zentrumskeje strony w Barlinje sešchli. W teile schromadźiznje je němski kanzler Marx pschehlad wo politiskim połoženju podał. Wón ſ nowa prajl, so sa ſwoju wosobu žo na žadyn pad sapowjedźe, wutworjenje noweho knjezerstwa pschewsacź. Wjes demokratiskeje strony ha zentrumska strona pschi knjezerstwje njewobdźeli. Demokratiska strona pak je hižo pschipowjedźiła, so do knjezerstwa prawizy njesastupi.

Sakonjowy naczisk sa sniżenje dawkow w Sakskej.

W sakiskim ſezmje je finanzny minister dr. Reinhold nowy sakonjowy naczisk sa sniżenje dawkow w dležschej rěczi rozłožił. Minister wobzarowaschе, so žo njehodża wyschе dawkowe krutosće inflazijeho czasa wotstronicź. Wón nowaj sakonjej sa leżomnostny a pschemytkowy dawk pschipowjedźi a ménjesche, so dyrbi žo dawkowstwo na wutworjenju dokhodneho a zamożenjoweho dawka załožicź. Wižiše nałécze budże žo wo wurunanje dawkow wojowacź, dokelž žo po nětczišchim rozsčełenju je strony němskeho knjezerstwa cźełke njeprawdosće stawanji. Dawkowa zamostatnosć jenotlinych statow dyrbi žo wobnowicź. Na druhe waschnje njemożemy ſ dawkoweho hubjenistwa wulcźeć. Sniżenju dawkow je žo jenož pschihłosowało, so njeby hospodarstwo do strachu pschischło.

Powyschenje schulskeho pjenjesa w Sakskej.

Sakske knjezerstwo je wobsamkło, wot 1. januara 1925 schulski pjenjes sa wyschesche schule powyschicź. Po tajkej měrje ma žo to stacź, njeje hischcze wěste, tola žo měni, so žo měsačnje na 10 hriwnow powyschi. Lětha w juliju bě žo schulski pjenjes na wobym hriwnow sniżił. Powyschenje je nusne, dokelž žo wuczerska misda powyschi.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na zesmužkowej hasy 4. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańnja wobuwow. Pódšiwowanje spěšnje a tunjo

Němšzy industrialni pschecźiwo wołomhodźinskemu dnjej.

Sjěd němskeje industrije a wikowarstwa je resolucyju pschijał, w kotrejž žo žada, so by němske knjezerstwo Washingtonske rěčezenje w nastupanju wósomhodźinskeho dnja njepotwjerdźiło.

Krisa w Awstriskej.

W awstriskim ſezmje sozialdemokratojo wobsamknjenja nowych sakonjow njemóżne cźinja. Sozialdemokrat dr. Deutsch wo drohoce rěczesche a praji, so je pschewschku měru pschihotowała. Hačrunje je krónjny kurs tónzasny wostał, je hódnosć pjenjes w Awstriskej wo połojzu spadła. Mšda burbjała žo podwojicź, schtož pak žo njestawa. 1. januara so płacźiżiny sažo powyschi, dokelž tehdy žitne gła do mozy stupja.

Wotmyślenu Attentat na ruskeho późtanza Krassina w Pariſu.

W Pariſu je žo attentatej na ruskeho późtanza Krassina sadźewało. Tajna policija psched khěžu ruskeho późtanzstwa w rue de Grenelle wobkonje swobłekanu žonu saja, kotraž tam po śpaceju cźakaschе. Inwektor, kotrejž su pschełožischa, bo dohladaš, so njesnata prawu rutku pod ſwojim płaschczom dźerżeschе, kaž-lu by dźiwa něchto skowacź. Hdyž pod płaschcź pschinmy, so pałaka, so žona natykany revolwer w rucy dźerżeschе. Na jeho praschenje ho žona hnydom wuſma, so je do Pariſa pschijełka, so by Krassina morila. Wona praji, so Marja Egewjewa rěka, so je ho 1883 w Rusy narodźiła, so je śpitšownaczełka, a so je ſ Amerikanom Gickfonom wojenjena była, kotrejž je psched někotrymi létami wumrjeł. Ergewjewa je ſ Italskeje pschijeła, hdyž je někotre łéta žiwa była. Wot dwěju njedźelowu wona w Pariſu pschebywa, hdyž je se ſpitšaczelemi wobkhadźała. Wo pschijeźinach k ſwojonemu planej praji: „Sym zhlu ruſku revolucyju pschežiwiła, ſnmi dyrbjała na najzdałwischе hrosnosće hladacź. **Mojeho nana ſu psched mojimaj wočomaj skonzowali,** moje zyle ſamóżenje su mi wsali. Sym hatle potom do Italskeje puczowała, dokelž derje italiſti rěcźu a dokelž chjach tam ſiwa bycź. Revolwer ſym ſebi w Italskej kupiła, -najprjódy, so bych ſebje ſna schkitała. Hdyž ſym ſłuschał, so Krassin do Pariſa pschińdże, ſnm ho rozsudźiła, jeho satstrělicź. Sym ſebi prajiła: Hdyž jeho njemorju, budże wón druhich morićź. Sdasche ho mi, so ſnm cźłowjestwu winowata, tuteho muża wotstronicź. Teho dla ſnm schtwórtk pschipołdnju do rue de Grenelle schła a ſnm ho psched późtanzstwo stupiła. Běch ho rozsudźiła, Krassina morićź. Mi je ſel, so žu mje zajeli, dokelž njemóżu někto ſwój plan wuwjesć. Gickfonowu-Ergewjewu bu jastwa dowjedli.

Herriotowa khorosć.

Minister Herriot je ſe ſwojej khorosću na łožo ſwjazany. Do dwěju njedźel njebudże wón ſwoje zastojnske dźeła wukonjecź móż. Po wukanju lekarjow njesmě ho wón je ſwojej prawej nohu, kotraž je zaczełka, hibnyć. Jeli ſo by khorosć dłeje traka, bychu dyrbjeli naměstneho ministra ſwonkownych naležnosćow a ſnadź też naměstneho ministerskeho pschedsydu postajić.

Sa Herriota je jeho khorosć wjerzała, dokelž jemu je dla njeje móżno, ſ jendźelskim ministrom ſwonkownych naležnosćow, Austen Chamberlainom ho rozrěčecź, hdyž ho tón tele dny ſ Roma do Jendźelskeje wróćo jědże w Pariſu na dwórnischću něchtore hodźiny sostanje. Herriot je kabinettskemu direktorej Bergerjej, a Lacochej porucził, so byschtaj na Lyonskim dwórnischću Chamberlaina powitałoj, hdyž ho ſ Roma do Jendźelskeje wróći.

Franzowsko-Južnosłowjanski ſwjask?

Wczera ſu w Pariſu pschihad južnosłowjanskeho ministra Ninčića wocźakali. Wón ma pjecza pschihoty sa wopyt južnosłowjanskeju kralowskeju mandźelskeju w Pariſu cźinicź. Wopraudźe pak ho wo pschedběžne rozrěčenja sa franzowsko-južnosłowjanski ſwjask jedna. Jón ſu hižo pod Poincarejowym knjezerstwom njes Pariſom a Belgradom rosponmnali. Swjask dyrbi tónzasny kharakter měcź, kaž ſwjask Franzowskeje ſ Pólsku a Cźěchosłowakiu.

Prozeß dla krajneje pscherady w Bukarescje.

W Bukarescje ho někto pschi kedźbliwosći wulkemu prozeßej dla krajneje pscherady pschiwobroczo. 44 offizěrow a 8 ſiwilow je dla ſwiwnoſe za Rusku wobkorźenych. Mjes wobſkorźenymi je też znata ſpěwarka Bukareſtskeje opery Ivonitowa, mandźelska wyſokeho offizěra. Jej pak ho je poradźiło, ſ cźłužom je ſnowjim mužom do wukraja cźeknyć.

Pschiběraza napjatosć w Italskej.

Demokratiske nowiny „Mondo“ pischu wo wopomnjeńšim ſnjeſu, kotryž je priedawnischi fascheſtiſti statny ſekretar Finzi napiſał, prjedy hač ſu jeho ſajeli. Tutón ſnjeſ jedna wo samolwitoſczach a ſkónzowanju ſozialiſtiskeho późłanza Matteotta. Finzi ho bojeſche, so jeho, dokelž potajne pschicźiny tuteho mordarſtwa znaje, „cźeka“, fascheſtiſti tajn ny mordaſti wubjerk, ſtónzuje. Finzi w ſwojim ſnjeſu praji, so ſu „cźeku“ po Mußolinowem žadanju załožili a so je pschezo po jeho poruczenoſći cźinika. Wubjerk „cźeki“ je ſe ſchěſcź wołobowu wobſtał, ſ nich ſtej dwě dla ſkónzowanja Matteotta w pschepytowanſej jatbje. Wšche politiske mordarſtwa ſ tamneho cźaſa ſ tutym tajnym ſwjaſkom ſwiſuja, a Mußolini bě direktnje hobuſamolwity ſa roskaſy, kotrež ſu „cźeka“ wudawała. „Mondo“ twdewa, ſo ma wěſte dopokaſy, ſo je hnydom po ſkónzowanju Matteotta Mußowa do wuſtich ſtykow ſ italiſkimi komunnistami ſtupiła a je jim ſpěſchny dowoſ ſſelbow a munizije za pschipad kommunistiſcze revolucyje pschecźiwo faſchiſtam ſlubiła. Revolucyja dyrbjeſche mjes 19. a 20. julijom wudyrcź.

Sbėžf w Albanskej.

Belgradſke nowiny powjedźa, ſo njemėrzy w Albanskej pschibėraju. Pożlednje dny je ſo pola Lule a Comaleſke kwawanje wojowało. Na cźele sbėžkarjow ſteji barjaktar Noſin, kotrehoż pschiſwiſnjowarjo rucje pschiſłušaju. W dalnatiſkim kraju ſu na roskaſ Tiranſkeho knjezerſtwa wjele pschiwiſnjowarjow a ſonu Ačmeda Zoga beja ſajeli, kotrehoż maja ſa nadpjerzarja zyleho sbėžka. To je njes mohamedanſkim wobydlerſtwom wulke roshorjenje ſbudźiło. W Skadru ſu knjezerſtwowi pschiſwiſnjowarjo dom nėbudſcheho ſtarosty Muſty Juky wupuſcėili.

Belgradſke nowiny pischu, ſo je ſo sbėžkarſke hibanje ſ potłóczowanjom ſbudźiło, ſ kotrymż Fannolicowe knjezerſtwo psched wólbami, po ſtajnymi na 20. dezembra, wobſydlerſtwo trapjeſche.

Mjena schtyrjoch mordarjow generała Staka wuſlėdźili.

S Skaira ho powė, ſo je jedyn policiſt dwėju ſe ſajotych Egipczanow jako mordarjow jendźelſkeho hkonwenjo wójſkowego roskaſowarja generała Staka wuſlėdźił. Jedyn ertro pišti wocźitу ſwėdk mordarſtwa je někto schtyrjoch mordarjow ſejnał.

W amerikanſkim ſenaczе je ſo praſchenje pſchipoſnaczа ruſkeho knjezerſtwa wotſtorczіło.

„Matin“ ſ Washingtona powė, ſo je ſo w pożledżenju wutrajneho wubjerka wobſamkło, ſo ma ſo praſchenje pſchipoſnaczа bolſchewiſtſkeho knjezerſtwa w Ruſkej na njewėſtu cźaſ wotſtorczіcź.

Ze Serbow.

Póndźelu, 15. hodownika.
Khrystiny słužołnicy.

1849 Serbam přikhileny biskop Dietrich dowoli serbsku kath. službu w Drježdźanach. Při prěnjej wobdźělí so na 500 kath. Serbow, kotrymž farař Žur Budyšina předuje.

So halžka zazeleni
Z cunjeho korjenja;
Kaž stari wobspěwali,
So z Jese wukhadża.
Přinjesła róžičku
Drje srjedźa zymskoh' časa,
W połnocy luboznu.

Ja mėnju kwėtku w krasnem
Najsłódšim wonjenju,
Kiž z błyšćom ſwojim jasnym
Začėri čėmnosć wšu.
Khrystus Bóh srėdnik sam,
Wumože z hrėcha, z horja,
Ze smjerće pomha nam. Mila Imišowa.

Hlaj wšelke wašnje wopiče
Kaž w Němcach, tak też w Serbach je.
Jan Radyserb.

*

— **Wowjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer -+ 2, thermometer — 2. Wyschina pisches 770 mm. leži nad krótkorańskej Europu, nižina nize 745 nad połnóżnym morjom, nize 765 nad Schpanisku a wjeczornym dźělom hrjedźoserskeho morja. Nascha krajina leži hischcze pschego pod wliwom lohkeho powětra. Minacze zyla hrjožna Europa ma tehodla luche mjerniwje. Nižina i doschczemi wotbasuje žo k norwegskemu hrjohej a jeje dźěle, kiž žo wot Jendźelskeje k nam bliža, njemóża hischcze ke kuježstwu dónčz. Tak hnadź hischcze botany wjedro dale wobkhowanmy. Jutże wutoru hlónčko 8,02 hodź. skhadża a žo 3,53 hodź. khowa. Mječacze skhadża wjecsor 9,02 hodź. a khowa žo dopo'dnja 11,02 hodź. — Naich wjedrawupstojny staja nam tutón thodzeń cose wjedro:

Wutoru w nozy bluke, potom žo deschcej je šnehom wotmenja, šiwny wětr.

Sšrjedu w nozy jasno, rano šiwny mróz, na to i wjetscha rjenje, lohki wětr, iyma hischcze pschibera.

Schtwórtk w nozy jasno, rano mróz, na to i wjetscha slónczno, wjecsor kurjawa, lohki wětr.

Pjatk rano kurjawa a šiwny mróz, na to i wjetscha mróczno, ale šuchu, lohki wětr.

Ssobotu w nozy bluke, rano šiwny mróz, na to pomróczene, ale šuchu, šlabi wětr.

— **Schkrowa powjesej wo wjedrje ja jutsje wutoru:** S wowpedka hischcze mjerniwje. Powšdsichu žo powmrozi a troschu mjechcz.

— Rosprawa polizije. Wobšwědlenje w thžach a wunoschowanje pósty nastupjo. Wobšwěstujo thodow a thódow w unohich khěžach je jara hubjene. Policija je tehodla hizo cžaščischo zakrocžej dyrbjała. Někto je tak daloko pschichło, jo poslednjsche pósta we wjele sožomnoležach žo njechodź wjazy wunoschowacz. Pósticki hant je nam sdźěłił, jo dyrbi wunoschowanje powobusitsche je pózny we njewobšwěstenych abo hubjenje wobšwěstenych domach pschichodnje wotpokłacz. — Policija cžini i nowa kedżbne na postajenja i 21. ort. 1924, wo tamkanjo khěžach ourjow a wobšwětenju thodow. — Tu kradnychu we posledniem cžasu we wjeczornych hodźinach cžaločischo pjenjezne kapy i rěmischki klamow, na posledku 12. dez. na Westinicy dwór.

Dokeš najskerje hischcze njestanje padnych pjenjezny kaschežik, hdyž je jón wuprodźił, wjecz cžinje, prošy policija, jo by kóždy, kiž takši kaschežik namaka abo druhe wobkedźbowanja w tutej natežnosci cžini, to posa njeje wosjewił. — Policija cžini dale wschech kedżbliwych na ... izdewdla, kiž bjes dowolnosce ja Reichz z wotkonowuju a uzewdlu pjenjezy hromadźi, Jebak ma wopaczne wopisnu pschi sebi, na katrymž je tej wopaczny lołk (Stempel). Jbak žo takle wopisnuje: 45—50 l. stary, 1,70—1,80 m wuski ma schéru konczo'szu brodu a rosly nawoczi. Schtóž jeho wuslědźi, njech to bliščemu policajskemu stanjonej wosjewi.

Hajenšti cžoš ja žorniki a sajazy. W nowym postawinskim jakonju, kiž je žo runje we jakstim šejmje pschijał, je šo sawocžił hajenšteho cžasa ja žorniki na 16. dez., ja sajazy na 16. jan. postajił. Dokeš je jakon i wotsewjenjom płacžiwosci dóstał, njeszmedźa žo we Sakšej wot 16. dez. šem žorniki a tež niży borny wjazy tšěleš.

— **Na tejchim hodownym šwj. dnju njemeja** statni jastojnizy, kaz je šhromadne jatske ministerstwo postajiło, žanu šlužbu. Statne yuschnoszcze pak dyrbja žo je jarjado,wanjom wotzebiteje šlužby ja to **postarcz**, jo njebychu žo nuine wězy wotstorcžile.

— **Hodowne wobradženje** we Budyschkej dźěžiwotkładarni na Zidowje. Boże dźěcžo šudże tu lětha wobradżecz njedźelu, 21. dez. 1924, pop. w 5 hodź. Pschitomujni khowanžowe maju pschišitnje k tutemu šjujedźenjeju.

— **Popedźenje měschczańskich jastupjerjow.** Sastupjerjo pschihowolischu, jo šmě Zitawitka wikowańska komora sastupjerja do wubjerka Budyschkeje měschczańskeje pschekupšcze schule, wotpósłacz. Jako wumnjenje po wotsaji, w dirbi wikowańska komora jeho sastupa wudawkow ja wuczobnitki a hosći wotdźěł pschekupskeje schule płaczicz, schtož tutkmužnje 12000 hr. wuczinja. Jako sastuperja wotpósłeše komora wudiwa dr. Macha. Dale pschihłosowachu sastuperjo poniženju tak mjenowanje dźělowje płaczizny (Arbeitgeberbihr) ja elektrisku energiju pola tak mjen. Smjeschanych pschihrabowow (ja šwězu a mós) wot 16 na 14 pf. ja kždn dwj. wot 1. oktobra šem. Nimo tutje dźěl. płaczizny dyrbja wotzebrarjo elektristeho prudu pschihłosche jakładny pjenjes płaczicz, kiž žo wo wulkosci wotzebrarjoweje elektriskeje pschiwarowy wuhlicži. Mječacze jakładne płaczizny ja šwězu wostanu, kaž hacž dotal ja móz pak wuczinja schčešcztróchmi šwězowu płaczizu ja kóždy pschihłosnjeny kwh. a měšaz. Wosebiz wjesmy wotzebrarjo bichu wultupowali ja wosstrowanje tuchwj jakadnych pjenjes (Grundgebühr). Dokeš pak runje tuta jakładna płaczizna město psched schkodu schkla, nochcza mješchczanska rada ju wotstronicz. Nawopak pokaza žo na to, jo móza ratarja šami płaczizu poniżicz hdy bychu bóle elektrizitu móz wužiwali. Cžim wjazy kwh. pschetrjebaja, cžim niželi je pomérnje jakładny pjenjes. — Sa cžišše šwězowe pschiwarowy wostanje pschi dotalnej płaczižnje, 48 pf. — Wobticzenje rabatta staji žo na nowy podlok. Rabatt njebudże žo wjazy po tym wobticzerci, kak wjese hodźinowe je nchtó šwěju wužiwał, ale po tym, kak wjese elektrikeho prudu je pschetrjebał. Sa wrenje 100 h. njeje zadyn rabatt, sa druhe 100 hr. 5 proz., sa trjecze 100 hr. 10 proz., sa dalsche 260 hr. 15 proz., sa wjché dalsche płaczizny 20 proz. — Mješchczanscki twarsi radźicjel Góhra pschiłubi, jo žo w jan. płaczizny dale pruhuja, a šuadź tež poniža. Sozialdemokratisti namjet, jo by město psa pschewsacza ev. dźěcžazeho wustawa jednało, žo i 15 pschecžimo 13 hłokżem pschija. Wosschizi, mješchczanosta pak wotradżeschze, mežu nowe cžeže napolożicz. Finanzne położenje města njeje tak dobre. Njedostatk na tuto šeto wuczinja na 160000 hr. — Sa krótkodźełazych pschisiwoti žo 1400 hrivnow je spomożerskich grédłow.

—**Pišajcže dolpolne adreßy na pósłske posłki.** (Podowna poswłka, kiž je psche posłze dóschła) Kóschkańki mischtr Schołta w Lubiju (we wjeczornej Prušce) bęsche šebi pola wulkeje Grožmanneje firmy we Lipšku drohotnej kožuchej kasak. List bęsche šam na pósł donjesł. Społojeny wrócži so dowi. Mjeseche tej pschicžiny dołcz, žo wjesjesi. Tutaj kožuchej bęsche mjenujzy bohaty mjokarnik Franka runje ja mandželski a džowcžin wola njeho kasak. Najpodźišcžo 23. dez. chžyschze jej Franka mécz. Dokeš pak bęsche hakle 11. dez., tak šon khžeschze dołcz cžasa, jo bychtaj kožuchej w prawym cžasu dónčz mohłoj. — Ale wožud chžyschze hinak. — Minu so tydź'eń, 20. dez. žo bliščeše, tola kožuchaj njepschichadżeschtaj. Mischtr Schołta poča njemérny być. Ruteže wotpósłu druhu łyščnu sšasanku. Skónczńje, 26 dez. pschindże horzo wozcakowany patčik, i Lubija (we Sakšej do Lubija (we wjeczornej Prušce). Mi's tym pat bęsche šebi mjokarnik Franka k hodam pola druheho mischtra kožuchaj za šwoju žonu a džowku kupił. Mischtr Schołta njewjedżeschze, potajkim, schto i kožuchomaj zaposnje. Dokeš mjenjesche, jo je Lipškowska firma jej pschepołoże wotpósłała, pósła jej do Lipska wrócžo. Firma wotpokasa pak pschijeże a žadasche šebi japłaczenje, wobkruczinješli, so je patčik w prawym cžasu wotpósłała. So pak je pošnyła najprjedy do Lubija we Sakšej ichła, njeje jeje zima. Schołta by dyrbjał adresu dopołnitscho podacz. Bęsche mjenujzy pschi prénjej sšasanju słowcžko „we wjeczornej Prušce" jabył a jenož Lubij pišał. Dokeš pak Lipškowska firma tež i wšelkym Schołtu i Lužija we Sakšej wobkhadżeschze, bęsche kožuchaj najprjedy tam pósłała. — Tak je Schołta, dokeš bęsche tute słowcžko

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michailowicža Dostojewskeho.
S ruščiny pschełožił Jurij-Hrodźiščanski.

14] (Pokračowanje.)

„Sastań, sastań!" pschetorhny jeho Alošcha. „Kak žebi to myslił? Cžehodla dożaka saberajch žo s tym praschenjom?" — Njechcych nicžo praji, je-li na zyle wětrym wuraju twojeho bratra špónal njebéch, kajši wón je. Wola tuch knjezi, kiž žu sdobom kavalierjo (semjan) a roswólnizy, je wěsteho wuraza, kotryž jich pschewódnacz njeda. Niz trasch dżenża a tež niz pschi prénjej lépschej sttaduoscži, ale tola hdyž budże mózno, sakłóże twojeho lubeho nana i nojom. Nan je rospity njedocžiny, kotryž zaneje měry w picžu njesnaje. Wobaj njemóżeraj swoju pózabosež w nozy mécz, a tak pschiúdże k katastrofje. Ale cžehodla tola tak tschepotajch? Móże być, jo je Dimitrij pschi šwojim njerosomnje zyle cžestny cžłowjek, ale wón pak je dospołny roswólnik. Dyrbju žo jenož tebi dźiwacz, Alošcha. Na bratra pschichepże nan šwoju chżyatotsež, też na druheho. Jenož ty by tón pózcžiwy Józef, ale by tola tež Karamasow. Nó a cži tjo roswólniży pażu žo njes bobu i nożom w schtórni.

„Schtož tamnu žónsku nastupa, mylich žo wěsze — Dimitrij ju šazpěwa," prajeschze Alošcha, jako by žo jemu dża-

„Gruschenku? Nè bratśje, wón ju njesazpěwa, to ty ...e njerosymnich. Cžłowjek šalubuje žo do rjanoty abo oo jeje cžeka abo do dźela jeje cžeka — a wón šwopruje jej pschiko: nana, maeš a dźěcži a lubu Rušku a wótzmy kraj. Niech je cžestny i kaštuli, sa nju pakoicži, šlužeši mordarstwo, pscheradu. Tu njepomha žane šazpěcžo — niech ju šlónczuje sazpěje, ale wottorhnycz žo tola njemóże. — Wobšpěwar žónzjach nóżkow, Luschtin, je nóżki w bażnjach wobšpěwał; druhi njerwobšpěwaja je, ale wobkładaju žebi nóżki, tola niz bjes špinka. Ale niz jenož šamo nóżki .... Tu, bratśje, njepomha nicžo, byrnjež tej Gruschenku sazpěwat. Wón ju tej sazpěje, njemóże pak žo wot njeje wottorhnycz."

„Ja to rosumju", šafmja žo Alošcha.

„Ach, tak wěscže to rosumiśch, pschetož hnydom bě cži mózno wotmotkowicž", wuwroži Rakitun je skoposchcežom.

„Ty to bjes wotmyślenja wupraji, je žo cži tak wutkunyło, cžim drósče je twoje wunaczenje. Potajkim je to tebi šnaty tema, žu žebi hižo na rowolnosež myślił. Oo, ty pózcžiwy cžłowjecže! Alošcha, žu šwjaty! Ja to pschińnawam, ale šy thlustaty (schlottrig), a cžert wé, na cžo wschitko žu žebi hižo myślił, cžert wé, schto wschjo je tebi hižo šnate! Sy pózcžiwy cžłowjek, ale šnajesch hižo tajke hłuboke bjedna, ja tebje hižo dokho wobkledżhuju. Tež ty žu šam Karamasow, zyły Karamasow! A potajkim wosnamjeni to šplah a pohad. S nana žu roswólnik, a macžerje hłupak! Schto tschepotasch, njerečzu ja wěrnosež? Wěsch ty schto: Gruschenka prošcheschze mje, jo bych tebje k njej pschinjedł. Budu wschak jeho mnischu kapu wužlez! Ow, kak mje prošcheschze! Pschinjedź, pschinjedź jebo! Sšym žebi pschezy myślił, cžehodla je tak wežiwa. Wěsčze je wona njenschedna a jónsta. A jeli žy ty roswólnik, schto nóżemy potom twoi twojeho bratra Jwana wocžakowacz. Wón je šyschcže wjazy Karamasow, a schto Karamasow je, nóżemy ty i šjomi šłowami wupraziz: roswólnik, wudrěwat, hłupak. Twój bratr Jwan piža mjes tym k šabanje teologiske nastawki a wě tola, jo je ż ateisttom. Nimo teho dże twojemu bratrej njewěsty wotwjesež, a to jo šemu tej poradźi, kaž jo šda. Haj, Mitjenka šam ju jemu wotstupi, so by ju wotbył a go Gruschenży wěnowacz mohł. A Mitjenju šastupi někto nan pucž, kotryż je kolwrotuje la Gruschenku ja Gruschenku chżyczinu. A na tym puczu pranjetaj nan a šyn bromadu. Gruschenka njerosšudśi njerosšudźi go ani ja teho ani ja tamuneho, ale cžini šimaj i lubu. Byrnjež tež nanej mohła pjenjesy wotbracz, k żeitwje žo tola njerosšudźi, a k tomu je potom Mitjenka khnany. Wostaji njewjesttu šedżo, rjanu, bohatu Katerinu Jwanowinu, dżiowku wušichka (Obrist), a wożeni go i Gruschenku, i nékdużhej lubośnizu šłażenehu cžłowjeka, mješchczanosty Samšonowa. Se wšeho teho móże go njekłuk wuwicž, a na to laka Jwan, je by potom Katerinu Jwanowu a jeje šchčeżhežaczej tyšaz rublow łłójit, ichtož je tajkemu błodżeroj zyle krašnu japoczatk. Mitja njeje tehodla na njeho hnéwny, dokeš by psched krótkim w roswólnosči, hdyż i zygantkami w hoščenjach prawje błudnje pinkowałsche, šjawnje wojjewi, so je šwojeje njewiesttu niehódny. Jwan žebi ju bóle šaklużił, a Katerinahnk pschipisnacz, teško schtódy a wyšche teho hischcze njerjanje mél.

S Wjeřejźna. (Nowe dawkowe karti.) Dawkowe knihe 1924 šhubja 31. dez. 1924 šwoju płacziwosež. Wot 1. jan. 1925 šem dyrbi tóžny dźěłacžeř nowu dawkowu kartu mécz. Jako dźěłacžeř płaczi, ichtož na dźěło thodźi abo w druhej šhubje šteji, potajkim wschitkich dźěłacžerjo, pschijašeni, sastojnizy, šlužobni, domizay dźěłacžerjo atd, kaž tež dóstawarjo wuměłnizoho pjenjeza a jich pschiwuknu. Nowe karti dóstanje tóžny w prénich dnjach tuteho thodźenja do domu. Wopaczne'ge na tkartkach njech žo hnydom na gmejnskim hamcže wotjewja. Dawkowe tkarti dyrbja žo tak ruče hacž mózno, dźěładawarjam pschewodacz.

S Kamnadża. Na gmejnskim hamcže Khowa žo wot 28. novembra šem namakane muzaze kolo mainich „Germania", kiž je žo po šdacžu nihdże šradnuło.

S Wopalnja pola Lubija. (Wandrowizy jako paduschi.) Pjatk popoldnju pschińdżeschtaj wandrowizaj z natkrajotnikom k dźěłacžerjej žonje, jo bychtaj ji kuchinšku naobru wuworjedźiłoj. Hdyž bęschtaj žo tam sasjubliłoj a nabu wuworjedźiłoj, ihnihżschtaj žo, kaoonwschak poslednje 26 hr., zyle samożenje khdeje žony bohu. Mlódschi, wo 35—46 lét starcy, mjeješche wuzy. Druhi bęsche wo 20 lét starschi a njemóże žo dale wopiracz. Khmane powsdeje njech žo na potiju japadaża.

Se Zitawy. Po dołholétnym dźěle žu nětko wodowu šowěru w Kreibicžanskim dole šdiłka inwenko Tannenberga dotwarili. Kajši hdyrbli wobšyrny nowa bohna šawěra na, je ż teho dowidżecz, jo budże wodwa léta tracz, prjedy hacž Kreibicžanska réka dół ż wodu wupjelnje. Šawěra je najwjelschcha w połnóżnych Czechach. Twar dyrbi šurowym katastrofam šadżiwacz, tiž hacž dotal po lisicžach w horach nastachu a Kreibicžanski dół cžasto domapychachu. S bohom pak šměje też w dole jamkanje na industrija i teho wuzitk.

S Wóšlinka. Wczera wuholowa tudomne mlodźinske towařšwo šwjedżeni Pschehóstaji šo pódła nětkich pokicženjow też šerbski dźiwadłowy kruch „We wudawarni Kukeczańskich nowin", k cžemuž bęschtaj nastork dałoj k. farar Wicžk a k. dr. Bergmann, kiž je hakle 2 cžaša pola nah a je hižo derje šerbšti nawukmył. Tutón šerbski kruch pschedstajł je jara derje. Pschijarja wubjerenje pschedstajł Nowak i Wóšlinka. Też cži denjšy hrajerjo bęchu šo zyle do šwojich rólow šamóżili. Bęchu to Pjetsch, Pawot a Korla Heilmann, Marczin Sarjeik jako nawożenja. Wo dźiwadle pschedwjedżecžim kuježnu hodowne ljedwy. Temu ješčowanje proste šunczowanje holzom. Sšwjedżeh bę jara derje wuprajeny a wschitkim je žo tam lubjło. Mutrobny dżak k. fararjej Wicžejkej a k. dr. Bergmannej ja jich prózu a lubocžk k dobrej wézy, kotruż stoj i tukym wopokałoj.

S Kamjenza. Pjatk popołdnju pschejschoże cžežiny awto w Bržini 4-létneho šynka Jchcwza Tůbcla. Dżěcžo bę zche hnydom morwe. Wjednik awta, kiž jednotcžnym mjnam w Kinsbórtu šłuscha, njeje pjecža na njeboh wina, bołeli, je hdża, kiž šebi i druhimi dżěcžimi hrajkasche, do awtowe jadżecz. — Wobžoh, kotrymž je wo pschedchudnych cžasach cžemnoschera kócžka cžekniyła, njech to na tudomne pozijži wojjezu. Kóczżyna łoża móże žo tu wobšładacz. — Padouchow, kiž bęchu psched nětčžo dnjemi zentnar pabłukow kradnyli, žu łapjeli.

Se Stježina. Mlynk Schołta nažmyje w swój hat Wjeršicžk k temu wotrywaju dźěłacžerjo na błišłim polu. Pschi tym wury dźěłacžerjej Mecherk i Lołe hornežšiši hornz, w kotrymž bęchu šhłowne pjenjezy i lěta 1626. Rajšterje šu je ludjo la cžas 30-létnej wójny je strachom psched rubježnitškimi cžrjódami zahrjebali.

S Rychberka. (S šudnitkego jastwa cžekanyli.) Wjecžor, hdyż bęsche runje cžmna sastupiła, poradżi šo tijom jatym ż jastwowoje baraki, hdżej dźěłacžu, wu-

Bratŕa Karamasowi.

„Šwotkal šnajesch to? kak mójesch to tak kruce wobšwědcžicž?" prašeschze šo Alošcha pokhmurjeny.

„A cžehodla prašeschch šo tak, hdyż šo tola hižo do cžasa bojiśch? A ty šam wschak pschidawasch, šo cži wěrnosež prajach."

„Ty jenož njemóješch Jwana cžerpjecz. Jwan njeje ż tych, kiž šo dadża ż pjenjesami šawjesež. Jwan dale hlada. Niž ża dobrowólnego, ale šterje ża bolosczeni a cžwikemi ża da. Jeho dušcha je wichorata. Jeho duch žada ża wobłokim, ale je wuwjasany. Wón je ż tych, kiž šo ża millionom njeprašcheja a kiž maja jenoż nahon, žo k wěrnosći pschebobjecz."

„To je paupłet (banjaxy špiž), Alošcha, ty jenoż po starzu rěcžisch," šawoła Rakitin ża špótnajonnje šłošeliwym hłokom, pschi cžimż šo jeho wobliczo šcžahny. „Schto je prajił, twój Jwan: Hdyż žaneje njeżmjernoscže dusche, tu njeje tež žaneho poczinstwa, to rěka, wschitko je dowolene. Wulkotna theorija ża rosnółnikow a płóstnikow. Njekniczonnosež, tajke nésczto! Tež bjes wěry do njeżmjernoscže namaka cžłowjestwo w žebi mók k pózcžiwosći: budże ju w łuboścži šwobodże, runoscže a bratrowstwoje namakacz. Tola dołcz teho!" pschetorhny Rakitin žo hischcze šlótnicho šnežo bacz pryedy. „Ty žo tonni šmějesch? Njech cžerpi ża tebje a twojeho bratra Jwana pschińdże! Wczera je mje pola Katerinu Jwanowinu hanik. Je prajił, je-li nje ludu mnich, pódu wešcže do Pětrohroda, ża by bych tam ateisttiši cžahopik wudał, kotremuż bych šozialistiške napókmu dał. Pschi tym bych tu a tam połžuchał, a wjercżał ża jake khorhojcżku a hłupym pésk do wocžow špypał. S wotebkaryšimi pjenjesami bych žebi dańšti dom natwarił, prénj połshod bych ża redakkiju šebrał, a druhe połshody pał pschenajał. Je žamo prajił na kotrym méšnje běch tón dom natwarił."

(Pokračowanje.)

cjetnyć. Pomhachu ſhebi jedyn druhemu pſches wyſoku murju. Cſekanzy ſu wěſty Khorla Lander ſ Cžěſkeje, Pawoł Zeller ſ Langenbielawy a Arthur Hoppe ſ Wróblawja. Hacž dotal poradźi ſo cžekanzam, ſo ſkedźerjam wuſkowacž.

S Hohowa. Hakle pſched něſchto njedźelemi běſche ſtaty Jiłowſki mordat, kiž běſche juſtizneho ſtražnikſcha Schenermanna, jeho ſonu a džowku morił, we Hhohowſkim pſchepytowanišku jaſniwe ſkamomordatſtwo poſpytak. Zsobotu cžyſche nětko ſ nowa ſwojonu ſiwjenju kónz cžiniež. Kaž druhe dny bu mordar rumjatany a pſchewodźany wot ſtražnikſchtra po dworje wokoło iwojenu. Nadobo pak wukorhny ſo a ſahěža ſe wſchej mozu ſ hłowu do ſaſiwnoſcže murje. Bjež widomnja wosta ležo. Jeho dyrbjachu do Khorowcžeho wotdźeła pſchepytowańſkeho jaſtwa dowjeſcž.

S Shorjelza. Cžeſke njeſboże ſta ſo tu, ſo jěſdny na motorſkim kole do awta krany. Motorſke kolo jadźeše z pódnej mozu wot boka do awta. Jědny padże tak njeſbożownje na pſeſtr, to běſ wědomja leže wosta. Jeho dowjeſchu do Khorownje. Naſſerje je ſam na njeſboże winа byl.

S Wojerez. Statne wyſchſche hajniſtwo we Wojerezach mašowja: Póndźelu, 22. dez. 1924, dop. ½11 hodź. pſchedawaju ſo w małej ſali na Cžešerni we Wojerezach na pſchihódnowanje: Khójnowe wužitkowe a palne drjewa ſe powitka na lěto 1925 a to:

ſa Nohoſuſke hajniſtwo pola Bórkhamora na 16 km. khójnowych ſdonkow 3./4. rjad., 5 hromadow khójnowych ſerdźow 1. rjad.;

ſa Kiſtanſke hajniſtwo pola Laja: 160 ſm. dołheho khójnoweho wužitkoweho drjewa, 3./4. rjad., 350 ſm. cžerſicžoweho khójnoweho wužitkoweho drjewa we zyłych ſdonkach, ſmajnjcžiſcha 8 cm. we pſcherěſu, hodźi ſo jako podkopkowe drjewo. Dale 855 khójzowych ſerdźi 2. rjad., 847 khójnowych ſerdźi 3. rjad., 28 rm. khójnowych ſcheſkowow, kulojtych, 59 rm. khójnowych ſtumpachow, kuloitych, 4 rm. khójnowych prutow 1. rjad., 82 rm. khójnowych prutow 2. rjad.;

ſa Nowo Měſchcžańſke hajniſtwo pola Sſlcžeho na 100 ſm. dołheho khójn. wužitk. drjewa 4., rjad., 475 rm. khójn. wužitk. ſtumpachow, 2 m dołhich kuloitych, 7—14 cm. we pſcherěſu, 2 m. palnych kuloitych ſcheſkowow, 50 rm. palnych kuloitych ſtumpachow, 7 rm. khójn. pruczkow 1. rjad. a 1300 rm. khójnowych pruczkow 2. rjad. (zerdźate hromadu). Sapiſy drjewowych ſortow ſu dóſtacž hacž do 17. 12. we ſarjadowni wyſchſcheje hajikowuje. Drjewo móže ſo po pſchipowjedźenju poſa pſchiſłuſchnych hajniſkich jaſtojitkow na měſtnje wobhladacž.

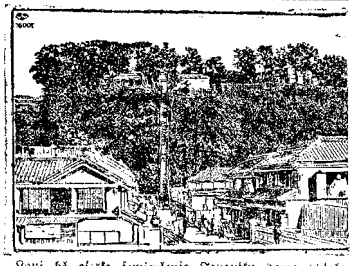
S Barichcza. Na dróſy ſ Khoječkina do Barichcže njeſbožiſchtaj awtowy ſamkar Kunſchka a puczowacy Korla Kózaj ſ motorſkim kolom. Kunſchka běſche hnydom morowy, puczowacy rosrahy ſebi hłowu.

S Mužakowa. Pſchekupc, kiž běſche na nasch wožerawſchi hermanf pſchihcot, ſwojeſ ſo nadobo na tudomniſchim dwórniſchcžu, hdyž běſche runje ſ cžaha wuſtupił. Boża ruczka běſche jeho łapała.

S Warnsdorfa. Wuſkokolijata Jeleſniza aniež mułkim Schmolowom a Rumburgom, kotruž chyzhu hižo dawno twarcež, ſo tola někto dotwari. Njedoſtatk jeleſniſkeho ſwiſka mjeſ Warnsdorfom a Rumburgom ſaczuwaju wſchě induſtrijowe nahrannicze gmejny, wobſeže pak wulka fabika wjeſ Seifhennersdorf. Nowa jeleſniza pónde ke tehodła tež pſches Sakſku pola mjenowaneje wſy. Koncežiju ſu pſchihotowaze dźěła je firma Jana Kranſkeho a Co. we Warnsdorfie dóſtała, kiž je pſchewjedźenjom projekta jara khwata. Jeli wobſtejnoſcže tak dale woſtanu, kaž dotal běchu, ſo nowa jeleſniza bórſy ſapfacži.

Hubjeństwo makeho rentnarja.

Struchłohry wotwoi ſo w jednanju hantiſkeho ſuda we Swidnizy we Schleſyſkej.. Wobſtorzny běſche 75-letny maſorentnar Friedrich Gieſche dla wjazorych cžežkich a jednorych podnitſkſtwow. Jomu wobſhedźeſche Greſcha rjane wjeſke ſamoſenje, kotrež ſo jemu w inflazaji ſhubi. Myſliſche ſebi, ſo dyrbi ſ hłodom mumrěcž. W tutych myſlach powpita wjazy hrěcž ſamomordatſtwo. Pſchi tym pak pytaſche też ſa hrěchami k wotſłużenju njewjeſteſkich wobſtejnoſcžow. Stónczinje ſebi nuhſeſche, ſo je na prawy hrěch pſchiſchot. Do pinzy minuta Rauſcha dźěſche ſebi po bórny a nutſkładženy ſad, mjes tym ſo druhdże datſche wažki pakoſcežeſche. Dyž ſaſo jónu bórny kradnješe, bu ſaſjahnjeny. Pſched ſudom ſtary muzik hórzy płakaſo, wuprajł, ſo ſo njemóže na niczo wjazy dorominicž. Sſud ſaſudźi jeho, hładajo na woſebite wobſtejnoſcže, k jaſtwu na 9 měſjazow. So pak njeby ſtary muž wjazy hedźeſcž trjebał, pſchijmoſi ſo jemu na 3 lěta wuſkuſowańſki cžaſ.

Loni ſe cžeſke ſenjerženje Japanſku doma pytało. K nuſi běchu tohke drjewjane domczki natwarili, ło bychu wobnoderjo tam muſkow měli. Njedawno je wulke wołeſe 700 tychte domczkow ſnježali. Naſch wobraz nam tele ſapuczenje pokaze.

Přihódy.

* S Radeberga. S hrodźe tudomniſcheho hoſcenza kradnychu w ſaſidźenej nozy 5 konjow, hdyż běchu hrodź ſe namagu wocžiſtili. W Drježdżanach buchu konje policajſtaj cžaſane, tak ſo móžeſche wobhedźeć ſebi ſaſo po nje pſchijcž.

* S Radeberia. W Dolnich Bobrizach mumrě kamniſcha najſtaſcha wobhydlerka, Khrystina Hanelowa, we 98 lěcže ſwojeho žiwjenja. W zyłym wokrjeſu njeběſche ſtarſcheje wołoby.

* S Schreiberhona. 13-lětnaj hółzaj je Zahanja bł, ſchtaj tam koło a pjenjezy kradnyłoj a na to ſ wjeczerownym cžłahom na tudomne dwórniſcžeczo pſchiſłoj. Tu pchenozowaſchtaj ſ kołom na dwórniſchczowym mułnifu. Nózu patrouiſta pak jeju wupſcežži. Cžekanzej běchtaj hamo ſ kaſaczom a ſabijakom wobrónjenej. Zahanja połzija ſebi ſaſo po njeju dóńdże.

* S Nychhacha, Soliſſe a brate na hóſhy mumrěli. Nahły ſmjercz namaka ſnata wobhydlerka naſcheho mieſtacka, tujczne Rindfleiſchez, kiž na Frankenſteinſkej dróży bydleſche. Wěſche do mjeſta nutſkhowaczej cžła. Pſchi tym ſoja ſo wſched Cžbanſkim wobkhodom Boże ruczka. Studny wozud dźiwjeſcž, ło tej jeje brate a druha ſotra na hamjine waſchuje ſmjerez namakaſchtaj, brate, jako na ſwojej ſezommoſezi lód woiſtronjeſche a ſotra, jako ſo wukhodźowaſche.

* Mordar Angerſtein. Sſo je mordar Angerſtein ſwój ſurowy njeſkutk ſ polnym rosmyſlenjom a wotpokładom ſtucžił, bjewa pſchezo wěſcžiſcho. Też w jednym jeho priedawſchim wobwiadzenju w Dekowu Schachu běſche kiž wuſeni wudyrił. Angerſtein je tehdom pjeza wopaki pſchiſtajał. Wot teho cžaſa ſem je też pſchezo ſuda w jeho ſwójbje była. Też je Angerſtein hižo pjeza pſredy mordarſtwom ſtucžił, kiž hacž dotal hiſcheze rosjaſnjene njeje.

* Now w morju. Spodźiwny pohrjeb ſta ſo w jendźeſkim pſchibrjohowym mieſtacku. Tam běſche ſtarz wumrěł, kiž běſche zyłe wołzamorjeny zinu byl. Morju běſche jara lubował a tehodła po ſwojej poſledniej woli poſtaji, ſo by ſo jeho kaſchcz na měſtnje do morja pomuril, kotrež je ſtajnje ſe ſwojeho wokna widźał a wobhedźował. Tuto pſcheſe ſo jemu dopjelni. Motorſka łódź dojedże ſ kaſchczom na morjo. Cžeſki kowowy kaſchcz puſchczi ſo na wołnamjenjenym měſtnje do wody.

* Zonjazy łóſchir a kommuniſtiſki klub. Jako khłoſtanje ſa kawkaſki ſbežk, ſur kommuniſtiſke wyſchnoſcže wobſamkne, ſkarowy zonjazy łóſchir Ozſchemiſchkin w Kawkazu kommuniſtiſkej ſtronje pſchepodacž, kotraž tam łukowe rumnoſcže pſchiprawi.

* Zendźeſka draſcžaza kralownja wumrěła. W Londonje wumrje na ſcžěhuki operazije Smith Wiłkinſonowa, żona, kiž mjeſeche telko brohotnoſe draſty, kaž drje hiſchcze żana druha żónſka pſredy njeje. Wiłkinſonowa běſche wudowa južnoafrikaniſkeho podkopkowego krała. Jeje ſamoſenje běſche njeſwjeczerpajomne. Krótko po wójnje woženi ſo ſ zendźeſkim oſſigerom, ſ kotrymž pak jara ſchpatnje wobkhadźeſche. Mjes tym ſo wona w Pariſu a jenicžki dźeń ſa 100 000 fr. draſty a kłobukow nakupi, dosta jeje muż, kiž běſche dopołnje bjez pjenjez, wot njeje jenoż 8 ſchiłlingow na tydźeń, ſa kotrež dyrbjeſche běſi też hiſchcze jeſej łupowacž.

Předźenska.

je jara wjeſołoſi, ſo ſu wółby nimo. Nětko ſo ſ najmjeńſcha nadźija, ſo ſmeja ludźo ſaſo khwile a dołcž rozumja, ſebi jeho kraſne twory wobhladacž. We Nóſtjanach je jenoho muża ſchmak, kiž běſche wſchitke kſiaki wſchitkich politiſkich ſtronow cžiſkał, a pſchi tym wowoſtnił. Sſ jenym demże běſche kruka ſwada naſtała, dokelž dźiwjeſke muż hinak wolicž hacž żona. — Wſchedżenak je wojeſke, ło tež ſ tſchelenjom politiſke preiwjeſenje dóſtanje. — Na Khorcze dźiwjeſu jeho kommuniſcže dla jeho cžerwjenoho tnohjcžka ſa ſwoju ſtronu dobycž. Pſches roshorjenoſcž cžerwjenych, ſ hnjewjenym duſchewu njeſnaje Pſchedżenak lěpſcheho ſpoſoba, hacž jeho pratyku cžihnjeć. — Tehodła ju nětkole wſchitkim Sserbam a Němzam, wſchitkim ſtronam, wot nimiſkoliwobrowych hacž ke kommuniſtam, naleženje poruczam. — Dóſtaj ſebi pratyku ſa 60 pf. kupja, ſaluiuja ſebi wudawki ſa druhe tyzepſi w hapiyzy.

Jedna ſo tu pjeza wo ſwadu mjes konjazym wikowarjom a jenym Radeberſkim wótnikom, kotraž móże ſo jenaj na puczu pridatneje ſtórzby roſtrjeſacž. Njejedna ſo tu potajkim wo padukſtwo w ſmyſle khłoſtanſkeho prawa. Njedźiwajo teho pak je nóziny wopyt konjazeho wikowarja we wokolinje wulku harn nacžinił.

* S Freiberga. W Dolnich Bobrizach mumrě kamniſcha najſtaſcha wobhydlerka, Khrystina Hanelowa, we 98 lěcže ſwojeho žiwjenja. W zyłym wokrjeſu njeběſche ſtarſcheje wołoby.

* S Schreiberhona. 13-lětnaj hółzaj je Zahanja bł, ſchtaj tam koło a pjenjezy kradnyłoj a na to ſ wjeczerownym cžłahom na tudomne dwórniſcžeczo pſchiſłoj. Tu pchenozowaſchtaj ſ kołom na dwórniſchczowym mułnifu. Nózu patrouiſta pak jeju wupſcežži. Cžekanzej běchtaj hamo ſ kaſaczom a ſabijakom wobrónjenej. Zahanja połzija ſebi ſaſo po njeju dóńdże.

* S Nychhacha, Soliſſe a brate na hóſhy mumrěli. Nahły ſmjerez namaka ſnata wobhydlerka naſcheho mieſtacka, tujczne Rindfleiſchez, kiž na Frankenſteinſkej dróży bydleſche. Wěſche do mjeſta nutſkhowaczej cžła. Pſchi tym ſoja ſo wſched Cžbanſkim wobkhodom Boże ruczka. Studny wozud dźiwjeſcž, ło tej jeje brate a druha ſotra na hamjine waſchuje ſmjerez namakaſchtaj, brate, jako na ſwojej ſezommoſezi lód woiſtronjeſche a ſotra, jako ſo wukhodźowaſche.

* Mordar Angerſtein. Sſo je mordar Angerſtein ſwój ſurowy njeſkutk ſ polnym rosmyſlenjom a wotpokładom ſtucžił, bjewa pſchezo wěſcžiſcho. Też w jednym jeho priedawſchim wobwiadzenju w Dekowu Schachu běſche kiž wuſeni wudyrił. Angerſtein je tehdom pjeza wopaki pſchiſtajał. Wot teho cžaſa ſem je też pſchezo ſuda w jeho ſwójbje była. Też je Angerſtein hižo pjeza pſredy mordarſtwom ſtucžił, kiž hacž dotal hiſcheze rosjaſnjene njeje.

* Now w morju. Spodźiwny pohrjeb ſta ſo w jendźeſkim pſchibrjohowym mieſtacku. Tam běſche ſtarz wumrěł, kiž běſche zyłe wołzamorjeny zinu byl. Morju běſche jara lubował a tehodła po ſwojej poſledniej woli poſtaji, ſo by ſo jeho kaſchcz na měſtnje do morja pomuril, kotrež je ſtajnje ſe ſwojeho wokna widźał a wobhedźował. Tuto pſcheſe ſo jemu dopjelni. Motorſka łódź dojedże ſ kaſchczom na morjo. Cžeſki kowowy kaſchcz puſchczi ſo na wołnamjenjenym měſtnje do wody.

* Zonjazy łóſchir a kommuniſtiſki klub. Jako khłoſtanje ſa kawkaſki ſbežk, ſur kommuniſtiſke wyſchnoſcže wobſamkne, ſkarowy zonjazy łóſchir Ozſchemiſchkin w Kawkazu kommuniſtiſkej ſtronje pſchepodacž, kotraž tam łukowe rumnoſcže pſchiprawi.

* Zendźeſka draſcžaza kralownja wumrěła. W Londonje wumrje na ſcžěhuki operazije Smith Wiłkinſonowa, żona, kiž mjeſeche telko brohotnoſe draſty, kaž drje hiſchcze żana druha żónſka pſredy njeje. Wiłkinſonowa běſche wudowa južnoafrikaniſkeho podkopkowego krała. Jeje ſamoſenje běſche njeſwjeczerpajomne. Krótko po wójnje woženi ſo ſ zendźeſkim oſſigerom, ſ kotrymž pak jara ſchpatnje wobkhadźeſche. Mjes tym ſo wona w Pariſu a jenicžki dźeń ſa 100 000 fr. draſty a kłobukow nakupi, dosta jeje muż, kiž běſche dopołnje bjez pjenjez, wot njeje jenoż 8 ſchiłlingow na tydźeń, ſa kotrež dyrbjeſche běſi też hiſchcze jeſej łupowacž.

Hospodarſki rozhlad.

Póndźelu, 15. dezembra 1924.

Na produktowych wikach w Barlinje ſoſerżachu ſo płacžiſny na ſrjedżej wyſokoſcži. Dla tymu ſo hoja, ło žitowe cžiſny na rękach lěto woſtanu a ł tym ſo tukrajne poſtajenja jeſtkabja. Muka hiſcheze poarſchitkownje hubjenje bźe, młuny ſo poczinaju ſa dobru tworu ſajimowacž. Płacžiſny ſa pſchenicu a rożu ſtajcžnje ſo trochu wyſche. Jecžmjenjowe płacžiſny ſdźerżachu ſo na ſwojej wyſokoſcži. Sa wowoż ſnadżachu ło, wobſeže ja łkiſchu tworu, powyſchene płacžiſny. Mjeſ a orute wyzowadża ſo žinſkich kupowachu. Zentnaż płacżeſche ſnadżnju ſobotu:

w Barlinje:

pſchenicžu 10,90—11,20 rożki 10,60—10,75,
najmjeńſcheho jecžmjenja 9,60—10,10, naſcheho 11,75—12,90, wowſa 8,00—9,10 ſł. hr.

Wiki wužitkoweho ſkotu ſnadżeny pjatk we Barlinje, Magerviehhof). Hacżrunjeż ſyma laſtuch, njeběchu wiki tola łépſche. Njedobżahanje pjenjes wikowanje hacżeſche. Wiki mażachu ło tak měrne mjenowacž. Sa dobre dóżne krumy bź nětchto wjazy tajima. 19. dezembra wotmija ſo wożſebne wiki howjaſeho ſkotu w tutemi łeżi, dokelž 2. dżeń hobow wupadnu. Pſchihnało bź ło:

539 krumow.
3 woły,
17 cžełzow,
6 młodych ſkocżatkow,
114 cžełatkow.

Płacžiſny běchu tele:

Wyzokokwaczkelne krumy.

a dóżne:

1. kajtożce	380—500 ſł. hr.
2. kajtożce	250—360 ſł. hr.
3. kajtożce	200—250 ſł. hr.

Jałozy:

1. kajtożce	250—430 ſł. hr.
2. kajtożce	160—280 ſł. hr.

Po zentnaru żiweje wahi:

Cžehatine woły	40—47 hr.
Młodu ſkót ſe kornjenju	32—35 hr.

Sa ſkót, kiż wjazy kwużitkej a k pſchihowanju tymany njebź, płacžachu ja jentnaż żiweje wahi 30—35 hr.

Sa wożſebje dobry ſkót płacżachu ło wyſche płacžiſny.

Na konjazewiki bź ło 510 koni pſchihnało. Wobſhod bź ſłaby. Płacžiſny ſdźerżachu ło nitko. Płacżachu ja konje:

1. rjadownje	1100—1500 ſł. hr.
2. rjadownje	800—1100 ſł. hr.
3. rjadownje	500—800 ſł. hr.
4. rjadownje	300—500 ſł. hr.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dop. 10,40hod.:
Wiczne pokoſenje je malo wuwite; tendenza je mérna.
Dop. ¾12 hodź.: Pſchi mérnym wobkhodże kruta tendenza.

Płacżiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zita a wołſowe hnuſe po 1000 kg, ſewoſ 100 kg.

	płacżiſny po			płacżiſny po	
	13. 12.	12. 12.		13. 12.	12. 12.
Pſchenża	218-228	214-220	rapſk. wołuſchk	16,90	16-16,90
rożka	218-218	208-211	wſch. melaſa	9.00	9.00
mater. jecžmjeń	234-258	230-254	ſenadella	10-12,00	10-12,00
nał. jecžmjeń	—	—	ſrjenge trajſki	18-18,80	18-18,00
wowſ	170-182	168-180	ſirnu	19,50-20	19,50-20
kukurjza (Maiſ)	203-206	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pſchenicžn. mula	29-32,75	29-32,75	łann wołuſchk	24-25,25	24-25,00
rżana mula	29-32,25	28-31,75	wobre łupiny	11-13,00	11-13,00
pſchenicž. wotr.	14-14,40	14-14 40	olle łupiny	15-16,00	15-16,00
rżane wotrubu	12,00	12-12,60	ſyno, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
ſrjeda	390-400	390	ſrjeda, rżana	1,15-1,20	1,10-1,20
łane kuwjo	410-420	400-405	„ pſchenicž.	1,15-1,20	1,10-1,20
droch	21-22	21-22	„ wowſowa	1,00-1,05	0,90-1,05
pjeluſchki	15-16,50	15-16,50	„ jecżna	0,95-1,00	0,85-1,00

Wiczne płacżiſny w Budyſchinje.

wot 13. dezembra 1924.

Wiché płacżiſny ſu po ſtotej hriwnje hroſwnia.

Pſchedmjet		najniżſcha płacżiſna	najwyſch. płacżiſna
Pſchenża, ſwonka wotedacża	50 kilo	10.50	10,70
Rożka, ſwonka wotedacża	50 „	10,20	10,50
Jecżmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	11,50	13 00
„ najmjeńſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacża	50 „	8,50	9,00
Raus	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,00	2,50
Sſyno	50 „	3,00	4,00
Sſlomo, ſ maſch. mlócž., praſ.	50 „	1,00	1,10
„ ſ maſch. „ ſ ſajſ.	50 „	1 40	1,50
„ ſ zypami mlócžena	50 „	2,00	2,25
Pſchenżična mula, 70%	50 „	17,25	17,75
Rżana mula, 70%	50 „	17,00	17,50
Pſchenżične wotrubu	50 „	6,90	7,20
Rżane wotrubu	50 „	6,60	7,00
Proſata 490 ſchtuk	1 ſcht.	12,00	24.—

Za mowu cžitanku

su darili 1464,65 hr.

Dalše dary z Rachlowa (pśez šulerja Arnošta Guhra):

knjez Jan Wirth	1,—	„
„ Bohuwěr Śmidt	—,50	„
„ Gustav Klix	—,50	„
„ Korla Bérka	1,—	„
„ Bohuwěr Lubjenski	—,50	„
„ Krawc	—,50	„
„ Jan Guhr	—,50	„
„ August Śołta	—,70	„
„ H. Wićaz	—,50	„
„ M. Wićaz	—,50	„
„ M. Kubjenc	—,50	„
„ Sieber	—,50	„
„ Hajna	—,50	„
„ Jan Simon	—,50	„
„ Michałk	—,50	„
„ Nućan	—,50	„
„ Rosel	—,50	„
knjeni Lejna Tyšerjowa	—,50	„
knjez Arnošt Duéman	—,50	„
„ M. Śéca	2,—	„
„ P. Króna	2,—	„
hromadźe	1479,35 hr.	

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinie.

** **Dźěšćowe nahlady.** „Nó, mój hólcjo, schto dha by žebi takle k twojim narodninam pschak?" — „Jenu trompetu, nanko!" — „Nè, mój hólcjo, to mi potom pschewulku harii čitnisch, to njemóžu pschešłyschećí!" — „Nó haj, nanko, budu jenož potom trubić, hdyž budźešch spać!"

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Konkursowe jednanjo wo samožonju pschekupza Arnolcha Alberta Schiemanna jako měšešćela njesapřimnjeneje firmy C. Hunnänzka našł., měšešćel A. Schiemann w Budešćach bu skónčeny, hdyž je bu na terminji 17. nov. 1924 nuzdźene wurunanje pschijało a bu na tamym dnju jako pcawe wobsamknjo.

*

W konkursowym jednanju wo samožonju firmy Budyšćanskich exrijetnjow, akt. tow., je bu wobsebita termija k prothowanju po cżasu pschipowjedźenych žadanjow na 21. jan. 1925, dop. ½12 hodź. postajita. — Tamne pławći ja firmu Budyšćanskeje maschinskeje fabriki E. Wilhelma Fuchsa w Budyšćinje.

*

Plan wo postajenju nowoje telegrafoweje linije we Kubšćanskich wuježi na wósłtkim hamcże w Budyšćinje wot 20 dcg. na 4 njedźele

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Podawanje ss plchiwóś pěka k nałbyvanju wokrjeżnych drohow bu wupisuje. Formularc ja poliżenje bu na wokrjeżnym twarškim hamcże na wokrjeżnej domowej hasy 6 b wotedamaju.

* Poliżenja dyrbja bu we zawrjenych wobałkach pod napisimom „podawanje pěka" hač do 18. dcg. 1924 pola wokrjeżnego twarskeho mišchtra Zippa zapodacź.

*

Plan wo natwarjenju podjemskeje bałoforčežnje linije w Bukowje—Hojnje wuježi na wósłtkim hamcże we Bukowje wot 12. dcg. 1924 na 4 njedźele.

*

W konkursowym jednanju wo samožonju pschekupza Walthera Oehmy w Budyšćinje wotmeje bu dospołnčne rozsčełenje ł dowolnosću Budyšćańskeho hamtskeho sudnistwa. Zadanki bjes pschedprawa wuczinja 4839,50 hr., wosdźělcy może bu jenož 820,89 hr. Sapitž žadankow je w sudnistej pisarni tudomnischeho hamtskeho sudnistwa jtwje 174 zapołożeny.

Towarstwowski powěstnik.

Śrjedu, 17. hodownika popołdnju w 4 hodź. je pólz. Wjenkec w Khróšćicach posedźenje a spěwanje dla januarskeho koncerta. Prosy so, zo bychu wšitcy sobuskutkowacy kollegojo přišli, wězo też spěwarki. Předsyda a dirigent.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wječor w 7 hodź. zwučowanje.

Towarstwo młodźenccow w Baćonju ma pjećodnu njeńdźelu, 21. decembra, pop. w 3 hodź zhromadźiznu w młodowni. Wšitcy dyrbja přinć, też nowe sobustawy so přijimuja. PJedsydstwo.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću ma pjatk wječor ½8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžcy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Emil Jende
w Budyšinje

Budyšćańska sadowa a jahodowa palenja
fabrika žitowého palenca, kognaka a spirituosow

poruča sčěhowace wosebitosće (wšo po litru)
we wubjernej kajkosći a po znatych, solidnych płaćiznach:

Cherry-Brandy, zhotowjenje z płodow a naturskich produktow (wubjerny!)
alašowy khemjelcowy, ruski
krejowu oranžu, krasnu kwětku
mjatličkowy, wosebje sylny
moreau, aromatiski zelowy likěr
doktorski hórki, wot 1862 znaty
„Grasmücke", blidowy likěr, zeleny
Bourbonski vanilliowy likěr, crême de vanille
rańšo-indiski ingwerowy likěr, woprawdźity běły
turkowski różowy likěr, crême de Rose
bergamottowy krušwowy likěr naturskeho słoda
Stonsdorfski hórky likěr (Schneekoppenbitter)
dwójny khemjelcowy złoty
103-likěr, cyle wuznamnu kwětku a wutrobitu
šwjedski punš wot Emila Jendy w Budyšinje
marašino — likěr, di Zara
„Abtei" — likěr, najlěpše narunanje Benediktinskeho
šokoladowy a jejowy kognak prěnjeje kajkosće
palenc, 35 procentowski
žitowy, 40 procentowski
kognak — arak — rum
a měšenje
w znatej wysokohódnej kajkosći
essencu za warjene wino (Glühwein) jara dobru, połnu kwětku
grogowu essencu (znatu staru měrowu hódnosć)
čopłu žitowu essencu, běłu (wysokohódneho arakoweho słoda)
płodowe kisało, naturske kisało samsneho wudźěłka, kaž też wšě druhe palency a likěry

Płodowa tołčenja • Fabrika płodoweho kisała
Wšě wudźěłki sam zhotowjam

Dróbne předawanje:
Předawański čas wot 8—½1 a 3—½7 hodź., sobotu předawam bjez přestawki. **Njedźelu do hód:** dróbne předawanje wot 3—6 hodź. popołdnju.

Kupuja
wšě družiny słomy
wosebje
ržane woklepje
po wysokich płaćiznach,
Fritz Gretschel
słomowa wulkowikowarnja
w Budyšinje na Hośic hasy 8.
Telefon 1194.

MERSIDYSKI
Slěbrowe twory

Módre reformske kholowy dźěłace spódnje kholowy dźěłanske košle w 2.90 hr. sem *wolmj. łožowe płachty*, 3 m *ruk. lacy* wšěch wulkosćow *štrympy, zoki* jara tunjo.
J. Erler w Budyšinje
jenož na zwonk. lawskej hasy 10.

Palne drjewo
twarske drjewo
wojnarske drjewo
(brězowe)
wotedawa
Kubło w Boršći.

2 lěće a 8 měsacow stary
zrěbc
je na předań
w Khwaćicach čo. 33b.

2 husycy
kiž bórzy ponjesetej,
ma na předań **Jakub Nowak**
w Hórkach čo. 14 p. Worklec.

Sylna sučelna
kruwa
je na předań
w Radworju čo. 85.

Młody
ćehniwy woł
a parcella stejaceho
palneho drjewa
je na předań
w Smjerdźacej čo. 14.

Sylne prosata
su na předań w Klukšu čo. 46.

Kójdy, schtóž ma
něschto na pschedań, štóž grat, wschelake nowe a trjebane wězy, abo schtóž chce žebi něschto kupił, wosjewi to :: :: ſ nawěschtkom we :: ::
Serbskich Nowinach
Tajši nawěschći so w njebjo 6000 serbskich domach a ma wěsty wuspěch. ::

Lehmannec konditorńja

na serbskej hasy poruča za hodowne blido
hodowne štricle, makowe štricle, mjedowy wosušk
makronowy tykanc, :-: šokoladowy wosušk.
kuski na Božodźešćowy štom
z mjedowych wosuškow, šokolady, cokra
marcipanowe torty
jenož samsne fabrikaty!

Hecht, Linke & Truöl

Zhotowjenje gardinow a dekoracijow

K hodownemu swjedźenjej

poručam płaćizny hódno **wšu pječenšku potrjebu, amerik. a Biehnertsku pšeńcnu muku, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne** a **dróbne twory, šićowe twory, wolmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow kupi, dostanje kusk **mydła** abo ¼ pt. **kakaowa** abo ⅛ pt. **kofeja darmo.** :: Na šićowe twory a wolmu dawam 10% rabata.

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe
pjekarnja a klamy.

Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?
W mydłowem wosebitem wobkhodźe:
Wilhelm Wagner w Budyšinje
Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebišeho wubotowanja. **Parfumerije** prěnšich firmow; **swećki na** ::: ::: **Božodźešćowy štom,** běte a pisane. ::: :::
Je-li tuton nawěstk sobupřinjesene, **dostanjeće 10% rabata.**

Dobre dary trajneje kajkosće
kupujeće najlěpje w mojim wosebitym wobkhodźe:
nastawki za myjne blida z woprawdźiteho marmora
różkate a ovalne špihele
wobrazy z wobłukom a bjez nich
Skleńčeńnja Rudolph Wilhelm
škleńca a porcelin
jenož na serbskej hasy 16. :-: Telefon 187.

G. Schmidt, fotogr. atelje **w Budyšinje**
jenož na Sedanskej dróšy 20
a najbliše husarskich kasarnow
poruča so za wšitke **fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powjetschenja a. t. d.**

Smy wolili!!!
Kupujemy naše drasty za žony, mužow a dźěći jenož hišće
we Welsec kupnym domje w Kulowje
Namakamy tam njewěrjomnje wulki wubjerk po njesměrnje tunich płaćiznach za prěnjoklasne twory • Hiermank, 16. 12. wulke reklamowe předawanje

SERBSKE NOWINY.

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na póčo a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Ké. Kóžde čo. płači 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjoc knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiz maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełaje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobličeja. Za rabatowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifu. :: ::

Cisło (Nr.) 293 **Budyšin, wutoru 16. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyleho swěta.

S franzowskich wuhlowych podkopkow w polnoćnej Franzowskej so sajso telko wuhla wuzywa, kaž w lěcze 1913. Pósla teho Saarske wuhlowe podkopy wjazy wuhla podawaju wjzli do wójny.

*

Po powjesćach ſ Kaira je pschepytanje w nastupanju jendźelskeho hłownoho wójſkskowoho rosſkadowarja generala Stacka wukopało, ſo mordarjo ſpschiſanſkiwa pschijtelſchcieja, kotrejž je psches zhłu Egiptowſku a druhe muhamedanſke kraje rosſchěrjene.

*

Sběžk Arabſtich w Andjerje pola Teheana pschecjiwo Schpaniſkej je ſo ſ Egiptowſkeje nadjerał. Sběžkarſke hibanje pschecjiwo nadkrjeſtnym europiſkim ſtatoſo ho mjes muhamedanami wot Egiptowſkeje po zyłej połnoćnej Afrizy ſwpſchieſcjera. Pódła teho je ſo ſtradžu kommunikſtika agitazija ſ Moſkwy mjes ćzornochami w franzowſkich afrikſkich ſolonjach roſſchěrjene.

*

Po nowiſchich powjesćach ſ albanſkeje mjeſy je ſobotu w Ljungjſkej krajinje mjes ſbežkarjemi a knjezerſtwowymi wojakami k njemdrcennu wojowanju doſchło, pschi kotrymž je jo tež artillerija wuzyła. Sběžkarjo ſu dwě kanonje a wjele maſchinſkich ſtšłbow dobyli. S jich pomozu knjezerſtwownych wojakow zoſtaj muſowachu. Sběžkarjo ſu nětotre wóſy wobhadzili a pschecjiwo Tiranje, knjezerſtwowemu ſydłu, cjahnu. Tež w Karczjſkej krajinje ſu ſylniſke njemery ſwdyrile.

*

Japańſka wójnſka łódź „Canto“ je ſrjedź morja do ſkały najeła a ſo roſsbola. S wobſtadki je ſo 66 muži wulkhowało, 36 muži je ſnadź ſo tepiło. Wo 70 mužow ſo nazijeja, ſo ſu ſo k ſrjedź wulkhowali.

*

Newyorkſke banki ſ Częſtoſłowakiſkej wo pożeżonzy 30—50 miljonow dollarow jednaju.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej haſy 6. Ročí ſerbſki
Kajſl. a zaſtupſka kupowańſka wobućow. Pódpěrowanje ſpěšnje a tunjo

Knjezerſtwowa kriſa w Němſkej.

Hiſchcze pschejo njewěrny, kajſe budźe nowe němſke knjezerſtwo. Wuhladny na wutworjenje knjezerſtwa prahnu ſu dźeći a hubjeriſche. Hacź knjezerſtwo měſchczanow (prawizy) abo knjezerſtwo ſrjedźiſtwa doſtanjemy, wo tym ſłónčnje centrum roſſudźi. Pschedy rěkaſche, ſo ſo centrum knjezerſtwu prawizy pſchiſłamkuje. Poſlednje dny pak je po ſdaću Lěvija centrumſkeje ſtrony wjeſſchu pschewahu doſtała. Pschedawſchi němſki kanzler Wirth jara žiwje pschecjiwo prawizy dźěła a hrozy, ſe ſwojim pſchiſtupom ſe ſtrony wuſtupicj, jeli ſo by wona ſwóliwina była, ſo pſchi knjezerſtwje prawizy wobdźěłcj. Tež němſki kanzler Marx je ſo wopſet wo tym ſnuſſe wuprajił, ſo je němſke wuſwobolcjiwo pſchi poſlednich wólbach jaſnje wuprajiło, ſo je němſka politika dopjelnjenja prawa a ſo dyrbi ſo tak politika bjes pſchemjenjenja dale wjeſcj. Teho dla ſo němſki kanzler pſchecjiwo knjezerſtwu, w kotrymž bychu němſkonazionalne wjedniſtwo měli. Tuczi ſu pſchecjiwniſy politiki dopjelnjenja. Politika němſkonazionalnych by Muſoliu do noweje finanzneje kataſtrofy dowjedła, do kotrejž je ſo wona ſ poruhrſkej politiku prjedawſcheho němſkeho kanzlera Cuna ſcjahnyła.

Němſke knjezerſtwo wróćo ſtupiło.

Němſki kanzler Marx je pónđelu popołdnu 1/25 hodź. němſkemu preſidentej woſjewił, ſo němſke miniſterſtwo wróćo ſtupi. Němſki preſident je wróćoſtupjenje pſchijał a je ſ dobom němſkemu kanzlerej porucził, ſo by nathwilnje knjezerſtwowe dźěła hromadźe ſ ſwojimi dobuminiſtrami dale wjedł.

Ruſke wójnſke bronjenje.

Londonſka nowina „Morning Poſt“ ſ Petrohroda powěſ: Wulka Moſkowſkeho knjezerſtwa kakaſnje, do wjeſcjenje Ruſkeje puczowarjo. Powſchitkowne wójnſke bronjenje we wjeſcjenej Ruſkej njehodźi ſo dźeje ſapręć.

Sdyhna demonſtrazija ſa Trozkeho.

Trotzki je ſobotu po roſkazu knjezerſtwa na Krymſkim poſkupu wotjeł. Prěni króć ſu ſo pſchi tym njedźiwajcy kruteho ſtražowanja policije knjezerſtwa pſchecjiwniſke elementy na drohu ſwěrće. Sa wotjeđzajcego Trozkeho ſo demonſtrazije wotmětchu, na kotrejž knjezerſtwowi pſchiwuhowarjo a policiſtojo ſ nahſchcejnymi demonſtrazijemi wotmolwidhu, to rěka policiſtojo pſchimiwowarjow Trozkeho poſtelachu. Demonſtrazije ſu pſchi krwawonych ſrażenjach bacź do nozy trale.

Kommuniſmus w aBalkanje.

Ruſke bolſchewikiſke knjezerſtwo je kommiſara Joffa ſa połſlanza we Winje pomjenowało. Joffa je jedyn najwuniojniſchich agitatorow ſa roſchěrjenje kommuniſma. Belgradſka „Politika“ teho dla piſche, ſo ſtaj ſ pſchehadźenjom Joffa do Wina bolſchewiſtiſka propaganda na Balkanje freorganiſuje. S tymle pſchehadźenjom wotjeđ Athenaſowa a Zify Dibry do Tirana ſwiſuje. Wonaj balkanſkemu bolſchewikiſkemu ſwjatſkej pſchihłuſchataj.

Herriot a bolſchewikiſke pjenjezy.

Monarchiſtiſka „Liberté“ dale pjenjezne wobdźělenje ruſkeho knjezerſtwa pſchi poſlednich wólbach wotkrywa. Sſo-batu ſtu ſo tři dalſche dokumenty woſjewile a to jeneje franzowſkeje privatneje banki, kotraž ſ dobom bolſchewikiſku ſtatnu banku ſaſtupuje. S teho je ſpóſnaty, ſo je ruſke knjezerſtwo pokoju zhleje ſtumnuj ſaplatził, kotraž je ſo ſa agitaziju radikalneje ſtrony wudała.

Franzowſki wójſki ſud ſajso jenoho němſkeho offizjera ſadźudźił.

Wójſki ſud w Metzu je wjeſchka Demmlingena w jeho njepſchitomnoſcji k khłoſtanſkemu dźełu na 20 lět ſajudźił. Jeho winuja, ſo je w ſeptembrje 1914 w Montmedy franzowſkeho zjidliſta ſaſtrělił dał, hacź tuuje tuteho zadyn wójſki ſud njebě k ſmjerći ſajudźił.

Ruſke pódłanſtwo w Parižu jako ſrjedźiſchcejo agitazije.

Parižſke wjeſcjerne nowiny powjedja, ſo ſu franzowſkeho kommuniſtojo niedźelu rano pſched ruſkim pódłanſtwom w Parižu ſ wulkemu pohórſchcej wobydlerjow internazionalu ſaſtrěłki a nimo tho khodźazych ludźi hrožo wuſadali.

K temu je ruſke pódłanſtwo ſlědowaze jdźelko: Njedźelu we 10 hodź. je ſo w pſchitomnoſcji wſchěch dobuſtawow ruſkeho pódłanſtwa a witwanſkeho ſaſtupjerſtwa cjerwjeny khorhoj ruſkeje bolſchewiſtiſkeje republiki hore ſcjahnuł. Pschi ſwjatocznoſcji kraſnjin porcza. W tym wotſtupichu

---

Hiſchcze raz:

Sſerbſka ludowa ſtrona.

„Sächſiſche Volkszeitung“, w Drježdźanach wukhadźaza nowina, organ kaſiſkeje zentrumſkeje ſtrony, njemóže doroſumicj, ſo ſu Sserbja ſ wojo ſtrony wutworili a ſa nju hłoſowali. Sa tutu nowinu ſo ſamo roſumjeſche, ſo dyrbjachu Sserbja — ſnajmjeńſi a katoliſy — ſa zentrum hłoſowacj, „dokelž je jenički ſaſtupjer wopravnych kulturelnych ſajimow Sserbow“. To by potom i ſwjeđchom tyło. Hewak du wſchě ſa ſerbſku ludowu ſtrou wotdate hłoſy „do papjerjaneho kóſcha“ (!), kaž ſo w cjiſke 282 w jenym namołwjenju wuprajl. Nam ſu cjaſhy znate, hdźež zentrum w Saſkſej lěta dołho — **na wſchě 50 — jeno jliczaze kandidaturу bjeſe wſcheho wuſpěcha ſtajeſche** a tak tute hłoſy ſrjedźnym ſtacjanſkim (bürgerlichen) ſtroanam bjerjeſche. Tehdom njeje ſo wot „Sächſiſche Volkszeitung“ wobžarowało, teſ niz wot jeje pſchedchadnika „Katholiſches Kirchenblatt für Sachſen“. Tehdom rěkaſche: **Chzemy ſ tym ſwoje nabożne pſchecjiwdźerjenje wuſnacj.**

Na tutym roſpuſchczenju je ſo tehdom wjele Nězzow — dej katoliſch — pohórſchowało. A tola je ſo pſchi tójdej wałbje do němſkeho ſejma tuto dźělo wopjetowało, njedźiwajo na wſchelake protesty. Hdyž nětko Sserbja nadrodneho ſtejiſcheja toſame cjinja, dha ſo ſ němſkeje ſoſtudźuje. Sa tajke **jenoſtronſke poſtupowanja** wěſo wulki hžeł Sserbow — a to niz najhubjeniſchi — janeho ſroſumjenja nima. **Narodne ſmyſlenje a cjuce hiſchcze poła wſchěch podušchene njeje**, byrnjež ſta a tyſacy khorhoji nadóro-cjerwjenu a běłu w roſſrudnych wokomikach wopniſchcjili, ſchtož wěſo žana cjeſcj a khwalba ſa narod njeje, **kiž wo ſwoje thcjeſe a bjeſe wuſuje.** To jenož materielnje ſmyſłleni Sserbja njedowidźa. Jich materialiſtiſmej pokhilena wutroba nima wjazy nježneho cjuća ſa wobdy, ſe wſchěch ſtron wohrożeny narod. Tuczi bjeſe wſchěch ſadźerkowh zuſym lubjenjam a žadanjam ſwoje wuchu, ſwoju wutrobu poſtcjeja.

Maju nětko tute ſtrony telko ſajima ſa Sserbow, kaž wone wudawaju? **Nē!** Chzemy jenož na jedyn pſchikład ſ mnohich pokaſaſ. Prjedawſchi zentrumſki ſapódłanz w ſakſkim ſejmje, Heßlein, kiž bu ſ pomozu **ſerbſkich** hłoſow wolony, je po wuczinjenjach ſe ſerbſkim wubjerkom na pruſki zentrum tłócził, ſo bychu ſo narodne wobſtejnoſcje w Pruſſej pokěpchile. Na to je ſaſtupjeſ pruſkeho zentra, rektor Goltwald, w njejenje ſwojeje fraktzije 6. junija 1920 wot knjezerſtwa ſadał, ſo **bychu ſo poſtajenja ſa pólſku njeńſchinu** teſ ſa Sserbow. **loyalnje pſchewjedle.** Pſchilubiko to knjezerſtwo je, **ale pſchewjedło ſo niczo njeje.** W běhu wjazy hacź 4 lět njeje ſo zentrum napraſchowało, hacź ſu ſo jeho žadanja pſchewjedle. Hałe lětha naſhemu mějeſche k tomu pſchiležnoſcj, hdyž ſaſtupjeł narodnych njeńſchich, ſapódłanz Bacźewſki wobſtorhby Połakow a **Sserbow** pſchednjeſche. Ale w zentrumſkim lěſu knjezeſche **zwjaty mér.** Nicźo njejſmy wutrhli, ſo na ſo kulturne žadoſce ſerbſkich poddanow nękajkeho roſumjenja, cjuceſiwoje wutroby. Wot němſkonarodnych, kotiſž ſo tutym ſkandałoſnym wobliežnoſcjam ſmjejachu a ſ wjeſelocju „Bravo“ wołachu, njemóžemy nicźeho druheho wocźakowacź. Jich ſaidźenoſcj a pſchitomnoſcj nam doſcź praji.

S **proſzbnym rukomaj**

pſchiłožtejaj tutej ſtronje dźenſa po naſche hłoſy, wo kotreż je jim jenož cjitić. Helwat kaſ ſo wo dóſt Sserbow njeſtaraja. Jim na dalſchim wobſtacju Sserbowſtwa mało, ſ dźela nicźo njeleži. K wocźomaj dyrje ſo taja.

Schtož ſo tu thtułu w Delnej Łužiji zoła, ſtu derje pſchemyſlene pſchihoty na ſerbſku ſmjerć. To němſke ſtrony, kotrymž njeje pſchemóžaja hakatiſm ſtrowy rozum a mozy ſamuezi, derje wědźa. Ale njeczinja nicźo, ło by ſo tutym njedoſtatkam wotpomhało. Pſchez 5 lět mamy wuſtawu. Hdyž ſu ſo ſadanja artikla 113 pſchewjedle? Sa tutón cźaſ dyrbjeli ſo němſke ſtrony ſa njón ſaſtajicj, je-li jim nješchto na narodnych njeńſchinach ſaleži. **Jenož lohkowěrniwi wěrja leſnym ſłowam — politiſkje ſtraty Sserb niz,** njewěrjachu jich lubjenjam a ſłubjenjam. Sſu naſ wjazy króć hižo trumyli. A tola běja wſchelazy Sserbja wopjet ſa nimi, byrnjež jich njerodźili, wot ſo ſtorkali, pjenjez brali k poczišćowanju narodnych njeńſchich. Takeje a podobneje dźěcźazeje ſtuěry a wěry nadeńdźeſch ſcźežka na ſwěcźe.

Naſchi njepſchecjelo naſtajnje wudawaja — a to je jich trumpf“ —, ſo ſu naſche hłoſy ſhubjene, byrnjež wopjet dopokaſali, kajſe ſamo ſiwětowje wažnoſcje wone maja. So ſu tón raſ ſa zentrum wotedate ſerbſke hłoſy ſaſy bjeſ praktiſkeho wuſpěcha woſtate — kaž też bjžo 4. meje — dowidźa naſchi cjitarjo na ſcźehowažnym pſchikładje:

Na zentrumſkej krajnej liſcźinje ſtojwaj pſchi poſlednjej wólbje **16 975 hłoſow.** Tute njeſu žanemu mandatej dopomhale, maja potaſtim jeno liczazeje hódnoſcje. W nich teżi też na tyſacy ſerbſkich hłoſow — bjeſe wſcheho praktiſkeho wuſpěcha. Podobnje je pola němſkonarodneje ſtrony. Wone nimaju ani hoſpodaſkeho, ani narodneho wliwa. **Schto Sserbam w druhich ſtronach roſbrojene hłoſy potajtim pomhaja?** Licźa ſo jenož. Tuta możnoſc je jim też pola ſerbſkeje ſtrony data a by tam pſched ſjawnoſcju wo wjele krócź wjeſcźeje wažnoſcje nadobyła. Sſudnje je, ſo němſke nowinarſtwo narodnje ſłabych Sserbow ſa ſwoje ſamopraſchne ſamery wužije a jich k temu namołwja. Je to khcźeſcźanſke waſchnje, Sserbow jich ludej wozuſdowcź? Pſches naſche wólbne hibanje je němſki lud, je ſwětowa ſjawnoſcj wopjet wo Sserbach ſhoniła. W druhich ſtronach ſhubjonych ſerbſkich wotwzołow jeno jim blikkoſtejaze roſumjenja ſa ſwój lud. Haj, tołſame też bohrym pſchedwědźenym Sſerbam do hłowy njecha. Bychmy ſtali pſched pſychologiſkim hódnaczkom, njebychmy-li pſchicźiny tajkeho wotnarodnjenja ſnali. Njerozumne ſcźehowanje a ſlepjenje njenaſhonitych ſerbſkich wolerjow pſches ſnatych wotrodźerjow je tajke njewjedźene płody pſchinjeſło, na kotrychž maja naſchi njepſchecjelo ſiwoje wjeſelo. Sſrudnje ſchcźat je, ſo njenožemy k narodnej pſchesjenoſcji pſchińcź, ſo narodna ideja wſchěch Sserbow wjſpěſkeriła. Hładajcze, kak němſke politiſke ſtrony nihdże a nikomu njeſaðźewaja, ſo ſo naſche Sſerbſtwo na pſch. pſches ſhulu nicźi. To je wſchěm znate, ale nichtó njeſłoji ſwoju ruku k pomozu, ſamo niz cźi, kotſiž ſo ſchcźeſcźjany njemuja. Tehodła ſtejimy pſched hódnaczkom, kak móża Sserbja potom hiſchcze ſwój hłoſ ſa tajke ſtrony wotedacź a ſo ſwojeſho prawa ſdacź, pſchecźiwo njeſakońſkim wobſtejnoſcjam protestowacź.

So ſtebi němſke ſtrony tajſich wotpadnjenych Sſerbow khwala a pſchichodnje ſaſy do ſwojich ſyrzow wabicź hudu, njeje napadne. S mjedom łója ſo muchi a ſ khwalenjom ſwědźelakonni. Tak je wot ſaſtarſka ſem. Hewak njebychcźeſc

hdyž so khorhoj horje sćeže, běchu herzy internationalu, offizielnu hymnu bolschewikskeje republiki pískali a wschitzy vichitomni běchu ju sanjesli. Hdyž so khorhoj horje ležjazyła, hurra zawołachu.

Franzowska ja Južnoślowjanšku a Pólsku brónje dźeła.

Pariški „Matin" powě, jo stej Pólska a Južnoślowjanska brónje w Franzowskej skasałej. Pódla teho so ja Južnoślowjanšku tři wójnske łódźe na franzowskich łódźernjach dwarja.

Tajna jendźelska wojerska mišitja w hlownm kwartérje riffskich Kabylow.

Runje staj so jendźelskaj offizéraj Spencer Pryse a Gordon Canning z kraja riffiskich Kabylow do Jendźelskeje wróćiłej. Nowiny „Manchester Guardian" jich nawjedźetje w riffiam kraju wosswjeloja. Offizéraj běchstaj so z tajnym nadankom, wo kotrymž so wšo sjawnje njeskmě rěčeli. Abdel Krimej pósłałoj. Wonaj staj tamniších kraj 300 mil daloko pschepuczowałoj, do kotrehož žnadź prjedy žadyn Europsan njewjł njeje. W Tangeru so z łódźe na kraj wukładźischtaj. Jako Arabskaj pschedrasćenaj staj so psches schpaniske rjady pschetulilo. Wschitkich tych, kiž su najwažnischeju marokkowskeju městow Adira a Suady. Jendźelscenomaj kšetro žylna podobnosć tamnischeho ludu z ludowymi raćami pokrósneje Europy nadpadże. Kabylso su potomnizy gotiskich spalowon, kotrež su nihdy se Schpanišku so pokrósneje Afriki pschicžahnyli a khwilu tam knježili. W běhu stotkow wschak su so z Arabiez a czornoschskej krwju žylnje wmischeli.

Jendźelskaj offizéraj powjedataj, so su Kabylojo jeju jara pschesczelnje pschijeli a z nimaj wurjadnje idiowitkniwje wobchadżeli. Kabylojo pjecza storo žanych lékarjow a lékarskich srědkow nimaju, hacž runje wschędnje wjazy dyžli milijon muži z nich se Schpanišanami wojuje. Jendźelscanaj wójnski wuspěch Kabylow z teho wukładujetaj, so je so Abdel Krimej poradźił, smatkownym wojowanjam mjes tamnischimi spłahami kónz cźinicz.

Psched kónzom schpaniskeho knježeństwa w Marokkowskej.

Pošlednje měsazy je schpanište wójsko krocżel sa krocżelu so je swojich wobtrjebjerskich stejischćowow psched nadobnami riffiskich Kabylow wróćo cźahnyło. Pschi tymle njepschestawanym zońanju su Schpaniscenzjo wjele ludźi a wójnskeho materiala sfubili. Nětko tu so Schpaniscenzjo hižo hacž k márstkownu brjohej dohnali. Smjezace porazenje Schpaniskeje w Marokkowskej pak Schpanišku tamnu njenastupa, ale pod nim budźa stónczinje wschě khcheschćijanske ludy Europy cźerpjeć dyrbjeć. Powjeseć wo dobyćzach Kabylow nad khcheschćijanskej Schpanišku so po zyłym muhamedanskim swěcze rosćerzi. S wulkeho dźela su sebi Europsenzjo tele ludy podezišli. Wo dobyćzach swojich hobniwćzach w Marokkowskej zhonihdźi, so podezišnjene ludy lohko sa wójsku pschećziwo Europsanam sapkomjnicz dadża. Kaž Kabylojo tebi też, woni zadaju, so bychu nadkrješčiwo Europsanow wotćasli. Franzowzka, Italska a Jendźelska, kotrež su zwoje knježitwo na muhamedanske kraje wupschestrjeli, zo teho dla žiwe za srudny dóst schpanišskeho wójska sajimnja. Najwjazy starošejow podawki we wjeczornej Marokkowskej Franzowsam cźinja. Nańsca Marokkowska pod nadkrješčiwom Franzowzowsow steji. Franzowsam móže ho runje tak cźeć, kaž Schpaniscenzjam, jeli so so z cźasom na to njepschihotuja, so mohli sdźeli muhamedanow z nóznej ruku porasnyć.

Pošlednje dny je kabylski lud Andjerow blizko města Tetuana pschećziwo Schpaniscenzjanam postank. S tym su Schpaniscenzjo w Tetuanje do strácha pschischli. Też želesnizy mjes Tetuanom a pschimórskim městom Zeutu na cźarje 30 kilometrow strach hrošy, tak so žnadź go Tetuan njebudże wjazy je zwnoscu sastaracz mog. Gibraltarske parne łódźe njemóża so hižo wjazy w Martinje w małym pschistawje pola Tetuana pschistajicz, dokelž tutón pod cźežkej stražu sbežkaršich riffiskich Kabylom stej. Schpaništa je w strasche, so žiwoe pošledne stejischćo w Marokkowskej zhubi.

Też położenje w Tangeru kritiske bywa. Jendźelskej so tele podawki jara cźuceźiwe dótkaju. Njedaloko Tangera leži Gibraltar, žylna jendźelska pschimórska tworjedźizna Franzowzka je tehorunja Tangera dla w starovscach a je so z dobyćzom Kabylow do cźim wjetscheho njeměra daka, dokelž Algier w blišosći leži. Franzowske knježeństwo je notu do Madrida pósłało, w kotrejž so prajі, **so spuschćenje schpaniskeho pałma, schpanisko-franzowske srěčenje wo Marokkowskej slama.** W tu khwilu so w tutym praschenju njes Parisom a Madridom jedna.

Schpaniske zosanje z Marokkowskeje je jene z najšatnischich wulke wopory spóźerazych kolonialnych wójnow. **Schpaniška je sa spytane dobywje wjeczornje Marokkowskeje wjazy dyžli 20 000 mortwych, sranjenych a njenamakanych** wojakow woprowała. Budawki sa organisaciju tuteje wójnskeje expedizije wjazy dyžli 400 milijonow pesatow wuczinjeja, potajkim wschędnje nimale žydom milijonow pesatow. W kraju, z kotrehož su Kabylojo Schpaniczanow wuczischeli, su so za tejsele ksow milijonow pesatow lehwa maschiny, lazaretty pschiprawile, kotrychž je so nětko Abd el Krim zmocował. Schpanišku su z tychle pschipraviwjenjow wulki dźel njewobschkodźeny Kabylam pschewostajili. Nětko su na cźaru duschli, kotraž so po sponinanju na němske wobziwjerdźenje stejischća we žiwótowej wójnje „Siegfriedska cźara" njemuje. Kak dołho budźa so tam mój dżerzeć, njeho ji so w tu khwilu rjek, dokelž wojazy Abd el Krima najnowcezańske srědki wuzitja. Kaž Madridske nowiny wudawaju, Kabylojo pod rosskazowiśtwom němskich offizérow wojuja, schtož su žnadź Franzowzojo Schpaniczanam nazrěčeli. Njesbožowna wójna žnadź Schpaniju do sahubnych smutkownych njeměrow storhnje. Generalojo, na jich cźole Primo de Rivera njeju samóbli sławu schpaniskeho wójska w Afriizy wobnowiecz a nós schpaniskeho knježeństwa tam sachowacz. Zakońnje su so psched zyłym swětom wohańbili a wuschměchcheli. Tuž je bjes dźiwa, so schpaništi lud, kotremuž su wschě politiske prawa sebrali, nocze dźeje jim pohłuschnje so wodźecz dacz. Kral Alfons njeje sleply psched znamjenjeni ludoweje njepokojnosce. Wón so z nejedinkami pschećziwnikow nětcźišeje diktatury spschećerjecz pyta. Pošlednje dny je so jemu poradźiło, so se sastuperjemi opposizije sesnacz. Sda so, so cźaš njeje dakkoi, so so w Schpaniskej sašo parlamentarisce wobstejnosce sawjedu.

Studentiske njeměry w Bukreschu.

W Bukarestiskej univerzice su so sašo studentske njeměry wotmeše. Na medizinskej fakulce k pukanu mjes nazionalistiik. a židowik. studentami dóšłoe. Policija dyrbjesche jara krocżiez. Někotrych studentow sajachu. Na druhich fakultach nazionalistiske organisazje pschednoschkam sadźerzachu. Knježeństwo je studentow, kotrychž su w Jatzach sajeli, kubiniskej wyschnosci pschepodate a w Bukarestiske hischeze wunwsacźny staw wobsteji.

Nazionalistiske hibanje w Egiptowskej.

Nowemu ministerskemu presidenta Ziwera paschu egiptowsky nazionalistoju hidża, dokelž je so wón žadanjam Jendźelscanow podwolił. Hdyž Zíwara pascha njedźelu po želesnizy z Kairo do Alexandrije puczowaschze, egiptowskuju studentojo hobu jedźechu. W Alexandriji Zíwara pascha z cźaha wusupi. Studentojo z njemu pschihódźachu a do njeho pluwajo wołachu: „Nichtó njebudź z ministerskim pschednyhdu byeć, khiba Saglul pascha. Pschi tejle njepschecźelskej demonstraziji so ludowa cźerjoba wobdźeli, kotraž bu na dwórnischcźu pschitomna.

Ze Serbow.

Wutora, 16. hodownika.

Eusebija, biskopa wuznawarja.

* 1819 w Bukojnje naš njezapomnity wulki wóto Hendrich Imiš.

† 1904 Dr. Jurij Sauerwein, swérny přećel a zakitař Serbow.

* 1840 w Nowych Boranecach Jan Cěsla, serbski pěsnjeř.

Wótcej Imišej!

Wšón serbski lud też z rtom khwalaecym
Dźens hymny zanošuje do wyšiny.

Wón z krutym dźakom z nowa polnje čuje,
Što jemu Bóh je z Tobu wobradźił,
Tak mócne, čerstwe žórło wotewrił
Kiž narodnosće hona porodźuje.

Wzmi Serbow dźak, wzmi Serbow česćowanje,
Ty Serbow přećelo najswěrniši!
Wzmi horcy dźak, Ty muzo ryćeśki,
Za Serbow wutrobite zakitanje.

Korla Fiedlef 1885

Ta Jěva zbłazni Hadama,
To hišće dźens so podawa. Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wčera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer + ½, thermometer 9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer + ½, thermometer w nozu — 4. Wuhladny na mało so pschemjenjuje wjedro. — Cźežki powětr (nižina) leži z wječora Irlandskeje, druha nižina psched wječornym norwegskim mórskim brjohom, wyschina wotpowcze nad krajinu pschi Čornem morju. Cźopły wětr, kiž nad zymnym wětrom so z wječora k nam bliži, je we wječornej Němskej šnihi a dešcźe pschinjesł. Jutre budźa słónčko we 8 hodź. khadźa a so 3,54 hodź. khowa. Mjezacźi khadźa jutre wječor 10,07 hodź. a so dop. 11,37 hodź. khowa. Jutre mamy kwatember.

— **Schkrowo powješcź wo wjedrje za jutre sytnju: We** wječornej Němskej pontrócene a trochu cźopłischo, w ranschej połozaj z dźela hischcze mjerinje.

— Rozprawa policije. Tu kradnychu w nozu k 15. 12. 24 pjecź tuchnjow kornikow: 2 schérsch, 1 cźornego, 1 běłego a 1 cźornoschakateho; dale pa nozu k 16. 12. 1924 młodeho cźornego honaca, 4 cźornych a 2 žołtej a 2 běłej kokoschi. Wo padunkschwa wuja sinjace powěsće prošu kriminalna policija.

— W Albertowej schrodźe je syrjadowanu muschatelisa rudnohórskich hodownych žłobikow a hodownych darow. Wopyt běsche sajdźenu njedźelu jara bohaty, z cźasom so hamo sawrjecź dyrbjesche. Wuspjasenja je hacź do wječor 9 hodź. wotewrjena a może so wobzežje wječornu cźaš ta wopyt pornjeć.

— 75tše wobstacże Bnoyhjskeho wokrjeschno-ratařskeho towařstwa. Pjatk, 18. decembra wosswjeci tudomnitske ratařske towařstwo we „Krónje" 75tšiny jubilej swojeho wobstacża. Dek. radź. Richter z Luwocźiz smjeje powědańku a pastor primarius Valentin z Eilenburga swjedźenšku rěcź.

— Kak wjele pjenjes je so nabiło? Po wosswjerjenju němskostatneho finanzneho ministerstwa su so w nowembru nabile: ja 11 852 710 hr. hriwnakow, ja 7 411 194 hr. tišicźnowakow, ja 215 282,33 hr. pjenjezkow, ja 347 815,64 hr. podwuntnowarjow (2 pj.) dale ja 718 890,75 hr. pjeczinowarjow (pjecź pjenjezkow), ja hr. 2 561 116 dźesaczinowarjow (dźesacź-pjenjezkow) a ja hr. 5 702 50 połstnowarjow (połsta-pjenjezkow). We mož, běhu je tón cźaš: ja 122 012 322 hr. hriwnakow, dale je 120 987 861 hr. tišicźnowakow, ja 1 452 146,49 hr. pjenjezkow, ja 3 615 087,12 hr. podwuntnowarjow, dale ja

Bratřa Karamasowi.

Roman Fjodora Michailowicza Dostojewskeho.
S ruskeje přełožiła Jurij-Brodšischcźanšk.

15] (Pokračowanje.)

„Ach, Michailo, to žnadź też wjdchitko k tomu dońdże, žamo to pošlednje," sawoła Alošca jo wjesele žmjeło. „Tola ja jenož jortuju, wodaj! Mužłu žebi na zyle druhe wězy. Ale schto je cźi wschitko tak dotkadnje prajił? Ty tola njejsy žam Katerinu Iwanownu wopytał, hdyž bě so wo tebi rěcźało."

„Dimitrij Fjodorowicź bě tam, a wot njeho žym žiwschał — to rěka, wón žam njeje mi powědał, ale žym pošłuchał, so wě, niz dobrowólnje; pschetož žedźach runje w Gruschczynej pšanżu a njemózach wotenčź, tak dołho hacź wón tam pschebywałsche."

„Nošmiju, je tola ſ twojeho pschećzelstwa."

„S mojeho pschećzelstwa?" sawoła Rakitin krejczerjwjeny do wočzow. „Wy Karamasojo poczinjacże so być jako knježa, a tola je so wašeń nan za dreńkwi blidami jako pschijimnik žiwił. Sso wě, žym porucjo wam jenoż schpatny žłowjek. Ale njerudź nje jenoż ſ taſim dobrym wjesołym wurafom wublicza a na taſe nište waschnjo. Ja pschijmusnił sjawneje turwy? Nć, twój bratr abo žnano twój zan staratej so wo to, so by ty ſ njej pschiwusnił był! Dži do kuchinje, so by pschi blidże ponhał! Tola schto to tam dawa? Tak ſtok njemóże porowbjedowacź! Abo mějachu Karamasojo sašo swadu? Wěcźe! Hladaj tola, tam dże twój luby batjuschka (nank), a Iwan běži ſa nim. Hladaj tola, žan Fjodor woła něschto ſa nimaj. A twój nank sakhdaża njetasoj ſ rukomaj. Też Minsow wotjedże, a tam wotbali so też ľubleŕ Maximow. Wšěcźe su tam njes žobu wustup měli, a wobjed njeje so wotmeźej mohł."

VIII.

Skandal.

Hdyž Minsow a Iwan ſ priorej dźěschtaj, pschedewsa žebi tón prěni, *woprawdźe pschilitowny, běrny cźłowjek, mni-*

„Wobžaruje, so so tajſe něschto sta", wotmołwi prior, wažnje błowu nakhilejo. Proschu, požuńcźe so, moji knježa." Stupi so pjched žiwjate žiwjecźo a modlesche so, pschi cźimž wschitkjo cźeſcze pokni błowu pokhilichu.

Tu sta so, so Fjodor Pawlowicź žiwój pošłednji trumpf tuhra. Woprawdźe bě domoj schoł, dokelž sawěcźe wopschija, so je njemóžne, priorej ſ wobjedu hicź, hdyž bě so w komorzy starza tak ſlě jadźerzał. Ale hdyž wón pjched hoſcejenzom sasta, wuńmja so nahle cźiſche a worakawje. Jeho woczi błyſkotachtej so, jeho hubje schepotachtej. „Hdyž žym sapocźał, dyrbju też wuwjeſeć", rosžudźi so nahle. „Nawrócźicź tola wjagy njemóžeš, dyž je ſ najmjenſcha hacź pošłednjej njehańbitoſći pschinjeſeć. A pjched tymi je dogpła hańbowacź njetrjebam." S swojimi ſkowami thwatasche runje sašo do Alošcztra wróćo. Wšěcźe njewědźeſche, schto by cźinił, ale jenoż jene bě jemu jasne: pschi najžnadniſchej pschilełnoſći by so žyle sabył a so do hacź pošłednje možnoſcze njehorniſtwa pschinjeſeć dał. Pschi tom dyžsche so wſchemu ſdałowacź, ſ cźimž by mohł pokhłostany być. Wo tym so tola hiſcheze wobtrjebjeſeche. Hnydom po ſkónczenju modlitwy, ſastupi Feodor Pawlowicź do jědźernje. Stojeſeche na prosy so wótſtje žmjeło, pschi cźimž na wſchitkich kuceje bladaſche.

„Wo žebi mužłeſcheze, so žym domoj jěł, ale žym tudy!" sawoła do wobjednizy.

W hiſcheze runje wjeſołym Piotre Alexandrowiczu pomjenjeſeche so wulki hněw. „Że njeſnjeſnje!" sawoła wón. Krej ſtupi jemu do błowy a pschimaſche ſa ſwój ſkobut.

„Schto je njeſnjeſnje?" sawoła Feodor Pawlowicź. „Waſcha duchowna miłoſć, žnjeſm saſtupicź? Dostanu pschijſmy ſ waſchemu błidu?"

„S zyłeje wutroby", wotmołwi prior. „Moji knježa, proſchu *nad* wutrobnje, sdaſce so ſa waſcheje pschijmadnejſchu a budźcże w mérje a pschesjenſoſći pjched błidże.

„Njemóžno!" sawoła Piotr Alexandrowicź.

(Pokračowanje.)

Příloha k číslu 293 „Serb. Nowin“

Wutorn. 16. decembra 1924.

Serbjo, podpjerajcze swoje nowinarstwo!

S wjetschego dźela dostawaju naschi cżitarjo Serbske Nowiny hižo na dnju wudaca. W nětcżichim politiskim a hospodarskim so pschemenjazym cżahu je musne, so wažne powdźeze **hižo jedyn dżeń prjedy** słonisch. Naschi jenicżki **serbski dźenik** so prózuje, swojich cżitarjow na wschě možne wachnje spokojicź. Cżini wscho, schtoż je w jeho wozach. We tym móża so cżitarjo pschestrodźecź.

Na nich pak hodu saležeć, so **licźba abonentow cofeje**. W symje ma kóždy chwile, tuto žnadne dźeło a maju prózu na to wlacź, **mjenujcy cżitarstwo pschisporjecź**. Namoh swojeho kusboda, hdyž hischcze Ss. N. nima. Wone žu sa kóždeho Sserba njeparomne. S dźenikom **schikhadża narodne smyslenje a cżucze** do serbskich domow a statkow. Stare pschiczitkowo hischcze placźi: „Kraj mi, schto cżitasch, dha chzu cźi prajicź, schtó sy!“ Kóždy nowy abonent žiwi dźenik a dźeła žobu na jeho wutwarjenju. Ristka placźizna — 1,15 hriwny na měsacz — šmóžni tóžkuždy, hamo najkhudschemu, Nowinu wotebźeracź. Rosschérjenje serbskeho nowinarstwa, kotreż bźeš wuwjasca na Khcżeczanskej podstoji, je dźěl **smitskowneho mišionstwa**. Kóždy Sserb móże bycź mišionar mjes swojim ludom. W podpjerje knihowinstwa a nowinarstwa pokaża so hatle **woprawdzity Sserb**. Schtó dha chze hewak je cżitacź, jeli niz Serbja? Sa jannar dwrbi nasche hejsle rekacź: **Kóždy cżitar pschiwjedże po možnosczi jeneho nowoho**.

W symschim cżahu, hdyž Boża stwórba spi a tatarske cźeło wonka wotpoczuje, žada dusche sa duchownym wosschewjenjom. Dobra kniha, dobre nowiny žnjeża wutrobu a lunjhk. Sserb ma narodneje pschiwlaczniosczje, so najprjedy **sa swojim žada a pschima.** Tak je taiki wschédny towarisch laž Sserbske Nowiny rad witany hósćom w serbskich domach. Naschi zwérni cżitarjo dyrbjeli też sajima měcź, so so cżitarstwo Ss. N. pschiporja. Schtóž hischcze je nima, dajcze sebi wasch eksemplar k pschecżitanju. Nunje w hodownym cżasu. Pschiwjedźejcze jako hodowny dar kóždy jeneho nowjeho wotebźeraria. To by najrjeschcze „Boże dźecżo“ sa Sserbske Nowiny było. Dźi a cżiń tak!

Skórżba Mennong-Sklarz-Heßlein psched Budyschskim lawniskim žudom.

Pschepłyschowanje Mennonga a Sklarza

Wobškorżeny Mennong rušnje sałoženje Mennonga a wob. ruk. w Schérachowje, jariadowanje Horajolukiseje a hcekownje a swoje poczahi k pschekupcej Aifrodi Freundej w Drježdżanach. Freund je so dyžił na jeho pschedewjacźich wobdźélicź, tola je jeho poddźišcu žedżu wotpałił. So by maschiny w schekownu saplaczeć mohł, je žebi *Mennong wot pschekupza Schneidera w Korywnju* 7500 hr. požicźił, ale też na žiřowcej kašu je žebi tehdom hižo pjenjezy wobstarował. Jako jemu kreditny wubjerk 5000 hr. pschiwoli, je dołh pola žiřowcje kašu hižo wjetschi był; tola wyschе 18 000 hr. njeje jeho dołh ženje khoł. Njeje wérno, to je tej hischcze po wotpałenju pa ładnika Schotty pjenjezy wot žiřowcje kašu dostarał. Na poschčd je dwě žadanji na Freunda, 6000 a 3000 hr. wulkej, wotstupił. 11. haprcźe 1924 je jeho Heßlein rahuje napominał, dwój dołh hacź na 5000 hr. hacź do Lónza haprcźe wotplaczicź. Kónz hapreźe je Calmez a Wertheimez firma w Lipšku poła njeho twory a bźurowe meble w hódnoczi 4457,40 hr. cżałacź dała. Też druhi wérciežer žu pschecżiwo njemu zakrożili. Tu je jemu freund radźił, so na Sklarza wobroczicź. Sklarz je 13. meje do Schérachowa pschischoł, je žebi jeho wobthudne knihe wobhladał a poddźelanju pschi tym namakał. Sklarz zadżejcze so dyrbi Mennong dale dźélacź, Njecżakane twory dyrbjeche do Barlina słacź, hdyž chužche je Sklarzowa firma, „pożerdnistwo wukrajneho wobchoda“, z kótka Aub., mjenowana, jako kommisionar dale pschedawacź. Schtóž so wunwikowa, dyrbjeschе ho žiřowcej kašu pschekwalacź. Hewak bychu so twory pschi pschedžadżowanju jenož rosbrójiše. Mennong a Sklarz staj też s Heßleinom a wérciežarnikami radźiežerowej Voigtom a Wawrikom jednałoj. Sklarz chcżeschе Mennongowe druhstwo s wob. ruk. hromadże se žiřowej kašu sanérowacź. Tehdom, 9. meje, žu jeho, Mennongowe aktiwy 12 000 hr., pasiwy 40 000 hr. wuczinjałe. Tak fhélšje hacź je Sklarz do jeho wobchoda sapschimnył, njeje wón, Mennong, ničżo wjacy pracżiecź mół. Hacź do tcho cżasa pak wón njeje bankrott był.

Wobškorżeny Heßlein wotpokaża rahuje, so je na khožajomne waschnje na Mennonga sluschował. Schtóž je žo Mennongej wjazy požcżiło, je pożadnik Schotta na swoju ruku cżinił. Wón je 11. hapreźe s doraźom Mennonga namolwjał, so by dołh pola žiřowcje kašu zaplacżił. Mennong je to też chżył. 11. meje je Mennong je Sklarzom k njemu pschischoł. Sklarz je potom swój sanérowanji plan wuwił. Voigt a Wawrik staj pschiwmaj był. Wschitcy žu jaczischcź mółł, so je žo wo Freundu a Khunu wéc jednało. Žiřowej kašu je njeje cżinje khżilina dała psched druhimi wérciežerami. Sréczenja mjes Sklarzom a žiřowej kašu je wón 20. meje mésdżczanskej radże a kreditnemu wubjerku pschedpołożił. Wobej stej je khwaliłej. Mésdżczanskaj radźiżerjej Voigt a Jähnchen staj je hobu podpisałoj. Wucżinjene mjetnje pak so njeje dżerżało. Nawopak, je pschecżiwo njemu počżeli schcżuwacź. Hdyž so niczhychu druhi i pschiwłodżenjemi do nałeżnosczje tykali, bychu so trjeżenja dżerżałe a wérciežeso bychu swoje pjenjezy dostałi. Budźischce derje było, hdy by so najprjedy wutpěch wocżakał.

Sklarz so winuje, so je žiřowej kašu khżilchinu dał psched druhimi wérciežerami a so je k jebanskemu bankrotej nadpjerował i tym, so je dźéle samožnja i konkurza wolstronił. Sklarz rěcźi wjeże a kruże. Je widżecź, so je we wschém wobhonjeny pschekupz. Psches Drježdżanskeho pschekupza Freunda je i Mennongam hromadże pschischoł. Freund je Mennonga wukfukował. W inflazijti je je schekam a šménkami płacził, kiž móżesche Mennong jenož je sapołdżenjom šamnicź, hdyž bychu pjenjezy wothódnoscheny. Sklarz pak je też hnydom widżał, so Mennong nicżo njerozumi. — Dale wuwił swój program, tak bychu žiřowa kaša a druhi wérciežerjo k swojim pjenjezam pschiňicź mohle. Pschi jednanju i Heßleinom a méschczanskimaj radźiežerjomaj je też na to pokazał, so swój žiřowej nałeżnosczju i zyła nicżo cżiniecź nima. Samohk rosdźelowaja wupłoki dasa a też žadanki na nahsbowoscżenje. Mennong, Heßlein, méschczanskaj radźiežerjo a też wón sami su měrjenja był, so je sanérowanje poradił a so wérciežerjo tak jich pjenjezy dostanu. Hdyž Freund njebźeše njezmóhnitemu Mennongej słubowanja cżinił, kaž potom njeje dżerżał, njeby zyła njetuła wéc hakle nastała. Schtóž twory nastupa, tiž su ho do Barlina pschijeżdże praji Sklarz, so su to jenož kommisionske twory był, a so wón je ženje njeje cżakacź chżył, ale jenož wrócżowérciežerjo. So temu tak je, móża jeho pschistajeni wobstrucżicź. Sklarz wuprajі so potom k rosdźelenju tak mjenowanje „Rattenkönig-broschcura“, tiž bęsche ftat hižo 1920 po 'akonju k schcżitej republiki cżłonjecź dał. Wuprajі swoje swodżowanje, so je so žamo do aktow wzała, hocżrunjecź losa i wulej nałeżnosczju i zyła nicżo cżiniecź nima. Samohk rosdźelenja je był, pschecżiwo njemu, Sklarzej, a Heßleinej schkacź. —

Listynošer

dopomina Was w tutych dnjach, zo byšče sobi „Serbske Nowiny“ na měsac **januar 1925** skazali. Skazajće sebi „Serbske Nowiny“ hnydom, zo byšče je porjadnje dale dostawali. Po 25. decembru wobšiži pósta 20 pj. přirażka.

Nječnik Pröhl wobroczi so pschecżiwo ladżenju Budyschskeje na prawizu schcżasze nowiny, kiž je we wczerawschej rosprawje jenož wuczahł i „Rattenkönig-broschcury“ pschiwjesłu, to by pschecżiwo Heßleinej a Sklarzej i nowa schcżuwała. Pröhl pokaże, so w „Rattenkönig-broschcurje“ mjenowany Sklarz i wobškorżenym Hendrichom Sklarzom i zyła nicżo cżiniecź nima.

Sšud hischcże soškli, so budźetej nimo 18 druhich swódkow tej pschekupz Freund i Drježdżjanu a wżywnitkarju Hinrichen hischcże jako nowaj swódkaj proschenej.

Na to so Straßburger pschestwischuje. Wón wjesełcże, so njerozumi, kak móża jeho winowacź, so je Mennongej pschi jebanskim bankrocże k pomozy był. Njeje Mannonga i zyła wossobinlazy znał. Sréczenje Avv. je žiřowej kašu je žobu podpisał, dokelž je to tej Heßleim rat cżinił. Hdyž žu kommisionske twory je Schérachowa do Barlina pschischle, žu je Mennongej jažo tkaniny wrócżo słałe. Po nécżim je Munong 35—40 truhow klawinow dostał. Sklarz je chżył wobkhod w Schérachowje dale wjesé. Jednacho dnja je jemu Sklarz prajił, so žu Mennonga jajcza a to dyrbi hnyoom do Schérachowa jécź a pola rěcźnika dr. Mittaga žebi rosšafnjenje žadacź. W Schérachowje je shonił, so ma Mennong wjese njepschecżelowu a to žu je jeho jenož šawiżeja dla sajcź dali. Nécżnik dr. Mittag je jemu sdźełił, so je Meunong twory pschešafnjowoał. Straßburger i rěcźnikej prajił, so tute twory jako kommisionske w Barlinje leža. Njeje tehdom wjedżał, so je pola Mennonga konkurs wudhrił. To je hakle w jasnje shonił. Wschо hromadże je ta 4000 hr. kommisionskich twarow do Barlina pschischło. Twory žu ho pola Langez firmy na skład dałe. Sčcżehowaja pak ho pola Avv. wostałe. Sklarz hischcże wuwjedże, so je pschezo na to dźełał, so bu so Mennong bóchy i jatby puschcził, tak so by jaho dale dźélacź mohł. So je twory samjelscżecź chżył, wo tym njeuože i zyła rěcże hyrł, hewak njeby tola Straßburgerej wschе sčcżehowanja a papjery žobu dał, so by je dr. Mittagej pschedpołożił.

Sérjedu dop. we 8 hodź. žo w žudniškim jednanju pokraczuje.

Haarmann psched žudom.

Dżeše tydżenja traje hižo Haarmannowy prozeš, a hischcże pschezo njeješu wažne pratschenja wujschnjene. Dla 27 mordarskwow je wobškorżeny. W najwjazy padach je derje sko wuznał, tola w nékotrych padach preže, so je morderskí njeskutk wuwjedł. Haarmann jawošnajі pschezo jaho jaczischcź, so wo šhubjenju nékotrych młodych ludźi wjazy wé, hacź praji. Hdyž žebi na to myšlimy, je nadpadne, so H. hischcże pschezo preže, so zyle nopy, kotreż žu so we Lejnje namakałe, wot niebo njeišu. Wón je zdże nopy swojich wopołow pjerża do Lejne rosbił. Mózna je, so pschesłyschowanje we Hennieschowym padże, pola kotrehoż staj so po Haarmannowym wuprajenju Grans a Wittkowski wobdźélilој, wjazy šwólta do tutych njeskutkow pschinješe. Njeješnoscż kuješi tej hischcże wo wuprajenju nékotrych šwódkow, kotrychż je Haarmann pjerża wunyjałował. Pozdżi mjes Haarmannom a Granšjom, też hischcże dołcż wujašnjene njeješu. — Sšud chże ubéranje dowjakow hacź do rentowy skónczicź. Sérjedu budże potom statny rěcźnik a jaktorowapn šwoje dobrosnaczа a mjenjenja wuprajicź. Dołkónczeny wuješnd njemóże šo do schwórtka wocżakacź.

Jednanje šapoczа šo i pschešłyschowanjom wo padże Kónzowaneho Oskara Wenzla. Haarmann prajі, so je Grans wjedżał, so je jeho šamordował. Teš hdyž je šo Franka skónzował, je Grans jeho rano morjewo we łosu lecża wiożał. Grans je hischcże prajił, dokelž bychu Jónsče pódła: Jony dyrbja won.

Pschedsyda: Wésche Wy njschto wo tym?

Grans: Nł, njješłyšm ženje morjewo widżał.

Haarmann: Praschejcże šo junu, schtó je morjewo do khamora położił?

Grans: Ja niz!

Haarmann: Sšmój wobaj šapschimnyłoj a cźeło do khamora położiłoj.

Dale jedna je wo Kónzowanym Franku, Hochu, Chrenbergu, Struhle. We wschich tutych padach ju šlarschu morjenych jako šwódkoju proschetni. Wobšebje maczerja porjedaju płakajo, kaž šu šo jich hynjo hubili. Jednacho dnja njeješu wjazy domoj pschischli. Podarmo šu na nich cżakali. Połdżiju winuja, so njeje cżahko dołcż kruże jaspschimnyła. Jednym nan powjeda, so je cżłowjeka na hażdy we wobłoku łwojeho šyna, wo kotrymž hižo dźěchi cżaš nicżo njewódżesche, wathładał, a so je tak wódnał, so je šo jeho šynej nejchto šlako. Dale pschiňa Haarmann, so je 17tschego Kocka, Bronischewškeho a i Wiłša Kónzował. So je Sunnenšeda morił, won prże. Wo Kožkowym padże też nicżo wjedżecź njeche. Bratr pošledżnjeho powjeda, so je khubjemu pschihłojny a też porjadny hólz był. Wézy, kotreż šu poła Haarmanna namakali, šwólnowa šwódkaj jako te šwojeho bratra. Haarmann prajі, so we tutym mordarštwje nicżo njewé. Njemóże, też w mnohich druhich padach wédżecź, hacź je hólza Kónzował. Jelt pak šwódkaj draštu khubjeneho jaho šwólnowa, chże mordarstwo pschiznacź. Potom drje to tak bnóże. — W padże „Wolf“ prże Haarmann tehornuja. „Luiši hólz“, prajі won je sazdżerjowanjom, „bé tak khubjenje šwraschenj, jo ja ženje i nim schol njebydh. Bésche tak rostorhany, so by šo macź hańbowacź dyrbjała, jemu tak wokolo běžacź dacź.“ Haarmann je rosharjeny a winuje Wolšowehoho nana, so je šwojeho šyna bił, a jo je hólz potom cżeknył. So je Erdurera Kónzował, Haarmann pschijma, wo Brunkmanje prajі, so je to móżno, jeli šwódzy draštu morjenego jaho špósnawaju. — Kónz jednanja.

*

Sajim Hannoverskeho wobydlerstwa na jednanjach Haarmannoweho prozeša je sterje hischcże pschibéral. Tak jóšli šudniška straža, so šu šuzjo hižo wjecżor 1/4 11 hodź. šo nastupili, to bychu rano we 8 hodź. na mésnje był, hdyž šo japoczeja jastupne karkki wudawacź. Teš šo we mésnje je jastupnymi karkkami wikuje. Pjeża šo ja 20 hrivnow pschedawaju.

Sšud jedna wo padże Hannappela i Düsseldorfa, we kotrymž je Grans dša nadpjerania k mordarštwu wobškorżeny. Sšwédk Seidel powjeda: Hannappel šedżeše we cżakarni na žywim kaschcziku. Tuš pschiňdże Grans, kiž na njeho rěcżeše. Potom šo wotpałischtaj. Haarmann šeješe pschi diwórnischczowych wrotach a Grans jemu pschikhwaše. Ludzi, kiž je Grans šobu wjal, njeješym połožiżcże ženje wjazy widżał.

Dale pschiňdże jednanje na Kónzowaneho Henniesa. Tu je Haarmann Granša a Wittkowskeho mordarštwa winował. Haarmann: Jedneho dnja jakubschtej šebi Grans a Wittkowski wote mnje, to bych jimaj moju šćwu pschewostajił, dokelž malaj i nékim rosrěcżowanje. Ja njeješym potom w nozy do šwojeho bydżenja pschischoł. Hdyž rano domoj pschińdżech, tekżeche nécżtó w mojim łożu. Prajach: „Cżón je tosa morwy!“ Na to wušmějżechtaj so tammaj a prajeschtaj: Tón tam hižo leżesche, hdyž my wécżera do twojeje šćwy pschińdżechmoj, to šu ty był Prajach: „Staj tola wrótnaj! Wém, so bésche moje bydżenje cżišhe.“ Wittkowski prèże, so je Henniesa šdy jnacz wulkuje a so je šebi wot Haarmanna bydżenje wukadał. Haarmann chże ho jemoj na nim wjecżerj, dokelž jeho hidźi. Haarmann pak wostanje pschi šwojim wuprajenju.

Pschedsyda: Granšo, schto Wy k temu prajicże?

Grans: Haarmann łži. Wón naju hidźi, to je wschо. Sešłyšuje pschešłyschowanje nékotrych rěnilkow, poła kotrychż je Haarmann pjeża mjašo łapował. Jadyn z nich nicżko wo tym njewé, so by Haarmann hdy wjažo wol nich brał.

Pschi jednanju hedżi Haarmann šmérom na šawzy ša wobškorżenych. Ruzy dżerži nad brjuchom šlynkneje a hladnje schkawje na šwódkow. Hdyž nichżo pschecżiwo njemu wuprajа, tekżanje wocżakuje i hubomaj. We šwódkach, kiž po jemu njeslubja, ve pschejo nékchto njepschijomne wuprajicź. Wschе wuprajenja wotpołkała jako njewérne. Jeho wotmělnjenje njes wótrym, khutnym wukładowanjom a praktischiżym šlukłowanym bledżenjom, kotrymž chże šwoje prawe šmyšlenjo šakryeć, cżim dże a

bóle hubjeńscki zaźiśchęź na pschipoßłuchaŕjow. Njech je Haarmann hęź duchownje wulki schpatnik a we mnohich wěźach hłupy, tu w prozeßu je doma. Ma wurjadnje dobru znajomnosć zakonjow. Hnydom wě wo cźim ßo jedna a pschewidźi kschtiśe kóždu situaziju. —

Zavóslane.

Dźiwny němśkonarodny Sserb.

Wutoru 9. dez. w nozy wokoło 12 hodźin ßa ßo we Starych Drježdźanach dźiwny podawk. Połobjanizy Sserbjo, kiž běchu hromadźinu ßerbiśkeho towaŕstwa „Jednoty“ wopytali, dźěchu mérni domoj. Hdyž nowe torhoschćo pschekroczachu, jadźerźa jich młody muž, kiž bě ßnadź 27 hacź 30 lět ßtary. Wón jim pschikwa: „Hier wird deutsch geredet.“ Sserbjo pak na to nicźo njedachu a dźěchu dale, to bychu tak ruczje hacź możno domoj pschischli. Hdyž widźesche, jo wot Sserbow wotmolwu dóstacź njemóże, łapoczа w schpatnej ßerbiścźinje wołacź: „Ja žym tez Sserb a ja wam błos praju ßmérom, błos ßmérom, ßonſt ja wam wśchě „fraßy“ zerschlagiwim!“ Jedyn młody Sserb jemu tźi na to wotmolwi, jo wón ßame prawo nima Sserbam ßakazacź, ßerbzy ręczeć, pschetoź kóždy cźłowjek móże we ßwojej maćerńnej ręczi ßo rosmolwjeć. Tu ßo wón jara roshori a zawoła: „So, mönicze? na dha dajcze mi waśche papjery, ale głei rosemicze gleí“ Młody Sserb, kiž njewědźeschе, tak k jemu pschińdźe, to dyrbi zujemu knjeſej ßwojej papjery pokazacź, chajśche, jo by ßo tźi dostojny knjes ras pschedßajił. To běśche ja njeßo pschewjese, wón ßapoczeńśche cźaßo nimźy ręczeć, dokeź ßnadź začuwaśche, ßo ßchapatnje ßerbzy ręczi: „Ich bin auch ein Wende, bin preußischer Polizeikommißar, in mir ſteckt Oberlauſitzer Blut und ich werd euch ſchon zeigen, wie deutſche Schläge ſchmecken. Wßchem ßo ßdaśche, jo to ßnadź nekajki ßobuſtaw „Jungdowa“ abo „Wehrwolfa“ a njechachu nicźo wjazy ź nim cźiniсź mécź. Teź ßejeſche cźłowjeka Nimźowa na Morjaſkej dróży, kiž pschihładowachu. Dokeź teź ßtajnje ja hołzanu bźhaſche, kiž běchu ßerbzy jowßekeane a jim pschiwołaſche, jo ßu ź Kulowa a jo tu ßerbzy ręczecź njeßmědźa, běchu Sserbjo nuczeni, jenoho ßtrażnika proßnjecź, to by jich wot tutcho cźłowjeka wuſwobodźił. Strażnik jeho tez hnydom ßtaji a na praſchenje, cźehodła Sserbow wobcźeźuje, nicźo njeſwotmolwi. Strażnik ßdaſchе wot njeho mjeno a adreßu. Teź to dacź njechaſche. Tuž dyrbjeſche jeho ßobu wiacź. Na połtźiti, hałe wuprajł, to Natulch réka, ßo je „Kulowczan“, teź ręczeſche ßam němźy, a ßerbzy. Wón ód hałe ßobotu w 6 hodź. do Drježdźan pschijeć a chyzicźe ßo tam jako ryty Drježdźańczan nahrecź. Połobjanizy Sserbjo jeho wobßkorzicź njechaja, dokeź bě njeßmy wichrowjeſe po ßchiji limpł a bychu ßo jara ßwjeſelili, jby by knjes Natulch ßhromadźiny towaŕſtwa „Jednoty“ wopytał. SSßnadź je jim mózno, jemu dopokazacź, jo Sserb Sserb woſtanje, teź w Drježdźanach. F. H.

Morawſki lud a kraj.

Wobraſti ſe źiwjenja, ſtawiſnow a puczowanjow naryßował Jan Bryl-Sserbin.

(Dokrączowanje.)

Jaroſchtokſtwo ßwj. Cyrilla a Methoda.

W nowišchim cźaßu je ße ßtyjenſiſchcźa ßwj. Cyrilla a Methoda ſeikhadźał nowy płód na Morawje ja wśchitke ßłowjanſke narody, kiž ßu dobreje wole łakhowacź narodnoſtne ßwojich wótzow: to je jaroſchtokſtwo ßwj. Cyrilla a Methoda. Wo tutom cźitamy w wrotnym „Hłaſu“ k wopomnjecźu njeboh arzhibiſkopa dr. Antona Cyrilla Stojana ; pjera wjele dóſtojneho knjeza Jemelki, belgzata Japoſchtolſtwa, napißane ſtawiznу, kotrež tudy w pschełożku naſchim cźeſcźenym cźerpiſtim cźitarjam politicźam, dokeź ßu ßluchcźeja k dolpołnjecźu toho braſa „Morawſki lud a kraj“ a dowupjetnieja morawſke a narodne cźeſkoßłowakſke ßtawiſny nanajßlepje.

. . . „SStawiſny narodowy maju ßwoje źórła w caerzijſt roſoma a cźłowjeſteje wutroby. SSakhcźicze ſ nich rěchy wyßkot dobyczeſkeho roſoma — kiž njewotmołkaje ßo teptacź ßwjate prawa wutroby — a łaſy ſ druhich ſtetſtokow hiſtorije pali ßo ſkoro płomjo ſniczeneho cźucza horliwych wutrobow.

SStawiſny cźeſkoßłowakſkeho naroda we ßwojich naſtawniſchich počzatkach, hdyž naſchi prjedowniza łapcźowja do towaŕſchnoſcze wobźełanych narodow Europy, buchu łahajene ſ wułkim póſnaczom a roſumnowymi zadźeźcami a ſchtachotnymi zedjenjemi wutroby. Roſcźiſtaw, wójeh Wułkeje Morawy, ma tu njeßmjertnu zaßłužbu to je ßwojemu ľudej ź dalokeje SSolunje jawołał ßwj. bratrow Cyrilla a Methoda, kotrajž ßtaj ź khcźeźcźanßtwom coßwjećźiłoj pohanſkich prjedownikow a ź ľudu cźu Krißta poßwjećźiłoj jich ßłowjanſke wutroby. Tak apoczа ße wułkoſcź SStorwjanſtwa ź dźełom prenjeju jich wótrownczerjow — ßwj. Cyrilla a Methoda! A Belehrad Wułkeje Morawy ßtawa ße ſtołicu a ſrjedźizu wutrobu naſcheho naroda, haj zyleho pak cźeſcźenjeneho SStorwjanſtwa. Bo ßuzel, to jenoż na tak kśótku dobu!

Hižo ßtyjnoſo SStwatopołka powjeßaja wulke dźełu ßwjatych Cyrillo-Methodiſkich roſpadanſkami Belehrada. —

Wułkomocnje k: kraleſtwu poßepuja k ßmjerzeſi łonjeze ßtupy maćerſkich dowpcźerjow, dokeź ßu wutrobu naroda, Belehrad, najßdojcźiſe ſtawicź a hida a njepheßednoſcź bratrowſka.

We nowej podobje ſ ßwojenju podobneje dźełu ßwj. bratrow Cyrilla a Methoda — ßwj. Wjaczßław. Dźěſtiſtwo Belehrada pschejcźimy w X. ſtotku khcźeźcźanſkich Bychehrad a Praha jako „nowa hłowa a wutroba naroda, kotraž ßo pschez łaßłužbu ßwjatcho wótrcźa wróći k wotkazanju Cyrillo-methodiſtwu.

A łaßo mordarßtwa hida bratra Bolcźeßława pschehrocha ſ naßłuſnoſcźa* na prołu zyrkwje ßwoj. Kośmu a Damjana we Starej Bolcźeßławi łędy wobnowjeny roskcźeńc naroda cźeſkeho na pódźe khcźeźcźaſtwa — ßa dołhe ſtotki. SSßławu nehdyſcheho Bełehrada wſchak hižo źadyn ſ podźiſchich pschemyßłowzow wobnowicź njeſmjeſ. Praha, hłowa a wutroba naroda, źiwori wot naroda k narodej.

Caput regni — ſ hłowu ßławneho kraleſtwa a ſ wutrobu ßbožowneho naroda cźini ju hałe w 14. ſtotku Wótz wótcźiny, poßwjatneje powdźiwe kral cźełci Karl IV. — Króńje ßwoj. Wjaczßława wón dobywa nowcho błyſcheja, dźědźiſtwo ßwoj. wjercha wón połdźeńcze ź europſkemu mnamu — khcźeźcźanſka kultura ſaſchcźěpjena do domjaceje pódy wot ßwjatcja japoſchtołow Cyrilla a Methoda, cźini wſchu cźeſku wótcźinu ſ hłowu a ſ wutrobu Europy.

Toſa, bohužel, hižo ja Karlowcho naſlědnika, krala Wjaczßława IV., natuknje ße hłowa kraleſtwa Praha — caput regni ße ßymiu zuſnych bludow Wicleffowych a bórh potom je teź wutroba naroda naßelnjena ź Kaiſnowej hidu a ſawiczku, dániž tutón, pschez bratrowmordarſke boje wuczerpany, poła Liwan a połdźiſcho na Bźłej Horje njepada do mrokotow ßmjerce.

(Pokrączowanje.)

Pólſtwo.

* S Aue. K wohnijej w jatbje, pschi kotrymż fabrikſki nowjedník Michel ßmjerzej namaka, ßo nětko wojſerja lo je ßtyłu fur ßebi teź hiſchcźe druhi wopor ładał. W jednej ſathowej komorze bě wjacź ludźi ſamełmjenych, kiž žanoho bydlenja njemějachu. Jedyn ź nich ßo tak cźežko ź kurom ſajedojeſi, to hiſchcźe pschego na ßmjercź thoru w khorowni leźi..

* Liſt. Kiž je 7½ lěta po ruczu byl. Wo liſcźe, kiž je hałe wo 7½ lěta do ruki dóſtawarja pschińchoł, pißaju Kamjenicźanſke nowiny. Liſt běśche Kamjenicźanka wobydlerka wdowjeſej pschiwołaſiſe, w kotrymż běśche we nałeźcu 1917 nukazy bo wola wólſach. Nětko je wojak nim ſkotatnje woborh we ſchleſiſkim Oelsu pakcźił ſ liſtom bóſtał. We ßwojim dźakownym liſcźe na wotwótſkazku wurazi wojak wdowcźe, jo by jemu tola tajo wotmołwiła. — Bohužel pak njemóże podawk romantiſki wukónjacź wjacź, dokeź je ße wotpółſkazka njeſ tom wożenił.

* SSławni hołcźo w juchowej jamje. SSławni hołcźo jědźeźu w nozy domoj. Wśche cźuna a mißa. Tuž miśnowu khłóſ Mźenburga nale Ungoſſkeho pucź. Nadobo ßwróći ße wóſ a hołcźo wobuchu runje do juchowe jamy. Wchitzy pak łaßo ßkakowuje wułkoſchu. Hdyž dyzchu ße nětko wuczěźeźcź, kradnuchu jim draſtu. Hałe hdyž běchu jim dobri ßnadźa druhu draſtu pschinjeßli, mózachu ludźo domoj dojeźcź.

* Radio a ſłużobne hołzy. Kujeni běśche ßawobodne mężno ja ſłużobnu hołzu wunißeli. Mało ſo njeđźiwaſche, hdyž w ſiłcźe, ſ kotrymż ßo ſłużobna wo mężno ſamołwjeſche, cźitaſche: „Mam pak wułku wótzbnoſcź pschecźiwo radiji. Dyrbjeſi Wy ſama radijo mécź, njetrjebacźe mi dołho watmołwicź.“ Tutu napißeźiwnoſcź ſłużobnich hołzow pschecźiwo radiji wopſcźi cźeſi teź dźełoharadźenje. Jako pschicźina mjenuje ße, jo dyrbja ße ſłużobne hołzy pschecźu zuſe cźiſko jadźerźecź, hdyž kujeſtwo na radijowe poßłuchenja ſłuſcha a jo ſim pschi tym wutroba krwami. Jo njeſmědźa teź ſłuchacź na radio ſłuchacź. Wjele hołzow pak ma njeſcźa teź ſtrach psched tutymi cźertowſkimi apparatami a myſlí ßebi, jo pschez nje elektriſku ſmjercź namakaju. Mało pschekwadrowe drje pschiſiwy, ale tola ſtrowjenja cźaßa.

* W rukach jebacźa. Natarſki dźiwacźer Kurij Scherer ź Rejwitza běśche ſrjedu na ſtatnym wotſchkodźeńſkim hamcźe w Barlinje 4000 hr. wotſchkhnił. Jehorkej běśchtaz ßwótaznjeho muża wokkedźhowaloj. Wonaj ſarcźeſeſeſtaj na njeho a nawabiſchtaj jeho do wołcźerneje forcźnicźki. Tam dachu ße do hracźa. Najprjedy dałchtaj ju'emu dowunacź. Tola bórh wobroćił ße tonjetu. Sa krótki cźaß běſche wwohi zyle ßwoje ſamoźenje pschißadźił. Jebakaj pak běſchtaj ße nadobo ſhubiłoj.

* Łěkaŕ jako witowaŕ ź hołzami. Wßitzy dr. Otty Pollaczek, kiž ße ſa łěkaŕja wudała, Winſka połizija ź tołjeſkim liſtom pyta. Pollaczek je pódhladny, jo je ź hołzami witował. Psched krótkim pschebywaſche w Gnunbennu. Pod mjenom Polandé, generalny konſul Argentinſeje republiki wobthdźeſche we Fnchtez ßwójbje. Dołhi hebt łuboścź 17 łětnje ózowki a dóſta wot teju ſtarſcźeju dowolnoſcź ź zeńtuje. Hdyžeſche potom ź dźowku do Benedigа, twdawajo, jo chże jej tam łaſtojnſtwo wobſtaracź. Wot tehu cźaßa njeje wot njeju nicźo wjacź ßłyßchecź. Każ ßo ßha, je Pollaczek młodu hołzu do Juźneje Ameriki do ſtawneho domu pschedał. Ńěka teź, jo je ßo wón pjecźa hižo psched dwěmaj łětomaj ź hołzu ź Prahi na ßdacźe wożenił a ju potom do Rio de Janeiro pschedał. Wyſchnoſcźe ßo proſcha, ßo bychu Pollaczeka na ſakładźe mjeſynarodneho ſrjeńcenja ź łěta 1904 ſajeli.

* Morjeńje ptacźkow w Italſkej. Wo tutej italſkej njewunſchnoſcźi, pschecźiwo kotrejž žadyn łakoń njeje, powjeda dr. Kniesche, direktor zoologiſkeje ßahrody we Halli. W Italſkej na kóždy ſtecźi cźłowjek nekajki ſtełbu, ź kotrejž ßnź na wſcho praktacź, ſchtož może łtacź, wot kralika hacź k rapaki. Pschi Comiſkim jězoru popadnje ptacźnik ßa dźeń na 2000 ptacźkow. Do Markaliſkeho pschiſtawa pschileźa junu nabobo 8 miliounow pozbulo ź Brindiſi a Meſſiny. Farinelli wobliźi, jo ßo ta jedne łéto w Italſkej 250 miſijonow ptacźkow ſjé. Wßchudźom, hdyž ptacźi cźahaja, ßu pschitrawny ta kójenje poſtajene. Hdyž ßebi to rosmyſlimy, możemy roſumjeć, cźehodła w Italſkej ſtoro ßanych ptacźkow njewidźimy, a cźehodła teź pola naß mali ßwónarjo pschego bóle wołeběraja. Njeje wěrcź, jo mohło ße w pschichodźe w tutym naſtupanju połepßcźenje ſtacź. Wßchu tola Italſkcźnjo ßo połběhnyli, bu-li ßo jim ptacźkiłójenje łokſaſo.

* Fakir, kiž ßo 15 lět njejehbaſche. Każ ßo ź Kalkutty w Indiſkej powe, ała ßunjerſke ſtarcźo fakira bjes maleho ſtraſchnу ľudowy jěźk naſtał. Mjenowany fakir běśche po zyłym měścźe hnaty a ľudźo mějachu jeho za ßwjatcho, dokeź běśche poßledne 15 lět dołho bjes tcźo, jo by ßo ſa zyły cźaß hłonył ako ſłowcźka rěźał w jednym rózku na Nowym torhoſchcźu hedźał. Hdyž běśche potom tutu cźaßnoſcź wopuſchcźił, cźehodła pschekrutny mužki mężta jeho cźiſko tam pohrjebnecź, hdyž běśche 15 lět dołho ßydał. Dokeź pak jendźelſka wyſchnoſcź ta njedowoli, naſta mjes wobydlerjemi ſtraſchne hłonje, tak jo poliźaja ßo jěźcźa boja, wukas ruczе wróći a dowoli, jo by ße fakir na torhoſchcźu potkował. Pschekruny ßu potom 3000 rupijow nałożmadźili, ſo by ßo na row ßwjatcho fakira ponnił ſtojił.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wjeleczańſka gmejna je we dowolnoſcźi ź pschepoſłenju „Butrowcje rěcźki“ na honach 1586, 1575 374a, 432, 434 c, 436 a, 435 b, 436, 437 322 a 438 a Wjeleczańſkej ſahońſkeje knihi proſnja. Schtóž ma nětko pschewiſnu temu, dyrbi ju w běhu 2 njedźelow na Budyſchinſkim hamtſkim hejtmanſtwje, hdyž teź planu wołeja, wojjewieź. Schtóž ßo w poſtajenym cźaßu njeſmoſni, ſhubi prawo pschecźiłojenja pschecźiwo doſtónczenemu ſrjadowanju.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wutoru, 16. dezembra 1924, dop. w 11 hodź. pschedawaju ßo na pschedańdowanje:

36 m łožazeho płatu, 9 m kopſchinowego płatu, 9 m barchenta, 7 muż. mantlow, 10 Schillerjowych khornarjow, na 80 dźl. thornarjow, 27 porow ßon. nohajzow, 19 porow ßon. rukajzow, 7 porow muż. rukajzow, 15 krawatow, 18 porow ſidźanych nohajzow, 15 pschedhołchlicźkow, 76 gumijowych khornarjow.

Na kupjenje imaju ſtejeń ßeńon ßo w hoſcźeńcu „Zum Blumengarten“ w Kamjencu.

Do wótbow!

Najbóle ßo do wólbow hwiba. SSßanna ſtrona pokazuje ßo w najcźeńſchim rózowym ßwětle. Na pschecźiwniku njewoſtaji ßo ani nitki dobreho.

*

Po wólbje. SSwami ſaßo dokhłéwa!

(Njewěrne powjeſcźe mjenuja ßo kaźki. Najbóle ßo we wótbnym wojowanju njewěrnoſcźe — kaźki, wu=ſchuja.)

*) SSßwj. Wjaczßław bu wot ßwojeho pohanſkeho bratra Bolcźeßława morjenu. (Pschiſiwy pschełożerja.)

15 493 617,85 hr. pječnowarjow, ja 34 335 956 40 hr. dźesaćnowarjow a ja 108 438 139 hr. polstanowarjow.

— Nowe dwajhriwnaki. Pjenjezne naćinki němskostatneho finanzneho ministerstwa su tak daloko hotowe, zo móža so hižo w tutym lećo němskostatnej rendze pichepołožić. Nimo hriwnakow a tśihriwnarjow tiž su hižo we wobdźelu, dyrbja so tež hižo we dwaj a pjećhriwnaki bieć, tiž dyrbja so tehorunja tak khěts hać móžno, wudaś.

— Jako twarki pschiražź ka Hornjołužiski rěčazny kabel, kotryž je so natwarił, je by so automatiski dołoworćazny wobkhad mjes Budyšćinom, Lubijom Zitawu a Nowym Gersdorfom sawjedł, pobrachuje hischcje pschesno na 25 000 hr., haczrunjež je němskostatne pósle ministerstwo twarski pschiražź wot 200 000 hr. na tśeśinu hižo ponižiło. Hladajo na wulki wuzik tiž tajki direktny telefonowy wobkhad j wuziwanjom tarćzowego aparata wolića, prošu Zitawśka wikowanska komora wićk gmejnu, kiž su pschiražź hižo pschiwolile so buchu jón po możnosći hischcje podwużiłe.

S Wulkeje Dubrawy. (Wolkhoźowanje.) Pschi wolkhoźowanju na sawjedżenej njedźeli wotedachu so 1 701 wólkhoźnarjow hłosow 324 ja „haj“, to r. wone wotmołwichu na praśenje, hać dyrbja so gmejniny zastupjerjo j nowa wolića, j „haj“. Dokelž pak dyrbjaśe so 1 najmjeńśicha 351 ja „haj“ wuprajeć, njeźrećehaja gmejnu zastupjerjo wróćo stupjeć.

S Wětkowa. Wulka pschedźěwanja pschi wotpalić. We Wětkowje w Delnjej Łužicy wotpalichu so pschedźěwanje a kotonja textilnaje fabriki W. Wiłćchena a synowe. Tkaćerija a maśchinowanja móześchej so wukhowaćej. Na 230 wosobow je dźěło thubiło. Położa buźe po natwarjenju kotonje ja nětchto njedźeli jasno dźěłaćej mózg. Luźo njeźmu so pschi wohnju wobschkodźili.

S Lubija. (Hodowna podpjera.) W podźěłowym pohładowanju mólećezanskich sakupjerjow pschihłosichu so ja hodowniu podpjeru. Tiž dyrbi so małym rentnjarjam wudźěliś 3000 hr. Pjenjezy so w bliźšich wonach wudźěla.

S Lubija. (Rebak.) Na dwórniśezu pschistupi młody muzikt k burowzy i prošnu, to by jemu 20 hriwnow kumenitka. Wón poda jej módru pschedwójnsku 20hriwnowsku bankowku. Kaž so ida, njeźe žona nowe 20 hr. rentśe bankowki imała; tykny módru bankownku do tajcha a wupłaći jebakej w rentśikach hriwnach. Hakle połoźiśo, hdyž bźeśe pachoł i pjenjezami hižo pśe wjeśe horu, so dohlada, so je wuwarjenemu jebakej po ruku padnyła.

Přiłopk.

S Dźejdźan. (Semjertne hnjeźbožił.) Knjeźkenmu pohonćej Lochwiczańskeho ryćeźkubła wjólećhśichaj so kónjej a wlećzichaj jeho 1000 m daloko sobu. Pohonća namakachu morwehu na dróhi leżo. Konjow bohu młodźi (nóźo i rostwótnoteju wjólećhśi.

S Dźejdźan. Jebarja jajeći. Polizija laja dla jednansma oźélaćerja, wośtero Jurja Schulza. Wón tho dźeśe po hydleni, hóźež bźeśe jemuj žona doma a wudawaśe, to jej: ćuhoźinka, tiž pak pschipadnje doma njeźe, kawźeźnikli cźahowiš wotebéra, so pak njeźe mohła, hdyž je tam pohledni ras był, abowiem pjenjez jaylaćićh. Je pak jemu prajiła, to dyrbi sebi druhi króć po pjenjezy pschiśeć. Je-li pak niebv pschipadnje „doma bvła, dyrbi sebi pjenjezy tak dołho wot hnjedźanki wupłaćiśej daś. Na tele waśchnje je jebak wjeł 3now wo 3 hać do 5 hr. wojebał.

S Witśdruffa. (Samomordarstwo schulśkeho hólća.) 10 létny schulśki hólćek Erich Stirich z Grunda pola Moharna, hdyž mamał jeho starośći dejewony wobkhod, bźeśe śandźenu njedźelu hnjeź, kiž bźeśe jeho wo to prohyła, njeźeźo dnjeź dołhi z nanowebo ifiada dał. Sćuźanjadka bźehu to wołkeżowźali a starśchinaj dźěłili. Hólć so bojeśeśe, to budźe za to thóstany, dźěśeśe to jeśa a wobwećiny so na śehtom. Na druhi dźeń jeho namakachu.

Předźenak

hnuć swojim pschećelam jara ważnu powjeść wośjewić. — Sćinano so hišćeże na to dopomnja, so je pśeh nećchto njedźelemi pschi Krakećanśkej hrjebi spodźiwne stopy nadeschol — zyle podobne na cźłowiśke, jenož trochu mjeńśiśe, i thórro wuśkim thibadłom — wuśe a nadobne. Ale mjes palzami bźeśe zyle jafnje płuwna fóśka widźeć. — **Tuta należnosć je nimo měrу pschekwapjaze wujaśnjenje namakała!** Pschedźenak je runje list bjeś podwiśnuł, w kjarom prawopisu, w rjanej śerbśkej rěrźi pisany, dóśał, kotryż je jeho znaneho wopraudźe poraśał. Schtó je list pisał, njeźeź. Pisaŕ pschećerađi jenož, to hydli „We dole pod Lubinom.“ — Wschitzy Sserbja budźa so njemało dźiwaći, a śebi tuta twadźiwnu nafeżnosć i nowa pschemyślża. Wośobje Kraćeńcej a Porschićezenjo! Pisaŕ lista je bjeś dwóla starśchi, jara pschemyślkowaty Sserb a wótry myśleŕ. Mchećeźowat ehce tutón list jutśje wośjewić. Djenża pak prošy wschitkich Sserbow, so buchu fóźdemu, kiž hišćeże protyku minia, prajili, so by źebi ju ja 60 wp. kupił.

Tutón podawk je mjeś tudomnišchimi wobyderjemi wulki harn nazjinił.

S Mećrane. (Wopuschczerśaŕ.) W tudomnišchim Rózwonym dołe je młody pachoł 13 létnej hołzy wo nich, tiž mjeśeśe nad mantlom wiśaju, wotrjebnył.

* **Nałih kónz piwoweje sabawy.** Wobkarnjowany wukónz mjeśeśe piwowa sabawa studenśkeho towaŕśtwa we Lipśu. W pózdnej hodźinje wuźahny „stary kujeś“ towaŕśtwa, tiž bźeśe pjany, śwój revolber. Chzyśeśe jón studentej Eugenej Wetterej pokaseć. Pschi tom so nadobo wustśeli. Kulka trjechi Wettera do ramja. Wón bźeśe hnydom mortwy. „Stary kujeś“ so statnemu wćehnyć

* S Aue. W Rudnych horach wuraźiu prahśiśoriśe nanamkanki. Je to wuźenych jara pschihwapiło. Bźeśe so tola, po dotalnych pschepytowanjach hwólćiło, so jin so w Rudnych horach halźe w 12. létstotku ludźo sajudźili. Pola Mankenhaha namakachu zyle hrodźiśeźo je pschedtawśnišchimi powostankami, jednym nożom je ćschehowego kamjenia (Feuersteim) a popjelniu. Pschedtawnišchi wotdźěł Lipśeho muzeja budźe we bliźšijom cźasu na hrodźiśeźu dale wuźi.

* S Hirschberga. S pokrjeć pschiśeśonej djdźanego cźasa wulkoći śponoženjśi khowany Richard Kraft i Hirschberga na puću do Wohlarnu. Wón bźeśe na nuźnik śchoł a tam i wokmom won śleźał. Hóźež bź cźežko franjeny leżo wostał. Halźe hdyž bźeśe cźah na dwórnišchezu w Königszelźe dojeł, pytny dohladowaŕ, so je śhowanjz cźetnył. S dobom pak dóśdże na dwórnišchezu powódźeł, so wonka pschi kolijach cźeźkoranjeny leż. S nahladowym wosom dowjeźe-hu jeho do thorownje. Khowanja, tiž je śebi wjazaj króć stawy śamał, drje ledma je źiwjenjom woteńdże.

* **Projeć pscherźiwo Harrmanej** cźehuje ho hižo dleschi cźaś. Jenu pożina wej thěrro dolha bvéć, wé tola, so wo hłowu dże. Hdyž jenu pschećehyda judnuśtwa prajeśe, so móże judźenje hišćeże 14 dnjow trać, wotmołwi: „Zo tola trjeba njeźe. Wotcźejeśe mi hłowu, dha śo śnimu dalśich cźłowiśkowanjow. S pohlednim hłowom swojeho nana ja-tamam.“ To je jakoźtaj porok. Je źnadź nan jeho tak hubjenje wożahnuł, so jebo nětko hišćeże fakliwa? To by najlepśichi dopokaś był, śchto na praźwym wocźehnjenju djdźeśi saleźi. Sawźeźe niebv Harrmann tajki djabol w cźłowjeśkej śchtalthnosći bvł.

* Njerjeżowina poruczenje. „Wy mjeźeśe ho pola nas jako doma,“ rjekny jarjadowaŕ wożebnho hoścenza k wośebnemu hujeśej. S ćoku śajaty wndźeźaśe hólćej na njeho, poruczi, to buchu jeho drabu japakowali a wopaśchći śmydom hoścenza.

Schkrowe depesche.

Barlinśke produktowe witi dźenża dop. 3/11 hodź.:

Wikowanśke położenje mało rozwite pschi mérnej tendenzy.

Wiaczinny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a welijowe śtnwjo po mńi. abo 1000 kg, hewał 100 kg.

wótsej hriwnje.	14. 12.	13. 12.		14. 12	13. 12.
Pschenza	218-224	218-224	rapś wokwićhi	16,90	16-16,90
rolka	215-218	215-218	pach. metało	9,00	9 00
nalét. jeczmjen	238-261	234-258	serabella	10-12,00	10-12,00
nal. jeczmjen	—	—	śtrnaze trujch	18-18,80	18-18,80
wowk	172-184	170-182	bunu	18,70-20	19,6'-20
kukurica. Mais)	223-206	—	wowk	17-18,00	17-18,00
pschenczn. mu'a	29-32,75	29-32,75	wowk wobwićhi	25,25-26	24-25,20
rjana muka	29-32,50	29-32 25	modre łupiny	11-13,00	11-13,00
pschenz. wotr.	14-14,50	14-14 40	wite łupiny	14-16,00	15-16,00
rjane wotrubv	12,90	12-12 90	śmno, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
rapś	390-400	400	śoma, rjana	1,15-1,20	1,10-1,20
lane śmjo	420-430	410-420	„ pschenz.	1,15-1,20	1,10-1,20
hrach	21-22	21-22	„ wowsina	1,00-1,05	0,90-1,05
wielućhi	15-16,00	15-16,80	„ jeczna	0,95-1,00	0,85-1,00

Drjedźanska burśa.

Pschenza	214-219	bźrnaze trujki	21,50-22.00
rolka	215-220	pschenźk. wotrubv	13,70-14 40
nalétnt jeczmjeń	248-268	rjane wotrubv	12,10-13,80
nafunśki jeczmjeń	200-230	pschenźczna muka	32,50-34.00
wowk	175-180	rjana muka	33.00-35,00
cźerwjeny kleśel	240-275	moka	20,00-21,00
rapś	370-380	pjelućhi	20,00-21,00
kukurica (Maiś)	210-215	hróch	25,00-27,00
kuche truhowjeźi	11,25-12.00	lokrowe truh.	18,00-20,00

Płaćizny rěsneho skotu na Drjedźanskich skótnych wikach.

15. dezembra 1924. Płaćizny po zentn. a śl. hriwnach.
Śchwe dranu a wujnaćenjenje.

Wóły: 160.

Wotrominśne, wukormjene, najwućhśiśe rěsneje hódnośće hać do 6 lět	53-54
Mjeńśe mjasne, njewukormjene, śtarśiśe wukormjene	43-47
Mjenśe wukormjene mlode, derje pizowane hać	41-47
Mjenśi pizowane wućhśi śtarośchu	30-37

Byki: 240.

Wotrominśne, wukormjene, najwućhśe rěsneje hódnośće	52-54
Wotrominśne, mlódśiśe	45-48
Mjenśe wukormjene mlódśiśe a derje pizowane śtarśe	38-44
Śchwatne	30-3

Jałowja a krowy: 425.

Wotrominśne, wukormjene śelmu najwućhśeje rěsneje hódnośće	50-52
Wotrominśne, wukormjene jałowja najwućhśich, rěsneje hódnośće hać do 7 lět	42-46
Śtarśiśe wukormjene krowy a derje wukormjene mlódśiśe krowy a jałowja	32-36
Derje pizowane krowy a mjenśe pizowane jałowja	25-29
Mjenśe a śchwatne pizowane	15-24

Cźelata: 550.

Bolśćhich wukormjene	80-83
Mjenśe wukormjene a tajke wot zyza	74-78
Śchwatne	60-70

Mowzy: 945.

Mlódśiśe a śtarśiśe wukormjene	46-48
Śtarśi wukormjene	38-44
Mjenśe wukormjene Merzćhalet	26-35

Świnje: 2710.

Wotrominśne, wobśelśkich rasow a jich śchikanjow, hać bo 1½ lět stare	81-83
Wukormjene	84-86
Mśćne	76-80
Śchwatne	70-74
Ramy a śundrowśe	60-70

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada“ a „Serbskeho Hospodarja“ ma telefon čo. 156.

** **Mały materialista.** Wućeŕ: „Kajśi rosdźěł je mjeś hadomaj: Budu źebi wós najeć? — Sśym źebi wós nadaś?“ — Hólćeźa: „Wokoło 6 hriwnow.“

Hospodarski rozhlad.

Wutorn, 16. dezembra 1924.

Kurhy wećera w Barlinje:

(Za 1 hriwnu za 10 miliardow.)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 540
jendźelśki punt	19 702 000	ćeśkoshł. króna	12 665
śchwajcarśki frank	81 240	10 mil. wólć. mark.	80 050

Produktowe wiki w Barlinje. Wećera bź na wikach najwećhśi zajim za rožku, we kotrejž so tež ze Ameriki trucźśiśe kurhy powedża. Tuźkajnjeje je malo wośćiśejśe; kupaj zadachu hebi wućhśiśe płaćizny. Sobotu je rjana muka tśeje śchła. Płaćizny ja pschećeraju so njećiśemeńnichu. Wobrot pak bź źnadny. Jeźmjeń śrěźnjeje a dobreje druźiny derje dźěśeśe, tehorunja tiž wowśa. Zentnaŕ płaćejśchy: wećera

w Barlinje:

pśeńcźny 10,90—11,20 hr., rožki 10,75 hr.
hać 10,90 hr., najwućhśeho jeczmjenja 9 60 „
hać 10,25 hr., naśtuchu 11,90—13,05 hr.
wowśo 8,10—9,20 hr.

Wiki rěsneho skotu jandźeru zobotu w Barlinje (Zentralwiehhof). Dokelž so hody bliża, bź so na rěsanju zentralneho skótneho dwora njedźiwajuc njepschihódneho rosniża płaćizny w běhu pośledneje tydnja skotu pschihnało. Wź jich

2422 howjadłow,
1756 cźelatow,
8321 mowzow,
6812 świnj,
1282 wukrajn. świnj.

Z howjaśym skotom śapoća so thěrro źiwje, dokelž bź so mjaśowny wobkhad tśichi a dokelž potrjebźenje dobreho skotu pschewnitke njeźź. — Płaćizny powschichnu so we 2—3 pj. ja punt źiweje wahi. Cźelaze wiki wostachu měrnitche. Tu so płaćizny njepschemėnichu. Wowzow bź so wjele pschihnało. Jich hódnośći pak bź śchwatna, kehdila so tež śtrabje wukwasche. Płaćizny so malo pschemėnichu. — Świnj bź so jaśo jara wjele pschihnało. Nimo tebo bź so mjaśowych twórtjach khćże tśichoto jarchanych świnj, tiž ha so j wutśichego ożela i Wólśśeje pschiwjeźe. Wólśe świnje płaćachu 80 ny. a mjenśe ja punt rěsneje wahi. Taź ja thěrro cźutśe hać tukrajne, ja kotreż so jaśo 75 hriwnow ja zentnaŕ źiweje wahi płaćejśche. Tuta płaćejina je jenož wjeśo wo wjera dla mózna.

Sapiśachu so tele płaćejny:

ja howjadła wot 20—52 pj. ja punt źiw. wahi,
ja cźelata wot 40—105 pj. ja punt źiw. wahi,
ja wowzy wot 20—46 pj. ja punt źiweje wahi,
ja świnje wot 63—75 pj. ja punt źiweje wahi.

Tuczne świnje pśches 3 zentnarje so njeźapiśachu. — Pschichodne wiki ha 23. dezembra.

Sso pytaja

Wfidaŕ, tiž śamostajnje dźěła, nałkwiluje, chamottowa fabrika w Thonbergu pola Kamjenza.

Na pschedaŕ

Młode kury i honiaczom, Wolf w Lubijśkej rěśarni.
Młode kokośche, H. Kiećzking w Starym Lubiju, telefon 148.
Sućelna krowa w Koperzach čo. 14.
Kóły, na Dźejdźanskej dróhi 19 we Wojerzach.
Hufle na Hrádkowskej dróhi 6 II we Wojerzach.
Śśébórny cźaśnik, hoże, je tehorunja tam thonicź.

Za nowu čitanku

su darili 1479,35 hr.

Dalše dary ze Śekec (přez šulerku Martu Bjarec):

k. Kubjenc	1,50 „
k. Měrćin	1,— „
k. Behr	—,50 „
hromadźe	1482,35 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma wutoru, 23. dec., wjećor 1/2 8 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu pola Jurśec. Winowatosć wśěch aktivnych a pasivnych sobustawow je, zo so na njej wobdźěla. Štóž so njewobdźěli, so ze 50 pj. khłosta.

„Lipa Serbska“ w Pančicach ma śtwórtk, 18. dec. we wiesnej korćmje nuzne spěwanje. Tuž je wažne, zo wśitcy spěwarjo přindu dla přihotow za bliźši koncert. Dirigent.

Spěwne towaŕstwo „Sołobik“ w Sowrjecach ma dźensa wutoru a śtwórtk wjećor we 8 hodź. spěwanjo. Njech wśitcy cyle wěśe přindu Předsydja.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje změje dźensa wutoru, 1/29 hodź. w „Hotel Rachlitz“ spěwansku pruhu za ptači kwas. Wšitke muźske hłosy dyrbja też přiś. Dirigent.

Serbske towaŕstwo „Zernička“ w Lichanju ma srjedu, 17. decembra, wjećor 1/2 8 hodź. spěwanje. Dla ważnych přihotow chcyli wšitcy přiś.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brózyncy. — za nawěstkiz A. Dučman w Budyšinje.

Dobre hudźbne instrumenty
Wulki musikalijowy skład!

Hudźbny dom R. Siegemund, K. J. Guder w Budyšinje na seminarskej hasy 8

Wěc dowěrjenja je

kupowanje polstrowych meblow

Jenož najlěpše móže Was na přeco zwjeselić.

Mam **najwjetši wubjerk!!!** Też

lěhańnje, kuchnje, bydleńske stwy

a wšě jenotliwe kruchi, kaž **komody, drastowe khamory** atd. poručam jako dary w solidnym wuwjedźenju po znatych přihódnych płaćiznach a płaćeńskich wumĕnjenjach

J. Sebastian na kamjeńtnej hasy 12

Wulke

hodowne předawanje

Paul Rauer w Budyšinje

na khěžorskej drózy 3

šatowy wobkhod — samsna fabrika

Nanajrjeńše hodowne krawaty najlěpše trikotowe spódnje kholowy :-: košle :-: zoki rukawcy tunje a woprawdźe dobre zwjeršne košle z Para-manšetu, kiž je we wšĕch kulturn. statach patentowana.

Tuta manšeta ma to lěpše, zo móže so přeco wobnowić. — Zwjeršna košla dźerži dwójcy tak dołho, kaž košla druha zwjeršna košla. — Žana zlutniwa hospoza a žadyn zlutniwy knjez njekupi zwjeršnu košlu, kiž nima „Para"-manšetu. — Žadajće sebi jenož „Para"-manšety; dajće sebi před kóždym kupowanjom moju „Para"-manšetu pokazać. Jenički fabrikant: Paul Rauer w Budyšinje. Dla swojeje samsneje fabrikacije móžu tuni być. **Jenož dobra twora prénjeje rjadownje — ale tunje a sprawne.**

Zoki, žonjace štrympy, šórcuchi, dybzačne rubiška poruča derje a tunjo **K. Symmank w Budyšinje** na Lubijskej drózy 12. Žane klamy. Rĕči serbski.

Trjebane

mužace a žonjace kola

ma płaćizny hódno na předań **Budyšanski autowy a kołowy dom Paul Preibisch,** dr. z w. r. na zwonkownej lawskej hasy 17.

Ja dam swój předešćnik pola **Kurta Pfeiffera** na bohatej hasy 29 pódla dr. Roebera **wuporjedźeć.**

Hotowe a rysowane

ručne dźěła

wšón přisłušk k wušiwanju stajnje. **E. Günther** rózk mjasowych jětkow a žitneje hasy

---

Žony

Wonticam swój wulki skład pischepaćow, mĕšačnych a pischedpadowych powjazow, podpołožkow.

Sleju rad i rabje.

Wagnerowa w Budyšinje vlcheb schutcrifini wratami čo. 8.

---

2 husycy

kiž bórzy ponjesetej, ma na předań **Jakub Nowak** w **Hórkach** čo. 14 p. Worklec.

Kupujeće za hodownu potrjebu wołmjane a bałmjane twory a hotowu drastu pola firmy **W. Häcker** na žitnej hasy 7

Założena 1852 — Założena 1852

Hodowne dary

we wulkem wubjerku po bjezkonkurrenčnje tunich płaćiznach namakaće pola

Augusta Granza

časnikarja a złótnika

w Kulowje — **w Rakecach**

N. B. Wurjadne dny w mosaznych a niklowych tworach płaća hač do 25. decembra.

MERSIOVSKI

Slĕbrowe twory

Mamy stajnje na składže:

serbske křećeńske lisćiki

Serbska knihańnja w Serbskim Domje w Budyšinje.

Kóždy, kotrýž ma

něšto na předań, jako: prat, wobchadne nowe a trjebane wĕcy, abo chcył kupić, wotkaz to

w Serbskich Nowinach

Tajki nawěcht da so w nĕkotrej 6000 serbskich domach zaso a ma wjetši wuspĕch.

Zjednoćenstwo krajenjow z rudnych hór a Vogtlandskeje.

W hosćencu „Albertsgarten"

Hodowna wustajeńca

žłobikow, hodownych horow, swĕčnikow 200 swĕčkow

Wotewrjena hač do njedźele 21. decembra

wšědnje wot 4 hač 9 hodźin

Dorosćeni 40 pj. — dźěći 10 pj.

Hecht, Linke & Truöl

linolejowe tepichi, linolejowe běhaki

Ia palenc 42 %, bleša po **4.20** hr.

Jamaika-rumowe měšenje

bleša po **3.60, 5.00** hr.

Batavia-arakowe měšenje

blešu po **5.00** hr

z dawkom napojidłow. **Najwjetši wubjerk najlěpšich dobrych likěrow a winow**

po poniženych płaćiznach poruča

Gustav Küttnerowy nasl.

měšećel **R. Weigel.**

Hdže kupju rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebišeho wuhotowanja. **Parfumerije** prénjich firmow; swĕčki na ::: ::: **Božodźěšćowy štom,** bĕte a pisane. ::: :::

Je-li tuton nawĕstk sobuprinjeseće, **dostanjeće 10% rabata.**

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dostać w Serbskej knihańni w Serbskim Domje w Budyšinje

Poručam k Božemu dźěšću

woblečenja, šaty a trikotaže, šawle, čapki, štrympy a druhe wĕcy

Hańža Schneiderowa w Kamjeńcu

na Kórnskej drózy 19

Gramola-rěčace aparaty

su najlěpše, štož sćyła je, čiste w zynku, podsćła wšo kaž nsturscy, po wšĕch płaćiznach na składže wot **24.— hr.** sem.

Najwjetši skład aparatow a platow

w měsće, platy wot **2.— hr.** sem.

husle we wšĕch wulkosćach a po wšĕch płaćiznach na składže, tyza, smok a dalše dźěle, dospołne husle wot **12.— hr.** sem

cithery z podkładźenymi notami, móža so hnydom hrać. po 30, 24, 18, 15, 12, **9.— hr.**

přihódny hodowny dar za młodych a starych!

mandoliny 36, 30, 24, 18, 15, 12, **9.— hr.**

gitary 48, 42, 36, 30, 24, **18.— hr.**

luty 66, 48, 36, 34, **28.— hr.**

přiručne harmoniki 36, 24, 20, 15, 9, **6.— hr.**

banty k pyšu a nošenju lutow a mandolinow.

Skład musikalijow a trunow

samsna fabrikacija a wuwjedźenje ::::: wšĕch wuporjedźenjow! :::::

Hudźbny dom Herm. Jeremias

Telefon 421. **w Budyšinje** khěžorska dróha 8

Sćelu tež na wsy! Sćelu tež na wsy!

Warnowanje.

Napominam z tutym kóždeho, zo njeby dźěrk přisłodźenje přećiwo mojej mandźelskej dale rozmołował, dokelž je wšo njekričomna łža. Sym hižo wšelake wosoby pola hamtskeho sudnistwa wobskrožił.

Werner w. Kukowje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 294 Budyšin, sr-edu 17. decembra 1924. Lětnik 83

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 70 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,16 zł. hr. Do wukraja 13 Kč. 6.02 6o. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čišći Smoler'sce knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 slot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so w sće wobličeja Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj Rabat po tarifie.

Najnowše z cyłeho swěta.

Němski president Ebert je wutoru dopołdnja dotalneho presidenta němskeho presidenta Walkraka k rozrěčenju wo politiskim połoženju pśiśikał. Po nim je ło němski president ł wjednikami politiskich stronow ł wuměnjenjom němskich ludowzow a komunistkow rozrěčał. Kako pśeni Hermann Müller za socialdemokratisku stronu pśiśidźe, jako druhi dr. Winkler za němskonazionalnych. Za nim sledowaśe za centrum Fehrenbach a w 12 hodźinach Koch za demokratow. S tychle rozrěčenjow dokulaśe ło němski president wo stejśišću jenotliwych stronow k knjeześińskowej koalizyji wobhonić. Sajobkanj Koch je němskemu presidentej ł nowa rjekł, so ławi demokratiska strona wulku koalizyju pśiśeje.

*

Němski president je pśedawšemu knjeześińskowemu presidenta ł Jagow, kotrehož běchu dla wobdźělenja pśi kappowym puću ł twjerdźiśinje na 4 léta sakudźili, wobhonił. Jagow je tu léta ławjoho khłostanja w Gollnowje pola Schczeczina wotpołnił.

*

Erzbergerowej mordarjej Schulz a Tillessen stej pśed Grichišću do Turkowskeje cjekłoj. W tu khwilu w Konstantinoplu pśechowataj. Turkowske wobkmośće jeju Němskej njeswudadźa, dokelž je ło Němska sapowjedźiła, armenskeho nadpadnika Turkowskej wudaci, kotryž bě w Barlinje Talaata paśiśu sasekił. W Južnoslowjanskej běchu Schulza a Tillessena sajeli, tola su jeju po zakrozenju zuseho diplomatiskeho sastupjerja sazo puśeśili.

*

W sakskim ześmje stej ło sapósłanz Schmidt ł ludoweje strony a sapósłanz Jähnig ł demokratiskeje strony wobrjadowałoj, so je dźełowe a spomožeśe ministerstwo kraine wustawy namołwiło, so bychu swoju potrjebu pola wulkokupowanskeho towarstwa němskich konsumiskich towarstwow w Hamburgu abo pola měśnjanskich konsumiskich towarstwow kupowale. Ministerialny radźićel dr. Meier snapśeńkitši, so je w cyłej žadnosće tworow zentralna saradźerja tworow sa pribatne a sjawne wustawy witana była. Posliseńe wulkokupowanskeho towarstwa je pśechodźało, kotreż je so wustawam ześełiko. Hdy budźiśe posliseńe pribatnych pśechodźowćelow pśechodźało, budźiśo so wono teho runja wustawam ześełiko.

Narodne woćehnjenje.

W Praśy wotmě so njedawno shromadźizna cźeskich narodnodemokratiskich wućerjow a profesorow. Senator dr. Mareśch rěčeśe wo narodnym woćehnjenju. Mjes mnohim druhim prajeśe teke: „Mkodźina ma so w narodnym duchu woćahnjeć. Kaž ma kóždy swoje wobzbinśe śiwdomnjo, tak dyrbi też měć narodne śiwdomnjo, dokelž narodnosć śluseha ke charakterej cłowjeka. Tak je pola wšěch kulturnych ludow. Sćiwoju narodnosć ponižićź rěka, so ńamoho ponižić a swojeho wobzbinstwa (Persönlichkeit) so wsdaćź. .... Pśichi woćehnjenju dyrbi kóždemu jenotliwjej do wědomja so fašćepśiś, so ńam wot so nicźo njemóże, ale so je jenoź w towaśstwje móżno. ... W Franzowskej sapoca so kśiża śiuka agitazija mjes wućerstwom sa wotstronjenje stawiśiśkeje wućby, wobzebje wo swojim ludźe. Ale kongresz (shromadźizna) franzowskich wućerjow we Lyonje 8. awgusta je tutón wotpohlad ł blisko łožazych pśichźinow wotpokałał, schtož ho tu rozestajacej njetrjeba. Pola nas (Cźechow) njeńdźe tuta agitazija tak daloko. Tu a tam dadźi so hłuboku śiwśkeju pśechcźiwu pśchehnatemu stawiśizaśiwu (historiśimu), ale tute njenamałakahi wotpłoża. Stawiśizaj su ludowy pomjatk, na kotryž so ћebjewědomuje twari. — Skutki pśedowimkow dyrbja śiwej hordosći a warnowanje sa potomnikow. — Cźeśći lud je so dźiwaja na swoje stawiśizy posdźinyć, ł kotrychž spóśnawa, so tu woćehnjenje njeje a njeda so pśeches nekajke wabjaze nazaśiwe śiowa jamuceśi."

Wuprajene myślicźi pśaca bjes wuwjacza a wumeńjowja za Sćerbow a mózo ło po ślowje na naš nałožowacź. By-li naśi dorosć, naścha młodźina w narodnym duchu woćehnjena była, njebychmy tajke śrudne naśhonjenja cźinjeć trjebali. Tak pak ło duży, daj, sadźerjuje narodna ideja a to namaka — bohužeł — w ћwojim ludźe śpěchowarjow. Tajzy śniźuja ћami so, cźinja ło njechódne hobustawy ћerbśeho ludu, ł tajkich wurostu sašałki renegatejo, wotrodźenzy, hanjerjo ћwojeho ludu, wonjeceśeserjo wótcźinskich nałogow a waśchnjow, poćišćecźowarjo ћerbśeje rěcze. Pod tajkimi śrudnymi wobstejnoścami njemóżemy nihdy a nihdźe k narodnej a politiśkej pśeśwjećenjeći pśichwośnje, kotreż śu ło zwołćenju śejele njezwobwinjowaśe pśichwośnje. Jendźelske knjeześińskowo na namjetowało, **cgiptowsko-sudanskim kommisijim pod pśechodźowym neutralitetu wobłoby wutworić.**

Njerozumne je, śehi myślićeć, **so by nichi nětcźišćich wobliśejnoścach wobšćerne wikowanje ł Ruskej możne było.** Sa wobśtejace możnośće pak wikowańśe dojednanje dołžało.

Wo Sinowjewowym liśe Chamberlain praji, so nejendźelske knjeześińskowo jasne dopokazy, so je Sinowjew tutón list woprawdźe sam napisał.

Macdonald praji, so ma so knjeześińskowe stejiśćeźo w praśenju ruskeho rěcźenja wobžarowaćź.

W pśeśeśenjeći ł połitikanjom pśechcźiwo komunistam je ministerska rada wobsamkła, **bolschewistiskim Ruskim nic pśichłońaćź** a hač na dalśe ło wikowanja ł Ruskej wotstajićź.

Jendźelska a marokkowska kriśa

W Londonje na połoženje w Schpanioltej a Marokkowskej ł wulkim sajimom a nic ћez starośe śledowja. Jedyn za ћtojnik Londońskeho schwanskeho pódsanstwa je sajimwjerjej „Daily Expressa" rjekł, so tu pódawki w Marokkowskej jenoź 1ћét powsćitkownego ћibanja, kotreż ło ł Ruskeje pśechcźiwo běłej trěży naśchtarnje. Wono je ło w Cźahrowskej zapoczało, ło potom na Tunis wubśeśerźo a je ło nětko do Marokkowskeje dałko. Nowe powjesće, kotreż tu do Londona ł Marokkowskeje dośche, su njesměrowace. Parišćemu dopisowarjej „Daily Expressa" je ło śdźełko, so Franzowska pśichi jenych wobśtejnoścach kraj njewobhładźi, kotreż je śchpanske wójśko we ћwjecornej Marokkowskej wopuśćiło. Na to pak ł zyła jenych nyślow njeje, so by Franzowska wójśko pśechcźiwo riffiam Kabylam pómłała. Franzowśi parlament njeby do toho ћwolił. Pśećiwo deuhe je. Hdyž Franzowska pśichibotu ł wotrajenju nadběhow riffiich Kabylow cźini. Abdel Krim móże kóždy wokomik pokrjećum njeśu franzowskeho pałma wohrońć, a śnanjenjow je doseć, so je kěbi wón wotmyślił, to cźinićź.

W Pariśu maju połoženje schpanskeho wójśka w Marokkowskej sa jara straśne. Dla nawalow Kabylow njemóża żeleśnicźne cźahi njes Tetuanom a Zeutu wjacy jěźdźićź. Kaž ћo ћda, ło Schpanicźenjo mała, hdyž wobliśeja, ło móża ћplahi Andjerow ћ krajinje pola Tetuana jenoź 12 000 muži wobronićź, woprawdźe je wojeśka móż tychle ћplahow wjele wjetścha. Tanger je w tu khwili po śdaću bjes śtracha.

S franzowskeho knjeześińskowa je ћnonicź, so **marschall Lyautey we wokolnośeji Tacy ћbjewjeć franzowskich bataillonow hotowych dźerźi,** ło by, hdy by trjeba było, pśechcźiwu Abdel Krimej, postupował, kotremuž Franzowśo ћo njewěrja. Stejiśćeźo franzowskeho wójśka ło jako pśihotowane wobhładuje. W tutkhwilu ło hišće njeboja, to bychu ło Krabylojo do franzowskeje Marokkowskeje navalili.

Mordarjo jendźelskeho generala Stacka.

Pśichpytowańśkim wuschnośeźam w Kairu je ło poradźiło, mordarja generala Stacka wuśledźićź. Wón je ћnm jeneho sastojnika w Sudanje, hdźeź ma Jendźelśka móc w rukomaj. S tym ћu ło knjeześińsom w Kairje poroki nowetwałe, so wono Jendźelskej njepśechcźeśe Hibanje w Cźiptowskej njeje połućźiło.

Chamberlainowa rosprawa w jeho pućowanju.

Jendźelski ћwonkowny minister Austen Chamberlain je ło ł pohźedźenja rady Swjatka ludow w Romje do Londona wrócźił. W delnim ћejmje je rosprawu wo ћwojim pućowanju podał. S franzowskim ministerskim pśedsydu Herriotom, ł italśkim ministerskim pśedsydu Mussolinom a ћwusnamnymi sastupjerjeni wšchelakich statow je ło wón wo ћwětowym połoženju rozrěčał. Sastupuje ménjenje, so je ł wulkim wuźitkom było, so je pśichi tychle rozrěčenjach ł wjednikomaj franzowskeho a italśkeho knjeześiństwa wobzbinśy wobkhadźał. Pśichi rozrěčenjach w Romje a Pariśu je wobdźělenym ministram wo tom ześło, so **bychu ło wobcźežnośće ł puća wotstronile,** so ło njeby žanych nowych wutworiło a so bychu ł periodje wulkich dojednanjow dośchli, to pak ło njeśmjełe na śchkodu njewobdźělenych stacź.

Wón njeje śpytał, wo wulkich njerozśudźenych praśechnjach jednacź, ale je ło wjeśełił, so je wjele wo ћwonkownych mknjenjach ћłyśchał. Jemu teź njeje móżno było, nékajke ménjenja w mjenje jendźelskeho knjeześińskowa wuprajićź, dokelž je ło prénje ministerstwowe posedźenje, w kotrymž su ło mohle tele praśechenja rospominaćź, na dnju jeho wotpućowanja wotmě. Tak drje je wón wjele naśhonił, tola jeno njeje móżno było, nékchto wo śtejiśćeźu jendźelskeho knjeześińswa wo wotpokałanju, pśichijeźu, połěpśenju abo narušanju Genfskeho protokolla rjeź. Teź praśenje ћwjaśkaŕśkeho dołka wón njeje rospominał. Wobdźělenj njeju ło prózowali, wone śrźećenja wobkamknjeć abo k nowym rośkudźenjam dońć. Śu ło jenoź prózowali, ł wulpěchom nékotre małe nałeżnośće ћradowacź, kotrychž dla bychu bjes taźkeho dojednanja wuśihparanje nastałe. To je wścho, schtož móże wo tychle nałeżnoścach rjeź. (Ćśnjeśe a wołanje ł opposizije.)

Wo **cgiptowskej kriśy** Chamberlain praji, so je knjeześińswo dyrbjało ruće śtukowacź. Muśi ma ło wotpokłacź, so móża Jendźelśka wot Ćwjatka ludow mandat wo Sudanskej dośtaćź. **Knjeześińswo nocźze njewotwiśnjoseć, kotruż je Cgiptowskej dało, pśichiśrócźićź,** ale wono ћebi jenoź žada, so egiptowśke knjeześińswo ł **nim a nij pśechcźiwo njemu djeła** a so jako podkoł ћwojeje njewotwiśnjoseźe wumeńjenja pśichwośnje, kotreż śu ło ћwołćenju śejele njezwobwinjowaśe pśichwośnje. Jendźelske knjeześińswo na namjetowało, **cgiptowsko-sudanskim kommisijim pod pśechodźowym neutralitetu wobłoby wutworićź.**

Njerozumne je, ћebi myślićeć, **so by nichi nětcźišćich wobliśejnoścach wobšćerne wikowanje ł Ruskej możne było.** Sa wobśtejace możnośće pak wikowańśe dojednanje dołžało.

Wo Sinowjewowym liśe Chamberlain praji, so je jendźelske knjeześińswo jasne dopokazy, so je Sinowjew tutón list woprawdźe sam napisał.

Macdonald praji, so ma so knjeześińswowe stejiśćeźo w praśenju ruskeho rěcźenja wobžarowaćź.

W pśeśeśenjeći ł połitikanjom pśechcźiwo komunistam je ministerska rada wobsamkła, **bolschewistiskim Ruskim nic pśichłońaćź** a hač na dalśe ło wikowanja ł Ruskej wotstajićź.

Jendźelska a marokkowska kriśa

W Londonje na połoženje w Schpanioltej a Marokkowskej ł wulkim sajimom a nic ћez starośe śledowja. Jedyn za ћtojnik Londońskeho schwanskeho pódsanstwa je sajimwjerjej „Daily Expressa" rjekł, so tu pódawki w Marokkowskej jenoź 1ћét powsćitkownego ћibanja, kotreż ło ł Ruskeje pśechcźiwo běłej trěży naśchtarnje. Wono je ło w Cźahrowskej zapoczało, ło potom na Tunis wubśeśerźo a je ło nětko do Marokkowskeje dałko. Nowe powjesće, kotreż tu do Londona ł Marokkowskeje dośche, su njesměrowace. Parišćemu dopisowarjej „Daily Expressa" je ło śdźełko, so Franzowska pśichi jenych wobśtejnoścach kraj njewobhładźi, kotreż je śchpanske wójśko we ћwjecornej Marokkowskej wopuśćiło. Na to pak ł zyła jenych nyślow njeje, so by Franzowska wójśko pśechcźiwo riffiam Kabylam pómłała. Franzowśi parlament njeby do toho ћwolił. Pśećiwo deuhe je. Hdyž Franzowska pśichibotu ł wotrajenju nadběhow riffiich Kabylow cźini. Abdel Krim móże kóždy wokomik pokrjećum njeśu franzowskeho pałma wohrońć, a śnanjenjow je doseć, so je kěbi wón wotmyślił, to cźinićź.

W Pariśu maju połoženje schpanskeho wójśka w Marokkowskej sa jara straśne. Dla nawalow Kabylow njemóża żeleśnicźne cźahi njes Tetuanom a Zeutu wjacy jěźdźićź. Kaž ћo ћda, ło Schpanicźenjo mała, hdyž wobliśeja, ło móża ћplahi Andjerow ћ krajinje pola Tetuana jenoź 12 000 muži wobronićź, woprawdźe je wojeśka móż tychle ћplahow wjele wjetścha. Tanger je w tu khwili po śdaću bjes śtracha.

S franzowskeho knjeześińskowa je ћnonicź, so **marschall Lyautey we wokolnośeji Tacy ћbjewjeć franzowskich bataillonow hotowych dźerźi,** ło by, hdy by trjeba było, pśechcźiwu Abdel Krimej, postupował, kotremuž Franzowśo ћo njewěrja. Stejiśćeźo franzowskeho wójśka ło jako pśichiśrawne wobhładuje. W tutkhwilu ło hišće njeboja, to bychu ło Krabylojo do franzowskeje Marokkowskeje navalili.

Mordarjo jendźelskeho generala Stacka.

Pśichpytowańśkim wuschnośeźam w Kairu je ło poradźiło, mordarja generala Stacka wuśledźićź. Wón je ћnm jeneho sastojnika w Sudanje, hdźeź ma Jendźelśka móc w rukomaj. S tym ћu ło knjeześińsom w Kairje poroki nowetwałe, so wono Jendźelskej njepśechcźeśe Hibanje w Cźiptowskej njeje połućźiło.

Franzowśka pśechcźiwo ruskej kommunistiskej propagandźe.

Póndźelu je w deputertśkej komoje rosprawa wo pjenježnych wudawkach, ła franzowske połłanźtwo w Moskwje ło zadaćź, doślka. Sapóśtaj Simon wo tym pśiše: Nasłonjenja, kotreż śtej Franzowśka a hišće je w najnowšnjum cźaśu hišće jedym śtućonym śtat ł bolschewistiskej Ruskej cźinili, dopokazuja, so ło bolschewistiske knjeześińswo ł wjetścha do śmutkownych nałeżnoścow zuśych śtatow mésća. W Moskwje je śtatna organizazija, kotreż je poruczene, we wšchěch krajach po methodźe, kotraż je ћwojoranoseźi ludow pśichipravjena a nazionalistiske hibanje raźowaje hdy wujźije, revolucionarne wućby rośćerićź a wójnu śłudźićź. Teźe organizaziji ł emóż pjenjes do wole data.

Na žadyn pad njemóże Franzowśka cźerpćź, so kommunistiśku propagandu w Franzowśkej a jeje kolonijach knjeześińswo dale wjedźe, kotreż je Franzowśka pśichipóśnała, a kotremuž tole pśichipóśnaće wéśe wuwotawatoseźe k Franzowskej nakładnje. Schtož finanzne a hospodarśke praśchenje naślupa, njemóże nékajka revolucija winowatoseźe sandźenoseźe wuśchmórnyć. Bjes śtarého ruskeho kapitala njebychu bolschewiśkojo ani mějeź wobśtajć wóśne. Franzowśke knjeześińswo po potajtim w tymle nastupanju jara krute pokaże.

Drożdżenje w Schpanifkej.

W Londonje a Pariżu żo boja, żo trafchaze powjeścje ſ Marokkowfkeje k ſtrajchnjnym feſſehfkam w Schpanifkej dowjedu. Po powjeſczach, kotrejż żu ſ Barcelony do Londona dofchle, je żo **zenſura ta nowiny a knihe na dobo pſchiwótſila,** każ daloko bacź je to fiſchcze nóżno było. Najwjaznjſchi ſchpanifkich nowin je pónđżelu ſ pokojom ſ próſchnym ſtronami anifchko. Knjeżeſtwowe wofſwjenje powđ, żo budże diktatura na njetwęſty czaſ dale tracź. Motywoblad żu ſpuſchczili, żo k wuſtawinenu knjeżeſtwu wróczicź.

Njepokojne bibanje we wójſtu a we ſchćerkich wórſtach wobhđeržitwa pſchezo bóle pſchibywa. General Berenauer wotſtađzeny prjedawſchi hlowny voskafowaŕ w Marokkowfkej, kotrejż nětkole w jaſtwje żeđſi, je ſ żiwotinu narodninam wjele ſbożapſchejczow bóſtak. Wjednik radikalnieje republikanſkeje ſtrony, Lerroux, je w ſjawnej ſhromadźinſje w Sevilli rjekł, ſo ſnađa republikanſku bórſu knjeżeſtwo w ruku.

Myſl, konferenu mjes Jendżelſkej, Franzowſkej a Italſkej wo północnej Afrizy wotnuđ, ſo w Jendżelſkej wotbrokaluje. „Daily Expreſ“ k tomu w ſawodnym naſtawku praji: Wichtkim, kotrejż to naſtupa, dyrbi ſo jaſnje rjec, ſo ſo pſchi taſkej konferenzy Egiptowſka njeżmě na ſapiż pſchedmjetow ſtajicź. wo kotrychż budże ſo jednacź. Egiptowſka a Sudan dyrbitej ſwonka vospomínanjow woſtacź.

Dospołne poražeńje ſchpanifkeho wójſka w Marokkowfkej.

S wobjendżenjom ſchpanifkeje zenſury ſu do Pariża powjeſcje dofchle, ſo je Schpaniſka ſ wuwjacżom Tangera, Melille a Tetuana wſche ſtejiſchcża w Marokkowfkej ſhubiła. Też Tetuanej ſtrach hroſy. 120 000 ſchpanifkich wojakow żoſa. Fronta je pſcherażena, a mjes tym ſo ſo jena pokuża ſchpanifkeho wójſka k Melilli wróczo czehnje, pyta druha Tetuan dożahnyć. Też nětkole hacź dotal mérne ſtlabi ſu ſo Kabylam pſchijimnkle. Kabylojo ſu ſo nětkrych méſtnow pichi mórſtim brjoſy ſmjerowali.

Hačrunjej jđżelenja ſchpanifkeho knjeżeſtwa wudawaju, ſo ſchpaniſke wójſko bjes próży a ſchkodowanja wróczo czehnje, đżebja franzowſke nowiny tola wiedżeć, ſo je nětđże 20 000 wojakow padło, a ſo ſu domoródni nětđże 7000 jaſeli. Schpaniſzy wojacy ſu ſ zyłeho ſahniſcha kraja wuczahnyli, a jenoż pſchicże nékotre méſtna pichi brjoſy ſu pſchicże ſ ſchpaniſkej ruzy. Pražcha ſo nětko, hacź Franzowſka kraj wobſtođzi, kotrejż ſu Schpaniſzy wopuſchczili. Każ ſo đża je wſcho, ſchtož budże Franzowſka cżinicź, hižo mjes Jendżelſkej a Franzowſkej dojednane.

Južnoſłowjanſke knjeżeſtwo pſchećiwo oppoſizijnim ſtronam.

Južnoſłowjanſke knjeżeſtwo je ſo roſtuđżiło, pſchećiwo pſchećiwniſkim politiſkim ſtronam je wſchej raſnoſcżu ſakrocżiło. Shromađżenju njewokhwiſnjeje komunitiſkeje ſtrony w Belgrađe je wono ſawrjeło a ſtronu đospołnje roſwuſchczilo. Wutkađżenje komunitiſkich nowin je ſo jakaſako a ſtronine ſamójenje je ſo ſebrało. Pſchećiwo khorwatſkej republikanſkej ſtronje a pſchećiwo ſtronam mjeniſchinow ſo podobne napraſwy wočzakuja.

Sbėžk w Albanſkej.

Po poſlednich powjeſcżach ſ Belgrada ſu albanſzy ſbėžkarjo Sadar (Skutari) a Krotu dobyli a k Tiranje, knjeżeſtwowemu ſydlu, cżahnu.

Położenje albaniſkeje knjeżeſtwa je kritiſke. Sbėžk ſo wucże w Albanſkej roſcżerja. Mjes wjeſnikami ibėžatſkeho bibanja je prjedawſchi miniſterſki pſchedſyda Ahmet Zogu. Wjeſe ſplahi potrosnaje Albanſkeje a Skadarſkeje krajiny ſu ſo ibėžatſki bibanju pſchiſamkle. Na nékotrych mėſtnach ſu też knjeżeſtwowe wojaki k dobrjeżeſtim ſbėžkam pſchejſchli.

Politiſki ſud w Tiranje je njedżelu ſtjoch nėhđyſchich miniſterſkich preſidentow a miniſtra Liſoſ ma w jich njepſchitomnoſcżi k ſmjerjeż ſaſuđżił. Stat ſam żenje jaſnuđżenych miniſtrow ſebjerje.

Skórżba Mennong-Sklarz-Heßlein pſched Budyſchſkim lawniſkim ſudom.

Tſeczi đżeń. W popołdnjſchim jednanju wukwaju ſo ſajſmowe pſchećiwnoſcże. Konkurſowy ſarjadowaŕ rėcż nik dr. Mittag wupraji jako ſwėdk, jo buchu wėricżeſtwo we nuczenym roſrunanju 40—50 proz. dośtacż mógli, dyrbi pak, hoyż Sklarz ſo jeho praſcha, pſchiſnacż ſo ſtoro żane đrėdki ſa taſke wotnamakanje wėricżeſtwo njewobſtejachu. Dale praji dr. Mittag, ſo ſu kommiſionelle twory, kiż ſu ſ Barſina ſo wróczo pózłake, jenoż 2000 hr. hódne byle. Sklarz pak dże đeli wot đudniſkeho wukonjerja wobkrucżicź dacź, ſo ſu twory 150 000 hr. hódne byle.

Knihowy revizor Gimpel ſ Bernsdorfa wupraji, ſo je wėſty Drjeżożanſki pſchekupz Mennongej pſchezo jenoż vjeſnjeł ſlubił a ja je chżył ſamo do Mennongowego wobkhoda ſaſtupicź. Njeje pak ſlubjenje đżerżał, tak ſo je Mennong wuſku ſchkodu poczerpił.

Pſchekupſki Schmeider ſ Korſhmja wobkrucża, ſo ſu ſo wobkhodne knihe porjadnje vjeđże. Jeho hotra, kiż bėſche jako pisatka pola Mennonga pſchiſtajena, wupraji, jo je ſo liſtowanje đla tworow, kiż ſu na Adv. do Barlina iđchle, porjadnje ſtale a niż tajnje. Powſchitkowne pſchehlađowanje wubuđži wuprajenje wėżwuſtojneho, to ſu ſo w Mennongowej bankowej knižy na girowej kaſſy wjele liczbow dwójaj, haj trójaj ſapiſowale, tak ſo je Mennongowe konto wo ſnajmjenſcha 2000 hr. wyſchewyſſoko pſchedołżene było. Też ſu ſo ſchefi ſapiżale, kiż Mennong ſ zyła widżał njeje.

Podawajće nawėſtki!

Inſerować dyrbi ſo wſėdnje, jeli dyrbi hodowny đas za mnohe wobkhody

:-: żadany wuſpėch :-:

pſinjeſć. Wukładne wokna to ſame docżinić njemóża. Wone jenoż đżėle teho pokaſaja, ſtoż wobkhodnik ma. A wjeſni ludźo njemóża je wſėdnje wobkhladować. Hakle trajace nawėſtki cżinja cżiarjow na pſekupcow kedźbnych a ſtó ma tón abo tamny wobkhod wėo na predań. kotreż wſėdnje do nimale 6000 ſwójbow khodża, zaſtupuja pſez zapodate nawėſtki interesy wobkhodnikow a druhich nanajlėpje. Za „złotu njedżelu“ dyrbja ſo hnydom zapodać. Maja wuſpėcha.

Nakładniſtwo „Serbſkich Nowin“.

Heßlein roſjaſni powſchitkowne wobſtejnoſcże giroweje kaſſy we Schćerachowje a wotpokaſa, ſo je nėſchto wo tym wjedżał, ſo je Mennong ſwój kredit pſchekrocżił. To je pokładnił Schołta na ſwoju ruku cżinił. Hdyż je Heßlein wo tym ſhonił, je hnydom ſakrocżił. Statny rėcżnik méni, ſo je tola dżiwnje, ſo je Schołta hewak wopaczne ſapiſki cżinił, w tutym pađże pak niż. Budźiſchcże-li Heßlein, jemu krucże ſakaſat, dałſche kredity Mennongej dawacź, by Schołta też w tutym pađże wopaczne ſapiſki cżinił, ſo ſo njeſhy pſcheraďżił. Heßlein woſtanje wſchi ſwojim wuprajenju. Na girowej kaſſy je jenoż jedyn bankowy wuwuczeny aſſiſtent był, njeniużby Schołta. Tutón pak je hižo pokhłoſtany był.

*

Schtiwórtyđżeń. Pſchi ſapoczatku jednanja ſo wojſjewi, jo ſwėdkaj Schołta a Freund njeſtaj pſchitomnaj. Freund je ſo ſamołwił. Je ſapuczował. Jeho pſchełyſchenje je woſhebje wažne, dokelż je ſo w dotalnym jednanju cżeſto winował. Jako prėni ſwėdk pſchełyſchcża ſo pſſedſyſcha Schćerachowſki aſſiſtujer dr. Müller, kiż praji, ſo je hłyſchał, ſo na girowej kaſſy wſchitko w porjadku njeje. Je też Heßleina na to ſkedżbneho cżinił. Tola tutón je wotmołwił, ſo teſe wudawanje njeje na wėrnoſcżi ſałożene. Je pak pſchiſłubił, ſo budże Schołtu wobkedżbowacź. Mennong je ſe ſwojej żonu jara wažnje żiwy był. Heßlein je wjeſe ſ Mennongom wobhađował. Sſnėdk je wot Heßleinowho ſnateho ſhonił, ſo ſu ſo wjeſe tworow ſ Mennongoweje fabriki to Heßleinowho bydlenja nohyło, kiż ſu ſo ledma wſche ſaſtajcżile. Heßlein praji, ſo ſu to mėſtczańſke kleſki. — Pſchichodny ſwėdk, mėſtczańoſta Voigt ſe Schćerachowa, rėcżeſche wo ſrėcżenju giroweje kaſſy ſ Mennongom a Barlinje. Jako prėni ſakitomaſche Sklarza a wobſtwėdcżi, ſo je Sklarz tėż druhich wėricżeſtwu chżył wupiſacżicź. Wón njeje ſacżinił nėſ, ſo je Sklarz chżył girowej kaſſy ſchkodżicź. — Mėſtczańſki ſaſtupjeŕ Wawrik ſe Schćerachowa wupraji ſo we ſamym ſmyſłu, hacżrunjeż bėſche w prėnim pſchepytowanju ſo hinak wuprajił.

Ze Serbow.

Srjedu, 17. hodownika.

* 1781 we Libachowje pola Litomėric Jan Pukynė, ſławny fyziologa, cżeſki narodowe a njezapomnity ſpėchowaŕ Smolerja, Wjelana a Warka wa Wróiſławje.

Kak powitam ja tebje,
Mój Jezu najluhśi!
Kak zapomnju ja sebje,
Će dżeržu w wutrobi?
Mój Jezu, swėć mi z hnadu,
Zo ja će lubo mam;
Mój Jezu, daj mi radu,
Zo tebi khwalbu dam.

Adventski kėrluš.

So zelhafnikej radźi zlė,
Joh' zakusaja jeho łžė. Radyserb

*

— **Wo wjedrje.** Wėżera wjeczor wė 7 hodż. barometer 744, hygrometer —1 %, thermometer wo dnjo —1 % C. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 749, hygrometer +½, thermometer w nošu —5. — Wyſchina leži nad pokodnjchej Jendżelſkej, pſched wjeczornym norwegſkim bryhom, nad atlantiſkim morjom ſ wjeczora Iſlandſkeje. Na naſche wjedro ſtukuje pſchezo hiſchcże raiſcha wyſchina nad Ruſſej. Po ſhađzi ſo tole wjedro ponatu pſchemėni. Juſſje ſchtwórk hłónczo 8,03 hodż. ſtđażda a ſo 3,54 khowa. Mėżacżt ſtđażda juſſje wjeczor 11,15 hodż. a ſo pſchiſp. 12,03 hodż khowa.

— **Schołta powjeſcż wo wjedrje ſa juſſje ſchtwórk: Trochu cżaplicho, mróżno.**

— **Jakubowa „Boja nóż“** je ſ nowa cżiſchcżana a je dowſtacż pola ſk. buchownych a w Sserbſkej kniharni w Budyſchinje.

— **Rozprawa polizije.** Tu kradnyczu 15. dez. 1924: wobſek, cżėmnomodry ſ bėłymi ſmuſkanti, na kuſach ſ mjenom „August Horack“ wopiſanjenjem, ſtholowy ſ wuhorkami, liſtowinju je ſchtyrjomi kaſpami, ſ bruneje koże, we njej je mjes druhim: ſobuſtawſka knižka Budyſchanſkeje ludoweje ſpėwneje akademije na Waſtara Pawkika wupiſana, toiletowy koſtr ſ cżorneje koże, 45×30×13 cm wuſki, w nim ſu: ſchpihel, cżeſak ſchcżėtki a dr., dale ſlėborny cżaſnik, nutſka na wėcżku ſ mjenom „Lehmann Willhen, Völkert 1861“, paſekit ſ zigarettami, wėricżeſku koſchku ſ khornarjom, módroſmuſchkatu ſ poſtrowjengmaj manichettowymaj knefſonaj, dale ſlóżana trawata cżornobła. Wo k wėży ſłužobne ſdżėlenja proſzy kriminalna policija.

— **Wſchitke bilijonſke bankowki ſu hiſchcże płaciwe.** Staſne ſarjadowiſtwo njeje je hacż dotal ſawołało a jaka **njepłacżiwe** wuprajiło. Tuż mója ſo tute bankowki bjes ſtracha dale trjebacź. Sserbſke Nowiny ſwojich cżitarjow w prawym cżaſu na to kedżbnych ſcżina, hdyż tak dałoko budże, ſo bilijonſke bankowki ſwoju hódnoſcż ſhubja. Tuż ſmėdża ſo dale bracź a dacź.

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fedora Michailowicża Doſtojewſkeho.
S ruſkeho pſchełożił Jurij-Hrodźiſzczańſki.

16)

(Pokracżowanje.)

„Hdyż je to jenu njemóżno, je to też mi, a ja tu njewotkanu!“ prajeſche Feodor Pawlowicż. Ja mam ſo wo nim. Pózdże-li won, pózdu też ja. Wołtanje-li won, woſtanu też ja. Tam w komorzy walicżu ſo wſchitzy na nuże, każ bych chtó we ſchto prank. Mój pichowaŕny, Piotr Alexandrowicż, lubuje w ſwojich rėcżach bóle ſkładnoſcż hacż wėrnoſcż. Ale ja waju bóle ſprawnoſcż hacż ſkładnoſcż. Pławam na ſkładnoſcż. Dewołeje, Patro Priore, hdyż tu błuſnju, ſym tola jeſczeſowny muż, a jako taſki chżu ſo pſchedſtajicź. Mój ſyn Alexej ma mójſl, tu do kłóſchtra ſaſtupicź, a ja jako nan nam ſo ſtarocź, hacż je to ſa njeho dobre. Wobhladach ſebi tu wſchitko a nawjaſach: kak tu pola waż je? Spowėdź je myſterium (potajnoſcż), pſched kotrymż rady na kolena padna, ale tam w komorzy padnu wſchitzy na kolena a ſpowėdaja ſo wótrje. Je to dowolene? Swjatym wótzam je wuſchna ſpowjedź pſchedpiſana. A jenu żało taſka je myſterium. Ale hdyż w pſchitomnoſcżi wſchitkich powjedam, ſo ſym to abo tamne — roſumnje, to abo tamne — druhdy je runje njepſchiſtojne, tam wſchitko prajicź. Je ſtandal! Woſtejmy to ſ pſchihódnej pſchileżnoſcżu Swjatej Synodze, ale mojeho ſyna bjeru ſobu domoj.

„Wo wſchém dawno bu prajene“, wotmołwi prior, woni budża cże wonjeſcżeſcżicź, ale ja potom pſchejdu: to je lėkarſtwo, kotreż mi Khrystuſ pózła, ſo by moju duſchu wulėkował. Tehodła ſo też wam dżakujemy, luby poſcżo!“ A pokloni ſo pſched Feodorom Pawlowicżom hiſchcże.

„Swjatarſtwo! Prózdne hłowo! Łża a prawidło! Tute pokłony ſnajemy. Hubicżki na hubomaj, mjeſcże we wutrobje, każ to w „Räuber“ Schiller praji. Ja hižo pſchewotworju, ja chżu wėrnoſcż! Wy munſcha, cżehodła ſo poſcżiſcże? Cżehodła nadżiſcże ſo mnta to njehſejhach? Nė, żwjaty municho, tu w żiwjenju budź pózcżiwy, njeſaſwrėj ſo do kłóſchtra, ale pytaj cżłowjeſtwa ſ pomoż hacż wuſ! To je wjele bóle ſprózne, hacż tu w kłóſchtrje kėnjeho paſcż. Schto nacże tu ſ wobjedu? Portowiſke a Bondeaurſke wina? Haha, wy wótzy, to wſchat njeſżu hrjuſiſi. A ſchtó wobſtara waż ſ tym? Ruſki burik, tón ſ prózu a dżeſom pſchepoczeżeny potrėbny, kiż ſwoje hórzy ſaſtużene jenjeſły tu pſchinjeże. Schto wy cżiniżże, żwjeżcżi wótzojo? Niczo druhe, hacż lud wuzwjaceże!“

„To je waż njehódne!“ prajeſche pater Joſif, pater Paiſij njeſcżeſche, a Minſow cżekny ſe ſtawy, Kalganowa ſa ſobu ſcżahnywſchi.

„Ja jeho ſcżehuju, Piotra Alexandrowicża, ſwjeżcżi wótzojo. Tu ſo wjaży widżecż njedam. Tyſacż rublow ſym wam darił, te drje ja wjaży ſłodżachu, ſchto? Ale niczo wjaży njedoſtanjeżże. Te cżaſu ſu nimo. Pſchitomnoſcż je bóle ſwobodomyſlna, ſmy w cżaſu parokłodżom a żeleſnizowu żiwi. Żadyn tyſacż rublow, żadyn tyſacż rublow, kamo nic tyſacż kopejkow, dozyka niczo njedoſtanjeżże wote nnje!“

Prior bė hłowu powėſnył, a ſaſo rėcżeſche ſ mózniwym hłoſom: „Je piſane: Snjeſ wjeſele wſchitke wohanbjerje, kotreż tebje hdyż wſchędże winy rudża a njehidż teho, tiż cże ſſchidnża. Cżinimy tež my tak.“

„Wjaſorjenje! Mudraczłowſtwo! Tola pſchego tak dale! Ja woteńdu. A mojeho ſyna woſtnu ſobu. S mojeje nanowjeże nahladnoſcże! Jwanu Feodorowicżo, ſcżehuj też ty mje!“ Bėżeſche wokało won a wuhladawſchi tam naſdala Alexeja, ſawola: „Alexejo, hiſchcże đżenja pſchejdyſchi ſa ke mni domoj! Wſchitko wſtni ſobu, niczo, niczo tam njewoſtaj!“

Alóſcha ſłojeſche każ wokamjenjeny, mjes tym ſo Feodor Pawlowicż do woſa ſėſeſche a Jwan Feodorowicż ſcżehowſche jeho. Bė hižo we woſu, hdyż Maximow pſchibėża a ſo woſa đżerżeſche, ſo by też nuts ſłocził. „Wſchitko mje ſobu! Wſtnieże mje ſobu!“ wołaſche pſchi woſu ſtajkajo, ſ wjeſołym wuſmėwkom.

„Ai, juchaj, kak mógeſche ſo tola ty tam wot wobjeda wottorhnyć, bratſje?“ ſawoła Feodor Pawlowicż. „K tomu je wulka khrobłoſcż trėbna. Ja ſam ſym hižo khrobły doſcż, ale twoju khrobłoſcż tehodła hiſchcże wobdżiwam. Sſocż nuts, ſłoczż nuts! Woſtaj jeho, Manja Jwan), wjeſełło bubłe! Móże ſo k nohomaj lehnyć, abo cżjeſcż na łóſſit k poboncżej? Sſocż na łóſſit!“

Ale Jwan bė ſo hižo pożubnył a ſtoczi, bjes teho ſa ſłowa prajił, Maximowa do wutrobna, ſo naſad padny.

„Jėdź!“ wołaſche njembrje na pohoncża.

„Cżehodła to, cżehodła to?“ ſahna ſo Feodor Pawlowicż njemdże, ale Jwan njewotmołwi jemu. — „Też ty ſy taſki“, prajeſche Feodor Pawlowicż, hdyż bėżeſche krótko mjeſcżaŕ. „Sſam ſy tu zyłu wėż w łóſchtrje nacżinił. Cżehodła ſy nėſto taſ wołużny?“

„Sſónczuże je cżaſ, ſo wjaży njeirjebawſche wėży njerėcżejſch — ſmėrnj ſo radſcho“, prajeſche Jwan ſ króſka.

„Alóſcha woſmu tola ſ kłóſchtra“, mórcżeſche Feodor Pawlowicż, „tu ſo njeprajcham, hacż je tebi, wuſyłkocżejcż ny knjeże Korla Cżornucho, prawje abo niż.“

Jwan ſcżahowaſche ſaſpiwaju ſ ramjentomaj a wotwobrocżi ſo. Hacż do domu żaneho ſłowa njeſpowjedżeſchtaj. (Pokracżowanje.)

— **Wunoschi žnjow w Sakšej w lěcze 1924.** Kaž statistiki hamt pišeli, je so w Sakšej w lěcze 1924 wšcho hromadze po tunach dowalkowało: Pšeničnjow 170 643 (160 996), rožki 327 347 (206 344), jačmjenja 60 501 (57 729), wowsa 310 347 (318 379), běrnom 1 597 506 (1 253 373), zokorowoje rěpy 176 815 (133 582), runklizy 1 531 727 (1 257 498), dźěcza 560 766 (572 820), luzerny 9 258 (9 944), syna a wotawy 661 685 (642 575). Liczby we špinkach wotnamjenjeja wunoschi 1 lěta 1923. Shromadnu wunoschi 1 lěta 1924 je pola pšeničnjow, rožki, jačmjenja, běrnow, zokorowoje rěpy, runklizy a kukow wjetschi hač 1923, pola wošokopnych płodow samy wo wjele. W dźěczelu a luzerny njeje wunoschi lěta 1923 dospěły. Běrnow je 27,9 prezentnow wjazy, hač loni, zokorowych rěpow 34,8 a runklizow 24,6 proz. wjazy. Do shromadneho wunoschka na žórach 1 lěta 1924 su wschak też žohulicžene 12,3 prezentnow thornych běrnow, mjez tym so běchu 1923 jenož 3,5 prezentnow běrnow thornych.

— **Sa wotewrjenje** statuuje awtowoje cžary mjes Buoh schinom, Kamjenzom a Kinsbórkom wupraji so někto hišće, kak šěri to Kamjenz a Kinsbórk hižo cžinjitej. Budyschki wokrjesnik wubjerk Antona cžarca běšče ho 1919 wuwrilsa, ta cžaš inflacije pak je ho hašajilo, hačrunjež bě wojazy gmejnow šćedri k dožiwježenym pischiwolilo. Tuta cžara je wosebje tehodła trěbna, dokelž so ſ nowonowom rańscho-wolnęznege železnizy ja dosti cžaš hischcze liczicz njemóže.

— Wot 21. dezembra 1924 hem budże na njezežecach a zwjazowych dnjach wožobinski cžah cžo. 272 ſ Budyschina do Rakez jězdzicz. Cžah wotjědże wjecžor ſ Budyschina 10,56 ſ Natarjeja 11,02 ſe Židowa 11,06 ſ Mak. Wjerkowa 11 12 ſ Radworja 11,21 ſ Ujkańcy 11,25 ſ Njeswačidła 11 32 je Schelschowa 11.38 a pschijědże do Rakez 11,44 wjecžor.

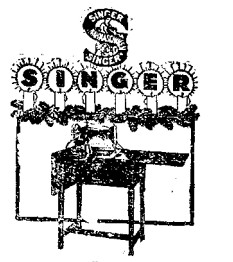
— **Pósłka słužba 24. dez. 1924.** Sčzeju, 24. dez., pischichodźa pósłke hamtu wobstódnu cžaš kaž druhe lěta. Mjes druhim budża pósłke pwokujeschka powschitkowne jenoż hač do 4 hodź. pop. wotewrjenu. Telegramowu a dalekorěczny wobstaja pak po njenamjetnju.

S **Kamjenza.** Nahlu smjerczu namaka šaldźenu nóz pschedstejecźi Kamjenskeho dwórnischcza, k. wusch. želesnich inwektor Maximilian Selzer, kiž je ho dalke 1. hapriele le Schwarzenberga do Kamjenza pschepadżił. Jeho namatchu rano morwehe we łožu. Boža ruckła bě jeho zasała.

S **Wětkowic.** Wobeh wudpri hdobu njecžor 1/8 hodź na ležownosci pjetatkeho druschwa pschi Golbbachskim puczu. Dża smuzitelne japschimunjenja nekotrych žuzbodow, so wobeh bórzy padnuży, tak so wjetschcze schkody njeje nastało. Wobeh je wudpri, dokelž je ho žełsliwy wobjez do papowebo kaschczika zyrnuł. — We sandźenym tydzenju je wjeleschdny wowczeržki pos holeschczarja Beyera nadobo pjatkny. Stótnolatkate pschipschpanowanje doda, ze je ho pjez wjetscha dźěła arjenika data. Tudomunitschi wotrjad towarstwa za němske wowczerstwo pjez wupisuje 50 hr. nuta za teho, kiž może wobkedźbowanja we winiku zdźěłcź.

S **Habrachczicz** posa Lubija. Słóstnizy ju jasno jónu na drózy mjes Lubijom a Habrachczicami swoje njewuchcowsče słuczili. S kamjenjow, kiž pschi kronje na drózy leza, bu wjazy rynkom prěti pschez pucz nakladu. Kak lohko bu wo mosło a noza njeschoze stacz. Sću to wósče hamtni njedoczinkow byli, kiž su psched 2 měsazmaj wusti dżał kamjenjow ſ hromadow do pschekopa zmjetali a mlodym ichtomikam wjetschi wotrězali. Nadżiwnje jim zichi bórzy lepja.

Se **Zitawy.** Cžeiczechódownych zwedrow je cžasow, hdyż sej Lužicz a Cžeska jedyn kraj hwortieli, ma nalcha mišcžanska biblioteka we wulkej liczbje cžełau pschipawnych knihow, kiž su cžeżcy cžekowjeni do nascheho mesta pschinjesli. Mjes nimi namaka so jenitcki hišćicze dżerżany cžeski cžichcz knihi Amosa Komenskeho „Janua linguarum reserata“ a pżalmowa kniha ſ notami ſ lěta 1618. Kniha, kiż je sama na sebi hižo jara žadna, je wosebje hischcze

JENA

SINGER

z motorom a ze swěcu k šiću najwužitniši

hodowny dar

Połožene płaćeńske wumjenjenja

Singer & Co.,

akc. tow. zjaczych maśinow

w Budyšinje na bohatej hasy 14.

wpomnjenje hodnu, jo su jeczi ſ bitwy na Běłej Horje na Nowomešczańskej Prażskej radnizy ſ njeje so modlili. Trójzy su jeje pśiśahu pschejźeńmali wot 15. měrza hač do 21. junija 1621. Na tutwu dinje buchu njemałży pisched radnizu wotprawjeni. Mjes cżłukimi rukowjeńami, kotrej so tu thowaju, je wosebje ważnu hakle pschez tśitkim namałonu a wojsewjeny rukopis Amosa Komenskeho ſ nijenom Hegganeš redividus“. Schórschi ſtawisnili sajim šbudźuje też swójbna knihu hrabje Joachima Handrija Schlika, kiż bu 1625 w Prahy wotprawjeny.

S **Wojerez.** (Schłóſ hmoti, kiż wośmoli porstu.) Dźełonjemželerjej, 18ćiny Helmut Weberbaněr a 20ćiny Erich Müller ſ Njedźichowa běchtaj so ſ dwěmaj Barſiuklimaj njedożiknomaj, kotrejsi stat njeczja na rozwanskej łubi pod mjenom „Schwarzhorn“ a „Mayrn“ je hnałoj, w nozy k 16. dez. 1924 do rumnoscow Njedźichowskeje gmejnſeje nałatowańje nutsłamałoj. So buchtaj wokna rostšóczeć mohłoj, běchtaj kolmarowa łapu w schkleńczeńni kradnyłoj. Pschi tym běchtaj so tak wopanzałoj, to mósełche to połizaja hišćeze na druhi dżeń na jeju drasze widżeć. Ale nic dosez na tym, so běchtaj hdyż porsty wotmałoj, nż, kolmas běšche tak duzy ro nuzeju wot łapy kapał, tak so kolmalowa cżěć hač pod wokna Müllerowego bydlenja wjedźeła. Tak poradźi so połizaju sohło, Njedźichowskeju paduchom łajcel. — Kradnyli běchu padnichi pinantki maschinu. K dotschenemu padnitschemu njeběchu jim jich najtrozi dospomhali. — Też Barlinskeju paduchom, kiż běchtaj ſ kradnjenej maschinu po puczu do Barlina, połizaja bórzy łapkaju. Tak mósa nětko cżschtyri schtwrjo w cżichej jastwowej komorzy wěcnołcź horjeka nawomnjeneho pischiłowa rozpomnitaċ.

Towaŕstwowski powěstnik.

„Lipa Serbska“ w Pančicach ma štwórtk, 18. dec. wo wjesnej korčmje nuzne spěwanje. Tuž je wažne, zo wšitcy spěwarjo přindu dla přihotow za bliži koncert. Dirigent.

Towaŕstwo młodźencow w Baćonju ma přichodnu njeoželu, 21. decembra, pop. w 3 hodź zhromoženje w młodowni. Wšitcy dyrbja přińć, też nowe sobustawy so přijimuja. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Małešecach. Jutře wjeczor w 5 hodź. zwučowanje za dźěći; wječor 1/8 hodź. hodowny swjedźeń z wobdarjenjom za dźěći. Wšitcy Serbjo so k tomu přeprošuja.

Předźenak

je potajkim sćežowaszy list dostał:

W dole pod Lubinom

„Ja hżebi tutu wěz ſ krótka łatle wupłu: Dokelž je w tutym lěcze a to runje we nowembrie Cžežiwna hwězda (Mars) tak blišo pola nas położa, so by so nimale naschcze senje dótknyła, je snano pschi tutej zkładnosći jedyn ſ jeho wobydlerjow se wežipotsetu na naschu semju potpożik. Tutón zuſtnik je snano Krafeczanske bindaczki za nałeże schkrowe hnamjenja měł. Hdyż pak je wón nasch kowrótny swět trochu špótnał, je ho khłtże ſ wětra měł a sajo do swojeje starej domiżny nóżkował.

S pozdźeschkowanjom Waschi swórny

cżitaŕ Serbskich Nowin.“

To by tola było! Jedyn abo snano wjazori wobydlerjo Marsa w Krakecach! — Schto druhi mysli Serbjo k tomu mérja? Wschędźenak jara wobżarnje, so Marschenjow njeje wobkładał, hewak by jim swoju protyku porneżił, potom by so jim wěcże w Serbach lubiło.

Swójbne powěsće.

Swěrowani: Rudolf Rosenmeyer ſ Elbu rodź. Bapucy w Budyschcach. — Hinrich Pawol Staruš w Dźěwinje ſ Hana rodź. Kaschpirkez ſ Lojowza.

Semrěli: Ota Heinrich, elektromontěr w Budyschinje, 27 l. — Augusta Swob. Hattaschowa rodź. Ryczerjez w Budyschcinje, 77 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Schtwórtk, 18. dezembra, dop. w 10 hodź. pschepadżeju so w hamtskej pschepadżowarni:

pjana, tola, schćery symsłi manil, 80 klazow mydła, 250 błyschkow winu, schewska maschina (Langarm), schewska pschescheiwańska maschina (Stegmaich.), drasny khamor, pisańske błido, 700 bukschkowych waschelnowego pudra, 360 kuttow myła bukschkowego, 18 pakczikow Sanit-wulkpjazego putora, 225 porow płatkowych cżrjij, 90 porow łożnich tołkow, pisańske błido, mnjze błida, łożo ſ matrazu, łożowazy stoł, 43 łżnych pjellow, 35 hokolskich thołowow, bjurett, 2 trubje łożazeho płatu ałd.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Schtwórtk, 18. dezembra 1924, dop. w 11 hodź pschedawaju so na pschepadżowanju:

36 m. wołschcżażeho płatu, 9 m. łopschkowego płatu 9 m. barchenta, 7 mtż. mantłow, 10 Schillerjowych thornarjow, na 80 běł. thornarjow, 27 porow žon. nohajazych, 19 porow žon. rukajzow, 7 porow muż. rukajzow, 15 krawatow, 18 porow žiłzanych nohajazow, 15 pschehrožcżiżkow, 76 gumijowych thornarjow.

Na kupjenje žmužkjenu jeżdu so w hoteżerju „Zum Blumengarten“ w Kamjenzu.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Schtwórtk, 18. dez. 1924, dop. w 10 hodź. pschedawaju so we hamtskej pschepadżowarni: marmorowy pomnik ſe žortnowanym wopotłowym, tworowej khamorej ſ kaschczikami, schćerżeczanej khamor, piano, żeżerški cżažnik, błidk ſa kurjenišu potrjebny, drażnej khamorej, ſtare mtż. łoże, 75 porow gumijowych zżow, 400 pakczikow tobaka, 8256 zigaretow, 69% zigarow, 50 puntow bjodarskeho łepa, bjodarske hoidże a druha nabodu.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěšticzi: A. Dučman w Budyšinje.

Předešćniki - kije - tobakowe trubki

kupujeće derje a tunjo

pola firmy

Kurt Pfeiffer

na bohatej hasy 29 pódla dr. Roebera.

Rozpodarski rozhlad.

Sčzeju, 17. dezembra 1924.

Kurſy wczera w Barlinje:

(Za 100 jedn. we ze wulkimi znamjenjemi)

Dollar	4 195 000	**nawarnowski frank**	22 590
jendželski punt	19 630 000	**cżěſkoſł. króna**	12 459
schwajzarſki frank	81 210	**10 mil. pólſk. mark.**	80 050

Barlinske wiki wotmeżeju so pod mało pschemiwnjenjemi. Samoczerwinschim běchu so kurſy, wobsebje želesnowe industrije, skuczile a ſ cżěła też wobdźełnyle. Wukroj běšče ſ njeſchcza ſ kupzom. Wokolo pschipołdnja zabišo ho wójmitka pożczonka ſ 0,830 hač 0,815, 3½ prozentniſe konſole ſ 1,225. Pjenjezne wiki ſo njepschemenichu. Tehorunja dewiſowe wiki mij.

Produktowe wiki w Barlinje. Położenje na žitowych wikach dże kruče. S Ameriki dóndżechu powjeſcze wo wjeſch. płaczinach. Kupzy napraſchowachu ho jara ſa wukrajnej rožki, dokelž so ſ cżukraja mało pokhežuje a nimo teho je hischcze drożcho. Też pschenicżne wiki ho skruczachu. Derje dżeche też jeczmjen a wowsa. Za wotrubami bě wjetſche pożadanje. Zentnar płaczeſche:

w Barlinje:

pschenicżny 11—11,30 hr., rožki 10,90—11,05, najmjenſcheho jeczmjenja 9,65—10,35 hr. nałstnego 12—13,225, wowsa 8,25—9,35 hr.

we Wrótſławju:

pschenicżny 11,50, rožki 11,05, wowsa 8,75 hr., jeczmjenja ja pinzaſnje 13, krjenjeho 11 hr.

Na pschedań

Wołach 2½ lětny, ryczežkubło w Cžěſchorzecach.

Kóń, 6 lětny, do cżežkeho łapſchacha, w Rajchowje 196.

Byk, młody fyſiły, w Nadźanecach.

Krowa, barzjelna, we Luhu cżo. 41.

Wobleč je gratnja, w Budyschinje, pola Prenſja na mjasowych wikach 8.

Mjaſo kormjeneho byka, kiż so pjatk rěża, posa Balanga na Komjeńſkej dróży w Kulowje.

Poło 3/4 kórza pschi Sčalowſkim puczu w Kulowje, poſlicenja na Kana Lnſtaca w Drjeżoganach-A. na Pjan enſkej dróży 16.

Sto puczta

Wucżobnika ja pschekupiki büro, Kunzel w Budeſczach. — Tehorunja też ſamkatſkeho wucżobnika.

Hołca, hardown, Pausder, na Friedrichſkej dr. 2 we Běłej Wodje.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe witi dop. 10.40 hodź.:

Zadanki ſu ſo khětro powyſchile; poſtrižuje ſo malo; wokrot je ſnadnih. Tendenza kruta.

Dop. 3/12 hodź.: Położenje njepschemenjene, tendenza dale kruta

Stacżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

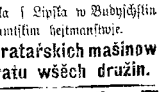
Kilo a wotlijowe ſtwinje po cżiſle ako 1000 kg, ſtwinſki 100 kg.

	pschejmjeno do			pschejmjeno do	
	15. 12.	15. 12.		15. 12	15. 12.
Pschenica	226-228	228-224	rapſ, wokrutki	17,50	16-16,90
rožka	218-221	215 218	nach. metak-	9,00	9 00
nałst. jeczmjen	240-265	258-261	rjadowa	10-12,00	10-12,00
nał. jeczmjenja	—	—	wjenaze ſrutki	18-18,80	18-18,80
wowsa	175-187	172-184	bunu	19, 0-20	19,5°-20
kukurza. Maisi)	263-266	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pschenzn. mała	30-33,0	29 32,75	lone wokrutki	25,25-26	24-25,21
rjana wuka	30-33,-	29-32 25	mobre lanowe	11-13,60	11-13,00
pschenicż. wokr	14-14,70	14-14 50	olie lnjowe	14-16,00	15-16,0
rjane wotruby	12,90	12-12 9-	kuno, 60 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
rapſ	395-400	400	worna, r ana	1,15-1,2-	1,1C-1,20
lone ſwjo	420-425	420-430	„ pschenic.	1,15-1,20	1,10-1,20
groch	21-22	21-22	„ wowsina	1,00-1,05	0,99-1,03
pjelusch	15-16,60	15-16,50	„ jecjna	0,95-1,00	0,85-1,00

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na hulenſkej haży 34.

Telefon 736

Hlowna pschedawańca Rud. Sada ſ Lipſka w Budyschſtim hamtiſim hejtmanſtwie.

Skład ratarskich maſinow a gratu wšěch družin.

Piana křidła

harmoni e

wuznamnoje kajkoſce poruża cyle wosobje płaczizny hódne pri pěljomnym płaczenju

kupowanje — zemjenjenje — prenajeće

notowe kamorcki, notowe ſtojidła, klawérowe ſtólcki

Hudźbny dom H. Jeremias

w Budyšinje na khežorskej dr. 8

Telefon 421

Smy wolili!!!

Kupujemy naše drasty za žony, mužow a dźěći jenož hišće

we Welsec kupnym domje w Kulowje

Namakamy tam njewěrjomnje wulki wubjerk po njesměrnje tunich płaćiznach za prěnjoklasne twory

---

Hrajerjo!

Hosćenc w Róženće.

Sobota, 20. a njedźelu, 21. decembra

„Dokónčne skałowanje"

z darmotnym piwom za hrajerjow.

Wutrobnje přeprošuje **komitej.**

Wosebje

dobru šalku kofeja

pijeće w Budyšinje we

Lehmannec konditorni

na serbskej hasy 8

Wšědnje ½5—6 hodź. koncert 8—11 „

Riesa-sku lanowosuškowu mučku

wysokoprocentowsku hróšikowu mučku

najl. bałwminu symjentnu mučku

najl. kokosowy wosušk

kaž tež rżane a pšeńčne wotruby

tež picowanski gris

poruča

Richard Jacob w Budyšinje

na kamjeńtnej hasy 19a

Skład w Kubšicach při dwórnišću.

Hecht, Linke & Truöl

blidowe přikrywy - diwanowe přikrywy

Tunje

bramy k serbs'im khutam

šije wot najjednorišich hač k najwosebnišim

Swadlistwo a šijerija za wosebne kožnchi

Ida Zeilerowa w Kamjencu

na cyrkwinskej hasy 5 nutřkhód Anger.

K Božemu dźěsću

poručam po tunjej płaćizne: **mužace a žonjace časniki** we wulkem wubjerku, **najnowše stwinske časniki kuchinske časniki a budźaki, časnikowe rjećazy za mužow** :: dźeržaki na ručnicowe časniki za žony kaž tež jara wjele druhich **přihódnych hodownych darow,** brylow a tłóčnikow w najlěpšim wuwjedźenju

M. Mickel, časnikař w Kukowje

Hólc,

kotryž posledne lěto do šule khodźi abo **jutrowny wótče** so do ratarstwa pyta. Dalše je zhonić w wud. „Serb. Nowin".

Wóskowane sukna

wupjerki, módročišć, twjelki, košlace a vitražowe tkaniny, **vogtlawdske gardiny** wot najjedn. hač najmodern. wuwjedźenja poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

znapř. hosćenc Zloteje Hwězdy Rěši serbski

K swinjerezanju

poruča

dobru hejdušku,

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran

ze samsnoje korjenjinoweje toičernje, stajnje čerstwe

Korla Kahrowe.

Běrnjace kružki

torhany majs bornicu

podawa přihódnje

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje

MERSINSKI

Časniki

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźěłanske košle w. 2.30 hr sem **wolmi. ložowe płachty,** 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow **štrympy, zoki** jara tunjo.

J. Erler w Budyšinje

jenož na zwonk. lawskej hasy 10.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Wotewrjenje wobkhoda!

Česćenemu wobydlerstwu w Kortnicy a wokolinje wozjewjamoj, zo smój w **Kortnicy čo. 10**

wobkhod kolonialnych tworow

wotewrilo. Budźemoj so stajnje procować, zo bychmoj swojim česćenym woteběrarjam z najlěpšej tworu sprawnje posłužowałoj a prosymoj wo dobroćiwu podpjeru naju předewzaća.

W Kortnicy, 17. decembra 19 4.

Z počesćowanjom

Heinrich Ziesche a mandźelska.

Linoleum

wšěch tolstosćow

L-tepichi

L-běhaki

blidowy linoleum

poruča

Otto König

při njasowych jatkach 3.

Telefon 1162.

Syrna, wysokosućelna

kruwa

je na předań

w Khrósćicach čo. 85.

Palne drjewo

twarske drjewo

wojnarske drjewo

(brězowe)

wotedawa

Kubło w Boršći.

Žimace mašiny kupować

je wěc dowěrjenja!

Kładźeće ważnosć na kwalitu, dha kupujeće je najtuńšo pola

Korle Kindermanna w Budyšinje

na Mužakowskej dróży 11

w staroznatej fabryce žimacych mašinow.

Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebnišeho wuhotowanja. **Parfumerije** prěnšich firmow; **swěčki** na ::: ::: **Božodźećowy štom,** běłe a pisane. ::: :::

Je-li tuton nawěšk sobuwinjenese, **dostanieće 10% rabata.**

K hodownemu swjedźenju

poručam płaćizny hódno **wšu pječeńsku potrjebu, amerik. a Bielnertsku pšeńčnu muku, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne a dróbne twory, šićowe twory, wołmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow kupi, dostanje **kusk mydła** abo ¼ pt. **kakaowa** abo ⅛ pt. **kofeja darmo.** :: Na šićowe twory a wołmu dawam **10% rabata.**

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe

pjekarnja a klamy.

Šijace mašiny

jenož prěnje wudźěłki

wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło

po położenych płaćeńskich wumělnjenjach poruča

Clemens Jäckel, mjeńtel **G. Kloeppel**

na seminarskej hasy 5

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Překapjace nowosće

za šórcuchi, rubišća, jaki a poćehnjenja za kožuchi su dóšle!

Najtuńša a najbohatša kupowanska składnosć za

hodowne dary

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich 7 wukładnych woknach.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

*S. N. * płaca měsačnje we wudawarni 70 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Po wukrju 18 Kč. Kóžde co... płaći 5 zł. pj. Wudawa a dźeli Smolerjec knihdźěrnja, ... dr. z. w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Fal...*

...nawótki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać ...jo za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčahuje so etsjace ...ki a tabele so w 8še wobličeja. Za rekramowy ...jadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifie. :: ::

Číslo (Nr.) 295 **Budyšin, štw... ...decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Czěskosłowakska ministerska rada je franzowsko-belgisko-jendźelskemu družstwu jenički prawo k wudobywanju nafty halina w Czěskosłowakskej spožčiła.

*

Kopenhagenski „Extrabladet“ z Moskwy powě, so je dezintazije Czornochowo tele dny wot rusłeho knježeństwa we Moskwje 100 000 złotych rublow za politiku a hospodarske wojowanje pischeźiwo běłej raty dostała.

*

Audjerozo hu po diwojdnjowym wobkěhanju wobliwjerdźene město Elsaar dobyli. Schpaništy wojacy hu so po chrobłym wojowanju poddali. S tym je so železniczna czara mjez Jeutu a Tetuanom salehnyła a njemože so wjerch sa pischiwożenje zbrohy do Tetuana wuzicź. Audjero hu pischeźiwo Schpanieźanam postanyli, dokeł je jene taablo do domu jenecho andjerskeho wjednika, kotryż pódla teho jako pischeźel Schpaništeje znaty, bombu mjeta...

Zentrumska strona so pischi kuzd... zeństwom prawizy njewobdźeli.

Němskoeźemska fraksija zentrumskeje strony je hrjeso... rosłudźowe pohedźenje měła. Hnydom pischi spočatku debat... ja so po rospramje němskeho kanzlera Marxa pokaza, ... wólby na zentrumsku stronu cźěsćejo stukowale. **Jenommyślnje so kóžde wobdźelenje pischi měschczanskim bloku prawizy wotpokasa.** S tym je tale myśl wotbyta, na mjez... czanski blok nima so tu khwilu wjazy dźiwaź. Sa to wshitko... rěźnizy sa wulku koalizju rěźachu, hyrnjej so na to ledźbliwe cźiniło, so so wona někotre tej njechodźi pschewjesej, hdyž němska ludowa strona swoje stejiscźo njepschemeni. Němski president je hrjedu pschipołdnju ministra swonkownych naležnosćow dr. Stresemanna na dźesche rosrěčenje pschijał a jeho namołwił, notwe knježeństwo sestajeź. Stresemann je źebi hač do hrjedy wjeczora rosłudźenje wumeźił.

Prozeß němskeho presidenta.

Na kónzu pschehlydźenja hrodźbow w prozeßu němskeho presidenta pischeźiwo redaktorej Rothardej je Hichcźe wěst Gebert z Dortmunda prajił, so je wón tón muž, kotryż je w Treptowskej shromadźiznje Ebertej zedźi z napraschenjom podał, kak maju so napschećo skasanjam do wojerskeje słužby sadźerźeć. Ebert je na to wotmołwił, so so na skasanje do wojerskeje słužby njeźmě poćtuchaś. Hdy by někhto tajke skasanje dóstał, dyrbjeli so na socialdemokratisku stronu wobroćiś; ta wjsho trěbne wobstara. Sudowy pschedźyda so źiwdźa wopraschа, hač njeje wopak rosumił. Sźiwédź mėni, so je to mózno, ale so to njewě.

Sźiwédź Korenz z Barlina-Neukółlna je w Treptowskej shromadźiznje blizko Eberta stał. Ebert je tehdy we źiwjej rěźi rjekł, so dyrbja na skasanja do wojerskeje słužby z měrom poćtuchaź. Sozialdemokratiska strona budże wshitko cźiniś, so bychu so skasanja wrócźo wsałe.

Kommunistiske dźełko z dynamitom a jedojtymi plunami.

Psched statnym hudom k sakitanju republiki w Lipsku so 17. dezembra kommunistojo Böhme, Schimmel, Mundt, Jantz, Eggers, Bethge a Jäger z Mecklenburga dla wjeleschderadu, pschestupjenja sakonia wo rosbuchadłach a z dźełu dla padnjeschtwa hudźachu.

W lěcze 1923 nastomu hu w Mecklenburgskej pschihoty sa kommunistiski pucź cźiniłi, pschi kotrymż dyrbjesche so z nowymi brońjemi dźěkaź. Tak dźěchu z dynamitowymi bombami železnicznym cźahom so swórcźicź dać. Do twuhla cźuchu dynamit měschcźo, so bychu so lokomotiwy rosbuchle. Dale dyrbjesche so z jedojtymi plunami a sapalnymi bombami dźěkaź. S tymile nowymi brońjemi dyrbjachu tak mjenowane partisanske cźełdźi, z wjednika a hjišćo abo schtyrjoch muži wobstejaze, w datym wokomiku postupowaćz so ma so wobydleństwo satrasćiźo. Nicźe partisanskeje organisazije do rukow bolschewikiskeho Ruźy dźechu, kotryż w Rostoku bydleschе. Mjes nimi dźěkazdźichaj diwaj kommunistaj, Henck a wěsty Willi. Schimmel bě sapłaczeny Bobustaw w nawjedowanju partisanskeho hibanja. Wón mějeschе pódla bróńe a rosbuchadła kupowaćz. Mětne organisazije dyrbjeschu najprjedy wshe składnosće, wobjeże składy bróńow a munizije wuhladźiś. Wulke hromadny rosbuchadłow jedyn króć 40 puntow a druhi króć zentnar...

Wobuco... ...i Ernsta Löberta

w Budy... ...nańskej hasy 6. Rěči serbski

Kaff. a naftwi... ...wobnow Póduźowanje spěšne a tunjo

...bezamita, ...arin. Schimmel wot wos... ...korjenjeju Jantza ... ...ta, kotryż w dźěławi rosbuchadłow ... ...tu hromadu ruczajnych granatow a ros... ...w jenn dachtaj.

Železniczarjow w Saarskim kraju.

Železniczarjo dźěławi w Burbahu w Saar... ...a wobsahowje swjedu dźensa złożili. Wschi strajkowi wobdźelnjeje. Dźěławy pschedstejer pschi... ...pschicźelnje ...ěchu. Jednanje z direkziju njeměrjeschе... ...a. Policija stwarjenje direkzije schtitsche. Wjesełdźenje pschedźydstwa němskeho železniczarskeho

mikl sapółłanz cźěłkeho kejma dla wjelepschederadu wobstorkjenych.

Cźěskosłowakski parlament je němskonacionalneho sanacija Schollika sudnikej wjesnińskej wudał, dokeł je cźerje 1923 w sjawnej shromadźiznje w pschenjemczenych cźełach pschitomnych namołwjał, so njeschu pschi mobilizaziji wójska pschećiwo Němskej wojowali.

Drabinka Esterhazy dla wobhonjeństwa w Cźěchach sakhadźena.

W Prahy su hrabinku Esterhazy dla sprjaneje wjeleschderady k khłostarni na jene lěto a k 20 000 cźeskich krónow pjenjeznje pokuty sasadźili. Hrabinka Esterhazy bě so w lěcze 1921 pschi puću nehdyschnjeho khěžora Karla w Madźarskej wobdźělika. Wobskorźena wudawalsche, so je jenoż we ludowe wothłosowanje w Cźěskosłowakskej bjes nakhylneho pschewótka ko prózowała. Statny rěčnik wobskorźbu na dwaj lisaj sałożowaschе, kotrejž je wobskorźena w Krakowje pisała a kotrajž do rukow tamnischeho cźeskosłowakskeho konsula pschińdźeschtaj.

Millerandowe pschećiwniwstwo pschećiwo Herriotowemu ministerstwu.

Pschedawschi president francowskeje republiki, Millerand, je nětcźischemu knježeństwu wójnuz pschiwoholdźił. Po zyłej Francowskej puczujo won w shromadźinach sud na strach kedźbliwy cźini, kotryż Francowskej wot tuteho knježeństwa hrosy. Sa wojowanje pschećiwo nětcźischemu knježeństwu je won nazionalnu republikansku ligu sałożił. W njej je won wutoru rěcź mėł, w kotrejż praji, so sa cźaß swojoho dołheho politiskeho běha jenje njeje Francowsku a republiku wot to dźełił. Dokeł dźensa wobėmaj strach hrosy, je won nowu ligu sałożił. Lisyna shromadźizna na samėr, wschitkich pschiwisowarjow republiki bjes rozdźela politiskeje strony, wschitkich katholikow runje kaž swobodnomyślerjow sawołaschе. **Pod wjednistwom nětcźischeho ministerstwa su revoluzionarni socialistojo saniecźeli stukk sapocźeli, kotryż francowske wójsko, francowsku finanzy a francowski měr wohrožuje.**

Millerand potom połoženje wopisowaschе, kajkeż je na dnju psched wólbami do deputértskeje komory po jeho mėnjenju byłe. Praschesche so: Hdźe dźensa w swonkownej politiźy stejimy? Wě Londonje je Němska Dawesowy plan pschijała a „fama“ sapocźała jón pschewjesć. Zenje njeje Němska bóle jenomwyślna była w myślі, samolwitosćz sa swój nadpad z léta 1914 wotpokasacź, a hdyž wona to cźini, staje so to jenoż, so by winowatosće wot sebje cźiłła, kotrejž **so na to sakoźuja. Je to wokomik, so by Francowsku pózłabiła?** Sźiwobodnemu knježeństwu njetrjeba so tole praschenje pschedpołożiź, **tola knježeństwo, kotrejž nětkole mamy, je jate a to jate revoluzionarnych sozialistow.**

Nětcźnik tute myśl bliże rosiwi, so wosebje je snutskownymi praschenjemi saběrajo. Pokasa na prózowanje, wojerstwu służbu pschikrócźiź. Kommunistiska strona je njedawno generalnu pruhu wotmėła. Mjes Francowskej a bolschewikiskim so praschа, sčo je žylniśći, tola nětcźiśche knježeństwo njeje pschećiwo bolschewikiskim nicźo samóhło kwcźiniłcź. Sźiwěschene je, so so pódla kommunistiskeho straсha teź pisthcźe wo klerikalnym straschе rěcźi. Kommunistiski strach je so w Ruśskej a Afrizy rosschérił, a francowske knježeństwo je w Ruśskej knježeństwo hańby a njeschtukow pschipóznało.

Jenotne fronta pschećiwo islamskemu swětej.

Sapółłanz Briand, nehdyschi franzowski ministerski pschedźyda, je konferenzu entencźnych mozow do hrjedźomórskich praschenjach pschipowjedźił. Na njej durbi so shromadna politika pschećiwo muhamedanskemu swětej wobsamknuchcź. Wo tymle namjeze njejsu pak w Francowskej jeneje myślje. Jadanje wjelestamóżnych ludźi na to dźe mjes Turkowsku a Francowskej wuźitk dawaze poměry roswicź. Tónle wotpohlad so z jendźelskej politiku pschekhicźenje. Mjes tym so chze Jendźelska sawjenn entenceju frontu pschećiwo muhamedanskemu swětej sestajiś, wytaju francowskeju politikarjo w Turkowskej wliw Francowskeje pohybnicź a z wulka roswiti „kulturnu propagandu“ sakorjenicź.

S wjele nastawkow dźenikow a tydźenikow je spóznaź, kajke pschećiwjenje pschećiwo antiturkowskej politiźy Jendźelskeje knježi. Tehodła su warnowaze hłosy, so so Francowska njeby z jendźelskimi namjetanmi sabrała, pschećiwo tutomu stejiscźu. Francowske hospodarske nowiny „Information“ pišu: Jendźelska namjetuje, nakulnišu politiku dźěłaź. Schto mamy pschi tom dźěłaź? Ssu francowske a italske łódje k tomu potajene, so bychu Jendźelczanam pomhałe pucź do Indiskeje zahkinaź? Francowska ma druhe zajimy w rańschim kraju dyžli Jendźelska. Tole stejiscźo ludźomy dyrbjeć na konferenzy dopokazaź, pschetož njeznóżemy žebi myślicź, so budźa naschi statni zastopnicy sajimy Jendźelskeje i wjetschim dorasom zastupowaćz dyžli sajimy Francowskeje.

Wuspěch zbrojarjow w Albanskej.

Wjasle nowiny „Reichspost“, kotrejż na stronje albanskeje knježeństwa stoja, zu telegrannm albanskeje powětrjerje w Tiranje dostałe. W nim so praji, so so zbrojarske hibanje se strony Sserbije podpjerje. Sbrojarjo su z nanomani, maschinskimi cźełkami a ruczajnymi granatami wobrónjeni. Najnjedrišcho so we Skadar (Skutari) wojuje, kotrejż su po posledních powěsćach zbrojarjo hižo dobyli. Knježeństwo je so zadwoliuje prózowało, so by Skadar sberjało a je zyłe wobydleństwo wobronilo. Tola jenoż dźeł kschesćanskeho wobydleństwa je so pschi sakitanju wobdźělił, njes tym so so muhamedanske wobydleństwo knježeństwa zdaluje. Minister znutskownych naležnosćow je presidenta Fanolia wopyschćił a je so zbrojarjam w Skadarje pschisamknył. Pódla njeho je wjele nahladnych dotalnych knježeństwowych pschimiwowarjow k zbrojarjam pschestupiło. Sbrojarjow Achmed bej Zogiul nawjeduje. Sbrojarjo su někotre wobtwjerdźene městna w źiwjednej Albanskej wobsadźili. Knježeństwowe wójsko, kotrejž bejram Zur nawjeduje, je so za rěku Drinu wrócźo sćahnyło. President Fanoti a finanz. minister staj pjecźo bjo z Tiranu ejekloj.

Wójna w Marokkowskej.

Sbožk marokkowskich domorodnych pschećiwo nadknježeństwu Europjanow je so někto teź na **franzowsku Marokkowsku wupschestrěł.** W franzowskim pasmje pschi schpanisko-marokkowskej mjezy su njeměry wudyrkle. We Bezzanskej krajinje je so mjes franzowskimi wojakami a zbrojarjemi krucze wojowało.

Francowsoto su so po sdaczu rosbudźili, se Schpanicźanami po sbromadnym planje pschećiwo zbrojarskim muhamedanam wojowaćz. Francowska budże sa kóždu placźinu a z najwjetschimi wojerskimi woporami źiwoje mrokkowske wobhdźeństwo sakitowaćz.

Schpanske wójsko je so poslednje dny pjeza pschećiwo zbrojarjam wospjeschnje woberało. Po powjesćach z Tangera su Schpanicźenje Elksar, kotryż běchu zbrojarjo sandjeny tydźeń wobsadźili, sasno dobyli. Tři schpanske kolonny 20 000 muži žylne, su zbrojarske stejiscźa nadběhnyle.

Nowe cźełke njeměry w Chinje.

W Chinje je po sdaczu njemóżno, trojny měr a porjad postajiźć. Chinjeske wójsko z mulcko dźěła z najatych podduchow a rubježnikow wobsteja, kotrejż hu z najwjetschim strachom sa kraj. S Pekinga je powjesć boschła, so su k w Kalganje wojazy sjecźili. Mjes tym, so běchu so tu kalowarjo tam stejazych wojakow do Pekinga podali, **su mazajy wiwowarisći dźeł města wurubili.** Tři drohi su do cźilla wupuscźile a wurubile. Mjes twarjenjemi, kotrejż su najbóle cźerpile, su někotre banki a póstne twarjenja. Wulka schkoda je so z wohnjom powjesćschła, kotryż běchu rubježni wojazy sałożili. Mjes najcźeżo potrjechenymi firmami su Standard Oil Company, American Tabaco Company a někotre druhe wikowarisće towarstwow. Po dotalnych powjesćach su so wukrajenjo samohli wukhowaćz.

W Kalganje sašbydleni Amerizanozjo šu šo k šakitanju šhromadźiki. Po powješesčach šastojnikow, je położenje tam połne strachow. Dyrbi šo ſ dalšich wurubjenjom liczicź. Amerizanozjo šu knježeństwo w Pekingu namołwili, šo by knyhom wójsko do Kalgana pósłało, hewak šo njehodźi tam porjad wobnowicź. W bliškosći Kalgana njeje žanych wojakow, kotrymž šnjelo šo wěricź. Zivilne wyšnjosnje šu ſ Kalgana czekke.

Dalši telegramm ſ Kalgana powdź, šo je amerikanske pósłanštwo 20 namórskich wojakow wotpósłało, kaž runje Pekingske knježeństwo praji, šo może šamo njemješ potołožicź.

Skóržba Mennong-Sklarz-Heßlein pšched Budyšchskim šawnikim šudom.

Schtwórty dźeń. (Pokračowanje.) Wšhesče wažne žěchu wunjezeńenja konkurtowesha šarjadowarja Hinrichsena, kiž praji, je ježeničzay prawe było, o šu šo wobškorženi prózowali, konkurej na kóžoy pod šadźewacź. Wěricželši nadźachu jenož ſ tym dobyczź, dóhdź šo wobšhod dale wjedźeše. Tež to šu šo twory do Barzina pšchenjelke, je yšchitkone było, dakelž mójachu šo twory w Barlinje lépše wotbycź, hač we Schérachowje. Sréčenja tyw. ſ girowej kašu njesnu ja druhich wěricželow šchkódne było. Sklarzowy plan by najelepše ſ czašom dobry wupšch mél. Mésčezanski šastupjeć Jähnchen praji, je je w pohedenju kwdrisnego wubjerka 21. neje šo wo tym jednako, šo dyrbja wschitzy wěricželšo šo wotnamakacź. Też wo wotkóšlanju šonamišionskich twarow do Barzina je šo rěckało. Srédženja ſ Abr. šu šo jenohlónje pšchijate. Kunza njeje jenoż podpišacź chył.

Knihowny revizor Lehmann ſ Rychbacha, Gohnšaw wěricželskeho wubjerka praji, je je Straßburger po jeho ménjenju wo konkurju wjedźał. Dźenk njeje šo porjadnje wjedł. Samolwity ja to je, kiž je do knihi šapišował. — Knihowny revizor Ginzel k temu pšchiwoznu, šo kehdy bankowe knihe a druhe podłožki Mennongowesho družtwa ſ žyła mél njeje. — S tym šo kónczi šapišowanje dopołatkow. Schołta, kiž je bjes šamolwjenja wuwostał, šaſuđdi šo k 30 hr. pjenježnego thłoštanja abo k 6 dnjom jatby.

Ssudniki pychedźdźe idźeli, šo może šo Sklarz dla jeſanjšuje šaſuđdźicź, kotrež je na girowej kašy šłuchał. Je dwélomne, hač hypotheka, na kotruž je hypothekowy list wupišał, a kotruž je girowej kašy pšchepodał, po prawom ſ žyła płacźi. Sklarzowi šaſitarjo šu ménjenja, šo je to zyle nowy moment, wo kotrymž w dotalnym jednanju ſ žyła njeje rěcź była a to dyrbi šo wo tutej naležnoſći šara wobšchérne pšchepytowanja hač dyrbjałe. Budźe nuzne, to je jednanje pšchečiwo Sklarzej wotbźłt a na podźišcho wotkrowźi. Sczášnje wobškórbna rěcź šłatneho rěčnika dr. Maya, kiž namjetuje pokhołstanje wšchich wobkorženych:

Sa Mennonga, dokelž je šakomdźił konkurs pšchipowjedźejcz, jašiwa na 1 mésac, dokelž je wéšnym wěricželam lépšchinu pšched drunmi dawał, na 3 mésazy, dokelž je twory ſ konkurse wotšrownił, na 8 mésazow, a dokelž je knihe hubjenje wjedł, na 2 mésazaj, wšcho hromadźe pošašim na 10 mésazow.

Sa Heßleina, dokelž je Mennonga nadpjeral, šo by wéšnym wěricželam lépšchinu dawał, 1 mésac jašiwa.

Sa Straßburgera, dokelž je pšchi wotkrowźenju twarow ſ konkurša pomhał, 6 mésazow jašiwa.

Sa Sklarza dla nadpjeranja Mennonga, šo by wéšnym wěricželam lépšchim dał a twory ſ konkurša wotšrownił, a ſ šłužbowanju. Czaſ dyrbi poštajicź šud.

5. dźeń. Mennong k 500 hr. pnjeńjeńeho thłoštanja šaſuđdźeny, Straßburger a Heßlein wupišowanaj.

Dopołdnišche jednanje bjesche wupjelnjene je šakitanšimi rěčzemi wobškorženych šakitarjow. Na šapoczatku jednanja idźeli Sklarz, to je šwólnikowy, jeli šo jemu hypothekski list, kiž je girowej kašy pšchepodał, wrócźi, požčelene 6000 hr. a šwpołožene mídawe pjenježy hnydom šapłaczicź a to nješe jenje jebanki wotpołhlad mél.

Sakitanške rěcze dr. Hirscha še Sebnitzy a dr. Graſa ſ Lipška šu wobeje šajimawe, tak daloko hač šo ſ politiškimi praščenjemi šabéraju, kiž šu na nastacze tuteho prozesa mutki wliw méle. Dr. Hirsch wuwjezo: k tutomu prozesej njeby ſ žyła dóšchło, hdy njeby runje Heßlein ša girowu kašu we Schérachowje šamoswitny był a hdy njebychu šapoczeli napischcze njemu ischczuwacź. Była naležnoſcź je šama na šebi tak šnadna, šo njemóže rozumnicź, to je nowinaršwo tehdom tajki šašim ša tutu wěz namałko. Namjetuje, to by šo Mennong wuwinował.

Rěčnik dr. Graf praji, Schérachow je šo ſ tutym prozesom po zyłej Němčej šnaty czinił a šłakou dobył. Sadźidźi rańje ladźerjenje Heßleinowych nšpchečelelow. Kak pšche wschu něcru je šo napischcze njemu ischczuwało, je ſ teho wióžecź, to šu na Heßleinowe dźěcźo na haßy wowali, šo jeho nan bórhy do šaſtwa póndźe. Na poſlednku šo ſ zyła ischczuwańze na to měri, to by šo Heßleinej prawo na penišiju w dišciplinarišim jednanju wotrjekło. Wón šebi žadałche, to by šo [illegible] wuwinował. Po tišhodźinšim jednanju w[illegible]howazy wušud:

Wobšłorženy[illegible]uđźi šo, dokelž je šakomdźił, namjet na [illegible]nkurša ſtajicź, k 500 hr. pjenježnego thłoš[illegible]hich wobšłórżbow šo winuje. Khłoštanje je [illegible]nškej jatbu šapołuczene.

Wobšłorženaj Heßl[illegible]raßburger šo wuwinujetaj.

Ssudniške jednanje pšchecźiw[illegible]šo wotdźił a šo wobeje daše powjedźe. Budź[illegible]dyrbi, tak daloko hač šo wo šaſuđdźenje jed[illegible]wo[illegible]ą wjecź, dašche pak šłatna pokładnja.

* * *

[illegible]esčnym

Mennong a Straßburger, kiž ſtaj šo [illegible]rosymoſ[illegible]ja w jatbje dźerżałoj, šo hnydom wuschczitoj. [illegible]nju wuſuđdźa je šudniška šała pšchepjelnjene ſtaj pichitommaj: krajny šudniški presiden. [illegible]Kor wyšchši ſtatny rěčnik Deweritz.

Najrjeńši hodowny dar pisanske blido!

Jédźefnje, stwy za knjezow, lěhańje, hrajeſke blid. swěcźadła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinje na bělerńskej dróży 7 (Bleichenstrasse).

Ze Serbow.

Stwórtk, 18. hodownika.

† 1908 njezapomnity Mikławš Andricki, jedyn z najhorliwišich a najlépšich Serbow, redaktor Łužicy.

† 1793 w Zhorjelcu Jan Hórčanski, šewski syni z Wujezda, pěsnjeř a wučenc, wyšši gymnasialny wuker.

Přihotuj so, luba duša,
Na tón příchod Jezusa;
Wutroba njech jemu słuša
Rjana, jasna, lubozna,
Zo wón bydło we njej ma
A jej měr a pokoj da.

Wonka sylne wětry howrja,
Mjećel mjeta ze sněhom,
Na woknach so kwětki twarja,
Kotrež zańdu z čoplenjom.
Kwětki pak we wutrobi
Steja rjeńše w čistosći.

Bohuwěr Mučink 1872

Za to či žadyn lěkař njej',
Hdyž w starych žilach studnje krej.

Jan Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. haro meter 751, hygrometer + 2½, thermometer wo dny + 2. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer — ½, thermometer wo nozy + 2. Wuhladny na njebjesach wjedro, pschikhilenje k mraženiu. — Wyschna nei Ruskej jezele swoje wotnoszki hač do wolodmilskeje Rěmskeje, nižina leži w wolnozu Skandinawiskeje, dokelž nižiny ſ wjeczora Islandiskeje. Nižina wola Jendźelskeje njemješe wječera dosez mogu, by bu dale k ranju czohnyncz mohła W Franzowskej, Hollandiskej a wieczornej Rěmskej wječahu 5 stop. czorsoty. Dotajne wjedro wola naſi dale wobkhowany. Jutrje pjatk šelenczko 8.04 hodź. ſhadza ſo 3,54 hodź. khowa. Mésacźk ſhadza jutrje w połnozu a so pschihodnju 12,03 hodź. khowa.

— **Schkrowa depesha wo wjedrje ſa jutrje pjatk:** Khłodnischo, bjes deschcza, lohke mróſy w nozy.

— **Rosprama polizije.** 20 [illegible] Jóuku, kiž ji hižo wjacy krócź pokhłostana a kotruž ſtatne rěčnistwo pytasche, bu dźensa rano w zuhym wobsydženju laſtajene a ſtatnemu rěčnistwu pschepodata. — Dokelž pšam hjez prenza wokolo běhacź dawaju, šu šo w pohledninu czaſu mnohy na poſtajiti wobtorkali. Polizija je ménjenja, to šo pšy nastupace posrjedzenja ſ wotpohładom njewobkhodnja. Polizija w pschichodze krucze pschecźiwo takim pschestupjenjam ſakrocźi.

— **Nuzne wudawki k dokhodnemu dawkej ſa wójnſkich ranjenych.** Wójnſky ranjeni ſ Budyſchina, kiž chcedźa sebi ſadacź, ſchtož je jich prawo, ſo bychu šo jim teź na Kito 1925 powyſchene nuzne wudawki pschi dawkowym wotczehnjenju pschilicźe, dyrbja ſwoje nanjety najpoſdźiſcho hač do 26. dez. 1924 na hamcze ſa wójnſkich jatych na hrodowſkej drohy 10, ſapodacź, je-li to po njepospodnje na finanzny hamt ejewobrocźa. Rentiſi rospiš a dawkowa tharta 1925 dyrbitej ſo pschedpołožiźi.

— **Swój 25-létny ſastojnſki jubilej woſwječi** 17. dez. knjes ſarar Tyſcher pschi Michalſkej zyrkwi. 3. adventſku njedźelu 1899 bu wuſwjećeny a do ſłužby Michalſkeje zyrkje ſapokazany. Wotpołdnju zyrkwinſkeho ſamyſlenſkwa, porunja Budyſchſka paſtoralna konferenza a hłowna konfera ſerbſkich duchownych, jeho tehodła ſwjatoczne powitanje a jemu ſbožapſchesega wuprajichu. Knjes zyrkwjeńa njedy ſpožći a ſakhowa knjeſej jubilarej pschi jeho ſwjedźenju do 2. běrikła ſwojeho ſastojnſtwa ſtrowotu, mózu a łoſcź.

Wožebity njedźelſki cźah do Drježdźan nikt hamt w Torgawje nam pische: Wožebity cźah nadźenu njedźelu ſ Wojerjez do Drježdźan a wróće, mějesche 1302 paſažerow. Tuta wulka liczba pokaſa, to je tajki wožebity cźah wotprawdźe trébny.

Dźiwa je ſo bjes ſadźerkowe ſtaſa. Wſchitzy běchu ſom. Schtoż je ſo hiſchcze wuſtajiło, ſo pschichadny k wotkroni. Jeſi na nječtó ſ wobdźelnikow pwoſebity cźah, nastupaze, pschecza abo pokwy, njech ſo na żeleſniſki hamt w Torgawje wobrocźi, kotryž wšcho derje ſmjenjene pschecza ſ dźakom pschijimuje.

— Zitawſka wikowanſka komora je poſa hoſpodarſkeho miniſterſtwa namjetowała, ſo wo poſtaracź, to by ſo dawł na kupowanje leżomnoſcow je ſwojimi pschitrażkami wot 4 abo 2 prozentaj na połoju ponižił.

S **Wjeleczina.** Schtóż cze pětk ſ pětkowéju ſamow w delnej wſy wotbrachcź, dyrbi k temu dowolnoſcź gmejnſkeho hamta mécź. So njebychu **nikomu** njelubosnoſcze nastałe, ſo wobeje na tuto poſtajenje kedźbne ſcźini.

S **Bukez.** Schkilſka młodźina wuhotuje kaž kónc léta ſa ſako hodowny ſwjedźeń, a to w pónd3ehu 22. dez. 1924. Czżiły wunoſchk pschipadne kaſſy ſa wucźbny naporjad.

S **Hodźija.** Wječera wjeczor wokolo 7 hodź. kradnychu ſ théże tudomniſcheho hoſcźenza mužaze kož, ſnamti Fuchs cź. 8009. Na ſledże je ſelený wodźeł. Njech nichtó tuto njekupi. Powješce njech ſo Hodźijſkej polizji dadźa.

S **Rakez.** Kaž błyſchiny, wotmeje herbſka ſtudownza młodźina ſwoju hodownu ſchkadźowanku druhi dźeń ho-

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michailowicza Dostojewſkeho.

S ruſeſkim pschełožił Jurij-Grodźiſchczański.

17] (Pokračowanje.)

Tśeća kniha.

Roswólniki.

I.

W beleńzy.

Dom Feodora Pawlowicza Karamaſowa njeſtejeſche w ſamym zentrje mésta, ale też niż zyle ſwonka. Bé khętro ſtary ale jeho nahohlad bé hiſchcze wubjerny. Nutſka bé wobſchérny a pſchihódny a mésjeſche njemnjezy pod tśéhu mnoho ſtiwicźkow, khowankow a ſłowanych ſkhodow, kótrejž ſo ſ myſcheni hibotaſche. Pschidom (poblauſki dom) ſtejeſche na dworze a bé jara wulki. Tam bé też kuchnja, bjernjeż też w hrodże tajkeje było. Ta pak njebu wutrjebana, pschetož Feodor Pawlowicź Karamaſow njemóżeſche wót kuchinje cźerpjeć. By mógło było tu w domje pjeć ras telko na knjezſtwoje at cźeledź ſamełacź, telko mésſnoſcze bésche tam. W cźażu naſcheje ſtaiwiny bydlachu w hrodże jenoż Feodor Pawlowicź ſ Iwanom Pawlowicźom, a w beleńzy jenoż ſtarik Grigorij, ſtaruſchka Marfa, jeho żona, a ſłużobnik Sſtwjerdjakow, kótrejž młody cźłowjek. Wo ſtaruchu Grigoriju Waſiljewicźu Kutuſſowje bu hižo rěcźane. Bé njezpiczkupny charakter, kótryž njeſpóbideze ſwój puć dże, hdyż jenoż ſo jemu tón ſamér wésteze winy dla, kiž mójeſche ſo wé też njerozumny bycź, ſa prawu wérnoſcź ſdaſche. Jeho żona, Marfa Ignatjejewna, bésche ſo zyle ſwoje žiwjenje jeho weli podſtajała. Tchodła pak myſleſche jebi, po wutżibowdźenju burow, khwilu na nawabjenje jeho k wotwerjenju małeho wokſchoda w Moſtkoje, pschetož mésjeſchtaj nječhto pjenjes. Ale Grigorij wuprajł to ſa hłupoſcź a wobſta na tym, ſo je jeho winowatoſcź, pola ſwojeho knjeſa woſtacź, njech by ſaſkuli było.

Grigorij njemóżeſche, kaž je ſo hižo prajiło, prénju mandźelſtu ſwojeho knjeſa, Adelajdu Iwanowmu, cźerpjeć. Ale druhu mandźelſku Sofiju Iwanownu ſakitaſche pschedewſchitkimi, ſamo psched ſwojim knjeſom, a wón mósteze ſo nječto hiſchcze roſtobicź, hdyż nječhtó jeneho hrubeho ſłowa wo njej prajeſche. Po ſwojim napohładze bé Grigorij ſymny, khutny cźłowjek, kótryž żenje njezpytowaſche a pschezy ſ pſchekładżenjom rěcźeſche. Sſwoju żonu Iubowaſche wón jara, a tuta Marfa Ignatjejewna njebéſche jenoż niż khuba, ale bé ſamo wjele intelligentniſcha hač jeje muż. Jenoż we wézach żiwjenja bé mjenje kedźbna. Teho dla wuhladа в ſwojim mużu ſwoju duchownu ſłowu a poſłuchaſche jenu we wſchém bjes pschecźiwjenja.

W jeju żiwjenju njerécźeſchtaj wjele hromadźe, a jenoż, hdyż hinak wjazu mózno njebé, prajeſchtaj jebi nječhto ſłowow. Khutny Grigorij wuradowſkeho we ſwojich wczach jenoż ſam ſe ſobu, a hdyż bésche ſe ſobu pschesjene, prajeſche ſwojej żonje, ſchto ma cźiniéź. Marfa Ignatjejewna bé ſo ſa wſché cźaży ſe ſwojim ſwédomjom twcźinita, ſo wón jeje radu njeſtreba.

Dźécźi njemełeſchtaj. Jónu bé ſynka porodźiła, ale wón ſemrě bórhy ſaſo. Widźomnje mésjeſche Grigorij dźécźi radu, a wón njepotajeſche tu ſwoju wobjebitu lubоſcź. Hdyż bésche Dimitrij Feodorowicź tſi léta ſtary, wſa jeho k jebi, cźeſtajeſche a mnjeſche jeho wſchédnje. Sſamcze wo ſpjetowſke ſe potom ſ Iwanom a Aloſchu, hdyż bé wſche ſ tanuej pliſtu ke kónzej.

Hdyż ſo jeho dźécźo narodźi, njemélcheſche ſo, ſa cźaż krótkeho żiwjenja, do niczeho, haj wón ſo ledma widźeſche a ſtupi do komorki, hdżej żona leżeſche, frédka. Hdyż dźécźo wumrě, pokaji ſo ſam do małeho kałcheza a wobhladowaſche jebi jo ſrudny hnuty. Pokłaknu ſo pſchi rowje a potkili ſo hacź k ſemi. Tola po pohrjebje njerécźeſche wjele lét dołho żanelo ſłowa we ſwojim dźéſcu. W jebo pſchitommoſci cźiniſche Marfa to ſamo — ale hdyż bé pſchi druhich żonach, powédaſche ſ cźażami wo nim, tola pſchezo ſ cźicha.

Grigorij ſabéraſche ſo po pohrjebje ſ wobjebitej lubоſcźu ſ nabożnymi praſchenjemi. Wón cźitaſche wo żiwjenju ſwjatych a matrarjow a bu nétko hiſchcze bóle thutny a mjelcźiwy. Skoro żenje njecźitaſche wótſje. S wobjebitej lubоſcźu ſabéraſche ſo ſ knihu Hioba a wobſtaraſche ſebi iberku pobożnych wutżikowow a pŕedowanjow, kiż wón léta dołho pschezo ſaſo a ſaſo cźitaſche, haczuwjeſ ſ teho nimale niczo njerozumjeſche. Sadźerżo ſo ſ tym, bu wéſo jeho wobliczo pschezo bóle ważne.

Traſch pſchitkhili ſo wón nyſtizźiwnje (tajnjeſkttou). Kaž by to było dopuſchczenje pſchedwidźiwoſcze, ſta ſo hnydom po porodże małeho hółcźka ſpodźiwny podaiwk. Mé nozy po pohrjebje wotnéſi Marfa Ignatjejewna a roſtajni, ſo je płakanje nowonarodźeneho dźéſcza zyle jaſnje ſłyſchała. Grigorij pokłuchaſche a ſtyſchcze wopraidźe néſchto, każ ſakoſczenje ſónſkteje — tak ſo wuprajł. Stanu ſ koja, ſwobleka ſo a wumdże do cźmoweje mejſſeje nozy. Zyle jaſnje ſłyſchéſche, ſo ſakoſczenje je ſahrodu pſchikhadźeſche. Ale ſahroda bé w nozy ſaczinjena, a dokelž bé kołowokoło ſ wyſokim płotom wobdata, tu njebé ſkoro nikomu mózno, nuts ſaſtupicź.

Grigorij wrócźi ſo do domu, ſapali ſebi łakarnju a poda ſo ſ nowa do ſahrodu, bjes teho ſo by na płakanje ſwojeje żony kedźbował, kotraż pſchi tym wotſta, ſo je to hłóſ małeho dźéſcza, a to dorje wéſcze jeje ſamknjeno dźéſcza, kotreż ſo nimoj wofa. Dozdźewſchi ſahrodu, dźéſche Grigorij ſa tym ſakoſczenjom a pſchindże hacź k łuparni, kotraż njebé dałeko wot ſaſtupa do ſahrodu. Wotczini durje, hladaſche nuts a na prénje wubladnjenje, kiż ſo jemu naſtieźi, ſtojeſche pſchestłapjeny.

Bjeſrosomna hołza, w zyłym mésjeze jako ſmjerdżata Lija ſnata, bé ſebi do łupanje ſaleſła a runje dźéſcźo porodźiła. Dźécźo leżeſche pola njeje, wona pak bé w nozy. Njepraſjeſche niczo, tola tu njebé dźiwa, pſchetož bésche nėma.

(Pokračowanje.)

Přiloha k čisłu 295 „Serb. Nowin“

Štwórtk. 18. decembra 1924.

Hodowny nawěštk.

Što darju swojim?

Hodowny czaś njewočakuja jenoż wulke a małe dźěći z radosću — do jich wutrobow šamuri dźěł šo pruha šwěčkow na hodownym štomje —, ale też

zyłe wobthodnistwo.

Hodownik — dezember — je za wšěch pschekupzow nahonjaršći wobkhodny czaś. Tehdom šo pschecza wobthodnika a wikowarja — mjenujcy šwoje twory wšěchnišcho wotbyć — škerje dowjednja. Sa rentabilitu jeněho 1905-thoda je najwažnišche, to nakupjene wěcy bórzy a ypěchnje swojeho kupza namakaja. Cžim kritišči czaś wone leża, cžim njeje khóstow pschekupzej nastanu. Cžerń we woku kóždeho wobkhodnika šu tehdła tak njenowane „klamowe powołanki“ (po němškim „Ladenhüter“), to šu twory, kotrež pšches normalny czaś na składze wostawaju. Kak wosudle to někotremužkuli je, dopokalaja mnohe wupischedawanja, pschi kotrychž pschekupz husto dołcz njemóže pschisładźe, jeno to by tak „powołanki“ škerje wotbył a za to dworow nukłał, kotrež „lépje du“.

W nédźelichim czašu, hdyž wschelake móšnje na financzišim cžerpja a tak łóšcht ke kupowanju šaidže, šmy hišcze khěrko dalseni wot idealneho a ypěchneho wobrota a wolbyča (Umsatz). Tehdła je tajke wimunanje w hodownym czašu ša

wobkhodnika šara nusne.

Niz jenož, to ludźo šwoje potrjebnoscze pschi kupowanju ypokoja, ale k hodam šo někotrožkuli też — ša druthich kupi. Wschitkim, kotrjž nam wósa najbliščich pschiwuznych herzek bliško stoja, na pšch. cžešdni a šlužobni atd., dyrbi šo k hodam něchto darjeć. A tuž šo kupuje. Kupuja šo wěcy, kotrež w druhim czašu šej pschihrowjeli njebudźechu. Pschekupzej dawa šo witana pschileżnosć, šwoje wobstatki ras do cžista wolbyć. To pak jemu jašo dawa nóžnosć, z nowa kupowacz a šwój stłat powšelicžicz po czašowych žadanjach.

Smyšl nawěšchtkow a reklamy je, tute drěmaze žadanja šbudźicz a k wědomju pschinjesć. Dokelž šu tajke pschecza w hodownym czašu z wjetšcha wobšcherńšche, ma też

reklama pschileżnosć,

z wupyšchnoscu dźěłacz a šo rosšcherić. Powschitkownje wě kóžon cžłowjek do hód, što chze něšcto kupowacz. Ale šchto, to je jemu tu khwilu hišchcze njewěsće a njejasne kaž — hoše trěbnych pjenjes dobjerje. Schto budże skónčnje wuhwolicz, to z wóstatnich hišchcze njewě. W tym móże jemu pschekupz a wobkhodnik k pomocy być. Porneza jemu to a tamne. Mnoho je hižo w nawěšchtkach cžitał a pšches nje k wěšenym rośćudej pschišchoł. Pšches nje je na wichetale wobthody kedźbny sčinjeny.

Swonkowna reklama

šmwa dale šo z wjetšchego dźěła pšches nowiny, kotrež šu šwójstwo drje zyłeho ludu. W naschim kulturnym czašu je drje mało cžłowjeka, kotryž šo pšches nékajki dźenik wo połoženju czaša njewobhonja. Tuž je bjez dźiwa, to nawěšchtkowy dźěł wulki rum w nowinach trjeba. Tak namaka tam wschо, schtož hebi picheje. Nawěšchtkowy dźěł je kaž tajki khoro wschо wopschijaty katalog. W nim šhonišch, schto hodźi šo kupowacz a móžeš šej po nim šwoje darty lubošcze wuhwolicz.

Naše „Sserbske Nowiny“

šu wupruhowany organ za nawěschtkarjow, inserentow a šu po mnohim wuznaczu pšches nich najšěršchi towjach měri. Wono šu witana wjaba mjes pschekupzwom a wotebjerałtwom. Naschi cžešcženi cžitarjo dyrbli šo štajnje a wschudźom pschi šwojim kupowanju na

„Sserbske Nowiny“ powołacz.

Tak pschekupz wospjet šhoni, šo je jeho reklama we naschim dźenika wulpčh mèła a tuž šaso inserowaje. Wón ma pšches to wjetšchi wobrót, šwoju šaštužbu bjes teho to by někoho tehdła pschedrožił. Nè, runje nawopak.

Wjetschi wobrót, tuische placzižny!

„Sserbske Nowiny“ maja pšches nawěschtki šwój dobytk a móža jón na nuhwarjenje a wudospołnjenje tuzeho narodneho inštituta natožowacz. Tak jena ruka druhu mje. Naschi cžešcženi cžitarjo dyrbli wospjeć šwoje žadanja w tych łamach a wobthodach špołnjcz, kotrež

w „Sserbskich Nowinach“ inkerèrnja.

W nich šu wschè mózne wobthody šastupjene a tuž macze jich na wubjerk. W městach a na wšach poruczuja pschekupzy šwoje twory w „Sserbskich Nowinach“. A tuž, lubi Sserbja, podarjerajcze najprjedy tych, kotrjž nam šwoju podpjeru po liczju. Tak wuwołkšaja šo „Sserb e Nowin“ w hodownym czašu jako najšěrscha a najwuspěchnischa wjaząnja mjes městom a krajom. Njech je kóžon po hodźach je šwojim wunoschkom a kupju to ojom — njenujcy hdyž kupjene wěcy počžinachi trjebacz a wužiwacz. Tuž prawie radobne Boże dźěžo!

Runje kaž w lécze 1920.

Hdyž wuspěchi poślednych tšoch němšich wólbow pschehladaich ,dopominaja na wólbu 1920. Tehdom šu sozialdemokratoju, jako najšylnischa strona, hromadże z zentrom a demokratami — we wurjadnych padach podpjerani wot bayerskeje ludoweje strony — knježeństwo tworili. Dokelž 7. dezembra 1924 wuswolenh šejm podobny wobras poskicžuje, wabi wón pschirunanjam, hižo też tehdła, dokelž je nětcžišchi parlament na kompromišy (swjaski) pokasany kaž jeho pschedhodnik. Tak wospjetnje dwě mózjnoscži — pak jena koalizija podobnje po wólbach 1920, pak tak njenowany stacžanski blok z němškonarodnymi z wuwjacžom sozialdemokratow. Hdyž šo na tuto wprašchenje zyle wèzowanje pruhuje — bjese wschěch stronišich nahladow — dóstanjemy sčežhowazy pschehlad:

W lécze 1920 (466 sapóšklanzow):

Sozialdemokratoju	113	šobustawow
Zentrum	69	„
Demokratoju	45	„
Bayerska ludowa strona	20	„
wschо hromadże	247	šobustawow.

Potajkim 28 **wjazy** hacz šbywaze strony:

Nierwatwiwni sozialistoju	81	šobustawow
Kommunistoju	2	„
Němškonarodni	66	„
Němška ludowa strona	62	„
Bajeršti buršti šwjaik	4	„
Welfoju	4	„
	219	šobustawow.

W mezi 1924 (472 sapóšklanzow).

Sozialdemokratoju	100	šobustawow
Zentrum	65	„
Demokratoju	28	„
Bayerska lud. strona	16	„
wschо hromadże	209	šobustawow

Potajkim 54 mjenje hacz šbywaze strony, mjenujcy:

Němškonarodni	106	šobustawow
(z „Landbundom“ a 3 hošcžemi)		
Kommunistoju	62	„
Němška lud. str.	44	„
Narodni sozialistoju	32	„
Němškolozialni	4	„
Hospodarske sjednoczeństwo	15	„
(z druhimi mjeńšch. stron.)		
wschо hromadże	263	šobustawow

(K hospodarštemu sjednoczeństwu šlušchachu 4 Welfoju — jedyn dźěšche k demokratam — a 3 sapóšklanzy Bayerskeho burstelo šwjaika.)

7. dezembra 1924 (492 sapóšklanzow)

Sozialdemokratoju	131	šobustawow
Zentrum	69	„
Demokratoju	32	„
Bayerska lud. str.	19	„
wschо hromadże	251	šobustawow

Potajkim jenoż 9 wjazy hacz šbywaze strony:

Němškonar. z „Landbundom“	111	šobustawow
Kommunistoju	45	„
Němška lud. strona	50	„
Narodni sozialistoju	15	„
Hosp. sjednoczeństwo	21	„
(Welfoju a Baj burški šwjaik)		
wschо hromadże	242	šobustawow

Tutón pschehlad hižo dopokasuje, šo šu — pschirunajo lětuische mejše wólby — knježeńše stronу 1924 (sozialdemokratoju, zentrum a demokratoju) šo sešwilili. Wón pak też dale pokasuje, šo tuto šešwinjenje telka wliwa ninja kaž 1920. Dokelž bóle hacz tehdom by nětko tajke knježeństwo na podpjeru Bayerskeje ludoweje strony pokasane było. Tuta strona, kotraž šo bóle k prawizy khila hacz zentrum, by było jasnjcy pschi wahy. Sapowědži wona jenemu knježeńštwu (wobstejace z sozialdemokratoju, zentra a demokratow) šwoju dowěru, potom njeby jemu mózne było knježicz, też nic pschi žiwjenju wostacz. A bynjež trojazeje podpjery wolsčicžita (mjenujcy Bayerska ludowa strona) njeby jene nałčwne knježeństwo z tebo trojazeho wuzitka nětko, dokelž wjetschina 9 hłosow było wot pschipadow wotwisuje a ženje špuschczomna njeje.

Pod tajkimi wobstejnoscžemi ma tak njenowany „stacžanski blok (Bürgerblock) wjazy wuhladow, wobeje hdyž wospjetowanje „bulkeje koalizje“ z lěta 1923 (wot sozialistow hacz k němštej ludowej stronje) njemóžna šo šda bycz dla mnohich njepschewinjonnych pschecžiwjenjow. Němška ludowa strona a sozialdemokratoju šu wospjet wuraznje wobkruczili, šo tajki šwjast sa žadnje wotpokasja.

Tak budża drje še stacžanstim blokom ličicz dyrbjecz byrnjež šo ras połpyt cžinił, še sozialdemokratami, zentrowzami a demokratami knježeństwo tworicz. Tola tajke wospjetowanje kabinetta z lěta 1920 njeby na bleschi cžaš mózne było, kaž je šo horjeka hižo nałpomnilo. Teš schtož naschu šwonkownu politiku nastupa, njeby sozialistiška pschewaha dotheho tracža měła, hdyž šo na Jendželšku a Ameriku dźiwa, schtož tu bliže rozlicžicz nochcemy.

Prjedy abo pozdišcho wuttworjonmy stacžanski blok je mózne no. (Tu nima šo rozsrjacz, hacz by to k lépschemu abo k njeshožu Němšteje było.) Nětcžišchi kanzler to ša mózne dźerži, hdyž šo dotalnu kurs šwonkowneje politiki wobkedźbuje. Hewak hižo w nastacju rospadnje. Němškonarodni dyrbjeli pak pschecžiwniscy nětcžišchoje šwonkowneje politiki. Pr cžišłych licžbach by šo stacžanski blok tałle wutworił:

Němškonarodni (z pschiwiškom)	111	šobustawow
Zentrum	69	„
Němška lud. str.	50	„
Bayerska lud. str	19	„
Demokratoju	32	„
Hosp. sjednoczeństwo (z pschiw.)	21	„
wschо hromadże	302	šobustawow

Temu bychu napschecžo stali:

Sozialistoju	131	šobustawow
Kommunistoju	45	„
Narodni sozialistoju	15	„
wschо hromadże	191	šobustawow

Wjetschina by w tym padże 11 hłosow była. Potajkim by šo stacžanski blok šmóžnił a žiwy być wohł, byrnjež 32 demokratow šo šapowědžko, do njeho zastupicz. To by wjetschina šitschze 47 mandatow wuczinika, schtož ke knježenju dosaha a hdyž šu wschе naprawne stronу pschesčene a też taizy wostanu, schtož pak je jara dwělonne. Wolerjo šu šwój hłoš w šmužku dotalneho knježeństwa wupraził. Jeli naprawne stronу po teho dźerża a to šwěcza, potom je stacžanski blok mózny. Wopuschczenje dotalneho šwonkowneho kursa wošnamjenja šwobom šmjerci napraweho knježeństwa. Zentrum njemohł je wjazy podpjerać, dokelž je zenohłósnje wobšamknuwcz, šo šo w šwonkownej politiki dotalny wucz wopuschczjeć njesmjé. Teho maja šo němškonarodni dźerżeć.

Haarmann psched šudom

Pónóžcznjeche pomanje napocžina šo z pschestyjnjom wo Seugerowym padże. **Jeho macz wupraji** noż wé, šo je šapuczowacz chcył. Jej njeje nicžo šnate by Haarmanna šnał. Haarmann prèje, to je w tutym dźe mordaŕ. Je i zyła dźenża **jara rospješčheny**, tak justizny radźicz Benken prošy, to bychu jeho na šwoju jzonnuku khmanoscz pruhowali, dokelž ani šaktowarjam ani štatnemu rèčnikej wjazy na pralchenju newoštnotnja Stóneznje dyrbja malu pschestawku šapołožicz, dokelž šebi Haarmann pscheje, to by zigaru kuricz šměł. Po jednohodžinškej pschestrowzy šu šo šudnizy lažo posnjamuli. Tola czakaja hišcheze 10 mjeńšchinow, dokelž Haarmann hišcheze tak dalsko njeje. nutowacz pak jeho njechadża.

Kaž ho šda, je Haarmann, kiž je na šurowe waschnje na 30 ludźi štrèzowacz, psched šudom jara cžežčzny. Hdyž šu šo tej wobtkorżeni štónczaje powopomli, jedna šo dale wo morjenym Hogrevu i Lehrta. Nan praji, je je jeho šum wschónje do Hannovera na dźěło jèhdźi. Jenehy dnja je šhonił, to wón pschewuzłowu šchuli cžaježichu katomdźi. Sšmy pak to prježche. Hdyž šo nan nětko na schuli wobhonjeche, šapakowa šmn doma šwoje wèzy a wotcžowa. Wot teho cžaša nicžo wjazy wo nim šhoniti njejsu Haarmann pschišła, šo je Hogreva štónczowal. Teš k padej Alvel wupraji nan, to je jeho šmn dla šwadby dom wodpuschczit a to njeje wjazy ho wrócžił. Teš tutón pad Haarmann pschišła. W padże Zoch wón prèje, wumaje pak šo, še je Speicherta štónczowal. Speichertowy nan powjeda, šo je to jemu na połizji praziło, hdyž je šo ta šwojim synom wobhonjał, šo drje šo šam wrócži, hdyž budże dosež hłódny. Swědk po prašcha, hacz šud wě, budże je Haarmann cžełło jeho šynna wostajił. Wjedeże je Haarmann cžełło jeho šynna wostajił. Wjedeże šyda: Haarmann je nam prajił, šo je cžełło do rèki Leiny cžišnył. Swědk: Tak dyrbi šo rèka pschepytnacz. Pschedšyda: To je šo hižo štało, njeje pak šo nicžo namakało dokelž je cžełło hižo šhniło. Swědk: To tola nichtó njewěri, šo je Haarmann nješyo do rèki, njetaf. — Swědk wumjelcje potom połizaji, šo njeje šwojim winowatoroj cžiniła. Pschedšyda praji, šo njeje wèz tuteho šudnistwa jednanja, wobtkórżby pschecžiwo połizaji pschepytowacz. Tu jena ho jenoż wo škórżbu pschecžiwo Haarmannej a Garnisej. — Tu mózemy pschipomnicz, šo je to, kaž Hannoverski połizajski wrèdium wošjewja, pschecžiwo połizajskim šastojnikam w wjecž padach diščiplinarne pschepytowanje šapočało. Dale prešident na to pokaza, šo njeje Haarmann ženje połizajski wupokał. Teš šu je jeho jako połizajskeho pomocznika wupokałał. Teš šu je w Hannovera šlóšnjcy jako pschinoschowarjo połizje jenoż tak dałoko wuzili, kaž je to njeparnjonnje nusne a kaž šo to w druhich městach też šta.

Domowininy kućik.

Domowina — šerbškim rèczu nikam.

W tymšlim czašu, hdyž šu dołhe wjecžory, hdyž je wjazy khwil, wospjetuje na wšach, rèka štutkowanje towarschtwow połnje rošwicz, to bychu klubšche korjenje japuschczite we šwojej wokolinje.

Pschedewšchi dyrbja šo nimo druhich šarjadowacz.

Tola rèczniłow je malo

Wobroczanny šo na šerbšku šjawnoscz, na wšchich šrèczninych a inteligentnych Sserbow, to bychu šo k pschedniožchkam w naschich towarschwach šamowitt. We prènim rjedże wobroczamy šo na naschim šerbšku inteligenzu: na naschich šerbšich wucžerjow, duchownych, „rèczniłow“, łétkarjow atd. Kažby inteligentny Sserb je tola winowaty, šwojemu ludej nèchto połiczicz je w o jich wědomoscžow a naschonjenjow, je winowaty, to šwo-

tenn pecolenu ľuďeł, ktż je kulturnże tak wopuscheženy, a mazoschnje dżerżany, ł nječim poßłukjcż, chże-li bycż prawny žyn serbšeje macżerje a woprawdżitu Sserb, niż jenoż po narodże a — šnadż na Macżicżnym poßedżenju pschi schżaży khoseja. Kożdy inteligentny Sserb dyrbi šebi ja tutu tymu tola ł najmjenscha jedyn ludowy pschednoschkf pschiwarnicż, kotrżż by tu a tam dżerżał po wożadanju. Na taßim Macżicżnym šwjedżenju wotżachny wjele pches 50 mużow herbskeje inteligenzy. To by bylo hižo 50 wschelakich pschednoschkow, pschewoßunješ kożdy jenoż jedyn. A kożdy może tu a tam še šwojim pschednoschkom poßłużicż, nechżdżkuli na jich žiży.

Proßymy wschżch, to by šo sekretariatej Domowiny tak bórzy hacż możno wosstewilo:

Schtż je wošnuwy pschednoschowacż?
Wo czim chże pschednoschowacż?
Kak ßusto abo hdże (w kotrym wokrjesu) chże pschednoschowacż.
Kotry czaß może pschednoschowacż?

K pschednoschowanju w towarschwach njeje nuzne, to je nechżtó schuß wopytał. Na to tež inteligenza a šchżakowicż wobmjetowana njeje. Nječkeż może skoro kożdy, kiż ma nechżto prajicż a šo ßtajnje prózuje nawukowcż, swoje myßle w ßrołumnej rečżi druhim ißdżelicż.

Na wschżch Sserbow, kiż šo wo herbiku ißdżekanoscż vrżaju, šo wobrocżamy, na wschżch, kiż maja rohm a luboscż a dar k rečżenju, to bychu šo šamohwili.

W mnohich towarschwach maja rečżnivuchi ludżi. Mopßluchaßtwo nochże jenoż rady nżchto nowego, ale tež nżkoho nowego ßłyschecż. Wumżenjenje rečżnikow dyrbimy organiowacż. K temu trżebamy najprjedy ßapiß pschednoschowarjow a jich pschednoschkow. Nechżdżkuli by nżchto tu a tam w towarschwach pschednoschował, ale nima wědomoscże abo czaßa, to by žebi šam pschednoschkf wudżełacż mohł. Tym pschiprawimy hotowe pschednoschkf. Nżkotre šym hižo pschiprawił, na pßch. ßeriju pschednoschkow wo ßłowjanßkich krajach: Wo Czechach; Rußki lud a kraj; Pólßki lud a kraj; Južni Sstowenjo; Litwinjo a Litwa. Tež pschednoschki še šwżttowymi wobrazami šo pschihotuja. Sa tuch, kiż chżedża taßte pschednoschki w jenotlivych towarschwach pschewacż, jarjadowamy małi kurßus, to możemy jim potom tež aparat a wobrazy pożicżcż pschi wotßłacżcż. Sšnadż mohli tež powschitkowny cżerniki kurßus jarjadowacż, kotrżż by wožiwjownje Kolo šerbßich rečżnikow do rukow wżało a na kotrymž by wschże Domowiny wšeże tež Sserbika ludowa strona wußli ßajim mša.

Botajkim wschżm inteligentnym, ßdżełaunym, rečżnivym, rośumnym Sserbam ßešemy wutrobny prózbu ja nasche šerbße towarßtwa, ja wojowańki a ßtażowańki naßchego šerbßkego žiwjenja a kulturu, ja naßch šerbßki narod: Samokwecże šo, šamokwecże šo hnydom! Wschżo dalße šo namaka.

Sekretariat Domowiny.

Morawßki lud a kraj.

Wobraßki ße žiwjenja, ßtawißnow a puczowanjow narżpßował Jan Bryl-Sserbin.

(Pokraczowanje.)

Narod njebż šebi dżędżißtwo wótżow ważił — wón padny do wotrecżtwa ł jich bolßich lešto łow. A jenoż każ w cżężkim ßonjenju rosvomina šej ßtyßkuje žiwoju nędżnu wulkoscż, ßtonaja pod ranami njepschecżełow. Tola jenoż pod tymym niżkich thężżow bż šo wulkowako žonowe ßornjatko ł wušywna žyrillo-methodißtcżko, a każ ßlepża w porjele bżchu kaßhowaße wjeßne žyrknicżżt wuczu rżcż žwjatowjazßławßku. A tón, kotrżż je nasamaßrohodu dolemicż ßakaiał, a żehliwemu kopżej ßhażnjecż dacż nochżnße, tón Knjes wschżch narodow njeda ßahinycż dżełu žwj. bratrow Sßoßußteju ani žwjatowjazßławßkemu dżędżißtwu niż w cżężkim narodże!

W ßadwżełowacżej pożłednjej thwiży wubudżi cżężkej napschecżiwy cżißchcż. Naßthnoßcż thężora Josefa II., kotrżż duchßeße a dajeße narodnje a nabożnje žwjatowjazßławßke ßemje, wubudżi we wutrobach naßchich budżićżerjow tamnu wobżewożu luboßcż, kotrejež cżpołota je wukußłaka na cżężkich honach nowe narodne nałeżo. Poßtawaju njebojaßni ßchżtarjo žwjatowjazßławßkeje rečże, horßiwe prożebżowny žwjatojanße wobrocżeja ł nowa wożił ludu ł macżeri cżężkich mężtow. Praha je po dolßich łetach jaßo ł hłowu naroda, hyrnjeż hißchcże niż dołpołnje wußwobodżeneho! Doba radoßneho žwitanja! Wobżory šo jażnja a roßßchżrjeja!

S cżężkich wubudżerjow bżchu šo mnohy hižo do ßłowjanßkich ßoßtenożßow ßahładali! Pawoł Schafarik piße „Starożitnoßti ßlovanße", ßpżważ Poołatranßk Jan Kollar ßwóna ßławnych Sßtawow w pżßni „Sßlawy Dżera", mißchtr cżężkeje macżerßcżicżiny Sßvatopołk Cżech ßpżwa wo błżym Worjołu Sßtowjanßtwa — radoßtny hymnuß ł morawßch-ßtanjeneho naroda pschibżera nowy ton — khitnoßcż Winßkich knjeżeßtwow podawaja žebi hižo l 1863 na ßłowjanßkim Velehradże bratrowße ruki wschże wżerne dżęcżi žwj. Methoda. Jako jich rečżnik psched forum Europy wußtupnje, potom wußli djatovßtk bißkop dr. Josip Juraj Strożmayer, kotrehoż w jeho žyrillo-methodßkich prózowanjach podpjera šam bamż Leo XIII., wprawny pschecżeł Sßtowjanßtwa.

A prjedy hacż ł nowej jubilejnej žwjatoczłuoßcżu ßpomińaja ßłowjanße dżęcżi tyhażżetneho wopomnjecża žwj. Methoda na jeho velehradßkim rowże, je hižo zylemu katoßickemu ßvżetej wułożił we žwojej njejapomnitej encyklizy (wokolnym lißcże) „Grande munus" runje bamż Leo XIII. tón wułki munam naßcheju žwj. wżerywuczerjow ja katoßißku zyrkej ł tym žeđżenjom, w jeju mjenje pschihotowacż pucż k ßjednoczenju ßłowjanßkeho wukhoda, ße žwjatokatoßißkej zyrkwju vosstorjenego.

Tak bżße w błudniscżu wękow Pschedwidżiwoscż pschiprawiła pódu ja japołchołtßtwo žwj. Cyrißa a Methoda. Wułki mużliczka ßjednoczenja zyrkwje yches bamże Leona XIII., jemu do kżany twżża, cżakaße žwjatych dżęlacżerjow Božich. Jako żonopowe ßornjatko bżchu ja prawowm jubilejne žwjatoczłuoßcże welehradße na małe polko zyrillo-methodßkej: Morawy ßahżle, ale pilne ruki a jahorjene wutroby nowych dżęlacżerjow roßnjeßchu ju bórzy po ßchérokich, dalokich ßłowjanßkich honach w Europje. Baj tež ł morju ł tym, kotrżż šo hacż botal cżuja ł dżęcżimi vuiżeju naßcheju wótżow, žwj. Cyrilla a Methoda.

„Wżm — tak piße ßpiżacżej ßa amerikanßki katoßki jżßł lud dale — wżm, to šnadż wjetschina lubych cżitarjow protyki Hłaßu nij jenoż ßnaje nadobne ßamżery japołchołtßtwa žwj. Cyrilla a Methoda, ale tež hižo kobudżeła jako jeho žobuhżawy ł modßtwu a ł jałmożnu ßa wułkułtkowanje tychże ßamżerow. Chżu wschżk tola ł najnjeßchża ł nżkotrymi rjadkami k temu dopomhacż, ßo by wułkotna mużlicżka zyrillo-methodßka tež w nowej wótcżinje mjeß krajanami ßapußchcżika najkrucżißche korjenje do hłubokoßcże a ßcherokoßcże, każ žebi to žada wobßtacże naßchego naroda a zyrkwje ludu ßa morjom. To budże łeż b dobom tež ł cżeßcżowanjom wopomnjecża najhorßiwßcheho dżęlacżerja japołchołtßtwa, njedawno ßemrżtkeho arzybißkopa wołomuzkeho, dra. Ant. Cyrilla Stojana, kotrżż mężeße lelko ypramnych a podwołnych pschecżełow a cżeßcżowanjow mjes amerikanßkimi krajanami! To bużże łeże bez wotthłóż tych jaßnych idealow, ja kotrež biwaße tehożnuża wutroba prenjeho delegata japołchołtßtwa, ßemrżtneho P. Adołfa Jaßchka, wotpaczżwßcheho na Cżedexlandßkim Kerchowje jako wjaßawa ßtareje a noweje wótcżiny. S jeju mjenom je njerożdżelnje a na wżcżne ypjate naßtażże, rożwicża a nżkcżißchi roßkcżeh japołchołtßtwa."

(Pokraczowanje.)

Podawajće nawěßtki!

Inserowe dyrbi so wßędnje, jeli dyrbi hodowny cżas za mnoho wobkhodowacż

:-: žadany wuspěch :-:

přinjeßé. Wukładne wokna to ßame docżinić njemóża. Wone jenoż dżóle teho pokazaja, ßtoż wobkhodnik ma. A wjesni ludżo njemóża je wßędnje wobhladowacż. Hakle trajace nawěßtki cżinja cżitarjow na překupcow kedżbnych a što ma tón abo tamny wobkhod wšo na předań.

„Serbße Nowiny",

kotrež wßędnje do nimale 6000 swójbow khodża, zastupuja přez zapodate nawěßtki interesy wobkhodnikow a druhich nanajlépje. Za „złotu njedżelu" dyrbja so hnydom zapodacż. Maja wuspěcha.

Nakładnißtwo „Serbskich Nowin".

Wótcżinßki likör.

„Pol a pol" abo „Starý Fryża"

Akżijowe towarßtwo Bjedricha-Rückfortha naßłędnika je ßwojim ßaßtupjerjam ßcżełowace ßdżełko:

Na naß žu ßo mnohe wótcżinße ßwjaßki, każ worzłowy helm, Tunżdo, nemßka-ludowßki rjad, Wehrwołf atd. je pröhßun wobrocżiłe, to bychmy wożbeßhli likör ł wótcżinßkim napißnom ndżełali. Tež naßchi ßaßtupjerjo žu ßamżne žadanja na naß ßtajiłe.

SSßmy nękto naßch likör „Rückforth pol a pol", kiż jako pomeranßkowy likör a wuprażny knjeżßki likör wschżm dże jara rady pija, wubrali a ßmy jón pomjenowali: „Rückfort Starý Fryża". 3/4 l. błeßcha płacżi 4 hr.. Wobraz na błeßchi pokaßuje Bjedricha-Wußkefo a je dale jara njenapadnje w barbach cżornych błeh cżerwjenych motowany, tak ßo njemóże nam tež žana ßtrona, kiż njeje nażionalna porokowacż, ßo dżemy narodnu propagaton cżinicż. My žo nadżijamy, ßo budża wożebje holcżerßcżarjo, bożeż wótcżinße towarßtwa wobkhadżuja, tutón likör kupowacż."

Mjeno likóra „pol a pol" naßołuje ßo wot 28. awgußta ßem dża ßwojeje „błéo-cżehwjeneje" marky na nżmßko-narodnu ßtronu. Tak je błeß dżiwa, ßo dyrbi nętko Starý Fryża, kotrehoż je nżmßkonarodna ßtrona hižo płchi wótbach na ßwojich płakatach ßujewużiwała, tež ßa jedyn wuprażeny „knjeżßki likör" ßwoje njeno dacż. Wożebje ßajimawe ßu, je ße tuta ßchwarna firma barbe „cżornecżerwjene a błe" jara njenapadnje na błeßchi wojnamjenia. Prawy nemßko-nażionalny muż njemóże nikoho, kiż po jeho ménjenju njeje nażionalny, wußtacż, tola ßwoje wótcżinße likóry wón jemu rady pßchedawa!

Nowy Angerßtein pola Graża.

We wjeßej Retzu poła Judenßorfa ßlißka Graża we Sßtyrßkej poda ßo žurowy žwżżbony drama. Wobżeżeży wiße Pawoł Danners ßaßkli ßwoju žonu Mathilbu, ßwojeho žyna Erißha a ßwoju dżowku Ilju. Ssam ßo na to ßażżebżeli. Sßwojeho 2 letneho žyna wostaji žiweho. So by njeßkutk bjeße ßadżowna muwjeßcż mohł, bżße ßwojej ßlużobnej do Graża do dżiwadła półtak. Hdyż tulej we wozy domoj pschindżeßchej, namalakßaj pißlu ßeßamkanu. Tuż ßawołakßchej policżiju, kiż durje ropßacżi. W dełnej ßtwi leżeßchaj cżężke morteneju dżęcżom. We ßalonie bał ßatßelena žona, ł tepichom wodżeta. Danners ßam leżeße ßajedojcżeny we łożu. Dża ßwojeho jedinoreho a mérneho waßchża bżße Danners we żkej wokolinje jara woblußjeny. W roßžahnowanżm lißcże, kiż namalachu wupraji, ßo je njeßkutk w cżężkich mußłach ßkużił, ßoteż bżße na cżawy khory. Jeho mandżelßka je do mordaßtwa ßwólßła.

Přiłoha.

* **10 000 dwójnych zentnarjow muki ßo pschežumyło.** Prożeß pßchecżiwo 5 Barlinßkim pschekupzam dla jebanßkeho wubożhowanßtwa wotkry ßajimawe wobthodne potajnoßcże ßlowneho ßežiwjenßkeho hamta mżßta Barlina. Niż mjenje hacż 10 000 dwójnych zentnarjow muki ßo po pschežumyło. SStatny rečżnik je ja dweju wobßtorżenżu 3 mężacżnu jaßtwa a 10 000 hr. pjenježneho khłostanja namjetował.

* **Na žmjerthnym łożu ßo mordaßtwa wußnał.** W lecżu 1913 bu w Donaumörße ßtótny wikowar Baruch Preßburger ßkónżowany. W dołholetnżmym prózowanju ßo njeporadżł, winiła wutżeßdżicż. Nętko po 11 łetach je wotrocżk Sülßbauer ßo na žmjerthnym łożu wußnał, ßo je njeßkutk hromadże ße ßwojej žonu ßtucżił.

* **Wulke myßche dżęcżo nażrałe.** Tři tydżenje ßtare dżęcżo Spandawßkeho witkowarja ßu wulke myßche tak ßtraßchnje nażrałe, to dyrbjachu jo do khorownje do wjeßa. Psched nęchżto dnjemi bżchżtaj ßtarßchej dżęcżo na pół hodżiny ßame doma wotßtajiłoj. Dżęcżo leżeße powite we wułkim, wyßokim wosu. Jako ßtarßchej ßo wrócżißchtaj, namakaßchtaj dżęcżo we krwi leżo. Myßche bżchu jemu dżęre do błoweżi wuzrałe a krew wupiłe.

* **S Wrótßławja.** Na knjeżim dworje w Kamżenkordße rosbuchny bżnnjaca parnija, runje hdyż bżchu dżęcżi a dorośćeni po mßoko pschißchli. Jedyn muż bu hnydom morjeny, 8 dżęcżi ßo cżężko rani, tak ło ßtrach wobßtaji, hacż wßchżch žiwi wostanu.

* **Cżężke nježboże na droży pola Worma.** Cżężke njeßboże ßta ßo na połnócżnym kónżu mżßta Wormßa na droży do Pfiffligheima. Ratar Weyrich jędżeße je ßwojim jaßchchom domoj. Tu łyßlóchżchtaj ßo nadobo konjej a daßchtaj ßo ł wulkej ßpżßchnoßcżu do cżękanja. Pschi tym njerhuy ßo ratar ł woła a wołta cżężko ranjeny leżo. Ko njej pak wottorhnyłchtaj ßo wot woża a bżeżeßchtaj do woża elektrißkeje żeleßnżży, kiż pßched nimaj jędżeße. Jeomn ł konjow pßcżeraży ł hłown wożowun ßchkżeżu, pßcżeraża žebi ßchżju a wołta ja morwy leżo. Rożbite ßchkżeżu tranichi tež wożoweju wjednika tak ßtraßchnje, to dyrbjachu jeho hnydom do khorownje do wjeßa. Tež wżzay pahażerow ßo łohko trani.

* **„Kónż ßwżta".** Kak thżżje może ßo hra do khutneho podawka pschewodrocżicż, może łóżdy też pola ßilma dożiwicż. „Aßa-drużßtwo" pschiprawjeße wułki ßilm, kiż ßo „Kónż ßwżta" nżjenuje. Na kónżu dyrbjeße ßo pschedßtajicż, tak ßo hory pukaju, ßo ßaßupnu a kak cżłowjekoju, kiż kataßtrofu žbożownje pschdżeraju, na mału hórku ßo wuchowaju, njes tym ßo kometu w powżżße ßucża. Wßchżko to dyrbjeße na lezownoßcżi „Dehły" w Nowym Babelßbergu pola Barlina ßo podacż. So by ßo rożpaczenje hort pschedßtajiłe, dyrbjeße technikar Sckmidt 18 puntam pólura rożbuchnycż dacż. Też dyrbjeße ße tak tołßta kurowa mrócżel wuwicż. Pólver bżchu w 4 metallowych buschkżwżach do ßemje ßahrjebali. Sapalicż dyrbjeße ßo pólver ł elektrißkim prudom. Na 300 ludżi bżchu ßo k wuwjedżenju ßilme zhromadżili. Runje dyrbjeße ße pschedßtajenje ßapocżecż. Tu ßarża nadobo żurowny hrimot. Wułka cżorna mrócżel ßo pobżehny. Wßchżży bżżachu na męßtno podawka a tu namakachu bżelacżerjej Bohłu a Mertenża, kiż bżchżtaj pulver ßarżioj, cżężko wopaleneju. Mężeßchtaj napohład wohnjo weju ßtołpow, dokeż drasta a włoßy ßo na nimaj palełchżej. Bohła wumrże ßa nęchżto dnjow w khorowni, Mertens wotendże ße ßiwjenjom. Tuteho njeßboża da wobßtorżi ßo regißeur Meyer, elektromonteraj a pyrotechnikaf Schmidt pßched kawnißkim żudom w Potßdamże dla njekedżbneho morjenja. Ssud njemóżeße ßo rożßudżicż, hacż je ßo rożkuchnjenje ł pschitorhnjenjom elektrißkeho pruda ßtało. Sßonczże jo wobßamżnu, ßo dyrbi technißka wuhżeka ßchuła ßwoje dobrodżacże k temu wuprażicż.

* **Scżężko wopißtwa.** SStarowny wußtwy poda ßo njedawno w Reinickendorße. Rżnik Wilhelm Krumpe pschindże pjany domoj. Tu cżwilowaße ßwoju žonu a dżowku tak ßtraßchnje, to dyrbjeßchtej wo pomoz wołacż Ssużbożża ßawołachu poßżżju, kotraż dweju ßołjonżkow wołpożła. Tutaj chżżchtaj roßhoreneho Krumpa żmjerwacż, ßchtoż ßo jimaj po łdacżu poradżi. Lędma pak bżchtaj wotekchżoj, hrabnu K. rżßnißti nóż a ßtała ßwżboża ßtraßchnje do ruki a hłowy. Wołzajej ßo ßażo wrócżißchtaj. Pjany wali ßo na ßtrażnika SStapka, kiż bżżche najprjedy do thżże ßaßtupił a trani jeho mjes wocżi, hdż jeho do pluzow a tyła. SStrażnißchtr pak jeho njepußchcżi. Tu pschindże druhi wołżßła jemu na pomoz. Hdyż ßo ł tżżbu na żurowża ßamżeri, wucżeku tutón po łłhodże horże a łthowa ßo na hornjej łubi. So njeby bżłchże wjethchżeho njełboża naßtało, wostajichu Krumpa we jeho thowanżu. Rano, hdyż bżżche jo mżerowat, waßchu jeho ßobu na połißiju, to bychu jeho podżiłcho kriminalnej połißiji pßchewodali. SStrażnißchtr SStapk leżi cżężko ranjeny w khorownj.

* **SStraßchna pżżwża pschiwżßnoßcż.** Poß je naßßwżernißchi towarßch cżłowjeka. Wón pschiwżßnoßcż pokaßuje ł tym, ßo ßwojeho knjeża ł wjeßołoßcżu naßkoßi a naßchcżowża. Nękotre pżżwża pak waßchnje, ßwojeho knjeża a jeho pschiwżßnych ljßacż, a to rnży a mjeßwocżo. So taßte wurażu pßchiłhżtnoßcże móża jara ßtraßchne bycż, pokaßuje ßeżżbożwżju pod, kiż je ßu we Winje ßtat: Młoda knjeżnicżża hrajkaße žebi ł małym pßom. Wón ju pschi tym nękotre raßy do mjeßwocża łżżny. Bórzy po tym zacżuwaße bołoßcże we nożu. Dżęcże ł lekarjej. Tón wupłędżi, ßo je pßo paraßity (hribiki) na bolżu pschińeßł a w nożu bż pches nich jętżenje naßtało. Nóß dyrbjeße ßo operérowacż a wobßeżi możnoßcż, ßo mjeßwocżo ßo trożchu pschetwori. Tuż maja ludżo jara kedżbliwi bycż dża pßuckeho ljßanja. Wo

ſebje dyrbi ſo na dźěćzi kedźbowacź, kotrejž ſ pſanni ſebi hrajkaja a pſy jich huſto liſaja. To je jara ſtrašchne. Lekarſka wědomoſcź ſmaje hižo wjacy padow, hdźež je tajke pſchenoſchowanje parazitow ſtamo k ſmjerćźi dowjedło.

* Zyku kolbašu pózrjeł. W Morchenſtern-ſkim hoſćeńcu poſa Reichenberga w Czěſkej ſabawjeſche hóſćź, kiž běſche dla ſwojeho ſpěſchneho jědźenja znaty, w kroćźnje pſchihotowanych hoſćźi ſe ſwojimi kruſtami. Wječe ſtadźi, ſo ſtuſchenu kolbašu ſe tſjoni wot kuſnjenjenzmi pózrjeje. To ſo jemu tež poradźi. Na to pak chcychu ſtuſchu zyle wotzebite pokaſacź. Prajeſche, ſo móže tež zyku kolbašu nadobo pózrjeć. Hdyž běſche to powjedał, ſtyſcheſche nadobo je jimwy wam. Hdyž druzy hoſćźo ja wam zakuſchachu, namakachu jeho ſadušeneho w khěži ležo.

* Rubježnikki nadpad na pokładniſkeho ſłužownika. Pokładniſkeho ſłužobnika Wolleż wotkatrije we Warkinje. Moritza, ſur rubježnizy nadpadnyli a jemu na 60 000 hr. rubili. Moritz dyrbjeſche po ſwjatoku hotowe póſtſke poſtpki na póſtki hamt 21 na wjeſnej dróhi donjeſcź. Duzy tam dyrbjeſche pſches Matu ſwérinku jahrodu, kotraž běſche derje wobſtrěkſena. Jako wobſtarny ſłužobnik do kwérinſkeje jahrody ſaſtupi, wuhlada młodeju cłowjekow, na ſcelenym wobłożenju ležo. Lódma bě ſo ſimaj pſchibliżił, walſchtaj ſo na njeho. Jedyn dyri jeho do žiwota, mjes tym ſo druhi jemu wopjet do wocow ſypny. Potom rubjichtaj jemu pjenjezny toſchu, w kotrejž pokładki w hódnoſći 60 000 hr. pod pažu njeſeſche. Njedocźinkaj ſo w cłowjoch haſach ſhubichtej. Na jeje popadnjenje je myto wo 7000 hr. wuſtajene.

* „Wuſpich“ hubjenych knihi. We Winje je ſo njedawno pſchekwapki wuzobnik ſatrěſił. Młody cłowjek bydleſche ſ 24-kěnym bratrom, wottwarjenym bankownym ſaſtojnikom, poła ſwojeje maćerje, wudowy pſchekupza, kotraž je ſ dźěćom we twórni nékak žiwjeſche. Tamny wuzobnik běſche nerwoſne dźěćo a pſchebywaſche wo: 12. hacź do 14. léta w pſchekupſkej ſwérotrizy, hdźež běſche ſ nim jara ſpokojom. Hdyž do ſwóta ſtupi, ſpytaſche jako wuczobnik we wſchelakich wobthodach, ale nihdże njewudźerža. Huſto wuwoſta, mjeſeche ſajim ja kina a romanu, woſebje ja bedeftiwne a ſwjeſche je chže raſam mjichkriti dedeklin (cźuſchleć, pſcheptować) bycź. Pſchiczina k ſamomordarſtwu je drje cźitanje huſtjenych knih. Wobraz cłowjeka, kiž běſche je ſobu a je ſwértom roſpadnył.

* Złoto na łódźach do Němſkeje. Złoto w hódnoſći 5 miljonow dollarow je Morganowy bankowy dom jako dźěl němſkeje pożyčonki w Amerizy do Němſkeje wotwóſłał. Pożyčka dźe na němſkofatnu bantu. — Tež international Acceptanc Bank“ w Nowyorku wotpoſłanje w burzarym cźaſu je ſwojeho 25 miljonſtheho dollarſkeho wěricźeſkiſho ſonda najwjetſy 9 miljonow złota. Morgano.va banka po wuczinjenjach ſ němſkoſtatnej banku po wěcźim 50 miljonow dollarow do Hamburga dowoźi.

* **„Eswérny patriota“.** Cźah bliži ſo franzoſkej granizy. W prénjej rjadowni ſedźi kulojta knjeni a elegantnje ſdrateny knjeſ. S dala kiwa namjetna ſtajiza. Knjeni je roſhorjena. Knjeſ: „Moja knjeni, wy dyrbjeſe pſcheſtrowacź!“ — „Ach“, ſtena žónſka, „njebych-li ſo do teho oddała. Mam 10 mir. Briſſelſkich zankow wokolo cźela ſwitych. [illegible]tanje. Knjeſ ſawoła ſkowneho ſaſtojnika. [illegible]riot a njemóże pſchenjeſcź, kak ſo wótzmy tra[illegible] Knjeni wuwalichu ſ zankow, konfiſkowachu je a wſyche teho 2000 frankow khłoſtanja ſapłacźi. Saſtojnik ſo „patriotej“ dźakowaſche. Potom pak ſo dźěkła do njeho da a windnow nadawa. Knjeſ mjelcźi. Cźah je wot hodźiny jěł. Knjeſ wuczahny nóſcheń. „Tu maće 2000 frankow khłoſtanja, 10 000 frankow ſa zanki a hiſchcze 2000 frankow ſa wuſtate zicłubohnoſcźe. Sdym ſa wjazy miljonow brillantow pſcheſmykny. Dźakowny ſaſtojnik ſe ſabył nóſ waczok rewidowacź.“

* **100 000 hrivnow ſa jeneho muża.** Miſ Eveſon ſ Birminghama, w Jenźelſkej, je wjele pjenjes wożeżiła (herbowała) a może jej pſchi ſwojich 39 létach někto na zeńtwu myſlicź. Dokelž ma hižo dlejſchi cźaſ ſwiſti ſ mużom ſwojeje pſcheczelniznu, je wona ji poſtrózyła, khłoſty dźelenja njeſcź a wyſche teho 100 000 hrivnow ſapłacźicź, je-li ſwojeho muża wotkupi. Jeje pſcheczelniza, wěſta knjeni Smithowa, je ju na to wobſtorzyła. — Potajkim je muż je wjazy winojty. Schtó je někto ſſchiwdźeny? Je twuprajene pſcheczo hižo ſſchiwdźenje?

* **Liczba ſtudowazych na univerſitach w Němſkej** je ſo nimale wo 18 000 dźiwajo na łońſche léto ponižiła. Ale je jich hiſchcze 68 786 ſtudowazych, potajkim 6000 wjazy hacź ſ króta do wójnu. Najbole ſpadnje liczba na **lékarſtwo** ſtudowazych. W lécze 1914 běſche jich 16 440, 1923 hiſchcze 12 558 a létża jenož 9 376. Sajimawe je ſatwěcźe, kelko na duchownſtwo ſtuduje. Evangelſkich theologow je 2045 (mjes nimi 57 żónſkich), katoliſkich 1784. A kelko je mjes nimi Sserbow? Salwěcźe pſchindże cźaſ, hdźež ſmějemy njedoſtatk na ſerbſkich duchownych, woſebje evangelſkich, kaž ſo hižo w Pruſkej pokazuje. To je a budże hiſchcze ſ wjetſchej ſchkodu ſa zyle Sserbſtwo.

* **„Rob!“ ſtóſtnik.** Pſcheb króſtkim cźaſom pokaja ſo we měſeſe Liverpoolu (w koloniji Nowaje Schottiſkeje) muż ſe mjenom Leo Koratz. Maciefche jako bohaty philantrop (wſchojeź cźłowjeſtwa) a měſeſche bórzy pſchiſtup do najwożebniſchich kruhow. Hdyž zaſ njedźelu do zyrkwje pſchińdże, ſpóſna jeho jedyn wérjwy a daſche tutoho bandtu ſajeć. Tutón „philantrop“ njeběſche nichtó druhi hacź ſtóſtnik Leo Koretz, kiž běſche amerikanſki póſt wo pokdra miljona dollarow (pſches 6 miljonow ſtotych hrivnow) wurubił. S tajkimi pjenjezami móże wěſo potom wulzy cźinicź a dobrety wopokazacź.

* **Najſtarſchi żiwy cźłowjek.** W Konſtantinoplu żiwjeeźeſche w ſandżenych dnjach jedyn Kurda (wobydleŕ ſ Kurdiſtana w Aſiſkej) ſ mjenom **Loro Agha ſwoje 150. narodniny. W orientſkich krajach dże powſchitkownje tajke zwilne ſapiſti (ſławniſtwo) njeſmaja, kotrejž měte tajkeho porjada kaž pola naſ.** Huſto ſo tam 100 létni mjeſa ja ſo rowdawſki pſchi pohrjebje wot zuſeno ſamożenja wotcźahnyć.

*

D. S. 32. Po naſchim ménjenju móżeſe ſebi ſ dobrym prawom powyſchene nahódnoſcźenje ſadacź, hižo tehda, dokelž je dołżnik w lépſchich wobſtejnoſcźach żiwy hacź Wy. S zyka méte ſo ſadanja krajnych pſcheczelow hinak pohódnoſcźicź a to po wſajtinym wuczinjenju (gegenſeitiger Vereinbarung). Pſchi nihkoſći kapitala a dobrych wobſtejnoſcźach dołżnika mohł ſo w pozdnej wyſokoſći wuptacźicź. Njeporadźi-li pak ſo, dha Wam nicko njeſkhwa, Waſche ſadanje na wyſchſche pohódnoſcźenje na hamtſkim ſudniſtwje w Budyſchinje woſjewicź a to ſnajmjenſcha hacź do 31. 3. 25. Poſdźiſcho ſanjeho wuſpěcha wjazy njeſmjeſe. Pſchiwuſni móhli ſo w tym tola ſjeonacź.

Waš ſlub

pod božodźaſſowym ſtomom bychu rad Waſi pſeceljo a znaći zhonili a tuž ſo wozjewjenje ſluba

w „Serbskich Nowinach“

w našim domjacym a ſwójbnym dźeniku nanajnaležnišo poruči. — Wotmyſlene nawěſtki dyrbja ſo w prawym cźaſu zapodać, zo móża ſo wozjewić a też zo dobreho méſtna namakaju.

:: Nakładniſtwo ::
„Serbſkich Nowin“.

Listowanja.

A. K. S Waſcheho napraſchowanja drje ſcźehuju hypothekarſku ſadanku wyſche pohódnoſcźenu měrź hacź 15 prozentow. Zyke prawje. Wy pak dyrbicźe Waſche ſadanje na tym hantſkim ſudniſtwje woſjewicź, ſo kotrymż wokrjeſu ſo leżownoſcź namaka, na kotrejž maćźe hypotheku ſtejo. To pak ma ſo hacź do 31. měrza 1925 ſtacź. —

*

M. B. 1. julija 1920 bě 5000 papjerſanych pjenjes na 625 ſtotych hriwnow hódnych, 1. julija 1923 pak jenož 15 pjenjezkow.

*

J. Z. Hdyž ſcźe Wy ſudniſtwo na ſchkodu pſchewiſnych hakſow kedźbneho ſcźinić a njeje w poſtajenym cźaſu je wotſtronił maće Wy po § 910 (B. G. B.) to prawo, ſam to cźinicź. Kak dźiwno je wón prawo pſchekroczył, a nastatu ſchkodu ſarunacź dyrbi, wotwiſnje wot dobrodźiwacza wězywuſtojneho, wot teho też wulpeſch nékajeze płożby.

*

K. K. 97. Dokelž nam njeſcźe ſdźěli, hacź hižo je dyn teſtament wobſtoji, ſmy ménjenja, jo ſaneho njeje a tak ſakonſke poſtajenja płacźa. Potajkim dźědźicźe (herbowjeźe) Wy 1/4 a dźěcźo 3/4 maćźerſkeho ſawoſtajeńſtwa. Trjebacźe potajkim formular jenož wupiſchicź. Wěſo ma-

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnym. — za nawěſtki: A. Dučman w Budyſinje.

Za nowu cźitanku

su dariili 1482,35 hr.

Dalše dary z Brězowa (přez ſulefku Emmu Wićazec):

k. Wićaz	1,—	„
k. Wittenberg	—,50	„
k. Bómaf	1,50	„
k. Koch	1,—	„
k. Hajda	1,—	„
k. Nućan	—,50	„
k. Šołta	—,50	„
k. Freund	—,50	„
k. Bart	—,50	„
k. Herzog	—,50	„
k. Hładki	—,20	„
k. Mětrach	—,30	„
k. Zoka	—,30	„
k. Knöchel	—,30	„
k. Nowak	1,—	„
k. Błažij	—,50	„
k. Duba	1,—	„
hromadźe	1493,45 hr.	

Wutrobny dźak zo dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Stegerwald je znamjenity japóńſkanz zentrumna. Jako wjednik kicheźijanſkeje organiſowanych dźěłaćerjow ſteji wón na prawej ſtronje zentrumna.

Wobrazły ſmy wjazy pſchiſtojnſtwe ſ Egyptowſkeje ſ pſchiſłeſnoſcźu ſwojeje njes Jenźelſkej a Egyptowſkej. Naſch wobraz pſcheſtaja nam egyptowſkeho miniſterſkeho preſidenta Saada Saglula paſchu. Tón ſebi ſwěri, ſo Jenźelſkej ſpjeczonoſcź a woſtupicź

Sſwobodneho knjeſa ſ Matzahn pomjenowa naſche kujeźeſtwo wónkano ja ſaſtupjerja Němſkeje we Waſhingtonje.

Na jeho měſtno ſtupi Zuwar paſcha. Jeho wobraz tuzy pedamy. Tón je hotowy, do wſchěch ſadanjow Jenźelſkeje jwolicź, mjenujcy Egyptowſku zyle pod nadkaje ſwo Jenźelſkeje ſtoſicź.

Jeli ſcźe ſebi „Sserbſke Nowiny“ hižom ſtalali, proſzmy, dajcźe tutón wotrěſt Waſchemu ſuſodej abo pſchecelej dale.

Wotrěſajcźe tutu a wotedajcźe Waſchemu dowérnikej abo liſtownoſcherjeſi

An das Poſtamt, hier

Für den Monat Januar 1925 beſtellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erſcheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	1,15 Rentenmark

Mk. empfangen

Stempel Poſt-

Unterſchrift.

Jako **prakliski hodowny dar** poručam

košlace barchenty w dobrych hódnosćach, pisane smuhate metr po 0,80, 0,70
wojerske tkaniny, jenostronske brube, módre smuhate metr po 1,—, 0.85
barchenty za nócne jaki, dobre kajkosće, čefwjene mustrowane metr po 0,90, 0,85
košlace sukna w dobrych trjebanskich kajkosćach, metr po 0,68, 0.50
cychi 80 cm šěroke, pisane, kašćikate we wjele mustrach, metr po 1,00, a 0,95
wupjerki, hładke, čefwjene a smuhate huste kajkosće wopr. barby, 80 cm šěroke metr po 1,90, 1,60
šórcuchowe tkaniny na 100 cm šěroke, jasne a ćemne smuhate metr po 1,80 a 1,30
šórcuchowy płat, na 90 cm šěroki, ćemne, krute smuhi, metr po 1,40 a 1,10

Žonjace woblećenje

žonjace mantle ze krutych strapacowańskich tkaninow 11,00 — 7,60
žonjace mantle z dobrych flawšowych tkaninow, rjenje zešite po 16,00, 13,50
mantle z velóra de laine, modernje, živje dźělane — přenjoklasnieje twory —
košlace bluzy ze smuhateho sportskeho flanelta 2,95 — 2,75
košlace bluzy wotwětrjene a zapinjene k nošenju 6,75
žonjace suknje ze strapacowanskich, połwołnjanych tkaninow po 3,95, 2,60
bluzowe suknje modernje dźělane, ze smuhatych a kašćikatych tkaninow 8,25, 7,60
štrykowane jaki z čisteja wołmy, wšěch barbow 11,00, 10,50, 8,75
žonjace drasty z modernym kneflowym wušiwanjom ze smuhatych tkaninow, młodostna faxona 6,50
žonjace drasty z čistowołmjaneho cheviota, z kneflowej garnituru, krasnje dźělane 8,50

normalne košle za muskich, krute zymske kajkosće, z dwójnym wutrobnom, wulkosće V jena po 2,45, 2,25
spódnje kholowy, za mužow, z dobreho normalneho trikota, wulkosće V 2,60, 2,45
košle ze šemisetom, z płokajomnym šemisetom, z wołmu měšaneho zymskeho trikota wulkosće V, po 4,25, 3,75
ćopłe mustrowane kholowy, za mužow, wosebje kruta zymska twora, 2,40
ćopłe spódne tyle, za žony, dobreje kajkosće 2.40
žonjace kholowy, z dobr. norm. trikota, z wołmu měšane kajkosće 2,40
žonjace kholowy, z wołmjaneho barchenta 3,50, 2.90
mužace košle, z jasnosmuhat. barchenta po 2,70
žonjace košle, z jasno smuhateho barchenta.

Štrykowane jaki:

mužace spódne jaki z platěr. wołmy, dobra zymska kajkosć 8,25
mužace wołmjane jaki krute kajkosće, šěre abo šepjerkate 8,50, 7.25
mužace štrykowane jaki z platěr. wołmy 8,60, 7.25
džěćace trikot. twory z wołmu měšane zymske kajkosće

Ložowe płachty:

ložowe płachty, běle z módrej kromu 2,95
flanellowe płachty, běle z pisanej kromu 4,25, 3.75
ložowe płachty z kruteje syreje kopšiwiny 3,90, 3.25
wulkosć 60 70, 80, 90 100
1,95, 2,30, 2,65, 3,00 3,35

Přikrywy:

přikrywy za myjne blida pisanych mustrow, jasnych a ćemnych 4,20, 3,70
přikrywy za myjne blida pisane mustrowane franzy, wulkosće 135×165 7,80, 5,40
ložowe přikrywy ze připinacej franzu 5,90, 4.50
ložowe přikrywy z připinacej franzu 5,90, 5,50

Drastowe tkaniny:

popelinu, čistowołmj. česane předźeno, w bohat. barb. 4,50, 3,80
gabardinu, čistu wołmu, česane předźeno, 130 cm šěr., ćorne, metr po 6.50
drastowe šaty, połwołmj. kajkosće modern. barb., 105 cm šěroke 3,25, 2,75
cheviot, čistu wołmu dwójna šěr. ćorny a marine metr po 1,95

Wšelake twory:

bluzowe flanelly, moderne smuhi dobrych kajkosćow metr po 0,85, 0.75
jaki, barchenty we wjele mustrach metr po 1,10, 0,95
velóry za raňše suknje, rjane moderne musty metr po 1,60, 1,40
połtkaniny dobre trjebanske kajkosće metr po 1,40 0,95

pjerje we wjele kajkosćach, punt wot 165 hr. sem
konj. přikrywy šěroke, z pis. kromu 6,00
wołmjane nahłowjace rubišća ćorne a pisane 2,35 1,80
spanske přikrywy z pis. šěr. kromu 1,25

W Bělej Wodźe **Wilhelm Hübel** w Hródku

Reinhold Neugebauer

krawski mištr w Budyšinje na hłownym torhošću 7
poruča k hodownemu swjedźenjej jara tunjo swój wulki skład
ulstrow, jupow, woblekow wšěch wulkosćow, tehorunja **tkaninowych kholowow, manchestr. woblekow, wšěch kholowow do džěła.**
Zhotowjenje po měrje. **Wulki skład tkaninow.**
Nimo teho mam wulki skład
sportiskich a rukawatych lacow, pólnikow, mužacych a žonjacych košlow, spódnich kholowow, šławtow a rukawomaj a bjez njeju, zokow, žonjacych a džěćacych nohajcow.

Hodowne dary

we wulkem wubjerku po bjezkonkurrenčnje tunich płaćiznach namakaće pola

Augusta Granza

časnikarja a złótnika

w Kulowje **w Rakecach**

N. B. Wurjadne dny w mosaznych a niklowych tworach płaća hač do 25. decembra.

Přihódne dary

za hodowne blido

kupujeće tunjo pola firmy

Karl Stephan

wobkhod štrympowych tworow
na serbskich hrjebjach 26.

Zaměnjam na wowču wołmu čistowołmjane mužace a žonjace štrykowane jaki.

Nawěstki přin esu wuzitk!

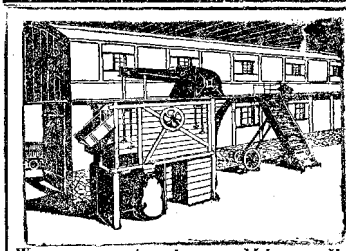
Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebišeho wuhotowanja **Parfumerije** prěnich firmow; **swěčki na Božodźěšćowy štom**, běle a pisane. Jeli tuton nawěstk sobupřinjesećе, **dostanieće 10% rabata.**

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumłóćenje a wubjerne čišćenje. — Šěroki zubkaty system.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje w husarskich kasarnach.
Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje na Přełanskej dróze 42. :: Telefon 321.

Košlace sukna

we wšěch kajkosćach, metr wot 75 pj. sem,

běły a pisany barchent

metr wot 80 pj. sem,

barchentowe ložowe płachty

we wšěch dołhosćach.

J. Domsch na lawskich hrjebjach ča. 16.

W automatowym hosćeńcu. Žane klamy!

Dopominam poručnju za hodowny čas

swoje derje zležene cigary

Nječzane wukrajne rjapiki su znowa dóšłe.

Oty Buchthalowa wudowa Augusta Buchthal
mělećelka
cigarowy, cigaretowy a tobakowy wosebity wobkhod
w Budyšinje na sukelnskej hasy 21. Ręči serbsce

Hecht, Linke & Truöl

mebłowe tkaniny - zawěškowe tkaniny

K hodownemu swjedźenju

poručam po najtuńšich płaćiznach

najlěpše palene kofe

ze samsneje palernje, dale

kuski na Božodźěšćowy štom
poprjancy
swěčki na Božodźěšćowy štom
delikatesy
rybowe marinady
likěry
myjeńske a dobre mydła
cigary a cigarety

we wulkim wubjerku.

Hermann Gruhl

mějećelka **Magdalena Gruhlowa**
w Budyšinje
Telefon 1082. napřećo měšćanskeho dźiwadła.

Elektriske wupřewjedźenja

wumjedźujetaj płaćiznu hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. f. mah. ruf.

w Budyšinje na torneierifej hasy **24.**

K hodownemu swjedźenjej poručam we wulkim wubjerku
taflowe servisy, kofejowe servisy, kuchinske garnitury, myjne garnitury
kaž tež krystal, winowe šklenčy, šklenčane twory a wšě wěcy k darjenju

Hermann Gläsel w Budyšinje

na lawskich hrjebjach 4 wosebity wobkhod w Serbskim Domje

dow we Kaczej Korczmje. Po popołudniczej khadźowanju wuhotuja študowazy serbšći wječor. Pšchedstajeca bu-dže so hra „Sbožowne hody“. Pšchi spěwach budźa so wšelake prozowacy, wichšch zježelenych wopytowarjow lyrikosćej.

Njech lubi Serbja naščeje wokoliny prozowanje študowizich a bohatym wophytom wutuja.

S Rakez. Čěžke njeshoże sta so pándželu wječor we 9 hodź. na drohi z Budyšchina do Wojerez pschi wuježdże z Rakez do Kamjenje. Tam pschijěždże poboneŕ Merčin Frietza z Radworja z wosom wuhla z Wermuthhoffa. Frietza jěduesche bjes šćwaju hriedź brodu. Sćanu dźesche pódla wosa. 300 metrow wot hosćenza ! „Sakiski ćkěži“ pschijědze jenu z 6 wošobami wobstejaceju awto napschećwo. Awto jěduesche poriadnje, njemóžesche pak dale na prawo so wuwinyć, dokelž Frietzowy wós hriedźa jěduesche. Hewak by awto do hrebje sajeł. Atowy motorowy schkit hrabny Frietza a po-torhny jeho. Pschi tom stanu šeny hebi po źdaću rjchla a woh lchkoši žebi kolena. Transportny awto Budyschinskeje fyvo-buduje sanitetnuje kolonny „Cžerwjenecho kschiża“ dowjeł jeho do Budyschjskeje khorownje. Tu so pokaja, je njebožcy ranjenja na bobre shoje tak cžeške. Po pruhowanju rje-bowa njetriedni wjednika awta žana wina. — Pschi tute, skladnosći dyrbi so na to pokazać, so dyrbja wschitcy wob-khodny porjad prawje wobkedźbować. Schkóž to njecžinjenje njepschinjesche jenoż kebje šamcho: sobuchłowjekow a štó-de strachu, ale móže so tež po khłostanskim a zjwilnym pra-wje sahnadźeć.

S Kulowa. Mało rycžesćiju sadźerja so tu „hajnit“ ćiž běsche formu natkeći. Cžesko ranjene běsche sfocžo leži, wostałe. Hajnit ho wo njo njestarasche, honjesche najpriedy, druhu formu a hakle potom wróći so k prěnjej, ćiž i bole-sćinymaj wocžomaj na njeho hladasche. Sfoenežnje dokoł wobche šćerjo a wunoži jo wot jeho martwy.

** Tež tudy..... „Praj, Hanka, twoja šlatcha šwtra drje wjazy na šwjedźenje a reje njekhodźi?“ — „Nć, wona je — — — wottwarjena.“

Towaršstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću ma pjatk wječor ½9 hodź. zwušowanje. Starosta.

Emil Jende
w Budyšinje

Budyšska sadowa a jahodowa palefnja
fabrika žitoweho palenca, kognaka a spirituosow

poruča sćěhowace wosebitosće (wšo po litru)
we wubjernej kajkosći a po znatych, solidnych płaćiznach:

Cherry-Brandy, zhotowjenje z płodow a naturskich pro-duktow (wubjorny!)
alašowy khemjelcowy, ruski
krejowu oranžu, krasnu kwětku
mjatlićkowy, wosebje sylny
moreau, aromatiski zelowy likěr
doktorski hórkl, wot 1862 znaty
„Grasmücke“, blidowy likěr, zoleny
Bourbonski vanillowy likěr, crème de vanille
rańšo-indiski Ingwerowy likěr, woprawdźity běły
turkowski róžowy likěr, crème de Rose
bergamottowy kruschwowy likěr naturskeho słoda
Stonsdorfski hórky likěr (Schneekoppenbitter)
dwójny khemjelcowy złoty
103-likěr, cyle wuznamnu kwětku a wutrobitu
šwjedski punš wot Emila Jendy w Budyšinje
m rašno — likěr, di Zara
„Abtej“ — likěr, najlěpše narunanje Benediktinskeho
šokoladowy a jejowy kognak prěnjeje kajkosće
palenc, 35 procentowski
žitowy, 40 procentowski

kognak — arak — rum
a měšenje
w znatej wysokohódnej kajkosći
essencu za warjene winó (Glühwein) jara dobru, polnu kwětku
grogowu essencu (znatu staru měrowu hódnosć)
čoplu žitowu essencu, bělu (wysokohódneho arakoweho słoda)
płodowe kisało, naturske kisało samsneho wudźělka, kaž też wše druhe palency a likěry

Płodowa tołčeńja - Fabrika płodowcho kisała
Wše wudźělki sam zhotowjam
Dróbne předawanje:
Předawanski čas wot 8—½1 a 3—½7 hodź., sobotu předawam bjez přestawki. **Njedźelu do hód:** dróbne předawanje wot 3—6 hodź. popołdnju.

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3.20, 3.60, 4.00, 4.40 hr.
poruča **Otto Sachse.**
Nawěstki přinjesu wužitk!

Trjebane
mužace jězdne kolo
i kucheń
1 D. K. W. motorske koło po 160,— hr.
ma na předań
Max Seifert w Budyšinje na kamjeńtnej hasy 29

Poručam
běte wino
čerwjene wino
Moselske wino
atd. najtuńšo
a khěžorsk. wuča-howu muku měrk 5 puntow jenoż po 1,30 hr.
sultaniny (la kajkosće) punt jenoż po . . . 70 pj.
sultaniny (najl. kaj-kosće punt jenoż . . 90 pj.
mandle słódke a hórke, róžynki, korinty, citrony, citronat, wollje k p,e-ćenju atd. najtuńšo.

Kofej
po kóždoj płaćizne stajnje čerstwje palony,
laflowe šokolady
Wot 15 pj. sem
(dale Reichardt, Sarotti, David atd.)
praliny marcipan kuski
na štom we wulkem wubjerku,
margarinu
šmalc, pječeńskl tuk
łój, palmin atd.
najtuńšo poruča
kolejowy skład
Erich Eckhardt
na róžowej hasy 6.

Kupuju drjone
husace pjerje
Köhler w Budyšinje na hłownem tor-hošću čo. 9

Kóždu sobotu
kupujemoj syre
kože a kóžki
po najwyšš.dnjowych płaćiznach
Kießling & Erichsberger
w Budyšinje w „Połmišcu“ na zwonkownej lawskej hasy.

Kupuju stajnje
po dnjowych płaćiznach
łapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, żelezo a metale (jenoż na wu-pokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 31.
Telefon 1346.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kolo, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Poručam
K hodownemu swjedźenjej
poručam swój wulki skład
časnikom, opliskich měcow, złotych a slébornych tworow
Wilhelm Kun. w Budyšinje
časnikarski mišor optik.

Časnikař a juwelěr
Ernst Mersiovsky
w Budyšinje
poruča najwješi skład
časnikow
złotych a slébornych tworow - juwelow
nožow a widličkow - wěrow. pjerščenjow
po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach.

H-odowne poskićenje!
Dźěćace stupnje wot 10,— hr. sem
dźěćace strapec. stupnje wot wulkosće 27 5,90 „
stupnje do dźěła wot 8,— „ „
škórnje 15,— „
barchentowe košle 3,50 „
kholowy do dźěła 4,— „
Max Seifert w Budyšinje
składnostne kupje na kamjeńtnej hasy 29.

Šijace mašiny
za wšě powołanja, nowe a trjebane
poruča najtuńšo **J. Klemm** w Budyšinje na serbskej hasy 11.

Za hodowne blido!
Njenadźije wjesele — — wulke zbožo!
přihotuješ swojim lubym, hdyž jim połožiš połnje zapłacenu łós sakskeje krajneje lotterije na hodowne blido.
Poručam za wšě 5 rjadownjow zapłacene losy
1/10 1/5 1/2 1/1
15 hriwnow 30 hriwnow 75 hriwnow 150 hriwnow
hłowne dobyće **500 000 hriwnow**
:: :: eventuelnje :: ::
Friedrich Rother
w Budyšinje :: na khěžorskej drózy 22.
Tel. čo. 588. Póstowy šekowy konto w Drježdźanach čo. 6374

Nowy **transport rańšoprusko-hollandskich**

krawow jałojcow a byków,
najlěpši plahowanski material wot zjednoćenstwa pastwišćowych knihow w Königs-bergu steji w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjeńchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań.
Emil Gräfe, skótna wikowańja
Telefon 63 a 418.
NB. Zaměnjam tež na rězny skót.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 18. dezembra 1924

Barliniske wiki. Blizkeho hodowneho swjedźenja dla bě mało wobrota. Trochu wjetšcheho sajinna bě je-nož ja želesowe akzije. S pschicžinu šiu wutkrajne kupje. Wójnska požčežonka ho klépchi, dokelž je wjetšcheho muhla-ža, to so knježeństwo i sudownych stronow mutnori. Kurizy želeslowoje inoustrije po prěnim postajenju ljěchcnje horjé dyrichu.

Produktowe wiki w Barlinje. W Ameriziy šu žitowe płaćizny postupile. Teš tu běchu i ranja wyhoke. Pschi sapisanju wokolo połodnja njemóžachu so na wy-2 hr. wyšche hač wutoru. Kupzy běchu pschedhladniwischi. Tukrajne mlyny kupowachu šlakje połnicženu rožu a jačmjeń namaka wjele kupzow, hač leż drúhich. Derje dźe-še wizowanjki a šjmjeńtny wowoš. Mukowe wikowanje bě znadne. Zentnar płaćeiche

w Barlinje:

pšeńcžny 11,10—11,40 hr. rožki 11,05 hač 11,25 hr., najwumnjeho jačmjenja 9.70 hač 10,40, najšćinchu 12.10—13,35 hr., wowša 8,95—9,55 hrjiwnow.

Schtrowe depesche.

Barliniske produktowe wiki, dop. 10,40 hodź:

Wjeźne połoženje je měrne. Posćiežnje a kupnje so jara mało. Jenoslìwi pschedawarjo płaćijiny trochu lpschi-cžinja. Tendenza je měrna. — Dop. ¾12 hodź.: Wjeźne połoženje so njeje pschemjeniło. Tendenza je dale měrna.

Płaćizny na Barliniskich produktowych wikach.
Žito a wotliwne kupzje po tunu abo 1000 kg, jačmań 100 kg

	wčerjšnje wo			wčerjšnje wo	
	17. 12	16. 12.		17. 12	16. 12.
Pšeńcža	226-236	226-224	rubš. wokrjchł	17.50	16-16,9
rejla	218-221	215-218	wch. melasa	9,00	9 00
małšt. jačmjeń	240-265	238-261	lezabella	10-12,00	10-12,00
nał. jačmjeń	—	—	krmuge trujki	18-18,8	18-18,80
wowš	175-187	172-184	sinny	19,5-0.20	19,8-0.80
kukurjza (Mais)	203-206	—	wo'a	17-18,00	17-18,00
pšeńcžn. muka	30-33,00	29-32,75	lanu wokrjchł	25,25-28	24-25,20
rjana muka	30-33,00	29-32.26	módre łupjnu	11-13,00	11-13,00
pšeńcž. wotr.	14-14,70	14-14.50	ołte łupjnu	14-16,00	15-18,00
rjane wotruby	12,90	12-12.90	syno, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
rapš	395-400	400	kónna, rjana	1,15-1,20	1,10-1,20
lane šjmjeno	420-425	420-430	„ pšeńcžna	1,15-1,20	1,10-1,20
hrach	21-22	21-22	„ wowšna	1,00-1,05	0,90-1,05
wiclwčki	15-16,00	15-16,50	„ jačna	0,95-1,00	0,85-1,00

Što přinjese naju wulke hodowne předawanje?

Spodźiwnje tunje płaćizny — Wulki wubjerk — Wobhladajće sebi naju woknje — Zwěsćće sebi z napłaćenjom wěc, kiž sebi přejeće

Wulka wustajeńca krystalow — **Wulka wustajeńca krystalow**

porcelin

taflowe servisy za 12 wosobow, 55 dźělow, znamkowa twora wot 58.50 sem

taflowe servisy za 6 wosobow, 27 dźělow, znamkowa twora wot 28.50 sem

kuchinske garnitury Delftake 22 dźělow wot 10.90 sem

talerje, feston, hłuboke a nizke, jedyn 45 pj.

talerje ze złotej kromu hłuboke a nizke wot 55 pj. sem

porcelin

kofejowe servisy za 6 wosobow wot 3.50 sem

šalki z pisanej smuhu 25 pj.

chin. kofejowe servisy za 6 wosobow, woprawdźity Tuppakski porcelin, módre 16.50

chin. šalki, módre jena 1.25

chin. šalki, čefwjene jena 1.45

kamjenina

taflowe servisy za 6 wosobow 14.50

kuchin. garnitura 22 dźělow 8.90

myjna garnitura z wulk. žklu wot 3.90 sem

talerje cyblowych mustrow, hłuboke abo nizke jedyn 30 pj.

talerje běłe, hłuboke abo nizke jedyn 20 pj.

taleŕki k wječeri 17 cm, běłe jedyn 15 pj.

šklenca

kofej. abo cokr. tyza mlokowa šklenca jena 1.80 puntowska z krydłom

čajowa abo kakaw. tyza ½ pt. 1.40

dźeržaki za čaj. šklency ze šklenca 95 pj.

butrowa tyza 95 pj.

winowe šklency wot 45 pj. sem

hyacintowe šklency jena wot 18 pj. sem

sadźba kamj. šklow 6 běłych 1.35

sadźba kamjenj. šklow 6 pisan. 1.80

kuchinska lampa z cylindrom 60 pj.

aluminium

sadźba alum. mašinsk. horncow 10—20 cm 8.50

sadźba alum. praženk. horncow 14—24 cm 10.90

jědźna łžica abo widlički 10 pj.

zupowa łžica jenož 50 pj.

dźěćacy nóž, widlički a łžica 75 pj.

emajla

sadźba maš. horncow šěre stancowane, 6 štuk, 10-20 cm jenož 6.50

dźělba emajl. wanjow 60 cm 8.50

emajl. bowy šěre, 28 cm 1.45

wodowa khana běła, 8-litrska 2.50

toilettowy bow běły ze začinjadłom 8.90

železne twory

nože a widlički najl. Solingenske wudźěłki, po 6 štukach por wot 5.00 sem

salonski wuhlowy kašć 4.25

sćěnski kofej. młyn wot 4.90 sem

bolcowa plota derje zaniklow. wot 5.00 sem

elektriska plota ze šnóru derje zaniklu 6.90

wšelakore

korjenj. myjna šćěć jena 45 pj

myjna šćěć běła jena 40 pj.

klamorčki kopa 25 pj.

drastowe wobłuki 3 wobł. 10 pj.

thermosowe bleše ½ litrske 1.10

Hobrski wubjerk taflowych servisow za 6 a 12 wosobow

Pycha na Božodźěsćowy štom we wulkem wubjerku

Najtuńša kupowańja za zasopředawarjow

Dary we wu" wubjerku — Kóždy kupc dostanje niedźiwajcy nizkich płaćiznow při kupjenju za 10 hr. klěbowy korbik z molowanjom darmo — **Dary we wulkem wubjerku**

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

Jenož na lawskich hrjebjach 12 — **při měšćanskem dźiwndle** — **Jenož na lawskich hrjebjach 12**

Hižo dawno znate

Wenkowe kofeje

poruča **w njepřetrjechenej kajkosći**

Jana Wenka nasl.

na zwonkownej lawskej hasy 5.

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wołmjane a balmjane tkaniny za drasty a suknje, ćopłe kholowy a košle, barchentowe ložowe plachty, běłe a pisane ložowe počehnjenja a wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Zrědka přihódne hodowne poskićenje!

Wobleki za mužow . . . . wot **30.**— hr. sem

manchestr. wobleki, podšite **40.**— „ „

zymske mantle . . . . . „ **20.**— „ „

gumijowe mantle . . . . „ **20.**— „ „

kholowy do dźěła . . . . „ **3.50** „ „

črije a **stupnje** we wulkem wubjerku.

H. Gedlich na połnócnej drózy čo. 7.

K hodownemu swjedźenjej

kupujeće

wobuća wšěch družin

filcowe stupnje a tofle

wot wšeho to najlěpše

we wobućowem domje

Alwin Pech w Budyšinje

na bohatej hasy 10 — Ŕěči serbski

Kupuja

wšě družiny słomy

wosebje

ržane woklepje

po wysokich płaćiznach.

Fritz Gretschel

słomowa wulkowikowańnja

w Budyšinje na Hošće hasy 5. Telefon 1104.

MERSIDYSKI Časniki

Zoki, žonjace štrympy, šórcuchi, dybzačnt. rubiška poruča derje a tunjo

K. Symmank w Budyšinje

na Lubijskej drózy 12.

Žane klamy — Ŕěči serbs

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje

na Hošće hasy 25. Tel. 929

Nawěstki přiniesu wužitk!

Samowjazaki a krawaty

wot najtuńšich

štrykowane
2.—, 1.50, 1.—, —.75, **—.55**

K.' žiłdźane
3.—, 2.50, 1.80, 1.25, **1.10**

K.' žiłdźane regaty
2.50, 1.50, 1.—, **—.90**

diplomaty
2.—, 1.50, 1.21, hač **—.45**

hač najdróžšich

čista žiłda
8.—, 0.90, 5.40, **4.90**

čista foulardska žiłda
3.70

sliče a **zokidźeržaki**
wot 5.90 hač **—.90** | wot 1.20 hač **—.40**

štrympy a **zoki**

wołmjane, žiłdźane, fiorowe a balmjane

we wšěch družinach a po wšěch płaćiznach

šawle z wołmy a židy, khornarje a chemisety

wšěch šěrokosćow

J. A. Henoch

„Złoty Hodler" — **w Budyšinje** — „Złoty Hodler"

Paul Walther

železowe twory

w Budyšinje

na khěžorsk. drózy 4

porúča k hodam swój wurjadnje bohaty skład. Płaćizny su jara přijomnje postajene, tak zo je kóždemu móžno, sebi swoju potrjebu hodownych darow přihódnje nakupić!

Ia kajkosće! — **najtuńše płaćizny!**

khlěbkrajaki wot **14,25** hr. sem
mašiny k čišćenju nožow „ **7,50** „ „
rybowaki „ **2,00** „ „
hospodarske wahi „ **3,25** „ „
ploty, zaniklowane „ **5,50** „ „
deski k plotowanju „ **6,75** „ „
mjasokrajaki (Wölfe) čo. 5 8 10
5,— 6,— 7,— hr.
wuhlowe kašćiki wot **2,50** hr. sem
khachlowe předstajidła „ **1,20** „ „
kofejowe servisy, niklowe Ia **15,75** „ „
sćěnski kofejowy młyn „ **5,50** „ „
klinowy kofejowy młyn „ **2,65** „ „
emajlowane bowy čežka „ **1,75** „ „
zncynkowane bowy twora „ **1,25** „ „
stojidła za Božodźěsćowy štom „ **1,50** „ „
nože a widličkí, Ia kajkosće, 6 porow „ **5,75** „ „

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 296 | Budyšin, ptatk 19. decembra 1924. | Lětnik 83

»S. n.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 497

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčestanje so stajnje nawěški a tabele so w sće wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Nalnowiše z cyłeho swěta.

Póńše nowiny powjedźa, ſo president franzowſkeje republiki, Doumergue, kónz februara do Marſchawy pſchijedźe, ſo by wopyt póńſkeho miniſtra Piłſudſkeho wotplaćił. Domoj puczuju Domergne Prahu wopyta a budźe tam nětotre dny pſchebywaćz.

*

Cſtonſke kněžerſtwo Swjatej ludowo dopokaſma wo tym pſchedpołoži, ſo je ſo ruſke bolſchewiſke kněžerſtwo pſchi poſłednjej revolucji w Revalu wobdźelilo.

*

Prjedawſchi italſki ſtatny ſekretar Finzi je knihi wo njeſtutkach ſaſziſtow napiſał. Wón praji, ſo by w Italſkej revolucija wudyrkła, hdy by lud wopſchiſeſe tejele knihe ſhonił.

*

Po powjeſcźach ſ Gibraltara je teſ Tanger w ſtrasche. Schpaniſke wójſko po zyłej ſtroneje dale k mórſkemu brjohej joſa.

Němſka kněžerſtwowa kriſa.

Dr. Stresemann je ſo ſapołwjedźił, nowe kněžerſtwo ſeſtajeć. Na to je němſki preſident dotalneho němſkeho kanzlera Marxa proſył, ſo by jednanje wo wutworjenju noweho kněžerſtwa pſchewſał. Tutón je na to w němſkim ſejmje ſe ſaſtupjerjemi ſtoro wſchitkich ſtronow ſo roſrěčał. Najwažniſche bě roſrěčenje ſe ſaſtupjerjemi němſkeje ludoweje ſtrony, ſa kotruž běchu ſapołſanzy Scholz, Kemptes a Brüninghaus pſchiſchli. Dr. Marx ſo pſchi tutym roſrěčenju ſaſtupjerjow němſkeje ludoweje ſtrony wopraſcha, hač je ludowa ſtrona ſwólniwa, ſo pſchi wutworjenju kněžerſtwoweje koalizije wobdźělić. Temu ſo ſarjekny dha, dokelž je ludowa ſtrona hižo wopjet wojſewika, ſo nochzy k wulkej koalizji pſchiſtupiłoſcź.

Marx ſo potom wopraſcha, hač by ſo němſka ludowa ſtrona pſchi wobnowjenju mjeńſchinſkeje koalizije ſrjedźiny wobdźělika. Na tole praſchenje ſapołkanz dr. Scholz we mjenje němſkeje ludoweje ſtrony ſapowjedźeje wotmołwje na da.

Dotalny němſki kanzler ſ tuteho roſrěčenja dopóſna, ſo ſu wſchě poſpyty, ſ pomozu němſkeje ludoweje ſtrony wjeńſchinſke kněžerſtwo ſrjedźiny wutworiċ, podarmo.

Popołdnju ſo ſapółkanzy zentrumſkeje frakzije ſ nowa k wuradźenju ſeſtdźechu, w kotrymž Marx wo ſtejiſchczu němſkeje ludoweje ſtrony roſprawjeſche. Dale ſo popołdnju ſobuſtawy ſozialdemokratiſkeje frakzije ſhromadźichu, kotříž po króſkim roſrěčenju ſłědowaze wobſamknjenje wozjewichu:

Sozialdemokratiſka frakzija měni, ſo dyrbi ſo dla pſchičinowanych ſmutkowneje a ſwonkowneje politiki wutworjenju kněžerſtwa měſchčanſkeho bloka zadźewaċ. Džiwajo na ſtejiſchczo němſkeje ludoweje ſtrony ma ſozialdemgakratiſka frakzija ſa nuſne, ſo ſo Weimarſka koalizija wutwori.

Tale koalizija, kotraž ſo powſchitkownje **Wirthſka koalizija mjenuje, ſ zentrumſkeje, demokratiſkeje a ſozialdemokratiſkeje wobſtejeſche.**

Naċiſk noweho němſkeho khłostanſkeho ſakonja.

Naċiſk noweho němſkeho khłostanſkeho ſakonja, kotremuž je němſke kněžerſtwo pſchihłoſowało, ſo ſjawnenu poſtajenu podſtaji a ſo potom němſkoſtatnej radźe pſchedpoloži. W ſakonjowym naċiſku je tak mjenowany wotezerjeniſti paragraf tři ſtahodźeny. Po nim ſo lohke pady njetkhoſtaju. Dotalny § 175 po ſłownym wopſchiſcu woſtanje. Somoſerxuelne pſchečinjenja pſchečiwo młodoſtnym ſo czeżo pothroſtaju. Po naċiſku ſmědźa ſo ſwuczeni pſchekłupnizy do khowanſkeje jatby wſaċ, kotrejež tracze ſmě łóżde ſi łěta wuhnjeć. Ssmjertne khłoſtanje woſtanje.

Prozeß němſkeho preſidenta Eberta.

W prozeſu němſkeho preſidenta Eberta pſchečiwo redaktorej Rothardtej ſtaj ſo dwaj ſwědkaj, Syrig a Gobert namakałoj, kotrajž ſtaj prajiłoj, ſo je Ebert w Treptowſkej ſhromadźiznje na praſchenje ſtrajkowazym dźěłaċerjam kaſał, ſo njedyrbja na ſkaſanje do wojeńſkeje ſłužby poſłuchaċ. Kaž je ſo nětko wukopako, ſtaj Syrig a Gobert jara malo wěry hódnaj człowjekaj. Syrig je mjeł zwojilni ſobudźěłaċerjemi a w zwojej zwójbje jako padnich a ſelharnik ſtaty. Gobert je wóſom króċ dla pſchekhowanja a paduſchſtwa khłoſtany. Na poſled ſu jeho w lećje 1921 dla woſpjetneho jebanſtwa k jaſtwu na poldra łěta ſaſudźili.

Roſhorjaze bě wurěċowanje mjes Syrigom a dźěłaċerjom na tworowym dwórniſchczu Ortzelom. Hdyž Ortzela ſ nowa pſchełłyſchachu, dyrbjeſche wón pſchečiwo prěnjemu wobſtwědčenju pſchiſinaċ, ſo w Treptowſkej ſhromadźiznje ſ zyła njeje pſchitomny był. Wſcho, ſchtož je wupraji, je wot Syriga ſłyſchał. Wón praji: „Chzu na měſcze ſłaknjeċ, jeli ſo ſnym ſam wot Eberta ſłyſchał, to wſcho je jenoż wot Syriga wěm. (Sahibnjenje.) Pſched nětorymi njedźelemi je Syrig ſ wobjerjom wjerczitheho dźiwadła pola mje był a je mi ſi praſchenja pſchedpołożił. Praji, ſo we wulki aparat ſwědkow dźe, na czož jemu ſnapſcheczíwich, ſo człowjek po ſchérċ łekach njemóże nicžo wjaznu wjedźeċ. Syrig je ſ zyła rjek. Najprjedy je ſa ſtrajk a potom pſchečiwo njemu. Nětko wón druhej politiſkej ſtronje pſchiſłuſcha.“ Ssudowy pſchedźyda: Sšwědko Syrigo, pſchiſłuſcze raz ſem. Bě Ortzel w ſhromadźiznje? — Sšwědk Syrig: Haj. — Sšwědk Ortzel (roshorjeny ſo ſ Syrigej wobraczíwſchi): To je łža. Mam ſwědkow, kotříž wjeda, ſo ſom wjeſtwy był a tebje (ſ wjaſeſnym hnjéwom) dla wo- pacżnje pſchiſłahi wołſtorju. Swotpohladom njejſnym tam ſchol, dokelž nochzych, ſo bychu mje do wójſka wſałi. — Sšwědk Syrig: Ortzel tam toła bě! — Sšwědk Ortzel (njemdrjy): Cžłowjeże, njeſi, kollegojo ſ Anhaltſkeho tworowſeho dwórniſcza lebi rjeknu, kajſi ſy ty jebak. — Sšwědk Syrig: Ortzel je mi hižo prěni dźeń rjekł, ſo rjeknje, ſo nicžo wjaznu njewě. — Sšwědk Ortzel (hiſchcze njemdrjiſchi): To je nowa łža. Ssnym tu pſchiſłahak, a to je ſa mnje runje tak, kaž bych pſched ſwojim ſpotjednym wótzom ſtał. (Sahibnjenje.) Ssym ſo Syriga wopraſchał, kak k prozeſej pſchińdże, a tak je mi wotmołwił: pſches ſarja Kocha. Nrajich jemu, ſo moja żona wodnjo a w nozy płaka, ſo je moje njeno do tuteho prozeſa pſchiſchło, na czož Syrig ſnapſcheczíwi: Moja żona njepłacże, czehodła dyrbjała płakaċ, **ſa mnje ſo poſtaraja.** (Wulke ſahibnjenje.) — Sšwědk Syrig: To njeje wěrno.

Mſdowe ſadanje němſkich ſaſtojnikow.

Saſtupjerjo ſaſtojnſtich ſojaſkow ſu w němſkim finanzným miniſterſtwje proſyli, ſo by ſo jim januarſka mſda hižo do hód wupłaciła. Miniſterialny direktor ſe Schlieben je jim ſdźělił, ſo ſo jich próſtwa dopjelnicż njehodźi, ſo pak ſo jim mſda hnydom po hodźach pſchipokaſa. Dale ſu ſaſtojniſzy wobſamkli, w nowym němſkim ſejmje ſwojim namjetowacż dacż, ſo by ſo nětczíſcha wyſokoſcż mſdy ſ nowa pruhowała.

Pruhowanje a cżelne ſwucżowanje w Jenje.

Turinſkie miniſterſtwo ſa ludowe ſdźěłanje je poruczíło, ſo ſo wot 1. oktobra 1925 jenoż tajzy ſtudentojo pſchi Jenaſkej univerſiteże k pruhowanjam pſchipuſcżeża, kotříž móża wobſtwědczenje pſchedpokożicż, ſo ſu ſo pſchi cżelnych ſwucżowanjach wobdźělili.

Praſchenje ſchkitanja jendźelſkeje induſtrije.

Jendźelſki miniſterſki pſchedſyda Baldwin je w delnim ſejmje ſa łěto 1925 ſakonjowy naċiſk pſchipowjedźił, ſ kotrymž dyrbi ſo jendźelſka induſtrija ſchkitaċ. Jedna ſo wo to, tutemu ſakonjej po możnoſczi ſtuknowańſku móż dacż, ſo mohł jendźelſku induſtriju pſched wurjadnej konkurrenzu ſchkitaċ. Wurjadnu konkurrenzu nětkole Němſka induſtrijam wſchěch krajow cżini. Mjeſ tym, ſo je we wſchěch europſkich ſtatach wobſwobnhodźinſki dźěłańſki cżaſ ſawjedźeny. Ju w Němſkej we wjele induſtrijach dźewjecz hacż dwanacże hodźin wſchědnje dźěła. Na także waſchnje móże němſka induſtrija, kotraż pódła teho hiſchcze najniżſche mſdy płaci, tuniſcho dźěłacż a tuniſche twory do wukraja podawacż dyrbi

Studentiske njemčky w Rumunskej.

W Bukaresšćej univerziśe studentojo hišćeše njejšu pšeśestali měr kašyć. Nazionalistiśojo studentojo su profesoram sadźiwali, pšeśedrośeśej. Mjes tśeśeśijanskimi a židowskimi studentami su jako puki padale. S pšichikowanjom ministerstwa rozwuceńa su policajstojo a żandarmojo pšeśeśiwo njemšćinam zakroćili. Bukaresšća univerzita hišćeše wotewrjena wostanje, mjes tym so je knjeźerstwo universitu w Jaśach zawrjeć dało.

Revoluzija w Albanskej.

Po pówjeśeńach, kótreź su do Belgrada z albanskeje njeśoźi doshle, je so spźěr w Albanskej skoro pśeśes cały kraj wuspśeśerił. Pola Kukusa su spźěrarjo 150 knjeźerstwowych wojakow a 250 dobrowólnikow sajeli, swjetśa Tśornohórzow a ludźi z Debarskeje krajiny. Mjes dobytkom je wjele zwrobu, žyna a wońa. W zyłkom pokrogznym a połdnišćim kraju je drobna wójna wjeźe. Kaž so powe, su Śadak, Albassan a Podgradez w ruky spźěrarjow. Spźěrarjo dwaj pucśej wobkśeja, kótaraj do Tirany, knjeźerstwoweho sydła, wjeźeśeśtaj. Cźeknjenzy powjedaju, so je so z mobilizaźiju, kótruż je knjeźerstwowy president Jan Noli porucźił, mało wojeńskich mozow sshromadźiło.

W Śkadarje je tamnišći knjeźerstwowi wojazy, hdyž su so spźěrarjo do města dobyli, k tutym pśeśeśeli.

Skowne město Tirana pśeśed kapitulaźiju śeji. Finanzny minister a ministerski pśeśedsyda staj so z procha nełoj. W stronach pola pśichinoŕśeśeho města Valony je połnišćej Albanskej ko krucze wojuje.

Krute wojowanje ś andjerśimi spłahami.

Hawaika powjeśćeńca z Tang.ra powe, so 25000 schwanišćich wojakow z Andjeranami wojuju. Kak je tose wowojowanjo hacź dotal wupadło, we tym schwanišć. słowne roskłasowarstwo žanych powjeśćeńow njewudawa.

Ze Serbow.

Pjatk, 19. I[illegible]nika.

† 1921 w Biskopicach Aug. Sykora, posledni faraŕ Smilnjanskeje wosady, pilny serbski spisaśel.

† 1844 Budyšski tachant Matej Kućank, zbudźeŕ Serbowstwa.

* 1817 w Kulowje Frano Krawc, faraŕ w Kulowje, serbski rěśnioaŕ.

Hdy bych ja jandźel Boži był
Kak z njebjes k zemi lětać chcył
A ze swojimaj kŕidłomaj
Sej zakrywać naš serbski kraj
Zo lubosnje by zakśował
A narod serbski we nim trał.

Był-li pak jenoź z wučerjom
Mjez našim lubym Serbowstwom,
Chcył wučić serbske dźěćatka,
Kaž žada serbska wušońja.
Pśez rěź a jazyk maćerny —
Tak wuźba dźe do wutroby.
Michał Domaška.

Rady maja stari hóleŷ
Khłóśće kuski, mjehke stóleŷ.
Radysorb.

*

— Wo wjedrje. Wczera śjeczor wot 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0 tśermometer wo dnjo — 4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0, tśermometer we nozy — 1. Wuhlady na mało so pśeśes mjenjaze wjedro. — Wczera běchu niźiny a wyšiny nad Europse jara rosolśene. Jena niźina z wjeczora Schottiśkeje mośła finano njedźeśu naśe wjedro nohrowaś. Sutje sobotu hłónźko 8,06 śtyrdźa a so 3,54 hodź. khowa. Měśaśk śtyrdźa w połnozy 12,25 a so pśichipołdnju 12,51 hodź. khowa.

— Schkrowa powjeśeź wo wjedrje za julsje sobotu: Sśuśe, we połaŕśej Němśkej bole hacź we fryźońej mjerśnje.

— Rosprawa polizije. Tu kradnuchu 18. 12. 1924 muźaze kolo śmanki „Mestro“ čo. 27 365, ź cźornym wobśukom, ź cźornymaj śdźikomaj a horje śśibnjenym wobźidłom ź cźornymaj zelluloidowymaj pśichiłomaj, ź ruźnym śpinadłom elektriśkej kolowej lampu, torpedowym śamoběhom, na pśedkuom kole kilometrylicźak. Wo wěź rosśaźnjaze powešće pośu kriminalna policija.

— Ssamomordaśtwo. 26śetneho njeźenjenźeho dźěłaćerja namakachu wczera popołnju śatśeśeneho we śtaŕśišćim bydlenju. Po sawostajenych listach je śwojemu žiwjenju tchodła kónź cźinił, dokelź na niewuhojomnu cźuwotnu khorośeć cźeźepjeśe.

Serbsku
wottorhansku protvku
poruča Serbska knihaŕnia w Budyšinje
w Serbskim Domje

— Nahódnoścźenje nałutowaŕśkich pjenjes. Hamtśaŋ so sóźeli: Cźasto źebi ludźo myślu, so śo nałutowaŕnike pjenjeśy, pśedmje kaž hypotheki, na 15 prozentow śwojeje śtoteje hódnośe nadhódnośeja. Ale temu tak njeje. Kak wyśoko śo nałutowaŕnike pjenjeśy nadhódnośeja a hdy śo mupłaca, njeshońi śo tu khwilu postaśeć. Pśichodźidźomnje pak njebudźe nahódnośeńe w naśwjaźy padach 15 prozentow dosyć. Nayraśchoraźa na nałutowaŕnje śu tchodła njettśehmśke. Pśichśewićej dyrbja śo nałutowaŕnike pjenjeśy, kaž běchu 14. febr. 1924 do nałutowaŕśkich knihow śapiśane. Wot pśichpowjedenja wušwobodźićź njemóźa śo teź tajke pjenjeśy, kiž su hakle sa cźaś inflazije na dań dałe. Teź njemóźa so pśichpowjedźenja wotpokazaś, dokelź je śapołożeny pjenjes pśheśiśi. Jeśli łutowaŕ śwoje nałutowaŕśke pjenjeśy wot jene nałutowaŕnje na druhu pśhepokazaŕ dał, a je jemu tuta druha nałutowaŕnja nowe nałut. knižli pśichpóśłała, dyrbi pjenjeśy pola druheje nałutowaŕnje pśidpowjedźeś. Nahódnośejźi buźa so tute pjenjeśy po hódnoćźi, kótruż mějachu a cźaś śwojeho pśhepokazanja. Sći pak so pjenjeśy pśhi žamjenej nałutowaŕni ź wjazu knižkow do jeneje, abo je śtareje do noweje knižli pśeśpiśałe, płaći ja wobśtcźenje śtoteje hódnośeje cźaśi śapołożenja pjenjes kiž je w śtarych knihach śapiśany.

— Swobodne mjaśowe jśtki (Freibank) we Budyšinje. Sobotu, 20. dezembra dop. wot 9—11 hodź. wotedawa so śyre howjaze mjaśo, punt po 50 pf., śyre świnjaze mjaśo, punt po 60 pf. Świnjaze mjaśo wotedawa so jenoź na cźišća 2051—2300.

Předźenak

je so njedawno w Budyšinje se śwojim śtarym pśheśeśelom Krajanom śetkał, so by ź nim śchalku kofeja w kofejowni wupił. — Jako Krajana wuhlada, je so tak naśtrašał, so je so dyrbjał na śwój męch śyhnuś a khwilku wodu-hnuś. — Njeje Krajana hnydom śpoznał, tak kraźnje běśće so wuhotował. — „Ale Krajano, bratśe luby, kajku maśch kraźnu draśtu?! Kajśi niśchtr je cźi ju tola śeśchił? — Haŕbuju so we śwojim kožuśe ź tobu hromadźe po hnaju khodźeś.“ — Ale Krajan ma pśecźego hišćeśe śwoju dobru, śtotu wutrobu. — „Njeboj so Pśheźeźenako! — Wośmu cźe źobu pod pažu!“ — Mojt pśheśeźeśo teź tebi śtaremu śwojej nećśto wotkupja. Najpśiedy pódźejmoj hromadźe k naju śhromadźenemu pśheśeźelej kuhlerjej Mźynkej do Cźentjerz. — Sśwórnśćeho, śprawniśćeho Sserba njeje nźdźe! Potom pódźejmoj k druhim.“ — Pśheźeźenak je so śmjerkowak a so nadźija, so jeho protyka njebudźe pśhedroha, — a so wśchitke wotbudźe.

— Sakśke indexowe licźby. Po płacźiznach je 17. dez. 1924 je śakśi śtatistiśki hamt śćéhowaze indexowe licźby woblicził (1913/14 = 100): Śhromadny index (za śćéhowanje, łopjenje, śwędźu, bydlenje a porjedźenje): 123,5; śhromadny index płaś dezaśenja 120,9. 16. dezembra wuczinjeśćeśi tutej indexowej licźbje 123,7 a 121,0. Wot 10. hacź do 17. dez. 1924 su potajkim płacźiśnu wobliczeńych indexow wo 0,2 a 0,1 proz. śpadnyle.

— Wobkład ź expreśnymi twórami. Śe 1. oktobrom ju so na nźeśkotśatnej żeleśnizy nowe khartiki za expreśne twory zawjedźe. Dotalne khartiy ź cźerwjenej kromu płacźa hišćeśe pódła nowych je jelenej kromu hacź do 31. dez. 1925.

— Małym rentnaŕjam wupłacźuje pódźelu, 22. dez. t. l. nuśowe śjednoćeńśtwo na mjeśćańśkej śtowni pokładnizy hodowny dar. Rozdźelowaćej budźe so je noź pódźelu. Jenjenej dóśtajetej 10 hr., śamośtejazej 6 hrivnow.

— Nźekaki renegat abo śeśćepjeny Nźempulat pośta nam śćéhowazu dopiś:

Gestern hielt Herr Mann in Dreikretścham einen Werbeabend fiir den Fundo ab. Nach dem śehr interessanten Vortrag traten die Söhnlein der deutschnationalen Bäuerlein Mann fiir Mann ein. Bisher waren diese im wendischen Ssokol.

K temu niźo njepśichłomniny. Cźekecźu mudrośeź njedopśedujech. Pośtowu pjeśćak na dowiźnja: Góda 18. 12. 24. 8—9. Vorm. Bojaśnik je zu ź śichepotajej ruku we cźišćanej nozy do kaśchćika tyknył, a pśajł nam pjeźak.

— Budyśiśke twory kupowaze towaŕśtwo śap. dr. ź wob. ruk. wotmě śrjedu w śali „Měśćańśke źahrody“ śwobuźławšu śhromadźiznu, ja wob khodźi ź a III, kótraż bě wośeśe śe śtrony żonow bohatśa wopytana. Wódź běchu nekótre źobuśławy ź Pśerowa a Hórnjeje Hórki. Nadźijśnu iwotemśke, powita knjez Nedwidź, pśhedsyda śa śtupjeśeśeho wuźerka, wśćech pśichitomnych. Knjez Kapler poda rosprawu wo pośtśednim wośeśeńu towaŕśtwowym śaśtupjerjom. Wobkhodny wjednik k. Hirśch nam wośjewi wobrót towaŕśtwa, kiž wuźinjeśće wot julija hacź do nowembra we wobkhodźe I 91 215 hr., we wobkhodźe ża 43 849 hr., we wobkhodźe III 48 230 hr. — Dale śhromadny wobrót w tutym cźaśu wuźinił 506 100 hr. — Dale śdźeli k. Hirśchmann, so je śarjadnike twarjenje na łańkiśkej dróźy nimale dotwarjene. Tam je so śiźo 16 dez. 13. tworywokedawakna inowetnika. Źyły nowotwar budźa śebi śobuśtkowy w mezi pśichichodnyho 14ta pśichi 40śetneho wobśtacźa towaŕśtwa wobkładacź móg. W Nje

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michaiłowicźa Dostojewśkeho.
S ruśćiny pśeheložił Jurij-Hrodźiśćanśki.
18]
(Pokracźowanje.)

II.

Śmjerdźata Lisawjeta.

Pśichipaś, so ju tu namała, pośtyli Grigorija w jeho bałonu śe myślenju. Tuta śmjerdźata Lisawjeta bě małeje postawy, jeje dwacźećśetne, śtrowe, śchérokе wobliczo bě te jeneje dospołneje idiotki, a jeju wocźi hładaśchaj prośce a śtrašćnje. W lěcźe a śymje khodźeśće bosy a jenoź w kóchli śe śurowemu płaśu. Jeje cźorne, jara hušte, wolnjane włośy, pśheźeju połne procha a małanośe, žebźachu kaž cźapka na khowje. Jeje nan Iljа bě khudy małomešćan a pićk, Lisawjeźina mać bě dawno śemrěła. Nan dźeśeśe ju njeśpimišnuje, hdyž domoj pśichińe. Ale wona śrědka pichińe, a łajeśe khoteśka po měśće wokoło.

Cźasto nadawachu jej ludźo łśyśchi draśtu, a tóźu śyroku bośta kóźich a cźiźe, da śebi kubicź, so bu śwobodźena. Wona potom cźekny a wotpołoji wśchitko, śtoźeź bu jej darjene, najbóle w jenej zyrkwi. Rubiśchćo, śpódźuju śuknju, kóźich a cźiźe wośtaji tam leźo a dźeśeśe kaž priedy bośy a w kóchli.

Skónćnje śemrě jeje nan, a jako śyrota śmjerdźeśe so ludźeźe bóle nad wobśtarośeźi bohabojaśnych wobydlerjow śwjeśćeśi. Woprawdźe lubowachu ju wśchitcy, hanem dźěćśi njeźinjachu jej k tomu a dźěźi, wośeśe holećata, žu tu pola naš śiź. Mjenje śaśtupi do domow, hdyž bě zyle njeźnata, a nichtó ju njewotetna, ale kóźdy da jej radu pjeśeśeśy abo zaktu. Njeśměła cźišćny hnydom śaźo do pokładnizy pśichi zyrkwi abo jośtwje. Pśeźewo pak dari pśeńśenu cźśśchenu dźěśeźu, kótreź wona śetka. Wona śama źiwjeśće śo jenoź wot cźornehо khlěba a wody.

Cźasto pśichińźe do khłamow. Wjeśnjeź teź tam najdróźśe twory wulećeśe, teź pjenjeźy, kóźdy mjeśeśe bowćeŕ k njej. Pśicheśkuźy wodźachu, so bychu tyźazy pśhed njej leźećj mohłe, wona njeby źaneśe kopejti wźała. Do zyrkwje śtoreź jeńe njeśpichińźe, i wjeśicha leźiny śo w pśhiźwarth k śpanju. Cźasto teź pśhenoźowaśe je śeleninowej śahrodźe, w śymje dźěśeśe tóźdy dźeń na śynowu łubju abo do kruwjazeje hródźe kublerja, pola kótreheź jeje nan dźěśaśeśe.

Ludźo dźiwachu śo, so jaśeź źiwjenje wudźeŕźi, ale wona njebě hinak śwućena. Nětdy dźěśeśe w jaźnej, cźopłej nozy śeptembra — w połnozy — cźŕźoda wopitych knjeśow śe śabawy domoj. Dźěchu po wuliźu, kótraż śpśi śadnej śtroźe domow wjedźeśeśe. Tam běchu śahrody měśta, a w kopśćiwach śkowana, leźeśće Śmjerdźata Lisawjeta w hłubokim śpanju. Wjeźeli knjeźa wośtachu śo śnjeźo śtejo a żertowachu khćiro njepoćeźtnje wo khudej Lisawjeźe. Njeźadźiwźi jtaji jedyn ź fśjekow efźemtrśke (wuśrźcźbne) praśćeńe, kaž by śchtó dokonjał, ź tajkim śwćerjeźom, kaž śe żonu wobkhadźeź — na pśichłkad hnydom nětko — Wśchitcy wotwobroćźichu śo ź wohlźu, měnźo, so je to tola zyle njemóźne. Ale tu běźeśe teź Feodor Pawlowicź pola nich, a wón śtupi do pśedka prajo, so je to ź Lisawetu runje tak derje móźno, kaž ź tóźdej druhej żonu, a to je hamo wośeźe pikantne. Sśo wź, wón wudawaśće źo w tym cźaśu radu śa blasna, ź śabawje druhich, kedźbuju pak na to, so jeho wśchitcy ja runoródneho mźjachu. Woprawdźe mźjachu pak jeho wśchitcy ja niśkeho śtuźobnika. W tym cźaśu dośta śe Pśetrohroda powśćeź, so je jeho pśenja mandźelśka, Adelajda Ivanowna śemrěła, a hdyž hnydźe cźorny śchlewjeź na kroźugu wośheśće, koji źo a wjedźeśe njeczśite źiwjenje tak jaro, so je źo jeho hamo najwjeśće rosrołźiny města gnawowachu.

Nekotři śmjećachu śo ślowam Feodora Pawlowicźowa, drušy pak rosherichu jeho, ale wjeśichna wotwobroćźi śo we wotkhilnećśi, a wźź śłónći ź wotkhadom wśchitkich. Feodor Pawlowicź wobkrućźi pośdźiśćo, so je ź druhimi dale śchoł. Śśnadź je źo teź tak śtało, na kóźdy pad njeje nichtó we tym nicźo wźłte śłyśchał. Śśamo śchéśej mężazow pośdźiśćo potwśdaśće gyke nećśto wo tym, so je Lisaweta, Śmjerdźata Lisaweta w hinaśchich wobśtejnośćech, a so źo śa tym puta, kotryź jej to śłucźi.

We śamym cźaśu rośnoćnowaśće źo to wśćeze prajene, so bě Feodor Pawlowicź. Kak śhudźi pak źo tuto tutaje? S tych kujeźi, kiž běchu w tamnej nozy hromadźe, njeśpćebhwaśće źadyn wźazy w tym wśćeźe a ź nich njeby śhudźi teź nichtó wo tym podawku rěćźał. A tehdźa śnaź njeńeśśe śjawnośćej ź wśćeśću Feodora Pawlowicźa jaki śtóśnika. To śapŕěźa, na to źebi wón dośtał njeniyśleśće. We tehdom jara hordy, wobśtadźowaśće tola jenoź śe śenjeźnami a wyśokimi śaśtojnikami a śazpiwaśće, małym wótkowarjam a mećśećanam wotmołwjećź.

Grigorij wotpŕě tehdom ź raśnośćju wśchitku winu śwućeju knjeźa. Wón rośeśtaja, źo njeźe to nichtó druhi był, hacź Karp, tón śłojuśł, kiž bě w tym cźaśu ź jaśtwa cźekał. Tuta mnyśl mjećśeśe nećśto na źebi, pśeśioź Karp bě dwě nozy w mećśe njepoćeźtnjuśwo worał a tśi raźy ju mus kamał.

Wbuha bźesrośumna njeśhubi pśches śwoje njeśhdźe powśhśitkowne hbowćnźe, nawopak, ludźo śmiłichu śo hišćeśe bóle rad njej. Wudowa pśchekupka Kondratśejewa pśhiwźa ju ź śobu a śtajśe ju hacź do poroda pśhi źebi bźeźeśeśi. Ale bźrnjej by derje wobśhkitana była, wośhmy tola pośtarali śe ju bźeźeśeśi, a Grigorij namała ju w kupańi śwojeho knjeźa. Bź pśches płót pśheśeśła a pśhińdźe pśhi tym tak do śchkeźy, so by narodźe śwojeho dźeźeśa mumrź.

Grigorij běźeśe k Marźje Iwanownje wrśćo a pśichpółła ju ź njej. Wón ham běźeśe k starej babje, kótraż we blźkośeźi bydleśe. Dźeźo śe śtarźaju źive, ale Lisawjeta bě na ranje mortwa. Grigorij wźa nowonarodźene a pośłeź je k śwojej żonje. „To je Boże dźeźo“, praśeśe, „a jako śyrota ź tobu a śo mnu pśichwuśne. Naju mały mortwy pośćele to namał, a pśhińdźe wot śyna bźabola a jenje śprawnenje. Cźekni je horźe a śuśch źebi twoje śhuły.“

Kśhćeźeny bu mjenowany Pawel, a jako śwójśne m[illegible] dośta śe śamo wot śo Feodorowicź. Feodor Pawlowicź njewobaraśeśe źo teź, wśchitko to bź jemu runje nawopak prawje śmźśhne. W mećśe śapŕě wón, so je nan dźeźeśe, a ludźo mźjachu ja dobre, so śwojemu śhuźobnikej dowoli, namałanke dźeźo wukhubkaś. Pośdźiśćo teź wuśmyśli Feodor Pawlowicź dźeźeśu mjeno a rěźaśe jemu Śmerdźatkow, pśeśioź jeho mać rěźaśe Śmjerdźata Lisaweta abo Lisaweta Śmerdźatkowźaja.

Tutón Śśmjerdźatkow bu ź druhim śłużobnikom, bydleśe ź Grigorijom a jeho Żonu hromadźe a śtejo tam ja tucharjom.

(Pokracźowanje.)

Přiloha k číslu 296 „Serb. Nowin“

Pjatk, 19. decembra 1924.

Czežke praschenje.

Mnohe praschenja, kotrež so nam w czaju hodow na wutrobu kładu, su někto we wschěch ertach: „Schto s wojim ludym darju?“ Někotrażkuli hospoda lama sebi hłowu a napisa sej zyku lisu, komu a schto ma so darić. Też na wujow a cety njecha posahować. Někschto woprawdże pschihodne darjeć njeje tak lohko, ſ zyła hdyž mórchen so temu spjeschnje. Prawe dary wuhladacz a wusmyslicz je wumjetnosć a fiskisa k temu wobjebiteje wuschitkonosce — też dobry nóſ. Mnohy ſa to dożahowżeho dara nimaja. To ſpóſnajesch na dołhich mjeſtwoczach, kotrež cżinja, hdyž ſwoje dary wihladaja. Tak frędka ſo to njeſtawa. Tuż je někotremużkuli dobra rada witana. Jena jendjelska kuježnicżka ju takke dawa: Njerwobdarnj tudych ludzi ſ praktiſkimi wężami, jeli chcżeſch jich woprawdże ſwjeſelicz. Je to jenoż jónu wob lěto, ſo chżedża někschto k wam ſwjetu mécz, byrnjeż jim po ſdaczu zyle njetrjebawſchu wéż kupić. S tym dopomhaſch, ſo na krótki cżaſ na ſwoje wſchędne hubjenſtwo połahubu a budżeſch jich ſpożowniſchcżi cżiniċ, hać hdyż jim něſchto darić, ſchtož nuſnje trjebaju. Rjekuj jenje ſchlipſy abo nohaſy jenemu knjeſej, hdyż jeho waſchnje dożahuje njeſnajeſch. Naſwjazy muſi wuſwola tute wézy ſej najradſcho ſami. Też ſ parfumom budż kedżbliwy, mójeſch ſo mjenujcy mylicz. A hdyż elegantnej młodej knjeſnicży „Kolnjanſku wodu“ poſtiċżiſch, kotruż maſch ſam brje rad (mjenujcy wodu), roſhori ſnadź ſo wona bla tuteho „njeczażowcho“ dara. Jara witane ſu khłoſcheżerki, ale kożdy njeſe rady marxipan a popranzy, a też tu dyrbiſch kedżbliwy być. Tehorunja je njepſchihodne, někomu bleſchu palenza daricż, kiż je njepſcheczeł alkoholu. W dwěkomnych padach wuſpoł knihu. Pomérnje ſo tu najmjenje ſmyſlicż. Pſchedewſchém myſli na to, ſo druhim něſchto darić, niż ſam ſebi, a tuż njekhwali, ſchtož ſo tebi lubi, ale ſchtož dżedża druſy mécz. — To je tajki maly pokiw ſa tych, kotriż njeſu k hodam hižo woltli.

List na Boże dżeċżo.

Hdyż ſo dołhe wieczory ſapoczinaju, wonka na połach a łukach dżeło ſaſtawa, hdyż ſu lube ptaczki wuczahnyłe a měr knježi w Bożej ſtwórbi: — to rěka, hdyż wětřiż hołay doma woſtanu — potom bliżi ſo dżeń, na kotryż ſo woſebje dżeċżi wjeſeła — ſbożowne hody.

Starſchi praſcheja ſo ſwoje dżeċżi, ſchto ſebi k Bożemu dżeċżu picżeja. Naſcha Hańżka ſebi wuhlt: Tam wyſche mróżeſtow ſedżi Boże dżeċżo, tak wyſoko, to ſamo Zeppelin dołecżeċ njemóże. Wone kedżbuje, ſchto někto rjekne. So mi potom to wſcho pſchinjeſe. A wonka maczeri powjeda — ſ dżeła ſama ja ſo: „Pſcheju ſebi kanku (popu), kotraż móże wożdi lawjeċż a wocżinjeċż a na nohach ſtejeċż, też „mama“ wołacż, dale wopżu, kiż móże ſama bżehacż a wſchi żeż wubjeracż, tłokżi k twarjenju, wżdu też wotwjeſi ſ kanku, elektriſku kucheń.“ Wiſchelake druhe pſcheċża ma hiſchcże na wutrobje. Cżeta, kotraż je runje pſchipódła, praji: „To pak dyrbi nan wjele pjenjes do móſchnje tyknjeċ.“ Hańżka ſo na nju njerozdeli: „Cżehodżi nan, hdyż ſ hodam Boże dżeċżo wſchitko łapiaczi!“

Hańżka ma prawje. Tak dołho hacż do ſchule khodżi, njeda ſo wjazy jebacż. A wuczerka je też prajiła. Schtoż ta rjekuje, je prawje. Hdyż to njeby hižo prejdy wėdżała, ſo Boże dżeċżo wſchę dżeċżi — wżdu jenu dobre a pżne — wobdarowje, dha je ju ſchuſa zyłe wėſche wo tym roſſanſka. A wuczerka je ji prajiła, ſo Boże dżeċżo ſebi wſcho ſpomjatkowacż njemóże, ſchtož dżeċżi ſej pſcheja. Tehodła dyrbja na nje liſt piſacż. Ale taſi ſ wuprajeniu. Wiċhż pſcheċża toſa Boże dżeċżo ſpożelniċż njemóże. A 21. hodownika dże wuſki póſt do njebjeſa. Na Pětrowu nėżu w Budyſchinje pſchiſleċżi jandżel a wojnje liſty ſobu. Tutón ſpodnje ſo na ſchokoladowu wúż, do kotreżhoż ſu laſtoſżeċi łapſchenżnene, a ſ napiſmom: „Na Boże dżeċżo.“

Hańżka khodżi hižo duły dołho pokhmurjena ro ſwojim a dworje, ſ wulkej tarofeju we wutrobje. Wupowėda ſwoje pſcheċża maczeri. Dżeń wote dnja wotcże jich liċża. A hiſchcże ſo maczerje praſcha, ſchto by ſebi wjazy pſchaſa. Papjera je wuſka dołeċ, na nju hodżi ſo wjele napiſacż. A potom je zyle wſcho jene, hdyż tola jaridżeł póſt do njebjeſ njeſe.

Maczi ji nėſchto wo poniżnoſcżi a pokornoſcżi powdaſche. Ale wona mysli ſej: Njech jeno ſo ſ liſtom draczuje. Wumėnjenje je, to je liſt ſamorucżnje piſany. A nichtó njeſmé pódła być. Maczi hiſchcże dowuſpolu: „Schtoż chżeſch wosſebje rad mécż, poſchmórch dwójcy.“

Hańżka dże horje do ſtwiċżki. Cżże njemóżeła być. A ja tón pad, ſo njeby wėdżała, kak ſo ſłowo piſa, wo-lmje ſebi cżitanku ſobu. Potom piſa.

To je liċżiż a hubjenſtwo, ſ taſkim piſanjom k hodam. S tym, hdyż wſchitke piſmiki hiſchcże mėl njeſhy. Na pſchiklad te „t“, kotreż tola tak wjeſele ſwój natwrjbjetnik njeſe. Sforo taj rumpodich. Ale, dyrbiſch żeż pomhacż wjedżeċż. Boże dżeċżo je ſawżdy hiſchcże małe — ſmaż wo nicżo wjetſche hacż ja. Możno, ſo to „t“ też njeſmaje a tuż je njepiſam. To potom trjeba njeſe. Hańżka bėdżi a może piſmiczki. Dwě hodżinje dołho. A ſwoje woſebite pſcheċża dwójcy podſchmórnje. A y

lube boże dżeċżo!

pſcheju ſebi wėſe, dam cżi ruczku a ſłubu pſchinjeſ mi porgu, giż łama bėha a wocżi ſaczinja a mama wowa a rjany jugnicżku, ſ wowiu kiż bėha a wojaga raje a tėta, ſ gaſchczicżu ſ glozgami, ſ guchnju, ſ wotwjeżu — ty żno wėſch ſchto cżu wjazy mécż, jeſi niemóżeſch ſam cżitacż, njech to bólhy gnjeſ cżini, ja tym rėch gora dała, nėżgo tyhi ſaly ſtrowa, hody tu tu, pſchinjeċż ge nimi poſadacż, budżchemoj hromadu rajacż.

twoja Hańżka.

Haarmann pſched ſudom.

Je Haarmannowym polizajſki wupokas prawy? — Profeſor Leſſing ſ dalſchich poſchodżenjow wuſamknjeny. — Dobrowdarje wo Haarmannu.

Wſchi ſapoczatku jednanja namietuje wyſchſchi ſtatny rėcżnik dr. Wilda, ſo bychu ſo wſchelazy ſwédkoju pſcheſłyſcheli, hacż je Haarmann woprawdże polizajſki wupokas ſ podpiſmom kommiſara Müllera měł. Tutón nanijet ſo ſtaji, dokelż bėſche kommuniſtiſka „Niederſächſiſche Arbeiterzeitung“ wojſewika, ſo je privatny dedektiw pſchiſłahał, ſo je Haarmann woprawdże prawy wupokas měł. Sstwėrt kriminalny kommiſar wobtrucża, ſo Haarmann nuſnje twot ujcho podpiſany wupokas měł. Njeje ſ tym k temu wopraſenjeny był, taſke wupokaſy wuſtajeż. Stawa pak ſo, ſo wożoby na polizaju pſchiſłuſ, kiż ludzi wobſtorżuja, ke ſiż dyrbja ſo ſajeċż. Tutym wobſtawam wuſtaji ſo potom cżaſeſkeho zedulka, na kotrejż je napiſane, ſo ſm wopraſenjeni, tamnych wobſtorżenych ludzi ſajeċż. Wėſo płacżi tuta zedulka jenoż ſa tutón jedyn pad. Kedżbnoſcż ſłuſi wuprajenje ſwédka Meyera, kiż bėſche prjedy łodżiſowany policżiſt w Wilhelmshafenje a nėżo w Hanoveru dedektiwſki biúro wobſwędżi. Mayer wobtrucża, ſo je Haarmann wupokas měł, na kotrymż ſtej jeho fotografiża a Müllerowe podpiſmo bylej. Też je ſo wupokaſ koll ſ napiſmom „Polizajſki preſidium w Hannowru“ a ſ worjołom ſrjedża. Hdyż ſo ſwédkej ſnapſcheċżiwi, ſo tajſi koll ſyzka njewobſteji, pſchiſnalwa ſwédk, ſo drje je mózno, ſo je koll druhe napiſmo měł. Wyſchſchi ſtatny rėcżnik na to ſdżeli, ſo ſo pſcheċżiwo ſwédżej Mayerej pſchepytowanſke jednanje dla wopaċżneje pſchihaſi ſapoczinje. Tu ſo potom wukopa, kajka je wėrnoſcż wo Haarmannowym polizajſkim wupokaſu.

»Prof. dr. phil. et med. Leſſingowe dopiſowanje wo Haarmannowym prożeſu je ſ pſchiċżinu dalſcheho pſcheterminenja ſudniſkeho jednanja. Dopokaſane bu, ſo prof. Leſſing we ſwojich nastawkach wo Haarmannowym prożeſu zyle nadpadne njewėrnoſcże wojſewja. Dale je też ſudniſkich wėżwuſtojnych pſchimak, kiż tehodła wotpokaſaju, ſwoju roſprawu podacż, tak dołho hacż je Leſſing w ſudniſkej ſali pſchitomny. Statny rėcżnik Lotze tehodła nanjetuje, ſo by ſo prof. Leſſing ſ dalſchich jednanjow wuſamknył. Sſud ſo namjetej pſchiſłanſku. Prof. Leſſing roſżohnuje ſo ſe ſłowami: „Sstym jara ſnjeſeleny; wotmołwu wam w ſjawnoſci dam.“ Leſſing je profeſor na techniſkej ſchuli w Hannowru.

Někto ſcżehuje pſcheſkyſchowanje wo padże kóżnzowaneho Witzela. Wo tutym je ſo wjele piſako a polizaji wo-ſcżehe wumjetowało, ſo njeje doſcż raſnje wuſtupowała. Nan morjeneho jdżeli, ſo je ſo jeho 18 létny ſyn 26. hapreleje ſhubił. 10—16 kroċż je na polizaji był, ſo by doſpėł wojſewjenje, ſo je ſo jeho ſyn ſhubił. Njeje pak ſo nicżo ſłało. Też je namjetował, ſo dyrbi ſo wėſty Kahlmeyer pſcheſkyſchecż, wo kotrymż ſcżehi mysleſche, ſo nėſchto 4no jeho ſynje mė 20. junija potom je jemu Kahlmeyer na woſpjetne napraſchowanje ſtónczuje wotmołwił, ſo je jeho ſyn ſe kriminalnym ſaſtopnikom tehdy w zyrkuſu był. Tole je jemu Kahlmeyer hałe potom rjekł, hdyż je jemu ſhubił, ſo łoko jeho ſyna dostanje, jeli praji, ſchto wo jeho ſynje wė. Willi Witzel, młódſchi 17 létny bratr morjeneho, dyrbi pſchiſnaċż, ſo je Haarmanna hižo ſchtwórcż léta dołho ſnał, hdyż ſo jeho bratr ſhubi. Jeho bratr a wjacy pſcheċżelow, każ też wón ſam, ſu cżaſcżiſko na dwórniſchczi byli, hdyż też jenoż tehodła, ſo bychu ſo ſ nikodymi hołzami ſeſnali. Pſchebżhuda (k młodemu Witzlej): „Sċże ſo wy Haarmanna jónu ſa waſchim bratrom praſchał?“ Witzel: „Haj, wón pak wotmołwi, ſo njewė, hdże jeho bratr je. W praſnym cżaſu drje ſo wrócżi.“ Fuſtiżny radż. Benſey: „Njebėſche wam Haarmann podbladny, ſo je na ſhubjenju waſcheho bratra ſobu wobdżeſleny?“ Witzel: „Nė.“ Pſchebżhuda: „Cżehodła njeſeſe waſchimaj ſtarſchimaj niczo praji, ſo je waſch bratr Haarmanna ſnał?“ Witzel: „Bola naſ doma ſo żane njepſchiſtojne ſkowcżko njerėcżi.“ Pſchebżhuda: „Dyż bſchcże hnydom wſcho doma prajił, by ſo żyła wėż wjazy nėżgaſoh prjedy wukovała, a Haarmann by 5 mordarſtwow mjenje ſłuċżiċż mohł.“ Witzel: „Bojach ſo pſched ſwojim nanom.“ — Też ſwédk Kahlmeyer praji, ſo je ſo bojał, nėſchto praticż, dokelż je Haarmann jemu hrożył. — So je 15 létneho Martina ſ Kamjenjuż a Biedricha Wittiga ſ Kaiſela ſłonżował, Haarmann poknje wuſna.

Pożledni ſ 27 mordarſtwow je pad Biedricha Abelinga. Tu Haarmann ſaſo prėje. Abeling je ſo 26. meje w ſtarobje 10½ léta ſhubił. Jeho maċż wobſwędżeja, ſo je 26. meje każ hewak do ſchule ſchoł. Tola bórzy je ſo ſaſo wróċżił a prajił, ſo budże ſo ſ wuczerjom wukhadżowaċż. Je jemu hiſchcże pjenjesy ſobu dała. Jeje ſynu pak ſo njeje wjazy wróċżił. Pżeſł, kiż ſo maċżeri pſchedpołożi, ſpóſnaje ſa tón ſwojeho ſynna. Grans je jón wot Haarmanna doſtał. Haarmann pak kudawa, ſo je jón ſ jenym manklom ſobu kupił. Wón praji, ſo njeje pſchiċżiny mėł, ſchulke dżeċżi łonżowaċż. Engelowa powėda, ſo je jónu hółża pola Haarmanna widżała. Po jeie wopiſanju ſpóſnaje maċż, ſo je to jeje dżeċżo było. Też je ſo mjes namakanymi nopami jedyn hółczaju wotſchol. Na ſubach ſpóſnaje maċż, ſo je to ſłowa ſwojeho dżeċża. Potajkim je też Abelinga jenoż Haarmann ſtónżowaċż mohł. S tym je ſapiſowanje dopokaſanoje ſtónczene.

Sczéhuja dale dobrodżaca. Jako prėni jima ſo ſłowa tajiuh radżeżeł prof. Schołta ſ kliniki na cżuwju pſchi Göttingiſkej univerſicże. Wón praji, ſo je Haarmann na łóżdy pad doſpołuje famolwity ſa ſwoje ſtuki. Mózno je, ſo wón druhdy wėdżuje ſhubi a ſo ma padawnu khoroſcż. We prėnich nożach, kiż Haarmann w Göttingiſkej pſchepytowarni pſchebywaſche, cżitaſche ſaczińſkeż, każ by wo ſ wſchelke ſwoje njeſtuki woſpjetnał. Też njeje mózno je Haarmann w alkoholiſtim drėmanju ſwoje njeſtuki cżitał. Intellectuelne kmanerieſe ſu ſo tehorunja pſchepytowałe. Haarmann ſnajeſche lėdna 12 mėżazow w łéże Wo ſwėtowej wójnje wjedżeſche mało. Naſponmi wójnu pola Sedana, Kraloweho Hradża a Waterloa. Też pſchiċżenju dałoko njepſchiſłidże. Tola bórſy pytnych, ſo dyſche Haarmann naż ſlepicż. Je famolwity ſa ſwoje njeſtuki, njech je też moralitży wutnyjeny. Duchatkory wón też njeje. Po mojim ménjenju je wón hyſterik. Grans je prawje ſhubił, hdyż prajeſche, ſo Haarmann wėrnoſcż ſwumyſłenoſcżu mėſcha. Nadpadne je jeho wurżadnje dobry powjatk, kotryż je ſ kelkerſkim talentom jednoczeny Wón jenoż ſ temu ſteli, ſchtoż hodżi ſo jemu ſ wėſtoſcżu dopokaſacż. Wutżije łożdu ſtkadnoſcż, kiż ſo jemu poſtiċżi. Njedżiwajcy na to njeje wón tola muż, kiż intellektuelnu wyſoku ſteji; Haarmann je jenoż żiwy ſa ſwój hréſchny cżeſ.

Nadpadna je też jeho hordoſcż. Na ſtrój nomnit na rowje cżge napiſane mėċż: „Tu wotpoczuje mordaŕ Haarmann“. Po ſdaczu wjeſeli ſo wón ſwoje wotwranjenje, każ na ſkodu. Je hordy na to, ſo zyły ſmėt wo nim rėcżi. Na hłowumradże chże hiſchcże rėcż wotmėcż. Tola njedżiwajcy wſcheċż tutych wupraſenjeſow je Haarmann bo-ſaſtliwy cżłowjek, kiż chże jenoż ſebje a druhich mylicż.

Medżizinalny radżeżeł dr. Brandt ſ Hannovra powjedża wo wopiſcże w Haarmannowej jaſtwowej komoraj, hdyż Haarmann każ poż ſcżehowakſche. Haarmann praji, ſo je tehodła ſcżehowkał, dokelż je ſo ino durje drawało. Wżywuſtojny méni, ſo je ſ hyſterilſke ſnamjo. Dale ſdżeli, ſo je Haarmann w jatbje 5 puntow pſchibył.

Pożledni wėżowuſtojny je ſudniſki lékaŕ medizinalny radżeżeł dr. Scheckwitz, kiż ſo wutwjedżenjam profeſora Scholtyj pſchijmantkuje. Duchatkoroſcż pola Haarmanna njewobſteji. So ma Haarmann każ dobry powjatk, njeje niczo wobſebite, dokelż jenoż khudobne (mutſkowne) żiwjenje bjes wſcheho hłubſkeho ſmyſła wjedżeſche. Praſchenje, hacż je mózno, cżłowjeka na taſke waſchnje ſłónżowaċż, każ je to Haarmann cżyſtowak, wėżywuſtojny wobſtuċżi. Je roſumiecż, ſo njeje nichtó wokanje ſłyſcheċż. Saprajt tola hłóż, hdyż jenoż lohko na nadkeŕ lékaſcżich. Haarmann je potnje ſa ſwoje njeſtuki ſamokwity.

Na to ſcżehuje wobſtórżbna rėcż ſtatneho rėcżnika dr. Wagenſchieffera. Wón poda najprjedy krótki roſhlad wo Haarmannowym żiwjenjobėhu. Po tym je Haarmann wot léta 1905—1918 najwjazy cżaſa w jaſtwie pſchebėdał. Prėnje mordarſtwo ſtuċżi 1918. Kaſke 1923 je potom dale mordował. Mjes tym ſo najprjedy wot wada k padej hiſchcże mėżazy łeżachu, ſcżehowachu w łéże 1924 mordarſtwa ſpėżchniſcho. 9 padow Haarmann pokaże wſchi-ſnawa, pała 12 padow na ſa mátne ſo je młodych ludzi ſ młodźnch, kiż ſo pſcheſkyſchenju ſwédkom wėrieċż ſo je Haarmann winowaty. W dalſchich 6 padach je Haarmannej mózno rożjaſnjenje podacż. Cżehodła ſo njeċżini, njeje dowėr ſcż. Statny rėcżnik pak dopokaſa ſo je tute mordarſtwa Haarmann ſtuċżił ſ wuwſacżom jeneho.

Statny rėcżnik dr. Wilde. Ki Haarmannowe njeſtuki ſ pſychologiſkeho a praiwneho ſteiſiċżiża pohladowaſche, roſłoji, ſo drje je Haarmann pobladany, ſo je cżłowjeċże mjaſo pſchedawał. So pak ſo to njeje na ładyn pad dopokaſacż hodżało. Hdyż potom ſtatny rėcżnik ſo ſdiwiſi ſ ſexualnej ſtronje Haarmannowych njeſtuſkow rėcżi, ſo ſjawnoſcż wuſamknje. Rėcżnik pſchiſłże k podſtatu, ſo na Haarmann ſabłudne nakhilnoſcże Haarmann je ſe wotpohladom a ſ roſmyſlenjom tónżowak. Napoſled ſtaji ſtatny rėcżnik ſcżehowazy namiet:

Namjetuju, ſo by ſo Haarmann w 26 padach k ſmjerżi ſakhudził. W padże Henniesa pak njech ſo wuwinuje. Proſchu dale, ſo bychu ſo jemu mėſchczanſke cżeſtne prawa na pſchezo wotrjetle.

Haarmann ſo pſchi wobſtorżbnych rėcżach ſtatnych rėcżnikow poſpodhi poſmėwowaſche. Cżaſcżiſko wobroczi ſo też ſmjżo na ſwojich ſuſodow. Stórżbnu namjet kiż jeho k ſmjerżi ſakhudżi, pſchiwoła po ſdaczu zyle nicżo.

Scżehuje ſakſtanſka rėcż inſtinkcż radżeżeła Benkena. Praji, ſo je wėſte nowinarſtwo proſeż zyle njeſkłoſchanje ſnjewużiło. Nuſne je, ſo polizija we pſchichodże na bwórniſchczach lépje hromadże dżeła. Pſchiſlamkny ſo dobrodżacam wėżwuſtojnych. 21 padow je Haarmann pſchiſnał. Wuprajі też w mjenje ſwojich kollegow woſebje ſtarſchim njeſbożownych woporow hłubokoſcżuſtu żołu-jelnoſcż. Roſhudżenje wo tutych 21 padach dyrbi ſo ſndżej pſchewoſtajicż. W 5 padach pak, kotreż Haarmann prėje, namjetuje ſakitowaċ, ſo by ho Haarmann wuwinował

Dr. Benſey ſłónczi: „Składu Haarmannowy wożud dı waſchich rukow. Roſhudżenje budże ſprawne, bjes pſcheduhdka.“ — Kónz jednanja.

Wulke hodowne předawanje!

Přinjesu w nim wulku bromadu **płaćizny hódnych darow.** ◇ Jenož někotre příkłady

žonjaceje konfekcije

čišćane sukna za suknje a domjace drasty metr 1.60 **1.10** hr.
kašćikate drastowe tkaniny za drasty a bluzy m. 1.80 1.60 **1.20** hr.
bluzowe tkaniny, smuhate . . . . . metr 1.80 **1.50** hr.
čistowołmjane chevioty, 85 cm šěroke . . metr 2.80 **2.25** hr.
čistowołmjane cheviioty, 130 cm šěroke čorne a taupe metr **3.75** hr.
čistowołmjane popeliny, 100 cm šěroke we wšěch barbach metr **4.90** hr.
čistowołmjane popeliny, 85/90 cm šěroke we wšěch barbach metr **4.25** hr.
čistowołmjane gabardiny, 130 cm šěroke we wšěch barbach metr **6.50** hr.

žonjaceje konfekcije

zymske jaki wšelakich tkanin, brune a šěre . 16.75 **12.75** hr.
zymske juki, brune plyšowe a šěre krimmerowe 39.75 **25.—** hr.
zymske mantle čopłych tkanin jendź. družiny . 14.75 **9.75** hr.
zymske mantle čopłych flawšowych tkanin ze krimmerowej wobsadku . . . **12.75** hr.
zymske mantle z velóra de laine . . . . . 39.— **33.—** hr.
čistowołmjane drasty . . . . . wot **9.75** hr. sem
čistowołmjane drasty . . . . . wot **11.—** hr. sem
žiłdźane trikotowe drasty . . . . . wot 5.90 5.50 **3.90** hr.

drastowe suknje ■ **spódnje suknje** ■ **rańše suknje**

Jan Jurij Pahn.

K hodownemu swjedźenjej!!

poruča we wulkem wubjerku

tafłowe šokolady :: směšne wěcki z marcipana
a šokolady :: kuski na štom :: bonbony :: biskuit
poprjancy a bonboněry :: kaž tež kofej :: čaj :: kakao

Šokoładowy wobkhod Thekla zwud. *Graf*

w Budyšinje na sukelnskej hasy 12

Přihódne dary

za hodowne blido

kupuješe tunjo pola firmy

Karl Stephan

wobkhod štrympowych tworow
na serbskich hrjebjach 26.

Zaměnjam na wowču wołmu čistowołmjane mužace a žonjace štrykowane jaki.

Ja dam swój předešćnik pola Kurta Pfeiffera na bohatej hasy 29 pódła dr. Roebera **wuporjedźeć.**

Pytam

jara wjele **dźowkow, domjacych, mlokowych a swinjacych holcow** při wysokej mzdźe.

Přistajerka Görlichowa
na sukelnskej hasy 1. Telef. 837.

Powětrowe třelby

(Luftgewehre)

za dźěći a dorosćenych kupujeće najlepje jenož we

třelbowni

Dóstanješe nimo wupruhowanje, derje zatřělanje kajkoše na kóždu třelbu garantiju. Wuporjedźenja w samsnych nowóčasnych dźělačnjach na mojich fabrikatach na 50% tuńšo wuwjeduju.

Płaćizny wot 5.— hač 40 hr.

Brónjowy dom

J. Specht

na Moltkowej drózy 3 (mjeńšel Br. Specht) Tel. 628

Gardiny . . . metr po 80 pj.
vitražowe tkaniny . . 70 pj.
dźěć. hinki 50 pj., wołma 1 hr.
wúskowane přikrywy najtuńšo.
J. Erler w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 10.

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolońca we Wojerecach, telefon 65.

Meble

wuhotowanja { spanskich stwow / bydlenjow / kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi** a **matrace** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kiehl w Budyšinje
na serbskej hasy 1 delka.

Palne drjewo

twarske drjewo
wojnarske drjewo
(brězowe)
wotedawa

Kubło w Rorśći.

MERSEBURGER
Wěrowanske pjerśćenje

Kedźbu!

Njoskomdźe při swojim kupowanju mój wulki skład **časnikow a złot. tworow** sebi wobhladać

Wurjadnje tunje płaćizny!

Kurt Maner, ź. s. knih
15 na sukelnskej hasy 15
Žane klamy!

Kožuchowe twory

kupujeće jenož pola wěcywustojneho, dokelž dostanjeće — njedźiwajcy nizkich płaćiznow — jara dobru hódnostnu tworu,

Poručam k blizkemu swjedźenjej:

kožuchowe mantle
kožuchowe jaki
kožuchowe kłobuki
kožuchowe khornarje
muffy atd.

kožuchowe awtowe přikrywy
kožuchowe předłohi
nohace měški a korby
awtowe wobleńenja
kłobuki a čapki

Najwjetši wubjerk w měsće.

Kožuchowy dom **Arthur Flegel nasl.**

mjeńšel **Pawol Zimmer,** kožuchaŕski mištr
w Budyšinje
Telefon čo. 453 na kněžorskej drózy 6.

Wóskowane sukna

we wšěch pustrach a šěrokosćach

poruča wosobje płaćizny hódne

K. Erler na žitnych wikach 11, naprjeća hoćenca „Złotoje Hwězdy". Rěč serbski.

Žony

Poručam swój wulki skład pjerjenjatkow, měnjacych a pjerjebpadowych powijajow, podpołožkow.

Śeju rad i rabje.

Wagnerowa w Budyšinje
pjerjeb Schulertřihi wratami čo. 9.

Mołerskeho wučobnika

pyta k jutram 1925 **mołerski mištr Trinks w Budyšinje** na Krottenschmidtskej drózy 4.

Helene Pötschke

cyhelnska hasa 4 w Budyšinje cyhelnska hasa 4.

Bohaty skład

pisanych a běłych łožowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, - frjenjow, błidowych rubow. -

Wosebitość **wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 człowjekow wot 8.— hr. sem.

Rěći serbski Rěći serbski

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Hecht, Linke & Truöl

tepichi - předłohy

Po jara

poniženych płaćiznach

a tak tunjo kaž je někak možno, poručam we wulkim wubjerku mužace wobleki, wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, dobre krute zymske jupy, manchestrowe wobleki za mužow, młodźencow, hólcow, dźěći, pacholace a hólčace jupy, sylne kožano-suknjane kholowy čorneje, bruneje a módreje barby, manchestrowe kholowy, Breechesowe kholowy z tkaninow, manchestra a korda, jaki do dźěła, kholowy za młodźencow, pacholow a hólcow, krótke a lacowe kholowy, łacy do dźěła, kholowy ze šěrokim hornim dźělom, čorne suknjane paletowy, ulstrowe paletowy, zwjeršnikowe paletowy a. t. d.

A. zw. Mengeroweje nasl.

(mjeńšel Woldemar Menger)
w Budyšinje na serbskich hrjebjach 6.

Hrajerjo!

Hosćenc w Róženće.

Sobota, 20. a njedźelu, 21. decembra

„Dokónčne škatowanje"

z darmotnym piwom za hrajerjow.

Wutrobnje přeprošuje **Komitej.**

K hodownemu swjedźenjej

poručam

šijace mašiny
žimace mašiny

Wosebitość:

Jězdne koła, před paduchami wěsta

Wulki skład mantlow, šlawchow a narunanskich dźělow

Jurij Fuhrmann w Budyšinje
na hórnčefskej hasy 10

Serbski Hospodar.

Čisło 41. Budyšin. 19 hodownika 1924. Lětnik 31.

Módry Winiki karnill.

(S wobrazom.)

Mjes wschěmi družinami ſhebi bjes dwěla módreho Winiſcho karnilla najbóle wo̱za, a to ſ pcknym prawom. Wón podawa ſchcledrnje ſłódne mjaſo. Tež jenok barbjeny ſhomo̱žnu ko̱žu pſchego pytaja a rad ſupuja. Na wſchěch wuſtojenzach laimuje tale družina pſchego prénje měſtno. Wſchitzki wobdźiwaja jeho ſtarnu a wokru barbu. Poroženy karnill waži 8—10 puntow. Bóle hecź na mjaſo hladaja na ko̱žu a na barbu. Te karnille maja ſa najdoſpołniche, kotrychž barba je ſtajna módra ani ſimuhi njeſmě bóle do jaſnjiſchego pſchechodźeć. Tež njeſmědźa ko̱ſmy ſerſawego ſčěžena měć. Wuſtojni płahowanio wuſamknu wſchě karnille ſ daliſchego płahowanja, k. rychž ko̱ſmy ju pſchetrykone ſ bókokónzitarmi ko̱ſmiczkami. Numje tele ko̱ſmiczki rody na ſerſawu barbu pſchekładźeja. Tajke ko̱że ſłubja ſwojm hódnotu, dokelž ko̱ža ma myſchu ſcherſy ſčěn. Snajerju tute rasy žadaja ſtajnje cźěmnowódnu barbu. Cźěrnowódra barba je pókna a ma ſkubołi ſhomo̱cjany błyſchcź. Cźim jaſnišcha je cźim mjenje je žiwa, nima błyſchcźa a ida ſo byrź morwa. Do tuhéwa tuchle družin njeſmě ſkónčko ſ pokrym wotmachom ſwěcźiś. Eſtónčko barbu wuczehnje a ſawinuje, ſo barba wobłędnje. Eſkónczko wukukuje a ſpoſchcźi dźe najwjeſčiſchu pißanoſć barbow. Ale ſkónc ko pak tež wuczehnje a běli. Wono ſamoźe barby pſchemėnicź. Druhdy tež ſo ſo nam njeſwobodna. Wóczku ſtaj módro-ſchérej. We ſwjeſčim cźaſu lehnjene karnille ſu najredliſche. Tež koža je wjele bóle cźěmneje błyſchcźateje barby a ſuſtokoſmate.

Dom a kuchina.

Cźwjerćjowy tykanc.

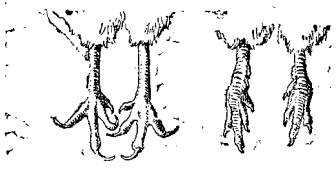
To je tanje a jara dobre pjeciwo. Eſtłębne bułky ſhebi je bóle woźa hacź butrowe pjeciwo. Wź mi punt dobreje ſwinjaſzich cźaſnjeczkow. Je-li ju wuſtudźe je jnowa ſhrć, a mieſchej ſ cźicźku zokora do nich. Nětko je dróbne toſcrćaj ſ koleđaſym nożom (Wiegemeſſer). Dokelž ſu jim zolor pſchidała ſo noża njeſłepja. K temu pſchidaj nětko jejo 2—3 jédźuej łźicźku zokora a 2—3 ſchalkćwej topiku pſchicźicźneje muki. To wſchitko prawje derje pſchemėſchcź a ſłónczinje łacź cźěſło pſchcźėkaj. S tego dyrbi mehle cźěſło noſtacź. To wyrbi ſo wukulećź hodźićź. Bjer pak ſo na kłedźbu, ſo ſo cźi pſche wjele muki poradźiło njeby hewak by cźěſło pſche twjerde buke a ſo cźi wukulało njeby. Je-li cźěſło pſche cźeńke njewukuleiſch ſo wone njetorha. Tajke móżech ſe ſchtleńzu abo ſ blachowymi formami do wſchelakich figurow a poprjenczkow wukłacź. Wukłakane poprjanczki pomaraj ſ roſwjerćenjem jejom a potrójch je ſ drobno roſmėlitym wſchelakim pohywanjom. Po tymle rezepcje napjerćejch ſmano 20—30 wſchelakich poprjanczkow.

Nowy praktiſki pizowak proſtatow.

Naſch wobras nam pokaje, ſo naſhonitoſcź a rjemjeſło (Handwerk) nam do hoſpodarſtwa pſchego nowe pſchiſtawa. Derje njeſu a ſrebi pizu ſaſtkuja wot tych, kotrež derje žeru ale wužitka njedawaja. Semt bjło proſeli, ſo koloſch, kotraž derje njeſy, też naſlabiſcho ſtawa. Derje njeſu tež te kury, kotrež jako młodźićźt jo̱ne njeſtrą zapoczachu. Dale też te kury derje njeſu, kotrež podóje hlinaja a ruće wuhłinaja. Dobre njeſėrki maja hładke, pichćeſowaze pjerjo. Żenje njejė pjerjo ſchćurdrowe. Seſadź je ſchérokr a pſchego wlóżiu. Koża je bėła a nóżgy jaſno-żołtej. Też jich pyſk je bóle ſłódny, żołty. Kury, kotrež ſchwatnje njeſu, maja nóżgy cźěmno-żołte, a też pyſk ſameje bóſe cźěmnoje barby.

Luby hoſpodź, żmy wam tu wſchelake pokiwy pożėlili, nawami nětko je, je też naſožowacź.

Ma nowoſcź (Kalkbeinigkeit) jawinuja dróbnuſchke (Maiben). S prawymi ſrédkami je mózno tale ſhnjoſcź wulekowacź.

Podła tychle ſnamjenjam tehźbuź też na nokoźki a waſchniczka twojich kołoſchow. Pſchi tom ſomóżeſch tehorunje roſeſnawacź kury, kotrež derje njeſu a ſrebi pizu ſaſtkuja wot tych, kotrež derje žeru ale wužitka njedawaja. Semt bjło proſeli, ſo koloſch, kotraž derje njeſy, też naſlabiſcho ſtawa. Derje njeſu tež te kury, kotrež jako młodźićźt jo̱ne njeſtrą zapoczachu. Dale też te kury derje njeſu, kotrež podóje hlinaja a ruće wuhłinaja. Dobre njeſėrki maja hładke, pichćeſowaze pjerjo. Żenje njejė pjerjo ſchćurdrowe. Seſadź je ſchérokr a pſchego wlóżiu. Koża je bėła a nóżgy jaſno-żołtej. Też jich pyſk je bóle ſłódny, żołty. Kury, kotrež ſchwatnje njeſu, maja nóżgy cźěmno-żołte, a też pyſk ſameje bóſe cźěmnoje barby.

Luby hoſpodź, żmy wam tu wſchelake pokiwy pożėlili, nawami nětko je, je też naſožowacź.

Dom a kuchina.

Cźwjerćjowy tykanc.

To je tanje a jara dobre pjeciwo. Eſtłębne bułky ſhebi je bóle woźa hacź butrowe pjeciwo. Wź mi punt dobreje ſwinjaſzich cźaſnjeczkow. Je-li ju wuſtudźe je jnowa ſhrć, a mieſchej ſ cźicźku zokora do nich. Nětko je dróbne toſcrćaj ſ koleđaſym nożom (Wiegemeſſer). Dokelž ſu jim zolor pſchidała ſo noża njeſłepja. K temu pſchidaj nětko jejo 2—3 jédźuej łźicźku zokora a 2—3 ſchalkćwej topiku pſchicźicźneje muki. To wſchitko prawje derje pſchemėſchcź a ſłónczinje łacź cźěſło pſchcźėkaj. S tego dyrbi mehle cźěſło noſtacź. To wyrbi ſo wukulećź hodźićź. Bjer pak ſo na kłedźbu, ſo ſo cźi pſche wjele muki poradźiło njeby hewak by cźěſło pſche twjerde buke a ſo cźi wukulało njeby. Je-li cźěſło pſche cźeńke njewukuleiſch ſo wone njetorha. Tajke móżech ſe ſchtleńzu abo ſ blachowymi formami do wſchelakich figurow a poprjenczkow wukłacź. Wukłakane poprjanczki pomaraj ſ roſwjerćenjem jejom a potrójch je ſ drobno roſmėlitym wſchelakim pohywanjom. Po tymle rezepcje napjerćejch ſmano 20—30 wſchelakich poprjanczkow.

Nowy praktiſki pizowak proſtatow.

Naſch wobras nam pokaje, ſo naſhonitoſcź a rjemjeſło (Handwerk) nam do hoſpodarſtwa pſchego nowe pſchiſtawa. Derje njeſu a ſrebi pizu ſaſtkuja wot tych, kotrež derje žeru ale wužitka njedawaja. Semt bjło proſeli, ſo koloſch, kotraž derje njeſy, też naſlabiſcho ſtawa. Derje njeſu tež te kury, kotrež jako młodźićźt jo̱ne njeſtrą zapoczachu. Dale też te kury derje njeſu, kotrež podóje hlinaja a ruće wuhłinaja. Dobre njeſėrki maja hładke, pichćeſowaze pjerjo. Żenje njejė pjerjo ſchćurdrowe. Seſadź je ſchérokr a pſchego wlóżiu. Koża je bėła a nóżgy jaſno-żołtej. Też jich pyſk je bóle ſłódny, żołty. Kury, kotrež ſchwatnje njeſu, maja nóżgy cźěmno-żołte, a też pyſk ſameje bóſe cźěmnoje barby.

Luby hoſpodź, żmy wam tu wſchelake pokiwy pożėlili, nawami nětko je, je też naſožowacź.

wohladawy na ſkiwizy dobru njeſerku. Kokeſchi na prowizu ſtaj ſchwatnej njeſerzy. Jena je ſtoro zyle bjes drjebjen a, mjes tym ſo ma drube enoż ſchwatnje wuwity drjebjeń. Na pjotym wobrazu pokaju ſtaj wobej kołuſchi, ſo hubjenje njeſerzej. Kokoſch k ſkiwizy je pak ſhora a pak moko pizy doſtawa. Wona je ſtruchła, bjes ſkrebłeſcźe a żiwjenja. Lóżge mózno ſo je powſchitkownje ſhi pak tuberkuloſna. Też kury, kotrež maja woki maja j wócźy. Tajke kokoſche ſfer e a lépje wotſtroſ. mója cźi hewak zrky kurjenj natuknucź. Kokoſch na prawizy pjateko wobroſa tehrunia niczo hódna njeje. Jeje wocźy ſtaj mutnaj, ſ neju ſo łźnjoſcź błyſchcźi. Pyſk je pomérnje dołhi a hrjebeń trupaty.

Naſch ſcheſty wobras wucźi naſ, kak na nokomaj hódnoſcź kokoſche ſpónajeſch. Kury ſ dołhimi nożcźemi nam pra a, ſo ſu łźnje a tehodła ſchwatnje njeju. (We ſwojej łźnjoſcźi pizu njeſytaja, tehodła njehrjebaja tuž nohcze dołhe roſtu). Wobros k prawizy pokaje nam wapnowej noſy (Kalkbeine). Też ſtaj napadnej toſtiſci. S telej ſhoroſcźu móża zuły kurjenj natuknucź a tyrbja ſo wokſtronicź. Młodźićźkom ſu wone ſ wulkim ſtrachom, dokelž tale ſhoroſcź ſo łohe na nje ſchcźeju. Kury ſ wapnowymi nohomaj ſenje derje njeju. Ma nowoſcź (Kalkbeinigkeit) jawinuja dróbnuſchke (Maiben). S prawymi ſrédkami je mózno tale ſhnjoſcź wulekowacź.

Podła tychle ſnamjenjam tehźbuź też na nokoźki a waſchniczka twojich kołoſchow. Pſchi tom ſomóżeſch tehorunje roſeſnawacź kury, kotrež derje njeju a ſrebi pizu ſaſtkuja wot tych, kotrež derje žeru ale wužitka njedawaja. Semt bjło proſeli, ſo koloſch, kotraž derje njeſy, też naſlabiſcho ſtawa. Derje njeſu tež te kury, kotrež jako młodźićźt jo̱ne njeſtrą zapoczachu. Dale też te kury derje njeſu, kotrež podóje hlinaja a ruće wuhłinaja. Dobre njeſėrki maja hładke, pichćeſowaze pjerjo. Żenje njejė pjerjo ſchćurdrowe. Seſadź je ſchérokr a pſchego wlóżiu. Koża je bėła a nóżgy jaſno-żołtej. Też jich pyſk je bóle ſłódny, żołty. Kury, kotrež ſchwatnje njeſu, maja nóżgy cźěmno-żołte, a też pyſk ſameje bóſe cźěmnoje barby.

Luby hoſpodź, żmy wam tu wſchelake pokiwy pożėlili, nawami nětko je, je też naſožowacź.

Dom a kuchina.

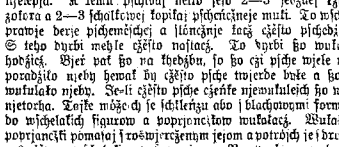
Cźwjerćjowy tykanc.

To je tanje a jara dobre pjeciwo. Eſtłębne bułky ſhebi je bóle woźa hacź butrowe pjeciwo. Wź mi punt dobreje ſwinjaſzich cźaſnjeczkow. Je-li ju wuſtudźe je jnowa ſhrć, a mieſchej ſ cźicźku zokora do nich. Nětko je dróbne toſcrćaj ſ koleđaſym nożom (Wiegemeſſer). Dokelž ſu jim zolor pſchidała ſo noża njeſłepja. K temu pſchidaj nětko jejo 2—3 jédźuej łźicźku zokora a 2—3 ſchalkćwej topiku pſchicźicźneje muki. To wſchitko prawje derje pſchemėſchcź a ſłónczinje łacź cźěſło pſchcźėkaj. S tego dyrbi mehle cźěſło noſtacź. To wyrbi ſo wukulećź hodźićź. Bjer pak ſo na kłedźbu, ſo ſo cźi pſche wjele muki poradźiło njeby hewak by cźěſło pſche twjerde buke a ſo cźi wukulało njeby. Je-li cźěſło pſche cźeńke njewukuleiſch ſo wone njetorha. Tajke móżech ſe ſchtleńzu abo ſ blachowymi formami do wſchelakich figurow a poprjenczkow wukłacź. Wukłakane poprjanczki pomaraj ſ roſwjerćenjem jejom a potrójch je ſ drobno roſmėlitym wſchelakim pohywanjom. Po tymle rezepcje napjerćejch ſmano 20—30 wſchelakich poprjanczkow.

Nowy praktiſki pizowak proſtatow.

Naſch wobras nam pokaje, ſo naſhonitoſcź a rjemjeſło (Handwerk) nam do hoſpodarſtwa pſchego nowe pſchiſtawa. Derje njeſu a ſrebi pizu ſaſtkuja wot tych, kotrež derje žeru ale wužitka njedawaja. Semt bjło proſeli, ſo koloſch, kotraž derje njeſy, też naſlabiſcho ſtawa. Derje njeſu tež te kury, kotrež jako młodźićźt jo̱ne njeſtrą zapoczachu. Dale też te kury derje njeſu, kotrež podóje hlinaja a ruće wuhłinaja. Dobre njeſėrki maja hładke, pichćeſowaze pjerjo. Żenje njejė pjerjo ſchćurdrowe. Seſadź je ſchérokr a pſchego wlóżiu. Koża je bėła a nóżgy jaſno-żołtej. Też jich pyſk je bóle ſłódny, żołty. Kury, kotrež ſchwatnje njeſu, maja nóżgy cźěmno-żołte, a też pyſk ſameje bóſe cźěmnoje barby.

Luby hoſpodź, żmy wam tu wſchelake pokiwy pożėlili, nawami nětko je, je też naſožowacź.

prawy podawaja. Do taſtich ſłuſcha też pizowak, kotrež na naſchim wobrazu wiđźimy.

Přiłoha k Serbskim Nowinam.

Saniczujmy ſwjo wſchelakebo nierjada.

Pornjo prjedawſchim cźaſam je naſche rotarſtwo ſo we kóždym naſmupanju poſběhnyło. Naſchi rotarjo nałożuja nětko pſchikitupne hnoje we wobſahu (Umfange), kaj ſo naſchim prjedowmikam ani naſdala djało njeje. Weni wuſywowaju tehźbłirnje wubrane ſmjnja a napłodźuju żita, běrnow a repow wjele wjazu, hacź je tdu vrjedy mózno było. Wéſte je, ſo ſo naſchim rotarjom poradźi, hiſchcźe wyſchſchi ihodnſent wunjeſkliwoſcźe dozwoli. Ale we wutuvjenzi njetrjebawſa eho, haj ſchkódneho njerzado xjejſmy hiſchcźe na wſchinje. Krocźimy-li we nołcźu a lécźu pſches naſche ſahonu, ſu nam ſtoro ſda, ſo pota tak cźiſte nimamy, kaj naſchi prjedowniźy je mejachu. Jena wina drje w tym leźi, ſo nima rotarſ doſcź ſudźi k ſkéku, ſo mózhi ſwoje pola dokładnje pſchepłėwowacź a cźiſcźicź. Nétokrnžkuli ſu rotarſ ſnano mėni, ſo dobre hnoienje ſmne bohate žnė dowa a mėni ſo płécźa ſmierzj. Pódła dyrbi rotarſ wopomnicź, ſo wón ſ dobrym hnojenjom też njerjadej howi. Tón je ſo dobre hnojenje pſchego djałowniſchi hacź běrny, żito abo drube wobſopowanki.

Njeſłożmy ruzp do klina. S kóždym ſrédkom a we kóždym pſchihodnym cźaſu dyrbiſch pſcherźiwo njerjadej na polach wojowacź. Potom nam naſche żita hiſchcźe lépſche žnė wotcźiſtmu. Snój potom jenoż płodam howi. We wſchelakim naſtupanju dyrbiſch doſcź jaſnje niewidźimy, na kajſte waſchnje ſo wſchelaki njerjad roſcherźi a pod kotrymi wołſtejnoſcźemi ſo najbóle ſakorjeni. Wédomoſcź a naſhonitoſcź ſu nam hižo pucze pokaſali, po kotrychž je mózno, tón abo tamón njerjad podubźyć a ſwoje pola wot njeho

wuejśsićcź. Wschelake žo nakoźki a dźeka, kak samóženy njerjad podubyć. Pschedewschém dyrbimy hladacź, ja te wutupimy, kotrejž symjo maja z nim žo dale plahuja. Pódla starych nakoźkow je nam nowocźasna chemija někotrezkuliž źrědki do rukow dała, njerjad a teho žymjo wukorjenicź. Wschelake wustawy a posypćénje (Verfuchsanftalten) žu žo źwéru prózowali, tele źrědki wupruhowacź. Na kónzu nascheho nastawka wo tychle nasshonjenjach schćehowacź porěčimy.

We wojowanju pschećiwo njerjadej mamy rosefnatwacź źrědki, z kotrymiž rosschérjenju njerjada sadźewamy, a źrědki, z kotrymiž njerjad wutupimy. Pschi cźkowjeskich khorosćach nastupimy same puće. Prózujemy bo pschedewschém khorosćam sadźewacź a jim wobaracź. Khorosćam wobaracź je pschezo lóšo hacź sahnésdźenu khorosć wulekowacź. Tehodla prózujimy žo, sesthadźenju žymjenja na naschich polach wobaracź. Jeneho dźerźimy bo pschedewschém krucje: S twojeho dwora njeßmé žaneho njerjada žymjo na polo pschińcź. Tehodla kedźbuj źwéru na to, so w žymjenju žaneho njerjada njeje. Ale teź bo hnoja njeßmé žaneho žymja padacź, kotreż mohł z hnojom žaso na polo wotjeź. Dźenź masch źrědki, dokladnje cźiste žymjo wuźiwacź. Schtoź dobra wéźaca maschina w žymjentnym źicze hischcze źnano wotstaji, to źnowéra tola trieur abo druha žymjo twuběraca maschina. Staroscźiwy ratař za wuźiwo źita, z kotrehoż chze pschichodne léto žymjo bracź, hižo te sastupy źnuběra, kotreż bu najcźischcźe. S tym spěchuje źiwoje prózowanje, so śmeje pschezo cźischcźe a cźischcźe žymjo. Wapomnicź dyrbimy, so je jara wobcźežno, haj z naschimi maschinami, a bjernjej trieur byk, wschě žymjenschka njerjada se źita wotstronicź. Do tychle cźežko žo wotstronjazych žymjenschkow źkuschcźa tola koścźata, kukel, trucźki, fogelza, wowcźa tutwiza, wohnischcźa atd. Wschelake žymjenschka žo měcha a žamo sornjatkow koja. Tak žo dźerźo pschinu do žymjenitneho źita a po tym pucźu na polo. Tychle žymjenschka žu z tajkimi kośmicźkami a śerschcźikami wuhnotowane, so žo za wschu potrschcja. Někotre žymjenschka hakle pośwcźene a w bróžni dosrawja. Je-li žymjentne źito kupujesch, kupuj jeno je spraweneho źorka. Organisazija źerbskich ratarjow, kotraž po prawom hakle nastawa, naderidże źiwoju sepjeru pschedewschém w burikich organisazjach bratrowskich ludowi pola Cźechow a Polakow. Psches nutskupowazu zentralu sa nastaiwazu organisaziju źerbskeho burstwa, psches wulkowikowanske druźstwo „Sserbski Hospodar" bjeru dźél naschi źerbźy ratarjo na tychle bratrowskich pschiprawach. Wétša je „Sserbski Hospodar" w Cźechach rożka a pschesu kupowal. Kóždy, kotryž je tole žymjo kupowak, je žo wjeselik, so je tak wurjadne cźiste žymjo dostał. Pluwy a žymjo njerjada njeźmélo žo do hnoja mjetacź. Wone dyrbjało žo je žamo-haschanym wapnom (selbitgelöschten Kalk) śmeschecź, so njemohło sthadźecź. Je-li pluwy a žymjo njerjada do parnischcźa (Kompofthaufen) mjetałch, źmésch taiku vjerschcź jenoź na kuki wosycź.

Na mjesach a pucźikach mjes polami dyrbiich tratwu posnucź, prjedy hacź teje žymjo dosrawi. Je-li dosrawi, rosnjeße žo ſ wětrom husto dosćź po žukym polu. Teź njeje radno, mokre polo woracź a wlócźicź. Gdyž rolu sa žymjo pschidźěłaich, swolnuj rolu, nescht cźaźow do wuźywa. S tym wjele žu njerjada sesthadźa. S dalschim pschidźěłanjom sesthaja žymjo wusshnje. Podworane schcźernischcźo tola k temu źkuźi, rosrisecźenju pyra sadźewacź. Po móžnosći pschiprawuj žo ſ rolu tak, so na źito sažo źito-njeścźekuje. Źito dy bjało žo ſ bérnami a druhimi wobkopankami (Hackenfrüchte) wotmenjecź. Tajke wotmenjenje wologuje wucźiscźenje polow. Tehodla źmémy prajicź, so móżemy pschiporienju njerjada wobaracź po tejleju sažadach:

1. S dwora njeßmeschi niż jenicźkeho žymjeschka njerjada na polo wotjecź. Kóždé žymjeschko, kotreż na dworje wohladasch, dyrbiich saniścźicź, so wjazy sthadźako njeby.

2. Na poli njeßmé žaneho njerjada žymjo dosrawicź. Teź buste žito somóże wertad na polu podubyć. Rolu k wuźiwej abo k wobhadźenju dyrbiich tok pschidźekacź, so žymjo njerjada sesthadźa a potom pschi daschem dźélanju wusshnje.

To brje žu wscho pschiprawy, ſ kotrymiž žo njerjad na polu podubyć hodźi. Tych žo śminycź njeßmeschi, je-li chcźesch po něcźim cźiste pola měcź. Tele pschiprawy dawno njeźu hischcze dosołone, so by twój samér dospił. Wischelakim druźinam njewitaneho njerjada ſ tajkimi źrědkami na twojim polu sayka wobaracź njesamożesch. Natař dyrbi pschećiwo tajkim schłódnikam na žwojim pole bjes pschećiwcźa wojowacź. Pschećiwo nim dyrbiich hischcze ſ wótrischimi direktnymi bronjemi wojowacź. Najwutrainiscźe schłodne frostlinki na polu žu bjesdwélomnje polny žonop (Ackerfenf), wóhnischcźo a dźiwi wowź (Flughafer). Wóhnischcźu a polnym žonopej trochu wobarasch ſ wlocźenjom źita. Je-li dyrbiich tole swlocźenjom dozpicź, dyrbi rola dosć žucha bycź. S nalétnym wlócźenjom źita spěchujesch rospjenkowanje. Pódla masch hischcze tón dobrik, so njeicźomne žižo sesthadźane žymjeschka schłódnych frostlinkow swutorhach a ſ tym tych wusshnjenje spomożich. Natařske wujtawy a schule žu wlócźenje pschezo porucźeli. Cźi, kotříž žu žo po tym skojowali, žu měli widomny wuźitk. Sso we, dyrbiich rožku jara kahodne wlócźicź. Sšmého jenoź jónu (na jedyn schtruch) a to ſ najlóhschimi bronami wlócźicź. Druhe druźiny źita žu ſa wlocźenje dźakowniche. Jim dwójne wlócźenje sa dobre rospjenkowanje jara derje howi. S dwójnym wlócźenjom swutorha žo wjele skhadźanych schłódnych frostlinkow.

Pokrocźowaze nakoźowanje chemiſkich źrědkow źłuji teź podschenju schłódnych frostlinkow na polach. Mjes nimi žo hacź dotal swuspěchom nakoźuja źelesowe vitriol (Eisenvitriol), wapnowy a kainitowy próch, dubzk (Kalkſtickſtoff). Pschi spocźatku pokrejowachu schłódne roſtlinki ſ 15 hacź 20 proz. rospuschcźenjom źelesoweho vitriola. Tajke nakoźowanje tychle chemiſkich źrědkow žu dźenża sažo spuschcźiłi. Rosmélku źelesowy vitriol, njewolijowany wapnowy dubzk (ungeülten Kalkſtickſtoff) a kainitowy próch dźenża jenoź hischcze na rohożite frostlinki župoja. Tele źrědki źkuża k podubschenju hižo mjenowanych schłódnych frostlinkow, pschedewschém tam, hdźež njeje móżno rolu wlócźicź abo wobkopowacź.

Jena ratařska pśytowatnja sapiła tónle wunoschk. Na jedyn hektar = $3^1/_2$ tórza abo 4 pruske jutra bě žo wowź wožiłk. Sapon bě žylnje ſ wóhnischcźom sanjeschwornjeny. Tón bě žo do dwéoch sastupow rosdźěłk. Na prénim sastupje žo pschecźiwo wóhnischcźu nicžo njenakoźowasche. Druhi sastup pośwupo žo jene rohożite ranje ſ kainitowym prochom. Na prénim sastupje namkocźichu 19 zentnarjow a 60 puntow wowśa a mjeńchu néhdże 41 zentnarjow źłomy. Druhi, kainitowym próchom pohnyany sastup wunjeży 61 zentnarjow a 60 puntow sorna a 87 zentnarjow źłomy. Pśupanje ſ kainitowym próchom placźeśche ſ dźélom a ſe wschěmi druhimi wudawkami 17 hrinwow. S jenym źłowom ſ nakoźowanjom tuteho źrědka žo próża derje placźe che. S teho wukhadźa, so śmé žo radźicź kainitowych próch nakoźonoc, jo buchu žo wschelake frostlinki, pschedewschém wóhnischcźo, podubyło, kotreż wužitnym rósslinkam hnój a mózy bjeru.

Je-li chźesch kainitowy próch nakoźowacź kupuj jón prawże śuchi a dokładnje w elny. Je-li wón dlehe leži wesyri, śwjerdne a niehodźi žo śpnacź. Na hektar rosmjetaja žo 12—20 zentnarjow (zentnar po 100 puntach). Mjetacź dyrbi žo rano abo wječor, tak dołho hacź hischcze rośa leži. Dyrbiich pak žucha dny wubéracź. Po rosmjetanju dyrbiał źtóncźny dźeń icźěhowacź, so by kainit mógł poknje skutkowacź. Nowische wobkedźbowanja wschak žu wucźite, so dźeń po raniſchim rosmjetanju njetrjeba runje źtóncźny bycź. Jeno so žucho wostanje potom kainit runje tak derje skutkuje. Kainit njewobuźy niż jenoź wóhnischcźo a pólnu žonop ale teź kukel plecźakku (Ackerwinde) polne źyrotki, koścźata atd. Wósty wschak powjadnu ale potom ſ nowa jako k mozom pschindu. Pólschcźa wschak žo njepobuźy, dokelž posdźicźo sthadźa. Wóka žo jenoź jdźela podubyły. Tehodla njeje móżno tele pośledne tři njewitane rostlinki ſ kainitowym próchom podubyć. Posputy žu dopołasiale, so bě móżno ſ kainitowym próchom koścźatą we rožu nimale wodubyć. Na tśiśch sastupach wupruhowachu kainitowy próch. Sostup, hdźež jón nakoźowali nieběchu bo ſ njerjadom pscheroscźenu. Sastupoj pak, hdźež běchu na [illegible] hektar 12 a na druhi 20 zentnarjow dali dośćnoj wurjadne cźitaj.

Podobnje kaj ſ kainitowy próch žu w ratařskej posyptarni teź njewolijowany wapnowy dubzk nakoźowali. Teź ſ tym mésachu dobry wuspech. Tónle źrědk podobnje kaj kainitowy próch skutkuje a saniścźi schłódne rósslinki. Wapnowy dubzk je spali. Wón žo na žame wascźnje kaj kainitowy próch nakoźuja, mjenujzo resmjetuje. Jeho trjebosch pak wjele mjenje. Na hektar trjebasch nébdże $2^1/_2$ zentnarja. Teź pschi nakoźowanju wapna žu wobkedźbowali, so najlépje skutkuje, hdyž žo na rośu rosmjeta. Njetrjeba potom runje źtóncźny dźeń bycź. Hkowna wéź je, so dwaj dnjaj bjes deschcźa wostanjetaj.

Teź bróbno rosmélka źelesowa śmda (Eisenvitriol) samóže schłódne frostlinki saniścźowacź. Śmyda pak ſ bolom jara kulturnym frostlinkam howi. Hižo jónu je „Sserbski Hospodar" pišał, so je móżno se śmydu wacźku pikekowaca (Drahtwurm) saniścźi. Bohužel śmdnu ratarjo hischcze pschemało nakoźuja. Wina leji w tym, so njeje pschezo drobna rosmélka dosłoch. Sserbschi ratarjow budże wscźe sajimowacź, so žerbšti wobkhodnik, knjes Schmidt w Mnischonzu (M. J. Schmidt, Münchswalde bei Grob-Posswitz) ju ſaj muczku drobnu mléje a pschedawa. Teź nasche wulkowikowanske druźstwo „Sserbski hospodar" w Budyschinje skasanki pschisijima a mlétu źelesownu śmdnu pschedawa. W nakoźowanju wschak je śmyda dróźicha, ale jenicźki źrědk wacźku pike kowarja wutupicź.

Wowśnik abo dźiwi wowź (Flugkafer) prjedy do śiwjela cźeri bacź druhe źito. Tón dyrbiich kedźbliwje wuplěhowacź. Sornjatka wotdźernjowacź nicźo njepomha. Sa krótki cźaź norostu saho druhe. Je-li naletny žyw piche jara ſ dźiwim wowśom pscheroscźenu, potom je radno, zbyty sastup pośwu a jako seleny stotej sbarwacź. Rola, kotraž je jara ſ dźiwim wowśom sanjeschwarnjena, njeśmélka ko nékotre léta wobkowacź. Na njej dyrbjał wobkopanki (Hackfrüchte) nékotre léta posposchi pleháwacź. S najmjeń cha njetrjeba potom žo tajka rola ſ wowśom wobśwecź. Husta roża samóże dźiwi wowź tak dubzcź, so snajmjeńscha njesrowi. So žón podubzcźi, dyrbiich wschě trumy napinacź. Na hlinjanej roli wón rady rośce a žo tak łobży sahnacź mjeda.

Nasche rosporninanje sjednocźimy do tejleju žadow:

1. Do kladne wlócźenje, plenje a wobkopowanje najlépje ajerjad dubyn.

2. Tele dubzy schłódne rostlinki dokładnje: kainitowy próch a njewolijowany wapnowy dubzk, hdyž jej źwéru a tekdźblinje nałożujesch, to réka, na rożu rosmjetasch a tebi k temu žuchi cźaź śwuběrosch. Telej bu aj źrědka nateżuj wschudżom tam, hdźež wlócźicź a wobkopowacź njemóżesch.

S tehole, na wódomnostne pschepytowanja a wupruhowanja složene rosporninanje wulkadża, so w a ratař bróniom. źrědkow a móżnotow dosćź, so wóże wobaracź, so jeho pola ſ njerjadom sarostte njebudchu. Pschićiwkowo proži, so mały schłódnych roślinkow na žu ojej roli tekko, kelkoż jich sakłukujich. S njerjadom sorscźene pola wurubja na dich ratarjow kśnje po stach miljonach. Dobre žymjo schćehowanych žnow njedawa, hdyž žu pola ſ njerjadom sarostcźene. Najlépsche hnoje podarmo na rolu mjetacźch, hdyž schłódne rostlinki je sebrékaju. Tehodla je hódżebo ratarja najwaźnischa winowatosćź, njerjad na žwojej roli podubyć a pola cźiste dźerźecź.

Pjerisnaństwo.

Na cźim spóinujesch hacź kokoschi derje abo hubjenje njeży

(Se 6 wobraźami.)

Je-li chźesch ſ kokoschom wotcźakanu wużitk bracź dyrbiich te kotrejž hubjenje njeżu pschedecź abo sarećacź. Ty dyrbiich žo prózowacź jenoź te kokosche thowacź, kotreż derje njeżu a tebi tpizu a na nje nakoźenu prózu też sasśkuża. Tehodla je jara wažne proschenje na cźim spóinujesch kotra kokoschi hubjenje wużu. To by iu mógł we prawym cźasu wostronicź. Hdyż widźiich dobre žu pjched burjemi. Někotreżkuliž hospodarjo budże witane słonicź na cźim schpotnu njeżerku spóinajesch. Tajka słuschna k hedam do ponje a niż do kur enza. Pschestare kury dyrbjeli tak bižo kter a lépje pucź nscheho cźażneho nastupicź. So by spóinał kotra putka derje a kotra schpatnje njeżu je na dwoje waschnje mózno.

Zyle wésće žo pschepoknaich je-li kurom we tak mjenowanych sapadowazych hnézdach (Fallenneſter) nicźeg daschi. (Te śmy njedawno na Sserbstim Hospodarju wopiśali). Te pak žo hischcze mało trjebaja. Tehodla je nutne kinajschi pucź nastupicź. Nasche nasshonite hospodarja maja wésće žwoje źnamjenja, na kotreż dobre njeżerki spóinaja. Wone wésće powitaja hdyż ich kedźbliwosć hischcze na wichelake wupruhowane źnamjenja Kożimy. Hižo źwónkny napohlad tebi druhdy pscheradźi hacź je kokoschi dobre abo schpotne njeżerka.

Je-li chźesch tole po źwonkownym pofudźicź, śmésch jenoź derje kormjene kury mjes žobu pschirunowacź. Kokosche, kotrymž schpatnje žypaschi, maja źnamjenja schpatnych njeżerkow, bjernjej herwak na to źworjene bole, „dérźe njeżej. Tehodla bychu tebje tajke źwonkowne źnamjenja jenoż mytiłe. Gdyž chźesch twoje kury na dobre njeżenje pruhowacź, žu jim dyrbjała źnajmjeńscha schćwórcź léta (dérźiś léta) dołho derje žypacź.

Snamjenja, na kotrychž ſpóinajesch, hacź kokoschi derje njeżu jewja žo w jejnym źwonkownym napohładże a potom we tym, kak žo saożerźi.

Kedźbuj na prénje tři wobrasy. Kokoschka na prawo pokaże tebi schpatnu njeżerku a na lewu rutku dobru. Hižo źwonkowny napohlad tebje wucźi. Kokoschka na lewo, kak je wona połna, kulojta a ma dołhi runo wupischerźene khrbjet. Wutrobno je źnjene a polno wumite. Nétke pohlada na khuduschku na pramiżu. Cźiśko je śłabe, schwijane a cźenuschka. Khribjeczik je krótki, wusći a nawiżowazy. Wu-

trobno je śłabe a mało wumite. We [illegible] wobrasu a nu tychle źnamjenjach schpat [illegible] njeżerku [illegible] ajesch. Dobru njeżerka je njemużzy ta [illegible] ma hlo [illegible] cźiło. To sej źuje ſ tym, so pschest [illegible] njeżerkom (2. [illegible] ocher

a wutrobnom (Bruſtbein) w pschitrunanju je schpatnym njeżerkami je jara wulki. Tónle rosdźél naich druhi wo bras tak wramje jażnje pokaże. Hdyż widźiich dobre

pjacyjdle lwotewrt ho po mognoszcj dorzy nowa wworzwolcowwrinja. Najutowainke pjenjesy nahdnoseja ho 30 proz., jadanjecj budja ho hizo wot 1. julija f 10 proz. Na konu shromadsinny pohpesicinu ho zony f khorzelpu f towarschwo khoseipaleinje a f tukanzom f towarschwoje pikarinje. Sidrow a wjesele pichdnoschki pschinoschowachu k prawje wjesehej labanje. Wulohowanje rjanych wuzitnych wizkow pschinjese nekotremuzkuli, kiz mjeschehoze, rjane wjesele.

— Djelacjerske nawrocne jene khartki. Nemskonstantne zelesnike drozstwo je wohsamkko, so smeja ho djelacjerske nawrocne khartki 23. dezembra 1924 powschitkownje wuzicj.

— Zelesnikiwobkhadsacjahohowano wo nowcho leta. Kaj nowinarzki wotpjal Driezdanskeje zelesnike direkzije sdeli, budza czahi 24. dez. 1924 kaj hewak na hobotach jedzicj. 27. dez. na kotrymz dnu nutoze wobkhadowi djelacj njedzicj njebudza, wupadnu czahi, kiz hewak na hobotach jako djelacjerske czahi jedza. Wschu basche ho na dwoschinschczach hischcze wojsewi. 31. dez. budza czahi jedzicj, kaj je to za dnu pjched zwjatowni dnjemi pohnjecze, jeli ho nicso druhe njewotjewi.

— Wohsebitajczahaj khoczebnja do Shorjelza a wrocz ho pojedzetaj w nozy wot njedzele 21. dez. k pondzeli, 22. dez. 1924. Czah wotjedze j khocebnja 11,52 pop. w Hrodku (ranschke dwoschinschczo) 12,46, Wjese Wody 1,23, Rezizy 1,41, pschijedze do Shorjelza 2,40 hodz. dop. — Druhi czah wotjedze je Shorjelza 11,50 pop. Horkow 12 20, Rezizy 12,43, Wjese Wody 1,25, je Sdzepcho 1,34, Hrodka 1,46 a pschijedze do Khocebnja 2,18 hodz. dop. — Nekotremuzkuli, kiz na f hodam hischcze w Khocebnju abo Shorjelzu wobdarowanja, budzetaj kitaj wotzebitaj czahej jara witanaj.

S Lubija. Tu sajtajschu wczera hotzu j Bnojschina, kotraz besche w nozy wot wukory k Jerjedje w tudomnischim hoscenzu pschenozowala, wordzinu pak njebe saplacicz mohla. Polizija swedcoi, so je so holza dleschi czaz we Shorjelzu po hajach wokolo brucjita. Holzyny nan, po kotrehoz besche polizija hnydom poslala, doh sapjecu.

S Noweho Gersdorfa. Nowe mesto. Shromadzi ministerstwo je Nowogersdorfskej gmejnje dotolko, so mesto njenowacj.

S Wusecja. (Schulske djecji na nozinych rubjeznistwach.) Zwolba schulskich djecji, we starobje 8 hacj do 12 let, wunjonjesche dleschi czaz we Czopczach zjwoje njewuschnoschce. Holczata bechu kruce organisowane a dlekachu po shromadnje postarjennym pjanje. Sa krotki czaz potradnychu sa wjazy hacj 2000 krónow wschelakich tworow, zgrohy a khlschczenkow. Tez fu so czakalschko nuts samali. Nawoseh wurubjachu tamo zelesnike wosy. Pschi tym buchu kloneznje sasklapjeni.

S Wojerez. Wohen wudryi tu Jrjedu rano. Brojen polneho mescharja Petscha fo palesche. Stot a rolnisch grat mozesche fo wuthowacj, zitne knt pat fo spalichu. Tri zentnarske kwinzo dyrbjachu dokucj. Wobora knezje sapschimnu a wohen na wopaznischczo wobmjesowa. Kak je wohen nastal, njeje znate.

S Wojerez. Kedzbu! Koko je so namakalo. Komuz klutscha, njech hebi na gmejnski hamt w Kulowzu po nje pschijinde.

S Bekje Wody. (Zebatka.) Na jebanjowa mlodeje hotzy, kij posilke khartu f Khrystusowym wobrasom po 25 pj. sa jednu, date knizki f napisjmom „predowanje na horje“ po 1 hr. dom wot domu pschedawa, zo kedzone czini. Hotza wudowa, zo bostanje czisty wunoschk j pschedawanja diakonissiskich wusnaw we Wrotslawju, so by tudym dleczom k hodam wobradzecj mohl. Tutón wusnaw neko sdeli, so njeje zenje tajke wosbohy wunoschal.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 19. dezembra 1924.

Kursy wczera w Barlinje:
(Tuzy wotsa za 10 milionow).

Dollar	4195 000	francowski frank	22 590
jendzelski punt	19 630 000	czeskosk. krona	12 690
schwajcarski frank	81210	10 mil. pólit. mark.	80 050

Pjenjezy tez wczera zadne njebechu. — Efekty wczera na Barlinskej wjacy hacj hinde kurhy jathowachu. Wobsah pozezonka fejsche mjes 770—790 miliardami prozentow.

Na produktowych wikach w Barlinje placzachu, wosebje khoschowego zita trochu popnischczichu, dokelz f wulkaja powjeschje wo jeklajbnjenich placzinach pschikhadowachu. Mirka falso njenje dzesche. Wczera placzesche zentnar

w Lubiju

pschenizy 10,50—11 rozki 10,50—11, jeczmjenja nalecneho 12,50—14 wowsa 8,50 hacj 9 st. hr.

w Barlinje:

pschenizy 11—11,30 rozki 10,95—11,15, jeczmjenja nalecneho 12,10—13 35, nasymneho 9,70—10 15, wowsa 8,85 hacj do 9,45 st. hr.

we Wrotslawju:

pschenizy 11,75 rozki 11,25, jeczmjenja nalecneho 13, nasymneho 11, wowsa 8,75 stotich hriwnow.

Wiki wczera w Lubiju. Kabinka 5—15 np., bilu a czerwjeny kal 8—25 np., linzy 130 hr. butra 1,10—1,25 hr. kusk, jeja 17—20 np.

Wiki wczera w Khocebnju. Butra 2,40 hr. punt, jeja 20 np., linzy 1,40—1,50 hr. kury schtuka 2,50 hacj 4,50 hr., tsiny 2,50 hr., karpy 1,40—1,60 hr. schcuki 1,30, twaroh 35 np., zwinjazge mjaso 1,10 hacj 1,30 hr., czelazge 1—1,10 hr., howjazge 0,90—1,10 hr. bilh a czerwjeny kal 10 np. jabluka 20—30 np., wotzechi 60 np.

Na zwinjazge wiki tam bechu pschijimali 800 prosatow a 86 behakow. Wone placzachu

	male	srjedze	wulke
prosata	6—12	12—16	16—22 hr.
ochati	25—50	50—58	85—110 hr.

Zito wczera w termijowym wikowanju na Barlinskich produktowych wikach:

pschenza mjez 12,85—12 75, meja 13,25—13,15
rozka februar 12,05, mjez 12,35, hapryl 12,35 a meja 12,70 –12 65,
wowsy febr. 10,15, meja 10,55—10,50.

Skoricwiki w Barlinje, 17. dezembra 1924 Na wiki rjanoho skotu be so wschcho skotu wjese pschihnalo. Howjadlowe wiki hladaju dzensa. Sa punt zjiwoje wobi placzachu 1 pj. wjazy. Mjedzinarodny tyho, to be wjese czelestwo na wikach, kotrezachu po placzinach na wupokoleji zandzenje hobocy. Tak be tez pasla wowzow. Stwini be pisches 13000 so pschiwjesiclo. Tez tu bechu wiki zinze a hladke, dokelz so f swjatym dnjom wjacy mjasa trjeba. Sa punt zjiwoje wodi placzachu 1 pj. wjazy. Wosebje pytane bechu dobre mjasne swinje.

Pschihnalo be so:

2031 howjadlow,
3655 czelatow,
4615 wowzow.
11398 zwinj,
1866 zoukrajnych,

Placzachu tele:

Howjadla wot 22—33 pj. sa pt. zinj. wahi,
czelata wot 40—106 pj. sa pt. zinj. wahi,
wowzy wot 25—45 pj. sa pt. zinj. wahi,
swinje wot 64—76 pj. sa pt. zjiwje wahi.

Tuzne swinje pisches 3 zentnarje so njehapjachu.

Na zwinjazge wiki be so 397 prosatow a behatkow pschihnalo. Wobthod be mjenj pichi trochu powyschene placzinoch.

Sapschachu so:

behaki 7—8 mjezazow 60—75 hriwnow sa jenoho,
behaki 5—6 mjezazow 45—55 hriwnow sa jenoho,
behaki 3—4 mjezazy 27—40 hriwnow sa jenoho.
Prosata 9—13 njedzel 20—25 hriwnow sa jene,
prosata 6—8 njedzel 18—20 hriwnow sa jene.

Na pschedan:

Kruwa, wysokoschuzkelna, we Wurizach czislo 5.
Jalojza, 1½ letna, a behaki po zentnarju, w Bjornowi hodzerje 49 pola Radworja.
Behaki we Sdzaru 15 pola Klukscha.

Sso pytaja:

Dwe holzy k 1. 1. 1925, knjezi dwor w Jamnom.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki djenja dop. ¾11 hodz.

Zito drosschce, kuzy swolniwischi, ale hischcze mało kupuja. Tendenza kruczischa.

¾12 hodz: Kupzy fo wotwolakuja, wyschschе placzinu sadjecj. Tendenza jara mecna.

Placziny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, rozmaf 100 kg, wsaschtne po stotej hriwnje.

	18. 12.	17. 12.
Pschenza	220-226	220-226
rozka	219-223	218-221
nalet. jeczmjen	242-267	240-265
nal. jeczmjen wonk	—	—
	177-189	175-187
kukurica: Mais)	214-216	—
pschenzn. mu'a	30-33,25	30-33,50
rzana mula	30-33,25	30-33,99
pschenz. wotr.	14-14,80	14-14,70
rzane wotrubki	13,40	12-12,90
rapk	395-400	400
lone lnowje sjemjo	420-425	420-425
rzech	21-22	21-22
jelsuchi	15-16,50	15-16,50

	18. 12.	17. 12.
rapk. wolijuchi	17,20	16-16,90
poch. melasa	9,20	9,00
jerabella	10-12,00	10-12,00
herzatje kwjk	18-19,00	16-18,80
sumy	19,50-20	19,50-20
wona	17-18,00	17-18,00
lany wolijuchi	25,25-26	24-25,80
mobte lupiny	11-13,00	11-13,00
lolte lupiny	14-16,00	15-16,00
symo, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
slama, rjana	1,15-1,20	1,10-1,20
„ pschenz.	1,15-1,80	1,10-1,20
„ wowsina	1,00-1,05	0,90-1,05
„ jezina	0,95-1,00	0,85-1,00

Wjesne placziny wczera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wscho po stotej hriwnje	za 1 zentn.	za 1 zentn.
Wschenza	10,50—11,00	10,50—11,00
Rozka	10,50—11,00	10,50—11,00
Jeczmjeń	12,50—14,00	12,50—14,00
Wowsy	8,50—9,00	8,50—9,00
Symo	3,00—4,00	3,00—4,00
Slama, f maich. mloczi.	1,30	1,10—1,60
Slama, f jasklanju	1,50	
Slama, f jinsu mlocjena	—	1,80—2,00
Beran, pola ratarja	2,50—3,00	2,50—3,00
„ hacj na jelesinju	—	—
Butra kg	4,40—5,00	4,40—5,00
Jeja	0,17—0,20	0,17—0,20
Wschenzne wotrubky	—	6,80—7,20
Rjane wotrubky	—	6,80—7,20
Wschenzna muka	—	17,00—18,00
Rjana muka	—	16,00—17,00
Prosata, wulke	—	—
„ srjenje	16—26	—
„ male	—	—

Placzinny resneho skotu na Drjezdanskich skotnych wikach
18. dezembra:

22 wolow, 4 tykow, 20 jalojzow a kruwow, 1155 czelatow, 188 wowzow, 1111 zwinj.

Placzinny sa

wolvy: 2. 40—44, 3. 30—36;
tyki: 1. —.
kruwy a jawojzy: 1. 48—50 2. 37—42, 32—36;
czelata: 2. 82—86, 3. 76—80, 4. 55—72,
wowzy: faz pondzelu;
zwinje: 1. 80—82, 2. 83—85, 3. 74—78, 4. 68—72, 5. 60—70.

Cyrkwinske powjesce.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi jimke 4. njedzelu adwenta rano we 8 hodz. farat Nabe nemsku spowjedz a spuj. wotkasanje, dop. we 9 hodz. farat Lischef nemsku a ¼11 hodzin serbsku Bozu sluzbu. — Semrtle: Rosalija Bertha spuh. konditorka Pauperizowa rodz. Wittigez w Dobruschi, 72 l. 5 m.

S Hrodzischcza. 4. njedzelu adwenta rano we 8 hodz. nemsku spowjedz, we 9 hodz. nemske kemschenje, ½11 hodzin djeczikemschenje

S Hornjeho Wujesda. 4. njedzelu adwenta rano ½8 hodzin nemska spowjedz a spuj. wotkasanje, ½9 hodzin nemske kemschenje. — Wjerzow ½8 hodzin nemska spowjedz, we 9 hodz. serbska spowjedz a ½11 hodzin serbske kemschenje.

S Malerschez. 4. njedzelu adwenta rano we 8 hodz. serbska spowjedz, we 9 hodz. serbske a ½11 hodzin nemske kemschenje. — Wjerzow ½8 hodzin nemska a we 10 hodz. serbska Boza sluzba.

S Khrosl. 4. njedzelu adwenta rano ½8 hodzin nemska spowjedz, ½9 hodzin nemska a we 10 hodz. serbska Boza sluzba.

S Hodzija. 4. njedzelu adwenta jimje farat Boigt rano ½8 hodz. nemsku spowjedz, farat Wolaf dop. ½9 hodz. nemsku a we 10 hodz. serbsku Bozu sluzbu.

S Nohacija. 4. adwenta dop. we 9 hodz. serbska Boza sluzba, kotrejz so serbska spowjedz pschiamknje. Pop. ½2 hodz. nemska spowjedz (mij hakle we 2 hodz.) — Se-

Prosstwa

wkem sobustawam Macicy Serbskeje.

„Macica Serbska“ je sebi do swoje swjedzenskeje zurle w „Serbskim Domje“ hudzbny instrument kupila, kiz pri wuwuczowanjach nasich towarstwow a pri nasich swjedzenjach cyle nuznje trjebamy. Na bancy mamy doh. Tuz wobrocamy so tu na nase sobustawy, zo bychu woni za tutu nuznu wec „Macicy Serbskeje“ k Bozemu dzesku kozdy z najmjenscha 50 pjenjezkow wobradzili a tez swojich pschedelow a znatych za tajki wopor lubosce dobyli. Tele hodowne dary, kotrez budza tez w „Serbskich Nowin“ kwitowane, pschijimujetej „Smolerjec knihafnja“ a „Serbska ludowa banka“ ze swojimi filialemi a agenturami.

Hudzbny wotrjad M. S.

Zbozka k „Bozemu dzesku“ za Macicu Serbsku.

K. wyssi wucef M. Kral-Zarscanski	5,— hr.
k. farar Swjela w Desnje	3,— „
hromadze.	8,— hr.

Towarstwowski powcstaik.

Serb, tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosc ma pschi. njedzelu pop. w 4 hodz. pola Honze swoju mesacnu zhromadzisnu. Wse lube sobustawy a hosco su wutrobnje witani.

Towarstwo mlodzenzow w Bucońju ma pschihodnu njedzelu, 21. decembra, pop. w 3 hodz zhromadzisnu w mlodowni. Witacy dyrbja pschinc, tez nowe sobustawy so pschijimuja. Predsydstwo.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolef w Budysinje. — Zamolwity za hospodarski dzel: Arnost Bart, w Brezynoy, — za nawostki: A. Ducman w Budysinje.

Spirituosy - wina
punsowe essency
poruczam w najpohodnsom wubjerku
Alexander Trepte
:::: na postakem namesce. ::::

K hodownemu swjedzenjej
poruczam pladzinu hodno **wsu pjecenisku potrjebu, smerik. a Bichnerisku pscenu muku, koloninne twory, cigary, cigarety, zelezne a drobne twory, slicowe twory, wolmu atd.** Kozdy kupc, kiz za 5 hr. tworow kupi, dostanje **kusk mydla** abo ¼ pt. **kakaowa** abo ⅓ pt. **koleja darmo.** :: Na sicowe twory a wolmu dawam 10% **rabata.**
Willy Sickert w Deln. Wujezdze
pjekarnja a klamy.

Namakace bohaty wubjerk
strykowanych jakow za zony a muzow
wolmjanych sawlow
strykowanych, trikotowych a walkowanych rukajcow
strympow, spodn. kholowow
Jan Hajes we Lazu.

Dobre hudźbne instrumenty!
Wulki musikalijowy skład!
Hudźbny dom R. Siegemund, K. J. Guder w Budyšinje na seminarskej hasy 8

Praktiske dary za hodowne blido

Poručam

mantle - peleriny - Bozenske mantle
manchestrowe wobleki . wot **39.00** sem
jupy . . . . . wot **17.00** sem
tkaninowe kholowy . . wot **6.50** sem
kholowy do dźěła . . . . wot **3.75** sem
wobleki za zamkarjow . wot **7.90** sem
krute čorne kožane kholowy wot **7.50** sem
košle . . . . . wot **2.95** sem
měšćanske jaki - rěznišce jaki
bluzy za dejerjow - štryk. jaki - spódne kholowy
Bohaty wubjerk při znatych tunich płaćiznach
Hugo Pachaly při šulerśk. wrotami 1.

F. A. Lenke

na Hošic hasy 25

přihódne hodowne dary

časniki a złote twory w najwjetšim wubjerku

Najwjetši čas

je, zo swoju potrjebu
k hodownemu swjedźenjej
pola mja nakupiće, kaž
mužace, žonjace a dźěćace drasty
šaty, manufacturne twory a wobuća
a
meble a polstrowe twory
dale
šijace mašiny a jězdne kola
Na wšitke tute twory dawam hač do 24. decembra **5% rabatk.**
Wonkownym kupcam zarunam jězbny pjenjez.
Po hotowem napłaćenju móže sebi kóždy kupjene twory hnydom sobuwzać

Carl Horn nasl.
w Budyšinje na hłownem torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2 I.

Předešćniki

kije - trubki
klankowe předešćniki
poruča płaćizny hódno
Rudolph w Budyšinje
na hauensteinskej hasy 4

Wupjerki

łožowe poćehnjenja, łožowe płachty wuriadnje płaćizny hódno. **K. Erler na žitnych wikach 11** Ręči serbski.

Šatowe róle

w dobrem wuwjedźenju poruča
A. Rabsch w Budyšinje
w hosćeńcu „Münchner Hof" na hornćeńskej hasy.

Derje a tunjo kupujeće

mužace košle, rukajcy, żoki, kholowy do dźěła
žonjace košle, nohajcy, rukajcy a šórcuchi
dźěćace wobleki, košle, nohajcy, rukajcy, jelki
a wšelake druhe wěcy pola
Jurja Nawki, krawca w Radworju 66.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Hrajki hodowne dary

w najwjetšim wubjerku

Centralny kupny dom

w Budyšinje :: na khěžorskej drózy 14

K hodownemu swjedźenjej

kupujeće
wobuća wšěch družin
filcowe stupnje a tofle
wot wšeho to najlěpše
we wobućowem domje
Alwin Pech w Budyšinje
na bohatej hasy 10 Ręči serbski

K wěrje njepodobno ale wěrno!

Přihódne hodowne poskićenje, kiž so ženje wjacy njewróći!

Žonjace mantle hižo po . . . . 8.80 hr.
žonjace kostumy, čista wołma po . 29.50 hr.
košlacy barchent metr po . . . —.78 hr.
wšě tkaniny za serbske drasty
kožuchowe poćehnjenja, najlěpša twora cyle poćehnjenje po . . . 16·— hr.
kašmery wot . . . . . 2 hr. sem
w njepřetrjechnym bohatym wubjerku.
Kóždy ześkodźi, sebi samu, kiž tuto přihódne poskićenje wobkedźbuje.

Paul Otte w Budyšinje
na žitnej hasy 10

Najlěpše Dursthoffske braunschweigske
droždże
nalěpše
braunschw. likéry
najlěpši braunschw. hontwinski žitowy palenc
najlěpše palene
kofeje
punt wot **2.80** hr. sem
běle swěčki na Božodźěśćowy štom
tyzku po **40** pj.
poruča
Ernst Glien
na žitnych wikach 44

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornćeńskej hasy čo. 10 poruča jadane kola, šijace mašiny, mantle a šlewchi. Samsna wuporjedź.

Hdže kupju rjany a praktiski hodowny dar?
W mydłowem wosebitem wobkhodźe:
Wilhelm Wagner w Budyšinje
Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot 1ed 1oreho hač do najwoseb1šeho wuhotowanja. **Parfumerije** prěnšich firmow; **swěčki na** ::: ::: **Božodźěśćowy štom,** běle a pisane. ::: :::
Je-li tuton nawěstk sobupřinjeseće, **dostanjeće 10% rabata.**

Wozjewjamy zrudnu powěź, zo je naša horcolubowana dźowka a sotra
Marja Hołbikec
w Zdźeri
wčera pop. w 2 hodź. dše wusnyła.
Pohrjeb budźe njedźelu 1/2 hodź. w Zdźeri
W Zdźeri, 17. decembra 1924.
Žarowaca Hołbikec swójba.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

kaž też **tkaniny a přisluški** kupujeće najlěpje a najtuńšo
we Welsec kupnym domje w Kulowje.

Wubjerk je njesmérny, płaćizny su njepřetrjechjomnje tunje; hódnosće su prěnjeje rjadownje; też po najtuńšich płaćiznach wjedu jenož dobre a dźeržive twory. Předawam po měrowych płaćiznach, wulku dźěłbu pod měrowej płaćiznu.

Wulke reklamowe předawanje žonjaceje, dźěćaceje a mužaceje konfekcije. **Wulke brojeńske dny su so započale.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 2b zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 kč. Kóžde co. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawoški, kiž maja so nać do 9 hodź. dop wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so staja nawěški a tabele so w čěe wobličeja Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 297 **Budyšin, sobotu 20. decembra 1924.** **Lětnik 3**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němski kanzler Marx je pjatk dopołdnja němskemu prezidentej słožił, so by krajnja zwojich wobsamknjenjow dźerža a so teho dla njeje móžno, knježerstwo wjetšiny sćahować. Němski president a němski kanzler staj so teho dla rozsudźiłoj, sastajenje knježerstwa hač krótko do wotewrjenja němskeho sejma wotstorčić. Němski sejm so 5. januara sehdže.

*

Po roskasu pśechodnjeje revolucionelneho ćuda (cźeki) Dźerżinskeho su nětkole dobustawy wubjerka wukrajinskeje komunistiskeje strony sajeli, dokelž su spytali, internazionalu pśicerjowu Moskowskej kommunistiskej internazionali sałožić.

*

Wulku kedźbliwosć sbudźuje, so je pśedsedźaći južnosłowjanski minister Marinkowić jako knježerstwowy wotpósłanc do Sofije puśeławał. Mjenja, so je ko južnosłowjanske knježerstwo bolharskemu słužiło.

*

Italska knježerstwo je so dla revolucije w Albanskej rozsudźiło, wójnsku tódy k albanskemu brjohej pósłać.

Sakski sejm.

Sobotu je namjet kommunistiskeje strony, so bychu so politiscy a druhi sabudźeni wobhondźili a dale namjet nimo-nacionalneje strony, so bychu so dnjej 1. meje a 9. nowembra dale jako swjataj dnjej njeskutkowaćej, prawnemu wubjerkej pśichilnokałoł. Na kónzu sejma je nawrjetacy, kótrejž sabonpśichistajenje dźełacerjow a dźełowych radow w statnych dźełarnjach žadachu, jednasche. Namjeti so hospodarskemu wubjerkej pśichilnokałoł.

Nehdyšni minister Zeigner dla wjelepśicherady wobsforźeny.

Nehdyšnjeho ministra Zeignera bychu dla rěcze, kótruž bě w jenej shromadźisnje mjł, dla wjelepśicherady wobsforźili. Wyšeršći statny rěcznik němnišćatneho ćuda w Lipšcu je wobsforźbu pśicerjowu Zeignerej sacźišnył.

Prozeß němskeho presidenta.

Dwěju ławdźomaj, Goberta a Syriga, kótrejž staj napśećeljowu mnohim druhim ławdźomaj wo němskim presidencu Eberu ławdźiłoj, so je w Treptowskej shromadźisnje strajkowarjow na praschenje dźełacerjam radźił, so njedyrbu na skazanje do wojerskeje słužby pokłuchać, njeje ćud sa wěry hódne spóznał. Wobaj staj wjele krótš dla jebanstwa, pśicinjowanja a druhich pśicinitelnjenjow dla khłostanaj. Se mnohimi ławdźomaj je dopokasane, so je Ebert ko prózowal, strajk słónčeja a so je dźełacerjam radźił, na skazanje do wojerskeje słužby pokłuchaś. Statny rěcznik je namjetował, wobstorżeneho redaktora Rothardta k jastwu na schšesć njeźelow sasudźiś.

Hety w pólskej hornjej Schlesiskej podawaju panzerowe płaty do Rusklje.

Po nowinskich powěsćach je so pólske wójnske ministerstwo hety w pólskej hornjej Schlesiskej wuzwěrałko, hač by tutym hetam mózno było, worzołowe panzerowe płaty ja wójsko na panzerowane cźahi podawaś. Hety ju na to wotmołwiśe, so maju tajke panzerowe płaty na składu, dokelž je hižo dołhi cźas je bolschewikam. Ruskej i podrědnitwom Benzeja firmy w Barlinje podawaju. Wotmołwjenje hetow je we wojerskich a politiskich kruhach Pólskeje najwjetšeje spodźiwanje sbudźiło. Tajke należnosći hudźe so pjeza w sejmje rospominaś.

Jendźelcejenjo w Kólnje wostanu.

Minister lord Curzon je w hornim sejmje na praschenje, kedy jendźelske wójsko Kólnje pazmo wopuściju, wotmołwił, so Jendźelcejenjo dale 10. januara w Kólnskim pazmje wostanu, dokelž Němska wšykne postajenja wotbrónjenja njeje dopjelniła. Swjatoskarska wojerska kotrollowaca kommisija je, kedyž je nemske wójsko kontrollowała, so j wulkim pśicerjowanjom bedźicź nełka. Němske knježerstwo je jej po sdaću pomhaćej dźiwko, tola jeje wojerske organizacije žu hač pśeco krótkim wšcho cźinite, schtož je we jich mozy było, so bychu dźełu kommisije sadźiwale. Tole sapałke pśicerjowanje ma so pśichi zwjelej należnosći najbóle wobmyślicź, dokelž wono wobswędźeńca, so stylna wojerska wola wobsteji a so nazbylnu organisaciju pokazuje, kótraž so na to twari, so by wojerskeho ducha we wschelakich worschtach wobudźeliła a schłowała. Kommisija njeje hischće rozsprawu wo swojich kontrollach zhotowiła, a doniž so to njeje stako, njemóže jendźelske knježerstwo so rozsudźiś, hač ma swoje wójsko j Kólnskeho pazma wrócko wzaś. Wěsće pak je, so sebi Jendźelska njewidźi, swoje wójsko na njewobnjesowany cźas w Kólnskim pazmje wostajiś. Runje tak je jasne, so žane je swjatoskarskich knježerstwow sebi tu zhwilu na to njemyślili, němske knježerstwo pśichwatu nusowaca a na žadanjach wobstaca, kótrejž so niehodźa dopjelnicź. Pśicerjowanjeńka mój wojerskeho ducha w Němskej we wšyćich swjatoskarskich krajach wulki njepokoj naczinja. Jeli so by wsprawna kontrollowazeje kommisije powjesći potwjerdźiła, so Němska, ako mózne organisacije w Němskej, sebi na to myślja, wójnu systematiju pśichitowaś, bychu swjatoskarske kraje pśicerjowanjeju swojej woli nusowane byle, wobkładnitwotne napravy cźinicź. Wšyći nětcźišći njewótnicy dyrbjeli jendźelskeju wojazy hischće nékotry cźas w Kólnje wostaś.

Nadpadny wopyt pola Pražskeho arzybiskopa.

„Cźeske Słowo" 19. dezembra pische: Wečera popołdnju so w arzybiskopskim hrodźe na Hradčanach hoscźina wotuź, pśichi kótrejž so sawdźe intimne towaršnje wobdźeli: Bódła hoscźeńcela arzybiskopa dr. Kordaca běchu pschitomni bamžowski nunzius Marmaggi, dale pśedsedaschi hrabja Noćtij a skónčnje knjenj Ferdinanda d'Este, Max a Ota ſ Hohenbergaj. Mjenowanaj sobustawaj nehdyšneje awstriskeje dynastije do arzybiskupskeho hroda po 12 hodźinach w Noćtizowym automobilu pśichijźeschtaj. Kedyž hódne towaršstwo w arzybiskupskim hrodźe hacź do schtwórteje hodźiny popołdnju pśechowjasche. Pschipomina so hischće, so je Noćtij w tutym wuradowanju swoju manželsku, rodźenu Hohenbergaz, dźowku Ferdinanda d'Este zastupował. Se swojimaj źwakomaj do Prahi ſ Jindrichowiz pola Kražliz pschijźe.

Franzowske wojerske žudy němskich offizěrow sasudźuja.

Franzowski wójnski ćud w Lillu je němskeho offizěra Hubera, kótrejž sa cźaš wójny 23. pionjerski regiment wjedźesche, w jeho njepschitomnosći k 2 létomaj jastwa a k 200 frankam pjenjezneho khłostanja sasudźił, dokelž je wón w lěcze 1915 Franzowsow nusował, sa Němzow dźełacź. To žame khłostanje je so majorej Schmittej pschisudźiło, kiž je jako gouverneur w Maubeugu Franzowsow k dźełu nusował a jich do druhich stronow sćah.

Franzowske napravy w Marokkowskej.

Sdźerżarjo hroja franzowsku Marokkowsku nadpadnyś. Najwjetschi je strach, so by mésta Tetuana smozuja a tamniske schpaniske wójsko sjimaju. Wot tutory Tetuanski mótcli pschistaw pod tśeleizu dźełarjow leźi. Na Tetuansko-Ceutaske żelesnizy je so wobkład sastajił. Jeli so bychu dźełarjo Tetuan dobyli, by to k katastrofje za schpanske wójsko dowjedło. Franzowskoju so nochzedźa ſ pschiwalom afrikiskich domorodnych pschełkapicź dacź. Tehodła je w Algiru a Tunisu wulke wojerske pschihoty cźinja. Druhi kolonialny regiment ſ Marseilla je so do Algira dowjeźł.

Wottwarjenje awstriskeho wójska.

Po powjesćach ſ Parisa žebi tam myślka, so su žebi w Awstriskej wotmyślili, wójsko zyle wottwaricź. Awstriska nocźe žane wójnu wjesć. W pschihadźe wójnskich schmjatanjow mózetaj so bjesstrach a mér smutska kraja ſ policajom a žandarmerju na dołhaze waschnje schkitacź. Awstriske njetrjeba wójsko, ja kótrejž bywši so lětnje wjazu dwaj milijonaj puntow wudawacź. W parlamencje je wulki dźěł mélčchanskich stronow sa wotmyślenje, swjatoske wójsko wottwaricź. Wusaunknjene njeje, so budźe so w bliźschim cźasu w parlamencje wo tym jednacź.

Bamž pschećiwo kommunizmej.

W tajnym konsistorjiwje je bamž rozsćeženje wotmołł, kótrez w lukhwitne wobsteznośće zurkusiz w sajinanonne žiwótne pokasuje. Bamž najprjódy praji, so žu w Franzowskej wobsteznośće taike, kaiśej žebi njepschieze, so pak nujes franzowskimi katholikami dźiwona pschesjesnosć knježi. Potom wón k Ruskej pschećuźe. Cźej w pschichodźe budźe wón katholiskich Ruskow šnutska a swonka Ruskeje po możnosći podpjerowacź. Nichtó žebi njepomyślił, so dże wón pschi dobrocelskim stilu k kśěschenemu ruskeho luda nekajkuhkuli knježerstwownu formu špěchowacź, kótruž wón ani ſ dałoka sa dobru nima. Pytanschi njesłónczne hubjenstwo ſ zyłej wutroby a je wschemi srdźkami połoźeź, je wón so swoju winowatosćź mél, k Bohu so modlo, wschě knježerstwa namokwicź, so bychu sichcrjejšanjaju pschećeżeno méra a sjawnoscha womoženja, wschě schkitanzo swjatoscze suwóby a dostaćowsce cźłowjesstwa wschо nakoleli, so bychu swojich žobuměschćeżanow wot wulkich strachow a wěsteho njedobża sozialisma a kommunisma wotdźerźeli. Sso-žamo wź, so dyrbi ź wschо nuzne stacź, so by ko dosit dźełacerjow a małych ludźi powschitkownje połepschił.

Žuły w Jendźelskej.

W pohodźenju dotujeho kejma je minister šnutskownych nałeżnoscźow na praschenje sa zułmi, kótrež we Jendźelskej pschebywaju, wotmołwił. Wschi tym žo małe šćowadźowje napischcźo zułym wupraji a sdźěli: W wrěsnich 9 měsacach tuteho léta bě so 321 451 zułych pschewschlišo parnjo 259 943 w pśedawschim lěcze. Rosdźěl ma so wobkedźbowacź, so je wusta tych zułych pschišwojała. Sa tón cźaš je 311 376 zułych wotpucźowało. Nětkole malo zułych pschikhadźa a wón ko nadźija, so bórzy sabo wotjedu.

Postajenje najwyschschich pscheńcznych płaciinow w Rumunskej.

W Rumunskej njedźiwajcy dobrych žnjow drohota pschibéra. Ministerska rada žo teho dla tele dny ſ praschenjom pschenćznych płaciinow jabérasche. Dla spekulacije ſ pschenzu žo wobsamknu, najwyschschе płaciśiny sa nju postajicź a tak pramo na rekwizitiju pschenzu sabo sawjesć, so by ho sastaranje wobhdźeliwa iwésćo. Jako najwyschscha płaciśina je žo 80 000 leiow sa waggon pschenzy posłajita.

*

Po nowinskich powěsćach je policija nowy kommunistiski komplott wuzwěźała. Nékotrych kommunistiskich agitatorow, kotśiž běchu ſ Moskwy pschischli, su sajeli. Pola nich žu też nékotre wažne pišma namakali.

Politike strony Južnoslowjanskeje.

Pśedy hacź je knježerstwo kommunistisku stronu rospuschcźiło, je ſ njeje w Belgradze psches tři sta žobustawow wustupiło. Cźłeńda so němskiej sozialistiskej strony pschisamknucź, so by ho jenotna sozialistiska strona wutworiła.

Nowa njewotwisna khorwatska ratarska monarchistiska strona sapocźina agitacźije a organisacźije dźełe w Khorwatskej. Radićowa republikanska ratarska strona w pósledním cźasu w shromadźiznach njewustupuje, drje tehodła, so njeby wyschnosći nowe pschicźiny k sakrocźenju pscheciwo stronje psched wólbami dała.

Samostatna słowinska strona pod wjedźenstwom dr. Wošchnjaka nětkole w Mariboru tydźenik „Sśesvjerna Straža" wudawa a tehorunja do wolbow sałahnje.

„Sślowenski Narod" dopomina na němske plany pscheciwo Sślowjanstwu sa cźaš žwětoweje wójny, hdyž žebi nadźiju cźinjachu, so Polacy pschinźu pod Prusku, połnocne Cźechi pod Sakisku, južnoschnje Cźechi pod Bayersku, Morawa a Schlesyjska pod Prusku, wjetschina Južnoslowjanstwa pod Madźarsku a prascha žo: kelko słowinskich schulow bychmy méli, hdy bychmy na tróńje Wjedricha Wilhelma Hohenzollernskeho méli? To méli žebi naschi dźenžnischi njespokojnizy rosmyślicź.

Wusnamna ministerska rada w Južnoslowjanskej.

W politiskich kruhach žo žiwje rospraja, so je žo krjedu wjazyhodźinske pohedźenje ministerskeje rady wotmeło njedźiwajo na statny žwjaty dźeń (kralawe narodniny). Ka

Konjace přikrywy **T. Albert** **w Budyšinje**
dešćowe přikrywy poruča
na lawskich hrjebjach 10 :: Telefon 1078

je ſłyſchecź, je ſo kujeżeŕſtwo ſ praſchenjom wutworjenja jenotneje europiſkeje fronty pſcheciwo bolſchewikſtwu ſabĕrako.

W ſwiſu ſ tymle praſchenjom je ſo wobſamtko, naprawy pſcheciwo thorwatſkej republikanſkej rataŕſkej ſtronje cźiniecź, kotraż ſo nĕkole jako wohniſchcźo bolſchewikſkeje propagandy w Južnoſłowjanſkej wobhladuje.

Rosrĕčenja južnoſłowjanſkeho miniſtra dr. Ninčića w Pariſu.

Južnoſłowjanſki ſwonkowny miniſter dr. Ninčić, kotryż je pſched tydźenjom ſ Pariſa wotĕł, je tam ſ dopiſarjom „Prager Preſſe“ rosrĕčenje mĕł, ſo by jemu nĕkotre roſſajenja we ſwojim pſchehowanju w Pariſu podał. Miniſter praji, ſo je je ſwojim rosrĕčenjom ſe ſaſtupjerjom italſkeho kujeżeŕſtwa ſpokojom. Swjaſki pſcheczelneho hromadźenſtwanje ſ Italſkej ſo dale roſwija. Też wo Albanſkim praſchenju móſeſche ſo Ninčić w Romje ſ italſkim kujeżeŕſtwom dojednaź.

Do Pariſa je južnoſłowjanſki miniſter puczował, ſo by ſo wołobinſzy ſ franzowſkimi ſtatnikami ſeſnał.

Ninčić bĕ hižo roſrĕčenja ſ politiſkim direktorom w ſwonkownym miniſterſtwje, Laroche'om, preſidentom deputértſkeje komory Painleve'om a Loucheron mĕł. Miniſterſti preſident Herriot bĕ pjatk Ninčića k wobjedu pſcheproſył a bĕ tutón tydźeń hižo ſ koża ſtanyć mohł.

Ninčić ſłónčnje też wo ruſkim praſchenju rĕčeſche. Hiſchće pſched nĕkotrymi mĕſaźami je wón ſaſtupował, ſo dyrbi ſo bolſchewikſka Ruſka pſchipóſnaź, tola po naſhonjenjach poſłednjeho cźaſa won mĕni, ſo dyrbi ſo pſchipóſnaće bolſchewikſkeje Ruſkeje wotſtorcźiź. Tſeća internazionala ſjawnje na to ſo dźĕła, ſo by w Južnoſłowjanſkej njemĕry naſchkaraka. Južnoſłowjanſka je pſcheco zule korektnje k bolſchewikſkej Ruſkej ſtejała a politiſke prózowanja ſa wobnowjenje ruſkeho zarjadowa w Južnoſłowjanſkej ſakaſała, njes tym ſo bolſchewikſka Ruſka propagandu tſećeje internazionale w Južnoſłowjanſkej cźerpi.

Albanſke kujeżeŕſtwo cźekko.

Po powjeſći Belgradſkich nowin ſ Prifrena ſdźĕrkarjo ſ Tiranje cźahnu a ſu wutorn wjeſ Biſkowaj wobhađźili. Po druhej powjeſći je kujeżeŕſtwo preſident Fan Noli kraj wopuſchćił.

Sdźĕrkarjo ſu dale Krumſi wokrjeſ wobhađźili. Kujeżeŕſtwowe wójſko ſa ſwojim wjedniſkom Daframeurom cźekaju ſoſa.

Najrjeńši hodowny dar je pisanske blido!

Jĕdźernje, stwy za knjezow, lĕhalnje, brajeſke blida, ſwĕćadła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinje na bĕleńſkej dróży 7 (Bleichenstrasse).

Ze Serbow.

Soboru, 20. hodownika
Khrystiana, martrarja.

1883 wopyta pryne Albert ſerbsku Michałsku ſulu, w kotrejž jemu kantor Jermis ſerbsku hodźinu wo „Ruth“ pomówa a ſerbſke ſpĕwy ſpĕwa.

* 1789 Budyšſki mĕšćanſki radźićel dr. Bjedrich Klin, prĕni preſdyda Maćicy Serbskeje, zakitowar Serbow na ſejmje.

O, lube Bože dźĕćo ty,
Kiž za nas dźĕći přišło sy,
Mĕj dźak za boże dźĕćatstwo,
Kiž sy k nam z njebjes přinjesło.

Ty z njebjes dele přindże k nam
Zo wodźiło by k njebjesam,
Ty bože krasne znamjo sy,
Zo byli my też njebjesacy.

O, lube Bože dźĕćo, ty
Do swĕta khude přišło sy:
Dha wobradź mi też spokojnoſć,
Zo mam na swojich kubłach dosć.

H. Zejleſ.

Njedźelu, 21. hodownika.
Domaša, japoštoła.

1857 Marko Smoleſ, dołholĕtny redaktor Serb. Nowin, swĕrny a njezabićiwy narodowc.
† 1889 Prof. dr. Bohuwĕr Pfuhl, ſerbſki wučeń, ſłownikaŕ a rĕčnicaŕ.
† 1891 kowaſki mištr Bohuwĕr Marćink we Hornjej Hórey, kiž je swoje zamóženje Budesteńſkej wosadźe wotkazał.

Puć jemu přihotujće,
Tón wulki hóſć wón dże;
Haj, jeho wokoſujće,
Štož hidźi, wostajće.
O duše, khwataj ſe,
Te doły powyſujće,
Te hórki ponižujće,
Njech křiwe rune je

M. Domaška.

Je wona kurom runjeća,
Je jejko znjeſła, kakota.

Radyſerb.

*

— Wo wjedrje. Wĕzera wjeczor w 7 hodź. barometer 753,i hygrometer 0, thermometer + 3. Dźeńſa rano we 8 hodź barometer 755, hygrometer +2½, thermometer w nozy 0. Wuhlady na mału ſo pſchemĕnjaje wjedro. — Wyſchina wunpſcheſcźerkaſche ſo wĕzera nad zyłej Europu ſ ſadrom wyſche pokoiſcheje Němſkeje. We połnocnej Europie niźina nimo cźehnje.. Wjedro ſwój dotalny raſ wobkhowa. Julije 4. adwenta ſłónczko 8,06 hodź. ſkhađża a ſo 3,55 hodź. khowa. Mĕſaca ſkhađża na ranje 1,58 hodź. a ſo po pſchipołdnju 1 15 hodź. khowa. — Julije je Domaſcha. Sšónczko je ſo hižo ſaſtrĕlało a hižo ſo 2 mjeńſchinje połoźiſcho hacź dotal khowa. Nano buoje hiſchće 2 mjeńſchinje połdźiſcho ſkhađźeć.

— **Schtrowa powjeſcź wo wjedrje ja julije njedźelu:** Trochu ſynniſcho, druhdy ſo wuſaźni ale ſuchu woſtanje.

— Podružniſti pjenjes ſo ja januar njepſcheměni. Każ ſo ſdźĕli, dyrbi ſo na januar ſtarny podružny pjenjes płaćiźcź, każ hacź dotal, potajkim 67 prozentow domójſkeje płaćiźny.

— Woheń. Wĕzera wjeczor wokoło ½11 hodź. ſa klinczańſku nadobnu wohnjowe trubu wo Budyšſkich haſach a budźachu mĕšćanſkich ſ prénjeho ſpara. We dworje leżomuſejowe 16 a 18 na ſwonkownej lawſkej hoſu ſo paſeſche. Tam wobydleſche puczowanſki Mar Nowak mału ſtiwiźku ſam ſa ſo. Też mĕſeſche tam ſwoje ſkłady: wjele drasty, tkaninow a płam. Hacź do 8 hodź. njeczor bĕſche Nowak we ſwojim bydleniu dźĕłał. Po ſpołakoh cźaſyſche na piwo dóńcź a k tomu też ſwojeho bratra, Wilhelma, kiž ma na Hanenſej leżomuſejei mlokarniju, ſwoju mĕcź. Bratr pak bĕſche muczny a njechcźeſche hyšu hicź. Mar Nowak bĕſche tak ſ druhim pſcheczełom do korcźmy, jeho bratr pak dźĕſche lehnyć. Wórty krnczę drĕmaſche. Tu nadobno klapaſche ſo do wokna. Nowak wotnicź a wuhlada nĕko, ſo ſo w bydleniu jeho bratra pali. Jenoż ſ najmuniſchim ſoraźeńcom bu ſo ſe ſuſodami hydoom do haſchowanja. Bĕſche cźeſke dźĕło. Hdyż durje wocźinichu, ſapamjeru ſim płamjenja napſcheczo, tak ſo njeběſche móźno, ſo do ſtawy dobyć. Bĕſche najwjeſchi ſtrach, ſo ſo wobeń daſe roſſćerć, woſebje bĕſche bliſki konjeź a nakarja Nowaka wohrożenja. S wulkej próźu a wuſchkinoſcźu poradźi ſo kołu injeej Nowakej a ſuſodam, wobeń ſaſeć. Hdyž wobora, ſo kotruż bźchu hydom pósłaſi, pſchijědźe, bĕſche niſchón ſtrach na daſiche roſſćerjenje wohnja hižo wotſtronjeny. — Jstwa je ſo dołpołnje wupaſiła. Łožo a druhe mjeńſi ſo ſnicźiźku, drohe ſkłady ſo ſpałichu, tak ſo je ſchkoda khĕtro wulka. Kak je wobeń naſtał, njeje jaſne. Najſtarſcheje je wuhło ſ kachłow padło, tak dołho hacź je Nowak we korcźmje był. Knjes Mar Nowak może wo ſwoju rĕčcź, ſo je wjeczor na piwo ſchoł. Wón ſi doma woſtał a leń, wjeć ſchoł, by ſo ſ wĕſtoſcźu ſwoju ſpaſił.

— **Schto ſo wſchitko na ſhromadźiſnu ſobu bracź njeſmĕ.** Miniſterſtwo ſmutkownych naležnoſtow ſdźĕli: So by ſo ſjawny porjad a bjeſſtrach ſakhował, je zakaſane, kopacźe, żelezne żerdźe, drjewjane klumpachi a podobne pſchiprawy, ſ kotrymiž mógła ſo ludźe ſranicź ako wohroſowcź, na ſhromadźiſnu ſobu bracź.

— Poniženje pófiſkich płaćiźnow. Sa-rjadniſka rada němſkoſtatneje póſty wuradowanſkeje wjeſa wo poniženju póſtiſkich płaćiźnow. Sćĕhowace ſo wobſamtnu: Płaćiźna ſa wuſwanja telegrama w pjenježnym wobthađże ſo ſniża. — Sa listy hacź do 250 hacź do 500 gramow poſtaji ſo 30 pf. jako nĕtcźiſka płaćiźna. We póſtiſkim ſchekowym wobthađże budże ſo w pſchichodnja ſa poſłatki na płaćeniſke khartki (Zahlkarte) zadaci: Sa poſłatki hacź do 25 hr. 10 pf., hacź do 100 hr. 15 pf. hacź do 250 hr. 20 pf., hacź do 500 hr. 30 pf. hacź do 750 hr. 40 pf., hacź do 1000 hr. 50 pf. a ja wſchitke wyſchiſche poſłatki 60 pf. — W telegramowym wobthađże poniži ſo płaćiźna poła dalokich telegramow wot 15 na 10 pf. ja błowcźo, poła mĕſtnych telegramow wot 7,5 na 5 pf., a poła liſtnych telegramow wot 10 pf. na 5 pf. Mĕſtne telefonſke płaćiźny ſu ſo takke pſcheměniłe: Wot 101. hacź do 150. rĕčenja płaćiźe jedne rĕčenje 14 pf., wot 151. hacź do 200. 13 pf., wot 201. hacź do 250 12 pf., wot 251. hacź do 300. 11 pf. a wot 300. a kóžde dalſche 10 pfenjezkow. — Dałoko-telefonſke płaćiźne ſu w 50—100 km. ſtaſenej zonje poniża ſo wo 15 pf., w dalſchich zonach wo 30 pf. — Pſchiprawjenjeſa płaćiźna poła błowanych pſchiſamknjenjow poniži ſo wot 90 na 80 ſt. hriwnow. — Listy do wukraja hacź do 20 gr. płaća 25 pf., ja kóžde dalſche 20 gr. 15 pf., póſtſke khartki 15 pf. — Pſchemeńenjena w póſtiſkim ſchekowym a telegrafowym wobthađże płaća wot 1. jan. 1925, pſchemeńenja w telefonowym wobthađże pak hałke wot 1. febr. 1925.

— Sa wobſcźerjow cźeſkoſłowakiſkich pjenjes. Generalny konſulat cźeſkoſłowakiſkeje republiki w Drjezdźanach jđźi, ſo 1 kč. a 50 kč. hankowki ſ datumom 15. hapryle 1919 jenoż hiſchće hacź do 31. dez. 1924 ſakońſaj płacźa.

S **Wortlez.** Dobra ſerbſka wutroba je ſaſtała bicź. Po zyłych Serbach a dale naſcheho kraja ſnaty żerbſti herc Jan Kuſchk je pjatk rano nahle ſmjerce wumrĕł. Pſchiwuſnym ſkorźeſche nĕkotre mjeńſchiny do ſwojeje ſmjerce, ſo je jemu hubjenje. Cźyſchu po lekarja a duchownoho hicź, ale po krótkich wokomikach bĕſche jeho hižo Pcźa ruczka ſajała. Narodźiwſchi ſo w Lichej Horje (pola Njeſwacźidła 1846, wopyta ſchulu w Rózeńcźe. Ju wukhowańſchi ſłuži ſo na ſchewzowſtwo, kotrejž pola njeſwacźa Hórnika we Worklezach nawuknu, ale ſdobom pak też hudźbu. Dokelž bĕſche mištr kopyta tehdom też wulowany mištr na ſerbſke hudźbu. Tutón wuſnam je jeho ſwóńenuju ſchuler ſdźĕli. Lĕdy jedyn ſe ſerbſkich herzow bĕſche tak

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fedora Michailowicźa Doſtojewſkeho.
S ruſcźiny pſcheložił Jurij-Hrodźiſchcźanſki.

III.

(Pokračowanje.)

Spowjedź wutroby: W hrónczatach

Hdyž Aloſcha pſchikas nana wuſłyſcha, ſo na kloſchtr wopuſchcźecź, woſta pſcheſłapjeny tiejo. Tola pſchi ſawjerzjanoſći ſmĕrowa ſe ſkotu a dźĕſche do kuchinje pviva, ſo by tam ſjonił, ſchto je jeho nan borjeka naparał. Wo pſchikaſni nana, „ſ lehadkom a hłowakom“ domoj pſchińcź, njeczinjiſche ſebi żanu ſtaroſcź; pſchetoż wedźeſche, kyrnjej by pſchikas ſ kruttym hłokom prajeny był, ſo tola jenoż ſ njemdroſcze wulkhadźa a budźe wĕſcze hižo pſchichodny dźeń nana rubźicź. Aloſcha tehodła hižo do cźaſa wedźeſche, ſo budźe w kloſchtrje woſtacź ſmĕcź. Bĕ to zyłe njeſchto druhe, ſchtoż jeho we wokomiku ſatraſchi, a tale bojoſcź bĕ cźim wjetſcha, dokelž njenójeſche ſebi ju dozyła roſſajnicź. Wĕſche to bojoſcź pſched tamnej Katerinu Iwanownu, kotraż jeho pſches liſcźik, kiž bĕ jemu kujeni Chochlakowa pſchepodała, tak mózniwoje namokniwſche, k njej pſchińcź. Cźujeſche, ſo tam dyrbi hicź, a to jeho żana njeſpokojeſche. Tak wjele hacź bĕſche ſo też njes tym w kloſchtrje ſtało, tón wjenĕr njebĕ ſo żenje ſjmbił, wjele wjazy bĕ ſo do bołoſcźe pſchewobroćił.

Jeho traſcheſche, ſo nicźo njewedźeſche, wo cźim dyge ſ nim rĕčeſcź abo ſchto budźe jej wotmowitwcź mĕcź. Pſched jónſkej jako tajkej njeboješche ſo won, ale jenoż runje tale jónſka jeho traſcheſche, runje tale Katerina Iwanowna. Bĕ ju hakle jenoż nĕſchto tas widźał a jenoż malo ſ njej rĕčał, ale won ſo na nju jako hordu, cźanu holzu dopomni. Ale njebĕ to jeje rjanoſcź, ſchtoż jeho traſcheſche, nĕ, to bĕ nĕſchto druhe. A runje, ſo jemu prawe naſtacze jeho bojoſcze ſnate njebĕ,to powjeſćeji tuto ſpodźiwne cźicze. Wjedźeſche, ſo ma tuta knjeni najſlĕpſche wotpohlady; ſ wulkomyſlnoſcźu prózowaſche ſo, jeho bratra Dimitrija wumóźicź. A tola — njedźiwajo jeje ſemjanſkeho ſmyſlenja, wobĕża jeho ſjmna, cźim bliže k jeje bydlenju pſchińdże. Wyſlesche ſebi, ſo tam najſſerſchu ſwojeho bratra Iwana tu khwilku njenadeidże, tehomuja też niż ſtarſcheho bratra Dimitrija. Tak porĕcźitaj potajſtim njes ſobu. Dimitrija by rad przedy widźał, ale hacź do jeho bydlenja bĕ pſchedaloko. Hdyž bĕ Aloſcha ſo kombžo kroto poſaſtał, ſkhwaba ſo, ſcźini ſnamjo tkchźa. Po tym pokaſa ſo wuſumĕrk na jeho ſubomaj, a dźĕſche ſ kruttym ſtupom k bojanej knjeni.

Jeje dom bĕ jemu ſnaty, a pſchikrócźi dołhi puć, dniy po ſadnej ſtronje domoiu pſches wſchelake kuliźy. Dyrbjeſche pak cźeſto biſeſ wſcheho pucźa hicź, pſches zuſe plety lĕſcź a też pſches dwory. Wſchitke tute kichiwe pucźe mĕſta ſnajeſche każ ſwoju łagowu kapzu. Pſchi tym pſchińdże też pſches ſahredu. Tiż ſe ſahrodu jeho nana njeſoſwalſche. K njej pſchiſtupchazu dom wobydleſche ſtara, zyle thromna małomĕſčeſcźanka, kotraż bĕ tam ſe ſwojej dźiwoku, pryedawſchej kmerwicźku, ſe ſtoliczu żiwa. Ta bĕ hacź pſched krótkim hiſchće w domach generalow ſłužiła, bydleſche pak nĕtko pola ſwojeje khoreje macźerje. Wĕſchtej tak khudej, ſo ſebi wſchędnje do kuchinje Fjedora Pawlowicźa po khleb a poliwku khodźeſchej. Ale njedźiwajo idźenja teje wuproſcheneje powłubi nzepſcheda dźiwoka tola żanu ſe ſwojich pſchepyſchnych ſuknjow, każ bĕ Aloſcha pſches Natkina ihonik, kotryż we małym mĕſcze wſchitke wuliźy ſnajeſche. Hdyż ſo ſahrodźe bliżeſche, dopomni ſo, woſebje jeneje ſ tych ſuknjow, kotraż dyrbjeſche dołhe wlecźko mĕcź. Poſlehnu nahle hłowu ... a widźeſche njenadźiwy ſwojeho bratra Dimitrija pſched ſobu.

Bĕ ſo w pódlaſkej ſahrodźe ſady płotu na nĕſchto ſtupił, tak ſo bĕ hacź k wutrobnej widźeć. Cźinjeſche Aloſchi ſnamjenja, ſo by jemu pokaſał, ſo nima wołacź. Aloſcha bĕżeſche płoteż bliže.

„Sbožo je, ſo tu pohlada, hewak bych wołacź dyrbjał“, ſchepta ſche Dimitrij k njemu. „Pſcheleš tu! Kak derje je, ſo pſchińdźeſch — runje na tebje myſlach.“

Też Aloſcha ſo wuježeleſche, njewedźeſche pak, kak by pſches płót pſchińchcźoł. Tu pſchimny jeho Mitja, kiž mĕješche hobrſke mozy, ſa ruku a pomha jemu pſchi ſłoczenju a Aloſcha ſhraba nawodźenk a ſwiny ſo wobrotnje na druhu ſtronu.

„Nó, pójmoj!“ praji Mitja roſhorliwje ſcheptajo.

„Hdźe tola?“ ſchepta ſche Aloſcha, ſo wohladuje do wſchĕch ſtron. Ale bĕſchtaj zyle ſamoj. „Tu tola nichtó njeje“, praješche wón. „Cźehodła pak tak ſchepta moj?“

„Cźehodła ja tak ſ cźicha rĕcźu? Njech cźert pſchińdże, haj, cźehodła tola!“ ſawoła Dimitrij nahle ſ wótrym hłoſom. Haj, ſjom tu njeſeło pſchińchoł, a mi je tu też wo wĕſte potajſtwo cźinicź. Nadrobnišche poſłyſcho ſjonisch. A dokelž ſo wo potajſtwo jedna, rĕcźu też hnydom zyle ſ cźicha, łyrnjej też dozyła trjeba njebyło. Pój ſobu!“ A njeſeł.“ Wjedźeſche jeho k pawilonej, kiž bĕ zyle njes ſłpaną, łokarna a jaunſchowzami ſkhowany, w dopołnje rozpadanej chĕży, ſelenej a cźornej pſches ſtarobu, ale tola hiſchće pſchitrnjej. Spožcźi też hiſchće ſchtyk pſched ſnehom a dešćom. Schpónđowanje bĕ ſhnile, dejſi cźumpaſe, leżmy wonjacźku ſa ſluchtym. Drjewjane ſelene blido ſtojeſche nutſka, ſ nózkami na ſemi a na nim widźeſche Aloſcha ſe prĕnim pohladnjenjom pof błeſche kongnaca a malu ſchkleńcźku ſtojo.

„To je kognac, haj“, praji Mitja ſo ſmĕjo. „Hišo na mnje hladaſch, każ bu ſo praſchecź chcył: chceſch ho ſaſo wopicź? Ja ſo njewopijun, jenoż wopitam, jako Rakitin, ſe ſjwinjo, praji. Sšydń ſo. Bych cźe rad wobjał, Aloſcha. cźe wſmijał; pſchetoż na zytym ſwĕcźe jenoż tebje lubuju — jenoż tebje.“ Poſłednje ſłowa praji każ by ſo mpłił. „Jenoż tebje a nimo tebje jenoż jemu wſchędnum wobzoru, do ſtrejeż ſjom ſo ſalubował. To je mój ſtonz. Salubowany cźeſ njeje njemuniju to ſamo każ lubowacź. Sšamo tej hižicź mózeny wobzoru, do kotrejež ſjmy ſalubowani. Sšydń ſo tu, ja ſo pola tebje poſzydnu, hladam na tebje a. powidam cźi zyły praſkot. Ale też tu je lepje ſ cźicha rĕcźecź, ſamo ſcźeny njejſu bies wuſchom. Schto je mje k tebi powhnuło, ſo ja tobu żadam, wſchitke te dny a też runje nĕtko?

Pſcheteż dyge cźi zyle ſamemu wſchitko prajicź, dokelž bies tebe njeńdże, bies tebje njeńdże; pſcheteż cźihnu ſe jutije ſ mrócźelojtiej wyſkoſcźeje, pſchetoż jutije wojnije żiwenje konz a ſpoczatk. Sšy hižo ras wołnje ſhonił, tak je, hdyż cźłowjek ſ hory do hłubiny padnje? Nó, ja wotwcźeny padam. Boju ſo teho, a tola budźe to błódle. Abo cźim bóle iwoſcźehowjaze. To by cźert njebył, njech je kaźtuli! Hdźe ty runje chyſche?“

„K nanej, tola prjedy Katerinje Iwanownje.“

(Pokračowanje.)

1. přiloha k čislu 297 „Serb. Nowin“

Sobotu, 20. decembra 1924.

Poprjanzowe wutroby.

Poprjanzowe wutroby maja něschto wožeběiteho na žebi. Woprawdže! Snajemy kleboine a kote wutroby, kotrež žu jako debjenka na rjeczaškach nosena a kotrež žu drobotnische, hacž tajke male brune poprjanzowe. Mamy schokoladowe a marzipanowe wutroby. Tute žu džesacz krócz wožebnische hacž poprjanzowe. Ale tute žu něschto wubjerne, wutrobite a dopominaju cze na hody. Hdyž takle we wukładownych wokнach žo na tebje žmeja, dha je wěste, so Boże dźěcjo a cumpodich dałeko njejsta. To masch tajke hodowne pschedeczucze. A chcesch woprawdže hodownje sacziwacz, dyrbisch někotre poprjanzowe wutroby sjesz.

To je tola zyle wscho jene, hacž žu tute do běleho zokroweho łabata sdrałczene abo ſ tolstej schokoladu poczehnjene, abo hacž jednore wschědne poprjanzowe wutroby. Abo niz? Jich wažnosez wot idealnoho stejnischcza je tasama. *Jabluka, worjechi a poprjanzy* — to je tjosjonk, kiž rad w naschimaj wuschemaj klyschinmy a kiž hodowny hłoh wosnamjenja. A hischcze wjazy klyschich a sacziwasch ſ nich: *hodowny schiom, hodowne wjesele, sbožowny dźěczazy czaš*. To dyrbisch prawje ledzibliwje pokłuchacz, potom klyschisch sbožowne hodowne hallelija.

Dopomnisch žo hischcze, kak žo twoja mlodostna dźěczaza wutroba radowasche, hdyž njenadžijn w schulkej toschi, na stólczku abo na twojim tóžku jemu poprjanzowu wutrobu wuhlada, kotruž běsche maczerna Božehodźěczowa ruka tam tajnje połožiła?

Wěso, žu tež wulke poprjanzowe wutroby ſ rjanymi złodkimi pyschenkami a ſ hmjazanymi hrónczkami we luboscezi a zwérje. Tež mužow, kotrychž hanno wjetsche hołzy „ſ lubosczu sjedza“. Tajke wulke poprjanzowe stworjenczka pyscha wožebje budy na hodownym hermanku. Mi powěsez bimboju žo druhdy tam a sem. To mózesch je kupicz abo wo nje łósku njetacz. Czim lubsche, hdyž na to waschnje žeeł je bohudzesch a pschijmowjisch. Ale tajku poprjanzowu wutrobu dari cži tež twój „najlubschi“. To je wjes sjwjeselage, ale male poprjanzowe wutrobiczki pschetrjechnja wulke, dokelž žu nějnische, luboscziwsche, ſ jenym zlowom — wutrobnische. K jedzi wschat žu wschitke pjeczene, hacž wulke abo mało. Mjenju jenu, ſ poprjanzowej wutrobu sjesch takle troschku hodownje radosez bo žo. A ta cžłowjekej niczo njeschkodzi, hanno niz thorenm złotkej. Hdyž žu tute poprjanzowe wutroby ſ hodownej luboscziu pjeczene —, mjenju njemjezy te, kotrež žu doma w sjwójbach k wotpowědnemu darej pjesu —, potom złodza czim lepje. Na tajtich darach sjwjeseluja žo wulzy a mast, kaž tež wasch

wjesny rumpodich.

Na bjeżadze.

(Wobras je wěsty.)

W czasu naschich bjedow a wowsow chodźachmy na pschasu. W Dekujej Luižiju tajke podobne hischcze nadeidżeny. To běchu a žu wjesole czasu na dołhich symitich wjeczorach.- Mlodźina chzyschce nairadscho ſ thěžti wujeź. Helzy sedźachu sе swojimi kolektami we wulkej stwi a thałe starschu žo wo sabawu. Te czi wschehu dracza bamborichu, powědachu baiki a wunnyłkene stawisniczki, to žo spewasche a jusłasche ſ zyleje wutroby. Tam a sem pschinješe jedyn czahazu harmonitu žobu. Och, kak rjenje to běsche. Zyle tuto waschnje wjeczornych sthadowankow hischcze sasthe njeje. Ale pschasez nasche holzy ſ wjetsche wjazy njemóza a stare kokvroty plěšnivjeja nědźe na hornjej lubi. Tu a tam seidu žo wujezni hołzy a holzy na dołhich wjeczorach — wěso bjes kokvrotow. S wjetscha pschinjesu žej druhebo dźela a tak ſ wjeskoleje sabawy rozeje „domjazeho dobytka“. Też starschi ludzo sthadźuja žo k bjesadze a wo tajkej chze wam wujezny wobrasowar powědaez.

Wjerschez Marhata steji pschi khachlach a pjecże pampuchi. Ne wjerschez desay žedza pschihotowane czestowne hromadki, kotrež jemu po druhej do pónoje kładze, kiž na někaz steji a žo nastajnje wari. A to cżini tak: por mutz, někotre wobrocži a por wosnuje won. Kładze je na talez a krumala je we zokorje a połoji je do blachoweje schtle. To ma czi mjne. Mój jejnjerschi ně — tak to wscho pluscze a wonja! Dwě schtle polnej, tež wulki hornz ſ wuchomaj, hischcze jena schtla a k tennu žaneho tónza. Pschidźe wschak dźensa zyla hromada wjeżnjankow na bjesadu, kaž Kalczkez Měrr ze swojej žonu, Měrczinkez Khata, Himpolez Jan ſ hólzom a druhy. Skutzd je saidżeny tydżeń žamo tykanzy pjelk. Ale to Wjerschez Marhata- njemóże, jeje kuwy hižo někotre tydżenje steja a tak nima mloka. Nó, pampuchi tež dobajahaja a to žadyn wólbr pschikuk te kopejez njeje. Mi žo sda, na wschě sto je napjetka.

Woprawdže, wjeczor nawali žo zyła cżrjódła wjeżnjanow. Schtoż žu słubili, to dźerża a k tennu rjana liczba njeproschenych. Shonichu, so je pola Wjerschez bjesada a tuż pschidu. To tak we wsy je. A tódy je lubje witany. Kolejeze, kajke rjane rójczki ma Pjeczatez Khorla na wokninjej pschedkoschi a tak runu „hażu“ na Pinzez Arnoscht w swojich dołhich wtożach! Wón a jeho njewésta maja žamo pjerschecżenje na rukownj. Staj hakle njedawno po žlubje, kiž w Nowinje stejeschce. Jeje starschez staj też žobu. Tamny czorny czopty laz je Arnoscht nanej k jeho narodninam darik. Barczikowa powěda bole ſ cżicha, so je sej tu nowu pisanu salu sa „badrlumpy“ a stare żelezo kupiła, kiž je muzej sa thribetom pschedała. „To widżicze“, snapschecżiwi Tunczez Gusta, kiž běsche ſ pot wuchom na nju pohlućhak, „tak žony khwoli muži jebaja!“ A tutón thema pleczę žo na zyle pol hodźiny dale. Kóżdy a lóżda nęschto wě, kak bu sjednu abo sjebona. Schto to wscho na sjawne njepschindże! Wobežeje ſ czasa inflazije.

Bukwicz žo mohł se smědzhami. Żony chzedża — kaž ſ wjetscha — pschewahi mécz, ale muzjo nochzedża žo dacz do saka tykuez. Schtoż te żony wscho we swojich mužach wědża a wotkrija!! Ty mój lubi bożiczko! Wobežeje Barczikowa, kotraż poczina czopka a wótra bycz wot stwineje czopkoh. Brjnch jej dźerża. Ale cuzne dźeło dże pschi tym dale, kotrež žu sjej żony žobu pschinjeżeje. Muzjo natykaja sej trubku a stłocza tobak ſ porstom do hłoicži, to krucziścho sedźi a kepje ho paki. Wschitzy pachaja. Stwa je pokua dyma a kura, so ho skoro mjes žobu wjazy njeſpóznaja. To dyrbjał nasch khat widżecz. Tón bu jim hnydom dwéhodźinski pschednoschk wo nikotinje dżerżak. Woprawdże, žoc je pschewjeze, schtoż ho w Sserbach kurt. Hižo žednuźtny Michałk por rasow sczehnje a jako żydowmanczelenky sej wjazy pomhacz njemóże. To je sahuba strowoty cżkła a dusche.

Sedźa we wjeżolej sabawoje hromadze, czahaju žo jedyn druheho pyches wochlu, maja ho sa kunttu a sacżerjo sej czaż na wschě możne wasdnje. Smjetaja sej tež „hundsludny“ do khowy. Ale to że wscho bóle w żorcze, bjes tschihwdżenja a haúby. To ho tež sa sło njebjerze. Żony maja žwoju kordiju mjes žobu, potom saho mużojo swój „dischkur“. Tón wschak je druhdy żelezny, wožebje wschelake żorty“. Schto wedża ludzo jej wscho powědaczi.

Mjes tym na Marhata kosej hotowy. Kiwnje mjelczo mużej, so dyrbi błido rosczahnyez. Cżini to na wobelmaj bokowaj. Rurk njedożahaa a tuż pschinjeże Marhaka hischcze druhi. Skoro wschě schakle je schkleńczaneho kamorce trjeba a twuprózni jón. A wulku kofejowu thanu, naprjedżi. „Nó, muzo, cżin a nalidwaj pschejo kosej, pónđu tak dołha po pampuchi.“ Kak žo wschě wocżi sjobla, wutrobu żnjeża! Och, tele rjane zokrowane pampuchi! „Marhata“, schtreje ju Pjeczatez Korla, „je por tuklow dotthakani žant, jeli dyrbi trunje bycz.“ Wschitzy žo żmeja. Wona snapschecżiwi, so ju „bankrott“ sjeża. Nekto hakle tichot. A tódy pija. Marhata njemóże skoro dowaricz. „Ach, waš pon muzikow budu dożpecz. Budźeże bjes stracha! Budźeże swérom a satykacze sej hubu.“ Snowa żmjeże. Ale woni sej swójzy tacaj njedadża. Wschém derje skoda. Kak jeno sej porhty wobliżuja! Wschitzy jedża, schtoż koża dżerżi. Dołha schkla je skoro próżdna. Horuz je też hižo natorhnjeny. Ale skoro wjazy njeidże. Jedyn po druhim sastanje. Na klidze pak wostanje wscho stejo. Njech so w żołdku żadži. Tuż cżakaju. Horuz chzedża pischcze wu-

JENA

SINGER

z motorom z se zwěcu k šiću najwuźitnišl

hodowny dar

Polóżeno płaćeńsko wumjenjenja

Singer Co.,

akc. tow. šijacych mašinow

w Budyšinje na bohatej hasy 14.

Stawisnische powjelcze ſ naschich żerbskich wżow.

Dobroschizy

pola Njeswacżidła.

Dobroschizy žu nastale w prenjej dobje żerbskeho łażiwjenja, žu, kaž nam wjesne mjeno pischeradži, rodzinka wjeż bule. Mjeno je sestajene le ſ krócżenki mjena Dobroslawa abo Dobromera, schtoż woboje wosnamjeni „dża dobroczinwolcze sławjenego“, „dża dobroczinwolcze czescznego“ zlowoje zlaw a měr mejschcznej podobny znuźk. Wukóncz-izy pokaża na to, so je wjeż rodzinske żydliscżo bya.

We starych listinach žo wjeż a knjeza, kotriż žo po njej mjenowachu, mjenuje Doberswitz, Dobrschwitz, Dobirschwitz, Dobreschitz, Doberschitz, Doberschitz, Doberschütz, kaž žo někto (swonk) pisa. W lecze 1350 je khéżor Karl IV. knjemjenzan kej schpitalni wobschpodstwo 3 Rożeńczanskich łanow m

prósdnicź. Přjedy njechaja wotšat hicź. Niż ani jenoho pampucha njeśmědźa k šmdanju měcź!

Po koncju šalpěwa Kschdicz Michał kofejowy śpěw, dalsche stare a nowe serbske stuczki. A pschitomni krucze šobu śpěwaju, tak daloko hacź śpěwy słyšu. Wšejtoty wjeczor bo minuły. Cźažnik pokašowasche hižo dwanatu hodźinu. Sasparnosć nikoho njeczuwolowasche. Tajkale rjana sabawa, tele basći a bašnicźki, ale teź hrósbne powědanćka, jo wložny na hłowje stawaju a žony w strasche domoj du. Boja so a widźa wschudźe scherjenja. Sa tydźeń chodźa so pola šuboda seuczą a śej hischcze wjazy powědaź. Tamni pschipoštuchaja a wopomu śej hdyž a hdyž jedyn pampuch. Potom pak so nastaja na domjpucź. Straźnik trubi hižo dwanatu hodźinu a tolsta cźma wobdawa pueze a wjeś. Hu!

Što mi Bože dźěćo wobradźi?

Serbskim starschim k rozpominanju a sobuje Hańži k abrahamowinam na wopomnjenje mjeodorjeze napisał Jan Bryl-Serbin.

Palorźiza śtej psched durjemi. Wětrej hólzy honja so pak wot rauja pak wot połoonja po luźiskich horach a honach. Syma je, so cźi huśaza koża wobběrnje, hdyž i domu śupich. A tola so rumpodichej njewostajdźi po Serbach chodźicź, so by pod wokanmi nastuchał, schto nasche serbske dźěćatka cźinja, „kiž i maczećku a nanom su w cźischich komorkach.“ — Hacź teź to su pěrke? Hacź posluchaja pschezo jenak rad a jenak jara, hdyž nan abo macź jim nješchto kakaja? Oo hoj. W hodowninu wschak matej dźěcźazej wuschi cźešnischi śluch, wócźny wótrische wobjenje, nóżny so bóle do skoka a ruczźy su cźěstischo do dźěła, hdyž macź nješchto śej pscheje, nan nješchto pschikaz. Dźeo nješchto praji, wowka nješchto śpchuje: „Hańža, Janko, běź tola tam, dźiśź po wodu, śkoć sa wuhlom a sa dejewom, dźi wschak junu tam abo tam!“ —

A hdyž prosće słowa njehnuje, jenož trjebasch schukowaćź. Dopomnjeze na Boże dźěćo hymdom wohrěje, bosoćź psched rumpodichom, so mohł widźeź, kak Janka abo Hańžu lěnja koża śpjerbi. Hnydom pohonja, dźěćo poślucha. — Seobotu bźi macź do města, njedźeśu za tydźeń nan wojdźe do Kamjenza, do Lubija, do Wojerźi, do Drjezdźan, do Khocźebuza abo thort wź, hdźe cźischcze dale. Schto tam, hdyž tola hewak za zyle lěto ženje do městow jědźi njeże? Jnú, njetrjebawsche praschenje! Boże dźěćo honicź dyrbeju nan a macź. „To ja tola dawno wěm, cźehodła dhe runje w tymle tydźenju nan abo macź ako hnadź wobaj hromadze nětkuze do města jěźi“ — tak śebi mundruje Hummolskitz Hanślk. — „Haj, ale schto teź to mi Boże dźěćo wobradźi?“ — wjasnje jemu na jazyku.

A nětko, lubej herbitkaj starschej, je na wamaj rjad wotmołwicź. „Schto mi Boże dźěćo wobradźe?“ — tak klinczi to teź j' tyhaz a tyhaz ertow naschich herbstich dźěći a wone pschindu k wamaj swoje pschecza wuprajeć, abo pischu swoje śliczitki lubemu Bożemu dźěcźu w njebjeśach, so by wuhtoschkach nutrne próstwy a zadanja mlodostnych wutrobow a wschitke bohacze dowjelnicź. —

A wy lubi starschi, wosbeje wy! Bohu zohnowani, tośiź macźe cźejdźu dźěći a malo kroschkow, dokelź śu cźasto hubjene a sastłužba snadna, pjenjezy pak tak drobe a zadne, — wy njewesce śebi rady, kak móhli wschitke sbožne pschecza swojich lubuschkow dowjelnicź. Wy pschikhadźecze do města a wuhladacze te budki na witach, rosejajene a połne najwschelakorischich a najrejschich twarow, wjazy hacź dohańdźich, wsche te žadosćiwe pschecza swojich mlodźuchich nutrobow dowjelnicź, ale, ale — njeńcźi njedośahaś: dokelź je druhich wudawkow a dankow tak mjele! Wutroba waš saboli a cźejke šoychowanćka wuronja so i cźwilowaneje dušcze: „Ach rad bych chtył, kdy bych mohł, kdy bych mół!“ Haj, hdy by njechtyło koho njepopschasnyło, njeśmilneho „kdy by“ — tu je kónz njeśeła a dopjelnjenja, hdyrjež wam tydźeń krócź we wuschomaj klinczało: „Schto mi Boże dźěćo wobradźi?“ —

Tola ja wam wšěchu te śwojeho lubjenja penjezy, a może bycź, so i teho lubodrohcho wopomnjenja nětkajka dobra rada teź za waš śobu wuhlaźi, hdyż śtyknicze doma schepłacź nćzne hubki śwojich dźěćatkow: „Schto mi Boże dźěćo wobradźi?“ — Wschak kóżdy cźłowjek może nješchto wot druheho nawuknuć, wschak i nalhowjenjow a dośiwjenjow cźerpamy najlepje śwoju źiwjenišku filosofiju!

„Schto mi Boże dźěćo wobradźi?“, tak jemy so jako małe dźěći teź cźasto lubeju starscheju praschaće, najserdcźiwo wjaz krócź, hacź bě nanej a macźeri tuho; wschako běchmy teź cźyjokha, a dźěłarscźelka sastłužba nicběž tehdy wo mjele thmanischa, dyžli je to dźensa. Haj, nasch nan a macź śtaj dyrbjałoj mózne w pocze śwojeho wobticzka dźěłacź, prjedy hacź nuzny wschednny chleb sa tełko „hłodnych hrtiełkow“ sastłużichtaj. Ale dobra myśl, dobre mjenjenje a hwarna domóra k Bohu, herbsta słutnjowość a herbsta pokornosć — tele dobre wótrowoste wo zinli su i Bożej pomocu wjecele naschemu lubowanemu starscheju pschi se wsche cźeże źiwjenja. A rodośjcow śmy my dobre dźěći tełko dołźiwile, hdyż hodownicźka so bliźesche a patrozicza nam pschinjeseše krasnu Bożi wjeczor wobradżenku — Směšu wam tutón wobrazk was narathowaćź?

Robocźanska wjeśka. Khěźka je śtomjanej tśichu. Dwór psched khěźu a sa wrotami wjeśmy puczik. Kolwokolo śtoka mała sahroda. Sa hnumi bujeze pola, — knjeze pola sa dźěłacźy lud: i wjele prózu, i wjele dźěła, i wjele potu płodne su a bohate. W khěźu mała śtwórcźka delcza, najstwa horjeca, pódła łěhanska komorka a pod njej teź sajka komorka. Nan roboźan a macź roboźanka, wowka — cźełowa zona a schtyri njedorosćene dźěći, to je wobras zyleje śwójby. Sswójba tak prosta kaź w Nazarecze, a tola tak bohata, dokelź je tu runje Boże dźěćo wobradźało. Tola teź strach a hrósba tu i rumpodichom jakhadźechcźej. Tón bź zo nam nawalił w strašchnej poobdźe. Wulki kónch, wjećerhe wschón kožmaty a wokolo źiwota powcjeśtko wobwite. Pod kožanej kožmatej cźapku hapatej dźiwje bo wuwalejo wócźny, kaž bychtej jo do dušcze jakórej chcźekej. A hlej, tón wulki wulki rubjany měch, a a k temu schcźerkaty rjeczeš: mój bożicźko, schto ma njekrašnu rumpodich tola w mołhach, so ſ' rjecześom, ſ prutom a měchom je do tuteje khěźki měra a pokoja śej sajeź?! Hanka je śe strachom sa dźeło do „nješe do kuła šalšiša, Hańžka maćeźcźu pod sašu. Nź — Katka cźeła pod błido a Jank hjerje śwoji wuczeł pola nana. Luožiczka ludźicka, to je schkrěł, hara wołanja, płaczź a žałośćenje! Haj, cźehoła teź to dhe rumpodich „łóše dźěćo“ do měcha ukinuć a wódnemu mużej donjeść, tam do hata nuts do łódźnjeneje wody cźišnuć. Kak njedyhjate wschě nadobo schkrěźeć a nanka, maćeźcźu, wowku na pomoz wołaceś! — Ji nú, tak śe dreje njebudże. Nauk cźini pośrednika a jmenuje rumpodicha, so tu „łóšeh dźěći“ nima, ma jenoż pěrnych, a tych so rumpodich pschimacź njesmjeł. „Batu, batu batu!“ (beleu) modlicź so nětko dyrbja a pokazaćź, hacź móża prawje rjenje „Wótcze naš“ wrajićź. A w khoka sełkakaja dźěći ſ thowankow a so klaknuwschi śpěwaju nutrny „Wótcze naš!“ Tak pobożnje a bohabojaźniwje drje so žadyn pacześ ſ dušche hłubin ronił njeje, kaž we tośiej hróbnej thwiśi. A hlej, pruhowanje je wobstate. „Wótcze naš“ dowmśpěwany, rumpodich łyokojeny a smérowany. Nětko wušmuje śe śwojeho wulkeho měcha łuźeheńći, jabluka, wortźehi, so by jenoż tak po ističze łuleja, schwikuje nana ſ prutom, hrosy teź maćeźcźu a wowzy a nomału cźamza śe ſtwaj won. Wohu dźakowano! Kamjeń so wot wutrohy wasi. Sabywschi strachu wytaju dźěći ta rosšpuanym žadom po ističze. „Da, to bě tajki łuhi khaoła! Tón je najśterśi ſ měśta był, so tak hrosnje bórcźeleche a ſ rjeczeńom schczerceleche“, praji nank. „Ale wohladajcze jenoż nětko, schto je waun Boże dźěćo wobradało, hdyż jeże pola Pawlikez cźety na hjeśadze byłe. Mjes tym so je maćeźka kolam dowała a wowka dejiła, mjes tym so ja ſam pośledni wotwał dowtórćźich, je Boże dźěćo wola naj pobyło a kóżdemu na mjśtno za błidom nětchto rjane pschinjeseło. Hladajcze na tónle krasny schtomik, je drjemótićźki, dokelź jeże tez wy, tuhe dźěći, mólicźe, ake nan rěcźi k wam wo luboścźi malego Bożeho dźěćeza, wo luboścźi nana a maćeźcze k wam dźěćeźkam, to bysteće we śwojim raju dźěćatkowa Boha pó nasc, kotryż je wam wobradźił starschej, luboważeju woh, a strazeju so ja wam. S jeju rukow, kotreju sa wam bo świnatej w ożete a modlitwje, wobradźa Boże dźěćo śwoje dary. Tuž, dźěćatka, bndźeze pékne a posłuchne, a tubujeze so a luboźeze nasc! Pod Bożodźěćcźowym schtomikom teźi hischcze jena wobradźenka, kotreż hłuscha wam wschém śhromadnje: Wobkacaje, tule herdsku knizku ze wam Boże dźěćo ſ Budyschina hobu pschinjesło! „Kak je Bohuślaw ! Dubowina ľuboh“ Boha pósnał“ — powjeda nam tale knizka. Knjeze duchowni a wucherźi piśaja tajke herbste knizki ſ wjele: rjanuymi powjedanćkami, a Sśmolerjez wni w mésce je cźišchcźi a pschedowa, so tychu herbste dźěćeźi teź nješchto a cźjane k cźitanju méše. Hanka a Hańžka śej hižo w schuli derje nźuśli cźitaćź nawuknjeć, knjezna Katka wuczi teź herbśi cźitaćź a pśkwaćź. Tuž na Boże dźěćo nad tym śwoje wjesełe a je wam tu herbste knizku wobradźiło, so bychcze ſ njeje wjele radoscze a lubosće ja maćeźcźom rěcź cźerpale. Tehodła cźitajcź pilnje, a k tšu pschinjeśe Boże dźěćo hischcze jenu rjeńšu tajku wobraźenku!“

(Skónczenje pschichodnje.)

Haarmann pscheđ šudom.

Haarmann a Grans k śmjerći sašudźenaj.

Pośledni dźeń w Haarmannowym proześu je wupjelnjeny ſ rěczemi śtatnych rěcźnikow a sakitowarjow we padze Granśa. Statny rěcźnik dr. Wagenschieffer rozjasni Granśowe sastarjenje ſ wěsowneje stromy. Grans je wobskorjeny ota nadpjerania k mordarśtwu w padowaj Hannapesla a Wittiga a ota pschethowanja w 10 padach. Hennirowy pad je ſ dźensnišnjeho jednanja wuslankinje ny. Statny rěcźnik poda najpriedy krótki pschehlad se Granśowoho źiwjenja. Hakle 15 lét stary, je hižo njesprawnosće śkuźił. S 18 śtkami bu hamośtatny. Grans je pschikład za ludźi, tiż njeśmu za cźaś wójny zaneho prawoho woczeźnjenja mest. Jenna rojach e sprawnem wuzu. Pschezo hłaoaśche. dobroczińowość druhich ludźi sabóje śnjewužićź. Grans je tróźny hižo dla padawśtwa a pschekthowanja pokhlostany. Wón je teź, kaž Haarmann praji, pschezo jenu ruku w Haarmannowej pjenježnej kapśu měł, kotrehoż wo proścźenju śeźeśeche. Tak dołho kaž Haarmann w jatbje pschebywaśche, je Grans w jeho bydźenju na Nowej hażu njekhmane źiwjenje wjedł. Wschecźini teź zylu Haarmannowu rentu. Statny rěcźnik ho potom wobśkorźuje dla nadpjerania k mordarśtwu pschiwobrocźi. W padze Hannapela może ho Haarmannowym wumjedźenjam na kóżdy pad wěrićź. Grans dźiwśke Hannapelowe khołowny měcź. Hižo na druhi dźeń je jeho po nje pschiśichol. Hakle na schtwórtym dnju pak běśche tak dałeko. Hdyż Grans potom k Haarmannej pschińdźe, běśche hischcze krej na schpundowanju. Grans je to widźeź dyrbjał. Teź je wośebje po wupraśenju śwódka Seidła dość dopokałane, so je Grans Hannapela ſ Haarmannej pschiwjedł. Podobnje sadźerži ho wěc ſ Wittigom. Haarmann je drje wschěch pschešwědčeźił, so je Grans Wittiga, kotrehoż wobłek dyrbjeśe měcź, pschezo sałe k njemu wodźił, tak to njeje wjazy měra psched nim měł. Dr. Wagenschieffer kónczi śwoje wumjedźenja, praji, to dyrbi so Grans dla naopjerania k mordarśtwu w dwémaj padomaj sałudźicź. Wobkorźuja ota pschethowanja je bjeśe wschcźo jałna. Grans wjedźeśche, so je Haarmann njekaknjezy bo wobśkedźeństwa wózow, kotrej wot njeho wjeśe śe pschischol. Teź tu dyrbi so sałudźicź.

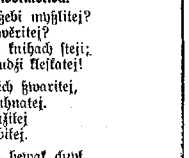
Wyschichi statny rěcźnik Wisda wobźwórdli śwoju wobśtórźbu śe ſprawneho a psychologiśkeho śtejnišćeźa. Wón wumjeźe mjes druhim teźkowaze: Ssudnik je jednanja śu dopokałałe, to je Grans Haarmanna ſ wotmyślenjom k mordarśtwu nadpjeral. Jednanja śu wo Granśu łudy wobras podałe. Grans je wobdarjeny, jednałe jara mjeźe. Je wośebje jara nahrabny. Ssam pschewza pschezo mjenje śtrašchny dźeł. Pósłał Haarmanna po proścźenju a kraonjenju, ham ho wot teho źiwjeśe. Haarmann dyrbi mordowaćź, to może Grans wźaj morjenych pschedawaćź. Na cźim łaśeji nětko tutón wśim Granśa na Haarmanna? S wuńkeho dźeła na tym, so Grans rośumi, Haarmannowu powahu prawje śnjewużiećź. Hlowna pschicźina tuteho wśiwa pak je, Haarmannowa bojoćź, so jeśo Grans pschećaźi. Wérićź móże ho Haarmannej ſ najmjeńśicha to, so je jeho Grans nadpjeral, Wittiga a Hannepela śkónczowaćź. Śrjoka łdy je wobkorźeny tak prěć, kaž Grans. Cźini to tehodła, dokelź ma hubjene śwobodnje. Wyschichi statny rěcźnik nauwuzuje, so by je Grans w dwémaj pdomaj k śmjerći jałudźił dla nadpjeranja k mordarśtwu a to hyšu so jemu cźełne prawa wotrjeće, dokelź śchce pschicźina jeho njeskutkow nahrabnoćź. Dla pschethowanja nanjeloweśke khłoštanju na ti łéka. — Grans pschija tutón namjet ſ njepschemjenjenym śymnym wobliczjowym wuraśom, mjes tym so Haarmann hnydom pschećeceź śapocźa. — Po pschesłuchu dostanje śłowo Granśowy sakitowaŕ, rěcźnik Dotza. Wón praji, so tajći prozeł, kaźiš je Haarmannowy bił, śwój jenoż śrjoka wohłada. Tola teź w druhich łdjach śu ho podobne pady stałe. Wotpokoja dałe nětkuje, kiž je so cźałeśiśchu wupraśiło, so tajći prozeł je zyle khytkna wéz, hdyż ho wo wobśkorźenych jedna, kiž k śwojim njeskutkam śteja. Dale wozwjeźe, so judnikże pschepotowanje njeje dopokałało, to je hdy śłowo „mordarśtwo“ mjes Haarmannom a Granśom ho wupraźiło. Napodaje je, so je Haarmann hakle Granśa winował, hdyż śebi kam wjazy pomhaćź njemóżeśche. Grans ho wiźnje, ro je Wittiga a Hanapela k Haarmannej pschiwjedł, so by je ſ njeju kłónzował. Pola Wittiga, tak łakitwaŕ wumjeźe, to ſ tała njej móżno. Wschelazy śwódkoju śu wupraźili, so je Haarmann jako prěni na Wittiga rěcźał. Teź wota Hannepela njeje dopokałane, so je jeho Grans k Haarmannej pschiwjedł. Hubjeny łaćźiśchcź, kiž Grans cźini, njeźnuje ho k śmjerći łaśudźićź, hdyż njeje jeho wina ko w jatbje wobśuchnył, njeźo njedopokała Niehdyż pjenjezy, kaž by je ham ładjeržał, hdy by ho nadobo wobśkorźił, to je Korłu Wulkeho łamtórdnym Rejśterje njeby hinaśchi wupadał, hacź Grans. Nichtó njeźnje ho k śmjerći łaśudźićź, hdyż njeje jeho wina jałnje dopokałana. Hdyż pak śud dospołny jałnoźeź wo Granśowej winje nima, połom je śejo, je jeho winowniu je hacź k śmjerći łaśudźi. — Po dośtkonźnych śłowach śtatneho rěcźnika dosta Haarmann na śwoju próśtwu dowotnoseć, rěcźeć. Wón wumjeźeše: Tu śteju a cźekkomje winuja. Mi je wumjeźnje, so śym, hdyż śuch zyraty, prěć. To drje by łóźdy tak cźinił. Njemóżach dowéreć k policiji, ſ łyła k zylemu cźłowjeśtwu. Wot dźećazych lét śem śym jenoż śwoju macź łnał. We łchuli ża podwyścheńow śym ſ prěćuścha pedrył. Njeśłym jenje buchatbory był a teź dźensa to njeśłym. Hdyż jeha pschedstawa pschetorhnje a ho jeho prascha, hacź cźje śe ſ zyłu ſtanśław śłischcze junu powjedaćź, wotmiśłwi Haarmann ſ pracźiwym hłosom: Njeśłym świnowaty. Póstou wjeśele me hłowarubadło, ale dcźu prawny wuśud ża mnje, ale teź ża Granśa. Mje je śwédomje cźasto hrjebało a śym ho na kolenach modłił. Teź Grans njech śwoje śwédomje wołóji, jeli je winowaty cźnje. Wém to bórły do njebjeś pschiwidu a to śwoju macź tam sało wohładam. Je buch ſ śwojimi njeskutkam wabjeny, pschetoź Grans njeźe ża dym jandźeł. Sśym tak dołho njeźełaŕ, doniż Grans nje chaśche pschijnaćź, to je wote mnje źiwy był. Je wérna, běch wóśł w Granśowej ruzy. Běch ham na śwédze, tehodła ho jemu pschiśiamtkuch. Grans je drje egoiśt, njeje pak ſ wobrédła niczo wjedźał. Pódźiśchco drje je mor woperły widźał a śebi myślił: ło mółčeły wuźićź. Kak śam mordował, njewém. Je mi hłischcze hubańćko. Se tołu kiž ho pola mje byli, je najśterje jeoym, nanajwjazy dwaj śtónczikoj! Grans wjedźeśche njerodne źiwjenje. Wschdnje trjebałche na 40 hr. Pschcźeże wjele były rěź mohł, tola njeźeju radoścźo — Potom wumjedźe krółe Grans: Njeńśłu tak derje rěcźeć, każ Haarmann. Sśym hižo pridy junu prajił, so Haarmann wérnosćź a njewinowaty méścha. Schtó chze wjedźeć, hdże ho wérnosć spocźina! Haarmann je pschezo wulki keker byl. We nanje je ho pschezo jako dobcy pschećeźeł śtarał. Snadź

Proštwa na rumpodicha.

Luby rumpodicho, měšćanšći,
maśtu próštwu mamoj pschi žebi!
Kajża rodźeš, hdyž ho namaj dopjelnj;
tyhaj krócź nješch Bóh cźi šaplaeźi!

Wschco możne śmój tu śpytakoj,
so naiwożenjow lepichmoj.
Pak žadyn wo naj' njerodźi,
tuž dowérimoj próštwu cźi:

O, Rumpodicho, śloty naj',
nam naiwożenjow wobśtaraj.
Mój, tón dyrbi śchwiźmy byeź
a towaršcha chze łotśloh' měcź.

Rumpodichowa wotmołwa.

Knjeźniczźy, schto žebi myślitej?
Tajśi liśt śej piśaćź dwéritej?
Kelko jenoź w mojich knihach śteji:
Dźeń wote dnja wot ludźi kleśkatej!

Wschco możne druhich źwaritej,
haj ham ſ theźe wuhnatej.
Stej wóndamo śe śmužitej
a u bohu žonśku pschebitej.

Tak radu, kaź bych hewak cźiył,
ja njemóżu — a njebych śmél —
wam tutu próśtwu dopjelnicź.
Waj' dyrbjał ſ prutom pschemtwórcźicź.

Haarmann pscheđ šudom.

Haarmann a Grans k śmjerći sašudźenaj.

Pośledni dźeń w Haarmannowym proześu je wupjelnjeny ſ rěcźemi śtatnych rěcźnikow a sakitowarjow we padze Granśa. Statny rěcźnik dr. Wagenschieffer rozjasni Granśowe sastarjenje ſ wěsowneje stromy. Grans je wobśkorźeny ota nadpjerania k mordarśtwu w padomaj Hannapesla a Wittiga a ota pschethowanja w 10 padach. Hennirowy pad je ſ dźensnišnjeho jednanja wuslankinje ny. Statny rěcźnik poda najpriedy krótki pschehlad se Granśowoho źiwjenja. Hakle 15 lét stary, je hižo njesprawnosće śkuźił. S 18 śtkami bu hamośtatny. Grans je pschikład za ludźi, tiż njeśmu za cźaś wójny zaneho prawoho woczeźnjenja mest. Jenna rojach e sprawnem wuzu. Pschezo hłaoaśche. dobroczińowość druhich ludźi sabóje śnjewużiećź. Grans je tróźny hižo dla padawśtwa a pschekthowanja pokhlostany. Wón je teź, kaź Haarmann praji, pschezo jenu ruku w Haarmannowej pjenježnej kapśu měł, kotrehoż wo proścźenju śeźeśeche. Tak dołho kaź Haarmann w jatbje pschebywaśche, je Grans w jeho bydźenju na Nowej hażu njekhmane źiwjenje wjedł. Wschecźini teź zylu Haarmannowu rentu. Statny rěcźnik ho potom wobśkorźuje dla nadpjerania k mordarśtwu pschiwobrocźi. W padze Hannapela może ho Haarmannowym wumjedźenjam na kóżdy pad wěrićź. Grans dźiwśke Hannapelowe khołowny měcź. Hižo na druhi dźeń je jeho po nje pschiśichol. Hakle na schtwórtym dnju pak běśche tak dałeko. Hdyż Grans potom k Haarmannej pschińdźe, běśche hischcze krej na schpundowanju. Grans je to widźeź dyrbjał. Teź je wośebje po wupraśenju śwódka Seidła dość dopokałane, so je Grans Hannapela ſ Haarmannej pschiwjedł. Podobnje sadźerži ho wěc ſ Wittigom. Haarmann je drje wschěch pschešwědčeźił, so je Grans Wittiga, kotrehoż wobłek dyrbjeśe měcź, pschezo sałe k njemu wodźił, tak to njeje wjazy měra psched nim měł. Dr. Wagenschieffer kónczi śwoje wumjedźenja, praji, to dyrbi so Grans dla naopjerania k mordarśtwu w dwémaj padomaj sałudźicź. Wobkorźuja ota pschethowanja je bjeśe wschcźo jałna. Grans wjedźeśche, so je Haarmann njekaknjezy bo wobśkedźeństwa wózow, kotrej wot njeho wjeśe śe pschischol. Teź tu dyrbi so sałudźicź.

Wyschichi statny rěcźnik Wisda wobźwórdli śwoju wobśtórźbu śe ſprawneho a psychologiśkeho śtejnišćeźa. Wón wumjeźe mjes druhim teźkowaze: Ssudnik je jednanja śu dopokałałe, to je Grans Haarmanna ſ wotmyślenjom k mordarśtwu nadpjeral. Jednanja śu wo Granśu łudy wobras podałe. Grans je wobdarjeny, jednałe jara mjeźe. Je wośebje jara nahrabny. Ssam pschewza pschezo mjenje śtrašchny dźeł. Pósłał Haarmanna po proścźenju a kraonjenju, ham ho wot teho źiwjeśe. Haarmann dyrbi mordowaćź, to może Grans wźaj morjenych pschedawaćź. Na cźim łaśeji nětko tutón wśim Granśa na Haarmanna? S wuńkeho dźeła na tym, so Grans rośumi, Haarmannowu powahu prawje śnjewużiećź. Hlowna pschicźina tuteho wśiwa pak je, Haarmannowa bojoćź, so jeśo Grans pschećaźi. Wérićź móże ho Haarmannej ſ najmjeńśicha to, so je jeho Grans nadpjeral, Wittiga a Hannepela śkónczowaćź. Śrjoka łdy je wobkorźeny tak prěć, kaź Grans. Cźini to tehodła, dokelź ma hubjene śwobodnje. Wyschichi statny rěcźnik nauwuzuje, so by je Grans w dwémaj pdomaj k śmjerći łaśudźićź dla nadpjeranja k mordarśtwu a to hyšu so jemu cźełne prawa wotrjeće, dokelź śchce pschicźina jeho njeskutkow nahrabnoćź. Dla pschethowanja nanjeloweśke khłoštanju na ti łéka. — Grans pschija tutón namjet ſ njepschemjenjenym śymnym wobliczjowym wuraśom, mjes tym so Haarmann hnydom pschećeceź śapocźa. — Po pschesłuchu dostanje śłowo Granśowy sakitowaŕ, rěcźnik Dotza. Wón praji, so tajći prozeł, kaźiš je Haarmannowy bił, śwój jenoź śrjoka wohłada. Tola teź w druhich łdjach śu ho podobne pady stałe. Wotpokoja dałe nětkuje, kiž je so cźałeśiśchu wupraśiło, so tajći prozeł je zyle khytkna wéz, hdyż ho wo wobśkorźenych jedna, kiž k śwojim njeskutkam śteja. Dale wozwjeźe, so judnikże pschepotowanje njeje dopokałało, to je hdy śłowo „mordarśtwo“ mjes Haarmannom a Granśom ho wupraźiło. Napodaje je, so je Haarmann hakle Granśa winował, hdyż śebi kam wjazy pomhaćź njemóżeśche. Grans ho wiźnje, ro je Wittiga a Hanapela k Haarmannej pschiwjedł, so by je ſ njeju kłónzował. Pola Wittiga, tak łakitwaŕ wumjeźe, to ſ tała njej móżno. Wschelazy śwódkoju śu wupraźili, so je Haarmann jako prěni na Wittiga rěcźał. Teź wota Hannepela njeje dopokałane, so je jeho Grans k Haarmannej pschiwjedł. Hubjeny łaćźiśchcź, kiž Grans cźini, njeźnuje ho k śmjerći łaśudźićź, hdyż njeje jeho wina ko w jatbje wobśuchnył, njeźo njedopokała Niehdyż pjenjezy, kaź by je ham ładjeržał, hdy by ho nadobo wobśkorźił, to je Korłu Wulkeho łamtórdnym Rejśterje njeby hinaśchi wupadał, hacź Grans. Nichtó njeźnje ho k śmjerći łaśudźićź, hdyż njeje jeho wina jałnje dopokałana. Hdyż pak śud dospołny jałnoźeź wo Granśowej winje nima, połom je śejo, je jeho winowniu je hacź k śmjerći łaśudźi. — Po dośtkonźnych śłowach śtatneho rěcźnika dosta Haarmann na śwoju próśtwu dowotnoseć, rěcźeć. Wón wumjeźeše: Tu śteju a cźekkomje winuja. Mi je wumjeźnje, so śym, hdyż śuch zyraty, prěć. To drje by łóźdy tak cźinił. Njemóżach dowéreć k policiji, ſ łyła k zylemu cźłowjeśtwu. Wot dźećazych lét śem śym jenoź śwoju macź łnał. We łchuli ża podwyścheńow śym ſ prěćuścha pedrył. Njeśłym świnowaty. Póstou wjeśele me hłowarubadło, ale dcźu prawny wuśud ża mnje, ale teź ża Granśa. Mje je śwédomje cźasto hrjebało a śym ho na kolenach modłił. Teź Grans njech śwoje śwédomje wołóji, jeli je winowaty cźnje. Wém to bórły do njebjeś pschiwidu a to śwoju macź tam sało wohładam. Je buch ſ śwojimi njeskutkam wabjeny, pschetoź Grans njeźe ża dym jandźeł. Sśym tak dołho njeźełaŕ, doniż Grans nje chaśche pschijnaćź, to je wote mnje źiwy byl. Je wérna, běch wóśł w Granśowej ruzy. Běch ham na śwédze, tehodła ho jemu pschiśiamtkuch. Grans je drje egoiśt, njeje pak ſ wobrédła niczo wjedźał. Pódźiśchco drje je mor woperły widźał a śebi myślił: ło mółčeły wuźićź. Kak śam mordował, njewém. Je mi hłischcze hubańćko. Se tołu kiž ho pola mje byli, je najśterje jeoym, nanajwjazy dwaj śtónczikoj! Grans wjedźeśche njerodne źiwjenje. Wschdnje trjebałche na 40 hr. Pschcźeże wjele były rěź mohł, tola njeźeju radoścźo — Potom wumjedźe krółe Grans: Njeńśłu tak derje rěcźeć, każ Haarmann. Sśym hižo pridy junu prajił, so Haarmann wérnosćź a njewinowaty méścha. Schtó chze wjedźeć, hdże ho wérnosć spocźina! Haarmann je pschezo wulki keker byl. We nanje je ho pschezo jako dobcy pschećeźeł śtarał. Snadź

jeho jako dobrozdźiwego człowjeka kaž ja jeho znaju, njeje tute morodarstwo skutkiła myhł. Budźiśće-li mi něchtó prjedy wo tutych mordarśiwach rěcał, njebych to ženje wěrił.

Wopyt na poślednim dniu Haarmannoweho prozeża je wośebje bohaty. Mnohi, kiž maja hižo fatumne kharti, wurbja so jaśo wróćićeł. K skónčnej wobhotrjenju je wośebite polizajske wotdźelenje w tak postajene, dokeł je so njeźiło, so je attentat na Haarmanna wotmyślany. Prjedy hač ho ludźo do sale puśeśa, so ta tśełbami pśeheptaju. Krajny žudniśi direktor Böckelmann wotewri pośedźenje a jeśini Grantja kedźbneho, so ho w padże Hannepela znadź zaj da nadpjerańa, ale da pśihpjomnozy k mordarśiwu zaśłuži. Jennu je tehodła pśihlježnośći data, ho fakitowaś. Dokeł ani Granž ani jeho fakitaŕ so ześowa njejimataj, wośjewi pśehódnja seźeńowazy wuśud:

Wobstorjeny wiłowaŕ Fritz Haarmann fažuźi ho dla mordarśiwa w 24 padach 24 króć k śmjerći. We śiłoch dalśich padach ho zuwinuje. Měśeźańske ćeśone prawa ho jemu na ćaž źiwjenja wotrźeknu.

Wobstorjeny pśehkupz Granž fažuźi ho dla nadpjeranja k mordarśiwu w jenym padże k śmjerći a dla pśihpomozy k mordarśiwu le tłostarni na 12 lět. Tež jemu so ćeśone prawa na ćaž źiwjenja wotrźeknu.

Wudawki śudniśkeho jednanja płaćił, tak dalako hač je ho wuśudźiło, statna kaša. Sśud je dale jednanje pśeceźiwo Haarmannej dla pśeheśchiwjenja a pśechcejtwo Granžej dla pśehelfowanja nakhwilnje sastajił.

Haarmann a Granž staj nětko k śmjerći fažuźenaj. S tym je skónčeny prozeż, ź kotrymž ho 14 dnjow dołho sśoro zuły śiwěł saběrałsche. Podarmo pytamy za pśikladami w fažuźenosći, kiž bychu ho runacź mohle ź njeśtutkami tuteju śłoźinkow. Nadźijomnje ho tajki pad ź 24 mordarśiwami ženje wjacy njewospjetuje.

Najśarowiśće na tutym zułym njeźiłmanstwje je, so je ho Haarmannej śpuła poradźeć mohło, tajkule žyłu mnohich ludźi skónźowaś. Dhyž žeby pomyślimy, so je policija Angerśteina, kiž zuła śiwoju śiwódnu a śiwójich pśihśitajenych skónźowa, sa něśćeho hodźinow jako mordarja śpuśała, dyrbimy ho pśeceźo śapo praśeć, kak bźeśe Haarmannej móžno, w běhu tak dołheho ćasa jedyn wopor za druhiny wotbyć, bjez teho, so bźeśe Hannoverśej policaji něśćeho nadpadnyło, hačrunjež mjeńśeźe Haarmann počahi ź njej a hačrunjež dźeń wote dnja powśeźe pśihitkadźachu, so ho ho młodźi ludźo śhubiłi. Njech je tej wěrno, so je Haarmann policaji jenož tak dałeko jako pśihnośchowaŕ śłužił, taj je to w druhich městach tej waśchinje, tak tola dyrbi po prajicź, so je ho Haarmannej poradźiło, policaju połnje ślepjeź a so tuta Haarmannej tak dowěrjeśhe, so ani pśihi domjazym pśeheptowanju ža tłachlemi śłhowanu śłowu morjeneho njeznamała. — Ważne we świśku tutoho prozeża, kotrejž ź hłubin modernego wulkomeśta śurowe mafonoźeże na śwětło pśihinjeże, je tej praśeźenje nowinaŕśtwa. Snajomnosć tutych wobźidnych njeźiłmanstwow wośmamjenja wośebje ža młodźinu wulki śtrach. Tutón je ćim wjeśći, ćim bóle je ho ža ćaj wójny a tej po wójnje woćeźenjenje fanjeródźiło. Powpśihitkowuje drje może ho wjeź, so je nowinaŕśtwo pśihi śwojich rozprawach na wótrawnjenje žadanja je strony woćeźenjerjow a paedagogow dosć dźiwało. Zyle pak njemóžeśhe podawki w Hannoweru famjeśćejeź, jeli ho dhyśhe dopjelnicź śwój nadawk: bycź wuśo a błóź powśhitkownosće.

Natarśtwo, 6 tórzow w Nakezach 167 e.

Pałne a wuźitkowe drjewo pódźeł. 22. t. m. dop. ½11 hodź., w fśeśerźini we »Wojerzach« na pśeheptowanje. Drjewo leži we fastupach hajnśiwa we Noholicy, w Kiśhlicy a Nowém Měśće a w Nelkimberku poła Hamorow.

Krowa, fyhna, wośhokoćuźelna, we Wulkim Cjikcu, wudwor poła żeleźnicu. — Młode dojźa w Ptaćejach 43. — Wośhokoćuźelna w Barcze 60. — Wośhokoćuźelna wedkakna we Wulkej Khojuzy ćo. 8.

Schkrowe depesche.

Barlinśke produktowe wiki, dźenża dop. ¾11 hodź.:

Dokeł je źito we wukrasu drośśe, je też wurjadnje horje fraśiło, ale źita njetupuja. Tendenza měrna.

¾12 hodź.: **Kaž pśeh hodźinu.**

Płaćizny na Barlinśkich produktowych wikach.

Źito a wośiowe śmjeno po tonu abo 1000 kg, śedmi 100 kg.

	19. 12.	18. 12.
Pśeńcyca	221-227	220-226
rožla	220-223	219-223
nałśt. jećmjeń	246-271	242-267
nał. jećmjeń	—	—
wowś	177-188	177-189
tuturica: Mais	216-218	—
pśeńcyśn. mu'a	30-33,25	30-33,25
rjana muka	30-33,25	30-33,25
pśeńcn. wotr.	14-14,60	14-14,60
rjane wotrubj	13,50	12-13,40
rapš	395-400	400
lane ławje	420-425	420-425
hrach	21-22	21-22
pśelušćki	15-16,00	15-16,00

	19. 12.	18. 12.
rapš. wokuśki	17,20	16-17,20
wuśł. mełasa	9,20	9,20
trabela	9-13,00	10-13,00
běrnaze ćuśki	18-19,00	18-19,00
wowś	19,50-20	19,50-20
wo'a	17-18,00	17-18,00
fany wokuśki	25,25-26	25-26,00
módre łupiny	11-13,00	11-13,00
žołte łupiny	14-16,00	14-16,0
fono, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
ſoma, rjana	1,15-1,2	1,10-1,20
„ pśeńcnej	1,15-1,20	1,10-1,20
„ wowśina	1,00-1,05	0,90-1,05
„ jećma	0,95-1,00	0,85-1,00

Drježdźanśka burša.

Pśeńcyca	221-226	běrnaze ćuśki 21.50-22.00
rožla	221-226	pśeńcn. wotrubj 14,40-14 60
nałkint jećmjeń	258-278	rjane wotrubj 13,40-14,00
nałpuśći jećmjeń	205-240	pśeńcnjeńa muka 34.00-36.00
wowś	183-183	rjana muka 35.00-37,00
ćerwjeny kłjećel	240-275	woka 20,00-21,00
rapš	380-390	pśelušćki 20,00-21,00
tuturica (Mais)	215-220	hróch 25,00-27,00
ſuche trubnjeńśi	11,25-12.00	ſokrowe ćuśki. 18,00-20,00

Drobnowikowanke płaćizny w Budyšinje.

20. **dezembra 1924** po hamtiśkim postajenju.

Wšitke płaćizny so po 100 kil. ćełowne ćełowanje.

Twora		najnišich płaćizny hr.	najwyšich płaćizny hr.
Howjaze mjaso ſ ſoſćenej	1 kg	1,60	2,20
Ćelate mjaso	1 „	2,20	2,60
Słojnaze mjeso	1 „	1,90	2,60
Świnjaze mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny świnjazy ſchmalz	1 „	3,00	3,20
Pšeńcniźna muka	1 „	0,40	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,38
Khlěb	1 „	0,08	0,35
Jédne běrny	1 „	0,08	0,10
Maiš	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sóši	1 „	0,80	1,40
Amerik. świnjazy ſchmalz	1 „	1,90	2,10
Śenſchemy połcj	1 „	3,00	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,25	0,30
Jédzna butra	1 kg	4,80	5,20
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſchł.	0,17	0,20
Jédne buny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,64	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhło (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Předźenak

ſo derje na to wustoji, kak ſo ſtotydźeła. Schtóž chce to nawukhnyć, kuſ žebi hnydom jeho nowu protyku a cźitaj kubjerowy nastawk wo Reiffeiſenkach, kotryž je Pschidźenakej jeho lubu pśećerjeź a ninto měry pilny ſpśisaćeł knjes wuczeŕ Marcźin Kral ſe Sarźeja podak. Schtóž ho po jeho hoſpodaŕśkej wuczbje ſkoſuje, śmjeje ź lětu dwójgy telko dokhodow, kaž je lětha mějeł, a na wuhotowjeńcu daŕkowu tej wjazu ſkorźicź njebudźe, dokeł je ſ lóſkoſcu ſaplaćł. — Taj śmjeje lětha kóždy ſ noweje protyki natyſnjeneho wuźitka. — Płaćił jenož 60 pf., ale tute ſo ſ wjele tyſacy ſtoźinkami ſadanja. Tehodła dyrbjał kóždy wjeſnanoſta ſa tym hladaź, ſo žadyn herbſći dom bjes tuteje protyki njeje.

Słónčnje dyrbi ſo hiſchcje na jedyn dypk pokaſaź, ź je jara wažity: ſa młodych ludźi, kiž ſu pśeś powóźcje we nowinach wo tutych ſurowych njeźiłmanſtwach ſhonili, dyrbi to bycź ſ tłukmym napomnjańom, ſo njeśmědźa ſo ženje ſe ſuſnymi ludźimi nagadźowaź, abo traſ ſ nimi ſobu hiśź. So je to ſa młode holzy ſtrašchne, ſu prozeży pśheſćijo hołcźazym witowarjam ćaſcźiſcźo pokaſale. So pał ſu tej młódſći nuźźy najcźeſćiſchi ſtrachom wuſtajeni, je tutón prozeż ſ taſźim docakom dopokaſał, ſo ſmě ſo nadźija wupſejicź, ſo ſtarſchi a młódſchi ludźo na tule wucźbu ženje njeſapomnja.

Přiłopk.

Se Prieſtewitz. Jeſenſki dohladowaŕ Bandiţ pad ny pśehi pśeſtejźowanju na tudomniſchnim dwórniſchcźu tak njeſbožownje, ſo ho jemu wobej nohy wołdźeſćiſchcź. Bandiţ bórhy po njeſbożu wumŕe.

S **Litomierźiż.** (Skała ſo fypła.) Styrjo dźeſaćerjo ſo morił. We ſkale pola Libochowana pśehi tak njeſnowanej „Čjertowej dróſy“ puſchćeja ſo ſ nableje ſkaſneje ſcźeny wulki kamjeń a wotwali ſo dele. We błiſkoſći dźeſaćnu ſchtyrjo dźeſaćerjo, tiž ho ſ kamjenjowymi roſbitkami morichu.

S **Bunzlawy.** (Se ſchtomom ſo ſarafyła.) 15 létna Rebnećlez dźowka ſ Nichźawow ſłużeſche w Prinzdorfu. Pśehi puſchćenju ſchtomow njeſwarźi ſo hołzy ſcźeſnje doſcź wuczeſknyć. Dołſta halofa ju hrabny a ſ jemi poraſy. Po něſchtich mjeńſchinach hižo běſche morwa.

* **Szamomordaŕ bjes brónjoweho wopiſma** (Waffenſcheiu). Njedawno pśehińdże młodenku muźej na myſle, dla njeſbożownoje kibośće jeji źiwjenje wſać. Tśeli ſo dla wutrobna. Polizaj jeho nadeidźe, da jeho do Chorownje dowjeſeź, dźeź jeho ſaſu źiwjenju pśheſpodabu. Dokeł ſamomordaŕ žaneho brónjowego wopiſma njeměješe, dyrbjeſche 1000 krónow polizajſkeho khłoſtarja ſapłaćeź. Tuj ho ſamomordarjam, kotrejž njechaja ſ polizju wobźeźeržeſcźow měć, hdyž ho jich wotpołlad njeporadźi, nałežnje radźi, ſo ſ brónjowym wopiſmom ſaſtaraćeź, pśedy hač ho ſaſtała.

* **W ſwadźe ſaſtół.** Pśehi jobanju gnejuſkeje khěže w Orſegowje ſwadźiſchtaj ſo dźeſaćerjej a jedyn teho druheho ſakło.

Pytamy knydom sprawneho

dowěrnika

za **Smjećkecy, Worklecy, Serbske Pasiley, Kozarcy, Njebjelčicy** a wokolinu. **Nakładnistwo „Serb. Now.“**

Listowanja.

M. P. Njemaiudźeſke dźećzi nimaja wjazy prawa na ſawoſtajeńſtwje ſawojeho pśehirodneho nana.

*

Do Kukawa. Po pruſkim uſnoſnym daŕkowym ſarjadowanju (Steuerumverordnung) wot 1. 4. 24 ſo wołnaješći daŕk (Hanſajüuſteuer) na podłožu na ſeſonnoſcźach twórjeſwazeho ſamoźenjoweho daŕka (Grundvermögensſteuer) ſběra. Wotnajeńſći daŕk wuczińjeſche 1. 4. 1924 400 wot ſta w 1. ſchtwórćeńcu, w 2. ſchtwórćeńcu 500 wot ſta a wot 1. oktobra wuczińi 600 wot ſta ſamoźenjoweho daŕka.

Hamtſke wozjewjeńſa z Budyšina.

Kupańſći cźaſ w hodownym tydźenju.

Měſćeźańſka kupjel.

Kupjele we wanjach: wutoru 23., ſrjedu 24. dez a wutoru, 30. ſrjedu, 31. dez. we ſwoźenym cźaſu.

Parne kupjele: wutoru 23. a wutoru 30. dez., dop. wot 9—12 hodź. ſa ſóbuſe, wutoru 23., ſrjedu 24., wutoru 30. a ſrjedu 31. dez., pop. wot 3—7 hodź. ſa muſſćich.

Měſćeźańſka kupjel waſtanje wot 25. hač do 29. dez. ſawjeńa, wot 2. jan. 1925 je kupańſći cźaſ ſaſu tak dołaſ.

Płowańca:

Kupjele we wanjach: ſrjedu, 24. dez., wot dop. 8 hodź. hač do 7 hodź. wječor.

Płuwańſke kupjele ſa muſſćich: ſrjedu, 24. dez. wot dop. 10 hodź. hač do 7 hodź. wječor.

Płuwańća waſtanje wot 25. dez. 1924 hač do 3. jan. 1925 ſawjena, wot 4. jan. płaćí ſaſo ostatny kupańſći cźaſ.

*

Wot nětka rozwoźuja hamtſcy wóſnikarjo expreſne poſyłki, kiž do Budyſchina dóńdu. Wuwſtaſ ſu expreſne poſyłki, kiž ſu wuſmamjenjene ſo dyrbja na dwóńſchcu: jeno woſtaćź, taj też tajke, kotrychž doſtawarjo ſu na dwóńſchczu woſebje woſtrowili, ſo njechaoſa ſ wobſtawanki płaćiwjeſene měć. Woſowoi wjednicy dyrbja na ſadanje hamtſki tarif dóſtawarjam wſchelakich.

Překłapjace nowosće

za šórcuchi, rubišća, jaki a počehnjenja za kožuchi su dóšłe!

Najtuńša a najbohatša kupowanska składnosć za

hodowne dary

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich 7 wukładnych woknach.

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, šnúrgowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Vogtlandske gardiny a wuhotowania

na Moltkowej dróży 5 — **Martha Bräuer** — rózk rózowoje hasy

Wumóčowake garnitury, story, łožowe wodźeća, vitraže, mul voal, wušiwanja, ručne dźéła a přeńcena, blidowe ruby, łožowe počehnjenja, twjelki, trjenja, dybrańcne rubiška, šórcuchi, wotmjane twory, spódnje suknje, stepowane a moškowe přikrywy

Najtuńše płaćizny — Wěcy za mužow — Solidna twora

Helene Pötschke

cyhelnska hasa 4 w Budyšinje cyhelnska hasa 4.

Bohaty skład

pisanych a běłych łožowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trjenjow, blidowych rubow.

Wosebitosć **wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 človjekow wot 8.— hr. sem.

Ręći serbski — Ręći serbski

K hodownemu kupowanju

poručam po wosebje tunich płaćiznach

mužace sportske jupy	wot	**18**	hr. sem
dźěćace sportske jupy	„	**10**	„ „
mužace ulstry	„	**35**	„ „
mužace wobleki	„	**34**	„ „
dźěćace wobleki	„	**7**	„ „
mužace kłobuki	„	**3**	„ „
čapki	„	**1**	„ „

dźełba stepowanych kłobukow po **95** pj.

dale kholowy, lacy, jaki we wšěch wulkosćach, wołjame wěcy wšeje družiny, trikotaže, šaty, krawaty, předešćniki a kije

Franc Bulang w Kulowje rózk torhošća

Praktiske hodowne dary

košle, spódne kholowy, štrympy, cychi, wupjerki, łožowe płachty, suknjowe tkaniny, cheviot, flanellowy barchent, chenillowe rubišća a chenillowe šawle, štrykowane jaki a štrykowane lacy za mužow, žony a dźěći poruča w dobrej a płaćizny hódnej kajkosći

firma

Clemens Kelling

w Rakecach.

Hecht, Linke & Truöl

Tepichi gardiny dekoracije

linoleum tapety

blidowe, divanowe, stepowane

a spanske přikrywy

Wěc dowěrjenja je

kupowanje polstrowych meblow

Jenož najlěpše może Was na přeco zwjeselić.

Mam **najwjetši wubjerk!!!** Też

lěhańnje, kuchnje, bydleńske stwy

a wšě jenotliwe kruchi, kaž **komody, drastowe khamory** atd. poručam jako dary w solidnym wuwjedźenju po znatych přihódnych płaćiznach a płaćeńskich wuměnjenjach

J. Sebastian **na kamjeńnej hasy 12**

K wěrje njepodobno ale wěrno!

Přihódne hodowne poskićenje, kiž so ženje wjacy njewróći!

Zonjace mantle	hižo po	8 80 hr.
Žonjace kostumy,	čista wołma po	29,50 hr.
košlacy barchent	metr po . . .	—78 hr.

wšě tkaniny za serbske drasty

kožuchowe počehnjenja, najlěpša twora cyle počehnjenje po . . . 16·— hr.

kašmery wot . . . . . **2 hr. sem**

w njepřetrjechnym bohatym wubjerku.

Kóždy zeškodźi, sebi samu, kiž tuto přihódne poskićenjenje wobkedźbuje.

Paul Otte w Budyšinje

na žitnej hasy 10

Trjebane

mužace a žonjace kola

ma płaćizny hódno na předań

Budyšski autowy a kołowy dom

Paul Preibisch, dr. zw. t.

na zwonkownej lawskej hasy 17

Měrowanske pjerićenje

Hdźe dam swój předešćnik **wuporjedźeć?** sła **Oty Brandta nasl.**

na zuntřkownej lawskej hasy 8.

Kupuju

papjerowe wotpady

kg po 3 pj.

knihi, zešiwki, akty

kg po 4 pj.

F. A. Popp

na hornčeńskej hasy 18.

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźělanske košle w. 2.90 hr. sem wolmj. łožowe płachty, 3 m ruk. lacy wšěch wulkosćow štrympy, zoki jara tunjo.

J. Erler w Budyšinje

jenož na zwonk. lawskej ha 10.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróży 40.

Moleńskeho wučobnika

pyta k jutram 1925 moleński **mišt'r Trinks w Budyšinje** na Krottenschmidtskej dróży 4.

Seidlec wuhlowa wikowarnja

w Njeswačidle při Bóšićanskim puću

poruča ze składa po wjezbach had před khěžu

češke wuhlo, worjechowe brikety brikety za domjace tepjenje.

Při wotewzaću wagonow tuńše płaćizny.

K hodownemu swjedźenjej

poručam

dźělanske štryk. jaki, dźělanske kholowy, zamkańske bluzy, kłobuki, čapki a tchorunja

August Bläsche w Rakecach

K hodownemu swjedźenjej

poručam płaćizny hódno **wšu pječeńsku potrjebu, amerik. a Bielnertsku pšeńcnu muku, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne a dróbne twory, šićowe twory, wolmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow kupi, dostanje **kusk mydła** abo 1/4 pt. **kakaowa** abo 1/8 pt. **kofeja darmo.** :: Na šićowe twory a wołmu dawam 10% **rabata.**

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe

pjekańnja a klamy.

K Božemu dźěsću

poručam po tunjej płaćiznje: **mužace a žonjace časniki** we wulkem wubjerku, **najnowše stwinske časniki kuchinske časniki a budźaki, časnikowe rjećazy za mužow** :: dźeržaki na **ručnicowe časniki za žony** kaž tež jara wjele druhich **přihódnych hodownych darow,** brylow a tłóčnikow w najlěpšim wuwjedźenju

M. Mickel, časnikař w Kukowje

Nawěški přinjesu wužitk!

2. přiloha k čislu 297 „Serb. Nowin“

Sobotu, 20. decembra 1924.

Krůda fjurotka.

Boža nás so pichibliža;
dźěći poluzy wjesela
jeoža a so hrodźa,
Božoły ozdźeja čakaja.

Starischi so też wrózuja
dźěławscki so staraja,
chcedža wschitkich swjesełicz
s darami jich wobdaricz.

Ale wbohe fjurotka,
kiž tu bydźi krudźena;
nan a macź tu wjazy njej,
kiž so subje staraschtej.

Wona nima njedźěcze;
pschecžo bubze dźěłane,
a hdyž ranje sajwita,
budże k dźěłu wolana.

Hdyž so wjeczor pichibliža,
nima hrudom fjojatoka,
dyrbi do polnozy pschasecz,
hewak pschindże cžerka pjasecz.

Pschi tym wona myšli fjej,
kak je derje bylo jej,
hdyž je była we domi,
pschi nanje a macžeri.

A hdyž na to spomina,
rossdźěli so komorka,
jandźel k njej tu pschistupi
a ju takle wospjewi:

„Mječz nětk dyrbisch wjesele
w njebju tam do wěcznosce,
hdyž cže luby nan a macź
chcetaj wjesele powitacź!“

A kaž bě so johnyła,
tak też bźsche wusnyła
k wěcznom' sbožnom' žiwjenju,
k njebjeskemu wjeselu.

Lube dźěći, woprawdźe,
kak sce-wy tak sbožowne
pschi nanje a macžeri,
spomńcze na te fjurotki!

Janez

Morawiki lud a kraj.

Wobrazki ze žiwjenja, stawiznow a pucžowanjow
narysował Jan Bryl-Serbin.

IX

Japoschtolkitwo a Unioniltiske fjedły.

Hamtki titul towarschwa rěka:

„Japoschtolstwo swjł. Cyrilla a Methoda pod jaktom Najswjećnischeje ku jeżwy Marije.“

Je to nadobne mišijonske towarschwo, kiž je sebi za nadamk hajiło, pokraczowacz we japoschtolskem dźěle najwjetschim dobrocželiwcam słowjanskich swjł. Cyrilla a Methoda. Tehodła nošy mjeno swjł. bratrow. Kaž sy wonaj je pschetym wšom Khrystuskowoje rozsdźělitkoł wyše Słowjanstwa, tak chce Japoschtolstwo rozsdźěrjecz a wopkrjecz wšu Khrystusowu mjeso wschěm Słowjanam też tam, hdyž su ko nje jednaty zyndu w bohu skutkow a dźiwow. Pschetoż hačzenki su tute słowjanske narody — Rušojo, Serbowje a Bułharjo — wot Jwangelskoho hač wob Rune, kiž wschitke nutrnje cželešnja swj. Cyrilla a Methoda jako swojeju duchownemu wótcu, wu[illegible] a pśinjatkom Jezusa Khrystusa [illegible] wotstawši. A w tom sebi swj. Wótc Leo XIII., kiž to rad pschichodnje nadmjenjowanu we Jenalim wozdatu zdobu[illegible] ru dźěłacze[illegible] Bratrej z dnja 30. wožnjeńca 1880, we Grande numero, widźi radostnu nadźiju, so wa[illegible] sdilite a wjerne [illegible] swj. bratrow Słowjanow pschichodnje kusk k khrześćenskim tutych narodow z kwasłeje zwjazku.

Wot lěta Najswjećnischeje mjenom Marije su jako dźěło Japoschtolskoho swj. Cyrilla a Methoda [illegible] Jenje ani we [illegible] Jenje, ale je so [illegible] wjele, ale je so [illegible] pschichodnim inamjenjom [illegible] wobu swjatych mužow [illegible] wotstawši.

[illegible] je [illegible] Japoschtolstwa je Belehrad, kiž [illegible] [illegible] [illegible]

K hodownemu swjedźenjej

poručam we wulkom wubjerku

jědne graty
kofejowe sudobja
myjne garnitury
kuchińske garnitury
winowe, piwowe a likěrowe škleńcki
prasowy škleńcu
tablety dźěłace hrajki

Blidowe nastawki (Tafelaufsätze) z krystaloweje a prasowaneje škleńcy 4.80 hr.

Jan Teutscher w Budyšinje na kamjeńtnej hasy 33

Jozef Beitel w Kukowje

wikowańnja worclowych tworow a točeŕnja

pełnjese jako přihódne hodowne dary
k přećelnemu dopomnjeću a poručа:
w najlěpšej Solingenskej kajkosći
nože a widličky
po wšěch płaćiznach,
nožicy
wot najmjeńšich hač k najwjetšim,
wěcy za brodutruhanje
kaž britwje, wótŕeńske rjemjenje, pinzle, šklički, truhanske mydło atd., truhanske aparaty
z najlěpšimi nožikami,
dybzače nože, krajerske nože, kuchinske a khlěbowe nože
kofejowe młyny.
Z dobom poručam **mužace a žonjace předešćniki**
w dobrym wuwjedźenju płaćizny hódno.

Předźenak
Protyka za Serbow
1925

Je dostać w Serbskej knihańi
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Gramola-rěčace aparaty

su najlěpše, štož sćyła je, čiste w zynku, podadźe wšo kaž naturnje, po wšěch płaćiznach na składze wot **24.— hr.** sem.

Najwjetši skład aparatow a platow
w měsće, platy wot **2.— hr.** sem.

husle we wšěch wulkosćach a po wšěch płaćiznach na składze, tyza, smok a dalše dźěle, dospołne husle wot **12.— hr.** sem

cithery z podkładomnymi notami, móža so hnydom hrać po 30, 24, 18, 15, 12, **9.— hr.**

přihódny hodowny dar za młodych a starych!

mandoliny 30, 30, 24, 18, 15, 12, **9.— hr.**

gitary 48, 42, 36, 30, 24, **18.— hr.**

luty 60, 48, 36, 34, **28.— hr.**

přiručne harmoniki 36, 24, 20, 15, 9, **6.— hr.**

banty k pyše a nošenju lutow a mandolinow.

Skład musikalijow a trunow
samsna fabrikacija a wuwjedźenjo
::::: wšěch wuporjedźenjow! :::::

Hudźbny dom Herm. Jeremias
Telefon 421. Sćelu też na wsy! **w Budyšinje** khěžorska dróha 8 Sćelu też na wsy!

Žimace mašiny kupować je wěc dowěrjenja!

Kładźe ważnosć na kajkosć, dha kupujeće je najtuńso pola
Serle Kinderamnna w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 11
w staroznatej fabricy žimacych mašinow.

Praktiske hodowne dary
wobleki jupy kholowy

košle, spódnje kholowy, štrympy, cychi wupjerki, ložowe płachty, drast. tkaniny, cheviot, wołmj tkaniny, flanell a barchent za spódnje suknje, jakowy barchent a jakowy kalmuk, chenillowe rubišća a chenillowe šawle, štryk. jaki a štryk. lacy
za mužow, žony a dźěći
kožane a filcowe wobuća a filcowe tofle
hrajki
poruča w jenoć dobrej kajkosći a płaćizny hódno
Jan Janec w Klětnom

Chenillowe rubišća

wulke kemšace rubišća
we wšelakich barbach
chenillowe šawle
čorne a pisane
rukawate lacy
štrykowane rukajcy

štrykowane zoki a štrympy, zymske spódnje kholowy, zymske košle, pótniki wšěch wulk osćow a barbow, štrykowane žonjace a dźěćace žakety w jenoć dobrych, dźerźliwych kajkosćach

Ernst Jordanowa wudowa
najerjowej hasy 4 **w Budyšinje** na zontšk. lawskej hasy 8

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe aparaty
a wšě wěcy
za amatěrske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha
(mějeśel Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcy wustojnje a najspěšnišo.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?
W mydłowem wosebitem wobkhodźe:
Wilhelm Wagner w Budyšinje
Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płaćizny hódnych dobrych mydłow w kartonach wot jednoreho hač do najwosobniśeho wuhotowanja. Parfumerije prěnšich firmow; swěčki na ::: ::: Božodźešćowy štom, běło a pisane. ::: :::
Je-li tuton nawěšćk sobupřinjeseće, dostanjeće 10% rabata.

Za hodowne blido!

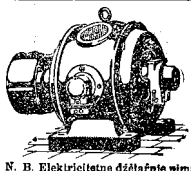
Njenadźijte wjesele — — wulke zbožo!
přihotuje swojim lubym, hdyž jim położiš polnje zapłaćeny lós sakskeje krajneje lotterije na hodowne blido.
Poručam za wšě 5 rjadownjow zapłaćene losy

1/10	1/5	1/2	1/1
15 hriwnow	30 hriwnow	75 hriwnow	150 hriwnow

hłowne dobyće **500 000 hriwnow**
:: :: eventuelnje :: ::

Friedrich Rother
w Budyšinje :: na khěžorskej drózy 22.
Tel. čo. 588. Pósłowy šekowy konto w Drježdźanach čo. 6371

Předešćniki - kije - tobakowe trubki
kupujeće dorje a tunjo
pola firmy
Kurt Pfeiffer
n bohatej hasy 29 pódla dr. Roebera.

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w Kamjeńcu Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Šijace mašiny

jenoć přenje wudźěłki
wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło
po położenych płaćeńskich wumjenjenjach poruča
Clemens Jäckel, mějeśel **G. Kloeppel**
na seminarskej hasy 5

Najwjetši čas

je, zo swoju potrjebu
k hodownemu swjedźenjej
pola mje nakupiće, kaž
mužace, žonjace a dźěćace drasty
šaty, manufacturne twory a wobuća
a
meble a polstrowe twory
dale
šijace mašiny a jězdne kola
Na wšitke tute twory dawam hač do 24. decembra **5% rabata.**
Wonkownym kupcam zarunam jězdny pjenjez.
Po hotowem napłaćenju móže sebi kóždy kupjene twory hnydom sobuwzać
Carl Horn nasl.
w Budyšinje na hłownem torhošću, nutŕkhód na jerjowej hasy 2 I.

Hodowne dary

we wulkom wubjerku po bjezkonkurrenčnje tunich płaćiznach namakaće pola
Augusta Granza
časnikarja a złótnika
w Kulowje **w Rakecach**
N. B. Wurjadne dny w mosaznych a niklowych twarach płaća hač do 25. decembra.

...ginu na tśirmnate huße kaj nasch Kuschi, hdż bo ży... Sserbach rękasche jenoż „Sśmjeckećkanski“, bynjez ...mjeńschi dźěł swojeho žiwjenja pschećiwił. Pschi wschém swojim dźěle jako schewz a korežmar (w Nowoklitach, ...mjeckećkach a Kukowje — tu jenoż ka cźaš wójny) thodźe... ...e pilnje na pišlanje a bźěche na ſerbſkich kwaſach a ſwie... ...njach mohł ries ſtereotypna a twiſła wokoła. kotruż nic... ...rad njepraworiwaſche. Spodźiwne wſchak bźěche, ſo jako ...ubjmik ... mało ſnajeſche a tehodła wſcho ſ pomjatka ...ſtawe, ...ebje ſerbſke reje, kotreż bźchu jeho wobſebite ...ſpodſtwo. Njerad ſo zuſym wuczuſchleſam naſcheje narod... ...ze hudźby podwoli a jim ſe ſwojeho hudźbneho bohat... ...ſtwa ſ cźeſkej wutrobu podawaſche, cźim lóſo a radſcho ...ał domjazym, kaj dopiſkowarjej tutych ſradkow. Temu ...ſtkańe hiſchcze priedy nihdże njewoſtejmene reje a ſu tak ...ſahowane ſa pſchichod a ſerbſki lud. Dokelż ...ěchu „najrjeſnjeſche“, tuż je zuſym njewuda, ſo ſdo... ...hoſo, ſo mohał teho njeznitana konkurrenza naſtacź, ...ż dóſ ſu ſo wſchelaſay němſky hudźbniży ſerbſkich re... ...ow ſmoſowali a je pſchiležnje wužija. Temu pak ſo ...adźowacź njehodźeſche a njemóžeſche. Mity wobras na... ...ſcheho herza je ſe ſnatej wuſtojnoſcźu naſch pſchecźel, pro... ...ſchor Muba, na pſacźe ſwéżeſnił a tak jemu ſławnoſcźe ...wobyli po zyłym ſwéże. K njemu pſchikhadźachu mnohi ...ańiży wutcźeni a ſajimzy, woſebje ſe Sśmjeckećkanſkich ...ſmjeſow, wophtajo blitku wjeſnu koreżnicźku ſe ſwo... ...im ſerbſkim raſom a hiſchcze bóle ſerbſkim mźeſeżelom. ...Bźěche daſoko a ſchiroko znaty ſerbſki herz a to herz ſ cźe... ...om a ſ duſchu. Swonkowny wuroſ jeho hudźby namaka ...ſmiſlowneho wotbhiſchcźa w najſlubſchich nutrinach. Se ...ezeſka piſkaſche ſe ſawjeſnymaj woczomaj a tak ...eho duſchiny trunny ſobu ſarjachu. Wón tute herzak do... ...ſtawne a pſchetrjebane reje ſ wéżnym ſmutkownym cźu... ...cźim ſanoſchowaſche. Wo tym bźěche wón orje ſłódy pich... ...ſcheſeelu miſſchtr. Se ſwojim proſtym wumjeſtwom je ſłužił ſerbſkej wéży a ſerbſkemu narodej. We wſchela... ...ich mźſach (tak hižo na narodnoſwjeſnej wuſtajeńcy 1896 ...w Drježdżanach) je k nawjeſchéej ſerbſkeje hudźby na jedno... ...ch hudźbnikach ſopomhał a ſmajonmołeſi ſerbſkeho ludu. ...Hacź do poſlednjeho wokomika je ſo cźuł jako Sserb a ...ježe ſo ženje ſwojeho ſerbſkeho mjena hańbował. Też ...ſchicźele bźěche troſchku nawukłuył, na hnadownym mź... ...ſe druhdy wuſwomhał a tak k Bożej ſłužbje ſwój talent ...ſwjeſł. Njech je Wón had njeſkóńcźani jeho khudej duſchi hnad ...ze. Njech Sserbam ſwoſtanje w najłépſchim wopomnjeću ...jako narodowcza herza.

S Hažlowa. Wécźera pſchinjeſechu „Sserbſke Nowiny“ dopiſ ſ Hodźija wutkhadźeny. Wopſchihcźe dopiſa ...je wot ſpoczatka hacź do konca namatana cźa. Nic „Herr Mann“ je tam ſa Jungoo rěcźał, ale Hermann, woſebje ...pſet rjeſcźekhuba we Wutokleźicźach. Ani jedyn ſ pſchitom... ...ych njeſe do tuteho němſkeho ſwjatka ſaſtupił. (Pſchiſp. ...red.: Nam bé hnadom ſajnu, ſo ſo tu we njeſkóńcźomne ...njewérnoſcźe jedna. S kóżdeho rynceła łapa njeznurjeſ... ...we hida pſcheceźiwo wichemu, ſchtoż je ſerbſke. Tehodła ...wſ w orłginalu podachmy. Kak hani bo dar pred... ...ch burow je ſłowoma: „die Söhnlein der deutſchnationa... ...len Bäuerlein“. Tu je njeznjeſnowany dopiſowař ſwoje ...wutrobu wotkryl. So wotžełanym worſchtam pſchiſłuſ... ...a, muchadźa ſ wupiſaneho pišma kotreż może łóſdy ...ſo noſ widźeć Lubi Sserbjo, woſebje wy lubi ſerbſ... ...i burja, hłajcźe, takle wo Waſ ſudźa a mnja. Nic ...ſpjeſowanja maja ſa Waſ, ně njewurjeſtnoſe łazpiwanja. ...Cźehodźe potom ſa nimi hiſchcze bźěcźeć?!)

S Wośtrowza. Dweju rubjeſkneju hoſtiwarjow łajachu w Leubje. Hoſtiwarjo bźchu ſajaza a ſchtyri dźiwje karnik... ...e tałżeli. Pschi ſobi mějachu leſchinu ſ munizju a 10 ...ſpſow. Muſiłeju, kiż ſtaj je Shorjelja, wotwjedżechu do ...ſalwa hantſkeho ſudniſtwa.

Se Žitawy. (Sśmjertne njeſboże. Hdżeż ſo Žitawſka Ochranowſka droha ſ Bjarnaczańſkej tſchiżnje, pſchihdże auto we dróhowym kole do ſuwanja a pſcheczinny ſo. Schofer ſo we ſemju wjerchu, a ſo tak cźeſko na hłowje rani, ſo w Žitawſkej thorownji na ſwoje rany wumrě.

S Jeńſchez. Tu bé ſo hoża ſawałka, a wobſtrejſche ſtrach, ſo ſo woheń daſe roſcźeri. Dyżewone ſ'omady bź... ...che po ſdaczu nichtó ſapaſił. Pſchi ſylnym wichoru ſo ...woheń bórzy roſkłomjeni. Wobraſm ſo poradźi, woheń w prawym cźaſu podujeſe. Wożeſbe wujnamjenc ſo ...fabrikſka wobora firmy Wagnera a Morawſa.

S Kulowa. Na dompucźu ſ Kulowa ſajeſboži wunjeſ... ...ak Nowak ſ Wulkich Sdźarow. Njedaloko mosta pola le... ...narja Hajdana padny ſ kołom po wyſokim brjoſy do rěki. ...Po dłeſkim cźaſu pſchichudże wobydlef, wahlada ſajeſbożow... ...ho ſo ſ wodu bźdżeć a wuceſeje jeho. Hačzunjeż ſo No... ...wakej hnydom łékarſka pomoz poſkići, bźěche ſo tola ſal ſa... ...mnił, ſo ſa nježhto dnjowy na to wumrě. — Tu ſajeſi ſo ...towarſtwo ſerbſkeho ratarſkeho doroſta ſa Kulow a wokoli... ...u.

S Wośporka. (Sapokaſanje mšſchczańſkich ſaſtupjerjow.) ...Sobotu wjecźor ſapokaſa knjeż mšſchczańſta Jeneż wo... ...ych wuhwotenych mšſchczańſkich ſaſtupjerjow do jich ſa... ...ſtupnoſtwa. W króthim pożedżenju bu na to knjeż A. Kri... ...ſtian ſa pſcheſtrejcźerja mšſchczańſkich ſaſtupjerjow, knjeż ...Alwin Nitſchka ja jeho ſaſtupjerja wuliwoł.-mi.

Se Seifhennersdorfa. Młódſchi muzſki napadnu wo... ...ko 6 hodź. wjecźor pſchi pohrjebniſchcźu knjeżnu Hea... ...nigez, kiż je girowiſkeje ſakhy ſ dźěła domoj dźěſche a wu... ...cźerjny ſi tajchu ſ póſtſtimi pohybkami. Dokelż pak ſo nao... ...padnjena wobaraſche, tłeſeſche rubjeżnik do njeje. Gmejn... ...ſki ſaſdojnik Pfohſt pſchiſłoże pſchipadnje k temu a da ſo ...a cźełkopm rubjeżnikom, kiż ſo, tłeſejo, w cźim ſhubi.

Se Slepo Komorowa. K cźeſkim pukam dóndże pſched ...kratkim na Kralowſkej ordży. Na dompucźu ſuchi ſchtyrjo ...muſejo wot zwólby młodych ſudji na njeſkhſchanje walch... ...nje wobcźeżowani. Hdyż muſejo pachołam jich njewuſch... ...wſej wumjeſtowachu, dachu ſo tuchi ſ pukami do wich. ...Kaſa nadpadnjeni muſachu ſo domobarać. Bórzy pak ...bźeſeſi ſo zwólba, kiż bźěche bez we Walohoſtje jenoż po pa... ...ſmjenje pobyła, a wumjeſdże nékto derje pſchihotowany ...knjeżed na muzji, kiż bźchu ſmjes tym mérnje dale ſchſt. ...Dorſa ſ nadpadnjenych ranichu njekhmaniży je jabiwa... ...mili tak dźeſko, ſo je trjebſt poſtaſ dſes wobamha na drohi ...ſeko wotſtaſchtaj. Policiji ſo poradźi, nékotrych ſ młodych ...njedoczinkow ſajeć. Tamni pak roſcźekachu.

S Rumburga. Njanka ſ 14 koſchſemi. Policija ſa... ...kłapi tu młodu Prażanku, kiż ſ druhej młodej knjeżan... ...wat nékotrych dnjow ſem w naſchim mešſe pſchebywaſche ...a wjele pjenjes wudawaſche. Pſchi pſchepytowanju ...namakachu, ſo bé njanka pod ſwérſchnej drafty 14 bro... ...hich koſchſow wobleczena. Bźěche ſebi we wſchelakich ła... ...mach drafty pokaſowacź daſa a pſchi tym dołhe porſty ...cźiniła.

S Warnsdorfa. (Njeſhoda na kwaſnym dnju). Anton Schiel chyżſche ſe ſwojeju njewjeſtu ſo wérowacź dacź. Krótko pſzedy, hacź pożachu njewjeſtu hotowacź, ſta ſo ſe njeſboże. Pſyk kuſny ju na haży do ruki. Tuta hnydom ſtrachnje ſacźekaſche, tak ſo dyrbjachu po lékarja pó... ...łacź. Wérowanje dyrbjeſche ſo wotſtorcźeć. Dokiż pak ...njewéſta ſmuſcźeje ſwoju wutku bołoſcź ſe ſudami ſaku... ...ſowaſche, możeſche ſo wérowanje popołnje ſtacź. Pſcheni ...puez młodeje ſony widżeſche ju do Prahi, hdżež dyrbi ſo ...k ſkinizy wobkedżbowacź. Też poż pſchichudże do wob... ...kedżbowanja.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi 4. adwenta rano 1/8 hodź. pſedowanje: farař Mende; dop. 1/12 hodź. dźěcźikemſchenje, farař Eber; wjecźor w 6 hodź. ſpowjedź a ſwj. wotkłanje, farař Berg.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. pſedowanje, farař Berg; dop. w 11 hodź. dźěcźi... ...kemſchenje, farař Groſze.

S Buſez. 4. njedźelu adwenta rano 1/8 hodźin ſerbſke ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. Popołdnju w 3 hodź. ſwjedżeń ſónſkeho towarſtwa we wobſadnej ſali. — Semrěł: Guſtaw Emil Tſchert, dźěſacźeł w Rachlowje, 44 l. 3 m. 26 dn.

S Klukſcha. 4. njedźelu adwenta rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba.

S Minakale. 4. njedźelu adwenta rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje ſa dźěći. Popołdnju w 4 hodź. němſka ſpowjedź (farař Dandrika ſ Klukſcha). — Semrěli: Khrystа ſwjed. Jurſiſchzyna w Minakale, 33 l. — Martha Gretſa Kiżija ſ Wjeſſta, 13 łet.

S Rakez. 4. njedźelu adwenta dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S Kuczinu. 4. njedźelu adwenta rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. Popołdnju w 2 hodź. towarſtwo knjeſnow na farje.

S Mješmacźidła. 4. njedźelu adwenta rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. Popołdnju w 3 hodź. wobradżenje w Jónſtim towarſtwie.

S Khwacźij. 4. adwentſku njedźelu dop. 1/9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje, 1/11 hodź. dźěcźi... ...kemſchenje.

Kraſnoſzyrkwinſke ſhromadźeńſtwo w Budyſchinje, na rożowej haſy 31. Njedźelu dop. 1/11 hodź. njedźelſka ſchula. Wjecźor 1/8 hodź. ſhromadźizna. Wutoru wjecźor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa roſtudź. kſchesća ſa mſchesćenzow. Schwórtk, hodowniſtwy, pop. w 4 hodź. hodowny ſwjedżeń njedźelſkeje ſchule. Pjatk, 2. dźěń hodowny, wjecźor w 7 hodź. hodowny ſwjedżeń ſhromadźenſtwa. — Knjes ſhromadźeńſtwowy wothładał Zimmerman ſ Budyſchina ſnuje bibliſke hodźiny njedźelu, 21. dez. pſch. w 4 hodź. poſa k. Mášiſinga w Hornjej Hórzu a wóndźelu, 22. dez. wjecźor 1/8 hodź. poſa k. kuberia Alberta we Zyſchezach.

S Budyſchinka. 4. advent dop. 1/11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, 1/12 hodź. ſerbſke Bože wotkłanjeſ.

S Porſchiz. 4. advent rano 1/8 hodź. ſerbſke wotkłanje, dop. 1/9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, pop. 1/3 hodź. hodowny ſwjedżeń w Bożim domje ſa dźěcźi-kemſchi, khodźerjow. Starſchi a pſchećeljo dźěcźi ſu powitani!

Se Sślepeho. 4. advent ſerbſka ſpowjedź a Bože ſwj. wotkłanje rano we 8 hodź., ſerbſka Boża ſłužba dop. 1/10 hodź., němſka 1/12 hodź. Kolekta ſo ſbéra k lésſchemu ſa ſaſtaranje evang. wucźaſarjow. — Sśmjertny kſtuſch ſo ſpéwa ſa khriſtinu Jenichez ſ Miłoraſa. — Wumrjeli ſu: Hana ſwjed. Marauſchowa, rodź. Nowakez ſ Miłoraſa, ſtara 62 l. 3 m. a 1 dn. a Hana ſwudowjeza Berſikowa rodź. Jurkeż ſ Brěžowki, ſtara 73 l. 5 m. 10 dn.

Towařstwowski powěstnik.

Wšěm serbskim towařstwam z Rakec a wokolinu wozjewjamy, zo je so zwjazk luž. serbskeho studentstwa rozsudźił, lětsuu hłownu skhadźowanku w kaćej korčmje pola Rakec wuhotować a to 26. dec. 1924. Wšěch česćenych sobustawow a sobustawkow serbskich towařstwow scźini na tutón swjedżeń, kedźbliwych swjedżeńskich wubjerk z. ł. s. Stud.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma wutoru, 23. dec., wječor 1/8 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu pola Juršec. Winowatosć wšěch aktivnych a pasivnych sobustawow je, zo so na njej wobdźěla. Stóž so njewobdźěli, so ze 50 pj. khłosta.

Serbske towarstwo „Nadźija“ w Budyšinje nima nětkle žane spěwanske pruhi. Prěnja pruha w nowym lětje je wutoru, 6. januara. Dirigent.

Zwjazk serb. spěw. towařstwow zmjeje sobotu, 10. januara 1925 pop. w 3 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu w Serb. Domje. Njech so wšě towařstwa na to přihotuja (hl. nawěšk). B. Krawc.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma dźensa sobotu, 20. decembra, wječor 1/8 hodź. zwučowanje. Wšitke Jednoty z blizka a daloka so přeprošuja, dokelž hłowny zwučowař Arnošt Paulika přijdźe.

Načolnik.

„Lipa Serbska“ ma pónđelu wječor w 7 hodź. spěwanje w Pančićanskem hoscencu.

Serb. tow. „Lipa“ ze Rakecy a wokolnosć ma přich. njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hónča swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšě lube sobustawy a hosćo su wutrobnje witani.

Poršlska a Malešanska sokolska hudźba ma dźensa wječor we 8 kodź. zhromadźiznr w Lětouju. Kóždy ma přinć.

Žitowy dom w Kamjencu

z. d. z. w. r.

wotnožka w Pančicach

Telefon: Halštrow 87, hdyž je wobkhod zamknjeny čo. 42

poruča w zarudenej čistej tworje

rybjacu mučku 60% prot. 5% tuka 20% fosforkis. kali

mjasowu mučku 70%

suche droždże 50%

lano-wosuškowu mučku 34%

hróšlkowu wosušk. mučku 55%

balmowu symjenjowu mučku 32%

rajsowu picowansku muku

rapsowu wosuškowu mučku

kokosowy wosušk

palmowy póčkowy šrót

La plata-maja

majs k šrótowanju

majsowy šrót

ječny šrót

melasu wowsnych pluwow

běrnjace kružki

suche truhančki

picowanske wapno (kalk)

ržane wotruby

rženu picowansku muku

ržanu zadnu muku

pšenične wotruby

skótnu sol

dale wšě družiny hnojidłow.

Skazanki na horjekach naspomnjene twory přijiminje też kóżdy čas naš zastupjeř, knjez **Jurij Skala we Khróšćecach**, tehorunja je wón też kupowanje wšěch ratafkich wupłodow za Khróšćansku wokolinu zmjewał.

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje** před šulerskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Wulki wubjerk

trikotažow

nohajcow - zokow

wolmjanych, połwolmjanych a bałmjanych

štrykowane jaki sportske jaki jumpry

chenillowe rublšća

šorcuchi z wósk. sukna

Bleyle-wobleki

poruča płaćiny hódno

Rud. Osswald

w Budyšinje jenoż na serbskej hasy 3

W Radworju

2. dżeń hodow

pop. w 3 hodź. za dźéći, w 7 hodź. za wulkich

prěni króć w Serbach

„Swjata nóc“

hodowna hra ze spěwami w 3 jednanjach.

Na nju prosy **Hudźbna Jednota.**

Zwjazk serb. sněwansk. towarstwow

změje sobotu, 10. januara 1925, pop. w 3 hodź. w Serb. Domje swoju

lětnu hłownu zhromadźiznu.

Wše spěwne towarstwa su należnje prošene, zo bychu zastupjene byłe, z najmjeńša přez jich cyłe předsydstwa a dirigenty. Mamy wažne, za přichod zwjazka wuznamne wurađowanja. Też njezwjazkarjo maju přistup. Wosebje by přitomnosć hłowneho sokolskeho předsydstwa witana była.

Dźeńški porjad:

1. Rozhłady do zańdźenosće (1924). Krótke rozprawy jenotliwych towarstwow z jich dźěławosće atd. — 2. Wuhlady do přichoda (1925). Program jenotliwych towarstwow. Zwjazkowy program. — 3. Rozprawa pokładnika. Rozličenje wo posledním spěwn. swjedźenju (26 11.); postajenje čist. wunoška. — 4. Naša zwjazkowna knihownja a jeje nuza. — 5. Nowowólby předsydstwa, skupinskich dirigentow a hłown. dirigenty. — 6. Namjety (hač k 5. jan. pisomnje na podpisaneho). — 7. Přijeće nowych towarstwow. — 8. Zajězd Bakuloweje družiny do Łužicy a jeje idealny a materialny wuspěch.

Njech kóždy přinjese jasnu mysl, dobru wutrobu, rjany hłós sobu a njech njezapomni parlamentariski ton!

Drježdźany, Feldherrnstr. 6 II. **Bjarnat Krawc.**

Lehmannec konditorńja

na serbskej basy poruča za hodowne blido

hodowne štrícle, makowe štrícle, mjedowy wosušk

makronowy tykanc, :-: šokoladowy wosušk

kuski na Božodźěšcowy štom

z mjedowych wosušków, šokolady, cokra

marcipanowe forty

jenož samsne fabrikaty!

Kedźbu!

Dawam sčěhowace płaćizny za **kože**

za kozace 4,50 hr., za **knotace** hač do 32 pj.

za **karniklace** wot 30 hač 80 pj.

za **khunjace** (Marder) **zymske kóžki, tkhórjac kkóžki**

a wšě druhe družiny kupuje po najwyšších dnjowych płaćiznach.

S. Nussenbaum w Budyšinje

w starej kasarnje.

Přihódne

hodowne dary

trajneje hódnosće

bryle barometry operske šklenčy

tłóčniki rysowadła prismowe šklenčy

lorgnety :: pólne šklenčy

Erich Lenz

wosebity optik

w Budyšinje na seminarskej dróze 5

Wobkedźbujće

moje tunje płaćizny.

Mantle a wobleki za pacholow a mužow

sportske wobleki, Breeches-kholowy,

sportske košle, zwjeršne košle

krawaty

klobuki a ćapki

wolmjane stucy - pisane zoki

slě atd

Hugo Schwarz

před šulerskimi wrotami 1. Telef. 1361

Płaćizny hódno

židźane trikowe

drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Wulke hodowne předawanje

Paul Rauer w Budyšinje

na khěžorskej dróze 3

šatowy wobkhod samsna fabrika

Nanajrjeńše hodowne krawaty

najlěpše trikotowe spódnje kholowy :-: košle :-: zoki

rukajcy tunje a woprawdźe dobre

zwjeršne košle z Para-manšetu,

kiž je we wšěch kulturn. statach patentowana.

Tuta manšeta ma to lěpše, zo móže so přeco wobroćeć. — Zwjeršna košla dźerži dwójcy tak dołho, kaž kóžda druha zwjeršna košla. — Žana zlutniwa hospoza a žadyn zlutniwy knjez njekupi zwjeršnu košlu, kiž nima „Para“-manšetu. — Žadaće sebi jenož „Para“-manšety; dajće sebi před kóždym kupowanjom moju „Para“-manšetu pokazać. Jenički fabrikant: Paul Rauer w Budyšinje. Dla swojeje samsneje fabrikacije móžu tuni być. **Jenož dobra twora přenjeje rjadownje — ale tunja a sprawna.**

K hodownemu swjedźenjej

poruča swój wulki skład wobućow, praktiskich a płaćizny hódnych darow.

mužace, žonjace a dźěćace črije z jednorymi a dwójnymi podušemi

z wołmjanym wušiwkom a z imitěrowanej jehnjećowej kožu wušite

sportske črije

barbojte a čorne z dwójnymaj podušomaj přez cyło, dospołnje wodu njepřepuščace;

dwójnošite skijowe črije

rejwanske a towaršnostne stupnje, poslednja nowosć

gumijowe stupnje za mužow, žony a dźěći — čopte wušite domjace stupnje a kože, wjelbłudowych kosmow a filca — Oschatske filcowe zapate črije a filcowej a kožanej podušu a z kožanym wobšićom — wjelbłudo-kosmowe zaćinjenske stupnje — wjelbłudo-kosmowe zapate črije

kožane samaše, čorne a brune — thaninowe samaše za žony a mužow

Engelhardtowe Chasalla-normalne črije

hobrski wubjerk małe płaćizny

Zaměnjenje po swjedźenju je rad. dowolene!

Heinrich Mohr

při žitnych wikach **w Budyšinje** Telefon 1384

Překapjaca hodowna wustajenca w 5 wulkich wukładnych woknach

Časnikař a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjetši skład

časnikow

złotych a slěbornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjerščenjow

po pomysłomnje najtuńšich płaćiznach.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w **Kisličy čo. 2** pola Klukša

Młoda, wysokosućelna **kruwa**

mjez dwěmaj k wubranju, abo **nowa dójka** steji na předań **w Dalicach čo. 5.**

Sylna podsobna, dobra

dójna kruwa

je na předań

w Komorowje čo. 25b pola Rakec.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań

w Delnjej Hórcy čo. 43.

Nowa, wulka, burska

dźéža

je na předań we Šunowje čo. 1

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyšinje.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Dźowka

25 hač 35 lětna, kiž móže trochu warić a dźěć, so k nowemu lěću na małe kubło pyta. Poskćenje pod „B 77“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Pytam

jara wjele dźowkow, domjacych, mlokowych a swinjarskich holcow při wysokej mzdźe. **Přistajerka Görlichowa,** na sukelnskej hasy 1. Telef. 837.

Wulki skład hotoweho wobuća. Wudźělki přenjeje rjadownje po najtuńš. płaćiznach. Stajnje dóńdu posledne nowosće. Tehorunja wjedu:

turnowanske stupnje - a filcowe twory we wšěch wulkosćach

Nakupćesebi swoju potrjebu jenož pola wěcy wustojneho :: Pospyt dowjedźe k stajnemu wotběrařstwu. ::

Waša spokojenosć je moja reklama!!!

Waša spokojenosć je moja reklama!!!

Rjane sylne **Šćěpowe**

drjewo

je dóšło.

Žitowy dom w Kamjencu

wotnoška w Pančicach.

Starša

serbska holca

abo mloda **wudowa,** kotraž ratarstwo rozemi, so bórzy na mjeńšu žiwnosć pyta. Poskćenja pod „B 76“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Hišće a hišće

kupuje

najtuńšo

Polstrowe meble

dobreho, solidneho wustojneho dźěła pola

Ericha Schmollera

Telefon 1103 **na sukelnskej hasy 3** Telefon 1103

Pjatk rano 1/8 8 hodźinach zemrě nahle naš luby wuj a znaty serbski herc

Jan Kušk

w starobje 78 lět a budźe póndźelu dopołdnja 1/9 hodźinach w Khrósćicach pokhowany. — Štóž je jeho znał, njech so w modlitwje na njeho dopomni.

We Worklecach, 20. hodownika 1924.

Žrudni přiwuzni.

- Alpina -

Znaćne słowo dobreho časnikow

Dobry časnik, ale jenot tajki, je drobotne wobsedźeństwo, stajnje witany **hodowny dar.**

Předawarnja „Alpina“ časnikow

August Granz,

časnikař **w Kulowje**

Zoki, žonjace štrympy, šórcuchi, dybzańe rubiška poruča derje a tunjo **K. Symmank w Budyšinje** na Lubijskej dróze 12

Žane klowy... [illegible] serbskich.

Derjezdźerjany

šrótowanski młyn,

2 riemjenjowej tarči

(Riemenscheiben)

60 a 65 w přerězku ma na předań **Ernst Bruck w Tranach** pola Delneho Wujezda.

Blidowe přikryća,

sofowe a divanowe přikrywy, komodowe a blid. ruby, sćěnske zapowjesadła nowych mustrow we wulkem wubjerku poruča tunjo **K. Exler** w Budyšinje na žitnych wikach 11, napřeća „Złotsle Hwězdy“. Rěči serbsći.

Rysowanje a wušiwanje serbskich drastow

ručne dźěła

H. Bernhardt

na Moltkowej dróze 8 III

w domje knjeza Matthesa.

Jědne kola motorske kola

butrudźělace mašiny

centrifugi,

šijace mašiny

žimace mašiny

narunańske a přisłušne dźěle

wuporjedźefnja

Pawoł Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wu. N. • płaca měsačnje we wudawarni 2o zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 3,15 zł. hr. Po wukraju 15 Kč. Kóžde čo. płaci 6 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćernja, sep. dr. z w. ruk. w Serbskim domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčasnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobłěcuja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 298 **Budyšin, pónjdźelu 22. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

W nozy k 8obocze je w żelesnicznej dźěłarni w Revalu straschny woheń wudyrił, pschi čimž někotre bomby rozbuchnychu. Schoda je na 5 milijonow estonskich hriwnow wobliča. Wyschnosće měnja, so su bolschewikojo woheń załožili, kotryž su tež bomby tam donjesli. Krótko do wudyrjenja wohnja su w dźěłarni tśoch kommunistow widźeli, kotrychž su hižo sajeli.

*

Rusla je lětša sajo nuzowana, wukrajne žito kupować. To maja za dopokas, so ratarjo knježeństwu wjazy njepołuchaju, kotrež je pschikazało, žito wotedać.

*

Italšti ministerstl pschedsydza Mussolini je zyle nsenadźijn žiwjej namjet na pschemjenjenje wólbneho sakonja podał.

*

Albanšti ministerstki president Fan Noli njeje wot schtwórtka wjazy w Tiranje. Mój je s automobilom do Durazza wotšoł a je so wot teho cłaka słuchił.

Němsko-franzowske njepschećiwjenośće pschi jednanju wo wikowanšćim sćeżenju.

Němšzy a franzowšzy wězywukojni wo bawlnjanych twarach su saźěkeny tydźeń tworšet pożedźenja měli, to tuchu k dojednanju wobsebje wo postajenju tarifa za bawlnjane pschedźeno pschišli. Dokelž němška i dustrija njemohła žadanja Franzowzowu šnjeć, je nusne było, so je so jednanja na khwilu pschetorhnyć, so buchu ko poddźěłsko wobnowiłe. Němšzy wězywuśtojni su so do Němšteje wrócźili.

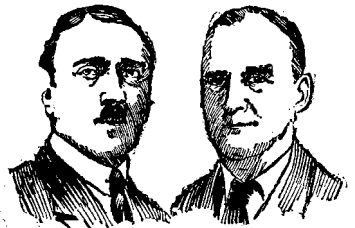
Sa to je so jednanje k němškej żelesowurwjazej a żelesopschećiwjazej industriju w Parišu pschedbéżne dojednanje wobjaniło. Sastupjerjo němšteje industrije su jo podpisali.

Ludowe wothłosowanje wo čorno-bělo-čerwjenej khorhoći.

Němšknazionalna frakcija němšteho žeima chce praschenje barbow němšteje khorhoje i ludowym wothłosowanjom rozsudźiś dać, dokelž je dwěsćezinowska wjeršchina sa zawjedźenje čorno-běło-čerwjenych barbow njeby w nětčišchim žeimje šwjedła.

Fechenbacha fkónčnje wobhnadźili.

Žpitacel Fechenbach w Minichowje bě psched dwěmaj tšomaj wukrajnym nowinam telegramu sdźělił, kotryž je na jednanje wo nětr sa cząh žiwětoweje wójny jednasche. Hačrunje bě nětbuschi president bayerskeje kommunistiskeje republiki hižo nětkotre léta prjedy tónle telegram wosjewił, Fechenbacha winowachu, so je se sdźělenjom telegramma krajnu pschećeradu fkućił. Fechenbacha k fkłostarni na 12 lět sajudźichu. Też jeho sobuwinikaj Gorgas a Lemka je cźeło wothłostachtaj. Surowy wuřud we wšech kulturnych krajach poborschk fłudźi. Poseborjo mnohich universitow a najnahladnischi juristojo Němšteje žebi žadachu, so by je wuřud wrócźo wsał. Nětko fkónčnje je bayerske knježeństwo Fechenbachej Gorgasej a Lemzy šwobodu dało s twarjenjenjom wuprušowanskeho cząha. W němškich demokratiskich a sozialdemokratiskich nowinach, runje tak we wjele wukrajnych nowinach wobhnadźenje Fechenbacha žiwje powitaju, tola njejsu s tym spokojom, ale žebi žadaju skandalozny wuřud pschećerstwo Fechenbachej wrócźo a Fechenbacha twarjenjerjej.

Hitler Oberstl. Kriebel

Dale je bayerske knježeństwo Hitlera a Kriebela dla njeschcowanskeho němšteho ludowskeho pucza s twarjenjenjom wuprušowanskeho cząha s jatby puschczyło. Stónčnje je so tej kommunistam Mühšamej, Sauberej, Karpfej a Ollschewskim šwoboda dała. Jich běchu po poražnju kommunistiskeho knježeństwa w Bayerskej na wjele lět k jatbje na twojerdźisnje sajudźili.

Sa bayerski konkordat.

Wubjerk bayerskeje evangelskeje krajneje synodu je wobsamknył, potrjej khromadźinje synodu poručeć, to by konkordatej pschihłeżowała. Po konkordaće dyrbi je w ludowych schulach naboženska wučba pod dohladom duchownieje wjschnosće wudźełeć.

General Wrangel w Barlinje.

S Barlina je powěd, so je do Barlina ruski carski general Wrangel pschišeł. Prjedawši ruskich cźekanjerjow k jeho cźeści hoścźinu wuhotowachu. Pschi njej je powschitkownje nadźija wuprajł, so bo bolschewiskeje knježeństwo bórzy šwje je so je Wranglowemu wójšu wulki nadawk postajeny.

Siawna śwjeczesza w bolschewikiskim wójsku.

S Bukarešta je do Barlina powěsć pschišła, so su je wotdźělenja cźerwjeneho wójska w Moskwie śwjeczile. Se Odeźy je powěd, so je k krwawemu wojowanju doschło. Wojazy, kotśij w konflikcu mjes Trozkim a stimnjonskim knježitwom najwschidcheho bolschewikiskeho wjednistwa na čele Trozkeho śteja, su **generalneho sekretara Stalina jasli**, dokelž je we wotkonikach Trozkeho pscheradnika njemerał. Pschedkyda rady ludowych kommišarow Rykow je do kasarnowo poda, w kotrychž Stalina jateho dźerżachu, so by jeho wuswobodźił. Kommandant kasarnow dał žebi za puschczenje Stalina žadaśe, so dyrbi je tón hnydom je swojele sastojnistwa wotstronicz a Moskwu wopuschcicz. Na to knježeństwu słuźerni wojazy kasarny nadběchowachu a je wuruschili. No krutym wojowanju je je na wobéma stronoma wjele morwych a ranjenych naliźiło. Generalaj Putiščowicź a Demenkow staj je jako pschiwiżowarjej Trozkeho wusnoloj.

Też i druhich městow je powěd, so su tam pschiwiżowarjo Trozkeho sjawne twarjenja wobhadźili. W Nižnim Nowgorodźe a w Kasanje su pschiwiżowarjo Sinowjewa a Trozkeho je sobu wojowali, pschi čimž su Sinowjewowych pschiwiżowarjow jbili. Mytła žebi, so je też w druhich stronach Ruskeje tutón konflikt wójsko roskorik.

Bolschewiska propaganda na Balkanje.

Turkowski šwonkowny minister je ruskemu bolschewikiskemu pólšlanjej dopokaty sa to padał, so je s Ruskeje s pomozu sastojnikow ruskeho pólšlanstwa w Konstantinoplu žiwa revolucionarna propaganda w Turkowskej a šuźodnych krajach roskcheża. Minister je hrohył, so, hdy by trjeba było, wjetschi dźeł diplomatiskeho personala ruskeho konsulatstwa a wiwoanskeho sastupjerstwa s Konstantinopla a Turkowskeje wupokasa. Swěčjene je, so też nicze bolschewikiskeje propagandy w Egiptowskej a Syriskej psches Konstantinopel du. Pódla teho su sańdźeny tydźeń wjetschu połnyku falschowanych dollarskich bankowkow a jenerdelskich puntow s Moskwy psches Konstantinopel do Syriskeje a Grichiskeje pólšlali. Hdyž Ruskej ani Amerika ani Jendźelska ani Franzowska nochcje pożčonki pschistwolicź, žebi knježeństwo s tym pomhacz wě, so bankowki zuśnych krajow falschuje. A Němska, Italska a Franzowska su to žane bolschewiskeje knježeństwo pschijónałe.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na sewjernjej hasy 6. Ráči serbsku!

Kaufl. a nastupka kupowańja wobuwkow. Pódwuwanje spěšnje a tunjo

Wotkrycze kommunistiskeho puczowego plana w Amiensu.

Republikanska strona je franzowskemu ministerstwu pschedsydźe Herriotej porokowała, so strach njewidźi, kotryž s kommunistiskeje strony Franzowskej hrosy. Tele poroki su je jako wopraunjene wupokasale s wotkrycźom tajneho kommunistiskeho mobilisowaskeho plana sa Somminy departement. Kaž dopisowar Pariskeje „Liberte" s Amiensa powě, su tam pschi jenym donjazym pschepytanju **dowěrnu a tajnu instrukziju** namakali, kotraž kommunistam we Amiensu wukasuje, schto maja cźinicź, hdyž bo s Pariskeje centrale šmanjo k „skutkowanju" da. W tymle wukasanju je mjes druhim praji, so dyrbja je kommunistojo njenadpadnje shromadźicź a potom policajske straże a wschě druhe sjawne twarjenja wobhadźicź. Wojeske a źivilne wyschnosće dyrbja je hnydom sajecź. Drohi do města dyrbja je njes tym se šylnymi wothłelenjemi wobhadźili. Hdyž je je je na nałyknite poradźiło, dyrbia je revolucionarne kudy postajicź. Wotkrycze tuteho tajneho kommunistiskeho wukasa je njes Amienskim wobydlerstwom wulki njemér šłudźił. Pod mjenom **„List sozialneho sakitarstwa"** je so organisazija wutworika, kotraž dhe kóždemu nałyknistwu kommunistiskeho sadźiwacz. Jej je hižo wjazy dyžli 5000 mjeschczanow, pschekupzow, studentow a dźěłaćerjow pschistupiło. Też wyschnosće w Amienu su **wobkladnitwotne natrawy pschećiwo możnemu puczej cźinile.** Ruskemu pólsłorjej w Parišu, Krassinej, su kommunistiku propagandu w Franzowskej a jejmaj kolonijach, kotraž z Moskwy wukhadźa, pod nóš pikali. Personal ruskeho pólšlanstwa we Parišu je aktiwnych kommunistow wobsteji a wiz s powolanskich diplomatow. Franzowšoj maja tehodła nastwjelschce niedowěrjenje k ruskemu knježeństwu. Jednanje franzowskich bankow dla połzenki njeje hacz dotal žaneho wunoschka mjelo. Kaž Jendźelcźanjo tak też Franzowšojo ruskim bolschewikam nicźo njepołcźa. W Parišu wukhadźaze ruske nowiny pischu, so Krassin w bliščim cząsu na njewěsty cząs do Moskwy wotjědźe. Krassin je spóhnał, so Franzowšojo wulki nastajeja a so bo njedadża trunycź. Hospodarske a finanzne jednanja, kotrež dyrbjachu bo 10. januara mjes Franzowskej a sastupjerjemi franzowskeho knježeństwa sapocźeć, su bo na njewěsty cząs wotstorcźile.

Sjawne wothłosowanje pschi wólbje franzowskeho komorineho presidenta.

Franzowska deputeritka komora je namjet pschijała, po kotrymž ma bo pschichodnje komorinu president se sjawnym wothłosowanjom wuwolicź. Mjena wothłosowacych sapółšlanzow dyrbja bo se sjawnym pschibliczom wosjewicź.

Wukmowje je bo namjet sapodak, po kotrymž ma bo kluzbny cząs wojakow, kotśij maja zwólbu ł wjazy dyžli 5 dźesći, na schésć měsazow smjiecź.

Bjesdźiłosć w Jendźelskej.

W jendźelskim delnim šejmje prjedawschi pokładowy sekretar Graham bjesdźiłosć k rěczam pschinješe a na nuznosć pokatowaschе, so by je kleźba dźěłonjemjerjow, nětkole 1¼ milijona twučźinjaja, smjenschita. Wotmolwjejo statny podsekretar Guinness praji, so knježeństwo nětkole dalschahaze rosliwcze elektrizwanja wobkhoda pruhuje. S jeho pschewjedźenjom je statnej podpjeru bo knježeństwo nadźija, so bo bjesdźiłosć smjenschła.

Protest albanskeho knježeństwa pola Swjatka ludow.

Psched nětkim létom je bo w Albanskej Fan Noli s revoluciju knježeństwa smjotował. Fana Nolia je tehdy italiske knježeństwo skrabu pschećiwo knježeństwu podpjerało, se kotrehož presidentom bě Achmed Zogu. Tutón njebě je šwólnitym gratow Italšteje, kotraž chzeAlbansku pod šwoje nadźinjeństwo stajicź. Zogu je šwojimi pschiwiżowarjemi we Južnoslowjanskej twučźek namakał. Wot tam je je nětko wróćźił a wulki dźeł Albanskeje dobył. Fan Noli pola Swjatka ludow pomoz pschećiwo Achmedej Zogoj pyta a bo wobcźeźuje, so je Južnoslowjanska Zogo pschi s brjónjenji šastarala. Swjatkej ludow njebudźe bo chcźeć s albanskimi twadami nabadźowacź. Fan Noli je se šdźěłom prjedawschе knježeństwo wotehnał; wón dyrbi žebi nětko lubicź dacź, so jeho knježeństwo powróća.

*

Diplomatiski dopisowar Londonskeho „Daily Telegrapha" pischе, so je jendźelske knježeństwo s Italšteje, runje kaž s Južnoslowjanskeje powěźej dóstało, so nimatej myślе, bo do nětčišcheho albanskeho šćěża měschecz. Dokelž ma twojowanje charakter wobydlerskeje wójny, njeje žaneje pschicźiny, so by Swjatk ludow sapschimnył, hdy by je jeho pożredniłowe žadało. Wosnamne je, so je sastupjer bolschewikiskeje Ruskeje do Tirany pschišchoł, mjes tym so je we Albanskej revolucija.

*

Dopisowarjo Belgradiskich nowin s Albanskeje powěźa, so šběžarjo nowe wójy wschědnje wobhadźeja a so bliščke dny do Tirany pschicźahnu. Dźěł Fan Noliowych offizirow je hižo k šběžarjam pschešchoł. Sběžk je nětko psches zbłu Albansku rozschérja.

Pola Korfowy su šběžarjo nětkotre wóje a město Krumu dobyli. Knježeństwowych wojakow prjedy žebje cźerjachu.

Marschall Lyautay wo położenju w Marokkowskej.

Marschall Lyautay je šmórowazu rospravu wo położenju w Marokkowskej do Parisa pósłał. Franzowšoj wobydlerjo žiwi su zyle bjes strascha. Mlíw Abd el Krima njeje bo jako pschewulki wobhladaczi. Abd el Krim žebi po šdaczu

njenje na to myšli, nowe krajiny wobhladźicz, hacz dobyte strony wobtwjerdźicz. Marschall njewěri, so chce Hebi Abd el Krim nowych njepřećelow činiz.

W Tangeru su powěsce roskšěrjene, so chce Franzowska přećeźiwo riffkim Kabylam zakročiz. Tele powěsce su njewěrne, Franzowska so do wójny z Abd el Krimom njeda zapleźe.

Po puczu do Kanaana.

Pod wliwom wuczby nabožinskeje sekty Babtistow je so wobydlerstwo wsy Romanowki w saporožskej guberniji rozhudźiło, na puć do kraja Kanaana nastajiz. Sbyła wschle dutnikow, z wjetscha starzy, zony a dźeći, zu wseh wopuschczeli. Brjedy nich so wotewrjeny evangelijon njeleźe. Stót běchu hjes doblada doma wostajili, dokelž zu předarlo zlubili, so so wo hospodarstwo Bóh postara. S wulkej próznu so poradźi, crkwidu wobnucz, so do wsy wrócizcz. Předarjow zu sajeli

widźimy nětko, hdyž w tej samej roboczanskej khězy je wotrosół druhi zwlak w zamknjenych ziwjenskich pomerach. Hdyž je so pjeczdźesat lět pominyło, to je so nětko stało so hižo druha dźonka Hanka, kotrejž tute rjadki w bratrowskej luboscji poswjeczam, k jeje dźensnischim narodninam, je we swojim patriarchalnym ziwjenju, t. r. po wótzowskim waschnju sabozenym „Abrahama“ widzała. Sbam sym był se swědkom jeje cichomyslnego ziwjenja, hdyž běch po woli najstarscheje sotry Hany so wotrjekł wótzneho statka. —

Nasche serbske maczerje, kotrejž swéru haja a pěstuja prawu narodnosez i tym, so z narodnej brasnu wobstwarja tez we zwojich serbskich wutrobach serbskosez zmuzenja, cyscza a sadzerzenja, z tym so zwojim dźěcom sascheźepjeja luboscz a zwéru k maczerinej reczi a wótzowskim waschnjam hamo potom, hdyž nan trasch by mjenje serbski cyst a jednat — to su te woprawdzite serbske patriotki, kotrejž zwjet jich njesmal a wo nich niczo nezhonis: nasche zwérne serbske maczerje sashowaju swoju bu sa narod a narodnosez sa dźěczi, a jenoz tak zamóże so serbski narod sdzerzecz, hdyž sdzerzi so nam serbska swojbna —

Tehodla njech w tutym smuznym jenoz moje dźakne wopomnjenje placzi nanej, maczeri a bratram, kotrez su stajnje i namrětnymi serbskimi duchownymi tuklanni zara derje hospodarili. To pak su wsho najkrasnische dary Bozeho dźěcza, kotrez czasto i maleho zmuzeschka narostu k zramnu ploda e druhych tez k wulkemu schitomej, kiz wschitkich swjeseka a wokhcenja. A takse zornjacko je sawdzecze byla ta mała serbska wobradźenka pod Bozodźělczownym schtomika a z njeje su wuschte te serbske Bohuslawki, Bolosczinki a Genofewy . . . Njech wuczinja sdzo a radosez maczerje, njech tworj nowe serbske zywdby, njech dadza krutu sakład wschemu Serbskemu narodej!

Što mi Bože dźěco wobradźi?

Sserbskim starschim k rospominanju a zlotije Hanki k ochrahowanym na iwopomnjesce mlodosez napisal Jan Bryl-Sserbin.

(Skónczenje.)

Za ka podobnje rěczi nank k zwojim luborowanym dźěczatkam, kotrez su wsche njewuwrajomnje zsozowne a wyskaju nad sznadnymi derje, ale czim luboschimi darami Bozeho dźěcza, dokelž mérja do njeho njekhadlajay. Diw, kak zlódze je to njewotkrytke kuklo Bozeho wjeczora, hdyž je Boze dźěczo swabradzało! —

Ale też na maczecku, nanka a wowku zabyło njeje. Womay je wobradźiło wulki wosusak a zwětły zolot nósla, nanej je pschinjesło kožanu czapku, wo kotrejž je husto rěwał: „Nasch njebo dźěd, nasch njebo dźěd, mél je czapku kožanu, haj kožanu“ . . ., a jo maczecka njeby zymu mécza, ma pod schtomikom wolmjane nohajzy a kute rukajzy a hischcze nětchto, sasso nětchto Serbske — „Krajan“, protyka ta katolschich Sserbow — haj tak tamj swjescha sesi pisane. Nětko budźe sasso zapiskowacz nós, hdyž so jeje silki rjepowjetaja a hdyž smeja mlode kólatka. Abo nank może hez protyki sapiskowacz, hdy a hdze je braschka pohuz na kwasach. A to anjerjeische potom budze, so stajl so chomy wyssoki klobut z njamym pisanym bantom po boku, to je pisane rubsischko hez prédku pschitykuje z rjenje nudebjenym kjom pónidze na kwasy proschez a k wérowanju wuzsohuzowacz a rjad a skład dźerzecz na krasju a zpéwacz, zortowacz a wyskacz budze, so kóždemu wutroba z radosczu wolkocze. Haj, tajki potom nank budze wjesely serbski braschka. —

Tajke jasne, radostne dny a podawki budźa potajkim wospomnjenjene w protyzu. Nimo toho pak budze też „Pschedźenak“ na dolhich wjeczorach z lubym bjesadnikom, hdyż budźa dźerzecz dyrbjecz pjerje drécz a womka pódla pschajcz. Schtož „Krajan“ a „Pschedźenot“, diwaj róbani bratraj, mataj rjane powjedacz za serbsti lud, to potom pschi zwjatoku abo na zwjetsch dujach nank wschitko pschedczita, so je radosez powschuchacz, hdyż wón to tak bézize dokonja, ani so by to w schuli nawukuył. „S wilnej próznu zym to wschitko sam nawukuył a dowukuył“, by nank prajił, „a wy, lube dźěczi, to tez dyrbicze nawukowez, potom smejecze wjese wotschkowjenja w zziwjenju.“ —

A njeboh nank je prawje mél.

Kaz hwézda Bethlehemska zwéczi kóždolětna wobradźenka — serbska knizka pod Bozodźělczownym schtomikom — do naschcho woldźischcho zimjenja a zcekcze wjele stotych, krasnych bruhow wschudze do swéta, kotrejž zmy my khde dźěcz hudebo dźěczacerskeho nana pschecziwjahaz, hdyż běchmy je swojeho ródneho hnézka wuleczele. Niz hinite pokladz, kiz może leżecz a czernik pschczoczi, samostajischtoj nan a macz am za zziwjenje; nć, jeju wokasanje zwjate bésche poczink serbskeje pobożneje, wonizacje dusche kotrejž korjeni w spokojnosczi a luboscji k wschemu, schtoż duschu a wutrobu wobohacźuje a ducha wotkchewja: to dobre serbske spéwaj a dźéczaj w dowérje na Boha!“ To

---

Předźenak

woprascha so Khwaczanow, hacz maja hižo wschitky sebe nowu protyku. — Wy to wulky wobzarowat, hdy by žadyn dom bjes njeje był, dokelž je w protyzy rjany wobraz we wulkim serbskim zwjedzenju w Khwaczach podał. Jeli sebi to Khwaczenjo pschecz, by tam rady sam pschischoł a w Krawzez hoscenzu zwój sklad wupokóził. Nowackezom na wjele dobreho wot sich dźiwli prajicz, kotrejž so derje dże. — Druhdy wschak ho jej sa Khwaczanach schtka, runje kaz staremu pschedźenakej. — Temu so zenje tak derje schto njeje, kaz w Khwaczach, a husto ho jemu wo nich dźije. — Na Khwaczanach pohrjebnischezin dźiwi rady pohrjebany być, ale na starem, hdyż ma zwojich znatwch, — nic na nowem. — Rady pak chze hischcze nschcto létkow protyki pitacz. — Jeho najwjetsche wjeselze budze, hdyż je w Khwaczanach wobzebje rady czitaja a kupuja.

---

toschu z czornym kneslom. We padnschstwje rosczahujaze powésce prosy kriminalna policija.

— Sawczatk z symy. Dienssa, 22. dez., w 4 hodź. rano sapoczina so syma se sastupjenjom slónza do znamjenja kozyroga. Astronomiscy wupraja, je slónzo we tutym czasu najmuznischi dypk ekliptiki (slónczneje nahonjesce) dozapélo. Dźensa je potajkim najkrótschi dźeń zyleho léta. Bórin pak sy on sasso podkschca, hdyż slónczko dźeń wote dnja wuschcze na njebju postupuje. Tola kaz lécko też hakle powétrowuje swoju wyschinu dozapje, hdyż je najdlischi dźeń hizo dźeze nimo, tak pokaza so tez poza nasz hakle prawa syma, hdyż je so slónczko, najnischi schodźenk na juzn dozawschi, sawrócziło a sasso k wotnozy postupuje. Tola dokelž slónczko tak niske na njebju stoji, je wjedro pola nasz bóle hacz w lécze, mjenje wot slónza hacz wot druhich pschicziznow wotwisne. Hacz wot powétrownych powérow w tropach a w arktiskich kónczinach. Po tym hacz wótry i jutra abo i polnozy pschikadźeja, je tez syma mila abo hruba. Je pak cżeżko prajicz, kotre wliwy sniża na dlischi czas pschewahu, a tak tez njehodźi so prajicz, kajka syma hischcze na nasz czaka.

— **Hodowna schadźowanka.** Hody bu bliza. Hodowna schadźowanka je hežko wschitkich serbskich studowadych. Pilnje so studowaze na schadźowanku do Rakez pschihotuja. W wróżdninach su, ale hischcze njejsu wupschawnyli, dźěkacz, kuzynkez a so sswjecowacz. Do Rakez zebi hody zwlecza, so bychu tam se serbskim ludom hody zwjeczili. We kaczej korczinje wocakaja 26. 12. zuty serbski lud z Rakez z blischeje a dalokeje wokoliny. Programm zu zebi zwedomnicze posajali za najhonjenjach na letnischich studenskich-ludowych zwjedzenjach. Wone su z najlepschim dopokasom, kajcze luboscze su zebi studowaczi w lidze sasso dobyli. Wy lubi Serbja z Rakez, z dalschcze a blischeje wokoliny, też wy wopokazeze z waschim czescenym wopytom tute. Tuz 26. dezembra — 2. dżeń hodow — do Kaczeje korczinu do Rakez.

— Schuzske prózdniny w schulstwie lecze 1925 1926 su so wot kultuskowego ministerstwa za Sakksku takse postajene: jutrowne wot 1. hacz do 15. hapryla, zwjatkowne wot 30. meje hacz do 6 junija, letne wot 11. julija hacz do 17. augusta, nasmnike wot 25. septembra hacz do 3. oktobra, hodowne wot 23. dez. hacz do 6 jan. 1926.

— Wobras mésta Budyschina je žídy wschitkowny. Zyle wosebite dźeło je tu khwilu we wukładowej wokmach Baumgartnez firmy na khórzorskej drózy wustajene. Je to wulki wobras mésta Budyschina, kotryż je we wulkich zwojich dźelach je žídy wulschiwany. Take wumélske dźeło je kujeni Herrmannowa na Lubijskej drózy zhotowiła.

— W mésczańskim muzeju pokazuje so wustajenza politiskich znamkow. Wubjehnyez dyrbi so wosebje dospomnjenia staroněmskia hbérta. Wobhladzene kraje su potom sastupjene, tez kolonije z wumazkom 4 znamkow. S europskich krajow pschekwapi wosebje krasna jandźelska hbérta

---

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fjedora Michailowicza Dostojewskeho.

S ruskeje pschełožił Jurij-Brodźischczanski.

20] (Pokrazowanje.)

K njej a nanej! To je tak derje! Tola czehodla te je wolach? Czehodla sa tobu i zyłej wutrobu żadach? Runje tehodla, dokelž dyrzch tebje prošnjej, w mojim mjenje k nanej a potom Katerinje Iwanownje hicz. Mjese mnu a tamuhmaj dyrbi kónz być. Bych wschak mohł prenchu lépscheho k nimaj pózłacz, ale dyrzch jimaj jandźela pózłacz. A nětko dźesch hanw wot so k nimaj.“ Stany a pokaji porst na zwoju czoło. „Czakaj,“ pokraczowasche wón. „Wona je tebje pscheproschyła, je tebi list pisała. Czehodla by tam hewak hicz dzyrł?“

„Tu je jeje list“, prajesche Alosicha jón jemu podajzy. Mitja khwatnje czitasche.

„A ty dźesch wo sadnim boku domow. O bohowjo! dźakuju so wam, so jemu tak hicz dowolischesche. Tak pschindże mi do rukow, jako słota rybiczka w bajzy do rybakowo żaka. Sskytsch, bratśe, żym wobstaminkył, tebi wschitko prajicz. Ty ży mój jandźel na semi. Wuskytschich, srotymisch a wodasch. A tebe żym potrjebny, so mi jedyn nade mnu stejazy wodacz da. Hdyż so dwaj wot wschitkeho sesinkeho dźelitaj a do njejsnateho dźetaj abo snajmjenscha jedyn z njeju, a hdyż wón psched sletom do niczeho k druhemu pschindże a jeho wo nęschto prošnu, wo czoż žnie człowjek runje na żmjertnym kożi prošnjez — może jemu to tón druhi wotpokasacz?“

„Budu wschak to czinicz,“ prajesche Alosicha, „wraj jenoz schto je! Praj skoku!“

„Janu pschejpěschnosez, Alosicha!“ Wokomik zebi rospominaschze, hlowu na ruku położiwschi. Losha, praji Mitja, ży jenicźki, kiż so njebudże żmjecz! Ja chzu sapoczecz z mojej **spowjedźu,** z hymnu k radosczi Schillera: An die Freude! Ja to němsky njemóżu, jenoz snaju, schto „An die Freude“ je. Njemyšl pak zebi, so ja bludnje abo zjenje rěczu. Nć, njejżym nihdy pjany. Kognat je kognak, ale ja trjebam dwě bleschi, prjedy hacz żym wopojeny,

A żyłny alkohol

Sczini motykowateho woślola,

a ja njejżym hischcze tśi schtwórcz bleschi wupił a też niz żyłny alkohol. Niz żyłny. To złowohrna mje prošnjesch, ty ży winowaty mje dźensa wo zwéle prošnjez, niz jenoz złowohrzu czinicz. Budź spokojny, ja to tak njewopśimam, że wo tej wéży powédam a żo do wéży wobladam. Ja też pschi wéży wostanu. Czakaj — kak to tola bé . . .?“ Powżehny hlowu, pschemyšli zebi a pocża potom żwjatocznje rěczecz.

S dobom saplaka wótśje a pschimmy Alosichu sa ruku.

„Człowjeka pad! Haj, też ja żym padnjeny człowjek. Zakostnje wjele ma człowjek czehjecz — wschelakore žn jeho czerpjenja. Njerozi pak nihdy, so żym tajka złużobna duscha we wojeńskim statoje, kiż kognak pije a sabinje. Hischcze pschecze myślin zebi na padnjenje człowjeka, bratśe, hdyż hlupoteze njeczinju. Njech mje Bóh psched tryskami hwarnuje. Pschetoż żym żam tajki padnjeny człowjek.

Tetko, haj, ale tu że praschom: kak pschindźu k mécznemu żwjatej i dobrej jemju? Dyrbju traj być ratak, abo passtyk? Khodźu wokolo a njepschindu i tam do cżita, że traj masanosez abo śmjerch, schtoż mje twobdawa, abo że to żnjelkojez a radosez? To pak je srudnje, so tu na żwécze wschitko w potajnstwje wostawa. A hdyż raś do najbłukubscheho bjesdna zahubły padnych — schtoż je so też hižo stało — potom czitach kódy raś tu bażeń wo Jezes a padnjenym człowjeku. Je mi to pomhalo? Nihdy! Czehodla? Pschetoż żym zakkatd, hdyż też njehorny, schamake żmyślany nó, potom żnajmjenscha snak, z nohomaj do pokrjeta! A wotrjedz tej haiby zaspéwam mój khwalbny żp... Hdyż też zaklaty żym, hdyż też njehorny, schamale żmyślany człowjek żym, hdyż też k pschewodnistwu czerta pschikłuschcham, żym tola hischcze pschego twój, o knjeze, a ja tebje lubuju a czuju, so bjes wujezła świet nihdy wobstacz njemóże.

Nú, je dosez blaznjow! Ssym żyły wuronit — a tu daj mi popkakacz — wschitky śmeja to sa hlupoteż, jenoż tu nic. Dosez tych blaznjow. Chzu teli nékto how wozy powedacz, wo tych, kotrymż Bóh roswólnosez dał:

„Waka — roswólnosez!“

Roswólnosez su wozy dał

Waka żym ja, bratśe, a żyle wosebje sa mnje je tuto bażeń sworjena. A ny wschó Karamasowi żmy tajzy, a też w tebi, jandźelko, je tale waka żiwa a roschreba twoju krej w njeńerje. Też ty ży żyły Karamasow! To — tocźi; pschetoż roswólnosez — tocźi, pschesoz bóle tocźi! Njanosez — to je straschna a hróżna wéz, kotrejż njemóżemy zyle sejznacz. Straschna, dokelž Bóh żadasche zebi potajnstwa. Tu wojnjemy tónz, tu żu żiwe wschó najsczerschi kromadźe. Ja, bratśe, njejżym jara wedomy, ale ja zebi wjele na to mysślach. Straschnje mnoho potajnstwa! Pschewjele potajnozkow potłoczuja na semi człowjeka. Wuhódaj, kak zebi mysślich a zamafaj żuchom a wodu. Njanosez! Wintrocz ja pschi tom njemózu, żadyn druhi człowjek i dobrej wutrobu a wyżokim resumom, najwjelnjemy i idealom Madonny, też njemóże a tónczi i idealom Sodomskim. Hischcze straschnischcze je hižo i idealom Sodomskim w duschi abo że zaprějnej wotmołwom ideala Madonny. Czert znaje, schto tu, schto cżinicz! Schto ma tuta haiba pschedstajecz, schto je człowjekej krażne. We Sodomje abo kraża? Wéż, we Sodomje wona też bydli w najwjetschej mnohosczi ludu, — snajesch tuto potajnstwo abo niz? Zakstne to, że kraża njeje tak straschna a potajna wéz. Njech to żhóda, schtoż może! Tu że djabok z Bohom wjerha, a pole bitwy — człowjeczka wutroba. A, hewak, schtoż koho bolt, wo tym we weda. Sskytsch, nékto k żamennu dźéku!“

(Pokraczowanje.)

Tež Awstrilka, Belgiska, Jiutusta, Franzoswta, Holandska, Norwegiska, Portugalska, Schwedska, a Schpaniska su sastupjene se wischemi 19 cuartami. S zyla je žo na sastajenjar jara dobry material nasbéral a wulkotnje pozhnjil. Kóždy wophytowak smeje swoje wjesele.

— Wukas wo wotedaczu pischijeewjenjow wobrotowe ho dawka na 1924. Po § 35 wobrotowego dawkowego wukasa dyrbja wschitzky, kiž su winowarzi sbobrotowy dalok placzicz, w béhu mésaza januara 1925 dawkowe rozsajnjenje wo wobrotach s léta 1924 wodacz. Wschéch, kiž dyrbja tutón dank placzicz, jeziniwy rozbitnych na wosjewjenje Budyschkiskeho finanzneho hamta w hlownischim cziśle „Sserb. Nowin" pod hamtskimi wosjewjenjemi.

S Malesicz. Nascha serbska mlodzina je na dobrych puczach! Ssokolske dzéczi, 30 hólzow wot 7—14 lét zhromadzanu schwórtk wjeczor swoje hody. Rjana liczba starschich a hosczi bé jo k tomu pola Sserbskeje schkoly. Sa tunich pschedstaji so najprjedy krasna hra „Sbozowne hody" tak rjenje wot naschich snatkich wupruhowanych hrajerjow, jo może so pschedstajenje hlownych rólow wubjerne mjenowacz. Nékotremu z pschipowschuchariow drje béchu zyssly chilko, když trudny dóst starza widzesche a klitschesche, kotrehoż knjes Bart tak mischtrizy pschedstajesche. Nascha Zwerta a mlody Sbynka, kaž tez knjes Mrós tehorunja swoju wlz jara khwalobnje wukonjachu, tez pódlanskej rólí béschtej w snatych dobrych rukach. Potom pschidzesche na jewischczu rumpodich k naschim malym Ssokolaun — majthrobitschi i nich saseby pod blido — a kasasche jim schtowcz. Mjes tym pobu Boze dzécze w czemnej jasi s bohatkmi darami, kotrez bechu rjenje na blida sdadzene „Cjicha noz" spéwajo pschicjezechu mali Ssokolso z jeswischcza dese a dosmchu nékt swoje rjane dary: wosuchi, schokolodu a schanks. Wosbozésowym schtom so swézesche — ale dyrbjesche z hólzami hobu domoj hicz, tuž dosta kózon hischcze hatozku i powjanzanmi hobu. Wschitzky wuspéwachmy „O najwjesélschi" starosta dzakowasche so wschém, kiž bechu wobradznje smózniczi a hobu pomhali, a potom wroczichmy so swjesélseni a wobsbozeni domoj. Najwjesélschi ozak nasch wschéch pak sjnschka starosczi Maleschanskeho Ssokola a jeho pomocznikam!

S Lubija. Wobzarujomne njesboże sta so sandzeny schtwórtk, jako krajna wobora s hudzbu po mésczu do kasarnowo czehnjesche. Po Korjeczanskej drózy pschewodzesche hudzbu hizo

** Sso pícheradžíka. Macť: „Hańža, ſty ty ſama na rołach była?“ — „Ěaj, macři.“ — „Kak pak ſo to ma, ſo ſ tiſom domoj pſchińdżeſch, a ſ deſchczńikom pak ſty woteſchła?“

Prósťwa

wšém sobustawam Maćicy Serbskeje.

„Maćica Serbska“ je sebi do swojeje swjedźeńskeje turle w „Serbskim Domje“ hudźbny instrument kupiła, kiž při wuwučowanjach našich towarſtwow a při našich swjedźenjach cyle nuznje trjebamy. Na baney mamy dołh. Tuž wobročamy so tu na naše sobustawy, zo bychu woni za tutu nuznu wěc „Maćicy Serbskeje“ k Božemu dźěsću kóždy z najmjeńša 50 pjenjeżkow wobradźili a tež swojich přećelow a znatych za tajki wopor luboſće dobyli. Tele hodowne dary, kotrež budźa tež w „Serbskich Nowin“ kwitowane, přijimujetej „Smolerjec knihafnja“ a „Serbska ludowa banka“ ze swojimi filialemi a agenturami.

Hudźbny wotrjad M. S.

Zběrka k „Božemu dźěsću“ za Maćicu Serbsku.

Dotalne dary	8,— hr.
Dale dari knjez kubleř Šudak z Komorowa	1,50 „
knjez dr. Herrmann w Budyšinje	5,— „
hromadźe	14,50 hr.

Swójbne powjesće,

Semrěli: Martha Hillerez w Budyšinje, 35 l. — Fryc Kempf, wujeſchi pinczník w Budyšinje. — Edmund Harniſch, konditorſki mišchtr w Budyšinje. — Marja ſwud Schéžyna, njeńbuſcha wothladarka thorych w Kamjenzu, 77 lět.

Hamtske wozjewjenjaz Budyšina.

Wutoru 23. dež. 1924 dop. w 9 hodź. pſchesahdźuje ſo w hamtſkej pſchesłuchowarni: Žonjace nohawy, ſchijaza maſchina, pišanke błido motorike koło, garnitura 5400 zigarow, 850 taſtow ſchokolady, 2 bitrowowaj ſkamorai, 20 błeſchow ſeła, mužace ſeło, 30 ryhłow myła, 1 zentnar nuotow, klamarike błido, ſokolike cžrije, jandale, domjace cžrije, žonjace wyhoł a niške cžrije, piſanſka maſchina, pjenježny ſkamor.

*

Wukaſowo wotedaczu pſchiſłuſchenja wobrotoweho dawka na 1924.

Po § 35 wobrotoweho dawkoweho wukaſa dyrbja wſchitzy, kiž ſu winowacži wobrotny dawk płacžicž, w běhu měſaza januara 1925 dawkowe roſſaſnjenje wo wobrotach ſ ſěta 1924 wotedacž. To płacži jenak ja wſchěch, kiž dyrbja powſchitkowany wobrotowy dawk płacžicž, kaž tež ja tuch, kiž dyrbja powyſcheny wobrotowy dawk wotmjelicž.

Wſchitzy w Budyſchim finanzynym wokrjesu bydlazi, kiž dyrbja wobrotowy dawk płacžicž, ſo namołwja, pſchedpiſane dawkowe roſſaſnjenja hacž nanajpodſkichu do 31. januara 1925 na Budyſchim finanzynym hamcže piſomnje abo ertnje zapodacž.

K wołożenju pak ſo ſcžehowace poſtaji:

1. Do ratarſtwa, hajtſtwa a ſahrodniſtwa ſłuſchazy dawkarjo ſu hacž na dalſche wot wotedacža dawkoweho roſſaſnjenja wuſwobodżene. To płacži tež ja wobroty w pódlanſkich ratarſkich wobſtodach.

2. Tež wſchitzy druhi dawkarjo (pſchemyſłnizy, pſchiſłuſchni ſwobodnych powołkanjow atd.) njetrjebaju dawkowe roſſaſnjenje wotedawacž, jeli ſu po dokładnym pruhowanju po najſćipſchim wědomju a ſwědomju k pſchepłaczenju pſchiſchli, ſo ſu na ſěto 1924 na wiſchě ſwoje wobroty hižo dawki dopředka zapłacžili. — Formularzy ja wotedacže dawkowych roſſaſnjenjow ſu na Budyſchiſkim finanzynym hamcže dóſtacž.

Schtóžkuli w běhu měſaza januara dawkowe roſſaſnjenje wotedał njeje, wot teho może ſebi finanzny hamt žadacž, ſo tajke roſſaſnjenje w běhu dweju njedžel wotdawa. Też może ſo tajki k temu ſ pjenježnym khłoſtanjom hacž do 5000 hr. pſchinuciczeż. Na měſto pjenježneho khłoſtanja może też jatba ſtupicž.

Też ſchtóž wopačne roſſaſnjenja podawa, może ſo ſakazacž cžežko pokhłoſtacž, ſamo połpyt je khłoſtanjow. Wot kóždeho, kiž do cžaſa žadane dawkowe roſſaſnjenje poda, może ſebi finanzny hamt pſchiroſt hacž do 10 procenttow žadacž.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Konjaze wiki we Wósporku budźa 29. dež. 1924 pſched ſtelerńju.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

24. dež. 1924 dop w 11 hodź pſchesahdźuje ſo piſanke błido, wóz, kontrolowaca kaſa, ſodowy khamor, 7 paſow, ſud mjechkeho mydła, chaiſelongue, rjeblowany wóz (8 zent.), mjokowy karan (25 litrow), kaſchcžikowe połzy. Kupcy ſeſdu ſo w hołcženzu „Blumengarten“.

24. dež. 1924 dop w 11 hodź zónſke koło, ſchijazu maſchinu, 6 ſchportſkich koſchłow, pluſchowy ſofa a piſanke błido. Kupcy ſeſdu ſo w hołcženzu „Blumengarten“.

1 ſies ſpinawa

Hamtske z Kulowa.

Napomnjenje. Schtóž njeje podružniſki — a dawk ſakładneho ſamoženja a gmejnſke dawki, kiž měſachu ſo do 18. t. m. ſapłacžicž, ſapłacžił dyrbi to ſa tři dny dokonjacž, hewak ſo cžaſa.

Towarſtwowski powěſtnik.

Serb. tow. „Bratrowstwo“ ſpěwa njedźelu, 28. XII., po nyšporje; měšany khór. Wšitcy dyrbja přińć. Dirigent.

Serbski wotrjad Kulowskeje wosady wotměwa njedźelu, 28. XII. wječor w 7 hodź. swój druhi załoženſki swjedźeń w „Němſkej khěži“. Wšitcy Serbja z blizka a daloka ſo přeproſuja. Předsydstwo.

Zwjazk łužiſko-ſerbſkeho ſtudentſtwa wuhotuje ho downu ſkhadźowanku 26. XII. w „Kačej korčmje“ w Rakecach. Popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna a wječor 8/47 hodź. zabawny swjedźeń. Wšěch lubych přećelow a přećelkow ſtudentſtwa přeproſuje ſwjazkowſki wubjerk.

Zwjazk Serbſkeho Ratarſkeho Dorosta. Wubjerk ma štwórtk (1. ſwjaty dźeń) pop. 1/24 hodź. pola Natušec w Kukowje zhromadźiznu. Jara wažne wěcy maja ſo předźełać. Tuž proſymy, zo kóždy wubjerkownik wěſce přindże. Witany je też wubjerk Kulowſkeho dorosta. Předsydstwo.

„Cornobóh“ w Drježdźanach ma 28. dec. ſwjedźeń z wobradźenjom za dźěći w „Kaulbachhof“ na Kaulbachſkej drožy 23. Wſě połobjanſke ſerbſke tow. ſu wutrobnje witane. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Sołobik“ ma jutře wutoru wječor z dypkom 8/8 hodź. přenju hłownu pruhu za ſwjedźeń. Wšitcy maju z wěſtoſću přińć. Předsyda a dirigent.

Serb. tow. „Bryl“ w Wudworju ma jutře wutoru wječor we 8 hodź. ſpěwanjo. Wšitcy dyrbja přińć. Dirigent.

Wšém ſerbſkim towarſtwam z Rakec a wokolnu wozjewjamy, zo je ſo zwjazk łuž. ſerbſkeho ſtudentſtwa rozſudźił, lětuſu hłownu ſkhadźowanku w kačej korčmje pola Rakec wuhotować a to 26. dec. 1924. Wšěch čeſćenych ſobuſtawow a ſobuſtawkow ſerbſkich towarſtwow ſčini na tutón ſwjedźeń, kedźbliwych ſwjedźeńſki wubjerk z. ł. ſ. Stud.

Jednota „Sokoł“ we Wotrowje ma wutoru, 23. dec., wječor 1/28 hodź. ſwoju generalnu zhromadźiznu pola Juršec. Winowatoſć wšěch aktivnych a paſivnych ſobuſtawow je, zo ſo na njej wobdźěla. Stóž ſo njewobdźěli, ſo ze 50 pj. khłoſta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolaŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźěl Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Lehmannec konditorńja

na serbskej basy poruča za hodowne błido

hodowne štricle, makowe štricle, mjedowy wosušk

makronowy tykanc, :-: šokoladowy wosušk

kuski na Božodźěšcowy štom

z mjedowych wosuškow, šokolady, cokra

marcipanowe forty

Jenož ſamsne fabrikatyt

K hodownemu swjedźenjej

poručam płačizny hódno **wšu pječeńsku potrjebu, amerik. a Biehnertsku pšeńcnu muku, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne a dróbne twory, šićowe twory, wołmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow spi, dostanje kusk mydła abo 1/4 pt. kakaowa bo 1/5 pt. kofeja darmo. :: Na šićowe twory a wołmu dawam 10% rabata.

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe

piekařuja a klamy.

Hdźe kupju rjany a praktiski hodowny dar?

W mydłowem wosebitem wobkhodźe:

Wilhelm Wagner w Budyšinje

Tel. 1066 **na seminarskej hasy 4** Tel. 1066

Wulki wubjerk płačiceny hódnych **dobrych mydłow w kartonach** wot jednoreho hač do najwosebiſcheho wuhotowanja. **Parfumerije** prěnſich firmow; ſwěčki na ::: ::: **Božodźěšcowy štom**, běłe a pisane. ::: :::

Je-li tuton nawěſtk sobupřinjeſene, **dostanjeće 10% rabata.**

Žonjace tkaniny

hódnoſtnu tworu

poruča po wurjadnje tunich płačiznach

žane klamy! **Martha Hoffmann** žane klamy!

:-: na ſukelnſkej hasy 18 l. :-:

Za swoju wulku

agenturu w Radworju

pytamy po zemrěću našeho zaſłužbneho zastupjerja, knjeza J. Kokle,

hibićiweho knjeza,

kotryž je zwólniwy, ſo za inkaſſo wobſtejaceho wobkhoda a też za přijimanje nowych ſobuſtawow ſtarać. Poſkićenja njech ſo ſčelu na

Hornjo-rheiniſke zawěſćeńſke towarſtwo

(Oberrheiniſche Verſicherungs-Geſellſchaft)

Dresden-A., Terraſſenufer 21 pt.

Hecht, Linke & Truöl

gardiny dekoracije

Drjewowa awkcija.

Sobotu, 27. decembra t. l., popołdnju w 1 hodź. budźa ſo na **Konjeńanſkich ležomnoſcach** (we Łučinje) při Konjeńańsko-Ralbičanſkom puću

na 50 losow ſtejaceho wužitkoweho a palneho drjewa

za hotowe pjenjezy na přeſadźowanje předawać.

Wobſedźeŕ.

Nawěſtki přinjeſu wužitk!

Kupuju

wšě družiny ſłomy

wosebje

ržane woklepje

po wyſokich płačiznach.

Fritz Gretſchel

ſłomowa wulkowikowafnja

w Budyšinje na Hońe hasy 8.

Telefon 1194.

Palne drjewo

twarſke drjewo

wojnarſke drjewo

(brězowe)

wotedawa

Kublo w Borſći.

Syna podſobna, dobra

dójna kruwa

je na předań

w Komorowje čo. 25b

pola Rakec.

Běhaki

k płahowanju ſu na předań

w Klukšu čo. 46.

Zaječe kóžki

kaž też wšě druhe družiny

kóžkow a kožow

kupuje po najwyššej

dnjowej płačiznje

kóžkowa a drjewowa wikowafnja

Paul Schulz

na zadnej bohatej hasy 13

Wóſkowane ſu

wupjerki, módrocžiſ, tw košlace a vitražowe tkaniny **vogtlandske gardiny** najjedn. hač najmodern. wu dźenja poruča wurjadnje tu

K. Erler w Budyšinje

např. hoſćencu Złoteje Hwězdy Rěči ſerbſki.

MERSEBURGER

Pučowanske budźaki

Nowa, wulka, burska

dźěža

je na předań we Šunowje čo. 1

Prošu

číſło

687

jeli maće mały nawěſtk do „Serbskich Nowin“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

S. N. « płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płać 5 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. · Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežuje so stajace nawětki a tabele so w ešo wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 299 **Budyšin, wutoru 23. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10 Założeny 1860.

Nalnowše z cyłeho swěta.

Studeništi wjednik Hilmi Goyar, kotrehož policija we Smirnje je stónzowanjom jendźelskeho generała Stacka pytaše, je so pola statneho rěčnika sam samolwił.

*

Konflikt Vatikana z argentinskim knježerstwom je so pschiwótšił. Nezbiskopa w Buenos Aireśu, monsignora Juana Bonea, kotrehož je hamž pomjenował, chcedźa zajeć, dokelž je so zapowjedźił, knježerstwu swoje pomjenowanje pšimo pschedpołožić.

*

Mjes Sjednoćenymi statami, Jendźelskej a Japanskej so wo praschenju jedna, z kanonami zajkeho dalekodoßahanja šmědźa so wulke bitwiske łódje wobronicź.

Rozschěrjenje zakkeje sozialdemokratije.

Saska sozialdemokratija je so rozschěrjiła. Wjetschina ma za swojeho wjednika krajnoješmjekeho zapósłanza Wirtha, mjeńschina pak wjednistwom zapósłanza Arzta stej. Wobej frakziji stej wot šezmjoweho pschehłosowanja zadale, so by so tódźej swobodne stwa k wuradźenjam pschipokasała. Hižo pschi bliščich wólbach do zakkeho šeima tódźe strona žana so žebje woli.

Rozprawa swjatkarskeje wojerskeje kontrollowazeje kommisije.

Barliniski zastupjeć „Echo de Paris", kotrehož styri k franzowskim zbohustawam wotbronjazeje kommisije žu znate, swojim nowinam powě, so 22. dezembra rozprawa swjatkarskeje wotbronjazeje kommisije do Parisa dóńdże. Móžno je, so so rozprawa bliščich tydźeń w nowinach wospjewi, so by zjawnosć zhonika, kak ma so z němskim wotbronjenjom. Rozprawa so jenož na wobkedźbowanje samjesuje a z teho zanych pożudźenjow njewotwodźuje. Wona wobsebje na to pokazuje, so su němske pschecźiwjerske wobsoby kommisiji wešte pakiwne pschecźiwjenje cźinika. Dale so na praschenje hłowneho kommanda w tym smyśle wotmołwi, so je ho **woprawdźe zasso wulki němski generalny štab wutworił.** Teź praschenje lětakstwa je w rozprawje naspomnjene.

Jendźelske wójsko Kölnske pažmo njewopuschći.

Po Londonskim frećenju dyrbi jendźelske wójsko 10. januara 1925 z Kölnskeje krajiny wuciahnyć. Jendźelcenjo pak k tomu zanych pschihotowow njeczinja. Jendźelski minister Curzon je w hornjej sejmowni hižo rozsetajał, kajki pschicźinow dla jendźelske wójsko dłeje postajeneho cźaka w Kölnskim pažmje wostanje. Němska njeje wotbronjenske poćasenja, jej z Versaillestim mérom napołožene, zyle dopjelnika. Tehodła dyrbi žebi dłeše wostaće jendźelskeho wójska w Kölnje lubicź dać. W Němskej ho pschecźiwo temu wobarają. Němske knježerstwo je poźlednje dny zwojim zastupjerjam w Londonje, Pariśu a Brüsselu porucźiło, so dyrbja pschecźiwo dłešemu wobsadźenju Kölna z swym wójskom pola entenceźinych knježerstwow protestować.

Kommunistiske demonstrazije w Barlinje.

Kommunist Mühsam je z jatby w bayerskej twjerdźiznje, z kotrejež žu jeho hromadźe z druhimi zasudźenymi kommunistami puschćeli, do Barlina pschijeł. Kommunistiske nowiny „Cźerwjena chorhoj" běchu Barlinskich kommunistow namołwiłe, so bychu ho k powitanju Mühsama na Anhaltskim dwórnischcu zhromadźili. Hižo dołho, prydy hač spěchny cźah z Mnichowa pschijźe, čhowaj ludźi dwórnischcow cźakachu. Dokelž bě wschón wobkład na dwórnischcu njemóžny, policija krótko do 8 hodźin lud psched dwórnischcom rozhonjesche. Tón pak so policiji spiecźowasche a ho jej na pschecźo stajesche. Hdyž potom we 8 hodźinach cźah pschijźeše, k wulkim demonstrazijam dóńdże. Mühsama, kotryž bźedy a wotpjatý wupadasche, nětkosi pachałaju na ramjeni sedźbnychu.

Kommunistiski zapósłanz Pieck mějeschе rěcź, kotrež ho pschede wschěm pschecźiwo sozialdemokratiskej stronje nérjesche. Wón na konzu napominaschе, so kommunistojo njeźiwdźa pschestacź za to dźěłacź, so by so teź 7000 kommunistow z jastwow puschczało, kotrychž žu dla wobsadźenja pschi rewolucźiji w hrjedźinej Němskej zasudźili. Mühsam ho z někotrymi słowami podjakowa. Policija jemu njeda dale rěcźecź a jeho, mjes tym so ho internacionala śpěwaschе, k automobilej dowjedźe. Teź na mjeśnje psched dwórnischcowym, na kotrež bě ho cźekjeny automobil z maschinistami zešłabi pschinjeł, lud do policije frasy. Dyž bě Mühsam z automobilom wotjeł, mějachu ho wurjadnje rozhorjaze wustupy. Policija dyrbjeschе wojsnet z gumiwjerwnymi klumpakami zakrocźiś. Wschelake cźerjódy demonstrantow po podławskich drohach z rozmytymi cźerwjenymi kherbojemi wokoło a śpěwachu. **Psched rusčim wikowanišim zastupjerstwom w liwowej drohy ho demonstrazije za bolschewikiski Rusku wotmě.** Jedyn rusči student k lndej rěcźeschе. Wjetschе ropoty ho pschi Halleskich wrotach stachu, hdyž tehorunja někotři kommunistiscy rěcźnik wustupichu. Hakle w 10 hodźinach ho cźerjóda rozš[illegible]

Gdańsk jako frjedźišćezo kommunistiskeje [illegible]je.

W Gdańsku (Danzig) je ho zhromadźiła kommunistiskich wjednikow z baltiskich statow wotmeła. W tejle zhromadźinje je ho wobsanyło, frjedźišćezo kommunistiskeje agitazije do Gdańska pschepołožić. Gdańske frjedźišćezo dyrbi za rozschěrjenje kommunisme w Estonskej, Lotyschskej a Litwje dźěłacź. Za Półšku dyrbi ho wobsebite wotdźělenje pschitrawicź. Dla napjatosće mjes Rusku a Estonskej a mjes Lotyschskej a Litwu wobstejazeje ho agitazija w tychle krajach na dwě njedźeli sstajі.

Sadźenje kommunistow w Półšce.

Nuzy bolschewikowo chcedźa pschede wšěm najprjódy Półšku do kommunistiskeho stata pschetworicź. Tehodła njeje kommunistiska agitazija nihdźe tak wulka kaž w Półšce. Półške knježerstwo wjele srědkow a prózy nałožuje, so by ho kommunistiskeho njepschecźela wobkrok. Wójnski ćud w Lodźi je 80 mlodych ludźi dla wobdźělenja pschi kommunistiskich organizacijach k khłostańi po 4 hacź 12 lět zasudźił.

Fechenbach chce swój proześ wobnowić.

Spitzacźel Fechenbach, kotrehož je stónzowje bayerske knježerstwo wobhnadźiło, nochce ho z wobhnadźenjom spokojić. Wón swojich pschecźelow w němskim ćejnje namołwi, so by němski ćejn jeho proześ psched němskotatnym ćudom rozsudźiłej dał. Wón je pscheswědčeny, so jeho němskotatny ćud wot wobtěžowy wjelepschecźerady wutwinuje.

Hitler pola Ludendorffa.

Lědma ho z twjerdźiznistseje jatby puschćeliwschi je hłowny wjednik němskich ludowzow Hitler ho z Ludendorffom sešoł. Tutón bě Hitlera a někotrych němskoludowskich wjednikow na Ludwigshöhe pschepročył. Po zwjatych dnjach chce ho Hitler na kubło jeneje pschecźeleneje zwjazy pschi baltiskim morju wróćo sćahnyć. Wjednistwo němskeje ludowskeje strony won někotre njeźiwe pschewsacź. Jeho žu jenoš z wumjenjenym z jatby puschćili, so by wustupowanja za němskoludowsku stronu wostaji.

Němska ludowa strona w Bayerskej je ho jenohłósnje pschecźiwo pschijeću konkordata wuprajiła. Jeli so ho njeby wjetschina za wotpokasanje konkordata namałała, chce ho němska ludowa strona na němske knježerstwo wobroćicź, dokelž němskostatny zakoń pschez krajny zakoń dže. Bjez pschihłosowanja němskeho ćejna njejsmě na mjenjenju němskeje ludoweje strony Bayerska z bamžom konkordat wobsankcyněć.

Strajk Saarskich żelesnizarjow.

Sastojnizy Saarskeje żelesnizy žebi wyschchu mšu žadachu. Dokelž jich wotpokasachu, žu wobsamkli strajkowacź.

Dźělenje zyrkwje wot stata w Danskej.

Danski minister za duchowne naležnosće, Dahl, je we rozrěcźenju se zastupjerjom nowin „Berlingske Tidende" rjekł, so chce sakonjowy nacźišć wo dźělenju zyrkwje wot stata wudźěłacź dacź.

Hobrske wusamknjenje ł dźěła w Schwedskej.

Pschedhybstwo textilneho zwjazka w Schwedskej je wobsamkło, wschitkich zwojich dźěłacźerjow z dźěła wusamknyć, dokelž so ł dźěłacźerjemi nowy mšdowy tarif njehodźeschе dojednacź. S dźěła je so 30 000 wobzowom wusamkło.

Prjedawdschi wójnski minister Maginot pschecźiwo Herriotej.

W Epinalu je njedźelu nazionalna republikanska liga pschecźiwo politizy nětcźišćeho knježerstwa wustupowała. Nědźiuschi wójnski minister Maginot, kotryž mějeschе zhromu rěcź, smutkownu a zwonkownu politiku Herriotoweho knježerstwa zasudźowaschе. Wón je wosebje pschecźiwo spuschcźenju Ruhrskeje cźasty wobroćił. S tym je ho biesstrach Franzowskeje poskładł, kotryž žo teź njeje z Genfskim frećenjom zanjećił. Wón bale wotmyślene spuschcźenje franzowskeho zastupjerstwa pola Vatikana zasudźowaschе. Se wschej wótrocźu ho pschecźiwo pschipuschcźenju bolschewikskeho pósłanzstwa w Pariźu jako frjedźišćezo rewolucionarneje agitazije a propagandy wobroćił. Rěčnik na konzu k[illegible], jo móh wjazy w rukach ministrow njeješi, wonu pschejo bóle do njesamolwitnych organow a khłupinow pschekładża. Kluby a komiteje knježa; to k rewoluziji abo k diktaturje dowjedźe.

Rusko-japanske jednanje wo pokrońnym Ssachalinje.

Diplomatiski rozprawnik Londonskeho „Daily Telegrapha" powě, so je mjes Japanskej a Ruskej k dorěcźenju wo kupje Ssachalinje dóńdło. Japanska ho swojeho wobsedźenstwa w pokrońnym Ssachalinje wotrjekuje, tak so ho na dołhe lěta konzesnju za wuwuzźiwanje tamnišich petrolejowych žórłow dóstanje. Petrolej Japanska k tepjenju swojich wójnskich łódźow trjeba.

Poćasene pschipuczowanje do Jendźelskeje.

W Jendźelskej je 1¼ milijona dźěłacźerjow bjez dźěła. Knježerstwo chcedła zaneho wukrajana do Jendźelskeje njepuschczi, na kotrehož tukaja, so chce žebi w Jendźelskej dźěła pytacź.

Nincźišćowa puczowanje do Roma.

W Belgradze ho puczowanju zwonkowneho ministra Nincźišća wulka wažnosć pschipisuje. Nincźicź je w Runje kaž w Pariźu wo zhromadnym wojowanju pschecź wo bolschewikiskim jednak. Ruske bolschewiske knježerstwo je pjecza wobsamkło, wulke kommunistiske hibanje w Europe pschewjesćo. Pschecźiwo temu dyrbja so wschě europiske kraje wobarać.

Hdyž žo dr. Nincźicź ł wukrajneho [illegible] wrócźi, so knježerstwo rozsudźi, kajke naprawy maja ho pschecźiwo Radićowej republikanskej stronje cźinicź. Radića ł Moskowskimi bolschewikami hromadźe dźěło

Sćurowy wójskowy wukaz Primo de Rivera.

Njedawno je Primo de Rivera na wójsko w Marokkowskej wukaz wudał, w kotrymž wobjarujе, so ho wójsko, kotrež je žebi w najcźežischich cźažach zkawu dobywało, wšitkej pessimistiskeho dopředkładrajenja podawa. So by ho wschěm dowěrupodpěrowazym rěcźam kónz cźiniło, je ho wschěm offizjeram, podoffizjeram a wojakam pschikasało, so bychu so wschěch pschisłuschomnjenow k wójnskim podawkam wostajili, a dale je ho pschikasało, so dyrbja ho wschitkęh wojazy a zhwilistojo, kotrež taike pschisłuschomnjenja skucźa, wójnskim sudam pschepodacź. **Sa wschě padły, w kotrychž je dopokasane, so je wudawanje njewěrne, je žmjertne khłostanje postajene.**

Primo de Rivera pschisłuschomnja, so wjednikam a offizjeram, wot kotrychž khrobkosće ho wocźakuje, so ho sapowědźenemu demoralizacji kónz cźinja, pokomož dawa, postajene khłostanje pschecźiwo wschěm wobsobam wukonjecź, kotrež ł někajkej wurěcźu pschi wojowanju abo pschi jeho pschihotowanju jim dowěrjene městno wopuschcźa. Primo de Rivera wurazninje wuzběhuje, so budźe wot tuteho wokomika, hdyž ho wo hławu wótcźiny jedna, nanajwótriscze wašnje postupowacź.

Schpanske wójsko pjecza w Marokkowskej dobyło.

Kaž ho ł Tangera powě, je Schpanicźenjo nad Andjerami wulke dobyće cźinili a Alkasar Kabie, kotryž běchu Andjarjo dobyli, tuitym saso wotdobyli.

Albanska pod wliwom Moskwy.

Mjes nětcźišćim albanskim ministerskim presidentom Fannoliom, kotryž je psched létom z nazyłnosću albanske knježerstwo na so storhnył, a južnoslowjanskim knježerstwom njejsu poměry jenje dobre byłe. President wotehnateho albanskeho knježerstwa Achmed Zogu, je pschecźel Južnoslowjanskeje. W njej je wón teź twucźel namakał a

je wok tam nereczitych pezt pschecžstwo Fannoliej organiswak. Albanitke knjezerstwo je so pola Swjatka ludowy wobczežowało, so Južnoslowjanska Achmeda Zoga s brónjenej a municiju podpjeruje. Dopokasacz pak njemože swoje wobstórzby a tchodła so podarmo na Južnoslowjanjku hórschi. Fannoli so zdaču pod wlikom Mossiwy stejí. Ludowy komunigar Nakowitsch je w Tiranje pobyk a po jeho radže je so nota na Swjatk ludowy wotpósłała. Po poslednich powiešcach je so zykej Albanskej rossčerik. Tchodła sunk so wocžakacz, so Fannolia a jeho pschiwiž hórsy s kraja wucžerza.

Ze Serbow.

Wutoru, 23. hodownika.
Viktorije, knježny, martrarki.

† 1829 w Kukowje mtónk Jurij Wawrik, wulcy zasluzbny Serb, založeř Bjesady, Kasina.

1855 w Smjerdžacej Michał Bjedrich, kiž zahe zemrě, spisa pod mjenom „Wjelemer“ cunje pésnje.

Hodowne wjesele.

Jutře dźéći budže rjenje,
Jutře radosć změjemy!
Wyskancu a zwjeselenje.
W našim domje změjemy!
Hišče raz so wuspimy,
Potom hody swječimy.

Kak wot mnohich swěčkow jasna
Budže potom naša jstwa!
Rjeńša hač při rejach krasna —
Krónska zala debjena.
Kóždy hišče derje wé,
Kak to łoniše hody bé. Korla Fiedler.

Hdyž złotki maće, prošu was
Też bjez-džak na kóždźički kwas.
Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 751, hygrometer —1% thermometer we dnjo +5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —1½%, thermometer we nozy —3. — W rosdźelenju nižinow so pornjo zamjerjawschemu wčera nicžo pschemjenjo njebé. Tak tež raz (charakter) mjedra daše zuchi wostonje. — Jutře krjedu žłónčko 8,06 khadża a so 3,57 thowa. Mjezacž rano 5 32 khadża a so popołdnju 2,53 thowa. — W Amerizy knježi žurowatschesskanza. Tele powjescže wo tym pschedleža: Tschikkanza je dźeń a hórscha. Wona je hórscha, hacž ju hdy w Amerizy pomnja. Se wschich kónzow, wosobje z rańschich krajinow, pschikkadźeja bjes pschestacža powjescže, so bu lusy knjerzili. Hacž dotal je tschikkanza 120 woporow zabe. W rańschich krajinach Sjednoczenych statow zachadźe wětšc tež hišče žurowy šnežowy mjeczel, bjes tebo wo by tschikkanza powschechita. Mjeczel je wobsolerjowy dokležnje pschekwapił a najzelnjuje jich s hrosu. W nozy rosesce wětr do howrjazeho a rujazeho wichora. Wón nacžinja wulke sapuležnja. W niektarych Chikago, Ohio, Minnesota, Wiscosin, Montana wichor zyle zymki schtomow s korzenjemi zwulorha. Te wobkhodnej na dróhach a puczach hacža. Wjeczor w 9 hodź. s połnocnych krajinow do Chikago spěchnik (Expressug) wumoła. Po puczu schkrowaje telegrafije shonichu, so je we wulkich snežnowych spejach težzay wostał. Hakle na druhi dźeń samožhn jón wuspjowacž. Wokoło pschiwokonja hakle do Chikago pschijidže. Hacž dotal wobliczeja schkodu, kotruž snežnowy mjeczel a tschěrkanza nacžinitej, na 50 mil. dolarow (= 200 mil. sl. hr.). Tuzyazy ludzi njesamožja swoje wobndženja wutepicž. Woni cžekaju do hotelow a sjednowych wustawow. Te sasso takle žiwy tuda pschijedcž njemóža. Srudny dź nawoshad, jako žałoscžaze maczerje je žiwojmi s khošom płakazymi a se synu dyrkokatymi dźeczimi; we dolhich rynkach pscheh hotelami stejo wo pschijeze proschachu. Hodźiny dołho hač pscheh nimi w pschijazej tichošłuzaju žezachu a słónczuje jich nuts puschczicž njemóžachu, dokelž běchu hišze pschejschenjene. Wjele s nich do njemozy badachu a dyrbjachu jich do wumoženjnow (Rettungsstationen) pschewjesecž. Posłazja dyrbjesche tym wobaraczž, kotrež chyzchu so z niozu do hotelow dobnecž. — Wjedrankuja w Wolsdanje k temu praji, so jo we posa nať w Němskej bojacž njetrjebamy, so mohła zołma synny se žamej žurowosczu tež nasch kraj pschecžahnjecž. Tola wschě znamjenja na to pokazuja, so tež posa nať hórsy kruczisscha syma sasuwi.

— Wjedro na jutřischi dźeń: Sso pomróčnje, hewak mało pschemjenjenja.

— Kajke buože hodam wjedro? Po wjedrowischcžerjnach buože k hodam težzehowaze wjedro: Powschitkownje budže wotmenjenjo jamrócžne wjedro, thłodna temperatura bjes odchcža a snežha. Tuto połosenje wjedra wumenjuje rosdźelenje nižiny a wyschiny nad Europu. Tu khwiju rosčežnja so symne wětry nad kontinentom we wyschokosczi hacž do 1500 metrow. Psches to je ezdolym powstrah (tak mjenowanym zuykonam) kotrež l' inorja khadźeju, sadžewane so k juhu pschecžicž. Wone czahnu khodsa w Sewjeru nimo naš a pschinjesu wjsu a pschibérage jamrócženje. Tak spadnje nadžija, so mošze hodu snadź béze bycž. Na druhej stronje ma so te symne njes hodami a nozym tchom liczicž. Nasche rosłożenje we wjedrje sepjera so na amerikanske powjescže.

— Kiwy łóń we wukkadnych wotnach — skoro! Wčera popołdnju wokoło 5 hodź. stojeschtaj konjaj na khołownym torschoschcu króthi czaš bjes dohlada. Konjej tuto wuzijechtaj, so buschtaj sebi krakne wézy, we wotnje wukkadsene, wobkladakoj. Pschi tom pak bé jedyn kóń tak njedožhlivy, so schkleńzu pschekłóczi a rosbi. Skočecžu so niczo njesta. Po tutym podawku wobdźiwasche czrjódo ludu — wokno.

— Rosprawa policije. W nozy k 22. 12. kradnychu tu mužaze koło fnamki „Ideal“, s czornym wobłukom se žołtymi fmuhami, se žołtymi fwjenami, s horje zhibnjeuym „hdžbu“ se telenynaj zellsiloidowymaj pschimadkonaj, (...), mása, s rotorowym famoběhom. Dale w nozy k 23. 12. je sahrodki pschi Drježdżanskej dróhy běkeho wyandottskeho honarza, 5 běłych kokoschow a 1 schérn kokoseh. Wo dźelenja, kiž k wuschledżenju paduchow wjedu, proshy kriminalna policija.

— 10. cžišło „Cžeskoserbskeho Wěstnika“ je wuschło a móża je abonentozy w Sserbskej kniharni wotewjacž.

— Letuschе bohate žadowe žně pokasuja sto wošebje w bohdowdownym cžasu a to na fwježelaz maschinje. Brenjej s cžaža žnjow ho hižo wjele žadu w holowdarstwje pschetrjebałało (wošebje jabłuka a kruschwy), a tež w twornjach žadoweho wina, dha so tola hischcze njeshmerne shtki na wikach ke kupowanju politicžuja. Tute sahtomowe błody njeshudža na žanym hodownym błidze pokazowacž. Sšu wot wschěch jara witany dar. Dokelž su najlepsche druzziny wokoło hóo dosrawjene, a tak najlepsche tak cžinja w kóschach wukładzene cžerwjenoleżkate jabłuka pola pschekupzow a na wikach najrjeńschego žacžischcža a wošebiteho wjesela. Dźiwozo na bohate žně su płacžiny pomérnje nitke a tak może hebi kóżdy tute dary poschcež.

— Ministerstwo ludoweho wuwucžowanja je wo pschewostajenju schulskich runmoscžow za pschedstajenje tuto porucžiło. Schulske rumy, sołucžowanske a hrajerske mésma so te jeschchowazymi wumenjenjeuemi pschewostaja: 1. hdyž pschedstajenja cžłka strucža abo powschitkownemu wuwucžowanju luda abo druhim powschitkownje wužitnym zamérom służa abo jeli je wyschnoscže a sastojnizy k dokonjenju swojich hantiskich nadawkow a powuzanskim dalewuwucžowanju sastojnikow a wucžerjow trjebaja. 2. hdyž druhe pschihodne rumy tu njejsu. 3. hdyž s tym schusla a w schulach s schulskerikim wustawom tele potrébnoscže na žane waschnje njeseschkodża. Porjadnje so woprowanje wužiwanje pak njewuschankuje wrócženje dowolenja. Na pschedstajenje stata a gmejnow ma so najprjedy dźiwacž, hewak pak ma kruta njestronitosczi knježicž. Politiske stronu a organisazije žnjedża schulske rumy jenoż we wólbnej bitwje do powschitkownych wólbow i wěstnmi wumenjenjemi wužiwacž, hewak pak so rumy k samérnym politiskim stron pschewostajicž njesmědża. K samérnym pschecžiwo wustawje a sakonjam njesmědża so rumy pschewostajecž. Wužicže ma so saplacžicž.

— Kaz kultusowne ministerstwo sdźeli, dyrbja so schulerjo, kiž k jutram schulu wuthodża, a kiž chadża k 1. hawrjeji do powolanja sastupicž, kóždołetnje najpodžischo 21. měrza do se schule puschcžicž. To płacži jenak za ludowe, kaz tež za hrjedne schule.

— Hodowne a nowołétne dopiżnizy jako cžischcžerke wězy. So by so njepschihodnoscžam sadžewało, njech je sdźelene, so trjebaju so na cžischcžane dopiżnizy, k hodam a k nowemu létu wotpósłane, jenož 3 pjenjezkowske pósłke jnamki lépicž. Na tajkich dopiżnizach pak njesmě so nicžo druhe z ruku napinjacž, hacž dotal jeho wotpósłkarja, mjeno, stawa bydlenje wotpósłkarja, telefonowe cžisko, telegramowy nadpiš a telegramowy kluč, pósłke schekowe a bankowe konto, hewak pak žane druhe z ruku pisane pschemenjenja a pschispomnjenja. Sbožopschecža, na kotrychž su wyschze tutych runje mjenowanych pschispomnjenjow hischcze dalsche hacž do 5 słowow z ruku napižane, płacža, jeli so we wobłazi wotpósłelu 5 pj. a to jenak w méstnym wobkhadże kaž tež fwonka tuteho. Sbožopschecža na wotewrjenych dopiżnizach, na kotrychž su hischcze dalsche pschispomnjenja hacž do 5 słowow, płacža w méstnym wobkhadże (Ortsverkehr) 3 pj., w dalokim wobkhadże (Fernverkehr) pak 5 pj. — Njech kóżdy tute pschedpisma wobkedźuje, so njebychu trjebale dostawarjo sbožopschecžow na pożpitku dołpakowacž.

— Pósłowa žłužba w Budyschinje k hodam a k nowemu létu. 24. dez je w 4 hodź. łónz wobkhodnoho cžasa. Popołdnju bo listy a dopiżnizy njewunoschuja. — 25. dez. ju wobkhodne cžasy kaž na njedźelach. Tež pakety bo rosnoschuja. — 26. dez. bu wobkhodne cžasy kaž na njedźelach. Spěchne pospitki a telegramy pak so jenoż wunoschuja. — 1. januara fu wobkhodne cžasy kaž na njedźelach. Wunoschuje so kaž na njedźelach. — Pósłowy hant 3 psched schulerskimi wrotami je 25. a 26. dez. a 1. januara sawrjeny.

— Pschemenjenje patentskeho prawa. Sakitke wikowanske komory su pola hospodarskeho ministerstwa namjetowale, so by so patentne prawo hórsy pschemeniło.

Předźenak

wopraschа so knjesa Jana Sulka w Sdźarach, hacž smě pola njeho psches nóz wostacž. Hdyž tam se swojimi protykami pschindże. — Njech to hnadom wschitkim spawnym Sserbam wopomni, kiž sa nim žadasjo. Knjes Sulk pak dyrbi staremu pschedženakej wschitke swoje wjekole pěsnicžki cžitacž, kiž je hdy pěsnił. — Na to so Pschedženak hižo dawno wjeseli. — To budże krasny wjeczor! — Pucž do Sdźarow wschak je daloki, ale hdyž masch takle rjane wuhladny, so puczа njebojisch. — Wěsce wotkupja jemu tamni Sserbjo bórzy wjschiko, so może Pschedženak sažo domoj puczowacž, hdyž dawno na njeho cžakaja. — Protyka płaczi pschezo hischcze 60 pj.

Bratřa Karamasowi.

Roman Fedora Michailowicža Dostojewskeho.
S. ruskejmy pschełożił Jurij-Hrodźiščanšći.

21] (Pokračowanje.)

IV.

Spowědź wutrobny (w anekdotach):

„Wšědnjch rosliwe žiwjenje. Nan prjedy prajesche, so synu tyhaju pjeschs sawjedżenje njewinowatych holzow rossčoji. To je njeskicžomne. Tu so ženje stało njeje, ja tc we ženje pjenjezy njezrjedzachu. Djenża nan tajeni se kubku, jutlje hołicku, a wobéznaj cžinju labawu pjesch dźiwadło, hudźbu a dźiwoje žiwjenje. Sa to so pjenjezy zejedacja. Mnio teho tež wone rad pjenjezy bjeru a wopowiadaja so djakowne. Pola małych, wobzewnych holzow běch sam widżany, ale tola lubowach s wjetscha cžmelve wulizy, sady; torhoschcža. Tam bé interesantne pschemenjenje, tam namaka so sloto we drósnej njeczitlosczje. Wurpraju so wobrajnje, ménju s tym, so moje błupoteze tam njenjach, hdyž bé trochu mafane. Njejsym ja gramoczizna woka? Hižo prajach — synu zyły Karamasow! Ale hdyž bé tež hižo hrubosczi pódła rosliwlosczje w nim, njejsym tola hischcze zanu holzu do rěcži pschinjeli. By mi mózno było, zyłu knihu s mojimi lubkarstimi dyrdomdenjemi napižecž. Njech zim Bóh wschém dołhe žiwjenje dżerži! Hdyž jemu s nich wotpósłach, sta so to bjese wscheho pohórschcha. A ženje njejsym so z tym khwalił, so tu abo tamnm lubowach! Tola dosežł. Ty žebi tola njemyślisch, se synu cže jenoż dla tutych maticzkosczow wokał. Ně, powědam tebi hischcze interesantne wězy. Njebudź pak jenoż pschejcžara pschepschłapjenu.“

„Ty ménisch, so synu so žaczerwjenił?“ wotmołwi Alocha. „Njesaczerwjenjeam so nad twojimi słowami, ale jenoż chodła, dokelž nam žem tež tajki kaž ty.“

„Ty? Ty njecherwjesze prajisch.“

„Ně, na žadyn pad“, wotmołwi Alocha, so rosharuwschi schi tej myślił, strux hižo dołho pschi żeli mjeschche. „To je rěcž, na kotrehož najnižischim zhodżenim hałke ja stoju, ty tzach hižo na tsinatym. Ale zchtóż je hižo na najnižschim postat, pschindże tež hacž na najwyschischi.“

„Njemėnisch ty — cžłowjek njedyrbi dozyła rěcž postupicž?“

„Saj, ale schtó by tomu wucžekunyć mohł?“

„Ty — ty.“

„Tomu tola žnadź tak njeje.“

„Mjelcž, Alocha — tale njeknicžomna Gruschenka praji jomu, so je lubžisnajerka, a tež tehe chze hischcze na so frjahnycž — tola dyn njeslecžeš. Wostajmy wschitke tele wězy, kiž buchu womasane, a pschiwobrocžmy jo mjeri struchlobyje — so wé, tu je masanosć. Ta wéz ma so tak. Hdyž tón stary hładła wobkroczesche, so synm njewinowate holzy sanjedeł, je tżał. Ale tało so tola je, jenoż tón stary hładła wo tym niczo njerož; pschetož ty sy pręni, kotrenuž we tym rěczach — hiba Iwanej. Tón to hižo dawno smaje. Ale Iwan njeleži kaž row.“

„Iwan — kaž row?“

„Saj.“

Alocha pschiposkuchasche kedżbliwje.

„Wěch podhorhożnił w rjadowym polku a powschitkownje lubowany. Mjetach jenoż tak s pjenjesami, a wschitzy žebi myślachu, so synu bohaty — žanu ja žebi tak myślach. Dyrbjesche pak tej pschesche nésżto na mni bycž, schtož so ludżom spodobasche — woni so runje won za mnje schorzachu. Tola mój prjedawschi podpolkownik njemóżesche mje s domam wjazy cžerpjecž a pytasche swadu. Běch žnadź žam na tym wina, dokelž jeho pschikluczenje njeczerżowach. Tu je mésto bé na mojej stronje. Hewak bohrozcžmy, hosczi cžesnu staruschk bé hižo dwójzy wożenemy dyk. Wobej žonje běschtej wumrěłej. S prěnej žonu mějesche jenu dżowku, kiž bé tehdom schtyrnadwanzacži lét stara a j jeje cžesu hromadże pola nana bydlesche. Hdyž žebi na nju myślu, cžuju we mni žadosć, jenoż wo njej bohe rěczecž. Ženje njesechnach krasnischim žónsku, dyżli tu. Někakse Agafia Iwanowna a bé krażna, mulka, połnoje postawy, s rjanymaj wocžomaj a truchu hrubym wuraschom. Wona wosta nježenena, hacžrunjež bo dwójzy za njej praschachu. Buch j njej spschecželemy — to rěka, tworiła zyłe cžistotne, sy frosymił, a pschecželne. Wobkhadżowach cžasto se žonami zyłe w pschecželstwje, zyłe bjes hrěcha a pożadliwosče unjaża. Wona bé powschitkownje lubowana a też jara dżiwawa, pschetož bé wošebje wuschikna krasnowka. W tym bé runje won talent. Ale ženje njezadachu žebi za žiwoje dżéło ani pjenjezu, cžinjesche to jenoż k woli. Jenoż hdyž so jej něchto dari, pschija to rad. Podpolkownik hrajesche w méšce prénju wobsotne. Mějesche wulki dom, hołowaschu hoscžinu, dale a wjeczerje. Powědasche so, hdyž tam pschindżech, so druha dżowka je stolizy dom pschindże — hotowa krasa, kotraž bé tak dołho w jenej aristokratiscej wukukłarni pschewywała. Tuto druha dżowka njeje nichtó druhi hacž Katerina Iwanowna — a wona je wot dawheje žony podpolkownika. Tale wuthadżische je snano wobzewnje generalskeje žiwójby, njebé pak njeschu žiwu pschijmjeła. Hdyž ta knježna s pensije pschindże, žasche so, kaž by žyle mésto na hłowje stało. Wschitkon thwét so wo nju torhasche, wona bé s krałownu wschitzy balow a wuhotow. Ja so małe wo to starach a wuhlach žebi: Wéš so na kedżbu, jej błiško pschińcž, pschetož je strasche. Hakle podżischo sarczach na nju pschi jenej wjeczornej sabawje. Pytnuch, so Katerina žane njewinowate huschko i pensije wsagi njeje, ale so je kruta knježna, pschi tym wobrawdzije pózczihwa a k tomu tež žżélana. Tuž s wobzebitoscženi wobdarjena, kiž ja njewoobhedżach. Też tehodła hischcze njeluboscže so mi, so nadżiwsche moje powschitkowne klałwjene wobzebitosče pschipóznach. Pschi tom pak wjedżach moje rosliwlne žiwjenje njepschestawajzy dale a stónczuje dótrach sa to tži dny jasniwa. Runje tehdom pósła mi nan schesez tyżaz rublow, a za dwójzach bo sa to wuprjicž, so žebi nicžo wjazy žadacž nimam. W tym cžasu pak hischcze wo tym nicžo njerozumjach. A wěš mi, bratśe, ja hacž dotal, haj fakt njeniesnje i nanom stoju. Se wu to cžert wsał! wo tym rěcžu pódżischo. Tóstawschi tute schésez tyżaz rublow, sżéli mi mój pschecžel, so fu j uschim podpolkownikom njecpakoini a jeho njepschecželsko dżędża j a prawie krucže wocži wutrěcž. Bórzy potom pschindże k mi chef diwizije a pohubżenische jeho žałostnje, a won bé nutrowany, se službu cžekacž. Kak bo to wobżebicže sicko, njeje trjeba tu powědacž. Na tódży pad pak žadolwostaco bo jeho jeho hłowżby j rasam zyle mésto. A nětko sta so moja kamapatschnoscž.

(Pokračowanje.)

— Wikowanje ł leżomnoscjemk sajo swoboone? Wschikke lafske wikowanske komory ku so sa zbytnjenje fakonja wo wikowanju ł leżomnoscjemi wupraajile. Sa.oń żada mjenujzy, jo so leżomnoscj bjes dowolnoscje njepscheda a so maju gmejny pschedkupne prawo.

S **Makleschez.** Wobžarownje njesłoże je so wczera pola naš stako. Kubler H. ł teschinkom do wróblowo tśiścenje. Pschi tym wulka wo jedyn kanjeń wotlecza. Kulka sajedze 10 śtrunow żiwnej kbżerja Woita, kotrzy w blizkosci pschebywasche, do wutrobna. Wobohe hóscka dyrbjachu hnydom do Budyschćiskeje khorownje dowjesć. Bóh chyli wuzdenjunaj starschimaj wjesłoke hody wobradzić, so jeju żiwe bórzy wotkhori.

S **Nachłowa** Njedżelu 21. hodownika wuhotowa naschе schuła sa dźeći, jich starschich a pschimunikych hodowny śwjedżeń. Dwóżyn so wotmiełwiche, powschitnju wo 3 hodźinach a wjecor wo 1/26 hodźin. Jenoż derje, to mamy tasku wulku schulsku iśtwu, hewak njeby mohło zajazy dyśti so posłuchanjow nuts, każ to wobaj rasaj bźeše. Po wotewrjazych śiłowach k. wuczerja Schejn, kiż je nam i mjese dźśkom a prózu rjany śwjedżeń wuhotował, śtyśchachmy dwaj dwajhłónjaj śpiewaj jedyn němski i jedyn serbśki. Potom pschedstajł so nemitka hra „Liśt na Boże dźećo". Dwě hnydź dźeći njeseschtaj najwopomnjeny liśt, bźichtaj hizo śprózniaj, ale Boże dźećo njenamakalchtaj. Tuż pschiśtożechu kubolcźiśti a njedachu jim maj dale. Dotho njetrajesche, dha so tež rumpodich, tajś prawje poradzeny, pschitowrześchi, kiż potom liśt pschewza, so hy jón na prawe mésto donjesł. — Wschat ortyka liśtu se jemje na Boże dźećo wichć psches jeho ruku. — Kubolcźiśti pschiprawuja potom hodownu schtwórć, każ jim rumpodich kaza, wan pak wotnjesłe liśt, wrócźe so bórin sajo ł polnym mechom na ramach a wobrazoja ośkłomaj, a bórin so tež Boże dźećo jtame śriedź jandjełow pschibliźi a śtónźnje sadźanej dźśći domoj k starschimaj dowjedże. — Pśjedy hacź so serbśka hra „Sólepy Benjamin" sapoczinje, śtyśchachmy nźchto krasnych śpiewow ł dźśa na hrsłach a czejetawu (Zither), ł dźśa na harmoniju pschewodowaśe. Też dwaj khórai bźichtaj zódła. — Mjenowana hra naš nélt wjedźesche do śwjatego . . ,o jtanoje, łódźeź pasturjo na polu, so jedźo sa śłuśnjenym Mesiaśom, jandźełow powjesć wo Jesuśowym narodze dostanu a śtónźnje do Bethlehema je źwojimi banami krocza. Pschi źłobje darv bźeźu pośtica, tódyn se źwojimi hrónczkom. Benjamin pak dari źwoju wutrobu a dośtanje ja to pschez jandźela źwótkosć wocżow. Se śpéwomaj „O najśwjeczischi" a „Śpéwajcże dźeńż wjeśele" stónczi so hra a ł němśkim „Heut ist uns geboren" też zyle pschedśajenje. — Mózny pschiśleśk a na końzu śłowa k. Hajny pokazachu hrajerjam a śpéwarjam a wuczerjej, kak derje je so wschém lubiło a kak śłubki łaczśiśkeź su dostali. Nadźiśnjunje Boże dźećo wschém, kiż su tak wélkje śłobu śtuikowali, nétk bórzy doma prawje wesje wobradźi! Dokelž pak pschicżeje njejsu wschitzy hru widżeć mógli, budże źwjedżeń pónódźu 22 dez. hiśchczeras wospjetowany.

S **Hlinźinym** W nozy k 20. dezembrej kradnychu fabrerjej Hajnzy tśe huśy ł khlćwa. So su padnśichi wékyżwoszbili ludźo śwjeli, je na tym widżeć je jenoż tuczne huśy, kiż oyrbjachu go k hodam résać, śobu wsachn. Z dnjeż huśuzy, kiż njebźichtej hiśchcże zyl ekrasej, wostajichu we khlćwje. Na 100 m. wot statoka sodelenym méśtnje, hódyż bźchu padnśichi huśy rézati, leżesche żelezna żerdź 122 zm dołha, kiż bźiche ł cżerśtwej barbu pobarbjena. Schtóż wo padnśichnje néichto wé, njech to bliźiche policiji wosjewi.

S **Wjasońzy.** Nutśkowne ministerstwo a ministerstwo finanzow je nachćenu gmejnśkenu pschedstejicżerjej nutne pschepadźowanje wupraticj dowolilo.

S **Wjelećzicki Ssobotu** 27. dezembra 1924 wosłanje gmejnśki hamt każ też pokladniza sawrjena. Nutne śtawowe wézy so dopołnitja wot 11—12 hodźin wobstaraja.

S **Pancźiz.** (Sapołodźene.) Sobotu jedźesche 12śenu hólczej do Kamjenza. Njedaloko Thonberka pschijźesche jemu auto napschećzo, pśjasta a jedyn muzikl śpyta hólcza do woża śejahnyć. Hólcżej pak jemu twórchny, won ke ł Khróśćizu.

S **Khróśćizu.** (Sapołodźene.) Psched dwémaj njedźelomaj prózowaśche go auto dweju holzow popadnyć a wotwjeśeć. Nicżo bliźiche njewémy.

S **Njeźmaczibla.** Nasch wjesny pótowny hamt pożrédkuje 24. dez. hacź do 7 hodźin wjeczor dalokokrećnistwo

Hospodarski rozhlad.

Budyšin, 23. dezembra 1924.

Kurzy wežera w Barlinje:
(Tute maraja za w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 640
jendźelski punt	19 760 000	czěšklowšl. króna	12 690
šwinjarskiši frank	81 280	10 mil. pólit. mark.	80 500

Pjenjezy derje so bóše pozdachu, ale njeběchu niczo drohše hacź posledne dny.

Efektny mějachu powschitkownje skruczene kursy. Wójnska pożczonka bě wo něšchto tuńšcho a stoji so na 775 miliardow prozentow. Potajkim za 1000 hr. wójnskeje pożczonki płaczja 7,75 hr.

Na produktowych wikach sačzuwa so bliskosć swjatych dnjow. Płaczźiny pokazuja na krutosć, ale khlébowcho žita mału kupuja. Jeczmjeń a wowsk maja porjadnuch kupcow. W munjy, wotrubach a wonjeschkach su wiki mérne. Wežera płacześche zentnar a

w Barlinje:

pschenicy 11,10—11 40 rožki 10,95—11,10 jeczmjenja nalétneho 12,30—13 55 nałmanego 9,65—10 60 wowsa 8,85—9,35 hr.

w Drježdżanach

pschenicy 11,05—11 30 rožki 11,15—11,40 jeczmjenja nałéin. 13—14,— nałmam. 10 25—12,— wowsa 9,25—9 50 hr.

we Wrótślawju

pschenicy 11,75 rožki 11 25 jeczmjenja nałétneje 13,— nałmanego 11 — wowsa 8,75 hr.

W termijnowym wikowanju na Barlinskej produktowej burzy pschenica w měrzu 13,25—13 30 w hapreji 13,50 w meji 13 60—13,65 rožka w januarje 12,— w februarje 12,25—12 65 w meji 13—13,50 wowsa w meji 10,70.

Industrijowa a wikowanska komora we Barlinje ma płaczźiznu na wschelake wobnažnoscje naschego wuwoja do wukraja skorżeż. Wutkraj śwoje wjesy psched naschimi kwórami sawjera. We wukraju je so ža cżaš wójny zusa industrija sežiwiła. Amerikanska industrija je wjele wikowa na so storhnyła. Wona je tuńšcha a dawa kredity na dołhi cżaš.

Wuhlowe jamy žadaja, so bychu so wuhlowe płaczźiny wo 9% powyschile, dokelž je nisha hórnitwow wuschicha

Jokor w Magdeburku pschi 200 zentnarach 16½ hacź 16⅔ hr. po zentnarju bjes dawka wo 10,50 hr. a mécha wo 1 hr.

Wiki šaldżenu hobotu w Běłej Wodje: Butra 2,20 hacź 2,30 jeja 17—20 pj. twaroh 25 šany mołij bérli šitra 50 pj., krušchwy 20—25 jabluka 10—25 wbélh kał 2 pumtaj 15 pj., hušy 1 10—1,20 wólóke worschi 55—60 pj. Wiki bźchu jara žiwe, każ to psched hodami pschezo bywa. Pjatk też dźélaczerjo ł wjetschca mjdu dostawaju, so mója tuhe hospodu hobotu so ł ewichem jastaraćz. Tchodźe su hobolnische wiki žiwjiche hacź brjedowuzki

Na pschedań:

Kóń ćampatu w Budyschinje na Fliszowej haju 2, šadny dom beška.

Krowa, mloda dóška, w Płaczźezach čso. 43.

Drjewo, palne, na pschepadźowanje njedźelu 4. jan. 1925 wot 2 hodźin sadu korczmy w Lejsle pola Pomazy.

Schadowe depesche.

Produktowa burza w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Płaczźiny popuschczeja na powšežo wo šniženych płaczźinach w Amerizy. Šanadny wobrot.

Dop. 3/12 hodź.: Pschi žłabnych płaczźinach bjes wobrota.

Płaczźiny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symje po mett. abo 1000 kg, jewat 100 kg, wšelaśiku po

	22. 12.	20. 12.
Pschenica	222-228	222-228
rožla	219-220	220-223
nałéni. jeczmjeń	246-271	246-271
nał. jeczmjeń	—	—
wowsk	176-187	177-189
kukuryca (Mais)	210-216	—
pschenicny mała	31-34,00	31-34,00
rjana mała	31-34,0	31-34,00
pschenicź. wotr.	14-14,80	14-14,80
rjane wotrubły	13,80	12-13,80
rapk	396-400	400
lane šymje	420-425	420-425
hrách	21-22	21-22
pjelušchki	15-16,00	15-16,00

	22. 12.	20. 12.
rapk. wotrubki	17,90	16-17,40
pal. mełasa	9,20	9,20
terabella	10-12,00	9-12,00
běrnaze šruški	18-18,90	18-19,90
bumy	19,50-20	19,50-20
wota	17-18,00	17-18,00
tany wołujski	25,26-26	26-26,00
módre łupiny	11-13,00	11-13,00
zolte łupiny	15-16,00	15-15,00
šymje, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
šłowa, rjana	1,15-1,20	1,10-1,20
„ pschenź.	1,15-1,20	1,10-1,20
„ wowsowa	1,00-1,05	0,90-1,05
„ jeczma	0,95-1,00	0,85-1,00

Drježdżanske burs.

Pschenica	221-226	běrnaze šruški	21,50-22,00
rožla	223-228	pschenicź. wotrubły	14,40-14,60
nałétni jeczmjeń	260-280	rjane wotrubły	13,00-14,40
nałwušši jeczmjeń	205-240	pschenicźna mała	34,00-36,00
wowsk	185-190	rjana mała	35,00-37,50
cźerwjeny kleschl	240-275	woła	20,00-21,00
rapk	385-395	pjelušchki	20,00-21,00
kukuryca (Mais)	215-220	hrách	25,00-27,00
šuche truhanschi	11,25-12,00	sokowe truh.	18,00-20,00

Płaczźiny réšneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

22. dezembra 1924. Płaczźiny po jenim. a št. hriwnach.
Skótne denzamy a wospjanjenjenje.

Woły: 78.

Połnomasične, wukormjene, najwušitschiche réšneje hódnoschje hacź do 6 lět	50-52
Młode wusone, njeukormjene, starsche wukormjene	41-45
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane starsche	48-35
Mjenje pžowane wschéch starodow	30-26

Byki: 161.

Wołnomasične, wukorschene, najwušitschiche réšneje hódnoschje	49-51
Połnemasične, młódschene	45-48
Mjenje wukormjene młódschene a derje pžowane starsche	38-44
Schpatne	28-34

Jałowźy a krowy: 194.

Połnomasične, wukormjene krowy najwušitschiche réšneje hódnoschje	46-48
Połnomasične, wukormjene jałowźy najwušitsch, réšneje hódnoschje hacź do 7 lět	40-44
Starsche wukormjene krowy a derje wumłte młódschene krowy a jałowźy	32-36
Derje pžowane krowy a mjenje pžowane jałowźy	25-29
Mjenje a schpatnje pžowane	18-24

Cźelata: 980.

Najlepscho wukormjene	82-85
Mjenje wukormjene a łaske wot žyta	76-80
Schpatne	60-72

Wowzy: 341

Młódschene a starsche wukormjene	44-46
Starši wukormjene	36-40
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	24-30

Swinje: 2378

Połnomasične, wospetitych rašow a ich schćipjenjow, hacź do 1½ lět stare	74-76
Wukormjene	78-80
Mjesne	68-72
Schpatne	56 64
Ramy a kundrowe	55-60

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada" a „Serbskeho Hospodarja" ma telefon čo. 156.

S **Wósporka.** 29. dezembra ju w naschim mésće konjace wiki. Konje wuhajeja so pscheb cźekenju.

S **Lusku** Njepowscżej Jonej Krawjej pokradny jeho žym Emil jenicźke žwinjo ł khlćwa. Emil schcheda je potom žwojemu žwakej w Borschczi, hdżež je policija cżasasche. Nan je wéz hakle połdźischo wotjeżeł.

S **Wojerez.** Na wczerawschej hoitwje bésche natśelany žornik na ł cżesitim lodom wodżety hat wuczerkuj. Wobjedź hata pak wosta tśjazy. Tudomnischi pschekukuja, kwaśi žebi po žornika dóńcź. Obdy bésche žwjeśenim drastu wotpołożił, śkorzi do hata. Na 100 mtr. dołoko dobru žo, so pschezo sajo pśches cźenki lód pschekamało, hacź k žornikej. Po krótkim wojowanju je žuhnym skorczonom poradźi so jemu, so žožowanje sajo na kraj wrócźeć.

S **Starese Zyhelnizy.** Cźrjódka wjesokych dźśći bésche sandźenu njedźelu k žožowanej macżeri domoj pschischła, to by tu wosktawiła jeje pjezdźesacźiny. Hižo frjedża, 17. hodownika, na narodnym dnju, na kotrenż bé wudowa Hańża Hóblakowa rodź. Brylez runje pjezdźesacź lét stara, bźchu wot dźśći wschelake bohate dary dosćhe; też duchownej žotśe M. Alajśia je schwizarśk. Tribunrza a M. Antonia ł morawiścho klóschtra „Porta coeli", każ bratr je žwójbu pschitowarschichu žo w hotrownjej lubosći je žwojimi skopadnośchećzeni a wénowachu jubilarzy žwoje wobradźenśki. Najkrasnischa wuhmantjenjenje bźchu wósko tu bośne žbožopschejcże krónčka, kotrež bésche wuhkokcżesenu kujes wosdadny farar Jakub Schewczik na naležnu horzu wróśtwu druheje dźowki Hanu śpasnić, a dokelž su hódne krajzeho wobonnjerza, dowolowny žebi je też tudy te horzym bźakom wosjewich.

Luba macźi!

Twoje dźśći, luba macźi,
Sbožo pscheja ma dźenża Cźi.
Bohaće njech Bóh Cźi placźi
Se žwojimi hnadami,
Schtóż hy sa nas spéwała,
Wodnjo w nozy dźékala!

Pjećdźešate narodniny
Dźenża, macźi, bedża cże:
Kak tón cźaš tak khétš po minu!
Nihdy pat to njesajdże,
Schtóż hy tu na nas kwicźka
A ho sa nas starała.

Cźežko dołeż Cźi husto padże
Wécha ta starosć sa dźśći,
Wožebnje. ja Božej radże
Sónjerez hdyż nana rubi Cźi
Dźešaćz lét hy wndowa
Sbrotu nas kubkała.

Bóh je Jehowah Twoje dźéła.
Hlej na nas: tu wschitke sunu,
Kiż hy ł lubošću nas hrała.
Wschi Cże dźenża śławimy.
Kaž nje je śłubjene
Abo ł pucża śwjatene.

Dyr, méj žiwi ka wschitku lubosć!
Bóh, kiż cż Tebje dołho nam!
Daj Cźi hnadu, krowosć, cźśtokć!
Wjedź Cże ł nami k njebjesam!
Saj, jsch Tebi ł nami daj
Méhdy widżeć Boži raj!

W dźakownej lubošći Twoje dźśći
Pawoł, Jan, Marka, Hanka, Herika, Józef, Lenka.

Hodowna schadźowanka.

Do Nakez, Nížeje Wšy Schejchowa, Komorowa, Trupina, Kitka, Kamjenzje, Nowseje Wsy, a do Kaczeje korczmy smy pschewroschenja pósłali na hodownu schadźowanku. Pschińdźeże wy sa Sserbja tuteje wšow na naschu. Schadźowanku, nć, niz wy sami, tež Sserbja je wschěch druhich wšow fin tudże witani. Schadźowanko bésche žarje jnnn w Nakezach a to psched nétkim 40 śtonmi. Mnohy njebudża widżeć, schto je schadźowanta. Pschińdźeże tehodża 26. dezembra do Kaczeje korczmy.

Sswjedżeńśki wubjerk.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi jnese patorizu pop. w 4 hodź. farar Nicka nźnišu Božu nóz, jolopsdźe: hnieź na Schnabeleg. — Boži dźeń rano we 8 hodź. farar Nicka serbśku spowjedź a žiwe wotkasanje, how. w 9 hodź. farar Dyschet serbśku a 1/11 hodź. nźmišku Božu hlužbu. Spéwanje zmr. chóra. Dop. w 10 hodź. Boża hlužba we wotkrjenej wothladarni na Zdowsje, farar Nicka. — Z dźeń Božeho narodzenja rano we 8 hodź. hnieź farar Dyschet nźmišku spowjedź a žiwe wotkasanje, dop. w 9 hodź. farar Nicka nźmišku a 1/11 hodź. serbśku Božu hlužbu. Solospew knježny Schnabelez. Na wobźinej dujonaj kollekta za ihude pacżefśe dźećji.

— W Pětrowskej zyrkwi patorizu, frjedn. 24. dezembra, pop. 1/24 hodź. dźećzaca Boża nóz, farar Eber. (zyrkw. hudźba: „Wzkopnym cże, o Jesuśe" (trumpety ludowy śpéw), spéwaju dźećzi a „Wostrjech k spéwam (trumpety," arija ć Messiasa, jydsow Hallelujah-ljez). dop. w 5 hodź. Boża nóz (Theuerstie wuhlasenje), farar Nicke (zyrkw. chór a) „Bodu" za pschećzele, b) „Cźicho nóz", hudźba wot Betzolda, c) sopranowe solo ł pschećzelenji: Sodownik spéw, wobwa knj. Seidlerez, d) hracże pschećzelow „postorale" e) „Wostrjech nozu", hodownuj spéw za chór). — Boži dźeń rano 1/28 hodź. predowanje, farar Berg. (Zyrkw. hudźba „Zu dutel jubilo", hodownuj krejnch se 14 zyrkw. wka). Dop. w 12 hodź. predowanje, duchownuj primarius Kaebler. — 2. dźeń Božeho narodzenja 1/8 hodź. predowanje, farar Grośe, (zyrkw. hudźba: „Dźakuju bo cźi, Bože, hiby"). Dop. w 11 hodź. w drasi wuni Boża hlužba ta cźežkohlušischazuch, farar Grośe. Pschip. w 12 hodź. predowanje, farar Eber. — Tydżenske šatosłużwo ma farar Grośe.

— W Marijnej-Marczinej zyrkwi w Budyschinje patorizu pop. 1/4 hodź. cźežcżaca Boża noz, ł dobom hobu ta dorosczenych (Mannaczej wuhlasenje), predowanje śnježe farar Grośe, (zyrkw. hudźba: „Wsch hlobje", hodownu hudźba ta sopranowe solo: Ing. Mattowiez. — hlosohlušnyj kouzeju chor, hudźe, chello, a pschezele, a) „Cźicha nóz", i Porjad Božeji hlišćkow ju pschi zyrkw. durjach rozdźelkuje. — Pop. w 5 hodź. Boża noz, duchownuj helm. (zyrkw. hudźba a) Jndonete pastorale, b) Sem i niebjes pschińdźeże wy jandźełjo, c) Pażnyjo strażja w polu, d) Božodźěłczowny kolesko wy spéw.) — Dnrje zyrkwje go halle po 1/25 hodź., hdyż je hdź

chaja Boża słužba skónčena, wotamknu. — Tehorunja też we Pětrowskej zyrkwi. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. předowanje, buchowny primarius Baehler (zyrkw. hudźba: „Saktinej, pśiwje"). — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. předowanje, farar Ewer, (zyrkw. hudźba: „Saktinej, pśiwje"). — Sbérka Božu nóg a hodowny dźeń su naša zyrkej, 2. dźeń hodow sa zyrkwinske sastaranje evang. Mjezow we wukraju. — Tydźeńske sostojnstwo ma farar Mende.

S Budyšcu. Patorźiju smźe farar Bójs pop. we 4 hodź. herbšku a w 6 hodź. němšku Božu nóž. Khór pśichośujesce śpěwy wot Grubera, Pjekarja, Cornelisa, Sbérka. — Hodownicžu smźe farar Domaščka pop. w 9 hodź. herbšce a 1/211 hodźin němske předowanje. Khór śpěwa: „Sa ſ njebjes deše pśichidu k wam", wot Nagler. Sbérka sa wožadnych khudych. — 2. dźeń hodow smźe farar Domaščka rano we 8 hodź. němšku ſpowjedź, farar Bójs w 9 hodź. němske a 1/211 hodźin herbšce předowanje. Sbérka. — Njedźelu po hodźach smźe farar Bójs rano we 8 hodź. herbšku ſpowjedź, farar Domaščka w 9 hodź. herbšce a 1/211 hodźin němske předowanje.

S Budyšanskich. Patorźiju pop. w 6 hodź. herbšći wyšnjor, cand. rev. min. Renc ſ Budyšcina. — Boži dźeń dop. we 9 hodź. herbšća a 1/211 hodź. němska ſwjedźenska Boża słužba, cand. rev. min. Renc ſ Budyšcina. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. němska ſwjedźenska Boża słužba, misionar Seibt ſ Maseho Wjelikowa. Na wobźmaj ſnjomaj hodowna koletta.

S Worſchic. Patorźiju pop. w 4 hodź. němšći a w 5 hodź. herbšći wyšnjor. — 1. a 2. dźeń hodow dop. 1/29 hodź. herbšća a w 10 hodź. němšća ſwjedźenska Boża słužba. Hodowna koletta.

S Bukec. Patorźiju wjeczor w 6 hodź. herbšća Bože nóź. Boži dźeń rano 1/28 hodź. němska ſpowjedź, dop. w 9 hodź. němska a 1/211 hodź. herbška Boża słužba. Zyrkw. khór ſpěwa: Cześć, buź Bohu". Pop. w 5 hodź. němska Boża nóź. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. herbška a 1/211 hodź. němska Boża słužba. Sobuſtukowanje pozawnowneho chora. Sbérka.

S Rožančiz. Patorźiju pop. w 5 hodź. herbška Boża nóź. Boži dźeń dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, 1/211 hodź. herbška Boża słužba. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. herbšce. Boża słužba, 1/211 hodź. němska Boża słužba. Na wobźmaj ſnjomaj hodowna sbérka sa Boži dom.

S Hodźija. Patorźiju wjeczor w 7 hodź. smźe farar Wolf herbšći Kiurgiſtu Božu nóź po krizaj „Boża nóź". — Boži dźeń smźe farar Wejat rano 1/28 hodź. herbšku ſpowjedź, farar Voigt dop. 1/29 hodź. herbška a w 10 hodź. němsku Bożu słužbu. 2. dźeń hodow smźe farar Voigt rano 1/28 hodź. němsku ſpowjedź, farar Wejat dop. 1/29 hodź. němska a w 10 hodź. herbšku Bożu słužbu. — Sbérka sa zyrkwinske sastaranje evangelſkich Němzow we wukraju.

S Njejswačidła. Patorźiju pop. 1/25 hodź. herbška a 1/26 hodź. němska Boża nóź. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. herbšce a 1/211 hodź. němska Boża słužba. Koletta sa ſeberje. Pop. w 3 hodź. herbšce a w 4 hodź. němske ſemſchenje we Sardejn. — 2. dźeń hodow rano we 8 hodź. herbška ſpowjedź, dop. w 9 hodź. herbška a 1/211 hodź. němska Boża słužba. Koletta sa zyrkw. sastaranje evang. Němzow we wukraju.

S Nukec. Patorźiju pop. w 5 hodź. herbšća a we 6 hodź. wjeczor němska Boża nóź, kajes cand. theol Riota. — Boži dźeń dop w 9 hodź. herbšća a 1/211 hodź. němska Boża słužba. 2. dźeń hodow rano we 8 hodź. herbška ſpowjedź, dop. w 9 hodź. herbšće a 1/211 hodź. němska Boża słužba. Sbérka sa evang. krajanow we wukraju. Kajes farar Mrózek-Lubjanšk.

S Suchinu. Patorźiju wjeczor we 6 hodź. Boża nóź. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. herbška a 1/211 hodź. němska Boża słužba. Khór śpěwa: „Dźěcy ſe ko nam narodźiło". — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. herbšće a 1/211 hodź. němska Boża słužba. Koletta sa zyrkw. sastaranje evang. wérnyhratrow we wukraju.

S Kjmaczic. Patorźiju wjeczor w 7 hodź. herbška Boża nóź. Boži dźeń dop. 1/29 hodź. herbšće a w 10 hodź. němske ſemſchenje. — 2. dźeń hodow dop. 1/29 hodź. herbšće a we 10 hodź. němske ſemſchenje. Koletka sa zyrkw. sastaranje evang. Němzow we wukraju.

S Drohońſćicza. Patorźiju pop. w 4 hodź. němška a we 5 hodź. herbšća Boża nóź. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. herbšća a 1/211 hodź. němske ſemſchenje. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. herbšće a 1/211 hodź. němske ſemſchenje, farar P. Mrózek-Kelliczanſki. 1. a 2. dźeń sbérka sa němšći evang. we wukraju.

S Huſki. Patorźiju pop. w 5 hodź. Boża nóź. — Boži dźeń dop. 1/29 hodź. herbška a w 10 hodź. němske Boża słužba. 2. dźeń hodow dop. 1/29 hodź. němška a w 10 hodź. herbška Boża słužba.

S Mješicy. Patorźiju wjeczor w 6 hodź. herbšća Boża nóź. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. herbšće a 1/211 hodź. němske ſemſchenje. Koletka sa evang. Němzow we wukraju. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. herbšće a 1/211 hodź. němske ſemſchenje. Koletka sa ſnjitki ſtuk ſubosće. — Semrjeł Jan Helech, lubowny wumieńkat w Mješicach, 74 l. 1 m. 18 d.

S Minakala. Patorźiju pop. w 5 hodź. herbšća a w 6 hodź. němska nutrnoſć. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. herbšće a 1/211 hodź. němske ſemſchenje. — 2 dźeń hodow dop. w 9 hodź. němšće a 1/211 hodź. herbšće ſemſchenje. Koletka sa wérnyhratrow we wukraju.

S Klukicha. Patorźiju wjeczor 1/25 hodź. herbšća a 1/26 hodź. němska Boża nóź. — 1. a 2. dźeń hodow rano w 9 hodź. herbška a dop. 1/211 hodź. němska Boża słužba. Koletka sa evang. wérnyhratrow we wukraju.

S Łupoje. Patorźiju pop. w 5 hodź. herbška a wjeczor w 6 hodź. němska Boża nóź. — Boži dźeń dopodnja w 9 hodź. herbšća a 1/211 hodź. němska Boża słužba. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. němska a 1/211 hodź. herbšća Boża słužba. Sbérka sa naſchich evang. krajanow we wukraju. Kajes cand. theol Riota.

S Barta. Patorźiju wjeczor we 6 hodź. němska Boża nóź. Boži dźeń dop. w 9 hodź. herbšća Boża słužba. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, cand. theol Rjenc ſ Budyšcina. — Na wobźmaj ſnj. dnjomaj sbérka sa zyrkw. sastaranje evang. Němzow we wukraju.

S Dornjeho Wujeźda. Patorźiju pop. w 4 hodź. wyšnjor. Boži dźeń dop. 1/29 hodź herbšće a we 10 hodź. němske hodowne ſemſchenje. Sbérka. — 2. dźeń hodow dop. 1/29 hodź. němske hodowne ſemſchenje. Sbérka. Dop. w 10 hodź. Boża słužba sa dźěcy.

S Sstepeho. Patorźiju herbška Boża nóź wjeczor w 7 hodź. — Boži dźeń dop w 9 hodź. němska Boża słužba, dop. 1/211 hodź. herbšće Boża słužba. Pop w 5 hodź. němska Boża nóź. Koletka sa sbéra sa Jerusalemſke towaršwo. — 2. dźeń hodow rano we 8 hodź. herbška ſpowjedź a Boże wortalanje, dop. 1/10 hodź herbšća a 1/12 hodź. němska Boża słužba. Koletka sa sbéra sa twar zyrkwje w Serbowicy.

Waš slub

pod bożodźěšćowym štomom bychu rad Waši přećeljo a znaći zhonili a tuž so wozjewjenje sluba

w „Serbskich Nowinach"

w našim domjacym a swójbnym dźeniku nanajsaležnišo poruči. — Wotmyslene nawěšći dyrbja so w prawym času zapodać, zo móža so wozjewić a też zo dobreho městna namakaju.

:: Nakładnistwo ::
„Serbskich Nowin".

Hamtske wozjewjenje z Wotrec.

Płaćiwoćej dowoleńſkich wopiſmow sa wikowanje ſe ſłotom na ſéto 1924 ſo podśišćiſcha. Wowiſma sa wikowanje ſe ſłotom a nakupowanje ſłotu ſa ſtantnu pſchenuſłoſmu wobłhod njepotrjebnje pola ſłótneho pſahowarja (hlowne a podſanſke wopiſma) płaćaja też pſches 31. dźa. 1924 hać na daſiche. Też njeje trěbne, ſo ſo pſchiſpomnjenja wo tutej podśěſchenej płaćiwoſći na wopiſmach cźinja.

Wopiſma ſa puczowanje pſchemyſłu na ſéto 1925 móža ſo, poczahnjo na wopiſmu ſ ſéta 1924, ſ nowa najmjetowacź a wuſtajeć.

Nowe namjety na wudźělenje dowolnoſće ja wikowanje ſ ſłotom móža ſo po ſnuczenym waſchnju a wobſtejazych pſchedwiſmach ſapodacź.

Za nowu cźitanku

su darili 1493,45 hr.

Dalše dary ze Splóska:

knjez	Paweł Beer	3,— „
„	Jan Haina	2,— „
„	Michał Wujano	1,— „
„	Erich Swora	1,— „
„	Arnošt Lieba	1,— „
„	Bjarnat Molef	1,— „
„	August Albert	1,— „
	bromadźe	1503,45 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaršwoski powěstnik.

Tow. „Pod-Cornobóh" njezmóže tśeći dźeń hodow, kaž posledni rsz wučinjenje, swoju zhromadźiznu, ale hakle njedźelu, 4. januara. K. wučeř Šeca-Rachlowski změje přednošk.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk ma štwórtk (1. swjaty dźeń) pop. 1/4 hodź. pola Natušec w Kukowje zhromadźiznu. Jara ważne wěcy maja so předźełać. Tuž prosymy, zo kóždy wubjerkownik wěsće přindźe. Witany je też wubjerk Kulowskeho dorosta. Předsydstwo.

Wědomostne wotrjady Maćicy Serbskeje změja swoje lětuše posledne posedźenja z přednoškami a wuradźowanjemi póndźelu, 29. a wutoru, 30. hodownika wot 9—6 hodź. w „Serbskim Domje". Nadrobny porjad so hišće wozjewi. Wšitke sobustawy a přećelow Maćicy Serbskeje přeprošuje

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Serb. tow. „Nadźija w Rakojdach změje njedźelu, 28. hodownika, pop. w 3 hodź. zhromadźiznu w Zendźic hoscencu w Rakojdach. Zajimawy přednošk je přilubjeny. Wšitke sobustawy njech so wěsće zeńdu! Hosšo su lubje witani. Předsydstwo.

„Serbowka" wotměje swoju hodownu zhromadźiznu póndźelu, 29. hodownika, pop. w 2 hodź. w hoscenu w Krošćicach. Starši.

Serb. tow. „Bratrowstwo" spěwa njedźelu, 28. XII., po nyšporje; měšany khór. Wšitcy dyrbja přińć. Dirigent.

Serbski wotrjad Kulowskeje wosady wotměwa njedźelu, 28. XII., wječor w 7 hodź. swój druhi załožeński swjedźeń w „Němskej khěži". Wšitcy Serbja z blizka a daloka so přeprošuja. Předsydstwo.

Zwjazk ľužisko-serbskeho Studentstwa wuhotuje hodownu skhadźowanku 26. XII. w „Kačej korčmje" w Rakecach. Popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna a wječor 6/47 hodź. zabawny swjedźeń. Wšěch lubych přećelow a přećelkow studentstwa přeprošuje swjedźeński wubjerk.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěšći: A. Dučman w Budyšinje.

Gramola-rěcace aparaty

su najlěpše, štož scyła je, čiste w zynku, podadźa wšo kaž naturscy, po wšěch płaćiznach na skladźe wot 24.— hr. sem.

Najwjetši skład aparatow a platow

w měste, platy wot 2.— hr. sem.

husle we wšěch wulkosćach a po wšěch płaćiznach na składźe, tyza, smok a dalše dźěle, dospołne husle wot 12.— hr. sem

cithery z podkładźomnymi notami, móža so hnydom hrać. po 30, 24, 18, 15, 12, 9.— hr.

přihódny hodowny dar za młodych a starych!

mandoliny 36, 30, 24, 18, 15, 12, 9.— hr.

gitary 48, 42, 36, 30, 24, 18.— hr.

luty 66, 48, 36, 34, 28.— hr.

přirućne harmoniki 36, 24, 20, 15, 9, 6.— hr.

•banty k pyše a nošenju lutow a mandolinow.

Skład musikalijow a trunow

samsna fabrikacija a wuwjedźenje
::::: wšěch wuporjedźenjow! :::::

Hudźbny dom Herm. Jeremias

Telefon 421. Šćelu też na wsy! **w Budyšinje** kachlorska dróha 8 Šćelu też na wsy!

Vogtlandske gardiny a wuhotowanja

na Moltkowej Drózy 5 **Martha Bräuer** rótk rótowoje hasy

Wumělcowske garnitury, story, łožowe wodźeła, vitraže, mul voal, wušiwanja, ručne dźěła a předźena, blidowe ruby, łožowe pochenjenje, twjelki, trjenja, dybzaćne rubiška, šórenchi, wolnjane twory, sgódnje sukenje, stepowane a moskowe přikrywy

Najtuńše płaćizny Wěcy za mužow Solidna twora

K punčej

poručam dobre

tunje ćerwj. wina

z cwicy. Wuznamne

šwajcarske ćerwj. wino 3/4 litra po 1.25 hr.

šwajc. blidowe wino 3/4 litra po 0.90 hr.

słódke holansko-jahodowe wino litr po 0.80 hr.

z dawkom a z pićowym dawkom bjez šćelenjey

Otto Sadse.

MERSOVSKI Pučowanske budźaki

Wupjerki, cychi, łožowe płachty tunjo. K. Erler na ſtinych wikach 11. Rěči serbski.

Składnostna kup!

Z rědka rjana nowa **złota njewjesćinska króna a kwěćelk** za krutu płaćizny wo 15.— hr. je na předań.

Hdźe, praji wud. „Serb. Now."

Žony

Poručam ſwój wulki skład pſchepaſtowych, měſačnjnych a pſchepadowych powjazkow, podpotožkow.

Sćeju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšchinje pſched ſchulſtrikami wrotami čo. 9.

Młoda, wysokosudelna krumna, mjez dwěmaj k wuranju, abo **nowa dójka** steji na předań w Dalicach čo. 5.

Pytam

jara wjele **dźowkow, domjacych, mlokowych a swinjacych holcow** při wysokej mzdźe

Přistajerka Görlichowa

na sukelskej hasy 1. Telef. 837.

Ja dam swój předešćnik pola **Kurta Pfeiffera** na bohatej hasy 29 pódla dr. Roebera **wuporjedźeć.**

Módre reformske kholowy dźěćace spódnje kholowy dźěćanske košle w. 2.80 hr. sem wolnj. łožowe płachty, 3 w ruk. lacy wšěch wulkosćow **štrympy, zoki jara tunjo.**

J. Erler w Budyšinje jenož na zwonk. lawskej hasy 10.

Zajeće kóžki

kaž też wšě druhe druziny

kóžkow a kožow

kupuje po najwyššej dnjowej płaćiznje

kóžkowa a ćrjewowa wikowarnja

Paul Schulz

na zadnej bohatej hasy 13.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

35 proc. Khoćebuzki žitowy palenc litr po 2.60 hr

40 proc. winowe palencowe měšenje litr po 3.20 hr.

40 proc. Jamaika-rum (měšenje) litr po 4.00 hr.

wšě likěry, kaž žitowu khemjelcu, mjatličkowy, rózowy likěr, bergamotu a. t. d. 35 proc. litr po 4.00 hr.

Paul Ritter nasl.

w Běłej Wodźe.

Hecht, Linke & Truöl

linoleum :: tapety

K hodownemu swjedźenjej

poručam płaćizny hódno **wšu pječeńsku potrjebu, amerik.** a **Biehnertsku pšeńcnu muku, kolonialne twory, cigary, cigarety, żelezne a dróbne twory, šićowe twory, wolmu atd.** Kóždy kupc, kiž za 5 hr. tworow kupi, dostanje **kusk mydła** abo 1/4 pt. **kakaowa** abo 1/8 pt. **kofeja darmo.** :: Na šićowe twory a wolmu dawam 10% **rabata.**

Willy Sickert w Deln. Wujezdźe

pjekańnja a klamy.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

:: **wótřeńske rjemjenje** ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

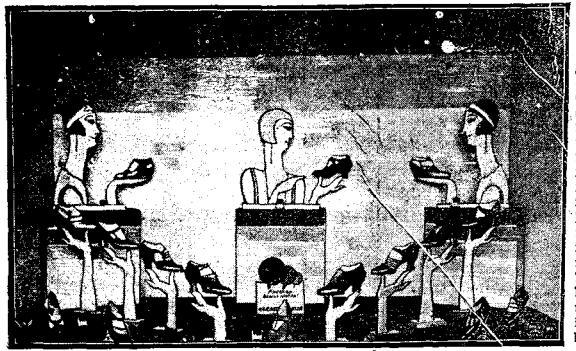
Ernst Frick, britwjowa točerńja na Tŕešlanskej dróze 4 Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšěcho krawskeho gratu.

Nawěšći přinjesu wužitk!

Wukładne wokna wobuczowego wobkhoda.

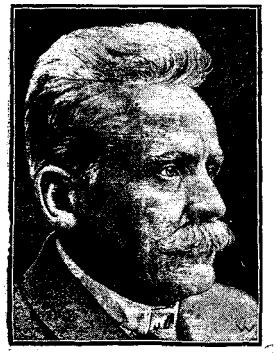
W Barlinje wotmětwasche so wobuczowa a kožowa mašca. Wšichi tutej pschileżnosći wuhotowachu Barlinske wobkhody tuteho rasu pschemohu wuhotowanje swojich wukładnych woknow. Naschich cžitarjow wjedžemy psched dwě i tutych woknow, so měli składnosć, wobdźiwać, kak su je wuhotowali. Wokno dyrbi nimokhodźazych k žebi putacź. Cži dyrdża posatacź a so blize sejnacź s tym, schtož so tu pokasuje. Jenož wurjadnje wuhotowane wukładjenje tutón samér dozpěwa. Nastupa to wožebje wobkhody we wulkich městach. Tam je trěbne, so žebi se swonkownym wuhotowanjom kedžbnosć wuwabja.

Wobuczowy wobkhod.

Teš tuto wokno dyrbi bjes dwěla kedžbnosć nimokhodźazych na so sorhnyć. Niz wulke žony ani kajtosći tworow njecjehnje jich kedžbnosć na so, ale spodźiwne wuhotowanje wokna. Khwataš-li po wulkoměšchczanskej haży, a na dobo wuhladaš we woknje tři postawy žedžo; nimowólnje posastanjesch, so by so pschepokazał, schto so tu podawa. Nimowólnje podnurišch so do tam wukładzenych tworow a pruhujesch jich kajtosći. Ta naberdže twoje pschipósnacje. Ty sunje wobucze trjebasch a do klamow sastupisch a skónčnje kupisch. Potajtim wuhotowanje wokna je wobkhodej noweho kupza pschiwjedło.

Prof. dr. Wilhelm Wien, nowy rektor universitty we Minichowje.

Hdže wostanje Diana, mój žiwěrny pož?

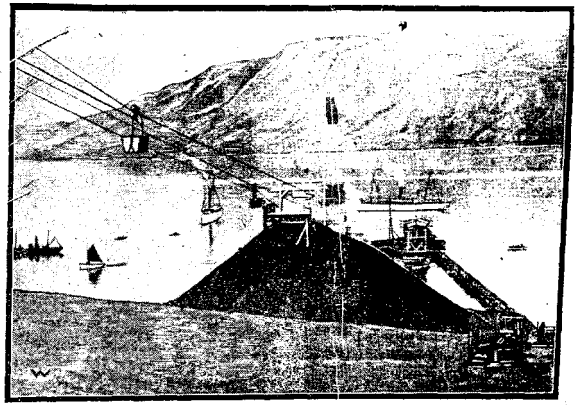
Wuphtanje wobraza w tyhdženschim cžišle:

Stajnje wobraz na prawu stronu. W hakosach wyschе khěžzynych woknow widžimy spěschnje pschiběžazeho hólca.

Naš čas we wobrazach

Spitzbergen.

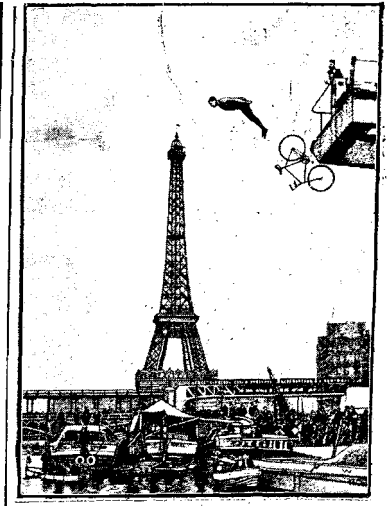
Spitzbergen je skupina (Gruppe) kupkow w poknóžnym lodowym morju. Wone leža s dotkeho ranja Selenskeje abo Grönlanda. We symje su zyle s lodom wobdate, w lěcu cžahnu bjes pschetorhnjenja lodowe hory a schkruty nimo. Jenož s wjecžora ani lód, ani lodowe hory njesadźěwaja na kupu dojěcź. Na tutych kupach je w pschereźu 9 stop. symy. W februaru stupi syma w pschereźu pyches 22 stop. W juliju je w pschereźu 4 stopy. cžopko. W lěcu žonzo někotre njedžele posrjedni žiwjecźi, ta tola je w symje někotre njedžele posrjedni jenož cžma a tamni wobydlecjo žaneho žónza njewobkadaja. Tuteho kraja je so někto Norwegiski smjozowaka. Norwegojo mjenuja tute kupy „Svalbord".

President Hindenburg

na wopytcze pola Bayerskeho ministerskeho presidenty. Tutón wopyt sta so s pschicžinu sdwórliwosce a nimo politiskeho wusnama.

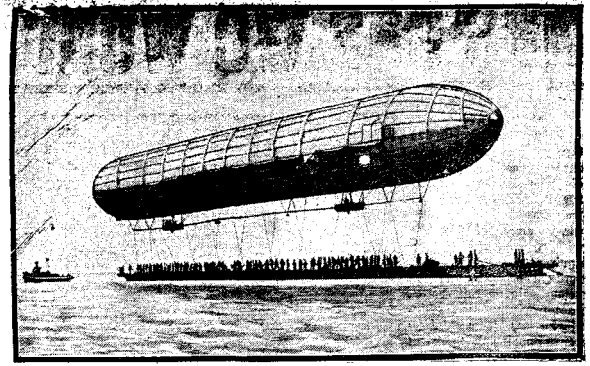
Wudrelany plowar skoczi do Seine.

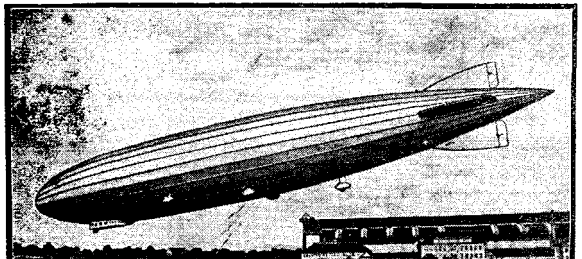
Franzowski wunjesz na kole a w pkowanju s mjenom Mourand skoczi se swojim kokom s 10 metrskeje wěže do rěki Seine w Parizu. Wěža, kotruž na naschim wobrazu wuhladamy, je 300 metrow wyschka Eifelowa wěža.

Siborny jubilej „Zeppelina.“

Prěni „Zeppelin“ do powětra stupa.

Hižo je 25 lět, so žo Zeppelinej poradźi, k prěnjemu rasej ſ wodźliwym powětronom žo do powětra poſběhnyć. Pſches sto lět pſejdy wſchak žo hižo do powětra puſchczachu, ale ženje žo njebě poradźiło, taſke powětrony twariś, kotrež by móžno byko, w powětſje wodźiś, kaž ſnano ſóbje na morju wodźa. Po lětdźeſatkach dołhim napinanju žo Zeppelinej tutón ſtutk poradźi. Naſch wobraz pſcheſtadźi noš do teho dnja, jako žo jeho prěni wodźliwy powětron do powětra ſběha.

Poſledni w Zeppelinowej dźełarni ſkołowjeny powětron žo poſběha.

Zyły twar tuteho po 25 lětnym wuprubowanju natwarjeny wodźliwy powětron nam praji, ſo žu jeho twarzy wukli. We ſwojich ſkownych formach wſchak je wostał njeyſchemėnjeny. Pſchezo hiſchcże twarjachu jón podołhoſty kaž hobrſtu zigaru. Jenož něſchto ſchwižniſchi žo nam ſda. S tuttym poſłednim powětronom žu žo na leczenje do Ameriki ſwajili. Sbožownje žu też do tuteho kraja doleczeli. W nowiſchim czaſu žu létadła wodźliwe powětrony pſchetrjechiłe. Le žu w ſwojim hibanju weſtſiſche a ſamóža ſamo pſchi ſylniſchim wětrje létacź.

Anzengruberowy pomnik we Berchtesgadnu.

Spiſacźel kraſnych powjedančźow bě Anzengruber. Wón bě ſahoritu woſtajowar krajinow a ludu Ssolnohródſkich (Salzburger) Alpow. Nětko je hižo njeboh. Ale na jeho 70. narodninach žu jemu w Berchtesgardenje we Ssolnohródſkich Alpach kraſny pomnik ſtajili. Pſched tutón bźenźa ſ naſchimi cźitarjemi bźemy. Pomnik je natwarjeny we ſorpje kamjeńtneje lawki. Na njej ſedźo podmurimy žo do luboſnoſcźe a wſchelakoroſcźe tuteje nimoměry piłganeje krajiny. Ju je Anzengruber we ſwojich ſpiſach pſchekraſnjowak. Sſwojich cźitarjow je wodźił po pucźikach a ſchcźeſkach tuteho kraja. S nim žu khodźili do dworow a domow tamnych ſroſtnych a ſtrowych wobydlerjow.

Hwězdarnja w Greenwich.

W Greenwichu (wuprosi Grinwiſchu), jenym pſchedměſcźe Londona natwari jendźelſki kral Karla II. w lecźe 1675 hwězdarnju. Snamjenity jendźelſki hwězdar Planſteed bě kralej tutón twar należnje nawjetowal, wuſběhnywſchi, kak wažny kubje ſa kóždźiwo. Kral wuſotowa hwězdarnju hačcże je wſchěmi aſtronomiſkimi (to rěka na hwězdarſtwo ſo pocźahowažnymi) inſtrumentami, runje kaž ſ magneſiſkimi a meteorologiſkimi (to rěka wjedro naſtupažnymi). Tuta hwězdarnja je bźenźa jena tych najwažniſchich a najbóle wuwołanych naſcheje ſemje. Lětża je 250 lět, ſo tuta hwězdarnja wobſteji.

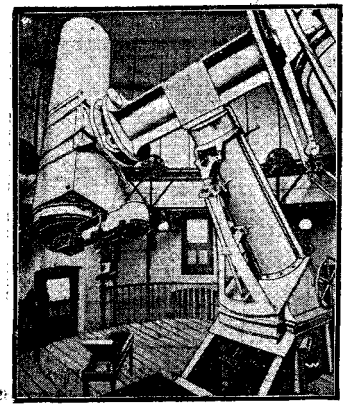

Greenwiſkſka (wuprai Grinwiſchſka) hwězdarnja pola Londona ſwjećźi 250 lětny jubilej ſwojeho wobſtaća.

Dr. Hoppe je ſtatny kommiſar za rjemjeſło a drobne pſchemysło (Handwerk u. Kleingewerbe).

Płowny dalekowid (Fernrohr) **na hwězdarni wGreenwichu.**

Statnoſćejmſki ſapódkanz Joos je pſchedźyda ſwjaſka Windhorſtowych towarſtwow. Windhorſt bě wuwołany wjednik zentrumſkeje ſtrony.

Rockefellerez nan a ſyn.

Rockefellerez ſwójba ſtuſcha wěſcze do najbohatſchich mužow, niz jenoż Ameriki ale cyłeho ſwěta. Tutón ſtarz bě něhdy lhudy rawžk. Dżenſa je wobſtejžeł petrolejowych žórkow. Te ſu byłe ſ kužołom jeho dżentżniſcheho hobrſcheho ſamoženja. — Dżenża pódla petrolejowych žórkow też fabriki, leżomnoſcże a żeleſniży wobſtejži. Spodźiwno je, ſo ſu runje w Ameriży ſo tajke hobrſke ſamoženja w nékotrych rukach nakopiłe. — S poſlednjej wójnu ſu ſo tute ſamoženja hiſchcze do roſmérow roſtroſtłe, ſa kotrež nimamy żanych mérow. Mimale wſcho ſtoto ſwěta je ſo wo cżaſ wójny w tutym kraju a w rukach tutych bohačżow **mahromadźiło.**

Lil Dagower je ſnata dźiwadżelnika we filmowych pſchedſtajenjach. Wona je pjecża jara rjana; praja, ſo je najrjeńſcha mjes němſkimi dźiwadżelnizami.

Bajka.

Najrjeńſcha poſtawa na awſtriſkej wunjeſtkej wuſtajeżży we Nürnberku je ta, kotraż baju wojnamjenja. We wobrazu ju też najchint cżitarjam pſchewjedźemy.

1. **Joſef Kražołáv (Chmelenſky)** je był ſe ſakładnikom cżeſkeje opery. Dżeń 7 auguſta je 125 lět, ſo je ſemrěł. Wóbla teho je był ſ roſpratwnikom wo dźiwadłowych pſchedſtajenjach Bohužel je jara młody, w 40. lécże **ſwojeho** żiwjenja na żuchocżiſku ſemrěł.
2. **Suad Dervis** je wſdżélana **turkowſka knjeni.** Wona khroble wojuje ſa **wjetſche** prawa **turkowſtich** żonow. Tuhwilu puczuje **po Europje,** ſo by ſo ſ druhimi ludami ſeſnała.
3. **Mina Witkojz,** naſcha **delnjokužiſka ſpiżowarjeſka** a pěżnjerka.

Dr. Hugo Erkner, generalny direktor Zeppelinowych dżełarnjow.

Hród Salima w Libanonſtich horach. Tu je hłowne żydło ſplaha Druſow. Te ped ſultanom Atraſchom pſcheczżivo Franzoſowjam wojuja.

General Sarrail

General Sarrail je franzowſki hoher we Wſchitej. Tam je ſo tele dny ſplah Druſow pſcheczżivo franzowſkemu nadknjeżſtwu jdehnył.

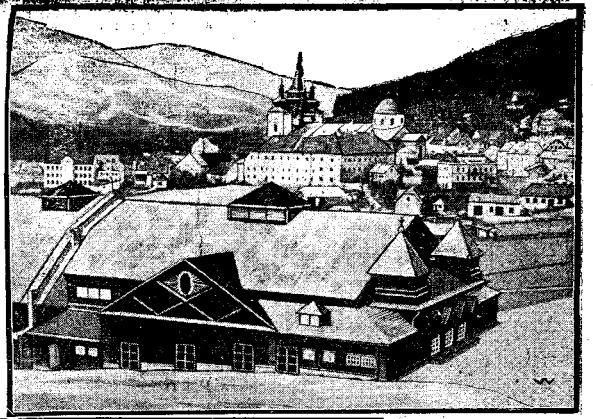

Wuheń, kotryż padajo jene domiſte wot łubje hacż do żinzy pſcheraſy.

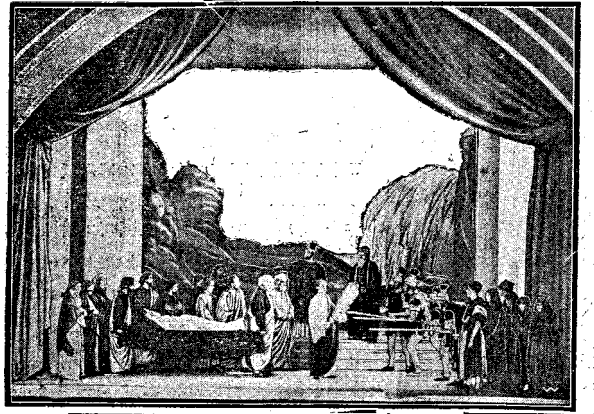
Druhi tydżeń auguſta ſalhadóeſche w bliſkoſczi Hamburka żałożny wichor. Tón ſawoſtaji hroſne ſapuſczenja, wotkry tżěchi a ſpowała wuhnje.

Němſki ſtatny finanżny miniſter dr. Ternburg **ſwje**cżeſche 17. julija **ſwoje** 60 létne narodniny.

Mariazell je mało městačko w Schtyrskej (Steiermark). Wobydleri smeje něhdže 1200. Sa Awstriku je najwažnische hnadowne město. Sta tyšazy wěrjozych katolikow jo wob lětu wopytaja. Ale też rjanoscz krajiny wabi tyšazy do tuteho městačka. Hnadownu zyrkej i jejnymi tisomi wěžemi we lecži 1644 natwarichu. Wona steji na městnje stareje zyrkwje, kotruž wuheršti kral Ludik natwari. Wěža stareje zyrkwje je žo hischcze salkowaka. Jako žohnowanjerja mjenuja stawizny hischcze markhrabju Hendricha Morawskeho. Jedyn mnich je w lěcze 1157 s lipoweho drjewa wurězany wobraz kapale wěnował. W njej nadeńdże žo też hischcze wołtař s cžistego złěbora. Tón kral Ludik kapalni dari.

Wustup passionskeje hry

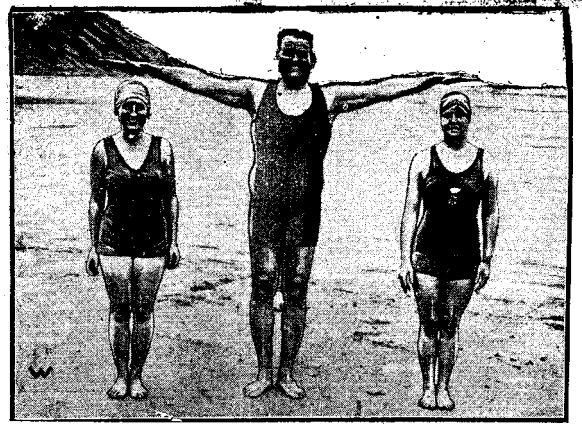
W Mariazell wotmětwaja žo něsto passionske hry podobnje kaž w bayerskim městačku Oberammergau. Na naschim prěnim wobrazu widžimy zyle prědku twarjenje, w kotrymž žo tute hry pschedstajuja. Nasch wobraz wjedže naš do jeneho wustupa tuteje hry. Wone wotmětwaju žo po pschikładze nižonemskich (hollandiskich) brow se žrjedžneho wěka (Mittelalter) a mjenuja žo „Marijina žedma kražnosczy". Wschědnje tyšazy pschihladowarjow pschiwabja s dalokich a blischich krajow. Sso wě, cži w tamnych hospodach a hoscžincach nětotry rjany kroschik wostaja. Tuta „zusbarsta industrija" je za wobydlerjow městačka žórko dohodow.

Dr. Denku pomjenowa Brutka za žiwoseho swinowšzkarja w Bayerskej, hdyž bě hacž dotal s politiku zwiny.

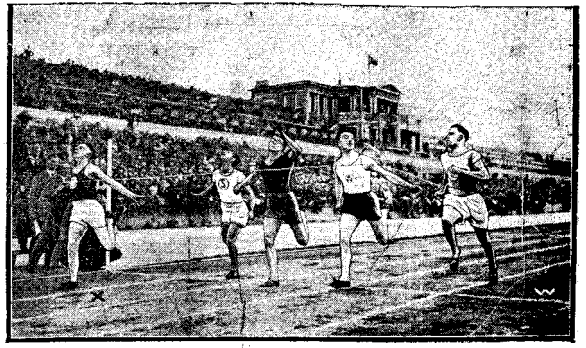

M. Maurendrecher, znaty němsko-nacionalny zapósłanc. Něhdy bě sozialdemokrat. Dženja je duchowny w Sembarku.

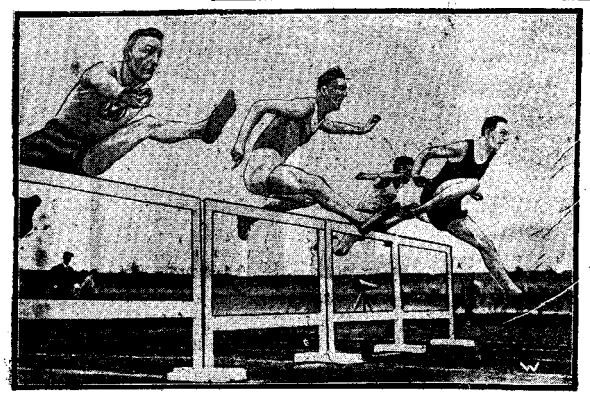
Plowarjo.

Kaž wschón druhi cželny sport, tak pěstuja też pschedewschěm plowanje. Naschim cžitarjam žmy we wobrazach hižo wuwołanych plowarjow a plowarki pschedstajowali. Dženja sahujo sesnajemy jich se znamjenitym plowarjom a plowarkami. Cži žo pobarnu prózowachu, morjo mjes Jenbželskej a Franzowskej pschepłowacz. Na najwužschich městnosczach je pschezo na 30 kilometerow (kaž wot Budyschina hacz do Bilkapiz) schěroke. Dokelž bě jara wětrojte a žołmy wysoko džěchu, dyrbjachu lětža zwažliwi plowarjo w poslednim wokomiku, jako pschedaloko na brjóh njemějachu, swój nadawk spuschczicz.

Corts žo jako najspěschnischi běhak wupokaze.

Dženžnischi džeń žo podla cžěkaswucžowanja wschě zivilisowane ludy žiwěta też se sportom saběrasa. Cžěkoswucžowanje, kotremuž žo s wulkim wuspěchom naschi Sokolojo wěnuja, dže cžěko skruczicz. Sport mjenje sa tymle samerom steji. Jón wukonjejo, pytaja wysoku wudokonjenoscz dozpicz a byrnjez strowoscz pódla pschižadžili. W Barlinje wotměchu tele dny na pschemóh běhanje. Nasch wobraz wjedže naš w tym wokomiku na pschihladowanischczo jako wěsty Corts žo sa najspěschnischeho běhaka wupokasuje.

Trožbach dobudže w pschesleženju saraczenjow.

Podobnje kaž w pschemóhjěchanju s konjemi tak też je pschi pschemóhběhanju. Ntz jenoz, so chzedža jedyn druheho w honjenju pschetrjechicz. Woni pschihotuja žebi hischcze wschelake saraczenja. Schtóž tute pschesloczuwschi najprjedy wotkńenjeny kónz dozpije je s dobyczerjom. S pomozu naschehо wobrasa podamy žo jako pschihladowarjo z najwjetšim honjenju. Runje tšo najspěschnischi běharjo a najmóchnischi skakarjo saraczenje pschesłocza. Widžimy, kak je jedyn s nich krocžel dale. Tutón s nich, wěsty Trožbach, wukhadža jako dobyczer.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec a nihtičičerjo, zap. dr. z w. rok. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 16 złot. pj. Wobčežnje so stajnec nawětki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 300 | Budyšin, srjedu 24. decembra 1924. | Lětn. 83

Radosćiwe hody.

Serbja, zradni postajmy,
dokelž powołani smy
jako lud so wukubłać,
w służbje Božej kruče stać!

Z horja so do radosće
duch a duša pozběhnje,
hdyž nam skića swoboda
z běžneho so wotročstwa.

Zestawajmy k wjeselu,
hdyž wšak přišłe hody su!
Swětło zeskhadźało je
z wěčneje nam krasnosće. —

Kěrluš zbožny zanjesmy
njebjeskeje swobody;
Zbóžnik Boži swětej dał
je so, dołh naš na so wzał!

Nowy lud my jeho smy,
w swětle jasnem khodźimy,
hdyž do njeho wěrimy
a tak wumoženi smy.

Spěwajmy wo dobyću,
hdyž nam wotewzate su
puta wšě přez Zbóžnika,
zo čěř z nim dźe do njebja!

Dokelž dobył swobodu
ryćer naš je njebjesku,
njejsmy dale wotročcy
hrěcha, swěta, njerody.

Hody wotewrichu nam
puć wšak nowy k njebjesam;
wrota raja zbóžneho
nam su wotamknyłe so.

Zeskhadźachu wjesela
wěčne, zbóžna swoboda,
hdźež Imanuel naš je,
kiž nas k sebi doćehnje. —

Najnowše z cyłeho swěta.

Němsko-francowske jednanje mjes sastupjerjemi cężkeje industrije njeje žanehu wuspěcha mělo. Francowzojo žu němske namjety wotpokasali.

*

Morganska banka w Newyorku je wutoru ſ nowa 2½ milijona złotych dollarow ſ łóbi do Němskeje wotwojeſej dała. Wšcho hromadźe je Morganska banka do Němskeje nětko 17½ milijona dollarow wotpósłała.

*

Ruske wójsko žo pjecza na wulke wukrajne podawki we należcu pschihotuje. Ruske knježeřstwo wo kupjenje 200 000 tunow muki w Ameriży jedna. 15 000 tunow muki je žo hižo nakupiło. Tale muka njeje za hłodu mrějace wobydlerſtwo, ale za wójsko postajena. Pódla teho ruske knježeřstwo w Ameriży złoto a ſlěboro kupuje.

*

Bamž je na influenzu ſkhorił. Po radze jeho cźělneho ſlekarja dyrbi wón we łožu leżeć a njeſmě audijenzy pschiwołuje.

*

Po nacźiſku italſkeho nowoho wólbneho ſakonja ma žo ſapósłany sa 70 000 wolerjow wuſwołuje. Wólba dyrbi jednora, direktna a tajna być. Hdyž parlament nowy wólbny ſakoń pschiwoſmje, Muſſolini wróćo ſtupi.

Němšy dyłomatojo zuſym knježeřſtwam pjecza ſ knježeřſtwom prawizy w Němſkej broja.

S Brüſſela žo powě, ſo je němſki pósłanz ſ Keller žobotu wjeczor ſ belgiſkim miniſtrom Hymanſom dłeſche roſrěcźenje měł. Jednaſche žo po hłownym dźěłu wo wucźehnjenje jendźelſkeho wójſka ſ Kólnſkeho pańma. Němſki pósłanz chcźeſche ſtejiſchcźo belgiſkeho knježeřſtwa ſhoniċ, hač dyrbi žo knježeřſtwo poſtajenja dźerżeć, ſo ma žo Kólnſke pańmo 10. januara wopuſchcźeć. Němſki pósłanz je na ſtrachi podležeſchenja wobžałowaſe cźaſa ſpomnił, wožebje je pósłanz na to pokaſał, ſo by žo w Němſkej nazionaliſtiſke knježeřſtwo poſtajiło, kotrež by pschewjedźenje Dawesoweho plana porěčiło, hdy by žo wobžałowaſi cźaſ podleſchił.

Belgiſki ſwonkowny miniſter Hymans je ſtejiſchcźo belgiſkeho knježeřſtwa w tym ſmyſle wukožił, ſo Belgiſka praſchenje bjeſtracha jako najwažniſche wſchěch praſchenjow wobhladuje.

Němſki pósłanz ſ Hoeſch w Parižu je žo teho runja pola francowſkeho knježeřſtwa ſa jeho ſtejiſchcźom w Kólnſkim praſchenju wobhonił. Francowſke knježeřſtwo mjenuje ſaſtupuje, ſo niczo praječ njemóże, donjž njeje konferenza pósłanzow roſprawu ſwjaſakřſteje woječſkeje kontrolowaneje komiſije pruhowka a žo wo njej wuprajiła.

Mjeſ tym je roſprawa woječſkeje kontrollowaneje komiſije w Němſkej do francowſkeho knježeřſtwa doſchła. Wona je žo marſchallej Fochej k poſudźenju pschepodała a budźe žo w bliſkim pożedźenju konferenzu ſwjaſakřſteje roſpominaċ. Njejedna žo wo dołſkonżnu roſprawu ſwjaſakřſteje kontrollowaneje komiſije, ale wo porjadnu dwě-njedźelſku roſprawu, kotruž komiſija konferenzu pósłanzow podawa. W teſle roſprawje pak žo praji, ſo Němſka ſwoje winowatoſcze w naſtupanju wotbrenjenja njeje dopjelniła. Pſchi tchle wobſtejnoſcach ſo dha žo wěſte być, ſo konferenza pósłanzow njewobſamknje, ſo ma jendźelſke wójſto 10. januara ſ Kólnſkeho pańma wucźahnyċ.

Wuſud we wobſkórżbje němſkeho preſidenta.

W prozeſu němſkeho preſidenta Eberta pſcheczíwo redaktorej Rothardtej je ſo wutoru ſkłedowazy wuſud wuprajił: Wobſkorżeny ſo dla ſjawneho ſkłchiwdźenja ſ jaſtwu na tſi měſaze ſaſudźi. Skłchiwdźenemu němſkemu preſidentej Ebertej ſo dowolnoſcź pſchirjeknje, ſaſudźenje wobſkorżeneho na jeho chłoſty ſa cźaſ jeneho měſaza w „Mittelđeutſche Preſſe“ na prěnjej ſtronje, w „Magdeburgiſche Zeitung“ a w „Vorwärts“ ſ dwaſkrócźnym woczíſchczom woſjewicź. Wſchě exemplary „Mittelđeutſche Preſſe“ ſ 20. februara a k jeje cźiſchczu wuživane platy a formy maju žo njewużijonne ſczinicź. Prozeſowe chłoſty ma wobſkorżeny Rothardt ſapkaċ.

Swada w ſakſkej ſozialdemokratiji.

W Barlinje žu ſo wutoru jednanja mjes pſchedźydſtwom němſkoſtatneje ſozialdemokratiſkeje ſtrony a ſaſtupjerjemi wobeju ſtronowu ſakſkich ſozialdemokratow ſapoczałe. Byrnjež njemohłe Barliniſke jednanja wobej ſtronje ſažo ſjednoczicź, dyrbi ſo ſ nimi tola konflikt w ſakſkej ſozialdemokratiji po możnoſci pohłabcź.

Internazionalne wojowanje wo wóſomhodźinſki dźěłańſki dźeń.

Direktor internazionalneje dźěłańſkeje wuſchnoſcze we Genfje Thomas je dopiſarjej „Soz. Preſſedienſt“ pſched nětkrutymi dnjemi wědomoſcź wo tukhwilnym ſtawje pſchipóſnaca wóſomhodźinſkeho dnja podał. Thomas praji, ſo nětczíſche politiſke wobſtejnoſcze njejbu ſa pſchipóſnace Waſhingtonſkeho dojednanja wo wóſomhodźinſkim dnju pſchihódne. Jendźelſke knježeřſtwo njeje žo pſcheczíwo njemu wuprajiło. W Francowſkej je ſmyſlenje ſa wóſomhodźinſki dźeń pſchihodne. We wulkim dźěłu induſtrije je žo wón hižo ſawjedł. Francowſki žejm by jemu pſchihłoſował, hdy by też Němſka to cźiniła. Tola tu žo najbóle wóſomhodźinſkemu dnjej pſchecźiweja. Němſki induſtrijowy ſwjaſk je njedawno pſchecźiwo njemu wuſtupił. Sa to je žo hižo we Cźeſkoſłowakſkej, Južnoſłowjanſkej, Pólſkej a Italſkej wóſomhodźinſki dźeń ſakoniſcź ſawjedł. Thomas roſſładowaſche, ſo je ſakoniſke pſchipóſnace wóſomhodźinſkeho dnja ſ hłownym praſchenjom dźěłarſkeho hibanja zyłeho ſwěta; wono je nuſne w ſajimje ſozialneho poſtupa a cźłowjeſtwjeſcze. Wot němſkich dźěłacźerjow ho wocźakuje, ſo roſjumja, kak ważny je wóſomhodźinſki dźeń, a ſo wſcho ſpytaju, ſo by žo w Němſkej ſawjedł.

Herriot wo kommuniſtiſkim ſtrašcze.

Francowſki miniſterſki pſchedźyda Herriot je wutoru popołdnju někotrych ſaſtupjerjow wukrajnych nowin do ſwoje khorobneje ſtwy pſcheproſył, ſo by ſ nimi praſchenje kommuniſtiſkeho ſtracha roſprajił. Herriot twrdjernje wuvada a ſo nadźija, ſo budźe móż ſa krótki cźaſ ſ koża ſtanjeċ. Nowinſkim ſaſtupjerjam ſdźěli, ſo je ſo w nowinach kommuniſtiſki ſtrach pſchěhnał. Wón nochze na žane waſchnje na dobrej woli wukrajnych dopiſarjow dwěłowaċ, tola husto móże powěſcź, kotraž je pſches měru podſchmórnjena, położenje we wobaczným ſwětle pokaſaċ. Tehodła jich jako pſchecźelow Francowiſteje napomina, ſo njebychu we wukraju powěſcze roſſchěrjeli, ſo ma ſo Francowzoſka ſ wobcźežnoſcźemi ſozialneho waſchnja bědźiċ. Francowzoſka je w poſnym měrje ſiwa. Wona na žadyn pad ſa naſtylniſkimi napratwami njepſchimnje. Kaž w druhich krajach je też w Francowſkej kommuniſtiſka ſtrona, ale jejne mnoſtwo na žane waſchnje njepſchibywaju, ale woteběraju. Wona ma w parlamencze jara malo ſaſtupjerjow. Strowy cźłowjeczi rozum pala ratarjow a dźěłacźerjow kommunizmuſ wotpokaſuje. Kommuniſtojo dźenja wjazy njeſchkaraju dołži pryjeby. Niedźelu chychu kommuniſtojo ſwojich pſchiwiſnowarjow mobiliſowaċ. Niedźiwajcy wſcheho namohowenja je wo połojzu mjenje ludźi na ſhromadźinu pſchiſchło dołži loni pſchi tej ſamej ſtkadnoſcźi. Sčym hižo franzowſkim nowinam ſdźělił, ſo je ſo franzowſke knježeřſtwo roſſudźiło, tóżdy poſpyt rafnje potlócźiċ, ſ kotrymž ſu njeměry wotmyſlene. Proſchu Waż, ſo byſchcze ſwojim nowinam ſdźělili, ſo Paris a Franzowſka w poknym měrje dźěłatej.

Herriot žo po ſdaċu boji, ſo Francowſojo, kommuniſtiſkeho ſtracha ſo nabojiwſchi, jeho knježeřſtwo powała. Jeho winuja, ſo je ſ pſchepóſnaczom bolſchewiſkeje Ruſkeje kommuniſtiſki ſtrach powjeſchił. Ruſke pósłanſtwo w Parižu je žo ſtrjebjiſchcźo kommuniſtiſkeje agitazije ſcźinilo.

Kommuniſtiſki attentat w Parižu.

Na jeneho prjedawſcheho leutnanta ruſkeje gardy, kotruž hebi jako automobilowy wjednik w Parižu ſwój chłeb ſaſłužeſche, žu kommuniſtojo wutoru w jenym Parižſkim pſchedměſcze mordarſki nadpad ſcźinili. Młody cźłowjek da žo ſ automobilom do Parižſkeho pſchedměſta dowjeſcź a tam do Ruży ſchtyri kulki ſwiſtěli. Nadpadnjeny bu cźežko

kranjeny. Nadpadnjeneho mójachu sajecź. Wón wudawa, so je po pschikasni tajneje kommunistiskeje organisazije cźinił.

Wojeńska konferenca Makeje ententy.

W januarje so, kaž cźěłke nowiny pischu, sastupjerjo wójskow Makeje ententy w Prahy seńdu. Też pólske a grichiske wójsko sastupjerjowu pólcźelenej. Jeli so by take powěsćź wěrna była, dyrbjało so ſ njeje pospudźeć, so je sajo wójnisti strach nastał. Staty Makeje ententy chcedźa so na tule móžnoſć pschihotowacź. Bjes pschicźiżny njeby so tajka konferenca swołała.

Jendźelske wójnske kódże psched Tangerom?

Dopiſowaŕ „Central News“ ſ Gibraltara powě, so staj dwaj jendźelskaj sanicźakaj torpedowskich cźołmow ſ 300 mużenji wobźadźi pódnźelu k Tangerej wotkłoj. Transport italskich wojakow so pjeza tehorunja do Tangera wjese. Podpischa powołcź praji, so staj so jendźelskaj sanicźakaj wrócźo wsakoj. Internazionalna Tangerska zona 140 jenozelskich kóżnych niił wopschija a so cźežko sakitacź hodźi.

Rossúdna bitwa w Albanskej.

Po powołcźach ſ Debora su sdźěłarjo wjeſ Mur dobyli. Wocźakuje so, so w Casa Muriſich horach k rossúdnej bitwje dóńdźe. Knjeześerſtwowi wojazy su njedźelu Grunu a Has wrócźo dobyli.

Póndźelu wjecźor je južnoſerbske knjeześerſtwo wojſewiſko, so je so po namjecze ministra ſwonkownych naležnoſcow poruczíło, so maja so njeſy k Albanskej zyle zaſurjecź. S dobom so wſchém wopschnoſcam pschi albanskej njeſy pschikasa, so dyrbja wſche wójsku, kotrejž njeſy pschekroca, bjes wuwjasa, njedy kajkejžkuli stronje pschiſtupiſcheja, hnydom wotbronicź a sajecź.

Do ministerſtwa ſwonkownych naležnoſcow je póndźelu zrichtiłi pósłanz Camajos pschiſchol a je je ſe ſtatnym ſekretarom Lafarewiczom, kotrejž wo albanſkich naležnoſcach rosprawja, dźěſche rosrećenje méł.

Dojednanje Južnoſłowjanſkeje ſ Italſkej.

Na konferencach we Benedigu je ſo dźensa dojednanjow mjes Italſkej a Južnoſłowjanſkej podpiſało, mjes nimi dojednanje wo żelesnicźnym wobthódźe, wo podmórſkim kabelu a wo rosdźělenju Rěſkeho (Fiumeſkeho) archiwa.

Muſſoliniowa wólbna reforma.

Wubjerk ſjednoczenych oppoſizijiſich ſtronow je ſo po wojſewjenju naciſka nowego wólbneho prawa w Romje ſeſchol, ſo by ſo wo wotwiſchenym nowym wólbnym ſakonju wuwraził. Wón ſo jako poſpyt knjeześerſtwa pohudźi, ſamolwitoſcź wot ſebje wotwalicź. Nětcźiſcha komora njeje khmana, ſo mohła dale dźěłacź. Nowowólby ſo wupiſachu, dokelž ſtej ſwoboda a ſafiſtiſke knjeześtwo dwě wěſy, ſ kotrejuž jemu druhu wuſamknje. Steſtſcheho oppoſizijiſkeho ſtronow ſo ſ nacźiſkom nowego wólbneho ſakonja njepſchemjerichi. Stónczinje wubjerk oppoſizijiſkich ſtronow pſcheczíwo temu proteſtowaſche, ſo chze ſebi knjeześerſtwo ſaune ſwoje pſcheſtupjenja wodacź.

Najrjeńši hodowny dar je pisanske blido!

Jědźernje, stwy za knjezow, lěharńje, hrajeſake blida, swěcźadła.

Meblowa wustajeńca Franca Ekla

w Budyšinje na běleriańskej drózy 7 (Bleichenstrasse).

Ze Serbow.

Srjedu, 24. hodownika.

† 1923 Arnošt Krygař, faraŕ w Poršicach, wudawaŕ Ms. Posoła.

* 1664 Handrij Zahrodnik w Khwaćicach, serbski Archimedes.

Hej nam hej! hej nam hej!
Dźensa jusk dźe po wšej zemi,
Lud sej spěwa z jandźelemi!

Dźěco je so narodźiło,
Njebjo je nam wotewriło!

Přindźe knjeżna wudebjena,
Słónco, wběždy wobleċena!

Synka je nam porodźiła,
Wumožnika wobradźiła,

Wšitki lud, hdyž wo tym zhoni,
Dźěćatku jej so kłoni. Michał Nawka.

Hdyž kórcy šerjepadkow maš,
Ty móšeń hriwnow njetrjebaš.
Jan Radyserb.

Stwórtk, 25. hodownika.

Boži dźeń.

† 1870 serbski bur Jakub Jawrich w Jěłcy, kiž je 500 toler Wujeżdżanskim Serbam wotkazał.

Narodźił so Jezus Khrystus,
Budźemy wjeseli!
Česć a khwału spěwa jemu
Syła jandźeli:
Gloria, gloria in excelsis Deo!

My też wšitcy khwału dajmy
Temu dźěćatku!
Knjezej swěta, Wumóžnikej,
Bohu našemu!
Gloria, gloria in excelsis Deo!
(Pólski hodowny spěw). Michał Nawka.

Što łódźi wětřik spomože,
Hdyž dźěrawa a zhniła je?
Jan Radyserb.

Pjatk, 26. hodownika.

Sćěpana, 1. martrarja.

1896 pomjenuje so Hendrich Imiš dla swojich wulkich zasłužbow wo serbske wosady za doktora theologije wot Lipčanskeje university.

So připowěda z nowa nam
nět zbožne póselstwo,
a khěrluš klinči k njebjesam
ze swěta khudeho.

Hlej narodźił so Zbóžnik je
za cłowstwo do cźěta,
kiž ze žałosće wuwjedźe
a zbože poskića.

Imanuel, — Bóh z nami je!
Z nim radosć bliži so
K nam wokhudnjenym z wěcznosće
do haja našeho.
Matěj Urban.

Štož tajnoh' wěš, to njewubaj,
Na wopuš sročy njewjazaj.
Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer —2%, thermometer wo dnjo +5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer 0, thermometer w nozy —4. — Nižiny a wyschiny běchu nad Europu wcźera nimale tak rosdźělene kaž hacź dotal. Nižina pola kupy Island cźežnje k ranju. Wubłuki su Jendźelskej dóſcheze pschinjeſe. Sněnu Bažę dźěſcho wo cźaſu ſwjatych kujow naſche hona ſ běłym ſnježkim rubom pschikrynje. — Jutſje. Boži dźeń ſłónczko 8,06 ſkhadża a so 3,58 khowa. Měſacźk rano 6,50 khadża a so popołdnju 3,42 khowa. Druhi dźeń je młody měſacźk. „Pschedźenał“ ſynu ſtaja.

— „Naſch cźaſ we wobrazach“ połožimy naſchim ſkubym cźitarjam jako illuſtrowanu pschiłohu Sś. N. pod Bożodźěłcźowy ſchtom. Nakład a redakcija budźetaj ſo prózowacź, ju w kóżdym naſtupanju pschejo rjeńſcho, bohatſcho a ſajimawſcho wuhotowacź. Sserbſki nakład dyrbi pornjo němſkemu hórſke cźeże pschewinyć. Němſki nakład kuwuje illuſtrowane pschiłohi hotowe, a dóſtawa najwjetſchi dźěł wobſahaa ſwojich nowin hotowy ſ tak mjenowanych „Zeitungsfabriken“. Tuž, luby cźitarjo, wopomń wopory ſerbſkeho nakłada.

— Nuja młodźiny. Pruſke ſpomóžnźiſke miniſterſtwo je ſapiſ wudało, kiž wobſmjerli hróſbne wobſtejnoſcze ſtrowotneho połoženja němſkeje młodźiny. Po tym je wot 1000 ſchulſkich dźěći na ſuchoczinu (tuberkuloſu) ſkhorjeło 8,3 w lěcze 1913, 17,2 w lěcze 1919, 30 w lěcze 1922; a wothódnoſcźenje pjenjes w lěcze 1923 je liczbu hišcźeze dale opwjetſchiło. Nunje tak ſrudne je ſtrowotne połoženje młodoſnych wot 15. hacź do 20. ſěta, pola kotrychž je liczba wumrěcźow wo 13 proz. pschirunajo ſěto 1913 ſrołła. Tute liczby ſu ſhutnje napomninanje, wjele mozy napinacź, to by ſo jaſtaranje młodźiny wuhwariło a wobydlenſtwa nuja ſo wotſtronile.

— Dowěrnikti wuſtaw pschi rentſkej banzy. Powěſcźerſka ſłużba němſkeje rentſkeje banki ſdźěli: Dźenja ſaloži ſo w němſkoſtatnym miniſterſtwje ja ſeſtajenje a rataſtwo dowěrnikti wuſtaw pschi němſkej rentſkej banzu, kiž ma nadawk, pjenjezne hrědki rentſkeje banki w pschekhodnym cźaſu — tak dołho hacź ſo nowemu kreditnemu wuſtawu rentſkeje banki njeſaloži — hacź nanajwjetſchi dźěl do 1. now. 1925 rataſtkim kreditnym wuſtawam pschiwodźecź. Rataſtke kreditne wuſtawy budża potom pjenjezy na ratarjow dale dawacź. Dowěrnikti wuſtaw, kiž je hižo ſapoczał dźěłacź, tworja němſka rentſka banka, němſka rataſtka rada, direktorium němſkoſtatneje banki, pruſka ſtatna banka a bayerſka ſtatna bánka.

— Sarjadnitſwo ſtatneho dołha ſdźěli němſkemu nałutowańſkemu a zirowemu ſwjatſkej ſcźěhowaze: Na ſakładze wojſewjenja knjeża němſkoſtatneho miniſtra finanzow wot 21. oktobra 1924, dóſtanu wěricźelſko 5 prozentowſkich zadankow němſkoſtatnych dołżnych knihi niże hacź 5000 hr. nětko na ſwoje jednore pijſmne żadanje na mjeſto ſwojich wumnałnych zadankow němſkoſtatnych dołżnych knihow: dołżne wopiſma 5 prozentowneje ſtatneje pożcźonki. Na ſakładze ſcźeżeho nujoweho dawkowego wukaża njeſadanja ſo na prjedawſcha hriwnu rěkaze ſtatne pożcźonki hacź na daliche. Tukhwilu njewudadża ſo nowe dańſke łopjena. Wo tym, hacź, hdy a w kajkim wobſahu ſo dań ſajo wupłaczi abo nahódnoſcźi, rosſhodźi pjecza němſkoſtatny ſejm. Dotal njetrjeba ſo nahódnoſcźenje němſkoſtatnych a ſtatnych pożcźonkow hiſcźeze pschiſłuſchejcź.

— Indezowe liczby. Kaž ſtatiſtiſke wothdźenje Budyſchkeho połizajſkeho hamta nam ſdźi, běche němſkoſtatna indezowa liczba za ſeźiwjenſke ſpěcźa, bydleńcze, łopjenje ſpjeżu a drasu) 10. dez. 122,3, 12. dezpa 122,6 (1913/14 = 100). Płacźiny wobſcźežnych tworow ſu potajkim w pschecźiku po zyłej Němſkej wo 6,3 prozentow pospuſchle. Sajimawe je, hdyż jakſi liczby ſe 17. dez. pschicźitanymi. Shromdnu ſakſki luder wuczinjeſche 17. dez. 123,5 tydźeń pryedy 10. dez. pak hiſcźeze 123,7. S tutych liczbow je wójcźerj lo drje ſu tworh w Sakſke powſchitkownje drózſche, hacź w druhej Němſkej, ſo pak ſu w ſandźenym tydźenju kola wo 0,2 prog. ſpadnyle, mjes tym ſo ſu w druhej Němſkej poſtupale.

— Kelko ludźi je we lěcze 1924 ſ Němſkeje wupuczowało? Hacź do kónza oktobra je pschez němſke pschiſtawy 48 111 Nimzow do ſamoſtatnych krajow wupuczowało, w lěcze we ſamym cźaſu pak bě jich 115000. W wójerſkich měſnazach pak wupuczowanje jaſno pschibéra. Wołsebje rad wupuczuje lud ſ Schleſyſkeje, tola hdyżka tak ſchiroki wjeſe, wiſoke mózne ſadźěłki pschewinyjecź.

— S Hmilſchez 21. dez. wotmě ſo pohrebdźenje zuelſkich a ſchulſkich ſaſtupjerjow pod narjedowanjom wokrjeſneho ſchulſkeho radźićela k. prof. Krala. Nowoſche ſo wo natwarjenju nowoje ſchule. Po dołhej rozmowje wobſamknychu ſchulſki wubjerk a pschedpoſtajichu jim

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fjodora Michailowicza Dostojewſkeho.
S ruſcźiny pschełožił Jurij-Hrodźiſchcźanſki.

22] (Pokračowanje.)

Setkam Agafu Iwanownu, jej praje: „Waſchemu nanej pobrachuje na tyhaj rublow w pokładnizy bataillonu.“ — „Schto tu prajicźe? General bě hakle tola njedawno tu, a wſchitko bě w rjedźe.“ —

„Haj, ale nětko pak njeje ſajo w rjedźe“, wotmolwi jej, „tola budźecźe njeſtarjoſcźiwa. W tajtich padach ſtym njeſcźiny. Helwat, hdyż waſch nan ſchyri tyhazy a pjecź ſtow rublow potrjebuje, njeje hiſchcźe pſched ſud nuſowany a njebudźe też na wiſchćdneho wojaka ſniženy. Pósłcźelce wſchak waſchu mału knježnicźku ſ penſije ke nimi, traſch bych jej tele pjenjezy na klin połožił a nikomu nicźo prajił.“ —

„O, kajſi njekhmanik ſcźe tola“, praji wona. „Kak możeſce ſebi tajke nécźſchto khwalicź!“ A wotcźelce cźežnu roshněwna a prajeſche to ſwojej ſpſtcźiżny. Ale nicźo druhe ſebi też dozyła njepſchejach. W tu khwilu pschińdże druhi podpołkownik a pokładnica dyrbjeſche ſo pschedpodacź. Wědźach, kak ſo ſ tutej wěſu mějeſche. Naſch podpołkownik bě tu liczbu, kiž bě ſo ſhubiła, hižo pſched létami, ſtaremu pschełożkuju, ſ mjenom Trifonom, wożcźił, kotryž hernanſki wopytowaſche a, ſo wrócźitſchi, ſajo rajniſe wotrunja a nimo teho wyſoku dań ſtacźejeſche a dary ſobu pschinjeſe. Jenož tón raz — ſhonich to wot Trifonowcho ſyna, njewotrosćeſcheho, jara njerozumneho, wjeſołeho hrajſka — njewróźi Trifonow ze ſwojim naiwrócźe pjenjezy, ale wobkruczi jednorje, ſo njeje žanemu pjenjezka dóſtał. Naſch podpołkownik ſu nětko žedźeſche, kaj bjeſ rozuma a njewědźeſche, ſchto cźiniecź. Sa dwě hodźinje dyrbjeſche ſo pokładnica pschepodacź. — Staruſchk bźeſche do ſwojeje ſpaniſkeje ſtwy, wſa hońtwinſku tſelbu, nabi iu ſ woiereſkei patronu. ſtaii iu pſched wutrobu a bě runje na tym, ſ prawej nohu honacźkiž wotkóſcźecź — tu nawali ſo jeho dźowka do ſjtwy, cźiſnu ſo na njeho a wobja jeho. Wutſkł pſcherahy wjerch a njeſrani nikoho. Wutrobymacka jemu rćelbu, jeho kruczę dźerżo. Wſchitko ſhonich poſhpſcheho dośwonje. Sſedźach doma, běch hotowy na wukhód, tu wotewrichu ſo durje — a Katerina Iwanowna ſtojeſche pſchede mnu. Duszy po puczu njebě ju nichtó widźał, a tuż wona też njeſmate, ſo mje wupyta. Starej wudowje, hdyż hydlach, dźerżeſchcej pak na mój pſchikas hubu. Sšo wě, ſo hnydom wědźach, cźehodla je pſchiſchła. Hladaſche na mnje kruczę, haj ſamo njebojaſnje, ale na ſcźahowanju jeju hubow ſpóſnach tola, ſo jeje ſamutk hiſchcźe krutſy ujeje. „Moja ſotra prajeſche mi, ſo dyrcźe mi ſchtyri tyhaj a pjecź ſtow rublow dacź, je-li ſama po nje pſchińdu. Nětko tu ſym — dajeſe mi pjenjeſy!“ To pak bě ſa nju pſchewjele — cźežko dychajo, ſalehny ſo jej rěcź, a jeje hubje ſchepotatſchiej mójnje. — Sšłyſchiſch ty, Mołcha, aby ſy ſebi wuſmyſł?“

„Mitja, wěm, ſo wěrnoſcź rěcźiſch“, prajeſche Alocha jara roshorjeny.

„Haj, dopołnu wěrnoſcź, bjeſ dźiwanja naſo. Schtoż ſebi najprjedy pſchi ſebi myſlecź, bě tajka njeſricźomnoſcź Kerasinaſow. Wěſch, ſo bě mje nětdy wulki jědoſtyj pawł, ſalanga, kuſmyk, a mějach dwě njedźeli dołho na ſymizu cźerjecź. Też w tu khwilu ſacźmwam tutu gramocźiwu njerozumnu wę wutrobje, tale waka ſakuſnu ſo, roſumnich mje. Wobhladach ſebi ju. Sšły pak ju ty błyſkuli widźał? Haj, wona je jara, jara rjana, je kraſa — ale w tym wokomiku ſdaſche ſo mi wotſebje rjana, pſchetoż běſche bohateje wutroby. A ja pokłasach ſo jako njekhmanik. Bě nowaroddje hotowa, ſo ſa nana woprowacź, a bě w mojeje mozy, ſ duſchu a cźełom bě mi njedocźinkej pſchewołacjena. Bych ſo na nju cźiſnyneć mohł, bjeſ wſchoje ſobuczużiwoſcźe njedźiwajo na wokolu. Na druhi dźeń buch potom ſ niej ſchoł a ſo ſa njej praſchał — nichtó wo tej wěſy nicźo ſhonił njeby. Wſchitko by jeſtcźe wocźomaj ſłuchta w dobrym rjedźe było. Trje ſym njekrićomny roſtwólnił, a pſchi tom tola hiſchcźe cźeſtny. Ale w tym wokomiku rěcźeſche we mni ſtóſ: Je-li po tym jutſje k njej pſchińdu, budźe mje wona cźiſnyncź dacź. A frej ſo w ſikach warjeſche w rjedźi. Khadaj no nju, ſpójnach na nje pohladnjenju, ſo by wěcźe tak cźiſnyła. Tu pſchedenſach ſebi, tak pravoje njehornje ſ njej wobſkadźecź. „Ach ſchtyri tyhazy rublow?“ wrjach. „Tu ja jenoż žortowach, ſchto ſebi myſlicźe? Traſch dwě ſcźi, ale ſchtyri myſlaz? tak wjele cźłowjeka tak nicźo wo to ſ wokomi won cźiſnyneć. Sće ſebi podarmo próſzu cźinili, luba knježna.“ — Dobre, bě wſchak cźełmycź mohła, ale bych ſo potom na nju helſzay wjecził. Hiſchcźe ženje njeje ſo ſtało, a njebě ſo też hiſchcźe ſtało, ſo ſym na holzu ſ tajkej morjazej, kurowej hidu hladał, taż na tule Katerinu Iwanownu. Praju tebi, pjecź njeſchinowu wobkedźbowach ju ſ tutej hidu, kotraż je nimale to ſamo, każ bludna luboſcź. Tłóczach moje horge cźeło na ſymne wokolko, potom wobroczich ſo, dźěch ſ blida, wuczahnych bankowku na pjecź ſtow rublow pracźoju, ſeſhiwowach ju a pſchepodach jej njeſrućżu. Potom wotzmich durje, ſnapich na wał a pokłonich ſo — ju wyſoko cźeſcźiwo, haj to je wěrno! Bu běda jako ſcźežna, a nadobo cźiſnu ſo ſo pſched nimi rohomaj, dótkmu ſo ſ cźołom ſemje, ſtany a du precź. — A ja? dyrch ſebi ſcźinjene wſacź. Wěrich mi, ſo może to cźłowiek ſ radoſcźu a ſchdeſmérnym wjeſelom cźiniecź. Teda hubičeſkowach mój njecź a tykuch jón do nje. To bě mój dyrdoudej ſ Katerinu Iwanownu. Wo tym jenoż Iwan wě — a ty.“

Dimitrij ſtany, wotrě ſebi cźoło, ſcźini nejhóro kraczelow a ſtwy ſo ſajo — ale wij na ſamo mjeſtno, hdyż bě prjedy ſedźał, ale na najpſcheczinowu lawku. Tak dyrbjeſche ſo Alocha nětko k njemu wobroczicź.

(Pokračowanje.)

hłósnje, nětčišchu schulit pschedacź a nowił zentralnu schlu- ze 4 schulskimi sinwami a schulskej kuchinju natwarićź. Wodźenje twara pschepoda so architektej Bohlićej z Drježdżan. Hdyż bychu so nowa schula natwarićź, njemóžachu so hischcze dojednacź. Dale postaji so twarski wubjerk kiż wobsteji z knjesow kowarskeho mischtra Schobera, Dittricha, Holana, Jeremiasza, Krujaza, Rabowskeho a Woigta.

S Porschiz. Dźenja rano 1/25 hodźin nascha wobydlowa wobora na wohoń pilskache. Jeje zwérnje muślstwo, z cyłeho łóka wuskočowachu, spěchnje k hyłowje khwatachu, so bychu wuńdź wohoń haschecź. Dźakowano Bohu bě maly hnaź a wulka hara. Se zhromadnym pomjelom bě so hnojowa hromada spalisła. Ta bě na kromach trochu wobschnyła a tak so cuche sapopadła. S lohkej próżu wobjerzesche.

S Malschicz. Maleschanska nalutowazńa banda k wjeczerjam, so njeje trjeba, pola njeje nalutowanske knjaze dla nahódnoweczenja starych nalutowarskow pschebohatowachu. Nahódnoweczenje stoje so lanke we lěcze 1932. Wschě stare nalutowarki so na statu nahódnoweczenja z 50 po jenajskich procentach nahódnoweja. — Nowe nalutowarki so na najspjedku dań a je sarucznjom stajnohódnoweje pschijimuja. Nasche wjesne njemjezy sluschcza do wjesnje nalutowarskich, niż do mjeschczańskich wuslobankow, hdyż je potom jenoż sa hobrjtu dań saso wotczene dostawajeich, abo hdyż zyle hinajschim sajimam sluża, hacź naschim wjesnym!

S Barka. Na hotiwinskim sahonje pynja 6 Lipze we Barcze potěsa na jenej hońtwje 10 hajnikow 67 sajazow. Nowi pak bě jich 260. Każ so bnoż sa, wotebraju sajazy pschecz bóle a bóle.

S Bukez. Zańke towarstwo sa Bukezu a wokolinu wotmě njedźelu w serjeni sali swoje letusche hodowne wobradźenje. Bohate dary běchu dóschle, tak so możesche so 46 starym luźkom rjane wopsetke pschihotowacź. Spěwy a hodowna hra porjeuschichu swjedźeń, na kotrymż so stari ludźo z khojefom a wotsuschom pohosćachu. K. farać Mjerwa dźakowaschc so w mjenje wobdarjenych. Wjecźor wosjewobwalche so hodowna hra sa powschitkownosć.

Se Zitawy. Na skłaźenosć semrě w nozy k njedźeli w mješczańskej khorowni 26kmy metalowy dźěłaczej Paswol Preschcer z Jerkez. S tym je sebi zurowa skłaźenosć sa krótki czas hižo druhi wopor żadała, hdyż bischce hakle psched nječchto njedźelemi dźěłaczej Izrael z Hórnitz na sambym khorosć wunnrěł. Preschera běšche w ležbru t. L. poż skłażoł — pjeza tónšamu, każ Izraela — njeběschc pak dale na ranu dźiwał. Hakle psched trótkim wuńdu khorosć, kiż je pschezo smjertna. Hačrunjagi bě Preschcer dosć czaha k schczerjenju měł, je bohużel zakandźił, so schczerjecź dacź. — Cźitinny pschi tutej skłaźenosći kožbuje na dźesći nastawk wo skłaźenosći pjowa na druhim městnje dźensnischeho cźisła „Sserb. Nowin".

— Smjelbožil. Krawčk mischtr Josef Stolba ze »Zitawy wrócźi so njedźelu wjecźor wokoło 1/210 hodźin ze Hradka domoj. Ledma běschc pożlednje khěže, na dróhy do Zitawy wjedźage, wopuschczeli, vschijdźehe jemu motorske koło napschećko. S pschiczinu, kiż njejsu hischcze wujasnjene, frasny motorske koło do Stolby, kiż sebi nop rozbi. Tež kolojesdny so cźežko rani. Stolbowe ranje je jara cźežke, tak so z lowdomne, hacź so jażo skraba.

S Grottawy. Muzikaj naopodnyschtaj w nozy pola Krazawy rěnika Timmela. Wonaj storhnyschtaj jenu tavu i cźka, w kotrejż bě jeho pjenjezna listowina. Krótko do teho nadpadnyschtaj dwoju muzikeju w nozy njedaloko Wei kirchena zonu. Se fmjerczu jej hrožo, wutorhnyschtaj ji ruczku tolchu. Najskerje budźetaj to samoj njedocźinkaj, kiż rěnika nadpadnyschtaj.

S Luha pola Rosworja. Njelbože i autom sta so pónđelu dopoldnja na dróhy mjes Luhom a Holeschowom. Nadobo rosprasnu kolo. Wodźer auta thubi na nim mo a jadźe do hrjebje. Auto zawadźi do schtomu, wobwali so wjacy rajzow a rozbi so do cźista. Dźiw je, so so wjednikej auta nicźo njesta.

S Halschtrowu. Wobstarnaj dwójnikaj. Sdwoje 80. narodninny swojeczelschtaj psched nékotrymi dnjemi bratraj tydzeńskich mischtr n. w. Gustaw Mager w Halschtrowje a wuměłski farbar Arnoscht Mager w Kaschezach. Wobaj swjescelowachu so, dźiwajo na swoju wobsłuhu starobu, pomérnje hamje dobreje duchownje a cźelnje strowoty.

Se Ssernjan. Tu wotmě so minjenu njedźelu zhromadźizna „Raiffeisenskeje kasy" a „Towarstwa herdzitich burow sa Rakbicźanku wokolinu". Na njej bu jenohlóżnje rukujene, towarstwje sjednoczejcź a pokładnizu do Raiffeisenowskeje. Schtož je hubustaw pokładnizy, ma nadrjeże 10 hr. załoznego pjenjesa dopłaczejcź. Schtož pak so njeje a dyż towarstwu pschistupicź, dyrbi 10 hr. płaczicź a 30 hr. sakładneho pjenjesa zapłaczicź. Wschitko dalsze postaji so pschichodnym njedźelu 28. dez. popoldnju w 4 hodź. na zhromadźiznje towarstwow w „Serbskej gryschi" w Rakbicach.

S Kanjenza. Na pożlednim podkrjesnym sjedźe Kanjenskeho hamtskeho hejtmanstwa wobkanknu so po namjetsce knjesa mješczańskeho Lekmanna z Kinsbórka, so maja so dawkowe dochody tak rozdźelicź, so 60 procentow wotrjesnyj swjatk a 40 procentow amejny dostanu. Dale wuprajl so sjedź, so na so awto k. ministerialneho radź. dr. hrabje z Witzthum-Eckstaedt za wotrjesk kupicź. Po namjetach gmejnow wuczinje podpjera sa nowotwary a wuporjedzenje puczow 6—700 000 hr. 50 procentow tuteje sumy, potajkim 300—350 000 hr. dyrbi wotrjesnyj swjatk k temu pschinvschowacź. Dokelż wotrjesk telko srédkow njewobhedźi, dyrbi so na to dźełacź, so so stat z wuschischej procentnej padźbu na tutych wudawkach wobdźeli. Skónczuje pschisamkuju so sjedź so namjetej hamtskeho hejtmana, so ma so Lessingowa schula w Kanjenzu do wyschischeje realki pschewobroczi. Wjele starschich njemóża swoje dźeći dla wyżpotich wudawkow do dalschich městow na 9 rjadowniske srjedzne schule słacź. Wjesnjene wobdźelenje wotrjesnyho swjatka so wot tehe wotwisnje sczini, so dyrbi so ja schulerjow z Kanjenza znowa z wotrjesa zwonka Kanjenza jenajki być. Też chze wotrjesny wubjerk sudo mócź na schulskim wubjerku realki.

Nowoletne khartki

su dostać w Serbskej kniharni;
mózeće sebi też ćišćeć dać
w Smolerjec knihićišcerni w Budyšinje

Wědomostne wotrjady
Maćicy Serbskeje.
29. XII. 24 a 30. XII. 24.

Po zhromadnem zrěčenju předsydstwa Maćicy Serbskeje z předsydami jenotliwych wotrjadow změja swoje lětuše posledne posedźenje z přednoškami a wuradźowanjemi porjadu tele wědomostne wotrjady M. S.:

Póndźelu, 29. hodownika:

1. Wot 9—11 hodź.: Stawiznisko-starožitnostny wotrjad ((předsyda dr. Jak. Wjaczsławk,
   a) dr. Herrmann a kantor Symank: Rozprawa wo serbskich leżownostnych mjenach a jich zběranju;
   b) Přednošk: dr. A. Muka: Stróžiźća abo hrodźišća w serbskem kraju.
2. Wot 11—1 hodź.: Narodopisny wotrjad (předsyda wyšš. wučeŕ M. Wjerab)
   a) W. wuč. M. Wjerab: Rozprawa wo rozdźělenju dźěla dla wunstajenja wšěch serbskich drastow na narodop. wustajeńcy lěta 1925 w Prazy.
   b) Přednošk: dr. A. Muka: Swědźenja staroserbskeje kultury.
3. Wot 2—4 hodź.: Rěčeospytny wotrjad (předsyda dr. Muka).
   a) Přednošk: dr. A. Muka: Ludowa etymologija w našich swójbnych mjenach.
   b) Farař em. Matej Urban: Cuze a wupožčene słowa w našej serbšćinje.
4. Wot 4—5 hodź.: Paedagogiski-šulski wotrjad předsyda wučeŕ M. Kral).
   Wučeŕ Marćin Kral: Rozprawa wo nuznych šulskich prašenjach.
5. Dolnjoserbski wotrjad (předsyda dr. A. Muka). Rozprawa wo załoženju wjeserneho kolka za rozwučowanje w delnjołužiskej serbšćinje.

Wuteru, 30. hodownika:

6. Wot 9—11 hodź.: Narodno-hospodarski wotrjad (předsyda Arnošt Bart).
   a) Přednošk: k. A. Bart: „Wo Dawesowem dobrozdaću;
   b) w. wuč. em. Symank: Rozprawa wo wudawku serbskich Kampeliškow.
7. Wot 11—1 hodź.: Přirodospytny wotrjad předsyda w. wuč. K. B. Šěca).
   a) Přednošk: K. B. Sěca sen.: „Wo mrowjach".
   b) Wuradźowanja a naprašowanja.
8. Wot 2—4 hodź.: Beletristiski abo literarnostawiznisko wotrjad (předsyda stud. dir. Ota Wićaz).
   Přednošk: Ota Wićaz: Pomjatnik Jakubec swójby.
9. Wot 4—5 hodź.: Koło serbskich spisaćelow. Rozprawa: Jan Bryl-Serbin, wo zarjadowanju a nadawkach koła serbskich spisaćelow.
10. Wot 5—6 hodź.: Koło serbskich rěčnikow. Rozprawa: farař Jan Cyž, wo nuznych nadawkach koła serbskich rěčnikow.

Wšitke sobustawy Maćicy Serbskeje a Maćičnych wědomostnych wotrjadow kaž też wšitkich přećelow serbskeje wědomosće a našeje Maćicy na tute posedźenja z tutym najnalěžnišo přeprošuja

Předsydstwo Maćicy Serbskeje a
Předsydza wědom. wotrjadow M. S.

Hodowna skhadźowanka
studentsko-ludowy swjedźeń

budźo

26. hodownika 1924 (2. dźeń hodow)

w „Kačej korčmje" pola Rakec.

Dźeński porjad:
We 4 hodźinach zhromadźizna,
we 8/47 hodź. zabawny wječor.
Potom reje.

Wšěch lubych Serbow a Serbowkow z blizka a z daloka přeprošuje wutrobnje

Zwjazk łuž.-serb. stud.

S Łaša. Pola naš so njejbožnik ſ „njeckasowymi sćenami" (Kettenbriefen) sašo sdźerperi. To je ſ jinym słowom wulke njeckasnstwo, kotrejż so ani z khěžerskim jimanim cźuckom ani ſ khěžerskej wnčbu njesmjeje. Jeli chcześ so twojemu Wótcu modlicź, dźi do cźichocze twojeje towarnorki. Tam modl so twojemu Bohu ſ nutrnej a pokornej wutrobu. Wón tebje sjawuje wuſlyschi. Tak wucki naš Zwjate pismo. Tchodła wostajmy so wschěch podlanskich cźinkow.

Při přichodnym wotčitanju płunoweho měrjaka

so khartki, kiž přetrjebany płun pokazuja, rozdźěla Woteběrarjo so proša, zo bychu je při płunowym měrjaku připrawili, zo może zastojnik kóždy cas wysokosć přetrjebaneho płuna zapisać.

W Budyšinje, 24. decembra 1924.

Měšćanska rada,
wotdźělenje za płunarnju a wodarnju.

Towarstwowski powěstnik.

Zwjazk serb. spěwnych towarstwow změje sobotu, 10. januara 1925 pop. w 3 hodź. w Serbskim Domje swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Wšě towarstwa so należnje proša, zo bychu prawje sylnje zastupjene byli, znajmjeńša přez dirigentu a cyłe předsydstwo. Też hłowne sokolske předsydstwo je z tutym přeprošene. Maju so jara ważne weźy wuradźować. Dźeński porjad hladaj w nawěšteu „Serb. Nowin" čisla 297. Namjety njech so mi (Dresden, Feldherrnstr. 6 II) hač do 5. 1. připósćelu.

Bjarnat Krawc.

Serbske towarstwo „Zerja". Spěwny wotrjad spěwa pónđelu, 29. novembra, wječor we 8 hodź. w Njeechornju. Wšitcy maju z wósotsou přińć.

„Lilija" w Ralbicach wuhotuje njedźelu, 28. t. m w Ralbicach we wjesnej korčmje wot 1/28 hodź. zabawny wječor, spěw a dźiwadło.

Serb. tow. „Zahrodka" w Delnym Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 28. decembra, wječor 1/28 hodź. we Haškec hošćencu wulki serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitkich Serbow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Spěw. tow. „Sołobik" wuhotuje njedźelu, 28. dec. wječor 1/28 hodź. w hošćencu w Sowrjecach serbski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšěch Serbow z blizka a daloka přeprošuje wutrobnje předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć" w **Bukecach** ma njedźelu, 28. XII. spěwanje; štyrihłosny, mužski khor pop. w 1 hodź. měsany khor w 2 hodź. Wšitcy, a wosobje sobustawy mužskeho khora chcyli w połnej ličbje zastupjeni być, dokelž mamy 18. januara w Bukecach swjedźeń. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Krósćecach ma njedźelu, 28. decembjecor w 7 hodź. w Herbskej grychče sokolski swjedźeń ze zwučowanjom, spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšěm sobustawam Khwaćanskeho serb. towarstwa wutrobne přeća a wjele wjesela k Božemu dźěsću přeje předsydstwo. Potom budźemy so njedźelu, 28. dec. pola Nowakec Jana zaso k serbskej zhromadźiznje zeńć a chcemy tam wěsće jara ważne należnosće wujednać. Dale činimy na to kedźbliwe, zo so hłowna zhromadźizna bliži; wočakujemy tehodla bohaty wopyt, mamy ważne namjety. Njech so też wosoby, kiž su so do lisćiny Serb. lud. strony zapisałe, na tutej zhromadźiznje wobdźěla.

Předsydstwo.

Tow. „Pod-Cornoboh" njezměje tróći dźeń hodow, kaž posledni raz wučinjenje, swoju zhromadźiznu, ale hakle njedźelu, 4. januara. K. wučeŕ Sěca-Rachlowski změje přednošk.

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta. Wubjerk ma stwórtk (J. swjaty dźeń) pop. 1/24 hodź. pola Natusee w Kukowje zhromadźiznu. Jara ważne weźy maja so předźěłać. Tuž prosymy; zo kóždy wubjerkowik wěsće přindźe. Witany je też wubjerk Kulowskeho dorosta. Předsydstwo.

Wědomostne wotrjady Maćicy Serbskeje změja swoje lětuše posledne posedźenja z přednoškami a wuradźowanjemi pónđelu, 29. a wutoru, 30. hodownika wot 9—6 hodź. w „Serbskim Domje". Nadrobny porjad so dźensa wozjewi. Wšitke sobustawy a přećelow Maćicy Serbskeje přeprošuje

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Serb. tow. „Nadźija w Rakojdach změje njedźelu, 28. hodownika, pop. w 3 hodź. zhromadźiznu w Zendźic hošćencu w Rakojdach. Zajimawy přednošk je přilubjeny. Wšitke sobustawy njech so wšěch zeńdu! Hošćo su lubje witani. Předsydstwo.

„Serbowka" wotměje swoju hodownu zhromadźiznu, pónđelu, 29. hodownika, pop. w 2 hodź. w hošćencu w Krósćecach. Starši.

Serb. tow. „Bratrowstwo" spěwa njedźelu, 28. XII., po nyšporje; měšany khór. Wšitcy dyrbja přińć.

Dirigent.

Serbski wotrjad Kulowskeje wosady wotměwa njedźelu, 28. XII., wječor w 7 hodź. swój druhi zašłoženski swjedźeń w „Němskej khěži". Wšitcy Serbja z blizka a daloka so přeprošuja. Předsydstwo.

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa wuhotuje hodownu skhadźowanku 26. XII. w „Kačej korčmje" w Rakecach. Popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna a wječor 8/47 hodź. zabawny swjedźeń. Wšěch lubych přećelow a přećelkow studentstwa přeprošuje swjedźeński wubjerk.

„Cornoboh" w Drježdźanach ma 28. dec. swjedźeń z wobradźenjom za dźěći w „Kaulbachhof" na Kaulbachskej drózy 23. Wšě połobjanske serbske tow. su wutrobnje witane. Předsydstwo.

Měšćanski młyn
we **Wojerecach**

telefon čo. 14

poruča so česćenym ratarjam z **Wojerec, wokolinu** a t. d. **k wumlěću a přeźěłanju pšency, rožki, ječmjenja** atd. k bjezporočnej **pšeńčnej, ržanej, ječnej** a **hejdušnowej mucy** w sněhbělych, čistych kajkosćach a **Ia wotruby.**

Kotiž hišće mlěć njedachu, dyrbjał pospyt połnje a cyle spokojić.

Žito k šrótowanju a mjećenju so wšědnje přijimuje a so hnydom zhotuje.

Zjawna
wosadna zhromadźizna
w Rakecach

pjatk, 26. decembra, popołdnju w 2 hodź. w hosćencu „K sakskemu domej".

Dnjowy porjad:

„Wobsadźenje tudomneho farskeho městna".

Dokelž ma so w zhromadźiznje wola cyłeje wosady wuprajić, prosymy, zo bychu wšitcy wosadni přišli.

Cyrkwinske prjódkstejeństwo.

K domarězanju
a za rězniske wobkhody

poruča najlěpšu **sušenu hrubu hejdušku** cent. po 30 hr., ¼ cent. po 8.— hr., 10 punt. 3.30 hr. **jěchnu warjeńsku sel,** centnar z měchom po 4.— hr. **wšu korjeninu** k rězanju w kajkosćach prěnjeje rjadownje po wurjadnje najtuńšich płaćiznach.

Za zasopředawarjow wosebite płaćizny.

Měšćanski młyn
we Wojerecach
Telefon 14.

W Radworju
2. dźeń hodow

pop. w 3 hodź. za dźěći, w 7 hodź. za wulkich

prěni króć w Serbach

„Swjata nóc"

hodowna hra ze spěwami w 3 jednanjach.

Na nju prosy **Hudźbna Jednota.**

Hosćenc w Pančicach.
2. dźeń hodow wot 7 hodź. su

zjawne reje.

Bohaty porjad jědźow najlěpše piwa a wina

Wosebje
dobru šalku kofeja
pijeće w Budyšinje we
Lehmannec konditorni
na serbskej hasy 8
Wšědnje ½5—6 hodź. koncert
8—11 „

Drjewowa awkcija

Njedźelu, 4. januara 1925, ma so pop. wot 2 hodź. w drjewišću zady **„sudniskeje korčmy"** w **Lejnje** za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

50 sylnych dołhich hromadow lisćoweho drjewa

Hajniski hamt města Lubija.

Přesadźowanje drjewa
z Bartskeho hajniskeho revěra

27. decembra, dop. w 10 hodź. w Meldźic hosćencu we Wukrančicach

Na předań přindźe:

w 1. (Dubrawčanskim) **revěrskim dźěle:** we 30. wot dźělenju (při jara dobrym wotwožowanju)
na 150 rm khójnowych, wužitkowych a palnych kuluchow,
na 50 rm khójnowych palnych šćěpow 1. rjadownje;

w 2. (Bartskim) revěrskim dźěle: we 18. wotdźělenju (při Kobanic hańe)
na 60 rm nješćěpjenych wužitkowych šćěpow kaž też wužitkowych kuluchow.

Předawa so za hotowe pjenjezy! Předawańske wuměnjenja so při spočatku přesadźowanja wozjewja.

Revěrske zarjadnistwo.
Telefon: Hamt Hućina čo. 40.

Serbske towarstwo „Zahrodka"
w Delnym Wujezdźe

wuhotuje njedźelu, 28. decembra, wječor ½8 hodź.

w Haškec hosćencu

wulki serbski wječor
ze spěwami, dźiwadłom a rejemi

Wšitkich Serbow wutrobnje přeprošuje **předsydstwo**

Česku brunicu
a
„Ilse"-salonske brikety
su dóźe.

Žitowy dom z. dr. z w. r.
wotnožka w Pančicach.

Hosćenc w Sernjanach

Pjatk, 26. decembra, 2. dźeń hodow:

zjawne reje

K temu přeprošujetaj **Korjeńk a mandźelska.**

Žitowy dom w Kamjencu
zap. družstwo z wobm. ruk.
wotnožka w Pančicach
telefon Horni Wujezd čo. 81

poruča wšě družiny
picowadłow
hnojidłow
symjenjow
palidłow

Kupuje wšě ratarske rólne wuplody po najwyšších dnjowych płaćiznach.

„Lilija" w Ralbicach
wuhotuje njedźelu, 28. decembra, wječor ½8 hodź.
we wjesnej korčmje

zabawny wječor.

Bohaty porjad nowych spěwow a žortnych wustupow.

Wutrobnje přeprošuje **„Lilija".**

Staršа
serbska holca
abo młoda wudowa, kotraž ratarstwo rozemi, so bórzy na mjeńšu žiwnosć pyta. Poskićenja pod „B 76" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Malešanska nalutowarnja
poruča
Domašowu rudu
Leuna-salpeter
šwablokis. amoniak
kali wšěch hódnosćow
wšelake picowadła
Stóž hnójnišća hnydom kupnje, dostanje za poniženu płaćiznu.

Hosćenc w Khwaćicach
2. dźeń hodow su

pyšne reje.

Přećelnje přeprošujetaj
Jan Nowak a mandźelska.

Wučobnik
za žitowy a furažowy wobkhod so k jutram 1925 pyta. Poskićenja pod B 78 na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Sylna ćelćka
k wjazanju steji na předań
w Kubšicach čo. 16.

Blidowe přikryća,
sofowe a divanowe přikrywy, komodowe a blidowe ruby tunjo.
K. Erler na žitnych wikach 11.
Ręči serbski.

Młoda, sućelna **krowa**
je na předań
w Małym Radšowku čo. 7
pola Klětneho.

W Haškec hosćencu
w Delnym Wujezdźe

su pjatk, 2. dźeń hodow

pyšne reje.

Kedźbu! Woteběrarjo miliny!

Přewozmu zaso swoju dźěławosć jako

elektro-instalatěr,

kotruž dyrbjach dla swojeho wójnskeho zranjenja přetorhnyć, w połnym wobsahu a prošu při kładźenju připrawow za móc a swětło, kaž też při wuporjedźenjach wšěch družin, podawanju materiala a t. d. wo dobroćiwe skazanki.

Arthur Schneider w Budyšinje
elektriski instalatěr na garbarskej hasy 11
prjedy w Małym Wjelkowje. Telefon 928.

Kupuju drjene
husace pjerje
Köhler w Budyšinje
na hłownem torhošću čo. 9.

Młoda, wysokosućelna **kruwa,**
mjez dwěmaj k wubranju, abo **nowa dójka** steji na předań **w Dalicach čo. 5.**

Margareta Langec
Korla Berndt

mataj česć z tutym z dobrom w mjenje staršich swój slub wozjewić.

We Wuježku-Wósporku w Lubiju

Gretla Šołćic
Mikławš Čornak
slubjenaj

W Zhorjelcu *w Budyšinje*
Hódy 1925

Po krótkej khorosći zemrě dźensa rano ½6 hodź. husćišo ze swj. sakramentami doma wobstarany mój luby mandźelski, naš drohi nan a bratr

Jan Rjeda
kubleński wuměnkař na Horje

w 81. lěće žiwjenja.

Khowanje budźe sobotu, 27. decembra, w 9 hodź. w Khrósćicach.

Na Horje, Kamjencu a Stróžišću, 24. decembra 1924.

Zrudni zawostajeni.

1. přiłoha k čisłu 300 „Serb. Nowin“

Srjedu, 24. decembra 1924.

„Cześć budź Bohu we wyšokosćach!“

S jandželskim hłosom klinęła dźensa tute słowa po Božej stworbje, po słuchesćanskich krajach a strowja w spodźiwnych sunkach wutrich a małych. Durje do hodowneje stwy so wotewrja:

„Wy dźěrkarja, pójće, kiem pschikhadźece
K tom žłobej, kiž w hródźi we Bethlehem' je!
O hlejće, wo wšejmjan wam wulke wjeselo, kotrež
Wšches łotrež je we Wóčzej nam wjeselee dał!“

Sstuschesće Wy stari, Wy starc, Wy sprózni a dwěłowjan, Wy krudźeni a tyšchni! Dźensi wołaja naš k hodownemu wjeselu. Runje nam dorosćenym dźěbi do dusche klinčeć: „Hlejće, wosjemjan wam wulke wjeselo, kotrež zgłemu ludej bo pschinješe!“

Někotremuždkuli wschak je cześko, swoju wutrobu na tón radosće skłoßowaci. Struckła wopraudźitosć je swojimi starosćemi morschći cześko, pokmurja mjeßmorzo, kiž bo tak mało k hodownej radości pschisteji. Pschezo hiśtkeże dosć hubjenstwa na świece. Starosće wo sežiwjenje, draht, wo tewjenje. Bjesbźiłokeć je we wschelakich worschtach pokalaje. Wschudże hischće cłowone mrócześe na politiśim njebu. A žanuch wětsch wuhladow na łépsche cząso. Kohož snadź njeje cźišu musa potriechiła, temu swoštanu duchowne starosće. Nad někotrymžkuli łudom je so selený row sacźinił. We wošebnych domach a łudnych sbělkach — wschudże nadeńdźemy cźerpjazych, łhorych, zakoscząych, mrjeząych.

A dyrbi nam cłowjeske hubjenstwo, kiž tola ześe njepschestanje a njewumrěje, hodowne wjesele kazyć? Wšelo, hdźeż so wopraudźite hodowne pośelstwo njeßlyschi, hdźeż so hodu dźěrzom psch wostaja, hdźeż je łudowny schrom se swojim błyschćezom a świećerom najwałnischa wěz, hdźeż so jeno spěwa: „O jédlen'ka, kak selenja so kołuku!“, hdźeż niczo njeskhyschisch wo „Khrystuss, tón Sbožnik tu je“, „Dźensa je so wam Wumožnik narodźił“, tam njeschlinczi hłuboke hodowne wjesele.

Ně, „Cześcź budź Bohu we wyšokosćach a pokoj cłowjekam dobreze wole!“ — to ma buez sałožnu ton hodownje melodije. Hdyž ta pobrachuje, hdyž so nasche wutroby k wyschnam poběchnucź njemóża z tutych bědnosczow zíwoje nja, se wschędnych starosczow, tam njeje radostnebo spěwa a zmka. Zíwjenje, kotrež je so nam w zwjatej nozy zjewiło, njeje jenoż sa wjesełych. Pastarjo na polu, tuczi khudźi cłowjekoju, běchu sapschimnuli, schto je jim Bóh wobradźił a tehodła khwatachu do Bethlehema. Kotrehoż dnicha sadwěłuje a je poczeżena wot staroczow zíwjenja, tón wita hodu dwójzy rad. A runje dołeż je nasch puez tak w-bczeżny, chcemy tżmiłku pojastsez wod hodownym schtomom, pschi žłobiku. — „Cześcź budź Bohu we wyšokosćach!“ Słóżnik je so nam narodźił a z nim pschischka luboseź a wera do śmétra.

My cłowjekoje cźinimy sebi prawo na wjeselosć a niemytkimy na to, so dyrbimy kebi tuto prawu hołke sobtuzić. A to s tam, so swjate winowotosće pschećiwo sebi a swojemu bliźicemu dorjelnjamy. Haj, tak dałeko je tola cłowjeskwo wot teho spalene. Tżeba njeje moralny a narodny spad naschebo šerbiskeho ludu tu předowacź. Sałchu cząb je nam mnoho nieluzbeho, njewjeseleho pschinjeść. Hańbowacź so mohł. Hdyž wostanu potom „tuchi łudźo dobreje wole.“ Mnohy sm' ... na k naschemu šerbiskemu ludej shubili. Nimaja nadź je so so ł pnuw zuwarźowa wjezu wumołu. Mérsja, so je wschu bźěko podarmo sa lud, kiž kom ze mócźi, je hiko pschedałoko so wotpadnć wot buesa swojich wótzow. Srudnje, hdyž dyrbi so tajka struchła wérnosć wupraśeć.

A tółe njeśmérnym nadźiju spuschesćeć. Niebźesće swět w cząsu Bethlehemskeho dźěrčaka do najwjetscheho duchownebo hubjenstwa sapadnuć, ſ kotrehoż mółesche jeno Bóh jeho wumołeć! We wérie na wodźerja swótow a cłowjekow njeśmémy ładwékowacź na bónce swojeho lwa. S jeho romozu potběrnie so sawěcze sasn. Budź niesmédza nimo tićź hjes załoscze sa nowym duchom wérnosze a spramnosze, luboscze a swérn. Lubołć smółni cźerpjenje do zohnowanja pschewobroczicź, luboscź wuhoji naschu a drubich nuu. Ale mona darnie tym, kotśij ju wukonieja, wulku wjeseloscź. Tybzaxkróć nałhonimy to w rjanym hodownym cząsu.

Hdyž je luboscź, kotraż wschź wutrobu napjelnja, tamna luboscź, kotraż bohowina so pofa'a w Jesuschrześcku, tam budźe słowo wérne: „Pokoj cłowjekam na semi!“ Je trudnje so tuto pożełstwo a nowominanje je nimale zyle poiabote. Mjes ludomi je hido, każ zenje pjedy. Jeni w brutalnej podźěschćowazej mysli, druhi w niemóznej sołsakoźi pschećiwo swojim krudowarjam. Cźehodła njeje mér a pokoj mjes nimi? Dokeż cłowjekoju hischće pschéjara wopruja Bohu „Mamonej“ a swojej šebiczliwosći. Spéwaja drje hodowne spéwy, nimaja pak hodowneje wéry.

Njech hodowne pośelstwo „Pokoj na semi cłowjekom“ wschćeh samkowitich wodźerjow ludow napjelnja, to buchu stuki mérh wotnowjeli. Niech pak też nasch lud bźe k pschećiwnosći po wobźěnie a storeho hada njepschestajenioze smérći. Hody su widźomny protest pschećiwo šebiczliwosći, kotraż ludy a wotschin pschećiwo sebi wabi, tak so ſ bratrom nastanu wjerschećelna. Hodu wokaja do naschebo łuda, do naschich domow: „Pokoj cłowjekom dobreje wole.“ Njech njeje błóh jandželow podarmo we swjatej nozy. Zíwa wera napjelnik nasche dusche a wutroby a wuhoj nasch šerbšći lud wot natyknjenych thorosćow.

Serbs a modlitwa na hody.

Po basni Urbana Vajanskeho zestajał B. D.

Pomhaj, škitaj, rozéér mróčel,
wumož narod luby, złoty!
Wuhoń duchow česće hłódnych,
prózdnosławnych našich katow.
Wot wšěch sprócnych zrudnych myslow
wuswohodź nam bratrow swérnych.
Njech zaklinči z njeńja pěseń:
„Radujés so! powjesć dóndże“!
Teź za was nad Bethlehemom
hwězda wumoženja wuńdże.

Hodowny schtomik.

(Wobras se wšu.)

Hłuboko w lěsy je schmrěć stał. Wobrjedź wjele druhich schtomow. Ale wo wjele, wjele rjeńich je hacź wschć druhe schtomy. Ma słajne rune halušy a rjany wjerschk. Och, kak krasny luboseźowy schtomik. Howak pak je teź hischće hinajschi hacź jeho bratja. Nětko hdyž njejsu je šneńowym pschikrywom poczeżeni, maja šiwoje mnjse na nésčto druhe. Wjesela so hižo na nałéco a lěso, hdyž ptaczki w lěsu fiola a hdyž cźowle hłónczko tak derje méni. Mjes tym šu fažu kruch narostše. Wjetsche chzedża bjeź, słónczinje tak wulke, so pschc wschć druhe šhladuja.

Nasch schtomik je se swojimi myślemi zyle nihdże druhdże. Hižo wot młodosće běsche do so pournjeny, kak cźichi a šponizny. Jenu běsche jemu, każ by dyrbjał do druheho świeta to hić, do świeta hajowa a basniikow, hdźeż ſ tajtich małych schtomikow jandźelki nastanu, ſo frinkola a šybola. Saúdźenu synu pak je w jenej nozy spodźiwny šón mék. To so jemu zusty rjany świet hajow wotewri. Sskyschesće šwony šwonicź a wuhladu wjele bratrikow, ale wschitke w tak kraßnych błyschczatych šukniczkach. Och, běsche to luboßny wobras .

Nałkeźo a nasłyma pschiłdźechu a saßy dźěchu. Ale naschemu schtomikej njeńdźesche rjany šón ſ myśli. Sspódźeny tydźeń trjechi so je synu, kiž běsche mrós a łód pschinjeßła. Nětko so njemółeschc sdźerżeć a powédasche swój šón. „Haj, haj,“ ménješche po pośmělkuju šyna, „tajse nésčto so łwoprawdźe stawa. A schtó wé, hacź tu kčža teź . . .“ Hižo dźěsche dale.

To nětko słejesche dźeń a dźeje a myślí a pośmérwa so każ we šnje, so wjeselia so nadźija. A łódy wjecjor, hdyž ani wetika njeschepta, nastajesche wuschi, šłuchasche a posabu słoro dychaczź. Wopraudźe je jemu, każ by tyšaz a wjacy rukew widźał pilnje pipłaczź, każ by wschudże ſrkwy šłyschał, pk, tckanie. każ tehdom wojnje, każ buchu wulke pruty do wonow a łuczow bile, każ by so świet pomeje świećłoseje a łuczowy wobliczjow wotewrił, pokneh mjesła a łubosće. Każ by łoschi świet, kiž je wojnje wdźał, wopraudźe ta był. Runje tak jemu je. Nébdże nésčto słyschi nésčto terbetacz a synczeź:

Schtwnićžko, mały schtomićžko,
Po tebje dźe nékhtó hiżo!

Ale wodnje je nihdże każ wodnie. To tam słyši każ šowak wschćehnje. Knił dale kraka nékajki stary ptacź a w khłéwje běži sajeczk nimo. To je wschó horje a dale. Nadobo šuleja so jemu šyšły po łizach. Ach, by tola słoro wjecjor był, so by sosje šhadacz a gonicź mohł. Pójdu dalšnu nadźiju dwéri šej ſ słowy wsnacź. S tebo nésčo nédźiwe. Cźše nichał rad špekojom byeź, jeno so mohł rad do świeta hajowy pohladacź a w duchu tam pschebywowacź. K wopraudźiłosći tał njedoidże.

Jenoho dnja drjewo pifoze a so tepia. Bliże a bliże so krocźi. To njeje sajaz, ani horna, ani jelen. Tał tuczi njestupaja. Bliži so. Wopraudźe jedyn cłowjek — muž. Haj, widźi jeho zyleho. Šuły muž so wobhładuje a krocźi tam šmuhu na schmrěcźk. Klepa se ſekorom do wobjeho šdónka, so sesłuschene żehliny se strachom wotpadaja, a wobhladuje šej jón se wschćeh bokow. „Schmrěcźko, luby schmrěcźko, chcześ-li mój byeź? Haj, schmrěcźko chcześ?“ Ow, tak jemu wutrobicźka bijesche, ow tał jara. Pschenahle to wsche pschinidże. Potajśim tola: S wosherjenosću ani wotmłowy bacź njemóże. Kiwnje ſ hłójczku — hańbicźiwje, pschebożowuje. „Wéš, ty mały pschinjy schtomik, łoli mje we wutrobje, hdyž bycźu cźe wutorhnyeše swojeho dźěcźatšiwa, ty wowhe žadko. Kak wulki, schmižny a wyšoki by po cząsu narosłł. Kak hordy by na twoju wulkosćź łył. Ale schtomicźk proby: „Cźuz šobu hicź, chzu błyschcźeć so a frinkoleć, chzu rad wumrjeć, hdyž łym Bożeho dźěcźowny schtom pobył. Hižo šdawna je to mojeje wutroby žadosć, takle we jandźelskej pyšche so błyschcźeć. Och, kak rady chzu wumrjeć, hdyž je swojej šmjerczu mógu šwětło a wjeselo do wutrobow pschinjeść a ſ zbożownymi wocźemi na nnje hladuja. Njewérno, wohnjesch mje won a donjeseśch mje Bożenu dźěcźu? Haj, dopjelnijch moju žadosć?“

Nasch schtomik je se swojimi myślemi zyle nihdże druhdże. Hižo wot młodosće běsche do so pournjeny, kak cźichi a šponizny. Jenu běsche jemu, każ by dyrbjał do druheho świeta to hić, do świeta hajowa a basniikow, hdźeż ſ tajtich małych schtomikow jandźelki nastanu, ſo frinkola a šybola. Saúdźenu synu pak je w jenej nozy spodźiwny šón mék. To so jemu zusty rjany świet hajow wotewri. Sskyschesće šwony šwonicź a wuhladu wjele bratrikow, ale wschitke w tak kraßnych błyschczatych šukniczkach. Och, běsche to luboßny wobras .

Nałkeźo a nasłyma pschiłdźechu a saßy dźěchu. Ale naschemu schtomikej njeńdźesche rjany šón ſ myśli. Sspódźeny tydźeń trjechi so je synu, kiž běsche mrós a łód pschinjeßła. Nětko so njemółeschc sdźerżeć a powédasche swój šón. „Haj, haj,“ ménješche po pośmělkuju šyna, „tajse nésčto so łwoprawdźe stawa. A schtó wé, hacź tu kčža teź . . .“ Hižo dźěsche dale.

To nětko słejesche dźeń a dźeje a myślí a pośmérwa so każ we šnje, so wjeselia so nadźija. A łódy wjecjor, hdyž ani wetika njeschepta, nastajesche wuschi, šłuchasche a posabu słoro dychaczź. Wopraudźe je jemu, każ by tyšaz a wjacy rukew widźał pilnje pipłaczź, każ by wschudże ſrkwy šłyschał, pk, tckanie. każ tehdom wojnje, każ buchu wulke pruty do wonow a łuczow bile, każ by so świet pomeje świećłoseje a łuczowy wobliczjow wotewrił, pokneh mjesła a łubosće. Każ by łoschi świet, kiž je wojnje wdźał, wopraudźe ta był. Runje tak jemu je. Nébdże nésčto słyschi nésčto terbetacz a synczeź:

Schtwnićžko, mały schtomićžko,
Po tebje dźe nékhtó hiżo!

Ale wodnje je nihdże każ wodnie. To tam słyši każ šowak wschćehnje. Knił dale kraka nékajki stary ptacź a w khłéwje běži sajeczk nimo. To je wschó horje a dale. Nadobo šuleja so jemu šyšły po łizach. Ach, by tola słoro wjecjor był, so by sosje šhadacz a gonicź mohł. Pójdu dalšnu nadźiju dwéri šej ſ słowy wsnacź. S tebo nésčo nédźiwe. Cźše nichał rad špekojom byeź, jeno so mohł rad do świeta hajowy pohladacź a w duchu tam pschebywowacź. K wopraudźiłosći tał njedoidże.

Jenoho dnja drjewo pifoze a so tepia. Bliże a bliże so krocźi. To njeje sajaz, ani horna, ani jelen. Tał tuczi njestupaja. Bliži so. Wopraudźe jedyn cłowjek — muž. Haj, widźi jeho zyleho. Šuły muž so wobhładuje a krocźi tam šmuhu na schmrěcźk. Klepa se ſekorom do wobjeho šdónka, so sesłuschene żehliny se strachom wotpadaja, a wobhladuje šej jón se wschćeh bokow. „Schmrěcźko, luby schmrěcźko, chcześ-li mój byeź? Haj, schmrěcźko chcześ?“ Ow, tak jemu wutrobicźka bijesche, ow tał jara. Pschenahle to wsche pschinidże. Potajśim tola: S wosherjenosću ani wotmłowy bacź njemóże. Kiwnje ſ hłójczku — hańbicźiwje, pschebożowuje. „Wéš, ty mały pschinjy schtomik, łoli mje we wutrobje, hdyž bycźu cźe wutorhnyeše swojeho dźěcźatšiwa, ty wowhe žadko. Kak wulki, schmižny a wyšoki by po cząsu narosłł. Kak hordy by na twoju wulkosćź łył. Ale schtomicźk proby: „Cźuz šobu hicź, chzu błyschcźeć so a frinkoleć, chzu rad wumrjeć, hdyž łym Bożeho dźěcźowny schtom pobył. Hižo šdawna je to mojeje wutroby žadosć, takle we jandźelskej pyšche so błyschcźeć. Och, kak rady chzu wumrjeć, hdyž je swojej šmjerczu mógu šwětło a wjeselo do wutrobow pschinjeść a ſ zbożownymi wocźemi na nnje hladuja. Njewérno, wohnjesch mje won a donjeseśch mje Bożenu dźěcźu? Haj, dopjelnijch moju žadosć?“

Wo cłowjeku z dwěmaj wutrobomaj.

Hodowne powědanczko wschěm šnatym a pschećeźelam napißał Boź. Dobrucky.

Njeje to bajka, kotruż šara wowka w šymßim cząsu dźěcźom baje. A wonka w kuchini macź běny praži, a na dworje nan schcźeźu cźini w šnéhu, so buchu dźěcźi mohłe potom na Bożu nóa hicź; njeje to bajka, kotruż pej basnik wunmyßli tam nébdże na wyßokej horje łeźo. Tam šłédnje pkowazym mróźelam. A wokoło njeho schimni łéź tał cźicho, kußtotaznc. Sswét je dałeko, a basnik je šnat se šwojej duschu a stwori šej ludźi a cząsy po swojej woli, da jim rěcźecź a cźekpicź, so narodźicź a wotšalicź. Wón so njeprascha, hacź móże so to stacź we wopraudźitosći. Schto je jemu da šwéta! Kauzalny łakoń ſ pschirodowédby jeho małe tara. W jeho wutrobje nośy hinajschi łakoń. Sałcń šwojeho šantźneho je šyluiicźi, a ſ tajkimi pißanymi barbami we šwoje wobrazy pyschicź, ſkoro łaß Bóhłopnjes wjeczorne njebjo, hdyž ſtónczko dontoj dźe. —

Ale ja šnam teho cłowjeka derje šnaju, wo kotrymž tu pißan. A njeje to dźiwna historija, ale dałeko ſ je to wérnoseź, šnanu nékotrymžkuliž so ſa to šajimuje a jo cźita. A to dyrbi teź pschecrabźeć. Tón cłowjek je hischće dźeńba šiwy a nośy šwoji cźeźki dońt, so dyrbi so ſ dwojimaj wutrobomaj bedźicź. Njeje to łohko. Mamy hišto dosć hary, hněwanja a teź bołoścjow ſ jednej wutrobu. Ale hischće jenu druhu mécź! — Sczę raš byli pola cźaßnikarja, tam muoho cźaßnikow na raš hłodźi. Kajże dźiwne tikotanje to je. Sa cłowjeseze nerwy to drje je, każ by nécźto do nich kakał.

Ale hischće hórische je, hdyž w tej wußtej komorzy, w kotrejž tón jedyn cźaßnik ponału pukoje, jedyn druhi so teź ſłyschcźeć dawa. Jedna wutroba praji „haj“ a druha ſcźicźi „ně“. W dźiwadle je to wjeselee, hdyž so dwaj tak šwadźitaj. Wémy, so šo to jenoż tał kraje. Jenoż „na wocźi“, praja nakhi ludźo. — Ale hischi tutej wutrobinej šwadźe je cłowjek šam dźiwadło, kellek, regisseur a publikum a nimo teho dyrbi sa tu kekliju dosć wyßoke šaßtupne pjenjesy płacźicź. A łapłacźi tak dołho, doniż druhy ſtónczńje jemu a jeho wutrobomaj kaßicźi a pobrjeh njeśadłacza. A potom powjedaju šej mjes šobu. „Mék je dobre dary“, praji jedyn, a druhi pschida „ale njeje wędźał je nałożicź.“ „Wón chzyße mnoho hischće pschewjesoźe a by to mohł“ tak šeczi. „Ale njemęjeśche šboźo“ ſtónczi schtwórty. Widźich a ſłyschich, kak w jich rěcźach wójna jeho wutrobow šo dale płecźe. Kamjeń wotpoczuje dawno na dnu, ale šmjerćna woda hischće jo mér wojuje. A tak — ale ja powjedam hižo wo jeho šmjerczi. — A wón je hischće žiwy. Haj druhdy je šawrócźeźi, so njechaśch fantaziju pobłuchacź, ale wona je mózniśka a šawjedże naß šłajnje tam, hdźeż njechamy pschiłcź.

Nětko je šaßo patorźiza hodowna, Bóża nóa. Bźěche to w małym měśtacźku w Luźicy. Mśchudźom po ludźo wjeseśach na hody. Tehdom njebé hischće telko khudoby a nuśy w łóżdym měśeźe każ nétko. Ludźo šprawnje dźěcźach, liczachu po kroścach a běchu pokojni. Teź w Pawołym domie běźche to tak. Nan bé šaßtojnik, mějeśche šwoje dokhody, lubu pśimu mandźelsku a tśi dźěcźi, 2 błowcźicźay a naśchebo Paulischa. Paulischk njebé tjane dźěcźo a khętro bojaśne. Mś małych měśtach šu dźěcźi łuito bojaśne, a hdyž potom do šwéta njeśchćindu, njemóża tutu bojośćź wotbyć. Woni to cźuja a ghzedża šwojm bojośćź pschikrywacź ſ khrobkimi gestami a šłuwani, wośbeźe, hdyž pschi piwje žedża. A tehdola wulki šwét šo radu małomeśchćańam — każ na pschikład naśchim Mośporcźanam, Kulowcźanam a Wojerjowśkim — šmeźe. Ale ja wém, so bo mjes tutymi małomeśchćańami hußcźiśko cźłowjek nandźe, kiž ma šo ſ dwémaj wutrobomaj bedźicź hacź we wulkich měśtach mjes wulkimi a bohatymi knjeźimi, kiž šo chwała šwojich šcźerkich kraßnych drohoty, a šapźewaju wuśke a łśchiwe łaśki małych měśtow.

Teź pola Pawołoweju šłarśchcju běśche rumpodich pobył a wschelake dary donieśł. Sa Paulußchka konika, flintu a knihu. „Sa duschne dźěcźi“ słejesche na knihy w kraßnych šłotych pißmikach. Ale Paulußchka nébdże njebé. Stara šłużobna dyrbješche ſ dźěcźimi na Božu nóa hicź. Martha a Lenka běśchtej hižo šwobłekanej. Pytaśchtej text ša Božu nóa, a šara Marka pyłaśche Paulußchka. S mikym hłosom, wób a šara Marka pyłaśche Paulußchka. S mikym hłosom, wób a šara Marka pyłaśche Paulußchka. Pódaremo wschitke pytanje. W pinzy njebé, na łubi teź niż. Na haży njebé. W gyrłoi njemółeschce byeź, tam każ a tał hischće njeśwécźachu. Hdźe noż tón bundr teźi,“ Marka borbotaśche.

Mój Pawoł mjes tym w šahrodże žedźeśche. Sšnéhu bé ſo dosć naschło. Ale w tkłóbnizy njebé žaneho šnéha. Tam šłejesche mały 9 létny hółczej a hładaśche a dźiwaśche ſo po cźinje na dźiwśche puczíki, rože a šchtomy — ale psched jeho wocźoma njebé žadneho šnéha. W łeźe běśche tam hrał, cźaßto a šam. Sšotśe běśchtej šłarśchej a wón hrajeśche radu šam. Macź běśche małe w šahrodże a nan mésesche šwoje šaßtojnśtwo. Tał běśche Paulußchk tam šam ſ šnjśonm, šahroda běśche jeho kraleśtwo a wón tam ſ kralom, abo praleź a wón tam jako „šchcźeźkipytak“ ſ indianśkim póhanami wojowaśche. Wśchitko, šchtoź běśche nébdże cźitał, dyrbjeśche we hrje wošpjetowacź. A cźaßto ho macź jeho praśchesche: „Sółeje, hdźe łży noż tał běhał a dźiwnje cźinił? Słej nano, zhły pścheporęeny tu pschiłdźe. S tim šy šaßo pobył?“ A dźiwaśchtej bo šłarśchej, jeho wotmołwje, a nieśwarjeśchtaj dale; pśchetoź jeho wocźi tał dźiwnje šwécźeśchtej: „Sšam šym šej w šahrodże hrał“, prajeśche Pawoł, ale njedoda šenje, śchto je tam hrał.

Raš hrajeśch w šahrodże šabywśchi na wśchyo pśchi worjeśchinje na dworje. Bórbotaśche, łkonjeśche šo a machaśche ſ rukomaj. Mo kralu bé cźitał, kiž łukaćź wjedźeśche. A ponurjeny do šwojeje hry njewobkedźbowaśche, so nan šo šmeje pśchiłładowaśche. Dha šo naras bohłda nana. Hańbowaśche šo pśched nim, dokeź widźeśche, so nan šo šméje. Hańbowaśche šo a łkuboko šo rudźeśche. Njepokaja šadyn bohaty. Kiž je šej šwojeho bohaśtwa powédomny, radź

A tola, hdyž muž swoju pittu wucgahuy, do nogki rězasche a tak schtomik wot dotalneho lěkneho žiwjenja dźěsesche, sapoczinasche tschepotacź a hórzy płakacź. Běsche so tola na lěź pschihnuczźk a rozšohnowanje se swojimi brašiskami běsche jemu tak częžke. Muž wsa powjas a swjasa jón krucze wokoło hakulow, so wschě stawczźi jemu bolachu. Wja jón pod pažu a czampasche z nim po lěgu. Kak hordże tola tamne wschě stejachu a žadosčiwje sšladowachu sa nim. S wobeju stronow tenja sy hromadami a mjelczo ęez schukotaja: Wobhi maly schtomiczko!

Bórzy dźe psches pola. Tuž je schtomikej sašy lózo wokoło wutrohy. Snadne rozšohnowanje je pschetrate. Mjes tym je so sacźmiło. A muž poczina se schtomikom so sabawjecź. Powedła, kak budże so patorźiçan a źiwjate dny bhschczecź a swdczicź, kak budu so dźecźi wjeselicź na rjanej slocżanej žuknicźky a lubosnych swdczkach. A schmrczźt prasscha so wjesele to a tamne, dże wędzecź, kak so czini, so może stacź, hdyž je tola koruschi shubit, hacź budże na wjerschku jedun jandzel a hacź taske rjane swérzki dóstanje. Muž so dźiwasche, hdże to wscho sem wé. Tuž jemu powedasche źiwi lońschi žón a kak je dźesi wote dnja sa tym jedźit, ležtažti jandźelk bucź. Wschitko so někto tak dopjelni, kaž je ęez pschak. Tuž jemu ješe so smjercź ęez njeczini, też niz wjazy dźelenje wot ješe lěsnych towaršschow. S tym je źiwój nadobmy nadawk dopjelnił: Sstužicź Bożemu dźěsesu, sžužicź lubosći a wérze a je někto hodownu sschtomik. Kasko radosć sa njebo, a hšschże wjetscha sa dorosčenych a malych. Khrysžuš je so narodził, k nam dele pschischoł a naš wosbożił. To prędnje nam šnadny prosty schtomik.

Nasche dźeczi w hodownych prósdninach.

„Prósdniny“ — tute sbožowne słowo sa naschu mkodźinu, nima sa macźerje a hospoży tak wjesekeho synka. Wo dopoldnischi měr někto je. To njeje měr k wotpoczinkej, sferje cźaß k ménenemu błéku w domjacnosći. W lécznych prósdninach wulétuja a wulkakuja so nasche dźeczi wonka w Bożej stwórbje. Ale w symje žu dołht cźaß na stwu swojsanj. Tu rěź, porjadneho ópka sa nich namakacź, so njeby dołhi cźaß jich z kupoczkam a praßkam wabik. Někchto rozdźelenja cźaßa je mnne. Najpriódzy dyrbja w prawym cźaßu stanęcź. Nan žada šnędanje w smuczenej hodźinzy. Tuž špeschnje so zhotowacź.

Po šnędanju pschinjeßu so lehárnje do porjada. Wjetsche hołzy pósczelu loża a mjenische srumuja wschelake wołoko leżace wdzy. Też hólzy móża pomhacź. Stwu wumjesczź a setrécź budża posdźicźe šnędź też dyrbjecź. A tak jim lózicho paduje, hdyž žu to jako dźecźi hižo nawukli. Ale niz pschi tym kutn sobrecź a schtoż pod thamoromi a łojami leżi. Macź womha, dobladuje a ma źiwjej wocźi wschudże, kaž pólny ptschak. Ale jetrznje i mokrym hadreschczom niechamy dźecźom pschewostajicź. Wone pschewjele wody rospanzaja a w sumje sšmnje schpundowanje cźeżau. To njech macź cźini. Prócź móża wone trecź, ale prawje rjadnje a cźisče. To najlépje sene wietsche dźecźo cźini, dożanje lépje.

Mnohe pitne ruki někchto nadźékaju. Ssu wschitke tak o loło do rjodo, wża kóżde dźecźo swoje méśiaczki k hrajkanim abo schulkkemu dźéku. Pschi tym maju wjetschi dohlad. Kóżdy dźeń ma so někchto wukmerz a wobsjetowacź so to mnohe njesaboże. Schtóż je hotowy, pohlada ras do kuchinje, hacź macź pomoz treba. Pschi bélenju bérnow abo pschihotowanju seleniny móże wdcze pilnej ruzy trjebacź. Tu a tam dźecźi hižo klepr pschecź wukmu. To ma so ęamo smuczowacź w swojich nadawkach.

Mjes tym je w 11 hodźinach. Macź je ſ pomozu maknch dźékczeri hižo hodźinku nabyka. Tu móże k druhemu dźéku, šnadź k sapkataniu tholowow a k wuporjedźenju nobajzow, kotrež hdź su někto dźeń wote dnja tróhne a husto rostordane, a druhemu wnjscź. Pschi šuckim wjedrje dyrbja dźecźi też khwilku na cźerstwy powdźr abo wobstaraja něchto pola klamarja abo rjemjeślnika. Je pak wonka mokre a njewjeselo, potom wohmu swoje hrašę, kotrež je Boże dźécźo pschinjeßko, abo někajku rosumnu knihu pak „Raj“ do rukow, kż je runje w prawym cźaßu do schulow a domow pschischoł. W mim wopschijate dźiwadła sa nasch makn lud móża so ſ rozdźelenymi a wotmén jagymi rólemi dwójzy abo trójzy cźitacź a hižo špitacź hracź. Jene starsche dźécźo nawieduje.

W domje pak je tez dosć njenadźitych dźékow. To trjeba macź wulko a drjewo a po mózności so hižo na druhi dźeń sobu pschihotuje. W méśtach maju dźéń wébo wjazy wotmén jenja hacź na wjach. Dźenja je tydźeńſki hermank. Macź dże kupowacź. Někotre dźécźi chadźa wébo sobu hicź, schtoż so jim njewobara. Nadeńdu na hermanku dźe mnoho powuczźazeho. Szyła, hdyž réka „Na hermank“, dże dźékc pilnje wot rukow.

Po wobjedze rjedźi so kuchen. Wjetsche wopkokaja, mjenische trjeba a staja sa tschinku nabobu na jejne smuczene méśto. A kak jim wscho wot rukow dże. Macź powschcje keki mjes tym hodźinku méra. Tón mali dźécźerjo też reschpekt tuja. Mjelczo wukoneja swoje dźéło w kuchyni. Hewak smuczene hadrowanje so po mózności podubku. Tak dołho hacź je źiwétko, sabérajn so wjetsche holzy se schicźom abo ſ pschetykowanjom. Hólzy hladaja sa nanowymi cźrjemi a schtórnjemi a wurjeda je abo du na thwilku na tód so šmnkacź, abo twarza šnéhoweho muża abo badża so do bitwy se šnéhowymi kulkami. Niehoji jeli wjedro, namakaja so we domje a statoku wschelake dźéła sa hólzy. Maja so jeno prawje pschijimacź a dohladowacź. Derje je, so ſ cźakom domjaze a hospodarsta dźéła nawukmu. Hdyž na złużbu pschindu, wédża hižo prawje sapschimnycź.

A wjeczor pschi blukej lampje — świetscha dźe ma nékt sloro kóżdy elektrisku świeżu — je rjenje pschi wulkim blidze. Pod nawjedowanjom macźerje holzy někchto schita abo wuporjedźeja, cźeśiche wézy pschewoshnie macź ęama. Spytajo so hižo no drasčejcźku sa swoje klanki. A kak so wjesela, hdyž so je ſ kuknicźka prawje poradźika. Ale też hólzy chadźa někchto sa dźéło mécź. To je so ta ako tamna hrajka słónzowata. Někto réka, konjej sašy wopuscź pschilécź abo wohyczźej kolesko porjedźecź a druhu schkodu wurunacź. Hólzy moja świetscha łóschty na taskim pilnju a paranju. Tak nawukmu hižo w mlodosći wschelake wuporjedźenja a njetrjebaja potem k wschemu rjemjeślnika.

Mjes tym je nan też ſe swojim dźékom hotowy abo ſ dźéła pschichot a po wjeczeri je cźaß do łoża. Też we prósdninach dyrbja dźécźi w ſmojim cźaßu lehnycź khodźicź. Spar je sa nich wužitny a strucźi cźowp. Też starschimaj dyrbi po hodźinka posscheź, so mółcźaj to a tamne wo mérze ſej rospowjedacź. Hdyž ſo na rospomnjene abo podobne waschnje hodowne prósdniny wužira, móża hyć k žohnowanju a k wocźerstwjenju sa nasche dźérži. A ſ temu šu po prawom prósdniny žu.

Wo dwanacze mężazach.

Bésche jena macź a mężesche dwé dźowzy, jena bésche, jejna, druha pschirodna. Swoju jara lubowasche, ale na pschirodnu ani hladacź njemózesche, jenicźay tehodła, so bé Marusńcha rjeńscha hacź jeje Holena. — Dobra Maruschka njesnajesche źiwoju rjanoscź, njemózesche ęez pomyślicź, cźehodła so macź na nju tak jara hnéwa, hdyžkuli na nju pohladny. Wschě dźéło dyrbjesche ęama dźékacź: rjedźesche, warjesche, płokasche, schijesche, pschedźesche, tkajesche, travu nošnesche a ęamalatka krmwicźku wobstarowasche. Holena je jenoź trojesche a je w świzy puitowasche. Tola Maruschka wschitko rady dźékasche, še seśerna a śnjese świary a zelenje šotśine a macźerne kaž jehnjatko.

To pak jej nicźo njepomhasche, wonej wschitej dźeń wote dnja hórschej, a to jenicźay tehodła, so bu Maruschka dale a rjeńscha a Holena hrosnjesha, a macź ęez myślí: „Cźomu bóch go rjanu pschirodnu dźowku doma khowala, hdyž hólzy na ześitnu pschindu, žalubi go jim Maruschka a njebudźeja Holenu rodźecź.“ Wot teje thwile hladaschtej maźocha a jeje bźowka, kak byschtej so wbuheje Maruschi źiekkoj ſ hłodom ju trapjeschtej, wjeschtej ju, ale wona cźękpjesche a pschitom bu dźeń a kraźnischa. Taśke cźwilowanje śej na nju wumyślnychcź, raźes bychu pschitłoznemu cźowjetej ani na mjśe njepschischłe. Jedneho dnja, bé to wošrjedź januara, sachży so Holenje wonjaszch fijałkow.

„Dźi, Maruscha, pschinjeś mi ſ lěga kwécźel fijałkow cźizu je sa paßom mécź, so bych mohła na nje nuchacź,“ pschikasa ßotśe.

„Jej, Bożo, luba ßotra, schto je cźi to na mnßle pschischło; je schtó ßłuschał, so bychu sob ßnéhom fijałki rosśe?“ prajesche wbohá holcźka. „Tu blada, tu kosa tu, schto masch wonjedźicź, hdyž cźi ja roskasuju? — Skot dźi a je-li mi ſ lěga fijałkow njepschinjeschesch, cźe sabiju!“ brozesche jí Holena. Mazocha pak M[illegible]schu hrabnj, wuškorcźi ju ſ duri a durje sa njej krucze sawrje. — Holcźka dźésche horzy płacźo do lěga. Sšnéh lężesche wyšoko, nihdże niebésche schcźeźki. Holcźka bludźesche, bludźesche dokho; hłód ju cźiwłowasche. Syma ju tschasesche, prosłesche Boha Knjesa, so by ju radschi ſ teho źiwéta wsał.

Tu wmihlada ſ nasdala śwétko. Dże sa nim a płchińdze hacź na wjerch hory. — Na wjercźu hory pali ßo wuhlí woheń a wokoło wohnja leźi dwanacze kamjeni. Na tuch kamjenjach šedźi dwanacze mużow. — Tśjo ßu ſ bésej brodu, tśjo su młódschi, tśjo hischcze mlódschi, a cźi tśjo najmłódschi ßu najrjeńschi. Njerécźańu, jenoż cźśłche šedźachu a dewohnja śhladowachu. — Tych dwanacze mużow bé dwanacze mężazow.

Wulki rókt žedźesche horka, tón mężesche wkoży a brodu bété iako śnéh a w ruzy dźerżesche tij.

Maruschka so tróśi; wsita thwilu sadźiwana śtoju, potom pak ko śnuźinschi pschistupi bliże, proscho: „Dobri ludźo boże, dajcze ßo mi wohrécź pschi wohnju, syma mje tschasche.“

Wulki rókt pokiwny ſ hłowu, wowrascha so holicźa: „Na cźo ßu pschischła, dźowka moja, schto tu pytasch?“ — „Du po fijałki,“ wotmołwi Maruschka.

„Njeje cźaß thodźicź po fijałki, pschetoż je śnéh!“ rjekny rókt.

„Baj, baj, ja dźe wérn ,ale ßotra Holena a mazocha śtemi pschikrafakej pschinjesej fijałki ſ lěga. Je-li je njepschinjeśu, mje sabijetej. Nihdże waß proschu, pastwrju, powécze mi, hdże je nandu?“ — Tu postany wulki rókt, dwidże k najmłódschemu mężazej a da jemu kij do ruki prajo: „Mérzo ßydi so horje!“ — Mężaz mérz śnéh so horje na kamjeń a machny ſ kijom nad wohnjom. Wš tom wokomiku ßapny woheń wyšoke, śnéh poza rostawacź, schtomi, počzachu ßo rospukowacź, pod kukami ßelenjesche ßo travicźka, w travicźku cźerwjenjachu ßo pupki huźazych kwécźkow a bé nalécźo. Pod kekkami śkowane pod liścźom rosśekeżwachu fijałki, a hdyž ßo Maruschka dobłada, bé jake by módru płachtu pschestrél. — „Skot schcźipaj, Maruscha, skot!“ [illegible]sche jej mérzi. Maruscha ßo radnijo schcźipasche, hacź mężesche wulki kwécźel fijałkow. Potom ßo mężaczkam pékńje podźakowa a wjesele pschźhasche dom.

Dźiwasche ßo Holena, dźiwasche ßo mazocha, widźo Maruschku, so njeże fijałki; dźéschtaj ji durje wotewrécź, a wši fijałkow po zylej thźi jawonja. „Hdże pak ßo jich natorhała?“ wopraschа ßo ßtórnje Holena. „Nó, wyšoko tam we lěsach rostu, pod kerczkami; je jich woprawdże dośeź,“ rjekny Maruscha. Holena wsa fijałki, thkny jej je ja paß, mrchasche na nje ßama, dasche macźeri pomuchowacź, ale ßotrje njerjekny: „Pomuchaj!“ —

Druhi dźeń pétowasche ßo Holena pschi kachlach, a sachżo ßo jej jahodoń. A hndom śej sawola hotru, prajiu: „Ši Marusńa, a pschinjeś mi ſ lěga jahdy!“ — „Jej Bożo, luba ßotra, hdże pak nandu jahody? Je schtó ßłuschał, so bychu pod ßnéhom jahody rostśe?“ prajesche Maruscha.

„Ej, ty blada, ty kosa ty, schto budźeśi hubowacź, hdyž cźi ja pschikasuju. — Skot dźi, a jeli jahody njepschinjeschesch, cźe sabiju!“ brozesche sta Holena. Mazocha pschimmy Maruschku, storcźi ju ſ durí a durje sa njej krucze šawrć. Holcźka dźésche horzo płacźiły bo lěga. Sšnéh lężesche wyšoko, nihdże schcźeźki niebésche. Bludźesche holcźka, bludźesche dokho; hłód ju ſonzowasche, syma ju tschasesche. Tu widźi ſ nasdala to ßame śwétko, kotrež bé psched tym dnjom widźała

---

ßwoje pokłady. Někto pak bésche pokład ßwojeje dusche druhim pscheradźił. A hłuboko jeho bolesche, jako nan potom macźeri two tym, schtoż bé widźał, powédasche a wobaj ßo śmějeschtaj. A tehdom šacźiwa wrémi ras, ße we nim hischcze druha wutroba pukoze. Wutroba, kiž jeho w dźécźagej lubosći ſ nanej cźehnjesche, a druha wutroba, kiž pschecźiwo nanej schcźiwasche: „Nan ßo cźi šměje. Nimasch někoho, kiž tebi rosumi.“ Haj, też dźécźaga wutroba śnaje srudobnu hłubokú, śnaje też sadwélowanje. Je każ rózicźka dźiwja na kerku, wotschcźipasch ju, wotpada krażna a cźicha pycha. — Tehdom ßo Pauluschki druha wutroba pschida a wotkala je jemu śiwérna pschewodźerka, hacź do dźenźnischeho dnja. Ale to jedne je wón nawukmył. Hdyž jeho maly Pauluschk ję nétko doma hrajka, stary Pauluschk małeho njewmłi, so by ßwojeho lubuscźka psched srudnym dońtom druheje wutroby schkitał. Ale Bóh wé, jemu ßo śda, so też hižo mały Pauluschk we śebi cźuje pukot dweju wutrobow, ſ kotrejuj jedna lubosć, druha hidu prędnje, jedna praji „haj“, druha śchcźi „nć“. —

Marka bé śtónczenje jeho, Pauluschka, we thkódnizy śedźo nasćha. Sšwarjo, ale tola też ſ radosću placźo, so lubuscźka ma, njeżeźe pok fnijerśnjeneho hólza do domu. „Hdże pak by był, dźécźo śtote.“ „Cźehodła w tej cźmje a w tej symje tam wonka śedźesche? Mój Bożo, wón kaschlinje, na hody hudże thory a k nowemu létu donjeśu mi jeho na kérchow.“ Tak bóle ße śobu stara Marka powédasche. Pschetoż Pauluschk ani ße njesapjerosche, ani njewotmołwjesche. Ale nasćha stara śłużobna rady na śmjercź myślesche a wo njej powédasche. Sšwoje mlode léta bésche Marka domjazej knjeni wénowała, młodosći śwoju pschi małej Hižży śhubita. Nétko mężesche Hižżyne dźécźi pésłowacź, stara bésche a wo nadźijach jeje młodych lét a wo żonach dwacźeźiłetneje wjeśoleje hołzu nicźo dale jej śwótako, hacź ta bojoseć, so móże furowa śmjercź te mlode jeje lubosći a śwérnosći dowérjene źiwjeńcźka wutorhnyć ſ jeje śkabeju rukow, kiž nétko hižo ſ khwilemi tak śchepotaschtej. **Ale Pauluschk njeschori.** Jemu ani dźenźna kaschel njeschkodźi, ale kóżde léto, hdyž pschindże śtarschiśći row wopytacź, śteji wón też tam pschi rowje śwojeje lubeje śtareje Marušći a jeho jedna wutroba śpomina ſ dźakownoseju na nju. A prají: „Mój bźak, ty śtara Marka! Bóh baj cźi ślódći wotpocźiń!“ Ale druha wutroba źwari: „Cźehodła njeśkb nje tehdom tam wonka wostajita w śahrodze. Kak krażnje ßuch ja tam wuśnyć a ujebych nicźo pschecźeźiłt tu na śemi. Tu dyrbju po nétko bédźicź a płakam na moju rostorhanu duschu a to wjscho, dokelž ße ty pschez śiwérna hyka, dokelž ße mi wotprowała. Schto mam nétko ſ twojeje bédy, ßam ße bédny, śadwélowany!“ —

Marka ße dźiwneho błyschcźa w Paulowymaj wocźomaj nastrożawschi, pschesta powédacź. Mjelczo hólza śwobleka, jeho mnjesche a potom dźécźu na Bożu nóz. To bóchu wrénje hody bjeś dźécźageje radosće sa 9 létneho Pauluschka. A wot teho cźaśa jemu żone radośtne hody dołhe léta njepschikhadźachu. Wón ße ßam na to hnéwasche. Lubosć ſtarscheju bu ſ kóżdym létom wjetscha, ale jeho druha wutroba ße pschecźiwo wschej lubosći pschecźiwjesche, śtajesche jemu tak rjez brylu ſ cźornymaj schkleńcźomaj na nóź.

Nó, starschej staj wumrjetwj. Pauluschk je wschitko, schtoż mózesche, na nimaj cźinił. Ale druhdy ße tajka bida pschecźiwo jeho śamźnej macźeri, pschecźiwo nanej we nim śapali, so bésche jemu cźeśko, to tajicź. To béchu wokomiki, hdyž bésche druha wutroba we nim dobyła. Ta wutroba, kiž jemu druhe pucze do śwéta kasaische, kotrež starschimaj pobvoli a wośta po normalnym pucźu, — schuła, śtudium, śastojnstwo, mandżelstwo, dźécźi a schto potom. Druhy ßo ſ tym pucźom krażnje śpotkajchu. A hdyż Pawol druhdy śnatym a kollegam swo źiwojej njespokojenej duschi powédasche, śmějachu ße jemu: „tón ma dźiwne kaśtejczki w hłowje,“ ma ße tak rjenje, njemóże śej lépscheho żadacź, błafn tón Pauluschk!“

Kak rjana je tola ta śchérwka dróha, na kóżdym boku mnjśtuchcej, raźes bychu pschitłoznemu cźowjetej ani na mnjśe njepschischłe. Jedneho dnja, bé to wošrjedź januara, sachży ßo Holenje wonjaszch fijałkow.

„Dźi, Maruscha, pschinjeś mi ſ lěga kwécźel fijałkow cźizu je sa paßom mécź, so bych mohła na nje nuchacź,“ pschikasa ßotśe.

„Jej, Bożo, luba ßotra, schto je cźi to na mnßle pschischło; je schtó ßłuschał, so bychu sob ßnéhom fijałki rosśe?“ prajesche wbohá holcźka. „Tu blada, tu kosa tu, schto masch wonjedźicź, hdyž cźi ja roskasuju? — Skot dźi a je-li mi ſ lěga fijałkow njepschinjeschesch, cźe sabiju!“ brozesche jí Holena. Mazocha pak M[illegible]schu hrabnj, wuškorcźi ju ſ duri a durje sa njej krucze šawrć. Holcźka dźésche horzy płacźo do lěga. Sšnéh lężesche wyšoke, nihdże niebésche schcźeźki. Holcźka bludźesche, bludźesche dokho; hłód ju cźiwłowasche. Syma ju tschasesche, prosłesche Boha Knjesa, so by ju radschi ſ teho źiwéta wsał.

Tu wmihlada ſ nasdala śwétko. Dże sa nim a płchińdze hacź na wjerch hory. — Na wjercźu hory pali ßo wuhlí woheń a wokoło wohnja leźi dwanacze kamjeni. Na tuch kamjenjach šedźi dwanacze mużow. — Tśjo ßu ſ bésej brodu, tśjo su młódschi, tśjo hischcze mlódschi, a cźi tśjo najmłódschi ßu najrjeńschi. Njerécźańu, jenoż cźśłche šedźachu a dewohnja śhladowachu. — Tych dwanacze mużow bé dwanacze mężazow.

Wulki rókt žedźesche horka, tón mężesche wkoży a brodu bété iako śnéh a w ruzy dźerżesche tij.

Maruschka so tróśi; wsita thwilu sadźiwana śtoju, potom pak ko śnuźinschi pschistupi bliże, proscho: „Dobri ludźo boże, dajcze ßo mi wohrécź pschi wohnju, syma mje tschasche.“

Wulki rókt pokiwny ſ hłowu, wowrascha so holicźa: „Na cźo ßu pschischła, dźowka moja, schto tu pytasch?“ — „Du po fijałki,“ wotmołwi Maruschka.

„Njeje cźaß thodźicź po fijałki, pschetoż je śnéh!“ rjekny rókt.

„Baj, baj, ja dźe wérn ,ale ßotra Holena a mazocha śtemi pschikrafakej pschinjeśu fijałki ſ lěga. Je-li je njepschinjeśu, mje sabijetej. Nihdże waß proschu, pastwrju, powécze mi, hdże je nandu?“ — Tu postany wulki rókt, dwidże k najmłódschemu mężazej a da jemu kij do ruki prajo: „Mérzo ßydi so horje!“ — Mężaz mérz śnéh so horje na kamjeń a machny ſ kijom nad wohnjom. Wš tom wokomiku ßapny woheń wyšoke, śnéh poza rostawacź, schtomi, počzachu ßo rospukowacź, pod kukami ßelenjesche ßo travicźka, w travicźku cźerwjenjachu ßo pupki huźazych kwécźkow a bé nalécźo. Pod kekkami śkowane pod liścźom rosśekeżwachu fijałki, a hdyž ßo Maruschka dobłada, bé jake by módru płachtu pschestrél. — „Skot schcźipaj, Maruscha, skot!“ [illegible]sche jej mérzi. Maruscha ßo radnijo schcźipasche, hacź mężesche wulki kwécźel fijałkow. Potom ßo mężaczkam pékńje podźakowa a wjesele pschźhasche dom.

Dźiwasche ßo Holena, dźiwasche ßo mazocha, widźo Maruschku, so njeże fijałki; dźéschtaj ji durje wotewrécź, a wši fijałkow po zylej thźi jawonja. „Hdże pak ßo jich natorhała?“ wopraschа ßo ßtórnje Holena. „Nó, wyšoko tam we lěsach rostu, pod kerczkami; je jich woprawdże dośeź,“ rjekny Maruscha. Holena wsa fijałki, thkny jej je ja paß, mrchasche na nje ßama, dasche macźeri pomuchowacź, ale ßotrje njerjekny: „Pomuchaj!“ —

Druhi dźeń pétowasche ßo Holena pschi kachlach, a sachżo ßo jej jahodoń. A hndom śej sawola hotru, prajiu: „Ši Marusńa, a pschinjeś mi ſ lěga jahdy!“ — „Jej Bożo, luba ßotra, hdże pak nandu jahody? Je schtó ßłuschał, so bychu pod ßnéhom jahody rostśe?“ prajesche Maruscha.

„Ej, ty blada, ty kosa ty, schto budźeśi hubowacź, hdyž cźi ja roskasuju. — Skot dźi, a jeli jahody njepschinjeschesch, cźe sabiju!“ brozesche sta Holena. Mazocha pschimmy Maruschku, storcźi ju ſ durí a durje sa njej krucze šawrć. Holcźka dźésche horzo płacźiły bo lěga. Sšnéh lężesche wyšoko, nihdże niebésche schcźeźki. Holcźka bludźesche, bludźesche dokho; hłód ju ſonzowasche, syma ju tschasesche. Tu widźi ſ nasdala to ßame śwétko, kotrež bé psched tym dnjom widźała

S radoscu ßo k njemu puschcżi. — Pschinidże saßo k wulkemu wohnju, wokoło kotrehoż dwanacże mężazow hedżesche. Wulki rózk hedżesche horka. „Dobri ludźo boży, dajcże mi ßo wobrjeczi pschi wohnju, ßyma mje tschaße.“ proschesche Maruschka. Wulki rózk potkiwny ſ hlowu praschesche ßo jeje: „A na cżo ßy saßo pschischka, schto pak tu pytasch?“

„Du po jahodu!“ wotmolwi Maruschka.

„Ej, je dże ßyma, a na ßnehu jahody njerostu,“ rjekny najſtarschi.

„Ja wschak wém, ſrudnje Maruscha poweda, ale ßotra Holena a mazocha ſtej mi pschikasałoj, jahody pschinjesc: jeli je njepschinjeßu, to mje ſabijetej. Pětne waſ proschu, pastyrjo, powedże mi, hdże je naidu?“ — A postany wulki rózk, dóidże k mężazej, kiż jemu nahschcże hedżesche, da je ßmażnik jimij) ſudże ßo horje na kamjeń a machny ſ kijom. Wußoko wulkoczi woheń; ſ jeho horzotu rosta ſuchy na chwilku, ſemja ßo ſelenjesche, ſchtomy ßo wobalichu ſ liſczom, ptaczki porżachu ſpéwacj, wſchelake kwétki po lésu rozeſczéchu — a bé lécżo. — Pod bukami ßo bélesche ſ hwézdami, każ by jich nahuk. Psched wocżomaj pak ßo cżi pschemeńichu te béle hwézdi do jahodow, ſkoku ſrawjachu a ſrawjachu, a hdyż ßo Maruſchka dohlada, bé jich jako by kżej roskat. Skok ſchcżiwaj, Maruscha, ſchcżiwaj!“ pschikasa mężaz ßmażnik. — Maruſchka ßo raduje ſchcżipatsche, hacż mężesche polny ſchórnuch. Potom ßo pékne mężaczkam podżakowa a wjesże domoj hwatasche.

Dżiwasche ßo Holena, dżiwasche ßo mazocha wjdsc, ßo njesże Maruscha woprawdże jahody domoj, pokny schórnuch. Wéżeschtaj jej durje wotewrjeci, a twój jahodow rosesdże hnydom po ſyrem domje. „Hdże pak ßy jich nasbérała?“ praſchesche ßo ſlóſtnje Holena.

„Wyßoko w lésu, dosez jich tam rosce pod bukami,“ wotmolwi Maruſchka. Holena wſa jahody, najſ ßo da ſyta, rez mazocha ßo najſ, ale Maruſchay njerjekny ſchtaj: „Wſmi ſej jednu!“

Holena jahody wſchē ſthkóſchcżi a tscżesko duja ſachyß ßo jej cżerwjenych jablukow. „Dżi, Maruſcha, dżi do lésa, pschinjeſ mi cżerwjenych jablukow!“ pschikasa ßotſje.

„Mój Bożo, liba ßotra, dże ßychu ßo w ſymje jabluka wſale?“ namjelny Maruſchka. — „Ty blada, hepa, ſchto budżesch wjaſoricz, hdyż cżi ja roskakuju. Skoku ßol do lésa, a jeli cżerwjenych jablukow njepschinjeſeſesch, woprawdże cże ſabiju!“ hrożesche Holena. — Mazocha wſa Maruſchku, ju ſ duri ſtorcżi a durje ja njej ſawrć. — Holcżka khwataſche ßo lésu placżiżh do lésa. Sanéh lożesche wyßoko, njebé ſcżesze hedżesch. Holcżo pak njebkudżesche, runje na wjerch hory chasche, hdżeż ßo wulki woheń palesche, wokoło kotrehoż dwanacże mężazow hedżesche. Ssedżachu tam, ßedżachu, wulki rózk hovjela.

„Dobri ludźo boży, dajcże ßo mi wohrécż pschi tom wohnju, ſyma mje tschaße,“ proſchesche pschiſtupiwſchi k wohnju. Wulki rózk ſ hlowu khwaju ßo jeje praſchesche: „A na cżo ßy pschischła, ſchte to hladasch?“

„Du po cżerwjene jablutka!“ wotmolwi Maruſchka.

„Syma je; w ſymje njerostu cżerwjene jablutka,“ wotmolwi wulki rózk.

„Za wschak wém,“ wotmolwi ſrudnje Maruſchka, „ale mi ſtej ßotra Holena a mazocha pschikasałoj, ſo bych ſ lésa cżerwjenych jablukow pschinjesła. Jelisż je njepschinjeſu, mje ſabijetej. Pětnje waſ proſchu, pastyrjo, powedże wſchak mi, hdże mam je pytacż.“

Tu ßo wulki rózk ſbże, dóidże k jednomu ſ ſtarſchich mężazow, da jemu kij do ruki prajo: „Pójnjeſo, ßydni ßo horje!“ Mężaz pójnjesł ſudże ßo horje na kamjeń a machny ſ kijom nad wohnjom. Wohéń ßo cżerwjeny (rudy) ſaplomeni, ſuchy ßo minu, ale ſchtomy ßo njewobalichu ſ liſczom, liſczisło ſa liſczikom wotpadowasche a chłódny wétřik je rosnoſchesche po ſajattkej trawje, jedne ſcżu, druhe tam. Maruſchka njewidżesche telko wſchelakich kwétkow. Maruſchka hladasche jeno ſa cżerwjenymi jablukami, a tu widżi woprawdże jabłoń a na njej wyßoko mjes hałosami cżerwjene jablutka.

„Stok, Maruſchka, bjeż, ſtok!“ pſchikasa mężaz. Maruſchka ßo radujo jabłoń ſatſchnże; jene padże. Satſchapſka druhi krócż, padże druhe. „Stok, Maruſchka, ſhwataj doſmoj!“ wołasche na nju mężaz, a Maruſchka hnydom poßłuchny, ſbże tej dwé jablużu, mężaczkam ßo pékne podżakowa a wjesże domoj ſpéchasche. Holena ßo ſhodżiwa, ſpósże. Dżeſchtej jej ruchle wotewrjeci a Maruſchka jabłuka domoj njesże. Dżeſchtej jej ruchle wotewrjeci a Maruſchka jimaj dwé jablużu da. „A hdże ßy je ſchcżipała?“ praſchesche ßo Holena. „Wyßoko w lésu tam rostu, a dosez jich tam hischcże je,“ praji Maruſchka.

„A cżehodła njeſßy jich wjazy pschinjeßła? Sby je duzy dom ſiédła?“ wotorże ßo na nju Holena. „Nej, ßotra luba, njeſßym ani kuſka jédła. Hdyż najprjedy ſchtom ſatſchapſch, padże jene, hdyż druhi krócż ſatſchapſch, padże druhe a wjazy mi njedachu ſchcżeſcż. Wołachu, ſo bych ſchka dom!“ praſesche Maruſchka.

„Bóh dał cże Pjerun ſarafył!“ ſelesche Holena a chżysche Maruſchku bicż. Maruſchka da ßo do hórkeho płacża, prosescho Boha Knjeſa, ſo by ju radſcho k ſebi ioſał a ju njedał wot ſteje ßotry a mazochi ſabicż. — Cżeſtny do kuchinje. Khłóſchcża Holena wołtaji njes tym ſelenje a pocża jabłuko jcżeſc. Jabłuko ſdasche ßo jej tak ſtódne (udżne), ſo wobkruczi, ſo tajſeje dobroty ſa żiwo njeje woptała. Też mazoſche ſeſtodża. Sżédżeſchtaj wobé a ſachyß ßo jimaj wjaz.

„Daj mi, mama, kożuch, póidu ſama do lésa!“ rjekny Holena, „ja ſchwandra by je namaj duży po pucżu ſjédła. Wſchako ja te méſtno naidu a wſchć je wośmu, hyrnjej na nnje wołali!“ Podarmo macż wotradżesche, Holena wſa korbit, rubiſchko na hlowu a puſchcżi ßo do lésa. Macż ſtejesche na proſy hladaja ſa Holemu, każ ßo ji to dże. Sśnéha wſcho polno, nihdże ſchcżeżeſi. Holena bhdżeſche, bhdżeſche dolho, khłóſchcża huba pak ju dale a dale pohonjesche. Tu widżeſche najdala ſwétko. — Puſchcżi ßo k njemu. Pschiidże na ſamón wjeſch, hdżeż ßo hori wulki woheń, wokoło wohnja na dwanacże kamjenjach ſedżi dwanacże mężazow. Holena ßo ſaſtrózi; hnydom pak ßo ſhraba, pſchiſtupi bliże k wohnju a wupſchestrè ruzy ßo wohréżi. Njeprascha ßo mężazow: ſmérn ßo wohréżi abo njeſmérn, ani na nich njeporéżi.

„Na cżo ßy pschiſchła, ſchte tu pytasch?“ njerſaży ßo ju wulki rózk woprascha.

„Schto ßo mje praſchesch, ty ſtary kłasnje ty, njeje cżi trjeba wjedżecż, hdże du,“ wotrubny ſtóſcżiwje Holena, wotwobrocżi ßo wot wohnja a dżésche do lésa. — Wulki rózk ſmorſchcżi cżoko a ſ tijom nad hlowu machny. W tym wokomiku ſamrocżi ßo njebjo, wochoń ſo jeno nisko palesche, ſuchy wocża ßo ſypacż, jako by zychu roſhypał, lodowny wichor wocża po horje ducż. Holena njewidżi ani na krocżel psched ſobu; bludżi, bludżi, pada do wéjeżuzu, ſtawy jej ſłabnu. Njepschestajnje ßo ſuchy ſypje, lodowny wétr duje. Holena ſeſi na Maruſchu, na Boha Knjeſa. Stawy ju w cżopkem kożuchu wohybnju.

Macż na Holemu cżaka, hlada ſ wokuſeſchka, hlada ſ dwora, njemóże ßo dżiwki doczakacż. Bubéhnje hodżina ſa hodżinu, Holena njepschikhadża. „Dacż ſu jej jabłuka tak ſłodżałe, ſo ju jej wot nich nocże — ale schto? Dyrbju ſama pohladacż, hdże je!“ pomyſli: ſej ſtónczuje mazocha, wſa kożuch, rubiſchcżo na hlowu a puſchcżi ßo ſa Holemu, nichtó ßo jej njewotwoła. — Bludżesche, bhdżesche dolho, ſuchy ßo ſypasche, lodowny wétr duješche po horje.

Maruſcha ſwari wobjedi, ſaltara kruwiczku, Holena ani mazocha njepschikhadża. „Hdże pak ßo tak dołho ſondżitej?“ powéda ſej Maruſchka, ßydajo ſo k pschesłuży. Hižo na pokne wrjeczeriko, hižo ßo wó ſtjuje cżmi, a Holena ani mazocha ßo njewrócżi. „Jej Bożo, schto je ßo jimaj ſtako,“ ſtyſła ſo dobremu holiczu a ſukhuwa won ſ wokuſeſchkom hlada. Njebjo ßo ſyboli, ſemja ßo ſwécżi — cżłowjeka njeje widżecż. Srudnje ſajojera wokuſeſchko, ſcżini ſej ſchcżipk a modli ſo ſa ſotru a macż. — Nano cżaka ſe ſnédanjom, cżaka ſ nowjedom, ale njedocżaka ßo ani Holeny ani mazochi. — Wobé w lésu ſmjerſnychcżej. —

Dobrej Maruſchay wosta chżéża a kruwiczka a kuſt pola, namaka ßo k tomu też hopodar, a derje bé jimaj wobémaj w pokoju ßo żiwicż.

Sślowakſka bajka. Napiſał Bożena Němcżowa. Pschełożił M. Nawka.

Pschipomnjenje: Koni pschekożich: Ssel nad ſtoło. Schtó tu bażiu hiſchcże ma abo wé? Wobé ſtej nimo méry yjanej a powucżnej. Schtóż ma kwitrobu, lubuje tażke kraſne płody ſłowjanſkeje duſche, to ſu darы Bože zyłenne ſwétej; ſhożowny, ſchtóż ſtej je waſi a hwova. Tehodła mużiach, ſo wam radoſcż pschihotuju, hdyż wam ſ hodownymi nowinami też tajſi darik wobradżu. Njedożje jón mólczim hdżeżom do rukow, ale do wuſchow, do mużke a do wutroby!

M. N.

Hodowna ſchadżowanka 26. dezembra 1924 w Kaczej korczimſe w Rakezach.

Luði Sserbja! W. lécze 1881 béſche poßlednja ſchadżowanka w Rakezach. S radoſczu ſym wo njej w ſtudentiſkich attach cżitał. Mjeno nekotrohożkuli ſwérneho Sserba ſ Rakez a wokoliny je tam ſapiſane. Psches 40 lét, dołha je to doba; zyle cżłowjeſke zżiwjenje wona wupełnja, je ſo mjes tym minuło. Każ w tamutych dnjach, tak też druhi dżeń hodow k wam herbłyß ſrudnowzay pschichwatanja. S dobrej nadżiju cżakamy na hodżiny, w kotrychż budżemy ſo ſ wami ſchadżowacż. Naſche najwjetſche hodowne wjeſele budże, hdyż budże ßo wam wola naß prawje lubicż. My chcżemy ßebi wſchu prózu dawacż ſo bychmy ſwój nadawk derje dokonjeli. Tak mnoho pschekwapjenja woß wocżakuje. Tuż pschihodżeże 26. dezembra, to je druhi dżeń hodow, do Kaczeje korczimy pola Rakez.

Cyrkwinske powjeśće.

S Budyſchinka. Niedżelu po hodżach dop. w 9 h. ßo ſerbſke pródowanje cżite.

S Barta. Niedżelu po hodżach dop. w 9 hodż. ſerbſka Boża ſłużba (ſo cżita).

S Huſki. Niedżelu po hodżach rano 1/8 hodż. němſka ſpowjedż, dop. 1/9 hodż. němſka Boża ſłużba.

S Hrodżiſcżeża. Niedżelu po hodżach dop. w 9 h. ſerbſke a 1/11 hodż. němſke kemſenje. Pop. w 3 hodż. ſerbſka ſpowjedż.

S Huczíny. Niedżelu po hodżach dop. w 9 hodż. ſerbſka Boża ſłużba, 1/11 hodż. kemſenje ſa dżeżcż.

S Hornjeho Wujézda. Niedżelu po hodżach dop. 1/9 hodż. němſke predowanje.

S Klukſcha. Niedż. po hodżach budże rano we 8 h. ſerbſka ſpowjedż, dop. w 9 hodż. ſerbſka a 1/11 hodż. němſka Boża ſłużba.

S Lupoje. Niedżelu po hodżach rano we 8 hodż. ſerbſka ſpowjedż, dop. w 9 hodż. ſerbſka Boża ſłużba.

S Maleſchcż. Niedżelu po hodżach dop. 1/9 hodż. ſerbſke kemſchenje, we 10 hodż. wobadna ſhromadżizna w zyrkwi, dop. w 11 hodż. dżeżikemſchenje. Pop. 1/23 hodż. ſhromadżenje młodych holzow.

S Minakała. Niedżelu po hodżach rano we 8 hodż. ſerbſka ſpowjedż, dop. w 9 hodż. ſerbſke a 1/11 hodż. němſke kemſchenje.

S Nowaczíz. Niedżelu po hodżach dop. w 9 hodż. němſka Boża ſłużba, wjeczor 1/8 hodż. hodownу wjeczor ſjednoczenje młodżiny. — Khſchcżenia Hanna Lilka, Erika, dżowka dżéſkaczeja Fritza Khunita w Nowaczizach.

S Nieſwacżidła. Niedż. po hodżach rano we 8 h. ſerbſka ſpowjedż, dop. w 9 hodż. ſerbſka a 1/11 hodż. němſka Boża ſłużba.

S Rakez. Niedżelu po hodżach dop. w 9 hodż. je ſerbſka Boża ſłużba.

S Porchiz. Niedżelu po hodżach rano 1/8 hodż. je ſerbſke Boże wottkaſanje, dop. 1/9 hodż. ſerbſka Boża ſłużba. — Semrét Korla Wittenberg, wumjeńſtar we Boſchezach, 79 l. 6 m. 17 d. ſtary.

Sapoczątk ſymy.

Budyſchcżin, 22. hodownika 1924.

Krółko do hód — aſtronomiſky 21. hodownika — ſapoczina ßo na naſchej połkuli ſyma. Woprawdże liczimy ſ njej hižo ſ padujenjom prénjeho ſněha a ſpocżatkom dléſcżeho njerſinjenja. Schto pschinjeße nam ſyma? Tuto praſchenje je ſdawna jenu wożne. Létſa ſo też cżiſchcżi dopréda. Wjedrowéſcżerjo naſtawaju a hódy wſchcżeſi néſchto druhe. Ssamo hanjena ſtołétna protyka dyrbi pomhacż. W pschereżku ſu ſo zżiu ſhewjerowenéuſku runnu Barkinſke wjedrowe wobſtejnoſche ſ ważnoſcżu.

Termije ſa préni ſnéh a ſnjerſk ſu tu jara khabłaze. Tak padny préni ſnéh 1865 a 1877 hatle 14. hodownika, 1863 hatle 23. dezembra a 1888 nij do Sylvestra. Sżylniſche ſnjerſki nije 10 ſtopnjow pokaſaja ßo po dołholétnym pschereżku hatle ſrjedż hodownika. — Dżeny hiſchcże do ſtarſchich cżaſow wrócżo, je ſwjetſcha prawidło, ſo ſajny cżaſ pschinjeße też wurjadnu krutu ſymu. Syma w lécze 1739—1740, kotraż béſche najßylniſcha telohom — naſcheho létſtotka, ſapocża hižo 24. oktobra a traješche hacż do meje. Też ſtraſchne hodowne méżazi létow 1788 a 1812 wojſe-wjachu dołhu ſymu. Naſkrucżiſcha ſyma béſche w lécze 1763, hdżeż béchu morja, jéſory a réki hižo 1. oktobra ſamjerſnjene a hatle kóniz februara roſtachu.

Runje najſchcżiſiwo wojſewja nam kronika też létu, hdżeż méżeſche ſyma karakter pózdnich oktoberſkich dnjow. Tak béſche 1868 njepſchekkadnje cżopło. W hodownitu pokaſowaſche thermometer 15 ſtopnow cżopłoty, kiki ßo ſelenjachu a w hodownych dnjach teżkżachu wonka kwétki. Ale też tute ſnamjenja njeßu żadyn wéſty pokuz ſa néżny ſymu.

Sa to je ſyma 1822—1823 typiſti pschikład. Hacż do dezembra pschinjeße njecżaßowe wjedro, podobnje każ w lécze 1868, ale w januaru ſapocżina ßo ſyma ſ njewſchédnej truſtojeżu, tak ſo bé w pschereżku 9,4 ſtopnow nije niczki (null) a ſ tym dosé najwyſchcżiu ſiczbu w poßlednich 200 lé-

we nim hiſchcże druha kwtroba bije, kiż jemu njedowoli, pschcżo po dobrej ſtarej a ſwucżenej dróży khodżicż. A ſchój da błóta ſkocżi, he napluſkoſce. To je ſtara wéż. — Ale tehodom béſche we nim dołhi cżaß, ſkoro pol léta, ta dobra duſcha kujeżila. Dżeſche to tak ro njeho „tippel, tappel“, każ to ſtarſchemu cżłowjeku pschiſteji.

A tak béſche jako dobry man hody derje pschihotował a kak ßo jeho normalna kwtroba wjeſeleſche, jako wſchitkży jeho ludżo tak ſpokojni béchu. O kajſa radoſcż, ſe ſonn a dżéżcżmi bjes ſtaroścże hody ſwjeżecżicż. Swojojimi wobradżicż a ſej wot ſwojich wobradżicż dacż! A na Wożobdżéżeſowym ſchonje ſmjeżcżi ßo tak mile ſwéżcża, a bżéżi ſ radoſczu njewédża, ſchto bychu hrale, hdże bychu bżhale. — Hai, ſo bwpłacżi, na ſchérokej dróży thodżicż. Cżłowjek je potom ſpokojom, nasło derje. . . Ale w nozy njemóżeſche Pawoł ſnacż. Druha kwtroba jeho dréżeſche, béſche po dołhim ſpanju kwtuczila a najprjedy zuuje ſchcżeptaſche: „Ty błaſnje, ſchto maſch wot ſwojeho żiwjenja, każ wokoł nożuſch brénżo ſpokojnoſcże na dróży ſ druhimi wobjazami a wóſkami. Pój ſo mnu, ja cżi pokażu druhe puczе bjes procha a pychaſtwa, bjes namyſlenych ludżi. Praj, tak dołko a nig dale. Chżeſch ſo ſhubicż w morju wſchćch duchow derjeńcża, chżeſch ſwoje lichdła ſwojej wſchcżoneſci ſchcżedacż ſa dobrn mdu a prawo, ſ druhimi tak njeznowanymi lépſchimi ludżimi po dróży khodżicż!“ — A muſko lu Pawołej we kwtrobje, tak wuſko, ſo by ſkoro ſaplakał. Wſchetoż ta ſpratwna normalna kwtroba ſ temu njemjeleżeſche a béſche to wo hodownej nozy po radoſinym ſwjeżecżenju ſurowje cżéſnne w tutym cżłowjeku.

A rejdom je ßo wón roßbudżił, poßłuchał druhej kwtrobje, wołajił je wſchitko, ſchtoż je mél. A njeſpſcheceſło a kleſtore cżetu ſmcża ſo a julkaja, a pscheceſło ſnéwaju ſo na njebo. Ale wón je hižo daloko na tym nowym puczu a njecha hiſchcże ras ſo wrócżicż. — A wojuje dale, wojuje. A je ſpokojom a ma létża żaſo hodownу dar jenoż tu radoſcż, ſo we wojowacż, ſo bżéżicż, bej njewſchćdnu puczi wupytacż. Ze to ſnadny dar, żid niežadżi ani njenjeżka na to. Ale chżeuu jemu jenoż pschecż, ſo by na mésto ſchérokeje dróży naſchcż ſchcżeżku, kiż wjedże jeho k woprawdżitemu ſłożu.

Pytaj jej ſchcżeżku, luby pschcżeżelo! Kak kraſna je, tajka ſchcżeżka, we wjazy wotwédacż wo ludżach ſ dwémaj wutrohomaj hacż droha. Tu khodża kemſchi, jeni troſchtowani, druſy troſchta hłódni, tu dżéżi do ſchule ſjedwajo cżérza, tu ßyroty ſej duzy rożiczki ſcheżwaju na ſażny macżżerny a nanowo row, tu wodżi lubу ſwoju ludu, tu ma rólnik ſwoje pola, fabrikaŕ khwala po njej do roboty a wjecżor domoj k ſwojim, tu paduch ſo khowa w nozy, ale ſadwélowazu też wucżeſnje na ſchcżeżku, ſo by ſam był ſe ſwojej ſrudnoſcju a ſe ſwojimi ſyſlami. Haj, ſhwalmy ſej ſchcżeżku, nad kotrej je Bóh wſchém wojujazym ludżom napiſał „Sa cżichim!“ —

Wſchédny lud jenoż — po ménjenju tych wjelkludow, kiż ſwoju khłupoſcż a ſwoju namyſlenu cżeſcż po ſchérokich dwohach hordże noſcha — po ſchcżeżkach khwata. Ale dżi ſ nimi. Sboże a njeſboże ſo lépje njeże tu na tej ſchćrej, wuſſej, wutwrdanej ſchcżeżku. Woboże dyrbi bhcż, hewak njeżeży cżłowjek, hdyż jenoż to jedne ſnajeſch. Ale proſch Boha, ſo by tebi wot tóżdeho pſchewjeſele njedał. A nimo teho wojuj. Njebudż nihdy ſpokojom a najnjeſcżiſcha niż ſe ſobu. A waż pschecżo derje błóß ſwojeju wutrobom. Kóniz pschiidże ſa naß wſchcżeſi, ale po ſchcżeżeju ſo ſapoczinże droha, kiż dowjedże bédżerjom k lépſchemu dońcż, pschetoż potom możeſch twojej wutrobje wotedacż tenu, kiż je jej tebi dał. Potom tónz wójmy a ſtyka.

Tehodła puczuj ſhożownje, Pawło! ſhożownje puczuj też w tutej ſhożownej nozy na njeſnatej ſchcżeżku. Pschihodżeſch-li prjedy mje tam, poßtrow njebjeſkeho mißchtra a praj, ſo hiſchcże jedyn ſa tobu cżehnje, kiż też noży dońt, tak cżeſti ale też tak ſhożnoradoſtny dońt, ſo ma dwé wutrobje.

tach w Němskej. S ktuchej symu móžemy hacź dotal spokojom być. Cźaß hacź do hód je ßo ßpěchnje minuł. A budźe-li po hodźach dale tajki, njebudźemy wědźeć, hdźe je symu wostała. Wěso symu bieß loda a śněhu ßrowa njeje. To naßcha młodßina najbóle ßacźiwa. SStrowy na swoje pchińdźe. Symy hißchcźe kónz njeje a taf niz nadźije.

Hospodarski rozhlad.

Kursh wcźera w Barlinje:
(Za 100 hriwnjow za w milionach.)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 580
jendźelski punt	19 740 000	cźěßkoßł. frank	12 690
schwajcarski frank	81 300	10 mil. pólsk. mark.	80 500

SStrjedu 24. dezembra 1924.

Pjenjesy běchu wcźera nješchto žadniche a tehodła we dani nješchto droßche.

Efektowe kursy běchu wcźera wo nješchto kraćißche. Wójnika požeßonka khodźeße mjeß 805—785 miliardami prozentow.

Produktowe wiki wcźera w Barlinje. Wjeße nowßeho wo nich ßo powacź njeßodźi. Ptaćißiny khlěbowcho kaz też druhcho žita ßo ličbna pißchemětchu. Amerikanißke ptaćißiny běchu nißßiche. Muka mało dźe a bu trochu jeßłabjena. We womjeßchach a wotrubach běchu měrne wikt. Wcźera płaćeße zentnaŕ

w Barlinje:

pßchenizy 11,10—11 40 rośki 10,95—11,10 jecźmjenja nałśta. 12,30—13 55 naßymn. 9,90 hacź 10,60 womßa 8 65—9,25 hr.

W termijnowym wikowanju: pßchenica w měrzu 12,85 hacź 12,75 w meji 13 25—13,15 rožka w februaru 12,05 w měrzu 12,25 w haprleji 12 35 w meji 12,70—12,65 womßy w februaru 10,15 w meji 10 55—10,50 hr.

Wikt rěßnehо ßkotu wcźera w Barlinje (Zentralviehhof):

Pßchihnaŕ běchu:	Wone płaćachu:
1471 howjadłow	18—45 hr.
1800 cźelatow	40—90 hr.
2090 wowcow	20—45 hr.
6702 tukanjnych a	
837 wukranjnych ßwini	
270—300 puntow	79—80 hr
200—240 puntow	77—78 hr.
160—200 puntow	74—77 hr.
120—160 puntow	70—73 hr.
hacź do 120 puntow	65—68 hr.
ranzy a kundroßy	65—69 hr.

wßcho po zentnaru žiwoje wah. Wiki běchu měrne.

Na pchedań:

Kruwy, 3 młode wyßokobuńcźelne, Drems we Wukrau cźißach.
Kolo, motorßke w Budyßchinku, cźo. 7.
Wóß, krytyj, w hajnkowni w Kóßkach pola Komjenza.

Schkrowe depeßche.

Produktowa burßa w Barlinje dźenßa dop. 3/11 hodź.: Dla blißich ßwjatych dnjow žaneho wobłhoda njeje. Tendenza: Měrna.

Płacźizny na Barlinßkich produktowych wikach.
Žito a wotßiwne ßpnjo wo tonu abo 1000 kg, ßewał 100 kg.

	23. 12.	22. 12.
Pßchenica	222-228	222-228
rožka	219-220	220-223
nałśt. jecźmjen	246-271	246-271
nał. jecźmjen	—	—
wowßy	173-185	177-189
kukrjaca (Mais)	210-218	—
pßchenične muka	31-32,0(	31-34,00
rjana muka	31-33,0(	31-34,00
pßchenicź. wotr.	14-14,80	14-14,80
riane wotrubы	13,80	12-13,80
rapß	395-400	400
lane ßymjo	420-425	420-425
hrach	21-22	21-22
wiewiórki	15-16,00	15-16,00

	23. 12.	22 12.
rapß. wokuliß	17,80	16-17,40
buch. melasa	9,20	9 20
cerabella	10-13,00	9-13,00
hirnaze kruße	18-18,90	18-18,50
ßirny	19,50-20	19,50-20
wołs	17-18,00	17-18,00
lany wokuliß	25,25-26	25-26,00
mołre łupiny	11-13,00	11-13,00
olte łupiny	15-16,00	15-16,00
ßuwo, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
ßlomа, rjana	1,15-1,20	1,10-1,20
" pßchenicź.	1,15-1,20	1,10-1,20
" wowßna	1,00-1,05	0,90-1,05
" rjana	0,95-1,00	0,85-1,00

Za Janom Kušku,

poßlednim herbßtim herzom.

Mětk jeho ßbóžna duscha doleceła
Do wyßokeho njebjeßkeho raja,
Hdźeź pokorneho herza dawno jnoja,
Hdźeź jeho duscha ßtajnje požadała.

Na ßwěcźe horja doßeź je wudźerźała
A najebacź do ßerbßkeho je kraja
Wßchěm, kiž ßo ße žiwjenjom bědźiłej maja,
Kuńt njebjeßkeho wołschewjenja błała.

Sßo wobja ſ njebjeßkimi radoßćemi;
Kral Dawit jeho ſ miłej ruku wodźi.
Hdźeź macźeř Boża je ßbóžnymi chodźi.

Ta jeho lubje wita ſ jandźelemi:
„Mětk hudźuj ſ mojimi ty hudźerjemi,
Ta ſ hedam tajki herz ßo derje hodźi!“

Swójbne powjeßće,

SSßlubjenaj: Gretka Scholcźiž a Fryza Stem ...
dyschinje. —

SSmerći: Hanja hud. Bräuerowa rodź. Frenzlez ... Klwacźizach, 84 łét. — Willy Beyer w Budyßchinje 27 łét. — Wótem Neßchka, zwonjoßcźel a gmejtſi pßed... ßtejißcź we Wyßokej, 43 łét. — Martha Scholz... we Lubiju, 38 łét. —

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: M... Smoleſ w Budyßinje. — Zamołwity za hospodarßki dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy. — za nawěßtki: A. Dučman w Budyßinje.

Swobodne městno za

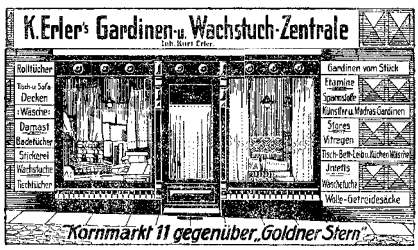
Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Kupujeće płaćizny hódno a derje
wołmjane a bałmjane twory
a
hotowu drastu
pola firmy
W. Häcker na žitnej hasy 7
Założena 1852 Założena 1852

Bornica
(Bindegarn) **ßisal a manila**
350, 500, 550 m dołhu
konopej
600 m dołhi, ma na ßkładźe
Paul Bennewitz
w Budyßinje.

Kóždu ßobotu w. 8—6 hodź.
kozace
zaječe } kóžki
karniklaße
kupujetaj
Kießling a Erdenberger
w „Połměßacu“
na zwonk. lawßkej hasy.

Tole je dom dobrych tworow a tunich płaćiznow

Prošu

čisło
687
jeli maće mały nawěßtk do „Serbßkich Nowin“.

MĚŠĆANSKI MŁYN WE WOJERECACH

kupuje ßtajnje kóždu dźělbu žita

kaž **pßenicu, rožku, jecźmień, wows, hejduśku, syre łahły, lane ßymjo, łupiny, seradelu** a hewaše **półne ßymjenia**; dale: **ßyno, ßłomu, běrny, rěpu** a t. d. po najwyßších burzowych płaćiznach. Po wućinjenju darmo ze ßamßnymi zapřahami wotewza. Napřećiwnje poruča wße družiny **kormeńßkich picowadłow hódnoße prěnjeje rjadownje** po přijomnych płaćiznach.

Dopołneho ponowjenja wołeńcy dla **najlěpße wubiće a niepřetrjechiomne we ßłodze najl. laneho wołija.** Dobre lane ßymjo dawa **wot 10 puntow lenu na 1½ litra najlěpßeho, jaßneho, čißteho, derjeßtodźaceho, běłdźneho laneho wołija a 6½ punta lanejoweje muški abo wosuchta.**

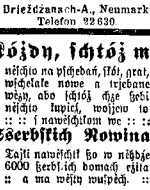
Mzda za biće za 10 puntow 50 pjenježkow.

Ratarße wuplody nimale kóždeje družiny
też **dobru butru**, jeja pjerizu a t. d. kupuje ßtajnje a płaći dobre płaćizny. Předstejace wěcy wotedawa po nizkich płaćiznach. Horkach mjenowany.

Ručne wušiwanje monogramow
ßo čißće a ßpěßnje wuwjedźe
na Hošće hasy 32 III.
na Lěwo.

Linoleum
wßěch tołstoßcow
L-tepichi
L-běhaki
blidowy linoleum
gardiny po wßěch płaćiznach
Otto Könitz
při mjasowych jětkach 3
blizko Pětrowßeje cyrkwje.

Palne drjewo
twarße drjewo
wojnarße drjewo
(brězowe)
wotedawa
Kublo w Borßći.

Ciche přesuwanje nutřkowny wóz hodźi ßo won wzać
ßolidny twar - podawam łmydom
Hłowne rozeßłanje
Friedrich Wolff
w Driežźanach-A., Neumarkt 4.
Telefon 22630

Kóždy, ßchtóž ma
nješchto na pßchedań, ßłat, grat, wßchelake nowe a trjebane wěcy, abo ßchtóž chce ßebi nješchto kupić, wojcźu to :: :: ſ nawěßtkom we :: :: **SSerbßkich Nowinach**
Tajßi nawěßtk ßo w nětkże 6000 ßerbł. ličb domach ßtita :: a ma wěßtu wuſpěch. ::

Ke kormjeńu ßwini a homjazeho ßkotu

poruča w jenoż **čißtych kajkoßcach** přenjeje rjadownje po warjadnje přihódnych dnjowych płaćiznach:

jećny, wowßny, rżany, bunowy, hróchowy a hejduśkowy šrót, čißtu lanu muku, majßowy šrót, też torhany, picowanßku muku, picowanßki gris, hejduśkowu picu, hejduśkowe płuwy, jabłowe wotpudy, rěpowe a ßuche truhańcki, wows, jećmjeń, najwjacy cokra wopřijace melasy najlěpßich družin, čißte, hrube, rżane a pßenicźne wotruby, ßykanje, ßyno, ßłomu, runklicu, morchej, běrny, ßkótnu ßol, ßelowe lizanße kuluchi, Brockmannße a fosforo-kißałe picowanße wapno (kalk), mjaßowu, rybowu a krejowu muku, kakaowe wotpady a wßelake druhe.

Znatym kupcam přizwola přihódne płaćeńße wumjenjenja. Po wućinjenju darmotne přiwjezenje picowadłow ze ßamßnymi zapřahami.

Měšćanßki młyn we Wojerecach.
Telefon čo. 14.

2. přiloha k čisłu 300 „Serb. Nowin“

Srjedu, 24. decembra 1924.

Patoržiza.

(Wobras se wzdy)

Hižo tydżenje dołho powědaju hej dźesći wo rumpodičku, we Božim dźesću a pscheja sebi wschelake weży, myslja starschi tam a sem, na kajke waschnje móhli swojich lubych wjeselić. Haj, sa nich dyrbi so něschto cżinić — ale, ale ta luba pjenjezna móscheń. Nan a macj stej bórzy pschesjene a hej wuczinitej, so jedyn druhemu niczo njedari. Wětša njeidże hinak, pjenjezy su žadne. Ale dźesćom dyrbi so tola něschto kupić. Sso wě, hdyž je pjenjes dosć, to so ſ lóschtom kupuje. Hdyž pak ležy ſ eżiwjenju doßaha, tam wżka tak jednora njeje. A tola, hody so bliża hladajsy a dźesći sleja a wjeselea so dżeń a bóle na Bože dźesćo. Sbladuja starosćiwje a khutnje na starscheju. Lutujetaj a wottorhatej hej, hdyž so jeno hodźi, so fuajmjeńscha nětkajkim maliczkoscżanom doßaha. Njechcem wědżeć, tak cżežko je lińa wschelakim było, so je hodowne blido tróschku pschikrycże. Tak noży Khudźiž Pětr hischcże hotowe drjewjanzy a něschto khoscheżi po wzy, so mohł sa swoju cżrjódku dźesći, — ma jich pjeć — ſa wuwikowanne pjenjezy něschto pola Kamarja ſ hodam kupić. Takle tyſtli ſwóckow na khudušchi ſchtom a nětkotre pory rukajzow. Cżežši cżaß tłóżi wopraudże ludźi hacż na dżeń patorżizy. A dżel kenscherjow, kotliż w nozu do Božeho domu khwataju, ßu je ſwojimi myßlenmi w khudej domjaznoscżi, hdżež khudoba a hubjenstwo je wschdżi kucżikow ſhladuje.

Ale ſwony du a wokaja, po ſtach so ſwećżeli krinkola a mikaju, hodowny ſchtom błyscheżi so pschi wottarju a błyscheża so pschezo bóle. Pischcżele so hraja, khérluſche ſaklinża a ſłowa radoscże ſ klétki ſcżopla wutrobu a ſmyka. A ſajo ſwonja ſwony. Njeklinża wone ſwjatoczinſtwo hacż prjedy? Njeslyhnje so ſwjata cżiſchina na Božu ſwowrbu? Patorżiza! Nětko tu je a napjelni wutroby ſe hodowneje wjeſeloſcżu. Cżorni mużojo dobywaju so ſ roßpinkineje zyrkwje do cżmoweje nozy. Tu a tam ſtara maczerka ſ łataricżku krocżi.

A Boże dźesćo w pschekraßnym jandżelſkim płaſchcżu khwata dom wot domu, faßwdżuje wſchudże ſchtomiki a wudżeluje hodowne dary. Njemóżesch drje jemu do mjeſwoża pohladacż, ale faczinjasch jeho błiſkoſcż a pschitomnoſcż, jeho mjechku ruku a zuni dych. Kak ſbożowne ßu tola dźesćatka, kak błyſcheża ſu wóczka ſtaroſchi, dźeda a wowki! Na wſchech wobliczach wotbliſchcż Božeho dźesća. „Cżicha nóż, ßwjata nam nóż ...“ Kak łubośnje to klinczi! Każ ſ njebieſkich dalin! A do wſcheho wjeſeła méscha ſo wobkuſtłaza món ſaſwjecżeneho hodownego ſchtoma. Móżesche ſebi liſkoſniſchi wobras myßlicż hacż tajku ſbożownu ßwójbu? Podżinka w zylym lécże, hdżež ßu wutroby bjes ſtaroſcże a tyſchnoſcże, bjes niſtkich roßżahłoſcżow, hdżež ßu tak radoſcżiwi, ſpokojni, pokni dżaka a łuboścże. Storo moh rjez: Kruch bójſkeje pschitomnoſcże wjeſe pſches ſbożowne ruminy. Wopraudże: Patorżiza — ſwjaty wjecżor!

*

Pola Khudźiż knjeji radoſtna hodowna myßl. Khudźiż nan wrócżi ſo hižo wjeſeły ſ Božeje nozy. A nětko, hdyž je pręni wosuſchł dele, hdżež ſo ſchtom błyscheżi w mnohich ſwécżkach a Boże dźesćo je wobradżiło, to ßu wſchitzy, wot małcho Pawoła w jeho ſuńcżiny hacż k dźedej w ſchédżiwej brodże, każ chżyli ſ wjeſeloſcżu ſ khżéti wujécż. A kak ſo kóżdy raduje na ßwojich darach. Bohuwěr na błyſk a ſchemtko, Ota por drjewjanzow a wokinjanu pſchedkoſchlu, Měrcżin pißawku a pißacżki hižo ſa jutry, Arnoſchtowu hubnu pißałku a cżabku a Pawoſk buzgłi a zomak. K dosta tiłku ſchcżypaka. Po łétach a dnju móże ſebi ſajo prißu wſacż. Macż ma cżopſe rukajzy a nan tolſte łapy do ſchkórni. Wuſche teho por jabłukow a ſamopjecżenych poprjanzow. Ach, ſtarſchimaj je tak derje, ſo ſtej ſ małymi daraмi telko wjeſela wubudżiłoj. A kak cżežko je jimaj było, to wſcho kupicż. Hlej, ſchto łuboścż njeczini. Dżěcżi ſo ſmeja a żortuja, wobdżiwaja rjaułi hodowny ſchtom a haruja wjeſele. Nan dyrbi Arnoſchtej na hubnej pißałcży wſpjet „Spéwajcże dżeń wjeſele“ pißacż, abo ſe ſwojej cżejkej ruku Měrcżinej na pißawku konja molowacż. A łóżde por minutow wośmie hej ſtibu wośuſchka. Macż ma Pawołka na rukomaj. Tón ſo njemóże na błyſcheżatych ſwécżkach nabladacż a hraba ſe ſwojimaj tołſtymaj rucżkomaj ſa „kuklawkami“. „Macżi — aj — aj ...!“ Dżeń ſebi na kachlowej kawzy, ruzy na khribjeſce a hlada ſpokojnje a do myßli ſanurjeny do cżaßow ſwojeje młodoſcże, kak ſo dźesći wjeſeła. Tak ſaidu ſpěſchnje hodźiuki a nichtó njewě, hdże wotſtachu. Pomału je cżaß do łoża. Ale najprjedy ſo wośuſchi doſć. Kóżdy wośmje ſebi hiſchcże ſtibku. Ale poſledni to hiſchcże njeje. Nětkotre je macż ſhowała, to maja ſwjate dny też nęschto. Tak ßu hiſchcże ſbożowne hody do khudżinkez khudeje khżéti ſaczahnyło. Niz w błyſchcżu bohatych darow je kóżdy ras najtwjetſche hodownne wjeſele. Schtoż njeſebicżna łuboſcż njeſpróżneju rukow twori, to pſchewaja ſtoto a ſlébro, łuboſcż, każ je ſo jewiła w Bethlehemje.

Bjarnat Krawc diriguje.

Sſam na wyſokem podeſcże
Cżorny kuſkaſ cżinki wiwa.
S kuſłoprutom wokolnje,
Pokoji, prut poſobknje,
Hroſy, wabi, wita, kiwa,
Spodźiwne wón ſnaje leſcże.

Steji ſ duchom ſahorjeny, —
Létaju ſchkrė ſ hibaninow,
S jeho bélych łudżerinow.
W kole ſwėtła ſwjatoczina
Sso wo jeho hłowu pina.
W ſwėtle ſtoji ſamocżeny.

Tyßaz wócżłow ſtołuja ſo
Na njebo. — Hlej! Khwila maka!
Murje ſnadnu! Dźiw ſo ſtawa:
Luźiza, pſchedroha, tajna,
Sprawna, ſjewi ſo a — bajna
Podeńdżina ſhudźuje ſo.

Kito kuri ſo na połach,
Sbala ſlébornja ſo jaßne
Haty, wjeſki ſteja kwaßne!
W pokłole jim módre hory
Sanoſchuja rjekoſkory
Wo bitwach na ſerbſkich rołach.

Schtowroncżk wyſka! Swony ſwonja!
Jutry! Mózne ſamoſchuja
Khżiżerjo ſwój alleluja
Sprawnoſcż knjeji, ſwėra kcżéwa,
S dźesćom macż ſwój pocżeſt ſpėrwa
Wſchitzy pſched Bohom ſo khonja.

Morjo hłoßow! Melodija
Jenicżka ſo wudobywa,
Sthada ſo njebjeſkeh krywa,
Sėrbſka duſcha — ßwjatodroha,
Cżiſta, njeſachodna, ſ Boha, —
S njej' ſo khonja ſwnyphonija.

Tłochnu ſrudźby. Bėdżeż ſprózny
Wocżerſtwo! Sso wócżo kraſni
Se ſpuſu. Sso cżoło ſaſni.
Do prėdża ſa naród wbohi! —
Krawzo, miſchterje naſch drohi,
Dźaſ cżi, pokoſuju nózny!

Sſam na wyſokem podeſcże
Stejiſch tak mjes ſwojim ludom,
Sdżerżiſch jón pſched ſwjertnym kludom.
Sa duſchn joh' pſchejaſ zapėtu
W ſwojej wutrobje maſch hėtu,
Dobywaſch jej wėczne cżeſcże.

Ważne pscheměnjenja w němskim dawkowym prawie.

Němſkoſtatne finanzne miniſterſtwo dże we wjazy padach dawki pſchemėnicż, ſchtož by ſ wulkej ważnoſcżu ſa żyte dawkarſtwo było.

Najprjedy dyrbi ſo pſcheowdżownje ſ 1. jan. 1925 wobrotowy dawk na 1 prozent poniżicż. Każ je znate, ſkėża ſo wobrotowy dawk pſchi kóżdym wobroże ſ nowa tak ſo dyrbi ſo też ſa twory, kiż na najſtrótſchim puczu wot produzenta pſches wulkowikowarja a drobnowikowarja da rukow pſchetrjebarjow pſchedu, trójzy wobrotowy dawk płaczicż. S ponižjenjom tuteho dawka ponjeſcha ſo wėſo też ſumy, kiż ſtat krajam a mėſtam ſ wobrotoweho dawka pschepokazuje. Njedżiwajcy na to nima finanzne miniſterſtwo wotpohlad, krajam a gmejnam dowoliczi, kommunalne pschiſpjerki na dokhodnoty a drużſtwowy dawk ſ běracż. Kóżda gmejna dyrbi hinak dawk wotſtajicż, pak wyſche abo niże, tak ſo bychu wulke njerownoſcże w dawkarſtwje naſtale.

Sa ſamoſebiſki dawk ſo nowy ſakoń ſapoda, ro kotrymż ſo wobſtejenje ſamoſebiſkeho dawka na zyte nowy ſakład ſtaji.

Schtož dokhadne a drużſtwowe dawki naſtupa, ſanjedże ſo pſchedwidżomnje nowe poſtajenje, kiż wſchėm dawkipłaczerjam prawo dawa, ſebi ſaplaczene dawki ſ dżěła abo polnje wrócżo żadacż, hdyž je na wſch. ſo jeho wobkhod ſ dżěła a dożita ſaſtajił, hdyż je twory dyrbjał niże wuchėdowacż, każ jeho ſamoho ſteja abo hdyż je ſwoj wjetſchi ſchkodu mėł. Doprėdkdawlaczenje pak budże też hiſchcże w lécże 1925 dale wobſtacż. Mėſto mėſaczneho dopredkopłaczenja ßo kwartalne dopredkowſtajenje ſawjedże. — We powſchikowanym może ſo pozdżiſcha prajicż, ſo wotnowjene pſcheměnjenja w dawkarſtwje, we wſchelakim hoſpodarſtwu wołożenja pſchinjeſu, hdyż też hiſchcże wſchė pſchecżeża njedopſelnja.

Sserb se ſłotym riapom.

Pſched nėhdże 40 łétami ſto ßo w jenej wſy błisko Budyſchina ſwodżitowy podawk. Narodżi ſo wot dobreju ſerbſkeju ſtarſcheju hólczik, kiż mėjeſche ſłoty riap. Wrėmja wójny, kotraż to pytny, bėſche baba. Jako mėjeſche hólczika, kiż tutón ſwėt wohladawſoi njemało ſchkrėczeſche, we rukomaj, ſo ho jeho prėni krócż kupała, njemóżeſche ho dodżiwacż, ſo ho pſches jeho cżejku, bėłu tókłu na khribjeczje ſpodżiwnje błyſchcżeſche każ ryſły ſtoto. We wanicżach ho błyſ-

Hodowne powjedańčko.

Wjeſoły ſerbſki wojazy ßu w ſwėtowej wójnje ſwoju bėdżatu ſłużbu we Wutkrajinje dokonjeli a ſnaja derje jeje horde mėſto Kiew a jeje wulku rėku Dnėpr. Nėczne brjohi ßu tu a tam nałe hórki, wobſtejaſe ſ krydowych, hornowozowych a mjerkolitych ſtalinow. Woda je tourjadnje jaßna a cżiſtoſiſcha hacż woda wulkich towarſchſkow. Tehodła je też krawa a helpodnje njeſmėrnje wjele wjetſchich rybow, każ wyſy (Hauſen), jaßotry (Stör), cżezuchi, karpy, ſkowałki, liny a ſchcżuki. W jeje brjohach khowaju ſo njeliczomne ßyły rakow. Nėczniſchcżeje je 90—360 mtr. ſchėroke. W nim namakaju ſo mnohe kupy, a na nich wośmocżene ſwjeſtow, wobydleni wot rybakow. Na jenej taſkej kupje leżi wjeſka Bubira, ſdalena wot twjerdeho brjoha a wot druhich kupow. Nėhdy bėſche tuta kuwa każ ſyrotka. Sadyn cżłowjek tu njebydlesche a lėdnje ſdy tu zuſy rybak połasta. Pſched nėhdże 60 Niami pſchiſtłahdżeſche tu pſchihadnje Ochcżim, młody rybak, wobſtladowasche cżiſchu kraſinu a jow ſo jemu ſpodobasche. Po króſtim cżaßu pſchiwjedże Ochrim ſwoju młodu mandżelſku do noweje domiſny a ſałoži tu ſydliſchcżo. Mandżelſka buſchtaj ſ dźesćimi ſohnowonaj a jeju dźesći a dżeżidżeći tworjachu nahladny rybaŕſki ſplah. Ochrim pak bė a wuſta wſchėch cżeżcżomny hejtman. Dże je mjes tym 90 Wotky ſtarz ſ bėłej brodu, ale ßwoje mozy je tutón ſchėrokoraznjenjaty muż wobkhował, tak ſo mógżeſche hiſchcże nėtko zyły rybaŕſki cżołm ſ brjohej ſcżahnycż a hat, polny rybow ſ wody łėhnycż. Też njewjerzeſche ho jemu we płėchojtej hłowje, hdyż ßnadż bėſche nėkotre błeſchki „wódki“ zrėbnył. —

Dżeńa bėſche patorżiza. W nozy bėſche ho podało, ſchtoż drje je w mėſtach nėſchto wſchėdne, ſchtoż pak we wſy wſchėch ludźi jima. Rano ſabe pſchejedże ſtary Ochrim ſ wuſkim cżołmikom pſches rėku, ſaſta pſchi brjohy a ſpinu ßwoje wobydło k ßylnemu ſtołpej. Krótki pucżik wjedżeſche jeho do farſkeje wſy. Tam ſaſtupi do domu duchownweho. Batjuſchka wrócżi ſo runje ſ zyrkwje, hdżež bėſche „tańſche“ ßwjecził.

Batjuſchka, ſróſtny muż, kotrehoż pſcheczeżelne wobliczo cżorna brođa wobrubjeſche, bėſche w ßwojej wośbadże wulzy widżany. Sßwoje duchowne winowatoſcże wukonjeſche ßwėdomicże a wjeſele a pſchezo na ßwoju doſtojnoſcż kedżbuje. Duchowny ſpóſna hnydom ſtarza a ło naležnje wopraſcha: „Schto wjedże tebje ke mni, a to runje dżeńa pſched wyßokim ßwjedżenjonm naroda naſcheho Sbóżnika?“ — „Nó, ja tu ßym, a runje ſ wam, batjuſchka, ßym pſchichwatat a — ja trjebam waß“, wotmołwi Ochrim. „Mje trjebaſch? Chżeſch ßnadż wumrėcż a jo bych cże pohrjebał? Nė, to wottorcż hacż po ßwjatych dnjach!“ ſortowaſche duchowny. Ochrim poßmėwnły ho na ſchcżeżkoge ſłowa a praji: „Haj, chżu ſ wumrėcżom cżłakacż, wſchak to ſamo pſchińdże, hdyż ho Wóhlbonu Knjeſej ſpodoba. A ſchto chżył Bóh ſo mnu ſtarym hrėſchnikom nėtkole runje hody w njebjeſach ſapocżecż? Sstłyſchcże pak, cżehodła ſ wam pſchińdu! Mojemu ßynej, tomu Tereſchoju, ho wcżera ßyn a mi wnuk narodił, a dźeżo dyrbi ſchcżene byczi.“ — „Sso rosumi“, mėnjeſche duchowny, „tola hakle po ßwjatych dnjach, dżeńa nimam wotenlżenja.“ — „Tak wy mėnicże“, wuraſy Ochrim, ale dźeżo je trochu błabuſchcże, a my njewėmy, hacż dny pſchėtraje. A bjes ſchcżeżenja jenm ſawdżeſce njeſmėmy wumrjecż dacż. Tehodła batjuſchka, budżeże tola tak dobry! Njebudu waß kombżicż. Hlejże, lėdma je raiſche błónżko ſeſłhadżaku! W naſchej domjazej wßy ſtoji duba pſchihotowana hiſchcże wot naléża, hdyż ſcże dżowżeżitu wuſchcżeli. Chżu waß ſpėſchnje do Bubiry pſchewjeſcż a po ßwjatym ſtuku wrócżo domoj. Też dżeń wam radu a derje proßu ſarunacż.“ Duchowny njemóżeſche ho tak ruczе roßbudżicż.

Bėſche tola jeho mandżelſka Maruſchka k patorżiſkej hoſcżinje wſcho może dobre a ſtódże naſpjekła a warila; też wopyt, młody ſtudewacy ſe ſdalenebo mėſta, bėſche pſchiſchcół. Shromadnje chżydżu po ſtarym waſchnju bjeſadowacż a dary wużiwacż. Duchownny ſaſtupi ſ Ochrimom do ſtwy a ſdżeli mandżelſkej, ſchto zuſnik ſada. — „Lubý Bożo! ani hody njepowjeſchcża ludźo tebi měra“, wuraſy żónſka, „zuſy hólczi drje nėkotre dny na ſchcżeżerju bocżaka. Dżeńża ßwjeczimy patorżizu!“ — „Lubuſchko! mėnjich derje ſo mnu. Chżył rady pſchi ßwójbnym ßwjedżenju domach mjes mojimi lubymi byczi. Też wėm, ſo je w domje ſwoſchelakeho wobſtarzanja a ſa ßyrkej a ßwjedżeńſtwu ſłużbu mnoho pſchihotowanja. Ale ßym duchowny, a tak wėſch, ſo je moja winowatoſcż, byczi ßwėrny paſtyr ßwojeho ſtadła. Njeby ho ſo mnu hłuboko rudżiła, jeli by dźesćo ſ mojeje winy bjes ſchcżeżenju wumrjeło?“ — „Haj! roſumiju! Tuż jedż ſ Ochrimom! Bóh pſchewodż tebje!“ ſodżony ſtaroſcżiwje a pordżolnje Maruſchka; mjes tym wukhowam ſa tebje najſłódſche jedże, a cżim bóle wjeſelemy ho po tiwojim domojwrócżenju.“ Batjuſchka wobleknu ho ßwoju ſoutanu, wſa mėſchnitſku draſtu a Bożu matru do wacżoka a bórzy żedżeſchtej muſſelaj w cżołmiku. Mėrnje a wėſcże nawodżowasche Ochrim ſe ßylnej ruku prawidła a wjeſło, a ſpėſchnje jedżeſche wobydło prėki pſches cżėmny, torhaty Dnėpr ke kupje a wjeſej Bubirje.

Batjuſchka khwataſche runy pucż do Bubiranſkeho kſchcżeńſiſcża. Kmótſja pſchińdżeche a kſchcżeńſke wobrżady ho ſapocżachu. Nadobo ſeſda ho duchownemu, jako by ho ſo ſapocżachu. A ſwojej wocżi k wukmu ſłożiwſchi, mėrkotaſche ho jemu ſchėroka mrócżel na njebju. Sso poſtróżi. Cżitaſche poſtajene modlitwy. Cżėmnota pſchiberaſche, a hdyż ho duchowny ſ kmótrami k durjam wobroczi, widżeſche ßyłe njebjo hróżnje cżmowe. S ſłożbym wokomikom błyskaſche cżmowiſcho. Wėtr ho ſbėhny a cżerjeſche pſched ßobu

schczenje hychcze pożyłnowache. — Baba rzapiczł dżeścza se żwojimi poritami kahodnje pschetotka, rybowasche, schamasche. To hischcze njebéschе pyita. Rjapiczł njebéschе mjehki a nężny każ pola druhich dżęci, kotreż béschе hacż dotal kupaka. Maszasche żo na njón każ na twjerde żeleso. Tuż baha, wona béschе mudrischa hacż wschitke druhe baby, dokelż béschе hižo na tři tyżaż dżęcom babika, frósina, so je dżęśczowy rjap se słota. — Njeswéri żebi, to hnydom maczeri rzajcz, so ju njeby wustrózała. Sawali dżęczatko do pjelusichkow a sahtka, wobwija jón ſ czerwjenym bantom a położi dżęco k maczeri do łoża. — Wórsty pak tež maczeř pytny, kajki dżiw béschе żo jejnemu dżęcu stał. Njemóżeschе żebi jeho khribjeczik dowohladowacz. Wobrawdże, njebiesta śwétłosczej béschе na nim widżecz. Tež wona dżęczeczy rjap kahodnje pschetotka, rybowasche schamasche, a dyrbjesche żo tu stónczinje two tym pschesżwedżęcz, so rzapiczł jejneho dżęcza njemóżeschе ſ niczeho druheho wjcz, hacż ſ ryhy słota. Tuż maczeř zapocza wótsje płakacz. „Moje wobohe dżęczatko! Schto ſ tobu budże! Hdy ſy tola druhi rzapiczł méh, a niż tajki twjerdy słoty! Ty wubohi pjelusichniko! Jenże njebudżesch żwojeho żiwjenja wéfty! Kubżejniży budża na tebje kakacz! Moje kurjatko! Mój hołbiko! Ské żo tebi pómhe!“ Maczř żo njemóżeschе śmérwowacz. Nan faßkuschawschi płakauje a skorzenje zastupi do njedzelinczeje jitwy a ſhoni zyhu wobradu. — Nazaji żebi nahwocz, wobhlada żebi tež dokładnje khribjeczik żwojeho ſynka, kotryż hischcze wohladał njebé a żo niemało naſtróża, jaku dyrbjesche żo tež na ſamtżnej wocźi pschesżwedżęcz, je je rzap se słota. — Nan, maczř a taka nétto dołho radu zkadowachu, schto ma żo ſ dżęczatkom stacz. To na ſtarnischitshe wofżewicz? Nihdy na nihdy! Dauk na ſamożenje je hižo wulki dosez! Wumrozowali, sebrali bychu ſmaj skónczinje dżęczo. Tehdła wobſamkuschtaj, kruczе wo tym njelczecz. Tež dżęczo njeśmradżesche nihdy wo tym niczo ſhoniczi. — Baba dyrbjesche tři krócz pschihajacz, je nikomu niczo wo tym njeprazi. Sa to dosta tróży telko, każ mężesche żebi po hadżbje żadacz. Baba wsamnjesche mjelczecz każ wschitke baby a ſtulesche hubu. — Tuż wojta wéz petrajna. — Jako baba nétchto łét posżidschu ſenitř, wjedżeschtej jenoż nan a maczř wo ſtorym ſhribjeczje, a taj njeśczeschtaj ſ bidoczan k ſwojemu ſynkez. Maczř żo wo czażu ſmérwa a bu napożledk ſtradżu trochu hordo na wożebnuczej ſwojeho dżęcza. — To połaka żo hižo, kam mężesche żo dacz wo kruſchczicz. Kajke mjeno mężesche dóstacz? Maczř dżiwsche jenu prawje wożobne dacz, dokelż mężesche tola słoty rzap. — Wojsbóle lubjesche żo jej mjeno Oskar, tak rétasche pschetuk bohateje wulizy w Budyschinje, pola kotrejż rósnki a zokor kupowasche. Ale nan żo jej wusmja. „Ja rekam Matej, mój nan réka Matej a dżed je tež Matej rétak; tuż dżemoj hołzej tež tak rétacz!“ Ja pschi tym tej westa,

Bjese mnohlo jho pychecznjwo kuremnu khodiczku a jeho rodzinam pihacz. Shladnje kaz wuropach, hdyz je nejschto fworak. Kak sruhnje jho wupjera, wosebje w tymle dnju jho jemu lse dze! Srosumi tohdu cuczijmu wukrobu ja ho jahorjcz, dyrnjez existeho swedomja njemesk Tam a sem dostanje sornjacko, hrjodku, jamo tolcz i mobtnanju. Potom je wjesesly. Ale hdyz je jeho wotpokasnja, na tych swari a fiantori, so je w zylnje sjuzodznje slyschecz. Smisesce jho na ptaczkach, hdyz symna pichichadza se swojimi hubjenstwom. Tez na naschim schsraczku.

Sotřička Aljonuška a bratřik Jwanuška.

(Ruska ludowa basika.)

Dsjeschtej dwe syrotcy, sotriczka Aljonuschka s bratrikom Jwanuschkom, po dalokim puczu, po schérokim polu, a pasjate, porjate stonzo sa nimaj sledowasche.

Dsjeschtej, dsjeschtej, dsjeschtej — — — stonzo wyssoko, a Jwanuschkej sechze jho picz.

„Ssostriczka Aljonuschka, mi chze jho picz.“

„Wocakti, bratriko, doudsemoj k studni.“

Studnja bjesche daloko a parjate stonzo sa nimaj sledowasche, pot wustupowasche. Dsjeschtej, widzjeschtej hat a wokoko bata jho stadko krutwowjn paszesche.

„Chze jho mi picz!“ rjekny Jwanuschka.

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch czelatko!“ powseda Aljonuschka.

Won poszlucha a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej rjeku, a pschi njej khodzesche stadko koni.

„Och, sotriczka, hdy by ty wedzara, kak jara chze jho mi picz!“

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch srebjatko!“

Jwanuschka poslucha a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej jesor, a wokoko njeho bjesche stadko owczow.

„Ach, sotriczka, mi chze jho jara picz!“

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch boranczk!“

Jwanuschka poslucha a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej rjeczku, a pschi njej jho swinje paszechu.

„Och, sotriczka, ja jho napiju; mi chze jho zakotnje picz!“

„Ne, ne, njeszmesch, hewak budzjesch prosatko!“

Jwanuschka poslucha sazo a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej — pschi wodze jho paszesche stadko losow.

„Ach, sotriczka, ja jho napiju!“

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch loslik.“

Won pak njeswutka a njepohlucha na sotru, napi jho a bu loslik, pschibjezi a skozi psched Aljonuschki a schiczesche: „Mekete! Mekete!“

Aljonuschka jej domyschli, so je to jeje bratsik, zyndy jho pod worschchowz a hórzy ptakasche, a loslik bjesche wokoko njeje po trawiczy. Wobwjasa jemu zidzany pas wokoko schije a wjedze jeho hobu, a ptakasche, zama hórzy plakasche — — —

Koslik bjesche, bjesche a sabeza jomu do sahrody t jeznemu garej! Ludzo jeho pytnychu a hnydom to zarej wosjewichu.

„Pola nasz, wascha zarska majestosej, w sahrodze je loslik a kralna holza dzerzi jeho na zidzanym pasu.“

„Zar poruczi, so bychu jho jeje wopraschili, swotkel je. A ludzo wopraschachu jho jeje, swotkel je a s kajkeho rodu a splaha.

„Tak a tak“, powseda Aljonuschka, „bjeschtaj tatka a macserka a mumrjeschtaj; na swdeze wostaschtej dwe dsjesci, moj: ja, Aljonuschka, a jowle moj bratsik, Jwanuschka; dsjachmoj daloki puczj, dsjachmoj, dsjachmoj a widzachmoj: pschi wodze jho paze stadko kosyczkow; bratsik njewutra, napi jho wodzicz a bu loslik.“

Ludzo to twichito wupowedachu zarej. A zar da zawotacz Aljonuschku, wupraschowasche jho sa wschém; wona jho jemu salubi, a won mjesesche w mysljach, jho s njej wozenicz.

„Wjmi jej mje!“ rjekny jej, „wobleku tebje s drobotnej drastu je sklebra, a loslika njeiwuczerju; hdyz budzjesch ty, tam budze tez won.“

Worly kwasowaschtaj a bjeschtaj pekuje hromadze zywaj, a loslik s nimaj — bjesche po sahrodze a pijesche a jedzesche s garom a s zarimu. Dobri ludzo, kotsi na nich pohladachu, radowachu jho a sli jim sawidzachu.

Sta pat jho, so zar wujedze na honiwu. W tym czasu pschidze kusiarnicza a sarjekny zarimu: Aljonuschka sadyrkota, bu jej hubjenje a wona sblebny.

Na zarskim dworje bu wscho srudzene; kwetki w sahrodze wjadnychu, schtomy hinuchu, trawa wuprahny. Zar jho wroczi a woprascha jho zarimy:

„Schto je to, ty khorischa?“

„Haj, jym khora“, wotmolwi zarina.

Nasajtra wujedze zar saso na honiwu. Aljonuschka lesesche zamotna; pschidze k njej kusiarnicza.

„Chzesch-li? za tebje wusstrowju“, rjekny. „Wuidz tam k tomu morju na smerkach a napij jho wody.“

Zarina poslucha na nju a na smerkach wuidze k morju a kusiarnicza hizo czakasche, pschimny ju, pschiwjasa jej na schiju kamjen a czisny ju do morja. Aljonuschka spadny hacz na dno; loslik pschidze a hózzy, hózzy saplaka.

A kusiarnicza pschemeni jho do zarimy, schotowa jho do jeje drasty a trocjesche do palaza.

Zar pschidze a swjeseli jho, so zarina je saso strowa. Blido jho pschikny a zyndy schtaj jho k wobjedej.

„A hdze je loslik?“ woprascha jho zar.

„Njeje jeho trjeba“, rjekny zarina, „poruczika zym jeho puschczicz, wschak bjes tebo zmjerdzi po loslinje.

Nasajtra, jako bé zar wujel na honiwu, bjesche kusiarnicza loslika, bjesche, bjesche, pjerjesche, pjerjesche a hrosy jemu:

„Docakaj, hacz pschindze zar! Wuproschu jej, so by cze dak sarescz.“

Zar pschindze. Kusiarnicza jeho pschimuczowasche:

„Rosiaj, haj, rostaj sarescz loslika! Ssym jho jeho uabyka, spjecz jho mi dozyka.“

Zarej je jej loslika, ale schto czinicz — wona jeho tak nusowasche s prostwami, so zar sloncznje pschihlosowa a dowoli jeho sarescz.

Koslik hizo widzesche, worzlowe noze jho na njeho tocziez; sapkaka, pschidze k zarej a proszy:

„Zarje, puschez mje k morju napicz jho wodzicz, wopkakacz jej stupnicki.“

Zar jeho puschczi. A pschidzi koslik k morju a zakotnje sakschicz:

Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

„Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik saplaka a wroczi jho.

Pschipoldnju snowa zara proszy: „Zarje, puschez mje k morju napicz jho wodzicz, wopkakacz stupnicki!“

Zar jeho puschczi. A pschidzi koslik k morju a zakotnje sakschicz:

Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze,
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik saplaka a wroczi jho domoj.

A zar pschemysli: Schto to tola wosnamjenja, so koslik bjez polpochi k morju?

A tu proszy koslik k sesczemu rasej: „Zarje, puschez mje k morju napicz jho wodzicz, wopkakacz jej stupnicki.“

Zar jeho puschczi, ale bjesche hnydom sam za nim; pschindze k morju a stuschesche — loslik sarkota sotriczku:

Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik pak s nowa samoka sotriczku.

Aljonuschka spluny a pokasa jo nad wodu.

Zar ju pschinny, wotorhny kamjen wot schije a wuczahny Aljonuschku na brjoh a woprascha jo jeje, kak bé jho to stako. Wona jemu wscho wupowedza.

Zar jo rosswjeseli, loslik tez — pokkakowasche, w sahrodze jho wscho saselenjesche a roskesowasche.

A kusiarnicu roskasa zar wotpranicz: natwarichu na dworje schczepowa a spaliny ju. Zar a zarina a loslik pak beschu peknje hromadze zywi, derje jo jim dzesche a kaz prjedy hromadze pijachu a jedzachu.

Pschekozil Mérczin Nowak-Njechorusti.

Za naše dźěći.

Zort.

Wschelakore wosoby. We wustajenzy w Londonje wobdzjiwasche yerjski schaj wobras, na kotrymz beschtaj dwaj wosojaj namalowanaj. Ale placzisna 3000 hr. bjasche jo jemu psche wyssoka bjez, placzi tola zily wosoh jenoz 20 hr.

Malowany wosoh pak njetrjeba ani zyma ani sklesa, pschijmumi khrobiny zortowar.

„Zyle prawje,“ wotmolwi schak, „malowany wosoh pak njemoze tej nicho napacz, tez niz radowy pak.“

Zortowar mjesesche mjenujzy w knesiowej dzerzu czejwjeny pak.

*

Mały kusak.

Synna tu je. Kak rjenje je potom na dolzich wjeczorach sa khachlowej sawku, hdyz jo w czmjerzu hdaja bajnicki bajaz, powedanczka powedaja, hódanczka hódaja. Tez jimu jako kusak wustupicz pscheb swojimi pscheczelemi a pscheczelkami, saczaru dokhu khwalu, je zortunje. Sdyschicz, kak jo to czini: Prosch nekoho, so by sebi liczbu wjomjatkowat, k temu 1 pschidal, dostatu jimnu podowjt, hischcze 1 pschilicz, kdnczne hischcze najprjedy wjomjatkowanu liczbu pschidal. Skonczmu jimnu njech potom tebi mjenuje. Nikto japoczenje so dzesa malcheho kusarja, kiz dyrbi liczbu, kiz besche sebi tamny najprjedy wjomjatkowal, sbodacz. To czini so take:

Wot skonczenje jimny wocsesenjetych najprjedy 3, lowit odlisch potom na 1h dzele. Tak dostanu liczba je ta jimna, kiz je sebi tamny swojprjedka wjomjatkowal.

*

Schto moja wjerscha o dzesczi za swojich mjenschich bratrikow a sotriczki czinicz.

Njewerno, to czini wam wjesele, za bratzka abo sotriczku wobraskowu knizki sstajecz.? — Wy macze tola stare protyki a czapowitzy, — tam su rjane wjerschowe a wobrazy. Tute dyrbicze rjenje i nojicznami wutkihacz, ale welo takle, kotrez so wam a waschim lubym prawje podobaju. Kdyz seze jich dolez wutkihali, slepeze je do knizki, kiz seze sebi prjedy i delcze papjery leschicz abo kiz seze sebi sa nescheto pjenjezkow kupili. Hdyz seze swjezatka do tuthch knizkow salepiz, mojeze wobraski i barbu hischcze pschemolowacz. A hdyz chcesch nescheto jara rjane mecz a hdyz seze k temu mudri dolez, mojeze hischcze male hronczko, bazniczku sscinicz k tomu wobrazej. Ale to drje budze wam macz dyrbjecz kuit pomhacz najprjedy. Tola borzy nawukniecze, kak so take male hronczko czini, kiz by sebi bratsik wjomjatkowacz mohl. Wot seze na pschikład krazne auto wutkihali a do knizki salepili, potom nepschecze tak rjenje kaz mozeze, podoy wobraza:

We auczje sjedzi so rjenje,
pak bebecz njetabudz jenze!

Spytajcze junu, smejecze wschitzy wulke wjesele!

Wjese mnohlo jho pychecznjwo kuremnu khodiczku a jeho rodzinam pihacz. Shladnje kaz wuropach, hdyz je nejschto fworak. Kak sruhnje jho wupjera, wosebje w tymle dnju jho jemu lse dze! Srosumi tohdu cuczijmu wukrobu ja ho jahorjcz, dyrnjez existeho swedomja njemesk Tam a sem dostanje sornjacko, hrjodku, jamo tolcz i mobtnanju. Potom je wjesesly. Ale hdyz je jeho wotpokasnja, na tych swari a fiantori, so je w zylnje sjuzodznje slyschecz. Smisesce jho na ptaczkach, hdyz symna pichichadza se swojimi hubjenstwom. Tez na naschim schsraczku.

Sotřička Aljonuška a bratřik Jwanuška.

(Ruska ludowa basika.)

Dsjeschtej dwe syrotcy, sotriczka Aljonuschka s bratrikom Jwanuschkom, po dalokim puczu, po schérokim polu, a pasjate, porjate stonzo sa nimaj sledowasche.

Dsjeschtej, dsjeschtej, dsjeschtej — — — stonzo wyssoko, a Jwanuschkej sechze jho picz.

„Ssostriczka Aljonuschka, mi chze jho picz.“

„Wocakti, bratriko, doudsemoj k studni.“

Studnja bjesche daloko a parjate stonzo sa nimaj sledowasche, pot wustupowasche. Dsjeschtej, widzjeschtej hat a wokoko bata jho stadko krutwowjn paszesche.

„Chze jho mi picz!“ rjekny Jwanuschka.

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch czelatko!“ powseda Aljonuschka.

Won poszlucha a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej rjeku, a pschi njej khodzesche stadko koni.

„Och, sotriczka, hdy by ty wedzara, kak jara chze jho mi picz!“

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch srebjatko!“

Jwanuschka poslucha a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej jesor, a wokoko njeho bjesche stadko owczow.

„Ach, sotriczka, mi chze jho jara picz!“

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch boranczk!“

Jwanuschka poslucha a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej rjeczku, a pschi njej jho swinje paszechu.

„Och, sotriczka, ja jho napiju; mi chze jho zakotnje picz!“

„Ne, ne, njeszmesch, hewak budzjesch prosatko!“

Jwanuschka poslucha sazo a dsjeschtej dale. Dsjeschtej, dsjeschtej a wuhladaschtej — pschi wodze jho paszesche stadko losow.

„Ach, sotriczka, ja jho napiju!“

„Ne, ne, bratriko, njeszmesch, hewak budzjesch loslik.“

Won pak njeswutka a njepohlucha na sotru, napi jho a bu loslik, pschibjezi a skozi psched Aljonuschki a schiczesche: „Mekete! Mekete!“

Aljonuschka jej domyschli, so je to jeje bratsik, zyndy jho pod worschchowz a hórzy ptakasche, a loslik bjesche wokoko njeje po trawiczy. Wobwjasa jemu zidzany pas wokoko schije a wjedze jeho hobu, a ptakasche, zama hórzy plakasche — — —

Koslik bjesche, bjesche a sabeza jomu do sahrody t jeznemu garej! Ludzo jeho pytnychu a hnydom to zarej wosjewichu.

„Pola nasz, wascha zarska majestosej, w sahrodze je loslik a kralna holza dzerzi jeho na zidzanym pasu.“

„Zar poruczi, so bychu jho jeje wopraschili, swotkel je. A ludzo wopraschachu jho jeje, swotkel je a s kajkeho rodu a splaha.

„Tak a tak“, powseda Aljonuschka, „bjeschtaj tatka a macserka a mumrjeschtaj; na swdeze wostaschtej dwe dsjesci, moj: ja, Aljonuschka, a jowle moj bratsik, Jwanuschka; dsjachmoj daloki puczj, dsjachmoj, dsjachmoj a widzachmoj: pschi wodze jho paze stadko kosyczkow; bratsik njewutra, napi jho wodzicz a bu loslik.“

Ludzo to twichito wupowedachu zarej. A zar da zawotacz Aljonuschku, wupraschowasche jho sa wschém; wona jho jemu salubi, a won mjesesche w mysljach, jho s njej wozenicz.

„Wjmi jej mje!“ rjekny jej, „wobleku tebje s drobotnej drastu je sklebra, a loslika njeiwuczerju; hdyz budzjesch ty, tam budze tez won.“

Worly kwasowaschtaj a bjeschtaj pekuje hromadze zywaj, a loslik s nimaj — bjesche po sahrodze a pijesche a jedzesche s garom a s zarimu. Dobri ludzo, kotsi na nich pohladachu, radowachu jho a sli jim sawidzachu.

Sta pat jho, so zar wujedze na honiwu. W tym czasu pschindze kusiarnicza a sarjekny zarimu: Aljonuschka sadyrkota, bu jej hubjenje a wona sblebny.

Na zarskim dworje bu wscho srudzene; kwetki w sahrodze wjadnychu, schtomy hinuchu, trawa wuprahny. Zar jho wroczi a woprascha jho zarimy:

„Schto je to, ty khorischa?“

„Haj, jym khora“, wotmolwi zarina.

Nasajtra wujedze zar saso na honiwu. Aljonuschka lesesche zamotna; pschindze k njej kusiarnicza.

„Chzesch-li? za tebje wusstrowju“, rjekny. „Wuidz tam k tomu morju na smerkach a napij jho wody.“

Zarina poslucha na nju a na smerkach wuidze k morju a kusiarnicza hizo czakasche, pschimny ju, pschiwjasa jej na schiju kamjen a czisny ju do morja. Aljonuschka spadny hacz na dno; loslik pschidze a hózzy, hózzy saplaka.

A kusiarnicza pschemeni jho do zarimy, schotowa jho do jeje drasty a trocjesche do palaza.

Zar pschindze a swjeseli jho, so zarina je saso strowa. Blido jho pschikny a zyndy schtaj jho k wobjedej.

„A hdze je loslik?“ woprascha jho zar.

„Njeje jeho trjeba“, rjekny zarina, „poruczika zym jeho puschczicz, wschak bjes tebo zmjerdzi po loslinje.

Nasajtra, jako bé zar wujel na honiwu, bjesche kusiarnicza loslika, bjesche, bjesche, pjerjesche, pjerjesche a hrosy jemu:

„Docakaj, hacz pschindze zar! Wuproschu jej, so by cze dak sarescz.“

Zar pschindze. Kusiarnicza jeho pschimuczowasche:

„Rosiaj, haj, rostaj sarescz loslika! Ssym jho jeho uabyka, spjecz jho mi dozyka.“

Zarej je jej loslika, ale schto czinicz — wona jeho tak nusowasche s prostwami, so zar sloncznje pschihlosowa a dowoli jeho sarescz.

Koslik hizo widzesche, worzlowe noze jho na njeho tocziez; sapkaka, pschidze k zarej a proszy:

„Zarje, puschez mje k morju napicz jho wodzicz, wopkakacz jej stupnicki.“

Zar jeho puschczi. A pschidzi koslik k morju a zakotnje sakschicz:

Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

„Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik saplaka a wroczi jho.

Pschipoldnju snowa zara proszy: „Zarje, puschez mje k morju napicz jho wodzicz, wopkakacz stupnicki!“

Zar jeho puschczi. A pschidzi koslik k morju a zakotnje sakschicz:

Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze,
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik saplaka a wroczi jho domoj.

A zar pschemysli: Schto to tola wosnamjenja, so koslik bjez polpochi k morju?

A tu proszy koslik k sesczemu rasej: „Zarje, puschez mje k morju napicz jho wodzicz, wopkakacz jej stupnicki.“

Zar jeho puschczi, ale bjesche hnydom sam za nim; pschindze k morju a stuschesche — loslik sarkota sotriczku:

Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik pak s nowa samoka sotriczku.

Aljonuschka spluny a pokasa jo nad wodu.

Zar ju pschinny, wotorhny kamjen wot schije a wuczahny Aljonuschku na brjoh a woprascha jo jeje, kak bé jho to stako. Wona jemu wscho wupowedza.

Zar jo rosswjeseli, loslik tez — pokkakowasche, w sahrodze jho wscho saselenjesche a roskesowasche.

A kusiarnicu roskasa zar wotpranicz: natwarichu na dworje schczepowa a spaliny ju. Zar a zarina a loslik pak beschu peknje hromadze zywi, derje jo jim dzesche a kaz prjedy hromadze pijachu a jedzachu.

Pschekozil Mérczin Nowak-Njechorusti.

Za naše dźěći.

Zort.

Wschelakore wosoby. We wustajenzy w Londonje wobdzjiwasche yerjski schaj wobras, na kotrymz beschtaj dwaj wosojaj namalowanaj. Ale placzisna 3000 hr. bjasche jo jemu psche wyssoka bjez, placzi tola zily wosoh jenoz 20 hr.

Malowany wosoh pak njetrjeba ani zyma ani sklesa, pschijmumi khrobiny zortowar.

„Zyle prawje,“ wotmolwi schak, „malowany wosoh pak njemoze tej nicho napacz, tez niz radowy pak.“

Zortowar mjesesche mjenujzy w knesiowej dzerzu czejwjeny pak.

*

Mały kusak.

Synna tu je. Kak rjenje je potom na dolzich wjeczorach sa khachlowej sawku, hdyz jo w czmjerzu hdaja bajnicki bajaz, powedanczka powedaja, hódanczka hódaja. Tez jimu jako kusak wustupicz pscheb swojimi pscheczelemi a pscheczelkami, saczaru dokhu khwalu, je zortunje. Sdyschicz, kak jo to czini: Prosch nekoho, so by sebi liczbu wjomjatkowat, k temu 1 pschidal, dostatu jimnu podowjt, hischcze 1 pschilicz, kdnczne hischcze najprjedy wjomjatkowanu liczbu pschidal. Skonczmu jimnu njech potom tebi mjenuje. Nikto japoczenje so dzesa malcheho kusarja, kiz dyrbi liczbu, kiz besche sebi tamny najprjedy wjomjatkowal, sbodacz. To czini so take:

Wot skonczenje jimny wocsesenjetych najprjedy 3, lowit odlisch potom na 1h dzele. Tak dostanu liczba je ta jimna, kiz je sebi tamny swojprjedka wjomjatkowal.

*

Schto moja wjerscha o dzesczi za swojich mjenschich bratrikow a sotriczki czinicz.

Njewerno, to czini wam wjesele, za bratzka abo sotriczku wobraskowu knizki sstajecz.? — Wy macze tola stare protyki a czapowitzy, — tam su rjane wjerschowe a wobrazy. Tute dyrbicze rjenje i nojicznami wutkihacz, ale welo takle, kotrez so wam a waschim lubym prawje podobaju. Kdyz seze jich dolez wutkihali, slepeze je do knizki, kiz seze sebi prjedy i delcze papjery leschicz abo kiz seze sebi sa nescheto pjenjezkow kupili. Hdyz seze swjezatka do tuthch knizkow salepiz, mojeze wobraski i barbu hischcze pschemolowacz. A hdyz chcesch nescheto jara rjane mecz a hdyz seze k temu mudri dolez, mojeze hischcze male hronczko, bazniczku sscinicz k tomu wobrazej. Ale to drje budze wam macz dyrbjecz kuit pomhacz najprjedy. Tola borzy nawukniecze, kak so take male hronczko czini, kiz by sebi bratsik wjomjatkowacz mohl. Wot seze na pschikład krazne auto wutkihali a do knizki salepili, potom nepschecze tak rjenje kaz mozeze, podoy wobraza:

We auczje sjedzi so rjenje,
pak bebecz njetabudz jenze!

Spytajcze junu, smejecze wschitzy wulke wjesele!

Lužica.

Wyschne hory wobdawaju,
Kaz rjeczas luzisku domisnu.
Pola, luki, so pschitulu,
Dworiwschi tak semju narodnu.

Schjrjewsa zórli njesle k dolu,
Wotschchewjezo domjazu rolu.
Jese zune bórbotanje.
Wubudzi sbózne saczumonje.

Mérne wjesli wobrubjeju
Brjohi Schprjewje, pola a luki.
Bjches czichu herbiku krajinu,
Klincza zyrkwinych swonow swuki.

Strowa herbika mysli bydli,
We sprawnym ludu, kiz tu sydli.
A kaz huslow trumy brincza,
Sserbske symki po kraju klincza.

Hdyz pak jho nózka pschichkla,
Sso horzy k mari pschcheworja,
So bychu schkitale mnoh,
Serbskoh ludu namerstwo brohe.

Pawol Krjeczmar.

Zar jeho puschczi. A pschidzi koslik k morju, posatta na brjoh a zakotnje sakschicz:

„Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze,
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

„Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik saplaka a wroczi jho.

Pschipoldnju snowa zara proszy: „Zarje, puschez mje k morju napicz jho wodzicz, wopkakacz stupnicki!“

Zar jeho puschczi. A pschidzi koslik k morju a zakotnje sakschicz:

Aljonuschka, moja sotriczka!
Splun, ow splun na mjehki brjoh!
Wohnje pala tak zehlaze,
w kotkach jho wari byrkaze,
noze s worzla tocza juz,
chze mje sarescz wotrzy nos.

A wona wotmolwi:

Jwanuschko, bratriko!
Czejzi kamjen ke dnu czehnje,
Skurowa smija wutrobu pije.

Koslik pak s nowa samoka sotriczku.

Aljonuschka spluny a pokasa jo nad wodu.

Zar ju pschinny, wotorhny kamjen wot schije a wuczahny Aljonuschku na brjoh a woprascha jo jeje, kak bé jho to stako. Wona jemu wscho wupowedza.

Zar jo rosswjeseli, loslik tez — pokkakowasche, w sahrodze jho wscho saselenjesche a roskesowasche.

A kusiarnicu roskasa zar wotpranicz: natwarichu na dworje schczepowa a spaliny ju. Zar a zarina a loslik pak beschu peknje hromadze zywi, derje jo jim dzesche a kaz prjedy hromadze pijachu a jedzachu.

Pschekozil Mérczin Nowak-Njechorusti.

Za naše dźěći.

Zort.

Wschelakore wosoby. We wustajenzy w Londonje wobdzjiwasche yerjski schaj wobras, na kotrymz beschtaj dwaj wosojaj namalowanaj. Ale placzisna 3000 hr. bjasche jo jemu psche wyssoka bjez, placzi tola zily wosoh jenoz 20 hr.

Malowany wosoh pak njetrjeba ani zyma ani sklesa, pschijmumi khrobiny zortowar.

„Zyle prawje,“ wotmolwi schak, „malowany wosoh pak njemoze tej nicho napacz, tez niz radowy pak.“

Zortowar mjesesche mjenujzy w knesiowej dzerzu czejwjeny pak.

*

Mały kusak.

Synna tu je. Kak rjenje je potom na dolzich wjeczorach sa khachlowej sawku, hdyz jo w czmjerzu hdaja bajnicki bajaz, powedanczka powedaja, hódanczka hódaja. Tez jimu jako kusak wustupicz pscheb swojimi pscheczelemi a pscheczelkami, saczaru dokhu khwalu, je zortunje. Sdyschicz, kak jo to czini: Prosch nekoho, so by sebi liczbu wjomjatkowat, k temu 1 pschidal, dostatu jimnu podowjt, hischcze 1 pschilicz, kdnczne hischcze najprjedy wjomjatkowanu liczbu pschidal. Skonczmu jimnu njech potom tebi mjenuje. Nikto japoczenje so dzesa malcheho kusarja, kiz dyrbi liczbu, kiz besche sebi tamny najprjedy wjomjatkowal, sbodacz. To czini so take:

Wot skonczenje jimny wocsesenjetych najprjedy 3, lowit odlisch potom na 1h dzele. Tak dostanu liczba je ta jimna, kiz je sebi tamny swojprjedka wjomjatkowal.

*

Schto moja wjerscha o dzesczi za swojich mjenschich bratrikow a sotriczki czinicz.

Njewerno, to czini wam wjesele, za bratzka abo sotriczku wobraskowu knizki sstajecz.? — Wy macze tola stare protyki a czapowitzy, — tam su rjane wjerschowe a wobrazy. Tute dyrbicze rjenje i nojicznami wutkihacz, ale welo takle, kotrez so wam a waschim lubym prawje podobaju. Kdyz seze jich dolez wutkihali, slepeze je do knizki, kiz seze sebi prjedy i delcze papjery leschicz abo kiz seze sebi sa nescheto pjenjezkow kupili. Hdyz seze swjezatka do tuthch knizkow salepiz, mojeze wobraski i barbu hischcze pschemolowacz. A hdyz chcesch nescheto jara rjane mecz a hdyz seze k temu mudri dolez, mojeze hischcze male hronczko, bazniczku sscinicz k tomu wobrazej. Ale to drje budze wam macz dyrbjecz kuit pomhacz najprjedy. Tola borzy nawukniecze, kak so take male hronczko czini, kiz by sebi bratsik wjomjatkowacz mohl. Wot seze na pschikład krazne auto wutkihali a do knizki salepili, potom nepschecze tak rjenje kaz mozeze, podoy wobraza:

We auczje sjedzi so rjenje,
pak bebecz njetabudz jenze!

Spytajcze junu, smejecze wschitzy wulke wjesele!

Hobrscu wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też

cigarow, cigaretow, shägowych, rjnplkatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Žimace mašiny kupować je wěc dowěrjenja!

Kładźeće wažnosć na kajkosć, dha kupujeće je najtuńšo pola

Korle Kindermanna w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 11

w staroznatej fabryce žimacych mašinow.

Hišće a hišće

kupujeće

najtuńšo

Polstrowe meble

dobreho, solidneho wustojneho dźěła pola

Ericha Schmollera

Telefon 1103 na sukelnskej hasy 3 Telefon 1103

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wołmjane a bałmjane tkaniny za drasty a suknje, ćople kholowy a košle, barchentowe ložowe plachty, běłe a pisane ložowe poćehnjenja a wupierki, twjelki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Šijace mašiny

jenož prěnje wudźěłki

wšelakich systemow za domjacu potrjebu a přemysło

po położenych płaćeńskich wumjenjenjach poruča

Clemens Jäckel, mějićel **G. Kloeppel**

na seminarskej hasy 5

Elektriske wuporjedźenja

wunjedujetaj płaćišiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. f wob. ruk.

w Budyšinje na hornjecerkwi hasy 24.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

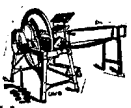
sylnje twarjene, lohko běžace,

železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace

samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za dopředka a dozady wjerćenja walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusykaki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje

na Tŕšlanskej drózy 42. Telefon 321.

Dobry wječor

34 narodnych spěwow

za měšany khór

na 4 a 5 hłosy

Wobdźěła Dr. Jurij Pilk

Dostać we

Serbskej knihańi w Serbskim Domje

w Budyšinje.

Časnikař a juwelěr

Ernst Mersiovsky

w Budyšinje

poruča najwjetši skład

časnikow

złotych a slěbornych tworow - juwelow

nožow a widličkow - wěrow. pjerśćenjow

po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach.

Přejeće sebi woprawdźe dobre narunanje zubow?

Dha wolće jenoš Hekolith — zubowe prothesy.

Dźasnowa płata je trajny cellnidin. Praktiske lěpšiny: Žane rozpowjedanje płaty, powyšene srěbanje, naturskej podobna barba dźasnow; płata z rukowanjom trajna tuńša hač kćwěnk. Předźěłam ::: **wšě** kusadła teć do cellulidinoweje płaty. ::: Narunanski kruch rad podam.

Jenož hódnostne dźěła.

Wotpłaćenje je dowolene. Prakt. zubowe narunanje bjez płaty; krónowe a mostowe dźěła.

Dentist Heinke na šulskej hasy 6

Tel. 1117. Rěčne hodź. 9-12, 2-6 hodź., **njedźelu 10-12** hodź

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Je dostać w Serboskej knihańi

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Piana

křidła

harmonije

wusnamnuje kajkosće poruča cyle wosebje płaćizny hódne při přijomnym płaćenju

kupowanje — zamjenjenje — přenajeće

notowe kamorćki, notowe

stojidła, klawěrowe stólčki

Hudźbny dom H. Jeremias

w Budyšinje na khěžorskej dr. 8

Telefon 421

Jurij Hänsel'

w Budyšinje

na šukelnskej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna wšchadowańnja Rud. Sacka f Lipska w Budyšchim hamtiskim hejtmanstwje.

Sklad ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Kofej najlěpšich měšenjow

punt po 3.20, 3.60, 4.00, 4.40 hr.

poruča **Otto Sachse.**

Cyle wosebje tunjo

podawa murjeńske cyhele dźěrkate cyhele plestrowe płaty třěšne cyhele w rjanych, njezańdźitych barbach

Kleinym w zwiasku! Kleinym w zwiasku!

Klinkarnja w Tŕoch Hwězdach, Paul Arnold

w Tŕoch Hwězdach p. Budyšin. Tel. Hamt Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyńcoćowych a privatnych twarjenjach.

Drjewowa awkcija.

Sobotu, 27. decembra t. l., popołdnju w 1 hodź. budźa so na **Konjećanskich leżomnosćach** (we Łučinje) při Konjećansko-Ralbičanskem puću

na 50 losow stejaceho wužitkoweho a palneho drjewa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Wobsedźer.

Hwěžkowy cwjern

4 hwěžki po 10 pf., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonošerjow jara přihódnje **mašinski cwjern a přišiwańske předźeno, štrykowansku wołmu** a tehorunja najtuńšo, tak dołho hač skład dosaha

Krause,

na serbskej hasy 1. II.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje

na Hošće hasy 25. Tel. 929

K swinjerežanju

poruča

dobru hejdušku,

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran

ze samanoje korjeninoweje tołčeńje, stajnje čerstwe

Korla Kahrowe.

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe błoše, železo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornćerskej hasy 35.

Telefon 1246.

Kóždu sobotu

kupujemoj syre

kože a kóžki

po najwyšš. dnjowych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Połměsacu" na zwonkownej lawskej hasy.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, benzin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Kupuja

wšě družiny słomy

wosebje

ržane woklepje

po wysokich płaćiznach.

Fritz Gretschel

słomowa wulkowikowarnja

w Budyšinje na Hošće hasy 8.

Telefon 1194.

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolenica we Wojerecach,

telefon 65.

Gardiny . . metr po 60 pf.

vitražowe tkaniny . 70 pf.

dźěć. hinki 50 pf., wołma 1 hr.

wóskowane přikrywy nańuńšo.

J. Wrlch w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy 10

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornćerskej hasy čo. 10 poruča **ćežne kule ślince mašiny, mantle** a šlapochi. Samsna wunoriedź.

Zaječe kóžki

kaž też wšě druhe družiny

kóžkow a kožow

kupuje po najwyššej dnjowej płaćiznje

kóžkowa a drjewowa wikowarnja

Paul Schulz

na zadnej bohatej hasy 13

MERSIOVSKY

Zastawanske časniki

Mudri ratarjo

wotjewjeja wjacy, schtož chcejetaj pschedacj abo kupicj w Serbskich Nowinach.

Mamy stajnje na składže:

serbske křćeńske lisćiki

Serbska knihańa

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Wšě čišćeńske wěcy

:: serbske a němske ::

kaž zličowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, słubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, džakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćeńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domu w Budyšinje. Tel. 887

Čisło (Nr.) 301 Budyšin, sobotu 27. decembra 1924. Lětn. k

Najnowše z cyłeho swěta.

Nětkhuschcho polizajskeho majora Dörfferta w Saarbrüdenje tu dla nuczenja w sastojnstwje, pokuplivosce, poskowanja pschi cżeknjenju, nuczenja sastojnikow a falschowanja cżisćinow k sastwu na 2½ lěta a k shubjenju cżeżnych prawoch na 5 lět sadsudźili.

*

Ludźi3raczka tu w schlesyskim měsce Münsterbergu sasseli. Njewozenjeny ratar Denke bě jeneho hantwjerskeho bo swojeho bydła wabił a jeho s motyku sarasyć spytał. Tón policiji podawk wosjewi. Na to Denku sajachu, tola prjedy hacz możachu jeho pschełstschecz, ho wón w sastwje sa swoje schanko wobwěsny. W jeho domje nětkore hornjo s nałezenym cżłowjeczim mjasom a wjele legitimazistich papierow hantwjerskich namalachu, kotrychž je wón najsterje słonzował.

W Ssaratowskej guberuji tu ruzny ratarjo pschedhydu dźiłacżerskeje wjeseneje rady Groschewa słonzowali, kotryž bě s dopinarjom bolschewistiskeho knjezerstwa.

Serbstwo górej spóraś.

Jó, wěso smy k wam pschischli, so bychmy Sserbstwo górej spórałk, łžytschcze, jo horje, horje sděhnyli, jo posdehnyli, so s prócha a popjeła horje sdźwignuli, so by sajo same na nohomaj stejecz mogło, so by so skotnyło, so skrabnyło. Ale so trunało kaž postawa kraśneho młodzenza. My smy pschischli se žebje samych, honjeni wot žebje samych a nic sami wot druhich, nic placzeni wot zuschich, my smy pschischli k wam ldźnym sami bźdni, ale horjazy so s luboscze k wam, smy pschischli srózeni wot dalokich puczow a smy so psched wami stupili a waz wołali. A smy wołali: „Cże tu wy hischcze Sserbjo, scze dha wy hischcze simi? Dha so tola wotwokajcze na wonym dniu, bdźi budźa żiwi Sserbjo liczeni! Wołajcze potom wótsse s waschim błoskom: „Haj, my Sserbjo tu hischcze żimy, hlejcze, smy hischcze żiwi!"

Wy scze pschischli s cżrjódami a scze na naš pobłuchali, wy buschcze s hłubokeho spara wubudźeni a bźischcze rosradowani, bdźi k wam w domjaznych synkach maczerenje rěcze rěcjachmy, bdźi wam powdachmy wo naschim Sserbstwie, wo jeho posbźhnjenju, wo jeho lěpschim pschichodze. Wy posluchaschcze hodźinku abo dwě a potom wobdźelischcze so na żiwej rosmołwje a prajeschcze žebi samym: „Haj, woprawdźe, tak rjenje by to było, bdy by s nischim Sserbstwom sajo horje schło. Wschitzy, wschitzy bychmy so na tym wjeselili, wschitzy bychmy sobu cżinili!" — Ale, ale! Wichindźecze pschepodsje! Psched dwanzcżi lětami hischcze, haj tehdy by to hischcze schło, ale dźenża? Pschepodsje! Nasche bźecżi njerěcża wjazy serbsti, pola nasch njebindźecze Sserbstwo wjezej górej spórasch. Taste błosm saslyschachmy we Wusskidźi, w Jakłowcu a w Sslepom (sic!). Kotrenu bohrenu Sserbej njeje tu wutroba krawita?

Wotkomi! Njeprajischcze wy psched dwanzcżi lětami, niż? Ach tak, psched sćiżcżimi? Mojedła. Njebźischcze to tehdy, bdź w Pruskej serbske knihi se schnikow won na drohu mjetachu, bdź serbskich wuczerjow do Němzow seselechu a němskich do Sserbow, bdź bu dźecżom serbsta rěcź w schuli sałasana a cżasto dosć wuswěschana?"

Haj, tehdy w běsche! Tehdy sachopi so Sserbstwo we Pruskej salitwacź. Tehdy dyrbjachmy tam k pomozy pschistwatacź, tehdy dyrbjachmy tam sapschimnycź. Tehdy dyrbjesche so tónle dwójny njesłuk sniemóżnicź.

Dwójny njesłuk? Haj dwójny!

Prěni, so je kulturny ryhet w naschim rozsahnjenym cżłoku směrom k tomu pschihładował, so so serbsta rěcź na taste hrnbe waschnje wutnipi a druhi, so serbska intelligenza lud we žiwjezi nuh wopuschcźi, so wona rasnje dosć njewustupowasche a serbski lud narodnje sanjerodźi. Mjenjena je tu wona intelegenza, kotraž tehdy kaž dźenża błwało bźeli němśi khłeb a němsku cżesci serbski lud do narodneje khudoby a njeczesce sastorkowasche a žebje samu w němśicźi brózjach młocźicź dawasche.

Kóždy stucżef jednoho njesłuka we so wjeso na žiwoje waschnje wusprawnjowaceź. Nětołi — a wosebje wutupje rjo naschcze narodnosćze — cżinja žebi to jara lohko a nałożuja zyle jednoru, ale hrubu logiku. Ta rěka podobnje take: Knjezi bych je dźěłacżerjej rěpu swutorhat a wotkrak. Tu pschińdże kujes a praji dźěłacżerjej: Mój byk běsche hłódny a tuj dźěłche wón do twojeje rěpy a dokelž jemu twoja rěpa słodźesche, dha je ko wón jeie nałrał a dokelž mach ty hubu dźerżeczź, dha sy też sa twoju schkodu hižo saplaczeny. —

Wsches tutón dwójny njesłuk je nasche Sserbstwo we Pruskej tak daloko pschińchło, kaž twono dźensa je. A my sapodsheni wokarjo stojimy tu łamajo žebi ruzy a wokamy do pusczinh:

Porjad, Horajżo, porjad! Knjeże Bože, kak je so jenoż nětchto tajsele stacź mohło! Němśi ludo, kak sy ty taksele nětchto dowolicź mohł!?

„Srake jabłuko dyrbźesch wotschcźipnycź", tak wu prajesche. My wosoh sakleńeni! Sserbstwo njeje žadyn k schcźipanju stały had, Sserbstwo je jedyn na smjerć khory, hacz do żra wuzwdźeny, wukhłódnjeny hobr, niż wschak hobr, — to běsche jónu — błabuschchi starz, kotryž franjeny pschi puczu leži a nimo duzych wo šmilenje prošy. Schtóż žebje a cżłowjestwo cżesczi a so khcheczan njemuje, tón dyrbi tudy służbu Samaritana wukonjeczź, sprawnje wukonjeczź, niż se rezeptami doktora Eisenbarta — a tón nima žadyn hadschcźipak byeź.

„Pschepodsje wschitka pomoz, dajcże starsej smórom wumrecź. Prósa so wjazy njepkacźi!" tak radźi derjemńcjo a žebjepokojnje wona smotana serbsta intelegenza, serbskim bźerjam pschewołacźijazy tutych swumrokcznje. Jeli rjeba, też swojim tatam.! Nź, mój ludy serbski sarario, — po chromadźejnje dźe mój wo tom rěcjachmoj, — tak wu njeńmcże myssecź. Wjele mjenje hischcze rěcjecź. Se Sserbstwom njeje hischcze nimo. Nihdy nig! Sstschcze serbskeho w schcźerja. Psched dźesacź lětami je wón talle wěschcźił a to stoji do knihi sapisane 11. haprleje 1915:

.... Tuta wulka wójna pschinjesły někotremu połkóczenemu ludej swobodu. K tomu dyrbja so podtkóczerjo we swojej krewji tepicź. Potom njech su jim jich brěchi wodate. Woni sneja swoju mšu, swobom pak też hnadu wot Boha, so nóžachu wotpołkacźi swoju njeprawdu. Bóso. Tebje ja chwalu, ja rohnuju Twoju krutu rěcź we wuzu wónnitch strojow. Daj swobodu połkóczenym, kotrež su teje swobody hódni.

A naschi serbski ludo? Tutón němy starz, brypotagy na kjeschku, s nutrnym wócźkom, s połkilenej hłowu! Schto budże Bóh ludy Knjeso sa njón cżinicź? Wón budże prajicź: „Njeńapaschcże a tuj wam njewotcźinich, njerodźiscze swobodu a tuj waš we wetkwjasnosći wostajich." A tele budże wón dale prajicź: „Mam šmilenje s tobu, kisteckow dethe metro'siwo sy seserpnje njesł, s tym su tee twoje łrěchi, da ketrychž cże do wotrocźiwa cźisnych, nodate. Starzej pet-ze schcźicźku do wutroby, kotraž wuzkutkuje, so so wón wot nětka we tej mérje womkodinuje, ro kuleej je dotal storił."

Dźiwy so wjazy nestawaju. Kóżdy płód trjeba kelhi cźaš k srawjenju. Tak je też se Sserbstwom. Hdyž tuta wójna hižo tekk wukkutkuje, so so naschi lud na žebje samego dowonai, dha je to hižo nasche wumóżnjenje; nócha newa swobodu, naschi pschichod je swělcźeno. S tehe natanje nowe kcźenje a płody njewuwostanu. To je jakoń, kotryż je Bóh hižo do stwórby sapołożił.

Tuž nam tuta wójna hischcze widomneje swobody njepschinjesze a nij jenoż tehodla, dokelž je serbski lud cźaš a swuhł k swobodze słubił. Nź, schkrahołz hischcze swój wopor njepuschcźi. Tutu swobodu pschinjesze hakle potom ta rischredna wójna, po kotrejž pschińdże swobodu so wschi ludy, tej mólicźe, kotrejž budźa jenoż wo swobodu rodźicź. A so by potom zyły serbski lud swobodu i wujkanjom strowił, to dyrbi kwte a najtajne dźeło wschitkich wótcźingow po nětcźicźej n nje byeź.

Tak daloko wschcźenje posłowanje. Wschcźeer drje žebi žanu nowu wójnu pschal njeje. Nich tuto jeho wesch ženje też do skutka njesnaw, ale njech pschińdże swobodu nosrem ludam a też nam Sserbam psches Swjatk narodow. We tom pak je wschcźenje hižo do skutka stupito, so je so storzej, žerbskemu ludej schtrickża do wutroby położił, kotraż je dźiwy nuskutkowała. Kak mógnje je tehdy w lětach 1918 a 1919 serbski lud reagirował, hdyż so jemu schtrickża njebjesłeho wobnza do wutroby sapołoži. To dźesche kaž nalětny wětrik pschez zyły serbski kraj. Njech je potom lud sjebany we swojich, njewusprawnjenych nadźijach też sasso do womory wócze padnył, dha je tola ta potajna schtrickża pod swjerchom skutkowała dale. My smy widźeli, so se Sserbstwom na wschitkich polach dże pomału do prédka. Nowinarstwo, wumeństwo, towarschne a politiske žiwjenje — wschudźom widźimy wu pomałe posbźhowanje, sowsnjowanje, rjadu so samkaja, próldnjejsy so wupjelnjuja, s kóżdym tajnom mamy pschisrołk na dźěłacżerjach w narodnej winizy. Tam drje jedyn padnje, ale na jeho měsno stocźaj dwaj nowaj. Daj, wopraudźe, s naschim Sserbstwom dże do prédka, pomałku, ale wésce a naschi bźerjo so njedabźa swutacź. Niż jenoż na kulturnych dźěłacżerjach mamy pschiwiss, ale też na politiskich.

Kulturne dźeło s a m e nam njedobaha, so bychmy naschce Sserbstwo górej spórali, to bóle konferwiruje, to to dotczinja, schtož je politiske dźeło na swojim dobyczźeńim pnezu so sobu leże wustajito. Bjeź lěta 1918 a bjes wólbnych lidanjow by we wjele kónczinach serbskeho kraja hischcze cżorna mrokota knjezita. Wólbne hibanja su so serbšti lud wustrowrjaze kupjele, to kotrychž so wón wonkludnuje. To naschi puczerbarjo derje wedźa. Sa nich je też sły abo dobry wunoschk wólbow jenoż epilóda. Dźiwy so wjazy njestawaju, wustrowjenje serbskeho luda może jenoż punktahu postupowacź. To woni też wedźa. Tuž jich žadyn njewuspěch njesamyli a serbšti lud budże jim sa to jónu dźakowny.

Sserbšti lud dyrbi so górej spórasch. Tuž pschihotujcze so wschitzy k nowemu lětu do wjeseseho dźěła na politiskim polu. Lěto 1925 njech je lěto organisowanja, sstrnczenja a rossiwanja putow, do kotrychž žebje samych sabijschemy. Lěto 1925 njech nam pschinjesze naschu horjo wuzadowanu swobodu — jako šwobodowny narod w njesach nunje tak šwobodowne němśke republiki žiwu bycź — jeli niż sobu, dha njech nas pschiwidźeje jej jednu wulku krocżel blize.

Sa.

Němske ministerstwo sa Eberta.

We wutorjnischim pobjedźenju němskeho ministerstwa, na kotrymž so pod pschedsydstwom městskanglera a ministra šnutskownych nałejnowsow dr. Jarresa wschć šodwstaw němskeho knjezerstwa wobdźelichu, je so jenoblósnje šwědczenje sa němskeho presidenta wobsamkło. So by so tutemu wobsamknjenju wožebity wuras dał, sy so hriedu dopołdnja wschć w Barlinje pschitomni němšzy ministerjo k němskemu presidenej podali, pschi cźimž je městskanglerr dr. Jarres ministerstwowe wobsamknjenje pschednjejsy. Sswědczenje rěka:

Jara cżesczeny knjes němski presidento! Němske ministerstwo je w šwojim wczeranyschim pobjedźenju jenonyślnje wobsamkło, Wam, knjes němski presidento, sačcuje šwjesczu, kotrejž nah s pohladom na cżežke hnuja, schtož macże tele dny sniesecź. Schtóż na cżole němskeho knjezerstwa stej, me lěpsche wótczinu ipschowacź a pschisporjecź. S Wami s dźěła lěta dołho hromadze dźěłacy, šmy Wasche skutkowanje spóznali a žebi Waschu wozbudu politiky a cżłowjeczy wažicź narukli. Na podkožku tehole spósnacża pschejemy žebi, Wam rjez, so šmy jenonyślnje, bjes rosdźela politiskeje stronu pschesrjedźecźeni, so sčje stajnje sa spomoženje němskeje wótczinu dźełali. Dowolcże, so Wam w tutym šmyśle šwoje najlepsche pschecża sa Waschu dalschu dźěłakowosć we Waschim wyšokim samolwjenja poknym sastojnstwje wupraśimy.

W Barlinje njepschitomny němški kanzler Marx je dr. Jarresej porucźił, němskemu presidentej prajicź, so won sw cżucźam a pschecżam ministerstwa sprawnje pschihłosuje.

Teš demokratiska strona je sa Eberta wustupiła. Wona je němskemu presidentej žiedźewazy telegram pósłała:

Kschtowda, kotrež je so Wam w swojim s Magdeburgskim prozejom stała, je nam, kaž wschitkim spschiskuschnikam demokratiskeje stronu, s bolostnym pohórkowanjom. Schtóż je s Waschim skutkowanjom słédował, wé, so Wasche wótczinske šmyślenje wyšoko nad wschćmi nabhadnimi a podhladow stejí. Siatwitny dopokaża, so k tym stuschecże, kotrež su w hodźinach cżežkeho strocha, sahadżejo swoje žiwjenje a swoju nahladnosć, wótczinje najwjetschu słužbu wopokasali.

Němska demokratiska strona.
Koch, Erkelenz, Fischer.

Hodowne wobhnadzenje w Sakiej.

Pschi składnosći hodownego šwiedzenja je sakse justizni ministerstwo 182 khłostańsstim jatym, mjes nimi teš politiskim jatym, šwobodu dał.

Sulske mapy a tornistry :: :: za hólcow a ho.cy :: :: poruča T. Albert w Budyšinje na lawskich krjebjach 10. Telefon 1078.

Hospodarske hubjenstwo w Sakskej.

Wot 1. oktobra je liczba hłownych podjeruduostawarjowu ... Sakskej wo 2721 na 42 145 stupika, mjes tym so liczba ...kidostawarjow 45 050 wuczinja.

...mjenja Němcy so zastupjenje do Swjatka ludow.

...ersitwo je Swjatej ludow notu pschewodoko, kotr... ...nja wopschija, pod kotrymiž sebi Němska pschejе ...jatka ludow zastupić. S hłownym wumjenjenjom ... chze Němska pschi rusko-pólskej wójnje neutralna wostacz a so nochze na to swjatona bycz, so dorbjaka Pólsku zakitacz. K temu Genffi „Journal" pschisypomni, so je za Němsku rikko tón famy, hacz Swjatej ludow pschistuschi abo ... dwóla je, so hochu hospustawy Swjatka ludow, ... podmjerjeranju Pólskeje wuczahnu, wot Němskeje prawo pschejeżehnjenja zadake, z czimž by neutralnosez spadka.

Wobbonjenje sa dolhosczu dżełanskeho czasa.

W meji 1924 je powschitkowny němitkich swjatk dżełaczeskich towarstwow sapisowacz dat, kelko hodzin wob dżeń je so w 46 122 dżełarniach z 2 453 529 dżełaczerjemi a dżełaczeskami dżełako. Pschi tym je so wopakasko, so je so nimale w dwémaj tsczinomaj dżełarnjow a z nimale z polowzu tam dżełanych wobsebow wósom hodźin wschednje dżełako, mjes tym so sbytk dżeie dżełasche. Tole sapisanje je so w nowembrje 1924 wospjetowako, pschi czimż je so nawieżało, so je prozentka hadźba wosobow, kotraż je dżeie dwóji 18 hodźin tydzenskeje dżełaka, na 45 prozentow spadła. Wobmas by bjes dwélo za wósomhodźinski dżeń fischcze pschihódnischi był, hdy budzischo so wschě krótki czas dżełaze dżełarnje z liczenja njewusamknyte.

Jendżelczejnjo 10. januara z Kólna njewuczahnu.

Pohedżenje swjatkarskich póstanzow je so dżensa sobotu dorbjako wotmerzo. Mjes tym je pod pschedsydstwom marschalla Focha wosebiski komitej namjetu studowal, wo kotrychż Foch na konferency swjatkarskich póstanzow rosprawu poda. Wone je pjeczа hižo, so konferenca póstanzow němskemu knjeżerstwu notu pósczele, w kotrejż so pschiczimy mjenuja, kotrychż dla jendżelske wójsko Kólu 10. januara njewopuschczi.

„Newyork H... powé, so by mózno bylo, so by jendżelske wójsko z ... meji wuczahnyło.

Po skónczenju ... powschitkeje ministerskeje rady, kotraż je so z wotbronjenjom Němskeje saberała, je so nowinam zdobwasa zdżelenka podała.

Ministerski president Herriot je w bżu pohedżenja swojim kollegam two nocze wdowonosez dał, kotruż je 22. dezembra wo dalschim wobsadżenju Kólnskeje ... pasma wot jendżelskeho knjeżerstwa dostał. Swojim jendżelskim kollegam je wopschiczele wopomnjerstwo spisa thżelił, w kotrymż francowske knjeżerstwo smjerscz, so z Němskeje dostate powdżerje ... nětkole dożahaju, so by so dopokazało, so je po postajenjach Versaillskeho méra njemózno, Kólnske pasmo 10. ...nuara wopuschczicz. Ministerstwo ju wospschiczecze wopomnjerskeho pisma zdżiwalili. S tym wobsle, tak je Herriot ...ck, nowowubżełene brónjowe zkłady jenoż pschiczimy poczinicz, na kotrychż zakkadze francowske knjeżerstwo dalsche obsadżenje żada. Wo tymle praschenju budża swjatkarjo w najwjetschej pschesjenosczi dale jednacz.

Danska wójsko a wójnske łódżstwo wobthowa.

Dla wójnskeho bronjenja Ruskeje w baltiskim morju a dla ludoweho smyślenja w Danskej je danske zozialdemokratiske knjeżerstwo wuradżenje wo knjeżerstwowym nacżisku we nastupanju wotstronjenja wójska a wójnskeho łódżstwa na njewésty czas wotstorczilo.

Ruska a sejni pschecziwnizy.

Pschecziwo bolschewiskej Ruskej je sakkanske swjatki pschihotuja. Rumunski admiral Stodeica w tu khwilu we Romje pschebywa, so by wojeński swjatk mjes Italskej a Rumunskej wobjasnknył. W bliżschim czasu je w Belgradże wopyt bolharskeho ministerskeho pschedsydy Cankowa dla założenja sakkanskeho swjatka balkanskich statow pschecziwo Ruskej jednacz. Bolschewikojo tórcze swjatk jenoż jako pschedstrażu chromadneje europiskeje fronty pschecziwo Ruskej wobhladuje. Założk k swjatkam pschecziwo Ruskej je pjeczа jendżelski fwonkowny minister Chamberlain położił, hdyż je so w Parizu z Herriotom jetkał. W swjatu z tym ruszy bolschewikojo poślednju rez nębduschego zarskeho generala Wrangla w Barlinje jako dżel chromadneho sklukowanja wowkużuja.

Južnoślowjanske knjeżerstwo je pjeczа shonito, so so Ruska na wójnu pschecziwo balkanskim statam pschihotuje. Tehodła je ministerstwa rada wobsamknka, wschón wikowanjeti wobthad k bolschewiskej Ruskej sastajicz.

Bolschewiskstwo a rusti ratak.

W Moskwje je so njedawno konferenca zastojnikow bolschewiskeje fronty wotmeła, kotraż na wżach agitaziju za bolschewiski stronu cżinja. Pschedbyła Grunt wo położenju a wo smyślenju na wżach rospraujo zkorżeżeże, so zastojnikow kommunistiskeje strony pschecżehuja a to czim bóle, czim dale je mężto jich skukkowanja wot mężtow a żelesniskich zastaniczow sdalene. Natarjo so do wobhdżenjow kommunistiskich zastojnikow dobywaju, rosbiwaju wotka, rospaczeja khżinje a khamory a khżeże zapaleja, pschi czimż do nich samknjenych bolschewiskich agentow wohrnjowej finjerczi pschepodawaju. Też mordarske nabydy żu na dnjowym rjedże. Grunt zapiż zastojnikow bolschewiskeje fronty pschedpokoi, kotrychż żu hacz dotal skónzowali. Po tym żu po... tydzenje nędżże 20 agentow morili, wschż mordar...

Nadpad na wjednika mazedonskich zbżełarjow.

W Mailandże je pondżelu popoldnju Bokhar Stefanow Dimitrew w torczinje wiednika mazedonskich zbżełarjow Schawtzewa, kotryż so też Jschaukew mjenuje, z pjeczimi wulkelemi z revolwra morił. Nadpadnik spnża so potom sam satselicz. Jeho sajachu. Pschi pschebżkschenju wón wudawasche, so je jemu jedyn mazedonski komitej schkasał, Schawtzewa skónzowacz, dokelż je wón na sjednoczenje wschech balkanskich ludow dżełał. Nadpadnik praji, so bolharskej nazionalistiskej stronje pschiżłuschа.

Położenje w Tetuanje.

Po powésczach, kotrejż su z Tetuana do Madrida doschle, je tam 20. dezembra położenje zaso lépsche bylo, a so je tżdyż strach wotstronjeny. Najcżežnischi wokomik bż, hdyż Kabbylojo kupjelnische mężtno Rio Martin nadpadnychu, tola woni njemóhachu tole mężtno dżerżecz, dokelż psched kanonami schpanskich łódżow leżi. Khżiwiu placżiny żiwnoscże w Tetuanje horje stupachu, tola knjeżerstwo tutemu nawevrej kónz cżini.

Rospuschczenje egiptowskeho parlamenta.

Egiptowski kral Fuad je wukas podpisał, z kotrymż so parlament rospuschczi. Nowowólby smeja so 2. februara. Nowy parlament so 6. mérza sedże.

Sjednoczenje statych polnoznoze Ameriki k jendżelskimaj notomaj pschecziwo dalokotżelnosczi kanonow.

Jendżelske knjeżerstwo je khża we Washingtonje dwé nocze pschepodało, w kotrymaj so na to pokasuje, so by powschitkne dalokotżelnosze kanonow na wójnskich łódżach Washingtonske srecżenje wo żiwnosczi wójnskich łódżstwow ranjko. Amerikanske knjeżerstwo hatle na nocze wotmolwi, hdyż je kongres njenjesu sa swjatkenje dalokotżelnosze kanonow pschijhwolił abo zapowjedżił. Maju też za mózne, so president Coolidge do swjatkenja dalokotżelnosze kanonow njeswoli.

Hodowna zhadżowanka w Kaczej korczinje pola Rakez.

Na popoldnischu zhromadżiznu bż so nimo studowazych też rjana liczba bosczi z Rakez, z blizkeje a z dalokeje wokoliny sejschła. Starschi postrowi studowazych a hosczi. Studowazych pak powita knjes Micżka, czesty pschedsydża tow. „Lipy". Na pohedżenju jednasche so pschedewoschkem two swjatkowych praschenjach a naležnoscach. Krótko po 6. hodż. skónczi so zhromadżizna ze spéwom „Masche Sserbstwo z prócha a slawa!"

Bohaty program pak pschinjeże nam sabałowny wjeczor. Wokolo ¼8 hodż. wotewri so wjerzorny porjad ze spéwom „Rjana Lużiza". Starschi powita bohatu liczbu hosczi. Na to deklamowaschе nam jedyn studowazy Skalowu bażeń. Hudżbny wotrjad swjatka pschednjeże wjazy hudżbnych wustupow. Knj. stud. Alisa Ssmolerjez spéwaschе ze swojim wustupjenym hłosom serbiże narodne spéwy. Potom hrajachu ... „Sbożowne hodż", hodowna hra wot Mikk. Andrizkeho za serbiże jewischczo pschipraujena. Hra so powschitkownje derje pschedstaji, njenamaka pak buhużel wschudże dosez dorosumjenja. Po hrje bż krótka pschestawka.

Na pschestawku pjiskasche Komorowska kayala. Też we druhej polozy programma wustupi hudżbny wotrjad wjazy rasow. Knjes mężtopschedsydża Rakezanskeho ttow. „Lipy" powita studowazych, w njenje towarżiwa, każ wschżch Sserbow do Kaczeje korczinu. S sadrżiwnymi słowami wupraji swoju radosez a pschecże saschim studowazym. Knjes Schibak z Lichanja wustupi z jentym słoschnym. Knjeżna L. Micżkez z Drjezdżan pschednjeże nam wustojnje bażeń wot naschehо studowazeho Pawoka Wiczasa „Symski wobrag". Pryste a tryskt pschinjeże nam jedyn studowazy. Starschi podżakowa so hischcze jónu cżežcżenym hosczom za wopyt, dale wschém Sserbam, kiż su skutkownje pomhali srjedżesk porjenschcicz. Wobżeże pak wupraji lubym serbskim domam, kotrejż su studowazych pschecżelnitwje hospodowale, horcz dżak. Po skónczenym spéwje „Gdże statok mój" podżakowo so knjes Micżka studowazym za wschu prózu a za wschón wopor, kiż su studowazy z tym pschinjesli. Wjeselа rejka skónczi sabawny wjeczor.

Ze Serbow.

Sobotu, 27. hodownika.

† 1727 Jan Dolhi, farar w Minakale, sobupłoložer biblije a druhich spisow.

Kak wjele Božich jandżelow
Je sobu přišło z njebjesow
Sem na zemju!

Kak wiele swěčkow swěči so
We městach, na wsach wokoło
Nam k wjeselu!

So Bohu Knjezej dżakujće,
Wy lubi swoji hromadże,
Hdyż hody su.

Zo waš dom rjenje jednoći
We křesćianskej lubości
A wjeselu! Michał Domaška.

Sej w korčmach wino kazaju,
A doma pija kapalou. Radyserb.

Njedżelu, 28. hodownika.
Njewinowatych dżéći.

1905 serbski koncert w Liśkowje w Delnjej Łużicy.

Zerja so žerja
Błyšć w mročelach měrja
A wjočorna hwězda
So zaswěća.
Do Serbow wjedże
Mje mysl a mi předże
Són; spicy pak modlu
Śće za was so:

„Božo budź miły!
Zdżerž strowy a čiły
Do skóućonja časow
Mój serbski lud!" Cišinski.

Płać dwójcy swórnej ćoledźi,
To z pjerśće złota načini. Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Dżensa rano we 8 hodż. barometer 744, hygrometer + 1, najnischa temperatura w nozy 9 stop. symu. — Po sdaczu dotalne wjedro wobthowanny, tak pschi Drjezdżanskа wjedrakrnja, bynjej nab Jendżelskej a na Francouzowskej wubijaż nizinu wot kuby Island delschcowate wjedro pschinjesi. Howak żo nad sbytkej Europu hischcze wyschina wupschesczera. Jutsje niedżelu po hodżach słónczko 8,08 sthadża a żo 3,59 thowa. Mażarsk sthadża dopoldnja 9,52 a żo wjecżor 7,07 thowa. Nasch wjedrawustojny staja nam hacz do kónz leta sczehowace wjedro:

Njedżelu: w nozy mutno, druhdy żo śnież sesche, male ...ztónza, hischcze żylny wétr.

Pondżelu: w nozy mutno a śnież żo sesdże padnje, rano mjerznje, potom żo mrócżele pschesczahuja, druhdy śnih, hischcze żylny wétr.

Wutoru: w nozy mutno a śnież żo sesdże, potom khwilu rjenje, zkabschi wétr, symna pschihóra.

Srjedu: żylny smjerk a kurjawa, potom z wjetscha mutno, wjecżor śnih, zkaby wétr.

— **Wjedro na jutrischcze:** Sso pomróczuje. Tu a tam śnih abo deschcżik, wétr z krótkeho ranja.

je tam 20. dezembra położenje saso lépsche bylo, a je nevrej kónz sejini.

— **Swjatanjk bżow sa dżaż wbyżejе sa...** wéry we dworach. Wutkud, kiż ma wosebje nażnoscże a wobsedżerjow bżow na kraju, wupraji Shorjelski wuwolański sud. Wobsedżerjej bża w Rósborskim wokrjesu, bésche rano śrjedż 5 a 6 hodżin swojenym pżej bjez pratza swobodnje po dworje wokoło bżeżacz bak. Nimodnzju polizijt żadasche sebi, so dyrbi so pod swjatacz dokelż je sawéra bżow za wokolinu postajena. Wobsedżerjej to wotpokasa, ménjo so je dwój sacżinjeny a so k pucżej njeboschczka. Psched sudom praji policijt, so bo cżasto stawa, so runje na dworje, pżej ludżi, kiż chżedża do domskeho, skuhajn. Statny rěcznik dr. Henczel wuwjedże, so po placżanych postajenjach wobsedżerjej nima prawo, pżej w tym bżele dwora wokolo bżeżacz dacz, kotryż dyrbi so pschekroczicz, hdyż dże wschitko do domskeho sastupicz. Sud pschihłosowaschе tutym towjedżenjam a sadudi wobkorżenego k 6 hr. pjenjezneho khostanja. Sudo hischcze wotwjerdżi, so dyrbi so pod sa cżas sawéry cż w statokach a khżacżach, na wschech mésnach, kiż su sjawnje pschistupne, pschiwjasacz. We wobhrodżenej jahrodże pak smjе pod swobodnje wokolo bżeżacz, dokelż bo tuta njemóże jako pschekhod abo sjawny dżel statoka wobhladowacz.

— **Sa bórsomne sbżenjenje** nuczenego wobdżelskeho hospodarstwa wupraji bo Zitawska wikowaska komora. — Se wschelakich stronow bżesche bo rola komory namjetowaloz, za to wustupowacz, so bycża so po druhim rowschim mnje potom wot nahladnego czesnika dawka ... wobsedżerjow wuwobodżili, hdyż zmenan wotnajerjej polny dowoljschi podrunjschi pjenjez pżez Komora je tutón namjet wotpokasal, dokelż bychu to je jeho pschijeżerjom sakkske postajenja dyrbjale pschemenicz. Też druhi namjet, so by so njedy podrunjschi pjenjez ...wjsche dowdżinskeho powschitkich, njenamaka w komornym wubjerku wjetschinu. Wubjerk sastupowaschе wjele bóle stejischcżo, so dyrbi so nuczene wobydlerske hospodarstwo tak khżiże hacz mózno wotstronicz. Jenoż wupowdżenje prawo dyrbi so wotnajerjam w pschechodnym czasu snadż na dwé leże hischcze wobmjerjowacz. S dru...

Přiloha k číslu 301 „Serb. Nowin“

Sobotu, 27. decembra 1924.

Hdyž žonu bieśaduja.

(Wobras se wšy.)

Na domhiśe ani mykne njeńć. To dałe bieśaduja a pśichi śchalzy kofeja a hišćeśe kśěśeńku pśichišku ześi a powéda so. Wo wšém so rěčí, wo starych waschnjoch a nałoćkach, wo podawkach a starych dobrych cźasoch. Lubi wieśnjenjo, kótrehóž śdawna seleny dorn pśihótowa a kótrehóž so pśichitomni ześi bźała jako dźéśi śmali, śtajaju sako w budnu. To bě na pśichśad delnich burez Hapa, kiž mějeśe pok śichinje słowow a śłěbornich, ale śwojim ani cźeśćiwemu powdérca njepoyśehowasche A hdyž so *města* jźéśeśe, śmahleka so najhubjeśiśnch draśtu, so bychu jej se śobuzělnosće ś tutym „śmudnym rapakom“ twóry na pof darmo dali. Potom bźéśe śtary Henczej blidaś na dwénaj kjomaj — nježesche ś wjetscha gratwocźiwe drěnje, — kiž by huśto pod wjeśnjej śipu śwdał. Nastajnje cźśiótka dźéśi mokoło njeho, kótrymž mu śwojim 8 létnym pucźowanju pśiches zyku Němšku a Cźśku powédasche. Dale kśchidźeśchéj śchewza, kótrehóž jeho stara huśto pśchekłepa a potom dwrhiesche ześma hišćeśe cźśiśe śchcź a płatacź, so ludźo słónczenje ś śwojim wézam pśchindźechu. Wón wśchak rady jedyn śrédnu, jśdźeśche do kźa po drjewo, pśchedawasche po wśach wśchelake żalby, ale wo śchewzowśliwje śo njeśtarasche. Njemóžeśche na śtołcźiu śedźo wuttracź. W nłodych létach bźéśe jeho mišchtr tehodła huśto „pśheschit“. Na Pičźe Korlu ś cźerwjenej brodu śo hišćeśe derje dopomnja. Sśo śkoro tódły dźeń wołóka a po wšy mutaju domoj cźampasche. Żyła cźrjóda dźéśi sa nim. Jenehu dnja pśchindźe pjany w nozy domoj. Runje pśchi tśkżnych durjach śo hwiese a śej wušmu. Nohi we tkéji a hłowa wonka. Wo hodźinzy wotwuźi, zakoćźuje a pkarje, so Khata stany a bladacź dje. „Och, jesnjerśchnej,“ zakoćźi hórzy, „to dźe ju *nam* tśechu ś tkéje *wotorhali* a wot jśtwu wśećh, widźał dźe do njebjeś.“

Nó, kajki podobny kuśt je ju Cźśibanez dźédej śtat, hdyž ś Barcźśkéj Pětrom do města źito wjeśeśche. Tam bźéśtaj jedyn pśchewjele wurpjoj. Posśe domoj jédźeśchtaj. Pětr pśédku a Cźśiban ś jennym konjom sady. Pětr wali śo do wosa a hdyž postanje, reji nadobo: „Zy mój božićko, mi ju pśchi wśćhém jśdźenju mojeho podśrobneho pokradnuli!“ Hdyž k wézy pśchindźe, hlada ništo doprédka naśad a widźi Cźśibanez konja jako śwojeho bróśdneho. Cźsna bźéśe a pśchi śwojej wopitzy njewédźeśche Pětr, hacź doprédka abo dołady jédźe. Temu śo wśchitzy ś połneje śchije śmějachu

Tak jedyn kuśt po druhim śej powédaju. A zony wédźa źebi wjele powédacź. Wo Schtorlez Arnoschiu, kótremuž bo dźiśesche, so kłopy ś wosa kula a pśchi tym śwoju śtaru śe łożom powali. Wo lósym Kalcźez Michale, kótremuž wjeśni hólzy defklamy wós na kólnu śtajchu a ś drjewom nałkadźechu, so dyrbjeśche nasajtra śmédy ludźom se śwojim hółzom śaso wottwarićź.

Skónczńje powédachu źebi wot śchezjenjow a kuśtarjow. Pśchi Kamjentnym hacźe je pśedy pśchezo śchertó a na Cźelcźéj horje łhodźi w nozy wulka żona, ś hélym rubom łdrażcźena. Sśamo śtaremu Kacźerjez Janej, kiž so po jeho prajenju cźerta njeboji, je so tak śchkło. Dźéśche jónu ś swojej Hanu rano śahe na hermank. Hdyž blišo hory pśchindźe, njemóže nadobo wjazu ś błaka. Pśched nim béła żona. Jemu je, kaj dyrbjał jej łódły wokomik na łukuju śtupcź. Běži a khwata. Pozi so, so krjepjele po łizach béża. A Hana, kótraž nicźo njewidźi, njemóže źebi wumyślićź, cźehodła so muž tak pocźi a daloko doprédka njepśchindźe. To trajeśche na wśćhé pjecź mjeśiśnkow. Nadobo so śhéhnu wétśik a Janej béśche śaso lépje — śwobodny.

Hodowna radosć.

I.

1. Wušła je hwězdźička nad hródźišću,
Rozjasni zemju a nóc cyličku.
Po cyłem kraju so spěw roznjese,
Zo so nam Wumožnik narodźił je.
Jandźeljo znošuja so na naš kraj.
Njesu nam na křidłach njebjeski raj.

2. Jandźeljo luboznje spěwaju nam,
Swojeho syna nam Bóh dał je sam.
Lubosć budź na swěću a wostań tu,
A swětło Bože nam wšu začšć ćmu.
Niebjeske swětło nam rozswětlej puć!
Wumožnik witany wot nas wšěch budź.

II.

1. Horje horje! Do hródźišćki!
Nóc so swěći jasna!
Njebjo wyska zemja juska,
Nowinka to krasna!

2. Horjo horje! Do hródźišćki!
K Božom dźěsću wšitcy!
Zawyskajmy, zaspěwajmy!
Njekhodźmy kaž spicy!

3. Horjé horje! Do hródźišćki!
Što pak dźěsću damy?
Pohladajmy, wopytajmy!
Wšelke dary mamy.

III.

1. Njech ći, dźěćo rozmileno,
Zemja łóžko wupyši.
Dźěćo w raju přilubjene,
Stó će hódnje postrowi?

2. Palmy před tobu so kłonja,
Łuki wěncy wija ći.
Do spara njcek tebi zwonja
Lilije a róžički.

3. Bože dźěćo Mesiaso,
Swět so kłoni před tobu.
Daj, zo směli zas a zaso
Tebi wyskać z wutrobu!

Lebjerka w žušodnej wšy, hdyž schcźejka blisko pśchi rězy mjeśe, je pśched śtami horbaty Pintaschez Měrcźin ko śatepif. Jeneho dnja dźéśche Krawzez Lojta (Ludwik) we pósnej hodźinje nimo a prajeśche wótśe: „Bych-li dźensa wjcźor nuts padnył, mój luby Měrcźinje, bych cźi śaso won pomhał.“ W gomym wokomiku powišnje śo mortwy jenm na khribjet a njewotbu jeho hacź blisko wšy. Běła kaž śeśena pśchindźe domoj, na wśćhéj śtawach tśchcźotajo.

Zyle hodźiny bo tajśe a podobne wézy powédachu. Tej wo wulkim kamjenju, kiž blisko mosta na schcźejźy se jemje tcźi. Tam śtaj nébdy świnjazej wikowarjej nimo schkoj. Mjes tym, so jedyn na khwilku na kuku wortśtupi, śydny śo druhi na kamjeń a jédźeśche śwoje pomaśli. Pśchi tym jeho njewidźeno jaroły. A tutón kamjeń — njeje tak śmjerzej wulki — hu śpytali, prjeez wjacź. Ale podarmo. Śijo ras mějachu jón na wośu, ale luli śo śaso dele a rosrały jenemu nohu, na cźoż słónczńje wumrě. Kadym cźłowjek njekrydnje jón prjecź. Loni hu telegrafu bźékacźerjo ś nim śpytali. Trjebachu jón. Ale njeúdźeśche ś blaka. Pśchipadnje jédźeśche wjeśnjan ninu a proschachu jeho na nékotre mjeńśchiny wo konja. Ale njeczinjeśche śoću. Tón kamjeń tam hišćeśe dźensa leji.

Wo wécźnym źidźe so teź récźeśche, kiž je nékdy pśches wjeź pśchišchol. Wo dwanaćich nogach njeś hudami a Tśjoni kralami śo wśchelake pśchiwérki, we śonach a wukuleczju, wo wśdnym muźu a kndoležikami powédaju. Wśćo teź wo śtarych wjerach, wo Pśchipołdnizy a Dźiwowu. Prjedy bźéśche śakuśtanje nécźchto wśćhédne — śkót a lubśi, kamo rolu a źné. Tak njemécźeśche na pśch. śtary Pécźeśkej. Gusto dźeń a léto janeho śłoża śe śtokom. Tukańche na wśétku wośobu. Wo njej kóždy wjeśnjan wédźeśche, so „nécźchto wjazy nuźe“. Ale dopokasacź a śakrocźiéj pśchecźśiwo njej njemóžachu. Tuź śo śkrobli a bźéśche do Nébdźéj ś wowcźerjej, kiž bźéśche jako kuśkat śnaty. Rékaśche wśchudże „Herrenmeester“. Daloko a śchéroko khwatachu k njemu. Rośnmjeśche śo teź derje na „dochterwanje“. Schtoż śo nékak hodźeśche, wuhoji a wuśtrowi. A śtót mójeśche woćuśtacź, teź Pécźeśkej Gusłowej je cźinił. Tón trjebaśche jeno jedyn hośpódź w korcźe trośchu hłubścho śdcź. Ale Gusta śłeża jón ś mozu do dejewo so śdvo hłójcźa wjazy widźecź njebé. Nasajtra bźéśche jnata wjeśna kuśkarnicźa morwa. A nékto mějeśche śaśo śdoźo w hródźi.

Tak to bźéśche dale, donid cźamuk jenu hodźinu bijeśche. Marhata nanoży hišćeśe ras kśeja a tykanzo. Wośijet kruće pośédźa a śo naśméja. Na dompucźu bźéja żonam śymne jeśchcźerzy po thribjeće dla śeberjenjaznych powédańcźow. Ale rjenje tola bźéśche

75 létny jubilej Budyśchśkeho wokrjeźneho ratáŕśkeho towaŕśtwa.

75. lét je śo minyło, so śu śo śakoźite we Sakśi wokrjeźne ratáŕśke towaŕśtwa w Drjezdźanach, Lipšku, Kamjenicy, Rydźbachu a w Budyśchinje. We wuniwźu a nadcźakdy tutych ratáŕśkich towaŕśtwow njech śo ś krótka ścźéhowace źdźéli:

Sakśke a wośebje śaso Luźiśke ratáŕśke je we śtawiśnach pśchcźo dobreho mjena mélo. Pod dobrymi naturśkimi wobśtejnośćemi a powśchitkownje ratáŕśtwom pśchepścherźelnym śakonodáŕśtwu je śo tak derje muwicź mohło, so je ś pśchikładom śa śkoro zyłe němśke. Sakśki ja nowcźakne pośtupowanje ratáŕśtwa połoži śo wécźe pśched 100 létami, hdyž śo tuto śapocźa po śhromadnych śaśadach organiśowaci. Swonkownja pśchicźina tuteho wuźicźeho łwjaśanja śakśkeho ratáŕśtwa bźéśche cźeśća nuła, kótraž bźéśche po 7 létnej wójnje wośebje kurcźerśkej Sakśki wulka. Tehdy śaloži śakśke ratáŕśtwo w lécźe 1764 okonomiśku śoźietu w Lipśku, prénje ratáŕśke towaŕśtwo we Sakśkej ź zyła. Tuto towaŕśtwo śpytaśche śwoje prózowanja na zyły kraj rośćerécź. W lécźe 1811 śaloži śo okonomiśke towaŕśtwo w Drjezdźanach, śe śramjnym śahrońm śwojich śobuśtawow powuźicź je pśchdonośćkami a wédomośtnymi pohutami. Sakśke knjezeŕśtwo podwjeraśche ratáŕśke towaŕśtwo ś śjenjeśami a ś pśrémijemi ta wośebite ratáŕśke wuśpéchi. Założenje hamtiśkich hejtmanśtwowych komitejow pak bźéśche ratáŕśtwu wśchelake śwobodnośći wśało. Tehodła źadaśche źebi tuto hižo 1842 wuźwobodźenje wot kóždeho birokratiśkeho dohladowaŕśtwa. 10. junija 1842 jóhnu ministeŕśtwo tuteje komitee a pośtaji.

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michailowicźa Dostojewśkeho.

S ruśćiny pśchełoźił Antij Hrodźiśchćanśki.

23] (Pokrašowanje.)

V.

Spowjedź wutroby:

Rohi horje.

„Nétko śnaju pŕéni dźeń teje podawśiny,“ ménjeśche Aloścha. „Ale wot druheho dźéla njeje mi hišćeśe niczo jaśne.“

„Pŕéniu położu ty rozhmišli: tón drama. Druha położa je tragedija (ŕtruchlohra) a wotmětwa śo tudy.“

„A ja? Ja to śam teź njerozhmyju.“

„Cźataj, Dimitrijo — hišćeśe jene praśchenje! Ssy tola łlubjeny? Ssy teź nétko hišćeśe łlubjeny?“

„Tehdom śo njejśym hišćeśe hnydom po tym podawku łlubił, ale śi méšćaju podźišćo hakle. Mysłjach źebi, so je ći wézu ke kónjeź a źanych ścźéhnukow wjazy njesmje. Teź wona śchéścź méšćazom niczo we źebi łlyśłeci njeda. Jenož dźeń po jeje wopycze pśchindźe jeje komornicźka ke mni a pśchinjeśe śawak. Běchu to pjenjeźy, kiž běchu wot tammych pjecź tyśaź rublow wyśche wośtałe. Jenož śchtyri tyśaź a pjecź śtow rublow běchu tŕebali — pśchi pśchedacźu bankowki bź śo śtuńśchenje pjenjes wupokałało, a to na dwacźeśći rublow. A dółtach nébdźe dwé śeji rublow wrócźo. Janeho łlowcźka pak njepśchipiśja — janeho rośjaśnjenja a pśchipomnjenja, niczo. Pśchepytach zyły śawakk śa jenej ŕjadkipiśanja — niczo, dozyła niczo tam njebé. Tónle posłużik pak pścheprašach a cźinjach tak śłě, so mi nowy major porokowasche. Podpokkomnik pak wotcda te pjenjeźy, a wśchitkon źiwdt bźiwśche źo, so bé ślicźbowanje w rjedźe. Nichtó njebé nihdy wjazy wérił, so śo trébna lumma śaśo namała. Ale potom śłwori, leżeśche ti njedźele we łożu a wumrě. Bu je wśchitkej wojeŕśkej cźeśći pohrjebany. Sa dźeśacź bnjow pścheczahny Katerina je śwojeju ŕotru a cźeću do Mośtwy. Hakle na dnju wotpucźowanja dółtach lifejśk, ś śeźehowazym rjadkom wot njeje: „Budu wam piśacź. K To bé wćhitko. W Mośtwje pak bé wśchitko hinak. Generalka, jeje pśchiwuśnuźa, śłubi pśches jétra śwojej dwé wrénej nanrjenźnjy a namaka w Katerinje farmanje śa śłubjenej. Wona śaludowa źo do njeje, kaź do śwojeje ŕamźneje bźowśki, napiśa wotkaśanje k jeje lépśchemu. Mjes tym bari jej hižo wośbondźeśacź tyśaź rublow.

„Ś twojemu rénu“, prajeśch ewona. „S tym ŕunéch cźinicź, śchtoż chcźeśch.“ Nétko dołtach teź hnydom moje śchtyri tyśaź a pjecź śtow rublow wrócźo, a ŕa tśi dny pśchiłubjeny liśećik. Nośchu jón pśchezo pśchi źebi — budu jón hacź do mojeho konza pśchi źebi nośyć. Dyrbźu cźi pokasacź? Wona pśiche: „Łubuju Waś hacź do pśchemyślenoŕće, hdyž nje teź śaśo njelubujeće — jenož budźeće ś mojim mandźelśtkim! Njeltróźće źo — njecham Waś źenje nuśowacź — dhźu tón pśchełtrétnk bycź, po ktorymž trocźicźe — chźu Wam wéź bycź, ś kótrejž mózeće cźinicź, śchtoż chcźeće. Wécźnje chźu Waś łubowacź a Waś wumożicź!“ Aloścha, njejśym hódny, ś tutym mojim prośtym hłośom, kiž śebi źenje wotwucźicź njemóžu, wośpjetowacź, śchto mi piśa. Tón liśt potłócźnje mje dźeńa hišćeśe jako wulka cźeja. Hnydom jej śaśo wotmołwich. Śe łhślami pśchał. A tu dyrbju śo śaśo hacź do wścheje wécźnoŕće hańbowacź, mjenujgy teho, so we jeje pjenjeźach piśach: śo je nétko bohata herbowka, ja pak proŕcźer — hudy wojak. Mo pjenjeźach dożyła niczo ŕpomniéź njedyrbjach, ale to pśchiłdźe tak ŕamo wot śo. Tehdom pśhach teź wośtajiwśchi wśchelo na Iwana do Mośkwy, a pśhłach jeho ś njej. — Śchto tak ŕpodźiwnje na mnje hlédaśch? — Tola haj, Iwan łalubowa źo do njeje, a łubuje ju hišćeje bźenźa. Po waśchim a źwéta menjenju źym traśch hłrpoŕéj łéźinik, ale haj, móże teź bycź, so budźe tale hłupoŕéj wśchém ŕ nań ŕpomożenju. Njetwidźiśch, kak źebi jeho łaź? Kal jara jeho cźeśći? A hdyž na ju wrbeju pśchiruna, rože pa ŕ tom tajkeho, kajkiž ja źym, łubowacź, pśchedewśchém hdyž je źo tajke nécźchto śtało?“

„Ssym pak kruće pśchepokasany, so tajkeho cźłowjeka lubuje kajkiž ty źu a nią kaź wón.“

„Twoju pózcźiwoćź wona lubuje, nią nje“, pśchipraji Dimitrij Feodorowicź, ale nią bźeś śtóśće. Potom błyśkotaśchjej źo jeho twocźi, śaćzertwjeni źo hłuboto a dyŕi ŕ pjaśeju na błido.

„Aloścha, ja pśchiłzaham“, śawoła wón w hróśbnych, tola wécźnych ŕłobach pśchecźśiwo źebi ŕamemu, „hdyž jeje wyłoku cźuczśiwoćź wułzmėśchach, wém tola teź derje, mój duch je milijon reśaw niźśchi dyźli jeje. A jeje łaćzucźe je wopraradże kaj jandźela ŕ njebjeź. To pak je te ŕrudne, so wśchitko wécźe wém. Kak pak pśchindże, so cźłowjek pśchezo do rjenjeréćźnjtwa napadne, a to teź jenoź śla malićkoćźe. Njepśchedwidźu pak nékto? A tola mėnju ŕprawnje. Wopśchijam, so źebi Iwan radu njewé, hdyž je ŕwojim wótrym rośumom wobśtejnośće wężow rośpomina. Komu budże wuŕnam daty? Śmurowjej, njeçłowjeźej, kiž bé łlubjeny a tola pśched wocźomaj njewjeśty w ŕwojej njebornej rośwólnośći potŕaćowaśche. Tajśi, kaj ja, je bóle wożeny — a je łazbity. Cźehodła? Dokeľ hołza cźuje, śo je wécźe — ny dźał dołžna a tehodła jeje źiwjenje, jeje wołud ł mozu tał a nią hinak nawjedaje. Ale pśchedwidźomnoćź dźe dale ŕwój puć. Dośtojny wobthowa ŕwoje polo, a njebódnik łlubi śo w maśanej pódlanśej wulizy, hdyž śo ŕoźowonišchi cźuje. Tam, w njerjedże a ŕmjerdźišnje, ŕahinje ńo to dże ŕ wośćhcźwenjom.“

„Bratŕje“, pśchetorhny jeho Aloścha, „tu drje mi njejśym hišćeśe wśchitko praji. Śśy tola hišćeśe jeje nawożenja. Njemóžeśch tola ŕłamacź, hdyž njeje njewjeśta ŕ tym pśches jene?“

„Haj, po prawom źym jeje nawożenja. To śta śo w Mośkwje, ŕ pychu a ŕwjatymi ŕwjećźatami, a generalka je naju łohnowała. „Śśy derje wubéśała“, prajeśche Kacźi,

so dyrbi: so w kóždym hamtšim hejtmanšuwje ratarske wokrjesne towarstwo założiło. Wschitke druhe ratarske towarstwa dyrbjachu tutemu nowemu pschistupiwši. Jako powšitkownemu organu mjes wokrjesnymi towarstwami a kněžerstwom założi so 1844 ratarske hlowne towarstwo w Drježdžanach. Což kulturna rada so tehdy założi. Sostoła z 5 wokrjesnych towarstwow we Saršej běchu: Drježdžany, Lipšk, Kamjenica, Rychbach a Budyšchina. Hlowny nadamk tutych towarstwow běše, ratarstwo we wschěch swojich wolnostkach spěchowacź pomhacź. To typtachu wokrjesne towarstwa pšeš zednotliwe ratarske towarstwa, kiž běchu k nim pschisamkujene, doprěcź. Dale pschowachu a założowachu ratarske schule. Pschisajichu injektorow, kotrjž wo kraju cźahachu a pwo ratarstwje wozjebje wo pšahowanju štotu, pschednoschowachu. Sa rolniski posmy dyrbjachu so wosebje k temu pschisajeni oktowanižy ratarjo šaracź. So bychu so pschihotowacź ratarske twarjenja twarile, założichu wokrjesne towarstwa twarske wotdźěle. S zyla podpjerachu towarstwa swojich šobustawow i radu a se šimkom. Tak je bjes dźiwa, so je ratarske towarschnistwo we Saršej 95 ratarskich towarstwow, 1. dcz. 1924 pak 1018 i 75 000 šobustawami. Se špotajenjom mnoha tehodła wokrjesne ratarske towarstwa na swoje 75 lětne wobstacźe wróčo hladacź a jubileje swjećicź, kaž to Budyschke wokrjesne ratarske towarstwo sandźany pjatk cźinješe. Sswjedženki, kiž so w „Krónje“ wotmě, wobhrjeschesche se swjedženskeho dźela popołdnju a wječerjadneho dźela wjecźor. Wobdźělenje i jednotliwych towarstwow běschе dosć bohate. Sswjedžen jawocźa so so pschednoschkam na harmonim a se swojom spěwnoho khora ratarskeje schule. Powitanje rěcź mějesche hnes wokonom. radźicźej Richter z Luwowcźa, „ko nětcźiski pschedsydźa. Knjes ock. radź. Gräfa i Budyschina poda rozkrasnu wo klukowanju towarstwa. S njeje ihonichmy, so ma Budyski ke wokrjesne towarstwo dźensa 232 wotnoskow i 17 090 šobustawami. We poslednich 25 lětach wotmě so w tutych towarstwach 3730 pschednoschkow, 899 běsche rospravjowjer šam měł. — Sswjedženski rěcź mějesche pastor primarius Valentin z Eilenburga. Rěcźnik pokaja na wuwiće towarstwa: jeho położenje wokolo lětow 1848/49, jeho posmy do šwětowoho hospodarstwa pšeš 50 lětami, po franzowsko-nemškej wójnje. Pošlědnjenje jeźelowaiche krise, ratarjam dźělacźerjo wuczowachu do městow. Cźaš šwětowoje wójny je wosebje cźežki był cźełej a šlawu šluschu ratarskim šonam a hospodam. Rěcźnik pokaja na pozdźi ratarstwa k zyrkwi a pschejcźe šebi, so by tu pschego pravny fischeršćanski duch knježił. — Na to jeźelowachu šobuzapschecźa. Jako prěni wupjupi ministerialny direktor dr. Klin, kiž w mjenje sakiskeho kněžerstwa a statnych wyschnoscźow jubilejnemu towarstwu zbožapschecźa wupraji. Sa krajne stawy wrěsesche komorny knjes z Nositz-Wallwitz, za kulturnu radu k. ock. radź. Steiger, za město Budyschin k. wyschši měschčanoста Riedner atd. Hdyž běsche so pschedbyło, towarstwa k. ock. radź. Richter za wschě zbožopschecźa podźakował, skónči so prěni dźeł se wupiwanjom šromadneho spěwa. — Sswjedženska hoscźina wotewri druhi dźeł, kotrjž so dale wuprjeni i rejemi a hudźbnymi pschedstajenjemi młodych ratarjow.

Město dźećzazeho hubjeństwa.

Mamy w Sakšej wjele wustawow za khorych, kiž su zyle modernje wuhotowane a w kotrychž khori s wschelakimi khorosćemi kaž šlepi, hłuchi, němi atd. wuchow namakaju. Wosebje ma so za tych postaracź, kiž doma žadneho abo njedostatnjaceho wothladanja nimaju. Ale, šchtož bischcze njewě, kajka beda, kajke hubjeństwo so w tutych domach namaka, njemóže žej pschedstajicź, kak wulka ta beda, kak wulke to hubjeństwo je, kotrež móže cźłowjeka potrjechicź. A nascha šobuzělnosćej by so mnoho žiwischa a nascha wola k pomhanju wo wjele šylnischa była, hdy bychmy składnosćej měli, nas tajki wustawy wopytacź. A wosebje wopyt sa duchatchore dźěćerj by nam, kiž mamy so Boya za ztrowe dźěćzi dźatowacź, wocźi wotewrił, so njemóžemy so njebjesełemu Wótcźej dosć dźakowacź. Ale rozemimy teź, kak cźežko tajki ćudny wopud — mécź duchatchaje dźěćzi — starschich tyschi a my žanni bychmy k šylnam pohnuci byli, bychmy-li widźeli, kak ztake. a njewinowate dźěćzi tam so z khorosćemi bědźa, kak maju jich ztake ramjenja tak cźežki cźichi nošwcź, — a my žanni bychmy so husto se šiwojim po šdacźu tak mulkim ale pornjo tutemu hubjeństwu šmješnjo małym cźichźom sferje špokojili.

Nastawk wo we Łužizy leźazym wustawje za duchatchaje dźěćzi z pjera tamnišcheho wyschšcheho lékarja dr. med. Melzera njech k temu šłuži, so w hodownym cźašu, hdyž so žiwych dźěćzi kradnjeny, tej špomnjeny na tutych małych cźichźnoscherjow, kiž wo žanej dźěćźacej radosći njewědźa, a na jich starschich, kiž šami žedźa pod Božedźěćzejowym špitomom a płakaju hladaju na radošcź druhich.

We Wulkich Hendrićźezach (Großhennersdorf we Łužizy leźi tón wustaw we krašnej a lubošnej krajinje. Tu pschebywnjacha na knježim dworje w šwojim cźašu pschez 200 létami jako dźěcźe brašja Zinzendorf, muchim cźitarjam šnaty załožer Herrnhutskeje wobšady, kiž na šaźadn: „Lubujcze so jako bratrja!“ —

Jeho pschiwnuša, Henrietta Sophija z Gersdorfa, założi tam dom sa žyroty a chudych a da k cźešnemu dopomnjeńu na šwoju mać temu wustawej mjeno „Katherinski dwór!“ — W lěcźe 1838 pschešeła štat tónle dom a wot léta 1911 bu tu w nowych twarjenjach założenu šlatny wustaw sa duchatchaje dźěćzi, kiž dozyła k ućkańenu duchownemu wocźehnjenju tkmane njeńju. Tak maśch tu najbohdźenše dźěćzi, wone ani nana ani maćerje njeznaja, pu žiwe — a tola njeje to žiwjenje cźłowječe. A tola so z wótzowšej lu-

Pytamy hnydom sprawneho

dowěrnika

mza **Sjećkecy, Worklecy, Serbske Pasliey, Kozarcy, Njebjelčicy** a wokolinu. **Nakladnistwo „Serb. Now.“**

bošeju sa nich stara. We krašnych, wulkich a žiwotkych rumnošcach dźěćzi tam pschebywaja. Wjele žiwernych a z temu wobšebje wuwuczenych wothladarkow je wobstarnje. Sskuscha tajkemu šastojnistwu lubošeje połna wutrowa, kiž bohu cźuje teź z najbohdźenšichim dźěćzcem. Tehodła je teź krucźe šakšane, dźěćzi bicź, ale ma so z nimi jako z khorymi wobkhadacź.

Ale nětko chcemy šej wschelake padły tam wobhladacź. Pschinjeśli su tam šapo nowe wobe dźěćzo. Bjese wschelko šajima hłada na šiwoje wothladarki. Dawa šej wschitko lubicź; hacź hischcze nětchto we wo maćeri, schtó może to prajicź. Worły je wuščekante a leźi nětko we šiwojim łoźu, špi a z radoscźu šwoje ztake ruzy a nošy wjeśele rospschescźerajo. Horź je jemu nětchto dźiše, schtó to wě? —

Wjele dźěćzi teź cźerpi pod widlischcźemi. Jene njewukmu thodźicź, leźa teź jako 12 a 14 létne kaž małe cźešćne dźěćzi, wothladarki maju je šuche połožicź, jim jěšcź daiwacź atd. Druhe dźěćzi cźerpja na tak mjenowanu Witowu khorosćej. Dźěćzi šo štorhnja, ztakaja a štónćnuje dopołnje móz nad šwojimi štawami šhubja. Sšu potom zyle špróšt-njene a njemóža šwoju wjazu hibacź.

Tam je kuće žedźi mała holcźka a špiwa: „Ja šym ta mała makuschka a cźišla moja wutrowa!“ Wona je błepa a hłupikojta, niczo njewě powědcź, jenož tele słowa wona šnaje.

Druhe dźěćzi šaše wschitko rosbijeja a dźeja teź na šo. Tu šu błida a łaiwki i cźešćeho drjewa, tak so njemóža je rostorhnjeź. Husto tež šiwoju draštu rosterhaju, a štoro na nitki wschitko rosdrjebja. Cźehodła to? Dokelž we žebi tajku bološcź cźuja, so njewjedźa, schto i bološcźemi šapocźcź a njemóža powědacź, schto jich boli. Njeje to šurowy wohud, šurowy dónt? —

A njeje to dźiwno? Nanatšepje na tajkich khorych hudźa šluchaje. Maju grammophon, a hdyž tónle někajki łuśt šahraje, šmjerkaja so rostorhane a z bološcźemi cźiwilowanu cźłowjeku (nerwy). Tak macźe někotre małe wobrazy z wuśtawa za hłupikojte dźěćzi. Srudne šu, ale je trjeba, so pschi wschej hodownej radoscźi teź na tych špomnjeny, kiž so z nami wjeśelicź njemóža.

Ale na tónzu chcu dodacź, so łubošcź teź tutym dźěćzom schtom šašnjeńcźi a jim wschelake dary wobradźi. Sšu jeno nož maliczkoćze, popyrjaszy a podobne wěcźi, a wothladarki špěwaju: „Cźicha nóz!“ — Njech teź tele dźěćzi wschitko njerozumja, njech teź njewědźa, cźehodła schtom a dary, ale so někchto cźuja, dopołkajoe tón podawk, so mała holcźka, kiž běšche zyle łeto mjelczała, nadobo šwojej wothladarcźy wokoło schije padże a šwojownje wokasche: „Moja luba mama!“

Wusudźenja.

Prozeš dla sběika a kazenja krajneho měra pšed Budyschskim khłostankim šudom.

Wulka khłostanska komora jako powołanska instanza skónći pjatk wjazydnjowske jednanje pschećiwo komunistiskemu dźěłacźerjej, měschćanskemu šastupjerjej Wenzlej a 10 šobuwobkorźenym dla sběika a kazenja krajneho měra. Jednaschе so wo cźežkich Budyschskich njemérach we meji 1923, we kotrychž hižo štromadźiny ławništ šud kónc junija 1924 šnjeseschе. S krótka, jedna so tu we šcźehowace podawki:

Mjes Budyschkimi dźěłonjenjerjemi běschе we meji 1923 dla nuły a pjenježneho wothdrobjenja z wulkej rosharjenošcźi došchło. K dźěłonjenjerjam pak bě chu so teź komunistiska pschisamknuli. Tuchi běchu šami so šhromadźijnje we „Lipowym dworje“, kulki cźaš, kiž chzyschze hebi wunuscowacź, so bychu so lokale, hdźež bohacźay pjenjesy bróšachu, njes tym so druhy šłodu tradachu, šawrjele. Pschez wschelakimi hoscźenzami posaše cźaš. Tjo abo schtyrjo, kiž měšachu cźernyjeny ruczjny wobwjazk, sastupichu do hoscźenzow a nudowachu, so nimaju wjazy mozy nad wonka šcźažmi šylami a so njemóža sa nicźo rukowacź, jeli so jich žadanja njedopjelnija. Tak dozuchu, so na 20 hoscźenzach swoje lokale šawrě. Policija běšche pschełhała, šakroćcźe. Jeje namolwjenja nicźo njewumhachu. 31. meje šrjadowa so nowy cźaš. Sašo hebi wunuiowa so so wschelake hoscźenzy šamknychu. Na tutych khłostajonnych wuskupach wobdźělichu so pjeca wosebje Wenzel, dźěłacźer Emil Schneider a jeho žyn, 23 létny Willi Schneider. Policija běšche 31. meje posylnjenje dóšłała. Wjeczor we 8 hodź běchu so demonstrantjo do „Fuchsbau-a“ dobyli. 20 tam wotpołła, mnoh policistow běchu wobstupili a jich wupschimachi. 15 druhich policistow wuswobodźi pršeschich a jaja Emila Schneidera. W 9 hodź. běšche połom wulka shromadźizna na „zitnych wika“, hdźež měschćanska šastupjerka Bittnerowa rodź. Schulzez pschećiwo wyschschemu měschćanjoscźe a policiji schcźuwaschе a ludźi nanowhscheschе, so bychu po tšěhi dóschli a potom jatych na policiji wuswobodźili. Běšche na to teź k nadběźej na policajstku straźnizu dóschło. S skumpachomi a kamjenjemi so wokna rasbichu. Hdyž běšche policija podarmo šyntała, nadopałnikow i wobowmni pruhami wotechnacź, wotekhna ludźi z wupadom. Pschi tym so še wschelakich šronow na nju tšeleschе. Na to teź policija tšeleschе, ale jenoź do powětra. Wjazy kulkow pak bě so nětkaf sabludźiło, tak so buchu pschekupz Reimonn a manoželska šastojnika Hättascha mocźnaj, pschekupz Keidel pak cźežko ranjeny. — Na šrażnizu pola „Fuchsbaua“ běchu so mjes druhimi pjeca wobołelili: Emil a Willi Schneider, Měrcźin Kreibich, Hermann Neť, šamkarški Beckert, Erich Zeh, Fritz Fierle; na nadobku na policiji pak Willy Schneider, Fierla, Beckert Neť, Zeh, Kreibich, pschekupski Jun Haase a wojnaŕ Arnošcźt Stolka.

Lawništ šud bě tehdom šoštudźił Emila Schneidera. dla pschinjećenja pschećiwo hoscźenzarjam k 3 mšź. jastwa, Bittnerowu dla nawodźenja k 1 létu a 6 mjezacow khłostanje a k wotrjeknjenju cźestnych prawow na 5 lět, Zeha a Beckerta k 1 létu a 4 mježacam jastwa Kreibicha, Fierlu a Stolku k 9 mježacam Haasu k 8 mježacam a Necka k 6 mježacam jastwa. Wenzel a Willi Schneider buschtaj wunwinowanaj. — Pschećiwo wunjudej bě so še strony wobškorźenych, což teź še strony statneho rěcźnika powołanje šapodalo, i pohlednješe hromy dla pscheništicźkich khłostanjow a dla wunwinowanja Wenzela a Schneidera. Powołanske jednanje nawjedowasche krajnowšudnišk direktor Schmidt, wobškorźenych šakitowaschе rěcźnik dr. Warbaich z Barlina. Kreibišcha nadpałdnych pšeš šudom widliščźeca, tak so dyrbjeschе so jednanje pschećiwo njemu na połožišco wotdźěliccź. Sšud wupraji šcźeh-wazy wuršud:

Pola Wenzla a Willija Schneidera wostanje pschi wjedawišchim wunwinowanju. Teź pola Zeha, Beckerta, Fierle a Stolki wostanje pschi postajenym khłostanju. Haasowe khłostanje poniži so 18 na 5 mježacow, Bittnerowoje pschemóni so do 1 léta a 6 mšź. jastwa, wotrjeknjenje cźestnych prawow na 5 lět so šbże. Emila Schneiderowe khłostanje powyschi so z 3 na 4 mježacy jastwa. Neť so wunwinowa, dokelž njeje štrowcźo rosuma. K Bittnerowemu khłostanju so pschepytowanška jatba pschiliczi. Haasowy, Fierlowy a Stolkowy namjet na pschišwolenje wuzuhowanšcźe doby so wotpokasa.

§ Budyschski šhromadny lawništ šud.

Se šrudnym wobznamom makeho dźěłeca šabrašche so šud w jednanjach pschećiwo Otmaru Pawoskej Feuerfteinej a jeho mandželšcźej Marcźe rodź. Bäßlerej z Budyschina. Wonaj běschtaj wobškorźenaj dla štraschneho ranjenja cźeła, kotrež lićitaci likuiskoj še šurowym ko-

Wšitke šwjedźenske a druhe wobrazy

Serbske Nowiny

Budyšin, Postowa hasa 2.

„pschewidźu twojeho nawoženju.“ Iwan pak njelubješche šo generalezy. W Moskwje wjele z Katšu rosponimachu. Prajach jej šwérnje, po prawdźe, kaški cźłowjek šym. A wona je šebi lubjenje žadała, so chzu šo połépschicź. Lubjenje dach wschak jej, a hladaj . . . tehodła tebje šawolach, so bych tebje — šponjatkuj šebi, kotry dźeń je — ke Katerinje póšłak . . . a dyrbjšch jej prajicź, so ženje wjazy k njej njejepschińdu a bohemje njepraju.“

„Je to możno?“

„Runje tehodła, dokelž możno njeje, póscźelu tam tebje, šam jej to prajicź njemóžu.“

„A bdźe dźešch potom hicź?“

„Do pschiwuliży.“

„To rěka, k Gruschenzy“, šawola Alošcha hórzy, dyrjwischi do rukow. „Měnju, ty ju jenoź tak kaš wopyta . . . njeby pak hewak wjazy nicźo j njej cźiniecź mět.“

„Ty měnišch, ja dźech wostajschi mojeho šluba k Gruschenzy? Ně, njeboj šo, hischcze njejšym bješćesetny. Hdyž Gruschenzy dźech, bě teš j tym šlubom ke Konzej a z cźešćonoscźu. Ty na nuje hladaschi? K prěnjemu raśej dźech k njej, dokelž cźuch ju pschelkepacź. Tehdom běch šlyschak a wěm to dźenša zyle wěšcźe, so je Gruschenka pšeš prjedawšchebo kapitaina, pschidrobneho nano, něchcźo mojich šmiénkow dóšłaka, tiž dyrbjeschе pjenježy pominacź. S tym chzychu mje njeschłódnehy šcźinicź. Tak běch tam, so bych ju pschelkepak. Běch ju jenoź ras špěchne widźał. Njemějesche niczo na šebi, schtož by cźłowjeka wobšebje šajimacź mohło. Ton ztary pschekupz je w tu khwilu khory a jej ras zyle njane šamoženje šawostajl. Shonich teš, so rady pjenjesy štrapa a potom ja šabitu daul wupoščcźije. Hej, je zyle pschekepana, nješmilna njedubschnjaca. Tuž běch tam, ju pschekepacź — a ja pschi njej wostach. Wěm, je wschitko ke konzej, a jenje wjazy njebubje hinak. Wola dopołnjenja je šo dopjelnika. Ja teš runje tehdom trjebach tši tyšacź rublow. Jedźech i njej do Makroje. a tam wopojich wschitkich burow. wschitke žony a holzy še schampanškim winom. S tyšacami tam jědźech — wulkutamy pschinjóšech dom. A schto běch dospěł? Nicźo. Skamc wot daloko njeběch nicźo widźał. Jenoź žadał šym. Wona prajeschе: Je-li dyzech, so tebi wudam, byrnjež prošzeł byl.“

Dimitrij so pošbehny šmurkosom mózneho hněwa a ídasche šo njenadźijny kaž pjany. Jeho wocźi běschtej cźerwjenej.

„A ty dyzesch šo wešcźe j njej woženicź?“

„Je-li wona chze, hnydom. Je-li nochze, wostanu tola pschi njej. Jako štražnik na dworje zeje domu. Alošcha, mój Alošcha“, a šlupi nahle psched njeho a pschimny jeho za ramjeni, „tano šamjnecho dnja, hdyž Gruschenzy dźech, so bych ju pschekkepak, da žebi Katerina Iwanowna mje k žebi šawolacź a je mi jako tajenstwo — dokelž nichtó to wědźecź njedyrbjeschе — tši tyšacź rublow dowěrcźa, tiž dyrbjach j pošłom Agafuje Iwanownje pósłacź. Nětkole, tele tši tyšacź rublow dźechu te, kiž j Gruschenšku hromadźe w Makroje pschepraschach. Katerinje Iwanownje pak ujemóžach pósłowy rospšij pobacź. Prajach jej, so pjenjesy pschipósłach. Hdyž pak ty dźenša hischcze k njej póndźeschch, praj jej: Dyrbju wam bojemje prajicź. Tu njekuje tebi: „A pjenjesy?“ Njeknjesch jej jenoź: „Wón je njeknicźomny roswólnik, kiž so njemóže wobkhajecź. Pjenjesy dozyła wotpósłał njeje, ale je pschepraschał jako šwérjo. Tola tehodła pak njeje hischcze z paduchom, tu šu wasche tši tyšacy rublow. Wón je wam šobu dasche.“ Wona pak budże šo praschecź: „Hdźe tola šu tele pjenjesy?“

„Mitja, ty šy njeschoźowny — ale tola hischcze pschesej nit tak hłuboko njeschoźowny, kaž žebi šam myślisch. Njedowol šadwołowanju nad twojim žiwjenjom šo wjeselecź.“

„Ty ž obojich, šo šo šatšelu, je-li tute tyšacy rublow njedóšłanu? Ně, k temu nimaun nětko hischcze dosć mozy — pošbližicho trasch budże mi mózno. Tu khwilu trasch pondu Gruschenzy. Je ke konzej.“

(Pokračowanje.)

wjenjowhrozazym sadżerjenjom pschećziwo žiwjenu dźesću. Feuerfreinez staj ženjenaj wot 1. dez. 1923. Dźěcko pak běšche ho hižo 16. dez. narodźiło. Starschej sanjerodźelschej dźěcko na njeźhmane waschnje, což staj je pjeza krjudowaloj. Dźěcko cźerpješche což cźasko na jendźelsku chorosć. Słónczuje słoni Budyschźa wosshnoj we tym. Dźěcko pschińdże do hrowonje, hdźež ho wo cźasu chraba. 6. měrza pak jo nadobo Boża ruczka saja. Po lekarskim dobrohadacju njeskwišowasche pak hnjerej njewoźerdnje je hubjenym sastaranjom a we slym sakhadźenjom se stronu šerokeju pschećziwu dźěćeju. Sud spósna, so drje je ho wotkhadanje dźěćeja jara sanjerodźito, so pak je tu wotposlad njehodźi dowokalacź, ale jenož njeźdźiwe sranjenje dźěćeja. Dokelž pak njeběšchtaj starschej tu lcho dla wobskorźenaj, dyrbješche so jednanje pschećziwo ninaj sastajicź.

Mlynkez Jakubowy wožoł.

Pschekosł wot P. Kr.

Schewzez Jurij a Mlynkez Jakub běschtaj hižo minoho lta dobraj pschećelaj, njeběšchtaj pak ho dołhi cźas njazy widzałoj, a to bjes dźiwa bydlitschi tola kóždy w jenej drnuhej wsy. Schewzez Jurij ześche schewz a schewzarske swoje schźórnje. Mlynkez Jakub pak njeběšche, kaž šebi gnano myslisze | mlynskim abo | mlyna, ale — | mlokarnikom. Wšchi spaczatku wozesche | wjezźim sapschahom kóždy dźeń mloko | cyczekłubsa na dwórnischcźo, a žebi tak nětkuždy sasłužił. Hdyž pak ho jemu kaze dźěsche, chajsche hnydom | wulka won: "Pschcheda swój pjenez sapschah a kupi šebi — wožoła a zjawy wjetschi wožeź. Sdyby ho nětko na tutón a dasche ho, że-li runje na horu njeźdźesze, rjenje wjeseź.

Tak dźěsche zyle lkto. Pschećelaj njeběšchtaj ho serkaloj a tuj šebi Schewzez Jurij myslesche, so ma Jakub hischcze swojeho wožoła.

Jenoho rjanoho dnja seika nětko Schewzez Jurij swojeho pschećela, Mlynkez Jakuba a da ho | nim do dźěsćeho disckura. Mócźeschtaj wo politizy, wo žonach, a to niz runje rjenje — běschtaj wobaj ženjenaj a žony mějachu nadkńejstwo w domje —, dale wo wjedrje a druhich nałeznoscźach. Słónczuje dopomni ho Jurij na Jakubowe wožoła.

Poźtaj Jakubje," mudrjesche wón a sunny swoju dymku do lewoho boka swojeje huby, — to bě tak jeho waschnje, hdyž chajsche wo nječim wažnym rěcźeź —, „poźtaj, schto dha cźini twój wožoł?"

„Knjeź dha," bórzcźesche Jakub. Wón njecźeźesche rady wo tutym skoźeźcu, dokelž běchu jeho tchodła hižo dołeź za kaulu měli.

„Nó, ty wožole, ty tuplako, twojeho wožoła ja mězuju. Schto dha | nim je?"

„Nimam žanoho wožoła wjazy."

„Schto, ty nimasch žanoho wožoła wjazy, to ty Cźisch!"

„Ja cźi to pschińdźaham!"

„Je wón dwitmy!?"

„Nó!"

„Je wón cźekmył?"

„Nó!"

„Nó, schto dha | nim potajkim je?"

„Pschedał jom swojeho schćerańka."

„Mjedź niežo lóš | nim!"

„Teho rjanoho wožoła? Jakubje, schto dha je so to tebi wusdało?"

„Nó, ty tola wěsch, so ja žadnym ksćnud njetrjebach, a to wón jara derje cźekńejesche."

„Haj wschak haj. Ntcź tola dale!"

„Tuž poźtaj. Dyrbjach tola kóždy ras py wjoko na cyczekłubko dojeź. Prjedy hacź bych tak dalako, to mlokowy khany na wožjerźu śrejachu, bywasche kóždy ras swaczina. Nó, ty jom šebi swoje šwaczińske pomaki | kapzy wjat a ho na w dworje leźaze wulki kamjeń hydnuł, a šebi swoje pomaśi słodźeźu dał. A dokelž mój wožoł tak šwukńe na mnje hladasche, jom jemu leź wot mojeje pomaśi dawał. To je jemu kóždy ras jara derje sesłodźało. Mějach dźe tola dobru butru na pomaśach. Tak cźinich zyle lkto a mój wožoł cźekńejesche wotom rucźe wowsch py wschćzi hórkach horje. To bych jemu nazradscho hubku dał. "

„Komu?"

„Nó, komu dha hewak hacź wožolej."

„Kajkemu?"

„Ty, Jurjo, njeeźiń mi tola k lubu, ty tola wšch, so ja to snjeźej niemóźu!"

„Nó, ntcź tchodła dale."

Potajkim, jenoho rjanoho dnja bych jaso na cyczekłubje po mloko a bych žebi potne khany na wołyczź sćejał. Hdyž nětko po dokonjanym dźěźe do tawy pschimnych, ho strźich, pytach a pytach a njenamakach moje šwaczińske pomaśi. Khort naj naj, mějach tola błdo. Dźomka to wuhlada a rjekny: „My runje šwaczimy šwiese ho k błdu, budźe žno sa wóz teź dosć hnydom." To njedach žebi dowjzy kasaź. Sšwaczina pak trajesche njelźto dźeźe hacź hewak. Mój schćerańk sjescźe wonka a bě swoje dołhe wusći powsehnuł, kaž to pschećo cźinjesche, hdyž bě w myślach podmurjeny. Wšach wotcźki a jawolach: „Hů!"

Mensch ty, jo wón cźekńejesche. Wón žebi | zyla na to njemyślesche a wosta šmérom stejo. Myslach, jo njeźelschchał a tuž trochcźu wótšischo sawołach. Wón pak ho njepohibny. Myslach žebi nětko, jo je wołosel nětcźo. Snadź je khory?" By-li temu bylo, schto potom?"

„Kotry wožoł?"

„Nó, mój wožoł."

„Ach twój!"

„Jurjo, ja cźi | dobrym praju, njeeźiń mi k lubu, ty wšch, so mje to mjerza. Ja wjazy dale njepowjedam!"

Nó, Jakubje, njeeźiń tola žane hłuposcźe a rěcź!"

„Ale šmérom dyrbjich hacź, Jurjo!"

„Daj wschak, šwm hižo."

Rěcźach | mojim wołoskom a ho jeho praschach, schto jemu je. Nicźo njepraji. Majźach jeho, łaskotach jeho, niežo njepomhasche. Njeźeźesche ani krocźele | blaka. Nětko pak ho cźohorich — wotrěsach hebi wot bliskeje kcźe, schud a jemu por šelenych wotcźahnych. To pak bych na praweho trjechił. Wón šuntasche | nohami to ho wscho kurjesche, dyrbjach ho rucźe na stronu nźeź, hewak bych tajku njelubu dopomnjeńku dóstał. Sapocza je wschej mozu „I—a" wolacź. Ludźo ychibźachu a ho šmějachu a ja ho — haihowach. A schto šu mi ludźo wscho napowjesnjli. Sšomu dyrbjał wołoskej sa wopusch pschinjsjalacź a potom sapalicź — a wschelake druhe njelubosnosce dyrbjach ztujschcź. Pót slejesche mi na cźole, tak běch schćerańka pschebił. Jedyn chajsche nje šamo dla cźwilowanja skoźeźca wołskorźicź. W 5 hodź. dyrbjach na dwójnischcźu być a 1/2 hodź. śrejach hišcźe | mojim sapschahom na dworje. Nětko pschińdźeźe jedyn wotrocźk kruwu | hródże a chajsche ju sapschahnycź. To nochźych pschidacź, tola ludźo mje pschewotachu. Nětko po hatle keźija sapocza. Kruwa mózesche cźahnycź, tak jara kaž chajsche, wołoł ho temu pschećerjinjesche a kruwa jeho | męšna njedosta. A ludźo — te še šmjeźcom rejachu. Nětko chajchu kouja sapschahnycź, to pak njepschiwołach. Bych mohł skoźo satsélicź."

„Kajże?"

„Nó, wołoła."

„Kajkeho?"

„Jurjo, ja cźi praju | dobrym, pschestań skoro | twoimi pschipomnjenjemi!"

Ach, rěcź tola dale. Schto bě nětko?"

„Mózesch mi wěricź, bych selicź a pschićzecź mohł na to skoźo. Tu pschińdźe mi myślićźa. Zyle prawje, — njebéch tola | wołołom šwacził! Rucźe bźach do jśwy a žadach šebi wot dźowzi pomaśu. A hdyž ju mějach —"

„Schto — tu dźowzu?"

„Jurjo, nětk pak mam štoro šyte. Cźiń | hewak nětkim twoje žorty, ale mje wostaj na pokoj. To šchi krucźe sakasam. — Pomaśu mějach — niž dźowzu."

„Nó, ja šebi tak myślach. Dźomka by mi tola lubsicha była, hacź tajka šuchа pomaśa."

„Ty, Jurjo, hdyž ja to twojej kłwacźe praju, to bije tśmaeźe!"

„To tola njeeźiń, šy tola mój dobry pschećel. — Potajkim, kak by to potom dale ? twojimi wołoskimi?"

„Khwatach rucźe na dwór a dźerźach mojemu schćerańcźej pomaśu psched khlamu. Wón pak jim ? zyła | tedźbu njeměješche. Wjacźh na drohu a šydnuch šo do pschećerowa a jemu pomaśu pokasach. Wosach jcho. Wón pak wosha, kaž by | kamjenja był na šamnjym błaku šrejo. Schto nětko cźinicź? Stoźo žadawje pschebicź? Haj hdy njebychu cźi ludźo był — šadajcź bich jeho mohł tak žadławje šo mjerźach. Tu šrejach nětko | mojej pomaśu kaž kopoł, hdyž ho mohł še šlobami puknycź. Nadobo šawoła tajki maly knešl wot hólcźeza:

„Ty tola žanu butru na pomaśu nimasch!"

„Žyle prawje, wobhładach šebi swojemu schćerańcźej ženjo dał! Rucźe khwatach nuts a šawołach na dźowzu: Butru na pomaśu horje cźinicź! Wona to teź hnydom cźinješche a ja wšach ju šobu."

„Schto, tu dźowzu?"

„Khots khort tola, schto dha masch pschećzo ? tej dźowzu. Tu pomaśu wšach šobu won a šydnuch šo na kamjeń a cźinjach, kaž bych šwacził. Hnydom schćerańk hlowu pozběhny a ja jemu kusk pomaśi dach. Won teź rjenje žerjesche. Hdyž běhmy pomaśu šhnutali, šawołach „hů!" Hnydom mój schćerańk šacźahny a běźeźe, so ho wscho kurjesche. Měźach wulku nuśu, so mózach šo na wožoźeź šydnycź a tak dźaleče hacź do mésta!"

„A nětko nimasch wjazy swojeho wožoła?"

„Nó, hdyž ludźo mézku šhonichu a mje ? wołołom wuhladachu, wołachu sa mnu: „Tamle butrowompomałazy wožoł jedźe!" To je mje mjerźało. Sdym wožoła pschećał a bebi konja kupił. Nětko wšch, kak je było! — Nětk pak je najwjetschi cźaš, so pschestanjemy ho rosmołoscź. Tuž božemje Jurjo a pscheju cźi božownje nowe lto!"

„Djakuju šo cźi, Jakubje, daj šebi w nowym lćcze prawje derje hicź a wostań štrowy! Božemje."

Morawški lud a kraj.

Wobraški se žiwjenja, stawiznow a pucźowanjow narjsował Jan Bryl-Sserbin.

(Pokraczowanje.)

I.

Tcźe je amerikanški delegat Japoschtolstwa šwojim krajanam šlawišny napiśał.

Lta 1907 šym šam na prěnim unionistiskim šjeźdźe na Welehradźe pschitomny był jako jenicźki sastupjeć łuž. Sserbow. Tam šym ho wošobitnje sznał | duchownym njednikom Japoschtolstwa | njeboh arzybiskopom dr. Stojanom a šo wo wscźim pschećelskim pschećzelu, schtož je wo nim a jeho dźśe tudy bylo pisane. Lśka šym tam dlšschi cźaš pschebywał we wulkotnem mišijonskem domje, wot knjeza arzybiskopa Stojana sałożerom a po nim „Stojanow" njenowanem, bydlił a jeho row we Welehradskej šwjatnizy wopytował. Schkoda, so njemóžach po dokcźacź wulkotneho IV. unionistiskeho šjeźda, kotryž wotmě šo wot 31. praznika hacź do 3. znjeza t. l. Tola naschi luźiby Sserbja běchu na Welehradźe pschez knjesow fararaja Zyža-Sajnicźanskiho, mišionara P. M. Cl. Raba a wucźerjow, schulskeho wjednika Wjeraba a kantora Schołtu, wobaj ? šwojimaj knjenjomaj manjželkimaj — sastupjeni.

Sajimawe rosprawy šmy ? sich pjera wo tutom šjeźdźe w „Kat. Pólšc" cźitali* a „Krajan" ma nětcźe cźane wobrazy wottam.

Lětuschi šjeźd wuskamjeneschе ho pisches bohaty wot pyt: 22 biskopow, 18 praelatow, 350 profesorow a duchownych skoro ? zyłeje Europy bě pschitomnych: katolšcy a prawoslawnych. Wschě šlowjanske narody běchu sastupjene.

Sa prěnjeho pschedsydnu bu pisches bamžowu brevе k arzybiskop dr. Prečzan pomjenowany. Na lótzu teźeše „Breve Pia XI." ** reka dołstowo:

„Tehodła tebi, cźesćezehódny bratr:, kotrehož powoźnosć, wědomosć a druhe wosebitosće ducha a wódarjenjesće su nam derje znate, a wobswědcźenc, a wo kotrymž wémy, so jako pśedsydnda a wodźicźel tcźele IV. wydomostnjeho šjeźda w błiskotej rosa šwji. Biskowa Methodija, nanajbóle naschemu wocźakowanju wothowiz a wscźem wérjazym, kotrjž šu ho na tutón šjeźd thromadźili, wudźělanym pschedobroczźiw je jako pschińdźenje njeběšchli darow a teź jako dopokas nascheje pschilnhlinoscze japoschtolske pokazowanje.

Date w Romje pola šwj. Pětra, pod pjećschcźenjom Rybarja, 21. junija 1924, w tśerźem lćcze naschcho Wyšokomńeschinstwa."

Po pschecźitanju breve postrowi k. arzybiskop dr. Prečzan šylu wobdźělnikow. Wšcht oficielnich postrowjenjach pschednješe knjez faraŕ Žuž šwój postrow po pschecźu we šerbskej rěcźi a praji tole:

„Najmilošcźiwišchi knjeze legacźe!
Najdostojnischi, wyšokodostojny knjeza!

W mjenje towarstwa šš. Cyrilla a Methoda w Budyschinje kaž teź jeho cźestnho pschedsydnoho naschoh. knjeza tachanta J. Skale a ? tym w mjenje wschitkich katolskich Sserbow Luźiby mam cźešcź najwutrobnischo postrowicź tutu šławnu thromadźiznu a horzo so podźakowacź za wulku nadcźešcźaze pschesrocźenje. Jara šmy po tej šylili, so, hdyž tu na starošławnym Welehradźe po dźesać witźa šwjatoj wschćch šlowjanskich narodow, ho njeje labyło teź na nšhoh. kulki, nětko pak najmjeńschi šlowjanski narod luźiskich Sserbow. Sšwj. Cyrill a Method, japoschtolaj šlowjanskich narodow, staj teź naschej jaroschtotaj. Teź k nam staj pschikhlońoj, teź naschemu herbskemu ludej pschinjesłoj šwjatu wéru; teź wola naš staj cźesćezenaj hacź do dźensnischeho dnja. Hdyž je ho w lśce 1863 tu na Welehradźe šwjećził tyšnjaźetny jubilej jeju pschikhada na najwjetschornośławjanšku zemju, je šo pola naš šałošiło k jeju cźesći a wapomnjeću tow. Šwj. Cyrilla a Methoda jako jene ? najdrenischich mjes šlowjanskimi ludami. Je to zentralne towarstwo luźiskich Sserbow, kotrež pśches wjazy hacź 60 lć šjednoćaje skoro wschćch katolskich Sserbow. Dźenk šmy ? Luźiby na lśce 1863 tu na Welehradźe šwjećzili postrow a dźak katolskich Sserbow. My šjednoćamy jón ? nutrnej pródstwu: Šwj. Cyrillo a Methodo, wój japoschtolaj šlowjanskich ludow wuproschtaj Bozu milošcź a Boże žohnowanje šwojim cźešcźowarjam, šmam wscźch šlowjanskich narodow, dźensa na powjałatym Welehradźe thromadźenym, je bychu wschcźitzy bole bratrja w jenej wulkej šwjatej katolšcej wérje Jesuša Khrystuša, naschcho Knjeza a Boha. Sšwj. Cyrillo a Methodo, proschtaj ša nasz!"

K. arzybiskop dr. Prečzan powoła wschćch pschitomnych biskopow do cźestneho pschedsydstwa na „rostrum" (jewišcźu za rěcźnikow). Duschu zyłeho šjeźda błoche dre P. Michał d' Herbigny, direktor orientalskeho muzeuma w Romje. Wón šnaje wsche šwoje sastojnstwo wscź dotalne pózowanja a dźela za mišiju, wón stcźi teź we wulkim šwiśku je šwjatym Wótzom Piom XI. Tehodła bjes dźiwa, so wobtnujeźeźe zyłu schćerku mučźiwu nadrobnje. K temu pschidruźichu ho mila luboscźiwa powaha, wótry duch a jara šympatitni njeboh hłoš, tak je lóźa hy rad na njeho poślucha šche.

Rjad rěcźnikow otrawi prof. dr. Grivec, rospowjejo wo themje: „Dźenšnischa narodšcha wuczba wo zyrkwi a wo prinzipje jednoty w zyrkwi." Sšołuju ho na pśma šnatych ruskich theologow, wuwjedowaschе rěcźnik je dźensna wuczba wo zyrkwinskej wustawje ? hłowanym zadźiwkom za šjednoczenje zyrkwjow. Po wurźiže ruskich pśśowacźelow je zyrkej mytniše cźeło Khrystuśowe tatrej je tak jednore, so ani šwonkowneje organizatzje njetrjebuje. Tola ma šwonkownu organizatju. Sšu to biskopy, nadźelowanje šwj. japoschtolow, kotrež, mjes pobu wschćitzy šamšnaje hódnoscze, tworja thromadnje zyrkwinu wustawu. Najwušchšchi zyrkwinny organ je šonzil wschćch biskopow, kotrehož wuradźowanja dośanu płaczźowicź ? pschihłošowantjom wćrźiwoho ludu, kotrjž je je žórłom jednoty zyrkwje. Primat šwj. Pětra po njeschćipóśnowa. Pucź k jednoczje może bycź a budźe po mnej wscźkim šudźium prenich dobow zyrkwje, hdźež teź naratscha zyrkej pschihłošowasche primat šwj. Pětra.

Korrispondent dr. Hohenga, prof. w Ujhorodźe, doda wschelake wuprajenja druhich ruskich pśśowacźelow, kotrež prof. dr. Grivec mjenował njeběšche. Najwušchša schkoda je, so ruska zyrkej njewobhroźi autoritatinne šrejniščcźo wo zyrkwinej wustawje, tak so dyrbi ho kóždy ? jednotliwymi theologami šabracź.

(Pokraczowanje.)

---

* Kat Połšc cźa. 25—36. Pschicźunaj nastawki: k unionistiskemu šjeźdej na Welehradźe. Cźa. 28—36: Sšlowjanški japoschtolski, bratraj šwj. Cyrilla a Methoda. Cźo. 32: Welehradški šjeźd.

** Cźo. 33.: Breve Pia XI. k schwótrtemu unionskongresej na Welehradźe, 31. 7. hacź do 3. 8. 1924. Cźo. 34.: Schtworty unionistiski šjeźd.

Wutwrjenje wulkich mšchow.

Na wschelakich měźinach žu ho wulke mšche tak rosšcherike, so ho jich hižo wjacy wobrócej njemóža. Notarjo wosebje widawaju wjele njenjes ša drohich komornych myšchach hajskow, kaž mótšku zyblu ? sosporom a arsenikom namešchanu na hłuchi masaju, a tutón potom na mšchaze thodbu kładseju. Pschi tym pak šo njewobkedźuje, so mšsche thłohowe kuški do kurjenjow, šwinjazych thłkowom a hróbowom šanoschu a so może štót łobko na to itworzeći bai kamo ša-

himjecź. Kócźki a pžy ſ wjetſcha ſeſlakaju, hdyž je ſo w domje tutón ſrědk nakoźił a myſche ſu tam po tſoch dnjach ſažo.

Priv. kakat A. Freyer ſ Drježdžan-N. na wikach 8 III. piſa nětko wo ſrědku, kiž je ſ najwjetſchim wulſpěchom ſam nakolowak, ſćehowaze:

Mój ſrědk je zyle jednory. Schtóž pak jón trjeba, temu njepſchińdże na 15 lět dotho žana myſch wjazy do dwora. Hdyž běch ſtebi w lěće 1899 hrodowne wićežne kubło kupił, namakach tam ſ hromadami wulke myſche. Sſym ſtebi tehdom ſtarych trjebanych korkow nakupił, kiž ſym we warjazej wodze naparił a wotmył. Potom ſym je wutſuſchił a na kuſki roſrěſał a w ſtarej pónoji ſ butru a poćźom tak dołho piekł, doniž njeběchu rjane brune. Tak pječene korki ſym do ſchikliczkow ſtkadł a wſchudźom, hdźež myſche běchu, tute naſtajał. Pžy a kocźki ſym w tutej nozy ſaćinił. Na druhi dźeń běchu jenož hiſchće młode myſche wokoło. Hdyž běch hiſchće nješchto krócź tute pječene korki naſtajił, běchu teź młode myſche ſ hłodom wot nich žrałe. Tak dołho hacź ſym na kuble był, njeſtyrnu wulkeje myſche wjazy wobſkadał. Mój nan mějeſche we L. thěźu ſ pſchitwarjenym chlěwom. Teź wola njeho běſche wjele wulkich myſchow. Dach jemu pječene korki a hlej, na druhi dźeń bě po myſchach. Ale w ſadniej ſtiwie bydlaxy ludźo jemu wupowiedźachu a wucźahnychu. Prajachu, ſo njemóža w komorje wjaz wutracź, tak tam ſmierdźi. Mój nan da hnydom ſchpundowanje ſeſtoſhacź. W myſchazych dźěrach w jeni namakachu na 90 mortwych wulkich myſchow. Wot teho cźaſa njeje ſo žana myſch wjaz tam pokakała. — So tutón ſrědk tak wuſpěſchne ſkutkuje, wosłužni ſo tałke: Wulke myſche maja cźerne cźrjewa. Pječene korki ſłodża derje.. Myſch je žerſć, ſołdź wucźehaja tuk ſ korkow, tute ſame pak ſołdź njepſchetnje a tak ſatykaju ſo cźrjewa. Naſtanje cźopkota, myſchi chce ſo picź. S wodu zubnja korki, cźrjewa ſo roſpuknu. Myſche, kiž maja wulku boloścź, ſahrjebaju ſo do ſenje abo do ſwojich dźěrow, hdźež ſeſłakaju. Tam pak, hdźež morwe myſche leża, žana myſch wjaz njepſchińdże. Radźomne by bylo, ſo bychu zyle wěſy nadobo tutón ſrědk nałožźe, tak ſo by ko hnydom zyła wjeſ wot tuteje cźwile wumožiła. Kak muohim khorozcźanu, kiž myſche dom wot doma noſcha, by ſo tak ſadźěwało.

„Zunado" w Prěcźezach.

Saźónjeny ſchwórſk wjeźor dźerźeſche wodźełkanje Hodźiſchcho „Zunado" w Prěcźezach ſwój wjeźor ſ wotpohladom, ſo by wſchi tym ſa ſwój rjad nowe hobbiſtiny dobyło. Sſam běch wjele wo tym ſłyſchał a teź ſym ſto doſcź krute ſažundźaze naſtawki w „Sserb. Nowinach" cźitał. Tehdóla tam dóndźech ſo pſcheſwědcźicź, wo cźo ſo tu jedna. Po wuſpěwanju hěwa mějeſche khjeſ ſtarši Meſar-Godźiſtiſ rěcź, w kotrejź na wulkotne waſchnje prodgram tuteho rjadu roſmi. Wot wólnjeho kaſchcźiża mjedźeſche naſ pſches wſchitke błota, kiž jenotliwe ſtrony we wólnym hibanju do ſo mjetału, mjeſ ſobu hidu ſhio, ſami ſo roſkuſkuju a to k najoſtſchenu wjeſełu njepſchecźelow. Jara rańnje teź na to pokaſa, kajke hubjeńſtwo je wójna, wołjeje pak powójnſki cźas, do němſkeho luda pſchinjeſe. Mjenjeſche, ſo je ſo lud zuleje rańy do kraja dołył, kiž ſo tu žiwi a cźhe naſ wuzwaćź do poſłedńeje kapki krwe. Tonu dyrbi ſo ſaźěwacź pſches hacźenja a naſuwy, kiž rěkaju pſchesjedowacź a kruta wola ſwójej wótzny kraj ſ tuteho cźěſnja ſaſo dowjeſcź k lepſchemu pſchichodej. Wſchitkżu maju ſo mjes ſobu bratſicź hjes roſdźěla ſtrowy, powołanjow a rolitiſkich ſtron. Ony kak rjana a khwalobna to idźa! Wołjeje dyrbja ſo ſchtyri ſažady, kiž jich khorhoj pyſcha, hdy bychu ſo tak pſchewjedźe, kaž to rěcźnik na daloko ſahaze waſchnje mužkedowaſche, jako woprawdźe idealne pſchipoſnaćź (wótſkich, ſozialnational und chriſtlich).

Wy-li tónſe rjad teź prěnjej dwě tak pſchewjeſcź mohł koź ſtebi rěcźnik pſcheje, potom by dyrbjało ſ němſkim ludom hladaźy do prědka hicź.

Nowoletne khartki

su dostać w Serbskej knihańi;

mózeće sebi też ćišćeć dać

w Smolerjec knihićišćerni w Budyšinje

Saźimawa běſche teź narodna ſažada. Lud, kiž njeje wopuſćeźił ſwojeho Boha, tón ma prawo a teź ſam we ſtebi móź k wobſtaću a nichtó nima jón pſchikrućźeć a jeho jmuſtdowne tyće a tracźe podrywacź. Kóždenun je tón krajik, tón kuźik najlubſchi, hoźež je pſchežiwił ſwoje njewinowate dźěćaſtwo a ſwoju ſłónčnu młodoſcź. Cźłowjek pak, kiž njedźěła ja to, ſo by pomhał ſažo natwarjeź tutón wótzny kraj, ſo wottorhuje wot maćerſkeje wutroby, podrywa ſwójſtwo ſwojich wótzow ſwojim potomnitkam pak bjerje tón najdróſchi pokład. Teź na tutym khſeſcźanſkim ſakładze ma tutón rjad ſtcź, młodoſcź k pózcźiwoſći dźerźeć a kóždy po ſwojim pſcheſwědcźenju Bohu ſłużiéź. —

Pſchi tajkich rjanuch ſłowach pſchińdże mi praſchanje na myſle, njeſtu wobſtejnoſcźe pola Sćerbow tu ſtame? Teź naſch maly ſuoźik, hiżo doſcź wuſpinany, je ſo roſdwojił wólbnych ſtronow bła. Sſmy do ſo njeſtali ſidło a njeſpſchesſjednoſcź, druhdy ſtamo njetrjebawſchi naſpſcheźo ſebi piſali. Cźehoda to? Njeje ja naſ ſ narodnej ſchkodu na pſchikład dopiś w cźiſle 287 „Sſerb. Nowin" ſ Wotrowa w rozprawje Sſerb. lud. ſtrony, ſ njeſlubnym pſchiſpomnjenjom ſ Bacźonja. Runjeź drje je ſtikt ſa ſamoſtojnu, njeſmědźeſće ſo tak powſchitkownje ſ hacź, ſchtóž druhich ſobu rani. Nochcźemy tola nihdy prajicź, jo wſchitcy, kiž ſu němſkonarodnych wolili, ſ tym ſo wuſtajkli ſwoje Sćerbſtwo. Njech je naſcha ſažada, ſo pſcheſwědcźenje ſwojeho bliſkeho cźeſcźicź. Dokeź množi ſu pſches wſchelake wobſtejnoſcźe jenoź nětkeho ducha, do ſo trjebali a njemóžemy ſo tehdóla dźiwacź, ſo jim njeje móžno, hnadom wſchitko ſapſchimnyć.

Runje teź w Bacźonju bija hiſchće dobre ſerbſke wutroby. Kak wjele je ſo w Nowinje hižo pišało, nětkoremu młodźenzej woſaboinżu bo prajiło: „Ty ſy Junado". Haź dodźenża hiſchće ſažunytemu lejadej a jeſuſcha. Cźehodła tajke njewěrnoſcźe piſacź a cźeſcź? Pſches tajku njeſedźiwoſcź wojmie ſo twarſt, kiž ſmy ſ najwjetſchej próju natmarili, ſakład. Njeběſće teź we wólnym hibanju nětkożkuli pſchewjeſe prajiło. Cźehodła tak dałoko hicź? Hdy pſchińdźemy potom ſaſo jónu hromadu? Je tola wěſte, ſo njemóžemy zyły ſerbſki lud w jeho holowdarſkich ſajimach do jeneho měcha cźiſnuć. Teź Němcy ſu w tym njepſchesſjedni. Hdyž pak rěka wuſtupowacź napſchećo Sćerbam, potom ſteja ka murja. To je ſa naſ zyły lud, kiž je ſo naſcheho kraja lmjozowat, a nětko ſ nami wſchědnje ſ bliſu khodźi, na to hladajo, ſo by teź ſrjadk. hiſchće ſwóżeral, kiž ſu nam ſbłe. Teź nam je tón kuźik ſemje, hoźež je ſtara naſcha kołoſka, hdźež je nam naſcha ſerbſka macź ſ prěnjenu rafej ruzy ſtykała a naſ wuczíła wótzy naſch, tón naſſubſchi. Teź mi njeſměmy ſo wottorhnyć wot maćerſkeje wutroby. Dyrbimy pytacź ſkruczicź ſwójſtwo ſwojich wótzow a naſchim potomnikam ſałkowacź tón najdróſchi pokład, naſchu maćerſcźinu. Njech nam wſchitkim, ſchtóž ſmy w „Junado" ſtyſcheli, mózaje do ſwědomja rěcźi. Nihdy njeſłuchdźemy pódła teź winowatoſcźe ſ wótznemu kraju, dokeź je ſnate dołeź, ſo běchu Sſerbjo ſtajnje dobri ſtaćeńcźo a teź khſeſcźenjo. A hdyž ſmy ſwjeźeli wulki ſwjeźeń lubołeźe, njech je nam pſchinjeſeł tu prawu łuboſcź k Bohu, k bliſcźemu, k narodej a wótznemu kraju.

Wěſtwarske.

S Drježdžan. Falſkowanja pjenjez dla jednaſche ſtud pſcheſcźiwo 34 lětn. Fr. Schwarzbachej ſe Shorjeſca. Wón bě ſche wobſkodźeny, ſo je w nowembru w Drježdźanach wjazy dwaceći bilſonſk. bankowkow ſhotowił a potom tute pjenjezy do wobłhada dał. Na ſudniſtwje wupołożene wopaćne bankowki bě ſ ruku wyſował, a wone ſo teź lohko ſa falſche ſpóznachu. Hiſchće njeſtanjeny wobſtoćźeny ma ſwoju macź ſobu podjerać a bě ſche ſkoro w poſledńemaj ſtonaj ſtajnje bjes ódźela był. Tehdóla poſkhoſta ſo ſ jednym ſtetom jaſtwom. Na kónzu jeonanja hórſcheſche ſo thěſtro pſcheſcźiwo ſudej a wuſudźenju, teź pſchipoſłuchaſchoo ſo jenu pſchiſtajmku.

* S Lipſka. W poſledńich nozach běchu ſo w Lipſku pjeſza ſaſo hodowne ſchtomy pokradnyſe. Wſche wobſtrazowanje njeſpomhaſche nicźo. Podwiſchi ſo njewuſłédźicźu. Skónczńje pak ſo ſukopa, ſo běchu ſtrańźiſy we nozy pilnje ſ ſchtomikami ſtikowali a tak zeſtr nětčiſo pódła ſaſlužili.

* S Magdeburka. W Halli wulkhadźaza kommuniſtika nowina „Der Klaſſenkampf" pſchiſuješe 17. dźewbras. Na nim bě hłowa ſ dwěmaj wobliczomaj nimkoſtatneho preſidenta a Haarmanna jako „dwojoſwobliceho Republikti" wobrazowane. Na ſakładze ſakonja ke ſchtitej republiki łakaja ſo nowina na ſchtyri njedźele.

* S **Oberwieſenthala.** Nowa groźcźana powjaſnitza (Drahtſeilbahn) ſe ſtymſleho ſhortowneho města we Oberwieſenthalu na Schmrćkowej horje ſo wožera w pſchitomnoſcźi wjazy miniſtrow, ſaſpółkarow kraineho ſejma a druhich wyſchnoſcźow poſtwieſći. Teź nowa ſtanźa cźěſt ſo na Schmrćkowej horje wotewri.

* S Rochlicź W liſtowym kaſchcźiku pſchi radnizy namaka ſo wjetſcha licźba ſwalonych liſtow. Tuka ſo na dźěcźi a młodych ſhadli, kiž běchu wjeźor prjedy tam ſe ſapałkami hrajſali, ſo ſu takſe palaze ſapałki do kaſchcźa cźiſnyle.

* S Matſchwarde. 13lětny hólcźaz ſ naſcheje wſy wa ſebi ſiwjenje ſ plumom, dokeź ſo khłoſtanja bojeſche. Starſchim w ſawoſtajenym liſcźiku to wuſna.

* **Grans** je powołanjo ſapodał Grans, kiž bu w Haarmannowym prozeſu k ſmjerći ſuſudźeny, je pſcheźiwo wuſudźej Hannoverſkeho pchiſudźaneho ſuda powołanjo ſapodał a prajił, ſo by ſo jako prawny ſaſtupnik jeho dokaty fakitował, rěcźnik Loza ſ Hannovera, ſa njeho powołanjował. Haarmann pak je ſo ſapołożenja powołanja wſdał.

* **Mordarja** Angerſteina ſu po jeho woitkhorjenju do Limburgſkeho jaſtwa wobwjedli.

* S **Cźeſſeje Lipy.** (Saſo wulki woheń w połnocnych Cźechach.) We wulkich parnich rěſakach Ducźanacz firmy wudyri woheń, kiž ſo po wulkich drjewowych ſkładach ruce roſcźeri. Haćzunjeź wobory ſ napinanjom dźěłacu, ſo jim tola njeporadźi, woheń hnydom wobmjeſowacź. Tſo wobornizy ſo ſranicźu. Schkoda je jara wulka. Pſchicźina wohnja hiſchće ſnata njeje.

Hamtske z Kulowa.

Orthopaedijke rěcźne dny. Pſchichodny orthopaediſki rěcźny dźeń w Shorjeju budźe pondźelu 12. januara 1925 w ſaſtarcźelſkim hamcźe Zietheńſtr. 6, wot ½9—1 hodźin. Mékotre dny prjedy ma ſo hijo tężon pſchiſtajeniez a pſchi tym ſwoje wupołożanjſe cźiſło pſchiſtajomnicź a pſchicźinu napiſaćź na orthopaedijke ſatarcźelſke měſtno we Wrótſlawju, Werderſtr. 88. Pſchichodne rěcźne dny budźa 9. februara, 9. měrza, 6. haprcleje, 11. meje a 8. junija 1925.

W „Tydźenſku" podata powjeſcź wo poſledńim poſhodźenju měſchćańſkich ſaſtupjerjow je powjeſcź, kotraź njeje zyle wěrna. Měſchćańam jako „hodowny dar" ſamjenjene pſdźirzki wot 130 na 170% powyſchicź, njeje měſchćańſkim ſaſtupjerjam jenje do myſłow pſchichło. Nimo teho njewobwiſcha ſo pſchirażki w tutym lěcźe, ale jenoź na poſledńe 3 měſacy ſtrožeſchego lěta januar, februar a měrz 1925. Měſchćańſke wyſchnoſcźe ſu ſ cźeſkej wutrobu a potom hakle pſchiſłowoliły, po pſcheſwědcźenju, ſo njeje druhcźeho wuſpuſcźa, pjenjezy ſwjeźeć, kiž ſu ſ ponjeſenjom dawka ſakładneho ſamożenja a pſchemyſłoweho dawka wupadle.

„Zunado" w Prěcźezach.

Saźónjeny ſchwórſk wjeźor dźerźeſche wodźełkanje Hodźiſchcho „Zunado" w Prěcźezach ſwój wjeźor ſ wotpohladom, ſo by wſchi tym ſa ſwój rjad nowe hobbiſtiny dobyło. Sſam běch wjele wo tym ſłyſchał a teź ſym ſto doſcź krute ſažundźaze naſtawki w „Sserb. Nowinach" cźitał. Tehdóla tam dóndźech ſo pſcheſwědcźicź, wo cźo ſo tu jedna. Po wuſpěwanju hěwa mějeſche khjeſ ſtarši Meſar-Godźiſtiſ rěcź, w kotrejź na wulkotne waſchnje prodgram tuteho rjadu roſmi. Wot wólnjeho kaſchcźiża mjedźeſche naſ pſches wſchitke błota, kiž jenotliwe ſtrony we wólnym hibanju do ſo mjetału, mjeſ ſobu hidu ſhio, ſami ſo roſkuſkuju a to k najoſtſchenu wjeſełu njepſchecźelow. Jara rańnje teź na to pokaſa, kajke hubjeńſtwo je wójna, wołjeje pak powójnſki cźas, do němſkeho luda pſchinjeſe. Mjenjeſche, ſo je ſo lud zuleje rańy do kraja dołył, kiž ſo tu žiwi a cźhe naſ wuzwaćź do poſłedńeje kapki krwe. Tonu dyrbi ſo ſaźěwacź pſches hacźenja a naſuwy, kiž rěkaju pſchesjedowacź a kruta wola ſwójej wótzny kraj ſ tuteho cźěſnja ſaſo dowjeſcź k lepſchemu pſchichodej. Wſchitkżu maju ſo mjes ſobu bratſicź hjes roſdźěla ſtrowy, powołanjow a rolitiſkich ſtron. Ony kak rjana a khwalobna to idźa! Wołjeje dyrbja ſo ſchtyri ſažady, kiž jich khorhoj pyſcha, hdy bychu ſo tak pſchewjedźe, kaž to rěcźnik na daloko ſahaze waſchnje mužkedowaſche, jako woprawdźe idealne pſchipoſnaćź (wótſkich, ſozialnational und chriſtlich).

Wy-li tónſe rjad teź prěnjej dwě tak pſchewjeſcź mohł koź ſtebi rěcźnik pſcheje, potom by dyrbjało ſ němſkim ludom hladaźy do prědka hicź.

Nowoletne khartki

su dostać w Serbskej knihańi;

mózeće sebi też ćišćeć dać

w Smolerjec knihićišćerni w Budyšinje

Saźimawa běſche teź narodna ſažada. Lud, kiž njeje wopuſćeźił ſwojeho Boha, tón ma prawo a teź ſam we ſtebi móź k wobſtaću a nichtó nima jón pſchikrućźeć a jeho jmuſtdowne tyće a tracźe podrywacź. Kóždenun je tón krajik, tón kuźik najlubſchi, hoźež je pſchežiwił ſwoje njewinowate dźěćaſtwo a ſwoju ſłónčnu młodoſcź. Cźłowjek pak, kiž njedźěła ja to, ſo by pomhał ſažo natwarjeź tutón wótzny kraj, ſo wottorhuje wot maćerſkeje wutroby, podrywa ſwójſtwo ſwojich wótzow ſwojim potomnitkam pak bjerje tón najdróſchi pokład. Teź na tutym khſeſcźanſkim ſakładze ma tutón rjad ſtcź, młodoſcź k pózcźiwoſći dźerźeć a kóždy po ſwojim pſcheſwědcźenju Bohu ſłużiéź. —

Pſchi tajkich rjanuch ſłowach pſchińdże mi praſchanje na myſle, njeſtu wobſtejnoſcźe pola Sćerbow tu ſtame? Teź naſch maly ſuoźik, hiżo doſcź wuſpinany, je ſo roſdwojił wólbnych ſtronow bła. Sſmy do ſo njeſtali ſidło a njeſpſchesſjednoſcź, druhdy ſtamo njetrjebawſchi naſpſcheźo ſebi piſali. Cźehoda to? Njeje ja naſ ſ narodnej ſchkodu na pſchikład dopiś w cźiſle 287 „Sſerb. Nowin" ſ Wotrowa w rozprawje Sſerb. lud. ſtrony, ſ njeſlubnym pſchiſpomnjenjom ſ Bacźonja. Runjeź drje je ſtikt ſa ſamoſtojnu, njeſmědźeſće ſo tak powſchitkownje ſ hacź, ſchtóž druhich ſobu rani. Nochcźemy tola nihdy prajicź, jo wſchitcy, kiž ſu němſkonarodnych wolili, ſ tym ſo wuſtajkli ſwoje Sćerbſtwo. Njech je naſcha ſažada, ſo pſcheſwědcźenje ſwojeho bliſkeho cźeſcźicź. Dokeź množi ſu pſches wſchelake wobſtejnoſcźe jenoź nětkeho ducha, do ſo trjebali a njemóžemy ſo tehdóla dźiwacź, ſo jim njeje móžno, hnadom wſchitko ſapſchimnyć.

Runje teź w Bacźonju bija hiſchće dobre ſerbſke wutroby. Kak wjele je ſo w Nowinje hižo pišało, nětkoremu młodźenzej woſaboinżu bo prajiło: „Ty ſy Junado". Haź dodźenża hiſchće ſažunytemu lejadej a jeſuſcha. Cźehodła tajke njewěrnoſcźe piſacź a cźeſcź? Pſches tajku njeſedźiwoſcź wojmie ſo twarſt, kiž ſmy ſ najwjetſchej próju natmarili, ſakład. Njeběſće teź we wólnym hibanju nětkożkuli pſchewjeſe prajiło. Cźehodła tak dałoko hicź? Hdy pſchińdźemy potom ſaſo jónu hromadu? Je tola wěſte, ſo njemóžemy zyły ſerbſki lud w jeho holowdarſkich ſajimach do jeneho měcha cźiſnuć. Teź Němcy ſu w tym njepſchesſjedni. Hdyž pak rěka wuſtupowacź napſchećo Sćerbam, potom ſteja ka murja. To je ſa naſ zyły lud, kiž je ſo naſcheho kraja lmjozowat, a nětko ſ nami wſchědnje ſ bliſu khodźi, na to hladajo, ſo by teź ſrjadk. hiſchće ſwóżeral, kiž ſu nam ſbłe. Teź nam je tón kuźik ſemje, hoźež je ſtara naſcha kołoſka, hdźež je nam naſcha ſerbſka macź ſ prěnjenu rafej ruzy ſtykała a naſ wuczíła wótzy naſch, tón naſſubſchi. Teź mi njeſměmy ſo wottorhnyć wot maćerſkeje wutroby. Dyrbimy pytacź ſkruczicź ſwójſtwo ſwojich wótzow a naſchim potomnikam ſałkowacź tón najdróſchi pokład, naſchu maćerſcźinu. Njech nam wſchitkim, ſchtóž ſmy w „Junado" ſtyſcheli, mózaje do ſwědomja rěcźi. Nihdy njeſłuchdźemy pódła teź winowatoſcźe ſ wótznemu kraju, dokeź je ſnate dołeź, ſo běchu Sſerbjo ſtajnje dobri ſtaćeńcźo a teź khſeſcźenjo. A hdyž ſmy ſwjeźeli wulki ſwjeźeń lubołeźe, njech je nam pſchinjeſeł tu prawu łuboſcź k Bohu, k bliſcźemu, k narodej a wótznemu kraju.

Wěſtwarske.

S Drježdžan. Falſkowanja pjenjez dla jednaſche ſtud pſcheſcźiwo 34 lětn. Fr. Schwarzbachej ſe Shorjeſca. Wón bě ſche wobſkodźeny, ſo je w nowembru w Drježdźanach wjazy dwaceći bilſonſk. bankowkow ſhotowił a potom tute pjenjezy do wobłhada dał. Na ſudniſtwje wupołożene wopaćne bankowki bě ſ ruku wyſował, a wone ſo teź lohko ſa falſche ſpóznachu. Hiſchće njeſtanjeny wobſtoćźeny ma ſwoju macź ſobu podjerać a bě ſche ſkoro w poſledńemaj ſtonaj ſtajnje bjes ódźela był. Tehdóla poſkhoſta ſo ſ jednym ſtetom jaſtwom. Na kónzu jeonanja hórſcheſche ſo thěſtro pſcheſcźiwo ſudej a wuſudźenju, teź pſchipoſłuchaſchoo ſo jenu pſchiſtajmku.

* S Lipſka. W poſledńich nozach běchu ſo w Lipſku pjeſza ſaſo hodowne ſchtomy pokradnyſe. Wſche wobſtrazowanje njeſpomhaſche nicźo. Podwiſchi ſo njewuſłédźicźu. Skónczńje pak ſo ſukopa, ſo běchu ſtrańźiſy we nozy pilnje ſ ſchtomikami ſtikowali a tak zeſtr nětčiſo pódła ſaſlužili.

* S Magdeburka. W Halli wulkhadźaza kommuniſtika nowina „Der Klaſſenkampf" pſchiſuješe 17. dźewbras. Na nim bě hłowa ſ dwěmaj wobliczomaj nimkoſtatneho preſidenta a Haarmanna jako „dwojoſwobliceho Republikti" wobrazowane. Na ſakładze ſakonja ke ſchtitej republiki łakaja ſo nowina na ſchtyri njedźele.

* S **Oberwieſenthala.** Nowa groźcźana powjaſnitza (Drahtſeilbahn) ſe ſtymſleho ſhortowneho města we Oberwieſenthalu na Schmrćkowej horje ſo wožera w pſchitomnoſcźi wjazy miniſtrow, ſaſpółkarow kraineho ſejma a druhich wyſchnoſcźow poſtwieſći. Teź nowa ſtanźa cźěſt ſo na Schmrćkowej horje wotewri.

* S Rochlicź W liſtowym kaſchcźiku pſchi radnizy namaka ſo wjetſcha licźba ſwalonych liſtow. Tuka ſo na dźěcźi a młodych ſhadli, kiž běchu wjeźor prjedy tam ſe ſapałkami hrajſali, ſo ſu takſe palaze ſapałki do kaſchcźa cźiſnyle.

* S Matſchwarde. 13lětny hólcźaz ſ naſcheje wſy wa ſebi ſiwjenje ſ plumom, dokeź ſo khłoſtanja bojeſche. Starſchim w ſawoſtajenym liſcźiku to wuſna.

* **Grans** je powołanjo ſapodał Grans, kiž bu w Haarmannowym prozeſu k ſmjerći ſuſudźeny, je pſcheźiwo wuſudźej Hannoverſkeho pchiſudźaneho ſuda powołanjo ſapodał a prajił, ſo by ſo jako prawny ſaſtupnik jeho dokaty fakitował, rěcźnik Loza ſ Hannovera, ſa njeho powołanjował. Haarmann pak je ſo ſapołożenja powołanja wſdał.

* **Mordarja** Angerſteina ſu po jeho woitkhorjenju do Limburgſkeho jaſtwa wobwjedli.

* S **Cźeſſeje Lipy.** (Saſo wulki woheń w połnocnych Cźechach.) We wulkich parnich rěſakach Ducźanacz firmy wudyri woheń, kiž ſo po wulkich drjewowych ſkładach ruce roſcźeri. Haćzunjeź wobory ſ napinanjom dźěłacu, ſo jim tola njeporadźi, woheń hnydom wobmjeſowacź. Tſo wobornizy ſo ſranicźu. Schkoda je jara wulka. Pſchicźina wohnja hiſchće ſnata njeje.

Hamtske z Kulowa.

Orthopaedijke rěcźne dny. Pſchichodny orthopaediſki rěcźny dźeń w Shorjeju budźe pondźelu 12. januara 1925 w ſaſtarcźelſkim hamcźe Zietheńſtr. 6, wot ½9—1 hodźin. Mékotre dny prjedy ma ſo hijo tężon pſchiſtajeniez a pſchi tym ſwoje wupołożanjſe cźiſło pſchiſtajomnicź a pſchicźinu napiſaćź na orthopaedijke ſatarcźelſke měſtno we Wrótſlawju, Werderſtr. 88. Pſchichodne rěcźne dny budźa 9. februara, 9. měrza, 6. haprcleje, 11. meje a 8. junija 1925.

W „Tydźenſku" podata powjeſcź wo poſledńim poſhodźenju měſchćańſkich ſaſtupjerjow je powjeſcź, kotraź njeje zyle wěrna. Měſchćańam jako „hodowny dar" ſamjenjene pſdźirzki wot 130 na 170% powyſchicź, njeje měſchćańſkim ſaſtupjerjam jenje do myſłow pſchichło. Nimo teho njewobwiſcha ſo pſchirażki w tutym lěcźe, ale jenoź na poſledńe 3 měſacy ſtrožeſchego lěta januar, februar a měrz 1925. Měſchćańſke wyſchnoſcźe ſu ſ cźeſkej wutrobu a potom hakle pſchiſłowoliły, po pſcheſwědcźenju, ſo njeje druhcźeho wuſpuſcźa, pjenjezy ſwjeźeć, kiž ſu ſ ponjeſenjom dawka ſakładneho ſamożenja a pſchemyſłoweho dawka wupadle.

Hospodarſki rozhlad.

Sobotu 27. dezembra 1924.

(Tute kurſy ſu w miliionach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	22 580
jendźelſki punt	19 705 000	cźěſkoſłow. króna	12 700
ſchwajzarſki frank	81 320	10 mil. pólſk. mark.	80 800

Pjenjezy běchu teź ſaſo ſ ſamym trochu žadne.

Efektowe kurſy běchu na Barlinſkej burſy dale krute. Wójniſka pożeżonka mějeſche ſaſo ſwyſchene kurſy a khodźeſche mjes 825—818 miliardami prozentow.

Na produktowych wikach běchu płaćźiny powſchitkownje ſtruczene. Teź žito na połoſiſche termije běſche ſwyſchichu. Podobnje teź womjeſchki a wotrubY na wſchitke płaćźiny ozeźachu. Sanozenu ſrjedu płaćźeche zeni.

w Drježdźanach

pſchenicy 10,50—11 — rozki 1',30—11,60 jeczmjenja naſétn. 12.50—14 — wowża 8,50—9,—

w Barlinje:

pſchenicy 11,30—11 60 rozki 11,30—11,35 jeczmjenja naſétn. 12,40—13 60 naſymn. 10—10,75 wowża 8,80—9 30 ſr.

Žito w termiſowym wikowanju na Barlinſkej burſy pſchenica w měrzu 13,45—13 50 w meji 13,62 hacź 13,85 hr. rožta w januaru 12,15 w febr. 12,60 w měrzu 12 85—12,90 w haprcleji 13,05 w meji 13,22—13 40 hr., wowż w meje 10,85 hacź 10,90 hr.

Wiki ſaſo ſrjedu w Lubiju běchu ſchwntaje wopytane. Pſchedawarjow a kupzow bě malo. Butra kuſt 1,30 jeja 25 pj. cźeſnjeny kal 15 jabłuka 15—20 kruſchwy 10—15 pj.

Wiki ſaſo ſrjedu w Khoćźebuſu. Huſy 1,70 hacź 2,— hr., jeja 19 pj., butra 2,20—2,40 hr.

Na ſwinjaze wiki tam běchu pſchiwjeſli 300 proſtatow a 12 běhakow. Wone płaćźachu

	małe	ſrjenje	wulke
proſtata	6—12	12—16	16—22 hr.
běhaki	25—50	50—85 hr.	

Schkrowe depeſche.

Produktowa burſa w Barlinje djenſa dop. ¾11 hodź.: Tendenza kruta, ale jadyn wobrot.

¾12 hodź.: Kaj pſched hodźinu.

Płaćźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymje po tunu ada 1000 kg, ſemjo 100 kg. w ſrjedźnej wo ſtoł. ſrjedźnje.

	24. 12.	23. 12.		24. 12	23 12.
Pſchenica	226—32	222-228	rapſ. wokuſchi	17,30	16-17,40
rožta	229 227	220-223	roch. mełasko	9,20	9 20
naſét. jeczmjen	248 272	246 271	ſerabella	10-12,00	9-12,00
naſ. jeczmjen	—	—	ſrjenaze ſemjo	18-18,90	18-19,90
wowż	176-186	177-189	bumy	19,'0-20	19,6' -20
kukurica (Maiś)	217-220	—	hirſa	17-18,00	17-18,00
pſchenicin. muka	31-34,25	31-34,00	lowy wokuſchi	25,25-26	25-26,00
rjana muka	31-34,25	31-34 00	imobre ſymje	11-12,00	11-12,00
pſchenicź. wotr	14-15,00	14-14,80	olje lnjowe	15-16,00	15-16,00
rjane wotrubY	14,40	12-13 80	ſyno, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
rapſ	395-400	400	ſyno, rjane	1,15-1,20	1,10-1,20
lane ſymje	420-426	420-425	„ pſchenic.	1,15-1,20	1,10-1,20
drjeń	21-22	21-22	„ wowſyna	1,00-1,05	0,90-1,05
pjeluſchki	15-16,00	15-16,00	„ rjepna	0,95-1,00	0,85-1 00

Drobnowikowanſke płaćźiny w Budyſchinje.

27. dezembra 1924 po hamtſkim poſtajenju.

Wſche płaćźiny ſu po ſtot. hriwnje ſtopnute.

Twora		najwiſch. płaćźizna hr.	najwyſch. płaćźizna hr.
Howjaze mjaſo ſ koſćemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelace mjaſo	1 „	2,20	2,60
Skopjaze mjaſo	1 „	1,90	2,40
Swinjaze mjaſo	1 „	2,40	2,80
Tukrajny ſwinjaży ſchmalź	1 „	3,00	3,20
Pſchenicźna muka	1 „	0,40	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,38
Khlěb	1 „	0,00	0,35
Jedźne běrny	1 „	0,09	0,10
Rajß	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Ssoki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjaży ſchmalź	1 „	1,96	2,20
Ssuſcheny połcź	1 „	3,00	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,80	5,20
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,17	0,20
Jedźne bumy	1 kg	0,48	0,64
Zołor drobny	1 „	0,64	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenźne wuhło (domj. tepl.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

bowu ſ tutym wottwarjenjom nuckenego hoſpodarſtwa dyrbjał ſo potom tež nahódnoſcenſki dawk ſa ſatwarjene ležomnoſcje ſbehnyć, dokelž by we ſwobodnym hoſpodarſtwje njewuſchny był. Komora njemóſciche tehodla ſa horjeka naſpomnjene namjety na poſtajenje naſtuſchſcheje hadźby ſa podruzny pjenjes a ſa podruznjerſki dawk huſtumpowaćz, dokelž by ſo ſ tehu wottoſowaczy mohło, ſo je ſ nuckenym hoſpodarſtwom ſ zyſa pſchesheſena.

— Pſchiſpomnjenje njewobmyſlnoſcze na paſach njeſe wjazy trěbne. Hamtlaz ſo ſ Bartlina ſdźěli: Hladajo na to, ſo ſo ſakoń wo cžěkanju kapitalow ſ 31. dnja 1924 ſkónči, je nimkoſtatne knjeſtwo roſſudźiło, ſo njeſe wot 1. jan. 1925 ſem pſchiſpomnjenje njewobmyſlnoſcze (Unbedenklichkeitsvermerk) na paſach ſa puczowanje do wukraja, katrež ſu finanzne hamty wuſtajile, wjazy trěbne. S tym pak je tež mózniota data, ju nikto tež nimſli paſowy viſum ſa nimtſkich ſtacžanow zyſe nowoſtanje a ſo ſo ſa druhich ſtacžanow połoži. Podobu wukaz nimſkoſtatneho miniſterſtwa ja ſmutkowne ńaležnoſcze ſo pſchihotuje. — Pſchiſpomnjenje zaſkowcje njewobmyſlnoſcze je ſtrony finanzných hamtow, kiž dyrbjeſche ſo hacž dotal pichi puczowanju do wukraja na paſach cžiniez, je ſwój ſmyſł ſhubiło hdyž je ſo ſyſtemizacja ujmila, a hdyž je pſchewjedźenje dawkowych ſakonjow ſaho ſawěſcheno. Hdyž tele woſtudže poſtajenje nětko ſ 1. januarom ſwonje, je to wulki poſtup, kiž je ſa wſchěch ſ wuzitkom. Kak mnoſy bychu rad do wukraja puczowali, hdyž ſo jim njeby pſchi tym tak wjele jeſkow cžinilo. Woſamknjenje wot wſchěch druhich krajow, katrež tute puczowanje ſakoſa ſobu pſchiſnjeſchu, je nimſkemu krajej jara ſeſchkodźało. Wuſchnoſcej pak njeſmě nětko na wot puczu ſtejo woſtacž, ale dyrbi ſo ſe wſchej raſnoſcju prózelacž, ſo by ſo tež paſowy viſum hiſchcze woſtrotił.

S Rakez. Zyrkwinſke pſchedſtejiczeſtwo běſche na 2. dźeń hodowu powołanu w 3 hodź. zuiu Rakeczanſku wo ſwónu na ſhromadźiznu ſwołało, na katrejž dyrbjeſche ſo wo wobſtadźenju tudomneho farſkeho městna jednacz. Kaž hižo ſnate, je konſiſtorſtwo miłoſtcu duchownemu knjezu Menczu ſa nowu fararju poſtajiło. Hižo ſaw-zalt nowemu ſtu dyrbjeſche ſwoje ſaſtojniſtwo w Rakezach naſtupicz. Wobſada pak je ſo ſkoro jenohłóſnje ſa prědarſkeho kandidata k. Riotu ſ Drježdżan wuprajiła a tuto ſwoje ſtejiſchcžo pſchez raſnitcho pſchecžiwo konſiſtorſtwu jaſtupowało. Wečerowiſcha ſhromadźizna běſche jenoſ dalſchi ſhromadźiła, ale tuteho tež prózowania. W njenje zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa wotewori ſhromadźizny k. Wiczas ſ Wyſokeje. Wulka ſala „Salſkeje khěže“ běſche dopołnje pſchepjelnjena. Je to ſ dopokazimom, kak wulki ſajim zyła wobſada na wobſtadźenju farſkeho městna ma. Knjez Wiczas pſchepoda potom ſtejowo knjeſej Wirthej, jaſtupjejcej Rakeczanſkeje politiſkeje gmejny, kiž poda w ſwojej rěcži rozſtład wo dotalnym wumjezu a dźenjuſchnim połoženju farſkeje naležnoſcze. Wěcznik wumjezuje i trótka tole: Po ſmjerczi k. faraja Kſchizinca běchu ſo ſe ſtronu knjeſtwa tijo duchownu wobſadźe do wuſchcze wólby nanjetcerali. Tola pryedy hacž ſo wobſada ſe jenoſo ſ tſjoch nanjetcerowanych kuježi roſſudźi a dalſche krocžele ſa jeho poſtajenje ſa wobſadneho farara cžiniſche, pſchiſłuže kandidat prědarſkeho ſaſtojniſtwa Riota do Rakez a prědowanſche w tamniſchej zyrkwi. Jaſny ſyluy hłóſ, ſ zyła zyle prědowanje ſalubi ſo ludźom tak, ſo ſebi nimale zyła wobſad. pſchejeſche, ſo by tutón kujeſ k nim ſa farara wſchiſchoł. Zyrkwinſke pſchedſtejiczeſtwo napraſchowaſche ſo nětko w Budyſchinje, hacž njeby móżno było, k. Riota ſa farara dóſtacz. S Budyſchina dóńdże wotmołwa, ju wóſnota wobſteji. Na to wotpołaſa zyrkwinſke pſchedſtejiczeſtwo nimale jenohłóſnje tamnych tſjoch nanjetcerowanych kuježi a wobroczi ſo ſ próſtwu na konſiſtorſtwo do Drježdżan, ſo by tola k. Riotu k nim ſa farara pómałało. Tutu prěnju a tež druhu próſtwu konſiſtorſtwo wotpołaſa. Na to hromadźachu ſo poopiſnie po zyłej wobſadźe, 98 prozentow wuprajì ſo ſa k. Riotu. Tež ſ tutymi podpiſmami podwerdzheną próſtwu ſo wotpołaſa. Tón ſtomſnu njewuſtcheh mějachu wobſadniſke jednanija zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa ſ konſiſtorſtwom. Podarmo połaſowaſche ſo na to, ſo je Rakeczanſka wobſada jara wulka a po wjazy hacž 76 proz. ſtarózſtwa a ſo ma prawo ſebi herbſkeho duchownego ſobaczk, kiž móże tak wótſje prědowacz, jo jeho wſchitzy w zyrkwi rozumja. Tež na to ſo pola konſiſtorſtwa pokaſa, ſo ſu ſo wſchitke gmejny, kiž do Rakeczanſkeje zyrkwinſkeje wobſady ſkuſchcza, wuprajile, ſo ſ Rakeczanſkeje zyrkwinſkeje wobſady wuſtupja, jeli k. Riota do Rakez jako farar njepſchińdże. Mnohy běchu zjmo ſ wuſtupom ſ zyrkwje hroſyli. Tola konſiſtorſtwo wotpołaſa dale nicžo próſtwy, mjenjo, ſo k. Riota tola hiſchcze dojchłudowali njeje a ſdźěli Rakeczanſkej wobſadze, ſo je k. duchownemu Menczu, kiž běſche pſchez nětkotrymi mjeſacami ſkuſcheſchi bołtal, ſa nowoho farara poſtajiło a ſo ſndże tutón ſapoczatk l. 1925 ſwoje ſaſtojniſtwo naſtupicz. Na to wobroczi ſo pſchedſtejiczeſtwo ſ nowa na konſiſtorſtwo, ju bychu jim tola ſ najnjeſcheſa k. Riotu jako farſkeho vikara pósłali. Woże wottkanje dźěłu nětkli wokolni duchowni rady wudźěwſchi, tak dołho hacž k. Riota hiſchcze ſtejeczíſtwy nima. Tež to ſo wotpołaſa. Hdyž potom rěcžnik dale ſdźěli, ſo je konſiſtorſtwo mjes tym k. Riotu ja farſkeho vikara w Kamjenzach pola Drježdżan poſtajiło, dźěſche wulke poſtóńjenje pſches zyłu ſhromadźiznu. A hdyž rěcžnik dale ryſowaſche, jo je tak dołho hacž k. Riota w Rakezach prěnje, zyrkwinſke žiwjenje jara poſtupowało a jo je zyrkej pſchezo polna była, pſchiſwołu ſo je ſhromadźiny, ſo ma ſo zyrkej ſamknycz, hdyž nětko druhi, hacž k. Riota ſa farara pſchińdże. Tež namaka wuprajenje, ſo wobſada, jeli ſo dalſcha poſtupna prózowa nicžo njepomha, zyłu naležnoſcz ſejmej pſchedpołoži, ſahoriſe pſchihłuſowanje. Knjez Wirth ſkónči ſwoje wuprajenja je ſwamjenjom, ſo tola jakoże ſ lěta 1873 w lěcze 1923 ſo wjazy naležnoſcowcz njemóża a namokniſche wobſadu, dale tak kaž dotal prózowanja zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa podpjerace ſ kſchizanym zyleje Rakeczanſkeje wo-

dy. S mózneho pſchiſtłeſka bě widżeć, ſo je rěcžnik je-
ho wuprajił, ſchtoż běſche tež nětkenje zyłeje ſhroma-
W debatce podachu ſo hiſchcze krótke wujaſnjenja,
nóżeſche ſo hinkonut k wotkłoſowanju frocžicz

Shromadźizna wuprajì ſo jenohłóſnje ſa k. Riotu. Ani jedyn hłóſ ſo ja jeneho druheho knjeja njewoteda. Knjez Wirth ſłubi na to, jo budże zyrkwinſke pſchedſtejiczeſtwo dale ſa to wotjowacz, ſo k. Riota tola ſa farara do Rakez pſchińdże. Na końzu pſchija ſhromadźizna jenohłóſnje leſkowagu reſoluziju, kiž dyrbi ſo ſ podpiſmami zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa do Drježdżan a Budyſchina wotpołaſcz: „Wulka ſjawna ſhromadźizna Rakeczanſkeje zyrkwinſkeje wobſady, kiž ſo druhi dźeń hodowu 1924 w „Seſkej khěži“ wotmy a k. bóſke pot 1100 wſadnych wopytana, dyrbje prózowanja zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa wo wobſadźenju farſkeho městna na widomje a pſchihłoſuje jenohłóſnje ſ dźakom ſa jeho dźiło dowolnje jeho dotalnemu wuſtupowanju. Shromadźizna wobroczi ſo dale ſe wſchém doraſom napiſcheho łóżdemu poſpytej, kiž dyge zyrkwinſkej wobſadze jeje jaſnołcžene prawa pſchiſłuſchcžicz a żada ſebi, jo by ſo na żadanje zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa, kiž je ſakoniſke ſaſtupjerſtwo zyłeje zyrkwinſkeje wobſady, łoſtbowało. Tak dołho hacž je ſo poſtajenu cžaſ noy ſakondźił, je ſhromadźizna mjenjenja, ſo ſo to njeje ſ winu zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa ſtało, kiž je wot wſcheho ſapoczatka zyle jaſne ſtejiſchcžo mało. Wona wocžakuje wot pſchedſtejanych w njenje prawa a ſprawnoſcze, kaž je w ſajinje dalſcheho ſpomožnego inwizje zyrkwinſkeho žiwjenja, ſo ſo njebudże tuto njeſpokojenje ſakondźenje poſtajeneho cžaſa pſchecžiwo zyrkwinſkej wobſadze wukoſowacz. Wotpowedajo ſkoro jenohłóſnje wobſamknjenjam zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa a na podłožku pſchedběžneho wothłoſowanja zyrkwinſkeje wobſady, kiž ſ 98 prozentowkej wjetſchinu ſo ſa kandidatu zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa, k. Riotu wuprajì, namołwja nětko tež ſhromadźizna zyrkwinſke dohladowarſtwo a frajne konſiſtorſtwo, ſo by jenohłóſnje pſchecže zyłeje wobſady dopjelnikow a tak dopokakało, ſo w ev.-luth. zyrkwi łuježi hiſchcze prawa zyrkwinſka ſmyſłenoſcz. Tak dołho hacž ſo ſ nowa wobſadźenje farſkeho městna hiſchcze dorjadowało njeje, pruſy ſo konſiſtorſtwo, ſo by wot zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeſtwa namjetowany kandidata, tak dołho farſku ſłužbu jako vikar ſaſtarował.“

S Kacjeje Lorczyny pola Rakez. Naſch wjeſnjan Rajwoł Kwet knjeſoſzi wuturu w nogy wokoło 1½11 hodź. Wón dźěła we wuhlowych jamach we Werminghofje. Hdyž chyſche w njenowanej nozy mjech wuhla ſ jeneje maſchiny na druhu pſchepołożicz, ſtorczi jena maſchina do druheje, mjes kotrymaj Wenk ſtejeſche. Storkacze maſchinow ſmjerczeſnu jenu nohu nižje kolena tak ſtraſchnje, jo dyrbjeſche ju do chłorowinje do Kulowa dowjeſcz. Lětaz Nahn pſchepyta hnydom ſranjenche a ſpóſna, ſo je kóſcz ſmjerczena. Njeſłoże je hodowne ſwoje wſchitkim ſwójbinym ſkałyło.

Wědomoſtne wotrjady
Maćicy Serbskeje.
29. XII. 24 a 30. XII. 24.

Po zhromadnem zrěčenju předsydstwa Maćicy Serbskeje z předsydami jenotliwych wotrjadow zmĕja swoje lětuše poſlednje poſodżenje z přednoškami a wuradźowanjemi porjadu tele wědomoſtne wotrjady M. S.:

Póndźelu, 29. hodownika:

1. Wot 9—1! hodź.: Stawiznisko-ſtarožitnoſtny wotrjad ((předsyda dr. Jak. Wjaceſławk,
   a) dr. Horrmann a kantor Symank: Rozprawa wo ſerbſkich leżownoſtnych mjenach a jich zbĕranju;
   b) Přednošk: dr. A. Muka: Stróžižża abo hrodźiſża w ſerbſkem kraju.
2. Wot 11—1 hodź.: Narodopiſny wotrjad (předsyda wyſš. wučeř M. Wjerab)
   a) W. wuč. M. Wjerab: Rozprawa wo rozdźělenju dźěła dla wuſtajenja wšĕch ſerbſkich draſtow na narodop. wuſtajeńcy lĕta 1925 w Prazy.
   b) Přednošk: dr. A. Muka: Swĕdźenja ſtaroſerbſkeje kultury.
3. Wot 2—4 hodź.: Rĕčeſpytny wotrjad (předsyda dr. Muka).
   a) Přednošk: dr. A. Muka: Ludowa etymologija w naſich ſwójbnych mjenach.
   b) Faraf em. Matej Urban: Cuze a wupožčene ſłowa w naſej ſerbšćinje.
4. Wot 4—5 hodź.: Paedagogiſki-ſulſki wotrjad předsyda wučeř M. Kral).
   Wučeř Marćin Kral: Rozprawa wo nuznych ſulſkich prašenjach.
5. Delnjoſerbſki wotrjad (předsyda dr. A. Muka). Rozprawa wo założenju wječorneho kolka za rozwučowanje w delnjoluſkiej ſerbšćinje.

Wutoru, 30. hodownika:

6. Wot 9—11 hodź.: Narodno-hoſpodarſki wotrjad (předsyda Arnošt Bart).
   a) Přednošk: k. A. Bart: „Wo Dawesowem dobrozdaću;
   b) w. wuč. em. Symank: Rozprawa wo wudawku ſerbſkich Kampeličkow.
7. Wot 11—1 hodź.: Přirodoſpytny wotrjad předsyda w. wuč. K. B. Sĕca).
   a) Přednošk: K. B. Sĕca sen.: „Wo mrowjach“.
   b) Wuradźowanja a naprašowanja.
8. Wot 2—4 hodź.: Beletriſtiſki abo literarno-ſtawizniſki wotrjad (předsyda ſtud. dir. Ota Wićaz).
   Přednošk: Ota Wićaz: Pomjatnik Jakubec ſwójby.
9. Wot 4—5 hodź.: Koło ſerbſkich ſpiſaćelow. Rozprawa: Jan Bryl-Serbin, wo zarjadowanju a nadawkach koła ſerbſkich ſpiſaćelow.
10. Wot 5—6 hodź.: Koło ſerbſkich rĕčnikow. Rozprawa: faraf Jan Cyž, wo nuznych nadawkach koła ſerbſkich rĕčnikow.

Wšitke ſobuſtawy Maćicy Serbskeje a Maćičnych wĕdomoſtnych wotrjadow kaž tež wſitkich přećelow ſerbskeje wĕdomoſće a naſeje Maćicy na tute poſodżenja z tutym najnalĕžniſho přeproſuja

Předsyſtwo Maćicy Serbskeje a Předsyſtwa wĕdom. wotrjadow M. S.

Zwjazk łužisko-ſerbskeho ſtudentſtwa.

Wutoru, 30. hodownika 1924, je w 4 hodź. we Radworju w Bryleo hoſćencu zwjazkowe poſedżenje.

Kóżdy zwjazkař ma winowatoſć na poſedżenje přińć. Jednaċ budźemy wo ważnych naležnoſach, kiž ma zwjazk rozſudźić. Starši.

Wječor 1/47 hodź. woswjećimy potom naš zwjazkowy ſwjedżeń. Kóżdy ſobuſtaw je přeproſeny, woſobje wutrobnje přeproſujemy naſe nĕhdyſe ſobuſtawy (ſtarych knjezow) 30. XII. do Radworja. Za přenoccowanje ſo proſu. Měſkank poſtara. Po poſtajenju přich. wubjerka njech ſebi kóżdy zwjazkař jedyn hodowny dar ſobupřinjeſe, zo bychmy tak jedyn druheho wobdarić móhli. **Přihot. wubjerk.**

Towaršſtwowſki powĕſtnik.

„Bjeſada“ w Budyſinje ſchadźuje ſo pónđźelu wječor 1/29 hodź. w Serbſkim Domje.

Serbſke tow. „Zernička“ w Lichanju ma jutře njeđźelu pop. 1/43 hodź. ſpĕwanje pola Rudolfec. Dokelž dyrbimy ſo nuznje za ſwjedżeń přihotować, je winowatoſć kóżdeho ſobuſtawa ſpĕwneho a dźiwadłoweho wotrjada, zo wšĕe a z dypkom přińđźe.

Serbſke towaršſtwo „Handrij Zejler“ we Łazu ma njeđźelu, 4. januara, pop. w 4 hodź. we Sołćic hoſćencu ſwoju zhromadźiznu. Předsyđſtwo a dowĕrnicy zeńđu ſo hižo w 3 hodź. Wo bohaty wopyt proſy předsyđſtwo.

Tow. serb. Rat. Dorosta za Radwoř a wokolnu ma pjatk, 2. januara, pop. w 5 hodź. pola Šmidkoc ważnu zhromadźiznu. Wšitke ſobuſtawy maju z wĕſtoſcu přińć. Předsyda.

Zwjazk serb. ſpĕwnych towaršſtwow zmĕje ſobotu, 10. januara 1925, pop. w 3 hodź. w Serbſkim Domje ſwoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Wšĕ towaršſtwa ſo naležnje proſa, zo bychu prawje ſylnje zaſtupjene byłe, znajmjeńſa přez dirigentu a cyłe předsyđſtwo. Też hłowne ſokolſke předsyđſtwo je z tutym přeproſone. Maju ſo jara ważne wěcy wuradźować. Đźeńſki porjad hladaj w nawĕſtku „Serb. Nowin“ čiſła 297. Namjety njech ſo mi (Dresden, Feldherrnſtr. 6 II) hač do 5.1. připoſćelu.

Bjarnat Krawc.

Khwaćanſke serb. towaršſtwo zeńđźe ſo njeđźelu, 28. dec., pola Nowakec Jana k ſerbſkej zhromadźiznje a maju ſo jara ważne naležnoſce wujednać. Dale činimy na to kedžbliwe, zo ſo hłowna zhromadźizna bliži; wočakujemy tehodla bohaty wopyt, mamy ważne namjety. Njech ſo też wſoboy, kiž ſu ſo do liſćiny Serb. lud. ſtrony zapiſałe, na tutej zhromadźiznje wobdźĕła. Předsyđſtwo.

Serbſke towaršſtwo „Zerja“. Spĕwny wotrjad ſpĕwa pónđźelu, 29. decembra, wječor we 8 hodź. w Njechornju. Wšitcy maju z wĕſtoſcu přińć.

„Cornuběh“ w Dřježđźanach ma 28. dec. ſwjedżeń z wobradźenjom za đźĕći w „Kaulbachhof“ na Kaulbachſkej đrózy 23. Wšĕ połobjanſke ſerbſke tow. ſu wutrobnje witane. Předsyđſtwo.

„Lilija“ w Ralbicach wuhotuje njeđźelu, 28. t. m. w Ralbicach we wjeſnej korčmje wot 1/28 hodź. zabawny wječor, ſpĕw a đźiwađło.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnym Wujezđe wuhotuje njeđźelu, 28. decembra, wječor 1/28 hodź. we Haſkec hoſćencu wulki ſerbſki wječor ze ſpĕwami, đźiwađłom a rejemi. Wšitkich Serbow wutrobnje přeproſuja předsyđſtwo.

Wědomoſtne wotrjady Maćicy Serbskeje zmĕja swoje lětuše poſlednje poſedżenja z přednoškami a wuradźowanjemi pónđźelu, 29. a wutoru, 30. hodownika wot 9—6 hodź. w „Serbſkim Domje“. Nadrobny porjad ſo đźenſa wozjewi. Wšitke ſobuſtawy a přećelow Maćicy Serbskeje přeproſnje Předsyđſtwo Maćicy Serbskeje.

„Serbowka“ wotmĕje ſwoju hodownu zhromadźiznu pónđźelu, 29. hodownika, pop. w 2 hodź. w hoſćencu w Krošćicach. Starši.

Spĕw. tow. „Radoſć“ w Bukecach ma njeđźelu, 28. XII. ſpĕwanje; ſtyrihłóſny, muſki khor pop. w 1 hodź; měſany khor w 2 hodź. Wšitcy, a woſobje ſobuſtawy muſkeho khora chcyli w połnej lićbje zaſtupjeni być, dokelž mamy 18. januara w Bukecach ſwjedżeń. Předsyđſtwo.

Jednota „Sokoł“ w Khrošćecach ma njeđźelu, 28. dec wječor w 7 hodź. w Herbſkej gryſchće ſokolſki ſwjedżeń ze zwučowanjom, ſpĕwami, đźiwađłom a rejemi.

Spĕw. tow. „Sołobik“ wuhotuje njeđźelu, 28. dec., wječor 1/28 hodź. w hoſćencu w Sowrjecach ſerbſki ſwjedżeń ze ſpĕwami, đźiwađłom a rejemi. Wšĕch Serbow z blizka a daloka přeproſuje wutrobnje předsyđſtwo.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach zmĕje wutoru wječor 1/28 hodź. đźa předſtejaceho ſwjedżenja ważne zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyſinje. — Zamołwity za hoſpodarſki đźĕł: Arnošt Bart, w Brĕzyncy, — za nawĕſtki: A. Đuċman w Budyſinje.

Spěwne towarstwo „Sokolik"

wuhotuje njedźelu, 28. decembra, wječor 3/4 8 hodź. w Frenadec hosćencu w **Sowrjecach**

serbski swjedźeń

se spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšěch Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

„Lilija" w Ralbicach

wuhotuje njedźelu, 28. decembra, wječor 3/4 8 hodź.

we wjesnej kerdmje

zabawny wječor.

Bohaty porjad nowych spěwow a žortnych wustupow.

Wutrobnje přeprošuje **„Lilija".**

Towarstwo kat. młodźencow we Wotrowje

wuhotuje njedźelu, 4. wulkeho rožka 1925

5. założeński swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi

w Pančičanskim hosćencu.

Wšěch Serbow z blizka a daloka přeprošuje

předsydstwo.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne mésnosće - Konditorske pječwa přenjeje sjadownje.

Wšědnje wot 4—7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje Mnichowski salonski trio.

K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlepše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelijea

Rich. Hutha

měnjećel **Arno Lehnert**

w Budyšinje na serbskej hasy 13

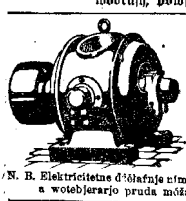
Kóžda niedźelu wot 1/4 11—3 hod. wotewrjene

G. Schmidt, fotogr. atelij **w Budyšinje**

jenož na Sedanskej dróhi 20

z najwěcšeho husjarskich lajarnow

poručża so za wšitke fotografowanja, **pakowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.**

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłanje mamja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Bolace nohi

drjenje, khorosće žołdka, wić hućenja krjewje, khorosće kože, žoujace khorosće hoji

Emil Rječka, hojer

w Khwaćicach čo. 34c

Žitowy dom w Kamjencu

zap. dražtwo z wobm. ruk.

wotnožka w Pančicach

telefon Horni Wujezd čo. 81

poruča wšě družiny

picowadłow
hnojidłow
symjenjow
palidłow

Kupuje wšě ratarske rólne wuplody po najwyšších dnjowych płaćiznach.

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulerskimi wrotami 1a po 1 skho. A

Seidlec wuhlowa wikowarnja w Njeswačidle při Bóšićanskim puću

poruča ze składa po wjesbach hač před khěžu

čěske wuhlo, worjechowe brikety brikety za domjace tepjenje.

Při wotewzaću wagonow tuńše płaćizny.

Płaćizny hódno

židźane trikowe

drasty a jumpry

w najwjetšim wubjerku

A. Bohschmanec nasl.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Po wobzamknjenju powšitkowneho wukubłanja a dwěłčinej dźěławosći při universitnej wušowej, nosowej a šijinej kliniey w Hamburgu-Eppendorfe (prof. dr. Thost) a při wušowej, nosowej a šijinej kliniey khorownje w Drježdźanach-Bjedrichowym měsće (wyšši med. rad. s.r. dr. Mann) sym so w **Kamjencu** jako

approb. lěkař a wušowy, nosowy a šijiny lěkař

zasydlił.

Rěčne hodźiny za na wuši, nós a šiju khorych su wšědnje wot 1/4 4—1/2 6 hodź. popołdnju z wuwzaćom soboty.

W Kamjencu, Damm 1, telefon 234.

Dr. med. Werner Volkhardt

Röntgenska připrawa.

Dipl. Optiker **Schmidt** SPEZIALISTIN FÜR AUGENGLÄSER

Hdźe dam swój předešćnik **wuporjedźeć?** Pola **Oty Brandta nasl.** na znutřkowej lawskej hasy 8.

Jablukowe wino
słódki „Cyder"
płodowy połon
jansko-jahodkowe wino
wišnjowe wino
holansko-jahodk. wino
kosmačkowe wino
čefwj. jahod. wino
truskalcowe wino
sadowy sekt
sadowe kisało

w najlěpšej kajkosći po najtuńšich płaćiznach

Bruno Halbe

na zwonk. lawskej hasy na Hošic hasy

Kupuju

papjerowe wotpady

kg po 3 pf.

knihi, zešiwki, akty

kg po 4 pf.

F. A. Popp

na hornjerskej hasy 18.

Palne driewo

twarske drjewo

wojnarske drjewo

(brězowe)

wotedawa

Kubło w Boršći.

Pony

Poručam swoj wulki skład pschepaikow, mětačnych a pschedpadowych powjatow, podwotožkow.

Stoju zab 1 rabje.

Wagnerowa w Budyschinje

wideh Ihnitschim wrotam 1 c. 9.

Jédne ola motorske kola

bufrudźěłace mašiny centrifupi, šijace mašiny žimace mašiny

narunanje a přisłušne dźele wuporjedźenja

Pawoł Gräfe

w Kamjencu na Talstrasse 7.

Ja dam swój předešćnik pola Kurta Pfeiffera na bohatej hasy 29 pódla dr. Rosbera **wuporjedźeć.**

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

:: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

britwjowa toćerńja na Tršlanskej dróze 4

Ernst Frich, Wosebite toćerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž teš wšeho krawskeho gratu.

Młodši wotročk a kosped. pomocnik

18—20 lětny, so hnydom abo poždźišo pyta. Dale je zhonić we wudaw. „Serbskich Nowin".

Molerskeho wučobnika

pyta k jutrom 1926 **molerski mištr Trinks w Budyšinje na Kreuzschmidtskej dróze 4.**

K 2. januarej so přistojna **mjerwa**

služobna holca

pyta, kiž móže warić nawuknyć.

Konditorija Edmund Harnisch

při lawskej wótši.

Ćelčka

je na předań

w Budyšinku čo 25.

Mała žiwnosć

w Rokosach z nowozwerjenym domkom a hródu, brózu (sklep), zawdawa a 7 dźěsami semje je hnydom na předań. Dale je zhonić w Rakocach čo. 17.

Wysokosć. kru-a

je na předań

w Nowej Wsy čo 12

pola R-kee.

---

2 poraj čornopisanych

ćehniw. wołow

18 a 22 centnarjow ćežkich ma na předań

Jan Klisank w Nowej Wsy pola Mikowa.

Malešanska salutowarnja

poruča

Domašown rudu Leuna-salpeter šwahlokis. amoniak kalk wšěch hódnosow **wšelake picowadła**

Stóž hnójnišća hnydom kupuje, dostanje za penjezy **płatnu.**

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40

K swinjerězanju

poruča

dobru hejdušku,

samomělcu čertwu,

nowe kerjenja, majoran ze samenoje korjeninowoje toćerńje, sinjne čerstwe

Korla Kahrowe.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kuhlićišćerńja

w Budyšinje.

Po krótkej khorosći zemrě sobotu w starobje 64 lět naš lubowany nan, přichodny nan, dźěd a wuj,

žiwnosćer **Mikławš Nowak**

a bu wutoru na wosadnym kerchowje pokhowany.

Za bohato přewodźenje k rowu a wosobje za wopokazanu pomoc při khorosći wuprajamy susodam a přećelam swój **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh".**

Pančicy, Pozdecy, Smječkecy a Wotrow, na dnju pohreba, 23. hodownika 1924.

Zrudni zawostajeni.

bosu a na jabodkowych kerčiach. Wot tudy pschestorza kaj kleschcze na nimoknodzogych cjlowjekow a jschi.

W kotrym nastuponju wone strowoscži schkodžo. Pola pšow jakužmu žo tute czerwiti na kłowje, bo wuschkow a wékow (nadwocłow) do brunche, do wutrobna a do slopow mjes pasorki. Hdjež je žo czerwik sakuknuł, koža sczeželnje a je czerwjena. Sczeželisno žo rosscheri a kožma wupodesa.

Kak je mózno, žo tychle czerwikow wobcracz. Tule czjwiu jenož w nékotrych stronach nabeńdżemy. So žo czerwiti łakužnyle njebuchu, wukasnje žo, kožma ł lubu ł wolijam pomasacz. Tute pschezjiwnili wotpadnu, hdyž je ł benzinom a potom ł waselinu pomasasch.

Kak wothladnich kožma a kožu.

So by njerodži wobarak, dyrbiłch pžyczu kožu a kožmo czežacz, mjeć a tupocz. To pak njesmélch pschichnacz. Jelikoli psche wele czežosich, znano wschédnje, pžez schlodžiśch, dokelž jemu kožu šwobodrénasch, kotraž žo lohko sahori. Wiele kupanja a myczja pak pža smjeżeli. Kožmam wotmje žo trébny tuk. Czežak należuj jenož porédko. Schczékli njeżmédża psche mjerdze bycz. Wupadowoze kožma wotstrow ł wotžnymi rukami.

Pžeczu njerodž sacžerich tež, hdyž pža druhdy je sulforgitcm (Sulforgit) łupasch. Husto dosez też hižo pom-ha, hdyž pža ł tymle srédkom mujesch. Sulforgit je próschk (Pulver); hdyž jón we wodze rospuschczischu, roswiwa žy rikowe kišalinu (sch'wetlige Säuren). Te njerodž derje podu'cha. Hdyž žo pža w taśkej kupjeli wokupak, žo kožma rjenje khuchcza. Puž po kupjeli wiazu tak hrosnje njewonja. Tónle srédk dostanjelch pola słónych lékarjow, w haptykach a w drogiśich łamach. Jeli njeby jón tu le kupjenju dosłaż, wobroczż žo na fabiku, kotraž jón dżéla, mjenujzu na firmu: „Chemische Fabrik Koban G. m. b. H. in Wandsbeck." Tutón srédk njeje pschc drohi.

Hospodarstwo.

Nowa wobkopowanika motyczka.

Nasch wobras czi hižo jaśnje pokaze, wo kajku motyczku žo jedna a kak je dżéłana. W łymśkej ływili staroscżiwy

ratak rady ja ł wojim gratom hlada a jón porjedża a wobnowja. Hdyž jón trjebarch, je druhdy pschc pohbe. Pschi kupowanju mohł też was ł taśkej druzinu motyczkow špytacz.

Swotkel pokbadza nasch dżenżniśchi kón?

Wulkeje wažnoscże a łódnoscże dla, kotruż kóń sa nasz ma, je jasnawe, jónu rédżko jbewcze, wotkal pothadża. „Wschu žo stojnje pschemenja", wscjo też Lola koni.

Paleontologija, to je nédomnoscż, kotraž žo se sastarschim swérjatom sobéra, je nuhdżiła, so bésche prénj prjedowniś konja lischzy podobny echipus. W pschedstawiśniskim méku móżetej žo dwé dżiwjej druzinje nasch dżenżniśch kom rosesnawcz. Też dwé wulkej domińnje je nasch kón mét, mjennjzy wyskoku Ajisku a Franzowsku. Dżiwja podobina narańschego orientalskeho konja je hrdżcze dżenża żiwy Broetwalski kón ł pradomisrnu we wyhodnej Asiśei. Dżiwja podobina na nawjecżorncho okidentalneho konja.

Najwoseżnischi sastupjer narańschich orientalskich koni je arabiki kón. Snaty salożer wérw, Mohamed, bésche wusiojny plahowar koni, a je po dokonjanoscżi plahowat. Mohamed je pschi žwojim cżékanju ł Meki jenoż ł 5 łokkami do Medinty pschischow. Psched tym bé wjezu hacż sto koni wobżedżak. Tute pjecż ł nojzhmonschich wworjachu wot nétka sdonk arabiskeho plahowanja kont. Dokelż je arabiski kón žwojemu dżiwjemu prjedowniki hischcze bliżschi hacż druhe rassy, tchodla je też maleje postawy. Jendżelsli polnotrojny kón je pschemenjeny a pschetworjeny narańschi orientalski kón. Też néschto malo polkreje polnóznych koni je we nim sméschene.

Stare konjoze druzjny nawjecżora žu žo pomalku tchodla pominyle, dokelż wschudże ł lschižowanjom sméschenje druzinow a hlórcżnje nowe druzjny nastachu. Psched wójnu bechu sloro wschę europiske kraje žwoje konjoze plahowanja na wuższoki sthodżeńk wudobonjanoscże pschinjesle. Wischelake wédomosine pschenywowanja bechu k tenu mnoho pschinoschowate. Też nétcle pocżina žo na plahowanje dobrych a khmanych koni sażu jara wulka wažnoscż klasch. Wożebje Rulka mżjeżiske prjedu wjele koni wunożowacz, kotreż bechu zule šwojorasne a khmone. Belgiska a Rhynska wupkodżuje druzjny, kotreż kóżdemu njewucżenemu łnydom jako wunderjy woczehnjene nadpadnu. Tomnischa cżeżka a płódna nua na jich plahowanje skutkuje. Porhynska cżejschka industrija, kotreżż wudżélki dutbja wone wosżeż, je jich po cżażu k cżejschim žylnym słoczakam wunika. Wone žo wéżo wot tamniśchich jastarskich (diluwialnych) koni jara rosejnawaja. We pschirodże žo kóń ł rostlinami żiwi, a móże žo pschedi žwojimi rubjeżnymi njepschcrżelemi jenoż ł truchlym cżékanjom schkitacz. Tchodla je pschirodnu a też hischcze malo wot wumjelstwa wotwinżny kóń schwiżnu, lohli a dothinohath. Dżenżniśchego cżejschkeho Belgiskeho konja pok žu po žyle wédomosinych a wumjelskich sażadach plahowali. Njebyło-li žlowjesleje pomoży bylo, buchu wschcże potomnizy prakoni tżo wotemrélí.

To hodżeche žo w Amerizy derje wobkédżbowacz. Hdyż Kolumbus 1492 do Ameriki pschijédże, bechu wschę druzjny koni prjedawschich cżażow wotemrécke. Dżenża pak worjedżeja žo we polnoznej a też w južnej Amerizy wobstejnoscże ł konjemi zyle wbżomnje. Młode polnoznoamerikanske polnokrejne pkahowanje je nimale na žamej wyšokoścżi, każ jendżelske. Najskerje budża sjednoczene statty polnózneje Ameriki też we plahowanju koni bórzy dale hacż sjednoczene statty Europy.

Dom a kuchina.

Kajżowa najedż.

Wżmi poldra litra a 100 gr żłóbkich mandlow a néschto vanilje abo vaniljowcho zokora. Dale rosmélej 100 gr rajża na lofejowym mżnyje. S mloka wotlij telko, so mózjech semlety rajż, rostołczene mandle, vanilju a 3 jedżne łżizy zokora hromadże smésczerż, ale tak, so je wscho żidke. Sbytne mloko staj k wotwarjenju do kachli. Hdyż je žo jawarika, lit w mlozy rosmuczeny rajż a wscho, schtož žu k temu braka do mloka. Stajnje dyrbiłch mésczerż a wschemu žo derje pschewarjerż dacż. Potom wutidi do schłke abo formy, kotruż žu pryedy je symnej wodu wopłokmyka. Hdyż je wscho wuthudnyło, je hufte każ pudding. Na blido podawai raiß i nékajkej płodowej brézku (Fruchtsaft).

Napraschowanja a wotmolwjenja.

Moja krowa je w julizu cżelika. Hacż do dżenżniśchego dnja pak žo hischcze kórżika njeje. Tuczna wona njeje. Schto mi wukasacże?

Senano žo waścha krowa strodżu łóżi, potom wesło njepóśnajeże, žo by žo łóczika, dawajcże jej łżylnjozu piju, pschede wschém wowżny schrót a wolijowy wożuschk. Dale wukasamy Wam Johimvetol, tón w łóżdej

Serbskim N

Schtyri najnowsche rostlinowe wutki.

Powschitkowne wobkedżbowanje najnowschego hnojenja k zbehnjenju ratarstwa a sahrodnistwa.

Najlépsche wutworjenje a wutrjebanje hnojidła naschich najnowjnischich wotnoschkow jeżiwjenischego hospodarstwa, ratarstwa a sahrodnistwa je nascha žwjata winowatosć. Dokelż je nasche ludowe żeżiwjenje zyle na žomżne wupłodżenje płodow a zbrodu pokasane, dyrbimy naschu zydu mój na tutón famér skokić, so bychmy nasche wobdżelerstwo derje a zprawnje żeżiwili a jemu psches to trébnu mój k dżéłu dali.

Tute nanajlépsche wutworjenje a wutrjebanje móże žo pschede wschém ł prawym hnojenjom rostlinow dozpéć. Pschetož runje w tutym nasupanju je nasich cżaż dalokohażacy postup cżinił, a tón dyrbi ł kóżdym létom hischcze wjele lépschi a wużitnischi bycż. Tutón jara wažny postup bé wożebje ł dżékanjom nowych hnojow chemiśkeje industrije możny. Dokelż starh kupny hnój, hrodżbny hnój a hnójnica wjazy njedostahachu, bésche wédomosć nusowana, nowe srédki a zynże pytacz a namakacz, po kotrychż by możno bylo, druhe nowe hnoje za rostliny dżékacz. So bychu tute wuzżine byle, mózachu žo wone jenoż ł pschirodnych zórkow ł pomocu technik brocż. Tutón nadawk je zhotowjenje naschich pschikupnych hnojow zyle bjes porota wumjedżo.

Rostlina twari swoje swjelza, łopjeschca a płody ł wjele salkadnych wutkow chemije a może jeje wuménjenje jenoż potom porjadnje wudżerżecż, hdyż wona druhe wutki k temu dostawa. Wschże tute wutki porjadu pschelicżicż, njeje trébne, dokelż je jich najwjazy w dostahajej mnohosći pschezo w semi. Dżekacz ja rostlinu na kóżdy pad trébnych wutkow žu: wuhlik, wodzik, fiżlik, dusyk, kalzium, kalium, magnesium, phosphor, żyrik (Schwefel) a żelezo.

Też ł tutych žu sloro wschę w semi, kotraż je jenoż někat dobra w dostahajej mnohosći sastupjene, hacż na schtyri. Tute schtyri žu kalium, kalzium, dusyk (Stickstoff) a phosphor. So bychu žo rostliny derje żeżiwile a wunżke, dyrbiesche człowjek tute schtyri wutki (Nahrstoffe) i druhich zórkow dostawacz a rostlinam podawacz.

Hdyż wschędny bomjazy hnój wjazy njedostahasche a so by žo dosez hnojiło, bjerjesche ratak tute pschikupne hnoje, kotreż ke kupjenju dosta. Po startym nałożu dobywasche žo kalzium jako wapno (Kalk) ł wapnowych horow a skałow. Tak mamy palenj wapno ł hnojenju, kotryż ma hacż do 90 pra. wotm... Wapno dyrbi rólnu semju mjelnu cżiniez. Jeho chemisko-phyśiske skutkowanje rospuschcża pjerschcż, tak jo njemózże żana lżyenza nastacż. S tym nastanje mjelna a drobna pjerschcż, kotruż rostlina ja swoje rosejenje trjeba. Po tym jo bechu pola Staßjurta wulke kalijowe zładownischcza namakali, bésche lohko, dosez kalija wudobycż a k pschetrjebanju pschepodacż. Smjetscha hnoji ratak tež ł łaimtwm, kotryż je semje wutrywaja a 40prozentowsku kalijowu żel. Keli špéchuje rozżenje, tuntje każ wapno. Pożledne schkódne fiżaliny we rostlinach njeschkódne żcżini. Kżali pak twari we rostlinach selene banki (Zellen). Skrónczne żwétko rospuschczuje a twari tele banki tak, so jena pschi drujej žo wuwije a rosżenje rostlinli špéchuje. Rudu, kotraż phosphor w tworżbje phosphoroweje fiżalinu (Phosphorsäure) wopschija, njenamakomy nihdże mjes seńskimi bohatstwami nascheho kraja. Tchodla dyrbimy tutón tež hischcze dżenża la drobe pjenjesp ł Ameriki kupowacz, tak je tež 18 proz. phosphoroweje fiżalinu wopschijazy superphosphat tchodla jara drohi. Tuńscha Domoschowa ruda (Thomasmehl), kotraż žo jako pódlanski wubżékł żeleseweje industrije bobywa, pola nasż wotchora, dokelż tuta industrija pola naż žwoju nédbuschu wulkosch żhubuje. Phosphorowa kżalina nadeńdże žo w kóżdej barzy kóżdeje rostliny. Wona ma nadawk, rostlinu skrucżicż a żiwnjo derje wumicż. W cżażu do wójny dyrbjachmy też dużżyk (Stickstoff) jako chilisalpeter ł Ameriki dowożowacż. Dżenża to njeje wjazy trjeba, po tym jo žo naschej dużżykowej industriji poradżi, dużżyk w dożahażej mérje ł powétra dobywacż. Tuta lépschina ma sa naż njeżmérnu wažnoscż, dokelż žo ł tym hodżi wschón trjebany dużżyk dobywacż. S tym žo też temu sadżéwa, so by Amerika tak droha bycż, so nam njeby mózno bylo, chilisalpeter kupowacż. Dużżyk je wažny sa tworjenje a sa rosżenje wożnych wutkow. Wón twori jara wažny bélk (Eiweiß), kotryż je w rostlinje dżéła a kotryż je salkad k rirowemu wuwiżu a rosżiżu rostliny, so bohacże žiwnjo płodżi.

Schłóż je na tute waschnje złukowanje schtyrjoch najwažnischich rostlinowych wutkow špónok, tón njebudże žo kombdżacz, i pomozu naschich najwažnischich pschikupnych hnojow tute wutki žwojim rostlinam podawacz. Wschetoż wón špónaje, to może rostlina jenoż ł tym — ł dostatnym a prawnym żeżiwjenjom — najwjazy płodow bowacz. To dyrbiłch najwažnischi samér kóżdeho ratarja, jahrednika bycż. Wón žom wéże žwój dobi powjerschcż a ja wobydlerstwo dosez żyrodu. To jemu też łażu żohnowanje a sdożo pschi wón je wažny stow krajeho stata.

Rólnistwo.

Chilisalpeter abo naiche pschikupne dużyti.

Tam a ſtem nétkole ſaßo wigzy wo chilikim ſalpetrom owjebaja, dokeľ ſebi myßla, ſo ſami njemóſemy doſcé uſtuka (Stickſtoff) abo ſalpetra nadzéłacʃ. Namełwjenia, ſo ißchmy wukrajne wudźélki pschikupowali, ſu pak zyle njezrjebawſche. Zyle wéſte je, ſo mohło ratarſtwo k boxpéčnu pjetichich żnjow hiſchcże wiele wjazy duśnika pſchetrjebacʃ. Boyrawdźe teʃ pſchetrjebanje njeje hiſchcże najwyſchiſchi ſkoʃenk dozpéło. Naicha duśnikowa induſtrija je zyle na tute ſchetrjebanje pſchiprowjena, a móże dźenża wiele wjazy ſilneho duśnika nadzéłacʃ, hocʃ ſo pryedy chiliſcheho ſalpetra wukraja dowożowaſche. My ſmy w tutym naſtupanju wot wukraja zyle njewotwißni. Sa wſchę te pady, w kotrychż k cziſty ſalpetrowy duśnik (natron abo chiliſalpeter) wozrawdźe wużiwny, mamy dźenża pſchi prawoczaſnym ſoſanju łoiczj naſcheho natrona a chiliſcheho ſalpetra na pſchedań. Dokeľ pak pola naſchej ſwjetiſcha łohlej ſemi ſo boja, ſo cziſty ſalpeter ſemju wuzuga, duż teʃ napraſchowanje ſa nim njeje tak wulke, kaʃ ſa druhimi pſchikupnymi hnojemi. Salpeter ſo ſwjetiſcha na naiſmalſe ſyrjy naſymu na dżeczeł, njezrum a ſpółla teʃ na zolomniju mjeta. Hdy by ſo zokoraʃy trébny duśnik, jenoż w ſalpetru dacʃ chaʃ, by tu tola ſtrach wuzuzgana pſchewulki był, byrnjeʃ wón na rédy hewak yle derje ſtuktuje. Runjewon rosbrojenje duśnika by bylo, duż by nécht chaʃ żito na dwéſteſinje péſtojeznych polach enoſtronſzy ſ duśnikom hnojicʃ, jenoż ſo by tpéchniſche ſtuktowanje dozpéł. My to runje tak rucże a tunjo ſe ſchwablokiſaty amoniakom (ma 20 proz. duśnika), kaliamonſalpetrom ma 16 proz. duśnika) a Lewnaſalpetrom (ma 27 proz. duśnika 28 proz. ſalpetra) dozpéjemy. W poſlednim ſtuktuje ſalpeter ypéchniſcho a duśnik pomałſcho. Strach wumyćja je u zyle żnodny.

W ſchulkej ſahrodźe jeneje ratarſkeje ſchule wuczinjachu żitne żnė ſ 8 orow wulkeho, wyſoko leżozeho pétſojeznego ſola na 1 jutro pſchelicżene 19 zentnarjow. Niebė bo dowola ſ bródźnym hnojom, ale jenoż ſ $1^1/_2$ zentnarjom kaliamonſalpetrom, 1 zentn. 40 prozentowſkim ſaliſom a 1 zentn. Domaſchowej rudu hnojika. Sa wuſyw béſche ſo 50 punow rożki trjebało. Tutón pſchikład pokaże, ſo móżemy duśnikom naſche żnė hiſchcże jara powjeſchicʃ! Hlowna wéc wéſo njeje, kak wiele ſo wón wumjeta. Po wſchelakich vobłebżbowanjach je najſépje, ſo ſo ſa rożku tiecżma kupneho hnoja hiżo pſchi naſtupnikim wobdźélanju wumjeta a ta ſwablokiſaty ammoniak, ſo by ſo młode żitko ſtruchliło. Druhej dwė tiecżinje pſchidatej ſo naćiſ, nanajpodbijiſchi pak w prénjej pokoju mérza. Snate dreje budźe, ſo dyrbi ſo ſa nośniſke hnojenje jenoż ammonialowy duśnik bracʃ z ruż ſalpeter.

W poſlednim cżoſu ſo teʃ wjele wo ſtobulkuſtkowanju ſda (Jod) pola chilealpetra piſche. Wjele poſpytnow pod vſchelalich żinych drużinach pak je pokaſało, ſo chilealpeter na żadyn pad lépje njeſtuktuje hacʃ naſch natronalpeter. S pſcheputowanjom je dopokaſane, ſo ſamo 30 krótċ wulkomnohota jeda, kotraʃ ſo w chiliſim ſalpetru woprawdźe na dendże ſ zyka ſoneho wſiwa (Einfluß) na roſczenje nimo. Wuzyche teho ſo pſchiwożowanje chiliſcheho ſalpetra tehodla poruczą, dokeľ wón baſiſan (baſiſch) derje ſtuktuje. Runje tak derje teʃ natronſalpeter hnoji, dokeľ mateʃ wobej jene a tejſame chemiſke ſeſtajenje. Dyrbimy pak ſo wobeſe teʃ pſched pſche wulkim wożenjem baſiſcheho ſtuktowanja na tkalſchej ſemi na kedżbu bracʃ. So by ſo baſiſanje wotſtroniło a njeſchłódne ſczinikło je po najſponjenju wapno trébne. Druhdy ſo teʃ nuſnoſcʃ kupowania zuſnych hnojow ſ tym dopokaſacʃ pyta, ſo dyrbja ſo kuki żylnje ſ duśnikom hnojicʃ. Take żylne hnojenje łukow ſ bożeċżu 4 abo 5 trawow drje ſo w 99 proz. naſchich hoſpodarſtwow njeżada. Pod naſchim motrik- ...hnjebjom (Klima) bychu ſo k temu teʃ jenoż zyl ... ...odarſtwa hodżake.

... ...ego niehy cziſty ſalpetrowy duśnyk na naſchich ... ...leżazych mokrych łukach ſ hiżo naipomnjenych ... wużiwny był. Strach wumokanja by tu wéjo ...ulki był. Hdyż dyrbi duśnyk woſebje ruċże ſtuktowacʃ, ſnadź po prénim woſyċżenju, hodźi ſo to ſ kaliamonſalpetrom abo Lewnaſalpetrom runje tak derje ſ wuſitkom narunacʃ.

Najważniſche pſchi kupowanju hnoja je, pod naſchimi dżenżniſchimi hubjenymi wobſtejnoſczemi w ratarſtwje pjenżiſna. Wot njeje je wożnoſcʃ a hodnoſcʃ duśnikow hnojenja we wulkej mérje wotwißna. Ptocżiſny natronſalpetra, chiliſcheho ſalpetra a druhich wainych duśnikowych hnojow béchu vſchi poſledniċh hnojowych pſchedawanjach ſlédowoże:

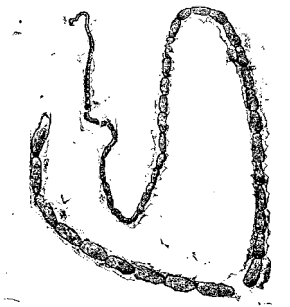
	1 zentnar natronſalpetra	1 zentnar chiliſ. ſalpetra
ſrjedź mérża . . .	12,20 hr.	12,50 hr.
ſapoczatk hapryla .	12,20 „	13,— „
tónż hapryla . . .	12,20 „	15,50—16,— hr.
ſrjedź auguſta . .	10.40 „	14,50 hr.

Pſchi tym dyrbi ſo na to pokaſacʃ, ſo ſu ſtary ſnaty ſchwablokiſaty amoniak a tamne druhe hiżo naſpomnjene upne hnoje hiſchcże njeke tuńiſche hacʃ natronſalpeter. Kotre pichitupne hnoje budźa tehodla ſa ratarja wużitniſche, tiż ma żenża teʃ ſ kóżdym pjenjezkom liczicʃ, njeje dwélomne. — Wuſche teho teʃ njeje dowidżecʃ, cżehodla durbjeli my naſpomnjenych pſchicżinow dla k ſchkodże naſcheje wukrajnowotkowanſkeje bilanżu zuſy chilſki ſalpeter ſ wukraja dowożowacʃ, hdyż mamy tola naſch natronſalpeter a druhe pſchikupne duśnyki, kotreʃ ſu runje tak dobre a hiſchcże tuńiſche a tkmanſche hacʃ tamne.

Poż a jeho cżwilowarjo.

(Se 4 wobrałomi.)

We łoſmach pża hoſpodarja wiſchelake drużiny njerodże. Te jeho pſchejo cżwiluja a ſawinuja druhdy trupawoſca a wſchelake ſahorjenja tkże. Wſchelaka wobruża pſchenjeże ſo teʃ na cżłowjeka. Tehodla njeje możno pham, kotreʃ ſo njerodźu wobcżeżene, we wobydlenſkich ſtwach pſchebywacʃ ecʃ. Tele pſchiżiwniki (Schmarotzer) ſydla w łoſmach pżu pak żedża na ſkži. Wone tu pak ſtajnje pak ſ tym ſemi ſdża. Schtóż żebi pżu dżerżi, teho winowatoſcʃ je, ſo

1. wobras. Pżyċżeʃ ſchlebjerdżak.

poſtaracʃ, ſo poż ſwojich cżwilowarjow ſterje a rédże wotbudże. Houbowniſki wuſtaw (Inſtitut für Jagdkunde der „Deutſchen Jägerzeitung") we Zehlendorfſke pola Barlina pſchiwobroċża ſaniċżenju pżoweje njerodże wſchu kedżbliwoſcʃ. Tónle ſamér ſpéchujo je hiżo rjane wulpéchi bozyli. We tymle naſtawċżku njech ſo wo tym wſcho nuṇe praji.

Naſtaċże tkhow.

Poż hoſpoduje dwė drużinje tkhow, pżyċże tkhi a cżłowjeċże tkhi. Pżyċżu tkhu cżłowjeł teʃ druhdy żbéhnje. To pak jeho njekuża. Wona je jenoż wobcżeżna, ſo jow e ...m béha. Tutej drużinje roſeſnawacʃ jenoż ſ pomożu po wjetſchażeje ſchleńży abo mikroſkopa. Tkhowa ſaneżka ſnieżi ...nano 20 béłych podołhojtych jeſkow. Kóżde ſ nich je 0,8 mm wulke. Spóſnajeſch je ſ dobrymi wocżemi jenoż jako dypki Wona ſnieży je do ſchkałobow drjewa abo podobnych pſchi hodnych méſtnoſczow. S jeſkow wulkżu po 6—12 dnjach brobnuſchke podołhojte bóle ſplaznjene cżerwiki, bjelißu pſchecżoċżiwſchi. Po nékóże 11 dnjach napſchedże żebi cżerwik malenczki żidżentaty puzk. We nim pſchetwori ſo cżerwik do kéżeje podóſiſcho bruneje wecżki, kotraʃ ſo pſchetwori do pſchekabanja. Po 11—20 dnjach hotowy pſchekabanz, mjenujzy tkha puzk woruſchcża. Koż ſmy naſtaſcże pſchekażanza tudy wopiſali, móże ſo teʃ to na koži pża roſmicʃ. To ſo ſtanje, je-li je poż na cżéli trupowy. Do trupa ſkanclka ſwoje jeſka naſadża, kotreż ſo potom roſwiwaja, każ ſmy runje wopiſali.

Kak tkhi pżyċżeʃ ſrowoſeʃi ſchkodża.

Ma-li poż wjele tkhow, wone jeho derjemécżu jara ſchkodża, woſebje, hdyż ma jara mehku kożu. Koża ſo lohze ſahori a jédmi, dokeľ ſo poż drapa a tuża. Take ſahorjenje (Entzündung) a jédmjenje ſwjetiſcha dotho traje a ſo cżeſko lékuje. K temu pſchindże, ſo ſo we tkhach druhdy jeſka ſchlebjerdżaka (Bandwurm) nadeńdu. (Hl. 1 wobras). Poż tkhi ſ tkłomu pika, po tymle pucżu pſchindu jeſka do żołdka a cżrjewow. We cżrjewach ſo ſchlebjerdżak wumwje. Wone wſchak pżeʃ, hdyż ma jich jenoż nékotre, wjele njeſchkodża. Je-li pak ſo ſ hromadami nadeńdu, ſawinuja, ſo poż ſtori a dele bjerje. Tkhi ſkoja jeſka ſchlebjerdżoka. Te żu tak drobnuſchke, ſo je jenoż ſ pomożu mikroſkopa ſpóſnajeſch. Wone lévja ſo pżyċżeʃo ſejadża. Tam je tkhi ſbéhnu a ſeżeru. Tkhi ſo do drobnuſchkeho cżernika wumija. Każ hiżo wopiſacʃ my, wróċża ſo ſaſo do pżyċżeʃo żołdka a cżrjewow.

S cżim ſarcżériſch tkhi. Tu oyrbiſch wſchelake dżéła roſeſnowacʃ. Naipryedy ſo poſtaroj, ſo wſchė żiwe tkhi na pżu ſaniċżiſch. Potom ſaniċżuj tkhowe jeſka, cżerwiki a puzki. Te nadeńdu ſo we drjewi pżyċżeʃe hétu, we błomje, żunje ab druheje podłohi (Unterlage) jeko lehwa. Stónċżnje wotreżér ſchlebjerdżaka. Je-li ſ tychle ſtjoch dżéłow jene ſtomdżiſch, twóri poż żenje trojnje tkhi njewotbudże. Stérdki, kotreż dotal naſołowachmy, trajnje mało pomhachu. Wone pſchiżiwniża, to réka njerodź, jenoż poſtuchichu ale njemoriehu. Pak ſu jédożte a tehodla teʃ pżeʃ ſchkódne. We nowiſchim cżaſu pſchedawaja w ubjernu ſrédk pod mjenom „Cyprex" S jeho nałożowanjom morimy tkhi wéſće lohze a pódla pżeʃ njemwadźimy. Tónle ſrédk doſtaniejeſch we haptyżiach a we drogownych ſlamach. Niedyrbjał jón pola naſ doſtacʃ, wobroċʃ ſo na firmu H. Barella, G. m. b. H. in Berlin, Franzöſiſche Straße 24.

Do maſeje ſchkliczki liń nécżto Cyprexa. Mehku ſchcżétku we nim womaczeʃ a daj wotkapacʃ. Potom ſe ſchcżétku łoſmoj pſchecżeſaj. Pſchejaro pak je injenomaczeʃ. Naipryedy ſapocżiń ſ wotruſchu. Hlowu naipoſledniſche pomaczeʃ. Po 2—3 dnjach pża we cżapkej mrdlißnowej wodże wokrepni. Hdyż ſu pża ſ cuprezom namaſeʃ, ſwal jeho na ſchtwórcż (bértlik) hodżiny do rubiſchcża abo płachty. Hlowu pak njeſmélch ſobu ſawaliċż.

Tkhowe jeſka a cżerwiki pak ſaniċżiſch, hdyż bno a ſnutſka ſcżémy pżoweje hétu ſ horjeż ſodowej wodu abo ſ wodu, we kotreż ſu na litr wody 50 grommow kreſola roſpuſchcżiſ. Saßkanje pżoweje hétu ſpal. Płachty, na kotrychż poſ léha, dyrbiſch wupłokacʃ a pak pilnje wulkepacʃ a cżeſacʃ a ſtónżnje deſinfizérowacʃ.

Schlebjerdżaka wotecżériſch ſ keratinérowanymi pilami (keratinierte Pillen). K tym bjeru truhany arekowy worjech (Arekanuß) a ſantoperonin. Tónle ſrédk mjenuja „bareloliſi ſrédk pſche ſchlebjerdżaka". (Barellolbandwurmmittel). Poż jón tak lohze njewublurwa. Wón pżeʃ nicżo njewadźi a tola żbłnje ſtuktuje. Tute pily doſtaniejeſch pola ſameje Barlinſkeje firmy, kotruż ſmy tu horka pomjenowali.

Wſchi.

Kak ſo wuwija. Wſchi żyżaja ſrej teho ſtworjenżſka, kotreż je hoſpoduje. Pżyċże wſchi je nimale 2 mm dołha. (Hl druhi wobras.) Hlowa a pżedne cżéło ſtej żołtej abo na żołcż brunjej. Sadne cżéło je żołto ſchére abo jaſno ſmjeły ſwoje jeſka, ...
Dokeľ ſu lépjate ...
tode wſchi dołh.

Cżeżobla ſu wſchi wżeʃ ſchkodne. Wone ſawinuja żyłne ſwjerbjenje. Cżule jara dele wośmu, hdyż maja tuteje ienroże pſche wiele. Hdyż kotreʃ na łoſmach wiſżaja łóhſcho ſpóſnajeſch, hacʃ doroſcżene wſchi.

Kak ſaczériſch wſchi. Hacʃ dotal nałożowane ſrédki bécżu jédożte a tehodla pżyċżeʃ ſtrowoſcʃi wadźachu a pak béchu taſſe, ſo dyrbjeſche je pſchezo a tedżbliwje nałożowacʃ ſo łychu trochu pomhałe. Wiſche hnidy hacʃ dotal żaneho ſrédka njebé mjerjadnje dobru ſrédk, kotruż runje tak derje wſchi każ hnidy wutupi, je hiżo horka mjenowany „kuprex". Wón ſo runje tak nałożuje, każ ſmy pola tkhow hiżo wopiſali. Pola wulkich pżow trjebaj tuteho ſrédka: 100 ccm, to je dżeſatk litra, pola ſrénjcho 50—75 ccm abo nimale pół bértlika litra a pola małych pżow 25—50 ccm, to by bylo ſchéſnotka litra. Ma-li poż bokhe łoſmy, dyrbiſch dwójzy telko nałożowacʃ. Cżeſok a ſchcżéci wumyj w horjeż ſodowej wodże. Saßkanje hétu ſpal. Teʃ dno a ſcżény hétu ſ horjeż ſodowej wodu iwoykołaj a możeich horzu wodu trjebacʃ, we kotreju żu 50 gramow kreſola roſpuſchcżiſ.

2. wobras. Pżyċża waſch, powjeſchena.

Kożwowcżſt (Haarlinge).

Kak je ſpóſnajeſch. Kożmowcżſti méjachu pżedy ſa wſchi, dokeľ ſu jim jara podobne (3. wobras). Wone krej njezyżaja ale jenoż na koži żeru a łoſma wobſtużuja. Koſmowcżſta naroſcże hacʃ do 1,5 mm dołha. Hlowa je bruna na żołcż. Sadk je jaßnożołty a jara ſchcżoli.

3. wobras. Koſmowcżſti, powjeſchene.

We kajſkim naſtupanju ſtrowoſcʃi wadźi. Tele pſchiżiwniki dreje ſchcżipaja, ale njekuża. Wone dreje żaneje chorolcże njeſawinuja. Pżeʃ pak ſu jara wobcżeżne, dokeľ po koži a we łoſmach jow a tam hanjeja. S tym ſkoċżo jara wobcżeżuja. Hdyż pża njerodźiſch, ſo wone żołkawje pſchiſporjeja. S wjetſcha hnißża na łtowje a na ſchji. Wone nadeńdu ſo pola pża ſ bóbom ſe wſchami. Runje każ tkhi ſu łoſmaczki pſchebydlinżan (Zwiſchenwirte) ſchlebjerdżakow.

Pſchcżéżiwo nim naſołowi ſome hiżo pryedy wukałane rédki.

Kléſchcże (Holzböcke).

2. wobras. Pżyċża waſch, powjeſchena.

Kléſchcż (wobras 4) je 1,2—4 mm dołhi. Hdyż je ſo krewje naſyrał, je hacʃ do 12 mm dołhi. Ssanzka je na żołcż cżerwjena, poſno nażarena pak wokoj-ſchéra. Tute pſchecżiwniżu wiſżaja na trawiczkach, łopjeſchkach, a pak żedża na kerkach. Tu łakaja na nimoběżące ſwérjatka, druhdy teʃ na cżłowjeka ſtocża. Stoczjiwſchi japſchimnu ſo prédkimi nohami, ſe ſwojim pyſkom ſatocża ſo do kože. Strowoſcʃi wone pſchewjele njeſchkodża, jenoż hdyż je ſ mozu wottorhnjeſch, ſo pyſk, kotruż tcżazy wotſtanje, druhdy wujéſi.

4. wobras. Kléſchcże, powjeſchene.

Kak je wotſtronjſch. Pomaczeʃ je ſ woltjom, vaſelinu, ſ petrolejom abo benzinom. Po 10 minjeſchinach je kedżbliwje wottorhń. Jeli nodżeſch, ſo njebychu ſo na twojeho pża kléſchcże napowjeſcheji, hdyż ſ nim pſches kerki dżeſch, pomaſaj jeho ſ łaha ſ wolijom abo petrolejom.

Naiymna ſpalniczka

(Herbſtgrasmilbe abo po łacżanſkim leptus autumnolis.)

Kak ju ſpóſnajeſch? Tule tak mjenowanu naſymnu ſpalniczku mjenuja w alpach hórſtu wſoch (Bergflaus). Wono je cżerwik ſpalniczki, kotruż we wieczornej a ſrjedźnej Europje Cżerwik je żołto-cżerwjeny, pſchi ſpoczatku je jiſcho je bóle ſplaznjeny. Tele cżerwiki nadeńdu ...m léże e naſymu. Wone żedża na trawje, na

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

Wušiwa płaćo mjesacnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a bola dowérnikow 1,35 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 4 zł. pj. Wudawa a čiści Sakserjec kniholičéćafnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel 887

Za nawóstki, kiž maja so nać do 8 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšérnjejše so staji nawóstki a tabele so w sóe wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 302 **Budyšin, póndźelu 29. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

S nowym wólbnym zakonjom dyrbja so małe wólbne wokrježe, kajšej su do wójny byłe, sašo sawjesć. Po jenzelnim pschikładze dyrbi so wukazanka wótka išo sawjesć. Losbudženje dyrbi so huhdom ł prěnimwustwolenjom stacj.

*

Wirttembergske kněžerstwo nowiny konfiskuje. Poslednje dny su so demokratiske nowiny „Donauwacht" w Ulmje a „Volksżeitung" w Goppingenach konfiskowale.

*

Wobtwjerdženje Jendźelskeho stejšćenja w Singapore w Japanšej bojosej sbudźuje. Francowska pječa Jendźelšej swobodnu ruku w rańšich morjach da. Sa to Jendźelska Francowskej swoju podpjeru pschi němšim nawalu do Franzowskeje posliča.

*

Wopytej južnoslowjanskeho krala Alexandra w Pariju so wurjadna wažnosć pschipisuje.

Franzowska žebi žada, so bychu so tajne wojerske organisacije w Němskej rozwuschcrile

Konferencu swjatarskich pósłankow Pariskeje nowiny dołhimi nastawkami rospominaju. Knježerstwu blisko stejace nowiny su hižo někotre sdźelenki wo rosprawje swjatarskeje kontrollowacje komnisije a wo namakanju brońow w Essenje a Berlinje pschinjesene. W Essenje su pječa 27 000 stelbow a w jenym Berlinskim pschedmješcu 40 000 rolow maschinskich stelbow namakali. Posledniše dwje bischcje njesku dołowidźene, tola tak daloko bschikowane bychu, so mohle so na někotre dny dołowidźeć. Po statwie 164 Versaillelskeho rěčenja je so Němšej jenož 792 cžežkich a 1134 łohkich maschinskich stelbow, po tajkim wschu hromadze 1926 dowolilo.

Pariski „Journal" pische: Wotkryte rosprawje kontrollowacje komnisije daloko wschu pschestupichuje, schtož je so wocžakowało a so wobsedje na dokumenty a fotoarafije fejera, kotrež buchu bjes dwěla wschudje najskrutnišši zasčišcej činiłcj. Stejšćeho jendźelskeho a francowskeho knježerstwa so Belgiski, Italiski a Japanski sdźeli. Wobej knježerstwje stej w tym ł jena, so Kóln psches 10. januara wobsadźenu hakle potom pschestanje, hdyž su so wotbrońerske postajenja pschewjedle.

3. Němšej dyrbi so nadźija wostajicj, so so Kóln a Porubrika ł dobom wupuschčitaj a to najsažo w meji abo we junju.

W franzowskim knježerstwje maju sa njemožne, so by so wotbrońerske prašenje w bliščim czasu rosrikało. Praji so, so w Němskej wuhlědźene tajne sklady brońow njetsu tak wažne kaj so to swonkowdnje być sda. Jedyn sobustaw wubjerka deputerirskeje komory, kotryž so ł kontrollu mérowych frěčenjow sabéra, je sledowace rjekł:

Brońowe namakanki w Němskej su dobre dosć, so bychu so w nowinach rosprajile, so by so sjawne mjenjenje na podwdźenja wobrocžiło a so sa prašenje sajimało. **Hłowna wěc pak tajne organisazije němskeje woborny (Stahlhelm, Jungdo atd.) a jelena polizija wostanu a ł tym swobodze zuwuczenje němskeje młodźiny, ł kótka pschihotowanje Němskeje k wjeselerskej wójnje.**

To je stejšćeho zykeje franzowskeje deputerirskeje kontory. Sapósłanz Loucheur, kotryž swój stuhly wlito sašo swikonja, sebi žada, so so **franzowska politika pschede wschém na to wméri, so bychu so tajne organisazije němskostatneje wobory wotbronile.** Herriotej blisko stejace nowiny „Gnjornation" mjenjenje franzowskeho knježerstwa je sćežowazej sadu sinamjenja: **„Němska statna wobora a generalny stab staj zamołwitaj winikaj. Tónle němski Karthago dyrbi so sniežicj.** W posledniu poseđenju deputerirskeje komory, w kotrejž so mobilisizija Franzowskeje w pschichodnej wójšće rosprajesche, wójnski minister Nollet sapósłanzej Loucheurej směrowaze wotmołwjenja da, so je Franzowska technišzy ł wójnje pschihotowana.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráči serbsk!

Kaž. a nałuńša kupowańša wobnow. Pódwowanje spěšnje a tunjo

Ruska wjazy njepłaći.

S Rigi so schwajańskim nowinam telegrafuje: Bolschewiske knježerstwo je dla swojeho finanzneho połoženja nuzowane, pschedbyndźiwu tśeśeje internazionale sdźělicj, so dyrbja so lětne podwiercańše pjenjesy sańsajicj, dokelž so po poruczenjach, kotrež su komunistojo pschi wólbach we wschelkich statach w posledninm czasu poczerpiše, njeje mózno, ruske finanzy dale poćežicj. Tśeśej internazionali je so czaš hač do měrza dak. Powołuje so, so je ruske knježerstwo lětuje 200 hač 300 miljonow złotych rublow sa komunistiske agitazoju we wukraju wudawało.

Rusko-franzowske jednanje so sastajiło.

Jednanja mjes franzowskej komnisijna ruskim pósłanzom Krażinom w Pariju wo wuprawjenju njerosrěanych franzowsko-ruskich praschenjow su so pschetorhnyle. Krażin so sapowjeduje, franzowske stejišćenje pschipósłacj, po kotrymž ma Ruska swojich franzowskich wěricelow dospowolnje spokojicj. Prjedawschemu planej, po kotrymž mjeńsche so tole praschenje w małej komnisiji rošrěacj, su swadnyj dali. Dale je zkhyschcj, so so k wobnowjenje ruskeje-franzowskeho wikowanskeho frěčenja hischcze njeje žaneho podłoža namakało. Teho dla pječa hischcze w januarje Krażin na konferenzu rady ludowych komnisarow do Ruskeje pojedže.

Franzowski statny dołh so potrojił.

Finanzny minister Clementel je w dewutśerstej komorje bilanzu finanzneho połoženja Franzowskeje podał. We rosprawje so praji, so je so swonkowny dołh Franzowskeje hač do 14. julija 1924 na 35 964 miljonow złotych frankow potrojił. Sakładny fundskowny dołh 73 550 miljonow złotych frankow wučinja, wschón statny dołh je so po tajkim wot wójny potrojił. Rosprawa pak na to pokazuje, so je so statny dołh druhich krajow hischcze **we wjetšej měrje powjetšił.** Mjes tym so je franzowski statny dołh wot léta 1913 wo 330 procentow frosił, je so jendźelski wo 1060, amerikanski wo 780 a italski wo 725 procentow powjetšił.

Sserbskaj kralowskaj mandźelskaj w Pariju.

Južnoslowjanskaj mandźelskaj staj sobotu dopoldnja do Pariża pschijěłoj. Sastupjeł presidenta republiki jeju na dwórnischczu powita. Južnoslowjanski kral je pječa do Pariża dla balkanskeho swjatża pschećžiwo wójnskim wotpohladam Ruskeje pschisichoł.

Pschećiwo bolschewiźmu.

Natakśa parlamentska strona w Bołharskej je se wschěmi hłosami pschećiwo jenemu wobsamkła, sjawne pschipowjedźenje wudacj, ł kotrymž so natarjo sašadnje wot jenotneje fronty ł komunistami wotrjeknu.

Dobveze albanskich sběžkarjow.

Nědhuschi albanski ministerski president Achmed Zogu, je se swojim wójskom zyku połnócnu Albansku dobywschi w Tiranje nowe knježerstwo sestajał. We nowym knježerstwje je wón pódla pschedbydźiwa smutskowne ministerstwo pschewsak. Po powjescji ł Dibry je sběžkarske wójsko do Elbassana zacžahnyło. Zyła wobsadka tuteho města je so bjes wobarana poddała. Wyschnosće su Skadar wopuschczile. Měschczenjo a knježerstwowi wojazy su sběžkarjam deputazije napschecžo pósłali a sběžkarjow pschepróchu, so bychu město wobsadźili. President dotalneho knježerstwa Fan Noli a jeho finanzny minister Gourakati staj pječa do Durazzo cjekkoj.

President dotalneho knježerstwa Fan Noli je se statnym samošćenjom cjekuk, kotrej je so ł automobilemi wotwjesto. Fan Noli je so pječa ł italskej parnej łódźu do Italije wotwjesł. Njewérja, so budże dotalnemu knježerstwu mózno, so w wschitkim měrze Balonje sabrdlicj, dokelž je Mufied daj je sběžkarskim wójskim Argyrokastro wobsadźił. Valona je ł tymwohrožena. Pschimórske město Durazzo je bjes knježerstwa. Městowy prefekt je se 100 000 złotymi lirami ł města cjekuk.

Zandych južnoslowjanskich wojakow w Albanskej.

Južnoslowjanske pósłanzstwo w Prahy je tammiske nowiny prošyło, sledowazu powěsć wozsčitscj: Stórzba Albanskeho knježerstwa, so fu wjes satymi sběžkarjemi serbskich wojazy, njeje po wěrnosći. Sću to wojerscy cjekneżeny nasčeho wójska, kotriž fu prjedy do Albanskeje cjekli. Albanske knježerstwo njeje jich nam wudało, hač runje je južnoslowjanski pósłanz w Tiranje žadał, so bychu so domoj pósłali. Po tym fu wschc na to so pocžahowace wundawanja njewěrne.

Nowina „Tribuna" sdźělenku two stejšćeju Italskeje wo cjšćeji, kotruž je po sdaczu ministerstwo swonkownych należnosćow podało. We njej so praji, so wo dojednanju, mjes Italskej a Južnoslowjanskej dospitym, hudźetaj wobaj staitaj so kruteje neutralnosće dźerżecj. Podanki w Albanskej fu smutskowna należnosć Albanskeje a njemóża pschicżinu k łacrocżenju jeneho zuseho stata dacj. Južnoslowjanska politika so hróniże, wósmiese njewotmiknieje Albanskeje spěchowacj. Hacj runje knježerstwo Fan Nolia je swojimi sahanki k Moskowskej tśeśej internazionali, ł podpjerżanjom nawalow albanskich ruhježnikow do Južnoslowjanskeje njeje korrekinje so sadźerało a selbarne powjesće wo Južnoslowjanskej rošcherjalo, je Južnoslowjanska na podawki w Albanskej jako neutralna wobkedźowacka hladała a tuto rolu wona runje kaj Italska dale wobkhowa.

Conkow w Belgradże.

Bołharski ministerski president Conkow je do Belgrada pschijěł. Bórzy po swojim pschikhadże je wón ministerskeju pschedbydźu Paschicża a swonkowneho ministra Ninczića wopytał. Po knježerstwownym sdźelenju su sConkownom a komunistiski strach rospominali. Pschi tym fu spóinali, so je dorozumjenjenje mjes Bołharskej a Južnoslowjanskej, lohko mózno.

S rosprawnikom „Prager Presse" je Conkow w Belgradże rošrěacenje měł. Na praschenja, hač fu powjesće wo skoncentrowanju wójska w Bołharskej, ł ruskich cłeknjejšowobstejazeho, pod roskašowanstwom generala Wrangela wérne, ministerski presiden sConkow wotmołwi: Wojazy generala Wrangela fu Bołharskim hižo psched Ktami pod Stambulskeho knježerstwom wopuschczili. We taikim antibolschewikiskim wójšku njemóże žaneje rěcže być.

Nowy balkanski trojoswjazk.

Nowina „Tribuna" ł Pariża powdź, so je južnoslowjanski minister swonkownych należnosćow dr. Ninczić w Pariju ł Venizelom a Politisom wo jwjazku pschećiwo rusk. bolschewikom jednał. Dokelž je też Rumunska swólnita, je mu pschistupiła ko założenje balkanskeho trojoswjazka wo cžakuje. W Belgradże so pječa Paschicż, Venizelos a Bratianu sesdu.

Wołhódnosćenje madźarskeje krony.

Budapeschte nowiny pischu, so budże so wot noweho léta pschi wschech pjenjezných bankach ł 1000 krónami jako ł najnišćej jednotu liczeć. Po wschelakich wobliczenjach so smutskowna hódnosć 1000 papjerjanych krónow sa 4 helerjenmi powjaži. Madźarska króna je so sašo wothodnosćiła; ł tym so drohota powjetšicha.

Němske šulstwo w Čechach.

Skoro kóždy tśeśi dźeń němske nowiny nastawk pschinjesu wo podtłóčowanju Němcow w Czechach. Wobsebje hórscha so na to, so je němske šulstwo systematiśy nicji a ł tym Němcowstwo. Też wjele Serbow tutym kleskam a ftiwleennjam wéri, njepschinaja, so dyzdża Němcy ł tajšim pjanjom swoje žantjne skandalosne wusitupowanje pschećiwo narodnym mjenjschinam nastupaje schulstwo fakrywacj. Paduch, kiž throhle woła: „Sadźerżcje paducha", to je staru wéz a po tej methodze němske rowinarstwo na Czechowu zwari, so njeby nichtón schulske podtłóčowanje na pschikład Serbow wobkedźował.

Wobsebje so Němcy hórischa, so žu Czechi jim schule wsali a to 64 schulow ł 996 rjadowanjemi. To je wěrnosć. Ale czehohda? Pod starym rakuskim knježerstwom dyrbjachu w wjehol

Němska realka mějesche jenož 15. Čjeschi pak njejžu druhu realku dostali, hač zunjež mózno njeje w taykich pschejelnjenjenych zjadowinach ſ wuſpěchom wucžiś. So su ſo tajke hłubje wopytane němske ſchule ſjednoźile a ſo je ſtat potom w próſonych twarjenjach nowe cźełste ſakoſit, ſo njebychu pschejelnjene byte, ſchtó móże ſo temu dźiwaś. Ale Němzy njeje we wójnje nicžo nawukmył, nicžo ſabył. Lud němſki by k ſrosumjenju hotowy był, chze měcź měr, ale wełte wozbołu, ſchcźuwajo pschezo dale, ſo bychu ſ teho ſwój chłeb měli. Kóżda łža je jim witana. —

Tak maju Němzy wſchudźom, hdźež maju pravo na to, teź ſwoju ſchulu, a ſchtóž je to widźał, kak ſej Němzy ſ połnej ſwobodu w Cźechach ſwoju kulturu hajicź a pěſtowaś móga, ſo ſej pschał, ſo bychmy my Serbja jenoż dźeſatny dźeł teho dóſtali, ſchtóž Němzy tam maju, a bychmy wjeſołi byli a ſpokojom.

Ze Serbow.

Póndźelu, 29. hodownika.
Dhomaša Kanterburskeho.

1848 Wulka serbska zhromadźizna w Smječkeach pod kapłanom Kućankom.

1905 † w Budyšinje **serbski biskop D. Jurij Łušćanski, ſławny Serb.**

Ach dźělenje, ach dźělenje,
Kak ćežka wěc to je,
Hdyž ma so młodźenc dźělići
Wot holički lubeje.

Hdyž prajachmoj sej Božemje,
Mój wobaj płakachmoj,
A z rubiškom tym běłuškim
Saj wóčcy wutrěchmoj.

A wumrješ ty a wumru ja,
Mój wobaj wumrjemoj,
A jenoż rówk njech jenički
Sej wobaj skazamoj. Ludowa pěſeń.

Hdyž hwězdy wšě ći zhašeju —
'Noż wotćahń, — jutro zaswita.
Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +7, najnišźcha temperaura w nozy —4. — Sylny wuběžk niźiny pola kupy Jsland je nam hylny wětr, milišče ale mačzate wjedro pschinjeſł. Wyſchina je ſo jaſło'cźiła do połonich, a krótkorańſcheje Europy. Dźeźdźanſta wjedrarnja mění, ſo ſo ras (karakter) naſcheho wjedra najkerje zyłe pschemění. Naſche wjedro je runje we tym cźaſu ſo pscheměniło, hdyž teź ſtónzo ſo wobroćeł, ſo by ſ kóždym dnjom wyſchſche a wyſchſche ſtupało. Jutſtje mutoru ſtónzo ſo 8.08 ſkhadża a ſo 4,01 ſkowa. Mjeźaczk dopołdnja 11,02 ſkhadża a ſo wjecźor 9,40 ſkowa. Powješće, kotrejž nam dźeńa dopołdnja pschedleža, praja, ſo je wjedro hižo wcźera we Draždźanach miſiſche hacź pola naš we Łužicźomaj było. Tu wcźera pschi 2 ſtop. ſymy woſchkrot pradaſche. Puć a drohi běchu tak pjeſſke, ſo jeźdźi ſedma nicžtó pěſchi wjele ſtarke ſ konjemi won ſwěrł. Sylny howrjazy wětr je tu a tam telefonowe a telegrafowe groty pschetorhnył. Jeleſniczne cźaſy ſe ſapoſoźenjom pſchiſtłndźachu. Wulku ſchkodu je torhały wětr teź w Jendźelſkej nacźinił. Wětr móźeſe cźakmy wuhoło pſches brjohi do kraja honjeſche. Mjeńſche łódźe na morju ſo podmurichu. Zokmy na taſke woſchnje na 14 cźłowiſkich žiwjenjom ſaniczichu. —

— Wjedro na jutſtje mutoru: Sło mucźajuze a ſymniſcho ſtaby wětr. W atlanſkim ſo ſnjeź póndźe.

— **Rozprawa polizije.** W nozy k 28. 12. 24. wokradnu ſo kſeſarny muž. cźeſnik ſ rjeczasom, ſtřeb. muž. cźeſnik ſ ſatkowym rjeczeſtom na kotrymž bě ſtary 3 hł. wjenjes, 3 ſtřeb. muž. cźaſnikowe rjeczaſy, ſonjazy cźeſnik ſ dołhim rjeczaſom, ſtřebrny ſchwizarſki 5 frankowy wjenjaſ, brohowe ſtřowe jehła, ſchéry a ſnjeźny muž. wobłek, mužazy khapa, cźorne muž. rhołowy, ſ łazom a brunu ſymſki ſujetſchnik. Padawſchi pak to ſo nutſkohowyſchi pokradnuli. — W cźaſu wot 15.—24. 12. 24 njebarbjeny 14 abo 15 ſtrelazu rěži a kruch cźornego błacha, 50×60 wulki wjecźor 26. 12. 24 we wokolinje wjenjeznu ſbérki w cźornym kaſchćiku, 30×25 cm wulkim. W nim běchu ſti 10 000 hrimaki Weſtfaliſkeje provinzy, jedyn 500 hrivnak Weſtfaliſkeje provinzy, jedyn liebeskoſet, jubiliſki toſet Barlinſkeje, Lipcźanſkeje, Wróćiſławſkeje a Jenjanſkeje univerſity dwaj toſeri, kranowarſki toſet, pjenjez ſtoletneho Wróćiſławſkeho ſwjedźenja, 3 wjeſ hrivnaki a hiſchcźe druhe pjenjezy. Dale ſloty muſ. cźaſnikowy rjeczaſ, ſtřebrny rjeczaſ ſ wicźelakimi pjenjezami, ſtřebrnu nesbalſku jehlu ſ granatami, ſtřelowu jehlu, twórowarſki pjerſtſchežeń - wcźuje 20 liſtowych ſnamkow, liſtowe wobłaki ſ Pruſkeje, Hamburka, Hannowerſkeje atd., wukrajne dopiſniuje, ſtarej liſtaj ſ léta 1767 a druhe wězy. — W nozy k 27. 12. 24 40 m. muz. kóſchlazeho płatu, 40 m zonj płatu 3 łożowe porzelnjenja, cźerwjene ſnuniſate, kruch latka ſa muzoze kapy, 2 kruchaj latka ſa zonjazu drastu 3½ m ſtřebrocźerwjeneho ſomota ſa pſchewołoſki a muzoze ſtupnje. — Budyſchſkeje wotdźělenje kriminalneje policije proſźy wo wěſtyſnliżobne powěźeje.

— Sobotu w nozy wokolo 1 hodź. wuhladaſchtaj po ſtajiſkaj ſaſtojnikaj na ſerbſkej haźy, kaž ſo tam jedyn ſkomjany mech, kiž w jednym pincźkym wokuſe tcźeſche, palełche. Saſtojnikoma ſo poradźi, wobeń hórky ſadubjeć a tak dom pſched wjeſchej ſchkodu ſakhowaćj. Najkerje je nécźto kónck palazeje cźigary abo cźigaretty tam cźiſnyk. ſo tehodła w pſchichodze kóżdy bóle na kóżdu hjerzje.

— Wcźera njedźeſu napiſachu wjele wažnych wobſedźerjow khěžow, dokelž njeběchu khódniki poſpytali, haczrunjež běchu ſo napominałe.

Kóżdy Serb

:- kupi sebi jenoż :-

serbsku wottorhansku protyku

Dostać we

Serbskej hniharni

:: :: w Budyšinje. :: ::

— Přenidźeń hodow wokoło 2 hodź. ſaja Wóſa turzka 60-ſtinoho ventudóſtawarja ſ Watwiz. Wón dźěſche na owótnikſcheju po ſkhodże dele, ſwoje ſo a wumrě ſa krótki cźaſ.

— Nowy pſchedſyda Budyſchſkeho hamtſkeho ſudnikſtwa. Miniſterſtwo prawa je hamtſkeho ſudnikſkeho radźićela pſchi Budyſchſkim hamtſkim ſudniſtwje, kurta Georgija, wot 1. januara ſem ſa direktora hamtſkeho ſudniſtwa pomjenowało.

— Msda ſo ſtatnym ſaſtojnikam hižo 30. dez. wupłaćeji. Miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſcow, finanzow a ludoweho wucźenja ſu poſtajiłi, ſo by ſaſtojnikam, wucźerjam, pſchiſtajenym a druhim pſchiſtłuſchnym msda hižo 30. dez. město 31. dez., kaž dałeko hač ſrědki dowoła, wupłaćeji.

— Saſtarańzełki hamt. Knjes ſarjadowański wyſchſchi rekretaſ Ebert pſchijźiże na jeho proſtwu na wotpoczink. Knjes ſarjadowański inſpektor Kunſcher pomjenowa ſo ſa ſarjadowańſkeho wyſchſcheho rekretara.

— Wotpoczinka mżda. 30. dezembra 1924 wuſtaczuje ſo na ſaſtarańzełkim hamcze cźo. 55 wotpoczinka mżda atd. ſa mějcź januar 1925 a to wjchitkim w Budyſchinje a wokolinje, kiž ju dóſtawaju. Pſchekhodny pjenjez wupłaći ſo pſchiſłuſchnym prydawſchezej wojeſłeje woboty wot 1—1½ hodź. wot 3—5 hodź. wupłaći ſo wotpoczinka ſuda a cźakańſki pjenjez penſionerowanym offiſjeram, ſaſtojnikam a ſamoſtajenym takich ſtareje a noweje wojeſłeje woboty. Wupokazańſke khartki dyrbja ſo ſobu pſchinjeſcź.

— Nowe ſłużowne wołnamy pſchińeńſko-ſtatnej żeleſniży. Němkoſtatna żeleſniża je ſo po ſod hetyo rok kuježeńſtwa njemſkopiſmowego druſtwa pſchetworiła. Tehodła je nětko tež trěbne, ſo ſo ſłużowne wołnamy teź pſchemjenja. Miniſterialni radźićeſel wobkhadnuchu ſajadnjſtwa mjenuja ſo nětko direktorjo njemſko-ſtatneje żeleſniży. Wotdźeleńſkeju direktorjo pſchi wulkich wyſchſchich żeleſniſkich ſarjadowańſkich wyſchnoſećach ſu ſo ſ prěnimi aſſiſtentami preſidentow pſchepodſtajenych direktorjo němſkoſtatnych żeleſnizow ſo ſtali. Nima-li pak aſſiſtent preſidenta ſo ſtali, tak rěkaja w ſamoſe direktorjo pſchi němſko-ſtatnej żeleſniży. Wyſchſchi kněžeńſtwy radźićeſſo a wyſchſchi kněžeńſtwy twarjeny radźićeſſo njemſkoſtatni żeleſniſki ſarjadowańſki wyſchſchi radźićeſſo, kněžeńſtwy radźićeſſo a kněžeńſtwy twarjeny radźićeſſo njemſkoſtatni żeleſniſki ſarjadowańſki wyſchſchi radźićeſſo. Miniſterſtwo ſamoſtatnych hamtownizy rěkaja njemſkoſtatni żeleſniſki wyſchſchi hamtownizy, żeleſniſki hamtownizy njemſkoſtatni żeleſniſki hamtownizy. Knjeſtwy aſſeſſorjo twarjeny miſchtrjo a twarjeny wjedniży mjenuja ſo njemſkoſtatni żeleſniſki aſſeſſorjo, miſchtrjo, twarjeny wjedniży. Preſidentoju wyſchſchich żeleſniſkich ſarjadowańſkich wyſchnoſećow mjenuja ſo njemſkoſtatni żeleſniſki direktorjo.

— Njeſſkutk na pohrjebniſchcźu w Bożej nozy. Na Tuchorſkim pohrjebniſchcźu je ſo 4 metry wyſoko kraſny ſchmerk 1½ m. nad ſemju wotrěſał, ſo by ſo najſerje jako hodowny ſchtom trjebał. Połizija prowo njeſkutk wujaſnjuze ſoſtěkenja.

— 21. dez. budże wſtacź wažny dźeń w ſtawiſnach ſakſkeho miliniſtwa. Na tutym dnju bu 100 000-volt. miliniow kokowodow to Lauſenach wola Zizika a we Silberſtrahu pola Zwikawy bjeſe wſchěch ſadźěnkow je 100 000-volt. wodow w Cźornowizach nawjaſanych. Wulku miliniarnju w Cźornowizach je potajkim k prěnjemu rafej w paralleſnym dźěle ſe Saſkej wulko-miliniarnju w Hirſchfeldze nawjeczornu Saſku ſ miliniu ſo-ſraſa. Wažnoſcź tuteho podawka leži w tym, ſo je ſo 100 000 volt elektriſkeje wjedby k hodźenu kokowodej nawjaſało, kiž ſjednoza ſaſkim wulko-miliniarnju w Hirſchfeldze pſches Drježdźany, Kamjenicu a Silberſtrahu p. Zwikawy ſ prušſkimi wulkomiliniarnjemi w Cźornowizach, w Dubrowje (Trattendorf) a Lutach pſches Barlin-Friedrichsfelde a Drježdźany. 21. dez. 1924 je potajkim tez dałeko pſches ſakſke mjeſy najwažniſchi dźeń ſa wuwicźe ſaſtaranja zwjeſe ſjednjaneje Němſkeje ſ miliniu.

— Nowy żeleſniſki perſonalny porjad. W tutych dnjach je ſo ſónzenju namjet perſonalneho porjada ſa němſkoſtatne żeleſniſke druſtwo wozſewał. Po tim je porjadne wupowědźenje pola niźſchich ſaſtojnikow jenoż ſa kónz protyczneho mjeſaca mózne. Pola ſtrjednych ſaſtojnikow ſmě ſo wupowědźenje jenoż kónz kóżdeho protyczneho ſchtwórcź lěta ſ wobſtrowanjom dwajich mjeſaczneho wupowědźeńſkeho cźaſa. Wo naležnoſcźach druſtwa, kiž byrjoza ſo ſamjelcźeja, dyrbi ſaſtojnik mjeſcźeja, teź hdyž je ſe ſłużby puſchcźeny. — Schtóž midu naſtupa, poſtaji generalny direktor prowidla wo roſpołożenju prāmiſkow ſa wobſebite dźeła we ſłużbje a ſa naſtutowanje na macźiſnje. Dźeławſki cźaſ wucźinja na tydźeń jnemjeſitha 54 hodźinow. Pſchekroczenje tydźeńſkeho dźeławſkeho cźaſu ſo njeſarnuja. Prawo druſtwa, ſaſtojnikow kóżdy cźaſ ſ pſchiſłuſchenjom cźakańſkeje pjenjeza je ſłużby puſchcźeć, dyrbi k temu pſchinoſchowacź, druſtwo na nazwyſchſchi ſkhodźenk hoſpodarſkoweje połoženjoz. Dołoſt ſwinidże teź k 1. jan. nowe ſrjadowanje ſaſtarja wo dźełowych a ſaſtojniſkich radach ſa němſkoſtatnu żeleſniżu, kiž ważne nowoſcże pſchinjeſe.

— Sapakowanju póſtſkich pakcźikow do Sjednoczenych ſtatow północneje Ameriki. Po powěſcźach ſ Ameriki ſtawa ſo pschego cźakcźicho, ſo pakcźiki ſ Němcźe wobſchkodzene dóńdu. Pſchepytowanje je dopokaſało, ſo twina wobſchkodźenja ſ wjeſcha na tym ſaležaſi, ſo je ſapakowanje njedoſtatne, tak ſo ſo pakcźiki hižo pſchi nakładźenju na łódźe wobſchkoda abo tola rokom, hdyž na łódźach jedyn pakcźikowy mech na druhim leži. Wobzeže tajke pakcźiki wobſchkodźene dóńdu, tiž jim

---

Bratŕa Karamasowi.

Roman Fedora Michailowicza Dostojewſkeho.
S ruſcźiny pſchełožił Jurij-Hrodźiſchcźanſki.

24] (Pokračowanje.)

„A ſchto tola njeje?“

„Budu ſ jeje mandźelſkim, ſ jeje muzom. A hdyž něchtó pſchińdże, traſch jako łuboumnik, potom ſunu ſo do druheje komorki. Jeje pſchećelam wucźeſam cźrije, warju cźaj a ſym jich łěharnik . . .“

„Katerina Iwanowna wſcho ſacźuiwa, — prajeſche Aloſcha ſwjatocźnje, — ſacźuwa wſchitkix hłubinu teho njeſboża a cźże ſo wujednacź. By radſcho wumrěła, pſchetoż njemóże tebje njeſbożnoweho widźeć, ta wona wě.“

„Njewjeſeli ſo na wſchém“, — źmjeſche ſo Mitja. — „Tu, bratſje, je něſchto, ſ cźimž muſeſche kóżdu żónſku wujednacź. A ſnajeſch, ſchto je tu najlepje ſcźinicź?“

„Schto?“

„Zſi tyſacy jej ſaſo wrócźicź.“

„S wotkel pak je bracź? Ty wſchak ſy hiſchcźe maloléthny, a dźeńa dyrbiſch jej na kóżdy pad moje bożemje prajicź, hacź tu ſ jenjeſaſami ako bjeſ nich. Tule wěź njemóżu wjazy wudźeržicź. Taſ dałeko něſto ſym. Jutſtje by pſchepoſłoże było. Pósćeſu tebje k nanej. Teho dyrbiſch wo tute tſi tyſacy rublow proſyć.“

„Ale, Mitja, tón mi tola nicžo njeda.“

„Kak by dacź dyhł?“

„To ſam wém!“

„Sthſch, Alexejo: Po prawom mi nicžo wjazy dołżny njeje, mój dźěł hižo dóſtach. Ale po pſchikaſni moraſti je tola hiſchcźe mój dołżnik. Wón je ſebi wěſcże wóſom a dwaceći tyſacy rublow, kiž moja macź wobhdźeſche, pſchiſwójił a ſ tymi ſebi tu tyſacu rublow najebał. Tu móże mi ſ najnjeniſcha tſi tyſacy dacź, hdyž ſ tym moju duſchu heli wutorhnje — ſ tym cźini ſej wjele ſwojich hrěchow ſaſo dobre. Sa tele tſi tyſacy rublow ſym hotowy, ſo wſchitko druheho wſdacź. A njebudże jenje wjazy něſchto wo mni ſłyſchecź. Pożłednemu rafej dam jemu pſchiležnoſcź, ſo jako mój nan pokaſaceź. Mójeſch jemu prajicź, ſo je to pſchiležnoſcź, kiž jemu Bóh ſam póſła.“

„Mitja, nan tebi jenje nicžo wjazy njeda.“

„Snaju to, ſo mi njeda, wołeſche ta tłwoliu mi nicžo njeda. Sć krótka, traſch wot wcźerawſcheho je wdźeſe ſhonik, ſo Gruſchenka wopraſwdże taſ méni a ſo mi wuda. A wón ſam je njemdrje do njeje ſaluboway. Ale hiſchcźe wjazy wém powědacź. Wot pjecź dnjow ma hižo tſi tyſacy rublow pſchihotowane, kiž je do bankowkow na ſto rublow wumėnił a do pjecź ſas ſapjecźatowaneho ſawałka ſcźinił. Widźiſch taſ derje wſchitko ſnaju. Na ſawałku je pſjane: „Mojej hołdowanej Gruſchenzy, je-li cźże pſchińcź.“ So wjenjeſy pola njeho leża, njewě nichtó wjazy hacź jeho ſłużobnik Sſmjerdjakow, kotrehož ma ſa ſpuſchcźomneho. Nětko cźaka hižo dny dołho, ſo Gruſchenka k njemu pſchińdże a po ſawałk. Je jej to vjeź daſ, a nowa je wotmołwiła: „Móże bycź, ſo pſchińdu.“ Hdyž je pola nana była, móżu ſo potom hiſchcźe ſ njej wożenicź? Tehodła tu takam. Hoſpoſty wo tym nicžo njewědża, jenoż Sſmjerdjakow to wě a praji mi, hdyž wona k ſtaremu pſchińdże.“

„Sſnadź je wón teź tebi wo tym ſawałku powědał?“

„Haj, ale to je potajnſtwo. Ani Iwan tule wěź njeſnaje. Staryj je Iwana na něſchto dnjow wotpóſłał, do Cźermaſchnja, hdyž ma ſa wóſom tyſacu rublow drjewa pſchedawacź. Ale ſtaremu je jenoż wo to cźinicź, cźiſty powětr měcź, hdyž Gruſchenka pſchińdże. Tu ſłyſchu tam hiſchcźe je, ale dźeńa wona teź njepſchińdże. Sſedźitaj hromadże pſchi blidze. Dźi tam, Aloſchka, a ſadaj ſebi tele tſi tyſacy rublow.“

„Luby Mitjenka, ſchto tebi tola je?“ ſaſwoła Aloſcha nahle, poſtany, hładajo na Dimitrija, kotryž bě po ſdacźu roſuma ſbył.

„Schto tola je?“ wotmołwi Dimitrij ſ krutym pohladnjenjom a ſkoro ſe ſwjatoczným wurakom. „Njejeſym roſuma ſbył. Budź hdyž ſtarośće. Pósćeſu tebje k nanej, pſchetoż wěrju tu do bźiwa.“

„Do bźiwa?“

„Haj, Bóh bźiw ſcźini. Wón ſnaje moju wutrobu a widźi moje ſadwělowanje. Móże wón tule żurowoſcź pſchipuſchcźacź? Aloſchka, bźiw ſo ſtanje.“

„Póndu. Chcźeſch tu na mnje cźakacź?“

„Haj. Taſ ſpěchnje to njepóńdże, to ja roſumju. Njemójeſch nam jenoż běcźeć a hołła! tu hewaſ hižo wędża, ſchto chcźeſch. Tu khtółiu je dozka pjenj. Tſi, ſchtyri, ſydom hodźin budu cźakacź. Jenoż jene njeſaponiſt: hacź ſ njenjeſami abo bjeſ nich, dźeńa hiſchcźe maſch ſo pola Kateriny Iwanowny widźecź dacź, dyrnjeź teź w połnuju było.“

„Ždyž pak Gruſchenka tola hiſchcźe dźeńa pſchińdże?“

„Ja kedźbuju — a ja pſchileżu nuts a ſo mjes nimaj ſtupju — — a jeli — — ſaraju.“

„Koho cźaſeſch ſaraſyć?“

„Stareho. Niż jónſtu — tola ja njewěm — traſch teź jeho njeſaraju. Ale móżno tola je. Sſo boju, w taſkim wokomiki roſnjenjedri mje jeho napohlad ſurowje. Hdyž jeho podbrodu, jeho nóſ, jeho wocźi, jeho njeborne ſmjeſce. Wón je mi pſchećiwny, a ſo boju, ſo ſo njeſdźerju.“

„Dobre, póndu k njemu Mitja. Wěrju, Bóh wſchitko ſas ſo dobre ſcźini, ſo by ſo tajka ſtóſcź njeſtała.“

„A ja tu dochakam na tón bźiw,“ prajeſche Dimitrij „Wuwoſtanje pak, potom . . .“

W hłubokich myſłach puſchcźi ſo Aloſcha k nanej.

(Pokračowanje.)

do papjery sapakowane, njes tym, so pośtyki w brjewjanych kaschczikach bjes nuwjaca derje sdżerżane dóidu. Tehodla so wschém wotpósłarjam tajkich wężow, kiż móża so lohjy rosbicz abo rosmjasch, ježeli należnje poruczeja, so bydu k wotwótkanju tajkich wężow jenoż drjenjane pakzikli wužiwali.

— Telegrafiske pośtyki w pjenjeżnym wobchadże. Każ je znate, poniża so k 1. jan. 1925 tež placzišny za telegrafiske pośtyki w pjenjeżnym wobchadżu. S dobom sjednoria so tež waschnje tuteho pjenjeżneho wobchada. Sa tute pośtyki sawjedże so wosebity formular, na kotrymż sej dotalna pósłka pschipokasanka (Postanweisung) a płacna khartka (Zahlkarte) sjednoczenej a lach wupisacz. S tym wmjadnu nékto wobczežnje pschepokasanske telegramy, kiż su hacz dotal pósłały sastojnizy wupisalnicz dyrbjeli, schtož je wschego wjele czasa rubiło. Rosjasnjenja a pokaski za wupisalnjenje pschepokasanskich telegramow namakaju so na sadnej stronje nowych formularow, kotrež so po 1 pj. za jedyn na pósłach wotedawaju. Formularh, kiż njejsu hamtsjy pschiprawjene, su njepłacziwe.

— Poślednje njedżele mějachu kózda swoju. Wjerzowschka je żebi tež swoje dasa a to „skadu“ njedżela. Zyły dżeń so koro dschczowasche. Puczki, thódniki, mcże a hasy béchu hlacke tak schpihek. Lubżo żywachu popjeł a pék, ale woda to sasto wotpyłka a sdżała tež junjeriny. Njemżeże a dyrkatajo dżéchże so po lodze. Czasto możeżesche widżeć, so so nécht6n na jemju żywemu Wosebje strašne béchże, pisches hasu pschesnd. Hacz do dżesátnischeho ranja traje tute wjedro dale, s blokami pak drje je hižo lód rostał. Wjeżera pak je nékotrymżkuli we hrjebi lekał, kiż njeje kurjenu był a tež njeje pałeny, wino ani pił. Tež ja sym czażiczko smaczeł jemju wobsiwał, duży s wopyta antialkoholiskeho lekarja.

— Salstnjenje żadankow. Wschi żadanja na wobthódnikow s léta 1920 a wschi privatne żadanja s léta 1922 salstnja, jeli so w tutym czasu niczo płaczišu njeje, abo jeli dołżne sitczinu, dokże pschiwótnacza abo zmużdny njesmu. Najjednorischi a tmischi średk pschecziwo zalstnjenju je dżesátnischi bjel poruczkowcz wupłaczenja (Zahlungsbefehl). Wón je so pisches novelu civil. prozeża potwuschił a sjednoril. Napominanje je sapiżanym listom njepomha nicżo pschecziwo salstnjenju.

S Wrahi. 15. dezembra je wuschoł Cżeskoslowjerski Westnik. Je to czasopiż, kiż na Cżechowo we nasu a waż wo Cżechach a Slowjanstwje „informowacz. Wobshah „Westnika“ je bohaty, ninc druhich nastawkow sajimuje nasz wosebje nastawk wo tżoch jubilarach we Serbach kiż su létha swoje 50. létne narodniny swjeżili. Sżu to: knjes farar Nowak-Nacworski, knjes profesor D. Wicżas, Stollbergki a nasch spisowacżel Lorenz i Bżesé Wody. Wschitzy tżo su dobrym Serbam derje znaczi. Sdżiwaja potom wschelake rosprawy wo Lużicy. Wosebje je cżinoczi Serbskich czażopisow kedżbliwje wimuje. Sżu to „Serbske Nowiny“, „Serbski student“, „Serbski Hospodar“, „Skokalske listy“, a „Czażopis Macżizy Serbskeje“. Wosebje intelligentni Serbja, kiż nésché bórzy telko czżeże rèże sej pschisiwoja, so mója wschitko cżitacz, namakaju w tutym cżiśle Westnika derje sestajane literarne wuploky serbskeho nowinarstwa pohledniczo cżaha, tak so znano jedyn abo druhi hischcże nas sej we Westniku naspomnjene nastawki. Kż wyschcżeho wuznama sa nasz nu ju, s wjetschej kedżbliwoczu pschecżita. Dżakujemy so Lubwu Prażskimi bratram a lubemu redaktorej za tónke kraśny hodowny dar, pschejemy jim strowe nowe léto a nadżijamy so, so budże „Westnik“ tež w nowym téże dale sa nasch dżéżacz a skutkowacz. Na sdar!

S Budestez. (Saposdżene.) Wutoru pisched hodami sjednocz wobnoż firmy Kharle Kalandus s Kobljy w nasch wjes. Konjaj béchtaj so sakschilej a czekhuschaj. Bohużel bé pschi tom z woła paonje a woza bjes wdownja leżo. Dalsche pschicżiny njeżboże njeznażachmy hischcże shonicz.

S Khwacżicy. Nasche serbske towarstwo wotme wczera swoje jara derje wopytane mésacżne pohedżowanje. Pschichodny sjwjedżeń nowego léta pożwjeżcza wobsany pomuzt sa nasch lubych radujencych. Towarstwo je wobdżéli a leżdże so w 1 hodż popołdnju w Nowakej hoseżenzu. Nowum shromadżiznu wotmje towarstwo 25. wulkeho rózka Schdwirk, 29. wulkeho rózka, wjecżor, wuhotuje jenoż za swoje sobustawy a pschiwuznych swojbnu wjecżor i dobem jako 30 létny jubilejny sjwjedżeń założenja. Wsche sjawne sjwjedżenje towarstwow su staznje tak bohacże wopytane a dyrbja so pschejo někotre razy wospjetowacz, tehodla dże towarstwo dotychi zyle hame sa so żebi swoju pékru sabawu wuhotowacz.

S Małych Bobosz. W nozy 23. dez. pokradny so we jenej fabrikskej kólni wozowowny auto. Na ranje jsjesche auto na dróży njes Budpschinom a Pschichczanami. Pakduch bé jón stejo wostajil, dokelż njemżesche dosez sjuzina S auta béchu njedocżinkojo dwaj powotrowaj wohrożowaj, kiż sjej 64 zm. dolhej a 20 zm. schérokej, kradnyli.

S Hornjeje Wujschcje. Sa nowe mésacżanostu wuswolichi pschedsjedżerjerjo kujesa hospodarja Pawoła Barka. Dotalny mésacżanosta K. Alwin Schołta je starosby dla sastojnistwo złożił. 15 lét bé je wukonjal.

S Lubija. Cżeske rosbuchujenje sta so na Jakubskej haży cżo 6. Na khodniku bé so plumowa rolka puknyła. Mjenarnja pósła tam ludzi, so bychu wéż do porjadka pschinjesli. Woni pytachu winu w pinzy. Pschipadnje rosbuchujachu we kamym wokomiku w jednej sjimi khacże. Pinu, kiż bé w pinzy wustupił, sa z tym sapali. Pschi tom wejrzhnychu so muzojo we dwuje, schpundowanje we jsiwi, w kotrejż béchu so khacże rosbuchle, wutorhaj so z hodżi, jsiwinka nadoba so ponali, durże so wutżicżkim a nékdże 20 wokmow so wotlożicżi. Derje je jenoż, so nikomu z muzi żaneje schkody njesta.

S Lubija W Lubijskim hamtskim hejtmanstwje sjnéżenja 114 hoscżenzarjo reje wotdżerżowacz. Tu khwilu pak jenoż 5 tutu dowolnosez wużiża, to réka, so pozjadne reje wuhotuja. Na tutych 3 żurlach pak tehodla pischcże żana cżiśicżenza njeje, wotoziża z rejwarami a rejwarkow tak prydy, tam jenoż pschijndże.. 10 żurlow pschetwari so na druhe sameży, 33 hoscżenzarjo njemuhutuja dozysa żane reje. Tute pomery pak su k schkodze dawkowieje pokładnizy. — Powschitkomna khudoba budże wésche z winu. — Dale saja so tu zuły w „hospodże k domisnje“, kż 16 druhemu 19 hrimnow pokradnuł a pschepoda so hamtskemu sudzi. — W pschedchożi tydżeń dojdże drogisty Heinzy namaka go karton se fotografiskimi płatami. Na płatach su wschelake wobrazy. Schtóż tajki paruje, njech go na policzijn wobroczi.

S Lubija. Daloko a schéroko znaty lékar sanitatny radżicżel dr. Michael je zemrél. Dolhi czaż hižo cżérpjeshe na wicz.

Se Zitawy. S plumom sajedożicżej chżnicze so jedyn tudomnischi rjemjeślnitski mischcże. W straschnej wonnerje dowjescżu jeho do khorownje. Wón béschże widowz a na wunjzeńku. Swój wobkhod béschże żywojm hynam pschewostajił. Pschicżina hamonnordaskeho posbyta njeje znata.

S Wóżkinka. Na naschim wobaonym pohrjebnischczu bu 22. dezembra t. l. pokhowany mésacżanosta W. Nésdża z Wyżkotcje. Njeboh béschże mjele cżérpjeczy dyrbjał, — béchu jemu jenu nohu a ruku wotemali, dokelż na loczeżowu tuberkulosju cżérpjeschże. — Nésdża béche 42 lét stary.

S Kamjenza. Patorżiun wjecżor dobyschtaj so paduchaj na ranschej dróży do skleda firmy H. Nock. Pryedy hacz na mésnu padulschwa dokléschtaj, dyrbjeschtaj wjazy murjow a płotow pschekrocżicz. Na dworje namakaschtaj rébl. Wokno wubiwschi falschéschtaj do skleda a wupytaschtaj sebi najwyschschche wéżo. Njedocżinkaj zaj nésdże 20 lét staraj a bydlitaj jedyn w Rózeńcze a druhi we Schmonyże. Hižo na druhi dżeń jeju potażja lepi a jim w hamtskim sudnistwje bobru a tunju hospodu pschiprawi. Tworcy, w hódnoczi 800 hr., so pola paduchow hischcże namakachu.

Se Sleho Komorowa. Njedawno spali so tu kólnja, we kotrejż béchu pischcżeże nowoże zyrkwje. Wone so zyle smieżichu. Dale palesche so też na Kalawskej haży. Wobaj wohnjaj staj sahożenaj.

Se Sleho Khomorowa. Dwar katolisseje zyrkwje, kiż be so w lécze sapoczał, je tak dalako, so mósa so tam pewnje Boże służby wotmicż. Prénja wotmé so w Bożej nozy. Posawjezenia budże zyrkej halle poldżicho.

S Dobryń. Njejboże sta so w jamje „Providentia“. 63 létny hórniski dżéłacżer Jadkowski so sajzyna. Wón dżélasche hluboko dolka. Semża, kiż so dele sypny, jeho powrjeba.. Njedżelu rano hakle namakachu jeho cżélo.

Se Szalowa. Tu pokradnychu w jenej se sajodżenych nozow hnydom 1 rasom w dwémaj bróżczkowej małych tyżkatarow wjazy huż. Paduksżiwa potażkim hischcże pschecżo pschestałe njejsu, hdyż béchu tola w sajdżu jelach nasche strony tak husto z paduchami domapytane.

S Gurawy. Zadawny njeskutk sta so w lésu pola Kalkeborschcena Hejnzik Wette s Kalkenborschcena dżésche dop. w 9 hodżinje do lésa a so wjazy njewróżeji. Na to nastajichu so hrdżo, so bychu jeho pytali. Wórhy namakachu jeho cżélo w krewji leżo a pódła njeho leżesche tżélba ze dwémaj wutżelenymaj potrommaj. Njedaloko morwego leżesche tżélba 98. kiż mésnesche wjazy krawych blakow. Po wschém sdaczu je hajnik z dżiwim hoitnojerjom cżeżay wojewał, pschi kotrymż je jeho ożiwi hoitnojez skónzowal. Hacż je dżiwi hontnojez ześ morwy abo hacż je wuczekuje, njeje hischcże jasne. Głogowske stanc rèczniżowo je hnydom zakrocżiło a studny podawi pschepytuje. Morjeny je 52 lét stary a ma 6 dżéżi.

S Hóiny. Jena schtkleczżenja, kiż dolhi czaż njeżdżetasche, je jasno sapoczała dżéłacż. S tym je jasno nowa pschiléżnosez k dżéłu data. Na prénim dnju hnydom sjeschoż jedyn dżéłacżer, a cżasnjeże żebi wjazy porstow praweje ruki.

S Nitkeje. Straschne njeżboże sta so patorżiun rano wokolo 5 hodż. njedaloko Wuskidże na dróży. Hejtman Jwonka Kjużby z Peterdoorf sajedże je swojim motorskim kolom duzy domoj do kantjenja a padny tak njeżbożownje, so morwy leżo wosta. Wón je nan 5 dżéżi.

S Mużakowa. Wobżedżer piwarnje Rankel kupi pschi spoczatku wójny Mużakowsku piwarnju wat mésta Mużakowa sa 125.000. Psched někotrymi dnjemi pschesa ju akt tam. Jetsenkeller w Drjeżdżanach a to za 250.000 yr. Rankel bu j direktorom.

Schlesyski Haarmann.

Krótko naipomnichmy we „Sserbskich Nowinach“ wo nowym kannibalisskim padeńdżenju.

„Handwarkiski“ bo jsiwy wleki, morił a mjaso nażelił.

Nimo méry tajna należnoscz jimasche pisched někotrymi dnjemi wobydlerjiwo schlesyskeho mésta Münsterberka. Njedżelu popołdnju pschijndże w Münsterberku „hautaarkiski“ k njeżenjenemu tatarjej Korli Denzy wo dwe prosżywcy. Denka kasasche jemu do jsiwy, so bu jemu list napisał. Tutón swoli do próżwy, so nadżijesz, so dóstanje ja to nékajkeho myta. Wón zyomy so k blidu, so by list pżitał. W tutym wokomiku wja żebi Denka motyku do ruki, rubny zuseho do hłowy a sani jeho cżéżay. Hantwarkiski pak so poradżi, so wobarcz a stónczeże wuczekuje. Wón wosjewi tutón pschipad policzij, kotraż tam wojewanje i wésnej njedowdżeni pschija. Denka be dżéż w mésacż jako mżerny cżłowjek znaty, jenoż troschcże wobojany, dokelż be w cżasu inflazije dom a samożenje sdubił. Policzija pak wsa tatarja tehodla do schkitanskeje jatby a pschepoda jeho do pschepytowanskeho jastwa. Tam żebi Kjużenje wsa i wobwéżnjenjom. To be s pschicżinu, so policzija we należnosczi dale śledżesche. Wona pschepyta jeho staloż a namaka w brózni wjazy hornzow i należenym njuzbom. To je so i medzinarodnym pschepytowanjom jako cżłowjeczi wopokasało. Dale namaka policzija wjazy legitimazijskich papjerjow wschelakich hantwarskich. Denka je pjeża hižo pryedy cżeżicżskio hantwarskich do domu wabił, to by jich morił a mjaso na horjeka napomnjene wotchcże „khował“. Nadpadnje je, so w zdżym domje zanych łoczi njenamakachu, chiba małe łóstiki w mjasowych hornzach. Po dacżu je Denka tež sam tuto mjasa jédł, dokelż so cżuchi łuschczenego mjasa w jeho bydlenju namakachu. Wobydlerjo su tež husczicżho wobkedżowali, so je Denka do dróżnje po mjaso khodżił. So je Denka wschitko dowal tak tajnje cżinił, be tehodla mózno, so hantwarskich łuzowacze tuczi su zuły a jsej bé wésteje domisnje, tak to to hacż dotal nadpadło njeje.

Pólsorbsk.

* Se Shorjelza. Tu jebak ludzi s falschowanymi papjerjanymi pjenjesami jeba. Wón cżaka pschi bankach na mlodych ludzi, kiż pjenjesy sa swoje firmy na banku njesu, prohy jich, so bychu jemu někotre pokita hriwnowske pjenjezy pschemeńili do drobnych pjenjes. A hdyż to cżinja, potom na banzy sbonja, so fu tele 50 hriwnowske papjery falschowane. Tehodla kedżbu. Schtóż so w Shorjelzu stanje, móże fu tej pola nah stacż.

S Cżimnitz (Thiemendorf). Dżiwnuschki pad kiż je brjedżowerku jara podobny, sta so w naschej wsy. Dwórsk dżélacżer a jeho mandżelska wérjeschtaj do khodżitow. Muż żebi stajnje pschesostajesche, so pschindże „cżéż“ k swojimi tśomi powonzinkanej do njeho. So byschtej nétko sleho wuhnuloj, sapalischtaj w dounje kurjanu wobjeń. S tśomi a thosdżeżemi (tśoschtej po domje wokolo a wolaschtaj pischi tym wótsje. Sdżiwadża, kiż tutemu durdomdżej pschischladowachu, tschażesche j hlowu a pósłachu kujeżej fararej, so by wboheju powucził. Wé pak hižo rano w 5 hodżinach. Mandżelskeho dowjedechu do khorownje.

* Se Schöneberka. Dwaj mésacżaj dżéłacżowesche wustawa na hlownej hasy 34/35 béschtaj so swadżiłoj. W tutej swadże satżél major wonka służby O. Schaffitzel swojeho kompagnona, policzinskeho inspektora jw. fil. E. Juliana a s rani jeho cżéżko. Duzy da khorownje wón semrć Schaffitzela zajachu.

* S Barlina. Patorżiun 10 jamonordaskowa Podolatnych powésczach wusa żebi w Barlinje 10 wobydlerjow patorżiun wjecżor żiwjenje 4 wobydlerjow powoził so, we poślednim wokomiku hischcże pischi żiwjenju sdżerżecz.

* S Adorfa. 25 létny samkar Erich Schröder padny w jenej barbjerni do kokla. W nim bé luhowano woda, kiż bé 78 stopy cżopła. Njesbożownyy wopak so tak cżésko, so na ta zemrć. Dżékacżeć, kiż bé na pomoz pschikhwatał, so tehorunja straschnje wopali.

* S Italiske. Na morju so wojeńske lékadko nadobo sapali. Wjednik a pschewodżer mósejschtaj so jenoż s tym wukhowacz, so do wody skocżischtaj. Spodżiwne je, so so jimaj nicżo stako njeje.

* Studny wukónz schulskeho hodownego sjwjedżenja S Washingtona s Ameriki je powédł: W mésacże Oktobarna sta so zadawne njeżboże. Khowanżan schulke béchu so k hodownemu sjwjedżenjej sschli. Nadobo sapali so hodowny schtom a wobeih rozschestrjowańche so thwarżajo. 30 dżéżi njemżesche so wjazy wutkowacz a so sjoritchu. Wobnjanej wobore je lédma porodż, wobeih zadużycz. Kak wjele dżéżi je nimo sjoalenych hischcże wopali, njeje dotal hischcże znate.

Hospodarski rozhlad.

Pórjódżelu, 29 dezembra 1924.

Saładżenu sobotu w Barlinje zaneje bursy ani produktownych wikow njebé.

Někotre pschikmuzge liczby s naschelio a zwiskowelio hospodarstwa:

	1923	w junioju 1924	w oktobrje 1924
mésacżny dowos	933,8	753 4	855,6
mésacżny twuwos	849,9	475 2	611,8
		w miljonach hriwnach	
kamjentneho wuhla wuzwuh	11,729	9100	11943
kotka napalicha	2639	1777	2282
		po 1000 tunach, jene tuna 20 zentnarjow	
	Pschesmórike wikowanje:		
Jendżelske	1923: 32432,	1924: 36070	
Holandske	1923: 4331	1924: 52672	
		w miljonach slotych hriwnach	

Liczba, kotliż bu bjes dżéła, poruczi tym dżélacżym we Jendżelskej: 1923: 12½ proz., 1924: 9 prozentow.

Wiki w Béłej Wodże sajodżenu krjedu: butra 2,30 hr., waroh 30 np., jabluka 10—25 np., kruschwy 20—25 np., bóły kal 2 puntaj 15 np., cżerwjeny 2 puntaj 25 np., wlóske worjechi 50—60 np.

Na pschedań:

Kosy 3, w Kamjenzu na Wojerowskej dróży 35 pola Rennarjeja.

Krowa s cżeleczom we Sśmjeczkach cżo. 5. — Mlode wyssokoserucżelna w Kukowje cżo. 47.

Sso pytaja:

Dżowka hnydom Robert Hempel w Bréży pola Kamjenza.

Kowarskeho k 1. Schneider we Malesichczach.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, sjenża dop. 3411 hodż.: Wiki so njepschemenichu. Płacżiny ju dale wyssoke. 3412 hodż.: Zaneho pschemenjenja.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wutoru, 30. dez. 1924 dop. w 10 hodż., pschesbodżuje po we hudnitskej pschesbożowarni:

kuchinski bufet, vertikowy bufet, dubowy bufet, pisanske blido s połcżkami, jednore pisanske blido, tworowy khamor, khamorna potkadnica, drajczeny khamor, lodowy khamor, mużske kolo, cżorne kolo, fuhrwa, kón cżorna kobla gramophon s 16 platami, bjesc motorske kolo, sofa s cżerwjenym pomocznym potżehnjenjom, schijaza maschina schijaze blioko, dale schpihel, bilé, turmarske pażi, nitke cżerje, dżéżaze cżerje, jonjaze wuzołke cżerje, jonjaze cżerje s paskom, komoda, 20 bleschowu tżihnjeschnego kognaka, 240¼ pl. kakao, blido, a regulator.

Wěricze dha woprawdże, so je wscho jene, kaika nowina

wschědnje do domu pschińdże? Też tu placzi stara sazada:

Na dobrym starym krucze dżerżecz.

Jako dobry wupruhowany pschecżel a radźicżel žu so

„Sserbske Nowiny"

wupokasake. Wone žluscheja do

kóždeho šerbskeho domu.

Hdżej njejsu hischcze pucz namakale, tam klaza se šerbskej wěru a žwěru se šerbskej luboszcu a pschešwědczenjom. We tajkich domach njeknježi

šerbski duch,

byrnjez Sserbja byli a so mjenowali. Kschcześišse wušwědczenje niczo njepomha, hdyž su wutroba, duchа a myšl šdalene wot šerbskich statokow. Schtó chcył nasche czasopišmy cżitacz a podpjeracz, jeli niz Sserbja. Abo wocżakujesze to wot naschich njeserbskich žuržodow. Tehodla žluscheja k nowemu lětu do wschěch šerbskich domow

„Sserbske Nowiny".

To žluscha k duchownemu a moralnemu wobnowjenju šerbskeho luda.

Swójbne powjesće,

Sślubjeni: Gertruda Lomaczez a Hubert Henkner we Budyschinje. — Elsa smud. Ludwigowa a Alfred Glaser. — Betty Schubertez a Gustav Schmidt ſ Budyschina. — Hilžbjeta Hulczjez ſ Williſom Feyjez ſ Budyschina. — Frieda Schusterez ſ Budyschina ſ W. Bernkopom ſe Njeßwaczidła. — Anna Zettlez ſ Budyschina-Židowa ſ Frizom Breuerom ſe Sprembeca. — Margaretha Spantez ſ Kurtom Jankom ſ Budyschina — Lenta Ehardtez ſ Budyschina ſ Wilhelmom Kalmerom ſ Barlin-Steglitz. — Hildegard Thielez ſ Budyschina ſ A. Frantiku ſ Waldenburka we Schleſiſkej. — Hilžbjeta wwud. Rotherjez ſ Erichom Hoffmannom ſ Budyschina. — Lenka Kobanez ſ Budyschina ſ E. Wenkom ſe Sprotawy we Schleſiſkej.

Woženjeni: Richard Micžka ſ Marthu rodź. Petschikez ſ Budyschina.

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa.

Zwjazkarjo jutře, 30. hodowniks, wo 4 hodź. do Radworia na zwjazkowu zhromadźiznu. Chcemy tu wo wažne, za zwjazk rozsudźace prašenja jednać a differencey wurunać, na kajke wašnje, to so tam wujedna. Kóždy ma winowatosć, zo tam přińdże.

Starši.

We 1/4 7 hodź. wječor je naš zwjazkowy hodowny swjedźeń. Hlej też do poslednjeho čisla S. Nowin. Njezabudź hod. wobradźenje, spěwnik a dobru mysl. Za přenocowanje so postara **Přihot. wubjerk.**

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadžija" w Budyšinje změje hakle jutře wutoru za tydźeń 6. 1. spěwansku pruhu.

„Bjesada" w Budyšinje skhadźuje so póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje.

Serbske towařstwo kat. młodźencow we Wotrowje wuhotuje njedźelu, 4. januara 1925 swój załoženski swjedźeń. Wšěch Serbow z blizka a daloka přeprošuje předsydstwo.

„Lipa Serbska" w Pančicach ma dźensa póndźelu, 29. hodownika, wječor 1/2 8 hodź. we wjesnym hosćencu spěwanje. Dirigent.

Wědomostne wotrjady Maćicy Serbskeje maja swoje lětuše poslednje posedźenje z přednoškami a wuradźowanjemi póndźelu, 29. a wutoru, 30. hodownika wot 9—6 hodź. w „Serbskim Domje". Nadrobny porjad je so we sobotnišim čisle wozjewił. Wšitke sobustawy a přećelow Maćicy Serbskeje přeprošuje.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Jednota „Sokol" w Ralbicach změje wutoru wječor 1/2 8 hodź. dla předstejaceho swjedźenja wažne zwučowanje.

Prós'wa

wšěm sobustawam Maćicy Serbskeje.

„Maćica Serbska" je sebi do swojeje swjedźeńskeje žurle w „Serbskim Domje" hudźbny instrument kupiła, kiž při wuwučowanjach našich towařstwow a při našich swjedźenjach cyle nuzne trjebamy. Na bancy mamy dołh. Tuž wobročamy so tu na naše sobustawy, zo bychu woni za tutu nuznu wěc „Maćicy Serbskeje" k Nowemu lětu kóždy z najmjeńša 50 pjenjezkow wobradźili a też swojich přećelow a znatych za tajki wopor luboscze dobyli. Tele nowołětne dary, kotrež budźa też w „Serbskich Nowinach" kwitowane, přijimujetej „Smolerjec knihařnja" a „Serbska ludowa banka" ze swojimi filialemi a agenturami.

Hudźbny wotrjad M. S.

Zběrka k „Nowemu lětu" za Maćicu Serbsku.

Dotalne dary	14,50 hr.
k. wyš. wuč. Wjerab z Budyš. 3. (dar.)	1,— „
hromadźe	15,50 hr.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězynej. — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Elektriske wupohjedzenja
wutwjedźetaj płaćišćiny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.
w Budyšinje na hornjerčerskej hasy 24.

Měšćanski młyn we Wojerecach
telefon čo. 14
poruča so česćenym ratarjam z Wojerec, wokoliny a t. d. **k wumlěću a předźěłanju pšenicy, rožki, ječmjenja** atd. k bjezporočnej **pšeničnej, rżanej, ječnej** a **hejduškowej mucy** w sněhbělych, čistych kajkosćach a **Ia wotruby.**
Kotřiž hišće mlěć njedachu, dyrbjał pospyt połnje a cyle spokojić.
Žito k šrótowanju a mjećenju so wšědnje přijimuje a so hnydom zhotuje.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Kupuju
wšě družiny słomy
wosebje
rżane woklepje
po wysokich płaćiznach.
Fritz Gretschel
słomowa wulkowikowarnja
w Budyšinje na Hošćic hasy 8.
Telefon 1194.

Zaječe kóžki
kaž też wšě druhe družiny
kóžkow a kožow
kupuje po najwyššej dnjowej płaćiznje
kóžkowa a rjemjowa wikowarnja
Paul Schulz
na zadnej bohatej hasy 13

Mała žiwnosć
w Rakecach z nowonatwarjenym domskim z hródźu, bróžnju (elektr. swětłom) a 7 kórcami zemje je hnydom na předań. Dalše je zhonić w Rakecach čo. 167 e.

Předźenak
Protyka za Serbow
1925
Je dosłać w Serbskej knihařni w Serbskim Domje w Budyšinje.

Wutrobny dźak
knjezej fararjej Pawołej Mrózakej z Ketlic za jeho předowanje, kiž 2. dźeń hodow w Hrodźišćanskej cyrkwi dźeržeše, wupraji z tutym wjele kemšerjow z Hrodźišćanskeje wosady.

Staju hóždu srjedu dop. wot 8—12 hodź.
w Běłej Wodze
pola rěznikskeho mištra Hentschela na Schweigskej drózy dobre sylne
rasowe prosata
na předań.
Hentschel z Zybalnje.

2 poraj čornopisanych
ćehniw. wołow
18 a 22 centnarjow čežkich ma na předań
Jan Kijank w Nowej Wsy, pola Mikowa.

MERSKYSKU
Brylanty

Cichе přesunowanje nutřkowny wóz hodźi so won wzać
solidny twar - podawam hnydom
Hłowne rozesłanje
Friedrich Wolf
w Drježdźanach-A., Neumarkt 5
Telefon 22638.

Zony
Wjerzicu swoji wulki płah, pschepadowych, mechanizmow a pschepadowych powjasow, podpołožkow.
Steju rad k radźe.
Wagnerowa w Budyšinje, pschi schutcžišćinj wrotach čo.

50 hr. myta
wustajeja naši přećeljo tym, kotřiž nam dopokazaja, zo listowi (listynošerjo) w pruskich Serbach **„Serbskim Nowinam"** na kajkežkuli wašnje škodźa, zo móhli pola předstajenych abo sudnistwa přećiwo nim zakročić.
Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Łs. N. « płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 6 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec. knihtišćerja, rap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać. płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźelenje so stajnce nawěstki a tabele so w ličo wobdźeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 303 **Budyšin, wutoru 30. decembra 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Reuterez powěsćerja z Tangera powě, so je so położenje sa schpaniske wójsko w Marokkowskej połěpschiło.

*

Kaj so z Kolgena w Chinje powě, zu tam 800 chinestich wojakow wotprawili, kotříž zu so pschi wurubjenju europiskich bankow a kłamow w Tientsinje wobdźělili, dokelž so jim njebě wojerska misa wuplaćiła.

*

Sa pschewjedźenje sakonja pschećiwo muzikwanju alkohola w Sjednorjenych statach pokročenje Ameriki je so za pozlednje 5ydom lět 50 milijonow dollarow wudało. Sa blišše lěto je so do statnych wudawkow 11 milijonow dollarow sa to postajiło.

General Morgan pschećiwo Němskej wustupuje.

General Morgan, jendźelski sastupjeć swojskarskeje kontrollowazeje kommisije, je w tydźeniku „Quarterly Review“ nastawk wo němskim bronjenju wojsewišć. Wón so wobšeže z generalom se Seeckom sabéra, kotrehož bruheho Moltki mjenuje. S jeho wobsoby budże znadź sa pjeć ale dźesać lět na Europu bohrkli ścin padacz. General Morgan praji, so je Němska po podpisanju Versailleskeho měra na tódle waschnje sypiała, **wojerske pschihotowki pschemeńeć** a je k temu kommunistiske njeměry w Porurskej a druhdże wuźiła. Němske žadanja tuž gyše njewopravnjene, dokelž su nekotre bataillony wojakow bohdźak. kommunistiski 5dźěl Porafsez-Niedźiwaizy teho tuž 5obi Němzy 5woerili žadacz, so 5mějeli wojakow najeć, kotrychž liczba by dwójzy tak wulka była, hač je so z Versailleskim měrom pósajiło. Pódla teho by **so generalny** stab sa dwadzeći divisijow pschihrawił a dale Morgan powjeda, kak je němski wyschschi kommando z pomocnymi wojakami (policijo, tajujmi organisazijemi a **pschedawschimi wójnskimi** wobdźelnikami) **divisije na armeeckopty powjetschił.**

Schtož wuzjeże artillerije nastupa, je němske wójskowe wjednistwo 5o na Versailleske 5rěczenje powołało 5putało, potrjebni sa 20 armeekorpsow pschihrawcez. Swjatskarjo 5u pak kawsy pschewidźeli a 5u na konferenzy w Spaa rasnje na dopjelnjenju 5rěczenjowych poćazjenjow wobstali. Na to je němski generalny stat 5woju taktiku pscheměnił a po dźaczu so Versailleskeho 5rěczenja dźerżo jadro sa wulke wójsko wutworjeć 5putak. To je so na to waschnje stako, so su 5o sakasane wojerske organisazije z wětšimi jednotami k kompagnijam pschisamke. Němske knježerstwo nastawaju a 5o mimo: General 5e Seeckt pak stajnje w sastojnstwje wostawa. Wón je republiku lohalny, dokelž jemu wona tódle zadanje dopjelnja, kotrež 5o na **wutworjenje wulkeje wojerskeje mozy** po pschikładze Moltki měri.

Němskemu wyschschemu kommandej je možno, wschě žadanja w nastupanju 5hotowjenja duschatych plunow a rozbuchadłow 5pokojeć. Strachej němskeho bronjenja może 5o z tym sadźewać, so niz jenoż kontrollowaza kommisija w sastojnstwje wostanje, ale so 5wjasarjo tež pschedmoła pschi Rheinje wobsadzene dźerża. Je-li so by 5o kontrollowaza kommisija rospuschćerła a je-li so by 5o wobsadźerske poruheniske wójsko powjetschiło, njemohł 5o měr Europy dźeše 5hyli na jene lěto sarućić.

Pokazeństwo w pruskej statnej banzy.

We Berlinje 5u židowskeho wikowarja Iwana Kutiiskera a jeho 19 lětneho 5ynna Maxa Kutiiskera sajeli, dokelž staj se 5mjenkami wulku nuźu 5jenjes wujzbakoj. Najwóle je 5o pschi tym pruska statna banka postrubała. Wona wo njebydze 15 milijonow złotych hrywnow schkodnje. Bohrkle jebanstwo je jenoż 5 tym uspjeło, so 5u wyschszu bankowi sastojnsiju Kutiiskerej na bjes 5wědomite waschnje połěkowali. Na Kutiiskerowe 5mjenki 5u hohrke 5umny wupłaćiczej dali a 5u wot tuteho sa to dobre wotrmanje dostawali. Statne rěčnistwo je hač dotal 5 nich statneho finanzneho radu Ruhn, 5wotbźělenjowoho pschedstejćerja Ludowa, bankowego direktora dr. Felda a dale direktora akziowego towarstwa 5a mechaniske cźěrdne rjenjenje Kriegera 5ajało. Prjedawschego direktora pruskeje statneje banki, dr. Hellwiga chyhyu też do pschepytanja wjacz, tola won bě 5o z cźaśom z próchu mół. Direktoraj pruskeje statneje banki prjedawschi president Dombois a nětcźischi president dr. Schroeter staj 5wojim sastojnikam 5lepje wěriłoj a z tym banzynu schkodu 5obu sawinowakoj.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Kupi. a najtuńša kupowańja wobuwa. Pódawanje spušća a tunjo

Sozialdemokratiszy 5ejmszy sawóstanzy se sozialdemokratiskeje strony 5o wusamkli.

Organisazija sozialdemokratiskeje strony rańschoje Sakskeje je 10 sozialdemokratiskich sapóstanzow w sakskim 5ejmje, k 23 sapóstanzam sozialdemokratiskeje strony wjeschinny pschihłuschnych se strony wusamkła. Tuchi sapóstanzy běchu 5o do 5oběstawa pschepróstli, tola njeběchu pschihłuchli. Organisazija je jich ſ 25 pschećiwo 4 hłosam wusamkła, dokelž 5o njeschu po wobsamknjenju organisazije słužili. Wobšeže 5o jim porokuje, so njeschu za rospuschćenje sakskeho 5ejma hłokowali. Woni 5u pola Barlinskeho stronineho pschedstejdźerstwa pschećiwo wusamknjenju protestowali. Se 5wojim protestom 5mědźa 5o też na blišćhi sjezd němskeje sozialdemokratiskeje strony wobroćiłej.

Taime dokumenty kontrolowazeje kommisije a hlownego franzowskeho staba 5o kradnyle.

S franzowskeho hłownego staba 5u 5o tajne pišma, mjes nimi rosprawa wójnskeho ministra generała Nolleta, kradnyle. Pozlednischa je 5o w Parizskich nowinach „Eclairu“ wozjišćehała. General Nollet je politiskeho redaktora „Eclaira“ dla wotsejnjenja tejsele rosprawy wobsłorźił. Nollet je ju jako pschedsyda 5wjatkarskeje kontrollowazeje kommisije wo **wojerskich organisazijach w Němskej** w měsazu hawrleji 5wjatkarskej wojerskej kommisiji w Barlinje podał. Na to je policija „Eclairowu“ redakziju pschepytała a **nekotre wažne pišma sebrała**. Krótko pschedy teho justizny minister njenowene nowiny dla wohrożenja statneho bjesstracha wobstorźi.

Sćudniske sakročenje pschećiwo „Eclairej“ **syndikat Parizskich nowin jako potłoczenje newinarstwa wuložuje.** Ministerstwo presidenteje je list pósłał. W nim 5u na to pokasuje, so Parizske nowinarstwo **postupanje pschećiwo „Eclairej“ jako nadpad na 5woju 5wobodu wobhladuje.** Ministerski president je wotmołwił, so knježerstwo nozje[illegible]zane waschnje 5wobodu nowinarstwa pschikrócejcz, so pak njemože na zane waschnje dowolcz, so bychu 5o tajne pišma nowjedźe. Hdyž 5u „Eclairowu“ redakziju pschepytali, 5u hišće druhu tajnu rosprawu 5wuśledźili, kotraž je 5o powěsćerskemu wobdźělenju generalneho staba wotzuslyła.

„Eclairowa“ należnoicz 5o też w deputerskej komorje a w 5enacje k rěczam pschinjeśe. Senator de Joubenel je hižo 5enatowemu presidentej de Selves woprašchenje dla sakročenja pschećiwo „Eclairej“ sapodał.

Zo5anje franzowskich sozialistow w prašchenju amnestije 5elesnizarjow.

Sozialistiska frakzija w franzowskej deputerskej komorje je 5o 5obotu 5 prašchenjom wobhnadźenja 5elesnizarjow sabrała, kotrež 5u 5o pschi strajku pschećiwo sakonjej pschešchli. Pschi wothłosowanju 5o senatowe wobsamknjenje w tejele należnosći pschija. Sozialistjo5o 5u 5 tym prjedawšche 5lejiskego 5woje frakzije sacźěli, so bychu knježerstwowoj kriły sadźewali. Wuprajichu 5o pschećiwo wobhnadźenju anarchistow a deserteurow a pschećiwo nuczenemu pschistajenju puschećenych statnych sastojnikow a 5elesnizarjow. Sozialistiska strona je ſ tym chyła sadźewacz, so knježerstwo w senacze poražene poćerpi. Bjes dwěla by 5enat amnestijowu pschedłohu wotpokajał, hdy by 5o jemu wona po prjedawschim wobsamknjenju deputerskeje komory pschedpołožiła.

Statni dźełaćerjo w Franzowskej 5mědźa 1. dźeń meje 5wjeczicz.

Statnym dźełaćerjam w Franzowskej bě hač dotal sakasane, 1.meje 5dźeła wutwostacz, a pozlednje lěta běchu 5o dźełaćerjam, kotrež běchu 1. meje na dźeło njepschischli, chłostanja napołožile. Němčo budźa 5o też statni dźełaćerjo pschi 5wojedźenju prěnjeje meje wobdźělicz 5mědźa. Minister wójnskeho 5ódźełstwa je pschistawonym wyschnoscjam 5dźělił, so **5mědźa dźełaćerjo w arsenalach bjes wosebitje dowolnosće 1. dźeń meje 5wjeczicz.** Chłostanja, kotrež 5u 5o dźełaćerjam napołožile, dokel 5běchu bjes dowolnosće 1. meje ſ dźěła wumostali, 5u 5o jim 5puschćiłe.

Wischitzy irisz revoluzionarjo 5o wobhnadźili.

Knježerstwo irskeho 5wobodneho stata je ſ kodam wschitkich jatych 5obźěłarjow wobhnadźiło. Tuchi běchu pschećiwo irskemu 5wobodnemu statej postajnji, dokelž wón hišćeze pschezo pod jendźelskim nadknježiłstwom steji. Sbožkarjo pak chyhchu dospołnje wot Jendźelskeje njewotwisnym Irsku měcz. Jich wobhnadźenje 5o jako konzejzija na knježerstwo Jendźelskeje wobhladuje a je w Jendźelskej njelubje 5podźiwanje 5budźiło.

Cźeske wobskórźby pschećiwo Mussolinej.

Italske opposizijske (knježerstwu pschećiwne) nowiny wo-pomnjenjeske pišmo Nossia, prjedawschego fałszitiskeho wuwinskeho 5chefa wojsewjeja. Nossi nětkole w jastwje 5edźi, dokelž je 5o pjecza pschi morda5stwje pschećiwo 5ozialdemokratiskemu sapóstanzej Matteottej wobdźělił. W tutym wopomnjenskim pišmje Nossi pyta dopołkacz, so 5o pschi skórźowanju Matteotta njeje na zane waschnje wobdźělił. S podźakowanym hłownym mordarjom Dumínowi je 5o wón dwě njedźeli do mordarskeho roskoriš, kat so jeho njeje ani wjaz5y strowił. Wopomnjenski 5pisz pyta 5a to ministerskeho presidenta Musiolina po móžnosći wobcźežicz. Praji 5o, so je ministerski president 5ami porućił, sapóstanza Amendeu-lu pschesćić, runic kat sapóstanzow Minzo, Forge a dru-hich. Ministerski president je też tón był, **kotrehož je poru-cźił**, kotrehož [illegible] **5o** [illegible] nowinowy najswonkowniscjeje 5kiwaju nadku a jim pschesć lit rizinusowy wolij picź dacź. Wopomnjenski 5pisz pyta potom dopołkacz, so je Musiolini najwótrischje nastawki we wěstych nowinach 5ami napisał.

Hobrska kommunistiska agitazija w Rumunskej.

Pschešłyschenje 430 kommunistow, kotrychž 5u w Rumunskej sajeli, je dopołkako, so nałuknjenjam organisazijam pschišłuschcza. Tele organisazije 5u 5o 5 njentsenai ruskeho bolschewiskeho knježerstwa wudźerżałe. Policaji je 5o po-radźiło, wobschérny archiw, tajne instrukzije, cźischcźerjun a wjele dopołkasmow sa wobkhadźenje tydźele organisazijow 5 kommunistami w Moskwje, Minje, Barlinje, Sofiji a Athenje sakłapicź. Se 430 sajatych 5u 230 pschedwójnskich 5nud staji, 200 5o ſ kraja wupołkasa.

Wobnowjenje Wranglowcho wójska.

Belgradske nowiny „Pravda“ pischu, 5o je na pozledniej konferenzy mjes Cankowom, Paschićzom a Ninczijczom 5o wobsamkło, nětkuschke Wranglowe wójsko wobnowicź a k wojowanju wukhmanicź. S tutym 5amnyšlom je 5o po-ručiło, kotrehož a monarchistiskich Ruzow, w Serbiji a Bołharskej pschebywajcych, mobilisowacz.

Khorwatska ratarška strona 5o rosschěpika.

Khorwatska ratarška strona je 5o rosdźělika. Tři schtwor-cźiny jejnych sapóstanzow 5u 5o Radićoweje 5jednoczowa-nosće nabyłe a 5o wot njeho wotrjekłe. 45 sapóstanzow je wobsamkło, nowu stronu sałožicź, kotraž ſ ruskimi bolsche-wikami 5aneho 5wója njesuńje.

Schpanisko - belgiska 5lowna wójna.

Złowna wójna je 5o mjes Schpanišej a Belgiskej pschipowjedźiła. Belgiski „Statowy nadzěchnik“ je 5adźi schpanišich tworow wosjewił, kotrychž 5ło je 5o powpschišo. Schpanišla je teho runja 5ło na belgiske twory powpschi-ła, dokelž 5o wikowańske 5rěczenje mjes Schpanišej a Bel-giskej njeje dojednało.

W Tetuanje jatych 5esałkli.

Se schpanišleje mjesty 5o Parizskemu „Matinej powě: Hdyž 5u Schpaniczenjo Tetuan sašo dobyli, 5u wjazy hyzli 5to jatych 5běžkarjow 5esałkli. Rosnorjenje w Tetuanje je wulke. Zuzo 5tačenjo 5u 5o pod schkitom 5wojich konsu-low do Tangera podali, so bychu 5o kom at tam do 5woje domišiny wotwjesli.

Hawaska powěsćerja ſ Madrida powě: General Prime de Rivera je na rosćěrjenje powjesćow, kotrež njeje zen-sura 5a prawe 5póstała, 5mjertne chłostanje postajił. — S potłóczenjom wěrnych powjesćerjow ſ marokkowskeho wo-jowniscźa 5o pak wójna też njedobudźe.

Albanske knjeżerstwo cźeka.

Romska „Tribuna“ powě, so je njedźelu dotalny minis-terski pschedsyda Jan Noli se 5wójcemi 5obustawami knje-żerstwa a jich 5wójbami do pschimórskeho města Bara pschi-jěł, teho runja 5ti łodźe ſ nekotrymi stami franzoskich alban-skich wojakow. Sbožkarski wjednik Mufid bej je ſ Argyrokastra do pschimórskeho města Valony pschicźahnył. Pola Durazza je 5obotu hišćeze ras k wojowanju doschło. Jan

Moli je nětdže 400 muži shubik. Zoanowe schkodowanje njeje hodži so spožnacź.

Albanšzy sbežkarjo tež Belonu wobšadźili.

Tiranu dobywschi žu sbežkarjo k Balonje pschicźahnyli, hdjež chzychu pschiwišowarjowu dotalneho knježeństwa jim hacź bo pošleda wobarcź. Po pošlednich powiescźach je tež Balona sbežkarjam do ruki padka, a Fan Noli je še sobustawami knježeństwa do Italskeje cźekнył, hdjež je so hižo pschiwjesł. W pokodnischcej Albanskej žu sbežkarjo tež město Wermeti dobyli. Tuž nětko zyku Albanšku wobknjeża s twiwsacźom dolhorasche konza, hdjež so bajram Zur je swojimi pschiwišowarjemi hischcze njeje poddał. Dobycźerjo sbežkarjo žu Balonu sa nowe stowne město Albanskeje postajili.

Ze Serbow.

Wutoru, 30. hodownika.
Rainera, biskopa.

† 1853 serbska medicinarka Marja Hartmanowa, rodźena Bobakec w Surinamje, rodźena z Turnowa pola Pirna. — „Jeje runjeca nihdy njebóše a nihdy wjacy njebudźe."

Štó piše róže, hałozy
Na skleńcy woknowe —
Štó barbi jenož dychajcy
Či ličko róžojte?

Kiž tajke kumšty wě,
Haj, módre barby přidawa,
Hdyž čerwjene su wšě. H. Zejlef.

Je-li za džakom ty stejiš,
Wětřik łojiš, kózła dejiš. Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743 hygrometer + 2, thermometer wo dnjo + 5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer — 1, thermometer we nozy — 3. Wuhladny na njestajne, hroschu žuche wjedro. — Wczera lećeše i nowa s Azorskich kuzow pschikhadźaca wyschina nad Franzowskej a wjeczornej Europu. K nam žo wupschestrěwschi, je nam rjane ajedro pschinjesła, nižinu dale k polnazy satłočźiwschi. — Jutšje hrjedu, Sylvester, shadźa hłonczko we 8,08 hodź. a žo 4.02 hodź. hkowa, mježazk shadźa bopołdnja 11,30 hodź. a žo wjeczor we 10.50 hodź. hkowa.

— **Schkrowo powołeej wo wjedrje ja jutšje hrjedu:** Dale zsophlischo, pomrócźenje a deschcź, wětrowy i krótkeho wjeczora.

— Knihiwjedźeńka wotnožka kulturneje rady w Budyschinje. Knihiwjedźeńka wotnožka we Budyschinje, kiž hacź dotal jako sparadźerńa wo rataršim knihiwjednistwu sfutkowacźe, wuwjedźe nětko tež rosschérjene knihiwjednistwo kulturneje rady. Knihiwjedźeńka wotnožka je w Budyschinje, we wokrjeżnym ratarskim towarschstwje na ratarskej schuli.

— Awto snjesbožił. Wczera wobkuma žo pschi wschej hładkosći powołdnju wokoło 3 hodź na Lubijskej drohi awto kaž njesbožownje, so prěti na drohi srjedsce. Wjednikej pak žo poradźi, wós sapaźicź, hewak bě do hrjebje sajeł. Prědkne koleso wušacźu hižo w hrjebi a schkiaństh blach bě žo do schtoma sapreł. Hodźiny dołho trajesche, pryedy hacź žo sapo wuswobodźi. Hižo bě cźmu, hdyž žo sapo do města wróći.

— Małym rentnarjam žo podpjera wupłacźuje pjatk, 2. jan. 1925, na hłownej měschcźańskej pokładnizy. **Z dobom wuskawcu žo sapo pschipokazanki na wuhło a bérny, kiž žo 7. jan. 1925 samježa.**

— Puczowańske lutowańske znamki. Jutšje 31. dezembra 1924 zhubja puczowańske lutowańske znamki swoju płacźiwosć a hódnosć. Po tutym njemóžeschi i nimi niczo wjazy sapłaćźicź a njedóstanjeschi je tež zarunanu.

— Nowe postajenja wo podružniskich swadach. Sa pschipokasanja podružniskich swadow na wotdźelenja podružniskeho žudnistwa je sakike ministerstwo prawow sešchowoze nowe postajenjo wudało. „Jednanja a rosžudźenja wschich należnoscow, kiž podružniske pomery khźe a dźele khźe nastupaja, dyrbja so na hamtskich žudach jednemu a hamennu žudnikej pschepodacź. Wone je wschо jene, hacź žo wo należnosze jedna, kiž ma podružnišk žud s pschiňažanikami, abo jedna žo wo swady sepłaćeńja podružniskeho djenjesa, wo wupowjedźenjach, wo druhich płaćeńjach, wo wuživanju podružniskich rumow a też stórzby pschećźiwo wukonjenju, kiž jednemu žudnikej pschikłuschcheja. Te na druhim městnje mjenowane należnosze maja žo na wothłósenjach pojednacź.

— Łakjara bě stajenosć pžow we Saksej rostschérjena We 20 létach wot 1902—1921 bě po létnych powješcach krajneho strowotneho hamta do hromadże 473 skażenych pžow. Tute skuźachu 384 wobsowow 10 wožobowo i nich wumrě. Kak wjele je so schćěpicź dało, njeje znate. Najskerje wschitkuh. W lěće 1909 na pschikład da so i 69 wobsobow, kiž buchu wot skażenych pžow skuźane. 59 wobsobow schćěpicź, jedna wobsoba zemrě. Nětko móže so kóždy w statnym mlocźinowym wustawje (Lymphanstalt) w Drježdźanach schćěpicź dacź, pryedy měsiecźe kóždy do Barlina abo Wina puczowacź. Pschirunasch liczbu skażenych pžow i liczbu wschich pžow Saksteje, tak je jich jara malo. W lěće bě we Sakslej 114 269 pžow, i nich bě 59 skażenych, to je 0,04 procenta, na 1000 schtyri skażenych pžow abo na 2500 jedyn. W lěće so 79 wobsobow skuźa a 2 wobsobje wumrjeschtej.

— Kak so se saksskimi bankowkami w Barlinje ma, wo tym pišaju „Lipš. N. N.": W Barlinje so pschijimanje saksšich bankowkow, kiž žu so na sakładze sakonja wo privatnych bankowkach s 30. aug. 1924 wudało, powschitkomnje wotpokasuje. Po § 5 sakonja wo privatnych bankowkach njejsu wschak privatne bankowki saksše płaćeńki. Po § 22 žamtneho sakonja bjerje pak němšku statna banka a po możnosći też jeje wotnožki bankowki privatnych bankow po połnej hódnosći do płaćenja tak dołho hacź tute privatne banki swoje bankowki w prawnym cźasu sameńeja. Je potajkim s najnjeršcha najsche ćo sakonjej wo privatnych bankowkach, kiž b

Pjesche Tu nadobo wuslešli so wonka dwojizy ſ revolwra. Kuzy pscherajskiſchej wokna a trjechiſchtej K. runje do wutrobh, tak ſo ſo morwy ſe ſtoka ſwoje. Morderja pak njemóžachu hacz dotal wuſlědźić.

S Běleje Wody. Pjenjezy pschekſchiwiſk je laſtojnik jednoje tuthdyſchoje banki. Hdyž jeho njerozumi wjazy ſakrjeli njemóžeſche, cžekny do Cubna k ſwojim ſnatnym a cžahnje ſo tam ſ kupmonom ſajedrjećeſi. Temu pak mjeſiace ſo hiſchcze ſ cžaſom ſodźełacź. Won nětko w Gubenſkej khorownì khory leži. Kak wjele pjenjez je pſchekſchiwił, njeje ſnate.

Se Jahanſa. „Wiceżene wjerchowſtwo“ Jahań je na pſchedań. Wone je na 100 000 jutrow wulk. Hród je nimo měry kraſnje wudebjeny a wumjeſtiti. We wobrahowni ſu wobraſy, kajkeż ſ rěcka namakaſch. Dale ſtej tam dwě wulkej knihowni, jena němſka a jena franzoſiſka. W njej ſo wjele knihow a ſpiſmow khowa. Nekotre knihe a lopjeſchka płacża tyſac. W zirkach je najſchpiſcha chinjanſka nadoba, ſtarce porzlany a ſkoty grat. Wſchodniſke dary wopomnjeżcza a dary kejzorow a kejzorkow ſo tam khowaja. Sklawni ſmuzoło njeſmu jenoż ſ hrodu wuchli, ale też w nim bydliſi.

Zapóslane.

Kena Budyſchſka nowina piſaſche wo hodownym ſmjeſdżenju, kotryż ſu ſchulſke dźeći w **Bóſchcźach** pola Njeſwačzicźka w ſandźenych dnjach we wjeſnej ſurli wuhotowale. W dopiſu khwali ſo jara dźełkowoſć **němſkeho wucżerja**, ſo je **herbſke dźeći** tak wubjernje němſki pſchedwoſchecź nawucził. Tola pak ſo porokuje, ſo njeſmu „ſkowjanſki akzent zyſle wotbyle a ſo jeczežło, jón ſim watwuczieć.“ Najprjódy chcemy ſo wopraſchecź, kajſi akzent bychu němſke dźeći ſłyſchecź date, bychu-li dyrbjake ſerbſki rěczecź a ſpěwacź. Cžeſhodla herbſke dźeći Serbam tež nječhto ſerbſki njepoſtlicża? Dyrbi bha ſ pomocu ſchule naſche lube Sſerbſtwo ſo zyle ſnicźiżeć? Naſche Bóchcźi ſu na najſkerſchim puczu, ſo ſ pſchenemcźicź. Pola młodźiny ſo hižo ſapoczina a tak bě dźeſ a bóle ſ naſchim narodom wróżo. Hdyž na tutón ſtrach pokaſamy, kiž nam pſches ſ ſchulu a nowſtich wucżerjow hroſy, njemuje ſo to „ſchcżuwanje“. Se ſawrjeniwnaj cukomoj dyrbinuj pſchihladowacź, kak naſche Sſerbſtwo zuły drjebja a domjazny k temu ſwoju pomoc poſtkiſeja. Hladajmy wokolo ſo a dopóſnajmy ſkoro narodnu ſchłodu, kotraż je ſo bižo naſchej rěcži a narodej naczinila. S pomocu němſkeje rěcże njemóżemy tola naſchu Sſerbſku wobſtrowacź. To měło pedagogam najprjedy ſwitacź. Bóle ſo tamna pěſtuje, bóle dże naſcha wróżo. Temu też němſke towarſtwo, woſebje ſpěwarſke, wo wjele pſchinoſchuje. Němzy njech jeno ſ Němzami ſwoju narodnoſcź pěſtuja. Njech ſo Sſerbja k temu njenawabja. S taſich naſtanu ſ wjetſcha jenoż wotrodženży. A tych mamy tak doſeż.

Wotmolwa rumpódicheſ.

(Hlej 1. pſchikohu k cžiſłu 297.)

Rumpódicho měſchčanſki, ſeſerſke ſłowjeſko popiſchej mi!
Worzi hubjeuej maſch ty — ł lékarjej dźi khwatazìy —
Henrik nìſmo . . . . . njebo měł ta hoczaże.
W twojej ſlepoſcźi ſy jow, pſchijſłodzakej na lép ſchok.

Sdym ſo jaſnje pſcheſwědczìł, kak cże hólczìk ſamylił.
Klečžił, namaſhane łžę, napiſał do nowin ſy.
Wlady lóſoh' hubaczo, rumpódich ſa wérne ma?
Cžeſtnej, pěknej knjeżniży, ſrudźił njewuprajnje ſy

Snajeſch ſwojoh' pižaria? To by rady ſhonił ja.
Wo wſhy ſtejo na moſcże, knjeżnam wuhinu naſdawże.
Starſchu knjeni dołożnu, ſtſchódnjch w ſwojim bydlenju.
Tajkoh' rjanoh' cžłowjeka, rumpódich 'ſcheże ſakita?

Rumpódicho, dźi raz k njom', hdyž ma . . . . ſe Jónku dom.
Na rěbłku widźiſch joh', ſedżecz ſyle nadutoh'.
Stſchaſ joh' ſi jeho rěbła, ſo ho wali do błóta.
Tom' to pralwa pokuta, kiž cżeſtnych ludźi womaſa.

Hospodarſki rozhlad.

Wutoru, 30. dezembra 1924.

(Tule kurſy ſu w milijonach)

Dollar	4 195 000	franzoſiſki frank	22 690
jendźelſki punk	19 845 000	cžeſkoſł. króna	12 700
ſchwajzarſki frank	81 550	10 milj. półſk. mark.	80 700

Pjenjezy běchu kſ. to kónz mějaza ſtajnje bywa, njeſtało žadniſche a dróżſche.

Efektowe kurſy běchu wezera na Barliniſkej burzy ſcźahajuce. Wójnſka pożeżonika płacżeſche pſchi ſpoczatku 845 miljardow prozentow, podźiżkoło ſtoji ſo na 835.

Na produktowych wikach knjeżeſche krutoſcź płacżiſnow, pſchetoż Amerika bě poſlednje dny ſwoje płacżiſny ſtajnje powyſchowała. Jeczmjeń a wowſ zeporuja na płacżiſnu dżerżeſchcźoj. Muka dozdi hižo ſobotu wyſoku płacżiſnu a wjele ſo jej ſ kupowacźe. Wežera ſo kuzy powſchitkownje kupowanja wotwalkowachu. Zentraſ wlacżeſche wežera:

w Prjeſwjanach

pſchenicźu 11,75—12 hr., rożki 11,75—12 hr.,
jeczmjenja nalětneho 13 75—14,75 hr., nałymneho 10,25—12 hr., wowſa 9,25—9,75 hr., wobſchkodźeneho 7,75—9,20 ſł. hr.

w Barliniu:

pſchenicźu 11,75—12,25 hr., rożki 11,60 hacz 11,75 hr., jeczmjenja nalětneho 12,60—14 hr., nałymneho 10—10,75 hr., wowſa hr. 8 95—9,45,

we Wrótſchawju:

pſchenicźu 12 hr. rożki 11,60 hr., jeczmjenja nalětneho 13,25 hr., nałymneho 11,50 hr. wowſa 8 85 ſł. hr.

Zitne płacżiſny w termińowym wikowaniu:

pſchenicźa: januar 13 10, měrz 13,80—13,90, hyprył 14 meja 14,10—14,15.

rożka: januar 13 25—13,15, hyprył 13,30, meja 12.55 hacz 13 70,

wowſ: januar 10 15, měrz 10,50, hyprył 10 75 meja 10 90—10,95.

Wuhlowe płacżiſny ſo po najnowiſchich powieſcźach njepowyſcha.

Tobak wotcźiſnjny we novembrje 43¼ mil. hr. (w oktobrje 41½ mil. hr.) piwo a zokor hromadźe 38 mil hr.

Khoſej, punt, njepałeny, ake ſ ſkom we Hamburku: braſiliſanſki 1 85—2,10 hr., ſrjedźno-amerikanſki 2,10 hacz 2 20 hr.

Tutowe wiki w Barliniu, ſandźenu ſobotu. Hodowne wiki běchu w kózdom naſtupanju lětſa jara ſchpatne. Butrowe ſkłady wołtacźu wulke. Punt butry ſtoji ſo we zyłom wikowanju wo 15 np. na 1,95 np.

Sſo pytaja:

Holzu do domu Schleutkrichowa w Budyſchinje, na Nowowalaſſej dróży 24 — Arno May w Lubiju. — Do hajnkowinje w Hamorach.

Na pſchedań:

Koſy pſchipuſchczenej, 14 kamjentnych płotowych ſwołwow po 50 ni grotu po 1 mſm a ½ mſm w Kanijenzu. Takſtraße 3.

Kóń, młody, ſylny, ruſki a 6—10 zentnariſki byk Weickert w Bělſchezach cźo. 136.

Schkrowe depeſche.

Barliniſke produktowe wiki dop. ¾11 hodź.:

Poſtcźiżuje ſo trochu wjazy; kupzy dźerża ſo wróżo; płacżiſny ſo njemóża poſtkhnyć.

¾12 hodź.: Wicżne położenje je njepſchemjenjene.

Wotmolwa rumpódicheſ.

(Hlej 1. pſchikohu k cžiſłu 297.)

Rumpódicho měſchčanſki, ſeſerſke ſłowjeſko popiſchej mi!
Worzi hubjeuej maſch ty — ł lékarjej dźi khwatazìy —
Henrik nìſmo . . . . . njebo měł ta hoczaże.
W twojej ſlepoſcźi ſy jow, pſchijſłodzakej na lép ſchok.

Sdym ſo jaſnje pſcheſwědczìł, kak cże hólczìk ſamylił.
Klečžił, namaſhane łžę, napiſał do nowin ſy.
Wlady lóſoh' hubaczo, rumpódich ſa wérne ma?
Cžeſtnej, pěknej knjeżniży, ſrudźił njewuprajnje ſy

Snajeſch ſwojoh' pižaria? To by rady ſhonił ja.
Wo wſhy ſtejo na moſcże, knjeżnam wuhinu naſdawże.
Starſchu knjeni dołożnu, ſtſchódnjch w ſwojim bydlenju.
Tajkoh' rjanoh' cžłowjeka, rumpódich 'ſcheże ſakita?

Rumpódicho, dźi raz k njom', hdyž ma . . . ſe Jónku dom.
Na rěbłku widźiſch joh', ſedżecz ſyle nadutoh'.
Stſchaſ joh' ſi jeho rěbła, ſo ho wali do błóta.
Tom' to pralwa pokuta, kiž cżeſtnych ludźi womaſa.

Blacżiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wołjowe ſymje po tunu ako 1000 kg, wowſ 100 kg, wſchitko w Wotej hriwnje.

	29. 12.	28. 12.		29. 12.	28. 12.
Pſchenica rožita	235-242	236-222	rapk wołwiſchi	17,80	16-17,80
małeſ. jeczmjeń	232-235	222-227	pach. melaba	8,90	9,20
małeſ. jeczmjeń	252-280	248-278	ſeradella	16-12,00	9-12,00
wowſ	—	—	ſtrowe trujſt	18-18,97	18-19,00
kukurica (Maiz)	179-189	176-186	bura	19,50-20	19,50-20
ſyrowe muka	220-223	—	wola	17-18,00	17-18,00
pſchenicźn. muka	32-35,00	31-34,25	lanoj wołwiſchi	25,25-26	25-26,00
zjorne muka	32-35,00	31-34,00	mohre lupiny	11-12,00	11-12,00
wſchelk. wotr.	14-15,00	14-15,00	žołte lupiny	15-16,00	15-16,00
rjane wotruby	14,20	12-14,40	ſymo, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
rapk	395-400	400	ſ'oma, rjana	1,15-1,20	1,10-1,20
lane ſymje	420-425	420-425	„ pſchenicźna	1,15-1,20	1,10-1,20
hrach	21-22	21-22	„ wowſowa	1,00-1,05	0,90-1,05
pſchelwiſki	15-16,00	15-16,00	„ jeczna	0,95-1,00	0,85-1,00

Drjezdżanſke burſe.

Pſchenica	235-240	Strnage truſki	21,50-22,50
rožka	235-240	pſchenicź. wotruby	14,40-15,60
nałětnt jeczmjeń	275-295	rjane wotruby	14,50-15,00
nałymſki jeczmjeń	205-240	pſchenicźna muka	36,50-38,50
wowſ	185-195	rjana muka	37,00-39,00
cżerwjeny bżeſkl	240-275	woka	20,00-21,00
rapk	335-395	pjeluſchki	20,00-21,00
kukurica (Maiz)	235-250	hrach	25,00-27,00
ſuche truſy nacżiſt	11,25-12,00	ſyrowe truſy	18,00-20,00

Płacżiſny rěſneho ſkotu na Drjezdżanſkich ſkotnych wikach.

29. dezembra 1924. Blacżiny po zenin. a ſt. hriwnach.

Skótne drohoty a wotnawjenjenje.

Woły: 67.

Połnomłodźne, wukormjene, najwjetſchie rěſneje hódnoſcże hacz do 6 lět	49-51
Młode młodźne, wukormjene, ſtarſche wukormjene	41-45
Mjenje wukormjene młode, derje pżowane ſtarſche	39-35
Mjenje pżowane wołſchi ſtarſch.	22-28

Bołhi: 99.

Połnomłodźne, wukormjene, najwjetſchie rěſneje hódnoſcże	52-54
Dźełnomłodźne, wołóbſche	46-50
Mjenje wukormjene wołóbſche a derje pżowane ſtarſche	40-44
Schpatne	30-38

Jałowje a krowy: 158.

Połnomłodźne, wukormjene krowy najwjetſchoje rěſneje hódnoſcże	49-51
Połnomłodźne, wukormjene jałowje najwjetſchi, rěſneje hódnoſcże hacz do 7 lět	42-46
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite wołóbſche krowy a jałowje	34-38
Derje pżowane krowy a mjenje pżowane jałowje	26-30
Mjenje a ſchpatne pżowane	18 24

Cżelata: 896.

Najſchi. wukormjene	81-84
Mjenje wukormjene a tajke wot ſyła	76-78
Schpatne	68-68

Bowzy: 371.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	46-48
Starſch. wukormjene	38-40
Mjenje wukormjene (Merzjchafe)	26 30

Swinje: 1482.

Połnomłodźne, wołſebitych raſow a tych ſchtichertow, hacz do 1½ lět ſtare	78 80
Butermjene	81-84
Mjezne	74-76
Schpatne	66 70
Klanzy a kundrowy	60-65

Ludźiżraczt w Münſterberku.

S Wrótſchowja pſchijědźeſch ſa hodźinu do Münſterberka. Na kralowej dróży cźo. 10 bydli nimo druhich podnajmikow też jedyn muzyſcź a jeho wikowarſ je ſwojej mużbu. Pod wowbleknjenom mikowarja leži ſjwa pſcheduſchcźeho měſiaca donnu, 54 lět ſtareho Karla Denki. Denka narodźi ſo w Oberlunzendorfe jako ſyn ſamoſtitcźeho ratarja. 25 lět ſtary pſchiſłuſhi ſo do Münſterberka a wobdźełaſche ratarſtwo a ſahrodnictwo. W cżaſu inflacźije pak dwóř pſchedał, bydleſche pak na Lubu. Nędźu-li 21. dezkłapaſche proſcheſtki hantwjerſki, Vinzenz Oliver je Strahlawu, do jeho dari. Denka rjeknu jemu: „Napiſch nětſcźo, mójeſch ſchobi 20 pj. ſahłużicź.“ Oliver ſo poſłuchny. Denka pak wołta wobjrzedź ſtwu ſtołu. Oliver ſo Denki wopraſcha, hacz dyrbi horjeka Münſterberk napiſacź? „Nć, nawiſch luby Adolfo“, wotmołwi jemu Denka. Pſchi tutych ſłowach wſa wón motyku do ruki, ſahna ſo a ſamkrt po ſhanjow. Pſchaſ ſwjerchny pak ſtawa w ſhanjownym wokomiku na ławu ſo ſy ho dale praſchaſ. Tak ſkoro, ſo ſo wohnika nad kóżeſi wobhwinu, hewak dere by ſhanje a hiſcźe roſſchczełpiło. Oliver ſtany zakoſcźejo a padny nadpadnikej do rukow a wołaſche wo pomoz. Młodźi ſyn wikowarja pſchihłada ſo ſtłoſce dele na pomoz. Denka ſtejo ſche jaſy ſwérzo. Njemóżeſche nicźo powjedacź. Jenoż telko bě ſrozumicź, ſo dyżſche prajeſi, ſo je jeho proſcheſi dyrbł wurubicź. Proſcheſ pak pſchego ſaſo ſyn njewinowatoſcź wuzna. Dokelż pak běchu motyku w Denkowej ſjwi nadeſchli, Denku wotwjedżechu. W nozy powěſyn ſo Denka ſa ſwoje ſchanałko. Jako winu titcźeho ſkutka myſleſche ſo, ſo je to roſhorjenoſcź a tchodła też jeho wobzarowachu.

Wutoru 23. dez. poda ſo polizajſki ſoſtojnik ko mordarſkeho wohnjeniża, ſo by ſawoſtajeniwu napiſał. Tutomu nadpadny, ło bě w tſjoch horuzach warjene mjaſo. W kłini ſtejeſche wulki drjewjany how, w kotrymż běſche też mjaſo, a to naſſelene. Sſoſtojnik pak ſpóſna mjeſo naſſelenym mjaſom wſoſate muzyſke wutrobno a też druhe dźele cżłowjeſkeho cżěła. Po łſkaſliſim pſchepytowanju je w bowje cżłowjeſke mjaſo, kiž je pſched nědźe tſjomi njedźelami ſo naſſeliło. Zadławiſke bółſche daſſche namakanje. Drjewjany ſud, kiž w kłini horjeka ſtejeſche, běſche połny cżłowjeſkich ſtawſkow, porſtow, cżłónkow a palzow. Schłk ſ cżłowjeſkim tukom, warjeta cżłowjeſka tołża ho namakachu. Najzrowoczìwiſche pak ſu dwoje nałożeſbrune ſłź je cżłowjeſkeje koże. Sſtk, kotreż Denk wichi jeho ſajeſu mjeſeſhe, ſu też ſ cżłowjeſkeje koże. Schwundowanje a łożowe ſchraty běchu krwawe. W thanorje wiſtachu pſchewołkłe a druha draſta wopory. Plokane ſchraty běchu ſ rjemjeſchkami ſ cżłowjeſkeje koże do walcźkow ſujaſane.

Sruduri ſwobłoju ſu popjery njeczaſoh hantwjerſkich: kwikowanſke ſlicźki, dźiżowe a thorobne wupokłi. Wſchitcźy pjeczo ſu ſtarſchi ludźo. Njedočzuli je ſwoje njekhmanſtwa we wobnoſenju ſtućźi. Pſchedawſchi a tuczeżni podrużnicźy powjedaja, ło w kóżdym łćeże tak dźiwnje błółko ſ Denkowoje ſjwu cżehnjeſche. Hnſcźiſcho tutu wón wutrac źużenoſcźu a tchodła wołka janwjaha. W nozu ſu cżeſcźiſcho rubacź a rěſacź błóſcheli. Denka thodżeſche do łcża ſo ſjwowe drjewo a rěſaſche ſłóſowe łchłe. Tchodła ſhći nichtó njeumyſleſche, ſo je cżłła rozthchalkował a rubał. W „hoſpodźe k dominije“ napominaſche Denka hantwjerſkich, k njemu pſchińcź, ło ma ſa nich dóżło. Pſched dwórnaj łkłonoj hiſo ſynta hantwjerſkeho pſchipżaſnja ſ rjeczażom ſodźacź. Hantwjerſki pak ſo wuſmowodźi a ſowpowjeda druhim tutón podawk. Won dyrjeſche też Denku wobłkorcźi. Dokelż pak ſo bojeſche, ło ſo wroſcheriſma dla thłoſta, tak ſo wobſtorżby woſtaji.

Hłowy a kołcże jeho woworow pak dokał hiſcźeże namakał: njejſu. Po wſchém ſoarcu je je rozrełał a w łeſu ſajrzebał abo do rěti Dełże mjetał. W jeho ſahrodźe je też hłuboke a ſchěroke twidło. Najſkerje je tam tej kołcże ponurjał. Połizija cźże wodu wotpuſcźiżeli. Denka njeje dorje tuto rěſniſtwo ſetoż lěta, ne łdźěżatki dołho wiekonjeł a najſkerje mnoho hantwjerſkich pſchi pjenjałkim błiże ſaraſhł, w nozy roſcźażkował, nałeſował a podźiżko ſeżrał. Pſchiczinu, kotreż ſu Denku k łudźiżraczſtwu pſchinjeſłe, njejſmu hiſcźeże znate. Dotal nicźo na to njeſłuſa, ſo je to ſe ſpżażnje radoſcże łnużił. Won drje je pjeża mordował, ſo by njeſmo jěſcź mohł.

Pſchezoh.

* **Njeſbożo pſchi rěſanju ſjwinjeża.** Hdyž ſjhajſche dźěłacźerſ Bachmann w łubjeli Sachſa ſ pomocu ſwojeho bratra, rěſniſkeho pomocnika, ſjwinjo rěſacź, dyrì wón pſches pſches njeſbożowny pjchipad jeho ſe ſekerzom tak na hłowu, ło cżełko ranjeny leżo wołta a jeho do klinikì w Göttingen dowjeſechu. Sranjeny brat dreje łdy pſchi ſjwjenju woſtajne.

* **Rutołamarſtwo do Barliniſkeho zlowneho hanta wuſajnjene.** S Barlina ſo powdi: Wulke paduſchſtwo w Barliniſkim zlownym hancże, pſchi kotrymż ſo paduchanc pokradźi, ſa 500 000 hr. zigarettowych banczikow pokradowcź, je Barliniſka kriminalna policija wotkryła. Zlownehe inſpektora Jordana, kiž běſche pohładany, ſo je paduchow nadpjeral, bu ſajaty. Dale ſoſajachi policija paduchu, dźełacżerja a pſchełhładowarjow, każ też Jordanowu mandżeſtku, kotraż je pohbladana, ło je wu paduchſtwje wědżała a jemu połkowała. Jordan je reſerwny offizjer. Rodźeny je ſ Neidenburga w Raſtſchej Pruſkej.

* **Njeſbożo w Bremſkim pſchiſtawje.** Pſchi rjedżenju rěcźniſcha nowcho pſchiſtawa pſchecźiżeny ſo wilki bagger „Goliath“. Knjeżiwoe ſkoczi do wody. 3 wołbowon ſo ſatepichu.

* W Rummniſzej ho hižo wjazy dnjow ſnjeh dże. Dla ſnjehowych wjeżenżow je wobbłhod na żelezniſach ſyle ſatażi hižo dwaj dnjej na kolijach a njemóża dale. Dokelż może na pomoz thwatacź też jenoż pomału na puczu ſ ſawetemu cżaſej poſtupowacź, dyrbjachu tam ſ łekadanimi zyrobu pſchinoſchowacź. Telegrafowy a telefonowy wobwobhbod je dołpołnje pſchetorhnjeny.

Listowanja.

N. G. Wupruhowany średk, cjerch ſ meblow a drjewjanych wobliukow ſahnacź, je benzin. S mjeſkim barbicjom ſo wón na wěży maſa. Cjerwje njemóża wóń benzina ſnjeſeć a tak ſemrěja ſ dutkami a jeſkami, hdyž je benzin hluboko doſeć do drjewa ſo dobył. Tak namaſane wěży, kotrež ſu poł cjerwjom jara cjeſpile, ſtaja ſo do derje ſawrjeneho runa, hdyž ſo maſanje ſ benzinom tak dołho wospjetuje, hač ſo morwe cjerwje abo dutki namakaju. Wěſo pſchi tutym dźele je kedźbnoſć trěbna, dokelž ſo benzin lohko ſapali.

E. H. Sſamorunezny teſtament ma ſo na ſcźěhowace waſchnje ſhotowiće: Napiſmo: Mój teſtament. (Mjeſto napiſajeźe, ſchto dyrbi kóždy dóſtaś, ale jaſnje a pſchejhdnje.) Pod tym pſchiſpomnicje: To wſcho ſym ſamorunezje (eigenhändig) piſał a podpiſał. (Mjeſto mjeſtno a datum ſ lětom, ſpody teho poſtaj mjeno — pſchimjenja a ſpjožbne.) Na kóždy pad pak ſo ſada, ſo ſcźe Wy zyły teſtament wot prěnjeho hač do poſlědnjeho pismika ſam piſał.

C. A. Premije, kotrež Wy na ſadwěſcźenje žiwjenja płaćicźe, ſłuſnjeźa ſo na ſamſne waſchnje wotcźahnuć, kaž je to wjedy hyło. Wotpohlad, do jenehe žiwjenje ſadwěſcźaceho towaŕſtwa ſaſtupicź, njeſmuſ wobóźi Waš wot winowatoſcźe, do ſadwěſcźenja pſchiſtajenych (Angeſtelltenverſicherung) laſtupicź.

Cyrkwinske powjeſće.

S Budyſchina. W Michalſkej zyrkwi ſmjeje nowe lěto rano we 8 hodź. farař Naoa němſku ſpowjedź a ſwj. wotkałanje, dop. w 9 hodź. farař Tuſchert němſku a 1/11 hodź. ſerbſku Bożu ſłužbu. Kollekta. — Wumrjeli ſu: Martha Elſa Fuchſej, ſchulerka na Zjbowje, 15 l. 1 m. 17 dn. — Marja Louiſa ſwud. Heidemannowa rodź. Hartigej ſ Drježdźan, na Zjdowje, 77 l. 11 m. 10 dn., pokhowana w Drježdźanach. — Emilija Marja wwud. Hofmannowa rodź. Młónkej ſ Drježdźan, na Zjdowje, 73 l. 3 m. 6 dn. — 20. 12. Ernestina Marja Helena rodź. Urbanec, njeboh Jana Auguſta Libſcha, ſ wjoſcźerja w Dubruchi ſamoſtajena wudowa tam, 67 l. 10 m. — 29. 12. Handrij Bohuwěr Pětſchka, wumjerſkar w Zyſchezach, 81 l. 1 m. 7 dn. —

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi ſrjedu wječor w 5 hodź. ſmjeje duchowny prim. Haebler ſilweſterſku Bożu ſłužbu (Liturgiſowe wuſtajenje), zyrkw. hudźba: „Wotſtań pola naſ“, moleta wot Mayerhoffa, 2. nowoličny hěrluſch wot Ludwika Tunilla, ſopranowy ſolo, ſpěwa Elſe Hartmannowa.

W Marijnej-Magdalineje zyrkwi ſmjeje wječor we 8 hodź. farař Berg ſilweſterſku Bożu ſłužbu (Manakowe wuſtajenje), zyrkw. hudźba: „Wotſtań pola naſ“, moleta wot Mayerhoffa: „S wjeſelom cźehnje ſrudźba“, nowoličny hěrluſch wot Mendelſſohna-Bartholdy-a. — Sběrka ſa powſchitkowny ſond kraŕneje zyrkwje.

W Pětrowſkej zyrkwi ſmjeje rano 1/28 hodźin farař Eder prědowanje, zyrkw. hudźba: „S wjeſelom cźehnje ſrudźba“, nowoličny hěrluſch wot Mendelſſohn-Bartholdyha; w 12 hodź. ſmjeje farař Große prědowanje.

W Marijnej-Magdalineje zyrkwi ſmjeje farař Große dop. we 9 hodź. prědowanje; zyrkw. hudźba; podruźnikowy ſpěw wot Mendelſſohn-Bartholdyha. Sběrka ſa naſchu wospadnu diakoniju.

Tydźenſke laſtupſtwo w Pětrowſkej zyrkwi ma farař Eder, we Marijnej-Magdalineje zyrkwi farař Berg. (Texty zyrkw. hudźbow ſu pſched zyrkwinymi durjemi ſa 20 pf. dóſtacź.)

S Budeſtej. Nowe lěto rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, kop. w 9 hodź. ſmjeje farař Bója němſke a 1/11 hodźin ſerbſke prědowanje. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwiny poſtad.

S Malſchez. Nowe lěto w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje.

S Njeſwačidła. Silweſtrowe wječor w 6 hodź. němſka ſilweſterſka Boża ſłužba. — Nowe lěto rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba.

S Khwaczicy. Nowe lěto dop. 1/29 hodźin ſerbſke a we 10 hodźinach němſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. pohrjebenje wojerſkeho pomnika. — Semrěli: Hańža rodź. Freuglej, wumjerſkarka w Khwaczicach, njeboh Handrija Auguſta Pivarja, ſiwnoſcźerja w Khwaczicach, ſaw. wudowa tam, 83 l. 10 m. 28 dn.

S Hornjeho Wujeſda. Silweſtrowe pop. we 4 hodź. ſerbſke a we 5 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. — Nowe lěto dop. 1/29 hodźin němſke kemſchenje. Sběrka.

S Małeje. Nowe lěto dop. we 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſke Boża ſłužba. Kejſej farař Domaſchka ſ Budeſtej. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwiny poſtadnizu.

S Lubnjic. Nowe lěto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. Sběrka ſa powſchitkownu zyrkwinu poſtadnizu.

S Klukſcha. Nowe lěto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba.

S Barta. Nowe lěto dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba. Sběrka ſa zyrkwiny ſond kraŕneje zyrkwje.

S Rožanjiz. Silweſtrowe pop. we 5 hodź. němſka nutrnoſć. Sběrka ſa powſchitkowny zyrkwiny ſond. — Nowe lěto dop. w 9 hodźinach ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba.

S Hrodźiſchcza. Nowe lěto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje. Sběrka ſa traju zyrkwinu poſtadnizu.

S Bukez. Nowe lěto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodź. němſka Boża ſłužba. Eſobuſtukowanje poſawnowſcho khora.

S Worſchij. Nowe lěto rano 1/29 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S Budyſchinka. Nowe lěto dop. 1/11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S Minakala. Nowe lěto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodź. němſke kemſchenje.. Kollekta ſa naſchu diakoniju k wothładanju thorych.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Wozjewjenje.

Něhbuſchi mlodźeńſki direktor Rudolf Korla Heinrich Schünemann, pſchedy w Lubiju, nětko pak w Friedrichskoog ſaſudźi ſo k 2000 ſk. hr. pjenježneho thkoſtanja, dokelž njebě doſeć wójnſkeho wotekaca wot ſamoźěłſkeho pſchirodźka wotedał.

*

Pokhroma je mjes ſkotom kublerja Nowaka w Lejnje wudyrił. Sawrjeny wokſeź je ſtatk, a wjeſ ſo dohładuje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pokhroma mjes ſkotom rěſnſkeho mjſchtra Otchaza we Čornowje je ſaſchła.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sewinjazy mór je wudyrił w khlěwach k. Domanja we Parzowje, k. Kulki w Bjunju a Tječzy w Sabrodźe.

Saſchoł je mór pola Metaſchki w Sabrodźe, poła Petki, Hattule, Nowaka a Kujaſcha w Bjunju a Wenzki w Parzowje.

*

Sapiſ ratarſkeho a hajniſkeho ſawěſcźenja pſchez. njeſhożu wuleźi wot 30. dež. ſem tydźeń dołho we wobydlnej ſtwi cźo. 3 na magiſtracźe we Wojerezach. Wſchitzy kotrychž potrjechi, móża ſo w běhu 4 njedźel wot 30. dež. ſem pola wokrjeſneho wubjerka dla wobliczenja pſchinoſchcza wobcźežowacź.

Za nowu cźiſtarku

su darili 1503,45 hr.

Dale dariſtaſ
k. farař em. Urban w Khróſtawje 1,— „
k. pismikiſtajeř Nejedły w Jaroměři w Čěſkoſłow. 4,— „
hromadźe 1508,45 hr.

Watrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbſka knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyſinje.

Próſtwa

wšěm ſobuſtawam Maćicy Serbſkeje.

„Maćica Serbska“ je ſebi do ſwojeje ſwje[illegible] žurle w „Serbskim Domje“ hudźbny inſtrument kupiła, kiž při wuwučowanjach naſich towaŕſtwow a při naſich ſwjedźenjach cyle nuzne trjebamy. Na banc mamy dołh. Tuž wobročamy ſo tu na naše ſobuſtawy, zo bychu woni za tutu nuznu wěc „Maćicy Serbskeje“ k Nowemu lětu kóždy z najmjeńſa 50 pjenjezkow wobradźili a tež ſwojich přećelow a znatych za tajki wopor luboſće dobyli. Tele nowolětne dary, kotrež budźa tež w „Serbskich Nowin“ kwitowane, přijimujetej „Smolerjec knihafnja“ a „Serbska ludowa banka“ ze ſwojimi filialemi a agenturami.

Hudźbny wotrjad M. S.

Zběrka k „Nowemu lětu“ za Maćicu Serbſku.

Dotalne dary	15,50 hr.
k. prof. dr. A. Muka w Budyſinje	5,— hr.
k. dr. Rězak w Budyſinje	5,— hr.
k. farař em. Urban w Khróſtawje	2,— hr.
hromadźe	27,50 hr.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Spěw. tow. „Radoſć“ w Bukecach ma ſtwórtk, Nowe lěto, wječor w 7 hodź. ſpěwanje. — Wubjerk ma poſedźenje Nowe lěto **po ſerbſkich kemſchach pola** Stangee. Dźiwadłowa pruha je ſobotu.

Předſydſtwo.

Hudźbna Jednota w Radworju zmaje Sylvestra po nyſporje ważnu zhromadźiznu. Spěwarjo a ſpěwarki, wſitzy přińdźće.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř w Budyſinje. — Zamolwity za hospodarſke dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyſinje.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hóſtne měſtnoſće - Konditorſke pjećwa přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje Mnichowski ſalonſki trio
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: NajlěpſeSlanknowske a Reichelske piwo z čwicow.

K předſtejacemu
ſylvestrej a Nowemu lětu
poručam jako woſebje płaćiny hódne ećěhowace
wina

jabłukowe wino, hórke a ſłódke	0.90
holansko-jahodowe wino . .	1.00
jansko-jahodkowe wino . . .	1.10
płodowy doktor	1.10
Gimmeldingenske	1.20
Schwabenheimski „Rupprecht“	1.40
Remichske	1.50
Niersteinske	1.60
Oppenheimski hród	1.85
Nackenheimki „Spitzenberg“ .	2.25
Ellenzski „Rübenberg“ . . .	2.25
Rioja, blubokoćěmne špan. čerwjene wino, cyle woſebje za punć a warjene wino ſo hodźace	1.50

Najwjetſi wubjerk
punčowych eſſencow
likěrow prěnjich firmow
rum :: arrak
Płaćizny za 1/1 błeſu ze wšěmi dawkami a ſkleńcu.
Alexander Trepte

K punčej
poručam dobre
tunje čerwj. wina
z čwicy.
Wuznamne
ſwajcarſke čerwj. wino
3/4 litra po 1.25 hr.
ſwaje. blidowe wino
3/4 litra po 0.90 hr.
ſłódke holansko-jahodowe wino
litr po 0.80 hr.
z dawkom a s pićowym dawkom bjez ſkleńcy
Otto Sadtke.

MERSCHOVSKÝ
Brylanty

Zony
Poruczam ſwój wulki ſklad pſchewłokow, mježačanych a pſchedpadowych powjazow, podwołožkow.
Stoju rad i radźe.
Wagnerowa w Budyſchinje
pſched ſchulerſkimi wrotami cźo. 9.

Mała žiwnoſć
w **Rakecach** z nowonatwarjenym domiſkim z hródźu, brózu (elekr. ſwětłom) a 7 kórcami zemje je hnydom na předań. Dalše je zhonić w **Rakecach** čo. 167 c.

Derjadźerſkemu muſacce **koło** a **komoda** je na předań we Budyſinje na ſuleřſkej hasy 411 na lěwo.

Mały nawěſtk
serbſkeho ratarja
:-: ſłuſa do :-:
„Serb. Nowin“

Kowařſkeho wučobnika
pyta
Arnošt Rämſch w Sowrjecach

Młoda, wyſokoſudna
kruwa
je na předań
w Drožďžiju čo. 15.

Sylna młoda
čehniwa kruwa
nowa dójka, ſteji na předań
w Smjerdźacej čo. 19.

Wyſokoſudna, młoda
čehniwa kruwa
je na předań
na Horje čo. 9 p. Njeſwačidła.

2 poraj čornopiſanych
čehniw. wołow
18 a 22 centnarjow čežkich ma na předań
Jan Kjank w **Nowej Wſy** pola Mikowa.

50 hr. myta
wuſtajeja naši přećeljo tym, kotřiž nam dopokazaja, zo liſtowi (liſtynoſerjo) w pruſkich Serbach **„Serbskim Nowinam“** na kajkežkuli waſnje ſkodźa, zo móhli pola předſtajenych abo ſudnſtwa přećiwo nim zakročić.
Nakładniſtwo „Serbſkich Nowin“.

G. Schmidt, fotogr. atelier **w Budyſinje**
jenoſ na Srjedźnej dróhi 20
a napſchećo ſa wſchě **fotografowanja, pakowe a grupowe wobrazy, powjetſchenja** a. t. d.

Wšě čiſćerſke wěcy
:-: ſerbſke a němſke :-:
kaž zličowanja, liſtowe hłowy kwitowanja, naćišće na liſtowe wobalki; kwaſne ſpiſy, ſlubowe khartki, wěrowańſke khartki, ſmjertne khartki, viſitne khartki, přeproſenja, dźakne khartki atd. zhotowja ſpěſnje a płaćiny hódno
Smolerjec knihićiſćerńja
z. dr. z w. ruk. w **Budyſinje** w Serb. Domje.

Poincare je njes tym jako ministerski prezident wotstupił. Na jeho městno je stupił liberalny Herriot. We Londonje wočakuja, ro žo Francowska a Němska dorěčeja. Wot Herriotoweho knjezerstwa wočakuja, ro do Němskeje móst dorozumjenja natwarja. Michał (Němka) steji na tamnym brjohu a ł njedowěru na Herriotowy program ihladuje.

40 We wulkej Rušcej žo wichudžom pischeczíwo bolschewikam tajnje hiba. Na žrwoju wulku jondženosć hordy Ruzy njemože sabyć, ro w ja njeho žwjatym měsce „Moskwje" je žid ł zarom. Moskwa je ja prawego Ruša žwjate městno. To je jeho maczerka, kotruž wón lubuje. Pischedewschém je ruženu człowjeskej drohi hród w tymle měsce, kotryž ho Kremel mjenuje. Tón na naschim wobrazu wohladacze.

Dalschi wobraz wjedže naz do najwjetscheho wikowanscheho městra pschi Czornym morju, do Odeßy. Jeje mernamentalne nrorjenja powědaju wo wulkej jandženosći Ruskeje. Wona w tu chwilu jenoz drěma. Běrtuj, ranaz jara bórzy raschumi nalětny wětr a nowa Rušca pónda ł rešwalinow.

Naschim lubym cytarjam pischejemy žbožowne hody! Njech njeje jenoz žón, ale wopravdžitosć, ro by kóždemu Boże džerżo prawje wjesele pjenješ wobradžilo.

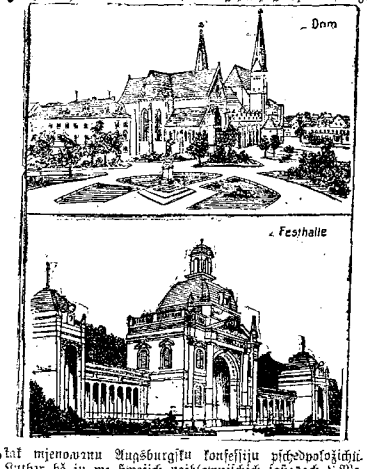
Czełwjena wobrada!

Sedmjena sozialdemokratija: Wjeselc hody, Michale! Michał: Na ja žo ozakuju. To bu mi wobrada!

Naš čas we wobrazach

Město Augsburg je lutherskim kschescijanam tehdla wažne, dokelž woni tam w lecie 1530 němskemu khežorej a khromadnemu němskemu jednej swoje wuznaca-

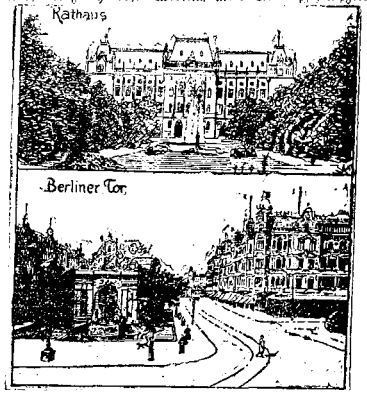

nje, kaž mjenowanu Augsburgsku konfessiju pschedpoložichu. Luther bě ju we swojich naschlownischich sadachach ł Melanchtonom wobdželał. S dženšnischeho Augsburga pschinjesemy naschim cytarjam naschlownische twarjenja, mjenujzy dom. Jón natwarischu w 10.—15. lětstotku. Dołhi je tónle Boži dom 108, schěroki je 39 metrow, smutska wysoki je 281½ metrow. Wokna žu krasnje mumolowane, někotre durje žu bronzowe. Sajimawe twarjenje ł najnowischeho czasa je „kjwjedženska zurla" (Festhalle). Naschi wobraz nam wjso praji, ro je twarjenska wulkich rosměrow. Město ma nětnje 120 000 wobydlerjow. Wono je hlowne město Schwabenskeje, jenejz krajiny w Bayerskej.

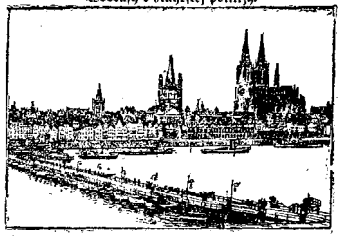
Tu wuhladany Coburgski hród. Wón je žo po starych planach ł nowa ponowił. Lětsa žu žo tele wuporzedženske dźela skónczile. Wumołowany twarz Bodo Eharot je twar nawjedowal a trěbne plany zholowił. Kaž němske nowiny pisaju, je žo wobnowjenje wulkotuje poroczisło. Hród wuzina žo kaž pomnik je starodawnych czasow. Na tomle hrodže pschebywaschе Luther, ro by žo tu pschez swojimi pischczimitarjemi wulkował. Wotsježe pschebywaschе tam wo czasu němskeho jezina we Augsburgu, hdjež žo lutherske wěrowuznaczе khežorej a jezinej pschedloži.

Naschej wobrasaj njedou naš jaho do Schczeczina (Stettin) Tote město je, kaž mjeno hižo praji, starožerbske zydlischczo. Tu wuliwa žo Wódra do morja. Tu žydschachu nehdy žerbizy wjelchojo a krałojo. Schczeczin bě, kaž dženża hischcze, ważne wikowanske město. Tehdyka bě tež zobustaw mózneho swjazka pischekuzow „Hanja". Historiska wěrnosć je, ro ju tónle swjazk we starym žerbskim czasu žerbizy pschekuzy załožili. Wot Lübeka, Schczeczina, Gdanska a druhich pschimórskich městow pschejědžowachu lódze khrobłych Kerbskich moriałow a pschekuzow

dalsche morja. Stari sónizizy pschekuzy wikowachu je starymi Sserbami a kupowachu poła nich drohotny jantar (Bernstein). Tón nadeńdże žo hischcze dženża pschi brjohach rauschcheho morja. Scerbizy pschekuzy we Schczeczinje schczechu potom zwoje karawany do Ruskeje, Polskeje, Luzizy a Czech. Wschudžom zydlachu Sslowjenjo, ł kotrymiz mózachu žo lohko rěczeć. Woni pschedawachu, ichtož běchu jich lódze ł dalokich krajow pschiwožowałe a jim sónizizy pschekuzy pschedawali. Na naschim wobrazu wuhladamy radnizu a Warlinske wrota, dženżnischeho Schczeczina.

Wobrazy k Ruhrskej politizy.

Kölu a tólnisku krajinu dżerża jenožcitke wójska wobsadżenu. Němcy nadżijachu žo, ro ju wont 10. jan to Jendželska njeczini. Najskerje maja Jendželska a Fran-

to Jendželeska nejcetam. Napšerjeje maja Jendželeska a Franzowska nětajke tajne treščenja. Franzowska žo do egyptowskeje schmatanjy njetyka a pschewostajy Jendželeszanam tónje kraj a žuždobny Sudan. Sa to je Jendželska Franzowskej oruhož k wolu, móže być tu.

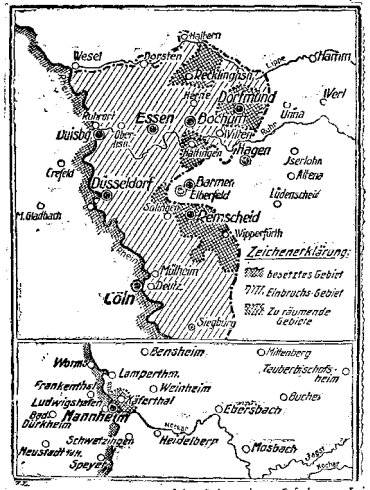

Jako bě dr. Cuno ł němskim statnym kanzleront (jeho wobras tu podamy) japoczał žo najstruchtischa doba (Zeitabschnitt) historije němskeje republiki. Franzowsojo wobhładžichu wulki dźěl najwažnischeje industrielneje krajiny rheinskeje provinzy. Bohačkojo, wulkoindustrielni a też wulkolěžomnoščerjo nadžachu žo, žo placzenjow ł pschěhrateje wójny smimcz. Franzowsojo měrjachu Němsku ł wobhładzenjom keleje wažneje a bohateje krajiny posmuć, jo by placzila.

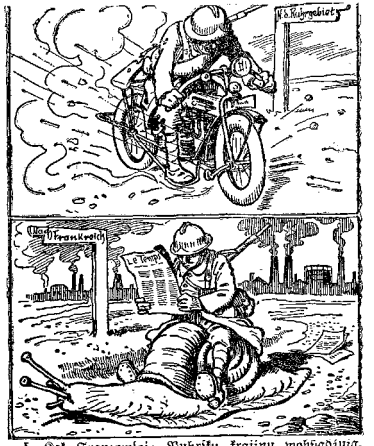

Ale też Franzowska drje ł tehole wobhładzenja telko njemějesche, kelkož bě wotczakowała. Nasch wobras nam žiwje praji, kelko je je žanych górlow wutnoschka měła. Ale też Němska pschindže na kromu skoro dokładneje zahuby. S pomozu džiwnych dankowych zakonjow spadachu po revolusuziji wjchě dawki na dźělaczerjow, pschistajenych a zastojnikow. Te tak mjenowane zhlne ramjenja skoro nicžo njeplaczachu. Za pschewjedženje Ruhrskeje politiki dyrbjesche Němska hobrizy woprowacz. S dawkami to možno njebě. Tehodla cžišcheschesche stat pjenjesy a to tak dołho, hacz pjenjesy niczo hódne njeběchu. Wobydlerstwo we Němskej zhubi wjchě swoje hotowe a natutowane pjenjesy. S tym zapadny zyke nasche hospodarstwo do dokładneje zahuby. Cunowe knježerstwo dyrbjesche wotstupicz. Wono bě dokładnje bankrok. Wotezkli stata pschewza zapóčatk Marx jako kanzlet. So by stat zahubje wutorhnył, jemu. statny železny pschu mój pschewoda. S wójskom dyrbjesche so zakrocžicz, je-li by dże k njemčeram pschischło. Papjerjane pjenjesy pschestachu so cžišcheczecz. Statne wudawki swjedżechu so ł dawkami, kotrez so k prénjemu rasej na zhlne ramjenja położachu. Dokelž w Němskej ani burshi, ani frčni staw njma we žezmje zaneho zastupjerstwa, a tehodla zaneho wliwa, žu dawki za njón mohł rjez saniczaze. Bohužel njma burshi ani frčni staw za wopramožite politiske położenje zaneho rosumjenja a tehodla drje so cžeza dawkow też w pschichodze na njón wodwali.

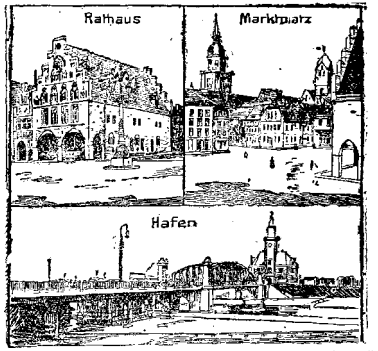
Kanzlet Marx krocžeschе hnydom dale. Po puczu pschez Ameriku dorěcža žo ł Franzowskej. W Londonskim wuczinjenju postaji žo wěsty plan němskich placzenjow a kak měte franzowske a belgiske wójsko Ruhrsku krajinu wopuschczicz.

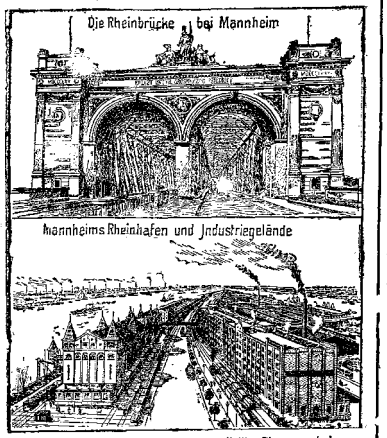
92 Nascha khartka nam pschewidžomnje pokasuje, wo laje strony žo tu jedna. Wobhładzenje dźěsche jara spěchnje. S teho nastachu, kaž pschi politiskich podawkach pschezwěste zortne pschipomnjenja. Tu podamy jenu taklu karikaturu wo tychle podawkach.

I. Kak Franzowsojo Ruhrsku krajinu wobhładuja.
II. Kak ju wopuschczuja

S wopuschczenje krajiny a to ł najwažnischich měrow podamy někotre wobrazy, mjes nimi Dortmund. Tu widžimy radnizu, torhoischczo a pschistaw. W lěcze 1846 rěsche jenož wokolo 9000 wobydlerjow a bě bóle ratarske a rěmacžko w płodnej runinje. Dženja ma někotre 100 000 wobydlerjow a je dźensa frjedźischczo tamneje hobrskeje worzoł sowje a želeioweje inoustrije. Kolo wokolo města žu podzemske kamjenitego wuhja (Steinkohlenbergwerke) Tehodla je runje tam tate inoustrija tak mózne rosczežela.

Městazko dase k polonju, kotrez žu Franzowojo wopuschczili, je Mannheim. Wono leži tam, hdyž žo rěka Nedar do Rheina wuliwa. Tehodla na naschim wobrazu tamne móst pisches Rhein a pschistaw pschi Rheinje wobdźiwamy. S dobom wuhladamy tam sahubjenu inoustriju. Mannheim bě ł druhej residenzu abo stolizu wulkowójstwy Badenskeho. Wono smješe nehdže 120—150 000 wobydlerjow. We schérej starodawnosczi žu tam rumjzy wojazy prénje sahubjenje a wobwjerdzenje natwarili. Wo cžas Londonskich jednanjow smoxowa žo žort abo karikatura tychle rosrěczowanjow.

Tak mjenjachu, jo wulke wuwjasanje Němskeje (wobhładzenje Ruhrskeje krajiny) temu jadžěwa, jo mohła Němska placzicz. Amerika hotuje žo, Němsku pomhacz (i 800 milijonskej požczonku).

Daschka karikatura dyrje prajicz, jo Franzowska žo dźi, Londonskim jednanjam pschihłosowacz. Tehdomnischi franzowski ministerski president sczeje swoje pschihłosowanje ł postom schlinka.

Rheinsku provinzu žu letsa wulke powodženja potrjechile. Podamy tehodla daschku khartku ł tamnych stron.

3. přiloha k čisłu 300 „Serb. Nowin“

Srjedu, 24. decembra 1924.

Boże dźěćo hižo dopomha.

(Wobras je wšy.)

Swony hwjatejho wjeczora su wotmjelkle. A zyrkwiczka, kotraž je hiwajmi hwětłnymi wokнami ho runasche hajkowsłemu kralowskemu hrodej, a hory dele ho błyschćesche, leži sasko w cznowej cźěmnosći. Saprkoti, někto pichnidźetaj Boże dźěćo a rumpodich do wusłorjow. W běhu dobreje hodźinki někto po wšy hotowaj buchu. Tuž réka špěchacz a hłeb hromadu bracz. Mjes tym so rumpodich pched hłeju stejo wostaje a ſ měcha dary podawa, hmje ho khwatacz dyrbjało, pomjaša tola hłeiš ſ ruku hubjeze wschěch wobliczа a cźini wjesłe a radostne mjeńwowcza. Tak dźe dom wot domu po zyłej wjesy. Słónczнje staj hotowaj. Tola, nješchto staj posabyłoj. Tuž něsto ſ khwatkom!

To staj hischcze Horjanej Ota a Wojnarjej Selma. Hižo pol łěta ho lubujetaj a mataj ho rady. Wě łěcze drje hdy, ale w symje, hdyž je tak syma, to nicžo hyczź njemóže, hdyž chcetaj ho wjeczor trjechcziz a uběrotre hodźinki ze słowami a ſ mylkemi ho błrěcź. Ně, tak to dale hicź njemóže a njeſmě. To jimaj tola trjeba njeje, so někoj hej pschi tym nohi słovdaliсź. Potajkim, tak wostanje, patorźiza pschindże Ota a proſy Wojnara wo Selminu ruku. Potom mósetaj ho bjes strachа do cźłowjeje ſtwy hydnyeź a njetrjebataj pched błrěju hodźinu dołho dyrkotacź.

Patorźiza tu nětko je. Selma łedźbuje a nastaja wuschi. Nan chze błrěcźi na Bożodźěcźowym ſchtowje ſhoschowacź, so buchu hischcze za druhe duty doſahałe. „Njech jenoź ho hischcze wokonik błrěcźa“, praji Selma a hlada łedźiwje na cźaſnik. Cźehodła, to njenaſponni. Mjes tym ſteji Ota hižo zyły cźaſ pod wokнami a ma ſawaleny bog pod pažu. Je jemu nětkat kaž cźežko wokko wutrohy a njemóže ho ſhrabacź, ſastupicź. To je łebi łážo pschedstajił. Hdy by takle pschihadnje won pschischła, by ho wěz cźiniła.

Wojnaŕ pak chze nětko ſchtom ſhaschowacź. Nadobo du hłeżine durje. „Nano“, ſnapſcheczиwi Selma wjesele, „wotstaj jenu, njeſłyschiſch, Boże dźěćo dże a rumpodich ſpbu.“ Staitaj rjaneho ſróſtneho młudźenza do ſtwy a ſtorcźitaj jeho wot wobeju bokow, ſo ſtónczнje k łebi pschiidże. A nětko dyrbi pokaſacź, schto je wſcho pschinjeſł. Haj, a wopraudźe pokaſuje. Schtoż takle do brody powoda, njerozumi nichtó, ale po cźaſu wſchat budże. Nó, hlejeze, jenoź hlejeze! Schto łej myſlicze, tón dźe móże běhacź. A ſ rukomaj machacź kaž wopraudźity cźłowjek. Kóždemu dawa ruku. Sezе nětko błyſcheli? „Ota“, ſawoła Selma wjeſele na njeho, „nó tajkele nęſchto!“ Schto halle nětko budże! Selma dostanje paketik, kiž pod pažu ſo tłóczeſche. Maczeri poſtricza rjanu titu koſeja ſ łéweho ſaka a Wójnarjez nanej ſ praweje pol duzenta dobrych zigarow. Selma pokoji łej boa wokoło ſchije a wjerći ho pched hladakom, macź pschinjeſe ſtólcźk a nanej du myſle na Očźinu rjanu wohnjanu cźaſku, kotraž na wobkježnu wiſy. Boże dźěćo pozyba rumpodicha ſa brodu, ſchuknje jemu nęſchto do wucha a ſut ſtaj, kaž by ſ khchudom ſapraſkał.

Prjeczź ſtaj a Ota pschiidże pomału k łebi. Dźije ho jemu abo je wopraudźitoſcź? Satrach ſłuſnje ho ſa wucho. Sſón to bycź njemóže. Sſedźi dźe wopraudźe w ſtwje ſwojeho pschichodneho nana. Kak je jeno nuts pschiſchoł? Nó, nětko tu je a tuž baſta. Prěnje krocźeł je dospěła. Ale nětko halle najbórſche ſcźehuje. Selma jemu ſ wocźomaj mikaze, kaž by chzuła rjeź: „Sapocźń a nęcź tola ſ namom!“

Nan haſnje nětko ſchtom a ſaſwěcźi elektriſku lampu. Tak ſandże jene pol hodźiny po druhej a Ota njecha ſ nęcźu won. Wyrnjeſ Selma bóle ſ wocźomaj mikała. Mużej pachałaj a jadkała a poprjazny ſo jědża. Selma a Ota ſo bliże k łebi ſmjetaj, hiſchcze knif hromadże, pschezo dale. Ale njenadpadnje. Tłócźitaj łej nazy mjelcźo pod błidom, ſo njenapadaje. Ale nana wſchat nichtó błuheho cźiniсź njemóže. A macź hiſchcze mjenje. Haj, wſchat, dobraj wſchak łebi ſtaj a mataj ho rad. To ſlepy widźi. Nó, hdyž dyrbi bycź, cźehodła niz. Ale ſkuſchało ho by, hdyž chze Ota ſe Selmu takle błiſto pschi błidże ſedźecź. ſo by ho ſtarſcheju najprjedy wopraſchał, hacź to teź ſmě. Haj, to ſo pſchiſłuſcha. Hacź ſo haúbuje? Najſerje. Druhdy wſchak tak powěda kaž łóźka wokoło cźopkeje ſchtiicźi běha. Starſchej wſchat ſtej ſa tym pschiſchkoi, hdże po prawom chze. Nój Boża, njech tola hubu wocźini, jeho tola nichtó njeſeżerje. Nawopak.

Cźaſnik pokaſuje hižo dwanatu hodźinu. Boże dźěćo ſuwa ſo dom wot domu a dopomina ludźi ſkerje. Delni wjeſeny błěł je rumpodich ſam wobłhał a wobſtarał a někto ſo pched Wojnarjej domkim trjechitaj. Schtó dha ſ njeju na nuts bicź? Na derje Boże dźěćo pódże. Rumpodich njech tak dołho wonka cźaka. Potajkim, Boże dźěćo ſ ſtupi do ſtwy. Och, ty mój jedyrko, tu hischcze žu na ſtarym błaku. A wona ty mój jedyrko, tu hischcze žu na ſtarym błaku. A ruki wſak. A tuż ſchepta nanej do wucha, ſo by ham wěz do

Wšoprawdźe njebě žadyn džiw, so człowjek tak strachocźinje žoni, hdyž ma tři hodźiny dołho na dotwolnosć k sapkaczenju swojich datkowc čakacź!

„Pschichodny", bórzjesche sady wuhladka. Hlej tón hłóš, ta broda, hlej ta postawa . . .

Sdźiwaty Bureaukratius, jako bě žiwy.

Morawski lud a kraj.

Wobrazi se žiwjenja, stawiznow a pucźowanjow
narytźowak Jan Bryl-Sserbin.

(Wotkrućowanje.)

K sjédam přindźowachu so stajnje wucźeni mužojo , najwucźekorjenišich khcheseźanskich jenjow a narodow, kotříž so pak wdomolnsnje pak praktikźy wo mišnicźkych sjednoczenja zyrkwje sajimowachu. Přichiędźechu teź někotři sanjerjo wotchcźelnych bratrow (ruski proviérej Mathe2) a na swoje wocźi so pscheswědocźichu, so katolikojo w swjatej lubosći mału namrěsiwo cyrillo-methodiike. Sjéźoome rosprawy buchu wudawane pak kazeanski za nawjeczorny katolski lud pak ruśi za narana schich Sslowjanow a pschinoschowachu jara wjele k wajomnemu bohjewzdźiwanju. Sswědkowa wójna je wšo pscheworhła mnoho a nawjazanych pschezjelskich hufakkow, ale sasko na druhej stronje je wotewrila njepschewidźomne mižjonske polo sa katolske dobrocźinstwo.

A ichcéł je na tuthym polu runje japoschtolskstwo pod pschedsydstwom w Bohu Knjesu smrećkeho k. arzybiskopa dra. Ant. Cyrilla Stojana wukonjało, ponjeśe ! Boha pozohnowane płody sa sjednoczowaze prózowanja japoschtolstwow w lépschim pschichodnje. Hacź běchu to ruske kyrotki, abo ruzy studencza w Prazy, hacź ho jednaschе wo khodutradowych śwércowych ruskich biskopow domu abo wo pscheběydlenu rusku intelligenzu sa mjesami bolschewikiskeje Ruskeje — hacź běchu to sjednoczeni Wukrainzo abo khudukscke mišijony na Balkanje, stajnje je japoschtolstwo wukonjało wopomniwje swoje khcheseźanske a slowjanske pósłanje — ! teho makeho swojich srédkow rosdowaschе mnoho wschém potrébnym w hodźinje najwjeschcze bédnosće bratrow!

S woprawdźitym sjoźom běschе, so teź wschi kolegij japoschtolstwa tak teź po zyłych khódźeshatkach pschi jeho rosćiwcźu śeśeschе wschitko wopomniwy, njesprózniwši jednaczel a posłańscki pschedsydstwa japoschtolstwa, semrěwši k. arzybiskop dr. A. C. Stojan. Jeho japoschtolski duch sta so ! duchom japoschtolstwa. Sslowjanska wutroba Stojanowa lubowaschе słowjanski Bekehrad, hdyž rosćéschеše so tam tyšazlétnjy śwěn cyrillo-methodiskich pitnikow, lubowaschе jón, hdyž w sawrjenej swjatnizy ! naschej młodosći, ! dorostom inteligenzu, abo ! khcheseźanskimi na cźerjemi modseschе so na jenicźke swoje waschnje ranische a wjeczorne pacźerje pschi duchownych wucźowanjach, lubowaschе jón, hdyž je śwónczkom w ruzy pschebywowaschе wschém domjazym śjédam w słowjanskej zurli ale jeho wutroba so horjeschе ! lubosću a radosću, hdyž Bekehrad sarěcza je wschémi słowjanskimi jasukami we cźasu universitskich śjédow. S wutrobu naroda zeźi njeboh arzybiskop Stojan swój Bekehrad, teź hdyž głowa naroda Praha, w pschecźiwonabožnišej symizy pschemyślena njemdrześche a nochzyche dorozumicź wulkemu prózowanju wulkeho wótcźinstwa knjesa, so by so Bekehrad stał ! wutrobu wscheho Sslowjanstwa, wobzeże po jeho pośledniim wuśiwobodźenju.

Na Bekehradze łrajeschе mišijonske dźélo japoschtolstwa teź k tym śwórcźatkowym nadawkam, kotrejž tak radostnje a staroźesnje rosdźéławaschе jeho pschedsydstwa. Mišijony mjes cźěskimi krajanami w Porheńskej, w Bremenje a we Winje wotmólwachu japoschtolski jednaczel a pschedsyda ! wopomdła stanuj a potom nihdy njedaschtaj japoschtolstwu na cźěskich (emigrantow) wupuczowarjow we jutrownym cźasu sabyć. Ale roschćérjowalschtaj jeho mišijonske skutkowanje teź na wopruschcźenych krajanow we Rumunskej a we Wolnyšej — tudy hłownje se saběrjuchu redaktora „Hlasa", k. Hynka Doskala — potajkim hacź do njepotrébneje bistrosće prawoskławneje Ruskeje. —

A to budźe ! krajnjej łažnjuchu runje cźěskich katolikow w Sjednoczenych statach, so w tym cźasu, hdyž pschedsyda japoschtolstwa je śwojim śwérnym sekretarom, njeboh dr. A. Jaschkom, konjeschtaj wo wulkej słowjanskej „Jaorje" na Bekehradze, jako brzdźišcźeju słowjanskeho unionišma, ! tajkej lubosći a wopomniwosći mjeńskich japoschtolstwa teź krajenju w nowej wótcźinje sa śwojm pschijachu. —

Na pośledniim bekehradskim unionistikim sjéźoe w dnjach 6.—9. znjenża 1922 bu po namjetu schpanskeho knjesa M. Hikaria Gila, T. J. pschijata rezolizisa, so bu po pschecźu knjes Wótca Benedikta XV., kotž bě je spiłkowatej cźě kóstowenkemu 30. nyšnika 1921 napraził łyło japoschtolskeho śwj. Cyrilla a Methoda rozschérjene na zyły katolski śwět. To trasch je teź było posłeńcje nutrne pschecźe, kotrejž je do Roma pósłał wulki łołožer a sjednowaš japoschtolstwo, njeboh k. arzybiskop dr. Stojan Posłuzel, wór njeje so polneho dobycza śwojeje tolubowaneje mysticzki docźakał, kotrejž je śwoje zyle horjaze so sa Boha śiwjenje jako duchowny knjes a arzybiskop poswjećił. Ale tola je wón ! tym błožanym wědomjom wumrěł, so śwmjo zgrillo-methodike, wot delegata lasnje, teź w nowej wótcźinje sa morjom se žohnowanjom so na pschišinnje, podzjerowane pschez pschikhlinosć samo kat amerikanskich biskopow. Wšém tym dobrym mutrobam, kotrez ! Božej lubośći zahorjeze ! zalmožnu a modlitwu japoschtolskej chzeźa rosćérjecej Boże kralestwo na semi w swjatych stopach wěrnuwzerjow Sslowjanskeju, njech wutruna odbrocźiwy Bóh Knjes na zastupnu prośtwu Najbłožiscźiseje knjejny Mórije a swj. japoschtolow Cyrilla a Methoda je śwojim wécźnym kralestwom.

(Pokrućowanje.)

Skazenosćz pžow.

W pośledniich 20 ketach wot 1902 hacź do 1921 je so w Saksej po wosjerwjenjach krajneho stroiwotneho hamta 473 padow pžyczeje skazenosće nalicźiło. Skuźenych bu 384 wosobow. 10 je na to wumrěło. Kak wjele je so schczěpicź dało, njeje je wschěch lét znate; wésce pak je to najwjazy je kuźenjenych cźinilo. W lěcze 1909 na pšch. da so ! 69 skuźanych wosobow 59 schczěpicź. Jena wosoba w tuthym lěcze zemrě. Schczěpjenje zwuwjeduje so někotre w Drjezdźanach na Bremenskej dróhy 16. — Pschicrunamy liczbu skazenych pžow ! liczbu wschěch pžow w Saksej, dostanjemy jenoź malu prozentnu hodźbu. Je to zyle wésce schczěhnk pžuczeje saměrz. Tak běsche w lěcze 1921 w Saksej 144 269 pžow, 59 ! nich běsche skazenych; to su 0,04 prozentow. Na 10 000 pžow pschiłidźechu hakle 4 skazene. Haczrunjeź je liczba skazenych pžow pomérnje mała, tak tola njesmětny lohkomyślni byeź. Runje w pośledniim cźasu je so w Saksej a wosbeže tež w najschi Łužizy wjele padow skazenosće pokasałe, pschi kotrymiž je tej ludźo źiwjenje pschichadźiczej dyrbjeli. Njebudże tehodła bjes sajima, nješchto bliščše wo tutej strašnej chorosći słonicź.

Skazenosćz je natykowaza, spěschnje ho wotwoiwaza khorosć. Natykowaza maczišna pak njeje hischcze snata. Teź źrédk pschezyłowe skazenosći hischcze njewobzeli. Najbóle pokasuje so skazenosć na pžach, tola teź na wschón druhi cźłowjekowy słót może so pschenjesć (na kócźki, konje, howjedła, źiwinje, wowzy, kóły a pjerišnu). Najczeźiscźišo rosnoschuje so khorosć ! kuźnjenjom skazenych pžow. Dokeź so natykowaza maczišna mjes druhim teź w błénach khoreho słoiu namaka, może ho khcheseźanosć teź ! tym pschenjesć, so khory słót rany pola druheho lisa. Tehodła dyrbja wobeže cźi, kiž maju nékajku nan, ho- psched pžami na kedźbu bracź.

Kak pokasa ho nétko khorosć? Pola słotu, kiž je natykowaza maczišnu do ho wsał, minje ho dźeśschi abo króticźi cźaš, prjedy hacź ho khorosć pokasuje. Pola pžow traje to na sti hacź do wósom tydźenjow, teź hischcze dźéje. Jeli pós natykujeny, pschemeni so najprjedy jeho sadźerżenje. Wokolo sameńca a wotpkaluje so druhdy jara daloko. Wrócźi pak ho druhdy sajo na druhi dźeń. Khroble thodźi do zuzych stalkowe a kuka radu. Najprjedy haja jenoź sa ludźimi, sa druhim słotom a sa wézami, posdźikho pak skuka wscho do hromady.

Napschcźeo hebi snatym wosobam sadźerża ho skazene pžy cźołu pscheceźelnje, mjes tym so zuzych a pžy nadpaduja. Derje wuwicźene pžy pokasa druhdy swojich knjesow hacź do posledka.

Dale pschemeni so hłóh, kiž je nétko nješchto źrjedźne mjes schczěwkanjom a wucźom. To traje ći ako schtyri dny. Skocźo hłabnje pschi tym. Njemóże wjazy pożeracź, ślimy běża jenu popschi, huba steji jemu wocźinjena a jahyk wisa je schije. Potom sadnje dźéle dospołnje wotkłabjeja. Wot 5. hacź do 8. dnja, najpózdźicźo pak na 10. dnju wosnje słocźo dospołnje wotkłabjene kónz. Pola tak mjenowanje měrneje skazenosće-pokasuje ho wosobje jenoź wosłabunjenje a słocźo skónczi hižo po 2. abo 3. dnjach. Pola kócźkow je wobeže nathilnosć k cźekanjenju wulka. Teź rady kuźajn a drapaju. Hłóž je dźiwnje pschemeńenjeny.

Kat mamy ho nétko, hdyž je pož zkuźał, sadźerżeeź. Na kóždy pad dyrbi kuźnjenj hnydom łkéaźku pomoz wnjezi a ho schczěpicź dacź. Schczěhjenje wuwjedże ho, kaž je hižo nospomnjene, w Drjezdźanach. Tu placźi sakoń: cźim prjedy, cźim lépje. Hnydom po kuźnjenju pak dyrbi ho rana wupaciź; teź salpetrowa hólewa abo żyrikowa (Schwefel) kiźalina może ho na ranu sčinicź. Hdyž pak to njeje możno, tam dyrbi ho snajmjeńscha rana ! kiźakom wumycź a ! w kiźale namaczanej wobalku sawjasaci. To jame dyrbi ho cźiniez, hdyž je skazeny pož nikomu rany wobliżał. Nadźenne pak njeje, rany je żerjakom (Göllenstein) abo ! karbolowej kiźalinu namaczowacź. Teź je strašcne, rany wuzyvacź.

Pětr Dodk.

* **Schłoż jeno mało ludźi wě.** W cźasu jendźelskeho krala Eduarda I. (1272—1307) běsche palenje kamjenitneho wuhla kura a żywjerda dla sakalane. — W Němskej je njewjesćiny wjenźeł ! wjetscha ! mytrowych halžkow, w Jendźelskej a Franzowskej ! cranźowych kśeni, w Italskej je běłych a w Schpanskej ! cźerwjenych rózi a na jankich kupach Grichiskeje ! winowych kopjenow. — Na malaria (wésta khorosć — symiza), kotraž pśches mosźity (wulke kakate kuntwory) nastanje, wumrěła kétnje na dwoj milionaj ludźi. — Wusstrijy (Austern) su jara cźuźiwe. Sskylne hrimanje wobje jich po stach morieź. — So bu ło malý horb słhewał, sawjedże franzowski kral Ludwik XIV. noschenje perikow. — W juutskowej Afriji trjechi wuspytny pucźowar (Forschungsreisender) jenoho hłowníka, kiž wondjo na njewólniku jako źiwym thrónje śedjeschе a w nogy na lépwje, wot 12 njewólnikow dworjene, wotpocźowaschе. — Jedyn powětrownik (Luftschiffer) je sa 20 minjeńschinow 640 kórzow kraja ! trawu pohył. Rólnikaj bychtaj ! temu 31 dnjow trjebalej. — W Cgiptowskej pschińdu na 10 000 wobydleri 500 ślepych, w Ruskej 200, w Jendźelskej 80, w Danskej 53 a w Awstralskej jenoź 4. — Natwarjenje prěnjeho milijona awtow we tworni „Henryja Forda" (snata amerikanska firma, kotraž ma po zyłym śwěcze fabriki sa automobile) trajeschе 12 lét. Jednoho milijona pak jenoź 6 měsazow. — Romski khězor Theophilus mějeschе ! wobeju stronow swojeho thróna kóteho ława, kiž je ! pomozu mechanisseho naźroja pośběhny, wujeschе a so saźo lehny, hdyž khězor na thrón so śydny.

* **Dźeło ! hudźbu. Jendźelski fabrikny lékat dr. James Robertson je wunamakał, so by so je samjeźenjom rhytmiskeje hudźby dźeło w fabrikach jara ! pschiwabjacz mohło.** Hudźba by dyrbjała źanny rhytmus měcź, kaž naschimy w fabrizy. Poiwny, kotrež je cźinił, su dopokazale, so tajka hudźba na dźélacźerjow jara derje skutkuje, to łośchi ! dźéłu hola nich rozcźe a dźéło so spěchuje. Hudźba ma na dźélacźerjow runy tajki wliw, kaj wojerika muzika na wojakow. Dźéło pak tak njerwosćudźi. Hudźba pak njeźuńe bjes pschestacza trać, ale ta hodźinu jenoź 5—8 mjeńschinow. Runje tute wotmélenjenje śwéjeźi hakle prawy wuspech. — Tuta myślicźka njeje na žadyn pad néschto nowe; hižo tak dołho kaž ju cźłowjekojo na jemi, su žebi pschi dźéle pěwali a tak žebi dźéło wołožicź a wosćudu łahnacź typtali.

* **13 lét ludźi błatnił.** S Parisa su pisachu: Wo powźawnym padze błahnjenja, jebanja a nabłudowacja: so je Saint Majo pilche. W bliskosći tuteho města bydleschе 36 létny muż, kiž hižo 13 lét dołho nicźo wjazy njedźéł, so jako wróżny wudawalsche, macź a sotru brintajnje bisjeke, hdyž jemu k woli njebychtej a bě wot 4 lét jem po hdaczu récź słubił. Psched nétkotrym dujemi dyści śwjsoółźinku na hłowu. Jeho łajachu a wsch tym so wupokasa, so je 13 lét dołho studnizhno ludał. Pschi śudźenju namaka teź swoju récź łaso. — Wobdźiwacź so dyrbi, so pschi swojim dołhołétnym ludanju nam njeje wobludnił.

* **Kak nastanje wulkich dołhez Wschém doje je znate so w nékotrych krajnach w schtyrskich horach a wosebje w južnej Franzowskej do mróckelow tšélela, so by so dschcźowało. Amerikanojo pak cźinja to hinak.** Wtaała jóchmu ło a mjetaja pólk. kiž je ! milimi napjatu,. Pschowe sornjatka cźahnu dschcźowe krjeski na ho, tak nastanu wulke krjepki, kotrez ! leni padnu.

* **Zyle město na pschekładzowanje.** Nédri podawł, so so zyle města na pschekładzowanje stajі, kanje so w bliščišim cźasu w Londonje. Lord Howord o' Glossyndze śwoje wobsedźeństwo Glossyndale, pschez 2000 hektarow wulke — nimale 8000 kórzow —, kotrež wjetschi dźél mésta wobsahuje, na pschekładzowanje pschedacź, schtož ma njetscha firma w cźukowaj. Tak dałoko, hacź je hodźi, dowa ho wobnolerjam prawo,, sebi leżownoscź, otruź wobydla, kapicź, prjedy hacź ho pschekładzuje.

* **4000 lét stary pluh** Archaeologiki muzeum Upsalskeje universitty je nedawno jmanujenitu namakańku ! prazcźaša dostał. Je to 1,85 m dołhi grat ! duboweho dejewa, kotryž je bjes diwaka pluh w jara primitiwnym wudźélanju. Pluh je dźélany ! duboweje halsny, kiž ma wal naturu k tutemu namérjej jekhchinjenu formu. Namakanka je pjecza ! kamjenutneho cźaša. Je-li jemu tak, potom by tutón pluh 4000 lét stary był.

* **Katastrofa na morju.** Japanska wójnska łódź „Canta" je po wulkim wichoru potepiła. 80 muži namaka śmjercź we żolmach. Najwjecźi dźél muzkowa wróżeschе so we prawym cźasu we wumnożenych cźołnach wukhowacź. Wjese cźołnow pak hacź sotal njesu namakacź mohli. — Teź łódź „Kwanto Maru" je ho na Tkuragalskej wyschinje potepiła. 150 muži so jatzi. Kapitana ! 5 wyschkami a 50 muži wumóh wójnska łódź. Wosud wschéch druhich ! wobžadki je njesnaty.

Směški.

** **Spodźiwne liczenje.** Knjes schulski rada pruhuje rjadowniu. Pytnje pschi tym, so je hólczej wosebje khwy w liczenju. Po mnohich praschenjach chze sześchowazy nadawk wosjaźnjenu mécź: „Hej, ja pożeju twojemu nanej 100 hriwnow, pod wumeńenjom, so mi kóždy měsaz 10 hr. wrócźi. Kelko mam potom ja pjecź měsazow dischcze wot njeho dostacź?" — „100 hriwnow". — Wój luby hólczo, tnajesch swoje knihe sa liczenje jara maso, Kaž sw mi joa." — A wy mojeho nana dischcze mjenje, knjes roda."

** **Zyle wésce.** Wuczerka powoda je schulerkami we hribach: „Na cźim widźimy, so je hrib jedojty?" — Hanka: „Když potom wumrěsemy."

** **Se schule.** Wésche hischcze sa cźaš wójny. Rosnowédach ! dźéscźimi w nabożnje kwaš w Kana. Nécźach, kak rjeeje tola wésche, hdyž bě Jesuš wopraudże ! holeźom na kwašu, na to ho wopraschach: „Cźehodła njepschepro-żymy Jesuša nétkole wjen?" Mała holcźka ho pokaza a wotmolwi: „Dokeź je wójna, to nimamy wjazo tak wjele jeźi a butry, so bychmy sa Jesuša dobry tykanz napjecź mohli."

** **Kak ho jo wnaschtaj.** „Hdyeha staj ho wonaloj?" — „Nó, hdyž wo wésche jenej kupjuje nadpschecźo. Pschi nahlej lichtwagi (Kurve) śecźa mi na tśin a tu je hedźo wostała."

** **Amerikanski humor.** Wobkorżeny njemski żandno iaktiowarja (prawnika). Pschi wotewrjenju wosdźeżenja wobrazi ho sudnik na njeho: „Stejisće **100** cźerjel wobliżżhu. Jeli je Wam njeskit dopokazal, oźstajeeze wj.leknje jatwo. Nimacze jaktiowarja?" — „Nó, hnjes sudniko", wotmolwi wobkorżeny, „ale mam nékotrych wobrych pschecźelow mjes pschisiakanmi.

** **Jane njetrjebawsche praschenje.** „Moja żona so żenje njepraschа, hdyž du." — „To je njschto wunjadne, njeje dha dozyła wésinna?" — „Nó, dże nastajnje sobu a pschepokaja so hanna."

** **Pilatus.** Wuczerka dże w nabożnej hodźinje dźeścom wosklasej, so je Pilatus ! wojosce psched ludźimi Jesuša k śmjerći sajudźił. Wuczer ho praschа: „Z cźim dźeła Pilatusej hrožachu, je-li by Jesuša wutrawnił a puschcźił." — „Woni buchu jeho pola khežera wobklorźili." — „Cźeho by so potom Pilatus wot khežera nadżeeź mél?" — „So by jeho wottwarił."

** **Wumeźe słowo.** „Wy macze rjanej wocźi wscheje maczerje," hrajesche nłody muz kiž so pscheso hischcź, k kosśudnemu źłowu śtrahacz njemóżeschе. — „Haj," wotmolwi so pośmějwku, „a tute tolste schekowe knihi wse mojeho nana." — Stwórcź hodźiny posdźischo bęschtaj po słubje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wudawa so wšědnje wječor, wuwzawši dnjowje po njedźelach a swjatkach. Předpłatna cena: za měsac 1,15 zł. pj., za 3 měsacy 3,45 zł. pj., za 6 měsacow 6,90 zł. pj., za cyły lěto 13,80 zł. pj. Jednotliwe čisła 5 fen. pj. Wotstupjenje: Budyšin, Smolerjec kat. tyskarnja, sp. dr. z w. ruk. Serbski Dom 9. Telefon 687. Redakcija: Budyšin, Serbski Dom 9, I. poschodź. Telefon 687. Rukopisy so njewróća.

Za nawěsće, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěsći a tabele so w sše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 304 — Budyšin, sthough 31. decembra 1924. — Lětnik 83

Narodne nowe lěto 1925.

Serbja, lěto skadźa nowe
Božeje nam miłosće! —
Oh, zo přinjesło by strowe
wšemu Serbstwu žiwjenje!

Mužnje wšitcy zestawajmy
ze stareje njerody,
do boja so kruće dajmy,
hajmy hesło swobody! —

Postupujmy z połnej swěru
k zamělej wšak złotemu,
žiwu wopokažmy wěru
při wšem ćežkem bjedźenju!

So tym myto dyrbi dostać,
kotřiž dobywarjo su;
wopomnjeće sławne wostać
zmeje jich po přětraću.

Z bronju duchownej so bjedźmy
w powołanju dostatem.
za Knjezom so jenak slědźmy
při wšem hołku njewšednem! —

Božej swěrje přewostajmy
wuspěch prócy swojeje,
dźak a khwalbu Bohu dajmy,
hdyž nam skićił płód so je!

Wuhotujmy tak so kruće
jako Boži bjedźerjo,
njech su čiste naše puće,
zo z nich swjatosć błyšći so!

Zo smy dobyća lud Boži
Serbja my to woprawdźe,
a so žohnowanje złoži
na nas Boże widomnje! —

Ziwy wostać lud my chcemy
w sprawnej bohabojosći;
jeno takle dobudźemy
při wšej jěrej čěsnosći.

Lud być dobyća my mamy
wupyšeny měšnisey,
zo so Bohu spodobamy,
hdyž tak jeho dźěći smy! —

Smy-li bjedźili so swěru
jako sprawni ryćerjo,
so tež přećišćimy k měru
do raja tam Božeho.

Dobyća nam króna kiwa
w złoćownej jónu domiznje,
hdyž nas Serbow wjedźe ziwa
wěra dom do wěčnosće! —

Khwal teho Knjeza, moja duša!

wuznawamy tež my na tónzu lěta zhladujo na nasche kulturne a hospodarske prózowanja we tymle nětko ho wotbałowazym lěcze. Sa nasche kulturne a hospodarske dźěła leži jene tych najcežšich lětow sadu naš. Spočatk wotkhadźaceho lěta wjedźeše naš z dokładneje hospodarskeje zahuby, kotruž je inflazija sawinowała. Mjeńko dyrbješe ho wupokazać, hacž maja nasche prózowanja zakotyte fundamenty. S Božej pomozu wukhadźamy se wschego cežkeho niz jenoż njeslenjeni ale z pokmyni nadźijeni na lěpschi přichod a wjeselschi wuspěch.

Stótcy naschich přichećiwnikow měrješe ho přichećiwo naschemu jenicžkemu dźenikej, přichećiwo naschim „Serbskim Nowinam“. Wone běchu we poslednjomaj lětomaj wo wjele tyšacach na cžitarjach dobyte. Prózowanje naschich přichećiwnikow dźěše na to, nam naschich cžitarjow wotwobrośić. Sburowe a hylne běchu jich napinanja. Ale podarmo, tak spóznawamy na tónzu tehole lěta. Tu a tam drje ho nam litki, zasparny Serb jako cžitar wotdrjebi, cžasto jenoż wokhwilnje. Ale rosschérjeny a hylny zdonk zwěrneho cžitarstwa nam sawosta. Wón ho w tymle lěcze znutskownje z nowa sezhli, wosebje na kromach Serbowstwa. Tam z nowa po stach na cžitarjach dobychmy. Na tónzu lěta zwjeselom spóznawamy, so liczba cžitarjow Serskich Nowin zaso ponatlu drje ale stajnje rosce. Dale wobradźi nam wotkhadźace lěto wulku přichodu rosćazu hyłku nowych a zwěrnych zobudźelacžerjow a dopisowarjow wschudźom w serbskim kraju a zwonka njeho. W hodownym cžiłe mózachmy naschim cžitarjam pod Božej dźesćowy schtom jene po wobłahu a wopschijecžu tak bohate cžiłko położić, tak wuznawaju nam naschi cžitarjo se wschech stron, kaž nichtón pod naschimi poměrami za mózno měł njeby. Dźak ztuscha přichede wschém Wam, wy lubi zwěrni zobudźelacžerjo. Njewostajmy na tymle schodźenku stejo, podiwajmy, potrójmy nasche napinanje.

Naklad „Serbskich Nowin“ ho prózuje, swoju techniku wudobonjanosći přichodu bóle wuthworić. We nowym lěcze dyrbi ho postajić nowa stajeńca maschina najnowischeje konstrukzije, do nascheje rotazije sattwarić tśeśa wala. Wobstaranje tež drobnischich naschinow hlada nam do rukow. Serbska cžitscherńa njeczitschi jenoż „Serbske nowiny“, ale nakladuje tež serbske knihi a serbske cžasopišy. Tež tele wotdźelenje nascheje cžitscherńe je we tymle lěcze rosrotko. Nuczným stajerjam dyrbjachmy jenu redaktorsku stwu pschewostajić.

S wichorow inflizie a se slóscze pschećiwnikow je nascha Serbska ludowa banka stwora wuschła. Tež wona žiwój zakotyła podležk sakhowa. Bratrowska pomoz ho jej pschi spočatku lěta postajeła a k hodam stwora zdrowischo wobnowi. Spóznachmy, so tu sami njeschčinni, ale mamy nam rozumjazych pschećelow a bratrow. Nucz nowego rozwicza z nowa nastupnjenny. Serbja mója z połnej dowěru na žiwoju banku zhladowacz. A zhladuja. Sdónk wobrawdźe wěrnych Serbow dźerži ho k njej. Deposity, to rěka, nakutowańske pjenjezy rostu. Serbja žiwoje zdrukne pjenjezy we rosćazych rosmerach žiwojej banzy dowérja. Lětna rozprawa budźe wěrnych Serbow radostnje pschekapacz.

Se zakoženjom wulkowikowanskeho družstwa pod njemom „Serbski Hospodar“ zmy sakkad hospodarskeje organizazije naschego ratarstwa położili. Njeschadźajo pschećiwjenjow a wobuznoscjow tež tu z rosćazym wuspěchom dźełamy.

Wšemy, so tu we najlepschi Serbjo a sprawni prózowarjo sa hospodarsku organizaziju serbskeho ratarstwa połnje znami pschesjedne, hyrnjeż hinajschi puć za pschijomnischi měli. Tola tu nochcemy schcežkjenja. Sdźiwamy pschedy ale posdźischo budźe mózno, wschě hospodarske organizazije na cžisto serbskim zakładze sjednoscžić. Sćehujemy ho na mózne bratrowske organizazije, kotrež nam we tóždnym nastupanju to lěpje a sprawnischo narunaja, schtož ho nam druhdże jako cžistoserbskemu zyłkej zapowdź.

Nasche serbske narodne towarstwa zu tež lětsa swój nadawk zwěrnu dopjelnjowali a Serbowstwo pilnje hajili. Wulkotnje poradźeny 30-letny jubilej serbskeho towarstwa w. Khwaczańach bě žiwy wustup sa narodnu ideju z pschibjerajej mozu sluzkowazy. Dwojny wustup serbskich spěwarjow w Njeswaczidle a Budyšinje dobu nowu hławu serbskemu spěwej a krmwabi tež z naschich žiwdobow pschipósnacze naschich kulturnych prózowanjow. Jich dwójny wulět k Delnu-Luzičskim bratram nawjasa swjit z nami sazo krucžischo ale praji nam z dobrom, so mamy tam sadźicz z połnej mozu.

Kak kražnje nasche žołkostwo dopředka spěje! A komu mamy ho da dźakowacz? Wam zwěrnym a wopornjwym na wšach a w měsce. Sdźe nam dopokasali, so Sokoł mózy trajnje hnědźiscz też we Luzicy. Wěmy kak wopruječe na cžasu, na mozach a na pjenjesach, so byschcze krafnu ideju Sokolstwa też mjes luzičkimi Serbami zakorjenili. Serbska Kčio hižo twch zwěrnych a sprawnych prózowarjow do swojich knihow sapische. Pschezo wyschi horje se kokolisi zahadu wobzwjaze wjeselokmanosće. Niewuslanje we khceženju khcežcžanskeho poczinka, narodneje smyslenosće a cželneje wudokonjanosće. Se želesnej wutrajnosću dźełajcże za wotpkinjeny zamer: **Kóždemu Serbej ma być z najwyschischej cžesću, so hmě Sokolej pschisłuschecz.** Tehodla wupkicże z cžasom kózdu pjanku. Wěrcże!: pschezo a khcežnje te sle z dobrym pschewinjejsce a **dobru** siajnje na žlym dobudże.

Lětsa Serbja dwójzy pod zwerbskej khorhoju do wólbnych bitwow sapschinnychu. S prěnim nadběhom 12 000 Serbow pod nju zhromadźichu. S druhim nadběhom ho drje jich liczba wo połozu pomjerschi. Tola cži, kotřiž sawostachu, tworja jadro nowego wójska, kotreż khcežnje dobudże. Pschetož wólbne wojowanje je nam dopokasało, so z nim drěmazych Serbow budźimy a narodnu ideju zhlinimy. Najrjeńsche a hylnje wopytane serbske zhromadźizny wotmučhu naschi wojowarjo w Mužakowskej holi a we Luzicžich horach, dakle k połodnju Budyschina we Warnocźanach pola Wjeleczina.

Tele lěto bě lěto wulkich njesbožow, powodżenjow, krupobicžow a druhich sapuscženjow. Nasch Bóh je naschu domowinu tu Luzicu psched cžežkimi domachypytanjemi wobarnował a nam radne a spokojaze žne wobradźił a žiteńzam rjane wjedro zposchcežił, tehodla

njesabudźmy jeho dobrotow!

Najnowše z cyłeho swěta.

Sastupjerjo němskeho knježeństwa, kotryž wo nowym němskofranzowskim wikowanskim sprěčenju jednaju, fu žo f Barlina do Parisa wróćili. Přenje jednanje je žo wutoru we wikowanskim ministerstwie wotmełło.

*

Knježeństwo Sjednoczenych statow połnócneje Ameriki wočuje žo do należnosće wuczełnjenja jendželskeho wójska f Kölnskeho pazma měšachcej, dokelž móža tole praschenje jenož europiske móznarstwa rozsudźić.

*

Amerikanske banki fu swólniwe, městu Saarbrückenej tři miljony dollarow po 7 prozentach na 10 lět požčiła.

*

Wjednikaj konservatiwnych w italiskim parlamencje, prjedawšej ministraj Salandra a Riccio, kotrajž staj hač dotal fašistowe podpjerałoj, staj žo wot fašistowe dźiłoj. Tehodła je mózno, so konservatiwnej ministraj Sarrochi a Casati f ministerstwa wuńsupitaj a so potom zyłe fašistiske ministerstwo wróćo stupi.

Knježeństwowa krisa w Němskej.

Němski kanzler Marx, kotryž je hody w Sigmaringenach pśeśelował, žo 31. dezembra do Barlina wróći, so by žo pśi diplomatiskich pśihlismanjach, kotrež žo nowe lěto wótmeja, wobdźelił. Dla palazych praschenjow twonkorneje politiki, wobsebje dla dalšeho wobhadźenja Kölna f jendželskim wójskom, žo bórzy po nowym lěśe nowe knježeństwo sestaja.

Rospuschćenje wobhdleńskich wuschnoscjow.

W mětaćnej sbromadźiśnje Barlinsko-Moabitskeho khěžowskeho towarstwa je bo sdźěliko, so dha knježeństwo 1. januara 1926 wobhdleńske wyschnoscje rospuschćeśi, tola dyrbja podružnikow schkitage šakonje dale płaćiwosć wobkhowaś.

Zeignerowa próstwa wo wobhnadźenje žo wotpokasała.

Kaž sozialdemokratiske nowiny pischu, je žo knježeństwo próstwje mandželskeje nehdyšeho ministra Zeignera wo wobhnadźenje sapowjedźiło.

Stejišćeco jendželskeho knježeństwa w Kölnskemu praschenju

Diplomatiski rosprawnik Londonskeje „Daily Chronicle“ pischе: Ministerstwo f eknježeństwowu politiku hižo do wótstorcenja parlamentowych wuradźenjow rospominała. Churchill ześ je notu widźał a jej pśihlołował, kotruž rada pótstanzow do 10. januara Němskej pśechepoda. Sa wótstorcenje Kölna žo žadyn wěsty cźaš njepraji, tola žo wón sa wobdźiśnim cźašu w rěcu swjatkarskiu kontrolnu komisiju namołwja, so by rosprawu podała. Jeli žo by mjes tym Němska wumjenjenja dopjelniła, by žo praschenje wopuschćenja Kölna f nowa pruhowało.

Němskeho kommunista Mühsama do Rusteje pschepróstyli.

Němskeho kommunistiskeho spśijasćela Mühsanna, kotrehož fu njedawno w Bayerskej f twjerdźiśnišeje jatbu puschćili, je kommunistiska internacionala do Rusteje pschepróstyła. Mühsam sapočaźk februara do Moskwy pschijźe.

Franzowska deputérska komora w prozeju pschećiwo „Erlairej“.

Franzowska deputérska komora je póndźelu two praschenju dla prozeja pschećiwo Parizišim nowinam „Eclairej“ jednała. Kaž je žo hižo sdźěliko, je knježeństwo „Eclaira“ wobstorżiło, dokelž je wón kradnjenu rosprawu wójnskeho ministra Nolleta wo wotbrónjenju Němskeje wocźišćoł.

Justizny minister Renoult źebi žadaśe, so by žo jednanje wo napraschenju wotstorcźiło, donjž žo prjedwasche napraschenja njeku rosponinake. Dokumenty, kotrež žu žo wossewite a kotrež žu žo w redakziji „Eclaira“ namakałe, žu žu f wójnskeho ministerstwa kradnyte. Knježeństwowa winowatosć tehodła je, wěs rosśaźniś. W dalšim bźhu debatty žo wójnski minister Nollet źkowa jimasche. Wón stawiłmu kontrollowanych operaziśow w Němskej roswi, f kotrymiž je žo poradźiło, so je Němska wulke hromady kanunow, cźełbow a maschinjistich cźełbow wotebała, a so žu žo tajne organisazije rospuschćiłe. Po lěcźe 1922 je žo dla wobhadźenja Poruhrskeje połoženje pschemjeniło, a kontrollowaze operazije žu žo hakle njedawno sašo sapoczałe. S nimi je žo w jenej fabrizy we wokolnosći Barlina 15 000 rolow sa maschinske cźełby a 30 000 rolow sa maschinske pitolije wubiłowało. Konferenca swjatskarskich póstatnzow je na to swěsćiła, so Němska wumjenjenja wotbronjenja njedopjelnja. Tehodła wobhadźeńske wójsko Kölnske pałmo hišcźe njewopuschćeźi.

Komora je na to rosponinanje napraschenja po namjecźe justizneho ministra f 300 hłosami wotstorcźiła. Oppositija je žo wothłosćowanja wostajiła.

Dojednanje wo dźělanskim cźašu w poruhrskich podkopkach žo wupowjedźiłe.

Po powjesćach f Essena je schtyri hórniske swjazki wobsamkłe, dojednanje wo dźěłanskim cźašu 28. februara wupowjedźiś.

Cźeskohorkowaska ratarska akademija w Prahy žo załožiła.

So by systematiska wědomosćna organisazija cźeskohorkowaskeho ratarstwa žo hajiła a rozwiła, žu w Prahy cźeskohorkowaski ratarsku akademiju załožili. Akademija w bliźšim cźašu wulki ratarski lexikon wuda. Sa presidenta akademije žu ratarskeho ministra dr. Hodźu wuswolili.

Powjesće wo skónzowanju Trozkeho.

S Kischeneva powjesće pschichadźeja, so žu pschiwišowarjo nětcźišćeho bolschewikiskeho knježeństwa dotalneho wójnskeho kommisara Trozkeho skónzowali.

Dźensa

poslednje čisło

w starym lěće

Stóž sebi **„Serbske Nowiny“** za měsac januar 1925 hišće skazał nje, njech to hnydom čini. Pósta ma tež po 1. januaru hišće skazanki přijimać. — Móžeće też nam dopisniou póslać a Wam wot tudy „Serbske Nowiny“ bjez kóždeho přirazka :: :: přepokazamy. :: ::

Ze Serbow.

— Wowjedźe. Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer + 5. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer w wozu 0. Wuhladny na njetajne wjedro. — Po rosprawje Drježdźanskeje wjedrowarnje śmějemy zbožliše a bóle macźaze wjedro. Wyschina tejšeje wčera nad hrjebjenej a wjeczornej Europu. Nowa minina bě wčera pola kupy Island spóznaća. Jutje nowe lěto, płonćko 8,06 hodź. ffhadźa a žo 4 hodź. fkowa. Měźačk ffhadźa pschipołdnju 11,52 hodź. fkhadźa a žo w połnozy fkowa. — Pjatk je pśeni běrlik. Pschi měźačkowych wjecźorach a bokelž so błónzo hižo wo nekotre mjenischiny połdźicho fkowa, je dźeń wjeczor hižo błeschi.

— **Schtrowa powjesć two wjedrje sa jutje ischtwórk:** Mrócźeje žo pschećahuja, f městnami fkabh deschcźik, njemjernije, njewobstajne a mitšicho.

— 3. cźišćo „Łužicy“ je wuschło a móža žebi jo abonentoju we Sserbskej kniharni wotemsać.

— **Rosprawa policije.** We wokolnje tkadnyche w nozy f 30. 12. 1924 tři schćere a 1 běłu hubzu, 8 kokoschow, běłeho a tři schćere karnikle. Wo powjesće, kiž k wuhlédźenju paduchow wjedu, prošy kriminalna policija..

— **Statistiske wotdźělenje policajskeho hamta** měša Budyschina hdźeli, so je němkostatna indegowa liczba sa leźiwjenje (jěsć, bydlenje, tepjenje, šwdźu a drasćenje) 23. dez. t. l. 122,8 (1913/14 = 100) była.

— **Podawanje jódze schulskim dźěćom** w spomožeńskim wjeczorku Budyschskeho hamtskeho pejtmanstwa. Sa druhi dźěl symy 1924/25 žu žo tudomnischemu wokrjesej 950 dźěćiskich portionow k wudźělenju wot 12. januara hač do 4. haprileje 1925 (12 tydźenjow) pschipokasałe. Jěsć wudźěluje žo jenoż króćny sa tydźeń a to póndźelu, srjedu a pjatk. Wschitke hromadże je jich potajtim 36 pjećeńskich dnjow. 18 króćej wudźěluje žo kakao f zaktami a 18 króćej mlóžu wothłosnje f zaltami. Jěsć dostawaju šame dźěći kaž do hód. Požiwadła, kiž šmadź 4. abo 5. januara dóńdu, wudźěluja žo kaž hač dotal we Wjeleczanskej mlodźerni. W prawnym cźašu dostanu powjesć, hdy móža žebi po požiwadła pschińć: Schérachow, Porchow, Dubrawa, Budeszcy, Hornja Hórka, Rodezy, Trjechowy, Mołtdło.

— **Wotnožka charisskow w Budyschinje.** Na Mathildźinej drohi twarja žebi charisiki abo franzóskanki nowu wotnožku. Franzóskanki, kiž maja we Winje swój maćerny dom, chcedźa w Budyschinje jenoż wotnožku załožiś, so bychu žo němskostatne fobstatnoscki tuteho rjadu pschijźimowale. Samér rjadu je, Bohu a cźłowjekam na wosebite maschnje słužiś. Přenišće chcedźa dozpěś pśiches njepschestawajze modlenje k Jězusowej wutrobje w najpjeczišćim sakramenće wołtarja, druhi se dokonjanjom wschelakich sozialnych nadawkow, kiž wotpałanje khorych, zhołowjenje zyrkwinskeje drasty atd. We klóschtrje, jo kotrymž bruhe nowiny pśijacu, njemóža potajtim rěcź byś, smjeje tola tuta wotnožka jenoż na 8 žotrow.

— **Sawrjenje hranizy sa danski ſkót** nimo žo po pruskich hamtskich powjesćach jako hrótk k pomałšenju mjasownych płaćiznow wobhładowaca. Samrjenje hranizy je wjele dołe sdźěłowe fyzlneho rozšérjenja połkromy w Danskej. W cźašu wot 5. hač do 11. now. je 126, we cźašu wot 10. hač do 16. dezembra pak 1464 nowych padow połkromy po powěsći. W powschitkownym hójowańskim sajinje bźšche tehodła nuzne, je sawrjenjom hranizy domjaty ſkót pśiched połkromu schćitaś. Pschiwos mjasa z Danskeje njeje žo sakasał.

S Kschiweje **Borschcze**. Dźeń wote dnja a kóždu nóc skoro traschca **naš w našej** domišnje Boże wobnje. Dźensa **w nozy 1½ hodź.** wuzidźe wobeń w bróžni Zjawosćerja Wesersa. Pschi howorjazym wětrje so špěchnje rozšérjeri a pschewobroczi brózeń a hłukow i kamjenjom i wjele hlóch: njemiłcejšemu žnjemi do procha a popjela. Wschě wóso, maschiny, a **wschelaki rólmy grat so žohn spalichu.** Se wulki prózn žo poradźi, konja, howjadła a ći žiwinje pomjenjam wutorhnjeć. Tola žo ranza i prožatami a jene žwinja spalischcej. Pódlanske maśizne domske bź w najwjetšich strasche.. Hižo žo sapopadowasche. Schćerizo wotkow žo rozpuchcu a wobluki žo wupalichu, pschećož hakle po ½ hodź. prénja ſkkawa a to Dalicźanska na haschenje pschischwała. Wy-ši wětr f ranja duł, njemohło žo domske wulkowacź a też ſuzkodow ſtatoki błychu wohrožene byśe. Kat je wobeń naſtał, njeje ſnate..

S Khwacźa. Wopomnjowośej naschich wožadnych gmejnow a mnohich wjeńskich nowin pomnik ſa ſwojich wójnſkich padnjenych połwjeśćeja. **Sbowjeńcźenje wótmeje** žo 1. januara **1925, pop.** w 2 hodź. na połjerschinschću, hdjež je też pomnik postajeny. Nerčźiš nowemu pomnika je ſhotowił architekt prof. O. Menzel f Drježdźan, bźšo wuwjedł je knjes Reick f Radwortja. Do ſornowna, tři je 4 metrow wyſoki, tł m ſchérokí a 90 cm toſty, ſu wurubane mjena 75 padnjenych, kiž budźa někto nam a naschim potomnikam świedčenje dawaś wo cźeſkich wójnſkich cźaſoch, a wopomań, na wſche cźaſy. — Mjech je też na tutym měſnje wſchěm, kiž ſu k nemu pschińſchowali,

Bratŕa Karamasowi.

Roman Feodora Michailowicza Dostojewskeho.
S ruſcźiny pśełožił Jurij-Hrodźiſchcźanſkič.

26] (Pokrjaczowanje.)

Srédka bu Sſmerdjakow dźěłniwy, a cźaſto móžachu je ho na dworje a wuliſy kaž ſakorjeneho pśches zyły cźaſ ſtejo widźeć. Hdy by jeho phyſiognomik (wuraſow twarjeŕ) pśchi tym wobkedźbował, ta by wuſnał, ſo tón cźłowjek njeje myślow ſbył, ale ſo je cźim wjazy njekedźbna wobſkładowaŕoſć ſam. A hdy by ho jeho wopraſchał, na cźo žebi myślł, tu njeby jemu ſam wotmołwicź mohł.

VII.

Wurěcźowanje.

Nětko pak bu Smerdjakow ſdobom powědaŕ. Jednaſche ſo tu wo ſyle wobſebitym podawku. Grigorij bu pola wěſteho pśchekupza ſaſtkyſchcał, ſo je jedyn wojaſ do aſiſkeje jatby pśchiſchoł. A tamni chźychu jeho pśches pśchiłorjeze cźiwilowanja a khłoſtanja je ſmjerćeju muſowacź, k iſlamej pśechſtupicź. Wojaſ pak bź ho jemu ſpjeźił, a je wſchitke furowoſće ſcźerpnje jniełł. Khryſtuſa khwaljo wón wumrje. Grigorij bź wo tym powědaŕ, a roſhněwa ho, ſo ſyhła wěra wojaka ſwojeho knjeſa dozyła nejpſcheſtkapi. Sſmerdjakow pak ho ſmjeſeſche, a khdy ho Feodor Pawłowicź, ho nadźijo na ſwadu mjes Grigorijom a Sſmerdjakom, jeho praſcheſche, ſchto žebi pśchi tym myślił, wotmołwi młody muž: „Měnju, ſo njeby žadyn hŕěch był, hdy by ho wojaſ Khryſtuſa wotrjekł a ſwoje žiwjenje ſakhowaŕ, je k dobrym ſtukam ſaſhowaŕ, pśches kotrež by mohł njedoſtaŕ nad wutrobliwoſću w bźhu lět ſašo bohace wudrobicź.“

„Tu njeby žadyn hŕěch był?“ ſaſwoła Feodor Pawłowicź. „Ty pśchińdźeſch tehodła runy pucź do hele a budźeſch ho na hłebiji pražicź kaž jehnjatko.“ W tym ſamym wokomiku ſaſtupi Aloścha. „To je ſ twojeho wótrjada“, praješche nan a namołwjeſche ſyna, ſo by ho poſtydnył.

„Wón je njekmanik, hdyž tak rěcźi!“ ſawoła Grigorij, wuhněwany na Sſmerdjakowa.

„Pśchemyſłi ſebi tola ſam, Grigorijo Waſſiljewicźo“, praješche Sſmerdjakow jara mérnje, „hdyž mje ludźo ſjimaju, kiž ſe wſchitkim, ſchtož je khcheſcźanſke, hrubje ſakhadźeja a mje nuſuja, ſo njena Khryſtuſa wotrjeź, tu móžu to ſ mojim pścheſpěwdźenjom dobreje myśle cźiniś, bjes ſhrěſchenja. Tak rucźe, hacź wobſamknu jim proſicź: Njeſtom khcheſcźan a wotrjeknu ho mojeje wěry, ſym w ſamym wokomiku, prjedy hacź nětchto two tym praju, ſamo hižo da mojich myślí wot Boha ſaſtorcźeny, mojeje khcheſcźanſkeje wotbyty a póhan. Khdyž hižo tute ſłowa wupraju, njeſym wopraſwdźe wjazy khcheſcźan. Je-li pak hižo prjedy khcheſcźan njebéch, ſchtó może žebi wote mnje we wěcźnoſći jako khcheſcźana ſamołwjenje ſadacź? Njebéch dozyła wjazy khcheſcźan, khdyž Khryſtuſa njepſchipóſnach a tehodła njetrjebach dospka nikoho ſaprěcź. Schtó pak może ſamo w njebjeſach tataŕſkeho póhana ſamokwiteho ſcźiniś, ſo ho njeje jako khcheſcźan narodźił? Schtó by jeho tehodła chcył pschłoſtacź? Jenomu wokej njemóžemy tola dwě kóſi wudŕeź. A ſamo, khdy by Bóh chcył tataŕſkeho póhana pokhłoſtacź, by jemu tola jenoż malu pokutu napołožił, pschećož tón Tataŕ njeje ſam na tym wina, ſo je bźčźo póhanſteju ſtarſcheju. Njemóže je, ſo Bóh Tataŕa ſa khornaŕ wſa a jemu do wocźow praji: Ty bź też khcheſcźan. To by njewěrnoſć bźła, a by wſchorjadowoju Bóh mohł cźeć, też jenoż ſ jemym jenicźkim ſłowom? Nihdy na nihdy!“

Grigorij ſtojeſche kaž ſkamjenjeny. Sroſumi ſ teho zyłeho wjaſorjenja tak wjele, ſo bź jemu, kaž by ſ hłowu do murje bodł. Feodor Pawłowicź wupi ſwój ſognak a ſmjeješche ho ſ zyłej ſchiju.

„Aloścha, Aloścha, to je wulkotnje, ſchto! Je ſnadź k jeſuwitam do ſchule khdźił. Nć wěrno, Iwanje? Ach, ty ſmjerdźaty jeſuwita, ty khłoſcź rěcźiſch, khłoſcź, khłoſcź! Njepſakaj, Grigorijo jeho hnydom naſelinny. Lakajo, praj mi hiſchcźe jene: khdyž też bź pſched twojimi cźiwilowarjemi njewinowaty, žo tola pſched ſobu ſamemu wěry wotrjekł. Pſchi tom tola woſtaneſe, ſo by ho hakle wěry wotrjekł.“

„Daj, khłoſcź rěcźi tón pokłaty!“ wołakſche Grigorij.

„Wopomń tola jenoż, Grigorjo Waſſiljewicźo“, praješche Sſmerdjakow ſ ſyhlnjcźim mérje a dobrycźa wěſty, „je, pišane: khdyž wěrišch, a prajiſch ſeſlej horje, ſo ma do morja padnyć, tu padnje też hnydom do morja, je-li jenoż pſchiſkakaſch. Tu, Grigorio, ſyh-li muſ kruteje wěry, pokpjwaj tola raſ a poruć teſlej horje, ſo ma, khdyž też niž do morja, do naſcheje maleje rěcźi padnyć, kiž tu ſady domu bźši. Budźeſch widźeć, ſo ho to njeſtanje. A na tym mójeſch ſpóſnać, ſo nimaſch wěry abo ſ najmjeńſcha nic praweje wěry, hnyniež też njepſchestaŕ ſwarjeć a ho horicź. A tak ma ho też je wſchitkimi druhimi cźłowjekami! A dyrbjał jich Bóh wſchitkich poſlecź? Tehodła ſym pſchejšwědčeny, ſo też njekedźbujo mojich dwěłow wobacźe doſtanu, hdyž jenoż ſyhlu jeſlnoſće wuroſtu.“

„Twoje ſłowo je ſłota hódne, lakajo ty“, praješche Feodor Pawłowicź, „darju tebi ſłoty. Dyrbiſch wědźeć: my wſchitcy ſmy jenoż tehodła njewěrliwi, dokelž nam Bóh cźaſa doſeć k wěrjenju dał njeje. Mamy naſche powołanſke wěſy wobſtarać a potom runje hiſchcźe cźaſ k wuſpanju. Pſched twojimi cźiwilowarjemi pak mějeſche cźaſa doſeć: twoju wěru wuſkaſcź, pſchetož tu ho wo nicźo njejedna ſche. To je tón rozdźěł.“

(Pokračowanje.)

Přiloha k čislu 304 „Serb. Nowin“

Srjedu, 31. decembra 1924.

Na prozy noweho lěta.

Hdyž pokazowar na cžasniku do liczby 12 sastupi, bije cžasnik połnózmu hodžinu noweho lěta. Je to kaž prěni cžichi nowonarodjeneho w kolebzy, njes tym so stare lěto do rowa zaidźenosce žo kypnje. Nowa protyka na nětko swoje prawo a pjero a tuzka (wokojnik) dyrbitej žo na nowu lětown liczbu tuncžicz. Dźewjatnacze stow a pjećdźesatdźewjećći — tak mjenuje so nowonarodźeny a sa tutej liczbu steji najwjetschi podawk we swětowych stawischach: narod wumožnika swěta.

Nowe lěto pschichadźuje k nam kaž nowozeuja. Dyrbimy so na njo pschichotowacz a wocžakowacz, kaž tanne njemudre knjezny bjes małcho abo žaneho wotpia? To njeby wuras prawdu bschesczana byk. Nć, pschichotowani dźemy jemu napschecžo hicz. K temu nasch dźenik swojim cžitarjam dopomha.

Pschede wschem staja žebi łóždy praschenje: **Schto pschinjesze nam nowe lěto?** A prěnja wotmołwa na to je: Pschinjesze kaž stare lěto žiwjenje a smjerc. Dokelž je sasy porjadne lěto — sasche bésche pschestupne — ma wono 365 dnjow ł 525 600 minjeschinami. Hižo w jeho prěnjej minjeschinje zemrje na 70—100 ludzi. Tu steja žarowazy płacžo pschi smjertnym łožu mrějazeho, hdyž cžasnik diwanatn hodźinu bije a tak nowe lěto pschipowjedźuje. Tam poczerpi macz žałoscze pokuty porod zeneho dźesca. Srudnje wschak je, so telko dźeci Bożich hižo wumrjeć dyrbi, prjedy hacz žiwjenje dowidźa. Dokelž so nowym lětom steji huydom Herodasch, tutón njethmany stóżnik a dźěcjimordaŕ. A tajzy Herodaschojo khodźa hischcze dźensnischi dźeń wokoło, morjo lud moralnje, nabožnje, narodnje. Sšamo we sanjeżenych wuhach a wjeselach.

Schto pschinjesze nam nowe lěto? Wjele dalschu khudobu a cžerpjenja. Na to dyrbimy być pschihotowani. A Bóhlěhy Knjez wě, cžehodla to dopuschcži. „Bóh cžini bohatych a khudych,“ praji žiwjate pismo. Bohatstwo bésche a je mnohim se sahubu. Pschinjese lěnjoscz, wobžerstwo, wupitstwo, njerodstu, njemoralnoscz, njewěru. Wažne je, so k jedinorym sażadanu naschich wótzow bo wroczimy. Sboże njerwotpocžinje na bohatstwu a derjechicžu. Ma žiwoj korjeń w spokojnoscži a stronnoscži.

Też hewak w nowym lěcze tschižiki, cžerpjenja domapytanja njerowinstwam. Njebjesći wótzy połcžele na swoje dźeci na semi wschelake žałoscze a hubjenstwa, so by jich prawował a na prawym puczu sdźerżał a tak jich mylo w njebjesach powjetschił. To je kóždemu tschesczanej połtanje, khcžimy puez sa Khrystusom, sa jeho wumóżknym krocžcz. To pak njesmémy žebi tak cžicžka a hórka wobstaroscz. Bóh **dawe tym**, kotśi so jemu dowérja, wosbcžitu hyluscz a **hodźiwny** trosczt, **tak** so cžesze žiwjenske a hórkosze su jemu lohke brěmjo. Tuž, moja luba duscha, njech cži pschecžeżko njepadnje, hdyž trasch nowe lěto pokhmurjene pisches wokno hlada a njech cži ludźo pschidwo cžornischi barbja. Pschinjese sawésce też njele dobreho, a pschidate cžesze ł dowéru k Bohu sadésce pschenjeżesch a pschetrajesch.

Schto móże naż žapka potrjechicz? Najhórische je žmjerc. Ale žmjerc nima sa cžłowjeka, kiż w lubosczi a pschecželstwje Bożim steji, niczeho hróhno-ho. Kelko ludzi puczuje do zuzych krajow, su polni wjesela a nadźije, dokelž wérja, so tam sbożownische wobstejnosce a lépsche wuhlady nadendu.

A tak je žmjerc tajke puczowanje do lépschich, rjeńschich krajinow a žiw žej wéru, so tam wjedźelonne sboże namakaich. Tam njedostatka na niczim njeje, žana nuza, žadyn hłód a žmjerk. Wsche starosce a dréże we wschednym khlěb maja konza. „Budu dozhla napjelnjeni ł wusłykom twojeho domu a ł reku twoje radosce jich napojisch,“ réka w 35. psalmje. Duchownje powonicz dyrbi so cžłowjek, jeli chze wuhlada nécz na sbożowne nowe lěto.

Tak je też w žiwjenju ludow a narodow. Sšo wschak hischcze dobroczżiwi duchoju mjes żerdźim ludom, kotśi do prawa, rowinu a prawdu wérja a mysla, so budże nam spralwnoscz dacz, schtoż ł sdźerżenju swojeho narodneho žiwjenja trjebamy. Wójna duchownych mozow je ho sapoczała, nowa wójna sażadow, prawow, karakterow. To wschak njeje to najhórsche. Ale njemóżamy biez pschecžiwne njepschecželskim mozam a we wotwisnjnoscži stacz we wschém, schtoż spdźerżowanje naschebo naroda naktrapa, je poražaze sacžisze, krutcha mysl. Mnoży wschak wérja do obtinitwa, do lépschebo pschichoda. Pschinjesze nam to nowe lěto? Jenoż wola k dźéru, k tintkam, ł pschewinjenju wschich sadźełowoh powjedźe naż dopródka. Niż hidu powédacz, niż ł pjaczeni broiscz abo rjane frazy cžinicz. Mnoho dźela na naż cžaka. Kelko dyrbi so hischcze ponowicz w naschim żerdźim ludźe, doniż budźemy woprawdzże jedyn lud, jedna mysl, jedna wulka žiwóba. Pische wiele pschecžiwnistwow ma so pschewinjecz, prjedy hacz dońdże k trěnjej pschesjednjoczi. Jeli politikarjo a hospodarjo, nabožnje a po rěczi, a tuj je roscžerpjenja nadoscz w naschim małym ludźiczku. A tym je žo wjele hrěschiko a naschi njewschescesko su tutu rosporu mudrje a pschekłepanje wuźili. Njepodarjamy w nowym lěcze wjazy tutón wobras njepschesjesnosce, kotrąż je naschich wótzow sabił a nam hrozy je sahubu. Njech žo wschitzy cžuja jako pschiwusni jenoje wulkeje žiwóby. A tuj sahubny w Božim mjenje do noweho lěta a pschejemy wschém naschim žiwérnym cžitarjam a hobudźěłacžerjam žbożowne nowe lěto 1925.

Wjes žwjatymi dnjemi.

Wuhlad do noweho lěta.

Cžaš mjes hodami a nowym lětom je kaž cžicha, sbożowna hodźina, w kotrejž w mérnej stwiczu lubemu pschecželej k rožžohnowanju ruku stłačijsch, bo by ł nowa sežiwjenju do žiwjenja sastupił. Kniśo hodownego žwjedźenja skutkuje hischcze na naż a cžiche dny, kotrež tydźeń hacz do Noweho lěta wupjelnja, leżacžu hischcze we wérliwym błyschczu hodownych žwědźkow a njetaju hižo rauische jerja do cžaża, ł kotrymiż žo nowe lěto postrowi. To běchu sbożowne, nadźije polne dny, hdyž hodowne swony staremu lětu hižo bożenje žwonjachu a nowoklóne sbożepschecža we naschich ertach noschachmy.

Nimamy někto tak łohży każ w lětach do wójny. Njeżimy žebi smutkowne sbożo na hodach też tute lěta wjacz dali a žimy pschihotowani, wschu na so wjacz a pschecžerpjecz, schtoż nam pschinjesze. Ale ł tajkej lubosczu a ł dżakom njesażadamy ruku ko rožžohnowanemu lětu każ prjedy, a njewotzerwimy ł tajkimi sacžuczenimi nowemu lětu durje każ prjedy. Někotrehožkuli nadźija žo njeje dobjelnika. A wuhlad do pschichoda, do noweho lěta nieje rožżoty, wésty.

W dnjach, hdźez prjedy hodowne heslo: „Boloj cžłowjekam na semi“ woprawdzże naschе wutrobu napjelnjesche a po žiwjatych dnjach hischcze žiwe bé w naschich wutrobach, w kutych dnjach hacz nam njewédże politike wuhladu — sjuonkowije a smutkownje. A nowe lěto, kotrež hewak na lohke ranjenja bjerjechmy, je hižo do cžasa pocžežene.

Woprawdzże, pschetrjebo do noweho lěta njeje pisches wuhlad wutrobnischi, kotrąż njes żwiedźenjemi pisches proh starebo lěta do pschichoda složimy. Hdyž trasch lobkomyślnosczi a njestarosczżiwosczi, ł kotrymajž prjedy Silwestrej napschecžo dźěchmy, je dźensa jenoż lobkomyślnym naturam data, dha tola nadźiju żpuschczżiej nochzemy. Niż pschicžina k bohrenmu mérej, ale żórko sesłyschenja dyrbja nam być dny mjes żiwjatymi dnjemi, so mogu nabodnódźemy, wojowanje w nowym lécze na žo wjacz a to ł cžerstwymi mocami.

Hdyž trasch nowe lěto sa naż lohke njebudże, wobežeje też niż naroduje, dha hischcze winu k sadwólkowanju nimamy. Byrnjež cžmowe mróczele na nowoklónym wobżoru žo pokasałe, tola padnu nam pruhi nadźije do wutrobu. Pschi wschej narodnej nuzy, kotruż žu ł wjetscha njenarodni Sserbja a jich dwélomny zuzy pschiwušk sawinowali, je nadźija na lépschi pschichod Sserbowstwa. Wschitzky njejżu hischcze stażeni hacz do żra. Mamy hischcze nahladnu liczbu narodowzow, kotśiż žu naschemu narodej hrožazy strach spósinali. Sda žo, kaž bychu runje w naschim cžażu lohke wschě mozy sjednocžite k pożłodnjej wulkej bitwje pschecžiwo nam. Pożłednje wótły su někotremukuli worži wotewrili. Tak to dale hicz njemóże, jeli njechamy narodnje na prospschérši kij pschinicz. Mamy hischcze pschewjele njepschecželow njes swojim ludom. Stawišny naš wucža, so to pola wschich ludow je było, kotśiż žu žo narodnje prjecz njetali, kaž to někto mnoho Sserbja cžinja. Někotśi narodnieje cžesze wjazy nimaju. A ł tajsimi ludźimi žo je duchownje połkhnjenje ługa nicžo cžinicz njehodźi. Bóh dał, so by nam nowe lěto lépschich wuhladow, wjazy wéry a dwéry do žo pschinjesło.

K nowemu lěu.

Dwanacże rałow cžepje swój zwrkwinski
A zunje wożłedni żwuk dokkunczi.
We domczżach wjeli żwuk kinczá,
We pschipitku połne hanki synczá.

Cžicho wk wotżhli žo stare lěto,
Nowe dźé nałupi knjezżtwo nětko.
Bół a bóa stare lěto pschewodża,
Nowe pak žo radośnje powita.

Tuž, nowe lěto: schto pschinjesżeżesch nam?
Cžłowjek tu tónz někto wschém żtyrhnotczam?
Wujednasch ty trasch ludow żwěta swady,
Wubžělowschi nam pokoja hnadu?

Pschichod wam na wschě praschenja wotmołwja,
Cžłowjek żam dźé swój dóst w rukach ma!
Krutu wolu naich strachły cžaż pożada,
Jenoż tak žo wschě cžeże pschěteraja.

Też tu mój żerbiti ludo, wottżchaż żpanje
A witaj żiewjaze nowe ranje.
Wrócz żo kózdy k żwojemu ludej żaż,
So by też nam żażwitak lépschi cžaż!

Pawoł Krjeczmań.

Do noweho lěta.

(Wobras se wšy.)

Woprawdzże, każ dźéżeji staj hižo na tżiczeji lét hromadzże żikaj, mjemiżgy Wojnarjez Gusta a jeho żona. Wschelakeho měrjenja być a małych rosskrowp měcz, każ žo zamo w naschich lépschich żwójbach staiwa, tutaj żapka njesłasajetaj. A hdyż mataj wutrobu ras polnu a chżetaj ju wotpowjednje wuhżypacz, schtoż žo ł wjetscha dźeń wote dnja schtyri abo pjecz krócz stawa, wotmětma žo ł tajkim nałożowanjom mozow a kka, so je pola tżeczeho a schtwórteho żnżoda żłyschecz kamaka tam wotkloka na bróżnjazych wratach a zich dwoh hischcze żobu tżi. To pak njeje žane hadrowanje, žane mandżelske hrimanje we wschédnym żnżżku, ale tajki płódowny mejżki desčhcz je żwětkeho njebja. To je wuras wotpowjednje lubosczę. Njebyschtaj to wschédnje mékoj, by ji mai żiwjenje kżane, wotnudże, njewutrojnime byko. Tajże dorečżowanje je żimaj ł wschédnym żhlěb, nicžo napadne a żnżoda żu žo też na to żwnczżli. A hdyż žo khodżija żapocžina, praja wjesżijenzi: „Wojnarjez pak žo żażo wótżże lubujetaj.“ Druhi żaż: „Je dha žo pola żnżodźij cžert wottorhnył ako djaż cżelczłnył?“ Schto cži two „żłódkej lubosczi“ wdża. Ta je pola Wojnarjez żyle hinaczha.

Gusta je żtary, żpravny cżłowjek, kiż ma wutrobu na prawym blaku. Jenicżke, schtoż mékko žo na nim wuttażi, je, so druhdy jedyn „żrdżnje“. S tym njeje na żadyn pad prajene, so nékto wschédnje w korczinje żnda abo so jemu pakenzowa póła hnydom se żaka hlada, każ Lidorij Korli. Nć — nć. Jenoż hdyż pschiłežnyż żnbu pschinżeże, widźisch jeho w korczinicżzh. Potom pak żedżo wostawa, schtoż žo też pola druhich żtawa. Ma wschelake hamczżli we wżp. Je pschedhżnda żpewańkeho towaristwa, żobużtaw gmejnskeho żastupjerstwa a żyrkwinskeho pschedstejżeżerstwa, dżakżnérz a trichinar.

A dżensa popołdnju wokoło diwżu — na żwjatoho Sylwestra — je na hłodanje trichinow żchoł a doma cżakża podarno na njeho. Jeho „łépscha położa“ cżaka a cżaka, ale jeje luby Gusta njepschindże a žo njepokasa. Na błidze żteja makowe kułi hižo hodżiny dołho, ale naich Wojnarjez ho dołe njenamaka. Cżopże bunżle kukaja hižo ł żiezy, ho praschejo, hdy jich tuje pschindże. A Khata je na żelenu postrowżazu rěcz pschihotowana. Ale dżensa cże jemu schelcherati khowi mjez, pranje derje wunmyż! Ma jeho tak rad a cże jenoż jeho łépsche. Wo korczinje dyrbjał żedżeż? Njemóże wopschimnjeż, so dyrbiał jeże lubujcżi, horzolubowany mużż Gusta, na cżichim żwjatym Sylwestrje żo takle żabyeż. A ł tenu żobużtaw żyrkwinscheho pschedstejżeżerstwa.

Krótko wjeczor po dżeżacżich żwobuje żo cżrije a dże po njeho. To niczo njepomha, domoj dyrbi, a hyrnjeż ho hrżady żchowake. Wschako druhe żony też po żwojich mużowu do korczinu khodża a cżi żu nétchto wjazy hacz tajki wschédny rjemjeżlnik. S żukotatej wutrobu dże najprjedy wot żadu do kuchinje a żhoni wot korczmarki, żo tam Gusta njeje a dżensa ł żyka k nim pschiżłoł njeże. Schto nétko? Sdźerż dże domoj. Hdże muhł być? Sdnadź hischcze pschi żwinjorżżanju? Pola tajtich wożebnych ludzi? Nć, to njemóże być.

A tola bésche tak. Knjez Bohacżk, wobżedżer marmoladowje twornje w Drježdżanach, bésche żej na wży łubło rupit. Hacż ł woprawdżiteje pschihotowanoscże k katarstwu, abo so by dżeł żwojich lohży żakrużenych tyżnżow w „reelnych żahnoscżach“ wulkowak, njechamy tu dale pschepytowacż. Tu a tam pschijédże ł wobehnym awtom, w towarżiżwje hischcze wobehnischich knjezi a knjenjow, wostawje ł nimi někotre hodżinki we wjeżołym towarżiżwje a ma tak trochchu wotménjenja. Kak na dworje a w hospodarżtwje żteji, wo to żo dale njeżtara. Cżemu ma żastojnika?

A runje dżensa, hdyż Gusta Bohacżkez żwinjo bjes trichinow wuźraji, pschijédże knjes ł cżrjódku méschczanow Sastojnik pschibżża nayschczo a wotewża ł awta zyły reżmak bleschow, w kotrychż żawésce kużżazeho wina bżło njeje. Gusta wża żpéżnje żmoje żmachi a chżżche cżekwcż. Ale knjes Bohacżk jeho njepuschcżi. Tajkim nobl knjezam nochżche żo żpjerżowacż a — wożta. Sżebi a żedżi a poczżina wjeżoże myżle być. Se żwojimi druhdy żelenymi żortami żabawja knjeżich, a hakle, hdyż jim jedyn żerbżi żażpéwa. To cżi knjeża we żwojich méschczanżkich kruhach njeżbżycha. Tak je wżcho wjeżoże a połnebo żorta a pryżżow.

Schto Gusta pije, wżżo njewżdżeżche, ale żo żana hubjeny „morka“ njeże, to bórzy żpóna. Tajzy méschczanżky knjeża żo ł hubjenej żpokojili njebżycha. Tajże dobre winko Gusta żwój żiwy dżeń hischcze pił njebé. Mokoło schésć hodżin żtrowe nowe lěto — prożit!“ Sżwoju wopicżku bésch trochchu wotbył a někto njebéżche żane dżerżenje wjazy. Schto też to budże jeho lubowana Khatka prajicż? „Mżech Wojnarjez hójeż żo dżenża ł awtom domoj dowjeże“, praji Bohacżk ł cżżkim żażykom żwojemu żastojnikej. „Njemóże żo jemu dżiważ na dżenżżnichi żwojeżeżitli dżeń nżichto dżża pożticżcż, knjes żastojnikoʔ — „Trżebam po pravom hischcze jedyn beżtkwany wóż“, wuraży żortujo. — „Nó haj, to macże nżichto. Potajżim, knjes Wójnarjo, żkażam ł tuthym jedyn beżtkwany wóż, chżemy rjej dwaj, potajżim dwaj żyle nowaj beżtkwanaj wożaj.“ — „Żżo żtanje“, żnapżche cżiwi wjeżele Gusta. „Dla płacżżiwy żłudaż njemóżu w tu khwilu nicżo wżżte . . .“ — „Wżo tuthm żo hżżo dojednamoj, każ wżchédne płacżżiwy żu. Ale wżżeże wudżżżkacżż.“

Każ w mżżchkowych żahthkach żo Gusta domoj kolebżche a leżżche bórzy we łożu. Niemdrżżeche żo pżchi żebi, żo żo Khata ł nim njebadnije. Wicho żpytasche, żo by żo wójna żapocżała. Ale hdyż Khata żłyżchżche, w tak wobżebnym towarżiżwje Gusta pobu a ma żkżanku na dwaj wożaj, bżche do cżżita żpokojena a hladasche ł wżżżej hordowż

w nowem lěcu. S wjeselokosću wobzimna žiwjenja wjeselego Gustu a dźěsche skónčnje lohnyć. Tak dyrbješe wón žiwotu „wóršnku myšl“ fastajicz a so k měrej podacz. A nětko so haiwowasche, so na taike dźesbóžne waschnje — kaž pschi žedi prajesche — se stareho do nowego lěta fastupuje. Hewak je tola jako sprawny a bohabojazny cłowjek na Sylwestra so Bohu sa wschě w běhu lěta dostate dobroty dźakowal. Je pak tola widźał, kak runje we wobzednych kruhach bjes Boha, pschi prysłuchowanju picźu a žlokanju z jeneho lěta do druheho thabkaju. Też z tym so njesamowolnje, so na tutym dnju so powschitkownje we wschěch korczmach tak a podobnje wotsamknjenje stareho lěta wošmjeleschi. Se rosłatej wutrobu stuknu ruzy a chžyšche wschu sazo dobre cźinicz.

Hdyž potom nowe lěto pschi wobjedze na sahwjerdnjene kulki žantorjesche a Khata jeho jeneho klupaka a wóśmlozeho kopoka po druhim mjenowasche, bu jemu sako lóžo wokoło wutroby. Taike dorećenje je kaž cźerstwa kupjel sa wobeju. Běsche so je swojim Bohom a se swojej horzołubowanej mandźelskej sazo wurunał a tak sastup do noweho lěta spožownje wošmjeczišł. Schto chcesze wjazy?

Orakle na dnju Sylwestra.

Hodźina sastupa noweho lěta płaczi wot dawna žemi „ako wosjewjeska pschichoda, hdyž cłowiek jenoš z prawymi žrědkami pospyta, w kotrej hodźinje prawe praschenje na pschichod stajicz.

Mjeliczomne su khutne a žortnitve poczahi žwj. Sylwestra k wschelakim wutrobnym naležnoscam. Na Sylwestra kupi žedi holza jabłuko, njewotwikuje pak nicžo wot płaczišny. Jabłuko połožt potom wjeczor pod hłowak. Wotkuhnje holza, z dypkom hdyž 12 buje, wot jabłuka — potom wuhlada borzy we žnje žiwojeho lubeho. — Nošrjesach-li jabłuko nafrjedża a pscheliczišch-li pózki, žłubišch žu w pschichodnym lěcu, hdyž bótanjesch runu licžbu; naliczišch li pak njerunu licžbu, wostanjesch žama. Sšu-li pózki pschecźežnjene, tak so też wobstejage žwjatki lubosce pschetorbnu, a tak wjele ludźi wopuschczi holzu, kaž su pózkow pscherěžnjene. — Dobry wěschczeř je tosł. Stupisch-li so žłubitjere tom durjam, potom pschichdże w běhu lěta nawoženja, hdyž tosł tak padnje, so predkowany tónz do žiwoh pokasuje; pokasuje-li pak kónz k durjam, tak wopuschczi luby holzu. Leži-li pak tosł s kónzom k durjowjmaj bźhaczomaj (Angel), tak rěcza ludźo lubenu schpatnje wo holzu, leži pak kónz k durjowemu fankej, tak njeje luby hischcze se hobu pschesjeny, je pak holzu pschikhilenu. Leži-li tosł s podusicha horje, tak so luby wopaczinje sadźerži. — Też wobzy maja wulku wažnosć. Mlode holzu cźinu niz pschedobthi wkoš se hłowy do schkle wody. Kotrejež wkoły so we wodze do kolesa žwije, budże w nowym lěcze njewěsta. — W nozh k nowemu lětu žłuži lóžoh schjhel khuskaffkim wěschczenju. Do tóždeje ruki wosmjesch sahwěcźenu šwězu, stupisch z dypkom 12 psched schjhel a sahwołasch trojzy žwoje mjeno, potom sjerwi so wokros lubeho abo lubeje. — Hdyž pak schjhel žadyn wotwjedł njepschinjese. potom dyrbi kachlowa dźera dobru wěschczerku žłužbu cźinicz, hdyž mkodźi ludźo w nozh k nowemu lětu do njeje hladaju. — Do kurjeźga dyrbišch wošrjedź nozu trójzy šalłepach. Wotmolwili najprjedy honacz, potom budże w nowem lětu kwaš, wotmolwi pak kokosch, tak wostanjesch žam. — So hychu prěni pschikhodneho lubeho šhenili, napišuju holzu pišmiki alphabeta š krydu na durje a pokažuja potom se sawjesanymaj wockomaj na pišmiki; krjedźeny pišmik je tón, š kotrymž so mjeno lubeho sapocźina. — Schtož pak Sylwester wjeczor krótko psched 12 na šticzł abo ławku sałožy a s pohlednym bicźom dele słoczi, może wěsty byc, so so emu w nowym lěcze wschě krocźele runje tak derje poradźi kaž tutón prěni.

Zanóslane.

(Bjez samolwitosće redakzije.)

Bratr pschecźiwo bratrej.

Němzy w prjedawschej Rakušej njemóža łubycź, so běchu z knjesom nad Cźechami a Polakami a so so nětko ta wójka trošchu pscheměnichi. Tehodła so organisuja, so buchu žiwoje prawo schitkali a jeli to nóžno, žiwoje pschedprawo žej saho dobyli. Ale organisuja so tak, so žej napschecźo stej. Tak cźitamy w Bautzner Tageblatt protest jeneje organisazije pschecźiwo drubej. Rakušo-němšti ludowy swjask w Drježdźanach na wojowacź pschecźiwo Barlinskemu swjaskej. A tu so wschelake wězki wukopaja, kaj na to pokasuja, so Barlinźy rakuzan Němzy bižo tak dalsko žu, so cźedża žej we Winje žwój konsulat załožicź.

Schto to réka? Nó, woni praja: my žmy žamostatni, a my njetrjebamy žami žiwoju wyschnosć měcź a hwisdamy na žiwoju wyschnosć.

Hdyž Sserbja do Prahi na konzert dźeja, abo hdyž jedyn Serb cźěrgy wuknje abo cźěrke nowiny cźita, zyła Němšta žtiwli: „To je krajna pscherada! Na khibjenźu z nim!“ Ale Němz w Cźechach ma wjazy prawa. Wón žmě na žiwoju wyschnosć pluwacź, ju satamacź, pschihódźicź a to wschitko bo jemu wodawa. Ale hdyž Sserb bo žiwojeje narodnosće njehańbuje, ale ju sastupuje, wschitke hawrony w němšticzh nowinach tajku haru cźerja, jo je Němška pschenadźena, so žiwót pada, so je Budyšcźin němšte město, so žu Sserbja dobri Němzy a so nechzedża byc Sslowjenjo a hišchcze dosc druhich bladow.

Bubon buboze a truby trubja — ale tehodła so mu Sserbjo njepodawamy; znajemy němšku muzíku, a tej bo jenoš žmějemy. Pschetoš woni žami dosc falschnych žmukow pišlaju, kaj nastawk w „Bautzner Tageblatt“ dopokasuje, so dyrbja Němzy žami pschecźiwo žwojim ludźom protesłowacź.

Bitamy rosumne wustupowanje Drježdźanskeje organisazije, ale bojimy so, so Barlinska organisazija, kij na rozbicźe cźełeho stata sjawnje dźeła, dobudże. Hacź dotal **mózemy** jenoš pschejo š nowe konstatowacź, so reakzija tu **w Němskej do wródła dje a wobzebje w studentiskim dorosće,** w pschichodnej intelligenzy, pschejo wjazy pschiwižowarjow namaka.

Hdyž też s dokumentami dopokasacź njemóžemy, žmějemy tola khrobke prajicź, so tale Barlinska organisazija němšticzh Cźechow we wuskim swišku stej s tymi Jungdo, Wehrwolfi a podobnymi towarštwami; tuttym ludźom njeje wo to cźinicź, so by měr sacźahnył do žwěta, ale nowu wójnu spotuja.

Schtóž njeje Němz, a schtóž njecha žwoju narodnosć Němzam pschedacź, tón ma so š revolwrom abo druhimi brźdkami powuscźicź, so sa njeho na žwěcze žanecho městna njeje.

Dźěkajmy tehodła na to, so by demokratija tu w Němskej dobyła, kij hłada wschitke žwady na měrne waschnje wurunacź, potom žmějemy my Sserbja tu žwoje prawo. Ale běda nam, hdyž tale wschonežnika zwólha dobudże. Nam Sserbam potom borzy row wurynja.

Na dźiwne sapósłane jeneho Radyžerba Huczinjanskeje wošadny złědowaze praju:

Shromadźizna 2. adventa njeběsche žerbska shromadźizna, ale sa wschitke šobustawy Huczinjanskeje zyrkwinskeje wošadny, kotraž bo wotnuź město němšteje Božeje žłužby.

Žane złowjezko na tym wěrno njeje, so dyrbješe w sańdźenym lěcze němška Boża žłužba 3 razy stuknyć, je běsche najwjetscha licžba w němšticzh Božich žłužbach 7 kenscherjow. Ja žym njes druhim wo sozialnym póšelstwje evangelskeje zyrkwje a pschi tym wo zyrkwinskim žiwjenju nascheje wošadny rěcźał a žym prajił, so runje wo žitje ludźo njedźelu wjazy hacź dźěławu dźeń dźěłachu, hacźrunje dobre wjedro mějachu. Boże žłužby běchu hubjenje wopytane, němška Boża žłužba jónkrócź jenoš wot 7 kenscherjow.

Możno je, so je Radyžerb to wopak rosumił, dokelž shromadźizna němšcy bo wutmě. To mózemy w pschichodze hinak cźinicź! Ale kak? Radyžerb też herbizy njerosumi! Rosmołwa psched zyrkwinymi durjemi dla seleneho schtoma běsche herbiła. Hdyž se strony zyrkwinskeho pryšłšlesełstwa so praji: „Nětkole składnosć je tu hiscźi, so w shromadźiznje žami wo tym rěcźicze“, potom prawy Sserb rosumicź njemóže: starajcze so žami wo to, so by bo seleny schtom wotstronił.

So jedyn Radyžerb, kij njerosumi ani žerbšcy ani němšcy, pola nasch bydli, to njewěrimy. Możno je, so je Radyžerb wopraudźe to wopak rosumił. Ale my to wjazy njewěrimy. Ssnano je Radyžerb pschewjesze cźasa trjebał, so by herbiich a němšticzh muzow a ženj licźił a pschi tym njeje wón prawje na rosprawu kedźbował. Też to njewěrimy.

Dźiwne pak je, so Radyžerb jenoš jenu radu němšcy wopisetuje, a tu žwěrko dostanjemy! Pschi tym pak je wón hlownu wěz wuwostajił, cźehodła bě napominanje sa njeho trochu dźiwne, nic němšteje rěcze dla. — Sserbžły starschi njeježu ni to sa žło wjali, to ni kenscheńje sa dźěcźi sańdźenu njedźelu pokasa, hdźež běsche wjazy dźěcźi hacź hewak. — Hladajo na kenscheńje sa dźěcźi žym prajił: „Też kenscheńje sa dźěcźi nam wybras zyrkw. žiwjenja da. So někotši starschi žu, kotšiž pózcźelu žiwotu žwoje dźěcźi kenscheńi, nad tym žo wjeselu. To njemóža pak wschitke dźěcźi bycź; pschetoš hdyž jenoš 10—15 dźěcźi we wošadze mamy, potom 3 wucźerjow njetrjebamy. Móže-li schtó ui prajicź, cźehodła starschi žwoje dźěcźi njepóšelcźu abo žami z nimi njepschińdu? So starschi sa žwoje dźěcźi cźaš maju, w tym žo pokaze, so — nad tym njedowdkuju — s cźrjódami se žwojimi dźěcźimi k dźiwadłu póńdu, cźehodła niz ke mschi?“ — Cźehodła njeje Radyžerb wotmołwił, kij znaje tola winu próždnych zyrkwjow? Jedyn wopytaš je tola zyle sjawje žerbšcy wuprajił, so niebe wschitko rosumił a so by lépje było, hdyż w pschichodze rosprawa žerbšcy žo stanje. Jara rad. Ale Radyžerb njeležesche a nětko we nowinach žwojeho duchownenho žo prasicha, kak pola nasch na dźěcźazych Božich žłužbach stej. — Hdyž to njeswěži, pój a hladaj! — A na konfirmacźin so hórschi, wězu, hdźež na zyrkej s dźěcźimi sćinicź. W naschej wošadze starschi žami na zarje proja, — tak je po sakonju, — kak maju jich dźěcźi ko roswuczicź a konfirměrowacź, a dźiwne je měnjenje Radyžerba, so buchu starschi nascheje wošadny wot njerosumnych ludźi abo dźěcźi žebi něschto pschedpisacź dali. To je poddladne!!

Na Lutherowe žłowo so dopomnuju: žły starzy njepschecźel bu naš rad pózjecź dźyl. Cźiń tak dale, hdyž jenoš masch nad tym žwoje wjeselele! Runje schtoš kenscheńje sa dźěcźi a pacźerźku wucźbu naštupa, žym dobreho wucźerja w herbšticzm sorstkim domje měł, a jako herbšti duchowny budu š Božej pomozu žwjatacź, bo tym pucźu dale dźełacź, kotryž je tammy mi nawetvrił. So nětko w žwojej wošadze tajkeho mamy, kij móže zyrkej a herbšticzh starschich powucźicź, so žmy na wopaczinym pucźu, to je jara rjenje, ale schkoda, so njena nima.

Ale wrócźo k selenemu schtomej, kotryž běsche Radyžerbej s pschicźinu k jeho sapósłanemu. Zyrkwinske pryšłšlesełstwo budże pschecźe, kotrejž na žiwoje prawo, dopielnicź. Wcźera wroble na schtomje běsche hižo špewachu: jutże dyrbju cźahnycź prjecź.

W nowinach žym s tej wězu hotowy.

Wicźaš, farař.

Kóždy Serb

:-: kupi sebi jenoš :-:

serbsku wotthorhansku protyku

Dostaś we

Serbskej knihańi

:: :: w Budyšinje. :: ::

Wěrny podawk

w cźasu wulkeje łwołoweje wójny w měsiacu oktobru 1914, kij je so padał na němsko-franzowskich mjesach a kehdom je nasch łuhšod wobsebite łopjeschko žwojim lubym domoj pósłał.

W małym městačku, so žwójoni s cźešću žiwjachu,
Muž, žona, schtyri dźěcźatka, kij k wješ'lu jimaj Bóh łunjes da.
W małej khěžzy pschikrotnej hdźež wonaj sacźahnyłoj stej
Pscheš dźesacźimi lětami, hdyž mandźelstwo so sałoji
To mandźelstwo bě ibožowne, pschi stronu cźi tej spokojne,
Hacź nahle wójna wudyri, kij łubych žwójoh rossdźěli
Muž dyrbješe won do wójny kaž wschitcy druhy wojacź,
Wón mandźelsku 'schcze wobjima a swokolchowa dźěcźatka,
Jich wschitkich Bohu porucźi, hdyž łupache won i durjemi;
Wón dźerżeše so naóžje, so Bóh da sašwidźenje.
Ta žona hlada pschi wokni, dóńž so jej z wocźow njeschubi,
Ju styšt a starosć napadnje, wo pschichodnje sich žiwjenje,
Kak buoże dań móz šaplacźicź a š dźěcźimi so šežiwicź
Muž, kotr'omž wona danicź ma, niz jeneho dnja njecźaka.
Pak kóždy wjecźor i dźěcźimi wschak Boha prasche w modlitwi,
So by jich nana šwarnował a š nowego jim šaso dał.
Tak thodźenje so minuchu, hacź preni ličźik dostachu
Wot łubohy nana pišany, bu se łyssami cźitany.
Tuj wschitkim ruzy stuknychu a š nowa Boha prosłachu
So by jim nana strowcho po wójnje daril i nowcho.
Sso dźeń a schtunda pschibliži, we měsiacu oktobri,
Hdźež dań so płaczicź mějesche, kaj łóžoe lěto porjadnje
Muž bórh po jihowy šastupi k nim š hrimazymi słowami:
„Wój šama drje to njewěsce, jo dań mi płaczicź dyrbicze.“
Tej žonje łyšły běžacu, joh' prošby š styšlnej wutrobu,
So by wschak tola špokojom, hacź jeje muž by pschišeł domoj.
„Ja žadam žwoje pjenježy, a pak waš cźišnu na hišu,
Schtóž njemóže dań šaplacźicź, tón dyrbi i mojej łhěze hicź.“
Ta žona š płaczom wotmołwi we žwojej wulkej łłošćnosći:
„Wy ješe mi duschna njesmilna, kij mima žanoh' šwědomja,
Wy dyrbjeli do wójny juž won cźahnycź, kaž muój luby muž,
Tam žwoju strowosć woprowacź a žann nóz we měrje špacź.
Tak łydacze pak w cźopłej jšwi a lěpacze ja khachtemi
A šwoje łubło, pjenježy, 'noš strašnjecze bojažnu.“
Wón š łuhwom durje šacźimi a wótry cźaš jej wotmoł,
Hdy ma tu dań jom' šaplacźicź, pak i dźěcźimi won i domu hicź.
Tuj wona padże njemózna a dźěcźi pschi njej plakaja,
Też we tej šamłuwej hodźinźi bu nan w bitwje šranjeny.
Tam pschi nim šteji šodźiwo jeb'n ofizěr: „Mój towařšo
Mi towařšcho najłubšchi tu, kij žiwjenje mi dójerał šy,
S cźim mózu tebje šaplacźicź? Tu njedam tebi jamutiicź,
Cźełu hnydom dweju šawotacź, cźe do hojenje dowjesi dacź.“
„Wam njejšym šoźerżał žiwjenje, to cźinił Bóh tón Wjšši
Schtóž je,
To pschišłuschnosć michał moja bě, wam pomhacź, šwój
wam běsche šlć.
Wo jene pak dyšył prošnjeć waš, hdyž šmjerjeze wy khcźiłu
cźaš,
Dha mojim łubym pišajce, hdyž mózno je, jim pomhajce.“ —
W tym šamym cźašu w domiznje pak šłyšne běchu šaroseze,
Cźaš płaczenja so pschibliža a nihoże žana nadźija.
Pak nadobo list njesmilny, wot zuiej' ruki pišany,
Sso štyrikrej łonje w... wón łyšał frankow wopisliia
Tón šamy dźeń muž njeżmilny też pschińdże po te płenjeny,
A žona wschitka wjeselo dań jemu ruce pschesydze.
Sso špodźiwajo wopraschа, hdyž je jej tako rozcźuł?
„Tón łmilny Bóh nam wobradźi, hdyž šmy so š wótru modlili.“
Wón dźeše wołał khablajo, do šwojoh' domu schnjohtaje
Joh' hežna khorošcź naopadny, kij šmjerc'ej jom' bórh pschińjeże.
We šwojej cźełkej khorošcźi pak wón ša k Bohu njemodli,
'noš mužli na te njenježy tón wohni cźłowjek łubjaze.
Po jeho nahłym šemrěcźu we jeho łožu nam'chu
Pjecź měšchkow polnych š šlottyni, kij šrażowaniche pschi hebi,
A tola njenadźejche dośeł, joh' cźwilowaniche nahrabnoscź
Nan pschińdże š wójuy wješeły, joh' pschi. też khdu kelehuy,
Pak jemu ruka brachnuje, kij zyle wotcźełena bě.
Joh' š wješelom dom witachu a Boha knjeża khwalachu
Kij šdźerżał je jom žiwjenje, hacźrunjeż ruka brachnuje.
Po dźakowanju a po špjewach, po łrudobje a šłyšlnoscźach,
Sso łubošcź šwoj nóžnišcho a wobšłužuje ješnišcho
Tón podawk njech naš powucźi, kak pomhacź mamy na šwěcźi.
Hdyž bliščhi je w šarosćach, we štrachu a we łłyšnoscźach. —

S němšteho pscheložiła a špěwnika

Hańža Budarka

Morawšti lud a kraj.

Wobrazki ze žiwjenja, stawiznow a powjarnjowanja narysował Jan Bryl-Sserbin.

(Słónčenje.)

Klimenko (tu khiwiku w Varišu žiwy), kotryž dźěła za **unik** w duchu Ssolowjewa. Wón wustupowasche za **wossttrowje**nje murje psychologiskich a historiskich njedorozumjenjow a njekuboscźiwosćow a tukanjow, kotrejž je mjes narodami a narjeżernej zyrkwju postajił Konstantinopel je žmyslnu triarchami. Po jeho měnjenju njebudże słónčne horzowanje mjes zyrkwjowaj pschecźelże. Pobožnje słónzi so I ...

kožuszcu pšched Najwjeczischim w zyrkwi, kotruż B. d' Herbigny s Kleti nawjedowasche. Wjecor rěcesche na akademiji Wokomuszkich bohoßłowzow spitzowacsej dr. Albert Fuchs s Prahi wo kulturnem wuznamje unije.

Nasajtra rozprawjesche farar ruskeje kolonije w Prahy P. Cyrill-Wesselowsky wo autorizje patriarchow. Po nim znamjenja patriarchat primat s městnostnej poknomozu. Se pschikładami se stawiskowo dopokasowasche, so su katolisy patriarchojo w narozischich krajach podsubjowali na territorialnej polnomozy, schtoż je bylo njenormalne, dokelż je patriarchalna moż se symbolom a pschiczinu fruttskowneje jednoty městnostnych zyrkwjow. W pschichodze ma katolska zyrkej w narozischich krajach być s nastrojom rozsiege zyrkwje za sjednoczenje narozischeje zyrkwje. S Romom.

K tomu pak je nuzne, so so kaczonzy mitjionarojo w narozischich krajach podczinu poknomozy tamnischich katolskich biskopow. Prasczenje dla patriarchatow měše so pschi sjednoczenju zyrkwjow tak rozsirjacz, so bychu patriarchaty wostale, patriarchojo pak so podstajili autorizje swj. Wótza jako strajowarjo zyrkwineje disziplinu a czistoty liturgije. Pschednoschek wubudzi zjwu rozmolwu, na kotrejż so wobdżelichu wobsebje wukrajinzjy wuczenzy (każ Ruschnak z Prešowa, Kalusch z Lwowa, prof. Łopatyj a P. Fridrich z Roma, dr. Dvornik a P. d'Herbigny). —

Potom rěcesche P. Sakacz T. J. ze Sserajewa wo Truslandskej synodze (692) a dale Nitrauski biskop dr. Karel Kmetko wo „Apostolatze swj. Cyrilla a Methoda, jako rasiepschemu hrědku k sjednoczenju zyrkwje." Wysokodostojnej rěcznik wuskupowasche sa to, so by so japoschtolstwo wumiło k unionistiskemu dnježnemu sa zyły katolski swět.

W Cjeskoslowaskej ma apostolat tu khwilu 80 000 sobustawow. Dalsche rosprawy wo apostolatze podachu P. Jemelka za Ameriku (je sa towarstwo 32 000 doll. swjedł), P. Trčka za Bedkarwalski Rusku, komornik dr. Hanusch za Lužicu (wobsebje sa Prahu), dr. Dvornik za Francowsku a P. Urban za Polsku. P. Gil Hilarion z Wladrida Stubi, so St. Cyrilla a Methoda dyrbi so we wschich swjetkowych jashlach spotowicz, so by so ideja unije dale a bóle sakorjenila w zulej katolskej zyrkwi.

Dżeła sobotu dopołdnja a popołdnju sabérachu so s praktiskimi prašchenjemi unije. Howowej rosprawje měsejschej P. d'Herbigny a Gleb-Werchowsky. P. d'Herbigny poda stawy bamżownych diplomatiskich sakorjenjow pschecziwo katholicismej pschesczehanjam katolskeho a prawoslawneho duchownistwa a wo pomozy, kotruż w hamej należnosczi poskiczenje Nemdzelska, dale poda stawiznu skutkow ljubosze swoj. Wótza za khuduotradzanych Ruskow. Podobjumnje njejsu wschitke tute prosowanja podarmo so stale. Gleb-Werchowsky sabkrasche so s pomérannu ruskich emigrantow (czekanjeczow) k unisi. S khowanym sadżiwkom je ta politika rosczeżepjenoscz ruskich czekanjeczow, a czasto jich duchowna a moralska misa.

Prajbyschor dr. Dobraczicz s Antivari wuwjedowasche, kak so posbalne dogmatiske roskdżele njes zyrkwjomaj pola tebo, kotryż dopołnje snaje theologiju a modlitwy prawoslawneje zyrkwje, zyle poshubja. Atumnu dr. Fotu pschekradżi, so je unijonska mhjel dotal w rumunskej prawoslawnej zyrkwi zyle njesnata. Knjezina dr. Christiczowa z Belehrada poda wobras nabożnych pomérow w Sserbiscu, dżesz katolska wéra z rowna stawa. W Nischu a w Belohrodze wotmedwachu so lětka sjawne prozeżibjony z Bożim cełom pschi Kwom bdżenju prawoslawneho wobydlerstwa. Belehrób dostanje bórzy katolsku kathedralu. Jara sympatiski rěcesche wo sabżowkach unije połski biskop Presedżezki se Sziedlez. Po jeho nalhonjenjach je s khowanym sadżiwkom jednoty nazionalnim naroischich zyrkwjow. Wulku radosczi wubudzi dopiš arxybiskopa Szczepytyckeho, kiż na swoje prjedawsche wopyty Belehradskich sjedżeow spominaszo swoje hluboke wobkarowanje wuprajl, so njemoże na lětnischim sjedże po wobdżelicz. Dalsche dżela a rosmolwy dyrbjachu so dla njedostatka czasa jako resolucije pijsomnje do aktow sjedża podacz.

Symu hebi dowolil, tule rosprawu wujimacz Kat. Pósta, so bychu naschi czekjeczo, czitarjo dopomnjali, kak wulki wujnam hjischcze dżesatnischi dżeń Belehrad a Moraswa ja zuły slowjanski swět maloj. Też druhi Slowjenojo su je saporjerjowm wo letuschem IV. uniowskem sjedżo na Belehradże pisali.

Mam tu pschipaduje bolharski „Slowjanski Kalendar" psched sobu, w kotremż podawa wjesty K. Chalendar" psched sobu, w kotremż podawa wjesty K. Chalendar" psched sobu, w kotremż podawa wjesty K. Ch

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Wjele zboža w nowym lěće

přejetaj wšěm přećelam, popřewaćelam a woteběrarjam

šewski mištr H. Jäckel a mandźelska.

Swojim česćenym přećelam a woteběrarjam

wjesele a strowe : nowe lěto :

přeje

Jan Raußendorf

mašinytwarjer w **Małych Bobolcach**

Swojim važenym woteběrarjam přeju

wjesele a zbožowne nowe lěto

Mikławš Lipič

piwowa wikowarnja

w Kukowje.

Naju česćenemu woteběrarstwu w měsće a na wsach

najlěpše přeća

za nowe lěto

August Granz a mandźelska

časnikar a złótnik

w Kulowje **w Rakecach**

Wšěm swojim woteběrarjam, přećelam a znatym

wjesele a zbožowne nowe lěto

Blidarski mištr Arnošt Pilop a mandźelska w Minakale.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šulerskej haji 34.

Telefon 736.

Wowna pjchdewarnja Rud. Sada · ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſſim hejtmanſtwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Kupujeće płaćizny hódno a derje wołmjane a bałmjane twory a hotowu drastu

pola firmy

W. Häcker na žitnej hasy 7

Założena 1852 Założena 1852

Elektriſke wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćiſny hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. i wob. ruk.

w Budyſchinje na hornjerſkej haji 24.

Derje a tunjo kupujeće

zymski barchent za košle a jaki, wołmjane a bałmjane tkaniny za drasty a sukuje, čopte kholowy a košle, barchentowe ložowe płachty, běte a pisane ložowe počehnjenja a wupjerki, twjeiki, trjenja, blidowe ruby a dybzačne rubiška pola firmy

August Paul Hilger na seminarsk. drózy 2

Žitowy dom w Kamjencu

zap. družstwo z wobm. ruk.

wotnožka w Pančicach

telefon Horni Wujezd čo. 81

poruča wšě družiny

picowadłow

hnojidłow

symjenjow

palidłow

Kupuje wšě ratarske rólne wupłody po najwyšších dnjowych płaćiznach.

Malešanska nalutowarnja poruča

Domašowu rudu Lenna-salpeter Swablokis. amoniak kali wšěch hódnosćow **wšelake picowadła**

Stóž hnójnišća hnydom kupuje, dostanje za poniženu płaćiznu.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hośće hasy 25. Tel. 929

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, železo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerſkej hasy 31.

Telefon 1346.

Kóždu sobotu

kupujemoj syre

kože a kóžki

po najwyšš. dnjowych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Potměsacu“ na zwonkownej lawakej hasy.

Strowe suche

lane symjo

kupuje

Schkommodau

wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Podklóće, čuwowe a wutrobine čerpjenja

hodźa so zahojić bjez molenja powołanja z elektrogalwaniskim Wohlmuthowym hojenjom.

Maser Lippmann

w Budyšinje, drjewowe wiki 3.

Rěčne hodźiny 9—12 dop. a wot 2—6 hodź. popołdnju.

Wubjerk

dołhich škórnjow krótkich škórnjow

po mjerje poruča a wěš wuporjedźenja wuwjedže za krótki čas

Mark w Kukowje

Mało trjebanej

žonjacej kole

ma płaćizny hódno na předań

Schiebaek na Mužakowskej drózy 4.

K swinjeréżanju

poruča

dobru hejdušku,

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran

ze samsneje korjeninoweje tołčeńe, stajnje čerstwe

Korla Kahrowe.

Kupuju drjeno

husace pjerje

Köhler w Budyšinje

na hłownem torhošću čo. 9.

Młode, wysokosućelna

kruwa

je na předaj

w **Drožďžiju** čo. 15.

Dobrowólne přesadźowanje

w hosćenu na Horje pola Njeswačidła, pónđelu, 5. januara 1925, dop. 1/2 10 hodź.

2 krowje, centrifuga, kruwjacy wóz z rěblinami, pluh z koleskomaj, češke a łóhke brony, młócaca mašina, syno a sloma a druhe dalše wěcy, wšo w dobrym rjedźe, wěcy za kuchinu atd.

so za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawaja. Wobsedźeŕ.

Drjewowa awkcija

Njedźelu, 4. januara 1925, ma so pop. wot 2 hodź. w drjewišću zady „sudniskeje korčmy“ za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

50 sylnych dołhich hromadow lisćoweho drjewa

Hajniski hamt města Lubija.

Kofej najlěpšich měšenjow punt po 3.20, 3.60, 4.00 4.40 hr.

poruča **otto Sachse.**

Wagnerowe zatwarjomne młócace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumłóćenje a wubjerne čišćenje. — Šeroki zubkaty system.

Gustav Wagner w Korzynju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny składź w Budyšinje w husarskich kasarnach. Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Tŕełanskej drózy 42. :: Telefon 321.

Wšě čišćerske wěcy

serbske a němske

kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, słubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeporošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńa

z. dr. z w. ruk. w **Budyšinje** w Serb. Domje.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerſkej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Ganzor

so kupić pyta

w **Komorowje čo. 5**

pola Rakec.

Po wobzamknjenju powšitkowneho wukubłanja a dwělětnej dźěławosći při universitnej wušowej, nosowej a šijinej klinicy w Hamburgu-Eppendorfje (prof. dr. Thost) a při wušowej, nosowej a šijinej klinicy khorownje w Drježdźanach-Bjedrichowym měšće (wyšši med. rad. s. r. dr. Mann) sym so w **Kamjencu** jako

approb. lěkaŕ a wušowy, nosowy a šijiny lěkaŕ

zasydlił.

Rěčne hodźiny za na wuši, nós a šiju khorych su wšědnje wot 1/24—1/26 hodź. popołdnju z wuwzaćom soboty.

W Kamjencu, Damm 1, telefon 234.

Dr. med. Werner Vollhardt

Röntgenska připrawa.

je so pomnik někto postajił, wošebje pak knjezej Jarej Serjeńkej ja swoju wulku prózu najnutrowniši lud wrjacy.

Do Radworja.. Po rjanych, wjeselych hodźinkach smy so swjatkarjo w tak mnohim hospodźinym statoku po wuteli.. Wutrobny dźak wšěm serbskim domam wuprajimy a słowowne nowe lěto přejemy swjatk luž. serbskeho stu-

S Khrósta. Wječera wutoru, pop. ½3 hodź. wudrje-
la tudomneho žiwnoskerja Pawola Bjenadu wobeh a
rjezi brózeń, hrodź a kólniu, w kotrejž dźěłaše tuzo, ko-
ńaj w Bjenadowym twarjenju bydła, swoje wuhło, drje-
wo atd. khowachu. K hasbenju běchu Minakaśka, Aodf-
ćiśka a druhe žiwkowy pschijźele, ći wobeh bórzy załachu.
Tak je nastał, njeje hischće snate.

S Rakez. Nahłu smjerćerj namaka tu saźdźenu póndźe-
lu pschipołdnju žiwnoskerja Pawola Bjenadu wobeh a
rjezi brózeń, hrodź a kólniu, w kotrejž dźěłaše tuzo, ko-
ńaj w Bjenadowym twarjenju bydła, swoje wuhło, drje-
wo atd. khowachu. K hasbenju běchu Minakaśka, Aodf-
ćiśka a druhe žiwkowy pschijźele, ći wobeh bórzy załachu.
Tak je nastał, njeje hischće snate.

S Rakez. Nahłu smjerćerj namaka tu saźdźenu póndźe-
lu pschipołdnju žiwnoskerja Pawola Bjenadu wobeh a
rjezi brózeń, hrodź a kólniu, w kotrejž dźěłaše tuzo, ko-
ńaj w Bjenadowym twarjenju bydła, swoje wuhło, drje-
wo atd. khowachu. K hasbenju běchu Minakaśka, Aodf-
ćiśka a druhe žiwkowy pschijźele, ći wobeh bórzy załachu.
Tak je nastał, njeje hischće snate.

S Małeschez. Na póndźelnischej hońtwje na tudomnych
Brěžnanskich a Klinjanskich honach saćeli so 268 sajazow,
5 karnikłow a 28 bajantow.

S Rachłowa. Sobotu mjeńsche nałeha dobrowólna
wobnjejowa wobora šmuczowanje a je tym bjeźgadowanje.
Na nim wobdźěli so też wjetsche liźba hoći, ći bě
i Čornobohu pschischedschi tu nuts sawadźiła. Bohaće ke-
mjes hoćenni też jedyn paduch, ći čorny kołnchowy
hornar pokradny. Knjezej Ranńsendorfej pak poradźi so,
padnucha na Kubłchizanskim dwórnischczu saśjapaći. Někotri
hoći su so spóznali.

S Wopałeje. Sobotu zatewi so tu kanjeńtwóżeŕ
Gustaw Strehła, ći je wokoło 60 lět stary, w rěcy, ći
a nowych wuzytych hałow wjedże. Bě to njeběžnomu pad.

S Schleschowa. Zadosćiwe pschejcze je so nam Sche-
schowczanam dopjelniło. My bóstajenemu wobeh. Nětko
je po dlěšschim wuradźowanju kollegija měschčej. sostu-
jerjow wscho tak daloko, so so bórzy twarić zapoczńje
Bórka pla na Motholanskim sahonje.

S Hornjeho Kummaida. (Zapoźdźene.) Wulk rakarja
Johanńera Manna śmjeśnoji wutoru 22. dez. Wón jeźdźeše
dosoła, je sajschalom z konjowskejemitrje skały po kamje-
nje. Pschi pschińdźenju nakładźeneho woza so wobźmu
a padże pod kola.. 2) ant. ezekli wóz pschejdźe jomu
a potom dowjeze so do Budyschkeje khorownje.

S Rachłowa. 3. a 4. januara wotmeje so w sobeźenju
wulka sjawna wustajenja pjerjsiny z mytowanjom a psche-
łoženjom.

Se Zitawy. S plumom sajeđojeźi so tu swjatke dny
69 lět stary expedient. Wjazy dnjow hižo běše we swo-
jim bydlenju leźał, prjedy hač sunđoża dla žiwnoweho
wonjenja sa njeskutkom njepschińdźechu. Cźehodla
je sebi staŕz žiwjenje wsał, njeje snate.

S Ruchbacha. Wječera rano posałe mlokowy wóz Hor-
njoruchbachskeho kujźeŕa, ći běše mloko do tudomnis-
cheje mlokarnje pschiwjezł, na tarholeźcu psched Khlamanu
nojerja Kunza, hóźeš dwěsche pohonej hischće nješchto
kupić. Krótko psched 9 hodź. pschińdźe mały awto z Lu-
bija sem na torhoschćo. Młody kóń, ći běšche do mło-
kowcho woza sapschehnjeny, je sploschi a cźerjechi z tor-
hoschćeja po Strachwicziańskej dróźy. Dla mjeńsche
hładkosće pschińdźe wóz do wjerš- ju z mjikim
wotmachom do wukładneho wok-
śmja.. Wokno bu dowolnje rosbiti
wóz nakładźeny, ka mlokowe le
jemi rosmjetane. Sadne wozowe ko-
Kóń so wottorže a hanjesche dale
ſtach. Hać dotal jeho hischće nje
njena schkoda je zara wulka. Boho.
ne njeboju, doheš běsche konja porjad..,
je jenoż je, so njejsu ludźo runje na haju b..

Jo łoźy wjetsche njeźboże stacź mohło. Dreźjerow
běsche runje w klamach, hdyž wóz bo wokna krasy. wa-
ſtrože so tak, so dwrbjachu po lekarśku pomoc póśłaćź.

S Warnećźy. S Kamnca pschijźeźe awto a sraźy i tak-
kim wotmachom do sćežora, so so dowolnje śnieźi a rósśi.
Ludźom pak so nicźo njesta.

S Kukowa. Klóchtr Marijnje Gwězdy je do Dubrin-
skeho rewěra dwaju policistow se Shorjeca hvolało, so by-
schtaj paduchi hodownych schtomow łóźiłoj. Wowrawdże
je so jimaj to też wjazy raźow poradźiło.

S Lauchhammera 15 lětny sym dźěłaćerja Tempela
pschinjese swojemu nanej wobjed. Wón sbérasche potom
na transportowanym powjazu wuhlowe drjewo. Dokeź pak
powjaz w pschipołnotnischej hodźinje njehiba, tak lehny so
hólćeź do njeho a wutuźy. Hdyž so jako wjerćesche, tak
to njeźywy, pschiźidże pod jedym wós a sranj so ćežcy.
Wón stawne sebi nadołeno, paźu, dwě rjebje, łopatku a
a dełnju brodu.

S Wochowa p. Kamenza. Koło kradnyčnu sobotu
wjecźor na Wurbiskej dróźy wunoschcerjej nowinow Wsiej
Paduschchowo dyrbi so tehodła krucze saśudźeć, doheš Wolf
koło k saśiźenju swojeho wschćehnego hlóda nuńcź trje-
baschće. Koło na čorny wobluk a nisce koleso.

S Mikowa. Sobotu popołdnju wotwali so motoro-
wa a kołowa wuporjedźerja k. Měta hać na murje.
Kak je wohoń nastał, njeje snate, wudyrił je pschiwoh-
schu hodźinu. Sowmowoha pschiprawa je minuje mjeź-
sche wohoń sałeć. 5 motorikć a 3 jěźdne koła so inicźiła.
Dźiałarnja je sawdźejena. Derje bě, so wótr i druheho tónza
da dujesche, hewak dyrje by po domi'e ß bu wotpalilo

S Sćho Komorowa. Mordarstwo sta so tu w ko-
lonji „Sedlitz". Mandźelska dohladowaćerja Winklerja wob-
tamhuje je swojim lubowarjom, dźěłaćerjom Karemir-
czakom, swojeho mandźelskeho skónzowaŕ. Hdyž běše
so Winkler hobotu wjecźor z dźela wrócił, pschińdźe do
jeho bydlenja lubkowaś jeho žonu, wali so na Winklerja
a chanče jeho sadajicź. Hdyž so nadpadnjeny wobaraśe,
pschińdźe Winklerjowa žona z powjatkom, hdyž jón
swojomu mužej wokoło schije a sadaji jeho. Potom wo-
wjerćnychtaj mordaraj ćěło sa wokonow khćiju. Na wo-
łanje nadpadnjeneho běchu hnjedźa na pomoc pschińdźeli.
Dokeź pak běchu burje samknjene, telefonowachu po bli-
šeku policiju. W prěnim pschechowanju pschejchaj sa-
mierjet a Winklerjowa a wudawaschtaj, so je so muž
žonu powjesnył. Hdyž pak ho jimaj njedwělanje do-
pokały napscherjeco dźerżeću, wusnaschtaj tola, to jtaj Wink
lerca i wotmyślenjom skónzowaloj. Jeju wotwjezźeńcu do
śudnitkeho jastwa.

Se Sćho Komorowa. Njesboże sta so na Ruthlandskim dwórnischczu. Dwaj twarowaj cźahaj trahyschtaj do
ho; maschinje woboju cźahow so cźežko wobschkodźischtej,
tehorunja wjazy wołow, kiž njemóža so wjazy trjebać.
Wjednuk maschiny bo cźežko krani. Mójazhn jeho jenoź je
najwjetschej próżu wuśiwobodźiłoj. Schkoda, wobsebje tej na
priwatnych twarach je wulka. Schło je njesboże sawinowaŕ,
njebohdźeschże so hać dotal potajiźeŕ.

S Wulkeho Derbna. Njedźelu, 21. 12. wuhotowaschtaj
cźerjej a jedyn cźěłka na Mało Bukowskim sahonje
wšelkim dnjom sajerju hońtwu. Dwaj strahjnikaj pat
[illegible]. Kóždy dźěłaćerjej mjeńsche satstejeneho jajca,
su a kulki. Dźiwnou lóźerjo drje njedowo
zny na hońtwu hodźicź.

(Dobjene pucźe.) Puczej, na kotrymaž
twaroriedźa, wjedźetaj do Lucźa a do
). Wobsebje tón dźěł je najbubjeschći,
Zhbalnjke mjeńschtkła staraćź. Puczej do
Lucźa ma blisko halowa na pół metra hłuboke dźěry. Ně-
kotre su so w nowischim cźasu l.zybelanni, cźerjopami,
stawym żelesom a dr. trośchu łapjwale, ale z pěskom so wone
pohłubne njejehu. Teź nałe haczenja su jenoź na jenym
boku s grotom puczejhujene, je pak pschecejkiłł, so mohł nje-
sbožam zadźewaćź. Puczej do Khwalow a na wot dołheho kubła
hać k lěsej zakotnje hłuboke kolije. Pschi fahrnje do lěja
najwjetši ha dźera pschi deschczowym wjedrje i wodu a tak
nastanje mały hat, ći zyły puczej saraćź. Tuž je na cźasu,
so so ta něschto stanje. Husto wschak możemy nasbonićź,
so knjeje dwory so ho bohatshej měrje we twaroriedźenje
puczow njepohtarају. W pśedawschich cźahach so jim
pśches porsty hladasche. To so wjazy stacź njesmjełko. Wone
měše runje tak swoje winowatosće napschećo krajej a pow-
schitkowniwjeź dopjelnjećź, kaž so to wot gmejnow żada.

S Běłeje Wody. Patorzium wjecźor zhubi žona, hdyž
do cźaha fasnuje, ruczni łoschćik se 700 hr. Wona pak ho
na to hałe dohlada, hdyž cźah hižo jěźdźeše. S swotcznyt-
nymi burjemi wołaste hischće, so je łoschć zhubiła a
prošcheche, so bychu jo pytali a zhowaći. Toschć pak so
njeje namakała.

S Mużakowa. Wobjedźeŕ tudomneje piwaźnje Rankel,
ći běsche zapoczaŕ wójnu Mużakowskju piwaźnju za 125 000
hrimnow wot měśta kupił, pschedа ju pschez njeńko dnjeni,
a to — tak „Barczjowski dźenił" pische — akziowemu towaŕ-
stwu „Felsenkeller" w Drježdźanach sa běrtlć milijona
hrimnow. Rankel bu i direktorom druźstwa.

Hospodarski rozhlad.

Wutorn 30. decembra 1924.

(Tute kursy su w milionach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 740
jendźelski punt	19 875 000	cźěskoslow. krona	12 700
šwajzarski frank	81 850	10 mil. pólit. mark.	80 700

Sstjedu, 31. decembra 1924.

Pjenjezy běchu teź wječera žadnische a njeběchu mało wobšěrne.

Efektowe kursy běchu wječera na Barlinskej bur-
sy jeźdźałoje. Wójnitka pożćonki śjedne wotkoło 0,9%.
Bankowe su 1000 hr. wótmjetneho pożćonki śyda 9 hr.

Na produktowych wikach bě žito wjecźera we
njećhto mało tuńische po powěsćach z Ameriki. Sreźujnja
na swojej sawcźerawschej płaćiśnje sawostto, mjeń tuńe, so
je wowuš trochu wotdrjebi. W muzu zaneho wobrota uje-
ła. Teź wotrubły a womjeschki mjećanu měrne wiki. Wcźe-
ła płaćejesche zentnar:

w Barlinje:

pschenicźy 11,55—11,90 hr., rozki 11,40 hać
11,55 hr., jećmjenja nałetneho 12,60 hać
14 hr., najmjneho 10—10,75 hr., wowoja
8,50—9,35 hr.

we Wrótkławiju:

pschenicźy 12 hr., rozki 11,60 hr., jećmjenja
nałetneho 13,25 hr., wowoja 8,85 hr.

Žito w termijnowym wikowanju: pschenica
haprieja 13,80 hr., meja 14,05 hr.; rożła: měrc 13.05
hr., haprieja 13,45 hr., meja 13.50—13.55 hr.; wowoj-
ser 10.45 hr., měrc 10.60 hr., haprieja 10.75 hr., meja
10,85—10,90 hr.

Wiki rjeńcho łkotu wcźera w Barlinje (Zentralwiehhof)
Pschijiwali běchu: Wone płaćejechu:

1763 howjadłow	20—50 hr
2060 cźelatow	45—85 hr
4570 wowzow	32—52 hr
10837 tukrajnych a	
641 wukrajnich swini	
pjches 300 ptw.	75 hr
240—300 ptw.	73—75 hr.
200—240 ptw.	70—73 hr.
160—200 ptw.	66—70 hr.
120—160 ptw.	60—65 hr.
hać bo 120 ptw.	60 hr.
rańcy a kundrowy	62—65 hr.

po zentnarju žiwcje wahi.

Wiki běchu powschitkownje měrne. Sswinje derje dźěchu.

Na pschedań:

Kowy 3, pschipuschczene, w Kamjenej cźiłło 19. — Dale
4 pschipuschczene kowy w Kschiwej Borschći cźo. 7.
Krowa, šjedna šuczelna, we Wojerezach na połnóznej
haju 13. — Do pschahanja we Cźornobohu cźo. 8 pola
Pomorz.

Wumjenja

Powrjesćła, ći krócź po wasy telko złonu, łuźeji dwór
we Sćmochcźanach.

Sso pytaja:

Murjerjo na rěźak bo Rjeśwaczidła.
Holźa bo dodomu, Marg. Ottowa na žitnej haju cźo. 10
w Budyschinje. — Raschowa we Wojerezach, na Komorow-
skej dróźy 37 I.
Pohonca, Kołtzich we Wojerezach, Mittelstr. 2.
Wucźobnik k jutram, piwaźnja w Mnischonju.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, djenża dop. ¾11 hodź.:
Płaćejny dale popuschczuja. Tendenza ſtabiſcha.
¾12 hodź.: Tendenza dale ſtabna, ſnadne wikowanje.

Płaćejny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotkowe fruwcje po tonni abo 1000 kg, wenzel 100 kg.

Wotej krowcje.	30. 12.	29. 12.
pschenica rejża	231-238	235-242
kalći. jećmjeń	228-231	232-235
nał. jećmjeń	252-280	252-280
wowoj	—	—
fabrizny (Wisk)	177-187	179-189
pschenicźn. mała	220-232	21.22
pschenica mała	32-35,00	32-35,00
pschenicź. wotr.	32-35,0	32-35,00
pschenicźne wotrubły	15-15,40	14-15,00
rapš	14,80	12-14,80
lane fjymjo	390-400	400
hrach	420-425	420-425
pjelušchki	15-16,00	15-16,00

	30. 12.	29. 12.
rapš wobjimchi	17,80	16-17,80
wos. metaka	8,80	9,90
ferabella	18-12,00	9-12,00
běrnage fruzli	18-18,90	18-19,00
hrunk	19,50-20	19,50,20
wosa	17-18,00	17-18,00
lany wobjimchi	25,25-26	25-26,00
modre łupinki	11-13,00	11-13,00
volte łupinki	15-16,00	15-16,00
kuno, 50 kg	3,30-3,35	3,30-3,35
sjena, ruzna	1,15-1,20	1,10-1,20
„ pschenicź.	1,15-1,20	1,10-1,20
„ wowjina	1,00-1,05	0,90-1,00
„ jećmja	0,95-1,00	0,85-1,00

Redakcija „Hospodarskeho rozhlada" a „Serbskeho Hospodarja" ma telefon čo. 156.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěw. tow. „Radowé" w Bukecach ma štwórtk, Nowe lěto, wječor w 7 hodź. spěwanje. — Wubjerk ma posedźenje Nowe lěto po serbskich kemšach pola Stangec. Dźiwadłowa pruha je sobotu.

Zwjazk serb. spěwnych towaŕstwow zmjeje sobotu, 10. januara 1925, pop. w 3 hodź. w Serbskim Domje swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Wšě towaŕstwa so należnje proša, zo bychu prawje sylnje zastupjene byłe, znajmjeńša přez dirigentu a cyle předsydstwo. Teź hłowne sokolske předsydstwo je z tutym přeprošene. Mała so jara wažne wěcy wuradźować. Dźeński porjad hladaj w nawěšku „Serb. Nowin" čisła 297. Namjety njech so mi (Dresden, Feldherrnstr. 6 II) hać do 5. 1. připósćelu.

Pod — Cornobóh zmjeje njedźelu, 4. januara, popołdnju w 2 hodź. w Sowrjecach swoju zhromadźiznu. Přednošk zmjeje k. wučeŕ Šěca-Rachlowski.

Jednota tow. kath. Serbow w Drježdźanach woswjeći swój 46. załoženski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi sobotu, 31. januara, wječor ½7 hodź. we žurli „Ballhaus" na Budyšskej dróźy 35. K temu so wšitcy Serbja z blizka a daloka přeprošuja. Wuzwijaźe k wopytej załoženskeho swjedźenja njedźelski jězdny lisčik (Sonntagskarte).

Lipa Serbska ma pjatk, (2. wulkeho róžka) wječor w ½8 hodź. spěwanje we wjesnym hosćencu. Spěwacy sobustawy su winowate, zo bychu so wšitke porjadnje na zwučowanjach wobdźělili. Štóž to njeźini, so wot sobuskutkowanja při koncercźe wuzamknje. Tuž činće sebi swědomnje! Dirigent.

Bukecańske serbske towaŕstwo zmjeje njedźelu, 4. I., pop. z dypkom w 3 hodź. posedźenje we wosadnej zali. Přednošk je k. wučeŕ Křižan dobrocźiwje přilubił. Budźe rěcźeć wo přirodźe abo „što nam naša Łužica naplodźi". Wšě sobustawy so wutrobnje přeprošuja; hosćo su nam witani. Předsydstwo.

Serbske towaŕstwo „Handrij Zejler" we **Łazu** ma njedźelu, 4. januara, pop. w 4 hodź. we Sołćic hosćencu swoju zhromadźiznu. Předsydstwo a dowěrnicy zeńdu so hižo w 3 hodź. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Tow. serb. Rat. Dorosta za Radwoŕ a wokolinu ma pjatk, 2. januara, pop. w 5 hodź. pola Šmidkec ważnu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy maju z wóstosću přińć. Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolef w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brózyncy, — za nawěšćki: A. Dučman w Budyšinje.

Jednota

towarstwo katolsk. Serbow w Drježdžanach
woswjeći swój

46. założeńsk swjedżeń

sobotu, 31. januara, wječor ½7 hodź.
w žurli „Ballhaus“ na Bautzner Strasse 35
spěwy — dźiwadło — reje
K temu přeprošuje wšěch Serbow z blizka a daloka předsydstwo.

Hosćenc w Khwaćicach.

Swojim lubym přećelam a znatym přejetaj

zbožowne nowe lěto

Jan Nowak a mandželska.

Dźensa wječor **wulke sylvesterske reje.**

Hosćenc w Baćonju.

Sobotu, 3. a njedźelu, 4. januara

kózlopiwo toči

Jenož z tutym přeprošujetaj
M. Smola a mandželska.

Kołojězdne tow. „Blysk“ w Haslowje
wuhotuje njedźelu, 4. wulkeho rózka 1925, wječor w 7 hodź. w Měrćinkec hosćeńcu swój

zymski swjedżeń

z dźiwadłom a rejemi
Wšitkich Serbow z blizka a daloka přeprošuje
předsydstwo.

Wšěm česćenym woteběrarjam a znatym

zbožowne a strowe nowe lěto

přeje

Fuhrmannec dom jězdnych kołow
w Budyšinje na hornčerskej hasy 10

Najlěpše zbožo

přeje k nowemu lětu
firma **J. Klemm w Budyšinje**
šijace a specialne mašiny na serbskej hasy 1 I.

Wšěm přećelam, znatym a česćenym woteběrarjam

zbožowne nowe lěto

kofejowy skład
Erich Eckhardt w Budyšinje
na rózowej hasy čo. 6
— Telefon 1069 a 114 —

Wšitkim Serbam z blizka a z daloka přejemoj

k nowemu lětu najwutrobnišezbožo a Bože žohnowanje!

Hosćencar a kofejownik
Michał Hoka a mandželska.

Wšěm swojim přećelam a znatym z blizka a daloka a wšěm swojim česćenym woteběrarjam přeje

zbožowne nowe lěto

Jan Haješ we Łazu

Swojim česćenym a swěrnym čitarjam, čitarkam, sobuprócowarjam a dopisowarjam, inserentam, dowěrnikam a roznonošerjam, starym a młodym, bohatym a khudym we Łužicy a w cuzbje

najwutrobniše zbožo k nowemu lětu

přejefej

Redakcija a wudawarnja „Serbskich Nowin“.

W Budyšinje, sylvester 1924.

...owe
...bajenja a wut...
a dobr...

August Paul Hilser na ...iec konditorńja a kofejownja

přeje wšěm swojim ważenym
:: hosćam a znatym ::

Žitowy dnr... ...ožowne a strowe nowe lěto

Pjekarski wučobnik
so k jutram přijimuje
Alfred Lehmann
pjekarski mištr w Budyšinje
na žitnej hasy 3.

MERSEBURGER
Brylanty

Česćenemu wobydlerstwu Kubšic a wokolinY mam. česć wozjewić, so sym pjekarnju, kiž ie dotal

knjez Adolf Hensel w Kubšicach

wjedł, pod dźensnišim dnjom přewzał.

So zepjerajo na bohate nazhonjenja w powołanju budu so prócować, zo bych jenož dobru a słódnu tworu podawał a prošu zdwórliwje wo přećelnu podpjeru mojeho předewzaća.

Rudolf Rosenmeyer

W Kubšicach, Nowe lěto 1925.

Jež z mojeje strony prošu, zo by so mi spožčene dowěrjenje, za kotrež so wutrobnje dźakuju, też na mojeho slědnika přenjesło.

***Adolf Hensel,** piekarski mištr.*
W Kubšicach, Nowe lěto 1925.

Wšěm swojim česćenym woteběrarjam a popřewaćelam

zbožowne nowe lěto

Centralny kupny dom
w Budyšinje

Naju česćenym woteběrarjam a lubym hosćam

najwutrobniše zbožopřeća

k nowemu lětu

Braška a kuchařka
Jan a Alma Mětrachec we Wuježku
pod Čornobohom.

Wšěm swojim lubym woteběrarjam, přećelam a popřewaćelam přeju

strowe a zbožowne nowe lěto

Ernst Löbert
šewski mištr w Budyšinje
wobućowy dom — šewstwo po měrje
a podušowarnja — na seminarskej dróze 6

Wšěm ważenym podawarjam, česćenym woteběrarjam a lubym znatym

zbožowne nowe lěto

B. Kubica, wikowarnja z dźiwinu.

Cyle mosebje tunjo

podawa
murjerske cyhele
dźěrkate cyhele
plestrowe platy
tróšne cyhele
w rjanych, njezańdźitych barbach

Nielsym w zwjaskul — Nielsym w zwjaskul

Klinkarnja w Tŕoch Hwězdach, Paul Arnold
w Tŕoch Hwězdach p. Budyšinu. Tel. Hamt Budyšin čo. 11
Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnosćowych a privatnych twarjenjach.

Wšěm swojim česćenym woteběrarjam a přećelam přeje

zbožowne nowe lěto

Šrama w Hermanecach
cementna twornja.

Wšěm swojim wobkhodnym přećelam přejemy z tutym

spokojne a strowe 1925

Rądišec swójba w Delnim Wujezdźe

Wšěm našim woteběrarjam

zbožowne a strowe nowe lěto

Sykoric swójba w Delnim Wujezdźe
kolonialne twory a pjekarnja.

Wšitkim hosćam a přećelam

wjele zboża k nowemu lětu

Haškec swójba
hosćenc w Delnim Wujezdźe.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Naju woteběrarjam, přećelam a znatym najlěpše přeća zboża a žohnowanja

k nowemu lětu!

Šewski mištr
Martin Jähne a mandželska
w Budyšinje — šulerska hasa 9